
UTL AT DOWNSVIEW

ספר

# כבוד הלבנון

## חלק מחדושי על גפ"ת

אשר העליתי פנינים ממעמקי ים התלמוד בביאור כמה סוגיות הש"ס בחמלת ד' עלי
הצעיר לימים ורך לשנים

**זאב וואלף** בהרבני המופלג הותיק ויר"א ד' מוה"ר **דוד נוססענבוים** נ"י

מגזע היחס והמעלה נכד להארי החי הגאון האדיר ר' ארי' ליב בעל **קצה"ח** זלה"ה שהי' אב"ד בעיר
ראזינטוב ולבסוף ימיו כהן פאר פה עירנו **סטריא** יע"א וכאן מנ"כ. ולמעלה בקודש נכד להגאון הקדוש
בעל **התוי"ט** אשר נודע השתלשלות יחוסו הקדוש מאיתני ארץ ועמודי עולם זי"ע.

---

נדפס בהוצאות אבי המחבר נ"י.



דראָהאָביטש

בדפוס א. ה. זופניק, תרס"ה.

---

# KEBOD HALBANON

Verfasst von

Wolf Nussenbaum, Stryj.

DROHOBYCZ.

K. u. k. Hoflieferant A. H. Żupnik, Buchdruckerei

1 9 0 4.


LIBRARY
DEC 11 1969
UNIVERSITY OF TORONTO

# הסכמות הגאונים ושרי התורה דזמנינו שליט״א.

ב״ה!

**הנה** יד שלוחה אלי מאת האברך החריף ובקי הגדול בתורה מורג חרוץ בעל פיפיות זך הרעיון מהור״ר **זאב וואלף נוססענבוים** נ״י ככד להגאון בעל קלה״ח ז״ל מעיר סטריא, ובה מגילת ספר נקוב בשם **„כבוד הלבנון"**, יכיל פלפולים שנונים בכמה סוגיות הש״ס, וראיתי כי דבריו נכונים וישרים למוצאי דעת, כי ידיו רב לו לפלפל ולשלשל בדברי תורה בחריפות ובקיאות. ע״כ אמינא לפעלא טבא יישר, יפוצו מעינותיו חוצה ויקוים בו נוצר תאנה יאכל פריי׳.

כנפש המדבר לכבוד התורה ולומדי׳

לבוב, ר״ח מרחשון תרס״ה

**יצחק שמעלקים**

האב״ד דק״ק הנ״ל והגליל.

בעה״ה, סטניסלאב יום השביעי תרס״ה לפ״ק.

תחל שנה וברכותי׳ לכבוד תלמידי חביבי האברך החריף ובקי גדול בתורה מחודד ומפולפל זך השכל מהור״ר **זאב וואלף נוססענבוים** נ״י.

**מכתבך** הגיעני בו דרוש תדרוש מעמי לתת הסכמתי על חבורך הנקוב בשם **„כבוד הלבנון"** אשר פניך מועדות להוציא אורה. הנה כבר מלתי אמורה בתעודתי שכתתי לך אשתקד, מדי עברי בין בתרי גליונות אחדים מספרך זה ואתחקה על שרשם, כי שם אנכי על אמרי פלפולך המלאים זיו השכל ומפיקים נוגה החידוד. ומה התענג בדשן נפשי לראות כמה חריפי שמעתיך, שרשם פתוח אלי מים חדים ומתוקים. דרכיך דרכי נועם וישרים למוצאי דעת באין נפתל ונגרעת. וקורא אני עליך המקרא הזה: דולה מים מבורות עמוקים. כן יגמר ד׳ בעדך, יפוצו מעינותיך חוצה יהי כזית הודך וריח לך כלבנון. כעתירת וברכת מורך אוהבך המצפה להרמת דת קדשינו, לחיזוק ד״ת ודברי סופרים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

הק׳ **ארי׳ ליבש הלוי איש הורוויץ** אבדפ״ק והגליל יע״א.

בעזה״י!

**הן** נשלחו אלי קצת עלים נדפסים נקובים בשם **„כבוד הלבנון"** מאת האברך הרב הגדול החריף ובקי מורג חרון בעל פיפיות ברק השנון מוהר״ר **זאב וואלף נוססענבוים** נ״י מעיר סטריא נכד להגאון בעל קלה״ח ז״ל, וחילה פני לשום עיני בהם ולהגיד לאדם מה שיחו. וראה ראיתי כי לו נאה להפיץ מעינותיו חוצה, יעלה הרים ירד בקעות. וידיו רב לו בחריפות ובקיאות, וראוים הדברים להעלותן על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן, ובל אפונה כי כל אשר לו עינים פקוחות ולב מבין ישבע עונג, פה פרח פה שושן, פלפולים ערבים ומחודדים, מים חיים נחלים מן לבנון היוצאים מקנקן חדש מלא ישן, לזאת גם ידי תכון עמו להודיע לבני האדם הודו והדרו, ונוצר תאנה יאכל פריי׳ למען ירבה הדעת וקנאת סופרים תרבה חכמה ומי יתן והיי׳ לבב רבים לאמור זה הדרך לכו בה להגדיל תורה ולהאדירה. ועי״ז באתי עה״ח יום ד׳ תבא י״ג אלול פה בערזאן.

**וכה** ראיתי בספרו שער א׳ שהאריך בדברי הראב״ן בהא דגיטין כ״ד דדייק דעא״כ מהא דכ״ג ביו״כ דכתיב וכל אדם לא יהי׳ באוה״מ וכאמן לומר שפיגל והקשה הראב״ן דהתם הפר היא של כ״ג וכאמן מדין בעלים ותי׳ דראיית הש״ס היא מן השעיר אבל ברש״י שם מבואר דדייק מן הפר והשעיר ועמ״ש בדע״ת סי׳ א׳ שקכ״ח בזה, וכעת נראה דכודע מ״ש הפי׳ דראיית הש״ס היא דאף שלא נמצא מפורש בקרא דכ״ג כאמן לומר שפיגל מ״מ הרי אם יאמר שפיגל מה יעשו כיון דלעצמו כאמן דשאחד״א ולא יגמור העבודה והציבור לא יאמינו וא״א בכ״ג אחר ויהי׳ מעוות שלא יוכל להתקן ולכאורה יש לדין דכיצא דלב ב״ד מתנה שאם יזדמן כן תפקע הקדושה למפרע כהאי דתמידין שלא הוצרכו לציבור בשבועות י״א ע״א ובריטב״א שם שא״ל להתנות מנם אלא דמהכי משום אומדנא וגם למ״ד אין ברירה מהני ע״ם אף שיהי׳ חב״ע הרי כיון שעי״ז יתעכב כפרת כל ישראל מוטב שיחטא בחב״ע גם למ״ד חב״ע דאורייתא אך די״ל למאי דאיתא בשבועות שם דבמלתא דלא שכיחא לא אמרי׳ לבד״מ א״כ ה״נ בזה ואולם למאי דאיתא בירושלמי פ״א דתרומות ופ״ה דמעשרות בהא דהממרה כריו של חברו דגזבר כבעלים א״כ י״ל דכשיזדמן שיאמר כ״ג שפיגל ישאל הגזבר על כל ההקדש של השעיר ולפמ״ש הטו״א ר״ה כ״ח ב׳ גם בנשחט ונזרק כהלכתו מהני שאלה וגם לשי׳ תוס׳ כריתות י״ג בלא נזרק כהלכתו מהני שאלה ומכ״ש קודם זריקה אך דבירושלמי שם מבואר דר׳ יוסי סובר דאין גזבר כבעלים א״כ הכא בגיטין דאר״י משום רבי יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו א״כ ר׳ יוסי לשיטתו דייק שפיר ובזה מדוקדק לשון מה אעשה וכו׳ ובזה מיושב קושי׳ הק״נ איך יפרנס אביי הא דכ״ג ביו״כ ולפמ״ש ניחא דלדידן דקיי״ל דגזבר כבעלים אין משם ראי׳ כלל דשפיר יוכל הגזבר לישאל על ההקדש של השעיר ויקריבו שעיר אחר וא״ל דהכתי מה יעשו כשיאמר גם בשעיר שני שפיגל ולא ישאר עוד זמן להקריב יותר דז״א דכבר תמהו כולם ומדוע יהי׳ כ״ג כאמן לומר שפיגל הא אאמע״ר ובתשו׳ נוב״י מהד״ת א״ע סי׳ כ״ג דבבא לעשות תשובה כאמן וה״נ רוצה שיקריבו שעיר אחר להתכפר בו א״כ היכי שיזדמן כן בשעה שלא ישאר עוד זמן להקריב שעיר אחר הרי לא יהי׳ נאמן כלל דהא אאמע״ר:

**אך** דהכתי יש להקשות לשי׳ הרא״מ ור״ש שברא״ש פ״ק דנדרים דמהני שאלה ע״י שליח ומכ״ש בשותף הרי גם לדידן יוכל להשאל על חלקו ויצא לחולין וממילא לא יהי׳ ראוי להקרבה דמוכח לא בטל ויהי׳ מוכרחים להקריב שעיר אחר אבל י״ל למאי דאיתא בירושלמי ועוש״ע סי׳ רכ״ח דהאוסר על עצמו הנאת בני העיר א״י לישאל בפניהם דכולם נוגעים והוי כנדרי עצמן ועי׳ נדרים פ״א ב׳ ותוס׳ ב״ב ע״ד ע״א ומל״מ פ״ז מנדרים שלידד דגם דיעבד ל״מ א״כ כיון שהשעיר של צבור מי יתיר לו וא״ל דהכהנים

# הסכמות

דהכהנים יתירו לו לפי שהם מתכפרים בפר דז"א דהא קיי"ל דמערבין לקרנות דם השעיר בשל פר ואם לא יוכל להקריב השעיר יתעכב גם כפרת הפר וגם הם נוגעים ולא יוכלו להתיר לו ולכן כתב רש"י דדייק מפר ושעיר דכ"ג נאמן דמשום כפרת פר ושעיר מוכח שפיר דנאמן דמן השעיר לבד י"ל דהגזבר ישאל בפני כהנים על השעיר ויקריב שעיר אחר וכן מן הפר לבד א"א להוכיח דהא הוי של כ"ג ונאמן מדין בעלים אבל משניהם יחד מוכיח שפיר וא"ש ודו"ק היטב:

**ואף** שהט"א ר"ה כ"ח כתב דבק"ל ל"מ שאלה דמאן מפיס משקלם של מי בא הקרבן אך לפמ"ש הט"ז בא"ח סוס' של"ה כדאו דבריו ועי' בתשו' ח"ס יו"ד סי' רל"ז שכתב מדעתו כסברת הט"ז וע"ע תוס' פסחים ל' ע"ב עד שיכלו וכו':

(סימן ב' אות ה') מה שחידש בדברי מהרי"ט כבר זכיתי בזה בחיבורי משפט שלום סי' קפ"ב.

ומ"ש רו"מ מדברי ירושלמי אי גזבר כבעלים ולא ציין מקומו וכבר נתבאר ד"ז למעלה.

ומה שהאריך בדברי תוס' מעילה ב' ע"א דבתרי פסולין חמור טפי תמהתי מאד ממשנה דזבחים פ"ז ריש ע"א דמפורש להיפך ופלפלתי בזה הרבה ואכ"מ:

ואחתום בברכת כהנים שיעלה על במתי ההצלחה כנפש ידיד לכל הוגי דת האמת העומדים בבית ד' בלילות

הק' **שלום מרדכי הכהן** אבד"ק הנ"ל.

ב"ה! יום ג' לסדר יצרנהו כאישון תרס"ה לפ"ק ראווע יצ"ו.

המחי' חיים יחתום לחיים כבוד ידידי הרב הגדול החריף ובקי בחדרי תורה עתיר יוחסין כש"ת מהו"ר **זאב וואלף נוססענבוים**

**אחדש"ה** הטוב אתו הסליחה כי שיבתי גם תשות כחי מנעוני מלהשיבו עד כה ואך מפני כבוד תורתו וכבוד זקנו הגאון העמסתי עלי ודחקתי לעיין בספרו, וראיתי כי המה בנוים על אדני השכל וידיו רב לו בחריפות ובקיאות ודין הניין לי ואמינא לפעלא טבא יישר יהי' ד' אתו ויפוק מעינותיו חוצה ויתבדרון שמעתתי' בעלמא וימלא חן ושכל טוב בעיני חכמים ויתרומם קרנו בכבוד כאוות נפש אוהבי הוגי תורה ועמלי' ידידו בלי מכירו מברכו בשנה טובה ומבורכת ברב טוב ונחת

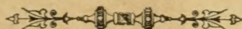
**דוב בעריש כהן ראפאפארט**
חופק"ק.

ב"ה!

**למראה** עיני היו הקונטרסים הנדפסים נקובים בשם "כבוד הלבנון" הנשלחים אלי מאת האברך הרב הגדול החריף ובקי עצום ורב בפלפול וסברא דובר בשפה ברורה מהר"ר **זאב וואלף נוסענבוים** נ"י מעיר סטריא נכד להגאון בעל קלה"ח זצ"ל ושיחר פני לשום עיני עליהם ולהודיע בשער בת רבים מה מצאתי בהם ונמלאתי לבקשתו ועיינתי בדבריו המשיחים בשער הפלפול, והנה רבת שבעה לה נפשי גיל ועונג בראותי נטע נעמן נצר משורש הארז אשר בלבנון הוא הגאון בעל קלה"ח זצ"ל אשר ידיו רב לו בחריפות ובקיאות נפלא על שדה בירור ההלכות ויסוד ההויות ונפיש חילי' לפלפל ולקלקל בתוה"ק לעשות ציצים ופרחים כדת של תורה וכל מן דין סמוכי לנא כי ראוים הדברים להעלותן על שלחן מלכים ולהפילם במחנה העברים ובודאי יתענגו בהם כל שוחרי תוש"י כי נכבדות מדובר בם ודי הטוב יחזיק ביד הרב המחבר לבלע את אשר החל לעשות למען ירבה הדעת וקנאת סופרים תרבה חכמה להגדיל תורה ולהאדירה.

כנפש ידיד הוגי דת אמת ולומדי' באמונה באתי עה"ח אור ליום ו' עש"ק לסדר בראשית תרס"ה לפ"ק פה סנעטין

**אברהם מענדיל שטיינבערג.**



## לוח התקון להפתיחה.

| דף | עמוד | שורה | טעות | תקון | דף | עמוד | שורה | טעות | תקון |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| א | יא | לה | כשאר אמות | כשאר אימות | ב | ד | לט | גבול כלחיי | גדול כלחיי |
| | | לו | בשני | בשיני | ג | יב | כב | לריד | לריק |
| | ב | יא | שני | שיני | | ג | כד | י"ת | יתי |
| | | מא | לאו דאף | אי לאו דא"ל | | ד | לו | הבורא ת"י | הבורא יתי |
| | | מד | העניונים | העליונים | | | | השגחתו ת"י | השגחתו יתי |
| ב | א | י | בהשקפה | בשנשקיף | ה | ג | יט | דהאדם | דבהאדם |
| | | | בשנשקיף | בהשקפה | ו | א | כד | הוא | דהוא |
| | | לו | חזרו | יחזרו | | ד | ט | עולה וכ"ו | עולה כ"ו וכ"ו |
| ג | ב | ה | החלקי | האלקי | | | לב | שני | שיני |
| | ג | ג | וישועת | וישועתי | | | | | |

בעהי"ת

# פתח לבנון

כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית [סנהדרין צ"א]:

**יששום** מדבר וצי' ותגל ערבה ותפרח כחבצלת פרוח תפרח ותגל אף גילת ורנן „**כבוד הלבנון**" ניתן לה הדר הכרמל והשרון המה יראו כבוד ד' הדר אלקינו [ישעי' סי' ל"ה]:

**בשעה** שבנה שלמה את ביהמ"ק נטע בו כל מיני מגדים של זהב והיו מוציאין פירותיהן בזמנן וכשהרוח מנשבת בהן נושרין שנאמר ירעש כלבנון פריו וכשנכנסו נכרים להיכל יבש וכו' ועתיד הקב"ה להחזירן שנאמר פרוח וגו' כבוד הלבנון ניתן לה [ש"ס יומא כ"א ב' ול"ט א'] ובירושלמי יומא פ"ד הגרסא צר כל מיני אילנות לתוכו ובשעה שהיו אלו שבחוץ עושין פירות היו אלו שבפנים עושין פירות וכענין זה בשה"ש רבה סי' ג' ובילמדנו תרומה סי' י"א אר"ל כשהכניס שלמה את הארון לביהמ"ק הרטיבו כל העצים והארזים שהיו שם ועשו פירות:

(א) **כל** עין לוטשת מול המאמרים האלקיים האלו יחפש דרך ישכון אור הכוונה הנעלמה והנפלאה המתגלה במשכיות מאמרם ז"ל כי לפי מובן הפשוטי לחוד ישאל מה ענין אילנות ומגדים של זהב בבית אלקינו ולבלב זה מה טיבו ואף דחשבינן שם זה בין הנסים הנעשים בביהמ"ק מלבד דזה גופה צריכה הבנה צורך נס זה למה דפשיטא דלא הי' עיקרו לפרנסת הכהנים או לצורך בה"ב דאמרינן בירושלמי שם דהא ביומא כ"א לא מקיים צורך הזה וכן בשה"ש: אף גם דעל תחילת הנטיעה בשעה שבנה את בהמ"ק תקוע השאלה למה צר האילנות על אופן כשי' הלזה ול"ד לשאר נסים דמגילא הוי וכן להבין דברי הילמדנו הנ"ל דבשעה שהכניס שלמה את הארון לביהמ"ק הרטיבו כל העצים דאמאי דוקא בשעה שהכניס הארון, ולהפיץ אור על לפנת כוונתם נקדים עוד אמרם ז"ל בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וג"ז ל"ב וכן אומרם ז"ל בילמדנו ויקחו לי תרומה הה"ד אהבתי אתכם אמר ד' ונקדים המקראי' קודם אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו' ואתם תהי' לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ובמכילתא כביכול איני מעמיד ואיני משליט עליכם אלא אני וכה"א וכו' ובמדרש רות לשעבר הי' קרויין ישראל כשאר אומות מכאן ואילך אינן נקראים אלא עמי וכו' מאין זכיתם מנה שדברתם לפני בסיני וכו' וכן להבין המקראי' קודש ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וגו' ויאמר כי אהי' עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה וכל המפרשים נלאו בכאן להבין משפט האות הזה מדבר העתיד לדבר ההוה והוא הפך מגדר האות מהקודם להמתאחר ומה שחלקי אמרה נפשי בביאור כל הנ"ל הוא בהקדם דהנה כי אנו ישראל עם הסגולי' האומה הנבחרת קנינו עיקר צורתינו האלקית ע"י התה"ק ושע"ז אנו הסיבה התכליתי' והמורי' מכל הנמצאות העליונים והתחתונים כאומרם ז"ל בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה שנקראו ראשית. כתאמת זה בהמעמד הנורא והאיום בהר הקודש זה סיני שירדה שכינה לאה"ע וירעו ג"כ בני אלקים ומלאכי צבאות ידודון ולבי ואתרעי בן ומסר לן אורייתא. הוא הבריח התיכון המבריח כל הנאצלות מקצה אל הקצה לאחד כל חלקי הבריאה וכל הנמצאות כאיש אחד שיעמידו קשתם לקשתם ויתקיימו קשתם בקשתם כהראוי וכאות לכללות הנמצא המושפע מבורא אחד [מו"נ בע"ב מראשון]. הוא הסולם אלקי זה סיני בו ירולו להקות נפשות ישראל האלקיית וישגו בכל חלקי הנאצלות מהחלק השפל דהוא מצד חומרם עד מקום המלך הנורא והוא מצד נפשם האלקית אשר כזר המתנוצץ בקרבם כאצלות מכבודו ית"ש הנר אלקים וע"י האור התורה המעלה את נרותיה ועת תתפשט קרנים מהאור האלקי ויהל הנר בעת יכו על פני הנפש כלולי אור התורה כאבן ברקת המלוטשת אז ימלא כל התבל אורה ומשם יפרד אור על כל הנאצלות דהתורה הוא דפוק העולם וטורי העולם נערכו ע"פ טורי התורה האלקית וכאומרם ז"ל ואהי' אצלו אמון אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה ובילקוט משלי ח' לי עלה ותוס' בי נתייען הקב"ה וברא את העולם וכבר אמרו החוקרים [עקידה שער י"ב] דבהנמצאות ובין האדם נמצא היחס ממין היחס הנמצא בין שני כלי זמר הנערכים על יחס א' דבהכות טור מהאחד יתעורר ע"י הטור השני כן היחס בין הנמצאות להאדם דבהיטיב סדור מערכותיו לפי הראוי והמתייחס אל סוד הנאצלות וטבעו בהכות אותם יתעורר לעומתו טורי העולם הגדול וכיון דטורי העולם נערכים מול טורי התורה לכן ע"י התורה נמסר בידם סוד הנגון הזה ולכן בעת נתינת התה"ק לנו הרכין שמים עליונים על הר סיני [מכילתא פי' יתרו] והותר הגזירה דמכאן ואילך יעלו תחתונים לעליונים וירדו עליונים לתחתונים [ש"ר פי' י"ב] וזה התקשרות כל הנמצאות ע"י ישראל והתה"ק:

(ג) **ולכן** בעת התקנאו מלאכי מעלה ברועינו הנאמן בשעה שעלה למרום בטענתם מה לילוד אשה קרוץ מחומר בינינו ואמרו חמדה גנוזה תתקע"ד דורות אתה מבקש ליתנה לבו"ד ואמר לו הקב"ה אחוז בכ"כ וחזור להם תשובה וכו' ואר"נ מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו ואמר תורה שאתה נותן וכו' ומיד כ"א ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר בשכר שקראו אדם ואף מלאך המות מסר לו דבר ואומר ויעמד בין המתים ובין החיים אי לאו דאף מי הוי ידע [שבת פ"ח] והרצון בזה כיון דרק ע"י האדם דנתאחד בו ב' הקצות החלק החמרי והחלק האלקית נפשי' הנאצל מכס"כ יכול לאחד ע"י התורה"ק כל חלקי הבריאה וכאומרם ז"ל אם אני בורא אותו מן העליונים הרי

הוא

הוא חי ואינו מת והיינו דיה״ כולו כפשי׳ ולא יתעלה עוד החלק החומרי מהבריאה ואם אני בורא אותו מן התחתונים הוא מת ואינו חי מה אעשה אברא אותו מן העליונים ותחתונים והיינו לקשר כל חלקי המציאות לכן יחוז בו משני הקצוות [עקידה שער ג׳] ולכן א״ל הקב״ה על טענתם מה לילוד אשה בינינו אתה בכ״כ והוא רמז להנהגת כל המציאות וכאומרם ז״ל האבות הן הן רגלי מרכבה ובעקידה שער ל״א דהוא הנהגה הניסיית דהם מנהיגם וחזור להם תשובה היינו חזור להם טענתם דאתה ילוד אשה ונשמתך נחצבת מתחת כה״כ [ע׳ בנ״ח באו״ח סי׳ מ״ו] וזה יספיק להם להתשובה דלכן רק אתה תוכל לאחד כל חלקי הבריאה וזה מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו והוא החלק היותר גבוה החלק אלקי ונכנו עליו זה חלק החומר המעכן ומאפיל בעד החלק הזה לכן תוכל להעלות כללות הנמצאות ולכן כאו״א מסר לו דבר בשכר שקראוך אדם דשם זה מרומז נגד החומר ג״כ ומלאכי מעלה הוא החלק העליוני ואף מלאך המות מסר דבר והוא רמז להחלק החמרי מהבריאה ויעמד בין המתים ובין החיים דהאדם הוא ממוצע בין החלק העליוני והחלק החמרי ומאחד אותן ע״י התורה הקדושה והבן:

(ג) **המורם** מהדברים האמורים דישראל עם סגולתו הם עיקר הסיבה התכליתי׳ והצורי׳ מכל הנמצאות ע״י דמסר בידן התוה״ק דכל הנמצאות והטבע משועבדת להתורה וע״י התורה הוא עוצר בעד עמודי הטבע ויתמהו מגערתו לשדד מערכת השמים ומתנהג ע״י התורה וישראל רגל המרכבה הניסיית [עקידה שער ל״א] וכל טוב המציאות בידם להפליא פלאות לעשות נוראות והם הציר שע״י יתנהג כל המציאות כולו ולכן ע״י התורה״ק אנו חוסים תחת צל הקב״ה בעצמו ומושגחים מכבודו ית״ש בעצמו בהנהגה הניסיית למעלה ממשטרי השמים וכאומרם ז״ל במכילתא מובאה לעיל מעתה איני משליט בכם אלא אני וא״כ עיקר צורתינו האלקית קנינו בעת נתינת התוה״ק לנו:

**ואני** מבין בזה סמיכות מאמרי ריב״ל בשבת פ״ח כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה נתמלא כל העולם כולו בשמים וכו׳ ואריב״ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה יצאה נשמתן של ישראל וכו׳ ואריב״ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב״ה חזרו ישראל לאחוריהן י״ב מיל והי׳ מלאכי השרת מדדין אותן וכו׳ ואריב״ל בשעה שעלה משה למרום והנראה בביאורם הוא דהנה בטעם שמכל דיבור יצאה נשמתן י״ל לפי האמור דעיקר הצורה אלקית קנו ישראל בעת קבלת והנה לפי משפט החוקרים כל דבר נמצא יצטרך שלש דברים להוייתו החומר הנושא ההויה והצורה ההוה וההעדר הקדום הכרוך בעקבי החומר ופעולתו הוא הסרת צורה הראשונה שהי׳ נשוא בהחומר כי כל חומר א״א לו לקבל צורה חדשה אם לא בהתבטל תחילה הצורה הראשונה לגמרי כמו שאמרו גבי הביצה שהוא דומם ברצותו לקבל צורת הבע״ח דהוא אפרוח אחז״ל מאימת כי גביל לכי מסרח הא׳ שעתא עפרא בעלמא דהתבטל צורה הראשונה דאין צורה תחול על צורה וע״פ אמות זה מובן דלכן עת קיבלו האומה הנבחרת הצורה האלקית למעלה מכל הנמצאות וממערכת השמים היתה מוכרחת להסיר לגמרי הצורה הראשונה ולכן יצאה נשמתם צורתם הראשונה והוריד הקב״ה עליהם טל של תחי׳ וקיבלו צורת התורה האלקית ונעשו ברי׳ חדש ע״י הטל הזה עי׳ מדרש הנעלם פ׳ תולדות ונכנסים תחת השגחת הקב״ה בעצמו ויצאה נשמתם בשאר הדיברות ג״כ ע״ד אומרם ז״ל [בסנהדרין פ׳ חלק] ופערה פיהם לבלי חוק למי שמשייר אפילו חוק א׳ ואפילו לר׳ דאמר אפילו לא למד אלא חוק א׳ ירצה ג״כ לדברי החוקרים דבמעלת הקנין התבוני׳ הנמשכות מתבונתו והכרת שכלו נתחבר בחיבור כחכיי כל המעלות המדותיית עד שא״א למצוא שום מעלה בלי תבונה הכוללות כולם ובלתי הראות כולן בפועל אין ראי׳ להפרדתן כי איזה מנוע חולי׳ מנעתו ובמעלה הטבעיית הוא מופרדת כ״א לפי טבעו ולכן בתוה״ק כל המצות אחוזים ודבוקים זה בזה ונכללים כולם מצד הקנין התבוני׳ דהוא האמונה הקדושה [עקידה שער י״ז] ולכן לא יפלגו מקצה אל הקצה דלמ״ד שמשייר חוק א׳ היינו שעשה המצות לקניין טבעי׳ ולא מצד אמונה הקדושה ולמ״ד שקיים אפילו חוק א׳ היינו מצד הקניין התבוני׳ דהוא האמונה הקדושה ממילא כשמקיים בפועל איזה חק בבחינותה הם כל המצות וממה שלא קיים בפועל אין ראי׳ להפרדתן כי סיבת מנוע חולי׳ גרם לו עי׳ עקידה וכמאה״כ דרך אמונה בחרתי דהוא הקנין התבוני׳ ממילא משפטיך שויתי כל המשפטים המה בכח כל מצוה ומצוה והשלמים הללו דומים בזה לכדור העליון אשר בתנועתו המיוחדת אליו מניע כל שאר הכדורים ומתאים זה למאמר הזה״ק דהתרי״ג מצות המה תרי״ג עיטין לעבודת הבורא ית״ש דהוא הקנין התבוני׳ ולכן ניחא דמכל דיבור ודיבור יצאה נשמתן כיון דצריך לכללם בקנין התבוני׳ האמונה הקדושה:

**ויובן** לפי״ז דרשתם ז״ל שם בהקרא גשם נדבות תניף אלקים דהוא טל התחי׳ והם נחלתך היינו משום דקנו הצורה אלקית ויצאו לרשותך והשגחתך ונלאה אתה כוננת הרצון אפילו אם מצד הוראת גרמי השמים המה נלאים אבל אתה כוננתם לשדד מערכתם מחמת השגחתך הפרטיית וירמז לזה מאמרו הסמוך דמכל דיבור ודיבור חזרו ישראל לאחוריהן י״ב מיל והיו מלה״ש מדדין אותן והרצון דהי״ב מיל רומז להי״ב מזלות וחזרו לאחוריהם מהם דנעשו ברי׳ חדשה וע״י התורה יכולם לשדדם והי׳ מלה״ש היינו הנפשות השכליות המניעים הגמרי השמים והם חיים משכילים [כמו״נ פ״ה ח״ב ועקידה שער שני] והי׳ מחזרין אותן להר הקודש הורו בזה דהם נכנעים לפעמים לישראל ע״י התורה הקדושה כאמור ויובן להאמור המאמר הראשון דמכל דיבור היו נתמלא העולם כולו בשמים והרצון דע״י התורה״ק וישראל יתבשם כל העולם ויאחד המציאות ויתקנו כל חלקי המציאות ע״י התה״ק להתקיים קצתם בקצתם [כמו״נ בע״ב מראשון] ולעומת זה ירמז המאמר הסמוך דהמלאכים אמרו ילוד אשה בינינו וירמז ג״כ למהלכי השכליים הנפרדים מניע הגלגלים והי׳ תלונתם על נתינת התורה דע״י נכנעים הם לפעמים להאדם ע״י התורה ויתר המאמר כבר נתבאר:

(ד) **ולאור** הרעיון הלזה דבעת קבלת התורה קנו הצורה האלקית ונעשו ברי׳ חדשה בביטול צורה הקידמות נלך להבין פי׳ הכתוב ויאמר וגו׳ וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה וכבר דקדקו במשפט האות הזה מהעתיד להוה הפך מגדר האות מהקודם להמתאחר אמנם ירצה דהנה רועינו הנאמן ע״ה אמר מי אנכי כי אלך אל פרעה דידע שעדיין לא נשלם הזמן דד׳ מאות שנה וירא כי יציאתם לא תהי׳ חירות עולם כי החוב מהשלמת זמן השעבוד רובץ עליהם אזה ענהו ית״ש כי יציאה ממצרים תהי׳ עולמות וזה לך האות בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה דהוא קבלת התורה ויקנו צורה חדשה ותוכרח שיבטל מהם הצורה הישנה וממילא על צורה החדשה הלזה לא הי׳ חל לעולם החוב וכי״ב בתוס׳ זבחים ל״ו ד״ה אלא דלכן מהני בכלי חרס הזרת כבשונות אף דא״י מידי דופיו לעולם דע״י החזרת כבשונות פנים חדשות באו לכאן והקשו לפי״ז מסוטה כ״ה בנתאכמו והחזירן לכבשן האש ונתלבנו מהו כיון דאידחו אידחו הא אי נעשו כלים חדשים ל״ש דחוי כיון דלאו הכלים דמעיקרא הם [ועי׳ בספרי ס׳ ה׳ אות ב׳] וכאן נמי ע״י קבלת התורה פנים חדשות באו לכאן ואלו

ואלו מעולם לא נשתעבדו ובצדק נוכל להמליץ בזה מאמר התלמודי הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד ואף לשיטת רש"י ותוס' בגיטין מ' דרק קדש"ג מפקיע ירצה ג"כ לפי דברינו בסמוך דע"י התוה"ק הוא מזוכך החלק החמרי והגופני ג"כ והבן היטב:

(ה) **הרי** נתאמת לנו מחשיבת העם הנבחר הלזה איך הוא הסיבה הצוריי המקיים כל חלקי המציאות ואיך הוא מושגח רק מהבורא ית"ש בהנהגה נסיית אמנם יתאמת לנו ביותר מחשיבת העם הסגוליי אצל בוראינו ית"ש בהשקפה בעין חודרת כשנשקיף כללית מראשית לצמיחת האומה הישראלית הקדושה ובכל מה שעבר עלי' עד סוף שלימותה האחרון דהכל הי' רק בהנהגה נסיית ע"י הקב"ה בעצמו יעיד לנו על נצחיותה וסגולתה מכל הנמצאים ונראה אח"כ טעם נתינת התורה רק לנו ונאמר:

**דבר** מוסכם הוא אצל חכמי המחקר והקבלה כי מבלתי בעל תכלית לא יצא רק בלתי בעל תכלית והפעולה יהי' ג"כ בלתי תכליתי וכמ"ש ידעתי כי כל אשר יעשה האלקים הוא יהי' לעולם וגו' ובעיקרים מאמר ג' פל"א מפרש על נצחיות הנפש המשכלת שהוא מעשי ידיו של הקב"ה כמאה"כ ויפח באפיו נשמת רוח חיים וכל שיעשה אלקים בזולת אמצעית הטבע הוא לעולם ע"ש ובמקובלים פירשו הטעם שהי' עשר ספירות נאצלות דהוא לצורך קיום עולם תכליתי דבלעדן הי' העולם בלתי תכלית כי הפעולה מבלתי בעל תכלית ג"כ בלתי תכלית [עי' שפע טל שער ראשון] ובמ"ר קהלת ג' ראוי הי' אדה"ר לקיים בעולם לולא שחטא ובפתיחה לש"ס לזקני ז"ל כי מקודם הי' יציר כפיו של הקב"ה משא"כ אחר שחטא ונסתלק ממנו הרוח אלקי ולאחר ששב הוא כגר שנולד ועשה את עצמו והוא תכליתי ושנותיו קצובים:

(ו) **ואני** מבין בזה פי' המקרא קודש ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ד' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עד עולם ונלאו בכאן המפרשים להבין כוונה הלזו דכי אשר ראיתם דאין כ"מ להם וכן מילת היום ולדרשת חז"ל האי לא תוסיפו לראותם הוא אזהרה דלא חזרו עוד למצרים ואין זה מעלה ארוכה לפשוטו עי' רמב"ן ואוה"ח ובילקוט ד' ילחם לכם לא לשעה אלא לעולם וכו' המקום יעשה לכם נסים וגבורות ע"כ ומהיכן הוציא הדרשן מקרא זה דלעולם ילחם ותמוה, אמנם ע"פ אמות הקודם דאי הפעולה נמשך רק מבלתי בעל תכלית הפעולה ג"כ בלתי תכליתי יבואר דהנה לפי קצורי י"ל בטעם הקשת לב פרעה דהנה בהגיע עת דודים רצה ית"ש, דהפעולה היציאה ממצרים יהי' נצחיית וכן שיהי' נצחיית להגאולה העתידה בב"א וכאומרם ז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין לגאול וקבע בו ר"ח של גאולה [ש"ר פי' ט"ו] לכן הקשה את לב פרעה כדי שלא ירצה לשלחם ולא יהי' הוא ג"כ סיבת יציאתם והוא תכליתי וימשך מזה דהפעולה תהי' ג"כ תכליתי וכדי דהפועל יהי' רק הבורא יתברך בלתי בעל תכליתי ואתה תראה דאפילו רועינו הנאמן שירב בשליחותו והכל כדי דיקרא הפעולה על הבורא ית"ש ומצב הרוחניי של ישראל הי' פרוע אז ג"כ ובזכותם לא הי' ראוים לגאול כדרשתם ז"ל גוי מקרב גוי הללו עע"ז והללו עע"ז ולכן לא הי' גאולתם נמשך משום אדם תכליתי וכל הפעולה הוא רק מהבורא ית"ש הבב"ת וכדי דגאולם תהי' ג"כ נצחיית והדברים יפיצו אורה כעת בפירש הקרא בהקדם עוד מה דחילקו בין הנרדפים ישע „ועזר" דעזר מורה על העזרה דהנעזר ג"כ משתתף בהעזרה דעוזרו האחר וישע מורה על הישועה שהמושיע יעשה כל מלאכת התשועה בלי השתתפות זולתו עי' מהרש"א סנהדרין ל"ה ואפק"י ח"ר ותבין לפי חלוק הנ"ל דרשתם ז"ל [בר"ה י"ז] עה"פ דלותי ולי יהושיע אע"פ שדלה אני מן המצות לי נאה להושיע היינו כהוראת תיבת יהושיע בלי השתתפות זכות הנעזר ותבין לפי"ז דרשת הילמדנו ס"פ אחרי ע"ש על הקרא ישראל נושע בד' תשועת עולמים ע"ש ותבין:

**וזה** דניחם להם רועינו הנאמן התיצבו וראו את ישועת ד' דייקא היינו ישועת ד' לחוד בלי השתתפות הזולת כי את אשר ראיתם את מצרים היום היינו עוד היום לאחר כל המכות הנוראות עוד רודפים אחריכם והוא הקשת הלב היותר גדולה והטעם כדי שימשך הפעולה רק מפועל בב"ת וכדי דהפעולה תהי' ג"כ נצחיית ולכן ממילא לא תוסיפו לראותם עד עולם וזה דרודפים מוכח דלא תוסיפו לראותם עוד ותהי' גאולה נצחיית ומובן עתה הילקוט ד' ילחם לכם לא לשעה אלא לעולם וכו' המקום יעשה לכם נסים וגבורות והיינו דיהי' גאולה נצחיית דבניסן עתידין לגאול משום דהפעולה הוא נצחיית ומובן אומרם ז"ל עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה הי' לי לא נאמר אלא ויהי הי' ויהי לי והרצון דמזה דהי' לי לישועה בלי השתתפות הזולת התכליתי הוא כדי דתהי' נצחיית לעתיד ג"כ והדברים נכונים תלי"ת הרי בשחרורתה הי' הכל פעולת הבורא ית"ש הנסיית לבדו כי מצד הוראת המערכת השמים הי' ג"כ רעה נגד פניהם:

(ז) **ונשקיף** כעת מתחילת צמיחת האומה הקדושה דאבותינו הי' עקרים ומצד הטבע לא הי' ראוים להוליד וא"ל הקב"ה לאברהם צא מאצטגנינות שלך והוציא אותו החוצה למעלה מהטבע והי' ע"י הנהגה נסיית לחוד ויקרא הפעולה על שמו ית"ש ולכן הפעולה עם ישראל הנולדים מהאבות הקדושים יחויב מזה דיהי' ג"כ נצחיים וקיימים לעולם בקיום המין ואחשוב לפרש בזה אומרם ז"ל מ"ד כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וגו' לע"ל יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו אמר לפניו ימחו על קדושת שמיך וכו' א"ל ליעקב וכו' ימחו על קדושת שמיך וכו' א"ל ליצחק א"ל רבש"ע בני ולא בניך וכו' מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ד' אבינו גואלינו מעולם שמך [שבת פ"ט] ועין הרואה המאמר הזה יעמוד מרעיד על אבינו הזקן דמסר נפשו על אנשי סדום הרעים ועל אבינו יעקב דהריגת שכם חרה על בניו לא ילמד סנגורין על בניו ולהאמור יבנו דבריהם דהנה כ' כיון דמצד הטבע לא הי' אברהם אבינו ראוי להוליד והי' פעולה נסיית בהשגחת ד' לחוד לכן לא יתכן כלי' לבניו חלילה ואשר מטעם זה כי ג"כ דלא יתכן כלי' חלילה לאומה הישראלית ע"פ אומרם בילקוט דאין הקב"ה נפרע מן האומה אא"כ נפרע מהשר שלה מקודם ולכן בהאומות דהנה תחת הע' שרים ויצויר כלי' בהשרים יתכן בהם ג"כ כלי' משא"כ ישראל דהם מושגחים מהבורא ית"ש ונטלם הקב"ה לחלקו וחלק ד' עמו והוא חי וקיים כן בבניו לא יתכן כלי' חלילה ולכן בעת חטאם בלי לימוד זכות יאמר אבינו הזקן ימחו על קדושת שמיך והרצון דסוף סוף ל"ש בהם כלי' חלילה כיון דמושגחים מאתך והם חלקיך וקדושת שמיך חי וקיים וכן יאמר יאע"ה לכונה הנ"ל והקב"ה אומר לא בסבא טעמא ולא בדרדקי עצה דמ"מ צריך ללמד עליהם זכות מפני המקטריגים אמנם יצחק אבינו ילמד עליהם זכות בהחשבון דיעשה המבואר שם ויאמר ג"כ בני ולא בניך והיינו דהא הם בניך ולכן צריכים שיהי' גם הם נצחיים מיד נשאו עיניהם למרום ויאמרו כי אתה ד' אבינו והיינו כיון דעיקר צמיחתם הי' נסיית למעלה מהטבע ולכן גואלינו מעולם שמיך והרצון כיון דאנו מושגחים ממך ושמך הוא לעולם חי וקיים לכן ממילא לא יתכן כלי' חלילה בישראל ג"כ כאמור והבן בדברים וכרואה קרי בחיל הנביא [ישעי' כ"א] שמעו אלי

רודפי

רודפי צדק מבקשי ד' הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי וגו' כי שמים כעשן נמלחו וגו' וישועתי לעולם תהי' והרצון הביטו אל אבותיכם דהי' עקרים ולכן מוכרח לא יתכן בהם כלי' כאמור ודוק:

(ח) **והדברים** האמורים מבוארים במשכיות מקראי קודש עת שם ד' דבר בפי בלעם כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב ותרגומו לא יהי' נעשין כלה עם שאר האומות לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלקיו עמו וגו' אל מוציאם ממצרים וגו' כי לא נחש ביעקב וגו' כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ומבלי אאריך בדקדוקים אומר בפי' הכתובים כי אחר שאמר בלק הנה עם יצא ממצרים הייתי מעצמם קודם זמנם ועדיין מוטל עליהם השעבוד ורצה שבלעם יקללם ואמרו חז"ל [בברכות ז'] דבלעם ידע לכוין אותו רגע שהקב"ה כועס ובתוס' הק' מה יכול לומר ברגע זו ותי' דיכול לומר תיבת כלם אולם כתבתי דלא יתכן כלי' חלילה בישראל כיון דהם מושגחים מהשי"ת וכן דהם נצחיים כיון דאבותינו הי' עקרים כאמור ובתרץ דקודם זמנם כתבתי כיון דהי' פעולת ד' לבדו בלי איזה השתתפות איש תכליתי ולכן הי' הקשת לב פרעה וממילא הפעולה ג"כ נצחיית ולכן אמר כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו דאבותינו הי' עקרים והן עם לבדד ישכון לכן ובגוים לא יתחשב דל"ש בהם כלי' לא הביט ביעקב ולא ראה עמל בישראל לכלותם חלילה משום ד' אלקיו עמו הם מושגחים ממנו ית' והוא חי וקיים לכן המה ג"כ נצחיים ואזה דאמר דמשועבדים המה עוד לפרעה אמר אל מוציאם ממצרים הייתי דהי' רק פעולות ד' והיא נצחיית כי לא נחש ביעקב לכלותם חלילה כעת פי' אם יהי' עת כלי' חלילה יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ישאל כ"א היכן הוא פעולת אלקי דהוא מוכרחת להיות נצחיית ולכן ניבא דרך כוכב מיעקב והיינו דבניסן עתידין לגאול דהפעולה הוא נצחיית כאמור והבן בדברים הנכונים והישרים:

(ט) **ועתה** נראה משלימות העם הסגולי' דהפעולה נמשך ג"כ אחר הבורא ית"ש הבלתי בעל תכלית דבעת קבלנו התוה"ק בהמעמד הקדוש והנורא כפה עלינו הקב"ה את ההר כגיגית ובתוס' הקשו הא מעצמם אמרו נעשה ונשמע וע"ש אולם משום שהתורה הוא עיקר חיותינו ההכרחי ובזה תלוי חיות כל מציאות העולם כמאמרינו לעיל וצריך שיהי' נצחיית ובלתי תכליתי כמאה"כ לא ימושו מפיך ומפי זרעך עד עולם לכן מהכרח שיהי' קבלת התורה פעולת הבורא ית"ש הבלתי תכליתי ויהי' הפעולה ג"כ כן ובמדרש אמרו דהי' כדין אונס כדי דלא לשלחה כל ימיו ומתאים לכונה הנ"ל דיהי' פעולה נצחיית:

**ואף** ההוצאות השלימות בקיום התוה"ק מצינו ג"כ דנקרא על שם הבורא ית"ש הבלתי תכליתי ע"פ אומרם ז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו [ש"ס קידושין] ובעקידה שער ששה מבואר דאפילו שלימותן האחרון ג"כ נמנע מצד קוצר המשיג ועומק המושג זולת בהשפיע עלינו ית"ש שפע שבע רצון להישירנו ולהקריבנו אליו ית"ש וההתחלה והסוף הוצאות השלימות אל הפועל הוא בעזר השי"ת ורק ההשתדלות והיגיע להוציא ע"י מעשיו כחכיותו ושלימותו אל הפועל הוא פעולתינו ע"ש:

**וראיתי** דלכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא כיון דהקב"ה מסייעו להמצות לכן נמשך הפעולה ממנו ית' והוא בלתי תכלית לכן השכר תמורת הפעולה הוא ג"כ בלתי תכלית לפי ערך הפועל אבל בעבירה דהבא לטמא רק פותחין לו ואין מסייעין כמצות לכן העונש לפי ערך החוטא גבולי' וכנודע דברי העיקרים וכמאמרם ז"ל משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש וכן י"ל נמי דהשכר מהמצוה הוא לפי המצוה והמצוה ג"כ דהתורה לא ישתנה ולערך העושה מצד נפשו השכליית דהוא חלק אלקי ממעל והנפש הוא נצחיית דטבע החלק הוא כהכל משא"כ בעבירה דעושה ר"ל מצד החומר והוא גבולי' תכליתי ולכן מצינו בהחוטא מצד השכל והנפש ר"ל דגיהנם כלה והם אינן כלים בר"ה י"ז שפשטו ידיהם בזבול ע"ש והבן:

**ואני** מפרש בזה מאמרם ז"ל (בב"ר פ' מ"ד) אל תירא אברם אנכי מגן לך לפי שהי' אברהם מפחד ירדתי לכבשן האש ולרעבון ונצלתי וכו' שמא נתקבלתי שכרי בעה"ז א"ל הקב"ה אל תירא אברם אנכי מגן לך וכו' שכרך הרבה מאוד כמד"א מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם ומבלתי אאריך בדקדוקים אומר בפירושו דהנה אברהם אבינו דלא הי' מצוה ועושה ממילא ליכא השכר לפי ערך המצוה וכן ל"ש כ"כ הטעם דהשכר נצחי' לפי ערך הפועל דאלמלא הקב"ה עוזרו כיון דהוא הי' חוקר בשכלו לאוד ול"ש כ"כ פיתוי היצר לפי דברי התוס' בע"ז בטעם דגדול המצוה ועושה ולכן שפיר הי' ירא שמא השכר ומצותי' הם ג"כ גבולי' ותכליתי אכן העקידה כי דאפילו בהחוקר בשכלו מצד קוצר המשיג ועומק המושג אינו באפשריתו להגיע אל תכליתו בעיוניו הרוחניים מבלי שיקרב אלי' השי"ת ויאיר שכלו בהרעיונות הזכים הקדושים ע"ש וא"כ על עיקר עיוניו הי' צריך ג"כ לסייע אלקי וממילא הוא ית' הפועל והשכר נצחי' לכן א"ל ית"ש אל תירא אברם שכרך הרבה מאוד בלתי תכליתי דל"ש לשלם בעולם הזה הגבולי' משום דאנכי מגן לך היינו דס"ם בזה גופה הייתי מסייעך כמד"א מה רב טובך אשר צפנת ליראיך היינו צפנת לעוה"ב רב טוב נצחי' משום דפעלת לחוסים בך נגד בנ"א הרצון דפעלת דאתה הי' הפועל והמסייע ולכן הפעולה והשכר ג"כ בלתי תכלית ונצחי כאמור ודוק ויתפרש בזה אומרם ז"ל (בילמדנו בראשית) כד דמך ר"א אחוי לי' י"ג נהרא דאפרסמון דכיא אמר אילן דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו' והרצון לדברי העקידה הנ"ל דעיקר פעולת האדם בהמצות ומע"ט הוא רק היגיע וההשתדלות להוציא כחכיותו אל הפועל וההתחלה והסוף הוצאת שלימתו הוא בעזר אלקי והיא הפועל וכתבנו דמטעם זה השכר הוא נצחי' ולכן כשראה ר"א שכר גדול נצחי' הבין עתה דעיקר הפועל הוא ית"ש ולכן אמר אני אמרתי לריק יגעתי היינו דהיגיע וההשתדלות אינו עיקר פעולתי דגם ההתחלה והסוף הוא פעולתי אכן מהשכר הנצחי' הלזה ראיתי דמשפטי את ד' ופעולתי את אלקי דעיקר המצוה הוא פעולתו ית"ש כאמור והבן (ולנו בפי' מדרש זה עוד כמה אופנים חוץ מנושא עניננו ואין עת האסף פה):

(י) **וחוץ** מנושא דרושינו י"ל בפי' המ"ד הנ"ל דאברם הי' ירא שמא קיבל שכרו בעולמו דהנה אחז"ל במעשה דהאי חסיד דנעשה לו נס כמה גרוע אדם זה שנשתנו ע"י סדרי בראשית [ש"ס שבת] מבואר דע"י נס מנכין לו מזכיותיו כמו שאמר יעקב אע"ה קטנתי מכל החסדים אכן במפרשים מבואר דאי שינת הנס הוא דיכירו ע"י גדולת אלקינו ית"ש אין מנכין מזכיותיו כיון דהוא צורך גבוה דיכירו בזה דהבורא ית"ש ברא העולם והטבע וברצונו משדד הטבע והנה בעקידה שער א' ושער כ' מפרש הפסוק מה ד' שואל מעמך כ"א ליראה וגו' דהנה יראה אינה נופלת רק בדבר שהוא אפשרי אבל במה שהוא מחויב או נמנע יפול עליו לשון צער או עלב ולדעת פלוסופי אה"ע הארורה דהעולם נהוג כפי טבע המציאות תפר יראה כי על מה יירא אי כל הדברים שהי' ושיהי' מחויבים מעת הויות העולם לכן אמר מה ד' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה

לראה היינו להבריא בהם המבין יראה דתראה דהשי"ת מנהיג בהשגחה פרטיות וברצונו משדד הטבע ע"ש ולכן מובן כאן דאברהם הי' ירא שמא קיבל שכרו בעולמו כיון דנעשה לו נסים דניצל מכבשן האש ובמלחמות המלכים אכן אי הנס הוא להכיר רוממותו ית"ש דמשדד הטבע אין מנכין לו ולכן אמר יתי' שכרך הרבה מאד אנכי מגן לך היינו דהכירו מזה גדולתי והנס הי' לצורך גבוה כמד"א מה רב טוב אשר צפנת ליראיך היינו אפילו באותן שאתה משדד עבורם סדרי בראשית דניכר ונראה מזה המבין יראה ע"י שינוי הטבע הוא נסים דפעלת לחוסים בך נגד בנ"א היינו דמזה ניכר פעלתך נגד בנ"א דניכר מזה רוממותך והוי הנס לצורך גבוה וכן נסים דאברהם אבינו ע"ה הי' ג"כ ניכר גדולת אלקינו ית"ש לכן שכרך הרבה מאוד ודוק ואף גאולה העתידה שתהי' בב"א אמרו ז"ל בילמדנו ס"פ אחרי בהקרא דישראל נושע בה' תשועת עולמים דהגאולה והישועה יהי' רק ע"י ה' ולכן תהי' עולמים ע"ש וכן אמרו במקדש שיבנה בב"א דתהי' רק מעשי הקב"ה ולכן לא תחרב עוד עי' ברש"י ובתוס' סוכה מ"א :

(יח) **הרי** הוכחנו והשקפנו מחשיבות העם הנבחר הסגולי' הלזה אצל בוראינו ית"ש ומתחלת הויתו עד סוף תכליתו האחרון הוא רק ע"י פעולת הבורא ית"ש למעלה מכל הנמצאות ומגדרי השמים וחלק ה' עמו ונראה עתה לפי"ז טעם נתינת התה"ק רק לנו והקשר היחס הרוחניי בינינו ובין התה"ק ובין נותנה ית"ש כמאמרם ז"ל אורייתא וקב"ה וישראל חד והוא מצד אלקינו הנפש האלקית הנאצלת מכבודו ית"ש כמאה"כ ויפח באפיו נשמת רוח חיים וכל הנופח מעצמותו נופח עי' עקידה שער ח' ובהתורה נעלם חלקה הפשוטי נסתר וצפון ג"כ האורות וסודות התורה וצרופי שמותיו ית"ש וכמאמר הזה"ק פ' בהעלותך ווי לי' להאי ב"נ דאמר דאורייתא הוי ספורא בעלמא וכמאמרם ז"ל מכין לנוטריקון ומה"ת אנכי אנא נפשי כתיבא יהבת [ס"ס שבת] והיינו כביכול נפשו ושמותיו הקדושים ובתשובת הרדב"ז מבואר דלכן ליכא נקודות וטעמים בתורה דתורה האצילות כולה שמותיו ית"ש וכמאה"כ כי תורה חדשה מאתי תצא והצלין מאתי דייקא היינו דלעתיד יגלה האלקן דעה יראה פנימיות התורה ושמותיו ורמזו בזה נאמר הש"ס כל האומר ס"ת ערום נקבר ערום היינו ערום בלי הפנימיות וכאמרם ז"ל בשקלים דתורה כתובה לפניו באש שחורה ע"ג אש לבנה והיינו הפשוטי המלות והאורות הקדושים הטמונים בה ובזה"ק פ' בהר בזמנין דידע לי' ב"נ באורח פרט כדין איקרי בן רחימא כבן דחפים בגנזא בכל רזי דבית אבוהו ע"ש והיינו דמצד נשמתינו חלק אלקי ממעל יש לנו אחוה בסודות ובנסתרות בתה"ק והתורה המשולה לאור מאיר את הנר האלקים הוא הנפש הנאצל עי' עקידה שער מ"ד וכענין דהמליץ המליץ לבי לבי התורה והאדם חבורם נר אלקים בארץ התורה הוא להב מתפרד משביב היושבי בשמים והאדם הוא וכו' שואבת אורו גיו פתילה נפתלת ונשמתו שמן זית זך [בח"ע פי' ע"ז] ולכן עת יאיר אור הנפש המוברקת נשמת שדי המלוטשת מול האור אלקי אחר הסביבה העליונה המפלש דרך משכיות חדרי התורה באורות העליונים הטמונה בה מצא מין את מינו כביכול ויגלה כל המציאות אורה ולכן באה לנו התוה"ק דהוא החבל והחוט הקדוש המקשר את ישראל לאביהם שבשמים ע"י החלק אלקי בקרבם והחלק אלקי וצרופי שמותיו ית"ש הטמונים בתורה הוא המוביל אותנו והוא הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמים כאמור דלכן יש לנו חלק בנסתרות התורה :

**וזה** יוטעם בפי' אומרם ז"ל דלעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת בחיקו ואומר למי שעסק בזה יבא ויטול שכרו וכו' ויאמרו האוה"ע תנה לנו מראש עיין ס"ס ריש ע"ז כל המאמר וכבר דקדקו להבין הלשון מראש ולדברינו יוטעם דמביא הקב"ה ס"ת בחיקו כביכול והוא לרמז על הפנימיות ושמותיו ית"ש ויאמר למי שעסק בזה דייקא יבא ויטול שכרו אמנם זה לא נתנה רק לישראל דיש להם החלק אלקי ולכן הם יאמרו תנה לנו מראש היינו החלק הזה האלקי והחלק הראשי ממעל הצפון בהתוה"ק :

(יט) **אמנם** להבין לפי"ז הקיום המאמר והסכמה דינתן להם במצות סוכה אקדים לך קורא יקר פרפרת נאה ע"ד דרוש' ומחקרי' בפי' הפסוק בעמוס ג' רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה ע"כ אפקוד עליכם את כל עונותיכם ושאל בכאן המין וכי מאן דאית לי' סוסיא ברחמי' מסיק לי' [ס"ס פ"ק דע"ז] ואען ואומר ונקדים מקודם פי' נחמד במקרא' קודש בראשית ויאמר וגו' המן העץ אשר צויתיך לבלתי אכול ממנו אכלת ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל וכל הקורא בתורת אלקינו הפסוק הקודש הלזה ירעיד וישתומם על תשובתו של היציר כפיו של הקב"ה הלזו דהאשה נתנה לו הא בזה עוד יגדל התלונה כאומר אתה צויתה כן אבל האשה אמרה כן והוא שגג לאשה דהא לא התכלל א"ע דנתפתה מהאשה וכן להבין מה דאמר אשר נתתי עמדי דמה הי' לו לסמנה כיון דלא הי' רק אשה זו ולדרשתם ז"ל בש"ס דע"ז הי' בזה כפוי טובה ע"ש וכן להבין מה דאמר ואוכל בלשון הוה ולמאמרם ז"ל [במדרש] אכלתי ואוכל עוד הנה תמוה ואומר דהנה חכמי המחקר נתווכחו על סיבת האהבה בין האוהבים דמאין תתהוה לדעת חוקר א' סיבת האהבה היא התנגדות הטבע דבין האוהבים לכן יאהב ויתאוה כ"א לחבירו להשלים ממנו חסרונו כמו הארץ היבשה התאוה להמטר הניתך ארצה בעבור חסרון הלחות אשר בארץ אמנם לדעת חוקר אחר סיבת האהבה תתהוה רק מהשווי והדמיון שבין האוהבים כי הדומה ירצה בטבעו הדומה לו ומצד השתווים בנפשם ימשך מזה האהבה והרי"ע בעקידה שער ח' פרק החבור הסכים לדעת זה דכל עוד שנתדמו האוהבין לפיכך תרבה אהבתן והביא ראי' מצד טבע המציאות והישרת התה"ק :

**ולהתאמת** הדבר הביא ראי' מבריאת האדם דהי' ביחד עם חוה אשתו הפך מבריאת החי' דשניהם הזכר והנקיבה נבראו נפרדים הוא מהטעם. כי סיבת חבור הבלתי מדברים הוא רק להשארת המין להחיות זרע ולזה יספיק חבור מיני' לחוד אבל למין האדם דמלבד הסיבה הלזו צריכים להתעזר זה מזה וכמאמר החכם האדם הוא מדיני בטבע ולזה לא יספיק יחס מיני' וצריך להם יחס אחוי ואהבה ולכן כיון דהוכרח להיות ביניהם האהבה והאהבה לא נתהוה רק בין הדומים והשוים לכן לא נבראו ביחד האשה מצלעותיו כדי דיהי' להם האהבה דצמח רק מן הדומים והשווים ע"ש ויתפרש בזה פסוקי מלאכי בתוכחתו לעולה גולה דגרשו נשיהם לקחת נשים נכריות אמר חילל יהודה וגו' ואמרתם על מה על כי העיד ה' בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדת בה וגו' ולא אחד עשה ושאר רוח לו ונתלבטו המפרשים בפירוש הפסוק ולא אחד עשה ולהאמור הכונה דלא אחד עשה הא השי"ת ברא אדם וחוה ביחד מהטעם דצריך להיות ביניהם האהבה ולכן צריך להיות להם השווי דשאר רוח לו להאדם מהבע"ח דצריך להיות ביניהם יחס אחוי ואהבה ולכן נבראו ביחד כאמור וא"כ אתם לקחתם בנות נכרים דאין להם עמכם דמיון ושווי כלל מצד נפשותיכם המשכלת דהוא חלק אלקי ממעל אחוי ושאר רוח לו היינו לכם מצד הנפש הלזה דליכא ביניהם ודוק :

**ומה** יוטעם להאמור תשובת אדה"ר דהנה הטעם דנבראו ביחד הוא כדי להיות ביניהם שווי הטבע והדמיון וא"כ

*

עולה כאלו הקריב עולה וכן בשאר מצות מבואר מזה דע"י הלימוד נחשב כאלו עשה המצוה אמנם ס"ס לא עשה בפועל ולכן צריך לזה קדושה יתירה לכן מובן עתה הויכוח דהנה ב' כונות יש בהשאלה זו דגדול או הכונה הפשוטיי או הכונה דגדול מחמת דצריך לזה קדושה יתירה לכן על מובן הראשון אמר ר"ט דמעשה גדול אכן במובן השני אמרו כולם דתלמוד דצריך לזה כונה יתירה גדול והטעימו שפיר שהתלמוד מביא לידי מעשה היינו בהלימוד חשוב לפעמים כאלו עשה ומביא לידי מעשה ונחמד פרש"י ז"ל דבכיסם בידו היינו בהלימוד הזה לכן לזה צריך כונה יתירה ודוק היטב וכנון ואל זה ירמז הטפחיים ביד הקב"ה היינו הסודות הצפונים והאורות והעיון מכל מצוה וטפחיים ביד משה הוא מעשה המצות וטפחיים מפריסין בין יד ליד היינו דמהמעשה המצות בכאן ממילא מתעוררין ע"י בגולתם התקונים והסודות הצפונות וכאמור והבן:

(יח) **ובמק"א** בחדושי' כי פרפרת דרושי' להבין לפי"ז אומרם ז"ל במדרש אדם כי יקריב מכם מה אדם לא הקריב מן הגזל וכו' אף אתם לא תקריבו מן הגזל ע"כ וכבר נתקשו בדרש זה כ"ל הא כבר נתמעט גזל ממכם ומכיתך ע"י יפ"ת ובשלה"ק דקדק הא אין למידין משאי אפשר אמנם י"ל דהנה כבר כתבתי דעת המקובלים דבכל המצות יש בהם תועלת לנו ולנשמותינו ולא כדעת קצת החוקרים דאינן אלא כגזירת מלך והא מלינו דהאבות קיימו כל התורה ואמרו דשתי כליותיו של אברהם אבינו הי' נובעת חכמה משום דמספר המצוות מכוין נגד מספר האברים והן מזון הרוחניי של הנשמה ולכן אאע"ה מעצמו הבין אותם ובמק"א פי' בזה מאמר החכם מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ד' אלקיכם אתכם והיינו דמנה צריכים לצוי ולא תבינו מעצמיכם כמו האבות דנדבקו כ"כ עד שמעצמם הרגישו המזון הרוחניי:

**אמנם** בטעם הקרבנות כי המו"כ דעיקרו הוא משום שהי' קשה להם לפרוש מהקרבת קרבנות לע"ז שכבר הרגלו במצרים לכן צוה ד' שיקריבו הקרבנות לו ואמנם כבר טוחו עליו בני מדרשי דהקדמונים והקדמונים כי דהקרבנות הם ענין סגולי להשראת השכינה ורמב"ן כי דהי' מרחמי הש"ת לקבל הקרבן תמורת האדם ולהאדם יתדמה כאלו עמו נעשה כל הענין:

**והנה** לטעם המו"כ י"ל דלא יהי' פסול גזול דהנה בפ"ק סוכה ל' מבואר הטעם דהוי מהב"ע והנה בתוס' סוכה ט' הק' ל"ל קרא למעט סוכה גזולה ת"ל דהוי מצהב"ע אמנם בס' מנחת חינוך ת' הק' ע"פ כלל חדש דמצהב"ע אינו פוסל רק במצוה חיובית ולא במצוה שליליית דהנה מצות סוכה הוי רק שליליי דהא אין חיוב עליו לאכול בסוכה אלא דאי אוכל לא יאכל חוץ לסוכה ולכן אינו פוסל מצהב"ע דהא אף אי הסוכה הוא גזולה ס"ס אינו אוכל חוץ לסוכה ובמק"א פלפלתי בכלל הזה [ועי' בספרי ס' כ"ו] והנה לפי"ז לטעם המו"כ לס"ל בקרבנות הך ענינא דמצהב"ע דהא החיוב דקרבנות אינו משום עיקר המצוה דקרבנות והוא רק כדי דלא יקריבו לע"ז וא"כ הוי כמצוה שליליי כיון דס"ס אינו מקריב לע"ז חלילה ולכן ל"ש מצהב"ע אמנם כבר דחו טעם המו"כ וא' מן הדחיות הוא דא"כ אמאי הקריב אדם קרבנות ובדידי' בודאי ל"ש טעם זה כמובן וא"כ ממילא מוכח כטעם הרמב"ן ושוב פוסל מצהב"ע ומובן עתה סמיכת דרשתם עה"פ אדם כי יקריב מכם דפירושו הוא אדם כי יקריב מכם היינו דידמה בהקרבת הקרבן כאלו אתם בעצמכם נקרבתם מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם היינו כאלו אתם הקרבן וכטעם הרמב"ן ולכן ממילא פוסל מצהב"ע והראי' דלא כהמו"כ הוא מהא דאדם הקריב קרבן ולכן דרשו אדם מה אדם לא הקריב מן הגזל היינו מזה דהוא הקריב מוכח דלא כהמו"כ לכן אתם לא תקריבו ג"כ מן הגזל דשוב פוסל מצהב"ע ודוק וזה ע"ד דרוש':

**ונחזור** לסיום המאמר דבש"ס דע"ז בהא דלעתיד יטול הקב"ה ס"ת בחיקו כביכול ואמר מי שעסק בזה ורמזנו דבחיקו רומז על הסודות ובמותיו יתי' הגנוזים בהתורה והאה"ע יאמרו תנה לנו נראה היינו החלק הזה ג"כ החלק הפנימיי דלהם ל"ש זה ואין להם חלק בפנימיות התורה משום דאין להם החלק אלקי הנשמה הקדושה ויש לרמז זה בהא דאמרינן שם דיאמר הש"ת כלום יש בכם מגיד זאת ואין זאת אלא תורה ומהדקדוק דאמאי יאמר לשון זה וי"ל כלום יש בכם היינו בעצמיכם החלק הזה דמגיד זאת דשייך להתורה מלשון שמעו כי נגידים אדבר ולכן יהי' המובן בענין סוכה ע"פ דברי המפורשים דענין סוכה מורה דישראל הם תחת השגחתו ית' לחוד ונזכר ענני כבוד דהקיפם הבורא ית' ואמרנו הטעם דההשגחה שייך רק על ישראל מצד החלק האלוקיי כדברינו לעיל והקב"ה מקדיר עליהם חמה ויבעטו בסוכה משום דהאה"ע הם תחת גרמי השמים משא"כ עם הישראלי ודוק:

(יט) **ועוד** לאלקי מילין בהבנת המאמר והויכוח בין רועטו ע"ה להמלאכים בהקדם לפרש המסורה בראשית ברא אלקים אשר ברא אלקים לעשות אשר ברא אדם על הארץ ולפרש ג"כ השילוב התורה"ק התחלה בהסיום והמאמר המדרש רבה בראשית כ"ח הנ"ל ולהבין ג"כ מאמרם ז"ל בפ"ק דחגיגה דברי חכמים כדרבנות מה דרבנות וכו' אף ד"ת מכוונים לב לומדיהם מדרכי מיתה לדרכי חיים ע"ש כל המאמר ואבן ואומר הנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור ובטעם המשיל התוה"ק לאור מובן לדעתי דהנה הנפש עם שהוא חלק אלקי מיוחד אל האדם לעשותו שכלי' כלחיי ומחובר אתכם בשביל חבורה עם הגוף והתקשרותה בחשכת החומר אינה יכולה להגיע אל הענינים הבהירים מהחכמה אלא בהיות אור אלקי מאיר אותה כי כמו העין אם שהיא בהיר מעצמו אינו יכול לראות הגוונים והתמונות ושאר המוחשיות בלא אור השמש שבהיותן מתפשט בעין עצמו ובנושא הנראה ובמרחק שביניהם הוא גורם הראי' בפועל כך השכל עם שהוא בהיר בעצמו והוא הנר אלקים צריך אל אור אלקי והוא התורה להוציאו אל הפועל בהאירו כל הדברים הרוחניים השכליים והתה"ק הוא האור המחבר המביט להמובט ולכן מובן מאמרם בשבת דאמר הקב"ה אחת בכ"ב וחזור להם תשובה והיינו דזה בעצמו הוא התשובה כיון דהאדם בעל חומר צריך לאור התורה שתאיר להנפש וזה מלמד שפירש שדי ומזיו שכינתו הוא החלק אלקי ועננו עליו הוא החומר המחשיך בעדו לכן ממילא צריך לאורה זו תורה ודמו בזה הנפש אף דמצד עצמה מאירה צריכה לקבל מהאור התורה והמצות להאש היסודי דכי החוקרים [המו"כ פ"ל מראשון והרס"ג] דבמקומו המיוחד לו הוא חשוך מנוע הראות ורק בהתלותו באיזה דבר גוש שמן שרפי' מאיר כך הנפש הוא שרפי' ובהתלותו באור התורה ובמעשה המצות מאיר והמצלתי בזה מאמרם ז"ל במנחות כ"ג דאמרי לי' רבנן לר"פ ר"ע ב"ב דר"א דהוא עשירי לראב"ע קאי אבבא אמר וכו' אי בר אוריין הוא יאי וכו' ואי בר אבהן ולא בר אוריין אשא תכלי' ומהדקדוק דאמאי קללו דוקא כן ולהאמור משום דאי הוא בר אבהן ולא בר אוריין דבטוח דכבר זכה ע"י אבותיו הקדושים לנפש טוב והנה דהאב זוכה לבניו כנודע אמנם הנפש מצ"ע בלי התורה אינה מאירה והראי' מהאש היסודי כאמור לכן אמר אשא תכלי' היינו האש היסודי ומצאתי אח"כ ראי' לדברינו בזה"ק פ' בלק וז"ל החכם עיניו בראשו וכי באן אתר עינוי דב"נ וכו' אלא קרא הכי הוא

הוא ודאי דתכן לא יהך ב״כ בגילוי דרישא ארבע אמות מ״ט דשכינתא שריי על רישא וכו׳ וכד עיכוי אמן למינדע דההוא נהורא דאדליק על רישא אילטריך למשחא בגין דגופא דב״נ איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא לוח ושנן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דברישו אילטריך מישחא ואינן עובדין טבין עכ״ל [ומהזה״ק מוכח דלא כבחינת עולם פי׳ ע״ו בהתשיל האדם והתורה לנר ומנורה ולא כהרי״ע בעקידה שער מ״ד המולק עליו ע״ש היטב ותבין]:

**והנה** קצת פליספים חכמי אה״ע שאלו דהאיך יזכו ישראל להשראת השכינה ע״י מעשי המצות אדרבה להם ע״י עיונם במושכלות האלקית ומואלים שכלם היואלכית בעיונם האלקית לריכים לזכות להשראת השכינה וכבר השיב הר״י הלוי להמלך כוזר על שאלה כעין זו במשלו הנביא דאדרבה הם מקעיכים ומגבילים כבודו ית׳ דחשבו דמלך שכלם ראוים להשראת השכינה ומלך קולר המשיג ועומק המושג איכם משיגים אפילו השגה מועטת לכן רק לישראל ע״י דאינן חושבים עלמם לראויים ומקיימין מעשה המלות מלך רלונו ית׳ ואז ע״י מעשי המלות משפיע השי״ת ברחמיו רוה״ק ועי״ז זוכה להשראת השכינה ע״ש ויתפרש בזה אומרס ז״ל ישראל שקיבלו התורה מתוך החושך הוא אומר עליך יזרח ד׳ וכבודו עליך יראה [מ״ר סוף ויקרא] והכונה דישראל שלא רמו עיניהם לילך רק בתר הציון בהקדמם רק בעבותם מעשי המלות הגשמיים ע״י כאמר עליך יזרח ד׳ דעי״ז דוקא זוכים להשראת השכינה כאמור:

(כ) **והנה** לדברינו לעיל מיבן ביותר דרק לישראל נאה השראת השכינה ע״י התורה והמעשה המלות דזה הקשר ביכינו להבורא ית״ש והנה המוסקאטי בכפולות יהודה דהש ״ כי דעיקר רדת הנשמה לעה״ז להחומר אף דמציקרא היתה כזוכית מזיו השכינה הוא כדי לעשות מלאכת האלקימיאה להוליא יקר מזולל ותחת הנחושת יביא זהב ומה שהוא מטבעי כלה ונפסד ככפש והרוח המעורבים בנושאיהם המורכבים יקנה השארת וקיום ולא רק הנפש היואלכית ידבק עם עלם הנבדל אף גם הנפש המורגשת והרוח החיוני ע״ש ונוסף בזה על דברי העקידה שער ו׳ וק״ה דרק העלם הנבדל ידבוק ועי׳ אפק״י דרוש מ׳ הטאת והוא כדי להפך חומר ללורה והנה זה לא יתכן רק ע״י מעשי המלות הגשמיים ועי״י הפכימיית מלבושי המלות רק אז יזדכך החומר ג״כ והנה פרשו בזה אומרם ז״ל כוח לו לאדם שלא נברא ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו הייכו דכוח הי׳ להנפש שלא לברא בעה״ז להחומר ועכשיו יפשפש במעשי המלות דייקא דמעשי המלות הגשמיים לא הי׳ יכול לקיים מקודם:

**וינעם** בזה דברי המלך הקדוש בתהלותיו מה ידידות משכנותיך ד׳ לבאות נכספה וגם כלתה נפשי לחלרות ד׳ והרלון דהנשמה טוענת מה נעים הי׳ לי עת הייתי במשכנותיך בעולם העליון אמנם נכספה וגם כלתה נפשי לחלרות ד׳ הייכו לרדת בעה״ז דהוא החלר והפרזדור לטרקלין העה״ב הוא כדי דלבי ובשרי ירננו הייכו אפילו החלק הבשרי דהוא החומר שיזדכך ג״כ וכמדומה דמלאתי אח״כ בהיזה ס׳ זה ותה רק ע״י המעשי המלות והמללתי מאומרס ז״ל בברכות דרבי עת כתן ידיו על עיניו קיבל עליו עמ״ש הייכו ידיו הוא מרמז לחלק המעשה ועיניו הוא החלק השגה ועיון ורק אז קיבל עמ״ש:

(כא) **והנה** הדרך הלזה להפך חומר ללורה הוא רק ע״י התורה והמלות דאיכא הלבוש והפכימי האור הלפון בכל מלוה וכדמיון גוף הישראלי והפכימי שבו דהוא החלק אלקי ונקדים עוד דהנה החוקרים והמקובלים הסכימו דבעת ברה״ע ברא הקב״ה חומר היולי והי׳ כלול בו בכח כל

המליאות ומוכן לקבלם ואח״כ הלבישו הקב״ה הלורות ועי׳ רמב״ן בראשית והנה השר אברבנאל לעק על זה דלמה ברחו מזה הסכל נברא בשלימות בלורותיהם וכי מפני שהפלוספים הניחו חומר בכח נושא ההויות הטבעיית כאמר אנחנו ג״כ כן ורק״ג כי בספר הפדות והתחי׳ דזה אמונה תוריי׳ וכאמנה כי אלו הי׳ החומר מקושר ומתאחד עם לורתו מיד בראשית הבריאה לא הי׳ יכולה במעשי הנבראים שתתפשט הלורה מחומר שלה בשום פעם ושתתלבש באיזה לורה אחרת דזה רק מגבורת הבורא ב״ה ואז לא הי׳ מקום לשכר ועונש ע״י קיום המלות ובטולם כדוגמות ארץ כנען דהיתה מעוטפת בלורה בלתי נאותה בהיות הכנעני יושב בה אולם בשכון ישראל בארץ קבלה לורה אחרת קדושה ע״ש והנה הר״ן ז״ל כי דהי׳ נבראו ב׳ חומרים נבדלים מה שישתתף בעולם התחתון חומר א׳ ועולם עליון חומר א׳ כי אין חבור לעולם העליון עם התחתון אמנם באפק״י ח״ם דרוש כ״ו כי דעי״י ההשגחה הניסיית המיוחד לעם ישראל יש שותף עם עולם עליון לכן לפעמים הגשמי מתהפך לרוחניי החומר ללורה וכמו מש״ר ע״ה דעלה אל אלקים והנה הלזה להפך החומר להלורה הוא ע״י דהי׳ זמן מה חומר א׳ משותף רוחניות וגשמיית ואף אחר דנחלק התיומות נשאר עוד בכח הרוחניות מזמן הקודם ולכן יכול להפך החומר ללורה ע״ש בדבריו הנחמדים הרי דלכן הי׳ החומר היולי הקדום כדי דיהי׳ מקום לבחירה ולשכר ועונש ע״י פרי מעלליהם לשנות החומרים דיקבל הארץ לורה אחרת דזולת זה לא הי׳ אפשר באדם דזה רק גבורת הבורא כמו דהאדם איכו יכול להאפים מנשיים וגולמים ולכן הי׳ חומר משותף א׳ דיהי׳ יכול לזבך ומה יקרו בזה דברי הנביא למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מד׳ ומאלקי משפטי יעבור הלא ידעת אם לא שמעת אלקי עולם ד׳ בורא קלות הארץ לא ייעף ולא ייגע וגו׳ כל הפסוקים והרלון דתאמר נסתרה דרכי מד׳ הייכו דאין זה מדרך ויכולת ביד האדם לשכות לורת העולם ע״י תקון המעשים וקלקולם דזה רק גבורת הבורא ב״ה ולכן מניאלא תבטל הבחירה ושכר ועונש בפרי לדיק ולכן ומאלקי משפטי יעבור אולם כי דלכן הי׳ מקודם החומר היולי בלי הלורה כדי דיהי׳ יכול האדם לשכות לפעמים לורת הארץ לזה אמר הלא ידעת וגו׳ אלקי עולם ד׳ בורא קלות הארץ לא ייעף ולא ייגע ובידו הי׳ לברוא כל העולם בתחילה עם הלורות והוא כותן לייעף כח ע״פ דברי העקידה שער ג׳ דהחומר היולי נקרא ייעף לפי שהוא חלום המליאות והוא רק כחכיי לקבל לורות המליאות ולזה אמר כותן לייעף כח דברא החומר היולי וכותן לו כח לקבל הלורה אח״כ ולאין אוכים הוא החומר החלוש [עי׳ עקידה שם] עלמה ירבה הוא כדי וקוי ד׳ יחליפו כח דהשלמים ע״י מעשיהם יוכלו לפעמים להחליף לורת הארץ והנבראים ע״י פרי מעלליהם בלורה אחרת יעלו אבר כנשרים והייכו ע״פ דכי חכמי הטבעיים דהנשר אחר ״ שכים יחדש לו כנפיים ע״י רדק שם וכן הם יוכלו להפך חומרם ללורה ולזכך גופם ודוק ויומתק לפי״ז אומרם ז״ל בנדרים על מה אבדה הארץ ויאמר ד׳ על עזבם את תורתי וגו׳ דבר זה נשאלה וכו׳ שלא ברכו בתורה תחילה והרלון דנשאלו על מה אבדה הארץ לורתה הראשונה והארץ מה חטאה אמנם ע״י התורה הא מחליף לורתה וכח זה הוא ע״י שהי׳ חומר היולי כאמור והנה כי דהחומר ההיולי נקרא ראשית וזה בראשית ברא אלקים הייכו החומר ההיולי ולכן בראשית כמי כעין נאמר אבל לא נאמר דהוא רק כמו מחשבי מרומז להחומר ההיולי ולכן אמר כי שלא ברכו בתורה תחלה הייכו דלא ראו וברכו במה שהתחיל התורה בבראשית והוא מטעם הנ״ל או שלא ברכו וראו התורה בראשה דהוא הפנימיות התורה דיתייחס להם ע״י חלקם אלקי ולכן רק לישראל נתן התורה כאמור ורק להם הכח הזה ודוק:

**וינעמו** קלה להאמור תהלות המשורר הקדוש [נקל"ט] אודך על כי נוראות נפלאתי ונפשי יודעת מאוד גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יצרו ולא א' בהם ולי מה יקרו רעיך אל וגו' וכל המפרשים כלאו להבין פשטות הכתובי' ולהבין ג"כ הכתיב ולא באלף והקרי בוא"ו ולהאמור יתכן דהנה דרשו חז"ל וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד טוב זה יצ"ט מאוד זה יצה"ר והאכרח דרשתם בתיבת מאוד דהוא יצה"ר פרשו דהנה תיבת מאוד מורה על הפלגת השיעור והנה זה צ"ע במעשה הקב"ה כיון דכל מה שיותן בשיעור ההפלגה בודאי נרוח בתיבת טוב ורק במעשה בו"ד שייך ענין הפלגה לכן דרשו דזה יצה"ר דעל ידי היצה"ר מוסיף שלימות על שיעור אלקי דיכול להפך החומר לצורה והנה כתבתי דיכולת הזה להפך החומר לצורה הוא משום דהי' משותפים העליונים והתחתונים בחומר היולי לכן נשאר עוד כח רוחנייתם והנה החומר היולי נקרא בפי הקדמונים בשם גולם והנה כי דהאדם בתחילת יצירתו נקרא ג"כ בשם גולם דעדיין לא נשלם ולכן אמר אודך על כי נוראות נפלאתי בכל מעשי בראשית דכתיב בהם טוב אמנם נפשי יודעת מאוד דהאדם כתיב מאוד ודרשו על היצה"ר ומשום דיכול להפך החומר ג"כ לצורה והטעם משום דגלמי ראו עיניך דנברא האדם כגולם והחומר היולי ג"כ עוד לא קיבל הצורות רק אח"כ בששה ימים דלאח"כ הוציא הקב"ה הפרטים ימים יוצרו היינו בימים דלאח"כ הוציא הש"ת הפרטים ומקודם הי' מעורב הכל ולא אחד בהם דלא ברא בפעם א' החומר עם הצורות או ולו א' בהם דמקודם הי' מעורב הכל בחומר היולי [ומובן הקרי והכתיב] והטעם כדי שיכול האדם להסיר הצורה ע"י מעשיו ויהי' בחירי ולכן ועל ספרך כולם יכתבו היינו כל המעשים דע"ז הוא בחירי ויש מקום לשכר ועונש ע"ד וכל מעשיך בספר נכתבו ולי מה יקרו רעיך אל היינו מה חשוב ההשתתפות וההתחברות דהי' הכל בחומר הראשון דלכן יש לו יכולת אלקי להסיר צורה ולהחליף ורעך מלשון רע או דע"ז דהי' מקודם מעורב עליונים ותחתונים בחומר אי יכול האדם לזכך חומרו אע"י דיש לו ע"ז כח אלקי לסדר המערכה השמים בהנהגה הניסית והוא שותף להקב"ה במע"ב ומה עצמו ראשיהם היינו הראשית דהי' מעורב מקודם ולכן אספרם מחול ירבון והבן הדברים הנכונים:

**והוין** מכוסה דרושינו י"ל בפי' הפסוקים ע"פ קו' הרמב"ם דאיך ידיעת הש"ת מכיח טבע האפשרות והבחירה ות' כי לא מחשבותי מחשבותיכם והרא"ת אלמשוכינו ת' כיון דהקב"ה למעלה מהזמן ועבר ועתיד לפניו בהוה לכן רואה מרחוק איך האדם בחר לעתיד בהוה וזה אין מכריח בחירתו ע"ש והש"ת הוא למעלה מהזמן דהא הוא ברא העולם יש מאין והזמן וכפי' הזה"ק ששת ימים ברא ד' היינו הימים בעצמם ברא והנה הרמב"ן כי דלכן לא כתיב במע"ב יו"ר רק יום א' דראשון כ"ש רק אי יש עוד כספרים הה"כ אבל כאן לא הי' רק יום זה דהימים בעצמם נבראו אח"כ לכן כתיב אחד והנה לפי"ז מוכח דהש"ת הוא למעלה מהזמן והכל בכל המאמר משמע דמדבר מענין ידיעה ובחירה ואמר ד' חקרתני ותדע אתה ידעת שבתי וקומי ולא תכריח הבחירה משום דבנת לרעי מרחוק היינו דראית מרחוק מעיקרא מה שאני בחרתי והנה כי דלכן בכל מע"ב כתיב כי טוב ולא בבריאת האדם משום דהאדם לא נשלם עוד דיש לו הבחירה וזה אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים. מעשיך דבכל מע"ב כתיב טוב ולא בברה"א ונפשי יודעת מאוד היינו משום דכתיב גבי' מאוד זה יצה"ר והוא בחירי גלמי ראו עיניך היינו בעוד שהייתי גולם והבחירה בידי לכן לא כתיב טוב אע"י דראו עיניך עוד מעת שהייתי גולם מה שבחרתי ולכן ועל ספרך כולם יכתבו ויש מקום לשכר ועונש וע"כ כתרץ דהש"ת למעלה מהזמן לכן אמר ימים יוצרו ולא א' בהם היינו דהימים רק אח"כ יוצרו והקב"ה למעלה מהם וראי' דלא א' בהם דלא כתיב בהימים יום ראשון רק יום א' וע"כ כתרץ הרמב"ן הנ"ל או דלכן ולא א' בהם הקב"ה אינו מכריח בחירתי ולי מה יקרו רעך אל מלשון רע דיש לו הכח אלקי בזה דהקב"ה אינו מכריחו והוא בידו ובעצמו דהכל בידי שמים חוץ מיר"ש ודוק היטב:

(כב) **והדברים** האמורים יפולו אורה בפי' מאמרם ז"ל שבת פ"ח בהויכוח שבין רועינו בשעה שעלה למרום עם המלאכים דהנה כח הזיכך החומר ולהפכו לצורה כתבתי דהוא רק ע"י תוה"ק ומעשי המצות הגשמיים דתוה"ק המעשה הוא חומר ולבוש להאור הטמור והנעלם בכל מצוה וכן גוף האדם הוא חומר וצורה וכנראה מאצי"ה המראה אלקיי הסולם זה סיני דמוצב ארצה וראשו מגיע השמים היינו דיכול לזכך עד השמים את הארציית ג"כ ויקץ יעקב משנתו ואמר אכן יש ד' במקום הזה הרצון דהחומר ג"כ יכול להפכו ואנכי [ע"פ דכתבו המדקדקים לחלק בשמות הנרדפים דאנכי מורה על חלק הגופני באדם משא"כ אני ע' אפק"י] לא ידעתי זה ולכן בשעה שעלה משה למרום והיינו דהעלה נפשו למדריגה גבוה עד דזיכך גופו ג"כ וכאומרם ז"ל לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושתי' שבמעיו לבוא כמלאה"ש [ש"ס יומא ד'] והמשו המלאכים מה לילוד אשה בינינו היינו שיזכך חומרו ויהי' במדריגה שלנו ואמרו חמדה גנוזה תתקע"ד דורות אתה רוצה ליתנה לבו"ד בעל חומר וא"ל הקב"ה אחוז בכסא כבודי וחזור להם תשובה כי נעשה הרצון בכ"כ מקום מחצב נשמותיכם חלק אלקי ממעל ע' בב"ח או"ח סי' מ"ז וחזור להם טענתם בעצמם דזה יהי' להם התשובה מצד שיש לכם החלק אלקי וחלק החומר לכן ע"י מעשי המצות והאורות הסודות הטמונים יכולים להפך ולזכך חומרם. וזה נלמד שפירש שדי מזיו שכינתו הוא חלקו כביכול הנשמה הקדושה ועננו עליו הוא החלק החומר המעכב בעד הנפש והוא לבוש ופנימי כמו התה"ק וע"י התה"ק יוכלו לזכך ולכן אמרו שם עלית למרום שבית שבי ולקחת מתנות באדם שקראו אדם היינו מצד חלקו החומרי ואף מלאך המות מסר לו סוד בלאמר ויעמד בין החיים ובין המתים הרצון דיש בו ב' חלקים חלק המת דהוא החומר וחלק החי דהוא הצורה וע"י התה"ק ישלים בין שניהם ומזכך חלקו החומרי ג"כ וכמאמרם ז"ל בעת נתינת התורה משל למלך שגזר וכו' מכאן ואילך יעלו התחתונים לעליונים [ש"ר פ' י"ב] היינו לזכך חלק חומרם ג"כ והבן בדברים:

[**ודכירנא** זה כמה שנים בימי עלומי אמרתי על לד דרושי' בלבנון זה דחזור להם תשובה ע"פ דכתבו הקדמונים דטענת המלאכים הי' ילד בעלי תאוה כיון דהם בשמים וקרובים להתורה"ק אכן מבואר בפוסקים דהגר בנים ל"ב בר מצוה יהבה להו בנים למקום והנה מבואר רא"ה לזה מהא דמועיל תשובה לכי ולא לאה"ע משום דאנו בנים למקום ומלך שמחל על כבודו מחול והאה"ע הם עבדים ומלך שמחל ע"כ א"כ מחול וזה אחת בכ"כ ונשמתם חצובים משם והם בנים למקום וחזור להם תשובה הראי' מהא דמועיל להם תשובה וגדולה תשובה שמגעת עד כה"כ וע"כ דהם בנים. וא"כ ל"ש בר מצוה והארכתי בענינים עד"ז ואכ"מ]:

**וירמז** לזה ג"כ אומרם ז"ל דהלוחות הי' ארכן ו' טפחים והקב"ה תפס בטפחיים הוא ירמז להלק הציון והסודות שבמעשי המצות וטפחיים ביד משה הוא כנגד חלק המעשה ולכנגדו באדם חומר וצורה וטפחיים מפרישן בין יד ליד דלפעמים יוכל להפך החומר לצורה או יתפרש ע"פ דפרשתי

דפרשתי המדרש תשורי מראש אמנה עתידין לדיקים שיאמרו שירה לע"ל ודקדק השהל"ק על כפל לשון עתיד ולע"ל ופרשתי ע"פ דברי קודש להה"ל מהרל"ה ז"ל בפרי קודש הלולים בפי' הירושלמי דברכות ומובא בתוס' ר"ה נר"ז מימי לא כוונתי חד זמן בעי כוונת וכו' ותמוה על הקדושים הללו דלא יכוונו ופי' ע"פ דברי האר"י הק' בע"ח פ"ב משער סדר אבי"ע דאצילות נקרא מחשבה ולמון והבריאה דבור וכו' והענין כי הנה נראה דלפעמים באה הפעולה עם המחשבה ביחד כי כשאדם אוכל אין צריך שתחילה יחשוב איך יכנס בשיניו או איך יגביה רגליו ללכת ואח"כ יאכל וילך וכן בשאר כשמחשבה באה ומתפשט באברים אזי באה המחשבה עם המעשה ביחד ולכן עולם אצילות וכו' ע"ש דברי קדשו ומפרש בזה רבינו הירושלמי דהנה ענין כונה מורה שמכריח לכוון מחשבתו אולם השלמים הללו הזדככו חומרם כ"כ רוחניים עד שלא הי' צריכים להכריח עצמם ולכוון דנעשה בחינת מחשבה ומעשה כאחד ולכן אמרו שם אבא מחזיק טיבותא לרישא דכי מטי למודים גרע ומגרמי' לכונה הנ"ל ע"ש דבריו הנעימים ולכן במעמד הר סיני הכורא אמרו נעשה ונשמע היינו דיהי' המחשבה ומעשי' כאחד כיון דהזדככו גופם בה"ש ופסקה זוהמתם כדחז"ל וזה הכרלה בהמדרש הנ"ל עתידין לדיקים שיאמרו לדיקים לע"ל היינו דלעתיד דמלאה הארץ דהוא הגוף ג"כ דעה ויהי' בהם ענין מחשבה ומעשה כא' ובעת שיעלה במחשבתם לומר שירה יאמרו תיכף כי יחשר הענין הכונה הוא רק מלד חלקו הגופני וזה תשורי מראש אמנה היינו מראש תיכף ישורו וזה עתידין שיאמרו שירה לע"ל והיינו במה דהוא לעתיד עתה קודם המחשבה ואח"כ המעשה יהי' לעתיד בשוה וזה יוכנס בהמדרש הנ"ל דטפחיים ביד הקב"ה הוא חלק הכונה והסודות וטפחיים בידו של משה כנגד חלק המעשה וטפחיים מפריקין בין יד ליד דלפעמים ע"י הזדככות החומר הם באין כאחד ובשוה כאמור והבן היטב ונכון :

**ויומתק** בפינו כעת תורת המסורה בראשית ברא אלקים אשר ברא אלקים לעשות אשר ברא אדם על הארץ דהנה הבאתי דעיקר כח הזיכך הלזה להפך חומר לנורה הפך בריאתו הטבעיית הוא משום דנשאר בו עוד הרוחניות מה שבתחלת ברה"ע הי' חומר היולי א' לעליונים ותחתונים ואף דנפרדו אח"כ נשאר עוד הכח הלזה ורק ע"י התורה ומעשי המלות יזכך גופו והנה מבואר במפורשים דהחומר היולי נקרא ראשית ועי' מהרש"א בח"א בר"ה דלכן לא כתיב ויאמר רק בראשית ויכון לפי"ז אומרם ז"ל בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה שנקראו ראשית והיינו דלכן הי' החומר היולי כדי דיזכך אח"כ והוא ע"י התורה"ק וישראל והנה זה רק ע"י מעשי המלות והפכיני וע"י האדם לבושו דהוא הגוף והפכיני הנשמה והרא"י דלריך למעשה המלוה ג"כ ולא סגי בעיון לחוד הוא ממה שניתן הנשמה לעה"ז ולא נשאר בעולם עליון וכתבתי כדי דישלים במעשי המלות ג"כ וזה שייך רק בעה"ז ומובן עתה שילוב התה"ק המתחלה בהסיום ולכל היד החזקה אשר עשה משה לעיני כ"י והבאתי הירושלמי דפ"ד דתענית דהלוחות הי' ארכן ו"ט ובשעה שעשו ישראל אותו מעשה בקש הקב"ה לחוטפן מידו של משה והרלון ע"פ דכי הקדמונים דחטא העגל הי' רק במעשה וכתבתי דהטפחיים דהי' בידו של משה מרמז על חלק המעשה ולכן בקש הקב"ה לחוטפן וגברה ידו של משה היינו לאחר דעשו תשובה וזה שהכתוב משבחו ולכל היד החזקה יהא שלמא על ידא דגברת מכאי ע"ש בירושלמי וכו' דלכן הי' חומר היולי כדי דישלים ויזכך הגוף ע"י מעשי המלות ולכן בראשית דהוא החומר היולי ברא אלקים כאמור וזה אשר ברא אלקים לעשות דלריך מעשי המלות וע"י"ז יזכך החומר והרא"י לזה דלא סגי בעיון לחוד מהא דאשר ברא אלקים אדם על הארץ דייקא וע"כ משום מעשי המלות כאמור והבן בדברים הנכונים תו"ל :

(כג) **ונבוא** עתה לפי האמור לפרש אומרם ז"ל למה נמשלה ד"ת לדרבן ל"ל מה דרבן זה מכוין את הפרה לתלמי' אף ד"ת מכוונין את לומדי' מדרכי מיתה לדרכי חיים וכו' א' מה מסמר חסר ולא יתיר אף ד"ת כן ת"ל נטיעה ע"ש כל המאמר בש"ס חגיגה והרלון דע"י התורה השולם אלקי והוא מחבר אותנו להבורא ית' די"ש בהתורה משני הקלות חלק המעשה ושייך לגופנו והחלק הנסתר והסוד וגנת חלקו ית' ושמותיו הקדושים בו וע"י"ז נקשר נפשינו בו ית' ע"י מעשי המלות והסודות הלפונים כדברי הכוזרי הנ"ל ועוד הא דמולך מדרכי מיתה לדרכי חיים היינו אפילו החלק החמרי לזכנו לאחלק החי ועי' עקידה שער ג' ורגיל אני לפרש לשון ההודאה בפ"ק דברכות מודה אני לפניך וכו' ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות וכו' אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלין שכר אני רץ והם רלים אני רץ וכו' ומהדקדוק בכאן הכפל לשון אני עמל והם עמלים אני עמל וכו' ופרשתי דהנה נודע מהעקידה במבוא שערים דכל הפעולות נקראים ע"ש התכלית וא' אפילו במעשי הרשות תכלית מגמתו הוא לעבודתו ית"ש אזי הם ג"כ נקראים על שם המלוה ע"ד בכל דרכיך דעהו המבואר בש"ע או"ח לכן אמר דאני והם עמלים בעמל א' אף במסחר גשמי' מ"מ אני עמל ומקבל שכר משום דבתכליתו אין אנו שווים וירלה ג"כ הא דאמר ומקבל שכר ע"פ מה דהארכתי במק"א דא' מעשיו הרשות עושה לתכלית זה דנקרא ג"כ מלוה אזה מקבל שכר בהאי עלמא ג"כ דהנה א' מהטעמים דשכר מלוה בה"ע ליכא הוא משום דהשכר הוא כנגד ותמורת המלוה והמלוה דהוא חלק מתורתו ית"ש הבלתי תכלית לא ישולם בעה"ז התכליתי אולם א' עושה מהדברים הרשות מלוה שוב שייך השכר בה"ע ג"כ ויובן בזה אומרם ז"ל בברכות א' גדול הנהנה מיגיע כפו היינו בדבריו הרשות יותר מיר"ש היינו עושה רק מלות דאלו ביגיע כפו כתיב יגיע כפיך אשריך בעה"ז וטוב לך לעה"ב כאמור והכונ"ל :

**ובמק"א** פרשתי הפסוק הנ"ל אשרי כל ירא ד' וגו' והקדים פי' הפסוק [ביחזקאל ז'] לא אחוס ולא אחמול עליך א"ד כי דרכך עליך אתן ותועבתיך בתוכך תהיינה וידעתם כי אני ד' וראיתי מדקדקים בפשטו וכן להבין תיבת כי דמשמע דנתינת טעם הוא אמנם ירלה דהנה החוקרים נתקשו באמונת הבחירה דהוא סותר למאמרם ז"ל [בש"ס שבת] דהנולד במזל מאדים יהא שופך דם והנולד במזל לדק יהא איש לדיק ואיך ילדק הבחירה להנולד במזל זה ובעקידה שער כ"ב מובא דעת החוקר דהגרמי השמים לא יולידו באדם רק דמיון טבעי אשר הוא עלול אליו אבל גמר הפעולות לא ישלימו רק ע"י דברים המביאים להתכלית אשר יעשו בכ"א כחפלם דהנה אף דהנולד במזל לדק דדמיונו הוא להיות איש לדיק הדברים המביאים לזה הוא על התוס' והי' לער אינן נכספות לפי הדמיון אף לאוהבי חכמה כמאה"כ מתאוה ואין נפשו עלל וכן בהדמיון הטבעי לשופך דמים ומוכן דהדרכי' חתירת בתים והאריבה במדבריות ביום ובלילה אינן נכספות ג"כ ולכן כי דבהדרכים המביאים להתכלית אזה הוא רלוני' ע"כ ויונעם לפי"ז פי' הקרא לא אחוס ולא אחמול עליך אמר ד' הרלון א' תאמרו דהמזל דנולדתם הכריח לכם כי "דרכיך" עליך אתן הדרכים המביאין להדמיון הטבעיי דאזה אתם רלוניי ותועבתיך בתוכך תהיינה פי' אף דהועבתיך הדמיון הטבעיי הוא בתוכ"ך מהראות המזל אבל על הדרכים אתה רלוניי או"י דזה הוא בתוכך ותלוי בך בעלמך כאמור ודוק וזה הכרלה בפי' הקרא תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך ע"ד אומרם דעיקר רדת

הנשמה לעוה"ז היא כדי דלא תאכל נהמא דכסיפא דמעיקרא היתה מוכרחת ועתה בחירי' וירושלמי אמרו דמאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכולא באפי' והנה העיקר דבעוה"ז הוא בחירי' הוא רק בהדרכים לדעת החוקר הנ"ל ולכן אמר הודיעני אורח חיים הדרכים המביאים להתכלית דעו"ז הוא בחירי' ויהי' שובע שמחות את פניך דלא בהית לאסתכולא הה יומעם בפי' הקרא אשרי כל ירא ד' ההולך בדרכיו היינו בהדרכים המביאים להתכלית יגיע כפיך כי תאכל היינו זה הוא יגיע כפיך ובחירתך כאמור וירלה זה בהקרא חשבתי דרכי דייקא ולכן ואשיבה רגלי אל עדותיך וכן בקרא מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים וגו' [דהא י"ל דהי' מוכרחים אלא מלם] לא אבו בדרכיו הלוך דעו"ז הם בחיריים ולא שמעו בתורתו כאמור או י"ל דעי' התורה ישראל למעלה מהמזל כמש"כ:

**וזהו** דאמרו דהתורה מכוונת את לומדי' מדרכי מיתה לדרכי חיים היינו דעי' התורה יכונו דרכם המביאים להתכלית לדרכי חיים דיהי' הדרכים נכספות לקיים התורה ולפמש"ל הכונה עוד דהדרכי מיתה הוא הפעולות הרשות התורה מכוין ומיסרת אותם לדרכי חיים לפעולות תוריית כאמור והבן:

(כה) **ולהבין** מאמרם ז"ל שם ומה מקמר חסירות ולא יתירות אף ד"ת חסירות ולא יתירות ת"ל נטועים כנטועה זו שהוא פרה ורבה והוא נחיסר הבנה הפשטיית דמה ה"א דחסירות הם ונגלות פני הלוע מתאמרם י"ל בהקדם לפרש הילקוט בתהלים התמוה ת"ל תורת ד' תמימה משיבת נפש למה הוא תמימה משום שהוא משיבה נפש ופלא ומה שאסבר בזה הוא: דהנה מוסכם אצל החוקרים שדבר המושכל ומובן אל שכל האדם הוא שלימות האדם המשכיל ולולא המשכיל הזה לא הי' האדם שלם בידיעה זו ולכן גזרו החוקרים שריבוי המושכלות בידיעת האדם מלבד דלא ישיגיהו שלימותו אף גם ירחו חסרונותיו משום שהענינים המשכילים הם זולת האדם המושכל והולה לו וכללא הוא דכל המשתלם מזולתו הנהו חסר בעצמו אמנם בסי' דברי שלום המליא דבחכמת תה"ק האדם משתלם מעצמו משום דבעת המעמד הקדוש והנורא בהר סיני חקק בוראינו ית"ש וקשר בנר אלקים נשמת האדם חלקו בתה"ק אשר יחדש כל ימי חייו ורק ברדתו בהחומר מאפיל החומר בעד המושכל הזה אכן כשהאדם מסיר המסך המבדיל ומוציא המושכלות להפועל הנהו שלם מעצמו והמושכל אשר קדם לו עוד מעיקרא עכדפח"ה וכאמנו הדברים ג"כ ע"פ דרשתם ז"ל בקרא בהלו נרו על ראשו דמלמדין אותו מעיקרא כל התורה ואח"כ כשנולד בא מלאך וסטרו על פיו ומשכח וכבר תמהו דא"כ מה לו במה שלמד מעיקרא ולהנ"ל י"ל דמרות דבעה"ז מחמת החומר המסך בעדו תיכף נשכח אולם בפשוט כיוא ע"פ דברי החוקרים דדבר דקיבל פעם לורת מה ואח"כ עבר ממנו הלורה נקל לעוררו לורה זו יותר מדבר שלא קיבל כלל והמשל בזה מים שכבר החמו אף דנתקררו בנקל להחימן ממים שלא קיבל עוד כלל פעולת האש עי' דרשת הר"ן ומשום שבכחנייתו נשאר עוד כח מה ולכן כיוא כיון דמעיקרא למד כל התורה אף דבא מלאך וסטרו מ"מ נקל אח"כ לעוררו ועוד י"ל דעו"ז הקנין התה"ק הוא קנין עלמיי וכשבא אח"כ לעה"ז מה שיצאו חסרון לבלא יוכל להוליא כחכיותו אל הפועל הוא רק מקריי ונודע מאמר החוקר הקנין העלמיי לא יתפעל ממקרה והמקרה תפעלו מקרה הדומה לו ולכן בישראל ממה שקדם להם המושכלות בתה"ק הוא קנין עלמיי ומובן בזה פי' המדרש [במדבר] דאמר להם הקב"ה לאה"ע בקנאתם להתורה תנו לי ספר יוחסין כשם שהביאו בני שנאמר למשפחותם לבית אבותם ע"ש והיינו דלישראל העלם נשמותיהן טוב משום אבותיהן הקדושים והאברבנאל פי' לך כי אלה"ע הוא נגד שכל הכחניי ויאחז השכל הנקנה ויאה"ע השכל הנאצל ומשורשם נתפשטו הענפים [ובמק"א ראיתי במאמרם ז"ל ברכות ו' מאי ולחושבי שמו חישב אדם לעשות מצוה וכו' מעה"כ כאלו עשאה והיינו ע"פ דכי הטעם דרק בישראל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ובאה"ע בהפך משום דהולכים בתר העלם ובישראל הטוב העלם והרע המקרי ובאה"כ באה"ע והנה ראי' לזה י"ל דנודע מהרמב"ם דחייב אדם לברך על הרעה משום דתכליתו והעלם הוא לטוב והנה בספע על כי דשם הוי"ה ב"ה עולה וכו' במלואו קי"ב והויה אלקים עולה קי"ב והאלקים הוא דין והוי' רחמים וביחד הוי' אלקים עולה קי"ב כמנין הוי' רחמים ע"ש והוא לראות דהדין הוא תכלית ועלם טוב רק דלא נראה לנו וא"כ מה ראי' דאזלינן בתר העלם ולכן מחילא מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וזה ולחושבי שמו היינו דכתב שמו הקדוש כאמור ומוכח כהנ"ל] ונחזור לפי' הילקוט תורת ד' תמימה למה הוא תמימה הרלון הא בהמושכלות כל מה שמשכיל מרחה חסרונו לזה אמר משום שהוא משיבת נפש דזה ל"ש במושכלות התה"ק כיון דקשר עוד מעיקרא בנפשו והוא רק משיבת נפש מה שהי' בנפשו מקודם לכן הוא נשלם מעלמו וכאמור ויכון בזה מאמר החכם מכל אדם שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך והרלון דהמושכלות דבתה"ק אתה נשלם מבורך ונוזלים לתוך בארך מעלמך לעלמך:

**וירצה** זה במה דאמר רועינו הנאמן מש"ר ע"ה שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום לשמור ולעשות את כל דברי התורה הזאת כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם והרלון דהתה"ק לנו ישראל לא חבור שכינית רק חבור ומגיית נקשרה בנשמותינו ולא דבר רק נפרד המשכיל והמושכל כשאר חכמות רק הוא חייכם עלם החיות ומכעם עתה ומלית חז"ל אי מקמר חסר ולא יתיר אף ד"ת ת"ל נטועים כנטועה זו והרלון דבשאר חכמות הא מרחה חסרונו אבל לא בתוה"ק דמחובר ונקשר בנשמותינו עוד מהר סיני בחבור מגיית ולכן הוי כנטיעה זו ונשלם מעלמו כאמור והבן היטב:

**אמנם** לפי הדברים למעלה דהאיך התה"ק וישראל היא הליר אשר עליהם יסובב סוד כל המליאות והאיך מורי כל העולם נערכו לפי מורי התורה [עקידה פרק הכגון] ובהיטב סדור ומערכותיו ע"פ מורי התורה דהוא דפוס העולם אז יפין הזור על כל המליאות והיך עי' התה"ק וישראל יתאחד וישלים כל חלקי המליאות כראוי לכללות הנמלאות המושפע מבורא א' ויעלם חלק החמרי מהנמלאית ג"כ כאמור בריש הדרוש יובן ביתר שאת דברי הס"ק הנ"ל, בהמשיל את התורה לדרבן דמה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמי' להוליא חיים לעולם אף ד"ת מכוון את לומדי' מדרכי מיתה לדרכי חיים והרלון דעי"ז הוא מוליא חיים לעולם ומאחד כל חלקי הבריאה החלק המיתה והחמרי והחלק החי' השכלי והבן:

(כו) **ועתה** לאור כל הדברים הנ"ל נלך ויפולו אורם והורו עינינו במאמרי הש"ס [יומא כ"א ול"ט] המולב פתח השערה דבשעה שבנה שלמה את בהמ"ק נטע בו כל מיני מגדים והי' מוליאין פרותיהן וכשהרוח מנשבת בהן נושרין שנאמר ירעש כלבנון פריו [ובפרש"י ז"ל ירעש פריו של ישראל וכו' ומה הרעש כשהרוח נושבת והן מקישין זה לזה רועשים ונשמע קולם] ועתיד הקב"ה להחזירן שנאמר פרוח תפרח וגו' כבוד הלבנון וגו' והירושלמי דלר כל מיני אילנות והילמדנו כשהכניס שלמה את הארון לבית המ"ק הרטיבו כל העלים וירמז דהנה כבר הוכחנו וביררנו מחשיבות האומה הישראלית הקדושה וסגולתה אלל בוראה ית' עי' החלק אלקי הנשמה הקדושה ומתיחס הרוחניי בינה להתוה"ק ולכותנה ית"ש עי' הנר אלקים המתנוסס בקרבם ולכן נהקת הנפשית האלקיית הללו עולים במדרגת הסולם אלקי זה סיני

ומשולבות

ומשולבות בלולאות הקדושה והרוחניות בו ירוצו עד המקום הנורא והנה ד' נצב עליו ע"י התוה"ק הוא החוט הקדוש המקשר ישראל להבורא ב"ה כיון דמלבד נשמותיהן נתעלמו בחבור עצמיי בהתורה ושם ימלאו האור והזהר האלקי המתנוצץ בפנימיית תוה"ק וימלא מין את מינו כביכול. ואז יהל על פני הנפשות ויזהר על פניהם והעלה נרותיה ויתמלא כל המציאות כלו ע"י מצות התוה"ק המעשה והפנימי יתבסם כל חלקי המציאות ולכן כל טוב המציאות ביד העם הסגולי להחליף צורת הארץ בצורה אחרת נאה ועיני כל המציאות והטבע נשואות רק לישראל ולהתורה דברצונם מעדדם, ומובן בזה המדרש דהאלף קראה תגר על מה שלא ברא השי"ת עולמו בה ופייסה הקב"ה דיתחיל בהאלף עת נתינת התוה"ק והרצון דרק התוה"ק יתנהג כל הליכות העולם והמציאות כאמור [והנה מובא באמרי קדוש להרמב"ן ז"ל עת בואו ירושלימה עיר קדשינו, וראה איך שנותנות שפעה לאה"ע ומאוד גדלה לצערו אזה, נפל על פניו וצעק בקול מר ירושלים אמשול משלך, לאשה המניקה את בנה יחידה החביב עלי' ופ"א חלה הבן עד שלא יכול להניק והיתה אמו יראה פן תיבש ג"כ חלבה ועת יחזיר הבן לבריאתו לא יהי' לו מה לינק, לקחה תינוק נכרי או כלב קטן שיניק ולא תיבש חלבה לע"ע ויהי' אח"כ להבן להניק, כך אתה ירושלים עיר הקודש כשהי' בניך עומדים על טוב בריאותם חיות הנפשות, השפעת להם מטוב השפעתך, וכאשר נחלו בניך וא"א לקבל הטובה ומאתך אתה מוכרח לתת השפעתך לאה"ע וזה סימן ואות לטובה שיש תקוה לאחריתנו שנחזיר להבריאות ושבו בנים לגבולם דאל"כ בשבילם לא הי' ההשפעה ע"כ, ויונעם בזה פי' הפסוק הללו את ד' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו וקו' חז"ל בפסחים ידוע בכאן וכי משום דגבר עלינו חסדו הללוהו כל גוים ולהאמור ניחא דאי ח"ו לא גבר עלינו חסדו ולא נחזיר לבריאותנו חלילה אז לא הי' להאה"ע עתה ההשפעה ומובן בזה מה דהראה המין עי' ש"ס חגיגה עמא דאהדרינהו מרי' לאפי' מיני' והראה לו ידו נטוי' עלינו והרצון דמזה בעצמם דלהם טוב, סימן ואות לטובה דידו נטוי' עוד אלינו להחזירנו לגבולינו והבן]:

**אמנם** קיום התורה בזה שיאיר וינהג כל המציאות הי' זה רק בהמרכז הקדוש והנורא בביהמ"ק, בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל שם יתקבצו ויתאחדו כל נפשות עם ישראל הסגולי' דהנה כבר הבאתי איך שהתה"ק היא בפנימיותה אחד מלבד הקנין התבוניי האמונה הקדושה, והאמונה הוא הבריח הקדוש המבריח ומאחד כל האומה הישראלית הקדושה. ולכן לישראל נאה דגל האחדות ע"י דבוק רוחניותם מלבד נפשם האלקיית שנאצלות מאל חי ית"ש, ומלבד התאחדותם בתוה"ק דכולה א' ואורייתא וקוב"ה וישראל חד ע"י הסולם אלקי דנשמותיהן קשור בהתורה והתורה בפנימיותה כולה אחד וע"י האור האלקי הצפון בהתורה ולכן ע"י"ז בידם לקשר כל המציאות וזה "אחדות הבורא ואחדות התה"ק ואחדות הלאום הישראלי ואחדות המציאות" ולנו בזה דרוש נפלא ואין כאן מקומו, ולכן עת יתקבצו אבני נזר הללו בביהמ"ק מקום הקודש הנבנה מרוחניות לבם ונפשם של האומה הישראלית הקדושה וכל בנינו, באוליו ותאיו וקרשיו ומוטיו הכל מיד ד' השכיל והמה ציורים אל ענינים - עליונים ונרשם כל המציאות כלו ג"כ שמים ונוטיהם הארץ ולאצלאי' וכל חוט וחוט מרומז אל ענין קדוש מכוון ולכן אחז"ל על הבונה הקדוש דיודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ דהוא כוון לבנין הקודש שנרשם בו כל המציאות והוא המקיימם ונותן חיותם:

(כז) **ואחדות** הללו נתרכז רק בהמרכז הקדוש והנורא בביהמ"ק מקום שנרשם כל מציאות העולם, דכל אוליו ותאיו בריחיו וקרשיו המה רקמות וציורים אל ענינים עליונים וכהפי' על אמרם ז"ל דביהמ"ק של מטה מכוון כנגד ביהמ"ק של מעלה שאין רצונם כיון מקומיי אלא כיון "ציוריי" "ובחינותיי" וכל חוט רומז אל ענין מכוון

ובדברי הרשב"א בח"א הביא הפי' בזה בקרא וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה בהר, ועי' בבחיי תרומה ובאפק"י דלכן לא הי' יכולים להקים המשכן ורק משה"ר ע"ה דהוא הי' מבין כל הציורים. ולכן עת יתקבצו נפשות ישראל האלקיית אבני נזר הכוחות הרוחניים ויתאחדו לקומה שלימה בדבוק רוחניותה על ידי התורה"ק המקשרם ומצרפם, ושם יפלש האור הגדול והנשגב אור אלקי והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע מהאור אלקי והתורה המופלא ומתנוצץ דרך נשמותיהן של ישראל ועת יתפשטו קרנים מידו לו אז יתמלא כל הבריאה כולו אורה ויתבסם כל העולם ויתנהג כל המציאות כולו ע"י התורה"ק וישראל העם הסגולי'. ויאיר לנו עתה מאמרם ז"ל מובא ריש דברינו דבשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וכן הילמדנו דאמר הקב"ה אהבתי אתכם אמר ד' ע"פ האמור, דבביהמ"ק נתאחדו התורה וישראל ומחיים ומאירים לכל המציאות ומושגחים הם בהשגחה הפרטיית, וכתבתי משום היחס שיש בינינו להבורא ית"ש ע"י נשמותינו החלק אלקי ממעל ולכן ממילא שייך אהבת הבוי"ת אלינו אף דאהבה איכא אלא בשוים דמלבד נפשותינו יש שווי מה, ואשר מטעם זה נאה התורה רק לנו כמאמרינו לעיל משום היחס בינינו להתורה"ק ולנותנה ית' ואתה תראה מהקשר האמיץ וסגולת ישראל סגולתו להבורא ית' שאמרו חז"ל בזמן שהאדם בצער שכינה מה אומרת ובצרתם לו צר והוא משום חלקו ית' בנו ופרשתי בזה הקרא ולך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשיהו וקו' חז"ל ידוע ולהנ"ל מובן ע"פ אומרם ז"ל שכר מצוה מצוה היינו כיון דעיקר כוונתו ית' בנתינת התורה לישראל הוא להטיב להם ולכן בהשכר דטוב להם זה גופה מצוה. וכיון דבצרתם לו צר ידיעת ההפכיים אחת דבטובתם לו טוב וזה ולך ד' החסד היינו לך שייך ג"כ הטובה לנו מתייחס לך כביכול ג"כ ורא"י כי אתה תשלם לאיש היינו השכר הוא כמעשהו כהמצוה דשכר מצוה מצוה ועי"כ כהנ"ל [ורמזתי בזה הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה כביכול אני משתתף עמכם בהברכה וקללה ולכן את הברכה היינו השכר. מצוה אשר תשמעון בקולי הוא כהמצוה וירמז תיבת היום ע"פ הנודע דגלותינו נחסר מהשם הוי' הקדוש אותיות "ו"ה" ובזה"ק משפטים מובא דמהשם אלקים הקדוש נחסרו אותיות "י"מ" והנה ביחד הוא תיבת היום וזה ע"ד הרמז ראה היום אותיות הללו תראה דאנכי משתתף עמכם כביכול ודוק] והטעם הוא משום דאנו חלקו ית' ומובן עתה המקראי קודש אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו' ואתם תהי' לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ובמכילתא מעתה איני משליט עליכם אלא אני ובמדרש רות דנקראים עמי ממה שאמרתם לפני בסיני נעשה ונשמע [מובא ברא"ש המאיר] היינו ע"פ דברינו לעיל דלכן נאה ההשגחה עלינו ואשר ראינו זה עוד מיציאת מצריים דהיתה רק פעולת הבורא והטעם דאנו חלקו ית' ומטעם זה ניתן רק לנו התורה"ק ולכן תהי' לי ממלכת כהנים וגוי קדוש דעל ידיכם יתנהג כל העולם והמציאות ומתאים לדברינו בכל הדרוש והבן היטב בהדברים הנכונים תלי"ת:

**ויתפלש** עתה מאמרם ז"ל ביומא כ"א מובא ריש דברינו דנטע שלמה כל מיני מגדים בביהמ"ק והי' מוציאין פירותיהן והמאמר הירושלמי דלח כל אילנות ע"ש והילמדנו דבשעה שהכניס שלמה את הארון לביהמ"ק הרטיבו כל העצים כיון דע"י התה"ק והישראל ומרכז הקדוש הלזה יתנהג כל המציאות והשפעות העולם. ולכן אמרו כשהרוח מנשבת בהן נושרין היינו הרוח החיוני התה"ק ולזה פרש"י ז"ל ומהו הרעש כשהרוח נושבת והן מקישן זה לזה היינו מאחד ומעלה כל המציאות כולו ומתנהג כל השפעות העולם ע"י התה"ק ועתיד הקב"ה להחזירן שנאמר פרוח תפרח ותגל אף גילת ורנן **כבוד הלבנון** ניתן לה הדר הכרמל והשרון המה יראו כבוד ד' הדר אלקינו כן יהי רצון ב"ב אמן:

# פתח לבנון

**מדברינו** האמורים בכל הדרוש נתאמת לנו לעדי מגודל יקרת נפשות האלקית המתנוסס בהנס של הלאום הישראלי מאז ומורשה דת אם ומסגולתה אשר בוראה ית', ע"י החלק שנאצל האצלות מאורו ית"ש, ואיך נתאחדו ונתרכזו נפשותם בתוה"ק בחבור עצמיי ומתגיי עוד מהמנוער הנורא והאיום בהר הקודש עת בקעה הארץ מיראתה עוד אז זכה כ"א מישראל בחלקו בתורתה הקדושה ונקשר לו בקשר אמיץ בנפשו עד שנה שיחדש בתוה"ק כל ימי חייו הוא הוצאה החלק הזה לתפועל, ולבסוף הוא תורתו ולכן בצדק אמרו ז"ל בסנהדרין צ"א [ומובא בראש דברינו] כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב מורשה היא לכל ישראל „כקטן כגדול" עוד משבת ימי בראשית עד שנתאחדון יעלו הידים רוחניים להשקות את הגן דכל המציאות ולשכללם כאמור :

**הדברים** האמורים הלהיטו בלבי לבת אש קודש, ילהב קולם כהמלאו כל הגיוני רוחי ברגשי עוז, וגם יספיקו די התגלגלות, לאיש צעיר ותלמיד קטן ערך כמוני על אהינה עלות הר מרום הלבנון להגביה עוף להשמיע בחוץ קולי המומך ועל הרהיבה להביא ראשית בכורי פרי עשהגותי מפרי עלי לבנון אשר נטעתי בגן התורה ביגיעה רבה ומטעי חמד נטעי נעמנים והפריחו פרחי לבנון שגשגו פרותיהם לשלוח קציר פרי רעיוני הדלים והרזים עד פאתי ארץ לפני ארזי לבנון אדירי התורה ויונק רך יקטוף מצמרת הארז אשר בלבנון ולשתול בהר מרום כרם ישראל, — כי עפעפי נוכח המאמר הקדוש ישירו דמורשה הוא לכל ישראל אף לתלמיד צעיר ונבער בדעת תורה כמוני ונחלתי שפרה עלי נחלת שדי ממרומים מה שנפל לי הצעיר חלק המצער בנעימים ורוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם :

**ואל** נא אחי תריעו על הבאי היום מעט מהזוני לביה"ד בימי ילדותי ובנעורי בפתגם הקהלי לעג ומשל הקדמוני „הגם שאול בנביאים" כי רק בימי נעורים הוא העת הסגולי היותר מוכשר להשתלם עצמו בקניני תוה"ק ורק אז העת לצאת על שדה התלמוד לפעלה, לחרוש ולשדד אדמתה ולזרע גרגרי תבונה על שדמות רוחו ונטעי נאמנים על תלמי לבבו הרך אז תקותו שיקלטו הנטעי קודש ויעשו פרי קודש הלולים ואז יצא גן אלקים ויטה שכמו לעבוד בין תלמיו לעזקו ולסקלו ולטעת שורק ולהשקותו במים חיים הנוזלים מן לבנון ועל יבלם ירבה ויצא שרשיו אז תקותו שלא ימיש מעשות פרי ועליהו לתרופה וגם כי יזקין לא יסיר ממנו כן יעזור לי ה' :

**ובפרט** בשומי מבטי על מצב ספרותנו העתיקה והקדושה בתקופות העת שנאורה הנוכחית שלא כימים הראשונים : עת אשר חכמת ישראל כבא כפורחת עלתה נצה פורי' וזרחה שמש הצלחה והקיפו כוכבי הכבוד על שמי שדי אמונה של הלכה ויגיהו שביבי אורה על כל פינות ישראל עד שדי אמונות הקדושים הללו הי' קונות לו לאדם התלמודי בכל מקום ורבת עמלו בוכיו בה ולאור דגל התורה יקבצו וילכו כל חכמי ישראל וסופרי'. הימים הללו דבאיזה מקומות ענני השכלה ולבלי חכמות זרות קדרו בעדם וקאת וקפוד יקננו שם ובאי' יוכח שערי המלויכים בהלכה ושעירים ירקדו שמה ואמהותי' ירבו גבירתה והתום תורה בלימודה יושבת בקרן זוית. — ומה נוה הי' בימים הראשונים פרי הבחורים ומכרם התלמודי הם המגדים החדשים ומעל פתחי ביהמ"ד ומה נעים הי' ריחם עת הדודאים נתנו ריח אלו „בחורי ישראל" [עירובין כ"א] ומריח הלבנון דעתידין ליתן „בחורי ישראל" [ברכות נ"ג] אבל עתה בעוה"ר רוח השכלי מהולכי קדים הוביש את פרים והעלה ריח אי-נעים וכרם ישראל בתוכו נטה לעשות ענבים באושים ומחכמות אשר חיות הנה בחיי ההשכלה והחמרי :

**לקול** המולה הנוראה נתעוררו כל רגשותי בכה עתה ואמרו ז"ל דבשעת הסכנה לא יהלך אדם באמצע הדרך רק בקצהו [ב"ק ס'] והרצון ע"פ דברי הפיהמ"ש דבהמידות יאחז אדם רק הדרך הממוצע ובהתקלקל יאחז בקצהו האחרון עתה העת לאחוז בקצה האחרון. לא עת לחשות הנה ונתחזקה נקבץ את שארית כחותינו ונרכזם לבצר את חומת התוה"ק כותלי ביהמ"ד דוטין, נשכלל את את היכל ספרותנו העתיק והקדוש חיינו האמתיים נשמת ישראל ספח אשר אבותינו הקדושים עד נטף דם האחרון ונקרו עלי' עת לדבר ולפזר לא עת לחוס לנאקת המקנאים לפלפוליהם וללהטיהם על כל הגה ד"ת [וכבר בקלו למערפסו מכל מחברי ספרים קדמונים בהקדמותיהם וירבו עליהם ושמו אליהם מערה למבטלי התורה ע' גם הקדמת פמ"ג באו"ח] עת לחבב כל ד"ת הלכה מכל תלמיד וצורב נעשה מה בשביל תורתינו, ואם אין בידי יד כחה להביא מארזי לבנון ברוש ושניר ולשתלם בגן אלקים אביא מראש יונקות ומנטעי הדלים וגם עבודה פחותה יצוא תועלת מה לבנין רם ונשא ובכללותינו ישתלם הבנין לא תאבד עוד תקותנו כהבטחתינו ומפי נביאינו הנצולים ומפיכי לא ימושו וה' ירים קרן התורה כימי עולם ושנים קדמוניות כי"ר בב"א :

**ראה** קראתי שם ספרי „כבוד הלבנון" ע"פ דברי המאור בהקדמתו דנפש החי' נקראת כבוד, כי הבורא ית' אצלה מכסא כבודו, ותיבת „לבנון" עולה כמנין שמי „זאב וואלף" עה"כ והאותיות משני הקודש כי החידושים הם מחלקי נשמתי זה כבודי, ומתאים לדברינו בהדרוש וגם כי בתיבות כבוד נרמז ג"כ שם אבי מורי היקר התורני בהר"ת במה"ר וואלף בן דוד וגם נרמז כבודי לע"ע ע"פ הש"ס ברכות האמור והבן :

**עודני** עומד בפתחן שער ספרי עוד לי לכם קוראים יקרים להגיד ענין ראשי הנוגע לספרי: תדעו נאמנה כי באיזה מקומות בספרי נכתב בקצור לשון מופלג מאוד כי מעט הדפסתי עתה ומהמעט דהדפס כאן נשאר בכתובים כמה מהענינים הנדפסין בארוכות ובבירור יפה והוכרחתי לקצר בהדפוס מפני הסבות הרבים ובפרט מפני הפני דראיתי דארכו הדברים בהשער הראשון הוכרחתי לקצר במובן הלשון והענינים. ודי בזה :

**ועתה** תתעטף עלי נפשי ברגשי קודש לברך לך ה' אלקי ומעמקי לבי על כל החסד שעשית עמי ונתת לעבדך לב מבין לשמוע בלימודים לטעום בקצה המטה קצת מיערת דבש תוה"ק והבאתני עד הלום כן גמול נא עוד חסדיך עמי גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ותן לי כח לעשות חיל בתוה"ק ללמוד וללמד לשמור ולעשות ברוב עושר ואושר וברוב נחת והרחבה כה"י עד ביג"ל אמן :

**עודני** עומד בתפלה אנא ה' צוה ברכותיך על ראש הורי היקרים ה"ה אבי היקר המופלג הותיק וירא"ש מוהר"ר דוד בן הר' היש"ש לבי נוססענבוים [אף על הישיש הזה פקח עינך ושלח לו רפואה שלימה ויאריך ימיו בטוב עם זקנתי תחי'] ואמי מורתי הצנועה והחשובה ומפורסמת בצדקת ומעשי' מרת עטיל תחי' בת המנוח הרב המופלג בתורה והחסיד מוה"ר אברהם אבלי ממשפחת הרמה והנשאה ומגזע קדושים נכד הגאון הקדוש ר' חיים ריילים שנהרג בלבוב על קדושת השם עם אחיו ר"י אשר מנעורי גדלני על ברכי התורה והמצות וזה הי' כל מאויים ותפלתם תשלם להם כפעלם יאריכו ימיהם בטוב ובנעימות בשלות עולם והשקט בטח יראו פרי טוב בעולם ויחיו דשן ורענן כעתירת עבדך המתפלל לפניך כו"ח יום ב' לסדר ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה „עת הקץ" לפ"ק.

הצעיר **זאב וואלף נוססענבוים**

נכד להגאון הקדוש בעל קלוה"ח ולהגאון המורא בעל תוי"ט זלה"ה.



# מפתחות.

להיות כי ספרי נכתב בקליה, ונכלל בו כמה וכמה סוגיות בקלרה מהראוי לציין עכ"פ ראשי הסוגיות והענינים שנכללו כאן.

**השער** הראשון מפלפל בסוגיות דכבש"ע ובסוגיא דבילה והרמב"ם התמוה בפ"ב מהל' שגגות המולב פתח השער כתיסב בדף . כ"ט בסוף השער ועד סוף השער מפלפל מענין לענין בכו"כ סוגיות עמוקות ובסוף כל סימן חחר להענין-דכבש"ע:

(סי' א') **בענין** כ"ם מקדם פסולין ובסוגיא דיומא כ"ט: פלפול חריף ומושכל בסוגיא דגיטין כ"ד כה"ג ביה"כ יוכיח: פלפול בסוגיא דזבחים פ"ח וסי' חדש אי בפסולין דעלו לא ירדו שייך עשה דהשלמה: עוד בסוגיא דגיטין עפ"ה דנכתב בקלור ובדברי התוס'. מנחות פ"א בזר שבלע שזיפין של תרומה [ועי' סי' י"ט]: ופלפול בסוגיא דקומלין מכלי שע"ג קרקע: בסוגיא דבילה כ': בענין כ"ם מקדם הראוי לאישים: בסוגיא דנתערבו מ"ד במ"א זבחים פי [עי' בסי' ה' אות ב' ואות כ"א]: עוד בסוגיא דבילה כ': ובסוגיא דמנחות ע"ב וזבחים ל"ב אי בדחוי' אמריכן מתוך ע"ם:

(סי' ב') **פלפולים** עצומים בעניני חטאת המתות אי שייך בהו כ"ם מקדם פסולין ואי הם כחולין: פלפול עצום בסוגיא דיומא כ' בחט ומת: ובסוגיא דב"ק ק"י: ובסוגיא דיומא כ"ה דלא הי' שופרות לקיני חובה: ביסוב דברי רבינו שם (ועיין סי' א' אות כ"א) בדברי הריב"ש סי' שע"ט: ובסוגיא דזבחים פ"ה בעי ר"י אימורי קק"ל שהעלן לפני זריקה: בסוגיא דתמורה ביסוב דברי המרי"ט דאין מקדישין ע"י שליח דבר כחמד: בזבחים כ"ט: פלפול עצום בסוגיא דשבועות י"א דתמידין לבור אין כפדין תמימים: ובפסחים פ"ח: פלפול בסוגיא הזריקה מועלת ליולא מעילה ו' ואי לאחר שחיטה שייך חטאה"מ עי' היטב כאן דנכתב בקלור: ישוב דברי הרמב"ם בטד"ח בלבור:

(סי' ג') **פלפולים** נאותים בסוגיא דקרבו יומא ל"ב וד"ה דליעולא מפרכסת כמתה:
פלפול כחמד בסוגיא דבללה חוץ לחומת עזרה מנחות ע' בענין שחיטה לאו עבודה: פלפול בסוגיא דרבולה חולין מ': פלפול יקר בסוגיא דגנב וטבח קדשים שחייב באחריות ב"ק ע"ו ע"פ דבר חדש אי רבאי חזר לשחוט הסימן ב' לאחר הזריקה לדברי התוס' זבחים ק"י: ופלפול כחמד בסוגיא דהשוחט את הפסח עה"ח: פלפולים חריפים ומחודדים בסוגיא דרב"ע ברים חולין: ישוב דברי הריטב"א רים חולין בענין קידוש הדם לפסול ביולא ומבחים כ"ו חילוק בין קק"ל לקק"ד ורק ע"ד החידוד דיל"ע עוד (ועי' בסי' כ' אות ו'): בענין אי בקק"ל אסור לאכול הבשר קודם הקטרת האימורין ובענין למנחה [ועי' בסי' ו' אות י"ח] וביסוב דברי הרמב"ם ז"ל בטומאה דחוי' בלבור:

(סי' ד') **פלפול** בסוגיא דבכורות ו' חלב מנ"ל דשרי: וביסוב דברי הרמב"ם פ"ט ממ"א דמשמע דדם שבישלו עובר עליו ואי בדם היולא בתחלת שחיטה שייך איסור דאמה"ח: ובסוגיא דפסחים כ"ב בהסיטה: דבר הדם בענין יולא מן הטמא דאי נשתרי עיקר האיסור נשתרי היולא ג"כ אף דל"ש האי טעמא ביולא מטעם לא יהא טפל חמור מן העיקר העיר בענין זה מכ"ד בש"ס: פלפול בסוגיא דריחא: ופלפול עצום לפי"ז בסוגיא דיקדם וישוב דברי הרמב"ם ז"ל בהכשר כ"מ [עי' סי' י"ט וסו"ם ה' בסוגיא זו]: פלפול באריכות כפלא בסוגיא דקלירת העומר מנחות ע"ב: ובסוגיא דבילה י"ב ודבר חדש דבזריקה ימתין עד שתמות הבהמה: ואי באיסור עשה שייך מומסקה ישראל: בסוגיא דמן הבקר [עי' סי"ה אות ד' בסוגיא זו]: בענין אין לוקין על הלכה והסבר הג"מ שכבר דחתה שחיטה את השבת [עי' ס"ם א'] ובחולין ס"ז ובחולין ס"ט והסגה לפי"ז על בעל לב"ם בכאות דס"א בפרה שהיתה קירכה בחלה"כ דהחלב אסורה: בענין נפל חמור מן העיקר

פלפול עצום לפי"ז בסוגיא דמפקח את הגל וקלא בענין חזקה דאתרע [עי' בירור יפה בענין חזקה דאתרע בסי' י"ב]:

(סי' ה') **פלפולים** עצומים בסוגיא דיאומר דבר פסחים כ"ט: ופירש דברי התוס' מנחות ס"א דבשביל עשה ל"ג: בסוגיא דהניתנין במ"ד שנתערבו במ"א [עי' סי' א' וסו"ם]: בסוגיא דנתקלקלו הלוים בשיר: כלל חדש בענין דחוי ופלפול בסוגיא דמן הבקר: בסוגיא דזבחים ע"ט ואי פסול דחוי המזבח מקדם: בסוגיא דר"כ רמי פסחים כ"ט: בדברי הלח"מ דתרי פסולי לכתחלה אף דיעבד פסול מפלפל לפי"ז מכ"ד בש"ס וכמה נפקותות לדינא בענין או"ה: בסוגיא דקלירת העומר: בסוגיא דפסחים פ"א: פלפול חריף בגיטין כ"ד כה"ג ביה"כ יוכיח: ובענין אי ליכא לשם מלוה פוסל: ישוב דברי הלח"מ בהח"ג: פלפול כחמד ביבמות כ' בסוגיא דבעלו קנו: פלפול עצום וחריף בסוגיא דיקדם: ובירור שיטת הר"ח דבאכילת חטוא"ם מעכב הכפרה יפלפל לפי"ז מכ"ד בש"ס בכריתות כ"ד ובזבחים ס"ו ובסוגיא דנתערבו ר"ה כ"ח:

(סי' ו') **פלפול** עצום בסוגיא דזבחים כ"ו דדם נפסל בסקה"ח ובירור וישוב שיטת התוס' דשם מקוי' השג"א: פלפול עצום בסוגיא דשוחה פסחים ע' ובירור וישוב שיטת התוס' שם ומקוי' הט"א וכמה קושיות חמירות פי' כחמד בדבריהם: פלפול בסוגיא דיאומר דבר: ובסוגיא דפסחים ה': פלפול בסוגיא דקופין ביסוב דברי הרימ"ק: בסוגיא דהוחב לו בלמרו: עי' שם היטב דנכתב בקלור: פלפול עצום בסוגיא דב"מ י"א במעשה דר"ג חקנים שבאו בספינה בענין טה"כ ממון ביסוב דברי הר"מ שם ובירור ההלכה דאין מפקירין בשבת: פי' נכון בדברי הריטב"א דבמוקדשין אף ס"ט ברה"ר טמא: קו' עצומה בסוגיא דבכור שנפל לבור: בסוגיא דזבחים פ"ח אי בעוף אי עלה ירד ובזבחים ק"ה: פלפול כחמד ומפואר בפסחים כ"ט רמי לי' ר"ם לרבא דמוקי לי' בחל י"ד להיות בשבת: בענין אי באכילת בעלים בעינן למשחה ופי' דברי הירושלמי כיון שרולה בעכולן בסוגיא דכסדרו בחול: פלפול בסוגיא דפסחים ס"ט עקיבא עקרת מ"ם בתורה ובסוגיא דהלכה זו כהעלמה מנ"ב: ובסוגיא דקפוץ ובסוגיא דישב לו בדרום:

(סי' ז') **פלפולים** עצומים בסוגיא דרים זבחים בענין לא יחשב: מחדש דאשל"ם אי' נשחול: פלפול ברש"י ז"ל ב"ק ה': פלפול כחמד בגיטין כ"ד ושם בסוגיא דאתה אומר כן ובסוגיא דטד"ח בלבור: ובענין אומרין באשה"כ הרש"ל [עי' סי' ח' אות ב']: דבר כחמד בנדרים ל"ו בהכהו כהנים שד"ר: פלפול עצום וכחמד בסוגיא דהשוחט את הפסח עה"ח: בסוגיא דמיר כ"ז כזרק עלי' אי מן הדמים ובמנחות מ"ז בכש"ע ששחטן שלא"ם ואבד הלחם: פלפול בסוגיא דבילה י"ב ובשבועות כ"ד: בסוגיא שמעתי שמגדילין בחטאת העוף זבחים ס"ה: בסוגיא דעולה ששחטה שלא"ם דרים זבחים: בירור דברי הל"ל דדהגל"מ ל"ם באיתא בעיכ"י: ישוב דברי ז' הקלה"ח מהשגת הס' ב"י עליו בענין זה: בסוגיא דעולה ששחטה שלא"ם אסור לזרוק דמה שלא"ם: ביסוב דברי הרמב"ן בחטאת לשם חולין: ובסוגיא דרמי על מעוהי: בענין פיגול אי הוא בדבור: בכריתות כ"ד בהשוחט אשם תלוי בחמן: פי' דברי הפהמ"ש להרמב"ם ז"ל ברים זבחים בענין קידום הלחם בהכבסים במנחות מ"ו: וד"ח דבק"ד ל"ב שעה"כ נעכב: ובענין סתמא נפנן דלא"ם בק"ד וישוב דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ב משגגות: ופי' המכילתא התמוי' פי' בא בענין נותר: ובסוגיא דפסחים כ"ט: והחר עתה לישוב דברי רבינו ז"ל בפ"ב משגגות המולב פתח השער ובזה נשלם השער הראשון:

**שער** שני. (סי' ח') פלפול כחמד בסוגיא דחת"ג פסחים כ"ז: ופי' נחמד בסוגיא דכריתות כ"ג בענין אאהע"א: ובירור הדין דאשה"כ אין לו בעלים: ביסוב דברי הר"ן בענין

זה

זה: ופי׳ דברי התוס׳ חולין ק״ע: ודבר חדש דבהקדיש אקה״כ א״י לשאול עליו: פלפול בפסחים כ״ע בהאוכל חמץ של הקדש: ובפי׳ דברי הירושלמי פרק כ״ש א״ת תבא תבי שלך אי אתה רואה וע׳ בס׳ כ״ו, ישוב דברי הרמב״ם ז״ל דהכהנה מן ההקדש לוקה ומשלם: ובירור שיטת רש״י דבקלבד״מ מועיל תפיסה בישוב דבריו ומקו׳ ז׳ במדליק גדישו ביה״כ ובסנהדרין ע״ב: בענין דבשיל״מ בישוב דברי הרמב״ן דר״י ל״ל דבשיל״מ: פלפול בקו׳ התוס׳ יומא כ״ז דלמ״ד מב״מ בטיל הא על טהרו של מזבח לכ״ע מערבין: ובענין טעם דמב״מ ל״ב בישוב כ״ד: ובסוגיא דספיקה אסורה: ופי׳ דברי התוס׳ מעילה כ״א: ופי׳ נחמד בדברי הירושלמי הלן נדרים מה את עביד להון: ופלפול בכתובות ל׳ א״י בזר שאכל תרומה:

(ס׳ ט׳) **פלפולים** חריפים ומושכלים בסוגיא דאזכרות לא כתבתי לשמן גיטין כ״ד ופרפרת נחמד בפי׳ דברי התוס׳ ע״ז ס״ז ד״ה בדמיהן מקודשת ובענין המקדש באסה״כ: בסוגיא דתק״א ב״ק פ״ה ופלפול בסוגיא דשלשה שיסבו לקיים את השטר: ופלפול עצום וחריף בסוגיא דהכל כשרין לכתוב את הגט בגיטין כ״ב ובענין שליחות בכתיבה ובדברי הריב״ב דבקטן מהני גירושי אביו: ובירור הענין דאומן קונה בשב״כ ישוב דברי זקני ז״ל מהשגות הכתובות וישוב התשובות הרא״ש בענין זה: וישוב דברי הט״ז יו״ד ס׳ ח״י בענין יצא בהוה״ת: ובענין סתמא בגט בסוגיא דרים זבחים ע״ד החידוד ובענין נכתב ונקלת האות של״ם ובשיטות הר״ש דהיכא דיצא מחזקה מדאורייתא ל״ם תו לאוקמי אחזקה עש״ה:

(ס׳ י׳) **פלפול** חריף ונעים בסוגיא דחופה לפסולות יבמות כ״ז בענין בעל שמחל על קידוין לאחר סתירה: ובענין סוטה אי אבדה החז״כ ובענין חז״כ באיסור דרבנן: ובענין אאמע״ר היכי דמפסיד: ובסוגיא דתו״ת ודבר נחמד בסוגיא דפ״פ: והבנת דברי התוס׳ בחגיגה דבנאבד ל״ם פסול דהסה״ד: ופלפולים עצומים בסוגיא דבועל נדה עבילתו ביום ברפ״ק דיומא ובפסחים ס״ח:

(ס׳ י״א) **בענין** אאמע״ר בירור שיטת הרא״ן דהיכא דליכא עד המסייע מע״ר: ודבר מפולפל בסוגיא דסעדים שאמרו כתובות י״ח [ובמש״ם דיש לו מגו במח״מ ל״ע לפי המסקנא דבמע״ר אף במגו א״כ מיהו בככה״ג כללי מגוי בשם מהרב״ל ומובא בארד״ר דלאמן במגוי ואקלר ול״ע מהסוגיא ואין הככה״ג תח״י ואכ״מ] : וד״ה דאף דאין נאמן במע״ר על הודאי אבל על ס׳ נאמן ופלפול לפי״ז בכריתות באמרו לו ב׳ אכלת חלב ומחלוקת דר״מ ודרבנן: וביסוב פסק הרמ״א בחו״מ ס׳ ל״ד בהכחשה דתו״ת לפסול לאדם דכפכל מספק: ובענין חזקה אי הוי מטעם בירור ובסוגיא דהרי כתי עדים המכחישים זא״ז: ובישוב דברי החכמי בריסק: ובענין עד מקלקל החזקה:

(ס׳ י״ב) **פלפולים** עצומים בסוגיא דתו״ת כתובות כ״ב: ובסוגיא דדפנו ובירור שיטת הרשב״א דלמאן דברי ל״ם לאוקמי אחזקה: ובענין אי רוב מטעם ודאי או מטעם ספק: וישוב שיטת הר״ת דבין מיתה למיתה ל״א בת״ר ומקו׳ הגאון ר׳ לבה״ם ז״ל: ובענין אהבמאחה״ר: ובירור יפה בענין חזקה דהשתא ואתרעי וחזקה דמעיקרא בישוב לשונות הפוסקים הסותרים בענין זה: ופי׳ נחמד בדברי התוס׳ גיטין י״ז ובסוגיא דסמכין:

(ס׳ י״ג) **פלפול** חריף ועצום בסוגיא דסמכים: וישוב שיטת רש״י ז״ל ביבמות ל״ח בענין אין ס׳ מוציא מידי ודאי: ובענין חזקה שלא נתבררה: ופלפול עצום בסוגיא דעבד שהביא גיטו גיטין ה׳ (ס׳ י״ד) בסוגיא דתקפו כהן: ופלפול עצום בסוגיא דמודה במקצת בישוב דברי התוס׳ ומקו׳ הגאון רר״מ ובענין משאיל״מ: ובסוגיא דטענו חיטין והודה לו בשעורין בישוב דברי רבינו ז״ל שם: ובענין הודאה אי מטעם חיוב אי מטעם נאמנות:

(ס׳ ט״ו) **פלפולים** ומושכלים בסוגיא דתן גט זה לאשתי ובסוגיא דעבד שכשבע גיטין ל״ז ובענין יאוש והפקר ב״ד:

(ס׳ ט״ז) **פלפולים** נחמדים בסוגיא דכודעה ובסוגיא דאוונכרי (ע׳ ס׳ י״ח) ובסוגיא דתקפה אי בפניו ובענין אמל״ג כמסלה״ד וישוב דברי הרמב״ן במכ״ם:

(ס׳ י״ז) **בסוגיא** דעד זומם ב״ק ע״ב ובסוגיא דב״מ י״א בר״ג וזקנים שבאו בספינה [ע׳ ס׳ ו׳ בסוגיא זו) ובדברי הס״כ דחלר ומטלטלין בב״א ל״מ: והסבר ענין אמל״ג כמסלה״ד ואי במתנת עניים שייך אמל״ג כמסלה״ד: וישוב דברי הירושלמי לענין אדם עושה שליח לקבל דשא״ס: ובענין מופלא הס״ל: ופי׳ נחמד בדברי התוס׳ מנחות פ״א בהכי תיבות ושלמים כמי:

(ס׳ י״ח) **בסוגיא** דאוונכרי ופי׳ נכון וברור בסוגיא דתמורה באעל״מ דפריך והרי גזילה: וענין נכון בסוגיא דיאוש ומחדש דהיכי דמחזירו אח״כ ל״ק למפרע היאוש אף דאייאש: וישוב דברי ז׳ בחו״מ ל״ד בחולק עם הגנב: ופי׳ נכון בסוכה ל׳ דמתוך שיולא בשאול ובענין מהב״ע: ורא״י נפלאה לשיטת הרמב״ם ז״ל דש״ר ג״כ חלק מהקנין מסוגיא דב״ק ק״ח:

(ס׳ י״ט) **פלפולים** נפלאים ומתוקים בסוגיא דזרוע בשלה ויקדש ובסוגיא דהשפודין והאסכלא בע״ז ס״ו וישוב דברי רבינו ז״ל בשבירת כ״ח והכשר כ״מ: ופרפרת ומפולפל בסוגיא דוהתעלמת ב״מ ל׳ ובענין עשה דוחה ל״ת הותרה או דחוי׳ ואי איסור שיר הוי א״ג או א״ח יעש״ה דנכתב בקלור:

(ס׳ כ׳) **בהשיטה** דפסחים כ״ב והרי אבמה״ח: וביסוב שיטות האוסרין מי חלב בירור שיטתם ויסוב הקו׳ מסוגיא דכאן ובענין אבמה״ח שלכ״א: ויסוב שיטת הת״ח דבליעה הוי שלכ״א. ויסוב קו׳ הפלתי בהשיטה דפסחים כ״ב: בדברי הסמ״ג דיולא מאיסור עשה שרי: ובענין אי אקה״כ יש לו בטול: והסבר דברי המרדכי דבא לעולם ע״ת ל״ב:

(ס׳ כ״א) **ישוב** דברי הטור יו״ד ס׳ כ״ד בענין ק״א בגופו וק״א בתערובות: ופלפול בסוגיא דר״פ התערובות ובסוגיא דיומא כ״ה דלא הי׳ שופרות לקיני חובה:

(ס׳ כ״ב) **פלפולים** עצומים בסוגיא דבולמוס ומלה של טבל ובענין הס״כ בתרומה: ובסוגיא דיבמות כ״ז דעבדי ל״ב לא יאכלו בתרומה ובענין אי בתרומה אזלינן בתר ק״פ: ובסוגיא דפסחים ע״א: ובענין ב״י שנשאת לכהן אי הוי כזרה מעיקרא בסוגיא דגיטין כ״ח: פלפול נחמד בשבועות כ״ד בענין איסור כולל: ובסוגיא דיש אוכל ובדברי התוס׳ מנחות פ״א בזר שבלע שזיפין ש״ת: [ע׳ ס׳ א׳ אות ט׳] וישוב דברי הת״ח דבליעה הוי שלכ״א

(ס׳ כ״ג) **עוד** בדברי הרמב״ם ז״ל בסוגיא דמלה של טבל בדברי הש״ע דתרומה החוזרת למקומה הדרת לטיבלא: בדברי רש״י ז״ל זבחים בענין מומקה ישראל והסבר דברי התוס׳ בחולין ק״ע דמומק״י הוא רק בלא הי׳ שעה״כ ובסוגיא דחולין י״ד בענין ברירה:

(ס׳ כ״ד) **עוד** בענין הנ״ל ופלפול חריף בסוגיא דכלאים בלילית: פלפולים עצומים בסוגיא דחדש ובר״ה י״ז [ס׳ כ״ה]: פלפול עצום בסוגיא דעתי ובענין מקלקל בהולאה דחייב: ובסוגיא דברירה בעירובין ל״ז: בעניני תחומין ובסוגיא דכתגלגל העירוב:

(ס׳ כ״ו) **פלפולים** חריפים בסוגיא דהדר בי׳ ראב״י פסחים כ״ע: ובענין כזית שנתפח כלמק במנחות כ״ד: ובסוגיא דאמרו לו ב׳ אכלת חלב: ופרפרת נאה ביבמות ל״ג בסוגיא דכולל יעש״ה דנכתב בקלור: ובסוגיא דחולין י״ז בפלוגתא דר״י ור״ע בבשר נחירה: ובענין וחלב שעל הדקין: (ס׳ כ״ז) פלפולים בעניני בדיקה וביטול: ואי ב״י הוי להכל״ע ובכל הסוגיות המסתעפים:

בעזהשי"ת.

# כבוד הלבנון.

## שער ראשון.

### סימן א'.

דרוש בכבשי עצרת וכ"ש מקדש פסולין ושאר ענינים וסוגיות אחרים המסתעפים.

(א) **בש"ס** מנחות מ"ח תני ר"ח טירתא קמי' דר"י שחט ארבעה כבשים על ב' חלות מושך שנים מהן הורק דמן שלא"ם שאם אי אתה אומר כן הפסדת את האחרונים אמר לו ר"י וכי אומר לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה והתנן אברי חטאת שנתערבו באברי עולה ר"א אומר יתנו למעלה ורואה אני את בשר החטאת למעלה כאלו הוא עצים וחכ"א תעובר צורתן ויצא לבית השריפה אמאי לימא עמוד וחטא בשביל שתזכה עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בחטאת אמרינן עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה לא אמרינן ובהדא מילתא מי אמר והא תניא כבשי עצרת ששחטן שלא"ם או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן הדם יזרוק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב ואמאי לימא עמוד וחטא בשביל שתזכה עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בשבת אמרינן עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בחול לא אמרינן ע"כ קוה"ג:

**והנה** הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות שגגות הי"ג פי' דהשוחט בשבת קרבן צבור שלא"ם הרי זה חייב חטאת ויקטיר אימורין לערב וכן אם שחט יתר על חובת היום חייב חטאת על התוספות ושם בהלכה י"ב פסק שחט קרבנות יחיד שאין דוחין את השבת בשבת בשגגה חייב חטאת והבשר מותר באכילה ואין זורקין את הדם ואם עבר וזרק דמן לשמן בין בשוגג בין במזיד עלו לבעלים לשם חובה ויקטיר אימורין לערב והבשר יאכל ויביא השוחט חטאת על שגגתו ע"כ והנה מדברי הרמב"ם ז"ל בהלכה י"ג דכתב סתם ויקטיר אימורין לערב ולא כתב דואם עבר וזרק הדם כמו בהלכה י"ד משמע דדעתו הוא לחלק בין קרבנות צבור לקרבנות יחיד דבק"צ אפילו לכתחילה יזרוק הדם דאל"כ הא הדם נפסל בשקה"ח כבזבחים כ"ו וע"כ דאפילו לכתחילה ג"כ זורק את הדם וזה סותר להברייתא דכ"ע דהם קר"צ ואעפ"כ קתני דלא יזרוק לכתחילה ואי דהרמב"ם ז"ל פסק כהתוספתא דמובא בכ"מ שם דמחלק כן ד"כ דחטאת הצבור ששחטה שלא"ם בשבת הר"ז חייב ויקטיר אימורין לערב ג"כ תמי' דהא הרמב"ם ז"ל גופה פי' בפ' ע"ו מפסהמ"ק הי"ט כהברייתא דכ"ע דואם היתה שבת לא יזרוק וא"כ הכי פסקי הרבינו סתראי נינהו וכבר תמה בזה בעל הצל"ח ז"ל בחידושיו לפסחים ע"ב ולא מצא מענה ולתרץ דברי הרמב"ם ז"ל נקדים עוד לפרש דברי הפהמ"ש להרמב"ם ז"ל בריש זבחים ונפלפל באיזה סוגיית ואח"כ יצא כאור פסקי הנ"ל אי"ה:

**הנה** אמשנה דריש זבחים דכל הזבחים שנזבחו שלא"ם כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה כתב רבינו ז"ל וממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להם בעלים ידועים אמנם קרבנות הצבור אין פוסלות אותן שחיטה שלא"ם שכך אמרו חכז"ל קרבנות הצבור שכן מושכתן לכמות שהן וסמך הדין הזה לקרבנות יחיד ממה שנאמר מוצא שפתיך תשמור וגו' כאשר נדרת נדבה וכבר ביארתי לך שהנדר אינו נדבה ולכן אמר וכו' ע"כ והדברים הללו הכי מאוד תמוהים הם וכבר נלאו גדולי חקרי לב לבוא לסוף כוונתו הנה בעה"ק בריש זבחים תמה מהברייתא דכ"ע דהם קרבנות צבור וכן קשה ממנחות הנ"ל והנה בפנים מאירות תמה מזבחים ד' מה לפ"ק שכן פסולו בגופו וכו' וישנו בצבור כביחיד הרי דשלא"מ פוסל בק"צ ג"כ ומלבד זה גוף הסברא קשה לשמוע לכאורה דמה ענין שכן מושכתן למה שהן דבשבועות י"ב לענין תמידין שלא הוצרכו לצבור ושוחטן סתם דהדין הוא דהמה לקיץ המזבח ולכן בשוחטן סתם שייך דל"ב ב"ד מתנה עליהן דאם לא הוצרכו יהי' לקיץ ולא אזיק לן הא דשחט לשם תמידין וסתמא אבל כאן דבעינן שישחוט לשמו והוא הוא דעקר מלשמו ושחט שלא"מ ואי אהכי הא דל"ב ב"ד וכי הם שוחטין והלא השוחט עקר מלשמו דלכן סתמא כשר משום דלשמו עומד אבל לא היכי דעקר והא הכל הולך אחר העובד כבזבחים מ"ו ואפילו להנהו דסברי דבעלים מפלגין אבל יש לומר דהעובד ג"כ יכול לפגל וכן לפי דברי הרא"ש ומובא בחו"מ ס' רפ"ח לענין אחיות שרצו להבריח הנכסים דעל ידי אומדנא לא אמרינן דעושה קנין ורק שלא להזיק לבטל הקנין וכדמיון לדברי הש"ך דאונסא כמאן דלא עבד אמרינן אבל לא כמאן דעביד א"כ ה"נ ע"י התנאי א"א כאלו שחט לשמן כיון דס"ס שלא"ם שחט אבל גם בתמידין שלא הוצרכו לצבור דשוחטן סתם אמרינן דלא אזיק לן ע"י התנאי והוי כאלו לא שחטן לשם תמידין אבל לומר דע"י"ז יהי' כאלו שחט לשמו בודאי א"א ומה שיש לדבר כאן עוד יבואו אי"ה בישוב:

(ב) **והנה** לתרץ קושיא הראשונה על הפהמ"ש מהך ברייתא דכ"ע נפלפל קצת בסוגיא דנוכ"ד המן תכינן בילה כי איבעיא להו לדברי האומר נוכ"ד אין קריבין ביו"ט עבר ושחט מאי רבא אמר זורק את הדם ע"מ להתיר בשר באכילה רבה בר ר"ה אמר זורק את הדם ע"מ להקטיר אימורין לערב מ"ב איכא בינייהו כגון שנטמא בשר או שאבד לרבא לא זורק לרבר"ה זורק מיתבי' כבשי עצרת ששחטן שלא"ם או ששחטן בין לפני זמנו בין לאחר זמנו הדם יזרוק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב אם זרק דיעבד אין לכתחילה לא בשלמא לרבא ניחא אלא לרבר"ה קשיא קשיא ואבע"א שאני שבות דשבת משבות דיו"ט והנה בעל פ"י הקשה דאמאי לא יזרוק הדם הא זריקת הדם הוא שבות ואין שבות במקדש ואי דרבא ידע מהברייתא דכ"ע דרק בשביל אכילת בשר יזרוק וא"כ מאי קמ"ל רבא הא בברייתא קתני בהדיא דיזרוק כדי לאכול הבשר והנה בצל"ח הקשה דלמה לא העמידו האיבעיא דעבר ושחט אפילו אליבא דמ"ד נוכ"ד א"ק ביו"ט וכגון דשחט עולה דליכא אכילת בשר דאליבא דכ"ע א"ק וכן הוקשו דלמה פריך לרבר"ה מהדיוק דואם זרק הורצה דיעבד אין לכתחילה לא ולא פריך מהרישא דבפי' כתיב ואם היתה שבת לא יזרוק ולפי הנ"ל יש לומר דהנה על הא דהקשתי על הרמב"ם ז"ל מהאי ברייתא דכ"ע דאף דהם קר"צ מ"מ אזיק לן מחשבה דשלא"ם יש לומר לפי דעיקר טעם הרמב"ם ז"ל משום דשכן מושכתן למה שהן והנה בזבחים ו' אמרינן הטעם דשכן מושכת הוא משום דתנאי ב"ד הוא והנה התוס'

התוס׳ בזבחים השיגו שם אפרש״י ז״ל בשבועות י״ג דכי דמימרא דשמואל אף כר״ש אתיא וא״כ בפשוט ניחא די״ל לומר דהברייתא אתיא כר״ש דל״ל ל״ב ב״ד מ״ע ולר״ש תמידין שלא הוצרכו לצבור אין כפדין התמימים ולכן שפיר אזיק מחשבה דשל״ם וא״כ ניחא עתה קושיית הפנ״י דהנה התוס׳ במנחות מ״ח ע״א ד״ה חטא כתבו ואין לדמות למה שהתירו לרדותה קודם שיבוא לידי איסור שבת וסתמו דבריהם ולא ביארו החלוק ויפה מפרש הצל״ח פסחים דבריהם דבשלמא גבי רדיית הפת אי ירדנה הא יתקן כל המלאכה כיון דלא נאפה אבל כאן אף אם יזרוק הא כבר עשה מלאכת השחיטה ולא מתקן כלל ע״כ והדברים עתיקין אמנם אכתי קשה דהא אכתי מתקן דהנה אי יזרוק הדם הא לא יעבור רק באיסור עשה דלכם ולא לגבוה כיון דלפי המסקנא בזבחים י״ע הא דלא אמרינן מתוך גבי נוכ״ד הוא משום דגלי קרא לכם ולא לגבוה ובזבחים י״ג כי התוס׳ דלא אהדרי׳ לאיסורא קמא כמו גוזז פסהמ״ק כיון דאוכל נפש הותר ב״פ אולם זה רק אי יזרוק הדם ויהי׳ לורך קלא משא״כ אי לא יזרוק הדם הא לא יהי׳ לורך קלא ויעבור בלאו ועשה כבשבת כ״ד וא״כ אכתי יתקן בהזריקה ועיין ב״ט שער הוא״ל ומתוך והנה אף דב״ש מחזיק ברכה להגאון הקדוש רחיד״א ז״ל כתב באו״ח סי׳ קנ״ד דרק בשביל איסור סקילה שייך לומר חטא כדי שיזכה אמנם הא רבא ס״ל ביבמות קי״ע מ״ל איסור לאו מ״ל א״כ ואף דרבא ס״ל במנחות ס״ד גבי במע שטבע תינוק בנהר והעלה דגים ותינוק דחייב משום דאזלינן בתר מחשבתו וכן בשחט שתי חטאת לצור אי כחושה ואי במיכה דחייב משום דגברא לאיסורא קמכוין וה״כ ס״ס הא הא׳ דשחט מכוין לאיסורא אולם הא בודאי ל״ש לומר כן דיתחייב אמחשבה לחוד אי ליכא כלל מלאכה כיון דאי יזרוק הדם לא יהי׳ מלאכה כלל ואמחשבה לחוד אין לוקין וכהא דבסנהדרין פ״ע וכי מאן דאכיל תמרי באהבלי ול״ד לשם דהמלאכה הא נעשית ורק די״ם לומר משום דהעלה תינוק לכן אמרינן דס״ם לאיסורא קמכוין אבל כאן לאו מלאכה כלל הוא ולכן לא יסתור זה בעיא דר״ב בשבת ד׳ אף דשם שייך ג״כ הא דגברא לאיסורא קמכוין כיון דאי ירדנה לא יהי׳ כלל מלאכה וח״פ וכן נ״ד לפי״ז לדברי התוס׳ פסחים מ״ח בהא דהמבשל גה״כ בחלב ביו״ט דלורך איכא כיון שדעתו של זה לאוכלה והנה לכאורה יש לומר דלא יתקן כלל בהא דיזרוק כיון דאי לא יזרוק הא יהי׳ מקלקל אמנם לפי סברת התוס׳ הנ״ל הא לא הוי מקלקל מיהו ע״כ זה נ״ם רק להא דלא יהי׳ מקלקל אבל לא דאף אי יזרוק יהי׳ מלאכה ועוד הא בפסחים ע״ג יש תרוצים אהא׳ ברייתא דהשוחט הטאת בשבת בחוץ לע״ז דחייב אולם בפשוט יש ליישב לפי הנודעים דברי הפנ״י בזבחים י״ג דלשיטת הרמב״ם ז״ל דחובל משום מפרק ובחולין הוי מלאכה שאלל״ג כיון דא״ל להדם משא״כ בקדשים וא״כ הא ס״ם אכתי איכא עי׳ ול״ת כיון דל״ם מתוך כיון דבחולין ליכא כלל מלאכה זו דמפרק ולכן לא יזרוק ואף לפי דאמרינן בפסחים מ״ח ועיין שם ברש״י ז״ל דאין חילוק מלאכות ליו״ט ועיין ברמב״ם בפ״א מהלכות יו״ט ה״ל ג׳ מ״מ הא הלאו דכ״כ ליכא כיון דשייך מתוך וא״כ שפיר חל הלאו דמפרק ולכן אי לא יזרוק הא יתוקן לאו זה ואדרבה אי לא יזרוק יש לומר דיתוקן הלאו דמפרק אולם אכתי קשה לפי דאמרינן בזבחים פ״ז דבעי מני׳ ר״י מר״ל כ״ם מהו שיקדש פסולין אמר לי׳ תניתוהו כשם שהמזבח מקדש כך כבש מקדש וכו׳ א״ל לכתחילה ליקרב קא מיבעיא לי א״ל הא נמי תניתוהו ופשוט דמקדש ושיטת רש״י ז״ל הוא דאי הדם בכ״ם האברים יעלו לכתחילה והתוס׳ שם ובמנחות ז׳ הוקשו מהא דלן ויוצא וטמא שבברי׳ חוץ לזמנו וחוץ למקומו דאמאי לא יעלו לכתחלה

ותי׳ דמיירי כשעירן לכלי חול ע״ש וא״כ לפי״ז הא אף אי לא יזרוק ביו״ט ואף אי נפסל בשקה״ח כבזבחים כ״ו מ״מ הא הדם הוא בכ״ם וכ״ם מקדש פסולין דהנה בודאי מיירי כאן דהדם הוא עוד בכ״ם ולא עירן לכלי חול דהא בזבחים ל״ב הוקשו בגי׳ אמשנה דקיבל בכלי חול ולהוי דחוי ומתרלינן משום דבידו לאו דחוי ובתוס׳ שם הוכיחו דרק אי מלוה הוא שייך דבידו לאו דחוי דהיקשו ונכיסוי הדם דקרי לי׳ דחוי כשכסה הרוח וחזר ונתגלה ותירלו משום דהכא מלוה הוא לאסוף הדם ע״ש וא״כ כאן בנוכ״ד דאסור לשוחטן ורק דעבר ושחט בודאי לאו מלוה הוא ובעירן בכלי חול הא הוי דחוי ועוד הא מתיר לזרוק הדם ובודאי בכ״ם הוא וא״כ כיון דכ״ם מקדש פסולין הוא ס״ם יזרוק הדם וס״ם לא יתוקן הלאו דמפרק דאכתי יזרוק הדם למחר וע״ם בזבחים כ״ו ברש״י ז״ל ד״כ ולא מהני להלינם בראש המזבח ובתוס׳ שם וכדבר מזה בסמוך א״ה:

(ג) **אולם** יש לומר בכאן דאי לא יזרוק הדם היום לא יקדש הכ״ם להדם ונקדים מה שאמרתי לבאר ע״ד הפלפול סוגיא דגיטין כ״ד הי׳ עושה עמו בטהרות וא״ל טהרות שעשיתי עמך נטמאו והי׳ עושה עמו בזבחים וא״ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לי׳ טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו וכו׳ אינו נאמן מאי שנא רישא ומ״ש סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר כגון דאשכחי׳ ולא אמר לי׳ ולא מידי וכו׳ ההוא דאמר לי׳ לחברי׳ וכו׳ הכי אמר ר״י משום ר״י מה מעשה שהתורה האמינתו ע״כ והנה בקרבן נתקלקל ובמהרש״א הוקשו דאמאי לא פריך לאביי בדרך קושיא מהא דכ״ג ביוה״כ נאמן אף שאין עתה בידו ונראה דהנה נודעים בכאן דברי הפנ״י דנוכ״ל באמת דנאמן ותירן משום דמה תאמר דאינו נאמן א״כ הא יהי׳ תקלה כיון דהכה״ג עלמו אומר שפיגל ובאחד״א ואסור לדידי׳ להקריב קרבנות שכבר נתפגלו דלגבי עלמו נאמן והצבור לא יאמינו לו וא״כ אתי לידי תקלה דהא קרבנות דיה״כ לריכים להיות כונן על הסדר ע״כ ודבריו מפורסמים ומוכרחים דלפי״ז יתיישב מה דהוקשו המפורשים לפי דברי הש״ם דמנחות מ״ע דעקירה בטעות לא הוי עקירה והכהנים שפיגלו במקדש שוגגין לא משכחת רק באומר מותר וא״כ גבי כ״ג דלריך להיות גדול בתורה כביומא י׳ ע״א דמלמדין אותו סדר העבודה ועיין ברש״י ז״ל בשבת קי״ד ע״ב וא״כ לא משכחת רק במזיד והא אין אדם משים עלמו רשע ועיין באו״ז הלכות פסחים סי׳ רכ״ג דהקשה כן ובפמ״ג בהלכות שחיטה ס״ה במשבלות אבל לפי דברי הפנ״י ככון דאף דאינו נאמן אבל מ״מ הא שאחד״א ויהי׳ תקלה כיון דאסור לדידי׳ להקריב הקרבנות ככ״ל ה״פ אולם אכתי קשה לפי דהבאתי לעיל דעת רש״י ז״ל דכ״ם מקדש דם פסול להעלות האברים אפילו לכתחילה ומדברי התוס׳ דלא משכחת לדידי׳ הא דידד רק כשעירן לכלי חול וא״כ הא כאן עומד בהזאות דלפני ולפנים והדם הוא בכלי שרת וא״כ הא שוב לא יהי׳ תקלה כיון דכלי שרת מקדש דם פסולין ואף לשיטת רש״י ז״ל בזבחים פ״ג במשנה דעלו לא ירדו הוא רק להעלות ולא לרלוי וכן אפילו לר״ם דס״ל ביומא כ׳ דפר ושעיר של יה״כ דאבדו והפרים אחרים תחתיהם דירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה לפי שאין חטאת לבור מתה משום דכהנים יש להם ג״כ כפרה בהפר ושעיר וא״כ הא הם לא נתכפרו אמנם הא אכן אמרינן דבאמת אינו נאמן ורק משום דאתי לידי תקלה בהא דלא יהי׳ על הסדר אבל אי ק״ם יעלה הא שוב לא הוי תקלה והנה נודעים דברי הטה״ק בזבחים מ״ב על הא דאמרינן שם מכדי כרת לא מחייב עד שיקריב כל מתירין וכו׳ והא כיון דהשוב ב״י בפנים פסולה כמאן דלא אדי דמי כי הדר

מדי בהיכל מ"מ בעלמא הוא דקא אזי והקשה הטעה"ק הא מקדש פסולין ליקרב לכתחילה ותירץ דזה ל"ש בהזאות דיה"כ כיון דבזבחים פ"ח אמרינן דלכן לא הוי כשילא מן הכלי ירד מן הכלי משום דאויר מזבח כמזבח דמי וזה שייך רק בהזאות דעל המזבח אבל בהזאות דעל הפרוכת שוב ל"ש כן ושוב ה"ל ירוד ע"כ אולם הא הרמב"ם ז"ל פסק בפ"ג מהלכות פסהמ"ק כר"י דרק כל הראוי לאישים מקדש ואעפ"כ פסק בהלכה י"ט דכ"ש מקדש דם פסול ותקשה לדידי' קושיית הגי' דהו"ל ירד ועיין בטעה"ק זבחים פ"ז וע"כ צ"ל דרק אי לצד האיבעיא דכ"ש אין מקדש פסולין לעלות האברים לכתחילה וע"כ משום דרק לדבר זה דנתקדש מהכי הא דעלו לא ירדו ולכן אין להעלות האברים שפיר איבעיא לי' אי אויר מזבח כמזבח דמי ולכן לעיל דדחי לי' ר"ל לר"י הראי' ממתניתין דשקבלו פסולין וזרקו את דמו מבעיא לי' אי אויר מזבח כמזבח דמי ולכן שפיר הביא ראי' דע"כ אויר מזבח הוא כמזבח דאל"כ הו"ל ירד כיון דבענין דרק זה הדבר שעלה לא ירד אבל לפי דכפשטא האיבעיא לשיטת רש"י ז"ל דמהכי הא דקיבל הדם בכ"ש אפילו להעלות האברין והאברים בודאי איכא בכ"ש וע"כ דקידש הכלי מהכי כאילו הוא על המזבח ובפרט שלא יהי' כאלו ירד לכן ניחא מה דאיבעיא כאן אי האויר מקדש והביא ראי' מהא דכל הפסולין הא לעיל בדף כ"ה אמרינן דאויר שסופו לנוח כמונח דמי וכאן ג"כ הא סופו לנוח הוא ואי דנוקשה דהאיך שרי להזות כיון דהוי כירד וממילא הא לאו סופו לנוח הוא אמנם אי המזבח מקדש הו"ל אויר שסופו לנוח וקצרתי. אולם להנ"ל נכון והנה מחטאת העוף לחודא יש לומר דאין ראי' כיון דהקושיא דבחטאת העוף הוא מגבי' ומתיז כשאוחז בה והעוף בעצמו הא רק מטעם דהמזבח מקדש ולכן באם הגבי' את העוף הא ממילא הדם שבעוף הוי כירוד ואזלינן כאן אי לאחרו של עוף לאו ככ"ש הוא ועיין בזבחים ל"ב בבעיא דר"א ולכן ממילא הדם הו"ל ירוד ועיין בתוס' זבחים פ"ז אי כ"ש מפסיק אבל אי זורק מכ"ש יש לומר דלא הוי כירוד מיהו הא ב"ג משאר פסולין ג"כ הוקשו ועיין בתוס' זבחים מ"ב ד"ה הקומץ דחילקו בין קומץ דפלגא מונח ארעא ופלגא על המזבח דמישך הך פלגא דמזבח להך דארעא ויש להאריך ואקצר - וא"כ אין הכרח לדברי הטעה"ק ועוד הא הטעה"ק בעצמו כי דמרש"י ז"ל דהקשה מהקומץ לא משמע כן וא"כ שייך בכאן ג"כ הא דכ"ש מקדש פסולין וא"כ שוב לא אתי לידי תקלה ועוד אי נאמר דמהזאות ההיכל בודאי שייך לומר כן וא"כ אכתי היכי ידעינן דכאן:

(ד) **אמנם** הדבר נכון לפי דברי המ"ל בפ"א מתמידין ומוספין ד"כ דהנהו פסולין דעלו לא ירדו הוא רק בחול ולא בשבת ע"ש בויכוחו עם הגאון מהר"י אלפנדרי ז"ל דתירץ לקושייתו דל"ל הקרא דתקריב אפילו בשבת לענין מליחה הא אין עבוד באוכלין ותירץ לו הגאון הנ"ל ע"פ דברי התו"כ דעולה פסולה אינה טעונה הפשט וניתוח ואעכ"פ אם עלתה לא תרד וא"כ אם ימלח על גבי העור שוב הוי מעבד גמור והמ"ל כתב דמנ"ל דהכי פסולין דאם עלו לא ירדו שייך בשבת ג"כ דהא יש לומר דדוקא בחול דעיקר הדבר הוא משום דהוא פסול לכן בעלה לא ירד אבל כאן דאיכא עוד חילול שבת אפילו בעלה לא יקריבנו ע"ש וא"כ לפי"ז ה"ה ביה"כ ג"כ דחמור ועיין בשאג"א סי' ע"א וא"כ שוב אתי לידי תקלה:

**אולם** עדיין יש להעיר לפי דמסיק שם המ"ל בהך צד דלא יקטיר בשבת משום דמניחם שם ויכול להקטירן בלילה וכן כתב שם לעיל בזה דנסתפק אליבא דבר קפרא ביומא מ"ו דאמר אומר הי' ר"מ באברים שנותרו עושה בהן מערכה בפ"ע וקודרין אפילו בשבת ואמר ר"א דאף לפסולין ודוקא שמעלה בהן האור אבל לא מעלה בהן האור לא ונסתפק המ"ל לפי שטת הר"י שם בתוס' דלכל הלשונות בעינן מעלה בהן האור אי הכונה דאי לא מעלה בהן האור לא עבדינן מערכה בפ"ע אך מקטירין על המערכה גדולה או דלא מקטירין כלל וע"ש דהאריך להוכיח דלר"ה דפליג על ב"ק וס"ל דתחלתו דוחה סופו אינו דוחה הוא לעשות מערכה בפ"ע דאף בחול אינו עושה להן מערכה בפ"ע ואינו דוחה את הטומאה אליבא דר"א היינו מערכה בפ"ע אבל במערכה גדולה מקטירין וזה דוקא במעלה בהן האור אבל בלא מעלה בהן את האור אין מקטירין כלל ויצא לבית השריפה וכו' וכתב אח"כ ומיהו אפשר דלהקטיר אותם על המערכה לא בעינן מעלה בהן האור אלא אף אם לא מעלה בהן האור נמי דדוקא גבי שבת אם לא מעלה בהן האור אין מקטירין כלל אפילו במערכה גדולה משום דיש תקנה להלינם ע"ג המזבח ולהקטירן במו"ש אבל גבי טומאה אי אמרת דלא יקטירן כלל בטלת מהן דין הקטרה ע"כ הרי מבואר דדעת המ"ל דבדבר דאי לא יקטיר היום לא יקטירנו כלל ויבטול מהם כל דין הקטרה יכול להקטירן וגבי שבת לכן אין מקטירין משום דיכול להקטירן במו"ש דה"כ לענין פסולין דבשבת שייך לומר כן כמו גבי טומאה וא"כ לפי"ז ימצא לנו דכאן יקטירן אף ביה"כ:

(ה) **דהנה** ביומא כ"ט אמרינן תני אביהו דר"מ לא זו בלבד אמרו אלא אף מליקת העוף וקמילת מנחה בלילה תשרוף בשלמא עולת העוף מה דהוי הוי אלא קומץ נהדרי' ונהדר ונקמלה ביממא הוא תני לה והוא אמר לה כ"ש מקדשין אפילו שלא בזמנו והנה התו' הוקשו שם אהא דפריך נהדרי' ונהדר ונקמלה ביממא דהכי דכ"ש אין מקדשין אלא בזמנו מ"מ בנקמלה מבע"י ונתקדשה בכ"ש למה לא תפסול בקמילת לילה לרבנן דב"ב במנחות ר' דל"ל יחזור ויקמוץ ביום ותירצו בתירוצם השני דאף אי נתקדשה מבע"י חשובה בלילה כמנחה בכלי חול הואיל וא"ר להתקדש בלילה ע"כ הרי חזינן דעת התוס' דהיכי דבשעה שהוא בכ"ש לא חזי להתקדש וליקרב הוי כמנחה בכלי חול והוי כירד והנה לפי"ז יש לומר דהכא ה"ה בהנהו דעלו דלא ירדו דהטעם הוא דנתקדשו כיון דראוי להקריבם וכבזבחים פ"ז בהא דאין לינה מועלת בראשו של מזבח משום דנעשו לחמו של מזבח אולם היכי דא"ר להקריב שוב חשוב כירדו דל"ש נעשה לחמו של מזבח ועיין בתוס' זבחים שם ד"ה לשולחן מדמינן לה ולכאורה לפי"ז צריך להבין מה דנסתפק המ"ל דלא יקטירן בשבת דלפי"ז אף דמונחים שם כל היום הא כיון דא"ר להקריב היום הא חשוב כירדו וצריך להקטירם אף בשבת אולם הדבר נכון לפי דאמרינן בזבחים י"ב ומנחות ה' ויומא ס"ב דאין מחו"ז לבו ביום וא"כ כיון דבלילה ראוי להקריבם ובקדשים הא הלילה הולך אחר יום שעבר ועיין ברש"י ז"ל מנחות ק' ואי דהא בפסחים כ"ט רמינן הקרא דלא ילין להקרא דעלי' השלם כל הקרבנות כולן ומתרצינן כשנותרו ועיין שם בפרש"י ז"ל כיון דהי' ראוי להקריבם קודם השבה"ע ושכח לכן על תש"ם הוא מושלם וא"כ לפי דברי המ"ל דביום השבת אסור להקריבם הא שוב בלילה ג"כ אסור להקריבם משום העשה דהשלמה וא"כ ע"כ יקריבם למחר ומשום דאין לינה מועלת בראשו של מזבח ואפילו למ"ד מועלת בראשו של מזבח הא אמרינן שם בזבחים דלכ"ע בהי' על המזבח יקריבם וא"כ לפי"ז הא לפי דברי התוס' הנ"ל הא לא נעשו לחמו של מזבח וחשוב כירדו דשוב הוי מחו"ז אולם יש לומר בכאן כיון דרק מחמת האיסור הוא דלא הי' ראוי' תליא בדברי הפוסקים אי א"ר מחמת איסור הוי א"ר ועיין בט"ז או"ח סי' ל"ב בשם הב"ח אי משום דבשבת אסור

אסור לנדור חשוב א״ר ועיין בר״ן ריש ביצה דבתרנגולת מחמת איסור מוקצה לא יצא מתורת אוכל ועוד יש להסתפק אי בקדשים פסולין שייך עשה דהשלמה כיון דרק מטעם עלו לא ירדו הוא והנה לכאורה יש להביא ראי׳ לזה דהנה בפסחים ע״ב אמרינן שחטו ונמצא בע״מ חייב מאי תקון בדוקין שבעין ואליבא דר״ע דעולה לא ירד הואיל וכשר בעופות ולכאורה קשה לפי דברי התוס׳ בשבת ק״ו ד״ה חוץ דבעינן שיהי׳ התיקון בשעת הקילקול וא״כ אף אי נאמר דכאן ג״כ שייך התירן דנתותרו כיון דרק א״ר מחמת איסור הוא וכן לפי דברי התוס׳ פסחים ה׳ דיבואר לקמן אמנם הא שם בפסח איירי המן שחיטתו אחר התשבה״ע ול״ש נתותרו וא״כ אסור משום העשה דהשלמה ול״ה התיקון בשעת הקלקול וע״כ דבקדשים פסולין ליכא עשה דהשלמה מיהו יש לדבר בכאן לפי דברי התוס׳ מנחות מ״ט ואקצר ולא כפיתי כעת לעיין בזה ועוד יש לחלק בכאן בכמה גווני ויבואר אי״ה במקומו וא״כ שוב יש לומר דאין מחוסר זמן לבו ביום וכן לפי דברי התוס׳ בר״ש חגיגה דבחל יוע״ר בשבת לא מיקרי לא חזי בראשון דיומא קברים אולם זה ניחא גבי אברים אבל בדם דאסור לזרוק בלילה דביום צוותו כתיב כבזבחים כ״ו וא״כ שוב הוי כמחו״ז וחשוב כירדו ובפרט לפי דברי הטה״ק בזבחים פ״ז דלר״י אף דרק לרצוי לאישים מקדש ולא דם ומ״מ כ״ש מקדש דם פסולין ולא יוקשה קושיית הגי׳ דבזבחים פ״ח הנ״ל דהו״ל ירוד ע״ש וע״כ צ״ל כיון דעיקר הא דכ״ש מקדש הוא להעליהו למזבח ולכן בכ״ש חשוב כאלו הוא על המזבח וא״כ לפי״ז אי אפילו הוא על המזבח הא אין ראוי לזרוק ועיקר הקידוש הוא רק בשביל העלאה למזבח חשוב קידוש הכלי ועוד יש להאריך כאן ואקצר הדרן להנ״ל דלפי״ז כאן גבי דם אף לשיטת המ״ל יהא צריך להקריב היום כיון דאי לא יקריב היום ובלילה אסור לזרקו חשוב כמחו״ז וכירדו וא״כ אכתי לא אתי לידי תקלה אולם הא סברת התו׳ הנ״ל הוא רק לפי הס״ד דכ״ש אין מקדשין שלא בזמנו אבל לפי המסקנא דכ״ש מקדשין אפילו שלא בזמנו וא״כ ה״ה ליקרב ג״כ ויש לומר דלא חשיב כירדו:

**אולם** עדיין יש לעורר לפי טעם דרש״י ז״ל במנחות ק׳ ד״ה קסבר דלכן לילה אין מחו״ז משום דהלילה הולך אחר היום הלכך מקדש לי׳ כ״ש לקומץ דזמנו הוא אלא שאין עבודת לילה כשרה ע״כ וא״כ הא כאן חסר מקצת מן היום ג״כ כיון דביו״ט אסור להקריב וכן בלילה והנה באברים יש לומר אף אי נאמר דבלילה אסור להקטירם וא״כ יהי׳ מחו״ז כדהקשתי לעיל לפי דברי החדושי ריטב״א בסוכה כ״ג מובא בפמ״ג או״ח סי׳ תרמ״ו ובחדושי הרשב״א שם דבדבר דבדיעבד כשר ל״ש דחוי ועיי׳ בצל״ח פסחים ל״ז דכי דלכן למ״ד בע״ח נדחים לא נדחים כל הקרבנות כשעבר עליהן שבת משום דבדיעבד אי עבר והקריבן כשר ועיי׳ בתוס׳ פסחים ה׳ ע״א ד״ה לא תשחט ד״כ דלכן חשוב זמן שחיטת הפסח מחצות אף דפסח אחר התמיד הוא כיון דבדיעבד אי שחט קודם התמיד כשר לכן חשוב זמן שחיטה וכ״ב כתבו בתוס׳ חולין דף מ׳ ע״א ד״ה וחייב ועיי׳ בתוס׳ מנחות מ״ח ע״ב ד״ה כבשי עצרת ששחטן של״ש דכתבו דלחם לא אקרי מחיר כיון דקודם לשתי הלחם אם הביא כשר וא״כ כאן נמי כיון דהקריב בדיעבד בשבת כשר וא״כ אף אי לא יקטירם בלילה ג״כ לא איכפת לן כיון דביום הוי חשוב ראוי לענין דיעבד וא״כ שוב לא נשאר רק הא דאסור בלילה וא״כ הא לילה אין מחו״ז וכן יש לכאורה לומר גבי דם כיון דלילה אין מחו״ז ובדיעבד אי זרק בשבת ל״ל בה ולכן לא חשוב כירדו והנה לכאורה יש ליישב בזה מאי דראיתי מקשין לפי שיטת המ״ל הנ״ל דהנהו פסולין דעלו לא ירדו הוא דוקא בחול ולא בשבת וא״כ מאי אמרינן בפסחים ע״ג בשוחטו ונמצא בע״מ חייב מאי תקון תיקן בדוקין שבעין ואליבא דר״ע דאמר בעלו לא ירדו לפי דברי התוס׳ בשבת ק״ו דבכל מקלקל דהוא מתקן אח״כ בעינן שהתקון יהי׳ בשעת הקלקול ולכן בחובל וצריך לכלבו ומבעיר דצריך לעפרו לא חשיב תקון לר״י כיון דהתקון בא לאחר הקלקול וא״כ לפי״ז לפי דברי המ״ל הנ״ל הא התקון לא בא בשעת הקלקול כיון דבשבת אף בעלו ירדו ולא יקטירם ולהנ״ל בפשוט נכון די״ל לומר דהסוגיא דשם אזיל אי לילה הוי מחו״ז וא״כ שוב הא צריך להקטירם אף בשבת כיון דלמחר לא יקטירם כהנ״ל:

**אולם** אכתי קשה דהא שייך באברים משא״כ בדם הא בזבחים כ״ו כתבו התוס׳ דדם נפסל בשקה״ח הוא בתחלת שקיעה והוא ד׳ מילין קודם לצה״כ וא״כ שוב ל״ש לומר דלילה לא הוי מחו״ז כיון דעוד יום גדול הוא ופסול אפילו בדיעבד וא״כ שוב אין כ״ש מקדש ושוב הא צריך לזרוק אפילו ביום השבת ג״כ לפי דברי המ״ל דהיכי דלא מקטר כלל צריך לזרוק אפילו בשבת הדק״ל דמנ״ל דכה״ג ביה״כ דכאמן ואי דאתי תקלה כדברי הפ״י הא כ״ש מקדש פסולין כנ״ל ואי דרק הדם הוא יזרוק דלא יהי׳ יכול למחר לזרקו אבל לא האברים לזה יש לומר דאי זורק את הדם ולפי דברי הרא״ש שבת ק״ג ובמרדכי פ׳ לולב וערבה בשם הריב״א דמתקן בשבת ויו״ט הוי איסור דאורייתא וא״כ לפי״ז יש לומר דבזריקת הדם איכא משום איסור דאורייתא דלא כדברי בעל פ״י בביצה כ׳ ועיין בתוס׳ נזיר כ״ח דכתבו כן ובירושלמי סוף פ׳ במה מדליקין אי בקבלה והולכה וזריקה טלטול בעלמא הוא ועיין פסחים ס״ה דהזאה שבות הוא ונודעים דברי הצל״ח דמחלק בין הזאת שלישי ובין הזאת שביעי וכן דברי בעל ל״ק במנחות מ״ח בחילק בדברי התוס׳ בין כב״ע דלא יזרוק בבהמ״ש ובין בעיא דר״ב בהדביק פת בתנור וכי דרדיית זפת איכא אלא שבות משמע מדבריהם דבזריקה איכא איסור דאורייתא לפי״ז אי זריקה איסור דאורייתא שוב יש לומר דאף האברים מותר להעלות דהוי כהא דבמנחות ע״ב דשאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת וכדברי התוס׳ ביומא מ״ו ד״ה אבל ובתוס׳ שבת כ׳ הנודעים ועוד דהא כאן בפר ושעיר הנשרף איירי ועוד יש לתרץ בכאן ולחלק ואקצר, ושוב יש לומר דהוי כסדר וא״כ לפי״ז מאי ראי׳ מייתי בכאן מכה״ג ביה״כ לפי דברי התוס׳ ישנים הנ״ל:

(ו) **אמנם** יש לומר דהנה בעיקר סברת התו׳ הנ״ל הא צריך ביאור דמה כ״מ הוא אי אח״כ הוי בשעה שא״ר להתקדש הא כבר נתקדש מעיקרא מבע״י וכי הקדושה להיכן אזלי אמנם יש להסביר הדברים לפי דברי רש״י ז״ל ביבמות נ״ע בהא דאמר אביי שם הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה אין הולד ממזר וכי סוטה נמי דהא תפסי בה קדושין ופרש״י ז״ל מדלא פקעי קדושי׳ הראשונים ומבואר מדברי רש״י ז״ל כלל חדש דהיכי דאי הי׳ מעיקרא לא הי׳ חל הקידושין אף אי כבר חלו הקידושין בבא אח״כ הדבר הזה צריך שיפקעו הקידושין דמעיקרא וכן פירש כך אח״ז זללה״ה באבני מלואים ס״ס י״ז ותירץ בזה קושיית התוס׳ ביבמות ט׳ ד״ה והרי דלר״ע אמאי בח״ל ביבמה אין עשה דוחה ל״ת ותירץ כיון דלר״ע בח״ל לא תפסי קדושין וא״כ לאחר דקיים המצוה ונעשית עליו ח״ל הא בפקע הקידושין דמעיקרא וממילא לא הי׳ כלל מצוה ע״ש ובמק״א האריכתי בעז״ה בקונטרס מיוחד בפלפולים נאותים בזה ואכ״מ ולפי״ז יפה מובן סברת התו׳ הנ״ל דאף אי נתקדש מבע״י מ״מ בהגיע לילה דא״כ להתקדש הוי כאלו מנחה בכלי חול והוא מותאם לפי סברת רש״י ז״ל הנ״ל כיון דאי הי׳ מקדש בתחילה בלילה הא לא הוי קדוש לכן אף אי כבר נתקדשה מבע״י בבא אח״כ לילה צריך שיפקע אפילו אי נתקדשה מעיקרא וא״כ לפי״ז

לפי"ז שייך כן לומר גבי דם ג"כ כיון דנפסל בשקה"ח וחשוב כירדו לפי סברת התוי' הנ"ל:

**אמנם** יש לומר דסברת התוי' הנ"ל לפי הסברתי דדבר זה תלוי בפלוגתא דאביי ורבא בנדרים כ"ע אי קדה"ג פקעי בכדי או לא דלפי סברת אביי דקדושת הגוף פקע בכדי יש לומר דה"ה כאן אף אי כבר נתקדש מ"מ נפקע אח"כ אבל אי קדה"ג לא פקע בכדי יש לומר דל"ש לומר דיפקע אח"כ אי כבר נתקדש וא"כ לפי"ז מיושב קושיית הק"כ ומרש"א הנ"ל בהא דלא פריך לאביי בדרך קושיא בהא דכ"ג ביה"כ יוכיח דת"א כיון דעיקר ההוכחה דכאמן הוא משום דאתי לידי תקלה כדברי הפי' והא כ"ש מקדש פסולין אולם כתבתי לפי דברי המ"ל דבשבת אף בעלו לא יקטיר ויסולק לפי"ז בפשוט קושיית הטה"ק בזבחים מ"ג בהא דכי אדי בהיכל מיא בעלמא הוא דקאי אדי דהקשה דהא כ"ש מקדש דם פסול ליקרב לכתחלה ולהנ"ל נכון כיון דשם איירי ביה"כ אולם הא כתבתי לפי סברת התוי' דחשוב כירדו ולפי דברי המ"ל דלכן גבי טומאה יקטיר כיון דאי לא יקטיר לעולם לא יקטיר משא"כ בשבת וא"כ כאן גבי דם הא אי לא יקטיר היום אסור להקטיר למחר כהאריכות הנ"ל אולם כי דזה תלוי בפלוגתא דאביי ורבא אי קדה"ג פקעי בכדי וא"כ הכי נחמדו עתה הדברים ביסוד הקושיא הנ"ל דהא לשיטת אביי ע"כ לא אתי לידי תקלה כיון דצריך להקריב אפילו בשבת וא"כ אין ראיי' דכאמן בפרט לשיטת אביי דבזבחים י"ב דמגדף בה ר"א פסח כשר לב"ב היכי משכחת לה אי דאפרש" אידכא דחוי מעיקרא הוא ואביי מוקי אפילו תימא מלפרא לילה אין מחו"ז לבו ביום ולא אוקמי כר"פ דאפילו תימא מאורתא ולילה אין מחו"ז משום דחסר מן היום דלמחר ג"כ כיון דצריך להקריבו אחר חצות משא"כ ר"י שפיר מציא ראיי' והנה אף דבירושלמי ומובא בר"ן נדרים כ"ט מבואר דר"י ס"ל קדה"ג פקע בכדי ובפרט לפי דמבואר סברת רש"י ז"ל הנ"ל בבכורות ד' דפליגי ר"י לר"ל אי קדשי בכורות במדבר אי לא קדשי ואיתבי' ר"י לר"ל מעד שלא הוקם המשכן דהי' עבודה בבכורות ומשני באותן שיצאו ממצרים ודקאמרי לי' מאי קאמרי ומשני דאי ס"ד לא קדשי הנך דמעיקרא פקעה וכן ראיתי במפורשים דמציאו ש"ס הנ"ל והנה לכאורה זה סותר קצת הפלוגתא דר"י ור"ל בנזיר י"ב בנזיר מצורע שנטמא דר"י ס"ל דסותר דבמירות קאי ור"ל ס"ל דיתי לרעתו לחוד ומירות לחוד ולפי שיטת הרמב"ם ז"ל בהלכות מירות דבמצורע ליכא עשה דקדוש יהי' וא"כ צריך להיות להיפך לפי דברי הש"ס דבכורות דלר"י לפקע ולר"ל לא לפקע מיהו יש לחלק ובמק"א הארכתי ואכ"מ וא"כ לפי"ז אכתי לא יתכן אליבא דר"י ההוכחה אמנם הא ר"י משום ר"י אומר כן ודו"ק כי נכון הוא ע"ד הפילפול:

(ז) **והנה** בהא דנסתפקתי לעיל אי בעלו לא ירדו בקדשים פסולין שייך העשה דהשלמה והסברא הוא כיון דהקדשים הם פסולין ולשיטת רש"י ז"ל בזבחים פ"ב אף בהנהו פסולין דעלו לא ירדו אראי' לא מרצי ויש לומר דהתורה לא הקפידה רק דומיא דתמיד ולכן צריכין שיםלים כל הקרבנות אבל היכי דקדשים פסול הוא לא איכפת לן והנה הבאתי ראי' מהא דפסחים ע"ג בשחט בע"מ בתוך דתיקון בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דעלו לא ירדו אף דפסח הא נשחט אחר התמיד ול"ש ג"כ התירן דנתותרו דבפסחים כ"ט ולפי דברי התוי' בשבת ק"ו ד"ה חוץ דכתבו בשם הר"ת דבעינן שהתיקון יהי' בשעת הקילקול וא"כ כאן הא אף בעלו ירדו כיון דאחר התמיד הוא הנה יש לדחות קצת ראי' זו לפי שיטת התוי' בזבחים ס"ח דפסולו בקודש הוא לאחר שנתקדש בקדושת כלי ולפי דברי התוס' בזבחים ס"ט ע"א ד"ה אין קדוש כ"ש בבמה כיון דנתקדש בקדושת סכין דהוא כ"ש ע"ש וא"כ יש לומר כאן דזה בעלמו חשוב התיקון כיון דנתקדש דיש עליו הקדושה כזו לכן זה בעלמו חשוב תיקן ומיושב בזה ג"כ קושיא שהבאתי לעיל והנה לכאורה יש עוד להביא ראי' לזה מהא דבזבחים פ"ח דאמרינן שם מתקיף לה רבא בר רב חנן וא"א אויר מזבח כמזבח דמי עולת העוף דפסלה במחשבה היכי משכחת לה הא קלטה מזבח וא"א דבקדשים פסולין שייך ג"כ העשה דהשלמה וכן העשה דהעולה ראשונה הא משכחת לה היכי דחישב על מנת להקטיר קודם התמיד דל"ש עלו לא ירדו ואף דאכן לא קימ"ל כר"י בזבחים ל"ו בשחטו ע"מ להניח את דמו או אימוריו למחר או להוליאן לחוץ דפסול אולם הא ל"ש זה לנידן דידן כיון דכאן הא מחשבת פיגול הוא ורק משום עלו לא ירדו ובאופן זה הא בעלה ג"כ ירד לכן אי חישב למלוק ולהקטיר לאחר התמיד דל"ש עלו לא ירדו וע"כ דל"ש בקדשים פסולין העשה הנ"ל ויש לדבר בכאן ג"כ בדברי הרמב"ם ז"ל דתמה הלח"מ בפ"ג מהלכות פסהמ"ק דפסק דאויר מזבח כמזבח דמי ופסק דמחשבה פוסלות בעולת העוף ובגי' הא מצריכין דיחשב ע"מ להורידה קודם עה"ש ולהעלותה אח"כ וכן למ"ד דליכה מועלת בראש המזבח ע"מ להורידה למחר ולהעלותה ולהקטירה ולהנ"ל יש ליישב אבל מאוד קצרתי לפי שהוא דבר חדש ולפי דברי התוס' בהוריות ד' דעשה דהשלמה אפילו בדיעבד פסול ע"ש דמביאו התוספתא ליכא כיגוד לזה אף דאי' כיימא דפסול הוא א"כ לא עבר כלל אעשה וא"כ כשר הוא דת"א דאם הוא כשר שוב פסול וכי"ב מליכו כמה פעמים בדברי התוס' עיין ב"מ ל' לענין עובד דומיא דעבד דהקשה דאי פסול הא בוודאי לא ניחא לי' ותירלו כיון דאי כשר הוא כ"ל ועיין בתוס' פסחים כ"ו כסברא זו ועיין בתוס' חולין ק' לענין הר"ל דלא בטיל אף דהוא אסור כסברת זו ובכ"מ ועוד בלא"ה כיון דמתחלה הי' כשר שייך שפיר לפסול:

(ח) **והנה** דאתינא להכי דסברת רש"י ז"ל וסברת הגי' הנ"ל תלוי בפלוגתא דאביי ורבא יש ליישב קושיית המרש"א ז"ל הנ"ל באופן אחר חוץ לדרכינו בסגנון הנ"ל דהנה כודע קושיית הראב"ן מאי ראי' מייתי מכה"ג ביה"כ כיון דהפר שלו הוא ונאמן לאפסידו ותירץ דהראיי' הוא מהשעיר ועיין בט"ג בהסברת הדבר כיון דמערבין לקרנות ע"ש והדברים עתיקין אולם עדיין קשה לפי דברי האו"ז בהלכות פסחים סי' רכ"ג דלא משכחת בכה"ג פיגול רק במזיד דהא בשוגג אמרינן במנחות מ"ט דעקירה בטעות לא שמי' עקירה ולא משכחת רק באומר מותר וכה"ג דצריך להיות גדול בתורה לא משכחת אומר מותר וע"כ במזיד ואף דמשים עלמו רשע הא מ"מ א"א בענין אחר וא"כ קשה לדעת הסוברים דבפ"א ג"כ נעשה מומר ועיין בתוס' חולין י"ד וא"כ לפי דברי הש"ס זבחים י"ב דאמר עולא אר"י אכל חלב והפרים קרבן והמיר דת וחזר בו הואיל ונדחה ידחה ועיין ברש"י ז"ל הטעם משום דכתיב מעם הארץ פרט למומר ועיין באריכות בזה במ"ל בפ"ג מהלכות שגגות ועיין בתוס' קידושין ז' וא"כ לפי"ז הא אי הכהן נעשה מומר בשחיטת השעיר הא ממילא נפסל גם הפר דמקודם אף דכבר נשחט כיון דצריך עוד לזרוק את דמו והכ"ג הא הוא בעלים מהפר וא"כ הא מפסיד הפר דהוא משלו ג"כ ושוב שייך מתוך שנאמן להפסיד פרו נאמן להפסיד השעיר ואי דהא לא הוי לדידי' הפסיד דממ"כ אי הוא מומר הא שוב יהי' אסור לעבוד עבודה ושוב בלא"ה אין מקבלין ממנו קרבן אחר דאף לפי דאיבעיא לן ביומא כי בשחט ומת מהו שיכנס אחר בדמו ובתוס' שם כתבו דבשחט ונטמא לא מיבעיא לן דהשכי הוא שלוחו

של

של הראשון ועיין בריטב"א שם ותוס' מגילה ט' ותו"י יומא י"ב דכ"ג שנטמא הפר בא ומשל הראשון ניהו אי הוא נומר הא אין מקבלין ממנו שום קרבן והנה אף דיה"כ מכפר הא רק בקלות לא איבעי תשובה ובחמירות האי בעי תשובה כן פי' הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות תשובה אולם הא אנן קיי"ל כרבנן דיה"כ בעי תשובה ואף לדעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות תשובה דאף לרבנן קלות מכפר בלא תשובה הא כאן חלול דיה"כ מחמירות הוא ובלא"ה תמהו המפורשים עליו משבועות י"ג דהוצרך ר' זירא לתרץ אקושיא דשם האי עשה ה"ד אי דעשה תשובה כל יומא מכפר וא"י וכו' ואוקמי כר"י והא כרבנן ג"כ יכול לאוקמי ועוד לפי דברי התוס' שם בשם י"א בהחילוק בין שעיר ליה"כ דיה"כ אינו מכפר עד שתחשך ועיין בירושלמי בסנהדרין ריש פ' חלק ובירושלמי פ"ק דשבועות וסוף יומא פלוגתא בין ר"ז לר"ח בזה וכאן הא קודם שליחות השעיר הוא ג"כ ומלד יה"כ ג"כ לא נתכפר ואף דלר"ש כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח רק בשעיר הפנימי מ"מ הא בשעיר הוא מפגל ולפי"ז שוב אין מקבלין ממנו הפר ג"כ וא"כ אפילו אי נפסד הפר מ"מ לא נפסד משלו דא"ל להביא אחר ויש לפלפל בכאן אפילו בעשה תשובה ואקלר אמנם אכתי קשה דלפי"ז הא נאמן ג"כ לגבי השעיר כיון דהפר פסול וצריך הכה"ג להביא פר אחר ויצטרך להזות עוד הפעם לפני ולפנים כמבואר ביומא דף נ' ודף ס' ובמנחות ע"ו וא"כ הא ממילא יצטרכו הקהל להביא אחר דשעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר פסול כביומא ס' שם וכיון דבלא"ה ליכא שום כ"מ נגד חזקת ממון דקהל כיון דנאמן ככ"ל וא"כ מאי ראי' הוא דע"א יהי' נאמן נגד חזקה כמו בברייתא בגיטין שם בהי' עושה עמו בטהרות אולם יש לומר בסברת ר"י בזבחים באכל חלב והפרים קרבן ונעשה מומר דאסור להקריב הקרבן יש לומר לפי דברי רש"י ז"ל ביבמות ומ"ש דהבאתי לעיל בהא דהכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה דאין הוולד ממזר וכי בקועה הטעם דלא פקעי הקידושין הראשונים לפי דברי אא"ז באבני מלואים הנ"ל דדבר דמעיקרא אי הי' לא חל בבא אח"כ נפקע וא"כ כאן נמי במומר מעיקרא הא לא הי' חל הא דהפרים הקרבן ועיין בת"ל פ"ג משגגות דבשעת ההפרשה אי הי' מומר בוודאי לא הוי קרבן ולכן ממילא אח"כ בנעשה מומר ג"כ נפקע קדושת הקרבן אף דבעת ההפרשה ובעת הקרבה כשירה ושוב אחר אמרי טעם הנ"ל מלאתי בס"א כדבריכו ומשנה לא זזה ממקומה ולפי"ז ממילא מיושב קושיית הק"כ ומרש"א הנ"ל כיון דכתבתי דדבר זה תלוי בפלוגתא דאביי ורבא בנדרים כ"ט וא"כ לאביי הא נפסל הפר ג"כ והופסד כהאריכות הנ"ל ולכן שפיר נאמן ודוק היטב משא"כ לרבא ואקלר שלא באתי בזה אלא דרך אגב ואכ"מ:

(ט) **ועתה** נחזור להסוגיא דביצה כי בישוב קושיית הפנ"י דמה קמ"ל רבא כיון דבברייתא כתוב ב"פ דלר"ש יזרוק ע"מ לאכול הבשר ולהנ"ל נכון דהנה במק"א בחידושי הארכתי לברר והוכחתי דר"ש ע"כ ס"ל כסברא דרש"י ז"ל הנ"ל דהיכי דמתחילה לא חל בבא אח"כ הדבר הזה אף דכבר חל צריך שיפקע אח"כ וישבתי בזה הרבה דברי הרמב"ם ז"ל התמוהים במלה של טבל וכן שמעתתא דוהתעלמת בב"מ ל' ומחלוקת דר"ש ורבנן לענין מירות בקיבל אי מנהון אי הוי נזיר ע"ד פילפול חריף ויבואר אי"ה במקום אחר בהא דלהרמב"ם ז"ל אי' במלה של טבל ותמהו כיון דבפ"ב דפסחים אמרינן דזה רק לר"ש משום דאינו בב"ת חמץ ומשום דא"א חע"א לר"ש אפילו בכולל ומוסיף משא"כ אליבא דהרמב"ם ז"ל וכתבתי ע"פ קושיית התוס' בסוכה ל' דנימא עשה דוחה ל"ת אמנם הא י"ל עשה דוחה ל"ת ועיין שאג"א אמנם לפי דברי התוס' במנחות פ"א ויומא ס"ט גבי הא דהר שבלע שזיפין של תרומה דכתבו דתרומה נתחללה בגרונו ולכן בהקיאן אינו משלם אלא דמי עצים אפילו למ"ד בחולין ק"ג דבאכל חלי זית והקיאן וחזר ואכל דחייב משום דנתחללה ובנ"ט דין עשה דוחה ל"ת כתב דבגרונו נתחלל והנה הערותי שם דלפי"ז בדברי הירושלמי פ"ח דתרומות הלכה ב' בפלוגתא דר"א ור"י בהי' אוכל בתרומה ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה דר"א אומר יבלע ור"י אומר יפליט ותני ר' נתן בטעמא דר"א שהי' אומר הלעוס כבלוע אף בשבת כן אף בפסח כן אף ביוה"כ כן וכן בנזיר ובנבילות וטריפות ושקלים ורמשים ועיין במפרש שם והנה ה"פ דכן בנבילות ושקלים ורמשים ע"כ דקובר כר"י דבהנאת גרון מחייב אולם להנ"ל ליכא ראי' כיון דבתרומה נתחללה וכאן רק עיקר הוא הנאות גרון ולכאורה ראי' מכאן דבעינן דיתחלל בהיתר מיהו עיין בקידושין פ' ע"י דאפילו חללין שבו מרלה ואכ"מ ועיין בתוס' כתובות ל' והנה לדעת כמה מפורשים שייך בטבל ג"כ הענין החילול ועיין במ"ל בהלכות תרומות ויתכן זה לפי שיטת רש"י ז"ל ביבמות פ"ו דאיסור טבל הוא מפני עירוב תרומה שבו ועיין סנהדרין פ"ג דלרב בתרומה לזר אין בו רק מכות ובטבל במיתה ובמק"א הארכתי בענינים הללו בסוגיא דמאכילין אותו הקל הקל ועיין בש"ס דנדה ז' ע"א דטבל חמור מחולין שנעשו עטה"ק משום דהתם לא פתיכא בי' תרומה ובטבל פתיכא בי' תרומה ועיין בחגיגה כ"ה בכדי יין וכדי שמן המדמעות בפירש"י ז"ל שם וא"כ לפי"ז שייך ג"כ לומר דבטבל נתחללה וא"כ לפי"ז הא שוב ל"ל משום עשה דוחה ל"ת לפי דברי הפוסקים באו"ח ס' תע"ה דבמלה העיקר המלוה הוא באכילת מעיים ולכן בלע מלה יצא וא"כ לאו בעידנא הוא ונודעים בכאן דברי הרנב"ר בכ"י פ"ב דב"מ ועיין בשג"א הלכות ליל' מדברי התוס' יבמות ל' דלא מקיים המלוה רק אחר הבעיפה והדברים עתיקין אולם הסברתי שם טעם דדברי תו"י ביומא ג"כ לפי דברי רש"י ז"ל ביבמות הנ"ל כיון דאין תורמין מן הרעה עיין במשנה דתרומות וא"כ אי הי' מתחילה מפרים לא הי' חל ואף דבפ"ב דתרומות אמרינן דבדיעבד תרומתן תרומה הא אמרינן שם דחוץ מן הזוכין על החיטין ולכן נפקע ג"כ אי נעשה אח"כ בגרונו רע כיון דעדיין לא מקיים מלוה נתינת תרומה וא"כ לר"ש דהוכחתי שם דס"ל כסברא זו לכן לא יכול לומר מטעם עשה דוחה ל"ת כיון דאינו בעידנא משא"כ אליבא דהרמב"ם ז"ל מיהו יש לדחות קלת דזה ל"ש רק אי לא נתן לכהן ובתרומה כיון דבעת ההפרשה היתה מין היפה ויש לתרלו ואכ"מ אולם תרלתי שם כמה קושיית ע"ד זה וכן יש ליישב בזה קושיית התוס' במנחות ז' בהא דר"א תני מנחות בי' ר"ח פגע בי' ר"כ א"ל כילד קומלין א"ל מכלי זה א"ל וכי קומלין מכלי שע"ג קרקע א"ל דמגבה לי' כהן כילד מקדשין את המנחות א"ל נותנה לכלי זה וכו' דמגבי' לי' כהן ובתוס' הוקשו דמאי חידוש אשמעינן אח"כ בהא דמכלי זה כיון דכבר נשמע מתשובה הראשונה והנה ברש"י ז"ל גרס כילד מקדשין את הקומץ וב"ג לא כתיב רק המנחות וגם ל"ל בהאי גרסא דידן דכילד מקדשין את המנחות דאמאי לא בעי קודם אקידוש מנחה וא"כ אקומץ כסדרן ולהנ"ל יש לומר דהי' פשיטא לי' יותר בקידוש מנחה דבתחילה ורק אקומץ בעי ועיין לעיל בהסוגיא אמנם לאחר דאמר מכלי זה והכלי הי' ע"ג קרקע ורק דמגבה לי' כהן ולכן הוקשה לו אח"כ כילד מקדשין את המנחות והיינו דלפי סברת רש"י ז"ל ביבמות מ"ט הא אי בעינן קידוש דוקא בידיו של כהן ממילא כשהעמידו ע"ג קרקע לריך שיפקע והוא השיב לו ג"כ דמגבה לי' כהן דכאן ל"ש סברת רש"י הנ"ל כדהארכתי בחידושי שם ואכ"מ ולכן שפיר ניחא קושיית התוס' דמה חידוש השיבו בהא דמכלי זה וכן קושיית הפנ"י דשם ואקלר ואכ"ת

ואכ"ת וא"כ לפי"ז ניחא קושיית הפנ"י דלפי דיבואר לקמן דהך ברייתא ע"כ ר"ש הוא דל"ל בשבועות לב ב"ד מתנה עליהן ולכן ל"ש בכאן סכין מושכתן למה שהן אף בק"ל ור"ש הא ס"ל כסברת רש"י ז"ל הנ"ל וא"כ יש לומר דלכן בליכא בשר לא יזרוק ול"ק קושיא הנ"ל דיתקן כיון דיהי' צורך קצת משום דהא יתקן אי לא יזרוק הלאו דמפרק ואי דהא ס"ס כ"ש מקדש פסולין ז"א דהא לדידי' לפי דהארכתי לעיל אי ס"ל סברת רש"י ז"ל הנ"ל הא בה"ג לא מקדש אמנם רבא שכתבתי לעיל דל"ל סברא זו הא דיזרוק הדם כדי לתקן דהא יהי' צורך קצת ולא יעבור רק באיסור עשה לכן משמעו דמ"מ בליכא בשר לא יזרוק הדם ודו"ק כי הדברים נכונים ע"ד הפילפול:

(י) **או** יש לומר דהכא לפי הנ"ל ל"ש לומר דלא יזרוק כדי דיתקן הלאו דמפרק כיון דכ"ש מקדש פסולין וס"ס יזרוק הדם ואי לפי סברת התוס' הנ"ל דבלילה כיון דמנחה בשעה שא"ר להתקדש הוי כאלו הוא בכלי חול דהא לפי דבארתי סברתם ל"ל אליבא דרבא דס"ל קדה"ג לא פקעה בכדי ככ"ל וא"כ ס"ס איכא הלאו דמפרק אולם לשיטת אביי יש לומר דכאן לא יקדש הכלי להדם ככ"ל ולכן מיושב עתה קושיית הפנ"י הנ"ל דמאי קמ"ל רבא כיון דבברייתא בהדיא קתני דרק אם איכא הבשר לאכול יזרוק אבל לא אי ליכא בשר ולהנ"ל נכון דהנה הקשתי לעיל לשיטת הרמב"ם בפהמ"ש דגבי קרבנות צבור לא אזיק לן המחשבה דשל"ש דלפי"ז אמאי בברייתא דכ"ע לא יזרוק בשל"ש וכתבתי כיון דלפי שיטת התוס' בזבחים ו' ל"ל לר"ש דאמר התמידין שלא הוצרכו לצבור דאין נפקדין תמימים לב ב"ד מ"ע וממילא ל"ל ג"כ הא דסכין מושכתן למה שהן לכן יש לומר דהברייתא אתיא כר"ש וא"כ לפי"ז ניחא דהכא לכאורה קשה אמאי בעבר ושחט מותר לאכול הבשר לפי מה דקיי"ל דבעשה מלאכה בשבת אסור עד למו"ש בכדי שיעשה וכאן עבר ושחט קתני אפילו במזיד ואמאי לא יקנסנו אולם לפי דמבואר בתוספות שבת דבעבר ביה"ש כיון דרק עשה הוא לא קנסינן וכן ראיתי במפורשים וכעין דאמרינן בתוס' מנחות ס"ח דבשביל עשה לא גזרינן כיון דליכא לאו ובמק"א הארכתי בזה וא"כ לפי דברי התוס' ביצה י"ב דאף דמוכ"ד דאין קרינן ביו"ט הוא רק עשה דלא אהדרי' לאיסורא קמא וא"כ הא ליכא רק עשה אולם לפי דברי הפנ"י דהבאתי לעיל דבשחיטת קדשים איכא ג"כ איסור דמפרק והדברים מפורסמים ועתיקין וא"כ הא שוב ל"ש מתוך גבי שחוטה כיון דבחולין הא לא הוי מלאכה כלל וכן לפי דהארכתי במק"א דבשחיטת קדשים איכא עוד האיסור דקצירה לפי דברי הירושלמי מובא בחידושי הרשב"א שבת ק"ז גבי הושיט ידו למעי בהמה דחייב משום עוקר דבר מגידולו והוא תולדה דקוצר ועיין בהה"מ פ"ח מהלכות שבת ה"ז והארכתי במק"א דגבי חולין כיון דאפילו מפרכסת מותר כבחולין ל"ג ונודעים דברי התוס' בשבת ע"ג גבי זומר וצריך לעצים דחייב ב' א' משום קוצר וא' משום נוטע וכתבו דאפילו לר"י דמחייב במשאצל"ג מ"מ גבי קצירה לא מיקרי קוצר אלא בענין זה והא ל"ל למיתת הבהמה אולם זה בחולין אבל בקדשים הא לפי דברי התוס' בר"ש חולין ומפרש דבריהם בחת"ס דבקדשים מפרכסת כחי' כיון דלא משתרי רק לאחר זריקת הדם וכתבתי שם דלפי"ז בזריקת הדם על המזבח צריך שיזרוק אחר מיתת הבהמה כיון די"ש על הדם איסורא דאמה"ת ומשום האיסור דיוצא בבכורות ו' גבי חלב ועיין בפלתי ובפמ"ג יו"ד פ"א ולפי דעת התוס' במנחות דלגבי איסור עשה שייך ג"כ ממשקה ישראל דלא כשו"ת שאג"א החדשות ס"ו וכ' שם סברא דאחר מיתת הבהמה אפילו מה שיצא מקודם ג"כ מותר האיסור דיוצא משום שלא יהא טפל חמור מן העיקר ובחולין ל' אמרינן גבי חלב ודם כיון דמצותו בכך לכן לא בעינן ממשקה ישראל ואף דאין איסורא דאמה"ת חל על איסור דם ובפרט לדברי התוס' שבועות כ"ג הא בכריתות כ"ג אמרינן דבקדשים חייל וכהתוס' חולין ק"ג ואף דכאן לאו במוקדשים הוא כיון דרק על איסור דדם הוא מ"מ לפי דברי הש"ס דיבמות ל"ג דאף דאאמע"א חל לקוברו בין רשעים גמורים ועיין בדברי המרש"א ריש פ' גה"נ דלא כ"כ וכבר תמהו בדבריו והארכתי שם בפילפולים נאותים בסוגיא דקצירת העומר ובביצה י"ב ואכ"מ וא"כ לפי"ז הא במלאכה זו ל"ש מתוך שהותרה לצורך דהא בחולין לא הוי כלל מלאכה ועיין בתוס' ביצה ג' בשם הירושלמי דבקצירה איכא מיעוט דלא אמרינן מתוך וא"כ כיון דלא אמרינן מתוך שוב הוי ל"ת ול"ש דברי התוס' הנ"ל וא"כ שוב שייך לקנוס ואמאי יאכל הבשר אולם בברייתא ל"ק דהאיך יאכל הבשר כיון דכתבתי דהאי ברייתא ע"כ ר"ש הוא וא"כ הא בשבת ע"ה אמרינן הצד חלזון ופוצעו דאינו חייב אלא א' משום צידה ר"י אמרו חייב שתיים משום פציעה ג"כ ומפרש רבא שם טעם פלוגתתן דת"ק דר"י ס"ל דאין דישה אלא בגידולי קרקע ור"י ס"ל דיש דישה אפילו לאו בגידולי קרקע והנה מבואר במפורשים דסתם בר פלוגתא דר"י הוא ר"ש ועיין פסחים י"א ובעירובין מ"ו וא"כ לר"ש הא ל"ש ג"כ איסורא דמפרק כיון דהוא תולדה דדש ואין דישה אלא בגידולי קרקע וכן לפי"ז ל"ש לדידי' האיסור דקצירה ג"כ לפי דהמבואר בהה"מ פ"ח מהלכות שבת הל' ז' בדעת הרמב"ם ז"ל דבעי"ח מיקרי גידולי קרקע ולכן שייך האיסור דעוקר דבר מגידולו ועיין ברמב"ן בהלכות בכורות מענין מריטת הנוצות קודם שחיטה דלהרמב"ם אסור עיין ברמב"ם פ"ג מהלכות יו"ט וא"כ לפי"ז לר"ש דאפילו גבי חלזון ס"ל דלאו גידולי קרקע הם ולכן ל"ש דישה ע"כ ל"ל סברא זו וא"כ שוב ל"ש הל"ת דקצירה דהוא עוקר דבר מגידולו ג"כ ושוב לא הוי רק עשה דלכם כיון דשייך מתוך לכן מותר לאכול הבשר ול"ש לגזור ולקנוס והנה זה ניחא בברייתא דע"כ אתיא כר"ש אבל לרבא קשה אולם יש לומר דלרבא מ"מ שרי לזרוק ע"מ לאכול הבשר ואף דאין רשאי לאכול אולם זה הוא רק דרבנן ולכן יזרוק כדי שעכ"פ יתקן בזה הל"ת כהנ"ל דאף דמדרבנן אסור לאכול מ"מ הא מדאורייתא מותר וכבר נודע דברי המפורשים דאף אי מדרבנן אסור מ"מ מדאורייתא לא עשה איסור:

**ויש** לומר דזריקת הדם לחוד לא חשוב לדידי' צורך קצת רק בשביל אכילת בשר ג"כ אולם הא יתקן אי לא יזרוק הלאו דמפרק אולם הא כ"ש מקדש פסולין ולשיטת רבא לא פקעה הקדושה ככ"ל ושרי לזרוק אח"כ ביום וא"כ זה ניחא לרבא אבל הברייתא דכר"ש הוא הא ליכא איסור דמפרק וא"כ אכתי אמאי יזרוק וע"כ ל"ל משום דלדידי' הא בהבשר אפילו מדרבנן ל"ש לקנוס ככ"ל וא"כ מיושב קושיית הפנ"י וקצרתי ודו"ק היטב:

(יא) **הנה** אי נאמר דבר פלוגתא דר"י בשבת ע"ה לאו ר"ש הוא ושייך לדידי' ג"כ האיסור דמפרק ג"כ ולפי"ז יתיישב לנו ע"ד הפילפול בסוגיית הש"ס דביצה כי הנ"ל דדיקדקו המפורשים דאמאי לא פריך לרבה מהא דבפי' כתיב ואם היתה שבת לא יזרוק וכן מהרש"א דביו"ט הדם יזרוק והבשר יאכל ולמה פריך מדיוקא הא דיעבד יזרוק ויש לומר דהכא לכאורה קשה מאי פריך לרבה מהברייתא לפי דכתבתי לעיל דהברייתא ע"כ כר"ש אתיא דא"כ לא הוי אזיק לו הא דשחט של"ש ככ"ל וא"כ קשה דהכא בפהמ"ש להרמב"ם ז"ל ריש פי' המזבח מקדש מבואר דר"ש אזיל בשיטת ר"י דרק הראוי לאישים מקדש ולא הדם והנה לפי"ז יש לומר דהכ"ש ג"כ לא מקדש להדם

להדם אליבא דר"ש כמו המזבח וכדמשמע בזבחים פ"ז דהא דהמזבח מקדש וכ"ש מקדש שווים הם והנה בזבחים כ"ז אמרינן דקטורת זרה שעלה לגבי מזבח תרד שאין לך מקדש פסולה אלא מזבח החיצון כראוי לו חיצון אין פנימי לא ומוקמינן דאין מזבח החיצון מקדש פסולין אלא הראוי לו והפנימי בין ראוי לו ובין שאין ראוי לו מ"ט האי רצפה והאי כ"ש והיינו המזבח החיצון רצפה בבנין אבנים דלא נמשח עם המשכן ופנימי כ"ש דנמשח עם המשכן כדפרש"י ז"ל שם ולכן קדושתו חמירא וא"כ כ"ש חמור יותר ממזבח והנה בתוס' שם כתבו ועדיף מכ"ש דלא מקדש פסולין ליקרב ומזבח מקדש וא"כ עדיף מכ"ש והנה בכתובות ק"ו אמרינן דמזבח החיצון בא מקדשי בדה"ב וכ"ש בא מתרומת הלשכה וא"כ כ"ש חמור והנה בזבחים פ"ז אמרינן בעיא מיני' רבא מרבה לינה מועלת בראשו של מזבח או אינה מועלת הי"ד אי לימא דלא ירדו וכו' אלא דירדו לשלחן מדמינן לה דתנן אפילו הי' על השלחן ימים רבים אין בכך כלום או לקרקע עזרה מדמינן לה ופרש"י ז"ל או לקרקע עזרה מדמינן לה שהרי רצפת בניין אבנים כמותה ולא כ"ש כשלחן ע"כ משמע דכ"ש חמור והנה אי אמרינן בעיקר הטעם דר"ג ור"י דפליגי בהמזבח מקדש בה"פ דראוי לו דלר"י הראוי לאשים ולר"ג הראוי למזבח וא"כ במזבח הפנימי דאמרינן לעיל דאפילו א"ר לו ג"כ מקדש כיון דהוא כלי וא"כ ה"ה כ"ש אולם אי המזבח אין מקדש מה כ"מ בקדושת כלו ועיין בטה"ק זבחים פ"ז שם :

**והנה** לכאורה יש להביא ראי' דכ"ש ומזבח לר"י דין אי להם מהא דפליגי ר"א ור"י בזבחים ד' פ' בהנתנין במ"ד שנתערבו בניתנו במ"א דר"א אומר ינתנו במ"ד ור"י אומר ינתנו במ"א אמר לו ר"א הרי הוא עובר על בל תגרע אמר לו ר"י ה"ה עובר על בל תוסיף ע"ש ואמאי לא חייש ר"א לב"ת ולהנ"ל יש לומר בפשוט דהנה בר"ה כ"ח בסוגיא דמצ"כ דאמרינן דגבי מצות אינו עובר עליהן אלא בזמנן וגבי כהן במוסיף ברכה אי לכן חשוב זמנו כיון דאי מתרמי לי' לבורא אחריתא הדר מברך ואמרינן שם דמנא תימרא מהא דתנן במ"ד שנתערבו במ"א רא"א ינתנו במ"א וכו' וקתני דעבר אב"ת לאו משום דאמרינן כיון דאי מתרמי לי' בוכרא אחריתא הדר ומה מיני' וכו' ור"ש ב"א התם דלא סגי דלא יהיב הכא אי בעי מברך אי בעי לא מברך ופרש"י ז"ל דלא סגי דלא יהיב דקדשים לא מפסיד והקשה בלחמי תודה לפי שיטת רש"י ז"ל בזבחים פ"ז דכ"ש מקדש דם פסולין להעלות האיברים לכתחילה ולפי דכתבו התוס' דלא משכחת לדידי' ירד רק בעינן לכלי חול א"כ אמאי לא סגי דלא יהיב משום הפסד קדשים הא בכור ומעשר נאכלין לשני ימים ולילה אי א"כ הרי יכול להיות הדם למחר ע"י שיתננו בכ"ש ולא יפסול בלינה ע"כ אבל אי נאמר דלר"י דס"ל דאין מזבח מקדש רק הראוי לאשים וה"ה הכלי ג"כ וא"כ הא לדידי' אין כ"ש מקדש דם ולכן חשוב זמנו אולם זה רק לשיטת ר"י אבל לר"א יש לומר דלא חשוב זמנו משום דיכול להניחו בכ"ש כהנ"ל ולכן לא חייש ר"א לבל תוסיף ולשיטתייהו אזלי והנה בהאי קושיא דילינם למחר אף דלמ"ד לינה מועלת בראשו של מזבח הא פסול הוא באמת ורק משום עלו לא ירדו ועיין בזבחים פ"ג ברש"י ז"ל דהנהו דעלו לא ירדו אהני לא מהני ובזבחים אמרינן דאי ירדו לא יעלו ועיין במ"ל פ"א מהלכות תו"מ ה"ו שתמה אדברי רש"י ז"ל דפסחים כ"ט דכתיב דמלינו בראשו של מזבח אליבא דכ"ע לא ירדו כיון דלמ"ד לינה מועלת בראשו של מזבח אכתי פסול הוא ויבואר לקמן אי"ה בסוגיא זו ואולי יש לומר כיון דבכור ומעשר אינו בא לרצות יש לומר דלא איכפת לן כיון דס"ס קדשים לא מפסיד ועוד יש לחלק ואכ"מ :

**נחזור** לדברינו דלפי"ז קשה מאי פריך לרבר"ה מהברייתא דכ"ע דהא יש לומר דלכן לרבר"ה יזרוק הדם אפילו אי ליכא בשר כדי שיתקן הלאו דיו"ט כיון דאי יזרוק הדם הא יהי' לצורך קצת עכ"פ ולא יהי' רק עשה כדברי התוס' בבילה י"ב הנ"ל אולם הא קשה דלא יזרוק כדי לתקן הלאו דמפרק אמנם הא כ"ש מקדש פסולין וכאן הא ע"כ מיירי דהדם הוא בכ"ש דאל"כ הא נדחה כקושיית הש"ס בזבחים ל"ד והתירץ דשם שנידו לא הוי דחוי לשיטת התוס' דשם דבעינן דוקא דיהי' מצוה וכאן הא עבר ושחט לכן יזרוק אבל שם דהברייתא ע"כ אליבא דר"ש הוא לשיטת הפהמ"ש דריש זבחים ולשיטת הפהמ"ש דר"פ המזבח מקדש לר"ש לא מקדש כ"ש לדם כנ"ל וא"כ לכן לא יזרוק היכי דליכא בשר כדי לתקן הלאו דמפרק משא"כ היכי דאיכא בשר ויש לומר דלכן בשבת לא יזרוק כדי לתקן הלאו דמפרק משא"כ ביו"ט כיון דיש חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ביו"ט ועיין פסחים מ"ח והנה אף דר"ש ע"כ יליף חילוק מלאכות מ"א מהנה דלדידי' ליכא למילף מהבערה כיון דהוא ס"ל דמקלקל חייב ויליף מהבערת בת כהן היינו מדאיצטריך לקרא דל"ל מהא דאסור דהא יש לומר משום תיקן מצוה הוי תיקן ורק מדאיצטריך לקרא וא"כ הא התוס' ביבמות ו' כתבו ד"ה טעמא דלמאן דס"ל דהבערה ללאו יצאה או לחלק ליכא למילף מקלקל כיון דהא דצריך למכתב הוא ללמד דללאו יצאת או למקלקל וא"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דר"ש יליף חלוק מהקרא ועשה מאחת מהנה וא"כ בהאי קרא הא לא כתיב בשבת כמו בהקרא דלא תבערו אש במושבותיכם ביום השבת וא"כ ביו"ט ג"כ יש חילוק מלאכות אמנם הא שיטת רש"י ז"ל במכות כ"א הוא דאפילו למאן דיליף חילוק מלאכות מ"א מהנה ג"כ אין חילוק מלאכות ליו"ט די"ל דדוקא בחייבי חטאות הוא ולא בחייבי מלקות וא"כ שייך לחלק בין שבת ליו"ט :

(יב) **ולכן** נראה כדי להכריח דהברייתא ע"כ לא אתיא כר"ש לכן הקשה מהדיוק דואם זרק הורצה דיעבד אין לכתחילה לא דהנה קשה כאן אמאי אם זרק הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב הא בפסחים כ"ט רמינן הקרא דלא ילין חלב חגי עד בוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין והא כתיב והקטיר עלי' חלבי השלמים עלי' השלם כל הקרבנות כולן ומוקי לה כשנותרו ופירש"י ז"ל דכיון דנראה להקריבן קודם תמיד של בין הערביים ורק דשכח לכן על תש"ם הוא בעשה וא"כ כאן ביו"ט אסור וכן בשבת אסור להקטיר האימורין מבעו"י ול"ש תירץ הנ"ל דעל תש"ם הוא נעשה ועיין בב"ע שער הואיל ומתוך דהקשה כן והנה על יו"ט ליכא קושיא כ"כ לפי דברי התוס' בחגיגה ז' ד"ה עולות דהא דלא מייתי נוכ"ד ביו"ט משום דראוי לאכול בהם ידי ש"ם ותירצו דמיירי דכבר הקריב הש"ם וא"כ יש לומר ג"כ דהי' ראוי מקודם קודם שהקריב הש"ם להקריבם וכן יש ליישב אפילו אי נאמר *דזה לא נראה להקריב מקודם כיון דעוד לא נשחטו וכן אפילו לפי תירץ הר"א והר"י שם בתוס' חגיגה הנ"ל דלא נפיק ידי ש"ם רק כשהביאם לשם ש"ם ולא בהביאם לשם נוכ"ד יש ליישב ג"כ הקושיא הנ"ל בפשוט דהנה לכאורה קשה לפי דברי התוס' בבילה י"ב הנ"ל דבנוכ"ד ליכא רק העשה דלכם ולא לגבוה וא"כ לפי דעת הרשב"א מובא בקס"ז כתובות מ' דעשה דחי ללאו המ"ע ועיין במ"ל פ"א מהלכות נערה בתולה וא"כ אמאי לא ידחה העשה דהקטרת האימורין ללאו המצ"ע דלכם ביו"ט אמנם הדבר נכון לפי דברי התוס' ביבמות ה' ע"ב דכתבו דהא דלא ילפינן מש"ק דאין דוחה יו"ט דאין עשה דוחה ל"ת ותירצו משום דיכול לעשות המצוה למחר וא"כ כאן נמי הא יכול להקטיר בלילה ולכן ל"ש כאן דחיית עשה לל"ת וא"כ זה

ניחא

כיאה אי יכול להקריב בלילה אבל אי נאמר דאסור להקריב משום העשה דהשלמה א״כ הא יכול להקריב ביום וא״כ ממילא יכול בלילה. והנה י״ל בזה קושיית הצל״ח דאמאי הציגו האיבעיא למ״ד כוכ״ד אין קריבין ביו״ט אי עבר ושחט ואמאי דיזרוק הדם ע״מ להקטיר אימורין לערב ולא איבעיא להו אפילו למ״ד כוכ״ד קריבין ביו״ט דהא בסוגיא שם אמרינן דאפילו למ״ד כוכ״ד קריבין היינו דוקא שלמים דאיכא אכילת בשר ג״כ אבל לא עולות דכולה כליל וא״כ לבעיא בעולה:

**אולם** לפי דברינו יתיישב בט״ע בהקדם דהנה בירושלמי שבת סו״פ במה מדליקין הוקשו אהא דזר ששימש במאי אי בשחיטה שחיטה לאו עבודה היא ואי בקבלה והולכה וזריקה טילטול בעלמא היא ואי בהקטרה הא הבערה ללאו יצאת ותירצו שם דלעולם בהקטרה ורק מכיון שרוצה בעיכולן כמבשל דמי והנה בבבלי ביבמות ל״ג לא אוקמינן כהתירוץ דירושלמי כיון שרוצה בעיכולן כמבשל דמי והנה במקום אחר הארכתי בפלפולים בכמה סוגיית והשוותי דעת הבבלי עם הירושלמי וכעת נראה דהנה נחזי אנן מה בין מלאכות בישול למלאכות הבערה דהנה סתם מלאכת הבערה היא רק בשביל איזה דבר אחר לבשל אגבייהו ועיין בשבת ק״ו ברש״י ז״ל משא״כ בשול הוא רק בשביל אותו דבר בעצמו ולא בשביל דבר אחר וא״כ ניחא דהנה בפסחים כ״ט אמרינן דכ״כ דלא מיקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר והנה בחולין ק״כ אהא דאמרינן שם דמליקה לא חשיב הותרה כיון דמשלחן גבוה קזכי וע״ש בפרש״י ז״ל דלא חשיב הותרה לכהנים וא״כ יש לומר בקרבנות הנאכלין הא בהקטרה זו הוא מתקן להבשר ג״כ דיהי׳ ראוי לכן חשיב כהבערה דהוא בשביל הבשר ג״כ אבל בקרבנות שאין נאכלין דלא הוי רק בשביל הקטרה גופה לכן חשוב כבישול ויש לומר דבירושלמי איירי בקרבנות שאין נאכלין ובש״ס בבלי איירי בקרבנות הנאכלין והא לאח״כ מוקמינן בשחיטת פרו ויש לפלפל בזה ואכ״מ:

**וא״כ** לפי״ז מיושב קושיית הצל״ח הנ״ל דלא איבעיא בעולה דבזה שוב יוקשה קושיא הנ״ל דהא אסור להקטיר האמורין לערב משום העשה דהשלמה ול״ש כאן לתרץ משום דבלא״ה אי א״א להקריב בלילה מותר להקריב ביו״ט כיון דליכא רק לאו הבאה מעי׳ ועשה דוחה ללהמכ״ע דז״א דהא עיקר סברת התוס׳ הוא משום מתוך ורק דגלי קרא דלכם דלא אמרינן מתוך וזה ניחא בשאר מלאכות אבל בבישול דנודע דעת הרמב״ם ז״ל דלא אמרינן מתוך ועיין בהה״מ ובפר״ח בהלכות יו״ט וא״כ שוב הוי עי׳ ול״ת ואין עשה דוחה לעי׳ ול״ת:

**אך** לפי סגנון הנ״ל דהנה בתוס׳ עירובין ק׳ הוקשו דאמאי לר״י בנתערבו מ״ד במ״א יתכנו במ״א משום דעובר בב״ת ליתא עשה דמ״ד דוחה להלאו דב״ת ובשעה״מ פ״ג מהלכות נדרים מביא בשם מהרי״ק שורש קל״ט לתרץ משום דאין עשה דוחה לל״ת דבמקדש. אמנם בתוס׳ מיאנו בתירוץ זה משום דאין עשה דוחה ל״ת שבמקדש ל״ש כאן כיון דהל״ת דב״ת לאו דוקא במקדש הוא רק בשאר מצות ג״כ אולם יש לומר דבהקטרה זו דבאמת ליכא רק מלאכת הבערה ורק בקדשים שייך הא דרוצה בעיכול כמבשל דמי וכפי שהסברתי לעיל וא״כ הל״ת זו הוא ל״ש רק בקדשים בענין זה ולכן שפיר הוי ל״ת שבמקדש כיון דרק בקדשים הוא ושוב אין עשה דוחה אותה ושוב אסור להקטיר האימורין לערב משום העשה דהשלמה כנ״ל:

**ועוד** יש לומר משום דהוי כתרי ל״ת ונודעים דברי הר״ם מקינן בספר הכריתות דאין עשה דוחה תרי ל״ת וא״כ הוי בישול והבערה לכן יש לומר ג״כ דבבישול זה ל״ש מתוך כיון דבחולין ליכא מלאכת בישול כזו ועיין ברש״י פסחים ה׳ מדלא כ״ל וכי אהא דאין ב״ח א״ש וכבר

תמהו על הלשון ולהנ״ל יש לומר דהא הפנ״י הא הקשה דילמא מטעם אחשבי׳ כברש״י בילה כ״ז ועל החלה שנטמאת אולם יש לומר דלפי״ז ליכא למידק דלא אמרינן מתוך כיון דבחולין ליכא מלאכה זו וכענין זה כתב המהר״ם מיכ״ן שם ואכ״מ והדברים עתיקין והנה אף דמיירי כאן ג״כ דנטמאו או שנאבדו ולתכייהו האימורין וא״כ שוב הוי הקטרה רק משום האימורין גופה ושוב הוי מלאכות בישול אולם מ״מ הא כ״מ אי אכלו ועיין במ״ל פ״ה מהיס״ת ודוק וכן אי כמלאו דיכול לאוכלן למחר ואף דנפסלו בהסה״ד כבש״ם פסחים ל״ג בפתילי תרומה אמנם לפי דעת התוס׳ בחגיגה כ״א בשם הרי אלחנן דהיכי דנאבדו ל״ש פסול דהסי״ד ולכן ניחא הסוגיא דקופין והארכתי במק״א וא״כ מ״מ הא כ״מ לגבי הבשר ג״כ ולכן ניחא דלא נקט שנשרפו ועיין בהאשה שנתארמלה מאי איבדה איבדה באור אולם להנ״ל בפשוט נכון ודו״ק היטב:

(יג) **אמנם** אם כי הדברים הנ״ל נכונים המה ביסוד הקושיא הנ״ל דאיך אפשר להקטיר האימורין לערב משום העשה דהשלמה גבי יו״ט דשייך לומר עשה דוחה ל״ת אולם בברייתא דכ״ע הא תני ג״כ ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה ע״מ להקטיר אימורין לערב ובשבת ל״ש דידחה הל״ת כיון דל״ת ש״ב סקילה הוא וא״כ אכתי קשה האיך יקטיר בלילה הא איכא עשה דהשלמה:

**אמנם** נראה לתרץ הקושיא הנ״ל דהנה לכאורה קשה לפי דברי התוס׳ יומא מ״ו ד״ה אבל דהוקשו מהא דבשבת כי דבכל מושבותיכם למעוטי אר״פ דאתי ובכתותרו מאיברי חול והאיך שרי להקריבם בשבת הא בעינן משלה בהן האור ותירצו דשם מיירי בסמוך לאור הבוקר דכבר ניתן שבת לדחות לצורך הדלקת עלי המערכה וכהי דלכתחילה אסור להקריב כ״וכ״ד ועוד בשחיטה ל״ש זה אבל אי כבר עבר ושחט אמאי לא יקטיר האימורין ג״כ אולם יש לומר דשם הא א״א בענין אחר משום דיפסול בלינה אי לא יקריבם ולכן יקטירם סמוך לאור הבוקר אבל כאן הא יכול להקטירם בלילה דלא יפסול בלינה לכן לא יקטירם מבע״י וכ״מ ואף דהא יכול להליכם בראש המזבח כבזבחים פ״ז ואכתי הא יכול להקטירם אחר שבת אמנם הא ר״ח אוקי כן בשבת כי האי בכל מושבותיכם למעוטי איברים ופדרים והנה בש״ס דזבחים שם פליגי רבה ור״ח גבי פרשו קודם חצות והחזירן לאחר חצות דרבה ס״ל חצות שכי עוכלתן ור״ח ס״ל דעמוד השחר עוכלתן ואמרי׳ בי רב מ״ט דר״ח ומה חצות שאין עושה לינה עושה עיכול עה״ש שעושה לינה אינו דין שעושה עיכול ובתוס׳ שם ד״ה מה חצות דרבה לטעמי׳ דאית לי׳ בסמוך אין לינה מועלת בראשו של מזבח ול״ל ק״ו דר״ח דאיכא למיפרך מה לחצות שכן עושה עיכול בראשו של מזבח דאם פקע לא יחזיר תאמר בעה״ש שאין לינה מועלת בראשו של מזבח ע״כ וא״כ לר״ח ע״כ ל״ל דסבר לינה מועלת בראשו של מזבח וא״כ לפי״ז הא אמרינן שם דאי לינה מועלת בראשו של מזבח בירדו לא יעלו דהוי כשאר פסולין דרק עלו לא ירדו וכדברי המ״ל בהלכות תו״מ פ״א ה״ו דתמה אדברי רש״י ז״ל פסחים כ״ט וכי דאי לינה מועלת בראשו של מזבח הוי כשאר פסולין ואכתי שם פסול איכא אף בעלו וא״כ לפי״ז לא אפשר לדידי׳ להליכם בראש המזבח וא״כ מיושב שפיר הקושיא הנ״ל דאסור להקטיר בלילה וא״כ הא ממילא מותר להקטיר מבע״י ג״כ וכיון דמותר להקטיר מבע״י ממילא יכול להמתין עד הלילה וא״כ שפיר חשוב ככתורתו וכענין דברי התוס׳ ביבמות כי ע״א ד״ה יבוא עשה ולדחי ל״ת וכענין דהסביר דבריהם בתשובות הרי״מ ואקצר ואכ״מ:

**וא״כ** לפי״ז ממילא מיושב דקדוק המפורשים הנ״ל דאמאי פריך מכח הדיוק ולהנ״ל נכון דהנה הא הקשיתי דמנ״ל להקשות לרבר״ה מהך ברייתא דילמא הברייתא אתיא כר״ם

כר"ש ובפרט לפי דהוכחתי מכח דברי הפמ"ג הנ"ל דבריש זבחים דהברייתא כר"ש הוא ולכן לכך בשבת לא יזרוק כדי לתקן הלאו דמפרק ואי דכ"ש מקדש פסולין הא ז"א לשיטת ר"ש לפי הפמ"ג דהמזבח לא מקדש וכדהארכתי לעיל ולכן הביא מהדיוק דוקא זרק ע"מ להקטיר אימורין לערב וא"כ הא קשה דהאיך מותר להקריב הא איכא עשה דהשלמה וע"כ נתירץ הנ"ל משום דיכול להקריב אפילו מבע"י נמי משום דכבר ניתן הבערה לדחות לצורך הדלקת עלי המערכה כנ"ל וא"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דהברייתא לא אתיא כר"ש דהנה עיקר סברת התוס' הנ"ל נובע מהגי' דמנחות ע"ב בהא דהקטר חלבים ואיברים כשרים כל הלילה ולא הי' ממתין להן עד שתחשך ואמרינן שם הטעם משום דכבר דחתה שחיטה את השבת והוא כעין סברת התוס' הנ"ל וא"כ הא אמרינן שם דר"ש לא ס"ל הך סברא דהא ר"ש אומר בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואיברים כשירים כל הלילה ולא הי' ממתין להן עד שתחשך וא"כ ע"כ צ"ל דהברייתא לאו ר"ש הוא ושפיר הקשה לרבר"ה ודו"ק היטב והדברים נכונים ע"ד הפילפול ואולם שהדברים קצת עתיקין מוכרחני להאריך לדברי הפמ"ג הנ"ל:

(יד) **או** יש לומר ע"פ סגנון הנ"ל דהנה בש"ס זבחים ל"ב ע"ב פליגי אביי ורבא ברובן טמאי מתים ונכנסו זבים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן וס"ל לאביי דל"ד למצורע שחל שמיני שלו בע"פ וראה קרי בו ביום וטבל דאע"פ שאין טבו"י אחר נכנס זה נכנס משום דכיון דהותר לצרעתו הותר לקירי' כיון דמצורע התירא הוא הואיל ואישתרי אישתרי ורבא ס"ל דאיפכא מסתברא מצורע התירא הוא להא אישתרי ולהא לא אישתרי טומאה טומאה דחוי' הוא מה לי חד דחוי' מ"ל שתי דחויות ע"כ והנה יש לומר דסברת התוס' הנ"ל ביומא מ"ו דשאני התם שכבר ניתן יו"ט לדחות לצורך עלי המערכה תליא נמי בסברא זו כיון דאידחי אידחי ובפרט אי נאמר לשיטת הירושלמי הנ"ל דבהקטרת האימורין איכא עוד מלאכת בישול ג"כ כיון דרוצה בעיכולן וא"כ הא לא נדחה כלל מלאכה זו מעיקרא ובמק"א הארכתי בישובו ואכ"מ אולם כאן בסוגיין יש לומר כיון דמיירי מבע"י ובודאי כבר הקריב התמיד של שחר וכן לפי דברי התוס' בחגיגה ז' הא מיירי דכבר הקריב התמיד ש"ש דאל"כ הא יכול לצאת ידי ש"ש וא"כ כבר ניתן שבת לדחות לצורך איסור בישול כהאי ג"כ לכן יכול להקטיר עתה ג"כ וא"כ בודאי שייך הסברא הנ"ל אמנם הא לא אמרינן סברא הנ"ל רק אי התירא הוא וא"כ תלוי זה אי שבת דנדחה הוא אצל קרבנות או דחוי' הוא והנה המפורשים הוכיחו דשבת הותרה לגמרי אצל קרבנות דאל"כ כל קרבנות ישחטו ע"י שניים לפי דקימ"ל בריש שבת דבי שעשאוהו פטורים והדברים עתיקין ועיין במעיין החכמה על תרי"ג מצות אולם לראבר"ש דס"ל בחולין ל"ב דבי אין זובחים זבח א' ומסתמא בן לא יפלוג על אביו כדכתבו הקדמונים אם לא היכי דמפורש ועיין בגילה ע' לימא פליגי שמואל אדאבוהו וא"כ שוב אין הוכחה דהותרה הוא ויש לומר דדחוי' הוא וא"כ לא אמרינן כיון דאידחי' אידחי' לכן הביא מהדיוק דוקא זרק הורצה כיון דקשה דהאי ברייתא יש לומר דכר"ש הוא ול"ק על רבר"ה כנ"ל לכן הביא מהדיוק דהא קשה דהאיך יקטיר אימורין לערב הא איכא עשה דהשלמה וע"כ נתירץ הנ"ל דאי לא יכול להקטיר בלילה יכול להקטיר ביום משום סברת התוס' ביומא הנ"ל כיון דכבר נדחה שבת אולם הא זה לא אמרינן רק בהתירא אמנם הא שבת ע"כ צ"ל דהותרה דאל"כ לעבדי' ע"י שניים וא"כ ע"כ צ"ל לפי"ז דהברייתא לא אתיא כר"ש דלדידי' ליכא הוכחה הנ"ל כיון דשניים אין שוחטין זבח א' אולם לפי"ז שוב קשה קושיית הפנ"י הנ"ל דמה קמ"ל רבא כיון דבפ' קתני כן בהך ברייתא ושוב צ"ל לתרץ כמו שתרצתי לעיל באריכות כיון דהך ברייתא ר"ש הוא עיין לעיל דהא לפי"ז ע"כ צ"ל דלאו ר"ש הוא משום קושיא הנ"ל דאיכא עשה דהשלמה אולם הדבר נכון כיון דלרבא לשיטתי' בזבחים ל"ב בהתירא אמרינן דלהא אשתרי ולהא לא אישתרי משא"כ בדחוי' אמרינן מ"ל חד דחוי' מה לי שתי דחויות כנ"ל ועיין ביומא מ"ו במימרא דר"ה דתמיד תחילתו דוחה סופו אינה דוחה ובפלוגתא דרבה ור"ח אי דוחה שבת אי דוחה טומאה וקצרתי ודו"ק היטב. או בפשוט יותר יש לומר דהנה במפורשים הוקשו דהוא בשחוטין אליבא דכ"ע אמרינן דנדחין וא"כ כיון דאסור להקריב ומבע"י הא נדחו והנה לפי דכתבתי לעיל דלכן הא דלא אמרינן דעשה דהקטרת האימורין דוחה ל"ת דיו"ט משום דיכול להקטירן בלילה וא"כ לפי"ז ניחא בפשוט דאי אין יכול להקטיר בלילה משום דחוי ממילא יכול להקטיר ביום ולא נדחה אולם אכתי קשה בשבת דל"ש עשה דוחה ל"ת כיון דהוא ל"ת שי"ב כרת וכן אי נאמר דבהקטרה איכא מלאכת בישול ול"ש עתה סברת התוס' דבילה י"ב דלא הוי רק עשה דלכם ולא אהדרי' לאיסורא קמא כיון דאוכל נפש הותר ב"פ ושייך מתוך דלפי שיטת הרמב"ם ז"ל הא בבישול לא אמרינן מתוך ואולי יש לומר לפי דברי הריב"א בתוס' חולין קמ"א דאף דאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ בדיעבד הל"ת נדחה ולפי דהבאתי לעיל מדברי הריטב"א והרשב"א בסוכה ל"ג דהיכי דבדיעבד כשר ל"ש דחוי אולם אכתי קשה בברייתא דכ"ע דבשבת הוא אולם בפשוט יש לומר דלכאורה הא הקשיתי לפי דברי התוס' יומא מ"ו דהיכי דכבר ניתן שבת לדחות אפילו איברים דחול מותר ומכ"ש כאן ג"כ אמנם בפשוט ניחא די"ל דשם אזלי התוס' על הקרא דבכל מושבותיכם יש לומר דמדאורייתא שפיר יש לומר סברא זו דכבר ניתן שבת לדחות אבל מדרבנן אכתי אסור ובפרט כאן דעבר ושחט ועיין בתשב"ץ לענין בדיקת הריאה במקדש ובמפורשים ואכ"מ וא"כ לפי"ז ניחא קושיא הנ"ל דה"ל דחוי לפי דברי המפורשים דבשביל איסור דרבנן ל"ש דנדחה ועיין בספר שמחת יו"ט וא"כ כאן הא רק בשביל איסור דרבנן נדחה וא"כ לפי"ז נכון מה דהביא מהדיוק לפי הנ"ל די"ל דאתיא כר"ש ול"ק לכן הביא מהא דוקא זריק הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב וקשה דהא נדחה וע"כ צ"ל משום דלא נדחה רק מדרבנן לפי דהי' יכול מדאורייתא להקריבן עוד מבע"י לפי סברת התוס' יומא הנ"ל וא"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דהברייתא לא אתיא כר"ש כיון דלדידי' הא אסור מדאורייתא דל"ש סברת התוס' הנ"ל משא"כ אליבא דרבא שייך שפיר לומר דהברייתא אתיא כר"ש כיון דלדידי' ע"כ א"א לתרץ דהכא לא הוי רק דרבנן ולא נדחה מדאורייתא דהא רבא ס"ל בזבחים ע"ג השתא דאמרן רבנן לא נקריב אי נקריב לא מרצה וע"כ דס"ל דאפילו בשביל איסור דרבנן לחוד שייך ג"כ דנדחה וע"כ צ"ל לדידי' תירץ אחר או דבשביל איסור לא נדחה ועיין בתוס' חגיגה ב' דלמ"ד תשלומי דראשון בחל יו"ט ראשון בשבת לא מיקרי א"ר כיון דרק מחמת יומא דקא קגרים או כמ"ש בצל"ח פסחים ל"ז וא"כ שוב יש לומר שפיר דהברייתא ר"ש הוא אליבא דרבא ול"ק קושיית הפנ"י וכהנ"ל ודוק והנה לפי הנ"ל יובן בפשוט פלוגתא דראבר"ש דאמר שאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת דלפי דכתבתי דסברא זו הוא הסברא כיון דאידחי אידחי וכתבתי דע"כ הותרה משום דאל"כ ישחטו בשבת הקרבנות ע"י שניים כדברי המעיין החכמה והדברים עתיקין אמנם לראבר"ש כפל ההוכחה הנ"ל דלדידי' אין שנים זובחין זבח אחד וא"כ שוב לדידי' דחוי' ושייך שפיר הסברא כיון דאידחי אידחי ויונעם לפי"ז הלשון דראבר"ש

שאני

שאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת ובמק"א הארכתי בקונטרס מיוחד בעניינים הללו ויבואר אי"ה דלא באתי בכאן אלא דרך אגב והדברים עתיקין ובשביל הפמ"ג הנ"ל באתי והנה לפי הנ"ל מיושב קושיית הפ"י הנ"ל דמה קמ"ל רבא באופן אחר ופשוט דהנה התוס' כאן הוקשו לרבא דיזרוק ע"מ לאכול הבשר הא כ"כ דלא מיקטרי אימורין לא אכל בשר ותירץ כיון דא"א עשאוהו כנטמאו או כנאבדו ע"ש והנה בעי"א בחגיגה ז' כתב שם דהיכי מדאורייתא ראוי להקטירם רק מדרבנן א"ר לא חשוב א"א ופליג על דברי התוס' בפסחים כ"ט ד"ה עשאום כמו שנטמאו דכתבו כיון דמדרבנן אין הלין מרצה על העולין הוי כאלו אבדו ודבר זה תלוי בפלוגתא הישינה אי א"ר דרבנן חשוב א"ר דאורייתא ועיין ש"ס סוכה כ"ג בעושה סוכתו ע"ג גמל ובתוס' שבועות ל"א ובמל"מ פ"ז מהלכות תרומות והדברים עתיקין וא"כ לפי דכתבתי לעיל הא דאין רשאי להקטיר משום דכבר ניתן יו"ט לדחות הא הוא רק מדרבנן וא"כ מדאורייתא הא מותר וא"כ ל"ש הא דלא אפשר ואף דיש לומר דל"ש כאן דהותר וכבר נדחה כיון דביו"ט הא שייך מתוך ואף דרבא לא ס"ל בפסחים ה' מתוך אולם הא רק לשיטת ר"ע הוא דס"ל כן אבל הוא בעצמו הא ס"ל מתוך כדברי המלחמות ועיין תוס' מנחות ס"ד דגרסי' רבא ואף דאין כהנים מעלי המערכה אולם הא במשנה דשקלים פ"ז מבואר שהיו תנאי ב"ד שהכהנים ניאותים בעלים והוא רק לאכילת כהנים בחטאת דנאכלין בעזרה ומדאורייתא הא קדשים נאכלין כל הלילה ועיין בתוס' פסחים ק"כ ע"ב אם הותיר אי מותר לאכול אפילו מדרבנן ועיין בשג"א ס"ד אולם יש לומר דזה ג"כ חשוב כצורך גבוה ועיין בביצה כ"א הכהנים כי זכו משלחן גבוה קזכי ועוד לפי ד"כ לעיל ואקלר וא"כ הא הוי רק מדרבנן וא"כ לפי"ז אין ראי' מהברייתא כיון דהברייתא ע"כ אתיא כר"ש ולר"ש הא ל"ש סברת התוס' הנ"ל וא"כ מדאורייתא לא אפשר הוא ולכן קמ"ל רבא דאפילו בלא אפשר מדרבנן ג"כ מותר לאכול הבשר ולשיטתו דבזבחים ע"ג הנ"ל ודו"ק:

# סימן ב'.

**והנה** יש להביא ראי' לשיטת הפמ"ג דלר"ש רק כל הראוי' לאישים מקדם מהסוגיא דיומא ס':

(א) **דהנה** ביומא ס' אבעיא דשחט ומת מהו שיכנס אחר בדמו פריך ות"ל דחטאת שמתו בעלי' הוא הרי דאף לאחר שנשחט הוי לי' חטאת שמתו בעלי' ועיין בזבחים ל"ח ע"ב א"ר"י שלש מתנות שבחטאת ובאות לאחר מיתה וכתב ברש"י ז"ל שם אם נתן מתנה ראשונה ומתו בעלי' כבר כיפר בראשונה ואין שם חטאת גמורה על הדם עוד לפסול משום חטאת שמתו בעלי' ע"ש ומשמע דאם לא נתן עוד המתנה ראשונה הוי עלי' דין דחטאת המתות ולכאורה צריך להבין דהנה בכריתות כ"ד אמרינן שם על המשנה דהמביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא וכו' אם משנשחט נודע לו ישפך הדם והבשר יצא לבית השריפה וכו' ר"י אומר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל ומקשינן לר"י אמאי יזרק הא הויא לי' ידיעה בשעת סליחה אמר רבא ר"י ס"ל כר"ש דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי אימר דאמר ר"ש במידי דעומד לזרוק אבל האי אינו עומד לזרוק אמרי במערבא קסבר ר"י כ"ש מקדם בו את הפסול בתחילה ליקרב והנה בטה"ק לזבחים פי' מזבח מקדש פי' בכאן פי' יפה בדברי הש"ס ומתרץ קושיית הב"ש באה"ע סי' קכ"ב על הכ"מ דכי' בפ"ג מהלכות פסהמ"ק ה"ט בהא דפוסק שם הרמב"ם ז"ל דכ"ש מקדם דם פסול ליקרב וכתב הכ"מ משום דהוא פוסק כר"י בכריתות כ"ב וע"ז הקשה הב"ש דלפי"ז אמאי פסק בפ"ד מפסהמ"ק דבא"ת שנודע לו אחר זריקה הבשר יאכל והא אי כ"ש מקדם פסולין אפילו כשדם בכוס ג"כ כדאמרינן שם ופירוש פי' יפה בדברי הש"ס אחר דהקשה ג"כ אתירץ בתרא דהטעם הוא משום דכ"ש מקדם פסולין דלפי"ז אמאי הבשר יאכל והא הא דכ"ש מקדם פסולין הוא מטעם עלו דלא ירדו הם לא מהני לאכילת בשר ועוד דהא הבשר לא עלה ועיין זבחים מ"ג דס"ד שם באברים שעלו מקצתן דלא יועיל לכולם ומכש"כ כאן דבודאי לא יאכל הבשר ולכן כי הך תרוצא בתרא שייך לתרוצא קמא דכל העומד ורק כיון דעיקר מה דמדחה תירץ קמא הוא משום דאינו עומד לזרוק ולכן חידשו הבני מערבא בתרוצים דסבר לה כר"י דכ"ש מקדם דם פסול בתחילה ליקרב וא"כ שוב ש"ש עומד לזרוק ואף דמטעם עלו דלא ירדו הוא מ"מ עכ"פ הא יזרוק את הדם וא"כ שוב יש לומר כתרוצא קמא דמטעם כל העומד לזרוק כזרוק דמי הוא והקרבן הוא קרבן כשר והביא ראי' להאי פירושא מדברי הפהמ"ש להרמב"ם ז"ל והרע"ב שכתבו הני טעמים במשנה על הא דאפילו הדם בכוס יזרוק הבשר וע"כ כנ"ל וב"ג ג"כ לא אמרי בתירץ בתרא אלא וממילא מתורץ עתה קושיית הב"ש על כ"מ דכתי' דהרמב"ם פסק דכ"ש מקדם דם פסולין אבל הא לא פסק כר"ש בכל העומד ע"ש ומיושב ג"כ לפי"ז קושיית הב"ש על הח"מ שהוכיח דהרמב"ם לא פסק כר"ש בכל העומד מדפסק דדוקא נודע לאחר זריקה יאכל הבשר ומשמע קודם זריקה ישרף וע"כ משום דלא פסק כר"ש בכל העומד ותמה הב"ש דהא בג' אמרינן שם הטעם משום דכ"ש מקדם פסולין ולהנ"ל נכון דהא הכל טעם חד הוא ועיין בחודשי ר"מ לאה"ע סי' קכ"ד והוא פי' מוכרח ב"ג וא"כ לפי"ז יוקשה בחטאת שמתו בעלי' אחר שחיטת הקרבן דכבר קדשו הסכין והוי פסולו בקודם כיון דכבר נתקדם בכ"ש ועיין בתוס' זבחים ס"ט ע"א ד"ה אין קדוש כ"ש במנחה בבמה דהיכי דנתקדם בכ"ש בשחוטה חשוב פסולו בקודם לענין אי עלו לא ירדו ובפרט כאן דכבר קיבל הדם דביומא ס' קאי הך קושיא ות"ל דחטאת שמתו בעלי' אאבעיא דמה שיכנס אחר בדמו ואפילו לפי פי' התוס' בזבחים ס"ח ע"ב ד"ה אמר רב דפליגי אפרש"י ז"ל בהא דפסולו בקודם דהיינו לאחר שהיתה בעזרה נפסלה ורק לאחר שנתקדם בכלי וכן לפי פי' הגהה שם בתוס' בפסולו בקודם דהיינו שיש לו הכשר במק"א כמו דאמרינן דלן בדם כשר שהרי לן כשר באימורין וכן שמאל דאינו מנומא דאית לי' הכשירא ביה"כ ועיין בתוס' נדה דף מ' ע"ב ד"ה פרט דבתרתי לטיבותא אפילו לר"י לא תרד וכאן נמי הא לפי שיטת רש"י ז"ל בנזיר דף כ"ה ע"ב דבעוף לא גמירי לן בחטאת המתות דתמות ועיין שעה"מ פ"ד מהלכות פסהמ"ק דמביא מפירש הרא"ש על מסכת קינין בשם הר"י דאורלינש דהתוס' סובר דלא גמירי בעוף דתמות כמו דאין חטאת צבור מתה משום דל"ש בצבור כולהו חמש חטאות המתות כמו כן בעוף ע"ש ובפרט לדברי ר"ש גופה דסובר כן בתמורה ט"ו דבעינן דיהי' שייכי כולהו בחד ולכן כפרה בעלי' עברה שנתה ביחיד הדברים אמורים ולא בצבור וא"כ הא יש לו הכשר במק"א ג"כ בעוף ועוד דהא יש לו הכשר בצבור ואף דקימ"ל דבצבור תרעה מ"מ הא כתב בחידושי הריטב"א יומא ס' דאף דלר"ש חטאת המתות בצבור רועה זה דוקא היכי דאפשר אבל לא היכי דכבר נשחט וא"כ כאן דנשחט וא"א ברעי' שוב בכה"ג בצבור כשר וא"כ יש לו הכשר במק"א וכיון דכ"ש מקדם דם פסולין וס"ם יזרקנו וא"כ שוב שייך בחטאת שמתו בעלי' לאחר שנתקבל בכוס כל העומד דקודם שנתקבל הדם כתבו התוס' בב"ק ע"ז דלא אמרינן כל העומד וא"כ כיון דשייך כל העומד ואף דאינו עומד לזרוק הא הוי פסולו בקודם והתוס' כתבו במנחות ז' דלשיטת רש"י ז"ל

הא

הא דנן והיוצא ושאר. פסולין ונשכחת ע״כ כשעירין לכאן חוץ וא״כ כיון דס״ס יזרוק שוב שייך כל העומד והוי כלאחר כפרה כמו דאמרינן בכריתות שם דהוי כהי׳ לו ידיעה אחר קליטה וא״כ כיון דהוי כלאחר כפרה שוב לא אכפת לן בהא דמתו בעלי׳:

(ב) **והנה** לכאורה יש לומר לפי דאמרינן בגיטין כ״ח אבל הכא מספיקא לא ליעיל חולין בעזרה הרי דחטאת המתות יש להן דין חולין וא״כ הא ברש״י סנהדרין ל״ד ובתוס׳ מנחות ריש ע״ט ע״ב מבואר דאין כ״ש מקדש דבר חול ועיין בתוס׳ כריתות כ״ד ד״ה קסבר ר״י כ״ש מקדשין הפסול בתחילה ליקרב דאיכו כן אליבא דרבנן כאן דאמר ישפך לאמה דאף דבשאר קדשים פסולין אית להו דמקדש כאן שאני כיון שנודע לו שוב הוי כחולין וא״כ אין הכ״ש מקדשו אולם מכמה דוכתי לא משמע כן דלאוי חולין ועיין בכורות ט״ז ד״ש לאו בחטאת המתות באכילה ועיין בהיר כ״ה ובב״ק ק״ו בהקושיא דחטאת המתות הנ״ל דאדעתא דהכי לא אקדשי׳ ותרצו דהילכתא גמירי לה ועיין בתר״י יומא כ״ד בטעם דלא מועיל פדיון לחטאת המתות וכעין זה אמרינן ביומא ס״ה במפרים שני חטאת לאחריות דאם נתכפר בא׳ השני ירעה עד שיסתאב ובתוס׳ פסחים ל״ז ע״ב ד״ה כדר״א והוקשו דלמה בנתכפר בא׳ השני תרעה הא לא הקדשה אלא לאחריות החטאת דהיינו אם תאבד אבל אם לא נאבדה לא נתקדשה ותרצו דכל כי ה״ג גמירי לן דרועה ע״ש והיינו כתירץ הש״ס בב״ק ק״ו הנ״ל וכן מוכח לכאורה דלאו חולין הוא מהא דאמרינן ביומא כ״ה ע״ב הטעם דלא הי׳ שופרות לקיני חובה מפני התערובות כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא גזירה משום חטאת שמתו בעלי׳ ופריך ומי חיישינן והתנן השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים ולכאורה קשה לפי דאמרינן דבחטאת המתות פקע שם הקדש מנייהו ונעשו חולין וא״כ לפי דברי תשובות הריב״ש בסי׳ בע״ע דב׳ חזקות שוה כמו רוב ועיין נוב״ק באה״ע סי׳ מ״ג דמפלפל בזה בסוגיא דרובא דבפ״א איכא ג״כ ב׳ חזקות חזקת דא״ז וחזקת טומאה דאדם עכ״פ הזינן דתרי חזקות אלים מחזקה חדא וא״כ הא כאן בחטאת העוף הא איכא תרי חזקות דהעמד אדם בחזקת חי וחטאת בחזקת קדוש כיון דאי מתו הבעלים הוי חולין משא״כ במעות דהי׳ נותנין בשופרות הא במעות ל״ש ענין דנעמיד המעות בחזקת קדוש דהא חזקת קדושה דממות עשוי׳ להשתנות דכי יקנה הקרבנות הא יצאו המעות לחולין וכבר האריך המהרי״ט בתשובה י״א להוכיח דחזקה העשוי׳ להשתנות לא הוי חזקה והדברים עתיקין ועיין בפ״י ריש פ׳ כל הגט דכ״כ ועיין בש״ס לזקני זלה״ה במעתתא ג׳ שהאריך בדברי המהרי״ט ובתשובות בי״פ חאה״ע וא״כ מאי ראי׳ הוא מהאי דהשולח חטאתו אולם אי נאמר דלא פקעה הקדושה ניחא ולכאורה יתיישב בזה מה שהקשיתי שם בהא דפריך אטו דלא הי׳ שופרות משום גזירה דחטאת שמתו בעלי׳ מהא דהשולח חטאתו ממדה״י לפי דברי הב״ש סי׳ י״ז ס״ק פ״ד הא דמצאו הרוג ומכירין אותו בטב״ע ואין יודעין מתי נהרג דיו״א שתולין שתוך ג״י נהרג ויש אוסרין והקשה הב״ש מתשובות מהר״ם מינץ ביו״ד סי׳ של״ז במת קרובו וא״י אימת מת אמרינן דמת בקרוב משום דמעמידין אותו בחזקת חי ותירץ דל״ש לדון אחזקה בדבר שא״י דבשלמא אם מכירין את קרובו וא״י אימת מת שייך להעמידו אחזקת חי אבל כאן דאין מכירין בודאי אם איש פלוני שילא דהוא הבעל נהרג לכן אוקמינן לראובן שילא אחזקת חי ואיש זה שמלאוהו הוא אחר ומת קודם ג״י ונשתנה ונראה כאלו שהוא ראובן ועיין בנוב״י סי׳ נ״א על דברי הב״ש דתמה עליו ומפרשים הסבירו כוונתו דאאיש דלא דכין לא שייך לאוקמי אחזקה ועיין בתוס׳ ב״מ קט״ז ד״ה והא רבא דאיכו נאמן לומר אתה גנבתם אבל נאמן לומר גנובים הם דכמה גנבי איכא בשוקא ועי״ש לענין אחזוקי איכשי ברשיעי לא מחזקינן כיון דאין דנין על אדם פרטי ולפי״ז מאי מקשה מהשולח חטאתו דמקריבין בחזקת שהוא קיים כיון דאיכו דנין על אותו האיש ששלח הקרבן והוא איש פרטי לכן מעמידין אותו על חזקת חי משא״כ בקיני שופרות דאין אנו דנין על איש פרטי וזה קושיא גדולה לשיטת התוס׳ והב״ש הנ״ל ותיתי לי שמצאתי אח״כ קושיא זו בספרו של הגאון ר׳ יוסף שאול ז״ל בדרישותיו והנחתי ולפי הנ״ל לכאורה נכון הוא דכאן יש לומר דאף לפי דכתבתי לעיל דבחטאת המתות לא פקעה הקדושה דיהי׳ חולין יש לומר מטעם דצריך לקיים מצות כניסה לכיפה כדברי התר״י ביומא כ״ד או משום דהוא קדה״ג אבל הדמי חטאת יש לומר כיון דהוי רק ק״ד פקעי הקדושה לגמרי אף דהלכות ליס המלח ועיין ברשב״א חולין קל״ט אהא דתרנגולת שמרדה דפקעי הקדושה דכיון דהוא ק״ד מועיל יאוש גזבר וכאן נמי פקעי הק״ד אי מתו ועל זה לא שייך לומר כחילוק הב״ש הנ״ל וקצרתי ואי דהוי חזקה העשוי׳ להשתנות יש לומר דזה ל״ש בק״ד או כמו דהאריך זקני בש״ס והנה בהקושיא ראשונה יש לומר כיון דאיכא להבהמה חזקת שאינו בקדוש קדה״ג משנולדה ועיין בנוב״י סי׳ מ״ג הנ״ל ועיין בתוס׳ נדה ד״ב סוף ד״ה והכל ואקצר שאכ״מ ובמק״א האריכתי בסוגיא זו עכ״פ הוכחתי דעדיין יש קדושה בחטאת המתות ובפרט לאחר שנתקדש בקדושת כ״ש בסכין ובקבלה ולכאורה מיושב בפשוט לפי הנ״ל דברי הרמב״ם ז״ל בפסק בפ״ב דשקלים שהי׳ שופרות לקיני חובה דלא כר״י וכבר תמה בי״ם דניחוש שמא ימות ונ״ל כברור ד׳ זהי׳ ונסדיכהו לכהר דהא רבינו פסק דא״ב ולהנ״ל הא הקשתי דכאן איכא ב׳ חזקות אומנם במק״א כתבתי דדברי הריב״ש דב׳ חזקות עדיף מחדא תלוים בפלוגתא דרע״ק ור״י בנזיר מ״ח דלר״י דלא מצריך קרא לכה״ג לטמא משום דס״ל מ״ל חד לאו מה לי ב׳ לאוין וא״כ לענין חזקות י״ל ג״כ כן משא״כ לר״ע ופלפלתי בזה הרבה ויבואר במק״א אי״ה וא״כ י״ל דגם כאן אזלי בשיטת ר״י משא״כ לשיטת הרמב״ם ז״ל דפסק כר״ע בלא״ה ל״ק קושיית הגי ודוק והנה ראיתי שוב בתשובות ב״י יו״ד ד״כ דבחטאת המתות לא ירדו מטעם דפסולו בקודש הוא ומשום דכשר בעוף ומשמע שם דאף מחיים ג״כ ד״כ דמטעם זה יש לומר דמועלין בהם לפי דאמרינן בריש מעילה דבעלו לא ירדו מועלין אולם הא בזבחים פ״ד משנה שלימה שניכו בזבחים פ״ד וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו וע״ש בגי׳ פ״ה אבל מה שכתבתי לעיל דאחר שחיטה נתקדש בודאי נכון:]

(ג) **ועוד** יש לומר אף דפקע הקדושה הוא רק מחיים ע״פ דהארכתי במק״א בביאור האי סברא דבעלו לא ירדו שייך הדין דמעילה דלפי״ז קשה הא דאמרינן בזבחים פ״ה בעי ר״י אימורי קק״ל שהעלה לפני זריקת דמן ירדו אי לא ירדו א״ל ר״א ותבעיא לך מעילה אמר לי׳ מעילה לא קמבעיא לי דזריקה הוא דקבעה להו ע״ש ולפי הכלל דבכל עלו לא ירדו יש בהן דין מעילה א״כ כיון דאי עלו לא ירדו אמאי אין מועלין בהם ובירושלמי פ׳ האשה שנפלו הלכה ה׳ מבואר היכי דהקדיש הלוה מטלטלין מועלין בהן מעילה גמורה כיון דאלו עבר הגזבר ותפס אין מוציאין אותו מידו דבע״ח מאוחר שקדם וגבה גבה ע״ש הרי דהיכי דמהני לענין תפיסה מועלין וה״נ באימורי קק״ל וכתבתי שם לחלק היכי דכבר איקבע בהקדושה שוב אפילו אי לא נשאר רק האי זכות להקדש דעלו לא ירדו מ״מ מועלין ועיין רש״י חולין ד׳ והבאתי מכמה מקומות בש״ס כסברה זו משא״כ דיקבע עיקר הקדושה לענין

לענין מעילה משום זה לא אמרינן כן ויבואר במק״א אי״ה ולא איכפל הדברים לכן באימורי קק״ל דצריך למיקבע להקדושה משום זה לחוד לא נקבעה וא״כ לפי״ז יש לומר דמחיים נפקע הקדושה היינו כיון דמחיים בעלו לראש המזבח ירדו וא״כ לפי״ז הא נפקע הקדושה ולכן אף דלאחר שחיטה שייך דין עלו דלא ירדו מ״מ כבר פקע מחיים דהנה יש לומר דלכן ל״ש דנפקע הקדושה כיון דעלו לא ירדו אבל מחיים דאף בעלו ירדו שוב נפקע הקדושה יש לדין לפי״ז לענין מעילה דמכש״כ דל״ש אח״כ דימעול לפי דהסברתי לעיל כיון דכבר מחיים נפקע הקדושה ויש לומר ג״כ לפי״ז באלו בעלו ירדו אולם אי כבר נשחט ונתקבל בכוס בודאי שייך לומר דלא נפקע הקדושה ועיין ברש״י ז״ל מנחות ק״א:

**ונחזור** להנ״ל דלפי״ז לר״ש ל״ש לאחר שחיטה וקבלה דין דחטאת המתות ואין לומר דא״כ ור״י בזבחים ל״ה הנ״ל לאו אליבא דר״ש אמרה דא״כ יוקשה לנו הסוגיא דיומא כי בהא דאמרינן ות״ל דה״ל חטאת שמתו בעלי׳ ומתרצינן דחטאת צבור הוא ולא למיתה אזלא והא מ״ד דהוא חטאת צבור הוא ר״ש בפר ושעיר שאבדו והפרים אחרים תחתיהם דירעו עד שיסתאבו לפי שאין חטאת לצבור מתה כביומא שם ודף ס״ה וא״כ כיון דאליבא דר״ש הוא הא בלא״ה לא שייך כאן דין דחטאת המתות ככ״ל:

(ד) **והנה** לכאורה יש ליישב דהא באמת הוקשו בתוס׳ דמ״מ אף דלר״ש חטאת צבור אינה מתה הא צריך רעי׳ ויפה תירץ בחידושי הריטב״א דבגונא דל״ש רעי׳ כגון כאן דאחר שחיטה הוא שוב לגמרי כשר ולכאורה קשה דהרי בב״ק ק״י מקשינן אלא מעתה חטאת שמתו בעלי׳ נימא דאדעתא דהכי לא אקדישה ומתרצינן דהילכתא גמירי לה וא״כ כאן אף דלר״ש הוא חטאת השותפין כיון דשאר כהנים מתכפרין הא בשבועות י״ד ע״א ברייתא ממעטינן ונאמר לו דלא יצוא אף משאר כהנים דקד״א כיון דכהנים מתכפרים יצוא מהם שעה״כ לעכב דלא יצוא רק משלו ע״ש וא״כ הא כאן שוב יוקשה ־ת״ל דאדעתא דהכי לא הקדישו ותירץ הש״ס ל״ש כאן לפי דברי הריטב״א וא״כ בלא״ה אסור לכפר בדמו כיון דהוא הביאו משלו דעכ״פ יתכפר הוא ג״כ בזה וא״כ שוב הוי כחולין ועי״כ ל״ל דבאמת הכהן גדול מתכפר ג״כ קלת וכפי שכתבתי לעיל ובפרט לפי דברי ר״ש בעצמו דס״ל במעילה י״ט בשינה מקודם לקודם דמשהביאו לעזרה נפטר מאחריות ומעל אבל מ״מ הוי עלי׳ שם בחטאת המתות כיון דלא יכול לכפר בו אח״כ לגמרי או כתירץ אחר אולם אין לומר כן באמת מכמה טעמים וכפשטות דברי הג׳ הכ״ל ועיין תוס׳ חולין כ״ב בהביא תחילת הליהוב שבזה ושבזה ובמ״ל בהלכות מעשה״ק ובעה״ק ריש זבחים דבאמת עדיין לא כיפר ועיין במפורשים דרק מאחריות גניבה מיפטר לר״ש בהביאו לעזרה ובהאי קושיא דלפי״ז בכאן תלא לחולין יש ליישב בכמה אופנים:

**והנה** יש ליישב קושיא הנ״ל דלפי דברי הריטב״א דבחטאת לבור בגונא דל״ש רעי׳ כשר דלפי״ז יוקשה בכאן קושיית הש״ס בת״ל דאדעתא דהכי לא הקדיש ותי׳ הש״ס דהילכתא גמירי לה ל״ש לדברי הריטב״א כיון דכשר לגמרי דהנה לכאורה קשה מאי פריך שם דנימא דאדעתא דהכי לא הקדישה לפי שיטת המהרי״ט בתשובה סי׳ קכ״ז דאינו יכול להקדיש ע״י שליח ולדידי׳ מילי לא ממסרן לשליח היינו אפילו לשליח ראשון וא״כ לפי״ז היכי שייך לומר דאדעתא דהכי לא אקדישה דהא אפילו אי הותנה ב״פ ג״כ לא מהני דאף דלענין אומדנא לפעמים מהני דלא בעי דיני תנאים כבתוס׳ בפי האיש מקדש גבי ההוא גברא דזבין נכסי׳ אדעתא למיסק לארעא דישראל דכתבו דאף דלא הוי תנאי כפל מ״מ אומדנא כזו מהני דאיכא גילוי דעת גדולה דזבין רק אדעתא למיסק לארעא דישראל וכן כודעים בכאן דברי התוס׳ בכתובות פי׳ אלמנה נזונות ד״ה זבין ועיין טור או״ח סי׳ תרכ״א ובב״י שם אולם הרשב״א בגיטין בפי׳ מי שאחזו גבי אתקן שמואל בגיטא דשכ״מ וכן הר״ן בקדושין בסוגיא שם כתבו דהטעם הוא דלכן אפילו בלא כפל לתנאי ג״כ מועיל דעיקר הטעם הוא דבעי ת״כ כיון דהתחיל להתנות ולא כפל להתנאי גרע טפי משא״כ באומדנא דלא הותחל כלל להתנות עדיף טפי ועיין בפר״ח בספר מים חיים גיטין דף מ״ו ועיין בריטב״א קידושין ואריכות כפלא בזה בשעה״מ פ״ו מהלכות אישות והכל משום טעם הנ״ל אולם היכי דאפילו אי כפל לתנאי ג״כ אינו מועיל פשיטא דאף באומדנא לא מהני, וא״כ הא כאן אפילו אי הותנה ב״פ תנאי הא הוי תנאי בדבר שא״א לקיים ע״י שליח לשיטת המהרי״ט וא״כ הא לא מהני תנאי ג״כ והנה לכאורה יש לומר דהא בתשובות בשמים ראש תשובה ר״ד תירץ אקושיית הקדמונים עיין תוס׳ נזיר י״א דהיכי יכול למסדי תנאי בנזיר הא א״א עי״ש ותירץ כיון דמועיל שאלה הוי כנדר ופתחו עמו דאדעתא דהכי לא נדר ע״ש והדברים עתיקין ולכן כאן ג״כ יש לומר כן דהוי כנדר ופתחו עמו כיון דמועיל שאלה וא״כ זה ניחא שם אבל כאן בפר יה״כ דהוא חטאת הצבור ונודע דברי הט״א לר״ה כ״ח דבקרבן צבור אין מועיל שאלה וכאן כיון דהוי כחטאת השותפין כיון דרחמנא זכינהו בהפר ולכן אינו מועיל שאלה ועיין במסכת חכמים בהפתיחה וא״כ ל״ש כלל הקושיא הנ״ל דתלא לחולין:

(ה) **אולם** אדאתינא לזה בלא״ה ל״ק כלל הא דהקשיתי דהוי תנאי בדבר שא״א לקיים ע״ש דהנה כודע התמוי׳ הגדולה מול שיטת המהרי״ט דא״א להקדיש ע״י שליח מהא דאמרינן בתמורה י׳ דבעי רב״א מקדיש עושה תמורה או מתכפר עושה תמורה אמר רבא א״כ מלינו לבור ושותפין עושין תמורה כגון דשוי׳ שליח לאקדישה הרי דמהני הקדש ע״ש ועיין במח״א הלכות שלוחין ס״ז אולם הדבר נכון לפי דברי התוס׳ ב״ק ק׳ ע״א ד״ה עוהר דהיכי דקס דיכא בדבור ולא מלי לחזור חשוב כמעשה ועיין ש״ס דגיטין ס״ז ע״א באמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ולפלוני ויחתמו אר״ה כשר ולא תעשה כזאת בישראל א״ל עולא לר״כ וא״ל ר״כ לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה א״ל חיישינן שמא תמכור עדים ומי חיישינן והתניא עדים החתומים על השטר ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי דיבורא קאמרי והקשו בתוס׳ מפ״ב דיבמות גבי מיאנה או שחללה בפניו ישאנה מפני שהוא ב״ד ופריך טעמא דבב״ד הא בי תרי לא והתניא עדים החתומים וכו׳ והוקשו דליסכי דיבורא אמרי מעשה לא עבדי ותרלו דהתם כיון דע״י דבורא נגמר הדבר שע״י כן כיסת לשוק מעשה גמור חשוב לי׳ וכן כתבו בתוס׳ חולין מ״ד דבדיבור דע״י דיבר זה כנגמר הדבר חשוב כעין מעשה אבל התם אינו אלא דיבור בעלמא אומרים מן הבעל אל הסופר לכתוב ולעדים לחתום ועיין במרדכי ספ״ק המקבל דתירץ כן וא״כ הרי חזינן דהיכי דכגמר הדבר בדיבור חשוב כעין מעשה וא״כ ניחא עתה הקושיא לשיטת המהרי״ט מהא דתמורה י׳ דכגון דשוו לבור שליח לאקדישו הרי דמועיל שליח להקדיש ולפי הנ״ל כיון דעיקר הטעם בהמרי״ט הוא משום דמילי כינהו ולא נמסרו לשליח וא״כ בקר״ל דא״י לשאול הא שוב חשוב כמעשה ונגמר הדבר ע״י שליח ולכן מהני שפיר וא׳ דהא אמרינן בתמורה ד׳ דאמר לי׳ ר״י לתנא לא תתני מימר משום

משום דבדבורא עשה ומעשה והסברא הוא משום דעשה מחולין קודם כמו שכתב בשיטה מקובלת ב"מ מ"ג ועיין נוב"י חיו"ד סי' קס"א שכיון לסברה זו ועיין בכ"מ פ"ד דתמורה בשם מהרי"ק דכתב סברא זו לענין מקדים בע"מ דחשיב כמעשה כיון דמשני ועשה מחולין קודם וא"כ לפי"ז הא בכל קדשים אי מקדים איזה דבר הא הוי כמעשה כיון דמוליאו מרשות חולין לרשות גבוה ועיין תוס' ב"מ ל"א אמנם הדבר ככון כיון דיכול עוד לשאול עליו יש לומר דלא חשוב כמעשה ועיין בלל"ח בילה י"ב הטעם דאין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביו"ט משום דהוי כמקדיש כיון דמעיקרא הוי עוד ברשותו לענין שאלה משא"כ כשמותנו ליד כהן דשוב לא מלי לשאל כבנדרים כ"ט לכן הוי כמקדים משא"כ במימר שפיר אמר ר"י דהוי כמעשה כיון דאתמורה אין נשאלין דתמורה הא אפילו בשוגג הוא משום דכתיב יהי' לרבות שוגג כמ"ד כהש"ס תמורה י"ז ועיין בקלה"ח לזקיני זלה"ה ב"ק רכ"ה דכתב דאתמורה אין נשאלין מה"ט ע"ש דברים נחמדים בתוס' מנחות פ"א וא"כ שפיר הוי בתמורה כמעשה משא"כ בשאר מקדים דיכול עוד לשאול עליו ובא"ז ב"מ ק"ג הקשה בהא דבזבחים כ"ט דאין לוקין אלאו דלא יחשב משום דהוי לאו שא"ב מעשה והקשה מש"ס דתמורה הנ"ל ובפי' הקשה ג"כ קושיא זו ומחלק בין מימר דעשה מחולין קודם ככ"ל ולפי"ז ד"כ לעיל דבתמורה הוי כמעשה משום דשוב א"י לשאול יובן ביתר ביאור התירץ לקושיא זו ודוק נחזור לדברנו הכ"ל דלפי"ז לא יתורץ קושייתו ביומא כי בהאי תרולא דתירץ הש"ס דחטאת הלבור הוא והקשיתי דכימא דאדעתא דהכי לא נדר ותירץ הש"ס דשם ל"ש כאן לפי דברי הריטב"א הנ"ל ומשום דלשיטת המהרי"ט הא לא מהני כאן תנאי דאדעתא דהכי לא נדר זאי דהוי כנדר ופתחו עמו כיון דאי חטאת הלבור הוא הא לא מועיל שאלה ושוב לא מהני כאן תנאי דז"א דהא אי לא מועיל בכאן שאלה משום דהוא חטאת הלבור הא מגילא לא קשה כלל דהאיך מועיל תנאי כיון דא"א למעבד עי"ש וכל דבר שא"א לעשות ע"י שליח א"א למשדי בי תנאי והתנאי בטל ומעשה קיים דהא אי איכו מועיל שאלה שוב לא הוי מילי ומשרי שפיר לשליח לפי דכתבתי לעיל והנה מיושב בזה ג"כ מאי דלכאורה קשה אדברי מהרי"ט הנ"ל דלא מלי להקדים ע"י שליח וממילא לא מהני תנאי ג"כ בהא דאמרינן בשבועות י"א ובזבחים ו' דתמידין שלא הוכרכו ללבור כפדין תמימין ואמרינן הטעם משום לב ב"ד מתנה עליהם אם הוכרכו הוכרכו ואם לאו יהי' לדמים הרי דמהני תנאי אף דא"א להקדים ע"י שליח ולפי הנ"ל אי כאמר דקרבן לבור א"י לשאול וא"כ שוב הוי כמעשה וממשרי שפיר לשליח:

**אמנם** דבר זה יש לפרוך קלת דהנה אף דנאמר כהט"א הנ"ל דבקרבנות לבור א"י לשאול עליו הייכו משום דנגבין מתרומת הלשכה דמעורב שם שקלי כל ישראל ולכן מי ישאל עליו ואף על זה פליג בספר משנת חכמים דהגזבר יכול לשאול והכי מלאתי מפורש בירושלמי דפליגי אמוראי אם אי גזבר חשוב כאחר או כבעלים אבל בפרו של כה"ג דהמעות היא משלו כשבועות י"ג אמאי לא ישאל עליו לכן יש לומר ביישוב הקושיא ביומא הנ"ל דהנה הא כתבתי דלשיטת המהרי"ט לכן מועיל תנאי משום דהוי כנדר ופתחו עמו:

(ו) **והנה** יתיישב בזה שיטת רש"י ז"ל בשבועות י"א בהא דפרש שם דמילתא דשמואל הוא כר"י דאמר תמידין שלא הוכרכו ללבור אין כפדין תמימים לדברי ר"ש אלא מקילין בגופן את המזבח והוקשו עליו בתוס' זבחים ו' ד"ה סכין ועוד הוקשו קושיא גדולה דרש"י ז"ל סותר את עלמו ד"פ סכין משכתן למה שהן ראוין ועומדין כגון תמידין שלא הוכרכו ללבור שניקחו מתרומה ישנה והגיע אי בכיסן מקילין בהן את המזבח ואע"ג דלשם תמידין כלקחו ולא לשם עולות כדבת לבור הואיל ולא חזיתו ללבור קרבי למאי דחזי משום דלב ב"ד מ"ע אם הוכרכו הוכרכו ואם לאו יקילו בהן אלנוא לפירושו לא מהני תנאי ב"ד למיקרבתו לתמידין וא"כ פי' לדברי חכמים כפדין תמימים דאית להו לב ב"ד מ"ע להכשירן לתמידין שנה הבאה שאם לא הוכרכו יהי' לדמיהן שיפדו אותן ומעות חולין בלא מום ויוליאם לחולין ויפלו דמיהם למותר תרומה וא"כ לקחו אותן מתרומה חדשה ויוכשרו לתמידים עכ"ל והוא קושיא גדולה ולהכ"ל ככון דהכה כתבתי הא דמועיל כאן תנאי לשיטת המהרי"ט הוא משום דהוי כנדר ופתחו עמו כיון דיכול לשאול אולם היכי דא"י לשאול הא שוב לא מועיל תנאי אולם לדברי הרשב"א ומבואר כן בתוס' פסחים מ"ו דהיכי דאתא ליד גזבר איכו מועיל שאלה וא"כ כאן אף אי כאמר דבק"ל ג"כ מועיל שאלה אמנם היכי דאתא ליד גזבר איכו מועיל שאלה ואולם הטעם דאיכו מועיל שאלה באתא ליד גזבר דהיכי דלא הוי רק דיבור אתא דיבור ומבטל דיבור אף דהוי אמל"ג כמסלהד"ד אולם הא עקר הדיבור למפרע ועיין בש"כ סי' רכ"ה בשם הרבל"א ובדברי זקני דהיכי דהדיבור הי' בטעות לא הוי מסירה כלל והדברים עתיקין אולם היכי דכבר מסר הדבר ליד גזבר וכבר הי' שם קנין ומעשה דמשך הגזבר לכן לא אתי דיבור ומבטל מעשה ועיין בר"ן כדרים דף פ"ה אי אי הפקיר תכה בו אחר אף דחזר בו קנין ממכו של זה לא פקע וה"כ כאן יש לומר דקנין הגזבר דהוי להקדש כיון דכבר זכה בו אף אי ישאל עליו לא יפקע [וכן יש לומר דהוי קוכה ג"כ מלד חלר ההקדש ואף אי ישאל קוכה חלר ההקדש ומודעים דברי האגודה בת"א סי' קכ"ד דחלר ההקדש קונה ועיין בקלה"ח לזקיני סי' ר' דלפי"ז לאחר שחיטה לא מהני שאלה וכן אפילו אי הי' בחלר שלו לשיטת הטור חו"מ סי' קפ"ט ובטו"ז שם דחלר הכפקד ככה למפקיד ועיין בקלות ובכתיבות שם ובדברי הרא"ם פ"ג דפסחים] ולכן אף דהגזבר בעלמו איכו יכול לשאול ומסולק לפי הכ"ל קושית המ"ל בפי"ד מהלכות מעה"ק אדברי התוס' סוטה ו' גבי ואלו שמכחותיהן כשרפת האומרת טמאה אני לך ושבאו עדים דהיא כטמאה דאתו עדים אימת אי מקמי דכטמאת וכו' ובתוס' הקשו דלב"ה דיש שאלה בהקדש למה איכה כשאל עלי' ותלא לחולין והקשה במ"ל דלפי דבריהם בפסחים מ"ו דבאתא ליד גזבר לא מועיל שאלה א"כ כאן הא כבר אתא ליד גזבר ולפי הכ"ל ככון כיון דעיקר הטעם הוא משום דקכה להקדש ע"י מעשה וכאן הא ס"ס יהי' כשרף ולא יהי' להקדש ויבטול הזכי' כיין דכשרפת ולכן מלי לשאול וז"פ וכן לפי דהטעים בנוב"ת חיו"ד סי' קכ"ד דברי התוס' הכ"ל משום ברי ושמא ג"כ ניחא ועיין בשיע"ק סי' קע"ה בתשובה מכנו הגאון רמ"ז ז"ל דבר מפולפל לפי דברי הנוב"י הכ"ל והנה במק"א בחידושי האורכתי בפלפולים נכונים בדברים חדשים בענין זה ב"ה וכאן באתי רק דרך אגב בהא דשייך לקושיא הכ"ל, אולם בעיקר דבר זה כתב בספר חלי יונתן להגאון רר"י זללה"ה כי דזה תלוי אי מעות קונה או משיכה קונה דהנה למ"ד מעות קונות הקשה בריטב"א דבמתנה במאי קנה ותירץ דבחליפין קנה וא"כ דליכא למ"ד דמעות קונה רק קנין חליפין וא"כ מה בכך דהוא ביד הגזבר כיון דל"ש כלל ענין קנין רק מעות וא"כ לא מועיל משיכת הגזבר והוי כאלו הוא ביד הבעלים דאיכו קדוש רק מכח דבור פיו דנדר ולכן יכול לשאול משא"כ אי קנין משיכה קונה לא יכול לשאול כיון דמהני משיכת הגזבר והנה בבכורות י"ג אמרינן דקנין ישראל ונכרים איכם שוים ובאס"ז כתב דה"ה קנין הקדש דאמעט מקרא דלעמיתך וא"כ

ואח"כ לפי"ז ככון עתה דהכה ר"ש סובר בב"מ פי הזהב דמעות קונה בהדיוט ואח"כ לפי"ז בהקדש משיכה קונה ולפי"ז באתא ליד גזבר לא מהני שאלה לר"ש ואח"כ לפי"ז יובן סתירת רש"י ז"ל בהא דפי' דלר"ש לא מהני הא דל"ב ב"ד דילאו לחולין משא"כ לרבנן מהני אף דילאו לחולין ולהכ"ל ככון דלר"ש שוב א"א לומר דמהכי תנאי כיון דהוי תנאי בדבר שא"א עיי"ש ול"ש לתרץ דהוי ככדר ופתחו עמו כיון דמועיל שאלה דז"א דהא בא ליד גזבר. לא מהני שאלה ולר"ש יתכן הטעם הכ"ל משא"כ לעולת קין דהזי ג"כ לקרבן יש לומר דמועיל תנאי כיון דעתה קדוש ג"כ קדה"ג דאיכו עובר כ"כ ע"י התנאי הדובר קמא ובפרט לפי דברי התוס' כתובות כ"ו ואקל"ר ודוק:

[והנה בחידושי פרשתי עפי"ז הא דאמרינן שם בשבועות דהקשו על הא דל"ב ב"ד מ"ע והא הקדים זכר לדמיו קדוש קדה"ג ולכאורה לריך להבין דהא שם הא חזי לקדה"ג אבל כאן הא לא חזי לתמידין דשנה זו ואי לקיין המזבח יש לומר דהך תקנתא עדיפא וכן ראיתי מקשין בכאן על דברי הכ"מ בפט"ו ממעה"ק סוף הלכה ז' דתירן לקושיית הראב"ד בהא דמוקי בנדרים כ"ט המשנה דשור זה עולה דאומר לדמו ולכן פקעה בכדי והרי הקדים זכר לדמיו קדוש קדה"ג ואכתי לא פקעה בכדי ומחלק בהקדים לדמו לא חמור כקדה"ג בעלמו יפקע בכדי וא"כ לפי"ז מה מקשה מהקדים זכר לדמיו והייכו דלא פקעה הקדושה והא בלדמיו פקע בכדי ועיין תשובות ב"י ולהכ"ל יש לומר דלפי"ז לא מהני שאלה והארכתי בכתובים ע"ד החידוד דכוונת הקושיא היא דבאופן כזה לא מהני שאלה ולא אעתיק בכאן לפי שהיא ע"ד החידוד] והכה לפי"ז מובן הא דחלקו בגי' שם בקטורת דמותר הקטורת מפרישין שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנים ולא אמריכן לב ב"ד מ"ע משום דכתקדשו בקדושת כ"ש והייכו דתו א"א לשאול ולכן ממילא לא מהני תנאי כיון דהוי כמועיל בהקדש ויש להאריך עפי"ז בהסוגיא דשם ואקל"ר כעת דאכ"מ. כחזור לדברינו דלפי"ז ממילא מתורן מה דהקשתי דלר"ש שוב בשחט ומת דמקשה קושיית הגי' בב"ק דאדעתא דהכי לא הקדישו ולהכ"ל ככון כיון דא"א בשאלה שוב לא מהני תנאי כלל וכאן הוי בכה"ג בפרו הוי כאתא ליד גזבר [וכן יש לכאורה לומר לפי דמבואר בריטב"א בהלכות בכורות להרמב"ן דלר"ש דס"ל במעילה י"ט בשיכה מקודש לקודש דמעל משהביא הקרבן לעזרה תו לאחר שחיטה איכו מועיל שאלה אולם זה יש לדחות כיון דמעיקרא עכ"פ הי' מועיל שאלה משא"כ בהא דכתבתי לעיל והכה אין לומר כיון דעיקר הטעם הוא דבעיכן משפטי התנאים הוא משום דלא אתי דבור ומבטל מעשה כדברי התוס' בכתובות כ"ו ולכך בעיכן דוקא דומיא דהתם ולכן זה ל"ש כאן דהוי ג"כ דיבור ומלאתי בהפלאה כתובות ע"ד דכ"כ אקושית התוס' בנזיר י"א וכ"כ בפ"י בגיטין ע"ה ועיין בשעה"מ פ"ו מה"א דלהכ"ל הא באמירה הוי מעשה ובפרט לפי דברי הרי"ק שהבאתי לעיל וכן אין לומר לפי דתירן הרמב"ן לענין נזירות דלא בעיכן משפטי התנאים אלא בתנאי שבין אדם לחברו ולא ביכו לבין עלמו ועיקר הסברא היא כדאמריכן פי שבועות העדות דבאיסור לא בעיכן דיכי תנאים ואף דבנדרים כ' הר"ן דבעיכן דיכי תנאים הא כבר כ' הטעם כיון דאיסור חפלא עלי' חשיב כדבר שבממון והכה יש לומר לכאורה דבדבר דהוא מחויב להביאו כגון קרבנות אין אנו דנין על חיוב ממון כיון דהוי בע"כ מחויב וכדמיון דכי הריטב"א בב"מ בהא דר"ג וזקנים שבאו בספינה אולם לשיטת המפורשים דהיכי דמעיד להוליא מרשות הקדש להדיוט דנין דין ממון ועיין בש"ם לנזקי ז"ל שלא כ"כ והדברים עתיקין ומאד אקל"ר]:

(ז) **ועוד** יש לומר דלכן מהני תנאי אף דל"ש בכאן משפטי התנאים כיון דעיקר הטעם הוא דלא אתי דבור ומבטל וכאן הא לאו מעשה וזכי' להקדים הוי דהא ס"ם ימותו בחטאת שמתו בעלי' ולכן ולכן זה כיחא שם אי אמריכן דימותו אבל כאן בפרו דהוא כשר. שוב לא מהני תנאי כלל אולם בשיטת המהרי"ט עיין בכוב"ת חיו"ד סי' קמ"ז מגי' נדרים ע"ב בהאומר לאפטרופוס ועיין בשעה"מ פ"ו מאיסות מנדרים כ"ט בהרי נטיעות האלו קרבן עד שיקללו ולפי דכתבתי לעיל יש ליישב כל הקושיית לפי דברי התוס' גיטין ס"ז הכ"ל ואקל"ר וכן בהקושיא מנזיר דמהני תנאי אף דא"א עיי"ש בתוס' שם תרלו דיכול לשלח הקרבנות ועיין בכוב"ק חיו"ד סי' ס"ז בענין שבועה עיי"ש ועיין ברמב"ן ב"ב קכ"ז דלכן מה"ט מהני בנזירות ג"כ תנאי דיכול לנזור ע"י שליח והדברים עתיקין והנה לכאורה יקולק בזה קושית הלח"מ בפ"ד מהלכות ק"פ אהא דאמרי' במפקח את הגל בפסחים ל"א ל"ש אלא בגל עגול אבל בגל ארוך פטור מפסח שני והקשה הלח"מ דהא לעיל פ"ח בהברייתא דחמשה שכתערבו עורות פסחיהן אמריכן עיקר הטעם דא"י להתנות בשלמים משום דפסח בשפיכה ושלמים בזריקה והקשה בתוס' דהאיך כדחה ס' כרת משום האיסור דשלמים בזריקה ות"ר כיון דרובן עשו כהוגן ולכן בשביל א' שלא עשה יעשו רובן שלא כהוגן לא אמריכן וא"כ לפי"ז הכא דליכא רק א' אמאי לא ידחה ולהכ"ל י"ל דלכן א"א להתנות משום דהוי תנאי שא"א לעשות ע"י שליח ואי דמלי לשאול הא כאן לאחר שחיטה היא והוי כאתא ליד גזבר וכתבתי לעיל הטעם דלא מהני באתי ליד גזבר משום דהוי משיכה וא"כ הא ר"י ס"ל בב"מ פי הזהב דמעות קוכות בהדיוט וא"כ בהקדש משיכה קוכה ולכן לר"י לשיטתי' א"א להתנות תנאי משא"כ הגי' דלעיל דאזיל אי משיכה קוכה ויש לעיין בזה כיון דבשעה דכדר הי' יכול לשאול וכן מהמשכה דשכח מה דא"ל רבו יאמר או גדי א"ל רבי וכו' ומשמע ג"כ דהוא כעין תנאי מהכי וכן מהא דיכול העבד להקדים ועיין ג"כ בכריתות כ"ג בהי' חתיכה של קודש וחתיכה של חולין ואכל אי את הראשוכה ובא אחד ואכל את השני' ר"ש אומר שניהם מביאים אשם אי בתנאי הרי דיכול להביא בתנאי אף דא"א לקיים ע"י שליח ומיהו יש לחלק כיון דעיקר דבעיכן משפטי תנאים הוא משום דלא אתי דיבור ומבטל מעשה כדברי התוס' כתובות כ"ו ולכן כאן כיון דעיקר הא דיכול להביא הוא ע"י התנאי וא"כ התנאי בא לחזק את המעשה ולכן מהני כאן וכן בפסחים פ"ח ועוד כיון דעיקר דבהקדש בעיכן משפטי תנאים אף דהוי רק דיבור משום דבעושה מחולין קודש והוי כמעשה ולכן היכי דבתנאי ג"כ יהי' קודש מהכי ג"כ ויש להאריך בעניכים ואקל"ר כעת דלא באתי אלא דרך אגב והדברים עתיקין:

(ח) **ונחזור** להסוגיא דיומא כי דלפי"ז דכתבתי לעיל מיושב קושייתו דהקשיתי דמאי משני שם דחטאת לבור הוא הא אכתי יוקשה דתיפוק לחולין כקושיית הש"ס בב"ק ק"י ולהכ"ל מיושב כמו שכתבאר ועוד יש לתרץ דהכה הוקשו המפורשים לשיטת הרדב"ז בתשובה סי' ר"ד ושיטת הכה"ג דאומדנא לא מהני רק להחזיק ולא להוליא לפי"ז מה מקשה בחטאת שמתו בעלי' דתלא לחולין הא הוי האומדנא להוליא מהקדש אולם הדבר ככון דס"ס אין להקדש שום לורך בו כיון דאזלה למיתה וא"כ לפי"ז ככון בכאן דבאמת כשר הוא כיון דהוא חטאת לבור והיכי דלא שייך רעי' הוא כשר להקריב ל"ש כלל הקושיא הכ"ל ועוד יש לומר דהכה הא באמת הקשה בתשובות ח"ל סי' מ"א אהא דהקשו בב"ק ביבמה שכפלה לפני מוכה שחין דכימא דאדעתא דהכי לא כתקדשה הא ה"ל כולד. ואין פותחין בכולד ובתשו' מע"ל תירן דמיירי דכבר הי' מוכה שחין בעת שכתקדשה

אולם

אולם בחטאת שמתו בעלי' יוקשה דהוי לי' כולד אמנם יש לומר כיון דפלוגתא דתנאי הוא אי פותחין בנולד יש לומר דאזיל שם לההוא וא"כ ניחא כאן לר"ש דאזלינן אליבי' הא הוא ק"ל בנדרים ק"ד דכי מתו כל האנשים היא שירדו מנכסיהם וא"כ שוב אין ראי' דפותחין בנולד ול"ק קושיית הגי' ועוד יש ליישב בכונה אחרת ובאופן היותר פשוט יש ליישב דל"ש כאן קושיית הגי' הנ"ל כיון דאמרינן לר"ש שם דכהנים נתכפרו בוידוי של פר וא"כ בודאי ניחא לי' אף דאחר שחיטה מת כיון דהוי לי' כפרה בוידוי ג"כ וא"כ לפי"ז שוב נ"ל לומר כמ"ש לעיל דאף דנתכפר קצת מטעם כל העומד לר"ש מ"מ הוי עליו השם דחטאת המתות וא"כ שוב הדרא קושייתי לדוכתא דאמאי לר"ש במת אחר שנתקבל הדם ה"ל חטאת המתות הא יש לומר דהוי לי' כאלו נתכפר מטעם כל העומד ואי דהא אינו עומד לזרוק הא הכ"ם מקדש פסולין כבכריתות כ"ד ולפי דהארכתי הוי לי' כאן פסולו בקודש :

(ט) **והנה** יש לפלפל לפי הנ"ל במעילה דף ו' ע"ב בפלוגתא דר"א ור"ע אי זריקה מועלת ליוצא אמר לי' ר"ע והרי המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתי' ואח"כ נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות לא כשם שדמה פוטר את בשרה כך הוא פוטר את בשר חברתה אם פטר דמה את בשר חברתה מן המעילה דין הוא שיפטור את בשר עצמה וב"ג אמרינן דלא אר"ע אלא ששחט שניהם בב"א רצה מזה זורק רצה מזה זורק אבל בזא"ז לא עי"ש כל הסוגיא והנה ברש"י ז"ל זבחים ק"א סוף ע"ב כתב הטעם דמשזרק דם מ"א מהם שוב הוי על השני דין דחטאת שכפרו בעלי' והוי מחמש חטאות המתות דקיי"ל במעילה י' דלא נהנין ולא מועלין והנה בתוס' שם תמה דלפי"ז מאי ראי' מייתי ר"ע דזריקה מועלת ליוצא מהא דזרק דם של א' מהם נפטר בשר חברתה מן המעילה הא יש לומר דלעולם זריקה אין מועלת ליוצא ושם דפטר מן המעילה הוא משום דכיון דנזרק דם של א' שוב על השני הוי הדין דחטאות המתות ע"ש ולהנ"ל יש ליישב דהנה התוס' בק"ב הוקשו על רש"י ז"ל דלפי"ז אמאי אר"א דל"ש אלא ששחטן בב"א אבל בזא"ז לא ולפי טעם דרש"י דהוי מחטאות המתות אפילו בזא"ז ג"כ ולכן הביאו מזה ראי' דהיכי דנשחטה קודם זריקת דמה של חברתה שראוי' להתכפר לא הוי חטאות המתות ולכן יש חילוק בין בב"א לזא"ז דבב"א תרווייהו כחד גופא היא ע"כ והנה חזינן דל"פ התוס' היכי דשחט החטאת האחד אפילו לאחר שחיטה כיון דעדיין לא נתכפר ולא נזרק הדם לא הוי חטאת המתות והנה שיטת רש"י ז"ל היא דאפילו קודם הזריקה הוי עליו דין דחטאת המתות אף דלא נזרק עוד והטעם יש לומר לפי דהאריך להוכיח בספר מלה"ר דאפילו לרבנן דלא אמרי כל העומד היכי דבודאי נעשה לבסוף אמרינן כל העומד וא"כ יש לומר דלכן הוי עליו אפילו לאחר שחיטה דין דחטאות המתות כיון דנזרק לבסוף ולכן שוב אמרינן כל העומד תיכף משעת שחיטה וקבלה ולכן הוי עליו דין כפרו בעלים אולם יש לומר דלכן בנשחטו בב"א ל"ש הנ"ל כיון דבב"א נשחטו ויכול לזרוק כ"א ולא שייך כל העומד לא הוי עליו דין דחטאות המתות לכן לשיטת התוס' אף בנשחטו זא"ז כיון דעוד לא נזרק ל"ש כל העומד דרצה וכו' משא"כ לשיטת רש"י ועיין בתוס' מעילה ז' ע"א ד"ה לא וקצרתי אולם לפי דאמרינן ביומא ס"ד דהיכי דנאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא דמצוה בראשון ועיין בסוגיא דאבידה בשעת הפרשה בתמורה כ"ג וא"כ כאן ג"כ הא מצוה בראשון וביומא ס"ה אמרינן במפריש לאבוד כאבוד דמי היכי דמצוה בראשון הוי כמפריש לאבוד וכאן ג"כ כן אולם נראה כיון דכאן הא היכי דנשחטו בזא"ז הא על השני הוי עליו דין דעלו לא ירדו דהוי פסולו בקודש כיון דלאחר שחיטה הוא ולשי' התו' בדעת רש"י ז"ל בזבחים פ"ז ומנחות ז' כל הפסולין דלא ירדו דוקא אם עירן דמן לכלי חול וא"כ הא ס"ס יזרוק הדם ויעלה האימורין ג"כ כבזבחים שם וכיון דס"ס לא הוי לאבוד ולכן יכול להתכפר באיזה שירצה אולם לפי דברי התוס' בזבחים ס"ח בה"פ דפסולו בקודש דהוא במקום דיש לו הכשר במק"א וא"כ בחטאות המתות הא אין לו הכשר במק"א אמנם הא הבאתי לעיל שיטת רש"י ז"ל בנזיר כ"ה דבחטאת העוף לא גמירי לן דתמות וא"כ חשוב כהכשר במק"א אולם זה רק לשיטת ר"ע דס"ל בזבחים פ"ד דבבע"מ אם עלו לא ירדו כיון דכשר בעופות דתמות ונכרות בבהמות ואין תמות ונכרות בעופות ולכן לדידי' שייך שפיר כאן הך עניינא דפסולו בקודש ולכן מיושב עתה קושיית הטה"ק דזה דכתב רש"י ז"ל בכאן דהוי כחטאת המתות משום דמותר חטאת היא הוא דוקא לרבנן משום דיש לומר דשייך כאן כל העומד ולא הוי בב"א כנ"ל משא"כ אליבא דר"ע הא יכול לזרוק משניהם כנ"ל ומיושב ג"כ קושיית התוס' דלר"ע שפיר נחלק בין בב"א להא דבזא"ז דלר"ע לא שייך טעם דהוי מותר חטאות כנ"ל ודוק והוא נכון וקצרתי זו בפשוט כיון דלפי"ז שייך לר"ע בבע"מ עלו מעילה שייך מעילה ג"כ :

**והנה** ראיתי בטה"ק שם דכתב כיון דהוי לאחר שחיטה שוב שייך הדין דעלו לא ירדו ולכן שוב יש עליו דין מעילה כברים מעילה דהיכי דעלו לא ירדו מקרי קדשי' ד' ומועלין בו ע"ש אולם לא הבנתי דכאן במסכת דידן הא הדין הוא על הבשר שיפטור ממעילה דחשיב שוב כהתר לכהנים ואין מועלין ולענין הבשר אי יאכל כתוב הטה"ק בעצמו דרק לענין האימורין או לענין דם שייך הא דעלו לא ירדו אבל לענין שיהא הבשר נאכל וא"כ שוב אין מועלין והנה בחידושי הארכתי בפלפולים בסוגיא הנ"ל ואכ"מ :

**והנה** איתא בירושלמי קידושין פ"ד ה"ז אר"א באחיות לא קידש ובחטאת כיפר האיך עבידא שחט שתי חטאות לשם חטאת אי המזבח בורר את הראוי לו שתיהן אסורות באכילה שחט שני אשמות לשם אשם אי המזבח בורר את הראוי לו שניהם אסורות באכילה ר"ז בשם ר"י שחט את הראשון של"ש ואת השני לשמו כיפר שאין הראשון של"ש כשר אלא מכח שמו הבא אחרון אבל שחט הראשון לשמו והשני של"ש אם כיפר הראשון על מה השני בא ומכפר על עונה שאירעה בין זל"ז עכ"ל והרי אתה רואה דהיכי דשחט שניהם בב"א ל"ש הך עניינא דחטאת שכיפרו בעלי' ולכן יפה כתב בקה"ע דלכן שתיהן אסורות באכילה משום דממ"נ אי של"ש נשחטה ע"כ ולא מטעם חטאת שכיפרו בעלי' כדברי התוס' הנ"ל אבל בשחט בזא"ז יש לומר דהוי ככיפרו בעלי' ולכן אמר בשחט הראשון של"ש וא"כ בודאי ל"ש כאן כל העומד ולכן כיפר בשני אבל שחט הראשון לשמו וא"כ שוב שייך דהשני יש עליו דין מותר חטאת ופסול בין לשמו ובין של"ש ועיין היטב בהפירושים בדברי המפורשים שקשיא הירושלמי הרי דשפיר לאחר שחיטה מטעם כל העומד הוי כנתכפר :

(י) **ונחזור** לדברינו להביא ראי' לדעת הפהמ"ש להרמב"ם פי' המזבח מקדש דלפי"ז אמאי לר"ש ביומא כי לאחר שחיטה וקבלה הוי עליו דין דחטאת המתות הא כבר נתכפר מטעם כל העומד ואי דלא נזרק לבסוף הא כ"ם מקדש פסולין וס"ס יזרוק הדם והוי כבכריתות כ"ד הנ"ל ועי"כ ראי' מכאן לדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות הנ"ל דר"ש הולך בשיטת ר"י בפי' המזבח מקדש דרק הראוי' לאישים מקדש ולא הדם וא"כ ל"ק הקושיא הנ"ל דהא שוב אינו עומד לזרוק ודוק היטב בכל הנ"ל ומאוד קצרתי

אולם

אולם לדברי המ"ל בפ"א מהו"מ הנ"ל דהכך פסולין דעלו לא ירדו הוא רק בחול ולא בשבת יש לפרוך דבר זה אולם הא כתבתי לעיל דהיכי דלא יזרוק כלל יעלה אפילו בשבת והנה כתבתי דדבר זה תלוי בהסברה דבכורות ד' בקדשי בכורות במדבר ולי יש קונטרס מיוחד בפילפולים כאותים ב"ה דר"ש סובר כסברה הנ"ל והנה בעיקר הקושיא יש לחלק עוד בין כאן דמת אף דיזרוק לבסוף לדברי הש"ס דכריתות הנ"ל ודוק:

**והנה** המפורשים תמהו אדברי פהמ"ש הנ"ל מזבחים פ"ד דבפי' אמרינן דר"ש הולך בשיטת ר"ג אמנם בקרן אורה תרץ דרק בנסכים הולך בשיטת ר"ג דלדידי' נסכים ראוי לאישים ע"פ דברי הש"ס בזבחים ל"א דאמר במוהל דהמתנדב יין מזלפו ע"ג האישים ואף דמכבה מ"מ אליבא דר"ש דדשא"מ מותר ל"ל בה וא"כ כפי"ז יש לומר דלענין דם הולך בשיטת ר"י דרק הראוי לאישים בעינן והנה הקשה בס בקר"א דלפי"ז ל"ל לר"ש קרא על הנסכים הבאים עם הזבח דידדו ומטעמא שאינן באים בפ"ע דהא בלא"ה ירדו דהא הבאין עם הזבח אינן לאישים אמנם יש לומר דכ"מ לשאר דברים הבאין עם הזבח ולאו דוקא נסכים ועוד יש לתרץ בכאן ודוק:

(יג) **והנה** אי נאמר דלר"ש אין מקדש רק הראוי לאישים כדברי הפהמ"ש הנ"ל יתיישב לנו בפשוט דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ד מביאת מקדש דפסק דטומאה דחוי' בצבור ופסק דאין עודיהו על מלאו איכו מרלה וכבר תמה המרי"ק דהכי פסקי כתרתי' כינהו לפי דברי הש"ס יומא ז' בפלוגתא דר"י ור"ש דר"י ס"ל עודיהו על מלאו מרלה אין עודהו ע"מ אינו מרלה ואמר לי' ר"ש דכהן גדול ביום הכפורים יוכיח דאין עודהו על מלאו ומרלה ואמר לי' ר"י הנח לכה"ג ביוה"כ שטומאה הותרה לו בצבור וא"כ רבינו דפסק דע"ד בצבור ישאר ההוכחה מכ"ג ביוה"כ ולהנ"ל בפשוט ניחא דהנה הא הוקשו המפורשים דמנ"ל באמת דכאמן הא כיון דאין ע"א נאמן במקום חזקה אלא אי בידו כבגיטין כ"ד וכאן הא אין בידו לטמא בעזרה ועיין בדרשות להגאון מהר"י שאול ז"ל מלבוב אמנם בפשוט ניחא לפי דפרש הפ"י הוכחת הגי' בגיטין דכה"ג ביוה"כ יוכיח דע"כ ל"ל דנאמן דאל"כ אתי לידי תקלה כיון דלגבי' דידי' אסור לזרוק כיון דפיגל הוא ושאחד"א ואי הצבור לא יאמינו לו והוא אסור לזרוק והקרבנות לריכין להיות על הסדר אתי לידי תקלה וכן כאן ג"כ יש לומר כדברי הפ"י דאתי לידי תקלה אמנם הא ל"ל דאתי לידי תקלה כיון דטומאה דחוי' בצבור וכאן ל"ש דאפשר לאהודרי אטהרה כיון דהצבור לא יאמינו לו ואתי לידי תקלה הוי כא"א לאהדורי אטהרה ובלא"ה לא אתי לידי תקלה ועיין בתוס' בקוגיין אולם לפי דהוכיח בספר כסא דהרסנא מש"ס פסחים ע"ז דלמ"ד ט"ד בצבור אינו מרלה בלא רילוי לין וא"כ כאן ג"כ לא מרלה ואתי לידי תקלה ככ"ל אמנם לפי מה דהארכתי לעיל דלשיטת רש"י ז"ל דכ"ש מקדש דם פסולין להעלות האברים לכתחילה דל"ש דאתי לידי תקלה כיון דק"ש יזרוק הדם ואכתי מנא ידעינן דמהמן אמנם הא כאן ר"ש הקשה כה"ג ביוה"כ יוכיח וכתבתי לעיל דלר"ש לא מקדש הכ"ש להדם וא"כ שייך תקלה ור"י השיב רק לר"ש לשיטתו דלדידי' שייך הקושיא הנ"ל אבל לדידי' לא קשה ואף דרבינו פסק ג"כ כר"י דבפי המזבח מקדש עיין ברמב"ם ז"ל פ' ג' מהלכות פסהמ"ק אולם רבינו ע"כ מחלק בין דם לאברים כדכתב הכ"מ שם והיינו משום דפסק כר"י בכריתות כ"ד דאף בקיבל הדם ונודע הבשר יאכל ויזרק ובגי' שם אמרינן משום דכ"ש מקדש דם פסולין וכדכתב בלח"מ ה"ט ועיין בב"ש אה"ע סי' כ"ד דמיישב קושיית התוס' בזבחים פ"ז ד"ה כ"ש ועיין בטה"ק שם משא"כ לר"ש לי"ל חלוק זה ובחדושי הארכתי בטעמים הא דדם חלוק משאר אברים ולר"ש לשיטתי' ל"ש חלוק זה ואקלר כאן שלא באתי אלא דרך אגב:

**או** יש לומר לפי הנ"ל דהנה לכאורה הא כאן נפסל הדם בהסה"ד כיון דקבר דיאמינו לו כבפסחים ל"ד בשתילי תרומה שנתלן וכבכריתות כ"ו בחטאת העוף הבא עה"ס בשנמלקה נודע שקבר דאמר רב דכפר ותקבר לפי שאינה משתמרת וע"ש בפרש"י ז"ל וא"כ יש לומר דהוי כא"א לאהדורי אטהרה כיון דכבר הסיח דעתו דהי' סבר שיאמינו לו ואי הסה"ד פסה"ג הא פסה"ג לא מרלה לין ועוד דלא נדחה בצבור ונודע שיטת הרמב"ם ז"ל דאחה טומאה הותרה בצבור ועיין בתוס' זבחים כ"ב ע"ב ד"ה א"ה ורש"י ז"ל יומא ז' ובפר"ח הלכות חנוכה וא"כ הא אתי לידי תקלה אולם יש לומר דהיכי דק"ש יקריבנו ל"ש כ"כ הענין דהסה"ד כיון דאף אי אמר דטמא הוא ג"כ יקריבנו ויש לחלק כאן בין הא דבכריתות כו' הנ"ל ועיין שם ברש"י ז"ל דכתב שמא כטמאה ויש לחלק בין אי פסה"ג הוא או פ"ט ואקלר וא"כ הא כאן הוי בכ"ש וק"ש מקדש פסולין אולם הא כתבתי דלר"ש כ"ש לא מקדש דם פסול וא"כ לא יזרוק אי טמא הוא שייך הפסול דהסה"ד ושייך דאתי לידי תקלה וכנ"ל ועיין במהרש"א פסחים ל"ד על דברי התוס' דשם בהא דתעובר לורתן בפסולי חטאת העוף וא"כ רק לר"ש שייך הקושיא הנ"ל משא"כ אי כ"ש מקדש דם פסול ל"ש ההוכחה ואף דדעת רש"י דבפסול אף בעלה לא מרלה מ"מ הא שוב לא יהי' תקלה:

# סימן ג'.

**והנה** ליישב שיטת התוס' דזבחים כ"ו דהבאתי לעיל וכן ליישב לפי"ז עוד הפעם קוגיא דגילה כי הנ"ל לפי שיטת הפהמ"ש להרמב"ם ז"ל מוכרח אני לפלפל קלת באיזה שמעתות ונחזור אח"כ להקוגיא וראיתי להעתיק בכאן מחידושי בקוגיא דקרלו דשייך לקוגיא דגילה כי בישוב קושיית הפנ"י הנ"ל תמן תנינן:

(א) **ביומא** ל"ב ע"ב הביאו לו את התמיד קרלו ומירק אחר שחיטה על ידו מאי קרלו לשנא דקטלא הוא הר"כ ב"י מאי קרא עגלה יפיפי' מלרים קרן מלפון בא מאי משמע כדמתרגם ר"י וכי קרלו בכמה אמר עולא ברוב שנים ואף ר"ל סבר ברוב שנים דאמר ר"ל וכי מאחר ששניו לרובו שלי"א כמוהו למה שניו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה לפי ששניו הביאו לו את התמיד קרלו ומירק אחר שחיטה ע"י וקבל הדם הרקו יכול לא נירק יהא פסול א"כ הו"ל עבודה באחר והכיא כל עבודות יוה"כ אינן כשירות אלא בו ה"ק יכול יהא פסול מדרבנן לכך שניו רוב א' בעוף ורוב שנים בבהמה וכי מאחר דאפילו פסולא מדרבנן ליכא ל"ל למרק מלוה למרק ע"כ קוגיית הגי' והנה ברמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות עבוה"כ ה"א כתב ושוחט בתמיד רוב שנים ומניח אחר לגמור השחיטה ולא כתב דרק לכתחילה הוא המריקה כמו בשאר דברים שאין מעכבין בדיעבד דכתוב דרק לכתחילה למלוה הוא עיין בפ"ג לענין הנחת הגורל דכי דאינו מעכב וכן בשאר דברים ומשמע דלדידי' מריקה מעכב והוא דלא כתב דבגי' ליכא שום אמורא דיסבור דמריקה מעכב והדבר תמוה וכן ראיתי בספר שו"ת חסד לאברהם ח"ם הנדפס מחדש בחדושיו על הרמב"ם שתמה בזה:

**והנראה** לתרץ ויתיישב בזה ג"כ הקוגיא דריש חולין באוקימתא קמייתא דאוקמי רב"ע בשם הקי' הנ"ל שוחטין אפילו טמא בחולין טמא בחולין מאי למימרא בחולין שנעשו על טהרת הקדש וכי' ובמוקדשים לא ישחוט שמא יגע בבשר ואם שחט ואמר ברי לי שלא נגעתי שחיטתו כשירה וכולי כל אוקימתא הא' טמא במוקדשים מהכא נפקא מהתם נפקא כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשירה בהשחיטה

שהשחיטה כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בק"ק ובלבד שלא יהא טמאים נוגעין בבשר וכו' הא' טמא דאטמאה במאי אילמא דאטמי במת בחלל חרב א"ש חרב ה"ה כחלל א"ה הוא וכו' אלא דאטמי בשרץ ע"כ ודקדק בספר ת"ח דאמאי לא הוקשה קושיא זו דהאי טמא דאטמא במאי אמתניתן דכל הפסולין ע"ש ואי דעל מתניתין דידן ניחא לי' יותר להקשות לההוא תרוצא דהכא עיקר דקדקו דלפי"ז למה המתין בקושיא זו עד דמייתי המשנה דכל הפסולין ולמה לא הקשה תיכף והדברים עתיקין והנה במק"א בחדושי הרבתי חזון בעה"י בסוגיא זו בפילפולים חריפים ונאותים ועתה באתי מה דשייך להסוגיא דקרצו:

**ונראה** ונקדים ליישב דברי הפהמ"ש להרמב"ם ז"ל שם דהנה לכאורה צריך להבין האי לשנא דאמר עולא לשנא דקטלא הוא ואמאי לא אמר לשנא דשחיטה ואי דיש איזה כונה ובדקדוק אמר עולא האי לשנא אמאי כתב הרמב"ם בפי' המשניות קרצו כמו שחטו והוא מגזרת קרץ מצפון בא ולמה שינה מדברי עולא וכבר דקדק בזה בספר לח"ת ונראה דהנה בתוס' הוקשו דה"מ למפרך דא"כ הו"ל שחיטה בשנים כיון דאם לא מירק הוא פסול:

(3) **והנה** רבים מקשים על דברי התוס' דהא הא דשחיטה בשנים דפסול הוא רק לראבר"ש ורבנן פליגי עליו בחולין כ"ט ובפשוט יש ליישב דהנה לכאורה צריך להבין בהא דקאמר יכול אם לא מירק יהא פסול והא ה"ל עבודה בזר ומשמע דאי המריקה מדרבנן ניחא והא אכתי יוקשה כיון דרק מדרבנן הוא איך יחלל אח"כ עוד יה"כ באיסור דחבלה ועיין בפמ"ג סי' תרכ"א אות ד' דפשיטא לי' דלאחר ששחט רוב שני קנים אכתי כחי הוא וחייב משום כ"כ ובפרט לשיטת הרמב"ם ז"ל דחובל מטעם מפרק הא אמרינן בשבת ד' ע"ה דאף בפלע מת חייב וא"כ איך יעבור אחר על חלול יה"כ אולם הדבר נכון לפי דאמרינן במנחות ע"ב בהא דהקטר חלבים ואברים דכשרין כל הלילה ומקטירין בשבת משום דשאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת ועיין בירושלמי פסחים פ' א"ד בפלוגתא דר"א ור"ע במכשירי מילה שדוחה את השבת והביא ר"א ראי' ממכשירי מלוה דלאחר המלוה והשיב לו ר"ע מה להכך שכבר דחתה המלוה את השבת ועיין בתוס' יומא מ"ו דבסוף לילה דניתן לדחות לצורך הדלקת עצי המערכה מותר להקריב ג"כ וא"כ לפי"ז כיון דכבר ניתן לדחות בשחיטות רובו לצורך התמיד יכול אח"כ ג"כ לקרץ ועיין בשבת פי' רהד"ס לענין לילן איזמי חהר וא"כ ניחא עתה כיון דעיקר החלוק הנ"ל הוא ממנחות ע"ב והתם אמרינן דראבר"ש א"ל סברה זו ולכן כיון דע"כ צ"ל דאתי אליבא דראבר"ש שוב לדידי' בהקושיא ג"כ אמאי לא מקשה דה"ל ב' זובחין זבח א' וי"ל דאתי כראבר"ש והנה מיושב בזה קושית המפורשים דשם דלפי"ז אמאי בשבת או ביה"כ שוחט כל הסמנים ול"ל לשחוט כל הסמנים כיון דסגי ברובא ולאחר רוב הא ג"כ מחלל שבת ויה"כ ועיין בפמ"ג סי' שט"ז במ"ז ולהנ"ל כיון דכבר ניתן לדחות לצורך רובו יכול ג"כ לגמור ויש לדבר בכאן עוד בהאי סברא דדמיא להא כיון דאשתרי אשתרי ועיין בזבחים ל"ב פלוגתא דאביי ורבא אי אמרינן כיון דאידחי אידחי או כיון דאשתרי אשתרי והנה לפי דאמרינן שם דבדחוי' אמרינן כיון דאידחי והנה במעין החכמה על תרי"ג מצות מביא ראי' דאשתרי לגמרי דאל"כ ישחוט כל הקרבנות ע"י ב' ושנים שעשאוהו פטורין כבריש שבת וע"כ דאשתרי אולם לרשב"א דק"ל דב' אין זובחין זבח א' הא ליכא ראי' מכל הקרבנות דדוחין שבת דישחטו ע"י שנים כגון דב' אין זובחין זבח א' וא"כ שפיר יש לומר דדחוי' הוא ול"ק קושייתו הנ"ל ולכן כיון דע"כ צ"ל לפי הס"ד דהקשה דהו"ל עבודה בזר ומשמע דאי רק דרבנן ניחא ולא קשה דמחלל שבת וע"כ דדחתה שחיטת רובו והא בהתירא לא אמרינן כיון דאשתרי וע"כ צ"ל דקרבן תמיד דדוחה שבת דחוי' הוא וקשה דלפי"ז כל קרבנות צבור ישחטו ע"י שנים וע"כ משום דב' אין זובחין זבח א' בקדשים וא"כ כיון דע"כ לפי המסקנא כראבר"ש הוא אמאי לא פריך מהא דב' אין זובחין זבח א' ועפי"ז יובן מה דהקשו אח"כ וא"ת ומאי קשיא לי' מעבודה בזר הא בפ' טרף בקלפי איכא מאן דמכשיר אפילו שחיטת פרו בזר ואפילו מאן דפוסל היינו דוקא פרו דאתי לחובת היום דקאי עלי' אהרן וחוקה אבל תמיד דל"ש לחובת יה"כ לא קאי עלי' אהרן וחוקה בשחיטה וכבר דקדקו המפורשים בסמיכת דבריהם ולהנ"ל נכון דהנה בהא דכתבתי משום דשאני התם שכבר דחתה עד שחיטת רובו את יה"כ יש לומר לפי דפליגי ר"ח וב"ק ביבמות ל"ג אי כשהותרה שבת במקדש אי כהנים או במקדש הותרה עיין שם לענין זר ששמש בשבת והנה לפי"ז אי אמרינן דרק לכהנים הותרה שוב ל"ש לומר דלכן מותר לזר כיון שדחתה שחיטה את השבת דהא לדידי' לא נדחה כלל כיון דהוא אסור לחלל שבת ובעבורו לא ניתן לדחות וא"כ לפי"ז ה"נ כאן אי בתמיד ג"כ אין כשרות העבודות אלא בו וא"כ הא לגבי דהך דמירק לא ניתן יה"כ לדחות ולכן הוקשו מתו"כ ועי"ז תרצו בשם הר"י דאורלינש בטעם דשחיטה לאו עבודה היא משום דשוה בחולין כבקדשים ולכן כאן דבעי מירוק שוב שחיטה עבודה היא וא"כ לפי"ז יש לומר כיון דאליבא דר"ל קיימינן כאן והוא ס"ל דאינו לשחיטה אלא לבסוף וא"כ כאן בקדשים דבעי מריקה שוב הסוף דשחיטה הוא המריקה ויש לומר דיכול הכהן הדיוט לעשות השחיטה עד רובו ועיין בלח"ת וא"כ שפיר ניתן לדחות אצלו בתחלת שחיטה ג"כ או יש לומר דהנה אם נאמר בישוב הקושיא בהא דאחר מותר למירק אי לא הוי אלא דרבנן ונאמר דחשוב כשנים שעשאוהו דאף דמפרכסת ה"ה כחי מ"מ הא מפרכסת סמוך וגרם למיתה הוא ולכן האחר שוב יכול למרק וא"כ לפי"ז אין הכרח דאתיא כראבר"ש אמנם הא בשבת צ"ג בסוגיא דשנים שעשאוהו אמרינן דזה יכול וזה א"י חייב ובג' הוי רוצים לומר דא"י חייב ועיין בתוס' ד"ה הי מנייהו מחייב וא"כ לפי"ז הא אי אינו ראוי בכאן הי דמירק אפילו מחמת איסור לכמה פוסקים הוי א"י ועיין בר"ן ריש ביצה ובתוס' שבת קכ"ז ובמ"ז או"ח סי' כ"ב מיהו לכמה שיטות הוי א"י וא"כ לפי"ז הא האחר המירק א"י בתחלת שחיטה וא"כ חשוב כז"י והא"י ומובן עתה סמיכת דבריהם ועי"ד הנ"ל אולם הא מסקינן שם בג' דהיכול חייב וא"י פטור משום דמסייע א"צ ממש או יש לומר בהא דקשה דבתרוצים עדיין לא מתיישב הך קושיא דה"ל למפרך דאין ב' זובחים זבח א' ולהנ"ל י"ל לפי מה דאאריך לקמן א"ה בטעם דברי התוס' דרק לכתחלה הוא והנה במנחת אהרן על הארוך מש"כ ז"ל כתב דלאביי ורבא אפילו בדיעבד פסול תרי גברא בחד זיבחא וכתבתי דזה תליא אי שחיטה בקדשים הוי עבודה קצת עכ"פ ועיין בתו' יומא ל"א דחשוב עבודה לענין פ"ס וא"כ י"ל דאי הוי כעין עבודה בעי בקדשים שעה"כ לעכב ועיין בריטב"א יומא כ"ג ובשעה"מ הלכות ק"פ פ"א דבעשה אליבא דכ"ע בעינן שעה"כ וכבזבחים מ"ו לענין מתעסק וא"כ כאן הא לא שעה"כ משא"כ אי שחיטה לאו עבודה היא לא בעינן שעה"כ דזה לא בעינן רק בדבר דהוי עבודה ועיין בתוס' זבחים ד"ד ע"ב ד"ה ותיומא היכי דשחט של"ש ליפסלו ובעה"ק שם והנה לפי"ז יש לחלק ביה"כ דשחיטה עבודה לא הוי רק לכתחלה הא דב' אינן זובחין זבח א' וא"כ רק לכתחלה הוא כיון דהוי עבודה ולא שעה"כ וא"כ לפי"ז ניחא כיון דכאן משמע מדברי התוס' דרק אי פסול בדיעבד ב' ששחטו שייך להקשות קושיא זו ולא אי רק לכתחלה דעל לכתחלה יש לומר דל"צ כאן לשחוט בעצמו משום חולשא דכה"ג ולכן שפיר כתבו דהל"ל

מבי'

מי' אין זובחים כהכ"ל ולכן הביאו התירץ בטעם דשחיטה לאו עבודה וא"כ תו לא הוי רק לכתחלה ותו ל"ק קושיא הכ"ל וכפי שכתבתי בפירש דברי התוס' ואקלר ודוק:]

(ג) **והנה** ביסוד הלשון דאמר עולא לשנא דקטלא הוא יש להעיר דמכוין ליישב בזה קושית התוס' מהא דס"מ למפרך דאין שנים שוחטין זבח אחד דהכה במנחות ס"ב ע"ב אמריכן ויהא אשם מלורע טעון תכופה שחוט מק"ו מה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין תנופה שחוטין אשם מלורע שטעון תנופה חי א"ד שיהא טעון תנופה שחוט והקשו בתוס' דהא אמריכן לעיל תנופה ולא תנופות ותרלו דלא דמי כיון דחדא מחיים וחדא לאחר מיתה ע"כ הרי דלענין שני תנופות אי חדא מחיים וחדא לאחר מיתה לא הוי שתים כיון דלאו בדבר אחד דזה הי' התנופה מחיים וזה לאחר מיתה וה"כ יש לומר לענין ב' דאין זובחין זבח א' דזה לא אמריכן אלא אי הב' דאין זובחין אי זובחין מחיים אבל אי א' שחט בתחלת השחיטה דהוא מחיים וא' שחט בסוף שחיטה דהיא לאחר מיתה לא מיקרי ב' זובחין זבח א' וזה יש לומר דבדיקדוק אמר עולא לישנא דקטלא הוא והייכו כיון דכבר בהקרילה הא כקטול התמיד ותו ל"ש לומר דבהמריקה יהי' איסור בכהן אחר משום דב' אין זובחין זבח א' כיון דכבר מת בשחיטת רובו וא"כ לפי"ז מיושב שפיר דברי פהמ"ש להרמב"ם ז"ל דלא כתב רק לשנא דשחוטה היא דהכה לפי"ז לריך לומר עכ"פ דעולא ס"ל דמפרכסת כמתה וכן דפסק כראב"ש דאין ב' זובחין זבח א' אבל הרמב"ם ז"ל דפסק בפ"א מהלכות פסהמ"ק כרבנן דב' זובחין זבח א' ובפרט בדיעבד והוא פסק ג"כ בפ"ג מהלכות טו"א דמפרכסת ה"ה כחי ולכן ע"כ א"א לומר כן ביסוד הלשון דקרלו ודוק:

[**והנה** לכאורה יש להביא רא" מפסחים פ"ט במשנה דכמכין ומושכין ידיהם עד שישחוט ור"ש אומר עד שיזרוק את הדם ובגי' אמריכן דטעמייהו דרבנן משום דכתיב מהיות משה מחיותי' דשה ולכאורה לפי"ז אמאי לא ימכה לאחר שחיטה ג"כ בעת הפרכוס אי אמריכן מפרכסת ה"ה כחי' מיהו אי כמתה היא ובפרט לשיטת רש"י ז"ל בטעם דמריקה משום דלדם הוא לריך ולפי"ז בכל הקדשים בעינן מריקה ולכן א"א למכות מיהו משם אין רא" דהא במשנה כתיב עד שישחוט ולכאורה בתחלת השחיטה הא בודאי כחי הוא ואמאי אין מוכין וע"כ ל"ל כיון דבפסח אליבא דכ"ע בעינן שישחוט בשליחת הבעלים כדמוכח בקידושין מ"ב כיון דמקרא מלא הוא ושחטו כל קהל עדת ישראל וגו' ועיין בפ"י ובמקכה שם וא"כ הא א"א למכות לאחר שחיטה כיון דבעי שליחות ולכן ל"ע בהא דהס"ד בגי' שם דלר"ש יכול למכות על הקרבן עד שיזרוק את הדם והא בעי שליחות מבעל הקרבן מיהו לזה י"ל דהוי כהא דכלך אלל יפות ואף דבר"פ אילו מליאות תרגמא רבא אליבא דאבי' דשויא שליח משום דבעיכן לדעתכם הא ברמב"ם ז"ל בפ"א מה"ת פסק דכחותא דמלוה מהכי ועיין בב"י סי' של"א דכתב דרבינו סמך על סוגיא דקידושין כ"ב גבי ההוא שירסא דקדים בפרוזמא דשכרא ועיין בקלה"ח לזקני ז"ל סי' רס"ב דהאריך בזה, ולכאורה יש לדון בכאן לפי"ז היכי דאי מבכי החבורה קנה חמץ קודם המריקה אי עובר אלא תזבח לפי הכ"ל וכן יש לספק באמלע השחיטה אי מדמן לו ובגונא דבשעת זריקה לא הי' גבי' ולפי שאכ"מ אקלר בזה]:

**נחזור** להכ"ל דלפי"ז עכ"פ מוכח לפי דפרשתי דברי עולא לפי שיטת הפהמ"ש בהך דקרלו מוכח דס"ל לעולא דהמריקה מעכב דאל"כ לא קשיא כלל קושיית התוס' מהא דאין ב' שוחטין זבח א' כיון דלא מעכב המריקה ולכן אף דהרמב"ם ז"ל לא פסק במפרכסת כעולא ולא פסק כראב"ש עכ"פ בעכין דהמריקה מעכב יש לומר דפסק כוותי':

(ד) **אולם** הא לפי דכתבתי דלעולא המריקה מעכב הא יוקשה לדידי' קושית הש"ס דה"ל עבודה באחר והכראה דרק לר"ל לשיטתי' הקשה קושיא זו דהכה התוס' הוקשו מאי פריך מעבודה באחר הא אפילו שחיטת פרו איכא מאן דמכשיר ואפילו מאן דפוסל הייכו פרו דאתא לחובת היום אבל תמיד לא וכראה לתרץ דהכה במנחות ד"ע פליגי ר"י ור"ל דבללה חוץ לחומת דר"י אמר פסולה ור"ל אמר כשירה דכתיב ויצק עלי' שמן והדר והביאה אל בני אהרן הכהנים מקמילה ואילך מלות כהוכה ומדכהוכה לא בעי פנים כמי לא בעי ובתוס' הקשו משחיטה דלא בעי כהוכה ובעי פנים והכה הא דתרלו דהא דבעי פנים הוא משום קבלת הדם כבר תמהו בספר לוית חן ובסוף ספר תורת גיטין להגאון ז"ל מליסא בשם אביו דהאיך שייך לומר דעיקר הא דבעי בשחיטת קדשים שישחטו בפנים הוא משום קבלה דא"כ אמאי בש"ח חייב כרת כיון דעל קבלה בחוץ לא מחייב כרת ועיקר הא דבעי פנים הוא בשביל הקבלה ועל הקבלה בעלמו לא חייב והכה בקושיית התוס' יש לומר דהא לכאורה קשה איך שייך דישחוט בחוץ הא לפי דברי ר"ל גופה דס"ל בזבחים פ"ט דאף בשר קק"ל כפסל ביולא משום דעדיין לא הגיע זמנו ללאת ומכ"ש בקק"ד דבודאי כפסל ביולא והאיך אפשר לשחוט בחוץ ולכאורה יש לומר דהיכי דשחט סימן ראשון אף דשחט בפנים וילא הבשר לא מפסלי עדיין כיון דכחי גמור הוא ובפרט לדברי ר"ל גופה דס"ל בחולין כ"ט דאיכה לשחיטה אלא לבסוף ואפילו לדברי רב שימי שם דבשחט ס"א בחוץ חייב אף למאן דס"ל איכה לשחיטה אלא לבסוף כיון דעשה מעשה חטאת העוף בחוץ מ"מ יש לומר דלא מיפסל ביולא ואפילו בפרכוס יש לומר ג"כ דל"ש עכין פסול יולא אי אמריכן מפרכסת ה"ה כחי' והכה לפי"ז יש לומר דהקושיא היא על כל השחיטה דאמאי לריך בפכים כיון דבזה ל"ש פסול יולא וכן קודם שתפרכס ג"כ ויש לומר דבכה"ג לא הוי בכלל בשר שכפסל ביולא אולם אכתי קשה דהרי הדם כפסל תיכף ביולא כדאמריכן בזבחים כ"ו דאמר ר"א היא בפכים ורגלי' בחוץ שחט וא"כ חתך פסולה וא"כ הא הדם כפסל ביולא ועיין בתוס' פסחים כ"ב בסוגיא דחזקי' ור"א מדלא משכי הוא ודמה הותרה דדם לאו בכלל בשר הוא וא"כ הא א"א לשחוט בחוץ משום הדם:

(ה) **אולם** גם זה ככון דהכה עיקר הטעם דהדם כפסל ביולא הוא משום דקדשי' סכין כבסוטה י"ד דס אף דקדשי' סכין וכו' ודברי הריטב"א בריש חולין שכתב דבקדוש הדם לא כפסל ביולא דתמוהין מדברי הגי' דזבחים הכ"ל כבר תמה בטה"ק בזבחים מ"ב ובמק"א ישבתי דבריו וא"כ כיון דעיקר הקדוש לפסול הוא בקדוש הסכין וא"כ הא משכה שלימה שכינו בזבחים פ"ח וכלן אין מקדשין אלא בקודש ועיין בתוס' זבחים כ' ע"ב בתרולם השני דאין כלי מקדש לפסול ביולא אלא בפכים ועיין מנחות כ' וא"כ הא לפי הס"ד בקושיית התוס' דלא בעי פנים הא ממילא אין הסכין מקדש להדם וממילא לא פסול ביולא ג"כ והכה משום זה גופה כדי דיקדש הסכין להדם ל"ל דבעי שישחוט בפנים כיון דהדם יש לו עוד קידוש אחר בקבלה והא דאמרי בסוטה דם אף דקדשי' סכין מקדש לי' בקבלה הייכו כיון דכבר כתקדש בפנים תו גנאי הדבר להקבל בכלי חול כדברי התוס' במנחות ח' ע"א ד"ה ולר"ח עשרון למה כמשח ועיין תוס' מנחות פ"ח ע"ב ד"ה אי לסוטה חולין הוא אבל לא דלריך שני קדושין והכה אף דמדברי רש"י ז"ל במנחות ק"א בהא דמכ"ש לא אשכחן דבר דמיפרק דכי דאף בבהמה גופה לאחר שקידשה בכ"ש לא אשכחן פדיי' ומשמע דבעי קידש להבשר וזה הא אין לו קידש אחר אולם לריכין להבין דברי רש"י ז"ל דהא בלא"ה איכו מועיל פדיון כיון דבעי העוה"ע כבתרומה ל"ב ועיין בתוס' מעילה ט"ו ועיין בתוס' חולין קל"ה

קל"ה דלא כ"כ מה דהביאו בשם רח"כ דבהעמיד והעריך מחיים יכול לאחר מיתה לפדות וכתב שם בקדשים שמתו דלא הי' קדוש שכין וא"כ לכן כתב רש"י ז"ל כאן באי נשחטו דלא מועיל פדיון מטעם זה אולם משום קדוש הבשר לחודא ג"כ לא שמענו דיהי' צריך לשחוט בפנים ואקל"ר, ורק כיון דשחט בפנים וממילא מתקדש בהשכין ולכן צ"ק מה שכתבתי לעיל דהבשר מפסיל ביוצא ועיין בתורת גיטין הנ"ל כיון דלפי הס"ד לא נתקדש עדיין הבשר ג"כ כיון דשחט בחוץ ולא קלטי' מחיצות דבקליטות מחיצת עזרה נתוסף קדושה כבזבחים דף ק"ב בעולת בנות יחיד שהכניסו לפנים ועיין טה"ק זבחים ס"ח ביישוב דברי רש"י ז"ל דפסולו בקודם לאחר שנשחט בעזרה וכן לא נתקדש בהשכין ג"כ ולכן לא אכפת לן הפסול דיוצא ומוסבר עתה כוונת קושיית התוס':

(ו) **וביישוב** קושייתם יש לומר דהכה בטעם דשחיטה לאו עבודה היא מבואר מבתוס' בכ"ד עיין בתוס' זבחים י"ד בהג"ה ובמנחות ה' ד"ה שחיטה לאו עבודה היא ויומא כ"ז ומ"ב משום דבשחיטת קרבן הא שוה בחולין כבקדשים דהא לאו בשביל קדשים נלטוונו על השחיטה דהא מעיקרא קודם שהקדיש בעודו חולין הי' ג"כ צריך לשחוט והכה אף דבשחיטת קדשים הא בעינן שיחשב לשם ששה דברים כבזבחים מ"ו אולם הא זה ענין חולי' ולא תלוי בגוף ההתר דשחיטה דהא אף בפיגל גמור הא לא מטמא כבזבחים פ' חטאת העוף ורק משום שיעלה לבעל קרבן זה שהקדיש להתכפר בעינן שיחשב לשמה ובחולין הא ל"ש זה אולם לכאורה צריך להבין הא בקדשים מתעסק פסול ובזבחים מ"ו נפקא לן מקרא דבן הבקר למצוה ולרצונכם לעכב והכה זה שוב אין לומר דלכן צריך בכאן כונה לשחיטה משום לשמה ולא תלוי בגוף ההתר דשחיטה דהא באמת הקשה בטה"ק שם דל"ל הקרא דלרצונכם לעכב דהא מקרא דבן הבקר ממילא שמעינן לעכב כיון דלמצוה נפקא לן בפ"ק מקראי לשינוי קודש ותירץ דבמתעסק לא ידעינן מהנהו קראי דלעיל דהכה באמת הא דצריך שיחשוב לשמה אף דבקדשים סתמא לשמה הוא הוא כיון דעל השוחט צריך שלכתחילה יחשוב לשמה כיון דצריך לשחוט הוה גופה מצוה הוא ולכן יש לומר כיון דלא חשיב הוי כעקרי' כיון דצריך לחשוב לכתחילה ולא חשיב [ועיין בדרישה ק"ס באו"ח לענין מלא"כ דזה אי בעשה המצוה כתקנה בכל אופני דלכתחילה אבל בעשה באופן דלכתחילה פסול תו א"י בלא"ה משום כונה] ולכן שם כיון דשחט ולא חשיב אזיק לן הא דלא חשיב אבל כאן במתעסק בד"א ולא הי' דעתו כלל לשחוט משום ש"ק לא אזיק לן הא דלא חשיב כיון דלא הי' דעתו כלל לשחוט ול"ש לומר משום דבשחיטה צריך שיחשוב ולא חשב חשיב כעקרי' ונלשמה ולכן לא אכפת לן כלל דשוב יש לומר דסתמא לשמן עומדן ולכן צריכן קראי לעכב על מתעסק ע"כ דבריו ולפי"ז הא ממילא בהא דפסול מתעסק לאו משום תקנת הקרבן הוא ומשום לשמה דהא בסתמא ג"כ לשמה הוא וע"כ משום ההתר דשחיטה גופה דכאן בקדשים לא ניתר בשחיטה לחודא במתעסק ובחולין הא סגי בחתיכת סמנין גופה אפילו לרבנן דפליגי על ר"כ עיין בתוס' וא"כ הא לא שוה גוף ההתר דשחיטה בקדשים לחולין וא"כ אמאי שחיטה לאו עבודה הוא ועיין בטה"ק זבחים י"ז בתוס' ד"ה טבול יום:

(ז) **אולם** הדבר נכון דיש לומר לפי דאמרינן דכ"ש מקדש אף שלא לדעת עיין מנחות ע"ח וסוכה כ' ולפי הלשון השני במנחות ע"ח בגי' דשכין דל"ל תוך אלימא קדושתי' דאפילו למ"ד דכ"ש אין מקדשין אלא מדעת שכין דל"ל תוך מקדש אף שלא לדעת יש לומר דלכן גזרה התורה דמתעסק פסול כיון דהוי כעין עבודה

ועיין מנחות נ"ז דהבא לקדש כבא להתיר דמי ויש לומר דמשום זה מתעסק פסול ועיין בטה"ק זבחים י"ד ומנחות י"ג בטעם לשמה דצריך בשחיטה משום דשכין מקדש להדם ולדרכינו יתכן טעם זה על מתעסק ולכן זה הא לא שייך בשחיטת חולין ולכן הוי כעבודה דשייך רק לקדשים ולכן שוב לאו משום ההתר דשחיטה גופה הוא ושוב שייך לומר שחיטה לאו עבודה הוא ואף ההתר דשחיטה הא שוה בחולין כבקדשים ועתה הכי נחמדו הדברים ביישוב קושיית התוס' לר"ל דמדכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי ומשחיטה דג"כ לא בעי כהונה ובעי בפנים והסברתי קושייתם אף דמפסיל הבשר והדם ביוצא וכו' כיון דעיקר דמפסיל הוא משום בקדשי שכין ולכן לס"ד דהקושיא דלא בעי פנים הא כולן אין מקדשין אלא בקודש ולפי זה שוב יתעורר הקושיא הנ"ל דלשיטת התוס' בטעם דשחיטה לאו עבודה משום דשוה בחולין ג"כ הא בקדשים מתעסק פסול ואין לתרץ דלכן בקדשים מתעסק פסול משום דמקדש השכין להדם זה ל"ש בחולין דת"א דהא לפי הקושיא הא כולן אין מקדשין אלא בקודש וע"כ צ"ל כהנ"ל וא"כ הא שוב שחיטה עבודה הוא ובעי כהונה ג"כ ומיושב קושיית התוס' ממ"נ דאי מקדש הא נפסיל ביוצא ואי לא מקדש הא שוב שחיטה עבודה הוא ודוק כי הוא נכון:

(ח) **או** יש לומר דלכן מתעסק בקדשים פסול לפי דאמרינן במעילה ה' אי התר שחיטה תנינן או התר זריקה או התר אכילה ולמ"ד התר שחיטה תיכף בשחיטה הוי כאלו הי' התר לכהנים ובתוס' שם דאפילו לרבנן דפליגי על ר"ש בכל העומד ג"כ דהוי לי' התר שחוטה ע"ש וע"כ צ"ל כן לפי דברי התוס' בב"ק ע"ו דקודם שנתקבל בכלי לא שייך כל העומד וכאן אף קודם שנתקבל בכלי ג"כ אמרינן דה"ל התר לכהנים דמוכח כן מקושית התוס' דשם בשחט בצפון וקיבל דמן בדרום הא הוי התר שחיטה ותרלו דשחט סמוך לשקה"ח או דקיבל קודם הגמר שחיטה, אבל בלא"ה הוי כאלו נתקבל והא קודם שנתקבל לא אמרינן כל העומד כדמוכח מפשיטות הגי' בפסחים י"ג וחולין פ' וע"כ כחלוקם וא"כ י"ל כיון דהוי כזרוק ובקק"ד מתיר הבשר ובקק"ל מברר האימורין לגבוה וכיון דיש בשחיטת הקרבנות דבר זה לכן פסול מתעסק ובפרט לפי דברי התוס' בב"ק ע"ו ד"ה והלא דבקדשים כשרים דהרק לנבקף אליבא דכ"ע אמרינן כל העומד ויש להאריך בכאן אפילו למ"ד התר זריקה או התר אכילה ולכן זה הא ל"ש בחולין אולם כ"ז ניחא אי עכ"פ מקדש להדם ונשחט בפנים אבל אי לא התחיל כלל הקידוש ושחט בחוץ הא ל"ש לומר דבשחיטה מברר ומתיר כיון דעוד כל מעשיו בחולין הוא וע"כ צ"ל דמה"ט פסול מתעסק וא"כ שוב שחיטה בעי כהונה ג"כ וקצרתי ודו"ק:

(ט) **ונחזור** עתה להסוגיא דקרלו דלפי דהוכחנו לעיל מסוגיית הגי' דמנחות נ' ע"כ צ"ל דר"ל ס"ל הטעם דשחיטה לאו עבודה היא כדברי הרי"ד משום דשוה בחולין כבקדשים וא"כ לפי"ז שפיר פריך הגי' אליבי' והא הו"ל עבודה באחר ול"ק קושיית התוס' דאפילו שחיטת פרו איכא מאן דמכשיר כיון דעיקר הטעם דשחיטה לאו עבודה היא הוא משום דשוה בחולין כבקדשים וכאן הא צריך מריקה ג"כ וכתירץ התוס' דשם מש"כ לדעת הרמב"ם ז"ל לא קשה כלל הך קושיא דה"ל עבודה באחר כקושיית התוס' ובזה מיושב ג"כ מה דקשה בהא דפריך הגי' דהו"ל עבודה באחר לפי דברי הריטב"א ז"ל ומובא בכ"מ בריש הלכות עיוה"כ דהא דכל עבודות יוה"כ אינן כשרות אלא בו היינו דוקא עבודות היום וא"כ לפי"ז מאי פריך כאן מעבודה באחר כיון דבתמיד הוא ולהנ"ל נכון לפי' דכי דרך לר"ל הקשה משום דקובר דשחיטה לאו עבודה דשוה בחולין כבקדשים

כבקדשים ולכן כאן ביה"כ דצריך מריקה שוב הוי עבודה וא"כ לפ"ז ע"כ צ"ל בטעם דמריקה הוא כפי סברת רש"י ז"ל בחולין כ"ט בואכי שמעתי דהטעם הוא משום ברוב עם הדרת מלך ולכן דוקא ביה"כ שייך ה"ט כיון דמטעם זה מרבין בפייסות ביה"כ וכ"כ בספר שיח יצחק ולכן שוב ע"כ צ"ל דלאו הטעם משום כדי להוציא הדם יפה ועוד דלפ"ז לפי הס"ד דהוי דאורייתא הא בלא"ה לא שייך טעם דשחיטה לאו עבודה היא דשוה בחולין כבקדשים כיון דבקדשים צריך לשחוט כל הסמנין וזה כמה שנים כד הויגא עוד עליא הקשתי לפ"ז בהא דרים השוחט לחדא בחולין וחדא בקדשים וצריכא דאי אשמעינן חולין התם הוא דסגי ליה ברובא משום דלאו לדם הוא צריך אבל קדשים דלדם הוא צריך אימא לא תסגי ליה ברובא עד דאיכא כולה וכן לפי דאמרינן שם דה"א דבקדשים צריך רובו משא"כ חולין סגי ליה בפלגא דלפ"ז הא שוב שחיטה עבודה היא לפי טעם דהרי"ד ויוקשה המשנה מפורשת דכל הפסולין ששחטו וכו' שהשחיטה כשירה בזרים וכעת ראיתי שבספר לא"ת הקשה זה ומיהו זה יש ליישב קצת דיש לומר דשם דרבנן הוא ועוד יש ליישב אבל כאן להס"ד ולפי דכי דלא הקשה רק לר"ל לשיטתי' בטעם דשחיטה לאו עבודה הוא וא"כ לפ"ז ע"כ צ"ל דרק ביה"כ הוא דצריכין מריקה וא"כ שוב הוי כעבודת היום כיון דבשאר קרבנות לא הי' המריקה ואהכי צ"ל להרמב"ם ז"ל שיטתי' לפי דפרשתי לעיל לפי שיטתו בפירושא בדברי עולא ופסק דמריקה מעכב הא דכתב בהלכות מעשה"ק דשוחט שנים או רוב שנים ולא כתב דמצוה למרק וביה"כ כתב דמניח אחר לגמור השחיטה וע"כ דמפרש הטעם דמריקה משום דברוב עם הדרת מלך ואנאי לא ס"ל כמו דפרש"י ז"ל משום דלדם הוא צריך ולפי דפרשתי לדידי' דברי הש"ס נכון ודוק:

(י) **עולה** מהמקובץ דלפי דפרשתי לעיל דברי עולא בהא דאמר לשנא דקטלא הוא דעולא ס"ל מפרכסת ה"ה כמתה והנה לפ"ז יש לכאורה ליישב מה דהקשתי בחולין מ' בהא דאמרינן שם אר"ה היתה בהמת חברו רבוצה לפני ע"א כיון ששחט בה סימן א' אסרה סבר לה כהא דאמר עולא אר"י אע"פ שאמרו המשתחוה לבהמת חברו לא אסרה עשה בה מעשה אסרה איתבי' ר"כ לר"ה השוחט חטאת בשבת בחוץ לע"א חייב שלש חטאות וא"א כיון ששחט בה סימן א' אסרה אש"ח לא לחייב מחתך בעפר הוא אר"פ הכא בחטאת העוף עסקינן דכולהי בהדי הדדי קאתי מכדי ר"ה כמאן אמרה לשמעתי' כי עולא ועולא מעשה כ"ד קאמר אלא באומר בגמר זביחה הוא עובדה א"ה מאי איריא חטאת לשמעינן זבח ע"כ ולכאורה קשה דהא לפי דאמרינן בפסחים ע"ג דמאי תיקן ואמר רי עוירא שתיקן להוציא מידי אבמה"ח לב"כ ולכאורה קשה לפי דעת התוס' בשבת ק"ו דלכך לר"י בחובל וצריך לכלבו ומבעיר דצריך לעפרו לא מחייב משום דהתקון לא בא בשעת הקילקול וא"כ הא כאן במפרכסת הא אסורה לב"כ ואי משום מי איכא מידי דישראל שרי ובנכרי אסור כבחולין ל"ג הא נודע דברי הפוסקים עיין בת"ח ובתב"ש סי' ל"ו דהיכי דנתנבלה בשחיטה דלישראל בלא"ה אסורין הבנ"נ ומפרכסת אסורה וא"כ כאן הא בלא"ה אסורה לישראל משום ע"ז וש"ח ומצאתי אח"כ קושיא זו בתשובות רעק"א אולם הדבר נכון לפי דעת התוס' בחולין פ"ד דבעוף דחייתו מועט מפרכסת כמתה ומה שכי שם ד"ז לדוחק כבר כתבו הפוסקים כן אליבא דאמת ונדרי הגי חולין כ' ובי מתה עומד ומולק דהוקשו הקדמונים דהא מפרכסת ה"ה כחי עיין ברשב"א והוכיחו מכאן דבעוף מפרכסת כמתה ועיין במרש"א חולין שם ובריטב"א והר"ן ובספר ר"י מבעל פמ"ג דרק שם כיון דהוי שבירת המפרקת ג"כ

ומיהו דעת כמ"פ הוא דבל"ז בעוף מפרכסת כמתה וא"כ שוב הוי התקון בשעת הקלקול אולם לפ"ז קשה מאי פריך מאי איריא חטאת לשמעינן זבח הא בזבח שוב קשה מאי תקן ואי דיש לומר דחייב כאן משום צביעה דהא לרב איכא החיוב בצביעה ג"כ בשבת ע"ה ורק משום דאין קימ"ל א"ל באוכלין ורב ס"ל יש צביעה באוכלין ועיין בתשובות ח"ל סי' ל"ב דכ"כ והדברים עתיקין וא"כ הא כודעים דברי המ"ל בפי"א מהלכות שבת דל"ל קרא דתקריב אפילו בשבת הא בהמליחה ליכא איסור דאורייתא דאין עבוד באוכלין ותרץ משום דקרבן מוסף דשבת כולו כליל הוא ע"ש וא"כ לפ"ז כאן דבלא"ה כאסר הבהמה משום ע"ז וש"ח וחייב משום צובע אמכם הא באמת הוקשו בתוס' שם בהך ברייתא דאשמעינן דחייב ג' חטאות אמאי לא חשיב ד' וכגון ביה"כ ותרצו דהתנא לא כחת למניינא ורק בהכהו אשמעינן חדושא דלענין שבת אף דלא הוי רק להוציא מידי אבמה"ח חייב וא"כ ע"כ צ"ל דעיקר התיקון הוא משום להוציא מידי אמה"ח ולהכ"ל לכאורה מיושב כיון דמקשינן מכדי ר"ה כמאן אמר לשמעתי' כעולא והא הוכחתי לעיל דעולא ס"ל מפרכסת כמתה וא"כ בלא"ה ל"ק קושיא הכ"ל דלא הוי התיקון בשעת הקילקול אולם אכתי אין זה מעלה ארוכה להקושיא הכ"ל כיון דעולא משמי' דר"י אמר זה ועוד דהא לכאורה לפי דברי הירושלמי שבת כ"ח ע"א דכתב ההן דליד כוורא וכל דבר דאתה מגדילו מחיותו חייב משום קוצר ועיין ברשב"א שבת כ"ח וכן לפי דעת הירושלמי בהא דהושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעי' חייב משום עוקר דבר מגידולו ועיין ברשב"א שבת ק"ז דמביאו ואי דעוקר דבר מגידולו ל"ש אלא בגידולי קרקע הא דעת הה"מ בפ"ח מהלכות שבת ה"ז בדעת הרמב"ם הוא דבע"ח מיקרי גידולי קרקע ועיין בא"ס"ז כתבות ה' דמילה אית בה משום קוצר וא"כ לחייב בשחיטה משום קוצר ג"כ אולם הא הוי משאלל"ג דהא במפרכסת אף דהיא כחי' ג"כ מותרת ובתוס' שבת ע"ג גבי זומר וצריך לעצים כי דאפילו למאן דמחייב במשאלל"ג בקצירה לא חייב אלא בשצריך להקצירה ולכן זה כיחא אי מפרכסת כחי' משא"כ אי מפרכסת היא כמתה שוב קשה לחייב משום קוצר אולם זה בלא"ה קשה בכאן כיון דכתבתי לעיל בשם הפוסקים דנתנבלה בשחוטה אסורין הבני מעיים לנכרים כיון דל"ש מי איכא מידי וא"כ כאן הא אסורין הבני מעיים לנכרי ולכן הא צריך להמיתה דבהמה כדי שיהא מותרים לנכרים ויש לפלפל בזה בסוגיא וא"כ"מ:

(יא) **נאזור** עתה להסוגיא דברים חולין בדקדוק הת"ח בהא דלא מקשה קושיא זו דהאי טומא דאטמא במאי אמשכה דפי' כל הפסולין ולהכ"ל נכון דהכה בתוס' בד"ה ובמוקדשין לא ישחוט שמא יגע בבשר הוקשו דאמאי חיישינן הא מפרכסת ה"ה כחי' ותרצו שם בתרץ א' דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס והנה בת"ח הקשה דלפ"ז מאי פרכינן ליתי' סכין ולטמא לבשר כיון דעיקר החשש הוא לאחר פרכוס ואז איכו אוחז הסכין והנה לתרץ הב' דדוקא לענין העוה"ע הוא כחי' עיין בחת"ס בחידושיו דיש לחלק בין חולין לקדשים אולם לפי דכתבתי לעיל דעולא ס"ל מפרכסת כמתה בלא"ה שוב לא צריכין לאתוי' להתרץ דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס ולכן כאן דוקא לרב"ע הוא דמקשה כן דמסתמא יסבור רבה כעולא אביו כבש"ס ביצה ט' לימא פליגי שמואל אדאבוהו ובקדמונים מבואר דמסתמא בן לא פליג אאביו היכי דלא מפורש ולכן שייך להקשות בכאן ומיושב בזה דברי הרמב"ם ז"ל בפ"א מפהמו"ק דכי דטמא במוקדשין לא ישחוט שמא יגע בבשר ולא הביא דבדיעבד צריך שיאמר ברי לי ועיין בכוב"ק יו"ד ס"ד ולהכ"ל נכון דרק לעולא לשיטתי' שייך החשש הכ"ל ולא ס"ל כתרולי התוס' ודוק:

**אולם** לפי"ז יוקשה ביתר שאת הדיקדוק השני שדקדקו המפורשים כיון דלפי"ז עיקר הקושיא שייך רק אאקוממתא דרב"ע אמאי נער בהך קושיא עד שמגיא המשנה דכל הפסולין אולם גם זה יש ליישב ע"ד החדוד:

**ואקדים** דהנה התוס' בזבחים קי' ד"ה ואי אליבא דר"מ דאמר מפגלין בחלי מתיר כתבו וז"ל ול"ע אי שחט סימן א' וקיבל א' דמו וזרקו כיון דחשיב חלי מתיר אי אמרינן מגרי שרי ומיהו הא פשיטא אי לא גמר אח"כ שחיטת לא שרי עכ"ל הרי חזינן מדברי התוס' הללו דיכול לזרוק הדם קודם גמר השחיטה והנה נסתפקתי בה"ג אי אי שחט סימן ראשון וקיבל הכהן הדם הרק אי יכול סימן השני לשחוט הזר דהנה ברים פי' כל הפסולין למדנו דשחיטה בזר כשירה מוהקריבו בני אהרן הכהנים מקבלה ואילך מלות כהונה והנה כאן דהשחיטה היא לאחר קבלה וזריקה שייך לומר דהזר אסור לשחוט כיון דהוי לאחר קבלה וזריקה והנה זה פשיטא לי אי שחט ס"ר וקיבל הדם ולא זרק עוד בודאי אף דהוי מקבלה ואילך מ"מ יכול הזר לשחוט דהא בכל שחיטת קרבן הוא כן דהשוחט שוחט והמקבל עומד לקבל הדם ואף דקודם הגמר שחיטה נתקבל קלת דם מ"מ השוחט שרי לשחוט שפיר והדרך שחיטה וקבלה כן הוא ועיין בכריתות כ"ג א"ה דם הנפש שבשר לזריקה פלוגתא דר"י ור"ל אי כ"ז שמקלא אי מעפה המשחרת ואילך ועיין בחולין ל"ו בפרש"י ותוס' שם ואף דנאמר דהמקבל לא התחיל לקבל רק לאחר שנשחט. מ"מ יש לומר דזה לא חשוב מקבלה ואילך כיון דהוא יכול לקבל אחר שחיטת סימן זה ג"כ ואף דהוא לא קיבל מ"מ הא ראוי הדם לקבלה והוי כדמיון דכתבו התוס' בזבחים מ"ג ד"ה הקומן דהוקשו ותימה הוא אם לא יתחייב בשירי הדם משום פיגול הא יש לכן מתירין שהמתנות מתירין שפיכות שירים כמו שמתירות את האימורין ות"ר וז"ל ושמא כיון דמתחילה כל טיפה וטיפה ראוי' לזריקה חשוב כולא דם מתיר ע"כ וא"כ כל טיפה וטיפה מתחילה ראוי' הדם לקבלה לכן יש לומר דלא חשוב מקבלה ואילך ועוד יש להביא ראיות לזה אולם דא מספקא לי אי כבר קיבל הדם הרק דשוב בודאי אינו ראוי להתקבל ועוד דלאחר זריקה הוא יש לומר דשוב יהי' אסור להזר לשחוט דהשתא שוב לאחר הקבלה הזריקה הוא:

(יג) **והנה** לכאורה יש להביא ראי' ע"ד החדוד מהש"ס דב"ק ע"ו בהא דקתני במשנה דלר"ש בגנב וטבח קדשים שחייב באחריות דחייב בדו"ה ומקשינן מכדי שמעינן לי' לר"ש דשחיטה שא"ר לאו שמי' שחיטה קדשים נמי שחיטה שא"ר הוא כי אתא רב דימי אר"י בשוחט התמימים מבפנים לשם בעלים ומקשינן והרי חזרה קרן לבעלים אר"י ב"א שנשפך הדם כי אתא רבין אר"י בשוחט התמימים בפנים שלא לשם בעלים ור"ל אמר בשוחט בע"מ בחוץ תפי' בה ר"א לר"י שחיטה מתרת והלא זריקה מתרת לר"ל שחיטה מתרת והלא פדי' מתרת ולכאורה קשה לפי דברי תוס' בזבחים הנ"ל דיכול לקבל הדם ולזרוק בין סימן לסימן הא משכחת שפיר דכהן אחר יקבל ויזרוק הדם ומ"מ הא צריך לגמור שחיטתו כדברי התוס' הנ"ל וא"כ כאן אי יגמור השחיטה הא שוב יהי' שחיטה מתרת אולם להנ"ל ניחא דהא לכאורה קשה בכאן אף בשוחט שלא לשם בעלים מ"מ הא לפי דעת רש"י ז"ל בפסחים ז' דכל הקדשים בעינן שישחטו בשליחות הבעלים ובמק"א הבאתי מדברי גדולי האחרונים דנשמע מדבריהם דאפילו בדיעבד פסול וא"כ כאן הא נשחט בלי שליחות הבעלים והנה בהא דמשני בשוחט לשם בעלים ליכא קושיא כ"כ אף דברשב"א נדרים ל"ו מבואר הא דתורם משלו על של חברו דלא מהני כיוצא דאה"כ במידי דבעי שליחות מ"מ הא מבואר בספרו של זקני זללה"ה בקלה"ח סי' רס"ב ראי' לשיטת הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות תרומות דמהני הא דכלך אצל יפות והנה הא דהביא ראי' מעירובין ע"א דמהני לב"ה ביטול רשות ומשחשיכה משום דהוי ככלך אצל יפות ודן מזה במי שסכח לבטל המלו בע"פ ע"ש יש לומר לכאורה לפי דעת הרא"ש ברפ"א לענין אמות שרלו להבריח דאומדנא ל"מ רק לבטל אבל לא דיעשה קנין ע"ז וכעין דברי הש"כ דהוכחא כמאן דעביד ל"א והקברא כיון דס"ס לא עשה וכן כאן לענין שליחות בקדשים הא ס"ס לא עשה שליח ועיין ב"מ כ"א אולם עיין בב"י סי' שלא מהסוגיא דקידושין ובנ"ז שם ולכ"מ אבל בשחט שלא לשם בעלים וממשע מבוס שינוי קודם ועיין במפה"י הא הוי שלא בשליחות הבעלים אולם לפי דברי התוס' מוצאים בר"ן נדרים ל"ו אתא דהכל לריכין דעת דהוקשו מקידושין כ"ה בבהמה שנמלאת מירושלים למגדל עדר זכרים עולות יקרבו אף דלא הוי בדעת בעלים ותרלו דדעת בעל הקרבן הוא דכל מי שימלאנו יקריבו ע"ש וא"כ כאן נמי יש לומר דדעתם כן הוא אף שיקריבו שלא"ש מ"מ הא כשר הוא ורק דאינו עולה לרצון אבל קלת מלוה איכא דהא כקרבן נדבה. כברים זבחים אולם אכתי קשה לפי דברי התוס' בב"ק ע"א ע"ב דהוקשו דהא כל טובח לאו דמאי קטבח דמכי שחט בה פורתא קניא בשינוי מעשה ותרלו דלא חשוב שינוי מעשה לקנותה בכך ועיין בספר גאון לבי בסוף הספר דמפרש כוונתם משום דהוי כשינוי מעשה החוזר לברייתו והנה בכתיבות סי' ל"ד מסביר הטעם דשינוי מעשה בידים החוזר דלא קני דהוא משום דבשעה דמשני הוי כגזילה חדשה וכ"מ דה"ר א"ב ל"מ ורק בשינוי דאינו חוזר לא אמרינן כן כיון דאפילו שינוי דממילא ג"כ קני ושוב ל"ש האי כללא כמו דכתבו התוס' גבי לירס אזן בכור ע"ש ובמק"א האריכתי בדבריי וישבתי דברי אא"ז זללה"ה שם וא"כ לפי"ז הא כיון דעבר שוב אלא תגזל הא אין שלד"ע כיון דמ"מ הוא לא החזיר הגזילה ולחד תרץ בתוס' ב"מ י' המעשה בטיל ושוב בלא"ה פסול משום דנשחט בלי שליחות:

(יג) **אולם** הדבר נכון לפי דברי המוב"י חאה"ע סי' ע"ו דבאיסור עשה יש שליח לד"ע וא"כ לאו דגזילה הא אין לוקין עליו כיון דניתק לעשה ושוב שפיר כשר הקרבן אמנם לפי דברי רש"י ז"ל בתמורה דכהנים לוקין אהכל"ע ג"כ שוב יקשה קושייתי וע"כ ל"ל דכאן מיירי בישראל וא"כ כיון דמיירי בישראל ממילא מיושב מה דהקשתי בהא דפריך והלא זריקה מתרת הא יש לומר דמיירי לפי דברי התוס' זבחים קי' בשחט ס"א וקיבל חרק ואח"כ גמר השחיטה ה"א דהא לפי דכי לעיל דבכה"ג שוב אסור לישראל לשחוט כיון דהוי אחר הקבלה והזריקה וא"כ ע"כ א"א לאוקמי כן והוא נכון ע"ד החדוד ובמק"א האריכתי מדברי ר"ל ג"כ בהא דהקשה והרי פדי' מתרת לשיטת רש"י ז"ל דמיירי בבע"מ מעיקרו וא"כ אין בו מועל אחר מועל כבמעילה י"ט דפליגי ר"ש ורבנן דוקא בקדשים תמימים דנעשו בע"מ ועיין בתוס' שם הטעם משום דבעי העוה"ע משא"כ בבע"מ מעיקרו וא"כ כאן הא בשחיטה הוי שינוי כדברי התוס' בב"ק ס"ח במה טביחה דאהכי מעשיו וא"כ הא נפקא לחולין ולא לריך כלל פדי' ואי נאמר דמיירי בכהן ולפי דברי הכתיבות הנ"ל הא עבר אלא תגזול וקלבד"מ וא"כ ע"כ איירי בכהן דבישראל הא הוי להכל"ע ואפילו לר"ל דס"ל חייבי מלקות שוגגין פטורין מתשלומין ג"כ כן הוא ולכ"מ ודו"ק:

**אולם** זה רק לפילפולא ובעיקר הקושיא בהא דפריך והרי זריקה מתרת לפי דברי התוס' זבחים הנ"ל ל"ק לפי דברי התוס' בב"ק דהא דפריך הך קושיא הוא רק למאן דמוקי בנשפך הדם דבשוחט בפנים שלא לשם

לשם בעלים אליבא דכ"ע שחוטה ראוי' הוא כיון דזרק הדם לבסוף כבחולין פי' לענין אותו ואת בנו ובכריתות כ"ד וכן בהא דכתבתי בהטעם דכהנים לוקין אלהכל"ע יש לעיין עוד כיון דכאן איכא הטעם דגברא בר השלומין הוא ועיין ברמב"ם ז"ל בהלכות גזילה דכתב ב' טעמים בהא דאין לוקין בגזילה ועיין בהגהות אמרי ברוך על חו"מ סי' ל"ד מהגאון בעל ע"ה ובמק"א הארכתי בזה ואכ"מ:

(יד) **ויש** לפרש בזה ע"ד פילפול קצת דברי התוס' בפסחים ס"ג בהא דאמרינן שם השוחט את הפסח על החמץ עובר בל"ת ובתוס' שם ד"ה השוחט אומר ריב"א דהפסח כשר דהא לא שעה"כ לעכב ובתוספתא דמכילתין תניא בהדיא השוחט את הפסח על החמץ בי"ד עובר בל"ת והפסח עצמו כשר ויוצא בו י"ח עכ"ל והנה הפר"ח וכל מפרשי הקדמונים הוקשו לפי דברי התוס' דלא הביאו הדרשא דירושלמי דיש קרא להכשיר א"כ כימא כל מילתא דא"כ ל"ת א"ע לא מהני וכקושיית התוס' בתמורה ד"ד והנה על הא דכתבו דלא שעה"כ לעכב הקשה המרש"א דהא תרי קראי כתיבי בפ' משפטים ובפרשת תשא לא תשחט ולא תזבח ותרץ דצריך לב' לאוין וקשה לפי דברי התוס' ב"מ ס"א ועיין במרש"א שם דאדבר דאין לוקין לא אוקמין בלאוי יתירה וא"כ כאן לפי דכתבו המפורשים לשיטת התוס' בפסחים כ"ט ועיין פסחים ל"ה דב"י הוי להכל"ע ועיין אריכות בזה בשג"א סי' ע"ז ופ"ב וכתבו ג"כ דלא דהלאו דלא תשחט ג"כ הוי כל"ע ועיין או"ח וא"כ בלא"ה אין לוקין ולא מוקמינן בלאוי יתירין:

**ונראה** דהנה בירושלמי פ' ת"כ ה"ד איתא מנין לשוחט פסח על החמץ שהוא עובר בל"ת ת"ל לא תשחט אין לי אלא השוחט הזורק מנין ת"ל על חמץ דם א"ר שמואל מנה שהוא מתחייב על הזריקה הדא אמרת פסח עצמו כשר ע"כ והפי' בירושלמי הוא דכיון דאתה אומר שהפסח פסול וא"כ הא א"א להתחייב על הזריקה כיון דכפסול מקודם בשחיטה וה"ל כמו מחמץ מנחה פסולה דאמרינן במנחות כ"ו דהוא פטור ולא ק"ל כהא דאמרינן שם לקמן תני חזקי' לא תשחט על חמץ דם זבחי התורה קראה אותו זבח א"ר מנא אילולי דתני כן חזקי' מליכו דבר פסול וחייבין עליו המחמץ את הפסולה אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור אר"ח מ"ד חייב כשכפסלה מחמת חמוצה מ"ד פטור כשלא כפסלה מחמת חמוצה ורק דבפסח אי מקודם נפסלה לא מחייב אח"כ משום זורק על חמץ דם זבחי וחלקו בין פסח למנחה דאף אי הי' הפסול מחמת דבר זה בעצמן ג"כ אין חייבין עליו וא"כ מוכח מכאן דהפסח כשר אולם לכאורה יש לומר בראיית הירושלמי מריקה לפי דהבאתי לעיל דברי התוס' בזבחים ק"י דאי אי קבל הדם לאחר שחיטת סימן ראשון וזרקו הזריקה עולה שפיר וא"כ הא יל"ר בה"ג כשאי שחט הס"ר והנה בסימן ראשון לאוד בודאי לא עבר אלא תשחט דם זבחי ובפרט למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף כבחולין כ"ט לענין ש"א ורק לרב שימי אמרינן שם דאפילו למ"ד דאיכא לשחיטה אל לבסוף חייב בסימן א' כיון דעבד מעשה חטאת העוף בחוץ אבל לרבא אף בש"א ג"כ פטור וא"כ משכחת דהזורק חייב בכה"ג דעוד לא כאסור בהשחיטה [והנה אין להביא ראי' משום דאי כאסר הפסח תחילת שחיטה א"כ אין חייב עוד בהגמר כיון דכבר פסול הי' דז"א דהא אי לא אמרינן ישנה לשחיטה מתוע"ס א"כ ממילא לאו פסול הוא ולכן אף דאמרינן לא אכפת לן דהוי כגלגל החוזר כדברי התוס' בב"מ ל' וכן אין לומר ג"כ כיון דאמרינן בחולין כ"ט נתקלקלה בשחיטה קאמרת דאפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתוע"ס מ"מ בנתקלקלה בשחיטה לא הוי שחיטה כלל וא"כ כאן ג"כ דנשחט הפסח בקילקול בסוף לא כאסר למ"ד ישנה לשחיטה מתוע"ס מה"ט דלעיל ועוד דכאן ל"ש לומר כן לפי דס"ל לרבא בזבחים ס"ט אם הועילה לו ש"ח לחייבו כרת לא תועיל וכו' ועיין ביבמות קי"ט דס"ל מ"ל איסור לאו מ"ל איסור כרת ועיין אריכות בזה במל"מ פ"א מהלכות יו"ט ה"ז ובנוב"ק חאו"ח סי' כ"א ולכן אף דהא פסול הוי שם שחיטה כיון דהועיל לו וחייבו מלקות וקצרתי] וא"כ שוב ליכא ראי' דהפסח פסול מזריקה אולם הדבר נכון דהא כבר נודע קושיית הפי' והשג"א בסי' ע"ה ובפ"ב אי ביטול מועיל לא"י הא הוי התראת ס' ולא שמי' התראה דשמא ביטול השוחט חמצו ותרצו המפורשים דמשכחת כגון שהי' לבני חבורה חמץ והם הותרו בו או דאמרו להשוחט דלא ביטלו עיין עליהם וא"כ שוב הא א"א לומר דאיירי בה"ג שהזורק זורק בין ס"א לס"ב דהא כתבתי לעיל דבה"ג אסור הזר לגמור השחיטה כיון דהוא מקבלה וזריקה וא"כ אף דכאמר דאיירי כאן דשחט הכהן הקרבן אבל הא בפסח בעי שליחות הבעלים כבקדושין מ"ג וא"כ הא כאן בלא"ה לא הוי פסח דידהו כיון דא"א להם לשחוט ולגמור השחיטת סימן שני וכל מילתא דלא מצי עביד לא משוי שליח וא"כ כפסול הפסח בלא"ה משום דכשחט בלי שליחות וא"כ הראי' הוא שפיר אולם הא אכתי משכחת בחבורה שכולם כהנים דאפילו אי היתה לבני חבורה חמץ לא כפסול משום דהי' בלי שליחות והכהן שחט ושוב ליכא ראי' הכשר ושוב יש לומר דפסול והנה לפי הראי' הנ"ל דכשר שוב ליכא קושיא מהא דכ"מ דא"ר ל"ת א"ע ל"מ כיון דע"כ ל"ל דכאן כשר משום הראי' הנ"ל וע"כ ל"ל בהא דעביד ל"מ דבקדשים דבעינן שעה"כ לעכב לית לן הא' כללא כדברי השעה"מ בפ"א מהלכות ק"פ מיהו אי משכחת באופן הנ"ל שוב ליכא ראי' דכשר ושוב יש לומר דפסול מטעם א"ע ל"מ ויש לומר דכאן איכא שעה"כ כיון דיש ב' לאוין אולם לפי הלייר הנ"ל דמשכחת בחבורה שכולה כהנים וכהן שחט שוב ע"כ ל"ל דכאן שעה"כ משום דיש לומר דבעי לעבור עליו בשני לאוין ואי דהא הוי להכל"ע ואין לוקין ושוב א"א לומר דבעי ב' לאוין לפי דברי התוס' ב"מ ס"א דז"א דהא דעת רש"י ז"ל בתמורה הוא דבכהנים לוקין אלהכל"ע ועיין באו"ח פסחים בסוגיא דחזקי' ור"א שהאריך בזה וא"כ הא שוב לוקין וי"ל דבעי לעבור עליו בב' לאוין ולא הוי שעה"כ ועפי"ז תבין דברי התוס' בכאן וכן הא דלייכו על המשכה דעבר בל"ת לפי דכייל בספר יד מלאכי דהיכי דקתני דעובר בל"ת הוא ג"כ מלקות ויתורצו כל הקושיית דאמאי פליגי הירושלמי בתלמוד דכשר עם הטעם בהתוס' ויש להרצות בזה בהסוגיא ומאוד קצרתי שאכ"מ ומה שיש להסתפק בכאן לפי דברי התוס' בזבחים ק"י בהא דכמכין רק עד שישחוט כבפסחים פ"ע אי בה"ג דקיבל בין ס"ר לס"ש וזרק אי יכול להמנות ואקצר בכאן דאכ"מ ודו"ק:

**נחזור** להס' שנסתפקתי אי זר יכול לשחוט סימן השני אי כבר זרק והנה בכל מקום דאמר דשחיטה לאו עבודה היא ליכא ראי' דיש לומר דקאי ארוב שחיטת מיהו היכי דאירע כה"ג מבעי לי אי קפדינן אסדר עבודות דכל הקרבנות או קפדינן אעשיית קרבן זה:

(טו) **והנה** ביבמות ל"ג אהא דפריך זר ששימש במאי אי בשחיטה שחיטה לאו עבודה הוא ולכאורה אמאי לא משני בכה"ג דשחט קודם ס"ר וקיבל וזרק דמו ואח"כ גמר הזר השחיטה אמנם לפי דברי האחרונים החולקים על הפמ"ג או"ח סי' תרכ"א אות ד' וסי' שט"ז במ"ז דבי דלאחר שחיטת רוב הסימנין ג"כ בשחט אחר חייב משום כ"כ ורק דתו איכו חייב וכמו דאמרינן גבי שבת בסי' כפל דמחתך בבשר בעלמא הוא ולכן ממ"כ מהלינן וא"כ כאן דאף בשחיטת כל סימן אי הא שוב א"א לחיות והוי כמפרכסת ועיין במנחת חנוך בהורג טריפה אי חייב משום כ"כ:

אולם

**אולם** לפי"ז יוקשה ביתר שאת הדיקדוק השני שדקדקו המפורשים כיון דלפי"ז עיקר הקושיא שייך רק אאקוותא דרב"ע אמאי נטר בהך קושיא עד שמצא המשנה דכל הפסולין אולם גם זה יש ליישב ע"ד החדוד:

**ואקדים** דהנה התוס' בזבחים ק"י ד"ה ואי אלימא דר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר כתבו וז"ל ול"ע אי שחט סימן א' וקיבל א' דמו הרקו כיון דחשיב חצי מתיר א' אמרינן משרי ומיהו הא פשיטא הי לא גמר אח"כ שחיטת לא שרי עכ"ל הרי חזינן מדברי התוס' הנלו דיכול לזרוק הדם קודם גמר השחיטה והנה נסתפקתי בה"ג אי אי שחט סימן ראשון וקיבל הכהן הדם הרק אי יכול סימן השני לשחוט הזר דהנה צריש פי כל הפסולין למדנו דשחיטה בזר כשירה מוהקריבו בני אהרן הכהנים מקבלה ואילך מלות כהונה והנה כאן דהשחיטה היא לאחר קבלה הריקה שייך לומר דהזר אסור לשחוט כיון דהוי לאחר קבלה וזריקה והנה זה פשיטא לי אי שחט ס"ר וקיבל הדם ולא זרק עוד בודאי אף דהוי מקבלה ואילך נ"מ יכול הזר לשחוט דהא בכל שחיטת קרבן הוא כן דהשוחט בוחט והמקבל עומד לקבל הדם ואף דקודם הגמר שחיטה נתקבל קצת דם מ"מ השוחט שרי לשחוט שפיר ודרך שחיטה וקבלה כן הוא ועיין בכריתות כ"ג איזה דם הנפש שכשר לזריקה פלוגתא דר"י ור"ל אי כ"ז שמקלח אי מטפה המשחרת ואילך ועיין בחולין ל"ו בפרש"י ותוס' שם ואף דנאמר דהמקבל לא התחיל לקבל רק לאחר שנשחט. מ"מ יש לומר דזה לא חשוב מקבלה ואילך כיון דהוא יכול לקבל אחר שחיטת סימן זה ג"כ ואף דהוא לא קיבל מ"מ הא ראוי הדם לקבלה והוי כדמיון דכתבו התוס' בזבחים מ"ג ד"ה הקומץ דהוקשו ותימה הוא אם לא יתחייב בשירי הדם משום פיגול הא יש לכן מתירין שהמתנות מתירין שפיכות שירים כמו שמתירות את האימורין ות"ר ה"ל ושמא כיון דמתחילה כל טיפה וטיפה ראוי' לזריקה חשוב כולא דם מתיר ע"כ וה"כ כל טיפה וטיפה מתחילה ראוי' הדם לקבלה לכן יש לומר דלא חשוב מקבלה ואילך ועוד יש להביא ראיות לזה אולם דא מספקא לי אי כבר קיבל הדם הרק דשוב בודאי אינו ראוי להתקבל ועוד דלאחר זריקה הוא יש לומר דשוב יהי' אסור להזר לשחוט דהשתא שוב לאחר הקבלה הריקה הוא:

(יב) **והנה** לכאורה יש להביא ראי' ע"ד החדוד מהש"ס דב"ק ע"ו בהא דקתני במשנה דלר"ש בגנב וטבח קדשים שחייב באחריות דחייב בדו"ה ומקשינן מכדי שמעינן לי' לר"ש דשחיטה שא"ר לאו שמי' שחיטה קדשים נמי שחיטה שא"ר הוא כי אתא רב דימי אר"י בשוחט תמימים מבפנים לשם בעלים ומקשינן והרי חזרה קרן לבעלים אר"י ב"א שנשפך הדם כי אתא רבין אר"י בשוחט תמימים בפנים שלא לשם בעלים ור"ל אמר בשוחט בע"מ בחוץ תהי בה ר"א לר"י שחיטה מתרת והלא זריקה מתרת לר"ל שחיטה מתרת והלא פדי' מתרת ולכאורה קשה לפי דברי תוס' בזבחים הנ"ל דיכול לקבל הדם ולזרוק בין סימן לסימן הא משכחת שפיר דכהן אחר יקבל ויזרוק הדם ומ"מ הא צריך לגמור שחיטתו כדברי התוס' הנ"ל וא"כ כאן אי יגמור השחיטה הא שוב יהי' שחיטה מתרת אולם להנ"ל ניחא דהא לכאורה קשה בכאן אף בשוחט שלא לשם בעלים מ"מ הא לפי דעת רש"י ז"ל בפסחים ז' דכל הקדשים בעינן שישחטו בשליחות הבעלים ובמק"א הבאתי מדברי גדולי האחרונים דמשמע מדבריהם דאפילו בדיעבד פסול וא"כ כאן הא נשחט בלי שליחות הבעלים והנה בהא דמשני בשוחט לשם בעלים ליכא קושיא כ"כ אף דהרשב"א בנדרים ל"ו מבואר הא דבתורם משלו על של חברו דלא מהני ניחותא דאח"כ במידי דבעי שליחות מ"מ הא מבואר בספרו של זקני זללה"ה בקלה"ח סי' רס"ב ראי' לשיטת הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהלכות תרומות דמהני הא דכלך אצל יפות והנה הא דהביא ראי' מעירובין ע"א דמהני לב"ה ביטול רשות ומשתיכה משום דהוי ככלך אצל יפות ודן מזה במי שפכח לבטל המלו בע"פ ע"ש יש לומר לכאורה לפי דעת הרא"ש ברפ"א לענין אחיות שרלו להבריח דאומדנא ל"מ רק לבטל אבל לא דיעשה קנין עיי"ז וכעין דברי הש"כ דאוכפא כמאן דעביד ל"א והקברא כיון דס"ס לא עשה וכן כאן לענין שליחות בקדשים הא ס"ס לא עשה שליח ועיין ב"מ כ"א אולם עיין בב"י סי' שכ"א מהסוגיא דקידושין ובט"ז שם ואכ"מ אבל בשחט שלא לשם בעלים ומשמע מגוס שינוי קודש ועיין במפה"י הא הוי שלא בשליחות הבעלים אולם לפי דברי התוס' מובאים בר"ן נדרים ל"ו אהא דהכל צריכין דעת דהוקשו מקידושין כ"ה בבהמה שנתלאת מירושלים למגדל עדר זכרים עולות יקרבו אף דלא הוי בדעת בעלים ותרלו דדעת בעל הקרבן הוא דכל מי שימלאנו יקריבו ע"ש וא"כ כאן נמי יש לומר דדעתם כן הוא אף שיקריבו שלא"ש מ"מ הא כשר הוא ורק דאינו עולה לרצון אבל קצת מלוה איכא דהא כקרבן נדבה. בכריש זבחים אולם אכתי קשה לפי דברי התוס' בב"ק ע"א ע"ב דהוקשו דהא כל טובח נאו דמאי קטבח דמכי שחט בה פורתא קניא בשינוי מעשה ותרלו דלא חשוב שינוי מעשה לקנותה בכך ועיין בספר גאון לבי בסוף הספר דמפרש כוונתם משום דהוי כשינוי מעשה החוזר לברייתו והנה בנתיבות סי' ל"ד מסביר הטעם דשינוי מעשה בידים החוזר דלא קני דהוא משום דבשעה דמשני הוי כגזילה חדשה וכ"מ דהא"ר א"ב ל"מ ורק בשינוי דאינו חוזר לא אמרינן כן כיון דאפילו שינוי דממילא ג"כ קני ושוב ל"ש האי כללא כמו דכתבו התוס' גבי לירש אין בכור ע"ש ובמק"א הארכתי בדברי' וישבתי דברי אא"ז זללה"ה שם וא"כ לפי"ז הא כיון דעבר שוב אלא תגזל הא אין שלד"ע כיון דמ"מ הוא לא החזיר הגזילה ולחד תרץ בתוס' ב"מ י' המעשה בטיל ושוב בלא"ה פסול משום דנשחט בלי שליחות:

(יג) **אולם** הדבר נכון לפי דברי המוב"י חאה"ע סי' ע"ו דבאיסור עשה יש שליח לד"ע וא"כ לאו דגזילה הא אין לוקין עליו כיון דניתק לעשה ושוב שפיר כשר הקרבן אמנם לפי דברי רש"י ז"ל בתמורה דהכהנים לוקין אלהכל"ע ג"כ שוב יקשה קושייתי וע"כ צ"ל דכאן מיירי בישראל וא"כ כיון דמיירי בישראל ממילא מיושב מה דהקשתי בהא דפריך והלא זריקה מתרת הא יש לומר דמיירי לפי דברי התוס' זבחים ק"י בשחט ס"א וקיבל הרק ואח"כ גמר השחיטה ה"א דהא לפי דכי לעיל דבכה"ג שוב אסור לישראל לשחוט כיון דהוי אחר הקבלה והזריקה וא"כ ע"כ א"א לאוקמי כן והוא נכון ע"ד החדוד ובמק"א הארכתי מדברי ר"ל ג"כ בהא דהקשה והרי פדי' מתרת לשיטת רש"י ז"ל דמיירי בבע"מ מעיקרו וא"כ אין בו מועל אחר מועל כבמעילה י"ט דפליגי ר"ש ורבנן דוקא בקדשים תמימים דנעשו בע"מ ועיין בתוס' שם הטעם משום דבעי' העוה"ע משא"כ בבע"מ מעיקרו וא"כ כאן הא בשחיטה הוי שינוי כדברי התוס' בב"ק ס"ח במה עביה דאהכי מעשיו וא"כ הא נפקא לחולין ולא צריך כלל פדי' ואי נאמר דמיירי בכהן ולפי דברי הנתיבות הנ"ל הא עבר אלא תגזול וקלבד"מ וא"כ ע"כ איירי בכהן דבישראל הא הוי להכל"ע ואפילו נר"ל דס"ל חייבי מלקות שוגגין פטורין מתשלומין ג"כ כן הוא ואכ"מ ודו"ק:

**אולם** זה רק לפילפולא ובעיקר הקושיא בהא דפריך והרי זריקה מתרת לפי דברי התוס' זבחים הנ"ל ל"ק לפי דברי התוס' בב"ק דהא דפריך הך קושיא הוא רק למאן דמוקי בנשפך הדם דבשוחט בפנים שלא לשם

לשם בעלים אליבא דכ״ע שחוטה רחוי׳ הוא כיון דמזרק הדם לבסוף כבחולין פ׳ לענין אותו ואת בנו ובכריתות כ״ד וכן בהא דכתבתי בהטעם דכהנים לוקין אלהכל״ע יש לעיין עוד כיון דכאן איכא הטעם דגברא בר השלומין הוא ועיין ברמב״ם ז״ל בהלכות גזילה דכתן ב׳ טעמים בהא דאין לוקין בגזילה ועיין בהגהות אמרי ברוך על חו״מ סי׳ ל״ד מהגאון בעל ע״ח ובמק״א הארכתי בזה ואכ״מ:

(יד) **ויש** לפרש בזה ע״ד פילפול קלת דברי התוס׳ בפסחים ס״ג בהא דאמרינן שם השוחט את הפסח על החמץ עובר בל״ת ובתוס׳ שם ד״ה השוחט אומר ריב״א דהפסח כשר דהא לא שעה״כ לעכב ובתוספתא דמכילתין תניא בהדיא השוחט את הפסח על החמץ בי״ד עובר בל״ת והפסח עלמו כשר ויולא בו י״ח עכ״ל והנה הפר״ח וכל מפרשי הקדמונים הוקשו לפי דברי התוס׳ דלא הביאו הדרשא דירושלמי דיש קרא להכשיר א״כ כימא כל מילתא דא״כ ל״ת א״ע לא מהני וכקושיית התוס׳ בתמורה ד״ד והנה על הא דכתבו דלא שעה״כ לעכב הקשה המרש״א דהא תרי קראי כתיבי בפ׳ משפטים ובפרשת תשא לא תשחט ולא תזבח ותרן דלריך לב׳ לאוין וקשה לפי דברי התוס׳ ב״מ ס״א ועיין במרש״א שם דלאדבר דאין לוקין לא אוקמין בלאוי יתירה וא״כ כאן לפי דכתבו המפורשים לשיטת התוס׳ בפסחים כ״ט ועיין פסחים ל״ה דב״י הוי להכל״ע ועיין אריכות בזה בשג״א סי׳ ע״ז ופ״ב וכתבו ג״כ דלא דהלאו דלא תשחט ג״כ הוי כל״ע ועיין או״ח וא״כ בלא״ה אין לוקין ולא מוקמינן בלאוי יתירין:

**ונראה** דהנה בירושלמי פ׳ ת״כ ה״ד איתא מנין לשוחט פסח על החמץ שהוא עובר בל״ת ת״ל לא תשחט אין לי אלא השוחט הזורק מנין ת״ל על חמץ דם א״ר שמואל ממה שהוא מתחייב על הזריקה הדא אמרת פסח עלמו כשר ע״כ והפי׳ בירושלמי הוא דכיון דאתה אומר שהפסח פסול וא״כ הא א״א להתחייב על הזריקה כיון דכפסול ונקודם בשחיטה וה״ל כמו מחמץ מנחה פסולה דאמרינן במנחות כ״ו דהוא פטור ולא ק״ל כהא דאמרינן שם לקמן תני חזקי׳ לא תשחט על חמץ דם זבחי התורה קראה אותו זבח א״ר מנא אילולי דתני כן חזקי׳ אמינו דבר פסול וחייבין עליו המחמץ את הפסולה אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור אר״ח מ״ד חייב כשנפסלה מחמת חמולה מ״ד פטור כשלא נפסלה מחמת חמולה ורק דבפסח אי מקודם נפסלה לא מחייב אח״כ משום זורק על חמץ דם זבחי וחלקו בין פסח למנחה דאף אי הי׳ הפסול מחמת דבר זה בעלמן ג״כ אין חייבין עליו וא״כ מוכח מכאן דהפסח כשר אולם לכאורה יש לומר ברא״ית הירושלמי מזריקה לפי דהבאתי לעיל דברי התוס׳ בזבחים ק״י דאי קבל הדם לאחר שחיטת סימן ראשון וזרקו הזריקה עולה שפיר וא״כ הא יל״ר בה״ג כשאי׳ שחט הס״ר והנה בסימן ראשון לחוד בודאי לא עבר אלא תשחט דם זבחי ובפרט למ״ד אין לשחיטה אלא לבסוף כבחולין כ״ט לענין ש״ח ורק לרב שימי אמרינן שם דאפילו למ״ד דאיכא לשחיטה אל לבסוף חייב בסימן א׳ כיון דעבד מעשה חטאת העוף בחוץ אבל לרבא אף בש״א ג״כ פטור וא״כ משכחת דהזורק חייב בכה״ג דעוד לא נאסר בהשחיטה [והנה אין להביא ראי׳ משום דאי׳ נאסר הפסח תחילת שחיטה א״כ אין חייב עוד בהגמר כיון דכבר פסול הי׳ דז״א דהא אי לא אמרינן ישנה לשחיטה מתוע״ס א״כ ממילא לאו פסול הוא ולכן אף דאמרינן לא אכפת לן דהוי כגלגל החוזר כדברי התוס׳ בב״מ ל׳ וכן אין לומר ג״כ כיון דאמרינן בחולין כ״ט נתקלקלה בשחיטה קאמרת דאפילו למ״ד ישנה לשחיטה מתוע״ס מ״מ בנתקלקלה בשחיטה לא הוי שחיטה כלל וא״כ כאן ג״כ דנשחט הפסח בקילקול בסוף לא נאסר למ״ד ישנה לשחיטה מתוע״ס מה״ט דלעיל ועיד דכאן ל״ש לומר כן לפי דס״ל לרבא בזבחים ס״ט אם הועילה לו ש״ח לחייבו כרת לא תועיל וכו׳ ועיין ביבמות קי״ט דס״ל מ״ל איסור לאו מ״ל איסור כרת ועיין אריכות בזה במל״מ פ״א מהלכות יו״ט הי״ז ובכוב״ק תאו״ח סי׳ כ״א ולכן אף דהא פסול הוי שם שחיטה כיון דהועיל לו וחייבו מלקות וקלרתי] וא״כ שוב ליכא רא״י דהפסח פסול מזריקה אולם הדבר נכון דהא כבר נודע קושיית הפ״י והשג״א בסי׳ ע״ה ובפ״ב אי ביטול מועיל לא״י הא הוי התראת ס׳ ולא שמי׳ התראה דשמא ביטול השוחט חמלו ותרלו המפורשים דמשכחת כגון שהי׳ לבני חבורה חמץ והם הותרו בו או דאמרו להשוחט דלא ביטלו עיין עליהם וא״כ שוב הא א״א לומר דאיירי בה״ג שהזורק זורק בין ס״א לס״ב דהא כתבתי לעיל דבה״ג אסור הזר לגמור השחיטה כיון דהוא מקבלה וזריקה וא״כ אף דכאמר דאיירי כאן דשחט הכהן הקרבן אבל הא בפסח בעי שליחות הבעלים כבקדושין מ״ג וא״כ הא כאן בלא״ה לא הוי פסח דידהו כיון דא״א להם לשחוט ולגמור השחיטת סימן שני וכל מילתא דלא מלי עביד לא משוי שליח וא״כ כפסול הפסח בלא״ה משום דנשחט בלי שליחות וא״כ הרא״י הוא שפיר אולם הא אכתי משכחת בחבורה שכולם כהנים דאפילו אי היתה לבני חבורה חמץ לא כפסול משום דהי׳ בלי שליחות והכהן שחט ושוב ליכא רא״י הכשר ושוב יש לומר דפסול והנה לפי הרא״י הנ״ל דכשר שוב ליכא קושיא מהא דכ״מ דא״ר ל״ת א״ע ל״מ כיון דע״כ ל״ל דכאן כשר משום הרא״י הנ״ל וע״כ ל״ל בהא דעביד ל״מ דבקדשים דבעינן שעה״כ לעכב לית לן הא׳ כללא כדברי השעה״מ בפ״א מהלכות ק״פ מיהו אי משכחת באופן הנ״ל שוב ליכא רא״י דכשר ושוב יש לומר דפסול מטעם א״ע ל״מ ויש לומר דכאן איכא שעה״כ כיון דיש ב׳ לאוין אולם לפי הלייר הנ״ל דמשכחת בחבורה שכולה כהנים וכהן שחט שוב ע״כ ל״ל דכאן שעה״כ משום דיש לומר דבעי לעבור עליו בשני לאוין ואי דהא הוי להכל״ע ואין לוקין ושוב א״א לומר דבעי ב׳ לאוין לפי דברי התוס׳ ב״מ ס״א דז״א דהא דעת רש״י ז״ל בתמורה הוא דבכהנים לוקין אלהכל״ע ועיין באו״ח פסחים בסוגיא דחזקי׳ ור״א שהאריך בזה וא״כ הא שוב לוקין וי״ל דבעי לעבור עליו בב׳ לאוין ולא הוי שעה״כ ועפי״ז תבין דברי התוס׳ בכאן וכן הא דלייכו על המסכה דעבר בל״ת לפי דכייל בספר יד מלאכי דהיכי דקתני דעובר בל״ת הוא ג״כ מלקות ויתורלו כל הקושיית דאמאי פליגי הירושלמי בתלמוד דכשר עם הטעם בהתוס׳ ויש להרלות בזה בהסוגיא ומאוד קלרתי שאכ״מ ומה שיש להסתפק בכאן לפי דברי התוס׳ בזבחים ק״י בהא דנמכין רק עד שישחוט כבפסחים פ״ט אי בה״ג דקיבל בין ס״ר לס״ש וזרק אי יכול להמנות ואקלר בכאן דאכ״מ ודו״ק:

**נחזור** להס׳ שנסתפקתי אי זר יכול לשחוט סימן השני אי כבר זרק והנה בכל מקום דאמר דשחיטה לאו עבודה היא ליכא רא״י דיש לומר דקאי ארוב שחיטת מיהו היכי דאירע כה״ג מבעי לי אי קפדינן אסדר עבודות דכל הקרבנות או קפדינן אעשיית קרבן זה:

(טו) **והנה** ביבמות ל״ג אהא דפריך זר שפימש במתי׳ אי בשחיטה שחיטה לאו עבודה הוא ולכאורה אמאי לא משני בכה״ג דשחט קודם ס״ר וקיבל וזרק דמו ואח״כ גמר הזר השחיטה אמנם לפי דברי האחרונים החולקים על הפמ״ג או״ח סי׳ הרכ״א אות ד׳ וסי׳ שט״ז במ״ז דכי דלאחר שחיטת רוב הסימנין ג״כ בשחט אחר חייב משום כ״כ ורק דתו איכו חייב וכמו דאמרינן גבי שבת בפ׳ כלל דמתהך בבשר בעלמא הוא ולכן ממ״כ מהלינן וא״כ כאן דאף בשחיטת כל סימן אי הא שוב א״א לחיות והוי כמפרכסת ועיין במנחת חנוך בהורג טריפה אי חייב משום כ״כ:

אולם

**אולם** לכאורה קשה בהא דאוקמינן שם בשחיטת פרו של כה"ג ופריך א"ה מאי אריא זר אפילו כה"ד נמי ולכאורה הא באמת הקשה בשעה"מ בהלכות עיה"כ אהא דמוקמינן בשחיטת פרו לפי דברי התוס' ביומא מ"ב ע"א ד"ה שחיטה לאו עבודה היא דהקשו בהא דפרכינן במנחות ו' והא אמר רב שחיטת פרו בזר פסולה ומשני שאני פרה דקדשי בה"ב הוא ואמאי לא פריך משחיטת פרו של אהרן למ"ד פסולה בזר ולא הוי מלי לשנויי הכי ותרץ הרב ר' שמואל בר שלמה בשם הרב יוסף קללון זצ"ל דהתם לאו משום דשחיטה הוי עבודה דהא אפילו בשאר כהנים פסול אלא הטעם הוא משום דבעינן בעלים ע"כ וא"כ לפי"ז אמאי חייב כאן מיתה או אפילו מלקות כיון דעיקר האיסור הוא משום בעלים ע"ש וא"כ לכאורה קשה דהא יש לומר דהכא הא דכתבתי דלכן לא מתרץ כה"ג הנ"ל משום דשוב אין מחייב משום שבת כיון דמפרכסת היא תו ליכא משום כ"כ אולם הא נודע טעם הרמב"ם ז"ל בחבלה משום מפרק ועיין פ"י בילה י"ב והנה כאן שייך ג"כ סברה זו כדברי התוס' בילה י"ב ובפסחים בסוגיא דהואיל לענין מבשל טה"ג ביו"ט אולם כאן דהוי כבר לאחר קבלת הדם הא ל"ש טעם זה כיון דבודאי א"ל להדם אולם יש לומר לכאורה בפרו של כה"ג לפי דכתבו התוס' במגילה ט' ותוס' יומא י"ב דכ"ג שנטמא ומשמש אחר תחתיו הפר בא משל הראשון וכן לפי דאבעיא לן ביומא מ"ט בשחט ומת מהו שיכנס אחר בדמו ועיין בריטב"א ובתוי"ט שם דבשחט ונטמא לא מבעיא לן כיון שהפר בא משל הראשון והשני אך שליחו ודאי יכנס בדמו וא"כ משכחת אף בכבר קיבל הדם ואף אי נזרק קלת ונטמא ובפרט לשיטת ר"י ור"ש בפסחים כ"ב דטומאת משקין הוא דאורייתא ונטמא הדם ג"כ וא"כ אי נשאר עוד הס"ש ויכול לזרוק הדם אף בנטמא והפר בא משל הראשון מיהו אי נשאר עוד דם א"ל להביא אחר וא"כ שוב שייך מפרק אפי' בגמר שחיטה מיהו דבר זה יש לדחות בנקל ועיין בכריתות איזה דם הנפש דהוא כשר לזריקה פלוגתא דר"י ור"ל ועיין חולין ל"ו וזבחים ע"ט והנה בסוגיא דשם הארכתי בפלפולים נאותים במק"א ב"ה ולא באתי אלא בשביל ההקדמה הנ"ל:

**ועוד** יש לומר ביה"כ בודאי ל"ש סברת התוס' הנ"ל כיון דביה"כ בעינן על הסדר וחוקה כתיב בודאי בכה"ג אסור משום דהוי שלא כסדרן והנה ד' עבודות שמתירות שחיטה וקבלה והלכה וזריקה בעינן בודאי שיהא כסדרן ועיין מנחות ק"ט בשתי הלחם שמתירות מהו שיתירו שלא כסדרן כגון דזרעינהו בין העומר לשתי הלחם וחליף עלייהו שתי הלחם ועומר מאי כסדרן שריין שלא כסדרן לא שריין ע"ש וכאן נמי הא שלא כסדרן הוא ובודאי לא שריין ביה"כ דבעינן כל העבודות שיהי' על הסדר והנה במק"א הארכתי עפי"ז ליישב קושיית המקמ"ח מובא בשו"ת מהד"ר בש"ק דזבחים ס"ה בהא דאמר ר"א שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ואמר רבא דשהי' בש"ם בעולת העוף איכא בכייהו ועיין ברש"י ז"ל שם כיון דיש חתיכת רוב בשר בין סל"ם והקשה לשיטת רש"י ז"ל בחולין ל"ב באבעיא דשהה במעוט סמנים מהו דקאי על שהי' במ"ב ובתב"ם סי' כ"ג כתב דהוא דאורייתא וא"כ אמאי בקדשים גרע דבלא"ה פוסל במ"ד בשהי' והארכתי לפי"ז לפי הטעם דבי"ם משום דאחשבי' ואלרפו לשחיטה ולאחר הקבלה אי אחשבי' הא עי"ז יהי' שלא כסדרן וזה בבהמה דהשהי' הוא שעור גדול ובודאי צריך לקבל קודם הדם דהוא כשר לזריקה עיין בכריתות כ"ב ודם התמצית אינו כשר לזריקה עיי"ש והארכתי שם בעוף ג"כ ואקצר ולא אעתיקו:

(יח) **והנה** לכאורה יש בפשוט לפשוט הס' הנ"ל דהא התוס' במנחות ו' הקשו לר"ל בגבלה חוץ לחומת עזרה דכשר משום דכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי והקשו משחיטה דלא בעי כהונה ובעי פנים ותרצו משום קבלה והנה לפי"ז היכי דכבר קיבל הדם וזרק הא לפי"ז שוב יכול לגמור השחיטה בחוץ ג"כ וא"כ לפי"ז הא מותר שוב לזר לשחוט דהא ברש"י ז"ל ביומא מ"ב ע"א ד"ה שאני פרה כי בא"ד וז"ל שהרי שחיטתה בתר המשחה הלכך אין לך עבודות כחלוקות בה ע"כ וא"כ לפי"ז כאן נמי אי כשר בחוץ ל"ש לך עבודות כלל ולכן אפילו אי הוי מקבלה ואילך ג"כ ל"ש דיהי' עבודה אולם הא התוס' לא כתבו כן רק לר"ל ועוד לפי דתמהו בספר לוית חן ובס' תורת גיטין על תירץ הזה ולפי דכתבתי לעיל תירץ אחר אין לפשוט הס' הנ"ל ובלא"ה יש לומר לכאורה דדבר זה שכ' דיכול לקבל ולזרוק בין קימן לקימן הוא רק להמ"ד דישנו לשחיטה מתחילה ועד סוף וא"כ זה עכ"פ דם שחיטה הוא וקדשי' הסכין משא"כ למ"ד איכה לשחיטה אלא לבסוף א"כ עיקר השחיטה הוא בסוף יש לומר דאיכה מועל כלל קודם סוף השחיטה לקבל ולזרוק הדם וא"כ הא ר"ל ס"ל בחולין כ"ט דאיכה לשחיטה אלא לבסוף ע"כ ודו"ק:

(יז) **ועתה** נחזור להסוגיא דחולין בהא דבעי מלהקשות האי טמא עד דמוציא המסכה דפי' כל הפסולין דהכה בהא דכי' לעיל דהאיך יכול לזרוק קודם שחיטה דהוי שלא כסדרן י"ל לפי דברי הגי' מנחות פ"ט בעולת תמיד ששחטה של"ם כשירה והוקשו התוס' במנחות מ"ט דהא קודם התמיד אתעביד ותי' וז"ל ומיהו מהתם ל"ק מידי השחיטה לאו עבודה היא ולא הוי בכלל עשה ועיין במל"מ פ"א מתמידין דהאריך בזה וא"כ יש לומר ג"כ לענין שלא כסדרן כיון דשחיטה לאו עבודה היא לא אכפת לן הא דהוי שלא כסדרן וע"ש דמתורץ בדברי התוס' הנ"ל דשחיטה לאו עבודה היא מהא דברים עירובין בשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתי ההיכל וא"כ כיון דלאו עבודה כלל היא לא אכפת לן הא דהוי שלא כסדרן ועיין בש"ס דיומא מ"ב בהא דשחיטת פרו בזר דכשירה אף דאהרן וחוקה כתיב כיון דלאו עבודה הוא לא קאי עליו אהרן וחוקה וה"כ לענין שלא כסדרן אמכם הא ביומא ל"א כי בתוס' שם על הא דאמרינן מהו שיעשה סכין ארוכה וישחוט תבעיא לבן זומא תיבעיא לרבנן וכו' אבל הכא דקא עביד עבודה לא וכי' בתוס' וז"ל הא דקרי הכא לשחיטה עבודה לא תקשי אמאי דאמאי בכ"ד שחיטה לאו עבודה הוא די"ל דלא חשובה עבודה להצטרך כהן כשאר עבודת הדם מ"מ עבודה הוא דהא בעי פיים ע"כ הרי דחשוב קצת כעבודה וכן לפי שיטת הראב"ן בר"ה ל' דגם בשחיטה איכא עשה דהשלמה דלא כתוס' מנחות מ"ט ולענין עשה דעולה ראשונה ועיין בנו"א בר"ה ל' דכתב דבזה פליגי ת"ק ור"י בנו של ריב"ב בפסחים כ"ט לענין מחו"כ בשאר ימות השנה וא"כ כיון דחשוב עבודה לענין שאר דברים יש לומר דה"ה לענין שלא כסדרן ג"כ ואפילו בשאר ימות השנה ג"כ אסור לקבל ולזרוק הדם שבין סל"ם דהוי שלא כסדרן אמנם יש לומר דתלוי בזה דהנה בתוס' חולין כ"ט כתבו בד"ה תרי גברא בחד זיבחא דהא דאין שנים שוחטין זבח אי הוא רק לכתחלה ולא בדיעבד והנה בתוס' יומא ל"ב בסוגיא דקרצו משמע דלראב"ש אפילו בדיעבד פסול ובמנחת אהרן על הארוך מש"כ ז"ל כתב דלרבא ולר"י אפילו בדיעבד פסול ויש לומר דזה תלוי אי חשיב קצת עבודה אי לא דהנה הא דאין ב' שוחטין זבח אי הא דרשינן רק מקרא דתזבח וא"כ הוי כשאר עשה דבעינן שעה"כ לעכב וכאן הא לא שעה"כ אולם יש לומר דזה דבעינן שעה"כ לעכב הוא רק בדבר דהיא עבודה קצת אבל בדבר דלאו עבודה היא יש לומר דלא בעינן שעה"כ לעכב ומיושב בזה קושיית התוס' בזבחים ד"ד בהא דפריך ואימא היכא דשחט של"ש ליפסלו

ליפסלו והוקשו דהא בכל דוכתא בעינן בקדשים שעה״כ לעכב ולהכ״ל אי שחיטה לאו עבודה היא כלל, יש לומר דלא בעינן שעה״כ לעכב ועיין בזבחים מ״ו אהא דמתעסק פסול דבעינן לעכב מיהו יש לומר דזה תלוי בהך תרי טעמא דכתבו התוס׳ בהא דשחיטה לאו עבודה היא אי משום דשוה בחולין כבקדשים או משום דהכשר הכתוב אפילו פסולין ויש להאריך בכאן ואקצר ועיין בתוס׳ מעילה ד״ה דהקשו למ״ד התר שחיטה שנינו בשחט בלפנים וקיבל דמו בדרום אמאי אין מועלין הא ה״ל התר שחיטה ותרצו דמיירי דקיבל קודם שנגמר שחיטה הרי דלא איזיק לן הא דשלא כסדרן אף דהוי הקבלה קודם השחיטה ויש לומר דתלוי בהכ״ל או דיש לחלק בין קבלה לזריקה ועיין בחולין עי׳ בילא שלים ומכרו שלים עיי״ש ותבין:

**והנה** כתבתי לעיל לפרש ליסנא דעולא דאמר ביומא ל״ב ליסנא דקטלה הוא כדי לתרץ קושית התוס׳ דהא בי׳ אין זובחין זבח אי והנה לפי זה ע״כ צ״ל דאפילו בדיעבד ג״כ פסול בכי שזבחו זבח אי כדברי התוס׳ דשם וכ״כ בספר שיח יצחק ואף דלא שעה״כ ע״כ צ״ל דס״ל דשחיטה לאו עבודה היא וא״כ לפי״ז לא איזיק לן הא דהוי שלא כסדרן וא״כ שוב שייך שפיר לומר כדברי התוס׳ הכ״ל דיכול לקבל ולזרוק בין קל״ש ושוב לא אכפת לן הא דשלא כסדרן לפי דברי התוס׳ מנחות מ״ט הכ״ל, וא״כ יוקשה לפי״ז המשנה דכל הפסולין ששחטו שחיטתן כשירה שהשחיטה כשירה בזרים ובנשים ובעבדים ובלבד שלא יהא טמאין נוגעין בבשר דהנה מדהינן במשנה דכיי״ל כל הפסולין שכשרים ודקדק בהאי ובלבד ועיין ר״פ בכל מערבין דאין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חוץ דלפי״ז אמאי לא אשמעינן המשנה דבכה״ג אסור היכי דשחט ובין קל״ש קיבל הרק דאסור הזר לשחוט כגון דהוי לאחר זריקה והנה לכאורה יש לחלק ולומר דהיכי דשחט אותו שהתחיל לשחוט הסי׳ האי אף דאחר קיבל תרק שוב רשאי אותו לגמור בעצמו שחיטת סימן שני ול״ש דהוי מקבלה ואילך דהוי כעין על דעת ראשונה ועיין חולין ס״ט בילא שלים ומכרו שלים וכה״ג מחלקינן בכ״ד עיין בש״ס שבת קל״ג לענין ילין דאינן מעכבין את המילה חלוק בין סילק ידו או לא משא״כ זר אחר אסור לגמור כיון דבדידי׳ הוי דבר חדש שחיטת סימן שני ועיין במנחות ט״ז דמחלקינן לענין כל העושה ע״ד ראשונה הוא עושה דבשני דעות לא שייך זה וא״כ ניחא דלכן במשנה דכל הפסולין דמיירי בקדשים ממ״כ ניחא בשחט הזר דשחט סימן ראשון הא מותר ואי בשחט אחר הא בלא״ה אסור בקדשים משום דאין שנים שוחטין זבח אי וא״כ י״ל לכאורה דמכאן ראי׳ לעולא בקרלו דהלכה כראב״ש מהמשנה הנא דרק לעולא לשיטתי׳ מוכרח לומר כן כהאריכות הכ״ל וא״כ שוב ע״כ מוכח לפרש קרלו דהוא קטלא וא״כ ע״כ מוכח דמפרכסת היא כמתה וא״כ שפיר קשה האי טעמא דאיטמא במאי ואי דהא התוס׳ הקשו דמפרכסת ה״ה כחי׳ ותי׳ דחיישינן דיגע אחר פרכוס והא לא איכו אוחז הסכין ול״ק קושיית הש״ס כקושיית הת״ח ז״א דהא לעולא מהמשנה הכ״ל מוכח דמפרכסת היא כמתה ולכן הביא המשנה דכל הפסולין וא״כ הקשו האי טעמא דאיטמא במאי אולם זה יש לדחות קצת דדבר זה דחלקתי בין אדם אי לשנים צריך עוד חיזוק וכן הא דכתבתי דלעולא לשיטתי׳ יש ג״כ לדחות קצת ואקצר:

(יח) **אולם** לפי הכ״ל יש לומר באופן אחר דהנה כתבתי מדלא מחלק במשנה דבכה״ג אסור לזר לשחוט ע״כ צ״ל דאפילו בכה״ג ג״כ מותר והנה הבאתי לעיל קושיית התוס׳ דהא מפרכסת ה״ה כחי׳ וכולם תמהו על הקושיא דהא משנה שלימה היא בהעור והרוטב דלענין טומאה אוכלין מפרכסת כמתה אולם הדבר נכון משום דיש לומר דזה הוא רק בחולין כיון דבמפרכסת שוב חזי הבשר לאכול לכן במפרכסת הוי אוכל ועיין בחולין קכ״א בהברייתא דתני ר״א ישראל שסחט בהמה טמאה לנכרי שחט בה שנים או רוב שנים ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין וברש״י ז״ל ד״ה מטמא טומאת אוכלין הואיל ויש התר אכילה בדוגמתה אם שחטה ישראל השתא כמי וכו׳ הרי משום דראוי לאכול חשיב מפרכסת כמתה לענין טו״א אולם זה ניחא בחולין אבל בקדשים הא אין ראוי עדיין הך קרבן לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח דהא לא זרק עדיין הדם ולכן מפרכסת היא כחי׳ ושפיר הוקשו בתוס׳ אולם לפי דברים הכ״ל דיכול לזרוק הדם בין קל״ש וכי׳ לעיל דלעולא לשיטתי׳ בקרלו מוכח מהמשנה דכל הפסולין דאפילו בכה״ג רשאי זר לשחוט וא״כ בכה״ג שוב הא ראוי בעודו מפרכסת ג״כ לאכילה ואף דכל כמה דלא מקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר כבפסחים כ״ט מ״מ הא כתב בלג״ח בילה כי דזה רק בק״ק אבל לא בקק״ל ובמק״א הארכתי בדרוש מיוחד בזה דזה תלוי בפלוגתת רש״י ז״ל והוסי׳ בב״ק י״ג אי באכילת בעלים ג״כ משלחן גבוה קזכי או רק באכילת הכהנים ועיין בתוס׳ זבחים ע״ה דחלקו בעינן למשחה לגדולה בין אכילת כהנים לאכילת בעלים ובמק״א הארכתי וכאן אקצר וא״כ הא במשנה תכן ואפילו בק״ק ונשמע דמעיקרא איירי בקק״ל וא״כ שוב בכה״ג הא מפרכסת היא כחי׳:

(יט) **ויתכן** יותר לפי דהארכתי במק״א בסוגיא דכסידרו בחול כך סידרו בשבת בפסחים ריש פ׳ ת״כ בהפלוגתא דבין ר״י ור״ע בהא דר״י ס״ל כסידרו בחול כך סידרו בשבת ור״ע סובר כסדרו בע״פ שחל ובגי׳ מפרשינן פלוגתייהו דאביי סבר במוספין קודמין לבזיכין קמיפלגי ורב״ע מוקי פלוגתייהו בגזירת כוכ״ד ורבא מוקי פלוגתייהו אי חיישינן למכמר בשרא וכי׳ במק״א דלכן לא מוקי אביי ורב״ע פלוגתייהו בהא דחיישינן למכמר בשרא משום דרש״י ז״ל פי׳ שם דשמא יסריח הבשר והנה בשעה מועטת לא חיישינן שהבשר יסריח עד שלא יהי׳ ראוי לאכול ועוד דא״כ לא יפלגו וכ״ע מודים דבשבת צריך לאחרו וכתבתי דה״פ הוא לפי דאמרינן בחולין קל״א ועיין יומא י״ד בסוגיא דכה״ג אוכן דבקדשים בעינן למשחה לגדולה ולכן אף לסרחון קלת חיישינן משום דשוב לא הוי כדרך שהמלכים אוכלין וכי׳ דשאר אמוראי לכן לא מוקמי כן דסבר כשיטת התוס׳ בזבחים ע״ה דרק באכילת כהנים בעינן למשחה לגדולה ולא באכילת בעלים ולכן קרבן פסח דהוא אכילת בעלים לא קפדינן אהא דיהי׳ למשחה לגדולה וכתבתי במק״א דרש״י ותוס׳ ז״ל דפליגי אי באכילת בעלים שייך למשחה לגדולה אזלי לשיטתם דבב״ק דף י״ב דפליגי אי בחלק הבעלים לאחר שחיטה שייך משלחן גבוה קזכי וכן כי בבילה כ״א ובפסחים כ״ט [ועיין ברש״י ז״ל בערכין ל״ד ע״א ד״ה הכא] ולכן שייך שפיר דבעינן למשחה משא״כ התוס׳ אזלי לשיטתם שס דרק באכילת כהנים שייך משלחן גבוה קזכי ולכן ממילא ל״ש לומר דבעינן למשחה דבקרא כתיב ואני נתתי לכם את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה והיינו במקום דאמרי נתתי דמשלחן גבוה קזכי שייך שפיר דבעינן דיהי׳ למשחה אבל לא במקום דלאו משלחן גבוה קזכי ועיין ברשב״א פסחים ק״ע וברש״י פסחים פ״ו בטעם דפסח נאכל על השובע והארכתי ע״פ הקדמה הכ״ל בפלפולים כבוכים וא״כ מ ולכן כתבתי דאביי ורב״ע דלא אוקמי כרבא דפליגי במכמר בשרא משום דהם סברי דבחלק הבעלים לא בעינן למשחה וע״כ משום דלאו משלחן גבוה קזכי וא״כ לפי״ז שוב יש לומר כדברי הלג״ח הכ״ל דבאכילת בעלים לא בעינן הא דכ״כ דלא מיקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר דיש לומר דזה לא שייך רק במקום דמשלחן גבוה קזכי והתוס׳ שפיר הוקשו שם בבילה כי בהא דאמרינן שם בעבר הרק דלרבא זורק את הדם על מנת להתיר בשר באכילה

הא

הא כ"כ דלא מיקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר אף דכי בב"ק דבחלק הבעלים לא אמרינן משלחן גבוה קזכי דהא כאן לרבא אמרינן ורבא הא חיים למכמר בשרא אף בפסח דהוא חלק הבעלים וממילא שייך משלחן גבוה קזכי ג"כ והארכתי במק"א ואכ"מ וא"כ לפ"ז ממילא רבה בר עולא דברים חולין לשיטתי' דבפסחים כ"ח דלא חיים למכמר בשרא וממילא לא אמרינן משלחן גבוה קזכי וממילא לא שייך ההוא כללא דכ"כ דלא מיקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר ג"כ ולכן שוב היכי דזרק בין קל"ש שוב הוי בקק"ל במפרכסת אוכל וא"כ שוב שייך דיקבל טומאה וקשה ההוא טמא דאיטמא במאי ומיושבים ב' דיקדוקי המפורשים על על סוגיא הנ"ל ודוק היטב בכ"ז:

**או** יש לומר בדרך הנ"ל דהנה בהס' הנ"ל לפי דברי התוס' זבחים ק"י א' רשאי הזר אח"כ לגמור השחיטה יש לומר דתליא בהלימוד דשחיטה בזר כשר דאי ילפינן בהא דמקבלה ואילך מצות כהונה יש לומר דבכה"ג אסור לזר לגמור השחיטה אבל אי ילפינן מוסמך ושחט והנה במנחות י"ט אמרינן דלר"ש דס"ל ו' מוסיף על ענין ראשון וליכא למילף מהקרא ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו וגו' מקבלה ואילך מצות כהונה ולכן צריך למילף מוסמך ושחט מה סמיכה בזרים אף שחיטה בזרים וא"כ לפ"ז שוב אף בה"ג ג"כ מותר לזר לשחוט וא"כ יש לומר דהמשנה דכל הפסולין אתיא כר"ש וא"כ שוב ע"כ מקבל טומאה בשעת פרכוס ג"כ דהנה בתוס' ב"ק ע"ז ד"ה שאני פרה הוקשו דלר"ש דס"ל כל העומד כל הבהמות יקבלו טומאה מחיים משום דעומד לשחוט ותירצו דמאינו לאוכל לא אמרינן וא"כ לפ"ז שוב יש לומר במפרכסת דאינו מחוסר מעשה כ"כ כיון דכבר נשחטה וא"כ שייך אליבא כל העומד ומקבל טומאה אף בשעת פרכוס ולכן פריך שפיר כנ"ל:

(כ) **או** יש לומר ע"ד הנ"ל דהנה בתוס' בחולין הוקשו דבמאי הוכשר הרי דם קדשים אינו מכשיר ותרצו ב' תרוצים או בחבה"ק או דהעבירה בנהר ועדיין מסקי טופח עלי' והנה לתירוצא דהש"ס בפסחים בסוגיא דר"א קנה"כ שהעבירה בנהר ועדיין מסקה טופח עלי' קשה דהנה רש"י ז"ל פי' שא"א שלא יפול מן העור קצת לבשר ובתוס' פסחים כ' וחולין ל"ו הוקשו דהא תלושין אין מכשירין ובצל"ח ת"ר דמשקה במ"ע הילכתא הוא אף אי תלושין מכשירין ע"ש אולם אכתי קשה לפי דברי התוס' בחולין ל"א ד"ה ופירות הרי הן בכי יותן ב' דהיינו לאחר שהעלם מן המים דכל זמן שהם מחוברים במים לא מתכשרי כדתנן במסכת מכשירין כדה שהיתה מדיחה לתוך במים טהור העלתיהו כל שהוא טמא פי' דלא הוכשרו ע"כ וא"כ לכאורה כיון דעיקר ההכשר הוא לאחר שהעליהו מן המים וא"כ לפ"ז לכאורה קשה לפי דברי הרמב"ן הנודע דחצר ההקדש קונה להקדש ועיין במג"א ס' קכ"ד שיטת האגודה ובקצה"ח לאא"ז ז"ל בס"ר דברים נחמדים וא"כ הבהמה דהיא של הקדש ובודאי נתייאשו מהמים וא"כ שוב נקנה המים להקדש משום דהוא ע"ג בהמת הקדש וקני מטעם חצר כבב"מ ט' במשוך בהמה לקנות כלים וב"ק י"ב לענין עבד ואף דאמרינן שם דל"ק משום דהוי חצר המהלכת אמנם הא דעת הרא"ש בחו"מ ר"ב דבמציאה קני וכן לפי דברי הא"ז בב"ק בטעם דל"ק משום דאין משתמר ל"ש כאן וכן יקנה כאן מטעם משיכה ועיין ב"ב ע"ט ובא"ז ותו' ב"מ והנה לכאורה אי נאמר דמשיכה מפורשת מה"ת והנה בא"ש כתב דהא דנתמעט בבכורות י"ג הקנין של נכרי מקנין דישראל מרעהו דה"ה לשל הקדש וא"כ לפ"ז אי נאמר דבישראל משיכה קונה וא"כ לפ"ז בהקדש היכי דלא הוקדש הוא רק מעות קונה ועיין בתוס' בכורות י"ג דבהקדש ל"ש משיכה וא"כ לפ"ז שוב בכה"ג ל"ש דיקנה המים להקדש ויהי' משקה בי מטבחיי וא"כ לפ"ז לר"ש דס"ל בב"מ פ' הזהב דמעות קונה בישראל וא"כ לפ"ז שוב ל"ש לתרץ כשהעבירה בנהר ולכן ע"כ צ"ל התרץ הראשון דנתכשר מטעם חבה"ק אולם לשיטת הרמב"ם ז"ל דחבה"ק אינו רק דרבנן לפ"ז הא בטומאה דרבנן לא חיישינן כדברי רש"י ז"ל דלכן לא חיישינן בחולין שנעשו עטה"ק ועיין תוס' אולם לפי דברי הצל"ח בהשיטה דאף לדעת הרמב"ם ז"ל דחבה"ק הוא דרבנן מ"מ אם בא הקדוש והטומאה בב"א אליבא דכ"ע חבה"ק דאורייתא כגון דהיי' הלבונה בשעה שנתקדש בכ"ש והכלי נטמא בכה"ג אליבא דכ"ע הוא דאורייתא וא"כ הא כאן ג"כ הא הסכין מקדש להדם כבסוטה י"ד וא"כ הוי כבאים בב"א וא"כ שוב ע"כ צ"ל דבשעת הפרכוס מקבל טומאה דאל"כ שוב לא הוי בב"א וחבה"ק הוא דרבנן ולכן מקשה אחר דמייתי המשנה דכל הפסולין דלפי שכתבתי לעיל בשיטת עולא ע"כ צ"ל דיתכן דברי התוס' בזבחים ק"י הנ"ל דיכול לקבל ולזרוק בין קל"ש וא"כ לפ"ז אמאי סתם ותני במשנה דכה"פ דשחיטה כשרה בזר ועכצ"ל דר"ש הוא דיליף מוסמך ושחט ושוב ליכא חלוק ואפילו בה"ג כשר אולם לפ"ז יוקשה במאי נתכשר דל"ש כשהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' דהא לר"ש דס"ל מעות קונות שוב הוי משקי בי מטבחיי וע"כ כהתרץ דחבה"ק וקשה דהוי דרבנן וע"כ משום דבאים בב"א כנ"ל וא"כ שוב ע"כ צ"ל דמקבל טומאה בשעת פרכוס ושוב קשה הא' טמא ודוק כי הדברים נאמרים ע"ד החדוד וידעתי שיש בכאן עוד לדבר הרבה ובאתי רק להעיר ויש לי עוד פילפולים בהסוגיא ולא באתי אלא בשביל ההקדמה הנ"ל ודוק:

(כא) **הנה** לפי דכתבתי לעיל ביסוד קושיית התוס' במנחות ט' דלר"ל בבללה חוץ לחומת עזרה כשירה מדבכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי והוקשו משחיטה דלא בעי כהונה ובעי פנים וכתבתי דלפי הטעם דשחיטה לאו עבודה הוא משום דשוה בחולין כבקדשים הא בקדשים פסול מתעסק ועוד כמה חלוקים בשחיטה דאיכא בין חולין לקדשים וכתבתי דזה לאו משום שחיטה גופה הוא רק משום דהסכין מקדש להדם ולכן לס"ד דהקושיא דלא בעי פנים א"כ הא כולן אין מקדשין אלא בקודש כבזבחים פ"ט ולכן ע"כ צ"ל דשחיטה עבודה הוא כנ"ל הנה לפ"ז יש לומר בהא דכתבו התוס' א' בשחיטה בעי כ"ש ועיין בתוס' ר"ש פ' איזהו מקומן ובתוס' ר"ש חולין ובפסחים ס"ו ויש לומר כיון דמקדש הסכין להדם בעי כ"ש:

**ואולי** יתיישב בזה דברי הריטב"א ז"ל ר"ש חולין התמוהים דהקשה אמשנה דר"ש פ' איזהו מקומן דקתני וקיבול דמן בכ"ש בצפון ולא קתני שחיטתן בכ"ש ותי' משום דנהי דמקדש לנותר מ"מ כיון דאינו גומר קדושת הדם לפסול ביוצא עד הקבלה וא"כ אינו חשוב כ"ש גמור וכבר תמה בדברים בעט"ק ר"פ איזהו מקומן מש"ס ערוכה בזבחים כ"ו אר"א א"ר אלעזר הוא בפנים ורגליו בחוץ חתך ואח"כ שחט כשירה שחט ואח"כ חתך פסולה ופרש"י ז"ל דלכן פסולה שמשנשחטה נפסל דם הרגלים ביוצא וכל דמי הבהמה יונקים זה מזה ועלה ויצא דרך בית השחיטה ונתערב בדם המרק ופסלו ע"כ הרי תנינן בפי' דבשחיטה נפסל עוד ביוצא וקיים בעט"ק דצריך נגר ובר נגר דלפריקנה:

**ולפי** הנ"ל יש לומר ע"ד החדוד לחומר הנושא דהנה לכאורה קשה אי מטעם זה בעי כ"ש משום דמקדש להדם הא לכאורה צריך להבין דהא הדם יש לו עוד קידוש אחר בקבלה ונהי דאמרינן בסוטה י"ד לענין מעליהו בכ"ש ומקטירו בכ"ש מידי דהוי אדם דם אע"ג דקדשי' סכין צריך לקבל עוד בכ"ש היינו אי כבר נתקדש בתחילה בכ"ש גלאי הדבר להשימו בכלי חול כדברי התוס' מנחות פ"ח ע"ב ד"ה אי לסוטה חולין הוא דבדבר הקרב

למזבח

למזבח אי נתקדש כבר בכ"ש גנאי הדבר להשימו אח"כ בכלי חול וכדברי התוס' מנחות ח' ע"א ד"ה ולר"ח עשרון לאו כמשח אבל לתקן לכתחילה דבעי כ"ש מנא ידעינן כיון דס"ס צריך להתקדש אח"כ בקבלה ויש לומר לכאורה דבר חדש לפי דברי התוס' בכריתות כ"ד ובמנחות ע"ט ע"ב ד"ה וליתני עלייהו וליפקו לחולין דכ"ש לא מקדש רק דבר דנתקדש מעיקרא ויש עליו קדושה אבל לא דבר חולין ועיין ברש"י סנהדרין ל"ד דפסולי חולין אין בכלל עלו לא ירדו [ואשר מטעם זה תמהים ג"כ דברי המרש"א בקידושין נ"ח דנותר ופיגול פקע שם קודש מני' וה"ל חולין ומש"ש דכריתות י"ד דנותר ופיגול באחד בהמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פיגול לגבי מזבח דפקע פיגולי' מני' וכו' ובזבחים מ"ג דאמר עולא קומץ שהעלה לגבי מזבח ועיין בר"ש מעילה דבדבר דעלו לא ירדו מועלין משום דיש עלייהו קדושה וברש"י ז"ל כריתות כ"ג ובטה"ק זבחים ס"ח דהאריך בזה ובמק"א הארכתי בזה למודי וא"כ"מ] :

**וא"כ** לפי דברי התוס' במעילה י"ז ע"א דכתבו דדם בעודו בבשר ל"ל לירף דהוי כבשר הסרך ועיין זבחים ל"ב בבעיא דר"א בהככים חטאת העוף דמה בלוארה בפנים מהו לוארה ככ"ש דמי ומיפסל או דילמא כלואר בהמה דמי מדמה אמר רחמנא ולא בשרה ועיין בזבחים כ' באבעיא דשחט ומת מהו שיכנס אחר בדמו אי בפר ולא בדמו של פר ונאחד מ"ד בפר ואפילו בדמו של פר הרי דדם בעודו בבשר חשוב כבשר ולפי שיטת הר"י מוצא בראש פ' כילד מברכין ס' ל"ה בענין המוסק דהוא חי' ידועה שיש לה חטוטרות בלוארה ומתקבץ שם תחילה כעין דם ואח"כ נתהפך למוסק דהר"י התירו משום דנתהפך לדבר אחר ועיין במג"א הלכות פסח ובמק"א אריכות בזה ולפי שיטת הכ"מ פ"י מהלכות מאכלות אסורות דיולא מהקדש מותר וא"כ לפי"ז הא הדם היולא מהבשר הא נהפך לגמרי לדבר אחר דמעיקרא הי' בשר ואח"כ נעשה דם וא"כ יש לומר דהוי קלת כחולין כיון דהבעל הקרבן הקדיש רק להבהמה אבל זה הא נעשה לאחר הקדישו ומטעם יולא ג"כ הא יולא מהקדש מותר והנה בירושלמי ס"פ לולב וערבה אמרינן מה המזבח אינו מקדש אלא מדעת אף הכלים לא יקדשו אלא מדעת ופי' הק"ע דכתיב ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו מקשינן כלים למזבח מה המזבח אינו מקדש אלא מדעת שאם העלו חולין ע"ג מזבח לא קדוש וכו' ובספרי ג"כ אמרינן דבעי עכ"פ מעיקרא קדושת פה בכל קרבן וא"כ לפי"ז היכי הכ"ש להדם ואף דהשוחט צריך שיתן ורידין לתוך הכלי כבזבחים כ"ה וא"כ הא כבר הוי כקני ההקדש מעיקרא מטעם משיכה ואויר כלי כבש"ם דעי"ז ע"א בסוגיא דאמר רב להנהו סבזיתא אולם מזה גופא עוד לא חל עליו קדושת פה ועוד דבא בצ"א וכן להשיטות דאין אלא הקדושה קוה ועיין בב"ב ע"ט בפלוגתא דראב"ם ורבנן אי מועלין בגידולין וקלרתי ועוד דעכ"פ בכאן אליבא דכ"ע להוי בעי לקדש מדעת דאף דכ"ש מקדשין אפילו שלא מדעת כבמנחות ז' וע"ע וסוכה כ' וכ"ד הייכו אי מקודם נתקדש בקדושה לכן לא בעינן שוב מדעת כיון דס"ם שייך להקדש אבל בדבר דלא שייך [עיין בקרן אורה בסוטה י"ד דכתב כעין זה] עוד להקדש בעינן דעתו כיון דעוד מחוסר זכי' להקדש ונפל בזה מה דמוצא בתשובות שו"מ מהדו"ת ח"ג תשובה ה' דלמ"ד כ"ם מקדשין אפילו שלא מדעת א"י לשאול על הקרבן לאחר שחיטה וזריקה כיון דלא בעינן דעתו והוי כלב"ם דאין מועל שאלה כיון דהקדש בטעות הוי ג"כ הקדש אולם להנ"ל אין התחלה לזה דלא"ם כאן ענין הקדש טעות כיון דכאן בלא"ה הי' של הקדש ולא מחוסר זכי' רק קדה"ג אבל שם לב"ם הא מחולין נעשה הקדש בטעות וראיתי שוב בס"א קלת כעין דברינו בסתירת דברי השו"מ וא"כ לפי"ז יהי' הדין בקבלת הדם לא יקדש שלא מדעת לפי הנ"ל :

(כב) **אולם** הדבר נכון לפי דברי התוס' במנחות ז' ע"א ד"ה אר"י זאת אומרת כ"ש אין מקדשין אלא לדעת דהוקשו ממנחות ע"ח גבי תודה ששחטה על שמונים חלות דקאמר ר"פ דכ"ע סברי דכ"ש מקדשין שלא לדעת ותרלו דשאני התם דמתוך שמקדש לדעת מקדש נמי שלא לדעת ע"ש וכעין זה בחו"מ ס' ר"ט לענין מקנה דבר שלב"ל עם דבר שב"ל דחל הקנין על שניהם וא"כ לפי דעת רש"י ז"ל במנחות ק"א ד"ה דמכ"ש לא אשכחן דבר דמיפרק דכי דאפילו בבהמה שנאמר בה פדיון לאחר שקידשה בכ"ש כגון ששחטה לא אשכחן בה פדיון ע"כ וא"כ הא הסכין מועל לקדוש הבשר ג"כ [ומ"מ משום זה לחוד לא בעינן כ"ש ככ"ל] וא"כ יש לומר כיון דמקדש להבשר מקדש ג"כ להדם כדברי התוס' הנ"ל והנה לפי הנ"ל יש לחלק בין קק"ל לקק"ד דבקק"ל כיון דמחיים לית בהו מעילה כבמעילה ז' ובז"ק י"ד וכ"ד וא"כ בשעת השחיטה הא נתקדשו האימורין יותר דאף דעדיין אין בהם דין מעילה קודם שנזרק הדם כבמעילה ו' ובזבחים פ"ט ומנחות מ"ז עכ"פ הותחל הקדושה בהשחיטה דנתקדש יותר כיון דלא חסר רק זריקת הדם ועיין במעילה בסוגיא בהתר שחיטה שכינו או התר זריקה ובכריתות כ"ד ובטה"ק זבחים פ"ז ובמנחות ק"א וא"כ שייך דנתקדשו האימורין דהכה בשביל זה דלא יהי' מועל בה פדיון לא לריכין כ"ש כיון דלאו בהעמדה והערכה כבתמורה ל"ד ועיין בתוס' מעילה ט"ו בשם הרח"כ וא"כ בקק"ל יש לומר דקידוש הסכין מועל להבשר ויש לומר כמה נפקותות בזה ואקלר וא"כ שוב מועל להדם ג"כ וא"כ שוב כיון דנתקדש הדם בהסכין לריך אח"כ ג"כ כ"ש ומשום דגנאי הדבר להניח בכלי חול כדברי התוס' דמנחות פ"א הנ"ל אולם זה ניחא בקק"ל משא"כ בקק"ד דאדרבה הא מחיים איכא מעילה בהבשר משא"כ לאחר הזריקה כברים מעילה וא"כ א"ל העיקר שיתקדש להבשר ואי כיון דשוב לא נתקדש הבשר וא"כ ממילא לא נתקדש הדם ג"כ דז"א דהא בקק"ד דמועלין וא"כ לפי דמשמע בפסחים כ"ד דלכן היולא נותר משום דהוי שלכ"א ועיין חולין קי"ב והנה במהרש"א פסחים כ"ו על דברי התוס' שם ד"ה שאני היכל וע"ש דבמעילה אפילו שלא כד"א ג"כ אסור ועיין בקובן על הרמב"ם בהלכות יסה"ת דכ"כ וא"כ כיון דבקק"ד אית בהו מעילה ולכן אף היולא אסור ואף דדם אין בו משום מעילה מ"מ הא דכיכן עתה על הבשר דיולא מהבשר וא"כ לפי"ז ס"ה היולא הוי ג"כ הקדש וכן לפי דעת המש"ח בשיטת הה"מ דמוצא בש"כ ס"י ע"ט דיולא מאיסור עשה אסור דזה דוקא ביולא מאיסור אכילה ולא מאיסור הנאה ובמק"א כתבתי מזה ואכ"מ וא"כ כיון דאיכא איסור מעילה והוא איסורי הנאה לכן ממילא היולא ג"כ אסור ואי בקק"ל אית בהו עכ"פ איסורא עיין רש"י ז"ל פסחים כ"ז ע"ב ד"ה בעלי שלמים ובמ"ל וא"כ תו בקק"ד א"ל לומר דעיקר קידוש הדם הוא בהסכין ומתוך שמקדש לדעת מקדש נמי שלא לדעת ככ"ל וא"כ יש לומר דאף אי נוקדם הסכין להדם מ"מ לא נפסל ביולא לפי דברי התוס' בזבחים כ' ע"ב ד"ה יליאה ובמנחות ט' דבדבר דיש בו עוד קדושה אחרת לא מיפסל ביולא בהקדושה ראשונה ולכן במנחה לא נפסל קודם הקמילה ביולא משא"כ במנחות כהנים דליכא קמילה לכן ניפסל אף קודם הקמילה וא"כ כיון דיש קדוש אחר בקק"ד בקבלת הדם ועוד דהוא עיקר הקדוש משא"כ בקק"ל דאדרבה עיקר הקדוש הוא ע"כ בהסכין ולכן נפסל ביולא אף מעיקרא ג"כ וא"כ מיושבים בזה דברי הריטב"א בריש חולין הנ"ל בהא דכתב דהדם לא מפסל ביולא עד אחר קבלת הדם הוא רק בק"ק דאיירי שם במתניתין דאיזהו

מקומן

מקומן וא"כ ניחא מהני דזבחים כ"ו הנ"ל דמיפסלו ביוצא אף קודם הקבלה ולכן שחט ואח"כ חתך פסולה דיש לומר דשם איירי בקק"ל ואי דהא משקינן שם אהא מתרצא דאיירי בקק"ד אמנם הא לפי המסקנא בלא"ה ל"ק דהא משקינן שם אהא דאמרינן ש"מ בשר קק"ל שיצא לפני זריקת דמן פסול והיינו לפי דאמרו לעיל דלמא משום שמכימת אין התחלה להקושיא כיון דהפסול לאו משום דם הוא רק בשביל הבשר ועיקר הקושיא הוא רק להס"ד וא"כ ממ"כ ל"ק כנ"ל ודוק היטב:

(כג) **והנה** לפי"ז ל"ע קצת בהא דאמרינן בסוטה י"ד שם דל"ל להעליהו בכ"ש הא לפי דברי התוס' הנ"ל דבדבר הקרב למזבח גנאי הדבר להשימו בכלי חול ובתוס' מנחות פ' ע"ב ד"ה וכי מכניסין חולין לעזרה כתבו דהא דכהנים נכנסין לעזרה בבגדי חול משום דלא אסור רק היכי דהוא כעין עבודה קצת כבז"ב פ"א לענין ביכורים דאיכא הגשה ותנופה וכן חו"ש דפי' הזרוע והלחיים והקיבה וכאן ג"כ הא הוי כעין עבודה כיון דמעליהו להקטירו ע"ג המזבח והנה יתיישב לפי"ז מה דקשה לכאורה במנחות שם דיתיב רבי וקשי' לי' אלי' לוג למה כמשח אי סוטה הא מים קדושים כתיב ופי' בתוס' דנתקדשו בכיור הא בסוטה י"ד אמרינן לענין מעליהו לכ"ש דאף דכבר נתקדש צריך להתקדש עוד הפעם וכן לענין קבלת הדם ולהנ"ל נכון בפשוט דאי אין מכניסין חולין לעזרה בדבר דהוא כעין עבודה ניחא הא דמעלי' בכ"ש וא"כ הא רבי ס"ל במנחות ק"ו גבי פרשתי ואיני יודע מה פרשתי דיביא מנחות של עשרונים מא' ועד ששים שהם אלף ושמונה מאות ושלשים ואוקמינן התם משום דאסור להכניס חולין לעזרה וא"כ כאן הא לרבי קשיא לי' ולכן יש לומר שם הטעם משום דאין מכניסין חולין לעזרה משא"כ גבי מי סוטה דל"ש זה וכעין חלוק התוס' שם מיהו מ"מ דמשום גנאי הדבר א"ש ג"כ לפי החולין דהתוס' הנ"פ וא"כ שייך שפיר לחלק בין קק"ל לקק"ד:

**והנה** זה לא יקשה לפי דברינו דא"כ הא דהסכין מקדש לי' להדם דא"כ הא שם הדם הזה לא נגע הסכין ועיין בש"ס דמנחות גבי ברולי המדות ובסוכה כ' וכיון דהדם הרגל בזבחים דנפסול ושאר דם הא לא נגע בהסכין דהנה ע"כ צ"ל דהסכין מקדש לכל הדם אף דלא נגע דא"כ מאי פריך בסוטה י"ד דצ"ל לדם עוד קידוש אחר דאע"ג דקדשי' סכין הדר מקדש לי' בכ"ש הא בזבחים כ"ה אמרינן דהשוחט צריך שיגבי' את הסכין למעלה כדי שלא יפול מן הדם שעל הסכין דפסול לזריקה וא"כ בודאי לא נגע הסכין בכל הדם דהא אמרינן שם ג"כ דצריך לקבל כל הדם ובודאי לא נגע בהסכין ועיין בפרש"י ז"ל חולין ל"ו דדם הראשון דהוא דם הקלוח לא הוי דם הנפש ועיין בתוס' שם ובכריתות כ"ג דדם האחרון דהוא דם התמצית ג"כ כשר לזריקה ובזה לא נגע הסכין וא"כ הא צריך כ"ש לדם זה וע"כ דבסכין נתקדש כל הדם או ע"י הבהמה ח"פ ועיין סוכה מ"ט בתוס' ובמנחות ז' בתוס' על הא דכי מהדר לי' ודו"ק:

(כד) **והנה** ע"פ הנ"ל יש לבאר סוגיא דריש חולין דהבאתי לעיל בא"ח באקומתא דרבה ב"ע שם דהכל שוחטין אפילו טמא בחולין טמא בחולין מאי לממרא בחולין שנעשו עטה"ק וכו' ובמוקדשים לא ישחוט שמא יגע בבשר ואם שחט ואמר ברי לי שחיטתו כשירה וכו' האי טמא במוקדשין מהכא נפקא מהתם נפקא כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשירה ששחיטה כשירה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בק"ק ובלבד שלא יהיו טמאים נוגעין בבשר וכי האי טמא דאיטמא במאי אילימא דאיטמא במת בחלל חרב אמר רחמנא חרב ה"ה כחלל אב הטומאה הוא לטמויי לסכין והדר סכין וטמאתי' להבשר ע"כ:

**וכבר** הבאתי לעיל דקדוק המפורשים דאמאי נטר בהך פרכא דהאי טמא דאיטמא במאי עד דהביא המשנה דפ' כל הפסולין ולא הוקשו תיכף אאקומתא דרבב"ע הא טמא דאיטמא במאי ולהנ"ל יש לומר דהנה הא הבאתי לעיל קושית הת"ח דמאי מקשו האי טמא דאטמא במאי הא התוס' הוקשו דהא מפרכסת ה"ה כחי' ולא כטמאה הבהמה ותרצו ב' תרוצים א' דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס ועוד תרצו דמפרכסת ג"כ מקבל טומאה וא"כ אפשר דס"ל כהתרץ הא' דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס ואז אינו אוחז הסכין בידו ולא מטמא לבהמה ונראה דהא התוס' הקשו דדם קדשים אינו מכשיר ותרצו משום חבה"ק ועוד תרצו דהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' והנה התרץ הראשון כבר כתבו המפורשים דלא יתכן לשיטת הרמב"ם ז"ל דס"ל בפי"י מהלכות טו"א דחבה"ק לא הוי רק דרבנן ועיין כוב"ק ס"ד ולדעת רש"י ז"ל כאן על טומאה דרבנן לא חיישינן דהא בחולין שנעשו עטה"ק שוחט אפילו לכתחלה ולתרץ השני דהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' ג"כ קשה דהנה בפסחים שם בהשיטה פרש"י ז"ל דא"א שלא יפול על הבשר בשעת שחיטה והוקשו בתוס' שם דא"כ הא הו"ל תלושין ולא מכשירין לשמואל דדרש. יטמא ממש א"כ ליכא אלא חד קרא בהכשר והא מוקי במחוברין ותרצו דע"י העור הוכשר הבשר דבהעור והרוטב פליגי אי יש יד להכשר אבל בשומר לכ"ע איכא שומר להכשר ובכל העור באו מים בעודם מחוברים ע"כ אולם לתרץ זה ג"כ קשה לפי דברי הש"ס בחולין קכ"א דהכשר קודם שנעשה אוכל לא מהני דאמרינן שם אר"י כך הי' ר"ע שונה חלב שחיטה בכפרים צריך מחשבה וא"ל הכשר שכבר הוכשר בשחיטה אמרתי לפניו למדתנו רבינו עולשין שלקטן והדיחן לבהמה וכמשך עליהן לאדם צריכין הוכשר שני וחזר ר"ע להיות שונה כר"י ע"ש וא"כ אכתי לא שייך התרץ הזה אפילו לדברי התוס' כיון דבעודו שהוכשר לא הי' עוד אוכל ואחר שחיטה הא צריך הכשר שני ואי דאחר שחיטה א"א שלא יפול מן העור הא הם תלושין ולא מכשירין וכן הוקשו המפורשים אולם הדבר נכון לפי שיטת הרמב"ם ז"ל דכתב הה"מ בפ"א מהלכות שבת ה"ז בדעתו דבע"ח מיקרי גידולי קרקע וברשב"א ז"ל שבת ק"ז מביא דעת הירושלמי דהושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעי' חייב משום עוקר דבר מגידולי ואף דעוקר דבר מגידולי ל"ש אלא בגידולי קרקע וע"כ דבע"ח מיקרי גידולי קרקע ועיין בהלכות בכורות להרמב"ן ז"ל בהא דמריעת הכוליות קודם שחיטה וא"כ יש לומר דהנה אי בע"ח מיקרי גידולי קרקע ומקבל טומאה בעודו מפרכסת דלכל הדברים הוא כחי' ורק לענין קבלת טומאה הוא מקבל טומאה וא"כ יש לומר דחשוב המים שעליו כמחובר לקרקע כיון דתיכף העבירה מהנהר ולכן חשוב כמחובר לקרקע אולם זה דוקא אי מפרכסת מקבל טומאה דהנה זה פשיטא דבע"ח לא לא מיקרי גידולי קרקע רק בעודו בחיים ולא לאחר מיתה וכן כתוב במנחת חנוך אולם אי מפרכסת ג"כ לא מקבל טומאה שוב הוי הכשר קודם שנעשה אוכל:

(כד) **ועתה** מיושב דקדק המפורשים הנ"ל בהא דנטר בהפרכא דהאי טמא דאיטמא במאי עד דהביא המשנה דכל הפסולין דהנה בישוב קושיית התוס' מהא דבמאי הוכשר דדם קדשים אינו מכשיר יש לומר לפי דברי התוס' בפסחים י"ז דדם זבח שנפסל כיון דנשפך כמים מכשיר ובלא"ה פסחים בהשיטה מבואר דאפילו אי לכתחילה לא יזרוק כגון אם נטמא הבשר והחלב כיון דלכתחילה לא יזרק אף דאם זרק הורצה מ"מ מכשיר ול"ד למשקה דמטבחייא כיון דאין בהם שום צורך לקדשים ובשלמא במים יכול להשתמש לקדשים ולכן לא גזר טומאה

טומאה והכשר וא"כ לפי"ז הא כאן אי הדם יטמא הא לכתחלה לא יזרוק ויכול להכשיר לבשר אולם לפי דעת הפמ"ג דחולק על דברי הצל"ח הנ"ל וכתב דעכ"פ ממשקה בי מטבחייא לא יצא הא שוב אין מכשיר דאכתי משקה דקדשים הוא אולם לפי דהבאתי לעיל שיטת התוס' במעילה י"ז דדם חשוב כבשר בעודו עם הבשר וא"כ היוצא מותר כיון דבקדשים קלים אין בהם מעילה כנ"ל ועיקר הוא משום דסכין מקדש וא"כ כאן דטמא הוא ל"ש כ"כ קדוש הסכין וא"כ ממילא הוי כחולין ולא הוי בכלל משקה דקדשים ובודאי שייך לומר כדברי הצל"ח הנ"ל וקלרתי וא"כ לפי"ז צ"ל לאוקמי כהתרוץ דהעבירה בנהר וא"כ יש לומר כתרץ הב' דתוס' דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס ושוב לא קשה קושיית הג' כקושיית הת"ח כיון דאיכו אוחז הסכין בידו אולם כתבתי לעיל דבקק"ד דמועלין בחיים בודאי היוצא אסור וזה לא יסתור לדברי הכ"מ דפ"י מהלכות מ"א כיון דהוא איירי בבשר דליכא דין מעילה דכבר הותר לכהנים כבר מעילה ולכן הביאו קודם המשנה דכל הפסולין ושם הא קק"ד כתיב וא"כ שוב ליכא לתרץ ככ"ל דלא הוי עוד כ"כ משקה דקודש כנ"ל וקשה במאי הוכשר ול"ל בחבה"ק לפי דעת הרמב"ם ז"ל דחבה"ק הוי דרבנן וע"כ כהתרץ דהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח וקשה דהא הוי הוכשר קודם לאוכל וע"כ צ"ל כתרולי הנ"ל משום דמקבל טומאה במפרכסת וחשיב כמחובר כיון דהוי גדולי קרקע וא"כ ע"כ צ"ל דמקבל טומאה בעודה מפרכסת וספיר קשה האי טמא דאיטמא במאי ככ"ל ודו"ק היטב כי הדברים נאמרים רק ע"ד החדוד אף שיש בכאן עוד לעיין ולדבר לא כפניתי כעת והנה הרבתי חזון במק"א בסוגיא הנ"ל באריכות בפלפולים כאותים ועתה הבאתי רק השייך לעניננו :

**ולפי** הנ"ל מיושב בפשוט דברי הרמב"ם ז"ל התמוהים בפ"ד מביאת מקדש דפסק ט"ד בלבור ופסק דאין עודהו על מלאו איכו מרלה ויוקשה לדידיי הוכחת ר"ש לר"י דכה"ג ביה"כ יוכיח ולהנ"ל בפשוט כיאה דהא התוס' הקשו במאי הוכשר והתרץ דחבה"ק ל"מ לדעת הרמב"ם ז"ל בפ"י מט"א ולשיטת הכ"מ בסוף פ"א מפסהמו"ק דרילוי לין ל"ש גבי טומאה דרבנן וע"כ כשהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עליי אולם הא שוב קשה הא הוי הוכשר קודם שנעשה אוכל ול"מ אולם אי מפרכסת כמתה ניחא ככ"ל והנה כתבתי לעיל דאליבא דר"ש ע"כ ל"ל דמפרכסת כמתה עפ"י קושיית התוס' בב"ק ע"ז דכל הקדשים יקבלו טומאה מחיים לר"ש כיון דמלוה לשחוט וס"ל כל העומד ומה דתרלו דמאיכו לאוכל לא אמרינן כל העומד ע"ש זה לא מהני על שעת פרכוס דשוב לא מחוסר מעשה וכ"כ המפורשים וא"כ אליבא דר"ש ע"כ ל"ל דמפרכסת כמתה אף בקדשים לר"ש דס"ל כל העומד וא"כ יש לומר דר"ש לשיטתי' שפיר הקשה משא"כ אליבא דהרמב"ם ז"ל דלא ס"ל כל העומד ועיין בב"ש באה"ע סי' כ"ד ל"ק קושיית ר"ש ודוק :

## סי' ד'.

**ומאחר** שהארכתי לעיל בסימן הקודם והוכחתי דלר"ש ע"כ מפרכסת כמתה כפלפל עוד בענין אחר דשייך לעניננו וא"כ כחזור עם הדברים הנ"ל לסוגיא דבילה כי הנ"ל :

(א) **ברמב"ם** ז"ל פ"ט ממ"א ה"ד פסק דבישל בחלב מיתה או דם פטור ואין לוקין על אכילתו משום בב"ח ע"כ וכבר תמה בכאן הפמ"ג בפתיחה להלכות מליחה דמשמע דמשום דם לוקין והא דם שבישלו אין עובר עליו ונקדים בש"ס דבכורות ו' וחלב דבהמה טהורה מנ"ל דשרי איצטריך דאלימא רחמנא בב"ח הא לאודא שרי ואימר חלב לאודא אסור באכילה ומותר בהנאה בב"ח בהנאה כמי אסור וכו' אלא מדכתיב ודי חלב עזים ללחמיך ולחם ביתך וחיים לנערותיך ודלמא לסחורה אלא מדכתיב עשרת חריצי החלב ודלמא לסחורה וכו' כל הסוגיא והנה קשה בכאן קושיא חמורה הקשה אותה אדם קשה כברזל אא"ז בתוי"ט פ"ז דשביעית לשיטת הפוסקים דאיסור סחורה בדברים האסורים הוא דאורייתא וסוגיא ערוכה דבכורות דף ו' הנ"ל בהא דחלב מנ"ל דשרי אלימא וכו' אלא מדכתיב ואת עשרת חריצי חלב ודלמא לסחורה הרי אף דאסור באכילה מ"מ שרי לסחורה והנה במ"ל בפ"ח ממ"א ובפרי תואר תרלו כיון דבכזדמנו מותר הוי כנזדמנו וכן תירץ בתפ"י אולם הכוב"ת דחי דבריהם ע"ש בסי' ס"ב דהרי בקרא כתיב ואת עשרת חריצי חלב תביא לשר האלף ושלא ישי זה למתנה לשר האלף ואם הם אסורים באכילה מה יעשה בהם שר האלף ואם לסחורה הרי לדידיי שוב לא כזדמנו בביתו ועיין בתשובות חת"ם חיו"ד סי' ק"ט שתמה ג"כ אתירץ זה וכי דלכן לא הקשה התוי"ט מהקרא הקודם דמייתי הש"ס מחלב עזים ללחמיך ודחי כמי ודילמא לסחורה דשם שייך שפיר התירץ דהוי כנזדמנו שהרי מגדל עזים בגיזה ולאכול אבל מעשרת חריצי החלב ל"ש תירץ זה והנה הכוב"י תירץ לפי דכתב הפרי תואר דבדם מותר לסחורה כיון דאיתקש למים וכמו דלר"א מהכי היקש זה בפסחים כ"ב בהשיטה לענין היתר הנאה ה"ה דמהכי היקש זה לענין סחורה והא אמה"ח איתקש לדם וא"כ ה"ה דמותר לסחורה ע"כ ועיין במנ"ח מלוה תנ"ב דנסתפק בזה אי מותר סחורה באמה"ח כיון דאיתקש לדם אולם אכתי קשה לתירץ זה ג"כ דא"כ מאי הוקשו שם ולהזקי' למאי איתקש אמה"ח לדם הא כ"מ לסחורה וע"ש בכוב"י :

(ב) **והנה** לכאורה בפשוט יש ליישב הקושיא הנ"ל דהנה לפי דכתבו התוס' בחולין ק"ב ד"ה ור"י דאמה"ח חל על איסור אחר אף למ"ד אין אחע"א כיון דהוי א"ח דכאמר עוד לב"כ וא"כ הא גבי דם הא שייך ג"כ האיסור דבשר מן החי אף דאיסור דם עוד קדים בבן פקועה כבמשנה בחולין דדמו אסור ובש"ע סי' ס"ו מ"מ חל איסור אמה"ח כיון דהוא א"ח וא"כ הא כיהו דהדם היוצא בסוף שחיטה השחיטה התירה אבל דם דיוצא בתחלת שחיטה הא לא התיר השחיטה דהוי כבכ"מ בחולין ל"ג וא"כ הא חל איסור דאמה"ח אדם זה ותו ל"ל היתר והנה לפי"ז יש לעורר במה דמובא בספרי התשובות בדין פרה המשתכת דם והנה בספר חב"י סי' ל"א פסק דאסור החלב והכלים שעמדו החלב בהם מצל"ע לריכים הגעלה והחמאה ימכור לעכו"ם ע"ש ולפי הנ"ל הא כל ההיתר דחלב אף דהוא אמה"ח הוא משום דהתורה גלי מארץ זבת חלב ודבש וא"כ כיון דראיכו דעוד לא כתהפך הדם לחלב הא שוב יש איסור משום אמה"ח ואמה"ח חל על איסור דם ככ"ל וא"כ איסור למכרו לעכו"ם משום אמה"ח ועובר משום לפני עור לת"מ ובפרט לב"כ דב"פ ג"כ אסור דלדידהו ליכא ההיתר דכל בבהמה תאכלו ובאים כ"א ול"ש כאן מי איכא מידי כיון דלישראל ג"כ אסור והנה בלב"ש בחידושי דיכים רלה השואל להקל ברגל את טריפה שכתערבה דבטיל שפיר דאין איסור אמה"ח חל על איסור טריפה וי"ל דדוקא בעוף כ"כ דלהרמב"ם ז"ל אין אמה"ח כוהג בעוף ולא הוי איסור מוסיף ע"ש אבל כאן הא שפיר אסור ועיין בספר יהושע להגאון מטארכיפאלא סי' כי דהתיר ע"ש באריכות ומטעם דלא חיישינן שמא כיקב השלחיפית ועיין באחרוכים ובשו"מ מהד"ק אבל עכ"פ לפי דברי תשובות חב"י אף דלא חיישינן מטעם דכיקב השלחיפית דאיכא ס"ס ועוד לפי דעת הגאון ר"י ל"ס בכנפי יוכה בכיקב השלחיפית במקום שדבוק לירכיים כשר כמו בחלחולת שכיקבה וירכיים מעמידין אותה ע"ש ואיכא ס"ס זה ג"כ אבל החלב הא בודאי אסור לשתות וא"כ

אסור

אסור למכרו לנכרי ג״כ ואי דאנן לא פסקינן כרחב״ג בסנהדרין נ״ו דאף על הדם מן החי נצטוו ועיין ברמב״ם הלכות מלכים אבל הא הוי ס״ד דיאסור החלב ג״כ משום אמה״ח אולם הדבר נכון לפי דעת הפליתי בסי' פ״א דהא דהוי ס״ד דהחלב אסור היינו משום העשה דהטמאים לאסור לירן ורוטבן, ומיושב בזה בפשוט קושיית הפלתי בסי' ל״ט דאמאי לא ילפינן בסוגיא דרובא דהולכין אחר הרוב ומהאב דסרי לשחות ולא חיישינן דלמא טריפה הוא כיון דעיקר האיסור הוא מהטמאים ומבואר ברמב״ם ז״ל בנ״א דאין לוקין ולפי דברי הפמ״ג באו״ח סי' י״ז ובתיבת גמא פי' בשלא דבלאו שא״ב מלקות אליבא דכ״ע ספיקו לקולא וא״כ בלא״ה מותר בסי' וכנודע קושיית הקדמונים על הרמב״ם דקד״א מה״ת לקולא ול״ש בכאן תרולם ועיין בחו״ד סי' ק״י ובריטב״א בכורות כ״ב וביש״ק סי' י״א ובשו״ת מולל מאש ובלל״ח ברכות כ׳ דבסי' עשה ס׳ לחומרא ומיהו הטעם ל״ש כאן והדברים עתיקין, והא כי ג״כ דעשה זו לא נאמרה לב״נ וא״כ הא מותר למכור לב״נ וכדבר מזה בסמוך א״ה אולם בדם שקרש א״כ אף דמעיקרא הי' משקה מ״מ בהקפה נעשה אוכל כדברי התוס' בבכורות דף ו' ד״ה רוטב וקיפה שלהן ועיין בחת״ס יו״ד סי' י״ט דהרעים דהאיך אנו רשאים למכור הצילים לנכרים לפי דברי התוס' בחולין ס״ד ע״א ד״ה שאם רקמה דבלים חידוש הוא דאין לך דבר שיוצא מחי וסרי וי״ל דדוקא גבי ישראל גלי התה״ק ולא לב״נ וכמו מפרכסת דלדעת הרמב״ם ז״ל אסורה ול״ש מי איכא מידי ואפי' בבהמה טהורה דכשירה לישראל ואפילו לדעת החולקים על הרמב״ם ז״ל מ״מ בטריפה וטמאה דאסורה בלא״ה לישראל הא ל״ש מי איכא מידי כבתוס' חולין ל״ג וכידוע דברי הת״ח בסי' כ״ז וא״כ בבלים טריפות וטמאים הא אסור למכור לב״נ משום ל״ע וכי שם דאפילו אי נאמר דבילה משקה היא ולא אסור לנכרי כיון דלדידהו לא כתרבו מהקרא דהטמאים לאסור לירן ורוטבן מ״מ כיון דנתבשלה או כיללה הדר הוי לי' אוכל ונאסרה משום בשר מן החי ע״ש וא״כ ה״כ הדם שקרש הא הו״ל אוכל ונאסרה משום בשר מה״ח ועיין בפמ״ג סי' ס״ב דכבד הו״ל אמה״ח ועיין ביומא כ׳ בפלוגתא אי אמרינן בפר ולא בדמו של פר ובתוס' פסחים כ״ב מדלא משני כשהותרה נבילה היא ודמה הותרה דדם לאו בכלל נבילה הוא והנה בתוס' מעילה י״ז ד״ה והא אר״י כי דבדם בעודו עם הבשר בשר הסרץ קרינן בי' ועיין בש״ס הזבחים ל״ב דבהכנים בהמה לאחר שחיטה בלוארה לא כפסול הדם דמדמה א״ר ולא בבשרה והיינו כיון דהוא מחובר להבשר דבלואר ועיין בש״ס נדה כ״א ע״ב ברש״י ז״ל ד״ה דרכה של אשה לראות דם בחתיכה כי דהלכך בבשרה קרינן בי' דמב״מ איכו חולק ועיין ברש״י ז״ל פסחים ל״ד דכי דאע״ג דמשקה הנבלע באוכל מקבל טומאה משלים את שעורו ע״ש:

**והנה** לכאורה קשה לפי״ז אי נאמר דעל דם ל״ש איסורא דאמה״ח ולפי דברי התוס' בחולין ל״ג דשעורין נאמרו לב״נ א״כ מאי מקשינן בשיטה והרי אמה״ח מברייתא דלא יושיט כוס יין לנזיר ואמה״ח לב״נ הא יש לומר דמיירי בגונא דהי' כזית עם הדם שבתוכו ואף דבאבר מצרפינן אמשהו גידין ועצמות מ״מ יש לומר דאי הדם אסור לא מצרפינן לכזית ואף דהא הדם דלא פרש הא מותר מ״מ לא מבעיא לדעת הרמב״ם ז״ל דבשר באומצא אסור ועיין בתוס' חולין י״ד מ״מ הא כ״מ באותו אברים דהדם כנוס בתוכו כמו הלב ועיין פמ״ג ס״ב וא״כ הא יש לומר דבישראל דהדם אסור מעיקרא עוד לא נאסר משא״כ לב״נ דדם לא אסור וכפי דפסקינן דאדם מה״ח לא נצטוו וא״כ יש לומר דמצרפינן הדם לכזית בשר ואי דהא בשר בעינן הא לפי דהבאתי לעיל הא על הדם קודם שפרש דין בשר עליו וא״כ ילייר דלישראל לא יהי' כזית ולב״נ יהי' כזית אולם אי נאמר דשייך ג״כ גבי דם האיסור דאמה״ח נכון אמנם רק משום בשנה״ח הוא ומ״מ מצטרף:

**ונחזור** להנ״ל דכיהו דבזה יש לומר דלא הוי אוכל אבל אי נקרש א״כ הא הוי א״כ אוכל וא״כ יש לומר דאסור משום בשמה״ח וא״כ מיושב לפי״ז הקושיא על הרמב״ם ז״ל בהא דפסק דבישל בחלב ומה או דם אין לוקין עליו משום בב״ח דמשמע דם לוקין והא דם שבשלו דרבנן ולהנ״ל י״ל אי בשול באותו הדם שילא בתחלת שחיטה דיש עליו איסורא דאמה״ח וע״ז לוקה:

(ג) **והנה** יתיישב לפי״ז מאי דלכאורה קשה בהא דמקשה מדם הרי יש ק״ו ומחלב מאי חלב שאין היתר לאיסורו מותר בהנאה דם שיש היתר לאיסורו ע״י בישול לא כ״ש דהא דם שבישלו אין עובר עליו ולהנ״ל נכון לפי דהאריך בתשובות הרי״מ סי' ז' חיו״ד בטעם דדם שבישלו א״ע עליו הטעם כיון דנשתנה ע״י הבישול ועפ״י דברי הרא״ש פי' כילד מברכין סי' ל״ה בשם הר״י בטעם המוסק דמותר כיון דנשתנה ועפ״י דברי הש״ס דפי' כילד מברכין דפרי שנשתנה ע״י הבישול לגרעותא אי מעיקרא בפה״א א״כ ברכתו שהכל והביא מדברי הרא״ה בבד״ה דהבשיל שורף את הדם ונשתנה ע״ש שהאריך בראיות ברורות ובהא דאמרינן שם הטעם דא״ר לכפרה ע״ש וא״כ הא נודעים דברי המפורסים בהלכות פסח דהא דשינה מתיר אסורים היינו רק בנשתנה לדבר המותר ועיין במק״ח שם והדברים עתיקין וא״כ בדם שבישלו לדם זה שילא בתחלת השחיטה הא כי דשוב אסור אי נתבשל א״כ משום בשמה״ח וא״כ הא חשיב שינה לאיסורא ועדיין אסור משום דם ולכן פריך שפיר ומהברייתא דאלו ואלו מתערבין באמה ומוכרין לגננין וכו' והיינו בשירי דם ואף הדם דילא בתחלת ג״כ ועיין בכריתות פי' דם שחיטה בפלוגתא דר״י ור״ל דאזהו דם הנפש ואפילו דם ראשון ואחרון ג״כ ועיין בחולין ל״ו ובתוס' ד״ה ודם חללים ישתה פלוגתת רש״י ותוס' ז״ל שם:

**ונחזור** להנ״ל ליישב קושיית התוסיו״ט בפ״ז דשבועות ובמ״ל הנ״ל על הפוסקים דאיסור סחורה בדברים האסורים הוא דאורייתא נהא דפרכינן בבכורות ו' ואימא לסחורה ולהנ״ל כיון דבדם מותר לסחורה כמו דכתב בפרי תואר כיון דאיתקש למים והנה משמע דבכל דם מותר אפילו בהדם שילא בתחלת השחיטה וכי דיש עליו איסורא דאמה״ח ואפילו אי בשל לאותו הדם דשוב לא אסור משום לירן כיון דנעשה אוכל לפי דברי התוס' בבכורות ו' ד״ה ורוטב וא״כ כיון דעיקר הס״ד דבחלב אסור משום אמה״ח והיינו משום איסורא דיולא כדברי הפליתי בסי' פ״א הא מדם גופה מוכח דמותר כה״ג לסחורה והנה אין להקשות לדבריכו דבאיסור דם יש בה איסורא דאמה״ח ובפרט לאחר שבשלו דלפי״ז מה הוקשו בסוגיא דפסחים כ״ב והרי אמה״ח לאחר דכי דדם איתקש למים וא״כ הא מוכח מהא דבדם מותר בהנאה דאמה״ח ג״כ מותר לפי הנ״ל דז״א דהנה אף לאחר שבישלו הדם הזה ונעשה אוכל מ״מ רק משום בשר מה״ח שייך דאסור ולא משום אמה״ח דמ״מ לאו אבר הוא ובבשר מן החי כתיב ההיתר הנאה בפי' בקרא ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו והנה לפי״ז ל״ע קלת בהא דהוקשו והרי אמה״ח מברייתא דר״כ דלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואמה״ח לב״נ ת״ל לפני עור לא תתן מכשול הא לכלבים שרי והא לפי דברי הפמ״ג בסי' ק״ב דנסתפק בטריפה מבטן כמו יתרת אבר וכדומה ותלש ממנו אמה״ח אי מחויב משום אמה״ח והוי ברי׳ ולא בטול או לא והיינו דהא אמה״ח דחל על טריפה הוא משום דהוא מוסיף לב״נ וא״כ

וא"כ בטריפה מבטן דמשעה שנולדת הוי טריפה ואסורה לב"נ משום בשר מה"ח וא"כ אח"כ כשנתקשרו איבריו בגידין הא לא מוסיף לב"נ כיון דלא ניתן שעורין לב"נ ועיין בתוס' חולין ק"ב ב' ד"ה שאין אי בהמה בחיי' לחתיכת בשר קיימא ובמהר"ת שם והנה לב"נ בודאי חל אמה"ח על בשר מן החי ועיין בתשובות חת"ס יו"ד מה ששאל בעל שאג"א למורו הגאון מפפ"ד דלשיטת הרמב"ם ז"ל דלא ניתנו השעורין לב"נ מאי כ"מ בהא דחל אמה"ח אבשר מן החי וע"ש וא"כ לפי"ז מ"מ לב"נ חל אמה"ח וא"כ י"ל דמיירי ר"כ באמה"ח דטריפה דלישראל דאסור משום טריפה ליכא האיסור דאמה"ח כיון דלב"נ אסור משום בשר מן החי ולב"נ אסור משום אמה"ח ג"כ ואי דמ"מ איכא איסורא דבשר מה"ח הא בבשר מה"ח גלי קרא בפי' דמותר והנה אף דמ"מ חל לקוברו בין רשעים גמורים עיין יבמות ל"ג מ"מ יש לומר דאי אין לוקין לא אסור בהנאה ג"כ אולם י"ל לשיטת רש"י ז"ל בחולין ק"א דאיסור הנאה הוי מוסיף וא"כ להס"ד הא בלא"ה חל אמה"ח על טריפה ולא צריכין לאתוי משום איסור חמור דנאסר לב"נ ורק משום איסור מוסיף דנאסר בהנאה ואקצר בפשוט דלא באתי אלא דרך אגב. נחזור לדברינו דלפי"ז יהי' איסור בפרה המשתנת דם ונעשה חמאה למכור לעכו"ם כיון דשוב יהי' משום בשר מה"ח כפי דברי התוס' בבכורות דף ו' ד"ה ורוטבן דהבאתי לעיל דאף דעל האיסור דהטמאים לאסור צירן ורוטבן לא נצטוו מ"מ כשנעשה אח"כ אוכל הא נאסר משום אוכל וכדברי החת"ס ביו"ד סי' י"ט לענין מכירת כלים לגוים ג"כ והנה אף דמעיקרא הא אסור לישראל משום איסור עשה וא"כ לפי דברי התוס' בשבועות כ"ג ע"ב אין לאו חל על עשה והוכיחו כן מהא דמקשינן שם אילימא מתנה לעני מושבע ועומד מהר סיני הוא וא"כ יסתרו דברינו שכתבנו לעיל ביסוד דברי הרמב"ם ז"ל בהא דבישל בחלב מתה או דם דאין לוקין על אכילתו משום בב"ח ונשמע דמשום דם לוקין וכי משום בשמה"ח והוא לא חל על האיסור עשה דמעיקרא מיהו הא הפמ"ג בפתיחה להלכות שחיטה הוכיח מהר"ש ז"ל דל"ת חל על עשה ועיין בתשובות נוב"ק סי' ל"ז ובמק"א כתבתי מזה ואכ"מ:

(ד) **והנה** לכאורה יש לומר סברא אחת דהיכי דכבר מתה הבהמה שוב אפילו הדם דיצא בתחלת השחיטה דלא נשתרי בהשחיטה ג"כ מותר דהנה בש"ס חולין ק"ט דאיבעיא לן מהו לגמוע את חלבו דב"פ חלב דעלמא לא כאמה"ח דמי ושרי הא נמי לא שנא או דילמא התם אית לי' תקנתא לאיסורא בשחיטה הכא ל"ל תקנתא לאיסורי' בשחיטה והנה צריכין להבין סברת הגי' דמה בכך דאית לי' תקנתא לאיסורי' הא ס"ס התוה"ק התיר לן החלב אף בעודו אסור. ומה לנו בזה דאח"כ ניתר ומלישנא דחכז"ל משמע דלאו משום דשם האיסור קיל הוא וכאן חמור אולם נראה להבין דברי חז"ל דהנה יש לומר היכי דיצא איזה דבר מאיסור דאסור משום הטמאים לאסור צירן ורוטבן היכי דהדבר דיצא ממנו גופה ניתר אף דבהתר זה עדיין לא אישתרי היוצא וכגון בגונא הנ"ל לענין דם דלפי דקיי"ל כת"ק דרחב"ג ב"נ דאדם מה"ח לא נצטוו וה"ה ישראלים ועיקר האיסור הוא משום דיצא מן אבר ובשר מן החי בה"ג מותר היוצא ג"כ וכן יהי' נ"מ לפי"ז ביצא מהקדש דנפדה ההקדש גופה ולא היוצא ובגונא דיוצא לא נתפס בפדיון ועיין באבני מלואים בתשובות הנדפסים לאא"ז זללה"ה בסוגיא דתו"ג והנה בהפדיון הא מכאן ולהבא נעקר הקדושה כדברי הש"ס בחולין מ"ח דפריק להו גוואי וחולין ממילא הויין ועיין בט"א בר"ה כ"ח וא"כ הא לא נעקר הקדושה מעיקרא והדבר דלא נפדה עדיין קדוש הוא וכן בגונא דנדרים ניתרים אפילו בחרטה דהשתא כגון דלא הוי נדר מעצמותו רק משום ד"א כידוע דברי הרמב"ן בהסוגיא דנודרות בהא דפרכינן כי לא ניסת נמי ליזיל לגבי חכם אף דאין לה חרטה דמעיקרא דהא ע"כ היתה צריכה להדיר דאל"כ לא הוי גבתה כתובתה מ"מ בגונא דא דלא הוי נדר מעצמותו לא צריך חרטה דמעיקרא ועיין בשעה"מ הלכות נדרים ומבואר שם דכל היכי דלא ניתר משום חרטה דמעיקרא ורק בחרטה דהשתא אינו נעקר הנדר רק מכאן ולהבא ועיין בישע"ק או"ח סי' קכ"ח ובאע"ה סי' קע"ה מבנו הגאון ז"ל בתשובה וא"כ בה"ג לא נעקר ג"כ היוצא כיון דבשעת יציאתו הוי הקדש וכן בגונא דאמה"ח הנ"ל מ"מ שרי היוצא והוא ע"פ דאמרינן בזבחים מ"ח וס"ג כל הסוגיא ובמנחות צ"א ר"כ אמר לכבש זו עולת יולדות האחד זה אחד עשר של מעשר שקרב שלמים שלא מצינו בכל התורה שיהא טפל חמור מן העיקר וא"כ לפי"ז י"ל כיון דהא דאסור היוצא הא הוי רק כטפל והעיקר הוא הדבר שיצא ממנו ועיין בחולין ק"כ הלשון משקין היוצאין כמותן ועיין בפר"י בפסק חדש דדייק מזה דלוקין על היוצאין ומפרש שם כפי האחרון של הח"צ בס' כי וא"כ י"ל נמי להיפך דהיכי דהדבר שיצא ממנו הותר אף דמטעם היתר זה לא ניתר היוצא מ"מ היוצא ג"כ מותר מטעם שלא יהא טפל חמור מן העיקר והנה בתוס' ב"ק ק"א ע"א ד"ה ולא ילבש בו ולא ידליק בו את הנר הוקשו לר"י דאין סופגין את הארבעים אלא על היוצא מזיתים וענבים ולא בערלה האיך יאסור לצבוע במשקיהן ותי' בתירוץ הב' דדוקא פרי פרי גמר מביכורים אבל השומר לפרי צ"ל מבכורים דבכורים לתנייהו בשומר לפרי כלל וצ"ל למימר אין טפל חמור מן העיקר כיון דאיכא טעם ע"ש היינו שם דוקא כיון דעיקר הלימוד היא מביכורים אבל כאן לא חשיב טעם כ"כ וי"ל דהיוצא ג"כ מותר אי הדבר העקרי ניתר דיהי' טפל חמור מעיקר וכן מהא דאמרינן בזבחים מ"ט שם ולפונה בעולה היכי כתיב ושחט אותו על ירך המזבח צפונה וכו' חטאת מנ"ל דבעי צפון דכתיב ושחט את החטאת במקום העולה אשכחן למצוה לעכב מנין קרא אחרינא כתיב ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה וכו' אשכחן עולה למצוה לעכב מנין אר"א ב"א ק"ו ומה חטאת הבאה מכח עולה מעכבת עולה שבאה חטאת מכוחה א"ד שמעכבת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות אמר רבינא הא קשיא לי' לר"א ב"א כלום מצינו טפל חמור מן העיקר ע"כ הרי אף דבחטאת איכא טעם דל"ש טעם זה בעולה מ"מ לא חמור מעולה משום דיהי' טפל חמור מן העיקר ובתוס' יבמות ע"ז ע"ב ד"ה מחללה דנסתפקו בחללה הבאה מחייבי עשה וכתבו דחללה הבאה מחייבי עשה ליכא לאו אלא עשה ע"ש וזה לא יסתור להא דבר"ה בסוגיא דב"ת דלר"מ ברגל א' עובר בעשה כיון דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה ורבנן הא לעשה ור"מ כיון דאמר לי' רחמנא אייתי ולא אייתי ממילא קם לי' בב"ת ע"ש דשם לאו משום העשה הוא כמובן וכמו דאמר מעיקרא עיין בסוגיא שם ח"פ ובתוס' חגיגה כ"ד ע"א ד"ה והא כתבו מתחילה דמשכחת רביעי בקדש ע"י עצים ולבונה דטמאין ע"י חיבת הקדש וכי מיבעיא לי' לר"ל בצריד של מנחות אי מונין בו ראשון ושני הוא דוקא באוכל וכתבו בשם הר"א דא"א לומר כן וכי עדיף מאוכל הא עצים ולבונה למ"ד אין אוכל מטמא אוכל והוא כסברא הנ"ל ועיין בתוס' פסחים ט"ו ד"ה ולד דלא כתבו כן ובתוס' חגיגה כ"ג ב' ד"ה והא כתבו דהא דמרבינן מוהבשר לרבות עצים ולבונה היינו דוקא ע"י הבשר דלא עדיף מאוכל ע"ש אף דגבי עצים ל"ש כלל הבשר וע"כ הסברא כנ"ל ובירושלמי יבמות פ"א ה"א ופ"ד ה"י אהא דתנינן בשומרת יבם שקידש אחיו את אחותה

אחותה דמשום ריב"ב דאומרים לו המתן עד שיעשה אחיך מעשה ואי מתה היבמה יכנוס את אשתו · ובמתה אשתו פליגי בבבלי יבמות מ"א ואר"י בירושלמי ז' דברי ר"א אבל וכו' דכל דבר שהוא בא מחמת הגורם בטיל הגורם בטיל האיסור עכ"ל ומתאים לעניננו לענין יולא היכי דהותר עיקר האיסור והנה בחדושי הרשב"א וריטב"א בסוכה ל"ג כתבו דבדבר דבדיעבד כשר בשביל האיסור דלכתחילה · ל"ש דידחה על דיעבד ועיין בפמ"ג או"ח סי' תרמ"ו והוא ג"כ מטעם הנ"ל ולפי דברי הירושלמי הנ"ל כיון דעיקר דנדחה הוא רק בשביל האיסור דלכתחילה ועיין בלל"ח פסחים ל"ז דמחלק בין לכתחילה תמידי ועיין בזבחים ע"ג במזרא דרבא דהשתא דאמרי רבנן לא נקריב אי נקריב לא מרלה דסותר לדברי הנ"ל ויש לחלק ואקלר והנה בפסחים מ"ז בהא דפריך וכתישה ביו"ט מי שרי והוקשו בתוס' הא ודאי שרי כמו חרישה משום עשה דוחה ל"ת אמנם בפשוט נכון דהא הוקשו עוד דהא יו"ט · עשול"ת הוא אולם לדברי הריב"א הנודע בחולין קנ"א דאף דאין עשה דוחה ל"ת בדיעבד נדחה וקיים העשה וא"כ בחרישה דכבר חרש הא שוב שייך דעשה דוחה משא"כ בכתישה דעוד לא כתש הא שוב בלא"ה ל"ש כאן דחי' אמנם לפי דברי התוס' ביבמות ד"ב ופסחים ה' וחולין · מ' ועוד בכמה דוכתי דדיעבד מיקרי דחוי ולענין טבל אמרינן בשבת ט"ג דטבל מוכן הוא אגב שבת שאם עבר ותיקנו מתוקן וא"כ כאן הא חשיב כבידו ואכתי אמאי לוקה אמנם לפי דמספקא לי' לר"פ בסוכה ל"ג בכיסהו הרוח וחזר ונתגלה אי יש דחוי אגב מלות ועיין מנחות כ"ד וא"כ הא ניחא כיון דבכתישה הא נדחה בשביל הלכתחילה אמנם לדברינו דלעיל ל"ש כאן דחוי ועי"פ דברי הירושלמי הנ"ל מוכרים דברי המרש"א בפסחים ל"ד בתוס' ד"ה ל"ל דהקשה אי טומאה מביא לידי הפסה"ד א"כ בטומאה או כפסל בטבו"י אמאי מרלה לין למ"ד דהפסה"ד פסה"ג הוא ותירץ כיון דהפסה"ד בא מן הטומאה אי כיפר בשביל הטומאה ממילא נתכפר על הפסה"ד וברא"י תמה דהא מ"מ הוי הפסה"ד ולפי דברי הירושלמי הנ"ל דהיכי דבטיל הגורם בטיל האיסור ומובן:

**אמנם** בירושלמי פסחים פ"א ה"ח ובתרומות פ"ח ה"א אהא דתנינן שם דמודה ר"א ור"י דשורפין זו לעצמה וזו לעצמה פריך וישרף שתיהן כאחת ומשני תמן טהורה הוא ד"ת והתה שגזרת · עלי' לשורפה ופריך דהא מ"מ כפסלה בהס"ד ע"ש הרי דאף ע"י דרבנן כפסול בהס"ד אמנם · יש לחלק ובמק"א בסוגיא דקופן פלפלתי הרבה בזה וא"כ"מ וכעין דברי הירושלמי הנ"ל הוא בבבלי הוריות ד"ד ע"ב וד"ה ע"א דפליגי התם ר"י ור"ש לענין ב"ד שהורו הדבר שחייבין על שגגתו חטאת ועשו לבור על פיהם דר"י ס"ל דהלבור מביאין פר לכל שבט ושבט והב"ד אין מביאין כלל ור"ש ס"ל דמלבד הי"ב פרים דשבטים הב"ד בעלמם ג"כ מביאין ע"ש והנה לשיטת ר"י הטעם הוא כיון דעיקר החטא דהב"ד הוא משום דהיי גורמים לעבירה ולכן אי נתכפרו השבטים ממילא הם אין מביאין. והנה במק"א בחדושי לסוגיא דהעיד ר' פפיים בתמורה י"א ופלפלתי שם בארוכה ובסוגיא · דב"ת וכתבתי דאי ולד שלמים יקרב שלמים דמ"מ אי' לשאול על הולד כיון דלא קדיש · מפומי' וכן כתבתי דל"ש העשה דמולא שפתיך כיון דהוא לא אמר ונדר בפיו רק דמאליו הוא קדוש וכעין דכתבתי במק"א דלרבנן דר"ש דהוי נזיר אפילו אחד מכהון ל"ש הא דכל היולא מפיו יעשה וכ"כ בשו"מ מס"ת סי' שכ"ז ובמ"ח לענין בל יחל דברו ול"ע לפי"ז בהא דמקשינן שם בר"ה דלמ"ל תרי קראי לנגד · העשה וכן בהא דמקשה ממתניתין דהעיד ר"פ ופלפלתי שם וא"כ"מ וכן לפי"ז דאי' לשאול משבועות כ"ד וראיתי אח"כ מובא זה בשם תשובות מרא"ה יחזקאל קל"ד ל"ש כאן טפל חמור מן העיקר כמובן ועיין תמורה י"ז ובקלס"א לזקני ז"ל סי' רכ"ה וקי"ר וא"כ"מ:

**והנה** במק"א בסוגיא דריחא פסחים ע"ו כתבתי אופן פשוט ליישב קושיית התוס' דשם על פרש"י ז"ל דלוי לא נתיר בבשר שחוטה שללאו עם בשר נבילה רק בדיעבד ולא לכתחילה דלפי"ז מה הקשו · מאין לולן שני פסחים כאחד הא שם לכתחילה הוא וכתבתי דהנה הטעם דלרש"י ז"ל רק בדיעבד הוא ולא לכתחילה הוא משום דגזר ריחא אטו טעם ממש וא"כ לפי דברי התוס' · במנחות ס"ח ד"ה יהא דבשביל עשה לא גזרינן וא"כ הא בשלא למנוי' הא ליכא רק עשה ול"ש גזירה ולכן בנבילה שייך לגזור ולא בשלא למנוי' אמנם לפי זה קשה לפי דברי הה"מ ומובא בש"כ יו"ד סי' ע"ט דאיסור עשה היולא מותר וא"כ לפי"ז מה מקשה · על רב ממתניתין דאין לולין דמשמע דוקא משום תערובת גופן הא משום תערובת טעמים שרי הא י"ל דלכן שרי בכאן משום דלא הוי רק יולא מעשה וכתבתי גם לפי דברי הב"ע דגבי שלא למנוי' שייך ג"כ הלאו דבשר בשדה טריפה לא תאכלו דדרשינן מני' איסור אבשר שילא חוץ למחילתו בהוליא עובר את ידו וא"כ הא בוב איכא לאו ג"כ והנה לפי דכתבתי לעיל ל"ש כאן הסברא דלא יהא טפל חמור מן העיקר וכן דברי הירושלמי הנ"ל כיון דכאן הא מ"מ הוי חוץ למחילתו ועיין ברש"י ל"ז דביקדש איכא ג"כ הל"ת דכל שבקודש פסולא איכא ל"ת על אכילתו והוא מהש"ס דפסחים כ"ד והוא כהנ"ל אמנם הא כאן כתיב לאמור · ופסחים מ"ה וק"א אמרינן דלר"י לימד על כל הפרשה שהוא בל"ת ועיין בקרבן אהרן פי' אמור [והנה לפי דק"ל שם לרבי ג"כ כר"י ולפי דמבואר בתס"ז דמרבי על רב שייך להקשות דסוי תלמודי' ניחא מה דהקשיתי] אמנם בעיקר דברי התוס' דמנחות הנ"ל פרשתי במק"א אחר דהקשתי מכמה סוגיות דבשביל עשה ג"כ גזרינן ולא באתי בכאן רק בשביל הקדמה הנ"ל וקלרתי ועוד בכמה דוכתי מלינו הא סברא דלא יהא טפל חמור מן העיקר אף דבטפל ל"ש טעם הסתר דבעיקר בחגוך במלות לא השיאון עליו כסך כתב דהסופר או הערב או העד במלוה עבר על לאו זה אבל אין לוקין עליו באפילו המלוה איכו במלקות שהרי ניתן להשבון ואיכו בדין דהכהו דאתו מחמתו יתחייבו מלקות ע"כ וכי"ב בתוס' חגיגה ט' ע"א ד"ה כיון כתבו דלמ"ד כולן תשלומין דראשון ותיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני פטור די"ש לספק דהיכי דהי' פשוט בראשון ונעשה חיגר בשני דג"כ יפטר דכהי דבראשון דהוא עיקר החיוב הי' חייב מ"מ לא עדיף היוב תשלומין מעיקר החיוב וכיון דבעיקר החיוב כה"ג פטור ה"ה בתשלומין ע"כ והסברא הוא דשלא יהא המור טפל מן העיקר ובפסחים פ"ד מ"ה פליגי ב"ש וב"ה אי בליל י"ד אסור בעשיית מלאכה דב"ש אוסרין וב"ה מתירין . עד הנץ החמה וכי' הרע"ב דטעם דב"ש משום דילפי מבאר יו"ט · דאסורין בעשיית מלאכה בלילה וב"ה ילפי מתענית ואח"ז זלל"ה בתיו"ט תמה דטעמא דב"ש עדיפא דילפי מלאכה ממלאכה ע"ש אמנם י"ל בפשוט לפי טעם הירושלמי בטעם איסור עשיית מלאכה דהוא משום שחיטת דכל מי שמביא קרבן יום זה ליו"ט אללו וא"כ בליל י"ד הא עדיין אסור להביא ולכן לא אסור במלאכה . ג"כ מהסברא הנ"ל אמנם זה תלוי בהפלוגתא דבש"ס בכ"ד בזבחים ל"א וב"ק כ"ה ויבמות ע"ח ושבועות ל"א אי דון מינה ומינה . או דון מינה ואוקי באתרא וכאן נמי בפלוגתא דב"ש וב"ה אי . דון מינה ומינה ילפינן מקרבן משא"כ . אי אוקי . באתרא אמנם . לפי"ז ביום הקרבן גופה נמי יש לחלק ועיין זבחים י"ב בפסח כשר לב"ב ואקלר:

(ה) **והנה** ברמ"א אה"ע סי' קנ"ט ס"ג פסק בשו"י שזיכתה דקימ"ל דפריא ליכא אפ"ה אסורה לבועל משום קנסא ובב"ש שם ס"ק ט' כתב דד"ז תלוי בב' תרולי דש"ס כתובות ד"ט דמפני מה לא אסרוה דלתרץ ראשון התם אונס הוי בה"ג לא אסורה לבועל אבל לתרץ בתרא דכל היוצא למלחמת ב"ד גט כריתות כותב לאשתו באונס אף דפריא לבעל אסורה לבועל והתוס' סוטה כ"ז ר"פ כשם מביאים ירושלמי דאנוסה לבועל אסור ועיין בב"ש סי' י"א ס"ק ג' והנה אי נאמר דעיקר הלימוד דלבועל אסורה הוא מהאי דונטמאה וא"כ שייך כאן לא יהא טפל חמור מן העיקר כיון דהנטמאה ל"ש כאן דלבעל מותרת משא"כ אי הלימוד דאסורה לבועל הוא מפסוק בפ"ע דבי קראי כתיבי אי לבעל ואי לבועל כבסוטה כ"ח ל"ש כאן טפל חמור מן העיקר והנה לפי"ז יתיישב לכאורה קושיית גדולי המפורשים עיין שעה"מ ואו"ח בהא דאמרינן בפסחים מ"ד ע"ב דמדרבנן כשמעא לר"ע וכו' ואמרינן דנזיר וחטאת הו"ל ב' כתובים הבאים כא' ואין מלמדין דלכתוב נזיר ותיתי חטאת מיני' והא בזבחים ל"ז פרכינן אקדשים פסולים דליתי עשה ולידחי ל"ת ומתרץ ר"א דיקדש עשה היא ואין עשה דוחה לת"ע וא"כ הא צריך הקרא דחטאת לעשה דהנה בנו"א לר"ה ב"ח מתרץ קושיית התוס' בעירובין ק' בדם בכור שנתערב במ"ד דליתי עשה ולידחי ל"ת משום דעשה דיכנו בשאלה כגון עולה לא דחי לל"ת שאינו בשאלה דבכור ליתי בשאלה דמאליו קדוש והקשה שם דלפי"ז מאי מקשה בזבחים ליתי עשה ולדחי ל"ת הא העשה איתא בשאלה ותרץ דגם הל"ת איתא בשאלה דאפיגול ונותר יכול לשאול והקשה דאי ישאל הא בלא"ה אסור משום חולין שנשחטו בעזרה ע"ש אמנם במק"א בחידושי בסוגיא הנ"ל הערותי לפי דברי הש"ס דתמורה י"א ב' דבעי אביי בהוא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים למ"ד ולדי קדשים בהוייתן הן קדושין מי הוי חולין בעזרה או לא ואמר לי' מי קרינן בי' כי ירחק ממך המקום וזבחת ע"כ וא"כ כאן נמי הא לא קרינן כי ירחק כיון דאזדנון כך דנבלע ומעיקרא הי' צריך לשחוט בפנים ובמק"א בחידושי האריכתי לפלפל בסוגיא דנזיר כ"ט והקשיתי שם דלפי"ז אמאי בחטאת העוף הבא על הספק איכא האיסור דחב"ע הא לא קרינן בי' כי ירחק כיון דבחוץ ג"כ אסור לשחוט משום דשמא חטאת הוא והארכתי שם וכתבתי דזה תלוי בהני הלימודים באיסור דחב"ע אי משחוט שלי בשלי וכו' או מכי ירחק וגו' עיין בקידושין כ"ז ואכ"מ דלא באתי אלא דרך אגב:

**אולם** אכתי י"ל לפי דברי תשובות מבי"ט סי' כ"ח דמדאורייתא נדרים ניתרין בחרטה דהשתא ולא בעינן חרטה דמעיקרא משום דכתיב לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו והנה הא במנחות נ"ח אמרינן נעכין שחט שני כבשים על ד' חלות דמוסף ב' מהם ומכיפן והשאר נאכלות בפדיון דפריק להו גוואי ולא הוי חב"ע משום דחולין ממילא הוי הרי דבכה"ג ל"ש ענין דחב"ע אמנם יפה חילק בנו"א דהא בפדיון לא נעקר ההקדש מעיקרא ורק מכאן ולהבא לכן שייך חלוק הנ"ל משא"כ בשאלה דחכם עוקר הנדר מעיקרא ע"ש וא"כ הא בשעה"מ בה"כ מבואר דהא דחכם עוקר הנדר מעיקרו הוא רק היכי דניתר בפתח ולא היכי דניתר בחרטה דהשתא וא"כ לדעת המבי"ט הא מדאורייתא סגי חרטה דהשתא ואינו עוקר הנדר מעיקרו והא שם אקרא קאי ואכתי איתא בשאלה אמנם יש לומר לפי דברי הש"ס פסחים פ"ג בעצמות קדשים ששימשו נותר מטמאין את הידים הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור והנה בתוס' חולין קכ"ה ד"ה א"ה הקשו דמאי קמ"ל רב מרי בעצמות ששימשו מותר הא מתניתין הוא בחולין שם דקולית המוקדשים הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים טמא ותרצו דאשמעינן אף אי אין בהן כלום וכן מוכח מפשטא דגי' בפסחים בהא דמסיים מהא דהעצמות והגידין והנותר דישרפו דמיירי דחלליכהו ומ"מ בעי שריפה כיון דכבר שימשו וא"כ לפי"ז יש לחדש דכאן היכי דנבלע מהקדשים פסולים בכשרים אף דישאל על הפסולים בחרטה דהשתא ויהי' חולין מ"מ הכשרים אסורים כיון דכבר שימשו נותר ואף דהתוס' כתבו בזבחים שם דהקושיא היא דוקא אקדשים פסולין דנבלעו ולא אנותר כיון דנותר הוא ל"ת שי"ב כרת אמנם הא במנחת חינוך מצוה קמ"ו כתב דל"ד בעצמות דשימשו נותר צריכין שריפה דה"ה בשאר קדשים פסולין וא"כ לפי"ז הא תו ליתא בשאלה דאפילו אי ישאל הא מ"מ הכשרים אסורין כנ"ל:

**אמנם** לפי"ז הא יהי' טפל חמור מן העיקר כיון דהנותר הוי חולין וזה רק אסור משום דהי' בסיס לדבר האסור והאיסור גופה כבר ניתר אמנם כתבתי דלר"ע דדריש בסוטה כ"ח דאסורה לבועל מהריבוי דואו דונטמאה ופסקינן דאסורה לבועל אף היכי דמותרת לבעל כגון באנוסה והא הוי כטפל חמור מן העיקר ולפי"ז מיושב קושיית המפורשים הנ"ל בהא דבפסחים מ"ד אמרינן דנזיר וחטאת הוי ב' כתובים דלכתוב נזיר ותיתי חטאת והא צריך הקרא דחטאת לעשה ולהנ"ל נכון דהא שם אזלינן אליבא דר"ע ולר"ע הא משכחת טפל חמור מן העיקר וא"כ הא תו א"א בהקדשים פסולין בשאלה כיון דנבלע בקדשים כשרים והוי כעצמות ששימשו נותר ואפילו אי הנותר עתה חולין הוא כהנ"ל ובלא"ה ל"ק קושיית הש"ס דליתי עשה ולידחי ל"ת כקושיית הט"א כיון דהעשה איתה בשאלה והל"ת ליתי בשאלה ומיושב בזה קושיית המהרש"א בהא דפריך ור"ע טכ"ע ומנ"ל דלמא לית לי' כלל טכ"ע ומשרת וחטאת תרווייהו אתו להמל"א ולהנ"ל בפשוט אי טעם לאו כעיקר הא ל"ש בכאן שימש נותר כיון דרק טעם הוא ועיין בחולין קכ"ה שם:

**ועוד** יש לומר לפי הנ"ל דהנה בתשובות הרי"מ בחדושיו הנספחים ביאר הסברא דהמל"א דהנה הא באמת ח"ש ג"כ איסור הוא ומ"מ לא חייב כיון דכתיב אכילה ובעינן דיהי' כזית ולפי"ז היכי דהי' התר ואכל שעור אכילה והי' איסור ג"כ שפיר חייב וכתב דהסברא זה לא יתכן רק בכל האיסורין התמל"א אבל אי רק בקדשים התמל"א ולא בשאר איסורין ע"כ הסברא הוא דנהפך ההתר להיות איסור ורק בקדשים גזרה התוה"ק דנהפך להיות איסור ולא בשאר איסורין ע"ש וא"כ לפי"ז ניחא דהא בפסחים אזלינן אי ככתוב נזיר ותיתי חטאת מני' וה"ה לכל האיסורין וא"כ אי בכל האיסורין המל"א הא לא הוי הסברא דנהפך האיסור להתר וא"כ הא שוב שייך הסברא הנ"ל דליתא בשאלה מטעם דשימש נותר אבל שם דאזלינן אי רק בקדשים ונזיר אמרינן התמל"א וע"כ הסברא הוא דנהפך להיות איסור וא"כ ל"ש כאן הך ענינא דהכשרים שימשו נותר דהא על הכשרים הי' ג"כ השם דנותר והוי כולה נותר ויכול לשאול ול"ש כאן טפל חמור מן העיקר לר"ע כנ"ל:

**והנה** יש ליישב בזה בפשוט שיטת הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהלכות מעשה"ק דפסק דרק בחטאת הוצרכה תורה שבירה בכ"ח ולא בשאר קדשים ותמוה הבה"ז דלפי"ז איך ילפינן מכ"ח שאי' מידי דפיו לעולם הא ע"כ גזה"כ הוא רק בחטאת ולא בשאר קדשים ולהנ"ל נכון דהנה נודע קושיית הקדמונים דהא הוי כטל"פ והנה במרו"ם לחוד לא קשה כ"כ אבל בכ"ח דצריך שבירה הא כטל"פ והדברים עתיקין:

**אמנם** י"ל דהנה שיטת הרמב"ם ז"ל מפ"ח מהלכות אה"ט ה"ד כתב דקוליית הפיגול והנותר אע"פ שהיא סתומה הנוגע בה בידיו כטמאו ידיו שהעצמות של קדשים ששימשו נותר או פיגול מטמאין את הידים הואיל ונעשו

וכעשו בסים לדבר האיסור עכ"ל והנה מרכתב דרק הכוגע בהן סתומן משמע דאי אללו המות מהן ל"ש לומר דהוי בסים לדבר האיסור ועיין בלא"ח פסחים פ"ג ולפי"ז ככון בכ"כ כיון דיולא כל האיסור הא ל"ש לומר דשימשו כותר אבל בכ"ח דכשאר עוד עדיין הא כעשו בסים לדבר האיסור אמכם הא לשיטת הרמב"ם במעשה"ק הי' המוס"ע עקב אכילה אולם משמע שם דרק בכ"כ ובכ"ח בקק"ל אבל לא בכ"ח דחטאת וא"כ לפי"ז ע"כ מוכח דבכ"ח א"י מ"ד דאל"כ הא ל"ש לומר דהוי בסים לדבר האיסור ואף דבכ"ח בקק"ל הא עכ"פ ג"כ כשאר מעט אולם כבר הארכתי במק"א בראיות דאיכא חלוק בין דיחול האיסור דא"ח אמשהו וחי כבר חל האיסור וכשאר משהו ואכ"מ וכיחן דברי הרמב"ם ז"ל בפשוט ודוק אולם לדידן בעיקר הקושיא הא דבכ"כ מהכי מוס"ע ולא כעשו בסים לדבר האסור יש לחלק בין טעם לבעין ועפי"ז יש לכאורה לפרש הלשון דרש"י ז"ל בזבחים בהקושיא דכיתי עשה ולדחי ל"ת דכתב דאמאי תפסול משום האי פורתא והוא שפת יתר לכאורה אמנם לפי דהארכתי במק"א דהקושיא היא רק אכותר דאקדשים פסולין ליכא עשה ורק בכותר דכבלע בעת דהי' כשר ואי קושיית התוס' דהוי ל"ת ש"ב כרת י"ל לפי דישנו בשאלה אף עשה ש"ב כרת דוחה כמו לתו"ע ועיין בתוס' חולין ע"ח וזבחים ל"ג ודוק אמנם הא ל"ש כאן שאלה כיון דשימשו כותר אולם לפי דברי הש"ס דחולין דבעי שישמש כותר כזית ליתא ולכן פרש"י ז"ל דכפסול משום האי פורתא ואכתי איתא בשאלה ודוק היטב והנה במק"א הארכתי בסוגיא הנ"ל בדברים נחמדים וחדשים בע"ה ולא מכעתי לכתוב מה שעלה ברעיוני בעת העתקה דשייך לענין דטפל חמור מן העיקר אמנם בחת"ם או"ע סי' כ"ו כתוב דלר"ע דיליף דאסורה לבועל מהרבוי דוחו היכי דמותרת לבעלה מותרת לבועל ג"כ וי"ל ג"כ מטעם הנ"ל דשלא יהא טפל חמור מן העיקר ובדברי החת"ם פלפלתי במק"א באריכות בסוגיא דחופה לפסולות ביבמות כ"ז ויבואר אי"ה במקומו וכעין זה בכ"ד עיין זבחים י' דבאמס לא כאמר הוא רק אחר הקטרת האימורין והוא עצמו שלא כקטרו אימוריו כשר וכ"ב בתוס' ע"ז ס"ו ע"א ד"ה מכלל דדחו דעת הי"מ דבפסח דמשהו אסור כעל"פ כמי אסור משום די"ל דבמשהו הטעם שוה אבל בכעל"פ טעם פגום הוא וכתבו דאף לספרים דגרסי בפסחים ל' במשהו כרב אע"ג שהטעם בטיל וי"מ כעלפ"ג שרי לכתבו כאן דעיקר הא דאסור שלא במינו הוא משום מינו ובמינו ל"ש לומר כן אין הטפל חמור מן העיקר ע"כ ועיין בשעה"מ הלכות חו"מ כעין זה דאפילו למ"ד טכ"ע דאורייתא בליכא כזית בכא"פ א"ע שלא יהא טפל חמור מן העיקר והלום בעת העתקה ראית לח"א בספרו שהביא ג"כ ראיות לסברא הנ"ל וכ"ב בפליתי סי' ל"ב ס"ק ע' ובתשובות הרי"מ דאף לר"ת דטכ"ע דאורייתא לענין מלקות ג"כ זה דוקא אי זית שלם הטעים ולא חלי זית וי"ל ג"כ משום סברא הנ"ל וכהנה רבות בש"ס ובלשונות הפוסקים ועיין חולין ל"ג ובכ"ד:

**ונחזור** להנ"ל דלפי"ז יש לומר ג"כ לענינינו באיסורא דיולא מן הטומא דהיכי דהדבר האסור העקרי כיתר אף דמטעם זה לא כיתר היולא מ"מ כיתר מטעם דלא יהא טפל חמור מן העיקר מהראיות הנ"ל דהארכתי למדי ולפי דברי הירושלמי הנ"ל דהיכא דבטיל הגורם בטיל האיסור כהנ"ל:

(ו) **ואם** חומה היא כנכה עליה טירת כסף דבזה יתיישב דברי הרמב"ם ז"ל התמוהים בקלירת העומר דבהלכות תו"מ פסק דהעומר כקלר בליל ט"ז בין בחול ובין בשבת ופסק ג"כ דנקלר ביום כשר וזה היפך סוגיא ערוכה דמכחות ע"ב דאמרינן שם אר"י ראב"ש בשיטת ר"ע רבו של אבי' אמרה דתכן כלל אר"ע כל מלאכות שאפשר לי לעשות בע"ש א"ד שבת וסבר לה כר"י דאמר קלירת העומר מלוה דתכן ר"י אומר מה חריש רשות אף קליר רשות ילא קלירת העומר שהיא מלוה וא"ס"ד נקלר שלא כמלותו כשר ואמאי דחי שבת נקלרי' מע"ש אלא מדדחי שבת ש"מ נקלר שלא כמלותו פסול ע"כ וא"כ הרמב"ם ז"ל פסק כתרווייהו דנקלר שלא כמלותו כשר ופסק ג"כ דדחי' שבת והנהו פסקי' סתראי' כינהו וכבר תמהו על זה גדולי חקרי לב בעל בה"ז ועיין בש"כ יו"ד סי' רס"ב ובפכ"י לר"ה ט' ובלח"מ שם והנה ע"ד הנ"ל יתיישב ע"ד הידוד ונקדים מקודם ליישב קושיית התוס' בבילה י"ב בהא דתכי תנא קמי' דריב"א השוחט עולת כדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני ב"ש הוא דאמר לא אמרינן מתוך שהותרה הולאה לצורך הותרה כמי שלא לצורך דאי בית הילל וכו' והוקשו בתוס' בתיאה דאמאי לא אמר ה"מ ר"ע היא דל"ל מתוך בפסחים ה' וכוונתם דהא ב"ש במקום ב"ה אינו משכה משא"כ אי אתיא אליבא דר"ע ונ"ד הנ"ל יש לתרץ דהנה לכאורה קשה לפי דכי לעיל דבדם היולא בתחילת השחיטה יש עליו איסורא דאמס"ח כמו גבי חלב כיון דאין לו מי שיתרנו אח"כ וכי לעיל דרק איסורא דיולא מן הטמאים איכא ובפרט לפי דברי התוס' דמעילה י"ז הנ"ל דבעודו עם הבשר הי' עליו דין בשר וכי לעיל דמ"מ אי מתה אח"כ הבהמה אסתרי כמי האיסור דיולא משום שלא יהא טפל חמור מן העיקר והנה יומלא לכו לפי"ז לפי דעת התוס' במכחות ה' דהוקשו על הא דאמרינן שם טעמא דרשב"ל דמכחת העומר שקמלה שלא"ש כשירה דהוי מן המותר לישראל משום דקסבר האיר המזרח מתיר והוקשו דהא איכא העשה דעד הביאכם ולא הוי ממשקה ישראל הרי דאף באיסור עשה שייך הא דממשקה ישראל ועיין בשג"א החדשות בדינו החדש ס"ו דכתב דבאיסור עשה ל"ש הך עניכא דממשקה ישראל כיון דילפינן הא דלריכים שיהי' מותר לישראל כפקי מערלה דאיסורו בלאו ולא באיסור עשה אבל לפניכו דעת התוס' ועיין בתוס' מכחות פ"ד דהוקשו לר"ע דשומרי ספיחין בשביעית כוטלין שכרן מתרומת הלשכה דלרידי' דספיחין אסורין הא לא הוי ממשקה ישראל אף דשביעית לא הוי רק בעשה מכחות ה' והנה לכאורה י"ל לפי דהארכתי במק"א בהסבת דברי התוס' חולין ק"מ דבהיתה לה שעה"כ לא פסול משום ממשקי ישראל והנה זה ל"ע מהסוגיא בתמורה כ"ט בכעבד ומוקלה ע"ש ועיין פסחים מ"ח אמכם כתבתי דלכאורה קשה איך בח"ש מותר הא ל"ש ממשקה ישראל ובפרט אי יש הקטרה בפחות מכזית עיין מכחות כ"ו וכ"ח ואף אי ח"ש אסור הא כודעים דברי הפמ"ג יו"ד ס"ב דה"פ הוא דחזל"א בכא"פ והא בזבחים ל"א אמרינן דבגבוה ליכא החשיבת דכמ"פ ועיקר הטעם דחזל"א הוא משום החשיבות דחשוב להיות איסור שלם והארכתי שם אמכם כתבתי שם לפי דברי הרלב"ח דח"ש דוקא בלא הי' שעה"כ דומיא דחלב וקשה מיה"כ דאיכא שעת הכושר אמכם י"ל דבדומיא דחלב לא בעיכן הסי' דחזל"א ועיין בשיטה"ק יו"ד ל"ב ולכן ממילא בלא"ה אסור וא"כ ממילא ליתא בכעבד ומוקלה דאי הוי אמריכן דאסורין כע"ז ושלכ"א כמי אסור בע"א וכודעים דברי המרב"ל בשבועות כ"ג דשלכ"א וח"ש שוין וא"כ ממילא ל"ל להטעם דחזל"א ואפילו בלא שעה"כ אסור ויובן לפי"ז דברי השג"א דבעשה ל"ש ממשקה ישראל לפי דברי בעל עלי ארזים דבעשה לא אסור ח"ש ע"ש ויש להטעים הדברים אי כאמר דהחשש הוא שמא יאכל כדא"פ והוי כעין גזירה ועיין בתוס' ריש פסחים ובתוס' פסחים י"א ובתוס' כתובות ל"ו ד"ה א"ב ועיין בכדרים כ"ז דילמא לחומרא בפי' הרא"ש שם ובכ"ד דבדאורייתא שייך ג"כ גזירה וא"כ לפי דברי התוס' במכחות

ס"ח דבשביל עשה לא גזרינן ולכן לא אסור ח"ש וממילא ל"ש ממשקה ישראל אמנם יש לדבר עוד הרבה ואכ"מ ובפרט גבי איסור זריקה ל"ש לומר כן והנה לכאורה יש להביא ראי' לדברי התוס' מהא דמנחות ה' בסוגיא דמן הבקר דהוא להוציא את הטריפה ומקשינן דת"ל ממשקה ישראל מן המותר לישראל ולכאורה קשה לפי דעת רש"י ז"ל בתמורה ל' בהך פלוגתא דר"א ור"י בולד טריפה אי קריב לגבי מזבח או לא דר"א אומר לא יקרב ור"י אומר יקרב ושיטת רש"י ז"ל דאפילו לר"א דוקא לגבוה אסור ולא להדיוט וא"כ הא יש לומר דהברייתא אתיא כר"א והקרא מוציא ולד טריפה אולם אף לפי דעת התוס' שם דפליגי אפרש"י ז"ל שם ג"כ קשה אי כאמר כהלשון ראשון דבחולין כ"ז דפליגי בזה"ג והכא זה"ג הא לא אסור אלא משום יולא מטריפה והיא איסור עשה דהטמאין דאין לוקין עליו כדברי הרמב"ם ז"ל בהלכות מ"א וא"כ ליכא רק עשה ול"ש ממשקה ישראל אולם לפי דברי התוס' בכורות ו' שהבאתי לעיל יש לדחות זה דמ"מ כעשה אח"כ אוכל וכן לפי דברי החו"ד בס' פ"א ס"ג ב' דכי דל"ש הך עניגא דכל היוצא רק בדבר המתמלא מגופו ולא בנברא כן בריי' חדשה ל"ש כל היוצא רק מקרא אחר ילפינן אולם מדברי התוס' חולין ס"ב ד"ה שאם רקמה דהוקשו דת"ל משום כל היוצא מטמא לא משמע כהחו"ד וכן לכאורה לפי דאמרינן דעל היוצא אין לוקין ל"ע ג"כ קושייתם דהא יש לומר דכ"מ לענין מלקות ואקצר שאכ"מ כחזור להכ"ל לפי דעת התוס' דבאיסור עשה שייך ג"כ האיסור דממשקה ישראל ובפרט לדעת הרמב"ם ז"ל בסוגיא דבולמוס דנבלה ושביעית מאכילין אותו נבלה אף דשביעית היא רק בעשה וכי המפורשים לדעתו דס"ל דעשה חמור מל"ת והדברים עתיקין ועיין בהקדמה לספר משכ"ח ועיין בספר מנ"א דירושלים דאפילו באיסור דרבנן שייך האיסור דממשקה ישראל וא"כ לפי דאמרינן בחולין ל' בהא דחלב ודם איכו ממשקה ישראל משום דמלותו בכך ועיין במנחות ה' והנה בזבחים כ"ה אמרינן דהשוחט לריך שיקבל כל דמו של פר ובכרותות אמרינן דדם ראשון ג"כ שרי לזרוק ועיין שם בפלוגתא דר"י ור"ל ועיין פלוגתת רב"י ז"ל ותוס' בחולין ל"ו בהא דדם חללים דמכשר והנה לפי"ז יצטרך להמתין בזריקת הדם עד שתמות הבהמה ולא תפרכס לפי דעת התוס' בריש חולין דהוקשו אהא דשמא יגע בבשר דהא מפרכסת ה"ה כחי' ותי' בתרץ הראשון דהא לענין טומאת אוכלין מפרכסה כמתה ובתירץ הב' תי' דחיישינן שמא יגע אחר פרכוס וכבר תמהו דקארי מאי קארי דהא משנה מפורשת היא לקמן ולמה להו לתירץ הב' וכי בחת"ס בחידושיו דבזה פליגי די"ל דזה דאמרינן דמפרכסת ה"ה כמתה והייכו משום דיכול לאכול הבשר ולכן מטמאה טו"א הייכו רק בחולין ולא בקדשים כיון דבאמת אסור באכילה עד לאחר הזריקה והקטרת האימורין ע"ש וא"כ לפי"ז הא לפי ד"כ דבאיסור עשה שייך ג"כ הך איסורא דממשקה ישראל והנה כי דבדם היוצא בתחילת שחיטה משום העשה דהטמאים דאין לוקין עליו ולפי דכי דאחר דשרי הבהמה ממילא שרי כמי האיסור דאמה"ח גבי דם משום שלא יהא טפל חמור מן העיקר וא"כ לפי"ז הא יצטרך להמתין בזריקת הדם עד שתמות הבהמה דא"כ אסור משום ממשקה ישראל דל"ש לכן מלותו בכך כיון דיכול למשרי האיסור ועיין בתוס' ב"ק ע"ב דהיכי דמעורב איסור אחר ל"ש מלותו בכך וא"כ אסור לזרוק בעוד שתפרכס ויש להאריך כאן עוד ואקצר:

(ז) **נחזור** להסוגיא דא"כ לפי"ז קשה למה אוקמינן כב"ש משום דב"ה ס"ל מתוך דהא אף כב"ה ג"כ א"ש דהכה בשבת ע"ג אמרינן דשוחט משום מאי מחייב ואמרינן שם משום כ"כ ולכאורה קשה לפי דברי הירושלמי שבת ד"כ ההן דלייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו חייב משום קולר ועיין בחדושי הרשב"א שבת ע"ג ובאס"ז כתובות ה' כי דבמילה חייב משום קולר וא"כ הא בשחוטה הא איכא איסורא דקולר אולם הדבר נכון דהא אנן פסקינן דמפרכסת ה"ה כמתה לענין אכילה אף דהבהמה עדיין חי הא לא לריך כלל להקלירה ולפי דברי התוס' בשבת ע"ג גבי זומר ולריך לעלים דאף למאן דמחייב במלאכה שא"ל לגופה מ"מ בעיכן לריך לעלים דוקא דבלא"ה לא מקרי כלל קולר ע"ש אולם זה כיחא בחולין אבל בקדשים דכי לעיל דאסור לזרוק עד שתמות הבהמה לפי"ז לריך לגופה וחייב משום קולר וא"כ שוב ל"ש מתוך כלל דהא בשחיטת חולין ליתא למלאכה זו ול"ש מתוך ועיין בתוס' ביצה ג' דבירושלמי ממעט מלאכת קלירה ביו"ט דלא הותרה בשביל אוכל נפש דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש וסמך לי' ושמרתם את המלות אותן מלאכות דמשימור ואילך דהייכו משעת לישה ועיין בפמ"ג בפתיחה להלכות יו"ט וא"כ הא בקלירה לא הותרה בשביל אוכל נפש ול"ש מתוך כיון דבשחיטת קדשים איכא איסורא דקולר משא"כ בשחיטת חולין דל"ל דלפי הנ"ל כ"מ שמותר למכור הדם לב"כ אף אותו הדם דבתחילת שחיטה דהא ליכא איסורא לב"כ כיון דלא אסור רק משום האיסור דהטמאים וליכא בב"כ כדברי הפליתי בס' פ"א אולם הדבר נכון דהכה באמת הוקשו המפורשים דאכתי אמאי לוקה אף לב"ש לפי שיטת הריב"א בתוס' חולין קמ"א דאף דאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ בעבר בדיעבד כדחה הל"ת ואין לוקין וא"כ כאן כמי אמאי לא כימא דעשה דבאת שמה והבאת ועשה דמולא שפתיך תשמור ידחה הל"ת דיו"ט אולם הא יו"ט עשה ול"ת היא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה אולם בדיעבד היכי דעבר ושחט כימא דעשה ידחה הל"ת ולא ילקה אולם הדבר נכון לפי הכודע דעת הר"ם מקיכן בספר הכריתות דאין עשה דוחה ב' לאוין והדברים עתיקין וא"כ הא כי לעיל דכאן איכא עוד מלאכת קלירה וא"כ איכא כאן ב' ל"ת לאו דקולר ולאו דכ"כ ואין עשה דוחה אותם ומתורץ חדא קושיא באידך וא"כ לפי"ז מיושב קושיית התוס' דאמאי לא אמר ה"נ ר"ע הוא דל"ל מתוך דהכה כי לעיל דלכן חל אמה"ח האיסור דם אף דדם הא עוד אסור בב"פ והיסור אמה"ח ליכא דמותר משום כל בבהמה תאכלו וכי לעיל משום דגה"כ איסור חמור היא דכאמרה איסורא לב"כ כדברי התוס' בחולין ק"ב תה כיחא לדידן אבל ר"ע הא לא ס"ל איסור חל על איסור בחולין ק"ב אף באיסור חמור והכה במהרש"א ב"פ גה"כ בחולין ל' תוס' ד"ה קדשים דאיסור כרת דהקשה כיון דלפי סברא דהשתא שרי גיד קדשים אכילה להדיוט שרי כמי לגבוה ומיקרי שפיר מן המותר לישראל הרי דלדידי' היכי דאין איסור חל חע"א אף לפי דברי הגי' ביבמות ל"ג דחל לקוברו בין רשעים גמורים מ"מ לא אסור משום ממשקה ישראל כיון דבלא"ה אסור וזה קיל עוד מאיסור עשה כיון דליכא רק איסור זה אבל היכי דלאה"כ אסור שוב ל"ש לחוש משום משקה ישראל על האיסור האחרון ויש להאריך כאן עוד וא"כ לפי"ז מיושב קושיית התוס' דליקמי כר"ע ולהכ"ל נכון כיון דלר"ע אין איסור אמה"ח חל כלל ליכא משום ממשקה ישראל לענין דם ושוב ליכא לחייב משום קולר דשוב א"ל שתמות הבהמה ולא הוי מלאכה כלל וכיון דליכא שוב מלאכת קולר רק מלאכה א' שוב יוקשה לשיטת הריב"א הכ"ל דבדיעבד הא עשה דוחה ל"ת ואין לוקין והכה אף דביבמות י"ג מוקי רבא אליבא דב"ש דל"ל איסור חל על איסור וא"כ שוב יקשה לב"ש הקושיא הכ"ל דכימא עשה דוחה ל"ת אולם הא דעת הפכ"י בביצה ח' ומהר"ס מלובלין בשבת כ"ה ע"ב דב"ש ל"ש עשה דוחה ל"ת ועיין במנחות מ' ע"א ודוק היטב:

**ונחזור** עתה לסוגיא דקצירת העומר ביסוד דברי הרמב"ם ז"ל דפסק דדוחה שבת אף דפסק דנקצר שלא כמצותו כשר והוא היפך הסוגיא דשם ונראה דהנה המפרשים הוקשו דל"ל להני לומר דסבר כר"ע בחדא וכר"י בחדא הרי לפי שיטת הריטב"א במכות הי דלר"ע מהלמ"מ ידעינן דקצירת העומר דוחה שבת וא"כ הא שוב נכון דיוק דהגי אף אי ס"ל בכולה כר"י כיון דמהלמ"מ ידעינן דדוחה שבת ע"כ נקצר שלא כמצותו פסול והנראה דהנה לכאורה קשה על עיקר הדיוק דנקצרי' ביום לפי דברי הש"ס לעיל במנחות ס"ד במשנה דמצות העומר להביא מן הקרוב ואמרינן בגי' הטעם משום כרמל ופרש"י ז"ל דאי מביא ממרחוק מתקשה בדרך ולא תהי' רך והנה בתוס' דף ס"ו הקשו אהא דאמרינן שם מיום הביאכם הספרו יכול וכו' יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יצוא ת"ל ממיום הביאכם והקשו בתוס' דהאיך הוי ס"ד כן הא בעינן כרמל דמה"ע מצוה להביא מקרוב ע"ש הרי דהיכי דקוצר ומקודם שייך החשש דכרמל וא"כ הא לפי הס"ד דלא דחי שבת לא דחי יו"ט ג"כ דיו"ט עשה ול"ת הוא ול"ש מתוך גבי קצירה כדברי התוס' בילה הנ"ל וא"כ לא דחי יו"ט ג"כ וא"כ הא איכא משום כרמל ואף דאין ראי' משבת דהוא איסור סקילה מ"מ ע"כ צ"ל דקצירה דמצוה ממעט ועוד לפי דעת התוס' בחולין ד' ע"א דעשה שיש בו כרת אינו דוחה לעי' ול"ת ועיין בתוס' זבחים צ"ג ועיין במג"א סי' תמ"ו דר"ל דעול"ת דוחה לעי' ול"ת הרי דעשה ול"ת אלים ועיין בר"ן בסוגיא דטולמוס דעדיף יותר איסור חמור מכמה איסורים קלים ועיין במהר"ם שבת קל"ב בתוס' ד"ה האי ל"ת וע' דשבת לא הוי רק ל"ת ועיין ביבמות ה' וא"כ ק"ס ע"כ דלא כדחי יו"ט כמי ואיכא חששא דכרמל אולם הדבר נכון דהא כי התוס' שם דכרמל לא הוי רק למצוה ואכתי הדיוק במקומו דהא משום לכתחלה לחודא הא לא דחי שבת אולם אכתי קשה דהא התוס' כי דלכתחלה מצותו בלילה והיינו בזמן הראוי וכי כיון דבדיעבד כשר לא הוי דומיא דתמיד וא"כ לפי דעת הלחם משנה בדעת הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהלכות יבום הלכה כ"ז דתרי לכתחלה אפי' בדיעבד פסול וכיוצא בזה בדברי הרע"ב בעירובין בהא דכתבו למגדל ואבד המפתח דאף דלא גזרי על שבות ביה"ש בבי' שבותין גזרו ועיין במ"ל פ"ד מהלכות מלוה ולוה דב' שבותין דרבנן כדאורייתא חשיבי ועיין ברא"ש בילה ד"ח דשבי לן בין חד איסור דרבנן לתרי איסורי דרבנן ועיין בג"א סי' תל"ח ס"ק כ"ה וס"ק ל' וכעין זה בתוס' נדה דס"ז ע"ב קד"ה משום וכעין זה דתרי איסורא לכתחלה אף בדיעבד פסול בתוס' ריש מעילה ד"ה ק"ק דהיכי דשוחטן בדרום וקיבל דמן בדרום כיון דשינה בהו כ"כ אף בדיעבד ירדו ועיי' בתוס' נדה דף מ' ובכ"ד עוד כזה וא"כ כיון דכאן גם כן תרי לכתחלה היא ואף בדיעבד פסול אולם יש לתרץ לפי דברי התוס' ביומא מ"ו ד"ה אבל דבסוף הלילה דכבר ניתן לדחות הבערה לצורך עלי המערכה מותר להקטיר איברים שנתותרו ג"כ כיון דכבר ניתן לדחות בלא"ה מלאכה זו וכעין חלוק הש"ס לקמן דשאני הכא שכבר דהתה שחיטה את השבת וא"כ ה"כ הרי לפי דכתבתי לעיל דאיכא במלאכה דשחיטת קדשים ג"כ איסורא דקוצר וא"כ הא קצירת העומר ג"כ צורך גבוה הוא וי"ל דמותר ביו"ט לקצור משום דכבר דחתה קצירה ועל כ"ל שבת דצריך לקצור ל"ש לומר כן דעדיין לא דחתה קצירה מכא"כ ביו"ט ביום שפיר שייך לומר כן וא"כ יתיישב עתה קושיית המפורשים הנ"ל בהא דאמרי דס"ל כר"ע בחדא וכר"י בחדא ולא אמר דס"ל כולה כר"ע כיון דלר"ע מהלמ"מ ידעינן לר"ע דקצירת העומר דוחה שבת ולהנ"ל י"ל דע"כ צ"ל דס"ל כר"ע רבו של אביו בענין אחר דהוא באיסור חל על איסור :

(ח) **והנה** במק"א הארכתי ע"ד פילפול לבאר דעיקר פלוגתת ר"ע ור"י בקצירת העומר דלר"ע אתי הקרא דבחריש ובקציר תשבות על תוס' שביעית ולר"י אתי דקצירת העומר דוחה שבת תלוי בפלוגתא דר"ע ור"י אי איסור חל על איסור אי לא ויש להאריך כאן בכמה אופנים באופן אי י"ל דלכאורה קשה לר"ע ל"ל הקרא על תוספות שביעית הא במק"א ג' אמרינן הלכתא כר"י וקראי לר"ע ולכאורה קשה לפי דהאריך בלדק הפנ"י בר"ה ד"ט והוכיח דר"ע ס"ל ג"כ הלכתא דעשר נטיעות המפהרין בתוך בית סאה דחורשין כל בית סאה בשבילן עד ר"ה מדפליג במשנה דשביעית באיזה נטיעות אמרו ועיין רש"י ז"ל פי' לולב הגזול ובריטב"א ר"ה ט' וא"כ למה לי' לר"ע ההלכתא לתוספות שביעית כיון דממילא כשמע דבזקנות אסור ועיין מו"ק ג' ואי דכ"מ ללקות דהא אהלכה לא מלקינן ועיין ברמב"ם ז"ל פ"ג מב"מ דאינו חייב על הלכה ועיין כ"מ שם הי"ג ועיין תוס' חולין ט' דבק"ע ברה"י מביא קרבן ודאי וכ"כ בשבועות י"ח ד"ה הלך ועיין בריטב"א בכורות פ"ה דכי דהוא פלוגתא בירושלמי קפ"ח דפסחים בין רא"ר לר"י ועיין בפתיחה לפמ"ג הלכות טריפות דמביא תשובות מהרש"ס דבשי בהלכה ספיקן לקולא וי"ל דהוא מטעם דכי הפמ"ג באו"ח סי' י"ז דאדבר דאין לוקין שי' לקולא וכיוצא בזה הא דפריך בבכורות ט"ז אהא דילפינן לאסור דהטאות המתות ומופרישי' הפרסה ופריך דהא הילכתא גמירי לה ולהנ"ל הא כ"מ לענין קי' דמהלכה אין לוקין נכעין זה הקשה הפמ"ג שם אסוגיא דמן הבקר ולפי טעם הנ"ל דשי' לקולא משום דאין לוקין ניחא דגם מקרא דומפריסי' הפרסה רבוי הוא ואין לוקין ועיין תמורה י"ח דהקרא דרק קדשיך קאי לעשה ועיין באורח מישור היר כ"ה דתמה דאיכא לאו ואקלר בכאן ועפ"י הנ"ל ניחא קושיית הפמ"ג שם ואקלר אולם הא תוס' שביעית ג"כ לא הוי רק בעשה ואין לוקין כדברי התוס' במו"ק ואין לומר דלר"ע אתי הקרא ללמוד על תוס' שבת ויו"ט דהא לר"י פרכינן בר"ה ט' דכ"ל מהאי קרא לקצור מצוה תוס' שבת ויה"כ מנ"ל ואמרינן דיליף מהקרא דועניתם את נפשותכם בתשעה יכול בתשעה ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד מתחיל ומתענה מבעו"י ואמרינן דלר"ע הא קרא מבע"ל וכדתניא ר"א מדיפתא וא"כ לר"ע לא ידעינן תוס' שבת ושביעית וי"ל דמהאי קרא דכתיב גבי שביעית נפקא לי' ועיין בר"ה ט' בפרש"י ז"ל דקרא אשבת ג"כ קאי וה"ה י"ל אי הוי כתיב בשבת לחוד לא הוי ילפינן יו"ט דקיל אבל עתה דקאי אשבת ושבועות ממילא מוכח יו"ט ג"כ דצריך להוסיף ועיין פנ"י שם וקצרתי וא"כ י"ל דצריך הקרא לר"ע על שבת ויו"ט אמנם עדיין יש להעיר דהא התוס' בר"ה ט' ד"ה ור"י מוסיפין מחול על הקודם מנ"ל הוקשו דל"ל קרא על תוספות שבת ויו"ט הא לר"י אמרינן דס"ל הלכתא דעשר נטיעות וכלמוד משם ותרלו דאין דנין ק"ו מהלכה ולכן ל"ש למילף מהלכה ע"ש וא"כ הא בשטמ"ק בב"ק י"ח כתב דר"ע ס"ל דדנין ק"ו מהלכה דלא הודה לר"א וכן הוכיח בתשובת רח"כ חאו"ח סי' ע"ו וא"כ לר"ע הא שוב שייך למילף מהלכה לפי דברי הפנ"י דלר"ע ע"כ ס"ל ג"כ ההלכה ול"ל קרא לתוספות ועיין בחידושי הרשב"א יבמ"ת בסוגיא ואקלר והנה בתוס' ר"ה ט' ובמו"ק ג' ד"ה שהרי כתבו דהדיוק הוא מקליר לחוד אמנם בלשון הגי' משמע דהדיוק הוא מחרישה ג"כ :

**ולתרץ** זה יש לומר דהנה לכאורה קשה למאן דס"ל אין איסור חל על איסור ולפי דברי התוס' בשבועות כ"ג דאין לאו חל על עשה ועיין בפמ"ג בפתיחה

להלכות שחיטה ובנוב"ק או"ח סי' ל"ז וא"כ לפי"ז הא בשבת ויו"ט אי אסור מעיקרא בתוס' דאין לוקין והוי רק עשה האיך חל אח"כ הלאו לענין מלקות ואף דעיקר התוס' הוא ג"כ בשביל יו"ט מ"מ שייך נדון בכאן מדין אחע"א וכעין זה הקשה במ"ל בר"ה ו' בסוגיא דב"ת דהאיך חל הל"ת על העשה דובאת שמה ע"ש והנה אף לדברי המפורשים דכתבו דל"ת חל אעשה משום דעשה הוא איסור גברא כדברי הר"ן בנדרים י"ח ולכן ל"ת חל כדכתב שם בטעם דנדרים חלים אשבועות אמנם הא נודע דל"ת דשבת ויו"ט המה ג"כ איסורי גברא ועיין בב"מ בא"ע ס"ה והדברים עתיקין והנה אף דנאמר כהוכחת הפמ"ג דל"ת חל על עשה אמנם הטעם הוא משום דל"ת חמירא מעשה וי"ל הטעם משום דלוקין וע"ד דחמור כברים יבמות מבדי כל ל"ת חמור מעשה ועיין בכפ"ת יומא פ"ג אמנם למאן דס"ל דאאחע"א אף בב"א וחמור שוב ל"ש לומר כהנ"ל ולפי"ז ל"ש לומר כאן דהוי כב"א כיון דהתוס' הוא רק בשביל יו"ט אמנם הא ע"כ גלי קרא דחל כה"ג וי"ל נאחר דגלי תרן אחר ולפי"ז ניחא מה דהקשיתי דל"ל הקרא נר"ע לתוספות שבועות הא יש ללמוד מהלכה ולהנ"ל נכון דהא לר"ע דס"ל אאחע"א אפילו בב"א מהלכה דחורשין בעשר נטיעות דמשמע דוקא ילדות ולא זקנות משום דה"א דדוקא בחרישה דבלא"ה קימ"ל דהחורש בשביעית אינו לוקה וא"כ ליכא קולא בכלל מהך דתוספות הבל בשבת ויו"ט ובשאר מלאכות שביעית לא הוי ילפינן לאיסור דתוספות כיון דיש"י מזה קולא ולכן מהקרא דבחרים ובקציר תשבות ילפינן לשאר מלאכות שביעית וה"ה לשבת ויו"ט ועוד י"ל אף להתרץ הני דבתוס' דלר"ע לוקין על חרישה בשביעית הוא רק לאחר דגלי קרא דבלא"ה הו בסוטה י"ז אמרינן דהלכה איכה עוקרת המקרא ועוד יש לומר דהנה לכאורה קשה במאי דאמר ר"ע דלמה נאמר בחרים ובקציר תשבות הא יש לומר דלכן בעינן הקרא על שבת משום דה"א דלא חל האיסור דשבת בתוך השביעית משום דאיכא איסור שביעית דמקודם ועיין ברש"י ז"ל שם דהקושיא היא דהא בריש קרא דששת ימים גבי שבת כתיב ולמה פרט הקרא בחרים ובקציר ולהנ"ל הא כ"ע בשבת בתוך שביעית ועיין בש"ס דהוריות ד' דבעי אי יש שבת בשביעית ואף דהוא איסור כולל בא"ח מ"מ למאן דלא ס"ל איסור חע"א אף בחמור ובכולל והא לשיטת ר"ע אזלינן וא"כ צריך להקרא אמנם לפי הנ"ל יש לומר דהא ממילא שמעינן תרתי אי בשביעית איסיר חל על איסור בתוס' כנ"ל ועוד יש להאריך דפלוגתא זו תלוי בהפלוגתא דאיסור חע"א ע"ד פלפול ואקצר כעת:

(ט) **נחזור** להסוגיא דלפי"ז מיושב נכון קושית המפרשים הנ"ל בהא דאמר דס"ל כר"י בחדא וכר"ע בחדא ולא אמר כולה כר"ע כיון דלר"ע מהלכה ידעינן דקצירת העומר דוחה שבת דע"כ צ"ל דס"ל כר"י דהא יוקשה על עיקר הדיוק דנקלרי' מע"ש וע"כ בעיו"ט ג"כ וא"כ הא בעינן כרמל ויהי' תרי לכתחילה ואף דיעבד פסול וע"כ צ"ל משום דביו"ט מותר משום דכבר דחתה קצירה את יו"ט בשחיטה דשייך בשחיטה ולכן יכול לדחות ג"כ אח"כ בקצירת העומר ג"כ וא"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דס"ל כר"י בחדא דלדידי' שייך האיסור קצירה בשחיטה קדשים משום דמבדילו מחיותו וצריך בקדשים שתמות הבהמה ולא יזרוק בעת הפרכוס כיון דאיכא איסור דיולא ולא הוי ממשקה ישראל כדהארכתי לעיל הה ג"כ למאן דס"ל איסור חל ע"א וכבר נדחה כדברי התוס' יומא הנ"ל משא"כ אליבא דר"ע דל"ל אחע"א ולדברי המרש"א בגה"כ לא חל אף לענין איסור והדבר תלוי בבי תרולים דבש"ס יבמות ל"ג וא"כ ל"ש האיסור דקצירה ולכן ע"כ צריך לומר דס"ל כר"ע בחדא:

**והנה** אף דבמנחות ע"ב אמרינן שם שאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת לענין אברים ופדרים דיכול להקריבם אף דלא הוי בגופו מלאכה רק בשחיטה ומ"מ מותר בהבערה התם שאני דהוי בקרבן זה גופא ובאותו קרבן כבר נדחה אבל שחיטה לכן נדחה אבל הבערה ג"כ אבל כאן נ"ש לומר דידהה יו"ט אבל קצירת העומר בשביל איסור שחיטה דנדחה לכן בעינן רק שיהי' נדחה מלאכה זו כדברי התוס' ביומא ונ"ו הנ"ל ועוד יש לומר דמגלאכת שחיטה ליכא ראי' למלאכת קצירה לפי דברי התוס' בביצה י"ב דלב"ה אין לוקין בנוכ"ד אף דלדידהו ג"כ אסור להקריב משום דליכא רק עשה ולא אהדרי' לא"ק כיון דאוכל נפש הותר בפי' וא"כ לפי דברי התוס' בביצה ג' דבקצירה איכא בפי' מעוט ולא הותרה בשביל אוכל נפש עיין בפמ"ג בפתיחה להלכות יו"ט ובפסחים ונ"ו ובחת"ס בחודשי סוגיות בסוגיא ד"ס מוכן ובביצה פי' א"ל ברש"י ור"ן ובט"א בחגיגה י"ח וא"כ אין ראי' משאר מלאכות דליכא רק עשה למלאכת קצירה דאיכא ג"כ ל"ת ובשה ואין ראי' נשאר מלאכה והנה אף דלר"ע קיימינן ולדידי' דייק רבא בפסחים ה' דל"א מתוך וא"כ בשאר מלאכות ג"כ הוי ל"ת ועשה אמנם הא י"ל דרק לרבא לשיטתי' הדיוק הוא כן דהא התוס' הוקשו שם דלא הוי לורך קלת ותי' דזה במבער חשוב לורך קלת והיינו דלא עבר אב"י כל שעה וכ"כ הפי' בשם תומ"י מהרא"ם ז"ל דהקשה דבנותר ג"כ אין שורפין ביו"ט ותרץ דכאן עובר כל שעה אמנם הא התוס' בפסחים כ"ע כתבו דב"י הוי לאו הבל"ע אמנם הא זה תלוי בפלוגתא דר"י ור"ש אי לפי"ז עובר עליו דאי איכו עובר בע"פ בב"י עד הלילה הוי לאו שקדמו עשה ועיין במכות ט"ז ובנוב"ק סי' י"ט כתב דלר"ש א"ע בב"י עד הפסח וא"כ שוב הוי לאו שקדמו עשה משא"כ לר"י ועי' במנלה"ר שיטת ר"י האריכתי בזה בנוק"א בדרוש מיוחד ולכ"מ ועוד בכמה דרכים דרק לרבא צ"ל לר"ע מתוך והדברים עתיקין וא"כ שוב ליכא ראי' דר"ע ל"ל מתוך וא"כ מיושב קושיית המפורשים הנ"ל בהא דאמר דס"ל כר"י בחדא וכר"ע בחדא והנה לפי"ז מיושב שיטת הרמב"ם ז"ל הנ"ל דפסק דנקלר שלא כמלותו פסול ופסק דדוחה שבת לפי דפסק הרמב"ם ז"ל דאוכל כזית מעלים ולבונה דלוקה משום חבה"ק והוקשו המפורשים מפ"ו מהלכות ע"א ד"פ דחבה"ק ל"ד ומילקו בין אוכל דבשביל חבה"ק הוי רק דרבנן כיון דד"א הכבשר גרם דאין מקבל טומאה ל"מ חבה"ק ובין עלים ולבונה דהחבה"ק משוי' אוכל וא"כ לפי"ז אמאי מהני בעלים ולבונה בלי הכבשר הא באוכל גופה בעי הכבשר וע"כ דלדידי' חמור טפל מן העיקר עיין עליהם וכן לפי דבחולין ל"ג אמרינן דנהמכין נכרים על ב"מ ומשום ני איכא מידי וכו' דזה הסברא דלא יהא חמור טפל מן העיקר והרמב"ם ז"ל בפ"ט מהלכות מלכים פי' דאין מזמכים ועיין בכ"מ ה"ג וכן לפי דפי' הרמב"ם ז"ל בפט"ו מהא"ב ה"א ובפכ"ג מה"כ דדון מינה ואוקי באתרא וכו' דזה תלוי אי טפל חמור מן העיקר וא"כ בלא"ה ל"ק קושיית הגי דליקלר מע"ש כהנ"ל עי"ל לפי דכתבתי לעיל דעיקר הסברת הגי הנ"ל דשאני התם שכבר דחתה שחיטה את השבת תלוי בזה אי אמרינן כיון דאידחי אידחי או כיון דהותרה הותרה עיין בזבחים ל"ב וי"ל דהרמב"ם ס"ל דלא אמרינן זה רק בהותרה ולא בדחוי' והנה נודע הוכחת המעין החכמה דמלאכת שבת הותרה משום דאל"כ לשחוט ע"י ב' וע"כ דהותרה אמנם לשיטת הרמב"ם הנודע דחוצל משום מפרק הא אכתי אין זה הוכחה כיון דלדידי' יש לומר בשחיטת קדשים משום מפרק ואפילו אי ישחוט ע"י שנים ג"כ לא יתקן זה דזה ל"ש רק לענין כ"כ והתקון הוא שמוליא מידי אבמה"ח ושנים הוליאו מידי אבמה"ח משא"כ לענין מפרק ועוד דהא לשיטת הרמב"ם ז"ל בי'

איו

אין שוחטין לכתחילה זבח אחד וא"כ שוב ליכא לדידי' רא"י דהותרה ואשר לפי"ז יסולק בפשוט קושיית הישועות יעקב באו"ח סי' תל"ה לפי דברי התוס' ביומא מ"ו הנ"ל בחלוקה דהא דלמברי אר"פ איירי בסמוך לאור היום דכבר נדחה בהדלקת עלי המערכה דלפי"ז מה רמי לי' ר"ם לרבא בפסחים כ"ט הקרא דלא ילין חלב חגי עד הבקר להקרא דעולת שבת בשבתו הא י"ל דמיירי בסמוך לאור הבקר דכבר ניתן יו"ט לדחות לצורך הדלקת עלי המערכה ולפי הנ"ל לשיטת רבא דס"ל בזבחים שם דזה לא אמרינן רק נדחו ולא בהותרה ולדידי' הא שוב שייך ההוכחה הנ"ל דהותרה ובפרט לפי דרבא מוקי טעמא דרבנן בהגד חגון ופולעו דאינו חייב אלא אחת משום דאין דישה אלא בגדולי קרקע ומפרק הא תולדה דדש הוא וא"כ שוב שייך ההוכחה דלשחוט ע"י שנים וע"כ דהותרה ובהותרה הא ל"ש לדידי' כיון דאידהי אידחי ועפי"ז ישבתי במק"א קושיית התוס' דשם דלר"ע ל"ל עולת שבת בשבתו דאין חלבי חול קרבין ביו"ט ואכ"מ ועוד י"ל אפילו אי יסבור דדחוי אמרינן כן ועוד יש ליישב ע"פ פלפול לפי ההקדמה הנ"ל ואקצר בכאן שלא באתי רק לדברינו דשייך לדרוש זה וכן פלפלתי שם לפי דברי הירושלמי פ"א דחלה ה"ג דפליגי בה ר' יונה ור"י גבי הא דאם הקריבו קודם לעומר העומר מתיר דחד אמר קודם הבאה וחד אמר קודם קצירה ולדעת ר"י קצירה מתרת קצירה והבאה מתרת הבאה ולדעת ר"י קצירה מתרת וכו' לפום כן חוי בה ר"י קציר לרבים וטומאה התר היחיד לאיסורו ע"כ ולפי"ז לדעת ר"י הקצירה גופה הוי מלוה אי קצירה מתרת קצירה ושייך שפיר דחי' בקצירה והוי בעידנא ויש לומר דזה טעמא דר"י דאם מצא קציר קוצר ועיין במ"א סי' תמ"ו דבעשה דרבים לא בעינן בעידנא ואקצר דאכ"מ ודוק היטב במה שכתבתי הדברים נכונים ע"ד הפלפול והנה במק"א בחדושי פלפלתי בכל הסוגיות הנ"ל בפלפולים עצומים ויבארו במקומם אי"ה ועתה באתי במה שנוגע לענינינו:

(י) ונחזור לדברינו דזהו רא"י נכונה שחדשתי לעיל דהיכא דאסור איזה דבר מטעם איסור יוצא מן הטמא היכי דאח"כ ניתר עיקר הדבר אף דמטעם זה ל"ש להתיר היוצא מ"מ מותר משום דלא יהא טפל חמור מן העיקר ועיין בפנ"י פסחים מ"ד כ"ב לענין נכ"ע:

והנה לכאורה יתנגד לדברינו הא דאמרינן בחולין ק"ז ואת נבלתם תשקלו לרבות את הדרכים שבבהמה ואמרינן שם דרכי דבישרא אסור דכוורי שריין והטעם דבהמה בשחיטה הוא דמשתריא והנהו מדלא קא מהניא בהו שחיטה באיסורייהו קיימן אבל דגים באסיפא בעלמא משתרי והכי כי גבלן בהתירא קא גבלן והנה רש"י ז"ל פי' משום אמה"ח וע"כ דאסור משום יוצא אף דכבר הבהמה משתרי בשחיטה התם י"ל לפי דפרש"י ז"ל משום דיש להם חיות בפ"ע ואפשר דאחר מיתתן מותרין ועיין ברמב"ם ז"ל בפ"ב ממ"א ובהמ"ג שם דמפרש בדעתו דאפילו אי התולעים כתשוי אחר מיתת בהמה ג"כ אסור כ"ז שהמה חיים כיון דהבהמה לא התיר אותם והנה אי נאמר דכאן לא אסור אלא משום יוצא וכן משמע לכאורה מקושיית התוס' דהוקשו דלמה צריך קרא לאסור ולא אסור ממילא כמו חותך מן הכליות ומן הטחול משום דהכא לא נחסר כלל וא"כ לפי"ז יש לעורר במה דכתבו האחרונים עיין פמ"ג ק"ס פ"ד ובראו"פ סי' ל"ו לענין מורנא בריאה דאסור למכור הריאה לנ"כ משום לפני עור ואסורין לנ"כ משום במה"ח ולפי הנ"ל דליכא רק איסור יוצא הא כתב הפלתי בסי' פ"א דעל האיסור דהטמאים לאסור לירו ורועצו לא נלטוי ב"נ אמנם לפי דברי התוס' שם בלשונם דכתבו אבל דרכים שבבהמה מן הסבר עצמו נראה דהוי עליהו כדין בשמה"ח וכן לפי דברי התוס' בבכורות ו' ד"ה ורוטבן דלאחר שהקפה חשוב אוכל ולפי"ז יש לומר דה"ה כמי בהי' בשר מעיקרא ועיין בכ"י להגאון מליסא ז"ל דהכי דרכים שרי לב"נ ול"ע ובפרט לפי דכתוב רש"י ז"ל דיש להן חיות בפ"ע ועיין בספ"ד סי' מ"ז בשם הרא"ן דאסורי משום אבמה"ח ועיין במרדכי סוף פי' א"ע בשם רא"י:

אמנם יש לעיין לפי הסברא הנ"ל מהש"ס דחולין ח' ע"ב ולמ"ד בחמין מ"ע משום דקא בלעה איסורא דהתירא כמי בלעה אמה"ח איעת בלעה לכי חייתא איעת קא חייתא לכי גמרה שחיטה ההוא שעתא התירא הוי והנה לפי הקושיא דבלעה אמה"ח האיסור ע"כ הוא מהבימאים ולאחר מיתת הבהמה הא לפי הנ"ל צריך דאשתרי משום שלא יהא טפל חמור מן העיקר אמנם יש לחלק קלת לפי דכי שם רש"י ז"ל דבלע שמכוכית וי"ל דהוי כעין ממש וכודע דעת הראב"ד בהלכות מ"א בהא דבחולין ק"ג באכל חלב מן החי דחייב ג' הייכו משום במה"ח ועיין בשעה"מ פי"ז מהלכות איסורי ביאה ובחת"ס יו"ד סי' ל"ג ובהמ"ג במ"א שם וא"כ י"ל דהוי עליו דין דבמה"ח וכן לפי הלוק החכ"ל לענין יולא ע"י כתוש או ע"י בישול ואילי' וא"כ לפי הס"ד הא דבתחילת שחיטה רותח ואיכא דוחקא ואח"כ פליע ועיין בתוס' ורשב"א שם ומיושב בזה מה דהוקשו הפוסקים דהא בתחילת שחוטה כמלא עליו להלוחית ובגמר שחיטה דחייתא בלעה מהסמכוכית עיין בט"ז יו"ד סי' סק"י ולהנ"ל לפי דכתב שם הט"ז דלא כאור שמכוכית בעין רק נחלוחית דהוי כטעם בעלמא ולכן ממילא לא נאסר משום דלא יהא טפל חמור מן העיקר וכן מיושב קושיית הגאון רע"א ז"ל דלפי"ז הא לא יליר בשום פעם שחיטה כיון דמעיקרא בתחילת שחיטה בלוע הסכין אבמה"ח ואח"כ פולע בבהמה ולהנ"ל לענין שיפלוט בבהמה גופה דאשתרי אח"כ בודאי שייך הסברא דלא יהא טפל חמור מן העיקר ועוד יש לחלק בכאן לפי התרן דאבע"א בזבחים שם מליכו לפעמים טפל התיר וילע"ע עוד בכ"מ בפ"ס ואקצר:

(יא) והנה לפי"ז יש להעיר בהא דכתב הלב"ש בהו"ד יו"ד אות ו' ובספרו כאות דש"א סי' קכ"ז קכ"ה בפרה שנשחטה ונמצא נקב בחלב הכבד רק שניכרא בקירכא וניכר שהי' נקב רק שהסרכא סותם דבהמה כשירה והדם בלב"ש דמ"מ החלב שנחלב ג' ימים קודם לשחיטה אסורה והטעם לפי שיטת התוס' דחולקין על הר"ן בהא דסרכא דאגמל"מ דלא הי' טריפה דס"ל דטריפה א"א להתרפאות ורק דטריפה חזרת להכשירה וא"כ לפי"ז החלב דנחלב בעת שהיתה טריפה אסורה וכן לפי דעת הרש"ל בסי' מ"ד בכוליא שהקטינה ואח"כ ניטלה כולה דג"כ כשירה משום דטריפה חזרת להכשירה וא"כ החלב צריך שיאסור ותמה לפי"ז אהפוסקים דלא התכרו מהדין דחלב אמנם לפי מ"ש לעיל שייך בכאן הסברא דלא יהא טפל חמור מן העיקר דכיון דאיסורא דחלב הוא רק משום היוצא וא"כ דהטריפה גופה נתכשרה ל"ש דהיוצא ממנה יהי' אסור ומיושב לפי"ז בפשוט הא דהקשה בחולין כ"ח דלוקמי בכה"ג בכוליא שהקטינה ולשיטת מהרש"ל דטריפה נתעברה רק דאיכה יולדות וא"כ לוקמי בטריפה בכוליא שהקטינה ונתעברה ואח"כ ניטל הכוליא דטריפה חזרות להכשירה ומ"מ הולד אסור משום דיולא בעת שהיתה טריפה ולהנ"ל נכון כיון דבה"ג ל"ש לאסור כנ"ל ועיין סי' פ"א ובכתובים פלפלתי לפי"ז בסוגיא דמן הבקר וכעת אקצר וא"כ אין סתירה לסברתנו דלעיל דהיכי דאח"כ ניתרת העיקר היוצא ג"כ מותר מטעם שלא יהא טפל חמור מן העיקר:

והנה

(יג) **והנה** לפי דכתבתי לעיל די״ל דר״ע ק״ל דאפשר לטפל שיהי׳ חמור מן העיקר יתיישב לנו סוגיא דפסחים ל״א בהמפקח את הגל דארבנ״ח אר״י ל״ש אלא גל עגול אבל גל ארוך פטור מלעשות פ״ש אימא טהור הי׳ בשעת שחיטה ופרש״י ז״ל וכיון דשי ילא שי לא ילא פטור משום דלא אפשר כדאמרן לעיל גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן ע״כ:

**והנה** הרמב״ם ז״ל בפ״ג מהלכות ק״פ פסק כסוגיא דפסחים פ״ח הנ״ל דכולן פטורין מפ״ש אף דאיכא חד דלא כפיק משום דא״א להתנות בתנאי שלמים עיין בסוגיא הטעונים ובפ״ב מהלכות ק״פ פסק השוחט הפסח על בני חבורה ולא״ז אמר שלא לשמו שחטתי אם הוי נאמן להו סומכין על דבריו ואם לאו שורת הדין דאיכו נאמן והרולה להחמיר על עצמו הר״ז משובח ויביא פסח שני ע״כ והראב״ד השיג עליו דאיזה שבח הוא דהא א״י להתנות בתנאי שלמים כהנ״ל ותירץ הלח״מ דהא התוס בפ״ח הוקשו בתימא וכי בשביל דשמא יהי׳ נותר או משום שמיכה דלא מעכבא או לא יעשו המתנות כהילכתן יכנוס לידי ס׳ כרת ותרלו דמוטב שיכנים א״ע בס׳ כרת בשב וא״ת מזה שיעשו רובן שלא כהוגן כי כבר רובם עשו פסח עי״ש וא״כ כאן בשוחט את הפסח ואמר שלא לשמו שחטתי דאין כאן רובם העושים איסור א״כ מוטב שיעשה איסור לכתחילה ולא יכנוס א״ע בס׳ כרת אך הקשה לפי״ז מהסוגיא דלעיל במפקח את הגל דשם ג״כ ליכא רק א׳ ואמאי לא יעשה פסח ע״כ והקושיא הנ״ל בלא״ה קשה על הש״ס:

**אמנם** לפי השערותנו לעיל יתיישב בפשוט דהנה כבר הוקשו השעה״מ בהלכות ק״פ והאו״ח ובבית אפרים בסי׳ ל״ג על דברי הלח״מ הנ״ל דבשלמא גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן תרלינן בגי׳ על הקושיא שם דמה יעשו בחזה ושוק דיקחו כולן כהן א׳ שלא עביד עוד פסח והא דקא ממעט באכילתו שפיר תירלו דכייתו במותר הפסח אבל הכא שוב יקשה דמה יעשו בחו״ש ואי דימנה כהן מנ״כ איזה כהן ימנה ע״ש אמנם הא כתבו המפורשים ג״כ דהא התוס׳ שם כתבו דה״ה דהו״ל דמייתי כהן קטן אלא דעדיפא משני וא״כ כאן הא יכול ליקח כהן קטן אמנם הא בכר״פ סי׳ ק״א מובא קושיית המג״א דהאיך יכול להאכיל לכהן קטן הא אסור לספות איסור בידים לקטן כהי דקטן אוכל נבילות אין ב״ד מלוין להפרישו אבל בידים אסור לספות לו איסור אמנם לפי דברי הגה״מ דמובא במג״א בסי׳ רס״ע דבאיסור עשה מותר להאכיל לקטן בידים ומוסבר הדבר לפי דברי הפסקי מהרי״א סי׳ ס״ב בטעם דקטן אוכל נבילות ב״ד מלוין להפרישו שלא יגיל עצמו במאכלות אסור וחיישינן שמא יאכל כשיגדיל וא״כ הוי כעין גזירה ולפי דברי התוס׳ במנחות ס״ח דבשביל עשה ל״ש לגזור וכתבתי מזה במק״א וא״כ כאן ג״כ הא הך איסור דשלא למכיו לא הוי רק להמכ״ע אים לפי אכלו תכבו על השה ומותר להאכיל אף בידים:

**אולם** הא הבאתי לעיל דברי הצ״ע דכאן בשלא למכיו שייך הלאו ובשר בשדה טרפה לא תאכלו דדרשינן בחולין איסור מפסוק זה אבשר היולא חוץ למחילתו וכאן ג״כ הוי כחוץ למחילתו אמנם כתבתי לעיל דכאן שייך הסברא דלא יהא טפל חמור מן העיקר כיון דעיקר האיסור הוא בעשה ל״ש לומר דיולמה וזה ל״ת וכדברי התוס׳ ביבמות ע״ז דל״ש אל מחייבי עשה ע״ש אולם לפי דכתבתי לעיל דלשיטת ר״ע שייך לומר דטפל חמור מן העיקר כיחא עתה קושית הלח״מ הנ״ל דהנה במק״א כתבתי עיין בסימן ה׳ דהמשנה דמפקח את הגל ע״כ ל״ל דאתי כר״ע דהא התוס׳ הוקשו במפקח את הגל דנוקמי בחזקת חי ותירלו משום דכל הטמאות כשעת מליאותן ובמוצ״ק תמה דהא זה דכל הטמאות כשעת מליאותן לא הוי אלא מדרבנן כדברי התוס׳ בריש נדה והכה מה שתירץ שם משום דאתרעי החזקת חיות ל״ע ג״כ לפי שיטת הפוסקים דחזקה דאתרעי לא הוי רק מדרבנן ועיין בט״ז יו״ד סי׳ של״ז ובעירובין ל״ו ובחדושי מהרי״ט בקידושין ו׳, והנה בחודשי מהרי״ט בקידושין דף ה׳ שם תירץ אקושיית הר״ן שם על הרי״ף בכתן הי׳א ואמרה הי׳א דכתב דהוי ס׳ וחיישינן מדרבנן והקשה דאמאי לא מוקמינן אחזקת פנוי׳ ותרץ כיון דפשטה ידה אתרעי החזקה והביא התוס׳ כתובות כ״ג וכתב דהוי דאורייתא ובכשאת דלא תלא הטעם דכיהו דאתרעי חזקה דמעיקרא אבל מ״מ לא הוי בחזקת איסור הקכי ז״ל בא״בכי מלואים כ״ז הקשה לדברי התוס׳ לא הוי רק דרבנן ע״ש אמנם המהרי״ט דף ו׳ חזר בו וכתב דהוי מדרבנן ומה שכי המהרי״ט דכיון דאתרעי לא ילפינן מנגע דשם לא אתרעי יפה הביא זקני מתוס׳ חולין ד״י ד״ה ודילמא וב״ק הר״ן י״ל לכאורה לפי דברי הרשב״א דלכן בר״מ א״ש ל״א סמוך מעוטא לחזקה כיון דאכו עושין מעשה לסלק החזקה וה״כ כאן בפשטה ידה וקיבלה ואקל״ר:

**אמנם** כתבתי שם דכהי דחזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא כדכללא בידן וכדילפינן מנגע אמנם היכי דבחזקה דהשתא איכא עוד חזקה וכודעים דברי הריב״ש בסי׳ שע״ט דבתרי חזקה הוי כמו רובא ע״ש לענין הא דהחמירו במשאל״ם דאין מעידין עליהן אף דרוב גוססין למיתה משום דאיכא חזקת א״א וחזקת חי דהבעל [והנה אף דכאן ג״כ אתרעי החזקת חיות ועיין בתוס׳ כתובות כ״ג לענין זרק קידושין ס׳ ק״ל דל״ש לאוקמי אחזקת פנוי ולשיטת הפוסקים דחזקה דאתרעי הוי רק דרבנן ניחא ויש כאן לדבר הרבה ועיין מוצ״ק אה״ע סי׳ מ״ג ועיין מוצ״ת אה״ע סי׳ כ״ח דהעלה בדברי התוס׳ כתובות כ״ג דהא דהיכי דנעשה מעשה לפניכו אתרע חזקת חי רק היכי דלאחר המעשה לא הוי ודאי פטי רק שאכו מסופקין דע״י מעשה זה ילאה מחזקה לכן ל״ש לאוקמי אחזקה מקודם המעשה לאחר המעשה אבל בקטן שקידש ואכו מסופקין על כוונתו ל״ש לאחר שהגדיל לומר דהוי חזקה דאתרעי ע״י מעשה כיון דלאחר המעשה ג״כ הוא פנוי כמו מעיקרא ולא כעשה מעשה חדש לסתור החזקה רק אכו מסופקין לאחר שהגדיל על כוונתו ע״ש ועיין בשע״ת כלל ג׳ פרט ד׳ שהקשה לפי דברי התוס׳ הנ״ל מהא דיבמות ל׳ ואלו בגירושין ס׳ קריב לה לא קתני מ״ט אמר רבה אשה זו בחזקת התר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה הא שם ג״כ נעשה מעשה דאיתרע ורלאיתי לתרץ לפי דברי המוצ״י הנ״ל הא שם ג״כ הכ״מ הוא רק אלאחר שמת הבעל לכן ל״ש סברת התוס׳ הנ״ל וא״כ לפי״ז ניחא קלת ג״כ כאן אף דאתרע החזקה מ״מ הא בשעת כפילה עדיין לא ילאה מחזקת א״א דבודאי לריך לשהות שם במים עד שתלא כפשו ועוד כיון דאיכא מעוט גוססין דחיים י״ל דל״ש סברת התוס׳ הנ״ל ועיין במ״ל פי׳ כ״ה מהלכות ט״מ הלכה י״ד ועיין במחכ״א בהלכות נדרים סי׳ י״ב וכוון הסברא דבשלמא שם הא בהמעשה דזרק קידושיו ודאי איכה פנוי׳ הי״א לכן ל״ש לדון אחזקה אבל כאן בהאי מעשה דנפל לים הא לא אתרע עוד בודאי דאף שנפל הא איכא מעוט דחיים ורק ע״י הרוב דרוב גוססין למיתה והא אכתי ס׳ הוא ואיכא מעוט לזה אמרינן דאוקמי אחזקת חיים והוי שני חזקות ולא אזלים הרוב ואולם לפי״ז יומלא לנו היכי דעדים מעידים על איש שמת ובדבר דע״כ בסבה זו א״א להכלל כמו במפקח את הגל שוב ל״ש חזקת חי כיון דל״ל לדון מתורת רוב וא״כ שוב שייך שפיר לומר דהוי חזקה דאתרעי משום דהוי חזקה דאתרעי

דאתרעי ולפ״ז בנדון דהכות״י הנ״ל שפיר תקן דהוי חזקה דאתרעי ויש לפלפל בזה בסוגיא דסמכין ביבמות ק״ב ואכ״מ אולם לשיטת המהרי״ט בקידושין ד׳ כתוב דזה אינו רק מדרבנן וכן כאן בעת הנפילה הא לא מת תיכף ונ״ד לדברי התוס׳ הנ״ל דתיכף שזרק אי ק״ל הוי ודאי מקודשת. ויש לדבר כאן הרבה ואכ״מ:

**והנה** לכאורה י״ל בסברת התוס׳ דכתובות הנ״ל ולא יוקשה מיבמות צ׳ הנ״ל וכן לא יוקשה מהא דמביא בש״ע אה״ע קס״ט בשם הגאון מהרמ״ז מכמה מקומות בש״ס גבי גט דאוקמינן אחזקת א״א בשלא גט וי״ל בפשוט דהנה לכאורה חזקת פנוי׳ הוי עשוי להשתנות ונודע דברי המהרי״ט י״א ופנ״י בפ׳ כל הגט ובש״ש ש״ג אמנם הא לאו בכל עת עשוי להתקדש לכן כתבו כיון דזרק הקידושין וא״כ הא רצתה להתקדש לכן ממילא אתרעי חזקה שייך רק בקידושין אמנם בגט הא כתבו התוס׳ ריש זבחים דאשה אינה עומדת להתגרש ואקצר והנה לכאורה יש לחלק דלנ״ד דברי הט״ז בש״ע לדברי התוס׳ דכתובות אולם לפי הסברתי י״ל בזה טעם הט״ז דבהשתא מת הוי כעשוי להשתנות ומאוד קצרתי:]

**וא״כ** כאן הא איכא ג״כ החזקת חיוב כבחולין קל״ט ועיין מהרי״ט חיו״ד א׳ סי׳ ל״ט וציינתי שם עוד איזה מקומות וזה ג״כ הוי כחזקה דהשתא כיון דאי נימא דהי׳ חי א״א לו לעשות פסח ולכן היכא דנטמא עתה בודאי שייך לומר כן משא״כ בגל ארוך ליכא למימר כשעת מציאתו ועיין בתשובות ב״י אמנם כתבתי שם דדברי הריב״ש דמה שלא יוצדק כפרד ומחובר שייך לשיטת ר״ע דסביר מ״ה דשני לי׳ בין חד לאו לתרי לאוין עיין בסימן הסמוך וא״כ לפ״ז ע״כ צ״ל דהמשנה אתיא כר״ע ולר״ע הא כתבתי דשייך לומר דטפל חמור מן העיקר וא״כ שוב י״ל דאיכא לאו גבי העשה דשלא למנויו וא״כ בלא״ה א״א להביא בתנאי מותר הפסח דמה נעשה בחו״ש ואי דימנה כהן קטן הא אסור לספות לו איסור ואי׳ דכאן רק עשה הא לדידי׳ איכא לאו ג״כ כהנ״ל וכאמור עתה לשיטת הרמב״ם ז״ל דאין טפל חמור מן העיקר והו״ק היטב:

**והנה** לפ״ז לכאורה יש לומר דהרמב״ם והראב״ד הנ״ל לשיטתייהו אזלי דהנה בפ״ט מהלכות ק״פ ה״ז כ׳ רבינו המאכיל כזית מן הפסח למומר או לגר תושב ה״ז עובר בל״ת וכתב הראב״ד ואפילו לישראל שאינו ממונה עמו ובכ״מ כתב דהראב״ד פי׳ לקרא דמיירי בישראל ואינו אוכל מטעם שלא למנויו דבערל ל״ל קרא דמכל ערל נפקא. ע״כ וא״כ לפ״ז יסבור הראב״ד דבשלא למנויו איכא ג״כ ל״ת ולהרמב״ם ליכא רק עשה וא״כ לפ״ז לשיטתם אזלי דלהרמב״ם שייך דנייתי כהן קטן כיון דלא הוי רק עשה משא״כ לשיטת הראב״ד הא לאו ג״כ איכא ולפ״ז ניחא דברי התוס׳ בדף פ״ח ד״ה שה לבית אבות דהוקשו דאיך מאכיל לקטן הא איכא האיסור דשלא למנויו ואף דליכא רק עשה ולהנ״ל נכון ועיין בצל״ח פסחים ע״ג דכתב בדברי הרמב״ם הנ״ל דהמאכיל לבן נכר דעובר היינו משום לפני עור וכמו במושיט אבמה״ח לב״נ ואידך דהאזהרה דכל בן נכר לא יאכל בו קאי על הב״נ גופא והא דל״ח בה״ז מצוות משום דהוי רק משנה לשנה ע״ש:

**אמנם** בעיקר הדברים הנ״ל כבר כתב התה״ד סי׳ קכ״ה דאף לשיטת הגה״מ דוקא איסור עשה מותר להאכיל לקטן ולא להמ״ע והוכיח זה מהא דפריך ביבמות קי״ד מתרומה טמאה ע״ש וא״כ הא הוי להמ״ע וכן בהלאו דתושב ושכיר לפי הראב״ד י״ל ג״כ דאינו לוקה וכן מהלאו ובשר בשדה טרפה לא תאכלו דהוי לאו שבכללות וכן י״ל דהוי כל״ע ודוק. והנה עוד יש לפלפל בהראיות דהבאתי לעיל מסוגיא דהעיד ר״פ בתמורה י״ח ואקצר כעת:

**והנה** עוד מצינו כמ״פ כסברא זו דלא יהא טפל חמור מן העיקר וכן י״ל לפ״ז בהא דכתבו המפרשים דבמכשיל באיסור עשה אי עובר בלאו דל״ע ולהנ״ל י״ל דאינו עובר מטעם דלא יהא חמור טפל מן העיקר ואף דבל״ע ג״כ אין לוקין ועיין בצל״ח הנ״ל אולם מ״מ יש לומר דלאו חמור ועיין יומא פ״ה ופ״ו דאיכא פלוגתא אי כל״ע דמי לעשה או לל״ת ועיין בתוס׳ חגיגה ה׳ ע״א ד״ה הא דעוסק שכר שכיר חמיר מעשה אף דהוי לאו הכל״ע ולפ״ז יל״ע בהא דבסוף פ׳ א״נ דאמרינן גבי ר״ע דגברא רבא הוא ואיסורא לאינשי לא הוי ספו וכתב הרא״ש ואע״ג דאבק רבית אינו רק מדרבנן מ״מ אית בי׳ משום לפ״ע ועיין ברמ״א או״ח סי׳ קי״ג לענין כעי״י וביו״ד סי׳ ק״ם ס״א אמנם י״ל דלא הוי הל״ע רק מדרבנן ועיין בתוס׳ ע״ז כ״ב ובמנ״ח בהשמטות למצוה רל״ב ורל״ח דמדאורייתא עובר דלא גרע ממכשיל חבירו באבן אמנם אי עובר מדרבנן היכי דלא ידע יל״ע לפי דברי הנתיבות ברל״ד הנודע דשוגג דרבנן א״צ כפרה ושוב ראיתי זה מדברי הנתיבות בסי׳ ב׳ וכן מהא דמדרבנן עובר ג״כ אל״ע דחמור טפל מן העיקר. ראיתי ג״כ בס״א ועיין בתשובות פ״י חח״מ תשובה י״ט ובבר״א או״ח סי׳ צ״ו ואקצר בכאן ודוק:

(יג) **אולם** מה שעומד לנגדנו כחומה היא סוגיא דבכורות ו׳ הנ״ל דהביאו ראי׳ דחלב מותר מאת עשרת חריצי החלב וכן מארץ זבת חלב ודבש דהא לפי דכתבתי דעיקר איסורא דחלב הוא רק משום היוצא מאמה״ח ועיין פמג״א יו״ד ופלתי סי׳ פ״א ועיין בחת״ס יו״ד וכן משמע מהסוגיא דלעיל דאת הגמל וא״כ הא יש לומר דהקרא איירי דהחלב מותר היינו לאחר שנשחטו הבהמות דממילא ניתר אח״כ החלב אבל בחיי הבהמה מנ״ל דהחלב מותר והנה מהקרא דארץ זבת חלב ודבש משמע סתמא אמנם מהקרא דעשרת חריצי החלב הא אין ראי׳ אולם גם זה נכון דהא הבאתי לעיל דברי הש״ס דחולין ק״ט בהאבעיא דמהו לחוש לזרעו דב״פ והיינו החלב דעלמא לאו כאמה״ח דמי ושרי הא נמי ל״ש א״ד התם אית לי׳ תקנתא לאיסורי׳ בשחיטה הכא ל״ל תקנתא לאיסורי׳ בשחיטה ותמהתי לעיל דמה נ״מ אי אח״כ איכא תקנתא כיון דנמ״מ עתה אסור ואין לומר משום דאיסור קל הוא ועיין בחולין ק״ח דטומאת בשר שאין לו טהרה במקוה חמור מטה״ג ועיין תוס׳ יבמות ל״ג ע״ב דאיסור טריפה לגבי אמה״ח חשוב חמור. ועיין בריש יבמות בהשיטה דזה ל״ש לומר רק לגבי איסור אחר ולא לענין איסור זה בעצמו:

**אולם** להנ״ל יש לומר דה״פ הוא התם אית לי׳ תקנתא לאיסורא בשחיטה היינו דהא ע״כ לאחר שחיטה מותרת החלב כיון דליכא איסורא רק משום היוצא ועוד כיון דבהמה עומדת לשחיטה וע״כ יותר אף החלב דילא בחיי ולכן עתה ג״כ מותר וקצרתי וא״כ לפ״ז לא יתנגד לדברנו כיון דשם אזלינן לפי הס״ד דחלב אסור וא״כ צ״ל הך סברא שלא יהא טפל חמור מן העיקר משא״כ לפי המסקנא דחלב מותר והנה לפ״ז יפול מה דתרצתי לעיל קושיית התוי״ט והמ״ל והכות״י על הפוסקים דאיסור סחורה בדברים האסורין הוא מדאורייתא מסוגיא דבכורות הנ״ל ופלפלתי עוד בכתובים בסוגיא זו ועתה אני כותב מה דשייך לדרושינו ואמנם מה שחדשתי צריך שקידה ועיין רב בש״ס ולשונות הפוסקים ועיין בפנ״י סוף קידושין בפסק חדש ובתשובות ח״צ ובמקומות השייכים ויש להרצות הרבה ולא פניתי כעת:

(יד) **ובעת** אחר האריכות הנ״ל ניקח הדברים דשייך לעניננו הנה העולה מהמקובץ דלמ״ד איסור חל על איסור בכולל ובחמור שייך בשחיטה האיסור דקצירה

דקלירה ג״כ והכא בזה מיושב קושיית הפנ״י הנ״ל בזילה כי דמה קמ״ל רבא בעבר ושחט דמותר לזרוק הדם ע״מ להתיר בשר באכילה כיון דכבר נגמר מהברייתא דכ״ע ולהנ״ל נכון דהא הקשתי לעיל מהאי ברייתא דכב״ע לדברי פהמ״ש ברים זבחים דבקרבן צבור לא אזיק לן שלו״ם משום דקכין מושכתן למה שהן והא כב״ע קרבן לבור הוא וכתבתי לפי דברי התוס׳ בזבחים ו׳ דר״ש ל״ש סכין מושכתן למה שהן וי״ל דהברייתא ר״ש הוא וא״כ לפי״ז נכון דהא הבאתי דברי הלח״מ על דברי התוס׳ במנחות מ״ח דכתבו דל״ד לבעיא דר״ב משום דכאן כבר נעשה המלאכה ולא יתקן בזה דיזרוק ומשא״כ גם ברדיית הפת אולם לפי״ז קשה לפי דכתבתי לעיל דאיכא כאן ג״כ מלאכת קלירה והנה אי לא יזרוק הדם הא הוי כא״ל לדבר הנקלר ואליבא דכ״ע ליכא מלאכת קלירה לפי דברי התוס׳ בשבת ע״ג הנ״ל וכאן ל״ש הא דכתבו התוס׳ בפסחים מ״ו גבי המבשל גה״נ ביו״ט משום דדעתו של זה לאכלה כיון דכאן לא זריק א״כ כמו שם דאכיל א״כ הנה״כ ועיין בלח״מ דחילק כן ועיין במנחות ק״ד וכבר כתבתי מזה לעיל וא״כ לפי״ז ה״א דכאן לא יזרוק כדי לתקן המלאכה דקלירה אף באיכא בשר לאכילה וא״כ ניחא דקמ״ל רבא עוד הפעם דכיון דכהבתי דהברייתא ר״ש הוא והנה ר״ש ס״ל א״א חצ״א אפילו בב״א וחמור וא״כ לדידי׳ ל״ש הך עניא דקולר וכן לפי דהארכתי בסימן הקודם דלר״ש אף בקדשים מפרכסת כמתה ולכן יזרוק הדם אבל אליבא דרבא אף דבימות י״ג מוקי מעמייהו דב״ש דא״א העי״א הא רק אליבא דב״ש אוקי כן ולדידי׳ שפיר אחע״א בחמור וא״כ שוב בייך מלאכת קלירה וה״א דלא יזרוק לכן קמ״ל דיזרוק ודוק:

**אך** יש לומר לפי הנ״ל דהנה לכאורה קשה לפי שיטת רש״י ז״ל בפסחים ז׳ דבכל קדשים בעינן שליחות וא״כ לפי דברי התוס׳ ב״מ י׳ ע״ב דאי אשלד״ע בטילה השליחות וא״כ הא בלא״ה פסול משום דהשוחט עבר עבירה בשחיטת הקרבן ואשלד״ע והמעשה בטיל ואי הבעלים שחטו בעלמם כבר כתבו דל״ש למיקנס לכהנים אונס הא במוצ״ק חח״ע סי׳ נ״ו כתב דבאיסור עשה ישלד״ע והתוס׳ כתבו בזילה י״ב דבמוכ״ד ליכא רק האיסור עשה דלכם ולא לגבוה ולא אהדריי לא״ק כמו גוזז כיון דאוכל נפש הותר בפי׳ ושייך מתוך אמנם הא כתבתי דאיכא כאן מלאכת קלירה ובקלירה כתבו התוס׳ בזילה ג׳ דל״ש מתוך דלא הותרה באוכל נפש ושוב הוי ל״ת אמנם אי הברייתא כר״ש הא לר״ש ל״ש מלאכת קלירה כנ״ל:

**וי״ש** לייסב בזה מה דתמה הלח״מ בהא דלא הביא הרמב״ם מהך אבעיא דעבר ושחט מאי ולהנ״ל הנה בל״ת כתבתי דבלא״ה הקרבן פסול משום דנשחט בלי שליחות והא יש כאן מלאכת קלירה ול״ש מתוך כדברי התוס׳ בילה הנ״ל אמנם הא הטעם כתבו התוס׳ בשם הירושלמי דסמוך אך אשר יאכל לכל נפש להקרא דושמרתם את המלות ואמרינן דאותן מלאכות משימור והילך ושימור הא רק מצות לישה ע״ש אמנם הא בפסחים מ׳ אמרינן דרבא אמר להנהו דמהפכי כיפי הפיכו לשם מלוה וס״ל דשימור מעיקרא בעינן עוד משעת קלירה וא״כ לדידיה שוב שייך מתוך בקלירה ושוב לא הוי רק עשה ולא פסול משום דנשחט בלי שליחות אבל לשיטת הרמב״ם ז״ל דהוכחתי במק״א דלדידיה לא בעינן שימור משעת קלירה וא״כ שוב הוי ל״ת ובלא״ה פסול משום דנשחט בלי שליחות ודוק:

**או** יש לומר דלרבא דשייך מתוך בקלירה ג״כ וא״כ יתקן באיכא בשר לאכילה ומהלאו לעשה וזה בודאי חשוב לורך קלת ומשא״כ אליבא דהרמב״ם אדרבה יתקן בזה דלא יזרוק וכהנ״ל וקלרתי ודוק:



# סימן ה׳.

**והנה** באופן אחר יש לתרץ דברי הרמב״ם ז״ל הנ״ל דפסק דנקלר שלא כמליתו כבר ופסוק דדוחה שבת והוא הפך הש״ס דמנחות ע״ב ויבואר ג״כ סוגיא דבילה כי לפי דברי הפהמ״ש הנ״ל ולפי דרך הנ״ל:

(א) **בהקדם** דברי הרמב״ם ז״ל בפ״א מתמ״ו ה״ג וה״ל השבה״ע בוחטין אותו משיאריך הלל וירלה לכל שהאריך והוא נשם ומחלה ומעלה עד סוף היום ולא הי׳ שוחטין אותו בכל יום אלא במנוכה שעות ומחלה וקרב בתשע ומחלה ולמה מאחרין אותו שתי שעות אחר תחלת זמן שחיטתו מפני הקרבנות של יחידים או של לבור לפי שאסור להקריב קרבן כלל קודם תב״ש ולא שוחטין קרבן אחר תבה״ע חוץ מק״פ לבדו שא״א שיקריבו כל ישראל פסחיהן בשתי שעות עכ״ל והכי מאוד תמוהין הדברים אי למה שנתן טעם לאחירת התבה״ע משום דאין שוחטין קודם תב״ש מאי בעי הכא הלא עיקר הטעם כאן הוא דאין מקריבין אחר תבה״ע וכן יש לדקדק דבקודם הת״ע נקט דאין שוחטין ואחר תבה״ע נקט אין מקריבין ועיין בתוס׳ מנחות מ״ט ודעת הרמב״ן בר״ה ל׳ דבשחיטה איכא ג״כ עשה דהשלמה ועיין בטו״א ר״ה וכן תמוה בכאן הא דכתן רבינו ז״ל טעם לאחירת הפסח משום דא״א לכל ישראל וכו׳ והא טעם זה לא נזכר בגי׳ ורק משום דאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בערב כאוד כבפ״ק פסחים נ״ט ועיין בלח״מ שם:

**והנראה** בהקדם הסוגיא דפסחים נ״ט בהפלוגתא דת״ק ור״י בנו של ריב״ב בהא דאין לך דבר שמתעכב אחר תשבה״ע אלא קטרת ונרות ופסח ומחו״כ בער״פ שמוכל בבית ואוכל את פסחו בערב ור״י בנו של ריב״ב אומר אף מחו״כ בשאר ימות השנה ומקשינן לר״י בנו של ריב״ב דמאי אולמיי דהאי עשה ומאי עשה ואמר רבינא אר״ה דהכא בחטאת העוף עסקינן באין לנזבח אלא דומה ורפ״א דאפילו היתא בחטאת בהמה מעלה ומליכה ברש״מ ומקשינן לר״ה והא איכא אשם ואמרי בקרב אשמו והא איכא עולה וכ״ת עולה לא מעכבא והתניא וכו׳ ובע״ב ר״כ רמי כתיב לא ילין חלב חגי עד בקר הוא דלא ילין הא כל הלילה כולה ילין וכתיב והקטיר עליו חלבי השלמים עליו השלם כל הקרבנות כולן הוא מותיב לה והוא מפרק לה כשנתותרו ע״כ קס״ג:

**והנה** נודע בכאן הקושיא דמאי פריך לר״ח והא איכא עולה הא יש לומר דלכן לא תרץ במעלה ומליכה ברש״מ משום הקושיא דלקמן דהא כ״כ דלא ומקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר ולא נתכפרו הבעלים דהא כהנים אכלו ובעלים מתכפרים והתרן דלא אפשר לא שמיע לי׳ ולכן לא אוקמי במעלה ומליכה וזה רק בחטאת דאיכא אכילת בשר משא״כ בעולה דכולה כליל שוב איכא לאוקמי במעלה ומליכה ברש״מ ועיין באו״ח ובפרט אי נאמר כדברי התוס׳ דמנחות מ״ט דעשה דהשלמה הוא רק למלוה ועיין בתוס׳ דהוריות ד׳ דמביאים מהתוספתא ומלאתי בירושלמי יומא פ״ב ה״ב ר״י ב״א אמר חילפיי שאל קומן שכתבו ע״ג מערכת לילה מה הן ר״י אמר חילפיי שאל אימורין שנתנן ע״ג מערכת לילה מה הן לא מתכיתין הוא אין לך קודם לתש״ש אלא קטרת בלבד מתכיתין למלוה מה לריכא לי׳ לעיכוב ע״כ ועיין בתוס׳ יומא כ״ט דנסתפקי בזה ובמנחות מ״ט וכתבו דאין הלא למלוה ובעיא בירושלמי הוא וא״כ לפי״ז י״ל דלא חשוב לא אפשר כ״כ אי אינו אלא למלוה ועיין בטו״א חגיגה ז׳ דפליג אדברי התוס׳ בפסחים נ״ט דבשביל איסור דרבנן חשוב לא אפשר והנה בש״ס דמקשה ומתרן מהא דלא אפשר

י״ל

י"ל דסברי דאפילו בדיעבד פסול דהא מקודם הוקשו אהך תקנתא דמעלה ומליכה דיהי' תקלה לכהנים דסברי דיומי' הוא ואתי לאקטורי והא התוס' במנחות ס"ח כתבו דבשביל איסור עשה לא גזרינן היכי דליכא לאו והנה בפסחים פ"ב ע"ב כייתי גומרתא וכיחות עלי' וכקלה וכפקוה למוח דידי' וכמכו עלי' וכו' רבא אמר משום הפסד קדשים וכו' דילמא אכיל כורא ממוח דידי' וכו' אף דכאן עיקר האיסור הוא משום העשה דמשמרת תרומותי מיהו עיין בפרש"י ז"ל שם ד"ה ורבא ובהא דקאמר דקא מפסיד לי' בידים ועיין במג"א סי' רס"ט דעת מהר"ם דאיסור עשה ספינן לקטן בידים ועיין יבמות קי"ד דהוקשו למ"ד קטן אוכל נבלות אב"ד מצווין להפרישו מהא דיונק תינוק מבהמה טמאה ולהנ"ל קשה לפי טעם הפסקי מהרי"א סי' ס"ב למ"ד בב"ד מצווין להפרישו כדי שלא ירגיל עצמו בעבירות והנה זה הוא כעין גזרה דשמא יעבור אח"כ והא חלב מבהמה טמאה לא הוי רק עשה עיין ברמב"ם ז"ל הלכות מ"א ומשום עשה הא לא גזרינן לפי דברי התוס' הנ"ל ועיין בחודשי רעק"א ודו"ק:

**אולם** במק"א הבאתי מכ"ד דמתנגד לסברת התוס' הלזו דמוכח דבשביל עשה לחודא ג"כ שייך גזירה עיין מנחות פ"ט ע"ב בהא דאין מערבין ניסכי כבשים בניסכי פרים ואילים ואמרינן בגמ' שם הטעם משום דכתיב והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים וע"ש דאם נתערב קולטן ושמע מערבין יין ולכתחילה לא אף דלא הוי רק עשה וכן שמעתי להקשות מהך גזירת דשבת בסוגיא ד"ח דבר באוכל אוכל ראשון ושני דגזרי רבנן טומאה דזמנין דאכל אוכלין טמאין ושקיל משקין בתרומה ושדי לתוך פומי' ויפסל אף דליכא רק העשה דמשמרת תרומותי ע"כ ועיין ביבמות כי בהא דגזר רבא גזירה אלמנה מן האירוסין אטו אלמנה מן הנשואין אף דעיקר הטעם דאלמנה מן הנשואין דלא מתייבמת משום דאיכא עול"ת ובתוס' שלהי חולין שיטת הריב"א הוא דהל"ת כדחית ולא נשאר רק העשה הרי דגזרינן אף בשביל עשה ופלפלתי מזה הרבה במק"א ועוד כמה דוכתי דמתנגד לסברת התוס' הנ"ל דבשביל עשה לא גזרינן ובסוטה ז' אמרינן דמוסרין לה שני ת"ח וע"ש דפליגי אי בעלה נאמן עלי' ובתוס' יבמות ס"ט ע"א ד"ה כי תהי' הוקשו דלוקמא בסוטה שבא עלי' בעלה בדרך דליכא רק עשה הרי דב"ש סוטה ליכא רק עשה ועיין בתוס' סוטה כ"ח ד"ה מאי ת"ל ובתוס' יבמות י"א ד"ה לרת סוטה מיהו מכאן יש לדחות קלת ואמנם מכ"ד לא משמע כדברי התוס' ובמק"א פלפלתי בהמקומות הנ"ל ואכ"מ והנה במק"א כתבתי לפי דברי התוס' הנ"ל ליישב קושיית אא"ז ז"ל בתויו"ט פ"ז דשבועות ועי' במ"ל פ"ח ממא"ק ובכו"פ יו"ד ק"ב לשיטת הפוסקים דאיסור סחורה בדברים האסורים הוא מה"ת מסוגיא דבכורות ו' דחלב מכ"ל דשרי וכו' ואימא לסחורה דהא אי אסור באכילה אסור בסחורה אמנם לפי דהס"ד משום אמה"ח הא כתב בפליתי ובפמ"ג סי' פ"א דהוא רק משום איסור דיולא מהטמא והוי כעשה דכתרבה מהטמאים ועיין ברמב"ם ז"ל במ"א וא"כ לפי טעם הקדמונים באיסור סחורה בדברים אסורים דגזרינן דילמא אתי למיכל ומליכו גזירה בדאורייתא בכ"ד וא"כ הא כאן דהוי כעשה ל"ש גזירה ופלפלתי הרבה לפי"ז בפסחים כ"ב ואכ"מ ובמג"א בהלכות שבת מובא קושיית זקני ז"ל בתויו"ט בהא דחששו חז"ל ומפני מראית עין מירושלמי דשבועות דהוכיח ר"י דל"ח לאורחים ותרן דשבועות הקילו ע"ש והיינו משום דהוי רק עשה ובסוגיא דנכיוני הקי' הקדמונים דלמאי לא חיישינן משום שביתת בהמתו אמנם לשיטת התוס' שבת כ"א דבשב ליכא רק עשה הא ל"ש גזירה ולכן כתבתי הפירוש הפשוט בדברי התוס' דמנחות ס"ה הנ"ל דבשביל עשה לא גזרינן דה"פ הוא לפי דברי הטור בי' יו"ד ס"א דהיכי דבדיעבד מותר שמכינן לכתחילה ליתן לו לשחוט אף בלי בדיקה מקודם ועיין בט"ז יו"ד ר"ס ל"א דכתוב כן לענין דבר דבעי הדחה ומחלק בין איסור ברור וכיי"ב בתוס' יומא ס"ה ע"ב ד"ה ומשום גזירה ימותו דהוקשו מזבחים ע"ג בכל הזבחים שנתערבו בהן שה"כ אפילו אי בריבוא ימותו כולן ופריך דנכנשינהו דניידי וכימא כל דפרים מרובא פרים ומשני גזירה שמא יקח מן הקבוע ותרן ר"י דדוקא כאן פריך בגזירה דפר אטו שעיר משום דשעיר גופא דבא מתרומה חדשה איכה אלא למלוה וא"כ לפי"ז יש לחלק בעשה דבאה להתיר או עשה עלמיי דהכה עשה דעד הביאכם הא עיקרה הוא באה רק להתיר חדש ולכן שפיר שייך לומר דלא שייך לגזור דיאמרו אסתקד מי לא אכלנו באיר המזבח השתא כמי כיכול ולא ידעו דאסתקד לא הוי עומר האיר הומבח מתיר השתא דאיכא עומר עומר מתיר כלשון הגי' דמנחות שם כיון דאפילו בלי העומר ג"כ בדיעבד מותר כיון דלא הוי אלא למלוה ובדיעבד מותר אף בלי העומר משא"כ בעשה עלמיי אבל היכי דאפילו דבדיעבד פסול שייך לגזור אף בשביל עשה ובפרט לשיטת הסוברים דעשה חמור מל"ת והוא דעת הרמב"ם לפי דפי' בקי' משכ"ח בהא דכי דכבילה וספיחי שבועות ואכילין אותו ספיחי שבועות ולא כתב דין זה בכבילה ושבועות ע"ש:

**וא"כ** לפי"ז כאן בעשה דהשלמה אי כאמר דבחטאת הוי כעשה הבאה להתיר הבשר או הקרבן ובדיעבד ג"כ מותר הא ל"ש לגזור אי בדיעבד ג"כ כשר וע"כ דבשביל העשה דהשלמה אף בדיעבד פסול ולכן שייך לגזור וא"כ שייך שפיר לפי"ז התרץ דל"א וכהכ"ל אמנם בלא"ה י"ל דזה חשוב כעשה עלמיי כחזור להסוגיא להנ"ל דמאי פריך לר"ה והא איכא עולה הא י"ל דל"ש לדידי' התרץ דל"א וזה שייך בחטאת ולא בעולה והנה המ"ל בפ"א ממתו"מ ה"ו תמה בכאן אדברי רש"י ז"ל ד"ה מעלה ומליכה ברש"מ וליכה איכה פוסלת ברהמ"ז כדאמר בזבחים פ' המזבח מקדש לד"ה דלא ירדו ותמה במ"ל דמה ענין ירידה להעלה לכתחילה הא בכל הפסולין הוא כן דאי עלו לא ירדו אבל לכתחילה אסור להעלותן וזה יתכן רק להמ"ד דליכה אין מועלת ברמ"ז ולא הוי פסול כלל ע"ש:

**המפורשים** דקדקו על הלשון דר"כ דהוא מותיב לה והוא מפרק לה כשכתותרו דמהאי לשנא דכשכתותרו משמע דפשיטא לי' דבכתותרו מותר וכן על הלשון דהוא מותיב לה והוא מפרק לה:

(ג) **ואקדים** עוד דהנה בתוס' בילה ה' ד"ה וכתקלקלו הלוים בשיר הקשה רבינו פרץ דלמאי לא חשוב הקולקול דמוספין כיון דהי' אחר התמב"ה"ע ואסור משום העשה דהשלמה ותרי' דמ"מ המוספין קריבין משום דלא אפשר לא קאי בעשה דהשלמה מידי דהוי אמחו"כ שמביא כפרתו בע"פ והנה במרש"א תמה דהא שם מדין דעשה ש"ב כרת דוחה לעשה דהשלמה הוי ע"ש:

**ולכאורה** יש לומר דהא המפורשים הוקשו במאי דפריך לר"י בכו של ריב"ב דמה אולמי' דהאי עשה מהאי עשה לשיטת הרשב"א מובא בא"ז כתובות מ' דעשה דוחה ללה"ע וא"כ כאן העשה דעלי' השלם הא הוי לאו הנ"ע ועיין ביד מלאכי כלל שע"ב דהביא כך מהס' דברי אמת להגאון בכר דוד ז"ל אמנם כתבתי במ"א משום דהוי ל"ת שבמקדש ואין עשה דוחה אותה כבזבחים ל"ז וראיתי עתה בעת העתקה מובא תרן זה בשם הס' לימודי ד' ומספר יד דוד בחידושיו לפסחים וכהכתי יהכה מיושב בזה מה דלכאורה קשה אהאי תקנתא דמעלה ומליכה והסברא הוא דכעשה לחמו של מזבח הא לפי דברי התוס' בזבחים פ"ז ד"ה לשולחן מדמינן לה ע"ש הטב דלפי העולה מתרומם

ג׳ חלוקים איכא א׳ בנסדר כהילכתו ממש דלא מיפסול בלינה וא׳ בנסדר שלא כהילכתו זה משום דהוי שלא כמלותו והוי כסדרו קוף חה משום דנעשה לחמו של מזבח וא׳ היכי דנסדר בענין דהוי זמן ולאו זמן כגון בלילה דאינו מחו״ז ומ״מ לאו זמנו העיקרי הוא כפסל בלינה וא״כ כאן ג״כ הא הוי מחו״ז משום עשה דהשלמה ואף דר״פ ס״ל בזבחים דלילה לא הוי מחו״ז מ״מ הא אף בכה״ג פסול ועיין בתוס׳ סוכה מ׳ ד״ה כיחי במקודשת איפסלו בלינה דמשמע שם כן דאף דאי לילה אין מחו״ז חשוב שלא בזמנו ומלאתי אח״כ קושיא זו להגאון האדיר ר׳ ר״מ זללה״ה מפרשבורג אולם יש לומר דהנה לכאורה קשה לפי דכתבתי דעיקר הטעם דכאן לא דחי הוא משום דהוי ל״ת שבמקדש לפי דברי התוס׳ במנחות מ״ה בברייתא דרח״ט דהיכי דשחט ארבעה כבשים על ב׳ חלות דמושך ב׳ מהם הורק דמן של״ם משום דיפסד את האחרונים וכו׳ ובתוס׳ הוקשו דאמאי בשבירת עלם לא אמרינן חטא בשבירת עלם כדי דיזכה באכילת בשר הפסח ותרלו דל״ד אכילה להקטרה דבהקטרה איכא תקנת קרבן ע״ש וא״כ לפי״ז קשה לפי דברי התוס׳ במנחות מ״ט דבשחיטה ליכא עשה דהשלמה ולפי דעת הרמב״ן בפי׳ רא״ד מובא בר״ן שם דלכן מותר למול התינוק בשבת באשתפך החמימי שהחנו מאתמול אף כנעירך אח״כ להחם עוד הפעם והא מכשירי מילה אינן דוחין שבת מ״מ מותר למול עתה משום דמלוות אין לך אלא מקומן ושעתן וא״כ פ״כ ידחה והנה הר״ן דחה ראית הרשב״א מכיקוי דלא ישחוט אלא א״כ הי׳ לו עפר מוכן מבעי׳ משום דבשחיטת חולין ליכא מלוה וא״כ בכאן הא בשחיטת קדשים איכא מלוה כדברי התוס׳ בב״ק ע״ז דהוקשו לר״ש דס״ל כל העומד בהמת קדשים יקבלו טומאה מחיים משום דאיכא מלוה לשחטן ע״ש וא״כ לפי״ז הא יכול לשוחטן עתה דליכא עשה דהשלמה ואח״כ הא איכא תקנת הקרבן ואף ל״ת שבמקדש ג״כ דוחה ול״ש מאי אולמי׳ דהאי עשה מהאי עשה והנה אף דבתוס׳ מנחות שם כתבו דלא אמרינן דבשביל תקנה קרבן כדחה רק אי כבר נשחט ולא אי לא נשחט עוד ולכן באבד הלחם אבדו כבשים ולא שרינן לשוחטן של״ם וכן בתודה שנתערבה בתמורה דחברתה אין לה תקנתא אמנם הא כאן בשחיטה לא עבר כלל והוי מלוה הוי כנשחט מעלמו וכדברי הבה״ז בזבחים ע״ד דהקשה בהא דפריך שם אמשנה דכל הזבחים שנתערבו דינותו כולן וכימא דאיסור מית הנותרים יקרבו והקשה דהא בהפיל בידים אסור ותרץ כיון דמלוה להמית הוי כמנילא ע״ש וה״כ הא איכא עתה מלוה ועדיין לא עשה איסור הוי כמנילא ומשא״כ שם בהא דמייתי התוס׳ דתיכף בשעת שחיטה איכא איסורא :

**והנה** אין לדון בכאן ולומר דלא דחי. משום דהוי כעשה דפשיעה ולא דחי לפי דברי התוס׳ בעירובין ק״י וא״כ י״ל כאן דשכח ולא הביא הא הוי כפשיעה ועיין במג״א סי׳ ק״ח דשכחה אי סבר שיהי׳ לו עת לעשות לא הוי פשיעה ועיין ביו״ד סי׳ רל״ב שיטת הכ״י ואגודה אמכס בלא״ה הא התוס׳ שם קאי על אברי חטאת שנתערבו באברי עולה וזה ודאי הוי פשיעה ורק אי כבר נשחט שייך לומא כן וע״כ הסברא דהיכי דשרי משום תקנת הקרבן לא אזיק לן דאי הא דפשע כיון דהקרבן לא פשע משא״כ שם בעירובין תרלו התוס׳ שפיר בנתערבו מ״א במ״ד דכימא עשה דמ״ד דוחה להלאו דב״ת משום דהוי ע״פ כיון דכל הכיתכין על מזבח החלון שכתכן במ״א כיפר הא שוב ליכא תקנת קרבן ולפי״ז כיחא לכאורה להת״ק דר״י בנו של ריב״ב דרק במחו״כ בע״פ וא׳ כאמר דכאן הוי פשיעה הא שוב יוקשה קושיית התוס׳ בשבת ד׳ הא א״א חטא כדי שיזכה חברך ותרולם דשם כיון דלא פשע ל״ש להכ״ל ולפי״ז ככון דמשום עשה ש״ב כרת אמרינן דישחוט ואף לפי דעת הרמב״ם ז״ל דבשחיטה ג״כ איכא עשה דהשלמה מ״מ יכול הזר לשחוט דהא לאו טומא הוא רק מחו״כ ובתוס׳ זבחים י״ג ע״ב ד״ה קסבר כי דאפילו למ״ד מחו״כ דזב כזב דמי הייכו דוקא לענין דאסור בקדשים ועכוש כרת אבל דלא דליטמא ראשון ושני ע״ש וא״כ לפי״ז לאחר ששחט הזר הא אי לא יקטיר יפסול ול״ש לחלק בפשיעה ככ״ל אמכס לפי״ז קשה לר״י בנו של ריב״ב :

**ואשר** מטעם זה כיחא קושיית השג״א בסי׳ ל׳ דאמאי כאן כיפר בכתכן במ״א הא י״ל דבעיכן דיהי׳ עכ״פ ראוי למ״ד וכמו לענין בילה דבעיכן דיהי׳ ראוי וכאן הא לא ראוי למ״ד כיון דעובר אב״ת ולהכ״ל ככון דהא התוס׳ הקשו דכימא דעשה דמ״ד ידחה הלאו דב״ת ותרלו דהוי ע״פ ותרן זה ל״ש אלא אי כיפר דאי לא כיפר הא איכא תקנת הקרבן ול״ש פשיעה כהכ״ל וא״כ אי לא כיפר הא שוב קשה דעשה דוחה ל״ת וא״כ שוב ראוי למ״ד וא׳ ראוי למ״ד שוב איכו כותן רק מ״א ולפי הכ״ל כיחא מה דלכאורה קשה אקושיית התוס׳ דכימא עשה דוחה ל״ת הא ש״ס ערוכה שכיכו במנחות ע״ב דהיכי דבדיעבד כשר ל״ש דחי׳ דאמרינן שם דראב״ש בשיטת ר״ע רבו של אבי׳ אמרה וכו׳ וא׳ ס״ד כקלר שלא כמלותו כשר אמאי דוחה שבת וא״כ כאן כמי הא כל הכתכין על מזבח החלון שכתכן במ״א כיפר ל״ש דחי׳ ולפי הכ״ל יובן דכוכת התוס׳ ע״ד הכ״ל וקלרתי ובמקומו האריכתי ב״ה ביסודם ואכ״מ ודוק והוא כגלגל החוזר כנודע סברת התוס׳ בכ״ב :

(ג) **נחזור** לדברנו דלפי״ז כאן בלא״ה יכול לדחות העשה להל״ת ואף דהוא ל״ת שבמקדש הא איכא תקנת קרבן ואף ל״ת שבמקדש דוחה אמכס י״ל כיון דאיכא תקנתא במעלה ומליכה ברש״מ הא שוב ליכא תקנת קרבן כיון דיכול להקטירו למחר ולפי״ז מיושב הא דהקשיתי דהוי כאן זמנו ולאו זמנו משום העשה דהשלמה ולא כעשה לחמו של מזבח ולהכ״ל ככון דהא אי אמרת דאסור להעליהו וא״כ שוב הוי תקנת הקרבן ובלא״ה כדחה העשה דהשלמה וכיון דכדחה שוב הוי זמנו וכעשה לחמו של מזבח ויכול להקטיר למחר וא״כ הוי זמנו ומעליהו [והנה בכתובים פלפלתי לפי״ז ביסוד דברי הרמב״ם ז״ל בפ״ג מהלכות ביאת דכתב דהקולקול הי׳ במוספין ב״ק אמרינן דהקולקול הי׳ בשיר וכתבתי דהפלוגתא דהרמב״ן והרז״ה באשתפך חמימי תליא אי פ״כ הֶתר גמור הוא או דחי׳ ועיין בצ״י סי׳ שכ״ח דאי התר גמור הוא שייך לומר דאח״כ פ״כ ידחה ומשא״כ אי דחוי׳ הוא ואכתי כשאר איסורא וכדברי המרס״ל ביבמות ל״ג בהא דחתך אלבעו בסכין נימאה ועיין בישיע״ק הלכות שבת חה תלוי׳ ג״כ בהא אי עשה דוחה ל״ת הותרה או דחי ועיין ברש״י ז״ל פסחים פ״ד והדברים עתיקין ודומיא קלת לדברי התוס׳ בזבחים ר״פ התערובת ד״ה אפילו אי בריבוא דהוקשו אמאי תכן ימותו ירעו עד שיסתאבו ויפדו ואח״כ כימא כל דפריש מרובא קא פריש דהשתא להדיוט כמי שרי שהרי כמה קדשים אמרינן בהו ירעו ולא חיישינן לתקלה ותרלו דלא עבדינן תקנתא ברעי׳ כיון דאח״כ ג״כ לא משתרי אלא מטעם כל דפריש ע״כ והסברא הוא ג״כ ככ״ל כיון דרוב לא הוי ודאי רק ס׳ כדברי הר״ש מפליז בב״מ ר׳ גבי קפן אי מן המכוין ועיין פליתי סי׳ ס״ד והדברים עתיקין וה״כ כאן אי רק דחוי׳ הוא ל״ש לומר ככ״ל והארכתי מזה בקונטרס מיוחד דפלוגתא דתנאי ואמוראי איכא בזה והרמב״ם ז״ל ס״ל עשה דוחה ל״ת דחוי׳ וא״כ שוב ל״ש תקנה הכ״ל וכן כתבתי אליבא דר״ח וביארתי סוגיא הכ״ל עד״ז ואקלר בכאן דהדברים עתיקין וכתבתי

וכתבתי שם דלא יוקשה לפי"ז הא דפריך רשב"א לדידך דאמרת מעלה ומליקה ברש"מ עבדינן מילתא לכהנים דאתו לידי תקלה אף דאי חיישינן לזה הא טוב ליכא תקנתא ויכול להקטיר עתה די"ל דפריך לי' אתקנתא זו גופה ועוד יש ליישב ואקצר:]

**אמנם** אכתי קשה לפי פירושינו דלכן לא דחי העשה דהשלמה משום ל"ת שבמוקדש דלפי"ז אמאי אמרינן במחו"כ בעי"פ דדחי משום דהוי עשה ש"ב כרת הא ל"ת שבמוקדש אף עשה ש"ב כרת איכה דוחה ועיין בני"א ר"ה כ"ח דגזה"כ הוא דהא עשה דבמקדש ג"כ לא דחי לל"ת אף דשניהם במוקדש ועוד דהא כל ל"ת חמירא מעשה ואעפ"כ עשה לא דחי במוקדש ובפרט לפי דתרץ בסי' כ"י קושיית הפסקי תוספות בזבחים דל"ל הקרא דבעלם ש"ב ימיה לא דחי הא לא הוי בעידנא ותרץ דמיירי כגון דאיכו הרבה על פסח עד דבלי המוח לא יהיי' כזית לכל א' ואיכו רא"י לאכילה והוי בשריפה ושוב בשבירת העלם הוי ראוי לאכילה והוי בעידנא וכי"ב בהוספות פסחים כ"ע ד"ה אתי וא"כ הא עיקר הלימוד דל"ת שבמקדש לא כדחה הוא מהקרא דשבירת עלם ושם הא ג"כ עשה ש"ב כרת הוא [והנה לפי דברי התוס' הנ"ל דבתקנת קרבן אף ל"ת שבמקדש דוחה כדחה דברי הס' כ"י הנ"ל:]

**אמנם** האַרכתי בכתובים בטעמים טובים דכיון דהעשה דהשלמה לא הוי רק למצוה ולכן לענין עשה דבכרת דוחה אף כה"ג משא"כ בעשה גרידא ופלפלתי שם בטעמים כאותים ובקוגיות ויבוארו במקומם אי"ה וא"כ לפי"ז מוכח דבשביל עשה דהשלמה לא פסול והנה לפי"ז מובן היטב ראיות התוס' בפסחים מ"ט דעשה דהשלמה לא הוי רק למצוה ומהסוגיא דהכא דדוחה ואי מפסיל ל"ש דחוי' ותמה במו"ל בפ"א מתו"מ דהא אי עשה דוחה מגילה ליכא כלל עשה ולא מיפסל כמו בכל עשה דוחה ל"ת ולהנ"ל נכון דאי פסול ממילא לא דחי משום דהוי עשה דבמקדש ולפי"ז מובן הטב דברי התוס' בגילה הי הנ"ל דהביאו ראי' הדלא אפשר ל"ש עשה דהשלמה ומקשייתן ותמה במרש"א דהא שם מדין עשה דוחה ל"ת הוא ולהנ"ל נכונים הדברים דהנה י"ל דאי הוי רק לכתחלה י"ל דהיכי דלא אפשר הוי כדיעבד כדבדי התוס' פסחים כ"י ותוס' פסחים נ' ד"ה לישחיטהו וכאן במקום מצוה דפסח בכה"ג הוי"ב כדיעבד ולכן הביאו ספיר ראי' מפי' ת"כ דמשה ימיה בדיעבד לא פסול דאל"כ הא הוי עשה דבמקדש ודוק היטב:

(ד) **אמנם** לבאר הסוגיא הנ"ל ויבואר ג"כ ע"ד הפילפול דברי התוס' דגילה הנ"ל יש לומר דהנה לכאורה קשה בכאן דהך תקנתא דמעלה ומליקה דהנה התוס' יומא ס"ד ע"א ד"ה התם לא אתחזי כלל הוקשו למ"ד בע"ח נדחים כל קרבן שהקדישו ביום ועבר עליו לילה שלא הקריבוהו לא לקרבי' כלל משום דנראה ונדחה ואין להרן דלילה לא הוי מחו"ז ולא חשיב נדחה דהא הכא הטוב נדחה אע"ג דהדר חזי ביומי' ע"ש ותרצו בתרן הני דלילה לא הזיא להקרבת שום קרבן אבל הכא צריך להביא ועוד דהוא זמן הקרבה ע"ש והסברא מובנת שפיר דענין דחוי ל"ש אלא היכי דראוי להקריב הקרבן מולא הסיבה דעבורו נדחה אבל היכא דלא הוי זמן כלל ל"ש הענין דדחוי וכי"ב בתוס' זבחים י"ב ע"א ד"ה אי דאפרשי' אאידנא דהוי מעיקרא הוא דכתבו דל"ד למחו"כ דלא חשוב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל האי לא חזי לפסח ושלמים אעפ"י שהי' זמן שלמים ע"כ וא"כ לפי"ז לכאורה קשה לפי שיטת

התוס' בכאן דהיכי דלא אפשר לא קאי בעשה דהשלמה וא"כ לפי"ז כל קרבן יִדחה לאחר התמיד של בה"ע לפי שיטת הראב"ן ובט"א כתב דבזה פליגי ת"ק ור"י בנו של ריב"ב דבשחיטה איכא ג"כ העשה דהשלמה ול"ש עתה תרולם דבלילה אין ראוי לשום קרבן דהא לאחר התשבה"ע ראוי לפעמים היכי דלא אפשר ראוי והנה לפי דברי התוס' במנחות מ"ט דבשחיטה ליכא עשה דהשלמה ל"ק דידחה הקרבן קודם שנשחט לאחר שנשחט בהקרבת האימורין לפי דברי התוס' בזבחים ל"ו ע"א ד"ה אלא דכתבו בשם הר"ת דלכן בכ"ח ומהכי חזרת טעם כבשוכות אף דאי' מידי בפיו לעולם משום דפנים הדשות והוקשו מהא דבסוטה דע"ו גבי פיילי של הרם חדשה דנתאכמו פסולין ובעי רבא בנתאכמו והחזירן לכבשן וכתלבנו מהו מי אמרינן כיון דאידחי ולפר"ת הא' אי החזירן לכבשן פנים חדשות באו ול"ש ענין דחוי ע"ש הרי דדחוי ל"ש אלא בדבר זה בעצמו:

**והנה** לפי דברי התוס' בזבחים ל"ו הנ"ל תרלתי במק"א מה שהקשיתי בסוגיא דמנחות ה' בברייתא דמן הבקר להוציא את הטריפה ופרכינן דדין הוא בבעי"מ וכן פרכינן מהא דמומסקה ישראל כפקא והא לדעת המרש"ל מובא בפי"ז יו"ד סי' מ"ד דבכיטלו הכליות אפילו מהמת חולי דהקטינה מקודם לפחות מכשעור ג"כ כשר ומשום דטריפה חוזרת להכשירה דלפי"ז הא י"ל דהפסוק מוליא טריפות זו דכטלו הכליות וכגון שהושיט ידו למעי בהמה כבחולין פי בהמה המקשה ורא' דהי' מקודם ואח"כ כיטלו והכה אף דבחולין בכה"ג כשר מ"מ בקדשים הא נדחה והא קתם קפרא ר"י כביוצא מ"א ור"י א"ת לי' דחוי' כביוצא ס"ב וא"כ אי הוי ילפינן ממסקה ישראל הא כשר בחולין וכן אי הוי דכינן מבע"מ הא בבע"מ גלי קרא דמיה בה לא ירלו הא עבר מומן ירלו אולם נדברינו הנ"ל דדחוי ל"ש אלא בדבר הזה עלמו ולכן בכ"ח דהוסקו כיון דהוי כפנים חדשות ל"ש דחוי ניחא ג"כ כאן כיון דכאן הוי ג"כ כפנים חדשות ודבר אחר לגמרי דמעיקרא היתה טריפה ואיכה חיי ומתמוטת והולכת ועתה כשירה היא לגמרי ועיין בצל"ח פסחים ל"ד דל"ש בקרבן דידחה מעת שהיתה חולין אלאח"כ וה"כ כן לשיטת התוס' דבשחוטה ליכא דהשלמה ל"ש שידחה האימורין אח"כ כיון דהוי כדבר אחר אולם לשיטת הראב"ן ז"ל קשה והכה ע"כ להראב"ן ל"ל כתרן זה ובמפורשים כי דבי תרולים דשם לריכים:

**אמנם** קשה בכאן דכבר נפחט ובשחוטין אליבא דכ"ע יש דחוי וא"כ הא האיך שייך הך תקנתא דמעלה ומליקה ברש"מ ויקטירם למחר כיון דכדחה כבה ומלהקריבו והכה בכאן לאחר הא הזמן לקרבנות אחרים בכהיהרו וא"כ שייך דידחו:

**והנה** לפי דכתבתי לעיל דכאן שייך בלא"ה עשה דוחה ל"ת ואפילו עשה דבמוקדם ג"כ כדחה כיון דאיכא תקנת הקרבן אמנם הא אפשר ע"י העלאה ברמו"ז וא"כ לפי"ז הא שוב ל"ש דכדחה כיון דאי כאמר דא"א בהעלאה הא שוב מותר להקטיר עתה אמנם לפי דכתבתי לעיל לאו אליבא דכ"ע הוא:

(ה) **והנה** לכאורה יש לומר דכאן ל"ש הך ענין דדחוי כיון דכל הפסולין אי העלן למזבח המזבח מקדשן והנה לשיטת התוס' דמנחות הנ"ל דבשחיטה ליכא עשה דהשלמה הא הוי ג"כ פסולו בקודש לאחר שנתקדש בקדושת כ"ש ועיין בזבחים ק"ח והנה הא לבחיטה בעינן ככין כ"ש כדברי התוס' פסחים ק"ו ובזבחים ר"פ איזהו מקומן ואפילו לפי פי' הגה שם בתוס' בהא דפסולו בקודש דיש

לו

לו הכשר במק״א הא פסול דדחוי יש לו הכשר בבע״מ דגלי קרא מום בם לא ירצה הא עבר מומן ירצה כביומא ס״ד וא״כ י״ל דפסול זה דדחוי נתקדש על המזבח ועיין בתוס׳ זבחים ס״ט ע״א ד״ה אין קידוש כ״ש במנחה בבמה וא״כ י״ל דפסול זה המזבח מקדש, והנה לא תקשה לפי״ז מדברי התוס׳ פסחים ל״ח ע״א ד״ה ש״מ יש דחוי בדמים דפרש״י ז״ל דהיינו אפילו בדבר דלא קדוש רק ק״ד והקשו בתוס׳ דהא כל דחוי מעיקרא הוא ק״ד ואי יש דחוי מעיקרא ממילא יש דחוי בדמים ותרצו דמשכחת דחוי מעיקרא בקדה״ג כגון ששחט וקיבל הדם בכלי שיש בו מים דראשון ראשון דחוי הלכך אפילו לבסוף דרבה הדם דחוי הוא ע״כ ולכאורה לפי דברי התוס׳ בזבחים פ״ז דלא משכחת עלו לא ירדו רק בעירה הדם לכלי חול דבלא״ה כ״ש מקדש פסולין ובכאן ע״כ צ״ל דאיירי בכ״ש דהא בכלי חול בלא״ה אמרינן כ״ד דהוי דחוי ואי דהמים מפסיקין בין דם לכלי ובתוס׳ זבחים שם בסוגיא מבואר דצריך דלא יהי׳ חלילה וכדבר התוס׳ במנחות ז׳ ע״א בהא דכי מהדר לי׳ קומץ לדוכתי׳ תקדש ולפסול וכתבו התוס׳ דאעפ״י שסירייס מפסיקין בין הקומץ לכלי מב״מ אינו חוצץ ע״ש וא״כ כאן הא הוי ונבא״מ אמכס הא בסוף כשיהי׳ הדם הרוב הא יורד לשולי הכלי ולא הוי הפסק ועיין בלח״מ פ״א מפסוה״מ הכ״א והנה אף דדבר לא אינו חוצץ הייני בעד דבר יבש ולא בדבר לח והנה לפי״ז כיחא לכאורה קושית התוס׳ במנחות כ״ב ע״א ד״ה הדבר ידוע שדמו של פר מרובה משל שעיר דלא דייק איפכא דהא עירב דם הפר בדם השעיר וא״כ הא כדחה ולהכ״ל י״ל דהא הי׳ מב״מ ואינו חוצץ וכ״ש מקדש פסולין אמנם הא נודע דברי המ״ל בפ״א מתו״מ דהכהו דעלו לא ירדו רק בחול ולא בשבת וה״ה ביה״כ והארתי מזה לעיל בס״א כהזור לדברינו דלפי״ז הא אכתי לא יתכן תרוצם דפסחים ל״ח דמשכחת דחוי מעיקרא בקדה״ג כהכ״ל ולהכ״ל הא הכ״ש מקדשו:

**אמנם** בפשוט ניחא לפי דברי רש״י ז״ל זבחים פ״ב דהכהו דעלו לא ירדו אראי׳ לא נרצה וא״כ קוף קוף הא לא נרצה אמנם ניחא בזה קושיית הטה״ק בזבחים ע״ט בהא דהכיתכין למטה שנתערבו בניתכין למעלה דרא״א יתן למעלה ורואה אני את התחתונים מלמעלן כאלו הן מים והכ״א ישפך לאמה ואם לא נמלך ונתן כשר והקשה הטה״ק הא נדחה דלעיל בע״ג אקשינן אמשנה דחטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת ימותו כולן ובד״א בכהן נמלך אבל בכהן שאין נמלך וכו׳ הא הוי דחוי ותרצו דבע״ח אין נדחים וא״כ הא בשחוטין הוא ואליבא דכ״ע שייך דחוי ולהכ״ל ניחא דכאן הא שוב י״ל דנתקדש הפסול דדחוי בכ״ש וכאן ל״ש לומר דפסולין דעלו לא נרצה כגון דכאן בלא״ה נתכפר בהכיתכין למעלה ועוד לפי דברי הש״ך רזבחים כ״ו דשלא במקומו כמי מכפר ולפי״ז חכמים דרישא לאו הוא ר״י דבסיפא דהא לר״י בר״פ המזבח מקדש לא מקדש רק הראוי לאישים וכתבתי לעיל ד״ה כ״ש ג״כ:

**ולפי** הכ״ל יתיישב תמיהת המל״מ בפ״א מתו״מ על דברי רש״י ז״ל דפסחים כ״ט דכתב באוקימתא דר״פ דמעילה ומליכה ברש״מ דלד״ה לא ירדו דמה ענין ירידה לעלי׳ דהא בכל הפסולין אסור להעלן לכתחלה ומ״מ לא ירדו וע״כ דכאן אזיל אי ליכה אין מועלת ברמש״ז דאפילו לכתחלה מותר ולהכ״ל נכון דהא הקשתי דנדחה ותרלתי משום דהמזבח מקדש וא״כ שוב ע״כ פסול הוא וע״כ צריך לאתוי׳ מטעם עלו לא ירדו אפילו למ״ד ליכה אין מועלת בראשו של מזבח כיון דכאן שייך העשה דהשלמה ואפילו אי הדחוי רק בשביל עשה שייך ג״כ דחוי:

(ו) **אמנם** אכתי צריך להבין דמ״מ הא רק אי עלו לא ירדו אבל לכתחלה אסור להעלות לכן נראה לתרץ קושיא הכ״ל לפי דברי הרשב״א והריטב״א בסוכה ל״ג

ע״ש לענין נולב של אשירה דבדבר דרק לכתחילה אסור ובדיעבד מותר ל״ב דחוי ועיין בפמ״ג או״ח סי׳ תרמ״ו ובצל״ח פסחים ל״ז דמה״ע כל קרבן שעבר עליו שבת לא כדחה כיון דבדיעבד כשר וא״כ כאן הא בשביל עשה דהשלמה לא מיפסל בדיעבד כדברי התוס׳ במנחות מ״מ הכ״ל לכן ל״ש דחוי, ואולי יתיישב בזה בפשוט דברי הרמב״ם ז״ל דכתב דהקלקול הי׳ במוספין דא״א להקריב אחר התשב״ע ובגי׳ אמרו דהי׳ הקלקול בשיר ולהכ״ל נכון דהא בתוס׳ ר״ה ל׳ הקשו באמת דאמאי לא חשיב הקלקול במוספין אולם למ״ד ליכה אין מועלת ברא״מ ניחא אמנם הא נדחה אולם כתבתי דכיון דבדיעבד כשר ל״ש דחוי אולם בסימן הקודם כתבתי להסביר דלכן בדבר דבדיעבד כשר ל״ש דחוי משום דלא יהא חמור טפל מן העיקר וע״ש דלדדתי דהרמב״ם ז״ל ל״ל הא׳ סברא דלאו מוסכמת היא דבזבחים מ״מ איכא עוד תרן והצע״א וא״כ לפי״ז שוב נכון דלשיטת הרמב״ם ז״ל ל״ש לומר דילן ברהמ״ז דשייך דחוי:

**והנה** לפי״ז ניחא קושיית הא״ח הכ״ל דמאי פריך לר״א דאוקי בחטאת העוף והא איכא עולה הא י״ל דלכן לא תרן כר״פ במעלה ומליכה משום קושיית הגי׳ דכ״כ דלא מיתקטרי איזורין כהנים לא אבלי בשר וזה שייך רק בחטאת דאיכא בשר ולא בעולה דהנה במנחות מ״ט בעי ר״ח ב״א מר״ח בלבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם ומשמע שם דס״ל דעשה דעולה ראשונה מעכב וא״כ ה״ה העשה דהשלמה ג״כ ובפסחים ע״ג דאוקי ר״ח המשנה דשחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם מהם דישרף מפני שנשחט אחר תשב״ע ומוכח דאפילו בדיעבד פסול דקתני ישרף ועיין בתוס׳ שם וא״כ בלא״ה א״א לאוקמי ע״י מעלה ומליכה דהדק״ל דהא נדחה ובזה יתיישב הלבון דלקמן דר״כ רמי הקרא דלא ילין להקרא דהשלמה והוא מותיב והוא מפרק לה כשנתותרו ועיין לעיל בהדקדק ולהכ״ל נכון דהנה בתוס׳ הוריות דף ד׳ הקי׳ דאמאי לא תרן ר״כ הרומיא דהקראי על דיעבד דלכתחילה אסור ובדיעבד הוא כשר וע״כ צ״ל דר״כ ס״ל דבשביל עשה דהשלמה אפילו בדיעבד פסול וא״כ לפי״ז א״א לאוקמי ע״י מעלה ומליכה ברש״מ דהא יוקשה דה״ל דחוי וע״כ צריך לאוקמי כר״פ דבחטאת העוף עסקינן שאין למזבח אלא דמו והנה בתוס׳ כ״ח ע״א ד״ה אין לך דבר שמתעכב אחר תשב״ע הוכיחו דהברייתא לא חשיב אלא מידי דהקטרה ע״ש והקשה המרש״א לר״פ דאוקי בחטאת העוף ואין למזבח אלא דמו זה מידי דלאו הקטרה ותרן דכיון דזריקת הדם יולא מידי עשה דהשלמה כדתרן לקמן כשנתותרו חשוב כמידי דהקטרה ע״ש וניחא לפי״ז הלבון הוא מותיב לה וקשה דאמאי לא מתרן על דיעבד וע״כ דלדידי׳ אפילו בדיעבד פסול וא״כ ה״א לאוקמי במעלה ומליכה דיוקשה דיהי׳ דחוי וע״כ כתרולא דר״פ וקשה הא לא חשיב רק מידי דהקטרה וע״כ כתרן המרש״א דבזריקת הדם יולא מעשה דהשלמה ולכן הוא מפרק לה כשנתותרו ודוק היטב. והנה יובן לפי״ז דברי התוס׳ בבילה הכ״ל דהביא ראי׳ דהיכי דלא אפשר לא קאי בעשה דהשלמה מפי׳ ת״כ ולהכ״ל יש ליישב ולפי דכתבתי לעיל בפי׳ דבריהם ואקל״ר:

(ז) **אולם** אכתי יש להעיר לפי דכתבתי לעיל בסימן הקודם דברי הלח״מ בפע״ז מהלכות יבוס דתרי עשין לכתחלה אף דיעבד פסול וא״כ הא במליכה על רהמ״ז צריך להלין עד אחר עה״ש דעה״ש עושה ליכה כבזבחים פ״ז דאי עה״ש מלאן לאברין למטה ופסלן וא״כ הא קודם התש״ש שוב איכא תרי עשין עשה דעולה ראשונה ועשה דהשלמה ועוד לפי דברי התוס׳ מנחות מ״ט בתרולם השני אהא דהוקשו מיומא כ״ט דלא זו בלבד אמרו אלא אפילו עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמלה בלילה תטרף דת״ל

דת״ל משום דהוי קודם ובתרן הראשון תרלו כיון דלא מטי זמן דהמגיד עוד ולא הספיקו בתרן זה והרלו תרן אחר ע״ש וא״כ הא שוב איכא תרי עשין ואפילו בדיעבד פסול והנה נ״ש כאן לדון מדין איסור אל על איסור דלא חל העשה דעולה ראשונה אעשה דהשלמה דמלבד די״ל דכאן הא עשה דעולה ראשונה הוי כולל וחמור כיון דעשה דהשלמה לא הוי רק בהקטרה לפי דברי התוס׳ מבא״כ בעשה דעולה ראשונה והנה נ״ש כאן לומר דהוי כמיקיף כיון דהצטרף עוד עשה זו אף בדיעבד יפסל דל״ב כאן הענין זה לפי דברי הנקודה הנפלאה להרמב״ם ז״ל הנודע בחילוקו בין בב״ת לשאר איסורין אמנם הא בקדשים גלי קרא דאתא״א בבכריתות כ״ג ובתוס׳ חולין ק״ב דלר״ע דאאמב״א מ״מ מהייב ר״ע בחתיכת חלב קידש אם״ת משום דבקדשים אל וא״כ הא שוב קשה דנדחה ובזבחים פ״ז דאמרינן דלינה אין מועלת ברש״מ ל״ק כיון דהם איירי בקרבנות שכהותרו ולא הוי עשה דהשלמה מבא״כ כאן:

**והנה** לפי דברי הלח״מ הנ״ל דבתרי פסולי לכתחלה אף דיעבד פסול יש לומר לכאורה היכי דהודח הבשר הדחה אחרונה במי פרות ובפר״ח יו״ד ס״ע כתב דלכתחלה אסור להדיח ובספר מנ״ב כתב דה״ה הדחה אחרונה וכן כתוב בכריתי ובספר כנה״ג כתוב דאפילו בדיעבד אסור וא׳ הודח רק הדחה אחת ונתבשל כך וליכא ס׳ נגד המלח דברמ״א ס״ע כתוב דכשר בדיעבד בהדחה אחת ובכל אופן הנ״ל הוי תרי לכתחילה ואף בדיעבד אסור וכן א׳ הודח הדחה מועטת בתחילה כברמ״א ק״ב ומלח עיין בב״כ ס״ק ס״ק ס׳ דלאחר שמלח סגי בהדחה מועטת וכן יהי׳ נ״מ לפי״ז בכמה דינים לפי הכלל הנ״ל וכן ראיתי מובא בשם הרדב״ז היכי דמולח כבד עם בני מעיים דאסור כיון דבברא בכבדא רק דיעבד מותר ובברא עם בני מעיים ג״כ רק דיעבד וכ״ב בט״ז ס״ס ל״א בבשר דמולח מליחת כלי ויש בו פילי אסור דלכמוך בה״מ דמליחת כלי לא הוי רותח ולכמוך על הי״א דבנקבים ג״כ אינו אוסר רק בכלי רותח הרי בה״מ לא אמרינן והנה נסתפקתי לפי״ז היכי דמולח אחר בהיתר או בבה״כ בלא הדק ולא בדק אי ניקב מעל״ע או אחר ק״ד כיון דבלא ה״מ פסק הרמ״א בנו״ח דהוסר אפילו בלא נקב מפולש ובנלאבד יולא בדק יגהין הם הי׳ ק״ד פסקינן בש״ע דג״כ רק בלא ה״מ מותר וא״כ הוי תרי ה״מ והנה בדג״מ הסכים דהיכי דלא נמלא מנפנים ק״ד הא י״ל כבתטה הותרה מבא״כ אי איכא מנפנים ק״ד אונס בהמסק הא הוי רעותא גדולה כיון דבלא ה״מ אסור ולפי רש״י ז״ל אפילו דיעבד אסור והוי כמו דאמרי גבי חלב איכהו מיכלו אכלי ולדידן לא מקתם וה״כ לדידהו בדיעבד אסור ולדידן לא הוי רעותא ובפרט דלדידן בלא ה״מ אסור וכן אפילו לפי דמתרן הש״כ בס״ק כ״ג בין אי בודק אחר ק״ד דאז היתה בחזקת היתר או אי נקב לחוץ ג״כ דהבדיקה הוא להכשירה מ״מ כאן הוי כאתרעי׳ ובפרט לפי דברי הש״כ בס״כ דבספק אי יצא החזקתה מחיים בלא ה״מ אסור לכן כאן יש לאסור ועיין בש״כ ס״ק י״ד וס״ק נ׳ דבהמסק עכ״פ בעינן ק״ד מנפנים דאל״כ בואה לאח״ש ניקב וכן י״ל ג״כ במחט הנוקב מעל״ע בקירקבן וליכא ק״ד דלדעת הד״מ ופסק כן הט״ז בס״ק י״ז טריפה ולדעת הש״כ בס׳ בס׳ מ״ט כשירה ובפמ״ג ס״ק ח״י הביא המכ״י דלדידן אין כ״מ דבלאן ה״מ הא אין אנו בקיאין ובה״מ אנו סומכין על הש״כ דכשר ולהנ״ל הא כ״מ בנאבד ועיין ש״כ ס״ק נ׳ ולא כפניתי כעת לעניניס הללו ואתי לידי ספר גילוי דעת על שעה מועטת ומלאתי דהביא בשם הס׳ תוי״ר דנסתפק והביא דבתשובת יעב״ץ ס׳ קנ״ז הכריע להקל ובס׳ תפל״מ תרן בזה קושיית הש״כ ס״ק ל״ג בהא דהביא הרמ״א עוד הפעם היש מקילין ובס׳ תוי״ק אוסר וכהנהתי ואקלר כעת וכן יש כ״מ לפי״ז אי נמלא חתיכה בקרומים של חלב או לדידן באיסור כחוש ואח״כ נתבשל אותו חתיכה בעינן דהקליפה אינה נכרת והנה הרמ״א בק״ה פסק דבה״מ באיסור כחוש נ״ל ס׳ בקליפה ובעינן א׳ לריכין ס׳ נגד הקליפה דעת הש״כ בל״א נחלק דדומיא דחלב באין הקליפה נכרת לא בעינן ס׳ וברמ״א בתק״ז מחלק בין קליפה דמדיכא או קליפה דחומרא ופמ״ג מביא דברי הת״ח דבעירו דהוא מדיכא ג״כ מותר בדיעבד וכתב דלא הוי אלא בה״מ ובפ״ת מובא דברי סו״ת השואת הן דמחלק דבשאר איסורין בה״מ מותר ולא בעינן ס׳ נגד הקליפה ע״ש ולפי״ז כאן הא הוי תרי ה״מ ואפילו בדיעבד אסור ועוד יש למלוא נפקותות בכמה דינים ולייגתי זאת בהחפזי דרך כתיבתי:

**והנה** בתוס׳ ריש עירובין הק׳ בהא דשלמים ששחטו קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין דת״ל משום העשה דהעולה ראשונה ולדברי הלח״מ ניחא דהנה לכאורה ק׳ דאכתי אמאי פסולין הא בקדשים בעינן שעה״כ ובפרט דכאן רק עשה הוא ועי׳ שעה״מ פ״א ומק״פ ומלאתי שוב בתוס׳ זבחים ס״א ד״ה קודם דהרגישו בזה אמנם י״ל כיון דכאן איכא עוד העשה דעולה ראשונה הוי תרי דיעבד וניחא דאמאי לא אמר משום העולה ראשונה דאדרבה מטעם זה פסול ולכאורה ניחא בזה ק׳ התוס׳ זבחים כ״ע ד״ה עד שלא נפנה המזבח לשיטת רש״י ז״ל דדוקא בשלמים בעי פתיחת דלתות היכל ולא בשאר ק׳ וא״כ הא הוי פסולו בקודש לפי הגה׳ בזבחים ק״ה ואמאי פטרינן ביומא ק״ג שלמים ששחטו קודם פתיחת דלתות ההיכל בחוץ הא בעלו לא ירדו חייב בחוץ ולהנ״ל י״ל לפי דברי התוס׳ במעילה דבתרי פסולין אף בעלו ירדו וא״כ כאן איכא תרי פסולין והנה בזבחים ק״ה הביא רבי התת ריה״ג מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ שהיתה לו בעה״כ וכו׳ השיב ראב״ע וכו׳ שכן קדש ומקבלו מ״ב אמר זעירי שהיעת לילה אי״ב ופרש״י ז״ל דלא הי׳ בעה״כ דנפסלה בשחיטה והקדש קבלו אף דהוי תרי פסולין פסול דלילה ופסול דיולא וכן לפי״ז היכא דשוחט בפנים חוץ לזמנו לא יתחייב על העלאה בחוץ כגון דנפסל ביולא ג״כ כברים פי׳ השוחט ומעלה אמנם י״ל דאי כבר נפסל לא חל הפסול דיולא כבמנחות כ״ז דבעי ר״פ בחיעלה וילאה ע״ב דכיון דניפסל לא מהני פסול יולא ובזבחים ק״י באיבעי׳ אי הקרין בחוץ שוני׳ הקרון ע״ש ובכתובים פלפלתי בדברי התוס׳ הרבה ואכ״מ:

**והנה** בתוס׳ זבחים דף ד׳ הק׳ בהא דפרכינן דבשחט שלא״ש ליפסל הא בקדשים בעינן שעה״כ ולהנ״ל דהנה בהפלאה קידושין כ״ג הק׳ הא בקדשים בעינן שליחות [ועי׳ רש״י ז״ל פסחים ז׳ ובקדמונים נדרים ל״ו ובמוב״י דבשחיטה כפשטה האיבעיא דשליחי דידן הוי] אמנם בפשוט י״ל דכהי דלאמר דבשאר קדשים בעינן ג״כ שליחות עי׳ קדושין מ״ב ובתוס׳ ומהרב״א שם ופנ״י אבל לא נעכב דהא בקדשים בעינן שעה״כ ויכולק בזה קו׳ הפנ״י בהא דבנדרים ל״ו דמתרן על הגי׳ דיבוא אדם פסח על הברו שהרי מביא על בנו ובתו הקטנים דפה לב״א ל״ד והא אפילו הוי דאורייתא הא אין שליחות לקטן ולהנ״ל הא רק לכתחלה ועי׳ בתפא״י בפתיחה לסדר קדשים דבפסולי הגוף לא בעינן שעה״כ אמנם זה לא חשיב פסה״ג אמנם הא בשל״ש איכא עוד פסול לכתחילה ולפי הלח״מ הנ״ל אפילו דיעבד פסול ומיושב ק׳ התוס׳ דלכן פריך ואימא היכא דשחט של״ש לפסול אף דלא שעה״כ כיון דאיכא תרי לכתחילה ומיושב לפי הנ״ל ק׳ התוס׳ יומא כ״ט דאי עשה דהשלמה לא הוי רק למלוה מפקהים ע״ג בשחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם דילא לבהס״ר ואמרינן משום דנשחט אחר התמיד ואי דמה יעשה בהקטרת אימורין יליכם ברהמ״ז ולמ״ד ליכה מועלת ברש״מ כשהרי בזריקת הדם לחוד משום דבל״א עשאוהו כנטמאו ולהנ״ל הא נשחט בלי שליחות הבעלים ואיכא תרי לכתחלה

ואף

ואף דאי לא בעי עקירה הוי שלמים מ"מ הוי שלמים דבעלים אמנם במק"א כי לפי דברי התוס' מנחות מ"ז ורש"י ז"ל רים זבחים דבשל"ש נעשה קרבן חדש ואפשר דחשוב על שם השוחט דהוי כבעלים ל"ש ענין שליחות וכיחא ג"כ ק' התוס' זבחים הכ"ל דה"א דלפסול הייכו משום שליחות ואזה תי' מהקרא והייכו דנעשה קרבן חדש ודו"ק וכ"ז דברי הר"ן הנודע דתרי מעוטים מלטרפין להדדי וה"ל פלגא ועי' בתוס' ב"ב ל"ג ועי' ברכות כ"ג ובכו"פ ס' ע"ו בטעם דברי הרש"ל שם ועי' השובות בר"א ס' כ"ג וכ"ז בתשובת מ"ב בתק"ע דתרי שמכים אמלעים מלטרפין לס' מובהק:

**אמנם** י"ל בעיקר דברי הלח"מ הכ"ל ושאר הראיות דהבאתי לעיל כה"ג דהיכי דאיכא תרי פסולין אף דכל חד בפ"ע לא פסול ונ"מ בבי פסול הא י"ל דמה דלא יולדק כפרד לא יולדק מחובר דזה תלוי בפלוגתא דר"ע ור"י בנזיר מ"ח דהכה לר"י לא לריך תרי קראי אכ"ג ונזיר דמטמא למת מלוה דק"ל נה לי חד לאו מה לי תרי לאוין ור"ע לא ס"ל סברא זו ולריך תרי כתובים ע"ש וא"כ לענינכו יש לומר דלר"י ליכא חלוק בין חד עשה לתרי עשין וכן בין חד פסול לתרי פסולין ועיין לעיל ובסמוך ואפריון כמטי בזה להסוגיא דמכחות בהא דקלירת העומר דאמריכן דס"ל כר"ע בחדא וכר"י בחדא כר"ע דמלאכות שאפשר לו לעשות בע"ש איכו דוחה שבת וכר"י לענין קלירת העומר דדוחה שבת ואס"ד כקלר שלא כמלותו כשר אמאי דוחה שבת והבאתי. בכימן הקודם קושיית המפורשים לשיטת הריטב"א במכות אי דלר"ע מהלממ"ס ידעיכן דדוחה שבת וא"כ ליגוא דס"ל כולה כר"ע וכן פסקי הרמב"ס ז"ל התמוהים בכאן דדוחה שבת וגקלר שלא כמלותו כשר ולהכ"ל דהכה לעיל הקשתי דהא כאן איכא ג"כ הפסול דכרמל לפי דברי התוס' דמנחות ס"ו ואי דהתוס' כתבו דזה לא הוי רק למלוה הא הוי כתרי דיעבד וא"כ לפי"ז אי איכו דוחה שבת א"ד יו"ט ג"כ ואיכא הלכתחילה דכרמל ג"כ ועיין לעיל:

(ח) **והנה** לכאורה יש לומר דהכה אי שייך מתוך גבי קלירה ואף דללורך גבוה אסור כמו דאין מקריבין נוכ"ד ביו"ט דגלי קרא כבילה י"ט אולם הא בתוס' בילה י"ב כהבו דלא הוי רק להמ"ע מהקרא דלכם ולא לגבוה ולא אהדריי לא"ק וא"כ הא כודע דברי האס"ז בכתובות מ' ועיין במ"ל בהלכות כ"ב דעת הרשב"א דעשה דוחה ללהמכ"ע וכאן ג"כ י"ל דעשה דקלירת העומר ידחה ואף דהוא מהלכה ואקלר וא"כ שוב אי ידחה יו"ט לא יהיי החשש דכרמל אמכם הא בתוס' בילה ג' מובא הירשלמי דממעט קלירה באוכל כפש דכתיב ושמרתם את המלות וסמך לי' אך אשר יאכל לכל כפש דרק אותן מלאכות דמישמור ואילך והשימור הוא משעת לישה אמכם לרבא בפסחים מ' דאמר להו להכהו דמהפכי כיפי כי מהפיכתו הפיכו לשם מלוה וס"ל דשימור מעיקרא בעיכן א"כ הא שייך גבי קלירה ג"כ ושוב לא הוי רק להמ"ע ועיין בפמ"ג אר"ח בפתיחה להלכות יו"ט וא"כ י"ל דבגי אזליכן אי בעיכן שימור מעיקרא וממילא כיחא לפי"ז קושית המפורשים הכ"ל דאמאי אמר כר"ע בחדא וכר"י בחדא ולא ס"ל כולה כר"ע ולהכ"ל הא ע"כ ל"ל דכאן לא ס"ל כולה כר"ע דהא לר"ע בפסחים ה' דייקינן דל"ל מתוך וא"כ הא תו הוי עול"ת וא"כ הא ל"ש לומר דידחה א"כ שוב איכא תרי לכתחילה ויש להאריך בכאן עוד ואקלר ולפי"ז ממילא כיחא דברי הרמב"ס ז"ל דפסק דדוחה שבת וכקלר שלא כמלותו כשר לפי שיטתו דפסק הרמב"ס ז"ל בפ"ה מהלכות חמץ דהקרא ושמרתם את המלות איכו אלא מדברי סופרים ועיין בלח"מ שם ובהה"מ [והכה לפי דברי הכ"מ ועיין בפתיחה לפמ"ג בהלכות טריפות דלהרמב"ס ז"ל כל שאיכו מפורש בתורה קרי לי' ד"ס אין רא"י דכאן הוי דרבכן]

ולפי"ז לשיטת הרמב"ס הא ליתא הדיוק כיון דהוי תרי לכתחלה אמכם אי מלימוד אחר ממעטיכן קלירה שוב ליכא לתרן כהכ"ל ולכן כרחה לפי דכתבתי דדבר זה אי בי לכתחילה אף דיעבד פסולין תלוי בפלוגתא דר"ע ור"י כיחא בפשוט הא דהש"ס נקיט דס"ל כר"י בחדא ג"כ כיון דע"כ ל"ל דבזה סבר כר"י ובכתובים הארכתי על דרך הפילפול דהפלוגתא דר"י ור"ע. דאמריכן במו"ק ג' הילכתא לר"י וקרא לר"ע שייך בהפלוגתא דר"ע ור"י בנזיר ואקלר בזה ולפי"ז ממילא כיחא פסקי הרמב"ס ז"ל דלפי שיטתו דפסק כר"ע בנזיר שוב ליכא הדיוק ודוק היטב:

(ט) **והנה** יתיישב בזה קושיית הלח"מ בפ"ד מהלכות ק"פ אמסכה דהמפקח את הגל בפסחים ל"א דאמאי בגל ארוך איכו מביא בתכאי שלמים לפי ד' התוס' פ"ח וכאן רק אי איכא ולהכ"ל ככון דהכה התוס' ביומא כ"ע הוקשו דהאיך אפשר להתכות בתכאי שלמים הא פסח אחר התשבה"ע הוא ושלמים אסור להקריב אחר התמיד אמכם הא י"ל דמעלה ומליכה ברש"מ ואי דשוב אסור לאכול הא אמריכן בפסחים דלא אפשר עשאן ככעמאו או ככאבדו אמכם הא הקשיתי לעיל דידחה והא איכא תרין עשין ואפילו בדיעבד פסול ואמכם י"ל דשם אזליכן אי אפילו תרי עשין ג"כ לא פסול כיון דכתבתי דדבר זה תלוי בפלוגתא:

**והנה** לעיל בס"ד אות י"ב כי ב"ק התוס' דכעמידו על חזקת חי דע"כ ל"ל כיון דכאן איכא חזקת חיוב ג"כ ובכתובים הארכתי מדברי הראב"ד ז"ל מובא בריטב"א פי' ע"י ביסוב דברי רש"י דלר"ש בכתכבלה ביה"כ ג"כ פטור משום דאין אכו דכין על התיכה זו ועי' רמב"ן ורשב"א יבמות ל"ג בהא דמליקה בב"א הוי ומחלק ע"כ בין ל"ת דהוי א"א וחייב עוד מעיקרא לטפה דהוי א"ג ובבא הזמן חל עי' ותבין וא"כ הוי חזקה דהשתא וי"ל דתרי חזקה דהשתא עדיף מחזקה דמעיקרא:

**אולם** י"ל דדברי הריב"ש גופה דב' חזקות עדיף מחד חזקה דתלוי כמי בפלוגתא דר"ע ור"י הכ"ל דלר"ע דסכי לי' בין חד לאו לתרי סכי ג"כ בין חד חזקה ומש"כ לדברי ר"י וכן כל הדברים כ"ז דהבאתי לעיל וא"כ ממילא כתיישב קושית הלח"מ הכ"ל כיון דשם ע"כ ל"ל דאזליכן אליבא דר"ע וא"כ ממילא לדידי' הא שוב יוקשה קושיית התוס' דהאיך יבוא בתכאי שלמים כיון דפסח אחר התמיד ול"ש לתרן ע"י מעלה ומליכה ברש"מ כיון דאיכא תרי עשין וכהכ"ל מש"כ בגי דפסחים אזליכן אי אין חילוק בין חד לתרי:

**והנה** לפי הכ"ל יתיישב דברי הרב"ש דהוקשו המפורשים מכ"ד ועיין ביבמות פ"ח דמייתי ראי' דע"א כאמן במיתת הבעל מהא דכאמן על טבל והקדש ולפי דברי הריב"ש הכ"ל הא במיתת הבעל איכא תרי חזקות חזקת חי וחזקת א"א ועוד מכ"ד ולהכ"ל ככון ואקלר שלא באתי בכאן אלא דרך אגב:

(י) **והנה** יתורץ לפי הכ"ל קושיית התוס' ביבמות ק"כ בסוגיא דסמכין דתרן רבא דכ"ע סמכין דרבכן והקשו דברייתא דמלאו קשור בכים כמאן הוקי' והכה בחודשי לסוגיא הכ"ל הרביתי חזון ב"ה אמכם לעניכנו יתורץ ג"כ:

**בהקדם** לבאר ע"ד הפולפול סוגיא דגיטין כ"ד בפלוגתא דאביי ורבא בפירוש דהברייתא דהי' עושה עמו בטהרות וכו' ושם בסוגיא רבי אתה אומר כן וכו' מה אעשה שהתורה האמיכתו דכי אמר פיגול נאמן וכו' ובק"כ ותרס"א הוקשו דאמאי לא פריך לאביי בדרך

דדרך קושיא עתה דכה״ג ביה״כ דכאן אפילו אינו בידו עתה:

**והנראה** דהנה בש״ג הוקשה דמאי ראי׳ מייתי מכה״ג ביה״כ הא שם בהמה בחי׳ בחזקת איסור מוקדשין קאי עד שיזרוק הדם ובפ׳ בזריקה הא חזקת איסור מקיים ותרץ דהא אין מחזיקין מאיסור לאיסור אולם כיון דכאן עומד באמצע הזאות ואמר שפיגול הרי אסור לו לזרוק והוי חזקה לאותו דבר ותיקן דמכאן ראי׳ לפסק הרמב״ם ז״ל דכ״ם מוקדם דם פסול לזרוק לכתחלה וא״כ כאן דהוא בכ״ם וק״ם יזרוק הדם ושוב הוי מאיסור לאיסור עכדפ״ח:

**אולם** לפי דברי המל״מ בפ״א ומהר״ם דעלו לא ירדו הוא רק בחול ולא בשבת וא״כ ה״ה ביה״כ ג״כ ולפי דברי הצל״ק במנחות מ״ח דבזריקה איכא איסור דאורייתא וא״כ הא שוב החזקה מקיים אמנם יש לומר לפי החלוק דהמ״ל שם דלכן מותר להקטיר בטומאה על המערכה גדולה אף בלא משלה בהן האור משא״כ באיסור דשבת בעינן משלה בהן האור ומשום דבשבת אי לא יקטירה היום יקטיר למ״ם משא״כ גבי טומאה לא יקטיר לעולם ע״ש וא״כ לפי״ז י״ל לפי דברי התוס׳ ברים מעילה דכתפקו בק״ק שפחתן בדרום וקיבל דמן בדרום אי עלו לא ירדו משום דאיכא תרי פסולין ובזבחים קט״ו יכול שאני מרבה עולת מחו״ז בגופה וחטאת בין בגופו בין בבעלים וכו׳ אילמא לשמו אשם נמי לפטרי׳ אלא לאו שלא״ם וכו׳ והקשה בטה״ק דלמאי פטור בחטאת בהמה שנפסלה שלא״ם הא עלו לא ירדו ובכה״ג חייב בחוץ כבזבחים קי״ט ותרץ כיון דיש עוד רעותא דמחו״ז לכן אף בעלו ירדו והוא כעין דברי התוס׳ הנ״ל:

**וא״ב** לפי״ז י״ל דצריך לזרוק הדם ביו״ט דאי לא יזרוק היום למחר ג״כ א״י לזרוק דהנה בלילה אסור לזרוק דביום לותו כתיב ודם הא נפסל בשקיה״ח כבזבחים ואף דאין חייבין על הדם משום נותר ונ״מ הפסול דלילה עליו והנה בזה מיושב קושיית התוס׳ בזבחים כ״ו דל״ל קרא לפסול הדם בשקיה״ח הא בלילה אין יכול לזרוק ורש״י ז״ל פ׳ לא מהני הלכה ברהמ״ז והוקשו דאליבא דמאן לר״ג הא אף שא״ר לאיסים מוקדם ואי לר״י הא לא מוקדם ע״ש ולהנ״ל י״ל דקרא משמעינן דיש עליו עוד הפסול דלילה והפסול דשקה״ח וכ״מ לתרי פסולין דעלו ירדו הסיב לילה וא״כ לפי״ז כאן הא למחר אף בעלו ירדו כיון דאיכא הפסול דפיגול והפסול דלילה וא״כ יכול לזרוק ביה״כ ושוב לא מקיים החזקה ובפיר הביא ראי׳:

**אמנם** בכריתות י״ד במשנה דים אוכל אכילה אי וחייב עלי׳ ד׳ חטאות ואשם אי פרכינן וליתני ה׳ חטאות וליקני כגון שאכל כזית פיגול ותרלינן דנותר ופיגול באחדא בהמה לא משכחת לה אלמא לא משכחת כגון שנעלה אחר פיגול לגבי מזבח דפקע פיגולו ממנו והוי לי׳ נותר וכדאמר עולה קומץ פיגול שנעלה לגבי מזבח פקע פיגולו ממנו ע״כ ולפי״ז כאן ג״כ הא אי הדם עתה בכ״ם ביום קודם דהוי הפסול דלילה וכבר פקע האיסור פיגול ואח״כ בפסול דלילה הוי רק כפסול אי וכ״ם מוקדם והנה בזה דכתב הרע״ב בעירובין פ״ב דב״ב שבותין גזרו אף בה״ם ומשמע מקושיית הסעד אפרים הנודע דלא בעינן ביה״ש בג״ח ובאה״ע יכתב דהס רק בג״ח אמנם הסברה נוטה דדוקא בג״ח בעינן וכן מדברי המ״ל בפ״ד מהלכות מלוה ולוה דבי איסורי דרבנן כדאורייתא דמי משמע ג״כ דבעינן ספיקי בג״ח ולכן אליס וא״כ לפי״ז שוב ליכא ראי׳ מכה״ג ביה״כ כיון דלמחר ג״כ יכול לזרוק וא״כ לא יזרוק ביה״כ:

**אולם** הדבר נכון דהא הבאתי לעיל בקיון א׳ דברי התרו״י ביומא כ״ט אהא דפרכינן גבי קומץ כהדר״י וכהדר וכקומלה ביומא והקשו דבנתקדשה מבע״י למה לא תפסול בקמילת לילה לרבנן דר״ג במנחות ו׳ ותרלו בתרץ השני דאפילו נתקדשה מבע״י חשובה בלילה מיהא כמנחה בכלי חול הואיל וא״ר להתקדש בלילה ע״ש הרי דסיכי דמונח בשעה שא״ר לנתקדש וכן בשעה שהקריב לא פקע הקדושה והקשיתי לפי״ז על דברי המ״ל דבשלו בשבת לא יקריב דכיון דמונח בשעה שאינו ראוי להקריב הא ממילא לא נעשה לחמו של מזבח דעיקר דעלו לא ירדו הוא משום דהוי כלחמו של מזבח ולפי התרו״י הא פקעה הקדושה וא״כ ממילא לריך להקריב היום דלמחר הא לא יקריב כיון דפקעה הקדושה ואף דדברי התרו״י הוא רק להס״ד דכ״ם אין מקדשין שלא בזמנן משא״כ לפי המסקנא אמנם כיון דעיקר הטעם דכ״ם מקדשין שלא בזמנן כתב רש״י ז״ל במנחות ק׳ משום דבקדשים הולכות אחר יוס שעבר וכאן לפי דברי התוס׳ זבחים כ״ו הא נפסל הדם בדי ניל קודם השקיעה והקר ון היום ג״כ וכן משום האיסור דשבת ויו״ט וא״כ שוב הוי מחו״ז:

**אולם** במעט עיון הדבר נכון דיוה כאמר דהוי כירוד הא מ״מ עתה הוא על המזבח והוי כעלה עוד הפעם וק״ם לא ירד משא״כ שם הא לריך שהכהן יקדש המנחה ואי הוי כירד הא לא נתקדש. ונחזור לדברינו דלפי״ז כאן ג״כ הא ע״כ ל״ל דאף דחשוב כירד אח״כ קודם הזריקה הוי כעלה עוד הפעם וא״כ הא בעת שעלה עוד הפעם הוי הב׳ פסולין בג״ח ושוב הא לריך לזרוק היום והנה ניחא בזה ג״כ דהא לכאורה יש לומר דלא יחול הפסול השני על פסול הראשון אי הוי בזאח״ז לפי דברי הש״ס מנחות כ״ז דבעי ר״פ בחיעולה וילאת והזר וחיעלה מהו כיון דילאת איפסלו לה ביולא וכי הדר מחנן לה לא מחייב משום מחנן אחר מחנן ע״כ וא״כ כאן ג״כ י״ל דלא יחול הפסול דלילה אפסול פגול קמא וכן שאר פסול וכעין דברי התוס׳ פסחים פ״ב ד״ה בשלמא דהקשו דאמאי לריך קרא בפסול הדם כיון דלריך עיבור לורה פשיטא דיסרף משום נותר ותרלו בתרץ הב׳ דה״א אפילו כשיהי׳ נותר לא יסרף דדוקא בנותר כזה שהי׳ ראוי לאכילה קודם שנתותר יסרף כדמשמע לא תותירו אלא תאכלוהו וכ״ב בתוס׳ זבחים ק״א ע״ב דהוקשו דתי״ל במנחות ל״ה בחלוק מקצות דפסול משום דחוי ותרלו ה״ל וי״ל דודאי חלוק מקצות פוסל או משום יולא או משום פגימת המזבח והתם דייק אם הי׳ נפסל מבוס ליכה קודם חלוק נמלא בלא הי׳ המקצע פוסל ועיין ברש״י ז״ל חולין ל״א ד״ה יסרפו דלאו בר אכילה לא קאי בלאו דבל תותירו וכעין זה ברש״י זבחים ל׳ ד״ה ומשום נותר דאין נותר אלא בבשר לאכילה ונתותר ונודע דברי הצל״ח בפסחים כ״ח ונו״ב יו״ד כ״ג דלמזבח פסול ס״ך ג״כ נותן ועיין בח״ל פ׳ קנ״ט מה דהקשה על המרס״א ועיין בזבחים ק״ד בבעיא דר״י ובירושלמי פ׳ כ״ם דר׳ בכימן בר לוי שאכל חלות תודה שנעשה נותר אם עד שלא הגיע זמן בעורן אתה מבערו בשריפה וכשהגיע זמן בעורן אתה מבערו בכ״ב כן גרס תב״ע:

**ויובן** לפי״ז ג״כ דברי רבינו ז״ל בפ״ג מהלכות חגיגה דפסק דלא יביא אדם תודה בי״ד מפני החמץ שבה שאין מביאין קדשים לבית הפסול ואם הביא יולא בה י״ח שמחה והקשה הרי״ק דהא תודה איכה נאכלת אלא ליום ולילה ובחטאה ע״פ נפסל בליכה ותרץ דליכה לשם מלוה לא אכפת לן והוסיף תימה דאי פסול בליכה לא הוי מלוה ולי״ם כאן לדון מדין עשה דוחה ל״ת דהא הוי ל״ת שים בו כרת ולהנ״ל פי׳ הדברים הוא דכיון דלא הי׳ לו קרבן אחר ללאת י״ח בשמחה וא״כ ע״כ הי׳ לריך להביא

הזב״י

הבשר לשם מלות במחה ולא הי׳ יכול לאכול מעיקרא וא״כ לא הותחל כלל הפסול דנותר ועיין בזבחים ק׳ ובתוס׳ שם ודוק וא״כ אזינן דהיכי דלא הי׳ ראוי מעיקרא ל״ש הפסול ולפי״ז ל״ש קלת בהא דפסחים כ״ט דלריך להתרץ דמעילה ומליכה הא. לא הי׳ אפשר מעיקרא להקריב משום העשה דהשלמה וזה יש ליישב קלת לפי דכתבתי לעיל ואקל״ר:

(י״א) **ונחזור** לדברינו דלפי״ז י״ל ג״כ דלא חל הפסול דלילה אפסול דפיגול כיון דבלא״ה פסול וכדברי הש״ס מנחות כ״ז וא״כ תו לא הוי ב׳ פסולין ויכול לזרוק למחר. אמנם לפי דברינו הנ״ל נכון כיון דהפסול דפיגול אזיל כיון דעתה הדם בכ״ש ויכול לחול הפסול דלילה וא״י דהוי כירד לפי דברי התוס׳ יומא כ״ט הוי כעלה עוד הפעם ובאו הב׳ פסולין בב״א:

**ונפן** עתה ליישב קושיית הק״כ ומרש״א בגיטין כ״ד הנ״ל בהא דלא פריך לאביי בדרך קושיא ומהא דכה״ג ביה״כ יוכיח די״ל כיון דכתבתי לעיל דבהא אי יש לחלק בין פסול א׳ לב׳ או בשאר דברים כעין זה לענין תרי חזקות דומה שלא ילדק כפרד יולדק ומחובר תלוי בפלוגתא דתנאי בנזיר מ״ח הנ״ל וא״כ י״ל דלאביי לא שני לי׳ בין פסול א׳ לב׳ פסולין ולרבא שני לי׳ בין פסול א׳ לב׳ פסולין וה״ה בעניכים. הנ״ל ועיין בתוס׳ יבמות ח׳ ע״א ד״ה רבא דלרבא יש לחלק דלא אמרינן הך סברא הואיל ואשתרי אשתרי רק במלורע ובצ״ק דשם טומאה אחת הוא ולא בשני שמות כגון ואיכור אשת אח לאיסור אחות אשה עיי״ש וא״כ ה״ה בשאר עניכים לרבא שני לי׳ בין דבר אחד לשני דברים ושני שמות וכאן נמי הא בפסול זה הוי שני שמות פסול דלילה ופיגול ומשא״כ אביי יסבור דאין חלוק בין חד פסול להרי פסולין וא״כ לפי״ז שוב ליכא הוכחה ומכה״ג ביה״כ יוכיח כקושיית הט״ג דהוי כנגד החזקה כיון דכאן החזקת מוקדשין מסייע לי׳ וא״י דאין מחזיקין מאיסור לאיסור וכאן הא ס״ס יזרוק כיון דכ״ש מקדש דם פסולין ז״א הא לפי דברי המל״מ ביה״כ לא יזרוק וא״י דלמחר לא יזרוק משום דהוי ב׳ פסולין ושוב אף היום יזרוק דכמו לענין טומאה דמחלק המ״ל ז״א דלאביי ליכא חלוק בין פסול א׳ לב׳ ומשא״כ לרבא יש לחלק בין פסול א׳ לב׳ וה״ה לענין חזקה כדברי הריב״ם הנ״ל ועיין בעירובין ל״ו דתרץ רבא התם ב׳ חזקות ע״ש ודוק היטב:

(י״ב) **והנה** יש להביא ראי׳ ע״ד הפילפול דלרבא ע״כ ס״ל דאיכא חלוק בין לכהחלה אי או תרי משמעתא דיבמות כ׳ בהא דאלמנה וכו׳ איכה מתייבמת דכיון עשה דוחה ל״ת וא״ר גידל אמר רב דאמר קרא ועלתה יבמתו השערה מה ת״ל יבמתו יש. לך יבמה אחת שעולה לחלילה ואיכה עולה לייבום ואיזו זו ח״ל וכו׳ ומתיב רבא פלוע דכא וכרות שפכה סריס אדם והזקן או חוללין או מייבמין ואם בעלו קנו ואסור לקיימו משום שנאמר לא יבא פלוע דכא ואס״ד ח״ל מדאורייתא לחלילה רמיא לייבום לא רמיא אם בעלו אמאי קנו וכו׳ ותרץ רבא אא״כ דאלמנה מן האירוסין גזירה אטו אלמנה מן הנשואין ואקשינן על תרץ זה והדר אמר רבא התרץ כדר״ל דכ״מ שאתה מולא עשה ול״ת אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב וכו׳ וה״כ אפשר בחלילה מיתבי׳ ואם בעלו קנו תיובתא ובתוס׳ תמהו דרבא גופיה מותיב מהך ברייתא והשתא אתותב מכה ע״כ והדבר תמוה:

**ועי״ד** הפילפול יש לתרץ דהכה המפורשים הוקשו לפי דברי גדולי האחרונים הפ״מ והא״ח והשיע״ק באו״ח סי׳ תקפ״ו דאף דהיכא דאפשר לקיים שניהם לא דחי זה רק לכתחלה ולא בדיעבד וא״כ מאי קושיא ומהא דבעלו קנו דמיירי בדיעבד אמנם י״ל דהכה בשיע״ק או״ח סי׳ ע״א

הקשה דאיך ס״ד דבח״ל שייך עשה דוחה ל״ת הא בחכ״ל סי׳ א׳ הקשה בכל יבום הא כאסרה בשעת נפילה משום דאונן פטור ממלות ואסורה משום אשת אח וא״כ אח״כ איכה ההרת להתירה וע״כ ל״ל דכיון דהתורה התירה איסורא דא״א במקום יבום דהא התר גמור הוא דהא מגרשה בגט ומחזירה וא״כ אף דאונן פטור ממלות הא אח״כ יתחייב והתר גמור הוא אללו לכן מותר ליבמה אמנם זה כיחא בשאר יבמה אבל ביבמה דח״ל הא לא אשתרי רק ביאה ראשונה ואח״כ לריך לגרשה שפיר קשה קושיית החכ״ל דהא א״ר בשעה כפילה ע״כ:

**אמנם** בפשוט י״ל דהא אף דאונן פטור ממלות מ״מ הא בדיעבד קיים המלוה וכן משמע שם בחכ״ל וכ״כ המפורשים ועוד דלא גרע מל״ת דבדיעבד קנה ורק לכתהלה אסור וא״כ הא בתוס׳ ריש יבמות דלכן כדה בת יבום מקריא כיון דבדיעבד קנאה ולכן ל״ש הך כללא דכל יבמה שכאסרה בשעת כפילה וכ״כ הרא״ש שם וכן ברש״י ז״ל יבמות כ״א ע״א ד״ה תפסי כ״כ בכלל דכל שא״ע ליבום א״ע לחלילה דזה רק אי אפילו בדיעבד א״ע. ליבום ועיין בתוס׳ פסחים ה׳ דכיון דבדיעבד אם שחט הפסח קודם התמיד כשר הש״ב זמן שחיטה ובתוס׳ חולין מ׳ ובתוס׳ מנחות מ״ח ע״ב ד״ה כב״ע דלחם לא איקרי מתיר כיון דקודם לשתי הלחם אם הביא כשר ועיין זבחים ק״ט ובכ״ד ולכן כאן שפיר לא שייך האי כללא דכאסרה בשעת כפילה וא״כ לפי״ז ממילא ניחא קושי׳ הנ״ל דהא באפשר לקיי״ם בדיעבד קנה ולהנ״ל נכון לפי שיטות הפוסקים דאלקיי״ם דלא דחי הוא מדאורייתא וכודע דבדאורייתא שייך ג״כ לחלק בין לכתחילה ודיעבד ועיין בתוס׳ גיטין ל״ה ע״ב ד״ה וליחוש ובתוס׳ ב״מ כ״ז לענין הקדש שו״מ שחללו על שו״פ ועיין בתוס׳ פסחים י״א ותוס׳ חולין ג׳ ועיין ש״ס קידושין ס״ב וא״כ הא שוב איכא תרי לכתחילה ואף דיעבד פסול ולכן הוקשו שפיר:

**אולם** בעיקר קושיית החכ״ל י״ל לפי טעם דהירושלמי דאונן פטור ממלות הוא משום כבודו של מת והכה בטו״ז או״ח סי׳ ע״א פסק דבן שהוא אונן על אביו יכול לילך. לבהכ״כ לומר קדיש כיון דעיקר הטעם דאונן פטור ממלות משום כבודו של מת וזה כבודו ביותר וא״כ כאן ג״כ כיון דעיקר היבום הוא להקים לאחיו שם וא״כ זה כבודו אולם י״ל דזה תלוי אי מלות יבום קודמת או מלות חלילה קודמת ועיין יבמות ל״ט דהכה אי מלות חלילה קודמת ועיין בתשב״ץ סי׳ ק׳ דיבום וחלילה שני חלקי מלות הן וא״כ הא י״ל דל״ש כ״כ כבודו ועיין ירושלמי יבמות פ׳ ד׳ אחין דחלילה קכין והקשה שם ומכ״ג שמת דאחיו חולץ וכי אומרים לו לעבור על ד״ת ועיין במפרש שם דקוכה אותה ע״י חלילה אולם אי מלות יבום קודמת י״ל דזה כבודו והכה בחת״ס סי׳ פ״ה כתב דחלילה הוי כמ״ע של גירושין דרולה לפטור את אשתו פטרה בגט ה״כ בחלילה ועיין בזוה״ק פ׳ חקת ובאה״ע סי׳ קס״ה וי״ל דזה תלוי בטעם דיבום דאי כדברי הרשב״א ז״ל סי׳ ח״י דיבום משום לתא דפו״ר י״ל דמלות יבום קודמת וחלילה לא הוי אלא כמ״ע של גירושין כדברי החת״ם הנ״ל ומשא״כ אי לא הוי משום לתא דפו״ר י״ל דחלילה קודמת והכה יש לדבר כאן הרבה ואקל״ר דלא באתי אלא דרך אגב והדברים עתיקין:

**והנה** לרבא יש להוכיח דס״ל דיבום הוא משום לתא דפו״ר דהכה בהך תרולא קמא דתרץ רבא דהטעם דמן האירוסין איכה מתייבמת הוא משום גזירה דאלמנה מן הכשואין ולכאורה לריך להבין לפי דברי התוס׳ במנחות ס״ח דבשביל עשה ל״ש גזירה ולפי דברי הריב״א בשלהי חולין דאף דאין עשה דוחה לתו״ע בדיעבד קיים הל״ת ולא עבר רק

רק אעשה וא״כ הא ל״ש גזירה כיון דלא נשאר רק עשה אמנם י״ל הא באמת אמנם י״ל דהא באמת בנוב״י״ק בסוף הספר הקשה דאמאי בדיעבד קיים העשה ול״א דהוי מצוה הב״ע ותרן דהיכי דכבר עבר שייך מאי אולמי׳ דהאי עשה מהאי עשה וא״כ אי נאמר דיבום הוא משום לאו דפו״ר ושוב הוי העשה דיבום איכה שוה בכל דפו״ר ל״ש בנשים והא דלדברי הרשב״א ז״ל הא״ך שייך דהוי׳ אי בדידה ליכא עשה כבכתובות וו׳ גבי אונס שוטה בעלילו כבר תרלו המפורשים משום דיבום הוא אפי׳ בע״כ או משום ערבות וא״כ הא שוב ל״ש לומר מאי אולמי׳ כיון דהעשה דאלמנה לכהן שייך ג״כ בנשים ואף דביבמות פ״ד אמרינן דלא הזהרו כשרות להנשא לפסולין הא אמרינן שם דהיכי דאיהו מוזהר איהו נמי מוזהרת ועיי׳ בתוי׳ כדרים ל׳ דכ״כ אמנם הא העשה דאלמנה לכה״ג ג״כ אשב״כ עיין בתוס׳ יבמות ה׳ ובתוס׳ ב״מ ל׳ דפקולי כהונה איכו כוהג בכל אנשים וזה איכו כוהג בנשים ותרוייהו אשב״כ :

**אולם** לפי דברי התוס׳ ביבמות הכ״ל דהוקשו דאמאי באלמנה מן הכשואין לא דוחה הא הוי לאו ועשה שאשב״כ וכן הא דביבמות כ״א ותרלו ת״ל דל״ד דלאו ועשה דגילא הוי טפי אשב״כ שאין שוה בכל נשים אבל גבי אלמנה לכה״ג האשה עושה איסורא דקרינן בי׳ לא יקחו לא תקח ע״ש הרי דזה דאיכו כוהג בנשים הוי יותר אשב״כ וא״כ ה״ה כאן נמי כן ול״ש מאי אולמי׳ וכן לפי דברי הר״ן בסנהדרין פ׳ אלמנה לכה״ג דעשה דיבום ל״ש במלך וא״כ איכו שוה בכל אנשים ג״כ ועיין במרש״א על דברי רש״י ז״ל יבמות ה׳ ע״א ד״ה ת״ל זקנו ע״ש והבן וקצרתי מאד בדברים עתיקין :

**וא״כ** לפי״ז מיושב הא דשייך גזירה אטו אלמנה מן הכשואין לפי דברי התוס׳ מנחות ס״ה והתוס׳ חולין קמ״א כיון דכאן הדק״ל דהוי מהב״ע ול״ש לתרן דאי עבר אמרינן מאי אולמי׳ כהכ״ל ול״ש לתרן כאן קושיא הכ״ל משום תרי לכתחלה ולכן שייך גזירה מכמה טעמים ואקצר וא״כ לפי״ז לרבא ע״כ ל״ל דמצות יבום הוא משום לאו דפו״ר לפי הכ״ל ומה מאוד מתורץ לפי״ז תמיהת התוס׳ הכ״ל דרבא כתותב עתה מהברייתא דבעלמו הותיב ולהכ״ל נכון דהא קשה הא באלקי״ם בדיעבד כדחה וכתבתי משום דאיכא תרי לכתחילה משום קושיית הח״ל הכ״ל ואף דיעבד פסול ועיקר קושיית החכ״ל ל״ק אי כאמר דמצות יבום הוא משום לאו דפו״ר כהכ״ל וא״כ לדידי׳ בלא״ה ל״ק מהאי ברייתא דבעלו קנו די״ל דאף באלקיי״ם בדיעבד קנה ול״ש תרן הכ״ל ודוק היטב והוא לפלפולא ויש לדבר עוד בכאן ולפלפל וקצרתי :

**ונהוור** לפי הכ״ל ליישב קושיית התוס׳ ביבמות ק״כ דלרבא דתרן דכ״ע סמכין דרבנן תקשה הברייתא דמצאו קשור בכים או באסרקי ולהכ״ל נכון דהכה המפורשים הוקשו לשיטת הריב״ם הכ״ל דתרי חזקות עדיף מחזקה ולכן בהכהו דאין מעידין עליהם כגון כטבע במשאל״ס הטבו משום דאיכא תרי חזקות חזקת א״א וחזקת חי וא״כ לפי״ז מאי הוקשו ממגע אמיתת הבעל דהא במיתת הבעל איכא רק תרי חזקות אמנם לפי דכתבתי לעיל ביבוב קושיית מרש״א בגיטין כ״ד דלאביי ליכא חלוק וא״כ לפי דברי התוס׳ בב״מ כ״א דהיכי דנזכר שתם בהקושיא והא״כ נזכר בהתרן שם המתרן הוא הי׳ ג״כ המקשה וכיון דשם תרן אביי על הקושיא דמצאו קשור הי׳ הוא ג״כ המקשה ושייך לדידי׳ קושיית הגי מש״כ לרבא הא שייך לחלק בין חזקה חדא לתרי חזקות ל״ק קושיית הש״ס ודוק היטב :

(יג) **והנה** אחר שבארכנו קצת בענינים אחרים נחא דתרי חזקות ותרי לכתחילה ותרי פסולין בדרך אגב נחזור ליישב דברי הרמב״ם ז״ל התמוהים בפ״א ממתו״מ הכ״ל בהא דכתן טעם דמאחרין להתשב״ע משום דאקור לשחוט קודם תמ״ש ואין מקריבין שום קרבן אחר תשב״ע דמה שייך אהא דמאחרין התמיד הטעם דאין שוחטין קודם התמיד ולהכ״ל נכון דהכה הבאתי מה שתמהו על רבינו ז״ל דכתב דהקלקול הי׳ במוסף ובגי׳ אמרינן דהקלקול היה בשיר אמנם הא התוס׳ הוקשו דאמאי לא חשיב קילקול זה אמכם הא י״ל דמעלה ומליכה ברשמ״ז אולם הקשיתי לעיל הא כדחה ואי כיון דעשה דהשלמה אין פוסל בדיעבד ל״ש דחי׳ הא איכא העשה דעולה ראשוכה ג״כ כיון דלריך להלין כל הלילה ובתרי פסולי לכתחילה אף דיעבד פסול אמנם כתבתי דדבר זה בפלוגתא דר״ע ור״י תלוי וכתבתי ליישב דברי הרמב״ם בקלירת עומר דרבינו פסק כר״ע ועיין שושנת העמקים כלל ב׳ וא״כ הא להרמב״ם ז״ל ל״ש הך הקכתא וב״ג שם אלינן אי ליכא חלוק בין חד לתרי ומש״כ אליבא דהרמב״ם :

**ועתה** עפ״י הכ״ל הכי כחמדו הדברים בלשון הרמב״ם דכתן טעם לאחירת התמיד משום דאין שוחטין קודם תמ״ש דהכה הקשתי לעיל אי העשה דהשלמה ל״ש בשחיטה ובזריקה ג״כ ל״ש הא יכול לשחוט ואח״כ יעלה לרשמ״ז אמנם הא כדחה לשיטת הרמב״ם ז״ל כיון דאיכא כאן תרי לכתחילה ועוד לפי דברי התוס׳ דזבחים פ״ז דהקשתי לעיל דהוי שלב״ז ולא כתקדש אולם הבאתי לעיל דהיכי דבדיעבד כשר הוי זמנו וכן לא כדחה ג״כ לפי״ז אולם כאן דאיכא תרי לכתחלה הא שוב אפילו בדיעבד פסול ולכן ל״ש הך תקכתא וזה דכתב הרמב״ם ז״ל לפי שאין שוחטין קודם תמ״ש ואין מקריבין אחר תשב״ע וא״כ הא שוב לא אפשר בתקכתא דמעלה ומליכה ויתיישב עפי״ז לכאורה הלשון דנקט גבי קודם תמ״ש דאין שוחטין ולאחר תשב״ע דאין מקריבין ולהכ״ל נכון וכן לפי דכתבתי לעיל דלכן חל העשה דעולה ראשוכה משום דהוי כמוסיף ועיין לעיל ובכתובים ישבתי לפי״ז ג״כ קו׳ הלח״מ בהא דרבינו כתן טעם לאחירת הפסח משום דא״א לכל ישראל להקריב פסחיהן בב׳ שעות ובגי׳ אמרינן הטעם דיאוחר דבר ואקצר כעת ודוק היטב :

(יד) **אך** י״ל בהלשון דהרמב״ם ז״ל הכ״ל דהכה הבאתי לעיל דברי התוי׳ יומא דהיכי דמנחה בשעה דא״ר להתקדם חבוב כירד וא״כ לפי״ז הא האימורין לריכין להלין עד אחר עה״ש דעושה ליכה כבזבחים פ״ז וא״כ הא חשוב כירד ושוב פוסל עה״ש ובזבחים פ״ז ל״ש כיון דשם כשחטו קודם התמ״ש ושייך התרן דכתותרו ומש״כ כאן ואף דכאן הוי איכו מחו״ז ונ״מ לפי דברי התוס׳ זבחים פ״ז ד״ה לשולחן מדמיכן לה דכתבו ג׳ חלוקים והבאתי לעיל בריש הסימן דהיכי דאיכו מחו״ז שייך יותר דלא יתקדש וכן כאן חסר מן היום ג״כ דלאחר התשב״ע שוב אקור להקריב ואקצר :

**והנה** לכאורה י״ל דהא באמת הוקשו בתוס׳ ב״מ ק״י בהא דאמרינן שם דבשכיר לילה דיכא בלילה דגובה כל הלילה וכל היום והטעם דליכה משמע כל הלילה ואיכו עובר בבל תלין בעה״ש והקשו בתוס׳ דאמאי ליכה פוסלת בעה״ש לחודא אי העלה האימורין ע״ג המזבח בתחילת הלילה והורידן קודם עה״ש ותרלו כיון דראוין להקריבן בתחילת הלילה קרינן בי׳ ליכה אפילו בעה״ש ע״כ וא״כ לפי״ז ממ״נ ניחא כאן דבהנך קרבנות דהי׳ שוחטין קודם תשב״ע הא שייך התרן דכתותרו ובהנך דשוחטין אחר תשב״ע הא שוב יוקשה קושיית התוס׳ דליכה משמע כל הלילה ול״ש תרולם דהי׳ ראוי בתחלה להקריב כיון דלאחר התמיד בשחטו אולם התוס׳ שם הוקשו אקברתם ומזבחים כ׳ ע״ש :

אולם

**אולם** י"ל לפי דהבאתי לעיל דבשביל עשה דעולה ראשונה לא כפסל בדיעבד ורק לכתחלה הוא ולפי דהבאתי לעיל מדברי התוס' דהיכי דבדיעבד כשר חשוב הזמן ולכן ל"ש לומר דהוי כירד אולם הא כתבתי דכאן איכא תרי עשין:

**אמנם** הא כתבתי לעיל דל"ש בכאן סברתם דבשלמא שם לענין קדוש המנחה דבעי שיקדש הכהן שייך לומר דהוי כירד אבל כאן מה כ"מ דהוי בעת התש"ש כירד הא ש"ש עתה הם על המזבח והוי כעלו עוד הפעם וש"ש בעלו לא ירדו וכי כשנגדו הדברים האמורים בישוב תמיהת המ"ל בפ"א מהתו"מ אהא דפרש' ז"ל בפסחים כ"ט א"פ דמעילה ומליכה ברשמ"ז דאליבא דכ"ע לא ירדו כדאמר בפי המזבח מקדש ותמה דמה ענין ירידה לעלי' דהא בכל הפסולין הוא כן דבעלו לא ירדו מ"מ לכתחלה אסור להעלן וע"כ דכאן קאי דליכא פסול כלל ולהכ"ל ככון דהא כאן הא ג"כ הוי כירד לפי דברי התוס' הכ"ל וא"כ פוסל לינה וע"כ כדכתבתי לעיל דמ"מ הוי אח"כ כעלו עוד הפעם וש"ש לא ירדו וא"כ ע"כ לריכין לאתוי להא דעלו לא ירדו אמנם לפי הבנת המ"ל הא לריך דלא יהי' שום פסול כתבתי דד"ז תלוי אי תרי פסולי לכתחלה פוסל וד"ז פלוגתא היא:

**והנה** יתיישב בזה עוד הפעם לפי"ז הדקדק בהא דר"כ רמי הקרא דלא ילין להקרא דשלמה והוא מותיב לה והוא מפרק לה כשכתותרו ודקדקתי לעיל אלשון זה ולהכ"ל ככון דהא כבר הוקשו דאמאי לא תרץ הקרא על דיעבד דכשר לפי דברי התוס' הכ"ל וע"כ כיון דלא ידע עוד התרץ דכהותרו הא שוב קמוך לבקר אף דיעבד פסול כיון דאיכא עשה דעולה ראשונה וע"כ ס"ל דתרי פסולי לכתחילה אף דיעבד פסול וא"כ לפי"ז הא שוב ל"ש לתרץ כתרץ דר"פ דמעלה ומליכה לפי דברי התוס' יומא הכ"ל וע"כ ל"ל כר"ח דהכא בחטאת העוף עסקינן והנה התוס' התוס' בדף כ"ח הוכיחו דלא חשוב בברייתא אלא מידי דהקטרה ובמרש"א הקשה לר"ח דתרץ בחטאת העוף ואין למזבח אלא דמה ותרץ כיון דע"י זריקת הדם יולא מידי עשה דהשלמה כדתרלינן בכותרו וא"כ כיחא הלשון ר"כ רמי וכו' וקשה דאמאי לא תרץ על דיעבד וע"כ משום דאיכא תרי פסולי לכתחלה ואף דיעבד פסול וא"כ ע"כ ליכא לאוקמי במעלה וע"כ כר"ח וקשה קושיית התוס' וע"כ כשכתותרו:

**ועפי"ז** כחמד לשון הרמב"ם ז"ל דכתב בהא דמאחרין התמיד משום דאין שוחטין קודם תש"ש ולהכ"ל דלפי"ז הא לא אפשר בתקנתא דמעלה ומליכה ברשמ"ז וכהכ"ל וככון לפי"ז דברי הרמב"ם ז"ל דכתב דהקלקול הי' במוסף כיון דלדידי' א"א לומר התרץ דמעלה ומליכה ברשמ"ז כהכ"ל ודוק הטב בכל מ"ש כי הדברים נכונים הם בעזה"י ע"ד הפלפול והחידוד:

(טו) **והנה** בדברי התוס' דזבחים פ"ז ד"ה לשולחן בקושייתם התמוה דמכ"ל לדייק דלא פסול לאחר שבת כשנסדר כהלכתו ותרלו דגי' חלוקים איכא בנסדר כהלכתו מומם ושלא כהלכתו לא כפסל משא"כ במחו"ז אי לילה אין מחו"ז ע"ש הנה לכאורה יש להבין בזה בפשוט דברי הרמב"ם ז"ל בתו"מ דפסק דתכור מקדש ופסוק דאוכן דוחין שבת ויוקשה לדידי' קושיית הש"ס דמנחות ל"ה דפסול בלינה ולהכ"ל י"ל דהכא ע"כ ל"ל דכאן קאי אי כ"ש מקדש אפילו שלא לדעת ועוד כיון דאינן כפרין אבית פאגי וע"כ לריך לאפות בתכור קודם ול"ד להא דמנחות ז' וע"ח דהזמן כך ועיין סוכה כי אמנם לפי דברי התוס' סוכה כי ד"ה חזקי' דאף אי כ"ש מקדשין שלא לדעת שלא בזמנן אליבא דכ"ע אין מקדשין אלא מדעת וכעין זה בדרישה או"ה ש"ס דאף דמגלא"כ זה בזמן ובאופן הלכתחלה וא"כ כאן הא בע"ש כאפה אמנם הא התוס' במנחות כ"א ע"א ד"ה אפי כתבו כיון דאין דוחין שבת מע"ש זמכן אולם אכתי קשה דהא כודע קושיית הישיע"ק או"ח רכ"ה לפי דברי הש"ס שבת י"ט דלאחר קריעות הפכים תו אינו חייב משום שבת ולענין קידש הלחם בעינן קריעת כל הפנים כבתוס' שם וא"כ יאפה מע"ש עד קריעות פנים המדובקין ואח"כ בשבת ישלים האפי' אמנם י"ל דמנ"כ א"א אי יאפה בלילה אכתי יפסול בעה"ש לאוד כבזבחים פ"ז וע' תוס' ב"מ ק"י ואי לאחר עה"ש יחזיר לתכור וישלים האפי' הא עקר לא יחזיר ובתכור ל"מ גרו"ק כבשבת ל"ז וכ"כ המפרשים אולם זה רק דרבכן ובפרט דרבא ה"ק ורבא ס"ל א"ר דרבכן ראוי דאורייתא ע' מלה"ר [וכיחא בזה ג"כ הפסקים דהא ק' לפי' דכי בא"ת י' דלינה וכותר ל"ש רק אי ראוי ומעיקרא וכאן הא א"א לאפות בשבת אמנם לרבא משכחת כהכ"ל אמנם להרמב"ם דאר"ד"ר אר"ד"א ע' מל"מ בה"ת ל"ש לינה וא"פ] אולם אי לילה אין מחו"ז שוב הוי זמנו ע' מנחות ק' לרבא כן ולכן להר"מ במחו"כ דלילה מחו"ז בלא"ה ל"ק עפ"ג מפסהמ"ק וע"ל בהא דרבא הגדיל הק' ע' ע"כ דלכאורה לפי שיטת התוס' מנחות כ' ול"ו דאף אי א"ד שבת כשאר בתכור עד הבקר משום שלוקו כסדרו ולפי"ז ל"ש לינה דאין מועלת ברש"מ וה"ה בכ"ש כבשולחן אמנם רבא ס"ל דלינה מועלת ברש"מ ושפיר הק' אולם להרמב"ם דפי אין לינה מועלת בלא"ה ל"ק ושוב מלאתי קלת כעין זה ואקלר דאכ"מ ובמקומו הארכתי בישובו:

**אמנם** בעיקר תרץ התוס' בזבחים פ"ז הכ"ל עיין בתוס' מנחות ל' ד"ה שאפילו דלא הספיקו בתרץ זה ובהא דכתבו דע"כ איכא איזה לימוד דלא פוסל גבי שולחן בלינה קשה ג"כ דלפי"ז אמאי פשוט מכי' לענין מזבח ולכן כראה בעיקר הקושיא הכ"ל בפשוט דהכה לריך להבין אהא דלינה איכה פוסלת שם דכהי דלינה דבסוף איכה פוסלת הא איכא ג"כ לינה דבתחילה דהכה לינה דבתחילה הוא קודם שהכיחו על השלחן כבמנחות ל"ה ולינה דבסוף הוא אי מוכחים יותר משבוע דהא לאחר שלהח"פ מוכחים שבוע על השלחן ואח"כ כקטרין הבזיכין והבזיכין הם כקומן והלחם כשריים כבמנחות ז' ואם מוכחים יותר מכשעור כפסלין כשאר מנחה ומהך לינה איירי שם בכל הסוגיא ולכן פרכינן במנחות ק' דכי מעי לילי דבי שימשי לקדוש ולפסול הייכו הכ"ל דשבת ראשונה ומתרן שפיר ולכאורה אמאי לא מקפדיכן על הלינה דבתחילה דממ"כ אי כאמר דבסדרו שלא כמלותו כעשה כסדרו קוף וא"כ לריך לפסול עד שבת ראשון ואי לא הוי כסדרו הא לריך ליפסל בלינה דבסוף ולכן י"ל דמכאן מוכח דלינה לא פוסל בדבר אי מוכח על מקומו הראוי ובעי שיהי' מוכח על מקומו לעבוד אח"כ העבודה כיון דס"ס יקטיר אח"כ האברים וכן הלחם הא ק"ם לריך שיהי' מוכח על השלחן ועיין זבחים פ"ז לענין אויר מזבח דעולת העוף העוף והא דמקשיכן במנחות ל"ה גבי לחה"פ דשייך פסול לינה הייכו דלא מוכח על השלחן כיון דמוכח עוד הלחה"פ משבוע העבר ואף דעשרה שלחכות עשה שלמה במקדש מ"מ אי אפשר להכיחם על שלחן אחר דהא לא הי' מסדרין אלא על שלחן שעשה משה כבמנחות ל"ט וק"ם לא מוכחים על שלחן זה אבל אי הלחה"פ מוכח על שלחן זה דיוכח כסדר י"ל דל"ם לינה וכעשה לענין זה להמו של מזבח ויובן עתה הוכחת הגי' דפשיט להאבעיא אי לינה מועלת ברשמ"ז מהא דאפילו הי' על השלחן ימים אב"כ והייכו דלפי"ז דלינה אין מועלת ברש"מ כיון דע"כ יקטירם אח"כ על מקום זה ולכן פשיט משלחן דלא מקפדיכן על לינה דבתחלה וע"כ כטעם הכ"ל וא"כ לפי"ז ה"ה כאן והכה לכאורה יתורץ בזה דברי רש"י ז"ל בפסחים כ"ט דכתב דאליבא דכ"ע לא ירדו והבאתי תמיהת המ"ל

דמה ענין ירידה לעלי׳ ולהנ״ל י״ל הכונה לכאורה דהנה צריך להבין לפי דברינו דאי האברים מונחים במקום שצריך אח״כ להקטירן ל״ש פסול לינה הא אי נאמר דנפסלין בלינה וא״כ ממילא לא יקטירם והוי כסברת התוס׳ בפסחים כ״ו ובזב״מ לי ובזב״ק ע״ב ובכ״ד אמנם הא ק״ש עומד להקטיר דהא אף פסולים המזבח מקדשם וא״כ שוב ל״ש לינה כלל ולכן כתב רש״י ז״ל דלכ״ע בעלו לא ירדו וא״כ לא פוסל כלל לינה ויש לדבר עוד בכאן ובכתובים פלפלתי וכעת מאוד אקצר דילאתי קלת מעניכינו:

(נח) **ונחזור** עתה לפי הארוכות הנ״ל לסוגיא דבילה כי לקושיית הפנ״י דאמאי לרבא לא יזרוק ע״מ להקטיר אימורין לערב הא אין שבות במקדש ואי דשמיע לי׳ הברייתא דכב״ע א״כ מאי קמ״ל כיון דברייתא מפורש כן וכן קושיית המפורשים דהבאתי לעיל בס״א בהא דפריך לרבה מהברייתא דכב״ע מהדיוק ואם זרק הורצה ע״מ להקטיר אימורין לערב דיעבד אין לכתחילה לא ולמה לא הקשה מהא דמפורש בפירש בהברייתא ואם היתה שבת לא יזרוק וכן קושית הפנ״י דהא זריקה לא הוי רק שבות ואין שבות במקדש ולהנ״ל י״ל דהנה כבר הבאתי לעיל דברי הרע״ב דבני שבותין גזרו אף במקדש והנה כאן הא כתבי בתוס׳ נזיר כ״ח דבזריקה איכא השבות דמתקן ובצל״ח פסחים ס״ד כתב דבזריקה איכא לובע ומרבכן וא״כ בני שבותין במקדש ג״כ אסיר ולפי״ז הא יש לומר דאף באיכא בשר לאכילה ג״כ ל״ל לזרוק הדם כיון דפשע ועבר והביא ועיין פנ״י ואף דיתקן בזה הלאו מ״מ בפשע הא א״א חטא כדי שיזכה חברך כבתוס׳ שבת ד׳:

**אמנם** הא הקשתי לעיל לדברי הרמב״ם ז״ל דבקרבנות לבור אמרינן לב ב״ד מ״ע וא״כ כאן כב״ע הא קרבנות לבור הם וכתבתי לעיל די״ל דהברייתא אתיא כר״ש דל״ל לב ב״ד מתנה עליהן והנה לר״ש אמרינן בריש נדה דלא ס״ל תרתי לרעותא ולפי״ז יש לומר דשוב לדידי׳ אין חלוק ג״כ בין חד שבות לבי שבותין וכן בכ״ב דכתבתי לעיל ולפי דהוכחתי לעיל מרבא ביבמות ק״כ ומגיטין כ״ד דלדידי׳ שייך לומר כדברי הלח״מ בהלכות יבום דבתרי לכתחילה אף בדיעבד פסול וא״כ בבי שבותין ג״כ דמה שלא יולדק כפרד ממזבר וא״כ ה״א דאף בדאיכא בשר לאכילה ג״כ לא יזרוק כיון דפשע ועבר והביא לכן קמ״ל דמ״מ באיכא בשר יזרוק הדם ולפי״ז מיושב דקדק המפרשים בהא דפריך לרבה מדיוקא דואם זרק הורצה ע״מ להקטיר אימורין לערב אם זרק דיעבד אין לכתחלה לא ולא הוקשה מהא דרישא כתב בהדיא דלא יזרק ולהנ״ל י״ל דהנה לכאורה קשה מאי פריך לרבה. מהך ברייתא הא כתבתי דהך ברייתא ע״כ כר״ש הוא והנה הא בשבת ע״ה אמרינן דאיכא בשוחט בשבת עוד מלאכת לביעה וכודעים דברי הח״ל בסי׳ ל״ב בהא דפסק הרמב״ם ז״ל דאינו חייב רק משום כ״כ הוא משום דקימ״ל דאין לביעה באוכלין ועי׳ מל״מ ולרב לשיטתי׳ בחולין י״ד דאסורה באכילה ליומא ועיין במנ״ח במוסך השבת אות ט״ו וא״כ לפי״ז הא יש לומר דלכן לרבה יזרוק הדם כדי לתקן האיסור דלובע משום דשוב יהי׳ אוכל ואין לביעה באוכלין ואף דאבד הבשר מ״מ עכ״פ אוכל הוא ואף דכאן אסור באכילה ליומא ג״כ דהא האימורין יקטיר לערב וכ״כ דלא מתקטרי האימורין כהנים לא אכלי בשר הא שייך לומר כיון דלא אפשר עשאוהו ככטמאו או כנאבדו כדברי התוס׳ דכאן ובפרט אי נאמר דלרב יש לבועה באוכלין ולא תליא בהא דאסורה ליומא כיון דמ״מ אוכל הוא ובלח״מ בפ״א מה״ש כתב דהרמב״ם ז״ל דכתב שחיטתו כשירה אסורה עכ״פ ליומא ורבינו נקט לשון המשנה ע״כ צ״ל כן וא״כ לפי״ז מאי פריך מהברייתא כיון דע״כ ר״ש הוא ולדידי׳ דסבר דדבר שאין מתכוין מותר ופוטר ג״כ במלאכה שאצ״ל ל״ש החיוב דלובע כיון דבקדשים ל״ש הא דאמרינן גם בשבת ע״ה דניחא לי׳ דליתווס בית השחיטה דמא כי היכי דלחזוה איכשי וליתי׳ ליזבנו מני׳ ולכן לדידי׳ לא יזרוק הדם דש״ם לא יתקן:

**ונראה** דלכן תקשה מהדיוק דואם זרק הורצה ע״מ להקטיר אימורין לערב דכבר הבאתי הקושיא דאיך יכול להקטיר האימורין לערב הא יעבור בעשה דהשלמה ול״ש עשה התרין דכותרו כבפסחים כ״ט כיון דעבר ושחט אמנם י״ל דהא לפי דעת הא״ש״ז בכתובות מ׳ דעשה דוחה ללה״ע וא״כ אמאי לא ידחה כאן העשה דהקטרת אימורין ללהו״ע דהשלמה אמנם כתבתי לעיל בפי׳ הסוגיא דפסחים כ״ט משום דהוי ל״ת דבמקדש ואין עשה דוחה ל״ת דמקדש אולם לפי דהבאתי לעיל דברי התוס׳ במנחות מ״ח דהיכי דאיכא תקנת הקרבן אף ל״ת שבמקדש נדחה וא״כ כאן הא יפסלו האברים בלינה אולם קשה הא אפשר ע״י מעלה ומליכה ברא׳שו של מזבח שוב ליכא תקנת הקרבן ועיין לעיל בריש הסיון אמנם הא הקשיתי דכאן לא הוי זמנו והמזבח לא מקדש וכן הקשיתי לעיל דבשחוטין הא נדחה והרלתי לפי דברי הרשב״א והריטב״א בסוכה ל״ג דהיכי דבדיעבד כשר ל״ש דנדחה והעשה דהשלמה הא לא הוי רק לכתחילה ולפי״ז יש לייבב קי׳ הגאון מליסא בר״ה ב״ח בשופר של עולה דתקע ילא הא נדחה ולהנ״ל ניחא אמנם לפי דהבאתי לעיל דאיכא ג״כ תרי לכתחילה העשה דעולה ראשונה ועשה דהשלמה ולפי דברי הלח״מ בפ״ד מהלכות יבום בתרי לכתחלה אף בדיעבד פסול וא״כ שוב ליכא הך התקנתא כאן בעבר ושחט וא״כ הא שוב איכא תקנת הקרבן ועיין לעיל בריש הסיון והיכי דאיכא תקנת הקרבן אף ל״ת שבמקדש נדחה ולכן נדחה בכאן אף ע״י פשיעה לפי דכתבתי לעיל דהיכי דאיכא תקנת הקרבן לא אכפת לן בפשיעה וא״כ ל״ק קושיא הנ״ל דהאיך יקטיר אימורין לערב ויעבור בעשה דהשלמה כיון דאיכא תקנת הקרבן יש לומר דעשה דוחה ללה״ע אף במקדש או לפי דברי התוס׳ בבילה ה׳ דבלא אפשר ל״ש עשה דהשלמה וכאן אי יפסול הוי כלא:

**אמנם** כתבתי לר״ש דלא ס״ל תרתי לרעותא לא ס״ל לחלק בין שבות א׳ לבי שבותין וכן לא ס״ל לחלק בין לכתחילה א׳ לבי ואפשר יפול בזה מה דראיתי להקשות על כלל הנ״ל מהא דפסחים ס״ג דר״ש ס״ל בשאר זבחים ששחטו במועד שלא לשמו חייב משום דכשר והוי שחיטה ראוי׳ הא כאן איכא תרי לכתחילה דהא התוס׳ כתבו דלכן בשוחט הפסח על חמץ לא פסול משום דלא שעה״כ וכאן איכא שלא לשמו ג״כ והוי תרי לכתחילה:

**אמנם** לפי דכתבתי לעיל דלר״ש דלא ס״ל תרתי לרעותא לא ס״ל דברי הלח״מ הנ״ל בלא״ה בלא״ה ל״ק ומפסחים ס״ג הנ״ל לפי״ז הכי כאמדו הדברים בהא דפריך בבילה כי מהדיוק דואם זרק הורצה ע״מ להקטיר אימורין לערב ואף דאיכא עשה דהשלמה וע״כ משום עשה דוחה ל״ת אולם הוי ל״ת דבמקדש וע״כ כדברי התוס׳ במנחות מ״ח הנ״ל דבאיכא תקנת הקרבן אף ל״ת דבמקדש נדחה אמנם הא יכול להעלות על ראשו״ז וע״כ לריך לומר משום דהא נדחה כאן אמנם היכי דבדיעבד כשר ל״ש דחוי׳ אולם כאן בעבר ושחטן ול״ש התירן דכותרו ואיכא תרי לכתחלה ואף בדיעבד פסול וא״כ שוב שייך דנדחה וא״א בתקנתא ולכן יכול להקטיר בערב אמנם זה ניחא אי הברייתא לא אתיא כר״ש אבל אי אתיא כר״ש הא לדידי׳ ל״ש דברי הלח״מ וא״כ הא ליכא תקנת קרבן ואכתי הוי ל״ת דבמקדש ועוד לפי דכתבתי לעיל דלכן חל העשה דעולה ראשונה

אעפ"ה דהשלמה משום דמוקיף בשחיטה ולר"ש הא ל"ל איסור מוקיף ושוב לא פסול אולם ל"ש כאן הענין דא"א חע"א ככ"ל אולם לפי"ז הא אכתי יוקשה קושיית הפנ"י דמה קמ"ל רבא כיון דשוב ל"ש לתרץ כדכתבתי לעיל כיון דהבריית' ע"כ לא אתיא כר"ש אולם לשיטת רבא ע"כ ל"ל דאיכא תקנתא במעלת ומליקה ברשמ"ז דהוא סבר בזבחים פ"ז דליכה מועלת ברשמ"ז וא"כ הא לפי"ז פסול הוא כדברי המ"ל בפ"א מתו"מ ורש"י ז"ל זבחים פ"ב ובלא"ה כדחה אף ל"ת דבמקדם ודוק היטב כי הדברים נכונים ע"ד הפלפול:

(יח) **והנה** יתיישב לפי הכ"ל לכאורה קושיית המפורשים בפסחים נ"ד בהא דאמרינן דלרבנן כשמע לר"ע מי לא אמרי רבנן משרת ליתן טכ"ע מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לר"ע כמי וכו' ומקשינן דה"ל כזיר וחטאת ב' כתובים דלכתוב היר ותיתי חטאת ותגמר מיני' הא בזבחים ל"ז מלרכינן הקרא דחטאת לעשה כי היכי דלא כימא דידהו דהכה ביבמות ל' אהא דאמרינן שם דחכמים אינם עוקרים דבר מה"ת בקום ועשה ופרכינן ומדם שנטמא חרקו בשוגג הורלה בוהיד לא הורלה דמדאורייתא ארלוי מרלה כדתנן על מה הלין מרלה וכו' ואמרי רבנן דלא מרלה וקמייתי הולין לעזרה ומתרלינן דלא הורלה להתיר בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו ק"ס מיעקרא אכילת בשר וכתיב ואכלו אותם אשר כיפר בהם שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים ומשני שוא"ת שאני וברשב"א ז"ל שם מובא גירסת הר"ח ז"ל וכיון דהכהנים לא אכלו כפרה האיך הוי להו לבעלים וכו' וכתב דהרמב"ן ז"ל הקשה דהא הבשר שנטמא דאיכו נאכל לעולם דהלין לא מרלה על האוכלים וכן לדברי ר"א דאומר יש דם אע"פ שאין בשר ומ"מ הבעלים מתכפרים ותרן דהיכי שלא נטמא בשר ואפשר לאכול מעכב הכפירה משא"כ היכי דלא אפשר לאכול וכמו גבי אימורין דכי איתנהו מעכבי ע"כ הרי דבאכילת בשר חטאת היכי דאפשר מעכב הכפרה ויש ליישב בזה מה דראיתי מקשין על דברי הרמב"ם ז"ל דהכה בזבחים ק"ו ס"ל לר"י דעולת העוף שעשאה למטה לשם חטאת העוף כמעשה חטאת אין מועלין ואמר ר"א ב"א הטעם כיון שמלק בה ס"א נומשכת ונעשית חטאת העוף והוקשו מקיכין דאיכה כשירה אלא קתומה ותמשך ותהוי חטאת העוף ומתרלינן דאימר אמר ר"י לאפוקי נידי מעילה למיסק לי' לחובה מי אמר ובתוס' פרשו דמדאורייתא יצא ג"כ ורק מדרבנן א"י והוקשו מהא דחב"ע וכהכים אוכלין נבילה ותרלו דסבר א"ש לעוף מה"ת וחב"ע ל"ד הכה בתוס' כדה י"ח ד"ה למעוטי משמע דס"ל דחב"ע דאורייתא ויש שלי"ע מה"ת ע"ש ועוד קשה על הרמב"ם דס"ל יש של"ע מה"ת ופסק כר"י ולהכ"ל בפשוט מיושב דהכה עיקר הוכחת התוס' הוא כיון דמדאורייתא יצא חכמים אין עוקרים מה"ת בקו"ע והכה הא התוס' בפסחים ס"ב ד"ה כי ל"ל כתבו דזה לא מיקרי עקירת דבר מה"ת דלא יזרוק הדם מה"ת ומותר להביא אחר אמנם כאן הא יצא מידי מעילה וע"כ שזרק הדם אולם לפי דברי הר"ח הכ"ל דאכילת החטאת היכי דאפשר מעכב הכפרה הא תו ג"כ משכחת באופן הכ"ל דלא יאכל החטאת ומ"מ יצא מידי מעילה לאחר ההזאה ומילוי כיון דמדאורייתא שוב יש התר לכהנים דיכול לאכול הבשר ועיין בריש מעילה ובדף ח' בהסוגייא ועיין בתוס' ע"ז ס"ב ע"א ד"ה והא ומחסרא מסיכה דכתבו ח"ל ול"ד להאוא דפי' הזהב כתיכה לסיטון מעל שקניי' הכסף מועיל דכיון דמעל מה"ת מי יפקיע המעילה ממעות הקדש ע"כ ובמק"א כתבתי בזה הפי' ועיין בדו"ח להגאון רע"א ז"ל וכי' דזה לא תלוי בהמחלוקת הקדוס א"י א"ר דרבנן הוי ראוי' דאורייתא ועיין ברבינו ז"ל פ"ב מהלכות סוטה ובמל"מ ובשעה"מ פ"ז מהל"ת והדברים עתיקין אולם לפי"ז ל"ע קלת בתחילת הסוגיא שם בזבחים דהקשו א"ה חטאת העוף נמי שעשאה למעלה. כמעשה עולה מכי מלק בה ס"א תימשך ותהוי עולת העוף ולפי הכ"ל הא איכא לחלק בין חטאת העוף לעולת העוף דכולה כליל אמנם הא שפיר מחלק ואפילו לפי דאמרינן שם דכך הוא הולעה של כולה משנה הא לא אסיק אדעתו עוד הך שנוי' ולפי"ז ניחא דברי התוס' בכדה י"ח דלר"י יש של"ע מה"ת ותקשה הא חכמים אין עוקרין דבר מה"ת ולהכ"ל ככון ודו"ק:

(יט) **והנה** לכאורה יובן בזה סתירת דברי התוס' בהא דבזבחים ס"א ע"ב ד"ה לאחר שיפרקו הלוים את המשכן דהוקשו דת"ל במנחות ל"ה בהא דסלוק מסעות דכפסל משום פגימת המזבח ואי חזרו והעמידו בו ביום הא מ"מ ה"ל כדחה ואי חד מתרי טעמא נקט מאי אמרינן שם אהא דדייקינן דיש סלוק מסעות בלילה דאי ביום ת"ל דאפסיל בליכה ע"ש ובב"מ דף כ"ג כתבו התוס' דדחוי ל"ש רק בזבחים שעושין מהם עבודות ולא במעשר ובבשר הזבח ע"ש וכ"כ בתוס' ב"ק ק' ע"ב ד"ה אומר לו גדור לענין דם שנתערב במים לענין ראשון ראשון בטיל דנדחה וקיימו שכן הוא הדין בכל דבר שקרב ולהכ"ל יש לחלק לכאורה בין בשר קק"ל דל"ש בהו עבודה לבשר חטאת ואשם דהוי כעבודה כיון דנתכפרו באכילת הכהנים ואף אי נדחה הא שוב הוי כא"א ומתילא לא מעכב והוי עבודה אולם הא בלאו הפסול הזה הא הי' ראוי והוי כגלגל החוזר וכדברי התוס' עיין ב"מ ל' וב"ק ע"ב וכב"ד אמנם הא התוס' הוקשו אלחה"פ ועיין בתוס' מנחות ל"ה ד"ה ש"מ יש סלוק מסעות בלילה דפליגי אפרש"י ז"ל דקאי אברייתא דבשעת סלוק מסעות קדשים כפסלין ביולא דדלמא כ"מ היכא דכסעו באמלע היום ע"ש ויש לפלפל עפי"ז בסוגיא דזבחים ס' ע"ב בהא דמחלק בין קדשי קדשים לקק"ל ואקלר בכאן דאכ"מ:

(כ) **והנה** בכריתות כ"ד אהא דאמר ר"י דאפילו הדם בכוס יזרוק והבשר יאכל ומקשינן הא ה"ל ידיעה בשעת סליחה ומתרלינן דס"ל כר"ש דכל העומד לזרוק כזרוק דמי ומקשינן אימר דאר"ש במידי דעומד לזרוק והאי א"ע לזרוק ואמרי במערבא דס"ל כר"י דכ"ש מקדשין בו את הפסול בתחילה ליקרב ע"כ והכה לפי שיטת הר"ח הכ"ל דאכילת בשר חוא"ש מעכב הכפרה הא אכתי הוי ידיעה בשעת סליחה דהכה לענין אכילה ל"ש כל העומד דהא בפסחים י"ג כתוב רש"י ז"ל דזה לא אמרינן רק לענין להוך קדש"ג ולא להתיר הבשר לאכילה והא דבמנחות ק"ב אמרינן דפיגל בזריקה מטמא טו"א משום כל העומד כבר מחלק במלה"ר בלדק בהא דרק באיכות שייך לומר דהוי עליו שם באוכל ולא בכמות ע"ש ואי דהא אי אסור לאכול הבשר ממילא לא מעכב מלד דלא אפשר עשאוהו כנטמא ואף דבכאן הבשר יאכל כתיב מ"מ הא אי אמרינן דפסול מה"ט ממילא לא יאכל הבשר ורק אי כשר הבשר מותר לאכול הוי כגלגל החוזר כסברת התוס' בכ"ד הידוע אמנם הא בתוס' יומא כ"ט כתבו דלא אמרינן האי כללא דל"א רק אי מעיקרא ראוי ואח"כ נטמאו משא"כ דמשכו הבעלים את ידם ולא חזי מעיקרא ולפי"ז מכ"ש כאן דלא הי' ראוי כלל מעיקרא לאכילה קודם שנתקבל ואחר שנתקבל הא לאכילה ג"כ לא הותר ועיין בתוס' מעילה דף ה' דאף למ"ד התר זריקה שנינו אין הבשר יולא מאיסורו להיות כיתר באכילה עד אחר זריקה ממש וא"כ לפי דברי הר"ח הכ"ל אמאי כיפר אולם בנקל יוכל לתרץ ולחלק ודוק ויש לפלפל לפי"ז ביסוד דברי הרמב"ם ואכ"מ:

**והנה** במק"א כתבתי בזה לענין עשה דלמשחה לגדולה בחולין קל"ד וכ"ד אי מעכב משום דבקדשים הא בעינן שעה"כ וכדברי הריטב"א ביומא כ"ג ובשעה"מ פ"א מהק"פ דבעשה בעינן שעה"כ וכתבתי דזה ל"ש רק בדבר דעבודה ושייך קלת לעבודה ואף בשחיטה בזבחים מ"ז דלאו



עבודה

עבודה הוא מ״מ מלרכינן הקרא דמתעבק לשעה״כ מ״מ קלת עבודה היא וכדברי התו״י יומא ל״א ועיין לעיל בספרי ס״ג אבל בהמלוה דלמשחה דהוי מלוה מיוחדת ול״ש כלל לעבודה לא בעינן שעה״כ ועיין בתוס׳ זבחים ד׳ ובטעה״ק ולפי דברי הר״מ הנ״ל יומלא דבאכילת חטוא״ם דהוי כעבודה בהו לא יעכב העשה דלמשחה וים לפלפל בזה וכן בדברי הר״ח הנ״ל לכ״ד אולם אכ״מ דלא באתי בזה המעט רק דרך אגב לחוזת דברי הר״ח שהבאתי:

(כא) **ונחזור** לעניניני לקושיא דזבחים ל״ז הנה לפי דהוכחתי דאכילת בשר חטאת נתכפרו הבעלים ומעכב היכי דאפשר וא״כ קשה בסוגיין דתרץ ר״א דלכן לא אתי עשה ודחי ל״ת משום דאיכא עשה ול״ת הא כודע בכאן הקושיא דהא הוי עשה דפשיעה ולא דחי לפי דברי התוס׳ בעירבין ק״י עיין שעה״מ אולם הא כודע דבעשה החמור לא איכפת לן בעשה דפשיעה כיון דלא לריך למילף מכלאים בלילית וכעין דכתבו התוס׳ בפסחים כ״ט לענין בעידנא ועיין ב״ט והדברים עתיקין וא״כ כאן הא קרא דיקדם גבי חטאת כתיב ולדברי התוס׳ הקושיא הוא אפכולין תפסל דבכותר הא הוי ל״ת שי״ב כרת ולא כדחה וא״כ הא כאן הוי עשה דכפרה ואלים ולכן אף ע״י פשיעה כדחה:

**והנה** בט״א ר״ה כ״ח אחר דהוכיח דל״ש הל״ת דב״ת רק אי עשה קלת המלוה ולא עשאה כהלכה אבל אי לא עשה כלל ל״ש ב״ת דאל״כ וכי בכל מלות כשלא עשה עבר על הלאו דב״ת והקשה לפי״ז אמאי לר״י יתן במ״א לא ליתן כלל ולא יעבור אמנם להכ״ל נכון דהנה התוס׳ הא הוקשו דיתן במ״ד וידחה הל״ת דב״ת ותרלו כיון דע״י פשיעה וכתבתי דהיכי דהוי עשה דכפרה אלים וע״י פשיעה ג״כ נדחה וא״כ ניחא דזה דכתבו התוס׳ הוא רק אי נתן במ״א דכל הכתכין על מזבח החילון שנתנו במ״א כיפר ולכן לא הוי עשה דכפרה אבל אי לא יתן כלל הא הוי עשה דכפרה ודוחה ע״י פשיעה ג״כ ובכון בזה קושיית השג״א בקכ״ל דאיך כאמר דילא במ״א משום דהכתכין על מזבח החלון שכתנו במ״א כיפר הא י״ל דוקא היכא דראוי ליתן במ״ד ילא במ״א משא״כ היכי דלא ראוי ליתן במ״ד וכמו לענין בילה וכ״ד דבעינן ראוי ולהכ״ל נכון דאי לא ילא במ״א שוב הוי עשה דכפרה ולריך ליתן מ״ד כיון דל״ם תרולם דהוי עשה דפשיעה וא״כ ילא אף במ״א כיון דשוב הוי ראוי ולא יתן מ״ד וניחא בזה־מה דהקשיתי ועיין לעיל בהא דהקשו דכימא דידחה העשה דמ״ד הל״ת דב״ת הא גמרא שליכה שנינו במנחות ע״ב והס״ד נקלר שלא כמלותו כשר אמאי דחי שבת הרי דבשביל לכתחלה לא נדחה וי״ל בכאן מכ״ד ולהכ״ל י״ל הכוונה דכאן כקושיית השג״א הנ״ל ותרולם מובן כמו דכתבתי וקלרתי:

**נחזור** לדבריכו דע״כ ל״ל ביסוב הקושיא בהא דמקשה הש״ס דליתי עשה ולדחי ל״ת אף דהוא ע״י פ כיון דבאכילת בשר החטאת הוי כעשה דכפרה דחמור וא״כ לפי״ז קשה מאי משכי ר״א דיקדם עשה הוא ואין עשה דוחה ל״ת ועשה הא התוס׳ ביבמות ד״ו ד״ה כגמר הקשו דילמא הכא הטעם משום דהוי עול״ת ותרלו דמשום כפרה דבת כהן אפילו עול״ת כדחה ע״ש וא״כ לפי״ז מאי מתרץ ר״א דהוי עול״ת הא ע״י אכילת בשר החטאת בעלים נתכפרין וע״כ ל״ל דקאי הכא בשיטת הר״ח כהכ״ל וא״כ הא אף עול״ת כדחה ואי דכאמר כיון דהוי עול״ת הא הוי כלא אפשר אמנם הא אי הוי עשה דכפרה ושוב הוי אפשר ומעכב הכפרה והוא כגלגל החוזר והנה יש לומר בכאן דדבר זה תליא אי עשה דוחה ל״ת דחוי׳ היא או הותרה דהארכתי במק״א בזה למדי והדברים עתיקין דאי עשה דוחה ל״ת דחוי׳ ואכתי כבאר איסור ועיין ברש״י ז״ל פסחים פ״ד דאי טומאה דחוי׳ בלבור פסח פסול הוא וכודעים דברי המרש״ל ביבמות ל״ג וכ״מ בענין זה וא״כ אי דחוי׳ הוא ואכתי כשאר איסור י״ל דזה חשוב כלא אפשר כיון דאכתי איסור הוא אף דנדחה משא״כ אי הותרה וליכא איסור כלל אי נדחה הוי התר גמור וחשיב אפשר:

**ולפי״ז** מיושב ג״כ בהא דמתרץ בזבחים התרן קמא דאין עשה דוחה ל״ת דבמוקדם דלפי דברי התוס׳ במנחות מ״ח דהבאתי לעיל דבשביל כפרה אף ל״ת דבמוקדם נדחה וכאן באכילת בשר החטאת הא הוי כעשה דכפרה ולהכ״ל נכון דע״כ ל״ל דאזלינן כאן אי עשה דוחה ל״ת דחוי׳ כהכ״ל וניחא קושיית המפורשים בהא דבפסחים אמרינן דכזיר וחטאת הוי ב׳ כתובים ובזבחים לריך ר״א גופה הקרא דיקדם לעשה לפי הכ״ל נכון הנה הארכתי לעיל למדי דהיכי דהוא לתקון הקרבן דבלא״ה פסול אף ל״ת שבמוקדם נדחה והנה בזבחים כ״ט אמרינן ת״ר אם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו אמר ר״א כוף אזנך לשמוע במחשב לאכול ומזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר או איכו אלא באוכל מזבחו ליום שלישי אמרת אחר שהוא כשר יחזור ויפסל אמר לו ר״ע הן וכו׳ והנה בתוס׳ יומא ד״ז ד״ה אם עון פיגול נסתפקו אי ר״ע הודה לדברי ר״א וכתבו בשם הר״י ממין ובשם ה״ר ווים מאפרק דלר״ע באוכל נותר נתפגל הזבח ע״ש ולכאורה יש להביא ראי׳ לזה מנדרים י״ב ע״א ת״ש נותר ופיגול והא נותר ופיגול לאחר זריקת דמים הוא וברש״י ור״ן ז״ל תמהו על הגירסא דהא בפיגול אין זריקתו מתירתו ולא הוי בעה״כ ולהכ״ל הא לר״ע באכילת נותר שייך פיגול וי״ל דקאי כוותי׳ והי׳ לו שעה״כ כיון דהזריקה היתה כשירה ובמק״א הקשיתי לפי״ז מדברי הש״ס דכריתות י״ד דמקשה וכיתני המשה חטאות וכגון דאכל כזית פיגול ומשכי דבחדא בהמה קניירי ונותר ופיגול בחדא בהמה לא משכחת ולהכ״ל הא משכחת לר״ע כשאכל נותר דמחייב משילא משום פיגול

**והנה** במק״א הוכחתי דקושיית הג׳ קאי רק אהא דאי כשירה אאכל כחמור שבה דאקדשים פסולין הא ל״ש העשה ורק כיון דבעת שכבלע הא הי׳ חל עליו העשה דבקדשים כשרים ועיין בתוס׳ זבחים ק׳ וחזקתי הדבר דלא יוקשה קושיית התוס׳ דבנותר הוי ל״ת שי״ב כרת כיון דאפשר בשאלה וכדהוכיח הט״א בר״ה כ״ח דאקדשים שנזרקו דמן כהלכתן ג״כ יכול לשאול מש״ס דשבועות כ״ד ועיין בתו״י כריתות י״ג וא״כ לפי״ז כיון דקאי אליבא דר״ע הא הבאתי לעיל דברי התוס׳ דהיכי דיפסל הקרבן אפילו ל״ת דבמקדש ג״כ נדחה וא״כ ל״ש לומר דידחה העשה להל״ת כיון דע״י דיאכל נותר הא יפסל למפרע הקרבן משום פיגול אמנם הא אי כימא דעשה דוחה ל״ת הא ממילא לא יהי׳ פיגול כיון דהתר הוא ולא יהי׳ כלל הלאו דנותר אמנם זה כיחא אי עשה דוחה ל״ת הותרה אבל אי דחוי׳ אכתי הוי איסור וכתבתי לעיל דלר״א לשיטתי׳ דמשני בזבחים דיוקדם הוי עשה ואין עשה דוחה ל״ת ע״כ ל״ל דהוי רק דחוי׳ דאל״כ הא הוי עשה דכפרה כיון דאכילת החטאת מעכב הכפרה וכדהוכחתי לעיל ודוק היטב:

**אך** יש לומר לפי הכ״ל בפשוט דהנה בהא דכתבתי לעיל דלר״ע איכא כאן הלאו דפיגל ג״כ וא״כ הא הוי כתרי ל״ת נותר ופיגול וכודעים דברי הר״ש מקינן בספר הכריתות דאין עשה דוחה תרי ל״ת והנה אף דבחולין ק״ב אמרינן דלר״ע אין אחע״א והאיך חל הל״ת דפיגל אולם בקדשים הא חל כבכריתות כ״ג ועיין תוס׳ חולין שם ועוד הא חל לקברו בין רשעים גמורים כביבמות ל״ג וכאן בלא״ה ל״ש א״א הע״א כיון דלמפרע הוי פיגל ואף דאי ידחה לא יהי׳ הל״ת דפיגל הא מעיקרא הוי תרי ל״ת וכודעים דברי התוס׳ בקידושין ל״ד בהא דעשה דמעקה דפלפל הש״ס אי שייך בנשים

בנשים וכתבו דכ"מ לענין אי ידחה לגבי עשה והר"י מירושלים הביא ראיי דלא נדחה מהלאו דנותר דנשים אין שורפין ביו"ט וכתבו המפורשים הטעם כיון דעיקר הטעם הוא דעשה שייך גבי נשים כיון דאיכא הלאו כדברי הר"ן ולכן אי נדחה הלאו הא ממילא ליכא עשה אמנם אכן דכינן קודם דנדחה הלאו דאיכא ג"כ עשה ועיין באיגרא רמא וא"כ כאן ג"כ כן הוא וא"כ איכא תרי ל"ת ובפרט לשיטת ר"ע בנזיר נ"ח דלדידי' שני לי' בין חד לאו לתרי והארכתי במק"א למדי בעניינים הללו והדברים עתיקין:

**והנה** בכתובים פלפלתי בכאן בהא די"ל דנפסולי קדשים איכא העשה דבקדש באש תשרפו כבפסחים כ"ד ובתמורה ל"ד וא"כ איכא עול"ת בלא"ה והנה אף לשיטת הבעה"מ בפסחים דלר"ש מקיים באכילה המ"ע דתשביתו אולם בכאן הא ל"ש לומר כן כיון דמצותו בשריפה ועיין בתוס' פסחים כ"ח דלא כ"כ אולם הא אי אמרינן דידחה הלאו ממילא ליכא עשה אמנם הא קודם דנדחה הוי עול"ת וכדברי התוס' הנ"ל גבי נותר אולם י"ל דזה תליא אי עשה דוחה ל"ת דחוי' שייך לומר כן כיון דאכתי נשאר איסור ולא אי הותרה ויבואר במק"א אי"ה העניינים השייכים ואכ"מ אמנם בהא דכתבתי לעיל דכאן אי יאכל הבליעה דנותר יתפגל למפרע י"ל דאי רק בליע הוא ל"ש לומר כן וכן בהא דכתבתי לעיל דאיכא עשה דכפרה י"ל דל"ל לאכול כל הקרבן ונתכפר רק באכל מקצתו אולם בשג"א סי' ל"ו כי דצריך לאכול כל הקרבן אולם לענין אי נתכפר יש לומר דסגי במקצת קרבן וי"ל ואקצר ודו"ק:

## סי' ו'.

ועוד באופן אחר יש לבאר סוגיא דבילה הנ"ל.

(א) **ונקדים** דברי התוס' בזבחים כ"ו בהא דאריב"א דדם נפסל בשקה"ח ופרש"י ז"ל דלא מהני לי' הלכה ברהמ"ז ובתוס' שם אחר דהקשו על פרש"י כתבו הפי' דדם נפסל בשקה"ח היינו בתחילת שקיעה והוא ד' מ"ל קודם לאה"כ דלענין שאר דברים יום הוא ומקרא מיותר דכאן ממעטי לי' והביאו ראי' מפסחים צ"ג דחשוב דרך רחוקה מן המודעים משום דלא יכול למטי לירושלים בזמן שחיטת הפסח דכמה מהלך אדם בינוני ביום עשרה פרסאות מעלות השחר עד נץ החמה חמשת מילין משקה"ח ועד לאה"כ חמשת מילין פשו להו תלתא חמיסר מלפרא לפלגא דיומא וחמיסר מפלגא דיומא לאורתא ועולא לטעמי' עיי"ש והנה הגאון בעל שג"א זללה"ה בסי' י"ז הניף בעים ידו והאריך לחלוק על דברי התוס' הנ"ל מהטעמים שיבוארו במוך א"ה:

**והנה** מקודם נביא ראי' דדם נפסל בתחילת שקיעה מסוגיא דשמחה. תנן התם פסחים ע"א אמר עולא א"ר אלעזר שלמים ששחטן מעיו"ט אין יוצא בהם לא משום שמחה ולא משום חגיגה משום שמחה דכתיב וזבחת ושמחת בעינן זביחה בשעת שמחה וליכא משום חגיגה וכו' דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין לימא מסייע לי' והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה או אינו אלא לילי יו"ט הראשון לאו משום דאין לו במה לשמוח לא כדקתני טעמא מרבה אני לילי יו"ט האחרון שיש שמחה לפניו וכו' שאין שמחה לפניו ע"כ ובצל"ח דקדק להס"ד הא בפי' כתיב הטעם דאין שמחה לפניו ובמרש"א הק' לעולא אמאי לא נתן הטעם דבעינן זביחה בשעת שמחה ובפשוט י"ל דהנה צריך להבין להטעם דבעינן זביחה בשעת שמחה לפי דקימ"ל דתוס' שבת ויו"ט דאורייתא ועי' מג"א רס"א הא יכול לשחוט באותו תוספות דעדן יום ולדעת התוס' מנחות מ"ע ליכא בשחיטה עשה דהשלמה ואי דמה יעשה

בהקטרת אימורין דא"א להקטירם לאחר התשב"ע הא אפשר בהעלאה להרמ"ז עי' לח"ת שהרגיש בזה והנה אפילו למדס"ל ליכא מועלת ברהמ"ז והוי כשאר פסולין דאסור לכתחילה להעלם עי' מ"ל פ"א ממהו"מ מ"מ דעת רש"י פסחים כ"ע דלדידי' ג"כ מותר לכתחלה וע"כ כפי שיטת הלח"מ מ"ה חגיגה דליכא לשם מלוה מותר ומכ"ש זה ועי' לעיל ואי דאכתי א"א לאכול הבשר דכ"כ דלא מתקטרי אימורין איכא אוכלין אמנם הא עשאוהו כטמאו או כנאבדו והנה לפי דברי התוס' ביומא כ"ע דלא"א האי כללא דלא"א רק אי מעיקרא הי' ראוי להקטיר כמו במחו"כ בע"פ ורק דשכח (והפך מזה עי' תוס' גיטין כ"ח ומפני לענין סמיכה בקרבן) ולכן בפסחים ע"ג בשחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם ל"ש האי כללא דנמשכו הבעלים הא לא ראוי מעיקרא ע"ש וא"כ כאן הא קודם התמיד בודאי לא הי' ראוי בהקטרה הודאי לא הוי זביחה בשעת שמחה דתמיד נשחט ב"ח ומחצה והוא קודם שעור התוספות ואכתי אסור לאכול הבשר ואין לו במה לשמוח אולם לפי דאמרינן בחגיגה ח' דיוצאין הש"ם בנוכ"ד הוי כחזי מעיקרא דאי בעי הי' מביאין בנוכ"ד והי' יוצאים חובת שמחה דאף לעולא דבעינן זביחה בשעת שמחה כי בלא"ת די"ל דזה דוקא בהפרים מתחילה לשמחה דומיא דש"ם בהר עיבל דבזה שייך הסברא כיון דהקדישן לשם כך צריך להביאן בזמן שמחה וכעין דכ' התוס' כאן סברא זו לענין חגיגת ט"ו אבל לא בהביא לשם נוכ"ד ע"ש וא"כ הא שוב הוי כחזי מעיקרא והדק"ל דאמאי אין לו במה לשמוח הא יכול לשחוט בהתוספת דהוא זמן שמחה והנה בכתובות מ"ז בהא דמסר לה בשבתות ויו"ט ובתוס' הק' הא אין נושאין במועד ותי' דמסר בתוספות דאיכא איסור מלאכה ע"ש והנה הטעם דאין נושאין במועד ילפינן מושמחת בחגיך ולא באשתך ומדנושאין בתוספת ע"כ דבתוס' ל"ש שמחה אולם ק' לפי"ז לפי דברי התוס' פסחים פ"ד דהתר דאו"כ הוא משום המ"ע דשמחה ולדבריהם דבתוס' ל"ש שמחה יתסר האו"כ בתוספות וכן ראיתי מקשין וע"ש בתוס' לתרץ הני וע"ש בהפלאה בשם בנו ז"ל והכ"מ וא"כ אכתי יכול לשחוט בהתוספת והאימורין יעלה ברהמ"ז וכאן חזי מעיקרא ג"כ כהנ"ל:

(ב) **והנה** לפי הנ"ל יתפרש לנו בט"ע דברי הילקוט התמוה וז"ל והיית אך שמח לרבות יו"ט אחרון לשמחה אך להוציא לילי יו"ט ראשון שמח ומכאן שישראל יוצאין בנוכ"ד אך להוציא עופות ומנחות עכ"ל ול"ל דהאיך יליף מאך ב' למודים להוציא לילי יו"ט ראשון ועופות וכן ראיתי לדקדק לגאון קדמון ועיד ל"ל הסמיכות ונראה דהנה בתוס' כאן הקשו לעולא דבעינן זביחה בשעת שמחה ולכן הק' לי' ג"כ דל"ל קרא הא בלא"ה אין לו במה לשמוח אמנם כי דמשכחת דיזבח בהתוספות והאימורין יעלם לרהמ"ז ואי דאכתי אסור לאכול לפי דברי התוס' יומא הא-אי יוצאין בנדוכ"ד שייך שפיר ראוי מעיקרא כהנ"ל וא"כ י"ל דלכן צריך קרא להוציא אמנם לפי"ז ק' ל"ל הושמח דישראל יוצאין בנדוכ"ד הא ע"כ ל"ל דיוצאין דאל"כ ל"ל הקרא דאי א"י שוב לא הוי חזי מעיקרא ובעינן זביחה בשעת שמחה אמנם אי כאמר דיוצאין בעופות הא בעופות ל"ש עשה דהשלמה כבפסחים כ"ע באקומתא דר"ח וא"כ משכחת זביחה בשעת שמחה בעופות ושוב א"י בנוכ"ד ושפיר צריך הקרא דאך ועתה הכי נחמדו הדברים דאחר דמייתי הקרא דאך להוציא לילי יוט"ר וק' דבעינן זביחה בשעת שמחה וע"כ דמשכחת בנוכ"ד ול"ל הושמח אמנם הא משכחת בעופות וע"כ ל"ל כן דאל"כ לא משכחת זביחה בשעת שמחה ושוב אפשר דא"י בנוכ"ד לכן אחר דאמר ושמח דיוצאין בנוכ"ד וא"כ שוב צריך אך להוציא לילי יוט"ר וממילא א"י בעופות דבלא"ה משכחת ושמחה בבשר עוף ליכא כבחגיגה ח' ודוק:

והנה

**והנה** ע"כ צ"ל דלעולא דבעינן זביחה בשעת שמחה יכול לצאת בנוכ"ד הש"ס וכהתרץ הראשון דבתוס' חגיגה ז' ויתיישב בזה בפשוט ג"כ ק' המרש"א בסוכה בהא דרש"י ז"ל כי כאן לרבות לילי יו"ט אחרון לשמחה דכ"ש ביום שניכי וסותר לסוכה מ"ח דדוקא ליל ויום שמיני לא דהכה בלא"ת הק' לעולא דבעינן זביחה בשעת שמחה א"כ הקרא דושמחת בחגיך דמשמע דקאי ג"כ אשבועות והא נוכ"ד א"ק ביו"ט ואי דישחוט בעיו"ט הא בעינן זביחה בשעת שמחה אמנם ע"כ צ"ל דס"ל כהתרץ דבתוס' חגיגה הנ"ל דיוצא הש"ס בנוכ"ד וכי דבנוכ"ד לא בעינן זביחה בשעת שמחה וא"כ משכחת בנוכ"ד:

**והנה** בס' זרע ברך הק' לר"ש דס"ל בפ"ק דר"ה לענין ב"ת דבעינן ג' רגלים כסדרן מהא חג הסכות לומר שזה אחרון דמכ"ל דהא י"ל דאתי למעט שמיני עלרת דה"א דאינו עובר אב"ת רק באיחר ש"ע ג"כ ע"ש אמנם הא בשמ"ע אין יכול להקריב דנוכ"ד א"ק ביו"ט ועי' בבילה י"ט שיטת ר"ש אולם לפי דכי דלעולא ע"כ צ"ל דיוצא בנוכ"ד הש"ס הא אכתי משכחת שהביא לשם ש"ם לשיטתו בש"ם דבעינן זביחה בשעת שמחה ולכן פרש"י ז"ל כאן דיום שמיני ג"כ נתמעט ובלא"ה ל"ק כיון דנוכ"ד א"ק ביו"ט ולשם ש"ם ג"כ לא יכול להביא ואמנם זה רק לעולא דבעינן זביחה בשעת שמחה ועי"כ דס"ל דיוצא ש"ם בנוכ"ד אבל להמסקנא י"ל כשיטת הר"י והר"א דא"י בנוכ"ד שוב י"ל דיום שמיני לא נתמעט ואקצר ודו"ק:

**נהזור** לדברינו דקי' אמאי אין לו במה לשמוח דבעינן זביחה בשעת שמחה הא יכול לשחוט בהתוספות יו"ט והוא שעת שמחה דיזבח ויזרק והאימורין יליכם ברהמ"ז ושוב מותר לאכול הבשר וכן לפי שיטת הלל"ח דבקק"ל נ"ש הא כללא דכ"כ דלא מתקטרי אימורין אסור לאכול הבשר הא נ"א כהכ"ל:

(א) **אמנם** מכאן ראי' לשיטת התוס בזבחים כ"ו דדם נפסל בתחילת שקיעה וא"כ לפי דפסקינן בש"ע א"ח סי' רס"א דשעור ביה"ש הוא ג' רבעי מיל ושעור התוס' הוא ג' מיל ורבע ובין הכל ד' מילין והשעור דתחילת שקיעה הוא ג"כ ד' מילין וא"כ הא בלא"ה כיפסל הדם בשקה"ח ובפרט לעולא דאזיל לשיטתי' דבפסחים צ"ג דדרך רחוקה הוא מן המודעים ומשום דא"י לילך בשעת שחיטה וא"כ אכתי לאו זביחה בשעת שמחה הוא ודו"ק:

**ולכאורה** כיחא בזה ק' הלל"ח ומרש"א להס"ד דמסייע הא בברייתא מפורש הטעם משום דאין שמחה לפניו דהנה אכתי ק' לפי דמבואר שם דיכול להוסיף אף מפלג המנחה ובב"ח כי דבי שעות מקודם יכול להוסיף ועי' מג"א ובמחה"ש ס"ק נ' בירור השיטות וא"כ הא יכול לקבל עוד מפלג המנחה והנה זה פשיטא דחשוב כמו יו"ט ובמג"א סי' רס"ג ס"ק ל"א כי דקיבל עליו שבת מעיקרא א"י לחזור וכן לפי הכודע דברי המרדכי דבתוספות דרבנן יולא ידי קדוש דאורייתא וכ"ב דברי המפורשים דאף דמדאורייתא חטה א' פוטרת כל הכרי מ"מ בהפריש יותר הוי על הכל שם הרומה וא"כ לפ"ז יכול לזרוק ואכתי הוי זביחה בשעת שמחה אמנם לפ"ז הא לא יתכן הטעם דאין שמחה לפניו דבה"ג הא יש שמחה לפניו וא"כ הכל טעם חד ויל"ע עוד בזה ואקצר:

**האמנם** דהסברא נוטה דלשיטת עולא דבעינן זביחה בשעת שמחה ומקפדינן על הזביחה ממילא לדידי' א"י ג"כ בנוכ"ד הש"ם ובזה יתיישב ג"כ דקדק הלל"ח הנ"ל וסתירת דברי רש"י ז"ל דהכה בלא"ת הקשה הטעם דמוליא לילי יוט"ר דאין שמחה לפניו לפי דקיי"ל בזבחים ע"ה דאין מביאין קדשים לבהפ"ס וא"כ אי ישחט הש"ם מעיו"ט ומסתמא יאכל בזמן שמחה ושלמים נאכלין לשני ימים ולילה א' וכאן לא יאכל רק לילה ויום וממעט באכילת קדשים ולכן מרבינן לילי יו"ט האחרון דיש שמחה לפניו ואי ישחוט בז' של סכות יאכל לשני ימים ולילה א' ודפמ"ח ועי' תשובות ח"ל סי' קכ"א דבתחלת הזמן אסור ג"כ למעט באכילה ועי' לל"ח בילה י"ט ובמק"א הארכתי בעניניס אמנם לפי דברי התוס' דבנוכ"ד יכול לצאת ג"כ הש"ם אכתי לא יתכן טעם הנ"ל דהא בנוכ"ד יכול לאכול ומבע"י ג"כ ויכול לצאת הש"ם ג"כ והנה בט"א הקשה לפי דברי התוס' הנ"ל דיוצאין בנוכ"ד הש"ם והא דלא מקריבין כדוכ"ד בשביל הש"ם דמיירי שכבר הביא הש"ם הא אכתי יכול להביאן משום הואיל אי מקלעי אורחים דעדיין לא ילאו הש"ם כבפסחים מ"ו באופה מיו"ט לחול אולם במק"א כי דבקדשים נ"ש לומר כן דהוי כממעט בתחלת אכילה דהא ע"כ לריך לש"ר בשביל האורחים ושמא לא יבאו היום ולשיטת הריט"א בש' עשה אף לדעת הרמב"ם ז"ל ספיקו לחומרא ואיסור מיעוט באכילה ילפינן ממשמרת תרומותי ואף לדברי הכ"מ בפסהמ"ק דכי אקושיית הראב"ד אפסק הרמב"ם ז"ל בתודה שנתערבה באיל נזיר שתיהם יקריבו הא ממעט באכילת זרוע בשילה ותי' הכ"מ כיון דממעט רק במקלת קרבן לא אכפת לן ועי' מנחות פ"א וכאן ג"כ הא לריך לש"ר רק מקלת לאורחים אמנם כאן הא אזלינן דאפילו בתחילת הזמן אסור ג"כ למעט וזה גרע ממקלת קרבן ועי' תח"ם יו"ד וא"כ"מ והא כאן אולינן דבתחילתו אסור ג"כ למעט כהכ"ל אמנם מטעם אחר אין לומר דיוצא בנוכ"ד הש"ם לפי דכי דלעולא דמקפדינן על הזביחה בשעת שמחה מכ"ש דבעינן שישחוט ושיופרש לשם ש"ם וא"כ א"י בנוכ"ד וכיחא דקדק הלל"ח דבפי' כי הטעם דאין שמחה לפניו ולהכ"ל מטעם דבעינן זביחה בשעת שמחה ועי"כ דא"י בנוכ"ד שוב יתכן הטעם דאין שמחה לפניו וממעט בתחילת הזמן ודוק או דמטעם זביחה בשעת שמחה לחוד הא אכתי כ"מ בהתוספות כהכ"ל ועי"כ דבעינן זביחה בשעת שמחה וממילא א"י בנוכ"ד וא"כ שוב שייך הטעם דאין שמחה לפניו ואין לו במה לשמוח דמבע"י אי ישחט הא ממעט בתחלת הזמן:

**אמנם** יש להביא ג"כ מכאן ראי' לשיטת השאג"א ונקדים בישוב ק' המרש"א בהא דלעולא לא אמר בברייתא הטעם דבעינן זביחה בשעת שמחה ונראה דהנה לכאורה קשה אמאי בשלמים דנפחטו מעיו"ט א"י בהם משום דזביחה לא הוי בשעת שמחה לפי דברי הש"ם זבחים י"ב אהא דפסח כשר לב"ב היכי משכחת ואמר אביי דהא מלפרא משום דאין מחו"ז לבו ביום וכן במנחות ה' לענין מנחה שהקריב קודם מנחת העומר וביומא ס"ב ובכ"ד וא"כ לפ"ז הא בלילה הוי שעת שמחה וא"כ אפילו שחט מעיו"ט הא אין מחו"ז לב"ב ושוב חשוב כשעת שמחה ואמאי א"י אמנם אי בלילי יוט"ר לא מחיוב בשמחה הא לא הוי בו ביום ולכן לריך לפ"ז הטעם דאין שמחה לפניו וא"כ לא הוי ב"ב ולכן אין לו במה לשמוח דשוב לא הוי זביחה בשעת שמחה ואדרבה מטעם זה אמר עולא דא"י בשלמים שנשחטו מעיו"ט דלילה לאו זמן שמחה ושוב לא הוי מחו"ז לבו ביום וניחא ק' המרש"א דלעולא אמאי לא אמר בברייתא הטעם מזביחה בשעת שמחה דלולא הטעם דלילי יוט"ר פטור שוב בשעת שמחה הוא מלד אין מחו"ז לב"ב והנה ל"ש לדון כאן מלד לילה אין מחו"ז דחסר מהיום ג"כ ועי' רש"י מנחות ק' ויש לחלק בכאן להא דזבחים י"ב וקלרתי ודוק:

**והנה** לפי דברינו יפתח לנו שערי בינה בפשט דברי התוס' התמוהים דכמה גדולי חקרי לב כלאו לבוא לכוונתם וכמו שנבאר בתוס' ד"ה שלמים ששחטן כי ת"ל כראה

כרחה נר׳ דאפילו הקדים מתחלה לשחטן לשם חגיגת ט״ו איירי דאי לשם שלמים דעלמא א״י משום חגיגה אפילו שחטן ביו״ט דכל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין ולכך כרחה דהקדישן ושחטן לשם חגיגה דהואיל והוי דבר שבחובה ואינו בא אלא מן החולין שצריך להקדישה לשם כך סברא הוא שישחט כמי בשעה הראוי׳ לחגיגה וראוי׳ לדבר מדאמר לעיל שבעה שמונה הוי אלא מכאן לחגיגה שאין דוחה שבת ואי יכול לשחוט מעיו״ט אכתי שמונה הוי עכ״ל מתחילה כבאר הסי׳ דלכאו׳ קשה האיך ס״ד דיוצא בהקריבן לשם חגיגה מעיו״ט הא משנה שלימה שנינו במגילה ה׳ אבל זמן עצי כהנים ותשב״א חגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין ובגמ׳ אמרינן הטעם משום דאכתי לאו זמן חיוב הוא וא״כ הא שנינו הפך זה והנה ראיתי להט״א שם דחולק אדברי התוס׳ והטעמים שיבארו ויתיישבו ולדעתו שיוצא בהקדים והקריב לשם חגיגה והק׳ מהמשנה דשקבת מאחרין ות׳ דזה בחל יו״ט ראשון בשבת דבחל יוט״ר בחול יוצא שפיר בנשחטה מעיו״ט כיון דהקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה וא״כ בליל יו״ט יכול להקטירן אע״ג דאין עולת חול קריבה ביו״ט היינו דוקא עולת חול אבל חגיגה דדוחה יו״ט יכול להקטיר בלילה וא״כ יוצא ביו״ט בשביל הקטרת אימורין ול״ק ק׳ התוס׳ דחגיגה שמונה הוי כיון דעיקר יוצא ביו״ט אבל בחל יוט״ר ראשון בשבת שפיר מאחרין דאין חגיגה דוחה שבת עכ״ד ולא זכיתי להבין דבריו דזה סותר להסוגיא דפסחים כ״ט דמוקמינן הקרא דלא ילין חלב חגי עד בקר להקרא דעלי׳ השלם ותרלינן בכותרו משום דראוי להקריב מקודם וא״כ כאן דלא הי׳ ראוי להקריב מקודם דשוב שמונה הוי אסור להקטיר בלילה משום הטעם דהשלמה וכאן ל״ש לתרץ כמו דכי לעיל בש״ס כיון דיוצאין במוכ״ד הוי כמו ראוי מקודם דהא חגיגה הוי דבר שבחובה ואינו בא אלא מן החולין ואיך לתרץ כפי דברי התוס׳ מנחות מ״ט דבשביל עשה דהשלמה לא מפסיל בדיעבד אמנם הק׳ לעיל בפסחים כ״ט דנדחה וכי משום דבדיעבד כשר ל״ש דחוי׳ לדברי הרשב״א סוכה ל״ג וכאן אי יקריב מבע״י הא אפילו בדיעבד אינו יוצא ושוב ק׳ דנדחה ואין לתרץ ג״כ דיעלם לרהמ״ז ואחר התמ״ס יקריבם וזה דוקא ביו״ט דחגיגה קריבה ביו״ט ולא בשבת דנולבד דאין שום רוח לזה בדברי הט״א קשה מדברי התוס׳ יומא מ״ו דעולת חול לאחר הדלקת עצי המערכה מותר ג״כ ליקרב וכיחה בזה דברי התוס׳ בפסחים ע״ג בשחטו ונודע שמשכו הבעלים דהק׳ דיליכס ברהמ״ז ולמחר יקטירם ובתמ״ס הק׳ דלמחר יו״ט הוא וכן בפסחים כ״ט ע״ש ולהנ״ל הא בסוף לילה מותר להקטיר וכן לא יתכן ג״כ מעלה ומליכה ברהמ״ז דכאן שייך דחוי ובכתובים הערחתי הרבה ליישב דבריו ע״ד הפולפול ולפי דכי בסי׳ הקודם בענין עשה דהשלמה ולא עלה בידי והנה בירושלמי חגיגה פ״א הלכה ה׳ אמרי והיית אך שמח לרבות ליל יו״ט אחרון לשמחה וכו׳ או חלוף תני ר״ח בשם ר״א ושמחת בחגך משאתה מתחייב בחגיגה אתה מתחייב בשמחה [ובירושלמי פ״ד דסוכה הגירסא מהופך לרבות ליל יוט״ר ועי׳ בק״ע דע״ש הוא אמנם בספרי פ׳ ראה הגרסא כן] ומכאן משמע ג״כ דא״י בשחטן מעיו״ט משום חגיגה דא״כ הא התחייב בחגיגה הוא בשחטן מעיו״ט ועכ״פ זמן חגיגה ובפרט לדברי התוס׳ פסחים ה׳ דבדיעבד פסח קודם לתשבה״ע כפי חשוב זמן שחיטה וראי׳ מכאן לדברי התוס׳ דא״י בשחטן מעיו״ט ולכן לאו זמן חגיגה וא״כ הדק״ל בספיקן דהתוס׳ אי יוצא בשחטו בעיו״ט ממשנה דמגילה דחגיגה מאחרין:

(ה) **ועתה** כדבר בראייתם הנה בט״א תמה אדבריהם דכי דלכן א״י בשחטן בעיו״ט אף דבא מן החולין דומ״מ סברא הוא כיון דבעינן שיבוא מן החולין בעינן שישחט בשעה הראוי׳ לחגיגה דאיזה התייחסות איכא בין שני סברות האלו המופרדים ע״ש ועוד תמה הט״א דל״ל להביא ראי׳ לסברא הנ״ל ומהא דחגיגה שמונה הוי הי׳ להם להביא ממקרא המפורש וחגותם אותו חג לה׳ שבעת ימים בשנה שבעה שמונה הוי ומכאן לחגיגה שאינה דוחה שבת ואי יוצא בנשחטן בעיו״ט הא אכתי שמונה הוי ול״ל הסברא ועל כולם הכי מאוד תמיה עיקר ראייתם דכבר כהקשו הגאון בעל הצל״ח והביאו הגאון והגאון ר׳ משה יעקב מאפטא זללה״ה בהא דהביאו ראי׳ דא״י בחגיגה שנשחט מעיו״ט דא״כ שמונה הוי דהאיך הוי שמונה הלא בחגיגה החיוב איכא בכל יום כמו שמחה ורק פעם א׳ בכל החג וא״כ ממנ״פ היכי איירי אי שחטה בע״ש הא יוצא בשביל ע״ש ול״ל לומר דיוצא בשבת דהא עיקר החיוב דחגיגה זריקת הדם ואי נזרק בע״ש כבר יצא משא״כ בשמחה דעיקר הוא אכילת בשר ואי דחל יום ראשון בשבת ושחטה מע״ש דשוב ל״ל דיוצא עיו״ט דהא אכתי לאו זמן חגיגה הוא ועי״כ דיוצא אח״כ בשבת בהחגיגה שנשחטה מע״ש ושפיר הוי שבת במספר ימי החגיגה א״כ הא חל יום שמיני ג״כ בשבת וק״ם לא משכחת חגיגה שמונה דהא כבר יצא בשבת ביוט״ר ולא משכחת בשום פעם חגיגה שמונה ע״ש דמאוד נתקשו בדברי התוס׳ והנה לכאורה דברי הצל״ח תמוהים דהא בפשוט משכחת חגיגה שמונה בחל שבת באמצע השבוע וגי׳ בשוחטן מעיו״ט יוצא הא שמונה הוי דעיקר הטעם דחגיגה שבעה משום דאין דוחה שבת אמנם אי יוצא בנשחט בעיו״ט הא כנגד היום דשבת איכא עיו״ט והלום ראיתי בס׳ ב״י בקונטרס מנחת אהרן שתמה בזה אצל״ח וכי דהציע הדברים לפני כמה חכמים ולאביו הגאון וכולם אמרו שדבר פלא הוא על הצל״ח אולם לדעתי דברי הצל״ח נכונים ופשוטים דהנה זה פשיטא דאף אי יכול לשחוט החגיגה מעיו״ט מ״מ א״י בהחגיגה רק בבוא הזמן דבעיו״ט אכתי לאו זמן דחגיגה הוא ואי אינו מחויב ל״ש שיצא בו ולעולא בשלמים דשחטן מעיו״ט דא״י באכילת הבשר ביו״ט כיון דבעינן דזביחה ג״כ יהי׳ בשעת שמחה ואף להמסקנא דיוצא בהבשר ביו״ט היינו כיון דלא בעינן זביחה בשעת שמחה אבל עיקר דיוצא הוא רק בהזמן דיו״ט והס׳ דבעלי תוס׳ הוא אי יוצא בחגיגה ג״כ ביו״ט אי נשחט בעיו״ט ולכן שפיר הביאו ראי׳ דאי יוצא ביו״ט בחגיגה דנשחטה מעיו״ט ולא בעינן דהשחיטה והזמן דיוצא יהי׳ ביום א׳ דלפי״ז משכחת חגיגה שמונה דעיקר הטעם דחגיגה שבעה משום דאינו דוחה שבת והיינו בשחיטה וזריקה ואי יכול לשחוט ולזרוק מקודם וביו״ט לצאת הוי שמונה ואזה תמהו הגאונים דממנ״פ לא הוי שמונה. דאי שבת באמצע שבוע ל״ל לצרוף כיון דיצא בע״ש ובחל יוט״ר בשבת חסר ג״כ כהנ״ל אבל בנשחט בעיו״ט דא״י בעיו״ט ל״ש לחשבו במספר ימי החגיגה אי א״י והגע בעצמך דאטו אי ישחוט כמה ימים מקודם בענין דלא יפסיל בלינה ע״י מעלה ומליכה ברהמ״ז הכי מעת השחיטה נחשב ימי החגיגה ובקרא וחגותם אותו חג לה׳ שבעת ימים מיירי רק בימים דיוצאין החגיגה ודברים הללו פשוטים ולא הוצרכתי להאריך רק בשביל שדברי הצל״ח הי׳ תמוהים בעיני החכמים הנ״ל וא״כ ראיית התוס׳ תמוה וכל דבריהם מרישא ועד גמירא תמוהים ולפימ״ש לעיל יתבארו לנו בפשיטות דבריהם על דרך נכון ויסתלקו כל הקושיות:

(ו) **הנה** לכאורה ק׳ אדברי הש״ס דמגילה דזמן חגיגה מאחרין משום דאכתי לא מטו זמנייהו לפי דברי הש״ס זבחים י״ב ומנחות ה׳ ויומא ס״ג דאין מחו״ז לבו ביום וא״כ הא יכול להקריב מעיו״ט כיון דבלילה הוי יו״ט וזמן חגיגה והוי כמטי זמניהו דאין מחו״ז לב״ב אמנם הדבר נכון דזה לא אמרינן רק היכי דצריך ויכול לעשות

לעשות בזמן ורק דהוא עשה מקודם אמרינן דאין מחו״ז לב״ב וכבמנחות בענין מנחת העומר שקמלה שלא״ם אבל כאן הא אין יכול לעשות בהזמן דבלילה אין שוחטין וזורקין כביומא כ״ט ובחים כ״ו דדם כפסל בשקה״ח ואי א״י לעשות הוי כאינו מחוייב וכדברי הירושלמי חגיגה פ״א הכ״ל דבליל יוט״ר הוי אינו מחויב כחגיגה כיון דא״י להקריב וזה לא יסתור להא דבזבחים י״ב דתהא מלפרא כיון דשם לענין דחוי איירי ואי מלפרא לא הוי כלל דחוי וכמובן אמנם עדיין קשה לפי דעת הסג״א בסי׳ י״ז דדם דנפסל בשקה״ח היינו סוף שקיעה וא״כ הא בתוס׳ יו״ט יכול לזרוק הדם ויכול לאכול ושוב הוי הזמן דחגיגה ומדברי הצל״ח הנ״ל משמע דעיקר דיולא בחגיגה הוא בזריקת הדם ועוד הא האימורין לא מעכבי אי לתכיהו כבפסחים ע״ח וא״כ אכתי אמאי מאחרין הא שוב שייך אין מחו״ז לב״ב ויכול לזרק בהתוס׳ לפי שיטת הפנ״י בילה כי דזריקה לא הוי רק שבות אולם הדבר נכון לפי שיטת הל״ק מנחות מ״ח דבזריקת הדם איכא איסור דאורייתא ובמרדכי פ׳ לו״ע מביא דבמאכל שייך ג״כ איסור מתקן ואף לפי דברי התוס׳ שבת ק״ו דבעינן שיהי׳ תיכף התקון וכאן הא כ״כ דלא מתקטרי אימורין אסור לאכול הבשר אולם לדעת הצל״ח בילה כי בקק״ל ל״ש כלל זה ובחי׳ לסוגיא דכסדרו בחול כי דבזה איכא פלוגתא ולכן כיחא הא דבירושלמי שבת כי דבזריקה רק טולטול בעלמא ועי׳ אס״ז כזיר כ״ח ולהכ״ל יש לחלק בין קק״ד לקק״ל ועי׳ לצל״ח פסחים ס״ה דמחלק בהא דהזאה שבות בין הזאת שלישי דלא הוי מתקן להזאת שביעי וכן י״ל כאן מלבד אחשבי׳ וכרש״י ז״ל בילה כ״ז ועוד משום תקון מלוה ועוד סברת התוס׳ בשבת ק״ו ל״ש רק במקלקל וקלרתי וא״כ אכתי אינו מחויב בלילה ולאו הזמן היא ולפי״ז מיושב מה דהקשתי אספיקא דהתוס׳ דיולא בכשחטין מעיו״ט מהא דמגילה דזמן חגיגה מאחרין דזה שייך שפיר בשבת א״י לזרוק בתוספות כיון דחגיגה אין דוחה שבת אבל ביו״ט דחגיגה דוחה יו״ט יכול לזרוק בהתוספות ושוב לא שייך דלא מטו הזמן מלבד אין מחו״ז לבו ביום כהכ״ל:

**אמנם** לפי״ז ק׳ דחגיגה שמוכה לפי דכי דיכול לזרוק בהתוספות והוא ד׳ מילין קודם לאה״כ ולפי דעת הב״ח דד׳ שעות השעור דתוספות וא״כ לפי דברי התוספות פסחים פי ע״ה וש״ס נדה ע״א ד״ה הרואה דהא דאוקמינן שם דזבה גמורה לר״י לא נשכחת רק בראתה כל שני בה״ש ולא מוקי דראתה בלילות דהא בלילה לא חשוב שימור ולא הוי ספירה כבמגילה כי ובנדה ע״ב דשו״י לא תטבול ותרי דלר״י הוי סוף היום ג״כ ככלו כדמוכח בנזיר ט״ו דיום שביעי עולה לו לכאן ולכאן ע״ש וא״כ הא חגיגה שמוכה מלבד מקלת דסוף היום ככולו ואפי׳ לרבנן דפליגי אר״י היינו משום דסברי דלמפרע מטמאה וכן לפי דחילקו בתוס׳ ר״ה י׳ דבזבה מקפידין על נקיים והכה הלא״מ בפ״ב מחגיגה הק׳ אראב״ד אי יכול לשחוט החגיגה מעיו״ט אכתי הוי שמוכה וכאן כמי שמוכה הוא אמנס י״ל דענין מקלת היום ככולו ל״ש רק אי ראו לכל היום ולא הוי רק מקלת אבל כאן הא התוספות נחשב ליו״ט ומעיקרא לא ראוי דחול הוא וכמו לענין בילה דבעינן ראוי ובאר דברים וא״כ ל״ש הענין דמקלת היום ככולו כיון דמעיקרא לא ראוי כלל אולם אכתי ק׳ לפי דכי לעיל דהיכי דראוי ליקרב בתוס׳ ראוי ג״כ מעיקרא ומלבד אין מוח״ז לב״ב וה״ה דיכול לזרוק מעיקרא ג״כ וכדהסברתי הס׳ דבעלי התוס׳ וא״כ אכתי שייך דחגיגה שמוכה הוי אולם הדבר נכון דהכה בהפי׳ דאין מוח״ז לב״ב יש לומר בב׳ פנים או דמלרפינן הזמן הראוי להזמן דעשוי׳ דהוי כאלו עשאה בזמן החויב ואפשר לומר שיולא בזמן עשיית המלוה ג״כ דהוי כהגיע הזמן ובמנחות ה׳ בהא דמנחת העומר שקמלה שלא״ם דהמנחה כשירה והוי ממשקה ישראל כיון דאין מוח״ז לב״ב מקשינן דלחשוב במנחות שאין בעופות דהותרו מכלל איסורן ומתרץ כיון דאין מוח״ז לב״ב לאו איסורא הוא וברש״י ז״ל דכמאן דקרבה מנחת העומר אחרת דמי הרי דחשבינן כאלו כבר הי׳ הזמן ואף דלריכין עוד למעשה דהקרבה מ״מ חשוב כאלו כבר קריב ועי׳ פסחים ל׳ דמחו״כ במסר לב״ד ל״ש דילמא פשע דחזקה אין ב״ד של כהנים עומדין עד שיכלו מעות שבשופרות ומכ״ש כאן דלא לריך לשום עשוי׳ רק דיגיע הזמן והוי כהא דאמרינן שם שמשא מוילא ערבא וכמודע דברי המ״ל בה״א דמחו״ז לא הוי דשלב״ל וא״כ כאן כמי הזמן חשוב כאלו הגיע ועוד י״ל דאין מוח״ז לב״ב דעיקר יולא בהגיע הזמן העיקרי ומלרפינן הזמן דעשוי׳ להזמן העיקרי ורק לענין דלא עשה המלוה בהזמן אמרינן אין מוח״ז לב״ב אבל עיקר דיולא רק בהזמן העיקרי והנה בתוס׳ זבחים י״ב הק׳ אהא דפסח כשר לב״ב היכי משכחת אוקי ר״פ בהפרים מאורתא ובליה אין מחו״ז הא במנחות ה׳ משמע דס״ל לר״פ יש מחו״ז לבו ביום והיינו מדלריך לתרץ דהאיר המזרח מתיר אמנס בפשוט י״ל כיון דשם ע״כ לריך להקריב מנחה״ע ועיקר הזמן אח״כ הוא לכן ס״ס עתה אסור הוא ולכן תרץ ר״פ במנחות שאני הלכות מלורע דכתיבא בו הוי׳ ואי נחשב כאלו כבר הגיע הזמן הא לא שייכה כלל כדברי רש״י ז״ל הכ״ל והוי כהגיע הזמן ועי׳ בתוס׳ כאן ד״ה ואי וכן בהא דהק׳ ר״פ דאמאי בהקדים חטאתו לאשמו לא יהא אי מורק בדונה יש לחלק ג״כ כיון דשם עכ״פ איכא מלוה בהשחיטה וכדברי הקדמונים בנדרים ל״ו מש״כ בזבחים לא הוי רק הפרשה לחוד ולא עשה כלל מלוה ויש לפלפל כאן הרבה ועתה באתי לפשיטות דברי התוס׳:

(ז) **נחזור** לדברינו דהכה אי כאמר בה״פ דאין מחו״ז לב״ב דהוי כקיים המלוה בזמן דמעיקרא א״כ כאן בחגיגה הא לפי״ז חגיגה שמוכה הוי ואמנס אי כאמר דמלרפינן הזמן דעשוי׳ להזמן הראוי ועיקר דיולא בזמן העיקרי הוא ול״ק דחגיגה שמוכה הוי כיון דעיקר דיולא בזמן התוס׳ ושייך ליו״ט וכי דל״ש ללרף במספר ימי החגיגה רק הימים דיולא אמנס מטעם אחר ל״ש זה בחגיגה כיון דבחגיגה מקפידין שיבוא מן החולין ואי כבר עשה העבודה בזמן דמקודם ובהגיע הזמן יולא הוי כבאה מן הקדש ובפרט לשיטת האגודה דחלב הקדש קונה ובלא״ה כאן נקנה להקדש ושוב לא יכול לשאל ועי׳ לזקכי בקלה״ח ס״ר וכן לשיטת התוס׳ בכריתות י״ג דאחר שחיטה חריקה א״י לשאול ועי׳ במעילה כ״ב וריט״א בכורות וא״כ שפיר הוי אין בא מן החולין ובשלמא בהפרשה לחוד ל״ש לומר כן ועוד דיכול עוד לשאל משא״כ בשכבר כעשה העבודה וכקנה להקדש:

**ועתה** אחר אריכות דברים הכ״ל יזהרו לנו דברי התוס׳ ויסתלקו כל הק׳ והכי כחמדו דבריהם מרישא ועד גמירא הכה כסתפקו אי יולא בחגיגה שכשחט מעיו״ט והקשיתי הא אכתי לא מטי זמנייהו וכי משום דיכול לזרוק בהתוספת לשיטת הסג״א סי׳ י״ז ושוב הוי אין מוח״ז לב״ב והק׳ לפי״ז הא חגיגה שמוכה הוי וכי דזה תלוי בהכי ב׳ פי׳ דאין מוח״ז לבו ביום דאי מלרפין הזמן העיקר לזמן דעשוי׳ שוב הוי שמוכה ומשא״כ אי מלרפין העשוי׳ לזמן העיקר שוב לא הוי שמוכה וכי דאי מלרפין הזמן דעשוי׳ לזמן העיקר שוב הוי באה מן ההקדש ולזה הביאו ראי׳ מהקרא דשבעה שמוכה וכי דסברא הוא דכיון דבא מן החולין לריך שישחט כמי בשעה הראוי׳ לחגיגה והיינו דממ״כ אי כה״פ האי הא שמוכה הוי ואי כ״פ הבי הא לא בא מן החולין ועתה שפיר יתכן ראייתם דשמוכה הוי היינו בחל שבת באמלא השבוע ורק כיון דל״פ האי ע״כ דיולא מלבד אין מחו״ז לבו ביום מעיקרא ג״כ וא״כ בכשחט בעיו״ט הא יולא

יולא ולי״ק ק׳ הגאונים הכ״ל דממ״כ היכי מיירי כפי דהסברתי קושייתם לעיל דלכן לא חשבינן עיו״ט כיון דא״י בו דלא הוי הזמן אכן לפי הכ״ל הא יולא בעיו״ט מלד אין מוח״ז לבו ביום ומיושב ב׳ תמיהת הט״א דמה סברא הוא זו וכן דאמאי לא הביאו מהקרא ולהכ״ל דממ״כ הביאו רא״י והקולות יחדלון ודוק היטב כי הדברים נכונים בע״ה בפשטות דברי התוס׳:

**והנה** מכאן רא״י לבעל השג״א דדם נפסל רק בסוף שקיעה דהא הזמן בתוספות היא בתחילת שקיעה אמכס משכחת כשקיבל עליו ונעלמו עוד קודם השעור כהכ״ל:

(ח) **ונחזור** עתה לדברי התוס׳ דזבחים כ״ו הכה בשג״א סי׳ י״ז אחר דהאריך לחלוק על דבריהם העמיד לו ב׳ עדים כאמנים דדם לא נפסל בתחילת שקיעה והנה הרא״י ראשונה ממסכה דמגילה כי דכל היום כשר לסמיכה לשחיטה לקמילה ולקבלה ולהזי׳ וא״י דם נפסל בתחילת שקיעה לאו כל היום כשר לאו חזקה די״ל דהא דכי דנפסול בתחילת שקיעה הייכו דמונח פסול על הדם וממילא אסור לזרקו דלענין זריקה יום הוי דהא לשאר דברים כי התוס׳ דיום הוא רק כיון דנפסל ממילא אסור לזרוק ותדע דלשיטת הראבן דבשחיטה ג״כ שייך עשה דהשלמה וא״כ לאו כל היום כשר לשחיטה ובשחיטה ל״ש התרן דכתותרו דבפסחים כ״ט וא״י דמ״מ בדיעבד כשר מה כעשה לדברי התוס׳ בהוריות דבשביל השלמה פסול ועוד דשוב לא הוי דומיא דקמילה הוא וכן לפי״ז אין כל היום כשר לסמיכה כיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה וע״כ כיון דלאו בשביל איסור דלאו יום רק משום איסור דהשלמה הוא לא נחשב וכן לענין זריקה י״ל ג״כ דיום הוא ויש למלוא לזה כפקותות ורק דהדם נפסול ולכן חשוב במסכה ואף דזה קלת דוחק מ״מ הרא״י לאו חזקה ועוד די״ל הא כדאיתא והא כדאיתא אמכס הרא״י השכוי׳ גלוי׳ ומוכרחת מש״ס הוריות דף ד׳ משל דמומכום למה״ד לאדם שהביא כפרתו ס׳ מבע״י נתכפר לו ק׳ ומשחשיכה נתכפר לו דאיכו מביא אשם תלוי ומכאן קתירה כלפי סנאי דהתוס׳ לכאורה דלדבריהם דדם נפסול בתחילת שקיעה ובה״ש איכו רק ג׳ חלקי מיל קודם לאה״כ ומתחילת שקיעה עד לאה״כ ד׳ מיל וא״כ בודאי לא נתכפר לו כיון דהדם נפסול ע״כ:

**והנה** בפשוט יש לומר ביסוב קושיא מהא דהוריות ד׳ דהכה ברש״י ז״ל הקשה דהא בלא״ה הוי אחר התמיד ואסור משום העשה דהשלמה ותרן כדאוקמינן בפסחים כ״ט והכה שם אמרינן דמיירי בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה והכה לפי המסקנא דבזבחים כ״ו הא דילפינן דהדם נפסל הוא מהא ׳דזבחו ל״ל דהא מהקרא ביום הקריבו את זבחו יאכל ביום שאתה זובח אתה מקריב ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריב פרכינן דמבע״ל לגופי׳ וכן בהא דאי קריב דם מסקינן דכיוא קרא ביום הקריבו זבחו ל״ל וא״כ כיון דעיקר הלימוד דגזה״כ מפסוק מיותר לפי שיטת התוס׳ הוא מזבחו וא״כ לפי דאמרינן במנחות ל׳ הרי הוא אומר זבח ועוף איכו זבח וכן בזבחים ח׳ בהא ועיין כריתות כ״ו שיטת רש״י ז״ל דבמליקה ליכא משום הב״ע וע״כ הטעם כיון דילפינן לחב״ע מכי ירחק ממך המקום וזבחת ולכן כיוא מכזיר כ״ט דמבואר שם דבמליקה איכא משום חב״ע די״ל דשם איירי אי ילפינן מהלימוד דשחוט בשלי עיין קידושין כ״ז והכה אף דמליכו בתמורה י״א דעוף איקרי קרבן אמכס כאן הא מזבחו ילפינן ובירושלמי פ׳ א״כ מפיק דהמולק על החמן פטור משום דכתיב לא תזבח וע׳ זבחים י׳ בזביחה מיהו לא שייר ובתוס׳ ר״פ התערובות ולפי״ז בפשוט כיוא כיון דשם איירי בחטאת העוף ולא איקרי

זבח ל״ש הפסול דשקה״ח וממילא יפלו בזה הא דהקשה השג״א שם דלפי״ז הקטרת קומץ ג״כ פסול בשקה״ח כיון דהוקש הקטרת קומץ לזריקת הדם לכמה דברים כבזבחים י״ב ובמנחות י״ג ואמאי אמרינן בר״ה ל׳ ובסוכה מ״א דמשחרב בה״מ התקין ריב״ז דיום הכף כולו אסור ומשום דמהרה יבכה בה״מ ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר המזרח ופריך מחלות היום לשתרי ומשכי דאבכי בחמיסר סמוך לשקש״ח או דאבכי בלילה ע״ש ולפי דברי התוס׳ אכתי מתחילת שקה״ח לשתרי ולהכ״ל הא במנחות כיון דלא מקרי זבח ל״ש הפסול דשקה״ח ולא עדיף מעוף וכן בהא דהביא רא״י מזבחים כ״א מהא דאר״י משד״א דכיור שלא שקעו מבערב מקדש ממכו לעבודת לילה ולמחר איכו מקדש ובס״ד הטעם דכפסל למתירין כמתירין ולאברין כאברין והמתירין הוא דם וקומץ ולפי״ז אמאי כקיט מבערב הא בהמתירין מתחלת השקיעה כפסל ולהכ״ל ככון דהא במתיר דקומץ ג״כ לא כפסל בתחלת שקיעה ולפי״ז כיוא ג״כ הא דמביא ממגילה כי הכ״ל כיון דשם הזי׳ קתני וי״ל דמיירי בעוף ולכן ממילא כל היום כשר וז״פ:

(ט) **ועתה** כלכה לאור רבותיכו בעלי התוס׳ וכראה עד כמה הפילו אור לפשטות הסוגיא שכולה מוקשה לכאורה וככריח שיטתם אהא דפרשו דקמ״ל כאן דדם כפסל בשקה״ח קשה להבין דאין שום רמז לזה בהסוגיא ועל כה״ג הוי לי׳ לאמורא לפרש ולא לסתום כיון דכאמר דעיקר הלימוד הוא יתאם איכו עכין וכבר טען בזה בלדק השאג״א ועוד הלא לפי המובן הפשוט בהסוגיא הוא דלא לזרוק הדם למחר כפשטת הקרא והסוגיא ביום שאתה זובח אתה מקריב ומה שפי׳ בכאן השג״א דעיקר אשמעיכן כאן דאפילו הגי מתכות שבחטאת אף דאין מעכבת ג״כ איכס באין בלילה וכבזבחים ל״ח קשה לכוון בפי הסוגיא דג״כ ליכא שום רמז לזה וחזיכן דעיקר בא לאשמעיכן דדם כפסל בשקה״ח וכן איכו מובן לפי״ז הא דהקשו ודלמא כי קרב דם האידנא כתאכיל בשר האידנא ולמחר אי קרב דם למחר כתאכל בשר למחר וליומא אחרא דמה כראה דעיקר הכוכה בהקרבת הדם דכיתר הבשר לאכילה וכפשטא דקרא ביום זבחו יאכל ולאחר מתכה ראשוכה הא כאכל הבשר וכן קשה טובא בהס״ד דדלמא כי קריב דם למחר האיך אפשר לזרוק הדם למחר הא כפסל בליכה וכן הקשה בשג״א וא״י דהא משכחת אי הדם הוא בכ״ש דכ״ש ומקדש פסולין או כשהעלה הדם למזבח וכדכתב בטה״ק הא כללא בידן דאף דכ״ש מקדש פסולין מ״מ הבשר לא כאכל ועיין טה״ק זבחים פ״ז ובחדושי הרי״מ אה״ע קכ״ד וא״כ הא בקרא כתיב דהבשר יאכל וא״י דכאמר דקאי למ״ד אין ליכה מועלת ברשמ״ז ג״כ א״א:

**ונקדים** דהכה רש״י ז״ל פי׳ כאן דלא מהכי הלכה ברהמ״ז לאכשורי לזריקה למחר ובתוס׳ הוקשו דהכיחא למ״ד ליכה אין מועלת ולמ״ד מועלת ל״ל קרא בלילה א״י לזרוק ולמחר מיפסל בעה״ש וכו׳ ואזה פרשו פירושם ולשיטת רש״י דפי׳ דע״כ קאי בכאן למ״ד ליכה אין מועלת וכדע״כ ל״ל כן בקושיית הש״ס דאי קרב דם למחר וא״כ לפי שיטת רש״י ז״ל לא ידעינן דדם כפסל בשקה״ח ולפי״ז מיושבים בפשוט קושיית השג״א מהוריות ומשאר דוכתי די״ל דשם קאי להמ״ד דאין ליכה מועלת ברש״מ ויתיישב בזה ג״כ קושיית הלח״מ בפסחים כ״ח בהא דלר״י כסידרו בחול דעלמא כך סדרו בשבת בערה״פ ומשום דחיים למכב״ם והא לדברי הרמב״ם ז״ל בפ״א מהלכות תו״מ דכתן טעם לאחירת הפסח משום דא״א לכל ישראל להקריב פסחיהן בשתי שעות ולפי שיטת התוס׳ דדם כפסל בתחילת שקיעה והוא כמו שעה ורביע קודם לאה״כ וא״י תמיד קרב בתשעה ומחלה וא״כ הפסח הא ליכא אפילו שתי שעות עיי״ש ולהכ״ל ככון דהכה

בשבת

נשנת קי"ד פליגי ר"י ור"ע בהקרא דעולת שבת בשבתו דלר"ע ללמד על ח"ם שקריבין ביו"ט ולר"י שקריבין ביה"כ ואמרינן דלר"י נוכ"ד קריבין ביו"ט ולר"ע אין קריבין:

**והנה** נודע קושיית השאג"א בסי' ע"א ובשיטמ"ק אר"ח תלי"ה לשיטת הריצ"א בפסחים ה' דלכן דייקינן דהבערה לחלק יצאת דאל"כ לא הוי אסור ביו"ט דא"כ אמאי כאן דייקינן דלר"י נוכ"ד קריבין ביו"ט הא י"ל דלכן לדידי' כיון דס"ל ללאו יצאת ובהקטרה ליכא רק הבערה כיבמות ל"ג ולכן לא אסור ומה ראי' לשיטת נוכ"ד כיון דאסור ביו"ט ע"כ והנה אף דבירושלמי שבת אמרינן כיון דרוצה בעיכולן כמבשל דמי אמנם במק"א כתבתי לחלק דדברי הירושלמי הוא רק בקרבנות הנאכלין ולכן שייך מלאכת בשול כאן דאמרינן בפסחים כ"ע דכ"כ דלא מתקטרי אימורין כהנים לא אכלי בשר ולכן איכא התייחסות מלאכת בשול להקטרת האימורין דכמו דבבישול עיקר המלאכה הוא לתקן הדבר דלא הי' מעיקרא ראוי ובבשלם ראוי כן כאן הא מתחילה אי"ר לאכול מחמת האיסור ופלפלתי הרבה במק"א ואכ"מ וא"כ בחלבים דעולת כיון דהוי מקרבן כליל ל"ש מלאכת בישול וא"כ שוב ליכא ראי' לנוכ"ד:

**אמנם** כתבתי הפי' הפשוט בדברי הריצ"א לפי שיטת הרשב"א הנודע דליכא העשה דשבתון וא"כ הא נודע דכאן הקושיא על הדיוק דהיא בעיו"ט דביו"ט אסור הא י"ל מלבד עשה דוחה ל"ת אמנם יו"ט הוי עול"ת והדברים עתיקין ולכן י"ל דהא דקאמר הריצ"א דלא אסור ביו"ט היינו רק כאן בשריפת המן כיון דליכא העשה שוב י"ל עשה דוחה ל"ת וניחא הקושיא הנ"ל אמנם אכתי קשה הא בכאן שייך ג"כ לומר דעשה דהקטרה ידחה הל"ת דיו"ט והנה אין לדון כאן מלבד עשה דפשיטה לפי דהארכתי בסי' הקודם מדברי התוס' מנחות מ"ח דבתקנת הקרבן ל"ש הענין דפשיטה ולפי"ז קשה אף אי נאמר דר"י ס"ל לחלק יצאת כבשבת י"ב דכתוב על פנקסו ועיין בתוס' יבמות ו' ובתוספי הרא"ש דתרן לפי סברת הירושלמי הנ"ל אמנם היכא דאיכא תקנת קרבן ל"ש ל"ת דבמקדש וה"ה עול"ת דוחה ועיין לעיל וא"כ אכתי ליכא ראי' דנוכ"ד קריבין לכתחלה ביו"ט וע"כ צ"ל דס"ל כר"י דליכא אין מועלת ברש"מ וא"כ הא שוב ליכא תקנת קרבן ועוד דאפשר נקיים שניהם כבתוס' יבמות לענין ש"ק עיי"ש ודו"ק הרי הוכחנו דלר"י ליכא אין מועלת ברש"מ ולפי"ז מיושב קושיית הלח"מ הנ"ל דלר"י דכשידרו בחול כך סדרו בשבת הא לפי דברי התוס' דדם נפסל בשקה"ח וליכא שעות לכל ישראל להקריב פסחיהן דהא אי אין ליכא מועלת ברש"מ י"ל הפי' כדברי רש"י ז"ל וליכא ראי' דפסול בתחילת שקיעה והנה לפי"ז ראיית השאג"א לדחות דברי התר"י בפי' תפלת השחר דתפילת מנחה עד הערב היינו עד תחילת שקיעה כיון דתפילת כנגד תמידין תקנו ובתחלת שקיעה נפסל הדם מהא דדייקינן שם דהלכה כר"י דמפלג המנחה כלה הזמן מנחה ואה"כ מתחיל זמן מעריב ומדרב דצלי של שבת מבע"ש מבע"י והיינו מר"ה ורבנן דלא מצלי עד אורתא ולפי התר"י הוי להו לר"ה ורבנן להתפלל קודם הלילה שעה והוא כיון זמן מנחה ולהנ"ל נכון בפשיטות כיון דזה תלוי בפלוגתא אי ליכא מועלת בש"מ ונכון נמי הא דהביא ראי' מרב דצלי של שבת בע"ש מבע"י והא לת"ק ג"כ יכול להתפלל מבע"י בתחילת שקיעה די"ל דס"ל ליכא אין מברש"מ:

**והנה** לעיל בדף כ"ה אהא דאמרינן ומי איכא מידי דבשעת שחיטה בן שנה בשעת הולכה וזריקה בן שתים הקשה בס' שי למורא בכורות ל"ט הא משכחת אי העלה הדם למזבח קודם שקה"ח והה"כ זרקו ולהנ"ל לכאורה ניחא אמנם הא שם אמר רבא זאת אומרת בשעות פיגלה בקדשים ולפי דברי התוס' ב"מ כ"א היכי דהכר שם התרצן הוא הי' המקשן ורבא ס"ל בזבחים דליכא מועלת ברש"מ אמנם אי ליכא מועל בלא"ה לא משכחת כיון דאכתי פסול הוא וי"ל דלא חל עליו עוד פסול דבן שתים כבמנחות כ"ז בחימצה ויצאת ועוד י"ל ואקצר:

(י) **נחזור** לדברינו דלפי הנ"ל דלנו"ד ליכא אין מועלת ברש"מ לא דרבינן דנפסל בתחילת שקיעה וא"כ נתחזקה הקושיא על פרש"י ז"ל דבזבחים פי' לענין הלינה ברש"מ ובפסחים ל"ג בה"א דדרך רחוקה כתב דנפסל בתחילת שקיעה ועיין בתוס' שם ובשאג"א בקושיא זו אמנם י"ל דהנה לעיל הקשיתי אסוגיא דפסחים כ"ט דמועלה ומליכה ברש"מ הא נדחה ומפני העשה דהשלמה בזבחים פ"ז ל"ק דשם שייך התרן דנתותרו ומש"כ כאן ותרצתי לפי דברי הריטב"א והשב"א ז"ל דהיכי דבדיעבד כשר ל"ש דחוי ובשביל העשה דהשלמה בדיעבד כשר אולם זה ניחא באימורין אבל בדם דביום צותו כתיב ופסיל אפילו בדיעבד הא ממילא נדחה אמנם לפי דכתבתי דפסול זה ג"כ המזבח מקדש כיון דהוא פסולן בקדש ניחא אמנם הא לפי"ז אכתי הוא פסול וכמו כל הפסולין דעלו לא ירדו ועיין במ"ל פ"א מתו"מ ובקרא יאכל כתיב ובלא"ה לא נתאכל הבשר אולם אי נאמר דלילה לא הוי מחו"ז כבהיר י"ח ויומא כ"ט י"ל דלא חל הפסול דדחוי ג"כ אמנם לפי טעם דרש"י ז"ל מנחות ק' דלילה אין מחו"ז דמקדשים הלילה הולך אחר היום וא"כ י"ל דהי' הדם נפסל בשקה"ח הא ממילא ביום מעיקרא ג"כ לא הוי ראוי בתחילת שקיעה תיכף ושוב י"ל דפסול ול"ש הא דלילה לא הוי מחו"ז ולכן מיושב עתה פרש"י ז"ל הא דפי' דלא מהני הלינה ברהמ"ז והיינו מטעם הנ"ל כיון דנפסל בתחילת שקיעה וממילא פסול משום דחוי ודוק היטב ואי דכאן ל"ש הענין דלילה לא הוי מחו"ז לענין הא דנפסל משום דהיי אי נאמר דלענין העשה דעולה ראשונה אף זריקת הדם אסור והרמב"ם ז"ל פ"א מתו"מ דבשחיטה ג"כ שייך העשה דעולה ראשונה ועיין לתוס' מנחות מ"ט וא"כ הסר מיום דלאח"כ. ג"כ וי"ל בהא דכ"ש ומקדשין שלב"ז במנחות ק' אמנם הא שם תלית הקדושה בהקרבה כבברייתא שם דכל הקרב ביום קדוש ביום וכן י"ל דלענין העשה דעולה ראשונה שייך ג"כ התרן דנתותרו ועוד דהא בזבחים י"ב תרן ר"פ הא דפסח כשר בע"ב היכי משכחת לה כיון דלילה אין מחו"ז אף דב"ב פוסל בי"ד שחרית ותבר מן היום קלט ג"כ וצריך לבוא להתרן דאין מוח"ז לבו ביום [ול"ע קלט דזה הוי כענין תרי הואיל עיין פסחים ל"ח דל"א וכן תרי כל העומד עיין תוס' ב"ק ע"ז ויש לחלק] אמנם מ"מ יש להסתפק אי שייך כאן הענין דלילה לא הוי מחו"ז וקצרתי ועיד דהא פלוגתא הוא ורמב"ם ז"ל פי' דלילה הוי מחו"ז וא"כ אכתי אפילו למ"ד ליכא אין מועלת כאן גבי דם ל"ש העלאה ברהמ"ז משום דנדחה וא"כ צריך להבין פשטות הסוגיא:

(יא) **ולכן** הנראה בפשטות דהך מעתה לפי פי' התוס' ויסתלקו כל הקושיות דהנה ברא"ש הי' ע"פ סי' כ"ה מביא שיטת הר"י דאורלינש והרי"מ"ק דבשחל ארבעה עשר בשבת מביא שני תבשילין זכר לחגיגה וזכר לפסח ואף דאין חגיגה דוחה שבת ואי מביא בע"ש הא נפסל בלינה במו"ש מ"מ לא אכפת לן דאמרינן נוקי לילות בהדי יומים כדס"ד בפסחים ק"כ לומר כן גבי פסח דנאכל לשני יומים ולילה אי ורק דבפסח איכא מעוט דהזה אבל בחגיגה דליכא מעוט יכול לאכול במו"ש והרא"ש ז"ל לא הודה לדבריהם דבפסח שפיר ס"ד לומר כן כיון דאסור לאכול ביום זבחו דהפסח אינו נאכל אלא בלילה אבל בחגיגה הא נאכל ביום זבחו ועולה לו מן המנין אמאי יכול לאכול במו"ש ע"כ והנה במעילה ח' תנינן במשנה חטאת העוף מועלין בה משהוקדש נמליקה הוכשרה לפסול בטבו"י ובמחו"כ הזה

דוחה

דמה חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא ובתוס' שם ד"ה בלינה כתבו וז"ל בלינת דם בשקה"ח א"כ בלינת בשר ליום ולילה ואע"ג דבתר הכי קתני הזה דמה דמשמע דהשתא לא איירי בהזה וא"א בלינת יום ולילה אלא לאחר הזאה שהרי והזאה הוא ביום המליקה דאל"כ אפסיל הדם בשקה"ח מ"מ נקט גבי מליקה פסול דלינת בשר לפי שמיד שנמלקה מתחלת לינה של יום ולילה ומשעת מליקה מוכן ע"כ והנה דבריהם הכי מאוד תמוהים מה שכי דהזאה הוא ביום המליקה דאל"כ נפסול בשקה"ח צריך להבין דהא בלאו הפסול דשקה"ח נפסל משום לילה וכן הא דכתבו דמ"מ משעת מליקה מוכן תמוה דמה כ"מ אי משעת מליקה אי משעת הזאה כיון דע"כ שניהם ביום א' כדכתבו התוס' ומאוד נתקשתי בדבריהם עד שמלאתי בקרן אורה דכלאה ג"כ להבין כוונתם:

**והנראה** דהנה לכאורה י"ל דלכן אשמעינן במשנה דמשעת מליקה מוכן דהנה י"ל דכאן אי מלק מבע"י ועדיין לא הזה הדם עד קודם לאה"כ י"ל דהרא"ם ג"כ יודה דאין יום זבחו עולה לו מן המכין כיון דלא הי' יכול לאכול קודם ההזאה אמנם הא במעילה דף ב' פליגי אי התר שחוטה שכינו דחשוב משעת שהיטה התר לכהנים ועיין בתוס' שם דזה לא תלוי בפלוגתא דר"ש ורבנן בכל העומד וע"כ הסברא כיון דיכול לזרוק ובידו הוא חשוב כשעת התר ובתוס' שם הוקשו משחט ביום וזרק בלילה הא היתה לו שעת התר לכהנים ותרצו דשחט סמוך לשקה"ח וא"כ לפי"ז י"ל ג"כ לענין הא דאין זבחו עולה לו מן המכין ג"כ כן כיון דהי' עכ"פ יכול לזרוק והוא לא זרק לכן יום זבחו עולה לו מן המכין ובלל"ח פסחים כ"ח כי דבזבח פסול שייך ג"כ הלאו דנותר ועיין נוב"ת יו"ד כ"ג ובזבחים ק"ד אי איכה לינה בפרים ושעירים הנשרפין וכתבתי מזה במק"א ומכ"ש כאן דהי' יכול לזרוק לכן אשמעינן דמ"מ משעת מליקה מוכן ולכן כתבו דהא דם נפסל בשקה"ח ולשיטתם דבזבחים כ"ו בתחילת שקיעה וא"כ לאחר ההזאה ג"כ הא עוד יום כשעה ורביע וש"ם יום זבחו עולה מן המוכין ועיין בלל"ח בילה י"ע על דברת הח"ל ס' קכ"א דבתחילת הזמן אסור ג"כ למעט באכילתו מהא דכל קרבן א"ל להקריבו בתחילת היום ואזה תרצו דמ"מ משעת מליקה מוכן הייכו כמו דכתבתי לעיל דאף לפי שיטתם זה רק בבהמה ולא בעוף וא"כ כאן בחטאת העוף הא שוב כ"מ לענין יום זבחו או כמו שאכתוב בסמוך א"ה ועוד כ"מ י"ל ואקצר ודוק:

**ונבין** לפי"ז פשטא דסוגיא הנ"ל הנה י"ל דלכן דייקינן דדם נפסול בשקה"ח והייכו בתחילת שקיעה מדכתיב ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת וע"כ דהקרא משמעכו דיום זבחו עולה לו המכין ע"כ ל"ל דיש לו עוד זמן לאחר הזריקה לאכול דאל"כ הא קודם הזריקה אסור לאכול ואי דשחט וקרב קודם לאה"כ הא אין לו זמן ובקרא כתיב סתמא ומשמע דתמיד יום זבחו עולה מן המכין ואי דם לא נפסל בתחילת שקיעה הא יכול לפעמים לשחוט ולזרוק קודם לאה"כ ולא משכחת יום זבחו וע"כ ל"ל דדם נפסל בתחילת שקיעה וא"כ הא יש לו עוד זמן שעה ורביע לאכול ואזה פרכינן דמבע"ל לגופי' ללמד דשלמים נאכלין לשני ימים ולילה ואזה תרץ דהקריבו ל"ל וש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב והייכו דזביחה והקרבה יהי' ביום א' ולאח"כ יהי' עוד שעות לאכול ככ"ל ופרכינן ודילמא ה"ק רחמנא אי קריב דם האידנא נתאכל בשר האידנא קריב דם למחר ניתאכל בשר למחר וליומא אוחרא והכונה דדילמא הא דכתיב ביום הקריבו את זבחו יאכל לאו דוקא תמיד יהא נאכל ליום זבחו רק אי אפשר לאכול ביום זבחו הייכו אי זריק הדם בעוד זמן לאכול אבל אי זריק רגע קודם ללאה"כ אין יום זבחו עולה מן המכין ואוקי יום בהדי יום וזה אי קריב דם האידנא הייכו בעוד יום גדול ואי קריב דם למחר הייכו רגע קודם לאה"כ והאי לשון למחר ל"ד ורק כיון דיום זה לא נחשב דא"א לאכול לכן כתיב למחר דלענין יום זבחו הוי למחר כיון דאין עולה מן המכין ועוד הא לפעמים לשון למחר ל"ד ויש מחר לאחר זמן ג"כ ובה"ג ניתאכיל הבשר למחר וליומא אחרא ולכן תרלינן שפיר לימא קרא ביום הקריבו יאכל זבחו ל"ל ש"מ והייכו דע"כ בעינן שיהי' ביום הזביחה ראוי לאכול ועולה מן המכין ועולה פירושא דשמעתא ומתורלים כל הקושיית ע"ד פשוט וככון ופי' התוס' מוכרח ודוק היטב:

**והנה** לפי"ז שוב שפיר י"ל כתר"י דזמן תפילת המנחה הוא עד תחילת שקיעה והנה לכאורה לפי פירשנו יש לחלק בין קרבנות הנאכלין לקרבנות שאין נאכלין דבשאין נאכלין ל"ש לומר דיום זבחו עולה מן המכין ולפי"ז התפילת דהם ככגד תמידין הזמן הוא עד הערב אמנם הא קרבנות שאינם נאכלין קדושתם חמור ול"ש להחמיר בקק"ל מבקק"ד דבלא"ה הא הך קרא בשלמים כתיב ולא מחלקינן:

(יב) **והנה** לפי פירשינו יוקשה קושיית השבו"י על שיטת הרי"ד והרמי"ק מסוגיא דקפון דהכה בפסחים ע' בהא דאבעיא אי לבן תימא יש בו משום שבירת עלם פשטינן מהא דסכין שנולא בי"ד שוחט בה מיד בי"ג שו"מ קפון בין בזה ובין בזה שו"מ מ"ש סכין דחזי לפסח קפון כמי חזי לחגיגה ומשכי לעולם רבכן וכגון שבא בשבת והוקשו לשיטת הרמ"ק הא אכתי לריך הקפון לעלמות החגיגה כיון דהביא ע"ש והנה תרלתי בפשוט דהכה כודע דברי המ"ל בפי' ו' מכלי המקדש דחגיגה הבאה עם הפסה נקרב בזמן הפסח אחר תשבה"ע והנה הבאתי דברי הרא"ם דכאן ל"ש אוקי לילות כיון דיכול לאכול ביום זבחו שפיר עולה מן המכין אמנם לפי דברי המ"ל הכ"ל י"ל כיון דהחגיגה אחר תשבה"ע הוא ותשבה"ע נקרב בשמונה ומחלה ופסח בט' ומחלה ובפרט אי כאמר דהחגיגה נקרב אחר הפסח ולכן י"ל דאין יום זבחו עולה מן המכין כיון דזמן קטן הוא והכה בעיקר דברי המכ"ל הכ"ל י"ל דזה תלוי אי חגיגת י"ד דרבכן או דאורייתא דהכה אי הוא דרבכן וכטעם הירושלמי גזירה משום שבירת עלם בודאי לא כדהה עשה דהשלמה ומשא"כ אי הוא דאורייתא י"ל כטעם המ"ל שם והנה שם בסוגיא כתבו התוס' דקאי אי חגיגה דרבכן וסוגיית חלוקות הן עיין במפורשים וא"כ לפי"ז שוב ע"כ אא"ל כדברי הרימ"ק משום קושיית הרא"ם ול"ש התרץ הכ"ל אבל שיטת הרימ"ק י"ל דהוא אי חגיגה דאורייתא ודוק:

(יג) **אמנם** במק"א בסוגיא דשם הארכתי בישוב שיטת הרי"ד והרימ"ק הכ"ל והנה כעת בעת ההעתקה נראה לכאורה ליישב שיטת הרמ"ק הכ"ל דהכה לכאורה קשה בהא דפריך מ"ש סכין ומ"ש קפון כמי חזי לחגיגה דהא בתוס' חגיגה כ"א הוקשו דכיחום לטד"ר דלא בעי הע"ש ותרלו דכיון דהוי סד"ר לכן לא חיישינן אמנם לפי"ז קשה דהא בתוס' ריש חולין הוקשו אהא דבמוקדשין לא ישחוט במאי הוכשר ותרלו או ע"י חבה"ק או כשהעבירה בנהר והנה התרץ דהעבירה בנהר ל"ש כיון דכאן לכתחלה קאי ולא יעברנה והתרץ דחבה"ק אכתי קשה לדעת הרמב"ם ז"ל פ"י מטו"א דלא הוי אלא דרבנן ושוב הוי סד"ר אף דכטומאה בטומאה דאורייתא והנה לדעת הלל"ח בהשיטה אות כ"ה דהיכי דהקדוש והטומאה באין כאי' אליבא דכ"ע דאורייתא וא"כ הא בקוטה י"ד אמרינן דהסכין מקדש להדם ובסכין דאליונא מכ"ש אף שלא לדעת מקדש כבמנחות ע"ח וא"כ שוב הוי דאורייתא אולם כתבתי במק"א לחלק דלאידוש של הלל"ח הכ"ל בעינן בפי' לקדש והבאתי מדברי התוס' נזיר כ"ח ע"ב ד"ה כב"ע בנוה דנחלקו דשם אמרינן דבכשחוט לשמו שרי לזרוק דמן של"ש להא דבמנחות מ"ז גבי כב"ע דלא מליכו דבר שכשחט לשמו וכדחה נולשמו וכשר של"ש

דמחמת התקנה נעשה כאלו נשחט שמאה ומשא"כ שם דכבשים מיקבעי בשחיטת הזבח ויבואר במק"א פי' דבריהם ועוד כיון דנשחט בטמאה אמרינן דלא נתקדש. כ"כ ולא נטמא ועיין בריטב"א ריש חולין וברמב"ן שם דעיקר הקידוש בקבלה ול"ע מסוטה י"ד בהא דמקשינן קומץ לדם ובקומץ בעינן קידוש המנחה וקידוש הקומץ אפילו לעכב ועיין מנחות כ"ו ועוד לדעת החולקים על הלל"ח וא"כ הא בקפוץ הוי דאורייתא כיון דנתכשר בהדחה כדברי רש"י ז"ל פסחים דלא פריך אקרא ואפילו לדעת הרמב"ם ז"ל דנהכשר בעינן כחותא דבעלים הא בקק"ל הוי ממון בעלים ונודע דברי זקני זללה"ה בס' ת"ו וע"כ ל"ל דלא כ"מ בקפוץ לשחיטה דהא בעינן שכין כ"ם כבתוס' זבחים מ"ז ובשכין כ"ם הכ"מ לשחיטה דאסור לחתוך ולשבור עלמות בכ"ם ועיין במפרשים ולכן הרמב"ם ז"ל בפהמ"ש לא פרש הסיפא דחל י"ד בשבת אקפץ וא"כ י"ל דלענין דאורייתא לא שמכינן אהא דודאי הבעלים טבלו:

**אמנם** י"ל דהנה בפסחים ס"ו אהא דתוחב לו בלמרו הקשו הא בעינן כ"ם ותרלו שהקדישוס השתא ובמרש"א כתב דהכונה שהקדישוס מע"ש דאין מקדישין בשבת ועיין לל"ח דזה דוחק קלת אמנם י"ל לפי דברי המאירי בשבת פ' מפנין דמותר להפקיר בשבת מהא דאמרינן שם דמפנין דמאי בשבת משום דאי בעי מפקיר נכסי ומאכילין את העניים דמאי והנה בפר"ח או"ח תל"ב הביא ראי' דביטול לאו מדין הפקר מהא דמבטל אי שבת ואי יו"ט והא אין מפקירין בשבת וכבר תמה עליו השעה"מ מש"ס הנ"ל ועי' בקהלת יעקב לאלגזי דתמה עליו ג"כ והנה במאירי שם כתב דלכן ל"ד להא דאין מקדישין בשבת דהקדש הוא כמו מכר דמ"ל מכרו להדיוט מ"ל מכרו לשמים כבב"ק אבל בהפקר ליכא שינוי רשות ואפילו זכה בו אחר מאליו הוא זוכה ע"כ והנה לפי"ז י"ל לשיטת רש"י ז"ל בב"מ י"ב גבי מתגלגל דהפקר מדעת חשיב דעת אחרת מקנה וכן הוא שיטת הכ"י ודעת ר"י גאון וא"כ הא שוב לאו מאליו הוא זוכה חשוב כמכר ולפי"ז הפקר איכו עושה קנין וזקני ז"ל בקלה"ח הלכות הפקר וככשי הגר הביא דברי הרמב"ם ז"ל דהפקר אסור לחזור משום דהוי כמו כדר ומשמע דאיכו עושה קנין ואכתי ברשותי' ולכן כתב דבהפקר ומת אפשר דהוא של יורשין כיון דנודר ומת אין היורשים לריכין לקיים נדרו וא"כ כיון דהוי עוד ברשותי' י"ל דחשוב כמכר והא דבשבת פ"ק אמרינן לב"ש גבי שביתת כלים דנר וגיגית אפקירי מפקיר להו וכן בשבת ר"פ קל"א דבלילית בידו להפקירו ולפי"ז הא אכתי שלו הוא כבר תרלו זקני שם וא"כ י"ל לפי"ז דאין מפקירין בשבת ועיין במחנ"א הלכות שלוחין ס"ז על דברת המרי"ט דבהקדש לא מימסרי לשליח אף לשליח ראשון וכתב שם להביא ראי' מהב"י או"ח תל"ב דביטול ליכא ע"י שליח כיון דהוי הפקר דשאני הפקר דליכא מעשה ולכן שרי להפקיר בשבת:

**והנה** י"ל דשיטת רש"י ז"ל הנ"ל דהפקר הוי ד"א מקנה תלוי בפלוגתא דר"י ורבנן בנדרים מ"ג דמודר הנאה מניחו על הסלע ומפקירו ור"י אוסר ואר"י הטעם דס"ל הפקר כמתנה דאתיא מרשות נותן לרשות מקבל ולכן לר"י י"ל דחשוב כד"א מקנה משא"כ לרבנן וא"כ דבר זה דאין מפקירין בשבת בפלוגתא תלוי והנה שם בנדרים מקשינן אטעמא דר"י ובסוף הסוגיא חזר ר"י מטעמי' דבעינן אתי לזיבה ואמר ר"י טעמא דר"י דבעינן בהפקר ג' ורבא הקשה מהמשנה דמקלתן לראשון וכולן לשני ותרץ דטעמא דר"י דגזירה משום מתנת בית חורין ובפרש"י ז"ל בלשון שני דרבא ק"ל טעמא דר"י דהפקר כמתנה:

**והנה** מקשינן בברייתא דהמפקיר את שדהו כל ג' ימים יכול לחזור ובאמר תהא שדה זו מופקרת ליום אי וכו' עד שלא זכה בה יכול לחזור רישא רבנן סיפא ר"י ומתרץ ר"ל דרישא נמי כר"י וכדי שלא תשתכח תורת הפקר וע"ש פרש"י ז"ל ובזה יתיישב קושית דו"ז מהרי"כ מובא בקלות ס' ת"ה בהא דבב"ק ל' בשור שהמית ואח"כ החק אם הוא מועד דכין אותו ד"מ קדמוהו ודכוהו ד"כ אין חוזרין ודכין אותו ד"מ ופריך דלהדר ולדייני' ד"מ והקשה לפי דאמרינן בכריתות כ"ד דשוהכ"ם שהחמו עדיו כל הקודם בו זכה ומשום דאפקרי' וא"כ כאן נמי הא הפקירו קודם שהעמידו בדין ולהנ"ל ניחא בפשוט דהנה בירושלמי פ"ד דב"ק פליגו ר"י ור"ל בשור שהוא יולא לסקול ונמלאו עדים זוממין דר"י אמר כל הקודם בו זכה ור"ל סבר דיאוש של טעות הוא וכן פליגי בעבד שיולא להרג והנה י"ל לפי הנ"ל דלשיטתם אזלי דהנה אנן קי"ל דר"י כימוקו עמו ועיין בכנה"ג בכללי הגי' ס"ד אי ג"כ נגד רבים ועי' בקה"י והנה ר"י הא חזר מטעמי' דלר"י הפקר כמתנה ולר"ל הא סבר כן אליבא דר"י והנה שיטת רש"י ז"ל בגיטין ל"ח דיאוש מטעם הפקר ועי' תוס' ב"ק ס"ו ובקלות סי' שס"א והנה י"ל דאי הפקר כמתנה ועד דאתי לזוכה י"ל דלא מהני הפקר בטעות כיון דהוא כמו מתנה ומכר ולדידי' הפקר הוי ד"א מקנה והוי קנין בטעות ולא קני הזוכה אבל אי הפקר לא הוי כמתנה מהני אפילו בטעות ולכן אזלו שם לשיטתם והנה לרבא כתבתי לעיל דס"ל בטעמא דר"י דהפקר כמתנה והנה בתוס' ב"מ כ"א ד"ה וכמה כתבו דהיכי דמקשת בסתמא ואח"כ נזכר שם התרלן הוא הי' המקשה ובב"ק הא תרן רבא דר"ם התמכי הוא דבעינן אומדנא דבי דינא וא"כ הוא הי' המקשה ולדידי' הא הפקר כמתנה ובעינן דאתי ליד זוכה וכאן הא לא אתי ליד זוכה והב"ד בדכם בודאי לא זכו כמובן ועוד כיון דכתבתי דלדידי' הפקר הוי ד"א מקנה וא"כ תו הוי ברשותו וכדברי זקני בהלכות הפקר ויסולק לפי"ז ג"כ קושיית הגרע"א ז"ל בסנהדרין ע"ט דפליגי בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנג"ד ע"ש והקשה דהא כיון דנתערב בשורים שנג"ד נאסר בהנאה מחמת התערובת והוי כהפקר והוי נגח ואח"כ הפקיר ולהנ"ל הא ר"ל אוקים כן ולדידי' הא בעינן אתי ליד זוכה אמנם קושיא זו בלא"ה ניחא לפי דברי הכתיבות בס' רע"ה דהפקר זה של איסורי הנאה חלוק משאר הפקר דהא לא הפקירו בפה ורק מדין יאוש הוא ועיין בר"ן נדרים מ"ז גבי קונם כהנים ולוים נהנין ני דיטלו ע"כ וא"כ הא במק"א ס' תמ"ח ובנתיבות ס' רס"ב מבואר דיאוש אי כלה קודם דאתי ליד זוכה אליבא דכ"ע לא מהני וע"ם ביסוד קושיית התוס' ב"ק קע"ו בהא דאדעתא דהרי' אפקרי' וא"כ הא כאן לא אתי ליד זוכה והנה לפי הנ"ל ניחא שיטת רש"י בב"מ י"ב גבי זרק ארנקי בפתח זה וילא בפתח אחר דהפקירו ומ"מ חשוב ד"א מקנה כיון דשם בעי רבא ולדידי' הפקר הוי ד"א מקנה כהנ"ל והנה אף דבירושלמי פי' כ"ש פליגי ר"י ור"ל גבי המבקר חמלו ב"ג לאחר הפסח מהו רי"א אסור רשב"ל אמר מותר אמר ר"י בר פינחס נהיר את כד הוינן אמרינן אתי דר"י כר"י ודר"ל כר"מ מ"מ הא מסקינן שם דבחשש הערמה פליגי אמנם עיין בסוגיא דנדרים בפי' הרא"ש שם ובחדושי רשב"א בהכך אקומתות ובקה"י ומאוד אקלר דלא כפניתי לעניכים הללו:

(יד) **ולהנ"ל** יתיישב הא דהוקשו על הרמב"ם ז"ל דלא פסק כר"פ בב"מ י"א דבד"א מקנה לא בעינן עומד בלדו ופסק דע"ה איכו ממון ולא מהני במת"כ קנין אגב דלפי"ז במעשה דר"ג חקנים דבאו בספינה דאר"ג עשור שאני עתיד למוד כתון ליהושע ומקומו מושכר לו ע"ם ובמזג נקנה הא אגב ל"מ דע"ה איכו ממון ואלר ג"כ ל"מ דכי ר"י ור"ע בלד שדהו של ר"ע הי' עומדין ולהכ"ל

י"ל

י"ל דהנה זקני ז"ל סי' ר' ע"ה נסתפק אי הפקר נקנה באג"ק ופלפל שם בדברים נחמדים דנקנה אג"ק והנה בנתיבות תמה דהא קנין אגב ילפינן מהקרא ויתן להם ערים מצורות ושם הי' ד"א מקנה ע"ש אולם לפי שיטת רש"י הנ"ל דהפקר הוי ד"א מקנה ניחא והנה זקני הקשה לפ"ז בהא דרבא אמר בב"מ י"א דשפיר עבד ר"א דלא קיבל התרן דאג"ק דכי לא הי' להם סודר לקנות בחליפין וע"כ דע"ה איני ממון ה"נ ע"ה אינו ממון לקנית אג"ק ופרש"י דאפקירא בעלמא הוי ע"ש ולפ"ז ליקנה באג"ק כשאר הפקר אולם אי נאמר דבסוגיא דכאן אזלי אי הפקר ל"ח ד"א מקנה ובפרט אי נאמר כלשון ראשון דברש"י נדרים בתרולא דרבא ואקל"ר ולכן לא שייך בהפקר אג"ק אולם רבינו לשיטתי' דבפ"ד דנדרים כתב דהפקר הוא כנדר ואסור לחזור בו ולפ"ז מוכח דהפקר אינו עושה קנין ואכתי ברשותי' קאי וכדברי זקני הנ"ל ולפ"ז הוי הפקר ד"א מקנה כהנ"ל ושייך שפיר דיקנא אג"ק ונכון בזה דברי הריף שם:

**והנה** י"ל דשיטת רש"י אי הפקר חשוב דא"מ תלוי אי ילפינן הפקר משביעית ובשמיטה הפירות מופקרין לעולם אולם אי ילפינן הפקר מפיאה והוא ר"י בירושלמי פ' ו' דפיאה ובתוס' חולין קל"ב מבואר דכהן א"י ליטול בע"כ ובשעה"מ בה"א מבואר דלפ"ז למ"ד טה"מ כשאר לו זכות וחשוב כנ"ה אף דאסור ליטול שכר וא"כ אי ילפינן מפיאה אכתי חשוב דא"מ כיון דיש לו זכות עוד ולפ"ז יכול הפקר לקנות אג"ק ול"ק קושיית הנתיבות וניחא לפ"ז קושיית זקני בהא דלא קני ר"י ור"ע בהפקר אג"ק דבפסחים מ"ו ס"ל לר"י ע"ה איכה ממון ושוב לא חשוב דא"מ ובש"כ פ' ש"ן כתיב דרבא ס"ל נ"ה אינו ממון רק בנדרים אסור כיון דוויתור אסור במודר הנאה ע"ש אמנם בקלות כתב דרבא ס"ל טה"מ והא דק"ל כאן אינו ממון הייכו בחלופין דהוא קנין גרוע וניחא בזה ג"כ דברי הרמב"ם הנ"ל דהנה לכאורה לפי דברי הנתיבות בסי' ק"ה דהא דבעי שליחות מבעל ממון דוקא באבידה דבלא זכה בה הוי של הבעלים ולא בהפקר וע' בתוס' ב"מ ע"א ולפי הטעם בהשטמ"ק דלכן בחלב שאין משתמר בעינן עומד בלדו משום דבמליאה ל"מ שליחות דבעינן מבעל ממון וא"כ מ"פ בכאן דכי ר"ג ור"י בלד שדהו הי' עומדין הא בהפקר לא בעינן מבעל ממון וכן ראיתי מקשין אמנם אי רבא ס"ל טה"כ ממון הא לא הוי הפקר כ"כ ולכן ניחא דרבינו לשיטתו דפי' נ"ה איכה ממון בלא"ה לא בעינן עומד בלדו אמנם דבר זה דבהפקר ליכא בעל ממון תלוי אי הפקר הפקר הוי דעא"מ הוי בע"מ וניחא ג"כ כיון דלרבא הוי הפקר דעא"מ כנ"ל ועיין מלה"ר ולפ"ז ניחא שיטת רש"י ז"ל בב"מ י"ב גבי זרק ארנקי דכתב והפקירו כיון דשם אליבא דרבא ולדידי' דטה"מ ואי ילפינן מפיאה חשוב הפקר דא"מ ואולי י"ל דזה תלוי ג"כ בפלוגתא דר"י ורבנן ועיין ירושלמי פ"ו דפיאה ובר"ש שם ובקה"ע ותבין בזה הירושלמי דפסחים פ' כ"ש הפלוגתא דר"י ור"ל לענין הפקר חמלו ב"ג ותבין אל מה ירמזון מלי כי קלרתי מאוד וכתבתי רק ר"ד ד"א בעת העתקה ודו"ק היטב:

(טו) **נחזור** לדברינו להסוגיא דתוחב לו בלמרו דהנה לפי דכתבתי לעיל י"ל הא דהוקשו על הפר"ח באו"ח תל"ד דאין מפקירין בשבת ממפנין דמאי חזי לי' וכן קשה לדידי' ג"כ משבת קל"א דבליכית בידו להפקירן ובשבת י"א דכר וגיגית אפקורי אפקרי כיון דלפי הנ"ל תלוי זה אי הפקר חשוב ד"א מקנה אסור בשבת וכן לשיטת ר"י דהפקר כמתנה ולפי הנ"ל הא בפלוגתא שנו אמנם הא קימ"ל כרבנן והנה לפ"ז יכול להפקיר בשבת וא"כ ניחא קושיית התוס' בפסחים ס"ו דהא בעינן כ"ש ולהנ"ל דהנה לכאורה הא י"ל דעבודתן מחנכתן דהא כל הכלים שעשת משה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחנכתן, והנה אף דשחיטה לאו עבודה הוא מ"מ הא הסכין מקדש להדם כבסוטה י"ד דם אע"ג דקדישתי' סכין בלואר בהמה ועיין רש"י ז"ל שם דמכאן ואילך עבודתן מחנכתן והייכו לכוונה הנ"ל דשוב שייך עבודה מחנך וא"כ כאן ג"כ הא י"ל אף דסכין לא הוי כ"ש העבודה מחנך אמנם הא מדברי התוס' משמע דבעינן קדושת פה קודם וא"כ שייך עבודתן מחנכתן ובת"כ ר"פ ויקרא דרים קרבן ל"ד שיקדים הקדישו להקרבתו ומבואר דבקרבן בעינן ג"כ קדושת פה קודם ועיין בתוס' כריתות כ"ד וברש"י סנהדרין ל"ב דפסולי חולין אין המזבח מקדש ובפרט בעבודה דבשחיטה דעיקר הוא מפני שמקדש להדם לכן לריך מקודם דיתקדש ק"ד אולם לפי הנ"ל הא י"ל דהבעלים הפקירו הסכין כיון דמפקירין בשבת וא"כ הא אי תוחב בבהמה דהקדש וא"כ הא קני ההקדש מטעם חלר וכבב"מ י"ב דבעי האומר לחברו משוך בהמה זו לקנות כלים שעלי' ובב"ק י"ב בהחזיק בעבדים דקני מטלטלין בעודן עליו ואף דאמרינן דחלר מהלכת הוא ול"ק הא דעת הרא"ש בחו"מ סי' ר"ב דמליאה קני ועוד י"ל בכאן לפי דברי הא"ז בב"ק שם בטעם דחלר מהלכת ל"ק ועיין בתוס' גיטין כ"א בממרא דרבא בכתב לה גט וכתן בחלרו וכתב לה שטר מתנה דקנאתה ומתגרשת בו ופנ"י גיטין י"ב ואקל"ר:

**והנה** כודע דברי אגודה מובא במג"א קכ"ד במלא מליאה בבה"כ דל"ק משום דאין יד להקדש ודברי הרשב"ם ותוס' ב"ב ע"ט בהקדיש בור ואח"כ נתמלא מים ואשפה ואח"כ נתמלא זבל דאין מועלין במה שבתוכן אמנם זקני בתיו"ט פ"ג דמעילה תמה דלמה לא יקנה מטעם שליחות ומה דתמה בל"ק הדברי התוס' קידושין כ"ג ויומא י"ט כבר תרן זקני בקלה"ח ס"ר דבגזבר בודאי שליח דרחמנא הוא וכן כודעים דברי הרמב"ן בכאן דיש חלר להקדיש אבל לא לענין מעילה ע"ש וא"כ כיון דהקדש קני שוב שייך בשחוטה עבודתו מחנכתו כיון דלא הוי חולין:

**והנה** לכאורה יש להבין ע"ד פילפול קלה שמיכות התוס' דפסחים שם דאחר דתרלו שהקדישוס השתא כתבו דמשמע דבירושלים איכא דין רה"ר ותמהו המפורשים בשמיכות דבריהם ואי כאמר בה"פ שהקדישום מהשתא הייכו באופן הנ"ל או כיון דיכול להיות באופן הנ"ל שוב יכול אפילו להקדים ובכתובים הטעמתי הדבר ואקל"ר:

**והנה** לפי דכתבתי לעיל ע"כ ל"ל דפסח אף דהוא קק"ל מ"מ הוי חלר דהקדש כרבנן דקק"ל ממון גבוה הוא והנה שיטת הרן על הרי"ף ע"ז ע"ו בסוגיא דנסיוכי דמשום מחמר חייב אף בבהמה שאינה שלו והביא רא"י דאל"כ מאי כ"מ במחמר אי אין לוקין דהא ס"ס איכא משום שביתה בהמתו ושיטת הרשב"א מובא בר"ן דכ"מ דבמחמר אף בחלר חייב והנה בב"א או"ח סי' כ"ג הביא שיטת הלח"מ על משניות דבמחמר ג"כ ל"ע רק בשלו ונסתייע מסוגייתן דפריך לאחר דאמריכן דעשאו כהלל והלא מחמר ולא פריך מעיקרא וע"כ כיון דקודם דמסקינן דהי' מקדישה בעזרה הא ל"ע אמחמר בבהמת הקדש דלאו שלו:

**אמנם** י"ל דאי קק"ל ממון גבוה בה"ג ג"כ אסור לתחוב בלמרו וממילא קנאו חלר ההקדש דזה הוי כמקנה להקדש ולאו מאליו זכי ואף אי קודם יתחב ואח"כ יפקיר הוי ג"כ כזכה להקדש ע"י אמירתו וכעין הרדב"ז תקס"ז דאסור ליקח מעכו"ם דבר שכתבטל בס' דהוי כמבטל איסור לכתחילה ועיין מאירי פ' מפכין הנ"ל וכן לפ"ז אסור

אסור להביא הסכין לעזרה ובפרט לפי דכתבתי לעיל דאי הפקר הוי דעא"מ אסור בשבת ומכ"ש באופן זה אולם אי קק"ל ממון בעלים ועתה תוחב בלמרו והבהמה נכנסת לעזרה מותר דבשעה דהניחה על הבהמה לא קני אולם לפי"ז ע"כ צ"ל דמחמר שייך אפילו בבהמה דלאו שלו וא"כ אין הכרח לסברת הרשב"א דמחמר אפילו בחצר וכ"מ שפיר בהלאו דמחמר והנה בהא דכתבו דמכאן משמע דירושלים הוי רה"ר כתב מהרש"א דבכרמלית ל"ש מחמר והנה הוכחתו מהמולא תפילין לא ידענא אמנם י"ל לפי דברי הש"ס בר"פ מי שהחשיך דכל שבגופו פטור אבל אסור בבהמה מותר לכתחילה כאן בכרמלית ג"כ מותר אמנם לפי רשב"א הנ"ל הא אף בחצר שייך מחמר ליכא רא" ולכן כתבו דעתה דירושלים דין רה"ר כיון דשוב אין הכרח לסברת הרשב"א ואקלר דים לדחות קלת דבתוס' רי"ד מה"ק לשבת ובע"ז ט"ו כתב עוד חילק בין ש"ב ללאו דמחמר לענין להתחיל מלאכה בעו"ם לגמור בשבת דמשום ש"ב ליכא ומשא"כ משום מחמר ע"ם וכיאה בזה האי דקשה ג"כ בהא דפריך בסוגיין ממחמר ולא משום ש"ב ולהכ"ל הא משום ש"ב הי' יכול להניח מעו"ם וכיאה בזה קושיית הקדמונים בשבת קנ"ג וברשב"א שבת מבואר דאף בבהמה שאינה שלו שייך ג"כ מחמר ועיין בהה"מ פ"ל מה"ש הי"ג ועי' בתשובות הריב"ש ס' כ"ד וסי' י"ח דכ"כ ועיין בהמקומות השייכים ברש"י ותוס' עירובין מ"ג בדין דיושב בקרון ובהמת מושכתן ועיין בחת"ם חאו"מ ס' קל"ד לענין רופא ישראל אי מותר ליסע בשבת ומשום שאינו מעכיכינו אקלר ודוק:

**ונחזור** לפי"ז לסוגיא דקפון לשיטת הרמ"ק הנ"ל הנה הקשתי דמאי פריך מ"ש סכין ומ"ש קפון הא בסכין הוי רק סד"ר כיון דתנה"ק דרבנן משא"כ בקפון דבעי סכין כ"ש והקפון הוי לחתוך בשר ושוב נתכשר מדאורייתא אמנם הא י"ל דיקדים אמכס הא הוי דבר שאינו שלו ולא מלי להקדים אמכס הא נמלא בגזייתא כבפרש"י ז"ל והוי כרה"ר ונתייאש אולם הא שמא לא נתייאש בעת שנפל ולא הוי מהני דברים דחשבינן בחו"מ רס"א דתיכף מרגיש כשנפל וא"כ הא שמא הוי ישאלנו"ד ולא הוי יאוש אמנם מובא במפרשים בטעם דישלמ"ד ל"מ כיון שבא לידו קודם היאוש ונתחייב בהשבה ונודע דברי הרמב"ן בב"מ כ"ו בראה סלע שנפל וכעין דברי הח"ל ביאוש בחוב דל"מ והייכו כיון דבאיסורא אתי לידי ועיין בריטב"א ז"ל בסוגיא אולם לפי"ז היכי דבא לרשות אחר שוב ל"ש ה"ט דלדידי' הא לאו באיסור בא לידו וקנה ונודע ג"כ דברי הפוסקים בלוקח ועיין בקלות שם והדברים עתיקין וא"כ לפי"ז הא כתבתי לעיל דשייך בעזרה דקונה וא"כ הא לאחר יאוש הוא ולא הוי ברשותא דמרא ואפשר דיכול להפקירן ואקלר וא"כ הא שוב אי ההקדש קני שוב שייך עבודתו מחככתו כהנ"ל וא"כ י"ל דהכ"מ הוא בהקפון ג"כ לשחוטה ושוב הוי ג"כ רק דרבנן ולכן תרלו דבא בשבת וא"כ כיון דמטעם יד ל"מ בהקדש וע"כ משום חלר ושליחות וא"כ י"ל דלא מלי ההקדש לזכות מטעם למ"ע דהגזבר ג"כ אי לזכות עי' מנה"ע רס"ו ומש"ל וכיאה שיטת הרמ"ק וי"ל עוד דכי בחפזי ודוק אולם לפי דברי הש"ס פסחים דמקדים אדם פסחו בשבת ה"ה יכול להקדים הסכין ועי' קר"א על מהרש"א הנ"ל:

(עז) **אמנם** לפי הנ"ל קשה דהא הוי ס"ט ברה"ר וספיקו טהור והנה נודע דברי הריטב"א דבקדשים דהסה"ד פוסל אף ס' ברה"ר טמא אולם מש"ס סוטה כ"ט ושבת ט"ו ופסחים י"ט כ' וחולין ט' משמע להפך ועיין והנה לכאורה יובן דברי הריטב"א דז"ל ברים חולין אלא שאין הקושיא כלום דבמוקדשין בכה"ג לאו בס"ט דייכינן דהא בעי שימור דכתיב משמרת תרומות אלא לריך שיהא ברי לו שהן טהורין עכ"ל והרלון הוא דנודע

דברי הר"ש מפליזו בב"מ ו' גבי קפן אי מן המכוין דלא מהני רוב במעשר בהמה דבעינן עשירי ודאי ולא ספק וכעין דברי החו"ד בק"י ועיין פליתי ס"ב והנה בע"ז פליגי בס"ט ברה"ר אי גברא בעי טבילה והנה ברפ"ה דטהרות ס"ל לר"ע דס"ט ברה"ר טמא והקשה הר"ש וכי ל"ל ס"ט ברה"ר טהור ותי' שם דזה דוקא בטהרות אבל בגברא כיון דאפשר בטבילה טמא ולפי"ז מובן כוונת הריטב"א כיון דחזינן דהיכא דאפשר בעי טבילה וא"כ הוי עכ"פ שם טומאה ולכן לא הוי שימור ודאי ובקרא כתיב משמרת ולכן כיחא מהכי מקומות די"ל דאז"ל אי לא בעי כלל טבילה ויסולק בזה קושיית הנוב"י ק"ד על הרמב"ם ז"ל דלא מלריך בטמא ששחט דיאמר ברי לי ולהכ"ל הא התוס' הקשו הא עזרה רה"ר וס' טהור אולם לפי הנ"ל נכון דהא בעינן שימור ודאי וא"כ הרמב"ם ז"ל דפי בפ"י מהלכות מקואות פי' דאומרים לו אם טבלת אין בכך הפסד ובמ"ל כתב דס"ל דטהור לגמרי וא"כ הא לדידי' שוב הוי ס"ט ברה"ר והנה לפי"ז ניחא קושיית התוס' דשם בהא אין מטבילין בשבת ולהכ"ל י"ל דעכ"פ לכתחילה בעי טבילה וא"כ שוב י"ל דלא חשוב מתקן לפי דברי הר"ן ז"ל גבי לולב לריך אגד דהיכי דבדיעבד כשר ל"ש מתקן:

**אמנם** הקשיתי במ"א על דברי הר"ן מסוגיא דבכור שנפל לבור בילה כ"ז מאי הוי עלה אר"י ת"ש בתליא באשלי רברבי וכו' אלא בשיטת ר"מ אמרוה דתנן השוחט את הבכור ואח"כ הראה את מומו ר"י מתיר ור"מ אוסר וכו' אמר לי' אביי אטו התם ברואה מומין פליגי בקנסא פליגי ע"כ ולדברי הר"ן ז"ל דהיכי דמותר בדיעבד ל"ש מתקן הא שפיר שייך הפלוגתא דהכה ברש"י ז"ל פי' הטעם דאין רואין מומין ביו"ט משום דהוי מתקן וא"כ הא אי נשחט בדיעבד כשר שוב ל"ש מתקן כהנ"ל וי"ל ואכ"מ ודוק:

**נמשכתי** קלת לענין אחר מה שעלה ברעיוני בעת העתקה בדברי הרימ"ק דלפי"ז לא יסתור פרוש' בהש"ס זבחים כ"ו:

**והנה** בכתובים האריכתי עוד ביסוב קושיית השג"א מהוריות דאי כאמר דמיירי שם בעוף וא"כ לפי דברי התו"ם מעילה י"ז דדם בעודו בבשר בשר חשוב וא"כ הא בעוף נתה מן העוף בעלמו ולא נפסל מעיקרא בשקה"ח דרק דם נפסל ואי אח"כ דמזה תיכף הוא באויר המזבח ומקדשו האויר כבזבחים פ"ח וזבחים כ"ה ועוד לפי דברי הש"ס ל"ב בחטאת העוף שהכנים דמה בלוארה בפנים מהו לואה ככ"ם ומפסיל וא"כ לשיטת התוס' זבחים פ"ז ומנחות ז' דלשיטת רש"י ז"ל לא מסכחת עלו בדיעבד רק אי עירה דמן לכלי חול דבלא"ה כ"ם מקדש פסולין ואף דלפי"ז לא משכחת פיגול בעוף כיון דתמיד יעלה לכתחילה והוי כה"א דאמרינן בזבחים בסוגיא דעולת העוף היכי משכחת לה הא קלעא מזבח אולם שם אי נתפגל הא ממילא נפסל הלואר ג"כ ולא הוי כ"ם משא"כ בזבחים ל"ב הא הפסול לאו בעוף בעלמו רק משום דהכנים הדם וא"ת דהוי ככ"ם הא לא נפסל ועיין תוס' ב"מ ל' וא"כ ה"ה לפי"ז בפסול בשקה"ח דעיקר הפסול הוא בדם ועוד לפי דברי התוס' זבחים ס"ח שיתקדש קודם בכ"ם ועוד יש לחלק וכתבתי שם ג"כ דדבר זה פלוגתא הוא אי הוי ככ"ם דאל"כ יוקשה לפי דברי התוס' זבחים ס"ח ופ"ד בה"פ דפסולן בקדש הייכו שנתקדש בכ"ם דלפי"ז בפסולי עוף הא לא נתקדש ובתוס' זבחים ס"ט לענין קידש כ"ם במנחה בנוה דכיון דעבודתה ביד לא הוי פסולו בקדש משא"כ בשחוטה דסכין מקדש ועיין תוס' מנחות ה' ד"ה שהמנחות טעינות כלי דכי דלא הוי

הוי קולא גבי עופות דלא מקדשו בכ"ש ולפי"ז יקשה סוגיא דזבחים פ"ח דקלטה מזבח הא לא נתקדש בקדושת כ"ש והנה ביומא מ"ח בעי ר"פ אי ידיו של כהן ככ"ש וא"כ שייך לומר כאן דנתקדש בידיו אולם י"ל דע"כ לא איבעיא לן אלא במקום עבודה כגון בחפונת קטורת אבל שחיטה הא לאו עבודה ומשום לקדש להדם הא בעוף ל"ב קבלה ג"כ בכ"ש אמנם כתבתי שם די"ל דזה תלוי בפלוגתא דר"ע וריה"ג בזבחים פ"ד אי בפסולי עוף שייך ג"כ עלו לא ירדו וממשמעות הפסוקים אין הכרח ע"ש וי"ל דפליגי בזה בזה דהא בעוף ליכא קידש כ"ש ופליגי אי ידיו הוי ככ"ש ככ"ש ולכן לר"ע שפיר ידיו של כהן ככ"ש דלשיטתי' דס"ל בחולין י"ז דבשר נחירה נותר במדבר ובת"א מובא בצל"ח דלדידי' במדבר הי' שחיטה עבודה להטעם דשחיטה ל"ע השוה בחולין כבקדשים ולפי"ז י"ל דלא"כ כמי רק לענין זר ל"ע הוא ולא לשאר דברים והוי כהא דפ"ק דביצה מתקנת ריב"ז ואילך ע"ש וכ"כ ונודע דברי הגאון הקדוש ר' לוי יצחק ז"ל מברדיטוב בספרי מצורע וניחא בזה דברי הש"ס זבחים ס"ה דאמר ר"ע וכי תעלה ע"ד שזר קרב לגבי מזבח ובתוס' הק' מהלכת אליתא ולהנ"ל י"ל כיון דלדידי' במליקה הוי ידיו ככ"ש הא ניחא ידיו של כהן אבל לא של זר אולם הלבון לא משמע כן וכן כתבתי בק' הלח"מ על הר"מ בפ"ג מפסהמ"ק דפסק אויר מזבח כמזבח ופי' דמחשבה פוסלת בעולת העוף ובגי' מצרכינן דיחשב ע"מ להוריד קודם עה"ש דאל"כ קלטה מזבח ולהנ"ל דהנה שמעתי מקשין לדברי התוס' זבחים דאיכא אליבא בין קרבן למזבח לא מקדש וא"כ מליקה דהיתה על גב היד של כהן ולא קלטה מזבח אולם לפמש"ל ע"כ צ"ל דשם אזלינן אי ידיו הוי ככ"ש דאל"כ ל"ה פסולו בקדש והא כי התוס' דכ"ש אין חולק ועי' יומא כ"ה בהכיה מרק בתוך מרק ובעיא דר"פ אי ידיו של כהן הוי ככ"ש י"ל דבעי אליבא דרבנן ולפי"ז למדס"ל דידיו הוי ככ"ש י"ל דה"ה הנותר ג"כ ככ"ש ול"ק ק' הסג"א אולם יקל"ע בכ"ז וכן הבאתי מרש"י זבחים פ"ב דבהנהו דעלו לא מרצי ובהוריות ד' נתכפרה כתיב וניחא לפי"ז ק' הנ"ל דאי נותר ככ"ש לא משכחת פיגול בעוף כיון דלא מרצה הוי ככ"ש שנפגם עי' זבחים פ"ח בסכין ומטרפת ובכתובים הארכתי לחלק דבפסול זה דבקה"ח מרצי ג"כ ואכמ"ל וא"ל דלר"ע דבפסולי עוף ג"כ לא ירד ל"ב פסולו בקדש דהא בזבחים פ"ד ס"ל בבע"מ דלא ירד משום דכשר בעופות ועוד דאזה לא פליג כגון בטריפה ושאר דברים והנה הקשתי במק"א לפי"ז במנחות ו' בסוגיא דמן הבקר דפריך דהא ק"ו מבע"מ וקי' הא פרכינן שם משבועות ומשכי כר"ע והא לר"ע בבע"מ בעולה לא ירד משא"כ בטריפה ואי ילפינן מבע"מ ה"א דגם בטרפה לא ירד דדיו ועי' בסוף סוגיא וי"ל ודוק ובעיקר הק' מהא דבעוף אין פסלו בקדש י"ל היכי דלא בעי כלל כלי ועי' תוס' זבחים כי ד"ה יליאה ומנחות ני' דבמנחת כהנים דל"ש קמיצה ומפסיל ביוצא בקדושת כלי לחוד וה"כ י"ל דאי ל"ש קדושת כלי זה בלחוד עיקר הקידוש הוי ואקל"ר ודוק:

(יח) **ומאחר** שהבאתי שיטת התוס' מ"ד הארי הח"י בעל שג"א והכרחנו שיטתם דדם נפסל בתחילת שקיעה נבוא להסוגיא דביצה כי ביגוז ק' הפנ"י דמה קמ"ל רבא כיון דבברייתא דכב"ע ומפורש דזורק הדם ע"מ לאכול להבשר ונראה דהבאתי דברי התוס' חגיגה ז' דהא דלא מייתי נוכ"ד ללאת הש"ם דמיירי בהקריב הש"ם וק' הנ"א דלמדס"ל הואיל יקריב נוכ"ד הואיל אי מקלעי אורחים דעדיין לא ילאו והנה א"ל דכאן מיירי בשחט סמוך לשקיעה דאין שהות לאורחים לבוא ובהתוס' פסחים מ"ו בהא דחייב ר"א ברודה חלות דבש דהא מתירין לזרוק הדם ולפי דהוכחתי שיטת התוס' דדם נפסל בתחילת שקיעה והוא די מיל קודם לאה"כ ואיכא שהות ושייך הואיל ואי

דאכתי מדרבנן אסור הא התוס' הק' דהאיך מותר לאכול הבשר הא לא מיקטרי אימורין ותי' משום דלא"א ובע"א כי דהאי כללא ל"ש אלא אי מדאורייתא אסור אמנם בעיקר ק' הנ"א כתבתי לשיטת הח"ל קנ"א והעמים כן ברש"י פסחים פ"ח דבתחילת אכילתא אסור ג"כ למעט וכאן הא ע"כ צריך לשייר בשביל האורחים ואף דבלא"ה הא נאכל לב' ימים עכ"פ בעינן דיהי' ראוי לאכול כמה דבעי ביום זבחו ואקל"ר ולכן ל"ק בנוכ"ד:

**והנה** לפי"ז ע"כ צ"ל דלרבא איכא מצוה באכילת קק"ל ג"כ דלא כשיטת הצל"ח ולכן שייך כאן האי כללא ואמרתי לפי"ז פרפרת נאה בפסחים כ"ע דרמי לי' ר"ס לרבא כתיב לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין וכתיב עולת שבת בשבתו ולא עו"ח ביו"ט ומשנינן בי"ד שחל להיות בשבת עסקינן דח"ש קריבין ביו"ט ובתוס' הק' דל"ל לר"ע קרא דח"ש קריבין ביו"ט ת"ל מקרא דלא ילין ונראה דהנה בשיטה"ק הו"ח הק' לדברי התוס' יומא מ"ו דבסמוך לאור הבקר דכיון לדחות להדלקת עלי המערכה מותר להקריב אברי דחול א"כ הא יכול לומר בהקרא דלא ילין דיקטיר בסוף לילה ע"ש אמנם י"ל הא לכאורה ק' לדברי הירושלמי שבת גבי זר ששימש בשבת ובהקטרה הא הבערה ללאו יצאת ותי' כיון דרוצה בעוכלן כמבשל דמי וא"כ הא איכא איסור נוסף בבישול דלא נדחה בהדלקה וכן הקשו אמנם י"ל דמק"א כי להבין דאזה התייחסות איכא למלאכת בישול וכן אמאי כאיד הבבלי יבמות ל"ג מסברא זו והנה במ"ק ב' פליגי במנכש ומשקה מים לזרעים דמשום מאי מתרינן לרבה משום חורש דמה דרכו של חורש לרפויי ארעא ה"כ מרפויי ארעא ולר"י משום זורע מה דרכו של זורע לצמוח פירא ה"כ ובתוס' שם כי דלרבה אזלינן בתר עיקר המלאכה ולר"י אזלינן בתר מחשבתו לצמוח פרי אף דזה ל"ה דומיא דמלאכה זו וא"כ ה"כ י"ל דאי אזלינן בתר מחשבתו דרוצה בעוכלן אף דלא"ה מלאכה זו חייב אולם אף דניזול בתר המחשבה ל"ש ג"כ למלאכת בשול וכי כיון דעיקר החלוק בין בשול להבערה דבבישול המלאכה לתקן דברים שא"ר לאכילה ולאחר בישולם ראוי וא"כ בהקטרה דכללא בידן דכמה דלא נתקטרו האימורין אסור הבשר וא"ר לאכילה ולכן שייך בהקטרה בישול דכך לי א"ר בעלם ובכמות לא"ר באיכות מחמת איסור וא"כ לפי"ז איכא חלוק בין קרבנות הנאכלין לקרבנות שאין נאכלין דלגבם ל"ש מלאכת בישול וי"ל דהירושלמי מיירי בקרבנות הנאכלין כגון בשעיר החטאת ואף דהא ס"ס א"ר לאכילה דהא זר מחלל עבודה בזה י"ל דלדעתו הא ראוי וכדברי התוס' ביצה י"ב בהמבשל גה"נ ביו"ט ועי' תוס' שבת ק"ו והנה לפי"ז בקק"ל אי שייך בהקטרה בשול תלוי ג"כ אי שייך בקק"ל הכלל דכמה דלא מתקטרי אימורין אינם ראוים לאכול הבשר ובסוגיא דכסדרו בחול כי בהא דפליגי ר"ע ור"י בשבת ע"פ ור"ע לא חיים למכמר בשרא וכי הפי' דמכמ"ב הייכו דיסריח קצת ושוב לא יהי' למשחה לגדולה דלקריחן גוזר והאי לא חיישינן דלא יפלג ר"י והסברתי דפליגי בשיטת רש"י ותוס' זבחים ע"ה אי באכילת בעלים בעינן ג"כ למשחה וכי דאזלי לשיטתם בב"ק י"ב אי באכילת בעלים לאח"ם אמרינן משלחן גבוה קזכי דעיקר דבעינן למשחה ילפינן בחולין קל"ב ואכי כתתי וגי' למשחה והיינו במקום דאכי כתתי דמשלחן גבוה קזכו וא"כ לפי"ז לר"י ממילא אסור לאכול קודם הקטר האימורין אף בקק"ל כיון דלדידי' משלחן גבוה קזכי צריך להקטיר מקודם האימורין אבל אי בקק"ל ל"א משלחן גבוה קזכי י"ל כדברי הצל"ח הנ"ל דמותר לאכול קודם הקטרת האימורין ופלפלתי לפי"ז בכמה סוגיות ואכ"מ ועתה באתי השייך לענייני ועתה הכי נתחדו הדברים ביגוז ק' התוס' דל"ל לר"ע הקרא דח"ש

קריבין

קריבין ביו"ט ת"ל ומקרא דלי' הא ק' מוקמי בסוף לילה דכיון יו"ט לדחות אולם הא איכא איסור נוסף דבישול ובישול ל"ש רק משום דכ"כ דלא מתקטרי אימורין וזה שייך רק אי אמרינן בפסח קק"ל משלמן גבוה קזכי ולר"ע דלא"ח למכמ"ב וע"כ דל"ב למשחה כשיטת התוס' וע"כ דלאו משלחן גבוה קזכי וא"כ י"ל כשיטת הלל"ח דבקק"ל מותר לאכול קודם הקטרה ושוב ל"ש איסור בישול ושוב ליכא איסור נוסף ושוב יכול לאוקמי בסוף לילה כהכ"ל משא"כ לרבא שפיר ק' דלדידי' בקק"ל ג"כ שייך הך כללא כהכ"ל והדבר נחמד והנה לפי דכי דזה דברולה בעכולן חייבין עליו אף דבמעשה ל"ה כמלאכת בישול היינו אליבא דמו"ד במ"ק דאזלינן בתר מחשבתו יתיישב בפשוט ק' התוס' הכ"ל דהנה רבא ס"ל במנחות ק"ד בפרש מלודה להעלות דגים והעלה דגים ותינוק דחייב דאזלינן בתר מחשבתו וא"כ שייך לדידי' ג"כ בהקטרה מלאכת בישול ול"ש להרך בסוף לילה דכבר ניתן שבת לדחות כהכ"ל משא"כ אליבא דר"ע ודוק:

(יט) **והנה** כ' שם לפי"ז לפרש הלשון בפסחים ק"ט דא"ל ר"א לר"ע עקיבא מ"ש בתורה במועדו בין בחול בין בשבת ותמהו דאמאי קרי לי' בשמו ונראה דהנה בתוס' פסחים ל"ג הקי' בהא דאמרינן דר"ע ס"ל אבו"ז על ע"ם דמנ"ל דהא זה ילפינן רק אי נ"מ הי' שחל שביעי שלהן בע"פ ור"ע בקוכה כ"ה לא ק"ל כן ונראה דהנה לכאורה ק' בהא דהקשו מלא ילין דח"ח אק' ביו"ט הא בתוס' הק' דהא הקרא בנותר דבשר מיירי ותי' דמשמע דקרא מיירי בכל ענין בין בבשר ובין באימורין וא"כ ק' לפי דברי התוס' דאתיא כר"ע ור"ע ס"ל דפסח נאכל עד שעת הפזון ולפי דקיימ"ל דאכילת פסחים מעכבי וי"ל דאיירי בנסתייר מבשר דלא אכיל עוד וכ"כ דלא מקטרי אימורין לא נתאכל הבשר וכיון עשה דוחה ל"ת וא"ל דבלא"ה עשהו כמעמאו דהא אי דוחה ממילא הוי אפבר ואי דהוי עשה דפשיטה הא מודע ומהב"ע דבעשה החמיר אף עי"פ דוחה ואי לדברי הש"ק מנחות כ"ו דקומץ מתיר השירים כשהלית האור ברובו וה"ה י"ל לענין האימורין דמתירין הבשר ג"כ ברוב סגי ול"ה בעידנא דלדברי התוס' פסחים כ"ט ד"ה אתי בעשה החמור ל"ב בעידנא וכן י"ל בין קומץ לאימורין ואי דיו"ע הוי עול"ת הא התוס' בזילה י"ב כי למאן דס"ל הואיל ליכא רק איסור דלכס ולשיטת הלס"ז כתובות עשה דוחה ללהמ"ע וכן ל"ש כאן ל"ת דמוקדם לדברי התוס' עירובין ק"י ואי דהא הכהן מקטיר והוי חטא כדי שיזכה חברך הא משכחת אי הכהן לא ילא אמכם כאן לרבא רמי ורבא דייק בפסחים ה' דר"ע ל"ל מתוך ומשמא איכא עול"ת:

**ולבאורה** יובן בזה הא דאמר משום דח"ש קריבין בחול אבן ניקוס וכימא דהאק"ר בי"ד שחל להיות בשבת עסקינן וא"ל שבקי' לקרא דדחיק ומוקי אכפשי' דמוה הטיב לו ואמאי לא מוקי כן ולהכ"ל דהנה הא רק לרבא ואליבא דר"ע ק' והנה הא דלא רלה לאוקמי בשבת י"ל דהא בתוס' הק' לב"ת דחגיגה ה"ה כפסח דזבח חג זה חגיגה הא מודה דלא נודה דלא דחי שבת עי' תוס' פסחים ע' והרן דהירושלמי דמיירי בעבר והקריב דחיק לי' ודאי לא קתני כביבמות ע"ח בדאי להתירא אולם י"ל דאפילו לר"י אי סובר כב"ת ע"כ ל"ל ג"כ בהקריב בשבת דהנה ב"ת סובר דחגיגת י"ד נאכל ליום ולילה וק' לדידי' מהקרא דלא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון דהוכיחו בגי' דנאכל ל"ב ימים ולילה והבקר הוא של ט"ז:

**אמנם** י"ל לפי דהבאתי לעיל שיטת הרמ"ק דבחל ע"פ בשבת מביאין החגיגה מע"ש ונאכל למו"ש דאוקי לילות בהדי ימים כבש"ד בפסחים ק"כ לענין פסח והרא"ש

חולק כיון דחגיגה נאכל ביום זבחו ואמאי לא יעלה וא"כ י"ל היכי דעבר ושחט החגיגה בשבת והאימורין אסור להקריב וא"כ אסור לאכול הבשר וא"י"ל דהא בל"א עשאוהו ככמוהו לדברי התוס' יומא כ"ט דל"א הא' כללא אלא בהי' ראוי מעיקרא וי"ל דבכאן אף הרא"ש מודה דנאכל אח"כ ליום אחר כיון דביום זבחו א"א לאכול והא דבפסח אמרינן אוקי לילות בהדי ימים הא ברשב"מ פי' משום דפסח אינו נאכל רק בלילה וללי"ש שם בודאי ניחא ע"ש וא"כ בה"ג הא משכחת ב' ימים ובקר הוא של ט"ז דהכה זה פשיטא דאף לב"ת דחגיגת י"ד הוא כפסח אבל נאכלת ביום זבחו כפשטא דקרייתא דנאכלת ליום ולילה וכדמשמע מהרמ"ק דאוקי לילות בהדי ימים כגד יום זבחו והנה ניחא לפי"ז בפשוט ק' השבו"י על הרמ"ק מסוגיא דקפון דמתרץ כשבא בשבת הא אכתי מביאין החגיגה מע"ש דהכה בתוס' כאן כי דפלוגתא הוא אי החגיגה דאורייתא או דרבנן והנה אי דאורייתא כי המפורשים דהטעם הוא שיהא הפסח נאכל על השובע ועי' במרש"א ואף דנאכל ביום שייך ג"כ על השובע ועי' במרש"א ואף דנאכל ביום שייך ג"כ על השובע דבלילה לא יהי' רעב אמנם זה אי מביא בי"ג הא בודאי לא יהי' על השובע עד ליום כ"ו ולכן ניחא ק' הרא"ש דהא ביום זבחו ראוי דהא שוב לא יהי' על השובע אולם אי החגיגה מדרבנן כדי שיהא נאכל על השובע ומדאורייתא הא יכול לאכול ביום זבחו שוב ק' ק' הרא"ש ואולי זה תלוי במחלוקת אי א"ר דרבנן הוי א"ר דאורייתא ועי' בלס"ז ב"ב פ"א וט"א חגיגה ז' וא"כ י"ל דהרמ"ק פי' אי חגיגה דאורייתא אבל בפסחים דאזלינן שם דהגיגה דרבנן כדברי התוס' שם ל"ש כן משום ק' הרא"ש ודו"ק ולפי"ז מובן המסקנא ועריא דלכן הקשה ר"ס לרבא לשיטתי' בפסחים דר"ע לק"ל הואיל ושוב ל"ש עשה דוחה דהוי לתו"ע וב"יד שחל להיות בשבת דוחק לי' דא"כ ק' לב"ת והתרן דעבר והקריב לא כ"ל לכן תרן לו דשבקי' לקרא דאפילו לר"י אי יסבור כב"ת הא ע"כ ל"ל שעבר והקריב משום הוכחת הגי' דנאכל לשני ימים ובפרט לר"י דחיים בפסח לנוכמר בשרא וע"כ דלדידי' שייך בקק"ל ג"כ הא' כללא דכמה דלא מתקטרי אימורין וכו' ולרבא לשיטתי' שם וכן לפי"ז א"ר בשבת לאכול דהא לנבל אסור וחי הא מודע דברי הב"ע דבקדשים אסור משום דל"ה למשחה ובפרט בלא כמלה וניחא לפי"ז ק' התוס' במנחות מ"ח דיזרוק לאכול חי ודוק הטב:

(כ) **ונחזור** לדברינו דלר"ע דל"ל מתוך שפיר ק' הקרא דלא ילין והנה לפי"ז יובן הלשון הבפסחים ס"ו הלכה זו נתעלמה מב"ב פעם אי חל י"ד בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה שבת ודקדקו על הלשון שכחו ולא ידעו ונראה דהנה מהקרא דלא ילין דמיירי בי"ד שחל להיות בשבת מוכח דדוחה שבת אמנם הא י"ל דעשה דאכילת פסח דוחה ואי דהוי לתו"ע הא אי כאמר מתוך ליכא רק להמ"ע דלכס והנה לב"ב יש להוכיח דל"ל מתוך דהנה בפסחים מ"ו בכילד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט ס"ל תטול בלונן ובתוס' הק' דאמאי לא ישרפנה ביו"ט דהא יכול להנות בשעת בעורה והתרן דכיון דרק הנאה דבשעת הסקה מותר הוי כלורך גבוה דחו ועי' תוס' שבת כ"ד ותי' משום דגזרינן אטו שלא ללורך תרומה ובלל"ה כי דהא דכי בשבת דסל"ל תרומה ל"ג משום דיכיל להנות בשרפתה דכיון דכאן בפסח איירי ועתידה להחמין בודאי ישרפנה משא"כ שם והנה מדלא כי התוס' כתם דגזרינן אטו קדשים פסולים כמו שם דהוא טעם הכולל ע"כ דגבי עיסת חלה טהורה ל"ש לגזור אטו קדשים דכאן משום איסור חמץ שורפה וקלרתי ורק משום תרומת חמץ כה"ג גזרינן והנה לכאורה ק' דאמאי לא ישרפנה ביו"ט הא עכ"פ לורך קלת איכא

איכא שלא יעבור בב״י וכמ״ש הפ״י פסחים ה׳ ע״ב ק׳ הרא״ב ונכון בזה דדייק דנ״ל מתוך דהא שריפת חמץ ילפינן מנותר ונותר גופה א״ם ביו״ט ותי׳ משום דבחמץ עובר בב״י אונס י״ל דזה הוי כלצורך גבוה אי עיקר הוא דלא יעבור אב״י ואי דלפי״ז מאי דייקינן לר״ע דנ״ל מתוך והוי כמוכ״ד דגלי רחמנא לכם אולם הדבר נכון דהא נודע ק׳ האו״ז דאמאי לא ניחא עשה דשריפת חמץ דוחה לנ״ת דיו״ט וע״כ משום דיו״ט הוי עשה ול״ת והא ניחא אי ל״ל מתוך אבל אי אמרינן מתוך הא ליכא רק העשה דלכם ולא לגבוה ושוב יכול לדחות אולם אכתי קשה איך שייך כאן גזירה לשיטת התוס׳ במנחות ס״ח דבדבר דליכא לאו לא גזרינן וא״כ בתרומה שנ״ל כה״ג הא ליכא רק עשה דלכם וע״כ דס״ל לב״ב דנ״ה מתוך ושוב הוי עשה ול״ת וכ״ש דברי התוס׳ בצילה י״ב וא״כ שוב ע״כ ל״ל דהקרא דלא ילין מיירי בחל י״ד בשבת וע״כ שמעינן דפסח דוחה שבת ולכן ניחא עתה הלשון שכחו ולא ידעו היינו דשכחו שיטתם בזה דהטיל בלוקן וזה לפילפולא דעיין בספרי ס״ד בפי׳ דברי התוס׳ דמנחות ועוד דכאן הוי להמ״ע וי״ל ודו״ק :

**ואבינה** בזה עוד לאות לבונס ז״ל בפסחים ע׳ תנ״א יהודה ב״ד פי׳ וכו׳ ויסב לי בדרום אמר אם יבוא אליהו ויאמר מפ״נ לא הגגתם חגיגה בשבת וכו׳ ול״ל דלמה כ״מ מלין המקום בהלך ליסב בדרום ולהכ״ל דהנה אי מוקמינן הקרא דל״י זבח חג הפסח בי״ד שחל בשבת ובתוס׳ הקי׳ הא אין חגיגה דוחה שבת ולהתרין דאי הקרי״ב הקשו אי כ״מ דא״ר ל״ת א״ב ל״מ ולהתרן השוריהו שלא יבוא לידי לינה הקי׳ אי אין לינה מועלת ברמ״מ והדברים עתיקין וע״כ מוכח דחגיגה דו״ש אולם הא י״ל מלך עשה דאכילת פסח דוחה ובעשה התמור לא אכפת לן בפשיעה אונס אי אכילת פסחים רק למצוה הא במנחות ע״ב אמרינן דבשביל לכתחילה לא דחי והנה בזבחים כ״ב אמרינן דזקני דרום סברי מצוה מן המובחר קרבנותיהן והא דכי א״ב לפי אכלו היינו למצוה וזה דיסב בדרום היינו בשיטת זקני דרום דלפי״ז ע״כ נשמע דחגיגה דוחה שבת ול״ש כאן דראוי לאכילה בעינן עי׳ פסחים ס״א ודו״ק :

(כ״ב) **אמנם** אכתי ק׳ אף אי ל״ל הואיל ויו״ט עול״ת לדברי התוס׳ זבחים ל״ג דעשה ש״ב כרת דוחה לל״ת ועשה ועי׳ בתוס׳ חולין ע״ח לענין או״ב דגבי פסח דעול״ת דלא כ״כ ולפי״ז אכתי ק׳ לר״ע הא יכול להוקמי משום עשה דאכילת פסחים וממשום דלא מוקטרי אימורין אסור לאכול הבשר אולם לפמש״ל דלר״ע דל״ח למכמב״ם משום דל״ב למשחה בקק״ל וממשום דלאו משולחן גבוה קזכי ולא בעינן הקטרת אימורין לאכול הבשר ניחא ונחזור עתה לק׳ התוס׳ פסחים ל״ג דמכ״ל לר״ע דאין שו״ז על נ״ם למאי כתב רחמנא דמצוה אין עושה פשיטא דהא כתיב א״ש לפי אכלו ותי׳ או דס״ד דגם שני לא יעשה דשני תשלומי דראשון או דקמ״ל דלצור עבדי בטומאה והנה תרן הראשון כ״כ דלא יתכן לר״ע דק״ל בכריתות ז׳ מגדף היינו מברך את השם וק״ל כרת בפ״ש וע״כ שני לאו תשלומי דראשון כבפסחים ל״ג ונשאר הרן השני ולזה הקי׳ הא כבר במעטו ונמועדו אפילו בטומאה אמנם הא י״ל דהא במועדו אתי רק לשבת אונס שבת הא ידעינן מהקרא דלא ילין אולם הא י״ל מלך עשה דאכילת פסחים אולם לר״ע לש״ל כן ככ״ל וניחא לפי״ז הלשון דא״ל עקיצא דלדידי׳ ע״כ מוכח דדו״ש כהכ״ל וקלרתי בדברים עתיקין ודו״ק :

(כג) **ונחזור** עתה להסוגיא דצילה כי בזה דמאי קמ״ל רבא דהכה לפי דכי ס״ל לרבא דבאכילת קק״ל ג״כ אמרינן משולחן גוה קזכי וכרש״י ז״ל פסחים כ״ט וערש״י סוכה מ׳ ד״ה ועל החגיגה ורש״י תמורה ח׳ ד״ה דאי וא״כ שייך שפיר דאסור למעט בתחילת אכילתו ג״כ ול״ק ק׳ הט״א דכימא הואיל כמש״ל אולם הסברא דכב״ע הא קשה לשיטת הרמב״מ דבקר״ל לא אזיק שלמ״ש וכו׳ דז״ל הסברא ר״ם דל״ל לב ב״ד מ״ע והנה ר״ם ס״ל בזבחים ע״ה דמביאין קדשים לבה״פ ול״ש הרוצ׳ ושפיר לדידי׳ שייך לומר הואיל ולפי״ז הא בעינן הקטרת אימורין ג״כ דאל״כ ל״ש הך כללא אי ראוי דאורייתא ולכן קמ״ל רבא דלדידי׳ הא ל״ש הואיל בכאן כהכ״ל והנה אף דכב״ע הם ק״ק ואליבא דכ״ע שייך הכלל דל״א עשאוה כנטמאו ואין נאכלין רק לזכרי כהונה ובעזרה כבזבחים כ״ה י״ל דל״א הואיל דאף דבחגיגה ח׳ אמרינן דכהנים יוכלין בחטוא״ם י״ל דל״ם הואיל כ״כ גבי כהנים דמחולקים במשמורת וכן מספקוקי אי בשל״ם יוכלין ידי מנחה וקלרתי מ״מ שפיר קמ״ל רבא בכוכ״ד ודו״ק ע״ל דהא הקי׳ דאמאי לא קניס כאן בעבר ושחט דמשמע במזיד אולם אי שייך הואיל הוי רק אסר״ר אונס בקדשים הא ל״ש הואיל אולם הסברא דר״ם הוא ומביאין קדשים לבה״פ ושייך הואיל לכן לא קנסינן לכן קמ״ל שפיר רבא ע״ל לפי דכי במק״א דלכן בכב״ע אזיק שלמ״ש אף דהוא קר״ל כיון דלר״ע לחם מעכב הכבשים ובשלמ״ש לא נתקדש הלחם ויבואר בסמוך א״ה וא״כ כיון דהסברא ר״ע הוא ולדידי׳ כי לעיל דבקק״ל ל״ש הך כללא דכ״כ דלא מוקטרי אימורין ושוב בכוכ״ד בזריקה לחוד מותר ממא״כ לרבא כהכ״ל באריכות ולכן קמ״ל דמ״מ בזריקה לחוד נאכל בשר ע״ל דהנה בקי׳ הט״א שם דכימא הואיל ובעי מתפיל ואף דהוי חב״ע אונס לדברי הש״ס ומנחות מ״ח והמורה י״א ל״ש כאן הב״ע אולם י״ל אי בעי כ״ס לשחוטה י״ל דאסור לאכול כיון דלמפרע הוי חולין ומועיל בכ״ס אונס בטה״ק זבחים פ״ד כי דלר״ם ל״ב כ״ס לשחוטה וא״כ שייך הואיל ול״ש קנס ולכן קמ״ל רבא ע״ל לפי דברי התוס׳ כריתות י״ג דלאה״ם חריקה אין נשאלין ובמ״א כי דלאה״ם לחודא ג״כ אין נשאלין משום דכבר נקנה הבהמה להקדש מתורת חלר ועי׳ בקלות ס״ר ובספרי לעיל ס״ב דלר״ם דחלר אין קונה נשאלין וא״כ לר״ם שייך הואיל ול״ש קנס או לדברי הריט״א בכורות דזה תלוי בפלוגתא דר״י ור״ם בשכיח מקודש לקודם ולפי״ז לר״ם ל״ש שאלה ולכן יזרוק כדי לתקן הלאו דיו״ט עי׳ בש״א אבל לדידן י״ל דל״ם לומר כן דהא יכול לשאול ואף דאין נשאלין אלא מדוחק מ״מ כאן הו לדבר מצוה לתקן הלאו ובר״ן פי׳ הכומה״ב כי דהקדש הוי דבשיכ״מ ע״י פדיון ובשעה״מ פ״א מו״א תמה דהא רק בבדה״ב עומד לפדות ובס׳ מולל ומאס הבי׳ התי״ה מטעם שאלה ותמה דאין נשאלין אלא מדוחק ולהכ״ל כוני׳ לדב״מ וקלרתי ודו״ק ולהכ״ל ניחה דקדק המפורשים דאמאי פריך לרבר״ה מהדיוק דאם זרק הורלה דהנה י״ל דלכן לרבר״ה זרק הדם דעשה דתקנת קרבן דוחה דאי לא יזרוק הא יפסל דבלילה אין זורקין ובבה״ם ג״כ אסור אף דלא גזרו על שבות לפי דהוכרעתי לעיל דדם כפסל בתחילת שקיעה ולפי״ז ל״ק מהסברא כיון דכר״ם הוא ולר״ם הא מביאין קדשים לבה״פ אונס הא הבאת ק׳ הב״ע דאמאי יקטיר אימורין לערב הא קאי בעשה דהשלמה דל״ש כהותרו אונס י״ל דלכאורה ק׳ אמאי לא ניחא בהקטרה עשה דוחה ל״ת ואפילו בשבת להסיטות דל״ת ש״ב כרת ג״כ נדחה אי כאמר דהבערה ללאו יצאת אולם לדברי התוס׳ יבמות ובשבת כ״ה לענין ש״ק כיון דאפשר למחר ניחא דהא כאן אפשר בלילה וממילא ניחא הקי׳ ומהשלמה דהא אי כאמר דאסור בלילה משום השלמה הא מותר ביו״ט וכיון דמותר ביו״ט לא יקטירם ושוב שייך כהותרו ולפי״ז ל״ל דלא אתי כר״ם לדברי התוס׳ יבמות ו׳ דלמ״ד מקלקל חייב מדאסר קרא הבערת ב״כ והדיוק הוא מדאצטריך קרא דמשום האיסור י״ל

י"ל משום הקין מלוה ולפי"ז לר"ש דס"ל מקלקל חייב שוב הבערה מלאכה גמורה דלריך קרא למקלקל ולכן הקי' מהדיוק דולא זרק הורלה ע"מ להקטיר אימורין וקי' הא הוי עשה דהשלמה וע"כ כהנ"ל וא"כ ע"כ אולם לרבא ע"כ צ"ל כתרן הנ"ל דהא לדידי' איכא בהקטרה מלאכות בשול כהנ"ל וקלרתי ודוק היטב כי הדברים נכונים בעז"ה:

## סי' ז.

**הנה** הטרחנו עד כה ונמשכתי מענין לענין כדרכה של תוה"ק כדי ליישב דברי הפמו"ם להרבינו ז"ל ריש זבחים דבקר"ל לא אזיק לן שלמים מסוגיא דכב"ע דהם ג"כ קר"ל וכי דהברייתא ר"ש הוא דל"ל לב ב"ד מ"ע ופלפלנו לפי"ז הרבה בהסוגיא לפי הקדמה זו ובכתובים האריכתי עוד לפי"ז בכמה ענינים ול"א להעתיק ומפני האריכות אולם עדיין לא הועלנו ביוב דברי הרמב"ם ז"ל מולב פתח השער בפ"ב משגגות פ"ג דפי' דהשוחט קר"ל שלמים חייב חטאת ויקטיר האימורין לערב דומשמע ומדבריו דזורקין הדם ובהלכה י"ב פי' בשחט קרבנות יחיד דאין זורקין את הדם ודעתו לחלק בין קרב"י לקר"ל ויוקשה הברייתא דכב"ע ובפי' ע"ו ומפסהמ"ק פי' כן דלא יזרוק בשבת אף דהם קר"ל והכי פסקי תרתי' כיהו וכן להבין דברי רבינו בפהמ"ש דבקר"ל לא אזיק לן שלמים משום דקכין מושכתן למה שכן דומה שייכות איכא לסברא זו בכאן אם השוחט עקר מלשמן ועיין לעיל ריש ס"א וכן קושיית הפמ"ג מזבחים דף ד' דבפי' אמרינן דבש"ק ישנו בלבור כביחיד נקדים עוד אחה דברים ונבוא אל הענין:

(א) **תמן** תנינן כל הזבחים שהזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ובגו' אמרינן ל"ל למיתני אלא הא קמ"ל לבעלים הוא דלא עלו לשם חובה אבל בקדושתייהו קיימא ואסור לשנוי בה וכדרבא דא"ר עולה שבחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה אב"א קרא ואב"א סברא משום דשני בה כל הני לשני וליזול אב"א קרא מולא שפתיך תשמור וכי הא נדבה נדר היא אלא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ונדבה מי ברי לשנוי בה ע"כ:

**והנה** בתוס' כאן הוקשו על הקרא ומפ"ק דחולין דלר"מ דדרים טוב אשר לא תדור דטוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר אלמא דנדר ונדבה לאו דוקא ובספר הקר הלכה להאו"ח דקדוק על הא דלריך קרא כיון דהסברא טובה והנה רש"י ז"ל פי' כאן דאסור לשנות מהקרא דלא יחבב ובריש מנחות כי דאסור לשנות מהקרא ואם זבח שלמים קרבנו ונתקשו המפורשים בשנותו את טעמו עי' עפ"ק ובש"ס דלקמן ד' פרקינן ואימא היכא דשחט שלמים ליפסלו תמהו בתוס' דהא בקדשים בעינן שעה"כ ועל דברת הרמב"ן ז"ל בסוכה דחטאת לשם חולין כשר ומרלה דתמה עליו הגאון רעק"א בדו"ח מהסוגיא דהזבחים מ"ו דמבואר דכשר ואינו מרלה וע"ד התוס' בחולין כ"ב בהבאה תחלת הליהוב דבזה ובזה אי יצא דתחלת הליהוב שי' הוא והוקשו דאיך יצא אי הכהן א"י להקריבו כיון דאי' מהן פסול ודאי ותירלו דכיון שהביאן ליד כהן יצא דומ"מ ראוי להקריב ובמ"ל פי"ד ממעה"ק תמה מהמשנה דכאן דבזבחו שלא לשמן אינו עולה לבעלים אף דהביאן לעזרה וביסוב כמה קושיית ובפשט הסוגיא דיבואר בכללות דברינו א"ה וליישב כל הנ"ל נקדים דהנה בתוס' מנחות מ"ז ע"א ד"ה עד שישחוט לזמן ויזרוק דמן לשמן תמהו דל"ל לר"א בר"ש זריקת הדם לזמן הא בפסחים מסקינן דר"א בר"ש כאבוהו ס"ל דכל העומד לזרוק כזרוק דמי ותירלו דזריקה שלא לשמה גרע מנשפך הדם דבהאי שלא לשמה דעושיהו קרבן אחר ועוקר השם דמעיקרא ע"כ ומותאם זה עם דברי רש"י ז"ל ריש זבחים ז"ל ואם לאו יהא נדבה כאלו התנדבת לזה נדבה אחרת ולא לשם הראשונה ע"כ הרי דע"י שלא לשמה הוי כקרבן חדש וברמב"ן פ"ג דסוכה כי לענין קרבן הגזול דלא הוי יאוש וש"ר כי בהנך דכשרים שלא לשמן א"ל שיהי' נקנה לבעלים ועיין במהר"ם תיכן סי' י"ז וכדברי התוס' פסחים ס"א ד"ה וישנו לאחר מיתה דהביאו ראי' דסיכה קודם אסור לאחר מיתה ומאי דנדבה מי שרי לשנויי בה והרלון כיון דשלמים הא כנעשה קרבן אחר ונסתלק כח הבעלים וא"כ הוי כלאחר מיתה ובתוס' זבחים דף ה' ד"ה מלינו בחט"ד הוקשו דמאי מייתי ראי' מבאין לאחר מיתה אטו כל היכי דלא שעה"כ ילפינן מכי' דכשרין ואין מרלין ותי' דדוקא ש"ק ושכ"ב ונדמה לבא לאחר מיתה דשניהם אין להם בעלים ע"כ וה"יינו דבשלמים נסתלק כח הבעלים כיון דנעשה קרבן אחר לגמרי כהנ"ל.

(ב) **והנה** לפי"ז יש להם דבקרבן ששחט הכהן שלא לשמו א"י לשאול אקרבן זה כיון דע"י אמירת השוחט נתהוי קרבן אחר לגמרי וכדבעינן למימר לקמן וא"כ הקרבן זה לא הוקדש ע"י הבעלים והוקדש שלא ע"י אמירת פיו א"י לשאול וכנודע דברי זקני ז"ל בקלה"ח ס"ר ודברי הרמב"ן בב"ב ע"ש והכהן בודאי א"י לשאול אקרבן זה כיון דלאו דידי' הוא ואף דבתמורה קיימ"ל דנשאלין עלי' היינו אי שואל אקרבן ראשון דהמיר בה ומנילא נעקר התמורה ג"כ וה"כ כאן אי ישאל אקרבן דידי' ומנילא נעקר קרבן נדבה החדש אמנם לפי דאמר רבא בשבועות כ"ז דנשבע על הככר ואכלה אי לא שייר כלל אין נשאלין וא"כ כאן הוי כאכלה כולה כיון דנעקר שם דהקרבן הראשון לגמרי וע"י אמירת שלמים נעשה קרבן אחר לגמרי ואף למימר דבהזיד איכא שיור למלקות ואי לוקין אלא יתשב איכא שיור הא בהתר"ס כי דאשלמים אין לוקין ועוד הא רק השוחט לוקה ולפי"ז שייך לחלק אי הבעלים חשבו או הכהן ויבואר בסמוך ואם ככים אנחנו בזה יתיישב לנו דברי רש"י ז"ל בב"ק ה' בהא דאמרינן שם בשלמא ומפגל בקדשים לא קמיירי ופרש"י ז"ל ומפגל כהן ששחט קרבנו של ישראל חטאת לשם שלמים דאין הקרבן עולה לחובת בעליו ולריך אחר ע"כ ותמהו דאמאי לא פי' כפיגול דכל הש"ס ובגיטין נ"ג פי' כפיגול דכל הש"ס ולהנ"ל נכון דהנה לכאורה קשה לדברי התוס' כריתות י"ג דקדשים שלא נשחטו ומזרקו כהלכתן יכול לשאול וא"כ הא אכתי יכולים הבעלים לשאול על קרבנם ואי דהא יהי' חב"ע אולם לפי דברי הש"ס תמורה י"א בהיא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים מהו למ"ד ולדי קדשים בהווייתן הן קדושין ופשטינן דלא הוי חולין בעזרה משום דלא קרינן כי ירחיק ממך הקרבן הבחת וא"כ כאן ג"כ הא לא קרינן כי ירחק ממך המקום כיון דבתחילה הי' לריך לשחוטו בפנים ורק דאח"כ נתפגל וי"ל דזה הוא הפי' בדברי הש"ס בכ"ד במנחות דף מ"ה פי' פ"א ק"ו דחולין ממילא הוי היינו כיון דמעיקרא מיי' קודם ולכן אף עתה יכול לשאול ואפילו אי הפי' כפשוטו וכדברי הט"א בר"ה כ"ח דמחלק דזה דחולין ממילא הוי שייך רק בפדיון דרק מכאן ולהבא נעקר הקדושה ולא בשאלה דחכם עוקר הנדר מעיקרא הוי חב"ע אכתי יקשה לפי דברי תשובות המבי"ט ס' ל"ח דמדאורייתא חכם מתיר הנדר אפילו בלא חרטה דמעיקרא והנה נודע דברי השעה"מ בהלכות נדרים דהא דחכם עוקר הנדר מעיקרא הוא רק בנדרים דניתרים ע"י חרטה דמעיקרא ולא דניתרים בחרטה דהשתא וא"כ כיון דמדאורייתא לא בעינן חרטה דמעיקרא ממילא לא נעקר הנדר למפרע ולא הוי חב"ע:

(ג) **ואבינה** בזה לשנא דחז"ל בגיטין כ"ד הכי אמר ר"י משום ר"י מה מעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו אריב"ג כה"ג ביה"כ יוכיח דכי אמר פיגול

פיגול מהימן ע״כ ולא מלינו לשון כזה בש״ס ובירושלמי מובא בתוס׳ ורא״ש קידושין מ״ג בסוגיא דשכ״ע באמר לשנים לאו וקידשו לי אשה דהן הן עדיו הר״א כראין הדברים כשקידש בשטר אבל בכסף נוגעין בעדותן הן אר״י וכיון שהאמינתה תורה אפילו בכסף ומהני התם שייך האי לישנא כיון דמדרבנן באמת נוגעין הם וכדתמה שם הר״ן אבל כאן הרא״י שפיר ולהנ״ל נכון דהא נודע הוכחת הרמב״ן דכאן ע״כ איירי בשעיר דהא בפר בלא״ה בעלים נאמנים על שלהם אולם אכתי קשה לפי הנודע שיטת הקדמונים בטעם דנימנו מהימן משום דהוי כבעלים וא״כ כאן הא בידו לשאול אפר דהא בלא נזרק עדיין כל הזריקה אפילו לשיטת התוס׳ יכול לשאול וכאן הא עומד בהזאות דלפול״פ ובהיכל ועדיין יש לו לזרוק במזבח הזהב בדי קרנות בטהרו של מזבח ובפרט לפי הפ״י בהא דנאמן משום דאתי לידי תקלה אי לא נאמין לו ולעיל בש״א הקשתי דהא כ״ם מקדם פסולין וק״ם לא יהי׳ תקלה אמנם לדברי הטה״ק זבחים מ״ב דלא אמרינן דמקדם אלא בדם הנזרק ע״ג המזבח אבל בדם שנזרק בארץ כגון מתנות דלפני ולפנים ובהיכל ל״ש זה וא״כ אכתי אתי לידי תקלה וא״כ ע״כ צ״ל דהרא״י הוא ממתנות דהיכל וא״כ דלא נזרק עוד בדי קרנות ובהיכל ולפי דברי התוס׳ יומא כ״ז וכן היא בירושלמי יומא פ״ה ה״ד דאפילו למ״ד אין מערבין לקרנות בשבע שעל טהרו של מזבח אליבא דכ״ע מערבין וא״כ דצריך עוד לזרוק מהפר יכול לשאול ובפרט לשיטת הע״א דאפילו בקדשים כשירים דנשחטו ונזרקו יכול ג״כ לשאול וא״כ אם ישאל אפרו ממילא יצטרכו הצבור להביא שעיר אחר כיון דיצטרך פר אחר ולהזות עוד הפעם דשעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר פסול כביומא כ׳ וס׳ וא״כ אין ראי׳ מכאן על ע״א דנאמן נגד חזקה כיון דכאן יש לו מגו׳ ובידו לאפקע החזקה ונודע סברת הר״ן בקידושין פי האומר לענין אין לו אין דבחזקה דבידו לגרעה נאמן משום דבידו לגרשו עיי״ש וכעין דברי הש״ם ב״ב קכ״ה בההוא שבתא כל האומר אחריך כאומר מנכסיו והוי מוחזקת וא״ר מסתברא טעמא דבכי מערבא דאי קדש שבתא ובכה זביכה זביכי:

**והנה** יש לכוון בזה הלשון בהאי דאמר לי׳ לחברי׳ טהרות שעשיתי עמך נטמאו ואמר ר׳ אמי דשורת הדין איכו נאמן ואמר לפניו ר״א רבי אתה אומר כן והייכו דהא הרא״י היא מכה״ג ביה״כ דע״א נאמן אמנם כי דחשוב כבעלים משום מגוי דיכול למשאל אפרו אולם לפי דס״ל לר״ם ביומא כי דפרו של אהרן חטאת לבור היא דרחמנא אפקר למומכא לאחיו הכהנים והא נודע דברי הע״א דאקר״ל אין נשאלין וא״כ וא״כ לא יכול לשאול והנה ביומא מ״ט באיבעיא דשחט ומת מהו שיכנוס אחר בדמו ס״ל לר׳ אמי בפר ולא בדמו של פר ופרכינן ות״ל דחטאת שמתו בעלי׳ היא וחטאת שמתו בעלי׳ למיתה אזלא ואמר לי׳ רבין בר ר״א לרבא אמרי תלמידך אמר רב עמרם חטאת לבור הוא ולא למיתה אזלא וכו׳ וא״כ כיון דס״ל לר׳ אמי דפרו הוי חטאת לבור וא״כ איכו יכול לשאול וא״כ הא שוב הוי נגד חזקה וזה דאמר לי׳ רבי אתה אומר כן והייכו לשיטתך בעלמך הכי אמר ר״י משום ר״י וכו׳ כה״ג ביה״כ יוכיח כהנ״ל ודו״ק:

**וניהא** בזה דר״י ור״ם ביומא ז׳ אי עודהו ע״מ מרלה או לא דלשיטתם אזלי דהנה בהא דאמר לי׳ ר״י הנא לכה״ג שטומאה הותרה בלבור הוקשו בתו״י ומובא בשעה״מ פ״ד ומבי״מ דמה נעשה בפרו של אהרן אמנם בפשוט י״ל דהא במאי הוכשר הפר ושעיר הא ט״א בעי הכשר ואי דקופו לטומאה טומאה חמורה הא הכ״מ פ״ג מהלכות א״ה כי דרבינו פי׳ דלריכה הכשר פרה ופרים הנשרפים ומפני שאין מטמאים הנוגעין בהם בלא מתעסקים



ואי בהעבירה בנהר הא נודע דברי התוס׳ וכ״כ לעיל דהיכי דתלושין לא מכשירין ל״ת תירן זה והדברים עתיקין אמנם י״ל מפני חבה״ק אמנם במ״א כי סברא דהיכא דיכול למשאל ל״ש חבה״ק כיון דאכתי שלו הוא ומטעם שאלה והא דפסחים בהסוגיא ומנחות ק״ב משכינן כן בנותר הייכו משום דכבר נשחט ונזרק כהלכתו דא״י לשאול ועיין ש״ס פסחים מ״ו אולם הא הקושיא בכאן משעיר דהוא קר״ל ובקר״ל א״י לשאול ולכן ניחא דפרו של אהרן בלא״ה ל״ש טומאה דמאי נתכשר כיון דלא נזרק עוד הדם ויכול לשאול אולם זה ניחא לר״י אבל לר״ם דס״ל ביומא כי דפרו אי חטאת הלבור ור״י פליג עליו וא״כ לדידי׳ הא שוב יוקשה נפרו דקרבן לבור הוא וג״כ א״י לשאול ודוק:

(ד) **נהזור** לדברינו דאכתי יכול לשאול והנה אף לפי דברי הר״ן ורשב״א ז״ל בנדרים פ״ה באוסר נכסיו על עלמו וזכו בהן אחרים אי חוזר אח״כ אי קנין ממונם פקע ולשיטת הר״ן ז״ל קנין ממונם לא פקע וכן לפי הנודע דברי הנוב״י סי׳ קכ״ד בטעם דברי הרשב״א ז״ל דבתרומה ביד כהן א״י לשאול משום דאיכא כהן חזקת ממון ואיכו מאמין לו על הפתח דברי ושמא לאו ברי עדיף וכאן ג״כ הא הלבור אין מאמינים לו אמנם זה תלוי אי בעי חרטה דמעיקרא אי לו ואי מדאורייתא לא בעי חרטה דמעיקרא ל״ש לומר כן ובפרט לדברי הר״ן הנ״ל אמנם הא הוי חשכב״ע והנה יסולק בזה בפשוט תמיהת הרי״ק על רבינו בב״מ דפי דאין עודיהו ע״מ איכו מרלה ופסק דע״ד בלבור ויקשה לדידי׳ כה״ג ביה״כ יוכיח ולהנ״ל הא המפורשים הוקשו מכלן דנאמן כה״ג לומר דנטמא כיון דאין ע״א נאמן בנוקח״ז אי לא בידו אמנם הא כי דכאן הא לו מגוי דאי בעי שאול ואף אי הרא״י משעיר מ״מ אי שואל ממילא אפר ממילא יצטרך עוד שעיר ככ״ל אולם הא הוי חשב״ע מיהו י״ל דר״ם הקשה לר״י לשיטתי׳ דס״ל בפסחים כ״ב דחשב״ע ל״ד אמנם רבינו דפי חשב״ע דאורייתא עיין לח״מ בפ״ב מה״ם הא בלא״ה לא מהימן אולם לפי דכי דהיכי דלא בעי חרטה דמעיקרא ל״ש חב״ע וא״כ כאן מדאורייתא לדברי המב״ט לא בעי חרטה דמעיקרא וא״כ כאן הא הוי כבידו ועוד הא ממ״כ נאמן דמאי תאמר דיפסיד ולדידי׳ הא בודאי נאמן כבגיטין שם דמתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד ס״ת ואף לדברי הט״ז יו״ד סי׳ קכ״ז דהוכיח מקידושין ס״ה מהא דלא מיתסר איהו בקרובתי׳ דל״ש סברא הנ״ל רק בליכא חזקה מ״מ הא בידו לשאול ולפי״ז הא כאן בידו היא לפי הנ״ל ולפי דברי הר״ן ועיין נ״ג וקלרתי אולם מ״מ לאו בידו כ״כ היכי דאיהו ג״כ מפסיד אמנם אי לא בעינן חרטה דמעיקרא לא הוי חב״ע אמנם יתיישב בזה אדרבא הסוגיא דהא נודע ק׳ הט״ז אף לשיטת הרמב״ן דהרא״י הוא משעיר למ״ד מערבין לקרנות ואין מפגלין בחלי מתיר הא יפסיד הפר ע״ם ואף למ״ד אין מערבין הא הבאתי לעיל דבשבע על טהרו של מזבח אליבא דכ״ע מערבין וא״כ נאמן מטעם מתוך אמנם הא י״ל דלא יהי׳ הפסד הפר כיון דיכול לשאול על הפר וא״״כ הא לא יפסיד הפר ואי דשוב לא יהי׳ היזק לקהל מ״מ הא הוי נגד חזקת מוקדשין ועיין ט״ג כאן וביבמות פ״ט מקייע דע״א נאמן נגד חזקה מהקדש ואף דמ״מ ילטרכו להביא שעיר אחר מ״מ נגד חזקת מוקדשין היא וקלרתי ואף דיהי׳ חילול יה״כ אי יהי׳ חולין אולם בכאן הא חזינן דאיכו משגיח על הפגול דהא ע״כ צ״ל דמיירי כאן במזיד דעקירה בטעות לא הוי עקירה ונודע דבכה״ג ל״ש אומר מותר וע״כ איירי במזיד וכדי שלא יפסיד ישאל אולם הא יהי׳ חב״ע אמנם הא חולין ממילא הוי אי לא בעי חרטה דמעיקרא וכבר כי דמדאורייתא סגי בחרטה דהשתא משא״כ מדרבנן בעינן חרטה דמעיקרא ל״ש ההוכחה כיון דהוא ג״כ יפסיד כהנ״ל ונחמד לפי״ז הלשון מה אעשה שהתורה האמינתו

האמיכתו והיינו מדאורייתא דלא בעי חרטה דמעיקרא שפיר הרא"י ומכה"ג ביה"כ ויש להרבות עוד בכאן וקצרתי בדברים עתיקין ודוק היטב:

(ה) **נחזור** לדברי רש"י ז"ל בז"ק ה' דלפי הנ"ל קשה מאי פריך ולתני מפגל הא י"ל דלכן לא תני משום דיכול לשאול ואף דהוי חב"ע הא מדאורייתא לא הוי חב"ע כהנ"ל והוי רק דרבנן ובדרבנן לא מיירי והנה בהא דחשוב המטמא והמדמע והמנסך אוקמינן לעיל דס"ל הזשא"כ ש"ה ועיין בתוס' שם ובשיטת חזקי' ברי' ובפרט לפי דכי לעיל בה"פ דחולין ממילא הוי ל"ש כלל כאן הענין דחב"ע אף מדרבנן וא"כ יכול לשאול ואי דמ"מ י"ל דחייב מדרבנן ומטעם קנס וכדי שלא יפגל מ"מ הוי רק קנס דרבנן ולא קמיירי:

**אולם** לפי דחדשתי לעיל דהיכי דשחטו של"ש נעקר הקרבן דמעיקרא ונעשה עתה קרבן חדש ולכן לא יכול לשאול כיון דהבעלים לא הוקדשו קרבן זה כיאה ולכן פרש"י ז"ל כאן דמיירי בשוחט שלמים לשם חטאת ולא כפיגול דכל הש"ס כיון דשוב א"י לשאול ושפיר קשה דאמאי לא תני מפגל אמנם בהש"ס דגיטין נ"ג פ' התם דהנה גם מקשינן למ"ד הזשא"כ ל"ש היזק מאי דהכהנים שפגלו במוקדש מזידין ותני עלה מפני תיקון העולם ואי אמרת הזשא"כ ש"ה הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם מבעיא לי' דהנה לפי הנ"ל דבשל"ש נעשה קרבן חדש י"ל דלא מלי אמר לי' הרי שלך לפניך כיון דזה לא הוי כלל קרבן דבעלים ורק קרבן חדש וא"כ לפי"ז אפילו למ"ד ל"ש היזק ג"כ קשה דאפילו אי נאמר כשיטת הש"ך בחו"מ שס"ג דפליג על המהרש"ל דבשומר א"י לומר הש"ל ועי' בת"ש סי' י"א ס"ק כ"ד דס"ל כמהרש"ל דבשליח ושומר חייב אפילו בהשא"כ והאי דהוצרך ברמב"ן לתרץ דבשוחטה בעשה שהי' הז"כ היא היינו רק בשוחט ומעלמו בהמת חבירו ולא בשוחט דכהונה ולוהו הבעלים לשחוט אמנם אף לשיטת הש"ך הא כאן ל"ש הש"ל כיון דהוי קרבן אחר לגמרי ולאו של הבעלים הוא והנה שיטת הח"י בסי' רמ"ג דדוקא בחמץ ועבר עליו את הפסח יכול לומר הש"ל אבל לא בתוך הפסח כיון דהכל מצוין עליו לבערו וזקני ז"ל בקצה"ח ס"ג הקשה מתרומה וכטמאה דמצותו נמי בשריפה ואעפ"כ אומר הש"ל והנראה דהנה בהא דפליגו בב"ק ל"ח אי אומרין באיסורי הנאה הש"ל י"ל לפי הנודע פלוגתא הפוסקים אי אסה"נ חשוב כהפקר ועיין בפמ"ג א"ח תמ"ג דבמכר לאחר שש קנה הנכרי בדאיכא ידים זוכות ומקנה והביא מהרשב"א סוכה ועיין במח"א הלכות זכי' מהפקר ס"ד והר"ן נדרים מ"ז ועיין בתוס' ר"פ התערובות ובריטב"א קידושין ע"ט ובתשובות בר"א סי' כ"ו וב"ק ע"ז ובמק"ח ובהמקומות השייכים:

**והנה** אי נאמר כשיטת התוס' זבחים ע"א הנ"ל דהוכיחו דשוה"כ אינו נאסר מחיים מדאיתניהו במכירה ונאמר דאיסור הנאה הוי הפקר א"כ איך יכולים לומר באסה"נ הרש"ל כיון דלאו שלו היא והנה בב"ק ס"ו אמרינן דפריך אי יאוש קונה אמאי ומלי אמר לי' הש"ל הא קני לי' כיון דבעידן איסורי' מתייאש ותרצינן דשם זה מתייאש וזה אינו רוצה לקנות ולפי הנ"ל מה נ"מ אם אינו רוצה לקנות הא מ"מ היא נתייאש ושוב הוי הפקר ואינו שלו ול"ש לומר הרש"ל וא"כ ה"ה הפקר אולם לפי דברי הנתיבות בסי' רס"ב דיאוש חלוק מהפקר וכל זמן דלא אתי לרשות זוכה ברשות בעלים קיימא וא"כ אי אינו רוצה לקנות הא עוד ברשות בעלים היא ושייך שפיר הרש"ל אולם בהפקר הא ל"ש הרש"ל ושם לאו הפקר דאסה"נ היא כיון דמיירי לאחר הפסח ועי' בנתיבות רס"ב וסי' רע"ה ובזקני שם ותבין אולם הדבר נכון לפי דברי זקני בקצות סי' ת"ו ובאבני מלואים סי' כ"ח דאסה"נ יש לו בעלים ומיקרי שלו ורק דאינו ברשותו וא"כ הא שוב שייך הרש"ל כיון דשלו הוא וא"כ לפי"ז י"ל בחמץ בתוך הפסח דהנה יש לומר אף דאה"נ הוי שלו היינו דלא פקע ממנו השם דבעלים אי מעיקרא הי' שלו וכאשר אבל אי בלא"ה מעיקרא לא הי' ברשותו והי' אסה"נ לא נכנס לרשותו וכ"ז בדברי התוס' פסחים ו' לענין בהמת ארנונא לענין חיוב אחריות והארכתי מזה במק"א וא"כ כאן הא אי מעיקרא הי' ברשות הנגזל וגזל ביד הגזלן שנייאש אין יכולים להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו וא"כ י"ל דלא יכול לומר לו הרש"ל ועי' נוב"ת ס"ג בלקחו נכרי אחר חלות החמץ אינו עובר בב"י כיון דבחמץ בע"כ אוקמי רחמנא ברשותו וכאן בלא"ה אינו ברשותו וכ"ז בפמ"ג בפתיחה לה"פ בחמץ של בה"כ או מודר הנאה אי עובר ודברתי במק"א מזה ויש בכאן ארוכות דברים וכתבתי דרך אגב בקיצור ועוד דהא אי יאמר לו הרש"ל הא תיכף יעבור עליו בב"י וב"י ותיכף עומד לשריפה ונשא"כ בתרומה דעיקר הטעם משום תקלה ואיכא גווני דליכא תקלה עי' פסחים כ' ואקצר:

**נחזור** לדברינו דלפי"ז האיך שייך לומר בפיגול דשל"ש הרש"ל לפי דכי דבשל"ש נעשה קרבן חדש לגמרי וא"כ אפילו למ"ד לש"ה ג"כ קשה ולכן פרש"י ז"ל בגיטין פיגול סתמא דבשל"ש דע"כ ל"ל דלא מיירי בשל"ש כהנ"ל ואי דיכול לשאול מ"מ מדרבנן אסור כהנ"ל ועוד לפי דכי במ"א בדברי הש"ס דתמורה י"א דזה תלוי בהנך לימודים דחב"ע דאסור בקידושין כ"ז וא"כ י"ל דקאי כאן בשיטה זו ודוק היטב:

(ו) **והנה** לפי הנ"ל דאשל"ש א"י לשאול י"ל דבר נחמד בפי' הש"ס נדרים ל"ו באיבעיא בהכי כהני אי שלוחי דידן או שד"ר ופשטינן מכהנים שפיגלו במוקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורים אלא שפיגלן פיגול אא"ב וכו' ליתא לי' שלוחי שוויתיך לתקוני ולא לעוותי אמרי שאני גבי פיגול דא"ק לא יחשב ע"כ ול"ל דאמאי לא ילפינן באמת מכאן דשד"ר הם ועוד ל"ל דבזבחים כ"ט ילפינן מכאן דהמחשב בקדשים לוקה ונראה דהנה לדברי המפורשים דכאן ע"כ איבעיא בשחיטה דבשאר עבודות הא בודאי מ"ט אפשטא דכהנים שד"ר משום מי איכא מידי ולכן שיטת רש"י בפסחים ז' דבעינן שליחות בשחיטה וא"כ לפי דכי לעיל דבשל"ש נעשה ע"י שחיטת הכהן קרבן חדש ולאו דבעלים ויבואר דלענין זה אוקמי התוס"ק הקרבן ברשות כהן ועי' ברא"ש כאן והוא הבעלים וא"כ י"ל דמיירי בחשב מקודם של"ש והא"כ מחשבת פיגול דבשאר קרבנות הוי קרב המתיר כמצותו כבזבחים כ"ט ול"ש כלל ענין שליחות ולכאורה י"ל דלכן הביא מהא דשוגגין פטורין הא ממזידין חייבין ג"כ יכול לפשוט ועי' ר"ן ולהנ"ל דהנה י"ל דלכן שוגגין פטורין משום דהשא"כ ל"ש היזק והטעם דיכול לומר הרש"ל אולם הא כי לעיל דבשל"ש דנעקר הקרבן מהבעלים א"ל הש"ל וא"כ ע"כ איירי בלשמה אמנם הא למ"ד הזשא"כ לש"ה הוא מפני שיודע ולכן י"ל לכאורה דזה כונת הש"ס דמתרץ דא"ק לא יחשב דבזבחים כ"ט ילפינן דהמחשב בקדשים לוקה ופריך דהוי לאשב"מ ובאס"ז ב"מ הקשה דאמאי לא מתרץ דעקימת שפתיו הוי מעשה כבריש תמורה ובב"מ ל' ולשיטת התוס' פסחים ס"ג וב"מ נ"ג ועי' ברא"ם סנהדרין ס"ה וזקני ז"ל בתוי"ט פ"ג דב"מ ובמשל"מ פי"ג מפסהמ"ק ובמק"א כ' לתרץ תמיהת התוי"ט מחולין ל"ט וא"כ עקימת שפתיו הוי מעשה אמנם לעיל בספרי ס"ב כ' דרק בתמורה שייך לומר דעקימת שפתיו מעשה לדברי התוס' ב"מ ונוב"ת קס"ח משום

משום דמוליא מרשות לרשות ועי' בכ"מ פ"ד דתמורה וכאן הא מוליא מרשות הדיוט לרשות גבוה אמנם הא יכול לשאול הוי עדיין כשלו כפסחים מ"ו אולם לדברי זקני ז"ל בשו"ת רכ"ה דאתמורה אין כשאלין וא"כ לדברי התוס' ב"ק ק' דהיכי דקם דיקא בדבור חשוב כמעשה הא בתמורה ע"י הדבור א"י לשאל אקרבן זה ולכן ל"ד לשאר מקדים אמנם לפי דכי דאשל"ם א"י לשאול וא"כ שוב חשוב הדבר ג"כ כמעשה ולכן י"ל לכאורה דזה דתרץ הש"ס שאני התם דא"ק ל"י וילפינן מזה בזבחים דהמחשב בקדשים לוקה וקי' דהא הוי לאשאב"מ וע"כ משום דעקימת שפתיו כמו בתמורה וקי' הא שם ע"י הדבור הוי כמעשה משום דאין יכול לשאול וע"כ דבשל"ם ג"כ א"י לשאול הוי ג"כ כמעשה ואף לדברי הפת"ש חח"מ דאשל"ם אין לוקין מ"מ מקבחת בשל"ם ופיגל כהכ"ל ועי' רש"י ריש זבחים ואמאי א"י לשאול בשל"ם וע"כ משום דאוקמי התוס"ק ברשות הכהן וא"כ הא שוב י"ל דמיירי בשל"ם ול"ק ומה דליומא לי' שלוחי שויתיך כהכ"ל ת"כ ע"ד החדוד וכיחא לפי"ז ק' התוס' זבחים ד' דאמאי ק"ד דבשל"ם יפסל הא לא שעה"כ דהכה לכאורה צריך שיפסל א' בעינן שליחות ובשל"ם שיכה בשליחות וכ"ק הפפלאה אמנם כי דבשל"ם כעשה קרבן אדם והוא הבעלים כהכ"ל ולזה תרן ממולא שפתיך כהכ"ל:

(ז) **והנה** יש לייסב לפי הכ"ל ק' הקול רמ"ז על הירושלמי פסחים פי' ת"כ בהא דילפינן דהשוחט את הפסח על החמץ עובר בל"ת ואעפי"כ הפסח עלמו כשר ותבחי דכתיב ל"ת על חמץ דם זבחי והמה בקול רמ"ז לר"י דיליף דאף התמיד מזבחי המיוחד לי מכ"ל דהפסח כשר והכה בתוס' פסחים ס"ג אומר ריב"א דהפסח כשר דלא שעה"כ לעכב ותמהו דאמאי לא הביא הלימוד דירושלמי ונראה דהכה לכאורה ק' לפמב"ל דבזריקה של"ם עוקר השם דמעיקרא ונעשה קרבן אדם לפי"ז אמאי לוקין בשחט פסח עה"ח הא יכול לזרוק של"ם ויעקור למפרע השם דפסח אולם ניחא כיון דעיקר הלימוד הוא ממולא שפתיך תשמור וגו' כאלו התכדבת כדבה הא בפסח פסול של"ם אמנם אכתי קשה בשאר כל הזבחים דכשר של"ם אמנם ומ"כ לר"י הא שאר כל הזבחים פטור ולר"ם בשאר כל הזבחים במועד בין לשמו ובין של"ם חייב אולם אכתי ק' לר"י דומ"ב רק בתמיד וא"כ בשוחט התמיד של"ם הא יכול לזרוק של"ם ונעקר הקרבן דמעיקרא ומ"לינו יעולת כדבה בלבור עולת קין ואמאי לוקה ועוד דהא הוי ה"ק אולם י"ל לפי דאמרינן בתמורה ל"ב דא' קונה"ב וא' קבה"ב אין משכין מקדושה לקדושה ועי' רמב"ת ז"ל פ"ד דתמורה בקדבה"ב ושיטת הראב"ד ז"ל וברש"י פסחים ל"ה בפסח שנתערב בזבחים דימכרו בדמי היפה שבהן ממין זה וממין זה ועי' רש"י תמורה כ' ע"ב ד"ה דא' אשמעינן אשם והכה נודע שיטת הר"ת בזבחים ה' ופסחים ע"ג ושבועות י"ב וככ"ד דאשם שניתק לרעי' ושחטו סתם כשר דהא ניתק רק דרבנן דמדאורייתא אפולי לא ניתק ג"כ נעשת עולה ולפי"ז הא הוי שיכה מקודם אולם שם הא הלמ"מ הוא ושיטת הרמב"ת הוא דמבדק לבדק אסור ג"כ לשנות ויבואר בסמוך:

**אולם** אכתי יש לעורר ונקדים דהכה במנחות מ"ז בעיא דר"י בכבש"ע ששחטן של"ם ואבד הלחם מהו שיזרוק דמו של"ם פרכינן דיש לך דבר שנראה לשמו ונשחט לשמו ונדחה מלשמו ואיכו כשר לשמו וכשר של"ם והכה בנזיר כ"ח בפלוגתא דת"ק ור"י בגזרק עלי' א' מן הדמים דא"י להפר ולר"ע אפילו נשחט ומקשינן ויזרוק דמו של"ם ויתיר בשר באכילה מי לא תניא כבש"ע ששחטן של"ם וכו' הדם יזרוק והבשר יאכל ובתוס' שם תמהו דהא ל"ד לכבש"ע כיון דכאן נשחט לשמו א"י של"ם כבעיא דר"י ע"ם ולכאו' יש לתרץ דהכה י"ל הטעם בנשחט לשמו אסור לזרוק של"ם משום דהוי כהורדה מקדושה כיון דכבר נשחט לשמו ונתקדש בכ"ש משא"כ בלא נשחט הו רק כהזמנה וכעין אין משכין מקדושה לקדושה זה רק אי איכא עוד השם דקדושה ראשונה אבל אי נעקר למפרע ל"ש הא' כללא דהכה בירושלמי פ"ג דמע"ש הבי' אפלוגתא דר"ם ורבנן א' לוקחין תרומה בכסף מעשר דלרבנן אסור משום מעוט באכילה ולר"ם מותר ואמר ר"ם אם היקל בזבחי שלמים שמביאין לידי פר"כ וטמא לא ניקל בתרומה ובגי' תרוייהו ר"ז ור"ה שלמים שלקחו בכסף מעשר פקעה מהן קדושת מעשר תרומה שלקחה וכו' משכה שוררת וכי משיבין דבר שפקעה ממנה קד"מ לדבר שלא פקעה קד"מ והרכה אמר הד"א משיבין וכו' והכוכה דאי כפקע מעיקרא הקדושה ל"ש מעוט באכילה כיון דלאו דבר זה הוא ועל תחילת הלקיחה לא איכפת לן כיון דכעקר לגמרי ור"ז אזיל לשיטתו בפ"ב דמע"ש הבי' דר"י בעי קומי ר"ז ילדה בכור אימורין מהו שיקריבו לגבי מזבח ו"לא חל מע"ש ולא כמלא מבריחו מן האכילה א"ל וכי הלוקח בשר בהמה לשלמים [כן גרסת הגר"א] לא חל מע"ש על אימורין ולא כמלא מבריחו מן האכילה א"ל בלקיחתה פקעה ממכה קד"מ אר"י ואכן לא הוינן אמרין כן אלא לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד מה כפקא מיכיהון ילדה בכור והקדישה שלמים למ"ד לא התירה התורה ליקח בכ"מ הר"ז קריבה למ"ד בלקיחתה פקעה ממכה קד"מ איכה קריבה הרי דלר"ז פקעה ממכה קד"ס ולאו גזה"כ הוא בשלמים ולכן ל"ש מבריחו מן האכילה כיון דלא הוי כלל מעשר משא"כ למ"ד גזה"כ הוא וא"כ לפי"ז י"ל דהרכה אמר משיבין הוא ר"ז לשיטתי' והכה לפי"ז יש לפרש הא דרש"י ז"ל בב"ק גבי וליתכי ומפגל פי' של"ם. ולא פי' כפיגול סתם דהכה בא"ז הקי' הא קלבד"מ דלוקין אלא יהשב והכה בחת"ס כי דאשל"ם אין לוקין כיון דכשר אולם מרש"י ז"ל ריש זבחים לא משמע כן והכה י"ל דומ"ת הוי כהורדה ומקדושה דמעיקרא הי' עולה לבעלים אמנם לפי דברי הירושלמי דהיכא דכעקר למפרע ל"ש מעוט באכילה וה"ה לענין הורדה מקדושה ולענין אין משכין מקל"ק ולכן בשל"ם דעוקר השם דמעיקרא ל"ש הורדה כלל ובודאי אין לוקין ול"ש קלבדר"מ ודוק כחזור להכ"ל דהכה לפי"ז י"ל דל"ש כלל אין מורידין ול"ש כלל אין משכין מקל"ק אי כעקר למפרע והכה לדברי הראב"ד ז"ל דפליג על הרמב"ם ז"ל דמבדק לבדק ג"כ אין משכין כי ת"ל דרק בקמ"ז אסור לשנות מקל לחמור ואין ממעטין באכילתן ומשמע דהדין דאין משכין כמעוט באכילתן ובמעוט באכילתן ל"ש היכי דכעקר למפרע וא"כ לפי"ז י"ל דהיכי דיזרוק אח"כ של"ם וכעקר למפרע השם הראשון ל"ש טעמים הכ"ל:

**ועפי"ז** כנוא לק' התוס' בכזיר דהכה לפי דכי דלכן אסור לזרוק של"ם משום דהוי כעין הורדה היכי דכשחט מעיקרא לשמו הא לפי הכ"ל דכעקר למפרע ל"ש הורדה אולם הדבר ככון דהא שם בכבש"ע מיירי ובתוס' זבחים ה' ד"ה המוסגר תודה יוכיח דאף דאשכחן עולה בלבור לקיץ המזבח שלמים לא מלינו בכדבת לבור דבת"כ ממעטינן ע"ם ולפי"ז הא ל"ש דיהי' עתה קר"ל כדבה [והא דכשרים של"ם כיון דל"ת בכדבה כדבר בסמוך א"ה] ולכן שוב שייך שפיר לומר היכא דכשחט לשמו אסור לזרוק של"ם דהוי כהורדה כיון דהקדושה הראשונה כשאר אבל בקרבכי כזירות הא שייך לומר דבזרק של"פ כעשה קרבן אחר לגמרי מותר לזרוק ואף דבקרבכות כזירות איכא ג"כ חטאת דאין בא בכדבה אולם הא במשכה כשחטו עלי' אחת מכל הבהמות כתיב ורק אח"כ אוקמיכן דשחט חטאת בריסא ולכן י"ל כהכ"ל ודוק היטב:

(ח) **נהזור** לדברינו דלפי"ז הא בשוחט תמיד על החמץ הא אי יפסול שייך שפיר דיזרוק אח"כ של"ם

של״ס ונעקר הפס דהתמיד וא״י דלפי״ז הא מתני מקל״ק ואולס להנ״ל הא נעקר למופרע וא״י דהא בנשחט לשמו אסור לזרוק דמן של״ס כאיבעיא דר״י הא לפי פירש״י כאן מותר ועוד י״ל כיון דכאן בלשמו תיכף נפסל כ״ד לבעיא דכ״ע דרק אח״כ אבד הלחם הוי כברייתא דרח״ע בשחט ד׳ כבשים על ב׳ חלות מושך ב׳ מהס ותורק דמן של״ס שאאח״א כן הפקדת את האחרונים וכן י״ל קלא לפמ״ש משום אין מורידין וא״כ לפי דברי הט״ז בא״ח לענין אין מורידין מקדושה דזה רק אי לא יפסל לגמרי [ובמק״א הקשיתי מסוגיא דיומא פ״ק בהא דשכי איכו ראו לא לכה״ד ולא לכה״ג לכה״ד משום אין מורידין ולכה״ג משום איבה כיון דא״ר בזה ולזה שוב ל״ש הורדה וכמדומה שמלאתי אח״כ ק׳ זו בתוספת ראס ואכ״מ] ועי״ל דלכן אסור בכבש״ע ובק׳ התוס׳ בנזיר הנ״ל דהנה לפי דיבואר בסמוך דאמאי בכבש״ע כשר של״ס לדברי התוס׳ הנ״ל דשלמי לבור ליכא בנדבה די״ל דבשל״ס חשוב כאלו הכהן הקדישו ונקרא על שם הכהן והוי כשלמי יחיד וא״כ לפי דברי זקני ז״ל בקלות ת״ו דהק׳ על הפנ״י ב״ק ס״ו דתרן ק׳ התוס׳ שם בגזל קרבן דחברי׳ דה״ד אי בחטאת אפילו הוא עלמו לא נתכפר בקרבן זה ובעולה ושלמים הא המוכר עו״ם לא עשה כלוס ות׳ הפנ״י דמשכחת בקק״ל ואליבא דריה״ג דס״ל קק״ל ממון בעלים והאריך זקני בלדק דזה ל״ש רק בבשר דיש לו זכות לאח״ם אבל לא שיהי׳ על שם הלוקח להתכפר דכמו דאין משכין מקל״ק כן אין משכי שם הבעלים ונסתייע מרבינו דפסק בפ״ח מנזק״מ דשלמים שהזיקו גובה מבשרס ופסק בפ״ז מהלכות מעילה דהמוכר עו״ם לא עשה כלוס ע״ם וכ״כ בעל המלל״א שם וא״כ לפי״ז בכב״ע הא אי יזרוק של״ס ומשני משם הבעלים ובעלים ל״ש דנעקר למופרע ומשא״כ בקרבני נזירות וכהנ״ל:

**והכי** נחמדו הדברים עתה ביסוד הקול רמ״ז על הירושלמי דיליף מזבחי דהפסח עלמו כשב הא לר״י בעינן זבחי דמחייב על התמיד ולהנ״ל הלימוד לר״י יהי׳ עד״ז דהנה הא הק׳ לר״י דרק בתמיד פסול דלפי״ז היכי משכחת דיפסול בשעת שחוטה הא אי פסול יכול לזרוק אח״כ של״ס ויעקר הפס דתמיד והיכ דיפסול הא מותר לשנות כהנ״ל וע״כ דלא מוכח רק לר״י דבשאר כל הזבחים פטור וא״י יזרוק של״ס הא נעשה קרבן אחר ולפי״ז כיחא מה דהריב״א לא הביא מזבחי לשיטתם הנ״ל וקלרתי ודו״ק כי הדברים נכונים ת״ל:

(ט) **והנה** לפי הנ״ל דאשל״ם א״י לשאול יתיישב ק׳ הפנ״י בזילה י״ב בהא דתני תנא קמי׳ דריב״א השוחט עו״כ לוקה וא״ל דב״ש הוא דאי ב״ה הא אמרי נתוך וכו׳ והקשה בעל פנ״י לשיטת הרמב״ם ז״ל דחובל משום מפרק הא אפילו כב״ה אתי דבחולין הוי מלאכה שאלל״ג ומשא״כ בקדשים הא לריך לזריקה ול״ש מתוך והנראה דהנה בט״א הקשה אמאי לוקה הא יכול לשאל ע״ם ואף דב״ש ל״ל מתוך מ״מ הוא״ל סברי וכתוס׳ פסחים ואף דיאסור משום חשב״ע הא לדברי הס״ם המורה י״א ל״ש כאן חב״ע ועוד דהא חשב״ע ל״ה רק עשה וכבר תמהו על התוס׳ פסחים כ״ד דהק׳ דלא קאמר הכל מודים בחב״ע ושלא ילקה ישאל ולכאורה ניחא בזה בפשוט ק׳ התוס׳ דל״א דר״ע הוא דהנה בק׳ הנ״ל י״ל דב״ש לטעמי׳ דס״ל דאין נשאלין על הקדש ולכן לא אמר דר״ע הוא דאכתי יכול לשאול וכן ק׳ הפנ״י דלכן ע״כ לא אתי כב״ה אולס מהש״ק משמע דעיקר הטעם משום מתוך אמנס בק׳ הט״א י״ל לפמש״ל דבשל״ם א״י לשאל וא״כ י״ל דמיירי דשחט ע״י שליח של״ם דאף דכאמר דבשחטו הבעלים אף של״ם יכולים לשאל דהוי כאלו הם בעלמס הקדישו הקרבן החדש אבל ע״י שליח בודאי לא יכול הבעלים לשאל ואף דבע״י שליח אפילו בשחט לשמה ג״כ הא השליח א״י לשאול ולהבעלים הא ליכא כ״מ ולכן לוקה אמנס אי אמרינן הואיל הא אפילו בלא שאל הוי כאוכל נפש וכדמוכח בפסחים מ״ח ועוד דהא בתוס׳ גיטין ל״ג הק׳ בנזיר דה״ל ה״ס שמא ישאל ות׳ דאוקמינן אחזקה וא״כ בשחט ע״י שליח הא כודע דברי הרמב״ן בגיטין ס״ד דלא אוקמינן הקרובות אחזקתן משום דאין אנו דנין עליהן וה״כ כאן ל״מ חזקה של הבעלים להשוחט ואקלר אמנס בשל״ם ג״כ א״י לשאל ואף דתני עו״כ ושוב ל״ש בשל״ם דנעשה כדבה אחרת הא רק לאפוקי עולת חובת היום כפרש״י ז״ל אמנס לפי״ז הא יקשה ק׳ התוס׳ דאף כב״ה אתי דהא לדידהו ג״כ מוכ״ד א״ק ביו״ט והא דת״ר דרק משום הנעשה דלכס הא לשיטת רש״י פסחים ז׳ דבכל קרבן בעינן שליחות ובנשחט ע״ם ועבר הא אשלד״ע ולחד תרן בתוס׳ ב״מ י׳ המעשה בטיל והנה נודע מענין התחלקות השליחות לחלאין היכי דאיכא מלוה ועי׳ ב״ט וכיון דבלא״ה הקרבן פסול משום שליחות הא ליכא לורך קלת ול״ש מתוך לשיטת התוס׳ בסוגיא ואין לתרן משום דדעתו של זה לזרקו כהתוס׳ גבי מבשל גה״כ דלכן חשיב ל״ק אבל כאן הא אסור לזרוק הדס ולפי״ז ל״ע לשיטת רבא בזילה כי דבדליכא בשר לאכילה לא יזרוק הדס א״כ בעולה הא שוב ליכא ל״ק וראיתי אח״כ חלוק זת בלל״א והק׳ מרבא ונהכיתי ועוד הא ממ״כ לא מהכי דאי זר שחט הא לדידי׳ אסור לזרוק ואפילו אי כהן שחט לפימ״ם דמיירי בשחט של״ם ולדברי הס״ם מנחות דעקב״ע ל״ה עקירה ואומר מותר ל״ם כ״כ בכהנים כמודע וע״כ במזיד ולשיטת התוס׳ חולין י״ד בפעס אי נעשה מומר וא״כ אסור לזרוק וא״י דדעתו דיזרוק כהן אחר הוי כבזבחים ל״ו גבי חשב ע״מ שיאכלוהו ושיקרבוהו טמאין דכל כמיני׳ וברש״י ז״ל דכי ישמע לו וכאן ג״כ הא כהן אחר לא ישמע לו כיון דאסור לזרוק ול״מ דעתו והדרק״ל דאפילו כב״ה אתי כיון דמיירי ע״ם ואשלד״ע ופסול משום שליחות וליכא ל״ק ול״ם מתוך:

**אולם** הדבר נכון לשיטת המוב״ק ע״ו דבאיסור עשה ישלד״ע ויסולק בזה ק׳ המנכה קידושין כ״ב דש״מ המקדש בגזל איכה מקודשת והמקדש בפירות שביעית איכה מקודשת וש״מ אשה נעשית שליח לחברתה במקום שכעשית לה לרה וה״ק אי מקדש בפירות שביעית איסור הא אשלד״ע ולהנ״ל כיון דעיקר איסור הוא משום העשה דלאכלה ולא לסחורה ל״ש אשלד״ע וכן כאן וכי״ב בפנ״י דבאיסור עשה אליבא דכ״ע א״ע מהכי ונודע דזה טעמא דבטיל המעשה וממילא מיושב ק׳ הפנ״י דאפילו כב״ה אתי משום מלאכת מפרק דל״ם מתוך דא״כ הא יהי׳ איסור לאו ושוב שייך אשלד״ע ובלא״ה פסול משום שליחות ושוב הוי מלשאלל״ג ול״ם כאן הא דדעתו של זה כהנ״ל ואולי מיושב בזה ק׳ התוס׳ דל״א דר״ע הוא דהנה להנ״ל הא ק׳ לב״ש דל״ל מתוך ושוב שייך דפסול הקרבן משום אשלד״ע והוי מקלקל אמנס לב״ש דהקדש טעות תקדש ל״ל לאוקמי דשחט ע״ם ועוד הא ב״ם בסוגיא דשליחות ס״ל ישלד״ע אולס לר״ע הא שוב הוי מקלקל אמנס בפסחים ע״ב גבי שחט ונמלא טריפה אמרינן דמוליא מידי אמה״ה ע״ם וקלרתי ודוק הטב:

**עי״ל** בק׳ הפנ״י דלפמ״ם ע״כ איירי בשחט ע״ם וא״כ ליכא מלאכת מפרק דהא מפרק תולדה דדש ובשבת פי הבוכה בברייתא דתולש עולשין ומורד זרדין אמרינן דל״ל דקא עביד בארעא דחברי׳ ועי׳ תוס׳ יומא ל״ד ד״ה הכ״מ באסדאו״ר שיטת הערוך וא״כ בקרבן חברו ל״ם מפרק ודוק:

(י) **והנה** בשביעות כ״ד בהא דאוקמינן המשנה דיש דים אוכל דמידי דאיתא בשאלה לא קתני הק׳ והרי הקדש בבכור ולפמש״ל הא יכול לאוקמי בשל״ם דא״י

דא"י לשאול אונס הא המפורשים הקי' לרבא דס"ל דאכלה כולה אין כשאלין אבתי אמאי ל"א שבועה באכלה כולה וע"כ כ"ל דמידי דאיתא בשאלה כ"ק היינו דיכול לשאול מקודם ובשל"ש ג"כ הא מעיקרא איתא בשאלה וכעין זה בכתובות ק"ר לשיטת הפוסקים דבאתי לגזבר ל"מ שאלה ובכריתות י"ד הקי' ומוקמי כגון דאכל כזית פיגול ושני דבאדא בהמה לא קמיירי ומו"פ בחד בהמה ל"מ ובמפורשים הקי' לר"ג א"ר במעילה ג' דזריקת פיגול אינו מוליא מידי מעילה בקק"ד ואינו מביא לידי מעילה בקק"ל וא"כ אי יתכה פיגול הא יחסר אשם מעילה ואי בקק"ד הא יוקשה דליתני שבועה ול"ש דאיתא בשאלה דהא קתני הקדש ולש"ל בבכור דהוי קק"ל וחסר אשם מעילות ולהכ"ל י"ל לדברי הש"ס זבחים כ"ח דבשאר קדשים חוץ מפסח וחטאת של"ש אינו מפקיע מידי פיגול הא משכחת באופן הכ"ל בשל"ב וי"ל לפי"ז ביעוב דברי התו"י בכריתות התמוהים ובסוגיא ואקל"ר כעת ודוק ולפמ"ש דבשל"ש נעשה קרבן אחר ל"ע בזבחים ק"ג דאמרינן דעולה שנשחטה של"ש העור לכהנים הא ממעטינן שם עולה הבא מן המותרות אפילו למ"ד דלכדבת יחיד אזלי' מהעולה עולה ראשונה דבעינן קרבן שהופרש מתחלה ולפי"ז בשל"ש הא נעשה קרבן חדש ולא הופרש מתחלה ולאו עולה ראשונה אמנם הא מרבינן שם נקרא כשחטה של"ש וכן לפי שאסבר בסמוך די"ל דהוי כאלו הם התנו מתחלה כיחא ג"כ ודוק והנה ביומא ס"א אמרינן באשם מלורע ששחטו של"ש אין לו תקנה לר"ש דס"ל ממקום שפסק הוא מתחיל דאשם אי א"ר ולא שני השמות לא יסתור לדברינו דבשל"ש כעקר השם דמעיקרא לגמרי ובנדרים אמרינן דחסידים הראשונים הי' מתנדבים אש"ת וע' כריש זבחים ובמג"א או"ח וא"כ לאו שני אשמות הוי דבנקל יתיישב ואקל"ר ודוק:

(יא) **ומאחר** דהארכתי קלת וברכנו דעי' של"ש יעשה קרבן חדש כחזור לפי"ז להסוגיא דריש זבחים ליישב דברי רבינו ז"ל בפ"ב משגגות הכה בישוב קושית רש"י ז"ל מריש זבחים לריש מנחות בטעם דאסור לשנות י"ל דהכה כבר דקדקתי בהא דהביאו מקרא ומסברא דאסור לשנות שחט של"ש דל"ל להביא מקרא כיון דסברא גדולה הוא י"ל דהכה לכאורה קי' לדברי הרמב"ם ז"ל פי' ח"י ומפסה"מ"ק דלאו דלא יחשב הוא משום מטיל מום בקדשים וכן הוא שיטת החנוך ואשר לפי"ז יתיישב קי' המקמ"ח בזבחים ס"ה ומתניתין דלא כראב"ש דתניא אמר ראב"ש שמעתי שמבדילין בחטאת העוף מ"ב אר"ח מילו חטאת העוף א"ב וכו' רבא אמר שהי' בשינן שני בעולת העוף א"ב ת"ק סבר שהי' בש"ש בעולת העוף לא מעכב ותמה מכאן אשיטת רש"י ז"ל בחולין ל"ב דפי' האיבעיא דשהה במיעוט סמנים השהי' במיעוט בתרא ובתב"ש קי' כ"ג ס"ק כ' כי דמדאורייתא הוא וא"כ אמאי לא יפסול בעולת העוף משום שהי' [ובמק"א כי לדברי הש"ס חולין ס"ט דבעי אילפא הוליא עובר את ידו בין קל"ש מהו מי מלטרף ק"ר לק"ש לטהרו מידי נבילה וברש"י ז"ל דמשילא ק"ר לא הוי להתיר באכילה ורק לטהרו מד"כ דחכ"א מגע טריפה שחוטה וא"ר ק"ו אם הועיל לו ק"ר לשני להתירו באכילה לא יועיל לטהרו מד"כ ע"כ ולפי"ז לטעם הש"ס בשהי' במ"ב משום אחשבי' דגלי אדעתא דמלרפו לשחוטה ועפי"ז דן התב"ש דבשחט אחר כשר וע' תוס' יומא ל"ג ד"ה ל"ל למרק וכן לטעם הרי"ו משום דושחט א"ר שחיטה אי ולא שתים מ"מ כאן י"ל דלא מלרף הש"ש לראשון דהשני לא בא אלא להבדלה וליכא ק"ו דרבא ואף דלכתחילה בעי ב' סמנים ובפתם הוי כמלרפו אולם לשיטת הר"ן בסוגיא דמל"כ דאי מתכוין למלוה אחרת מיכה מחריב בה וה"כ מכוין למלות הבדלה ודברתי בזה ואכ"מ] ולהכ"ל י"ל דהכה בתב"ס הקי' אשיטת רש"י ז"ל דאיך אפשר לומר דבמ"ב פסול הא בזבחים כ"ע אמרינן דאם האכל יאכל מיירי במחשב לאכול ותבחו דכי מאחר שהוכשר יחזור ויפסל וכאן כמי הא נתכשר בהרוב ותי' דכיון דאמר ר"ע דמלינו כן בזב הבה דאם ראו סתרו וקיבל ממנו ר"א ורק דדן מגזה"כ אבל לא מסברא ולכן גזה"כ רק בפיגול ולא בשאר דברים, עכ"ד והכה בתוס' חולין כ"א הקי' לשיטת רש"י דושט יש לו בדיקה בחוץ דמה הקשו ור"מ היכי אכיל בברא ותי' דאין לך מום מגוכה מזה כשמפריד הצור וזה דאמרי פו"ק מא"ל ובחולין ל' כהי דאידחי נפסח מדמי פסח מי אידחי ובתוס' שם כשמפריד הצור וע' בתוס' ב"ק ע"ו ובתשובות גא"ל בסוף הספר ובתשובות רעק"א:

**והנה** לפי"ז דכתי במק"א דהיכא דאיכא פסול בהקרבן בלאו הפסול העיקרי איכא עוד הפסול דבע"מ דהכה כודע קי' הפוסקים דלפי"ז בכל ש"ח האיך הייב הא בתחילת שחיטה הוי בע"מ וא"ר לפתח אה"מ וכן בשחיטת פנים וע' תוס' ב"ק ע"ב ובפ' ירחים מובא בב"א האו"ח הרן כיון דדרך הכשירו בכך לא הוי מום וכן תי' דגזה"כ הוא ולפי"ז י"ל דהיכי דאיכא עוד איסור שוב ל"ש דרך הכשירו בכך דהא אדרבה אסור וכן לדברי התוס' ב"ק דמעורב עוד איסור ל"ש גזה"כ שוב חייב משום בע"מ ולכאורה י"ל בהא דבריש זבחים פרש"י משום נאו לא יחשב דהכה בזבחים שם הקי' ואימא היכי דשחט של"ש לפסלו ובתוס' תמהו דהא בקדשים בעינן שעה"כ ולהכ"ל י"ל דיפסל משום בע"מ כיון דמעורב איסור אחר והכה לר"ל דס"ל בב"ק ע"ב דאיכה לשחיטה אלא בסוף מתוע"ס וברש"י שם לענין של"ש שוב בתחילת שחיטה ל"ה איסור ולכן רמי על מעוזי בי מדרשא דאם כשרים הם ירלו קודם דידע הדרש דמוליא שפתיך ובגי הקי' דיפסל ולהכ"ל ככון ולכן י"ל בהא דפרש"י משום לא יחשב כיון דהוא משום מטיל מום ג"כ אולם יש לדחות דהא מ"מ הקרבן לא פסול וכן י"ל דל"ה פסול בשחיטה וכן רבא ס"ל דאיכה לשחטה אלא בסוף ובפסחים ס"ג גרסו רש"ל ומרש"א רבא אומכם היכי דאיכא בשחיטה פסול דשהי' בידאי שייך לומר דבלאו הפסול דשהי' איכא הפסול דמום כיון דאין דרך הכשירה בכך ולפי"ז כיחא קי' הכ"ל לשיטת רש"י הא במליקה בלא"ה פסול משום שהי' דבכאן שוב יקשה קי' התב"ש דמאחר דכשר יפסל הא בפיגול גזה"כ הוא וכאן פסול משום מום ג"כ ואף דאין תמות וזכרות בעוף הא שיטת רש"י זבחים פ"ה דמום מגוכה פוסל בעוף ג"כ וכאן דהתך המפרקת והסדרה בודאי הוי מום מגוכה ול"ד להא דמוקמינן בחולין מי ברייתא דהשוחט חטאת העוף בחלי קנה פגום וע' חולין כ' וט"ז ונקה"כ ס"ס ב' ולפמ"ש דעיקר הלאו דפיגול ולא יחשב הוא משום מטיל מום ובפסול דמום הא גזה"כ דא"ח וכפסל ודוק הטב או בפשוט דלהכ"ל דשייך מום ל"ש כ"כ הטעם דגלי אדעתא דמלרפו לשחיטה כיון דשל גבוה הוא ומעיקרא לא הי' מום וקלרתי ודוק ובעת סדרי הכתבים מלאתי להגאון במכ"ח מלוה רפ"ז כי כעין זה דבשוחט קדשים בחוץ חייב ג"כ משום מטיל מום וכן בשעיר המשתלח לאחר וידוי או הגרלה דא"ה משום ש"ח וכן בכל פסולי שחיטה בהותרו בו חייב משום מטיל מום מטעם שכתבתי וע"ש דקלשו ומאוד כהכיתי שכוונתי לדעת הגדול:

**ובמק"א** פלפלתי בזה בזבחים ל' דלר"י בקדומה מחשבת הזמן פיגול ולר"י אף בעבודה אי פליגי הא ברש"י ז"ל זבחים מ"ב דבכל פיגול הא ל"ה כהרלאת כשר דכי חשוב פסול ואח"כ מיא בעלמא זריק משום דגזה"כ הוא וא"כ כאן דעשה עוד איסור במחשבת המקום הא ל"ה גזה"כ כהכ"ל והכה זה פשיטא דלר"י ג"כ מחשבת המקום דאח"כ

דאח״כ איסור הוא וכן לדברי התוס׳ ריש מעילה דב״ב פסולים אף בעלה ירד והנה אף דר״י ס״ל ישנו לשחיטה מוע״ם ובתחילה מפגל ולא עשה איסור ובמעילה ג׳ הק׳ אהרן דמיקבע בזריקה מאילפא דמחלוקת בב׳ עבודות יתי׳ הזריק אגמ״ל ומשעת שחיטה וא״כ לפי״ז כאן כמי לא עשה איסור מתחילה אולם ק״ס לענין דמעורב איסור בזריקה נ״ם לומר כן:

**ולכאורה** י״ל הא הטה״ק במ״ב הק׳ הא כ״ם מקדש פסולין וחילק שם במתנות יה״כ דנופל על האהרן נ״ם כן ע״ם וא״כ בשאר פיגול נ״ק ור״י בזבחים פ״ז ס״ל כ״ם מקדש פסולין אמנם לפי הנ״ל הוי כאן כתרי פסולין אולם ראיתי בטה״ק כאן דר״י ס״ל דבשחיטה לחוד פיגול וא״כ א״ח אח״כ מחשבת המקום וע׳ בתוס׳ מעילה ג׳ אי קודם זריקה חל איסור לר״ג דבזריקה נקבע בפיגול וע׳ במל״מ פי ח״י מפסהמ״ק דנסתפק בזה ואכ״מ ודוק:

(יב) **והנה** לכאורה י״ל עוד ביסוב סתירת רש״י לשיטת הרמב״ם דלא יחשב משום מטיל מום דהנה בירושלמי ספ״א דפסחים בבכור שאחזו דם דס״ל לר״ם יקיז אע״פ שיש בו מום אמרינן תפתר בקדשים שחייב באחריותן וכר״ם דדהגל״מ כממ״ד ולכאורה יתנגד זה לזקני ז״ל בקלה״ח סי׳ שפ״ו דנסתפק בשורף חמץ כוקשה דמותר לשהותו אי כתחייב כיון דאח״כ הוי ממון הוי השתא דהגל״מ וכי דהגל״מ נ״ם אלא בליתא ולא באיתא בעינא והביא כן מהנ״ל וכאן משמע דאף באיתא בעינא שייך גרל״מ ולכאו׳ י״ל דהא אי כימא דשרי להטיל מום ושוב צריך להביא קרבן אחר הוי כליתא בעיני׳ וכ״ב בתוס׳ כתובות י״א דגר קטן מטבילין אותו משום דבהך זכי׳ נעשה ישראל וכ״ב בתוס׳ שבועות ט״ו גבי אין עזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה דאף דאין מנחה בבמה בכ״א וכ״ב בר״ן ר״פ המדיר וע׳ בקלוה״ח ל״ז לענין לםלקי בי תרי ולפי״ז הוי כליתא בעיני׳ אולם לפי״ז לע״ק מרא״י דהביא זקני מהא דהמוכר עבדו ופסק עמו ע״מ שישמשנו ל׳ יום דהשכי איכו בדין יום או יומים ועוד דלפי״ז אף בקדשים שאין להם אחריות כמי יכול להטיל מום לדברי הש״ס כתובות ל״א ול״ז דאחריות דכפש״י קביל ופי׳ כן בחו״מ סי׳ רכ״ו וע׳ קלות וכתיבות ר״ג בהש״ס דמנחות ק״ע גבי עולה בב״ח דכאומר ע״מ שלא אתחייב וברש״י כאלו התנה ובחו״מ ע״ב ס״ג בהתנה שיפטור מאחריות פטור מפסיעה ובתומים ובמהרי״ט וכתיבות בהנ״ל וא״כ בהטלת מום הוי כאחריות דכפש״י אולם כאן באחזו דם ל״ה כאחריות דכפש״י אמנם בלא״ה ל״ע דכהי דדהגרל״מ כממ״ד אבל משום זה ל״ח לגמרי שלו לבטל הממון העיקרי והוי כמו ק״פ דכודע דא״י לבטל הקכה״ג ולכן כ״ל לכאורה לחלק בהא דגרל״מ באיתא בעינא בין יש להגורס ממון עיקרי אזי לא אלים הגורס ובין דאין ממון עיקרי וכ״ב בתוס׳ זבחים ו׳ ד״ה מקופיא לחלק בין שניהם יורשים הוי כשותפים דבשניהם מקופיא ובין כה״ג בפרו כיון דהוא ונקיבעא מכפר ל״ח ע״י אחיו הכהנים מקופיא וכעין דברי המל״מ דבאין כלל קכה״ג אליבא דכ״ע הק״פ אלים ולכן ניחא בפסחים כ״ע ודף ו׳ דבאיתא בעינא ג״כ כממ״ד דשם בחמץ ליכא ממון עיקר ולכן בעובדא דל״ל בקונה סחורה על אחריות המוכר שיעמדנו לעירו באחריות המוכר ותושב העיר פטור ממכס והמוכסן טוען שהסחורה של שמעון והמוכר טוען שאחריותו עליו פי׳ דחייב דשם איכא עיקר ממון ולע״ק לפי״ז בהרא״י מהמוכר עבדו אולם שם הא לרבו ראשון רק ק״פ יש לו ואין כ״מ לו בנהרג העבד בהק״פ וא״כ צריך להבין הירושלמי דהאיך ע״י הגרל״מ יפקיע עיקר הממון ואי דאין להקדש חוב דהא יביא קרבן אחר אמנם עתה הוא של ממון גבוה והנה זקני שם כי׳ לדחות דברי הפי׳ ב״ק ס״ו דלמ״ד דהגרל״מ כממ״ד יכול למכור ע״ם דאיך יעלה על הדעת שיכול למכור ממון חברו אי יש לדידי׳ גורס והכי המקבל פקדון מחברו באחריות יכול הכפקד למכור דשא״ם וה״כ כן לענין גורל״מ באיתא בעיני׳ דאין יכול להטיל מום ובד״א ראיתי בתשובות ב״י סי׳ כ״ע דכי שזקני שגג [חס להזכיר] בכוונת פכ״י דהוא סבר דלהפ״י יכול למכרו ללורך חולין ולכן הק׳ עליו דאיך יכול וכו׳ אבל כוונת הפ״י הוא רק בהקדש שמוכר לחברו ללורך קרבן ולא כפקע הזכות הקדש דלהקדש אין כ״מ והוא איכו מוכר רק זכותו ולכן ליכא ראי׳ מרש״י ב״מ בהוממה ומכרה ע״ם דכי דזה אונת ויליב אולם אככי הרואה את הבדק עם זקני ז״ל והטב לראות דהנה בחו״מ סי׳ רי״ג פסקינן דאין אדם מוכר דבר שלא״ב ממש והמוכר אכילת פירות דקל זה או דירת בית זה ל״ק רק בדקל לפירותיו ובית לדירה וא״כ כאן ג״כ אי קק״ל לאו ממון בעלים הא הזכות בהקרבן דכתכפר הוי דבר שלא״ב ממש וע״כ דימכור הבהמה להזכות הא הבהמה איכו שלו ועוד דהא הכפקד אף דיתן המעות להמפקיד א״י למכור בלי רשותו ולפי דכי זקני בסי׳ ת״ו דכמו דאסור לשכות ומקודם לקודם כן אסור לשכות מבעלים לבעלים וא״כ ל״ה בזה שליח דהקדש ואף דבדיעבד מכור מ״מ א״י למכור כהנ״ל חה דכי זקני היעלה על הדעת שיוכל הכפקד למכור דבשא״ם ולא כי דיפקיע זכות המפקיד והייכו דמ״מ א״י למכור דשא״ם כיון דדבר שלא״ב ממש ל״מ והבהמה לאו שלו ובשליחות הקדש ל״ם כאן דהא אסור לשכות כהנ״ל ושפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כחזור לדברינו דלפי״ז איך יכול להטיל מום אפילו לר״ם בקדשים ולהפקיע ממון גמור וע״כ ל״ל משום דשם בלא״ה אחזו דם מיירי ולכן לא יסתור דברי זקני בשפ״ו ואקלר דאכ״מ ודוק:

**נחזור** ליסוב דברי רש״י בהא דבזבחים פי׳ משום לא יחשב ובמנחות מואס זבח שלמים קרבנו ולהנ״ל הבאתי דלר״ם בקדשים שחייבין באחריות מותר להטיל מום ולפמ״ש דלא יחשב הוא משום מטיל מום וא״כ יכול לחשוב לר״ם במנחות שחייב באחריות ואף דר״ם ס״ל במעילה י״ט בסיכה מקל״ק דבהביא לעזרה כפטר מאחריות אמנם ע׳ בזה בטה״ק ריש זבחים דלא כתכפר עוד והנה במנחות בהסוגיא מהדרינן לאוקמי המשכה דכל המנחות כר״ם ולדידי׳ ל״ם לא יחשב דמום כהנ״ל ולכן פרש״י מואס זבח שלמים קרבנו ודוק אמנם לפמש״ל דרק באחזו דם ס״ל לר״ם כן יש לדחות וכן לא יתכן דלר״ם מותר לחשוב לכתחילה ואף דמציאין קדשים לבית״פ היינו דוקא לענין מעוט באכילתן ודוק:

(יג) **ונחזור** להסוגיא דזבחים בהא דקאמר הסברא וקרא דהכה התוס׳ הק׳ על הקרא לר״מ דכדר וכדבה ל״ד ונראה דבהא דצריך לקרא י״ל דלכאורה ק׳ לפי דקי״ל כרבנן בבכורות ל״ג דמטיל מום בבע״מ פטור ול״י הא הוי משום מטיל מום ואמאי בשחט שלמים אסור לזרוק שלמים הא הוי מטיל מום בבע״מ ומלאתי בטה״ק הק׳ כן והנה בע״ז י״ג ולהוי כמטיל מום בבע״מ מטיל מום בבע״מ אע״ג דל״ח לגופה לדמי חזי וברש״י לחללו באחר ומקריב חלופיו קרינן בי׳ תמים יהי׳ לרצון משום חלופיו וא״כ כאן הא איירי אחר שחיטה וליכא בהעוה״ע וא״א לחללו ואף לשיטת הרא״כ במעילה ט״ו דבהוה״ע מחיים יכול לחלל אח״כ וע׳ תוס׳ חולין קל״ה אמנם כאן לא הוה״ע מחיים אולם ל״ע לפי״ז מסוגיא דבכור שאחזו דם דאסור להטיל מום ובכור הא ליתא בחלול ואכ״מ ובפרט לרבא דבבילה כ״ז משמע דס״ל מטיל מום בבע״מ פטור דס״ל שם דגרמא אסור מכל מום וא״כ תו אין קרא על מטיל מום בבע״מ אמנם י״ל דלכן הביא מהקרא דמוכא שפתיך למ״ד מטיל מום בבע״מ פטור ולא ידעכא מהסברא וילפינן מקרא דבלא

דבלא כמו שסדר כדנה יהא והיינו דבשל"ם הוי קרבן חדש כדנה כדהארכתי לעיל וכדנה מי סרי לשנוי' בה דבקרבן חדש זה הא לא נעשה עוד מום ול"ה מטיל מום בבע"מ וממילא ניחא קי' התוס' לר"מ לא ידענא מקרא דהא לר"מ בלא"ה ל"ב קרא דלדידי' מטיל מום בבע"מ חייב כשמע מהסברא לחוד ודוק:

**והנה** להכ"ל יתיישב בפשוט דברי הרמב"ן בפ"ג דסוכה דכי דחטאת לשם חולין עולה ומרלה ותמהו דהוא הפך הסוגיא דזבחים נ"ז ונראה דהנה לכאורה קי' לדברי התוס' זבחים דמכאן ילפינן דבקדשים בעינן שעה"כ לעכב מדשל"ם כשרים דלפי"ז אמאי אינו עולה ג"כ דהא היכא דבעי שעה"כ בדיעבד כשר לגמרי אמנם לפמ"ש דבשל"ם נעשה קרבן אחר שוב ל"ש לומר דעולה דהא נעשה כדנה ויובן בזה פשטות הסוגיא בהא דרמי ר"ל על מעוהי אם כשירין ירצו וכו' וא"ר"א מליכו בבאין לאח"מ דאין מרלין ופתח ר"ל מהקרא דמוצא שפתיך ויתיב ר"ז וכו' וכו' קשיא לי' לר"ל וכו' ר"ל מהכא פתח ושחט אותה לחטאת יכול ירלו אימא הבא בנוכ"ד לייתי ולא לרלו אשם ארלי' וכו' אא"ר הקישו הכתוב לשלמים ע"ש כל הסוגיא ובתוס' ובטה"ק כמה דיקדוקים וכן להבין הא דאמר ר"ל מהכא פתח ולהכ"ל הפשט הפשוט דהנה ר"ל ק"ל דאמאי כאן לא ירלו ככל קדשים דלא שעה"כ בדיעבד כשר לגמרי לכן פתח ממוצא שפתיך וגו' והיינו דנעשה קרבן אחר שוב ל"ש דירלה ולכן מתחילה סבר דהקי' הוא דלא לייתי ואמר אביי ר"ל מהכא פתח יכול ירלו וכו"ל ולכן הקי' אח"כ דאשם לרלי ג"כ כיון דלא פסול ולא יעשה קרבן חדש דאשם ליכא בנוכ"ד ואזה אמר ההקש משלמים דאיכו נורלה ולפי"ז ניחא בפשוט קי' הרמב"ן דלפי"ז בחטאת ע"כ מרלה ג"כ ככל שאר דבעינן שעה"כ דהא כאן ל"ל דנעשה קרבן חדש דהא חטאת איכה בנדבה ול"ל וההקש דשלמים דהא חטאת לא אתקים לשלמים בהאי קרא דהא חטאת פסול של"ם וזה לא יסתור להסוגיא דזבחים דשם אמריכן דחטאת לשם חולין כשירה ומתיב רבה מהמשנה דלא הי' בלבו כלל הא הי' בלבו לשם חולין פסול ומשני לי' שפיר דכשר ואיכו מרלה וזה קאי אאשם ושאר קרבנות דתכינן שם ולא אחטאת וז"ב ופשוט:

(יד) **והנה** במק"א הארכתי בדברי הרמב"ן דהנה בהא דאמריכן הטעם דלשם כשר משום דאין חולין מחללין קדשים ומקשינן מהמשנה דר"י אמר אי לא הי' בלבו אי מכל כשר הא הי' בלבו לשם חולין פסול ומתרלינן דאיכו מרלה דהנה לכאורה קי' דאמאי דלשם חולין איכו פסול משום של"ם דהא הא בסתם לשמן קאי כברים זבחים אבל בלשם חולין הא עכ"פ של"ם הוא והוי כעין כונה הפכיות דנודע מהקדמונים בברכות י"ג דאף אי מלא"כ היינו דסתמא הוי כמכוין ולא בהפך וה"כ כן ובפרט לפי דכי בישוב קי' זקני ז"ל התיו"ע בב"מ אתוס' חולין ל"ט דזביחה דע"ז היכי משכחת דהקי' אי מחשבה דקדשים אף בלי דבור משכחת זביחה דע"ז ע"י דבור והקשה מדברי התוס' בכ"ד דמחשבה דקדשים הוא בדבור דוקא ע"ש וכו' דהנה בהך דנחלקו אי מחשבה דוקא בדבור הכרעתי דלענין דילקה על הלאו דלא יחשב וכן שיהי' פיגול גמור בכרת בודאי אין נוקין אמחשבה וכהוכחת הגהות מ"ל בפי"ג מפסהמו"ק וכי מאן דאכיל תמרי באר"בלי לקי אמנם לענין לפסול פסול אף במחשבה דמ"מ של"ם הוי אי כיון להפך ומהמלוה ובפרט לשיטת הדרישה באו"ח ס"ס דאי א"ע המלוה באופן הלכתחילה ל"ש מלא"כ וה"כ לכתחילה לריך לחשוב לשמה ונהי דהזבח לא נתפס בפיגול אבל עכ"פ של"ם הוי ואי דלפי"ז לא משכחת פיגול כיון דסתמא קודם הדבור ה"ל מחשבה ונפסל מעיקרא ול"ה כהרלאת כשר דהוי כהא דבזבחים מ"ב דכי מדי בהיכל מיא קמדי

וברש"י ז"ל הקי' דבכל מפגל ג"כ כיון דחשב מפסיל ואח"כ מיא זריק ותי' דבזה"כ הוא וה"כ כן וכעין דאמריכן בזבחים ל"ו לר"י דמחשבת היכוח פסול ופיגול לפני זריקה לא כלום ואתיא זריקה וקבע בפיגול וא"כ ניחא קי' התיו"ע בחולין ל"ט דהא שם קאי אי כאסר ובמחשבת פיגול ג"כ עכ"פ פסול וא"כ בלשם חולין עכ"פ ל"ה לשמה והנה בזבחים ג' אהא דעולה לשם חולין כשירה דלאו מיכה לא מחריב דדל חולין ה"ל סתמא ולהכ"ל הא גרע מסתמא וברש"י לאו מיכה לא מחריב דאין שמו נתפס על הזבח לעקור ממנו השם דמעיקרא והנה י"ל אי בעינן דיהי' נתפס השם דקרבן שנשחט לשמו י"ל דזה ל"מ במחשבה אף דבהקדש גמר בלבו מהכי ובעינן דבור אבל אי ל"ב דנתפס אלשם זה ורק דממילא קרבן הנשחט ל"ה לשמה במחשבה בעלמא ג"כ פוסל והנה בהא דאמריכן דכשר משום דאין חולין מחלל קדשים י"ל ג"כ דאי בעינן דנתפס אקרבן דשוחט השם דנשחט לשמו שייך לומר דאין חולין מחלל דחולין לא נתפס אבל אי לא בעינן דנתפס ורק משום דקרבן זה של"ם הא לא חולין מחלל דאמריכן דממילא לא נשחט זה לשמו ולפי"ז מחשבת של"ם לא נתפס בהקרבן משא"כ אי נהפך הראשון וזה י"ל דהקשה מר"י דאף שלא הי' בלבו לשם אי מכל וכו' הא בלשם חולין פסול ול"ל דהא במשנה שאר קדשים דאיכו פוסל ג"כ תני ועוד דמכ"ל דפסול ולהכ"ל י"ל דמדר"י דאמר אף מי שלא הי' וכו' ומשמע דאי הי' ס"ל בלבו להפך פסול וע"כ דבמחשבה ג"כ פוסל וע"כ דל"ב דנתפס השם דנשחט לשמו וא"כ תו אין חולין מחללין ורק דממילא נפסל ולזה תי' אביי דכשר ואיכו מרלה והייכו י"ל לדידי' דלא ס"ל חלוק הכ"ל ולכן בחטאת כשר לגמרי כיון דאין בא בנוכ"ד וע"כ ל"ל להיות פסול ושוב מחלל קדשים דאי כשר ל"ש חלול וי"ל ומאוד קלרתי בכאן ודו"ק:

**ולדברי** הרמב"ן כי במ"א בהא דחטאת העוף הבא על הס' הא בעי לשמה ובתוס' גיטין כ"ד כי דאפילו למאן דאית לי' ברירה בגט ל"מ דכתיב לה לשמה והסברא דבלשון עשה בעינן ודאי וע' בר"מ ובחו"ד קי' וכאן ג"כ ילפינן מושחט לשמה ואף דממ"כ אי איכו לריך להביא הא ל"ב לשמה אמנם מ"מ ס' הוא וע' ב"ב פ"א וכן כודע שיטת הרשדם דבמת הולד תוך ל' יום הוי חלילה פסולה משום דא"ר ליבום אף דממ"כ אם הולד בן קיימא א"ל חלילה וכדתמה הח"ל וי"ל והנה מטה"ע אף דבא רק לאסתרויי בקדשים כבכריתות כ"ו מ"מ בעינן לשמה ולכאורה י"ל דגמר ומקדים כמו גבי אש"ת בכריתות כ"ד דלחכמים ירעה עד שיסתאב אמנם לפי"ז אמאי אמריכן בכזיר כ"ע דהוי חב"ע הא גמר ומקדים וכן באש"ת שם אמנם י"ל דשם אעיקר בחיוב דכינן ואח"כ דחייב להביא אמריכן דגמר ומקדים והנה לכאורה יובן בזה התוספתא דמביא הראב"ד בפי ח"י ממעה"ק דהשוחט א"ת בחוץ חייב חטאת וחטאת הבעה"ס אש"ת דהנה באש"ת ע"כ גמר ומקדים עתה דהא בכודע לו בעי לאתויי חטאת וע"כ עתה גמר ומקדים משא"כ בחט"ע הא בכריתות כ"ו אמריכן דבעד שלא כמלקה כודע ודאי תעשה וא"כ אין ראי' בלא הזכיר עוד דודאי גמר ומקדים דהא סמכה על שתזכור דאף ולד הפילה ג"כ תביא ממין זה ואין ראי' דגמרה ומקדישה אף אי לא תזכור אמנם לפי"ז י"ל להפך ודוק וראיתי בחכ"ל קס"ג דמחלק באש"ת בין שחיטה לזריקה דבשחיטה דכודע לו מקודם הא לא יקריב משא"כ באימורין חייב בחוץ דלאחר זריקה כשר ואפילו קודם זריקה הא הקדש מקבלו וחייב בחוץ ובלא"מ כי כיון דאש"ת גמר ומקדיש לכן חייב חטאת וכהתוס' כריתות כ"ד דחכמים דפוטרין לאו היינו חכמים דר"מ וא"כ בחטה"ע ל"ה גמר ומקדיש והנה הקשיתי דאמאי בחטה"ע הבעה"ס לא מוקמינן הקרבן בחזקת חולין

ותי'

ותי' לדברי הש"ס מיר כ"א לעולם בעל מעקר עקר וכיון דל"ל הוי כחטאת שמתו בעלי' ובגיטין כ"ח אמרינן דחטאות המתות הם כחולין וס"ס לאו כנגד חזקה ובתוס' כריתות כ"ד ומנחות ע"ע דפסולי חולין אין כ"ש מקדש וא"כ אייר המזבח לא יקדש ולפי"ז לא גמר ומקדים ושוב לא לשנה בגא עה"ס אמכס אי כאמר שמא חולין הוא הא חטאת לשם חולין להרמב"ן מרלה ג"כ אמכס הקושיא בלא"ה ליתא דהא זה עיקר החיוב בקי הוי שפיר לשנה דא"א בענין אחר וקצרתי כעת והכ"מ ודו"ק:

(טו) **ונחזור** לעניננו לפי דחדשתי דבשל"ש נעקר הקרבן ונעשה קרבן חדש ונכון לפי"ז הסוגיא דבילה כי בקי הפני' דמה קמ"ל רבא וכן דהקשה לרבר"ה מהדיוק דהפני' הקי הא אין שבות במקדש אמכס כאן מלבד השבות דמתקן איכא טולטול מוקצה ומודע דב"ב שבותין גזרו אמכס לתוס' חגיגה ז' דבלא ילא הש"ש מותר להביא כוכ"ד שוב ל"ה מוקצה בבה"ש אמכס לפי"ז ל"ע דמה מקשה מכב"ע דקר"ל ול"ש ננאת הש"ש ובפרט בשבת אמכס הא בברייתא של"ש ג"כ כתיב ולכן להכריח דהקי משל"ש הקי מהדיוק דהבאתי קי הב"ע הא קאי בעשה דהשלמה אמכס י"ל בשל"ש דכי דנעשה קרבן חדש ולשיטת התוס' בבילה הי היכא דל"א ל"ק בהשלמה וא"כ בשל"ש דנעשה קרבן חדש ותיכף א"א לו להקריב מחמת איסור שבת בודאי הוי ל"א ובשלמא בלפי"ז ולא"ז לא הי' לו להקריב אבל זה לריך להקריב ורק דנעשה קרבן חדש וקרבן חדש לא הי' מעיקרא הוי כל"א ועי' זבחים ק' ברש"י ותוס' שם ובלל"ח ברכות מ"ו ולכן פרש"י במנחות ואם היתה שבת ל"י דקאי אשל"ש והיינו דל"ש עשה דהשלמה ולכן הקי מהדיוק ע"מ להקטיר אימורין לערב וקאי בעשה דהשלמה וע"כ דקאי אשל"ש וא"כ שוב ל"ה מוקלה והוי רק שבות א' ושפיר קשה ודוק והכ"ל כיאה קי המל"מ עהו"ם חולין כ"ב דהביאן ליד כהן יצא ממשנה דכשחטו של"ש כיון דעוקר השם דמעיקרא ל"ש לומר דילא דל"ה של בעלים ובפיגול בלא"ה ל"ק כמובן כהכ"ל:

**ואחר** עלות כ"ז כבוא לפהמ"ש בריש זבחים המובא פתח השער דקר"ל לא אזיק לן של"ש דקכין מוסכתן למה שהן וזה תמוה דא"ך ש"ך כאן סכין מוסכתן ועי' לעיל ולהכ"ל דהכה כי דלכן בשל"ש איכו עולה אף דבלא שעה"כ בדיעבד כשר לגמרי כיון דנעשה קרבן אחר ולפי"ז י"ל דבקר"ל א"י השוחט לעקור השם דקרבן ולעשות קרבן חדש וכמו גבי תמידין שלא הולרכו ללבור לפרש"י ז"ל סכין מוסכתן למה שהן היינו שהי' מעיקרא וכיון דלא נעשה קרבן חדש ממילא עולה ג"כ כיון דלא שעה"כ ורלה בסדור הלשון דרבינו דקדק לומר לבעלים וכו' דקר"ל סכין מלש"ה וסמך הדברים ומלא שפתיך תשמור וכו' ותרלה דדברינו לודקים והכה לפי"ז לכאורה כיחא מהברייתא דכב"ע דג"כ קר"ל לפי דכי במק"א כלל חדש דהא דבעינן שעה"כ רק אי כבר כתקדש בקדה"ג ולא בק"ד בלבד ובפרט להתוס' ריש זבחים דמכאן ילפינן שעה"כ מדכשר של"ש ובאן כתקדש בקדה"ג ולדברי הטה"ק בטעם דשעה"כ בקדשים משום חביבות הקדשים דלא לפסול זה רק בקדה"ג ועי' תוס' כריתות י"ג ורשב"א חולין קל"ט והכה בתוס' זבחים י"א במסולקין כשרין כי דמדו בד הוי רק למלוה אף דבתוס' קידושין כ"ד כי דבגדי כהוכה הוי רק ק"ד ועי' ריטב"א דהוי קדה"ג וי"ל ולכן לפי"ז כיחא בכבש"ע לר"ע דהלחם מעכב הכבשים ולא כתקדש הלחם רק בשחיטת הזבח כבמנחות מ"ז וע"ע ועי' תוס' מ"ו ד"ה וא"ז ובפרט לדברי הלח"מ דאף אי תנור מקדש איכו קידוש גמור ולכן כיחא דבכבש"ע אזיק של"ש כיון דפי' דהלחם מעכב והוי רק ק"ד לא בעינן שעה"כ ולכן הלחם לא כתקדש ולהרמב"ם הלחם מעכב וא"ל דכאן אליבא דר"ע דמעכב כיון דהי' תנופה במנחות מ"ז דלפמש"ל דבשל"ש כעקר הקרבן הראשון וממילא כעקר התנופה ג"כ ולכן כאן ל"ב שעה"כ ובפרט בתחילת הקדוש הלחם ועי' טה"ק ודוק והכה כי עוד דהא דשמא לשמן ש"ך רק אי כבר כתקדש בקדה"ג ולא חסר רק הקרבה אבל לא היכי דחסר עיקר הקדושה וכי"ב בתוס' ב"ק ע"ז דשעהמ"ש איכו מקבל טומאה מחיים לר"ם דמשאיכו אוכל לאוכל ל"א כל העומד והסברה דחסר מעשה גדול וה"כ חסר עיקר הקדושה ל"ש שמא לשמן דזה רק אי כבר עומד להקרבה ולכן כי דבלחם דכבש"ע בעינן בפי' לשמן כיון דעיקר הקדושה בשחיטה והארכתי בפי' התוס' נזיר כ"ח בהא דפריך ויזרק של"ש והקי הא בכשהט לשמו גרע כבמנחות מ"ז ותי' וא"ל ול"ל דל"ד דהתם כבשים מיקבעי בשחיטת הזבח ועיקר הזבה בלחם מתכשר הילכך כי אבד לחם כמלא הזבח כפסל וכו' אבל הכא כיון דשמא כשר כמו לשמן השתא כמי דשחטן לשמן משום תקכה כעשה כאלו כעשה שמא לענין להתיר לזרוק דמן עכ"ל ובהסבר הדבר י"ל דל"ע מה כ"מ אי כשחט שמא הא שמא כלשמן אמכס י"ל דהא דשמא לשמן הוא כיון דעומד לזה ומשום הכשר קרבן וא"כ אי ע"י דכיוא שמא לשמן יפסל ע"י הקרבן אמריכן דאדרבה לא הי' עומד שמא לשמן ולכן מחמת התקכה כעשה כשמא דג"כ כשר ואי כעשה כשמא וע"י יפסל אי הפר לה אמריכן דלאו לשמן עומדין ועי' תוס' ד"ה משום דיזרק דמן של"ש היינו שמא כיון דאיכה כזירה שמא לאו לשמן:

**אמנם** לפי"ז לריך להבין הא דבמנחות מ"ו דאם החקקו זל"ז מעכבין והזיקה שלאן הוא שחיטה כימא ג"כ דמהמת התקכה כעשה כאלו הוי שמא והלחם יכול לפדות ועי' תוס' שם דאבד לגמרי ועי' ברייתא דשתי הלחם הבאות בפ"ע יוכפו ותעובר לורתן וכן כאן לענין להתיר לזרוק של"ש כימא ג"כ כן וע"כ ל"ל דזה ש"ך לומר רק היכי דמהכי שמא אמריכן דאפילו שחט לשמן בפי' כיון דסגי בשמא מחמת התקכה הוי כאלו כשחט שמא ולכן עתה אדרבה ע"י הא פסול אמריכן דשמא לאו לשמן אבל לא היכי דבעינן בפי' לשמן ולכן כאן בהכי כבשים הא בהלחם בעינן בפי' לשמן ובפרט למ"ד דכבשים עיקר ולכן תובן בזה דברי התוס' והארכתי בכתובים ומאוד קצרתי בכאן והכה כי שם סברא דלמ"ד לחם עיקר ובא חובה הוי כחד גופא י"ל דשמא ג"כ מהכי וכיחא בזה קי התוס' מכחות מ"ו ואת האיל יעשה זבח שלמים לדי על שלמות מלמד שהשל בא חובה לאיל ושחיטת איל מקדשן לפיכך שוחטו של"ש לא קידש הלחם וה"ק דהל"ל לפיכך שחטו לשמן קידש הלחם ולהכ"ל הא אי בא חובה שמם ג"כ מהכי אף דהם ק"ד ולכן לפיכך שחטו של"ש לא קידש הלחם היינו אי בפי' של"ש כבריש זבחים אבל בשמא מהכי ואקלר ותיתי לי' דביכותי בפי' מלאתי בקר"א קוטה י"ד דכי בהא דס"מ דכ"ם אין מקדשין של"ד והקי דא"ך יעלה על הדעת דבעינן בפי' לשמן הא שמם ג"כ מהכי ומהלך דזה ל"ש אלא בבהמה דכבר כתקדש בקדה"ג ולא בק"ד כגון גבי קידש מכחה ומאוד כהכיתי דמלאתי לרב גדול כעין דברינו והכה לפי הכ"ל בפשוט כיחא דברי הפהמ"ש הכ"ל מהך דכב"ע דהכה היכא דבעינן שיאמר בפי' לשמן בודאי לא מהכי שמם וכעין סברת הרא"ש דהוכיח דהיכי דבעינן קכין ל"מ אומדכא וכעין דאיכא כמאן דעביד לא אמריכן וכמון ג"כ קי הפמ"א מריש זבחים דש"ק ישנו בלבור דהיינו בכב"ע ודו"ק:

(טז) **ונבוא** עתה למטרת דרושינו ביסוד דברי רבינו ז"ל מובא בפתח השער דב"פ משגגות פי' דהשוחט קר"ל בשבת הר"ז חייב חטאת ויקטיר אימורין

לערב

לערב ובהלכה י״ד פי׳ בשחט קרבנות יחיד דלא יזרוק הדם ומשמע דהוא מחלק בין קר״ל דיזרוק הדם אפילו לכתחילה ובפי׳ ע״ו מהלכות. פסהמ״ק פי׳ כהברייתא דכב״ע דלא יזרוק הדם ולדברינו האמורים יתיישב על נכון דהנה לכאורה קשה לפי הנ״ל דבשל״ם נעקר השם דמעיקרא ונעשה קרבן נדבה דא״כ אמאי בכבש״ע כשירים של״ם הא הם שלמי צבור כבזבחים כ״ה ועי׳ רש״י ז״ל זבחים דף ה׳ והנה בשאר קר״ל מצינו נדבת צבור וכגון עולת קר״ל אולם בשלמי צבור הא בתו״כ ומובא בתוס׳ זבחים דף ה׳ ד״ה תודה ממעטינן דשלמים לא אתי בנדבת צבור וא״כ ל״א לשלמי נדבה ובמנחות מ״א תני ר״י כבש״ע ששחטו שלא כמצותן פסולין וברש״י ז״ל בל״ר של״פ אמנם בני מטעם אחר אתינן ובמנחות פ״ע אשם מצורע ששחטו של״ש טעון נסכים שאא״א כן פסלתו וכו׳ אלא מעתה כבש הבא עם העומר ששחטו של״ש תהא מנחתו כפולה וכו׳ בשלמא הכך עולה ניניהו אי ל״א לעולת חובה קריב לצעו״כ הכא וכו׳ אשם נדבה מי איכא וא״כ לפי״ז בכב״ע ששחטו של״ש יפסלו כיון דליכא בנדבה ומצאתי שוב בתוס׳ הקי כן אמנם נראה דלפמ״ש דבשל״ם נעשה קרבן חדש יש להסתפק מי המה הבעלים מקרבן זה השוחט דחשב של״ם ולענין זה אוקמי התה״ק ברשותו וכעין דברי הרא״ש בנדרים ל״ו או דהקרבן נקרא על שם הבעלים אף דהם לא חשבו כיון דעיקר הקרבן שלהם והנה בטה״ק בדף ה׳ ד״ה הג״ה כי דהוי כאלו הבעלים התנדבו על אופן הזה דאמרה תורה דנעשה נדבה והוי כקרבן על תנאי אמנם י״ל דבאותן קרבנות דהבעלים א״י להתנדב בודאי צ״ל דהכהן הוי הבעלים דל״ש קרבן ע״ת דהוי כמתנה עמש״ב ועתה הכי נכונים פסקי רבינו דהנה בהא דמחלק בין קר״ל לקר״י מובן לדברי התוס׳ יומא מ״ו דבסמוך לאור הבוקר דכבר נדחה שבת לצורך הדלקת עלי המערכה אפילו או״פ דחול מותר להקריב:

(יז) **והנה** יתיישב בזה דתמה הכלל״א בהא דלא הביא רבינו הבעיא דעבר ושחט דהנה בתוס׳ הקי אמאי בשבת לא יזרוק לאכול חי אמנם י״ל דבתוס׳ הקשה הא א״א לאכול קודם הקטרה ותי׳ משום דל״א אמנם לכאורה לדברי התוס׳ דבסמוך לבקר מותר להקריב אפילו או״פ דחול אמאי לא יקריב ועי״כ צ״ל כיון דכאן עבר ושחט הוי פשיעה ומדרבנן אסור ועוד דשם התוס׳ אקרא קאי אולם לפי״ז אמאי ביו״ט מותר לאכול הא הט״א כי דהיכי דמדאורייתא יכול להקריב ל״א האי כללא דל״א עשאוהו כנטמאו אולם י״ל ביו״ט דשייך מתוך הא לא נדחה כ״כ בעלי המערכה כיון דל״ה איסור וכ״כ בשיטה״ק תל״ה וזה הוי ל״ק כיון דצריך להדליק היום משא״כ בעבר ושחט ועי׳ פנ״י פסחים ה׳ וכן י״ל דאף דבשאר עשה דלכם כיון דהוי צורך גבוה י״ל דל״ש כ״כ הסברא הנ״ל דזה הוא כעין הסברא כיון דאידחי אידחי עי׳ זבחים ל״ב ועשה הוא א״ג עי׳ ר״ן נדרים י״א ובא״ג ל״ש דנדחה עי׳ שאג״א ס׳ י״ז אמנם לאוי דיו״ט ג״כ הוי א״ג אולם ראיתי דאי נימא מתוך לש״ל דהוי א״ג דהגוף ישבות כיון דכמה מלאכות מותרים ועי׳ בהו״ד ק״י ובהגהות אמ״ב וקצרתי ואבין בזה המכילתא פי׳ בא ה״ל והנותר ממנו עד בקר מגיד שאין נשרף עד אור ששה עשר רי״א א״ל הרי אומר כל מלאכה לא יעשה בהם שריפה מעין מלאכה הוא ומת״ל עד בקר אלא אם חל ע״ז להיות בשבת מגיד שאין נשרף עד אור י״ז עכ״ל ורבים תמהו דאי ליו״ט ל״ל קרא מכ״ש בשבת ולהנ״ל דהנה לכאורה קי ל״ל קרא הא יו״ט הוי עול״ת ואין עשה דוחה אמנם י״ל לפי סברת התוס׳ הנ״ל דבסוף לילה מותר כיון דנדחה וכן י״ל בנותר ג״כ ומצאתי בא״א שהקי כן להתוס׳ הנ״ל וי״ל דלזה צריך קרא ובפרט

להירושלמי שבת פי׳ ב״מ דאפילו לאו משום מלאכה דרק דאין הזמן כלל אמנם אי ס״ל מתוך שוב ל״ש סברה הנ״ל דנדחה לצורך הדלקה ומ״מ אסור לשרוף דהנה בהדלקת עלי המערכה חשוב ל״ק כיון דצריך להדליק היום משא״כ בש״ק דיכול לשרוף למחר וכדברי התו״י שבת כ״ה ועי׳ פנ״י פסחים ה׳ ותבין ולכן אר״י שריפה מעין מלאכה הוא והיינו דהא מלאכה הוא ולשיטת הריב״א פסחים אי הבערה ללאו יצאת ל״ה בכלל מלאכה ולכן אמר דשריפה הוי מלאכה ובלא״ה הוי עול״ת ועי׳ יבמות ה׳ ועי״כ לסברת התוס׳ אמנם אי ס״ל מתוך ל״ש לומר כן ולזה אמר דצריך קרא לשבת דל״ש מתוך וא״כ ה״א דיכול לשרוף בסוף לילה או דהנה אי ס״ל הואיל ל״ש סברת התוס׳ דהא לפי דמבואר בשקלים דהכהנים נאותים מעלי הקדש ובמנחות כ״א דהי׳ רשאין להנות לצורך חטאת האכל ליום ולילה וא״כ ל״ש דנדחה דהא לפעמים הוי צורך אוכל נפש דהכהנים יבשלו בשר חטאת וכ״כ במפרשים וכוון לפי״ז קי התוס׳ בפסחים כ״ט דרמי לי׳ ר״ש לרבא הקרא דלא ילין לבקר וגי׳ דלא ע״א ביו״ט ומוקמינן בי״ד שחל להיות בשבת דח״ש קריבין ביו״ט ובתוס׳ הקי דלפי״ז ל״ל לר״ע קרא דח״ש קריבין ביו״ט דהא בשיטה״ק הקי לדברי התוס׳ הנ״ל יכול לאוקמי בסוף לילה אמנם הא רבא ס״ל הואיל כמבואר במלחמות ועי׳ תוס׳ מנחות ס״ד אבל לר״ע דס״ל בפסחים דא״ל דהבערה אב מלאכה ובתוס׳ הקי דהא יכול להנות מהגחלים ותי׳ דקרא איירי אפילו אי א״ל להגחלים ומזה הוכיח בחדושי רעק״א ובא״א דל״ל הואיל ולפי״ז י״ל סברת התוס׳ ול״ק קי ר״ש ודוק נחזור לדברינו דביו״ט ל״ש סברה הנ״ל דנדחה אמנם בשבת שייך הסברא ואמאי לא יקטיר האימורין ועי״כ צ״ל דמדרבנן אסור וא״כ ניחא קי התוס׳ דבשבת לא יזרוק לאכול חי דהד״ק התוס׳ דאסור לאכול הבשר וניחא בזה הא דלא הביא הרמב״ם הא דעבר ושחט דהנה בהקטרה איכא איסור בשול כיון דרוצה בעכולן אמנם הא כבר נקטר אימורי דתמיד ג״כ ונדחה איסור בשול וא״כ לשיטת הרמב״ם ז״ל דל״א מתוך רק בהבערה והוצאה ולא בשאר מלאכות עי׳ בהה״מ הלכות יו״ט וא״כ שייך סברה דניתן לדחות ועי״כ מדרבנן ושוב ממילא אסור לאכול הבשר כהט״א וקצרתי ודוק:

(יח) **נחזור** לפסקי רבינו דלפמ״ש. ס״ל להרמב״ם סברת התוס׳ דניתן לדחות ולכן מחלק בין קר״ל לקר״י דבקר״ל שייך דניתן לדחות לכן מותר לזרוק הדם והנה בתוס׳ פסחים פ״ג ד״ה ולא ע״א תי׳ עוד אקי׳ דלכל מושבותיכם למשרי או״פ הא הוי עולת חול בשם הריב״א והר״י דזה איירי במשלה בהן האור ולכן מותר אף בשבת ומביאים דריב״א מסופק בשאר קרבנות דלאו תמיד ומשלה בהן האור אי נעשו לחמו של מזבח ע״ש והנה לפי״ז י״ל דה״ה להתרץ הראשון דבסמוך לאור הבקר. דכבר ניתנה לילה לדחות איירי ג״כ רק בקר״ל דהא ניתן לדחות לעלי המערכה להתמיד דהוא קר״ן והכי נחמדו עתה הפסקים דהנה הארכתי לעיל דבשל״ם נעשה קרבן חדש וכו׳ דבכב״ע דהם שלמי צבור ע״כ צ״ל דהקרבן נקרא על שם השוחט דשנ״ל ליתא בנדבה וא״כ שוב הוי קרבן יחיד ולא שייך דכבר נדחה ולכן פרש״י דלא יזרוק קאי אשל״ם והרצון ליישב דאמאי לא יזרוק כיון דניתן לדחות מיהו בשל״ם שוב הוי קרבן יחיד ולכן פסק בפ״ב משגגות דהשוחט קר״ל בשבת של״ם וכן בשחט יתר על חובת היום יקטיר אימורין לערב ומותר לזרוק הדם והיינו משום דכבר ניתן לדחות ובפט״ו מפסהמ״ק. מביא הברייתא דכב״ע וכו׳ דלא יזרוק הדם והיינו דקאי אשל״ם ול״ש סברא דניתן לדחות. כהנ״ל וזה מה שרצינו לבאר ודוק היטב בכל מ״ש כי הדברים נכונים ובזה נשלם בעזהשי״ת השער הראשון:

# סימן ח'

מענין דשילו"מ ושיטת רש"י ז"ל בקלבד"מ דמועיל תפיסה ובענינים ובסוגיות אחרים המסתעפים ובכמה ענינים כיוצא.

(א) **בפסחים** כ"ז בסוגיא דבח"ג ע' שם כל הסוגיא ושם בעי מני' רב"א מר"ח תנור שהסיקו בעלי הקדש וכו' הפת אסורה ומה בין זו לערלה א"ר וכו' הקדש אפילו באלף לא בטיל אא"ר אי קשיא לי הא קשיא והלא מעל המסיק וכו' והמפורשים שאלו בכאן על הלשון אלא אי קשיא דמשמע דקי' זו יש לה איזה שייכות לקי' ראשונה והוא קי' אחרת עי' ב"ש מח"ל ועו"ד הפולפול י"ל דלכאורה קי' לדברי הריטב"א במכות כ"ב באקומתא דשלו בעלי הקדש דאין לוקה ג"כ משום מעילה דבדבר דבלאו איסור דהקדש אסור ג"כ ל"ש מעילה ובמק"א כי בזה להבין פלוגתא דר"ע וריה"ג בפסחים כ"ג בהא דיעשה לכל מלאכה דלריה"ג צריך קרא דלמלאכת הדיוט ג"כ מותר ולר"ע צריך לטהרה דאזלי לשיטתם דבחולין דף ק"א בעשה מלאכה בשבת ויוה"כ דלריה"ג חייב ב' ולר"ע אחת ובתוס' הק' דס"ל לר"ע באכל א' מחתיכות חלב קדש וחולין דחייב אש"ת ומ' דבקדשים גלי קרא והיינו דבכריתות כ"ג אמרינן כל חלב לר' לרבות אימורי קק"ל למעילה אף דאיכא איסור חלב וא"כ לפי"ז ע"כ לר"ע ל"ל דחלב להדיוט מותר בהנאה דאל"כ הא מאילא ליכא איסור מעילה ג"כ אמנם הא אמרינן שם דאפילו למ"ד אחע"א גלי ג"כ הקרא דהא מעילה במיתה והוא קל מאיסור כרת דחלב ועי' שבת כ"ה ובפסחים ל"ב ויבמות ע"ג דמשמע דכרת אלים ובשבת ס"ט בהא דלרבא מיתה במקום כרת עומדת ול"ב שגג בלאו משמע דשון ובמק"א כתבתי פרפרת בדברי הש"ס שם דז"ל אלא בקדשים גלי קרא וכו' תדע שכן הוא דהא רבי ס"ל אחע"א והכ"מ איסור חמור על א"ק אבל א"ק על א"ח לא ובקדשים שמעינן לי' וכו' לרבות אימורי קק"ל ומהדוקדוק דל"ל להביא דרבי ס"ל בחולין אחע"א בא"ח ע"ק הא אי אף בחולין לא ס"ל אחע"א אלים יותר הראי' דעיקר דבא להביא דבקדשים גלי וכתבתי דאדרבה מזה דס"ל בחולין אחע"א בקל על חמור כשמע בכאן דהכא אמרינן שם דלמדס"ל בקדשים ג"כ אאחע"א מוקי הקרא בולדי קדשים דבהוייתן קדושים ובהדדי אתי וא"כ תו ליכא ראי' אולם הא כודע קו' התוס' רי"ד דאמאי בב"א חל כיון כל שאינו בזא"ז בב"א אינו ותרץ דהי מפקת וכודע דברי הב"ש והשג"א דהיכי דאי יכול לחול אף אי קדם לו איסור הראשון והב' א"י לחול בקדים זה אזי חל רק זה דיכול לחול דשוב ל"ש הא מנייהו מפקת דהא זה אלים וא"כ כאן ג"כ הא כרת חמור ומחלב שוב ל"ש לתרץ דבהדדי קאתי אולם זה ניחא אי ס"ל בחולין דחמור ע"ק חל אבל אי ע"ק ג"כ ל"ח הא שוב יש לתרץ בולדי קדשים ולכן ולכן נחמד הלשון תדע דרבי ס"ל בחולין א"ח על א"ק חל וכו' וא"כ שוב ל"ש בהדדי דכל שאינו בזא"ז בב"א ג"כ אינו א"כ ל"ל ע"כ דבקדשים גלי קרא וכן כי ג"כ לפי' דברי הרמ"ע מפאנו ס' קכ"ג דלמאן דאי"ל בכולל דוקא חמור ע"ק ולא קל ע"ח י"ל דאפילו בכולל חע"ק בב"א ג"כ לא חייל דמאן מפיש דמקודש חל הקל דילמא החמור ע"ש ויל"פ לפי"ז בקי' רש"י בחולין ק"א ד"ה שבת ותנין וא"כ י"ל דה"ה באיסור ב"א שייך ג"כ הסברא הנ"ל דמאן מפיש דילמא הי' קודם החמור אמנם זה רק אי לדידי' חלוק בין א"ח לא"ק כהנ"ל וא"ש ודו"ק היטב וא"כ לפי"ז לר"ע דלא ס"ל אפילו ב"א ואפילו בקע"ח הא שוב לא גלי בקדשים אמנם הא בחתיכות ס"ל אחע"א וכן אפילו אי מוקי בולדי קדשים איכא איסור מעילה ובמקומו הארכתי ואכ"מ ודוק:

(ב) **נחזור** להסוגיא דלפי"ז קי' להריטב"א מאי פריך מעל המסיק לפי דברי התוס' בחולין ק"מ דנסתפקו בבהמת עסכ"ד בעבר והקדישו אי הקרבן כשר וכבר תמהו הא בלא"ה אינו ברשותו מחמת א"ה ועי' בחת"ס. אמנם לשיטת הרשב"א ז"ל גבי אתרוג של ערלה דמיקרי לכם וקצי' ז"ל בקצה"ח ס"ו בדברי הש"ס דכריתות בשה"כ שהחמו עדי' ובאב"מ כ"ח דאה"כ שלכם מיקרי ועי' תוס' סנהדרין פ' וזבחים ע"א דהק' דשה"כ ליתא במכירה ועי' פמ"ג תמ"ג דלאחר שש שנים ידים זוכות ומקנה קנה ובתשובות בר"א ס' כ"ה וכ"י ובר"ן נדרים פ"ה ובמחנ"א הלכות זכי' והפקר ובכ"ד וזה והדברים עתיקין והנה במחנ"א הק' בסתירת דברי הר"ן דבדף מ"ז בקונם שאי אתה נהנה לי דלא ירשנו בנו כי דנכי דאסור בהנאה מ"מ נכסים דידי' נינהו אלא שאין רשאי להנות מהם ובדף פ"ה כי דהאוסר פירות על עצמו יכולים אחרים לטלן ע"כ ע"ש ולדעתי יש לחלק דהכא בהא דכי הרשב"א דא"ה יש לו בעלים והכא מכ"מ חזינן דהוי כהפקר י"ל משום דא"י להנות ולא ה"ל ק"פ אבל קה"ג עכ"פ יש לו דהא מ"מ הגוף שלו והוי כהא דבב"ב כי דהמוכר את עבדו ופסק עמו ע"מ שישמשנו ל' יום דהראשון אינו בדין יום או יומים והשני ישנו בדין יא"י מפני שהוא כספו וה"כ אף אי אפילו כקה"ג ל"ל מ"מ הא בזה יש לו קנה"ג והנה ניחא בזה מה דהק' הרשב"א באוסר נכסיו שמא ישאל והר"ן כי דמשמע שאסרו ע"ע הפקירו וקנין ממונו לא פקע דהנה בב"ב קל"ז בפלוגתא דכתב נכסיו לבנו לאח"מ אי מת הבן בחיי האב אי מכורין ובתוס' יבמות ל"ו הק' אפילו לא מת הבן נמי דהוי כמו מה שאירש מאבא מכור לך אי ק"פ כקה"ג דמי ומ' כיון דסוף אתי ליד הבן חשיב מכור וכיו"ב מ' הרמב"ן מובא באב"מ ס' ל' דקנינו מתלוי תלו ואי יורש גם הק"פ ה"ל למפרע קנין ומנה בתוס' כי ג"כ דהיכי דהק"פ יכול לבטל הקנה"ג הק"פ אלים ולפי"ז י"ל כיון דהוא א"י להנות ואחר יכול לבטל הקנה"ג בזה הק"פ אלים ולכן ניחא עתה קי' הרשב"א דיכול לשאול וא"כ הא בלא"ה קנה"ג שלו ורק דלהשני יש ק"פ ואי ישאל יבטל הק"פ דבכה"ג אלים ושוב א"י לטלן בע"כ ול"ש לפי"ז מ' הר"ן דקנין ממונו לא פקע ולפי"ז ניחא קצת דהק' בתוס' זבחים דשה"כ לית במכירה לפי דברי פמה"ג הנ"ל דכשים ידים זוכות ומקנה כיון דעכ"פ הק"פ בודאי ל"ל לא הוי ומכרו כולו ועי' תוס' חולין קל"ב ד"ה וצריך. לרשום דהק' דחלי לפטור וחלי לחייב מ"ד אלבי הבא על התייסה ומ' דהתם כל שיות שבו מחייב והכא כל שיות שבו לא מחייב לכך פטור לגמרי וה"כ לא הי' לו יותר למכור ועי' תוס' זבחים ו' ד"ה מקופיא מכפרה ואקצר והנה לפי"ז ל"ע דאמאי יכול לטלן בע"כ באוסר נכסי' לדברי התוס' דלא יכול הק"פ לבטל לקה"ג ומ"ש בנתיבות רע"ה דהוי כאבידה מדעת כיון דא"י למחות י"ל דהא מ"מ יש לו קנה"ג ועוד דהוי כהותנה וי"ל לפי"ז ואכ"מ ולפי"ז ניחין דברי הר"ן דלפי ד"כ דאף דהמה כהפקר הוא רק לענין הק"פ ומשום דא"י להנות אבל לא קנה"ג ומילא באותן נכסים דאין לו בהם רק טה"כ כגון תרומ"ע באלו כולו הוי כהפקר גמור דקנה"ג אין לו וק"פ ג"כ אין לו וי"ל דבדף פ"ה מיירי בנכסים כאלו דומיא דקונם כהנים ולוים נהנין לי ולעיל איירי בנכסים די"ל קנה"ג ג"כ ולא כמ"ש ואקצר דבאתי רק למה דשייך לענייני ולפי"ז מוסברין דברי התוס' דחולין ק"מ בהא דיכול להקדיש בהמת עסכ"ד והיינו דאף דאסור בהנאה שלו הוא משום קנה"ג בפרט לדברי הריב"ש בסי' שכ"א דמחלק בין קדה"ג לק"ד:

(ג) **ונחזור** לענייני דלפי"ז קשה מאי פריך והלא מעל המסיק הא י"ל דמיירי בהקדיש עלי למזבח קדה"ג ובמנחות כ"א דאיכא קרבן עלים והוי אסורי הנאה ולקדה"ג הא יכול להקדיש כיון דיש לו קנה"ג או בעלים

בעלים דמשפיין לגזירין ולקרבן מותר דמלל"כ ואי דאסור משום ממשקה ישראל הא משכחת בנדר והי' לו שעה"כ דל"ש ממשקה ישראל לשיטת התוס' והא דקשה לפי"ז מפסחים נ"ח ותמורת כ"ט במק"א שבתי הכל ועי' בתשובות ברכ"י יו"ד סי' קמ"ו ואכמ"ל ואי בלא"ה אסורין בהנאה הא ל"ש מעילה להנ"ל והנה לפי"ז י"ל לכאורה דיקשה הקי' הראשונה דמה בין זו לערלה דשוב ל"ש דהקדש הוי דשיל"מ ע"י חילול דבקה"ג הא ל"מ פדיון עי' מנחות ק"א אמנם הא י"ל דבתחילת שריפתם הא שוב א"ר כמנחות כ"ב מה מזבח שלא נשתמש בהם הדיוט אף עלים ובפ"ד דמדות דעלים שנמצא בהם תולעת פסול והוי כהא דמעילה י"ט בקדשים תמימים ונעשו בע"מ דלרבנן יש בהם מועל אחר מועל ומעילה מהני פדיון וכאן אליבא דרבנן מבעיא ושייך דיצא לחולין ושייך ג"כ פדיון ואף דאי מיירי בעלים דא"ה בלא"ה אסור אולם הא רבנן שרי בקונייתא אמנם י"ל ביסוד הקי' לפי דהסברתי דלכן באה"כ מהני הקדש דאף דאין לו הק"פ מ"מ הקה"ג יש לו וא"כ יש לחדש דבה"ג לא יכול לשאול לדברי הש"ס תמורה. י"א ושבועות ובכורות י"ד דהקדים זכר לדמיו קדש קדה"ג וא"כ לפי"ז י"ל דממילא בעצמו קדוש ק"ד אף דזה לא יכול להקדים רק הקה"ג ואף דכאן הא קדוש קדה"ג ול"ד לשם אולם כ"מ איכא כיבואר וא"כ י"ל דא"י לשאול כיון דהק"ד לא הי' יכול להקדים ובכל קדה"ג הא בעינן ק"ד ג"כ ובת"כ ר"פ ויקרא דרוש קרבן לרי' שיקדים הקדישו להקרבתו הרי דבעינן ק"פ מעיקרא ומכ"ש ק"ד אולם הא ממילא קדוש בעצמו הק"ד וא"כ י"ל דתו א"י לשאול כיון דלאו ע"פ דבורו קדוש ובש"כ סי' רכ"ה הקי' אי אמל"ג כמסלה"ד היכי מועל שאלה והתי' כיון דעיקר המסירה הוא רק ע"י הדבור ואי אח"כ עוקר הדבור ל"ש מסירה חה ל"ד כ"כ כאן כיון דמעצמו קדים והא דמצינו דבתמורה אין יכול לשאול ומ"מ יכול לשאול אקרבן ראשון ונעקר ממילא כאן ל"ש כ"כ דהא יכול להשאר ק"ד בלא קדה"ג ועי' בקצוה"ח ס"ר אי הוקדש מעצמו וברמב"ן ב"ב ע"ט היטב וא"כ כיון דלענין הק"ד הוי הקדש כתפס מעצמו י"ל דל"מ שאלה והבן:

(ד) **ונחזור** עתה להסוגיא ביסוד הלשון אלא אי קשי' לי' הא קשיא דמה שייך הקי' דמעל המסיק לקי' ראשונה דמה בין זו לערלה ולהנ"ל הדבר כחומד וכעיס הכא בהא דתרץ דהקדש הוי דשיל"מ והיינו ע"י חילול הא בצריך הוצאות ל"ה דבשיל"מ כדברי הרשב"א אולם הא הקדש שו"מ שחללו על שו"פ מחולל והכה בע"א ומגילה בא"ם הסבור דלכן על שו"פ מחולל משום דהא יכול לשאול נגמרי ולפי"ז רק בעלים מחללים על שו"פ ולא אחרים ועי' תוס' מנחות ע"א ותוס' תמורה כ"ז ועתה נכון הלשון דהכה על קי' דמעל המסיק הא י"ל דמיירי באופן הנ"ל אמנם כי' דבאופן הנ"ל א"י לשאול וא"כ שוב יקשה הקי' הראשונה דמה בין זו לערלה ול"ש לתרץ דהוי דבשיל"מ כיון דאינו מועיל שאלה ושוב לא יכול לחלל על שו"פ וצריך הוצאות ואי תתרץ הקי' הראשונה בדשיל"מ וע"כ בהקדש סתמא הא קי' דמעל המסיק ודוק היטב והוא פרפרת נאה אף שיש לדבר הרבה עוד בהנ"ל דבמק"א כי לחלק דבמעילה דשינו רשות אף במעורב איסור אחר ג"כ חייב דהכה י"ל בסברת הריטב"א לפי דברי הירושלמי בהאכיל חמריו ופועליו דבר איסור דצריך לשלם לפי שאדם קץ באכילת איסור וכן פי' הרמב"ם ז"ל בנזיר ששתה יין של תרומה וא"כ הוי כמזיק וע"כ צ"ל דבהכי חייב רחמנא וא"כ לדברי התוס' ב"ק ע"ב דבמעורב איסור אחר ל"ש גזה"כ משא"כ במעילה דש"ר אולם אף בש"ר שייך ג"כ להקשות דהא הקי' דקלבדר"מ אי חמ"ם פטורין מתשלומין וא"כ אפילו לרבנן דהזיד במעילה באזהרה ג"כ פטור וע"כ דאהכי חייב רחמנא ואי נוקמי בעלים דאיסורא הא ל"ש לומר כן ושוב הא קלבדר"מ וחקכי בקצות כ"ה כי דרבא ס"ל כר"ל דחמשפנ"ת ועי' בההמ"ג פ"ג ומה"ג דכי דרבא כר"י ס"ל אולם יל"ע לפי"ז בפסחים כ"ט באוכל חמץ של הקדש דמעל ובכריתות י"ד במסכה דים אוכל ואף דנאמר דבאכילה ג"כ שייך מעילה דש"ר לדברי התוס' יומא ס"ט ומנחות פ"א דבתרומה שייך דנתחלל באכילתו ולכן בזר שבלע שזיפין של תרומה והקיאן השני אין משלם רק דמי עצים ובב"ט כי דבגרונו נתחלל וה"ה קדשים כדמשמע בפ"ק דכריתות וא"כ הא מוציא מקדש לחולין ולהנ"ל הא משום ש"ר ל"ש ג"כ ובסוגין בפשוט לצ"ל דמעל בהגבהה דאי בעלים דאיסורא ובקדה"ג ל"ש מעילה דהגבהה דרק לאחר שנשרפו כי דהוי כתמימים ונעשו בע"מ ועוד הא י"ל דמיירי בגזבר דל"מ בהגבהה עי' תוס' קידושין כ"ה ד"ה אין וב"מ ל"ט ד"ה וחברו וא"כ ל"ש כאן מעילה:

(ה) **ובסוגיא** דפסחים כ"ט כתבתי לפרש דברי הירושלמי פי' כ"ם אית תנא תנא שלך אי א"ר אבל א"ר של אחרים ושל גבוה ואית תנא תני וכו' ואי אתה רואה של גבוה כאן וכו' ולבע"א כאן בקדשים שחייב באחריותן וכר"ש עכ"ל והאלגזי בהלכות חלה תמה דצ"ל לאוקמי כר"ש הא בחמץ אליבא דכ"ע דבהגל"מ כמו"ד דגלי קרא דלא ימצא כפסחים ה' ע"ש ופרשתי דלפי דברי הכוב"ת ס"ג דאי בלאו האיסור דחמץ אינו ברשות א"ע אב"י כיון דבחמץ צ"ל לעבור בב"י משום דאבר"ם ורק דבע"כ אוקמי רבנן ברשותו ולכן אי בלא"ה אבר"ם כגון שלקחו ככרי אחר חלות א"ע ועי' בפמ"ג בפתיחה לה"פ אי במודה"כ או בחמץ של כה"כ עובר בב"י ובתשובות כטע"ם הביא מירושלמי פ"ק דפסחים מהא דחצרות שבירושלים דאוכלין חלות תודה ורקיקי נזיר דצריכן בדיקה ולשיטת רש"י הבדיקה בשביל ב"י ע"ש והסברא דהיכי דבע"כ חייב רחמנא אינו עובר בנתערב דבר אחר וא"כ לפי"ז בחמץ של הקדש אף בקדשים שחייב באחריותן ג"כ א"ע דמ"מ הא אבר"ם ואף דדהגל"מ כמ"ד בחמץ דגלי קרא הא בשאר דברים לכמ"ד ובפרט בהקדש שייך לומר דבלא"ה אבר"ם אבל לר"ם דס"ל דחמץ שעה"פ מותר וא"כ צ"ל לומר לדידי' בע"כ אוקמי ברשותו דיכול לשהותו והוי ברשותו ולדידי' כמ"ד ועי' שאג"א ולכן בהקדש ג"כ עובר ועוד דלדידי' הא כממ"ג הוא ויובן לפי"ז מה דמחלק שם ג"כ בהקדישום לאחר ביעורו דמעיקרא הי' עכ"פ שלו או י"ל בהא דכר"ם לפי דברי הפוסקים דלרבנן דבחמץ גלי קרא דכממ"ד דוקא ללאו דלא ימצא דילפינן שם אבל אב"י א"ע כיון דחידש הוא ולכן כאן דבברייתא תני דעובר אב"י לכן אוקמינן כר"ם ולדידי' צ"ל הקרא בחמץ כדברי הטו"ז סי' ת"מ ובסוגיא הארכתי שם ואכמ"ל הרי דהיכי דבגזה"כ לא חייב במעורב איסור אחר ובכ"ד מצינו כי"ב וא"כ הדרק"ל דכאן ע"כ גזה"כ דאל"כ הא קלבדר"מ כהנ"ל:

(ו) **והנה** נראה ליישב ויתיישב ג"כ הלשון דאי ק"ל דהכה הרמב"ם ז"ל פי' דהנהנה מן הקדש לוקה ומשלם וכבר תמהו דהא קלבדר"מ וכדפסק רבינו בה"ת באוכל תרומה במזיד דאין לומ"ש אמנם י"ל לפי שיטת רש"י ז"ל בב"מ צ"א גבי אתנן דבקלבדר"מ חייב לצ"ש דרמי עלי' החיוב רק דהב"ד אין מחייבין ועי' ש"כ כ"ח שיטת המהרש"ל ובתומים שם וחקכי בקצה"ח ע"ה כי דמודב"מ בקלבדר"מ חייב שבועה מה"ת ובמהרש"פ בירושלמי ב"ק פ"ד ה"ד דרבא חזר מהא דאתנן אסרה תורה ולא מיעיל תפיסה ע"ם וחקכי בש"ש שמעתתא ז' הקשה לשיטת רש"י דאמאי במשביע עדים להעד שהדליק גדישו בשבת דפטיר משום דקלבדר"מ לדברי הש"ם שבועות ל"א במשחק בקוביא דמדאורייתא חזי חייבין והרשב"א הקשה הא לא הפסידו כלל בעדותן דאינו מועיל כיון

כיון דמדרבנן ל"ח ותרץ כיון דבפס"ע דרבנן מועל תפיסה חשיב כפירת ממון וא"כ לשיטת רש"י בקלבד"מ ג"כ מועל תפיסה ולכאורה י"ל דהא אכתי טעמא בעי כיון דס"ס לא הפסידו דעדן לא תפיס אולם לדברי הכ"מ פכ"א מה"ע דמייתב קי' הראב"ד על הר"מ דפי' דבהעידו שהפיל שן עבדו ואח"כ קימא את עינו והמו דמשלמין דמי עבד ועין ולשיטתו בה"ח האדון אין משלם רק אי תפוס העבד ומי הכ"מ כיון דתפיסה דבר קל הוא לכן ישלמו וא"כ כאן ג"כ תפיסה דבר קל הוא אולם אכתי ל"ל הא אי תפיסה דבר קל הוא עדיין לא הפסידו דהא יכול לחזור ולתפוס ומתופס אולם י"ל לפי דברי הכ"מ בפ"ע ומה"ש בפי דברי הש"ס בגיטין ל"ו דאף דהפקר ב"ד הפקר מ"מ א"י להוציא מיד המוחזק וא"כ בפס"ע דרבנן הא מדאורייתא כשרים ורק משום הפקר ב"ד הם כיחא לענין דיפטר אבל אי כבר תפס ובחזקתו הוא הא שוב ע"י פס"ע יהי' להוציא מיד המוחזק ול"ש הפקר ב"ד ולכן שפיר הפסידו דתפיסה דבר קל והכתבע א"י לחזור ולתפוס אבל בקלבד"מ ממ"כ לא הפסידו דעתה אין משלם ורק דתפיסה דבר קל הא יכול לחזור ולתפוס ודוק אמנם מספקנא בקלבד"מ דמועל תפיסה י"ל דא"י לחזור ולתפוס ובנ"א בא"ש חגיגה י' כ"כ וה"ק לשיטת רש"י מסנהדרין ע"ז דלר"מ א"ח בזקן ממרא אלא בדבר שזדונו כרת ומוקי הפלוגתא בד"כ ופרש"י אי תפסו יורשים דהרוג ממונו דהורג ופטור לי' זק"מ וקידם בממון זה והקי' הא כאן תפיס ואפילו בקלבד"מ מהכי וכי דל"ל דכ"מ בתפסו יורשי הנרלא וחזר הרולא ותפיס וקידם דלרבנן מקודשת כיון דלא זכו אלא מחמת תפיסה אתי תפיסה ומפיק מידי תפיסתן וכי דז"א כיון דלשיטת רש"י רמי חיוב תשלומין בקלבד"מ אי תפיס א"י לחזור ולתפוס ע"ש אמנם יל"ע אי לא הוי בי' רשעיית כשהב"ד מוליא ממנו אפילו לאחר תפיסה וי"ל ג"כ דכהי דפטור משום ב' רשעיות אבל מ"מ הא גרם לחבירו הפסד במה שהזיק ואפילו אי לא דכין דד"ג הא בב"ק כ"ו מבואר דמהכי תפיסה וכיחא בזה קי' התומים סי' כ"ח דאמאי לא קיבל רבא הדכרי דגנבי במחתרתא הואיל וכפיק מפומי' דרב ובתוסי' הקי' הא מחויב לצ"ש ומי דהס סברו דמה"ד חייבין והקי' בתומים הא מ"מ בא לידו ע"י ע"י תפיסה ואמאי החזירם ולהכ"ל עיקר דמועיל תפיסה משום גרמי דהא עכ"פ הזיק והממון לאו שלו ורק דפטור אבל לשיטת רש"י דס"ל בסנהדרין ע"ב במחתרת נטל כלים ג"כ פטור אפילו איתא בעין וע"כ דקני לי' קנין גמור א"כ הוי שלו ובש"ס ב"ק פ"ו ס"ל דהיכי דרק גרמא ואין בו חיוב מה"ד אי תפיס מפקינן מני' מיהו מעיקר הי' מחויב מה"ד ואקל"ר ועי' מל"מ פי"א ממלו"ו ובריב"ש סי' של"ב ובשב"ע ח"א קמ"ו והג"א ב"ק ל"ע בכופר באדם בתפס לא מפקינן ובזקני ז"ל סי' ת"ו דרק מכופר ממעטינן ולא מדמים דדמים עיקר הפטור משום קלבד"מ ועי' תוס' ב"ק לי' בהא דלא הרי השור בקי' הריב"א דמה חומרא דאין משלם כופר משום קלבד"מ ואקל"ר דבאתי רק דרך אגב:

(ז) **נחזור** לענינו דלשיטת רש"י דבקלבד"מ מועיל תפיסה י"ל דלפי"ז בהקדש לא פטור משום קלבד"מ דבב"מ ו' אמרינן דהקדש הוי כתפסה ובב"ק כי דהקדש שלא מדעת כהקדש מדעת דמי ובחולין קל"ע דבהקדש בי גזא דרחמנא הוא וכן אמל"ג כמסלה"ד וניחא בזה קי' הצל"ח פסחים כ"ע דמוקמינן הברייתא דאוכל חמץ של הקדש במועד לא מעל כרכבה"ק דח"כ כח"מ ב"ד לתשלומין שלא אליבא דהילכתא ואמאי לא אמרינן משום מלקות דחמץ דפטירו מתשלומין ולהכ"ל ככון דלכאורה לפומ"ל הא בהקדש ל"ש קלבדר"מ דהוי כתפיס והא אית להקדש גרל"מ כבסוגיא שם אולם הדבר נכון לפי דברי הצל"ח דשיטת רש"י ז"ל דקלבד"מ חייב לצ"ש הוא רק לרבנן דרכבה"ק דילפי מכדי רשעתו ברשעה המסורה לב"ד ולכן בלצ"ש ל"ש שתי רשעיות אתה מחייבו אבל לרכבה"ק דח"כ ג"כ פוטר מתשלומין אף דל"ש אתה מחייבו ה"ה בלצ"ש ג"כ פטור וכן מבואר בריטב"א שבועות ל"ג וא"כ כיחא כיון דע"כ ל"ל דאתי כרכבה"ק דשייך קלבד"מ לדידי' אף בהקדש ולכן אוקמי כן בקלבד"מ דח"כ וקלרתי ודוק היטב:

(ח) **נחזור** להסוגיא דלפי"ז מיושב קי' דלוקמי בעלים דאסה"כ ושוב ל"ש מעילה משום דקלבד"מ דהא בהקדש הוי כתפס אי חייב ול"ש קלבד"מ ועתה כדבר קלא מדבשיל"מ דשייך לקי' קמייתא הנה לכאורה קי' לפי דפסקינן בסי' ק"ב דבשיל"מ לא אסור רק הגוף של איסור ולא הטעם וא"כ כאן דכבר נשרף העלים הא לא הוי גופו של איסור ול"ש דבשיל"מ והערכי לזה ח"א ולומר דאי כאמר די"ש שבא עלים בפת הוי כבעין וממשא ובהקדש לרבנן ג"כ ישב"ע דהא האפר ג"כ אסור ולס"ל דהאפי' בא משלהבת וממשהו הכסרף לא משמע לי ולפי קי' זקני באב"מ בתשובה ח' לדברי הר"ש במע"ש דבבליעה ל"מ פדיון הא ל"ה דבשיל"מ משמע ג"כ כן ועוד דלפי"ז מאי אמרינן איסור דשמעת לרבי דישב"ע בפת זח"ג מי שמעת לי' ואי כאמר דבשב"ע הוי כבעין זה"ג ג"כ אסור לטעם הר"ן בזח"ג מטעם בטול שרי והנה בקי' התוס' דפס דהא אפי' נ: זה"ג שרי הא רק בדיעבד ולא לכתחלה ובפרט אי זח"ג מטעם בטול הא אין מבטלין איסור לכתחילה תרלתי לדברי הרשב"א ביו"ד ל"ע דבנבלע איסור מועט דדרכו להשתמש בשפע שרי ואפילו לכתחילה לבשל משום דא"א לבוא לידי כ"ע וא"כ כאן הא א"א לאפות בתנור בלי גורם שני דהעלים הוי ככלי דדרכו להשתמש בשפע ומלאתי אח"כ לזקני לתרץ כן ונהכהתי וא"כ אי ישב"ע ככיכר הא ל"ש בטול ולחלק ג"כ בין דבר דאין לו הנאה אחרת הוי כגופו של איסור וכדברי התוס' בע"ז כהא דשאכי ורד והדס דלריהא ובתוס' פסחים כ"ג ד"ה ור"ש דאי אב"ג בכו"ע הנאתו זו אכילתו וכי"ב בכדה ח' אבל באילן שאין עושה פירות מודה דקטפו זהו פריו וניחא בזה דלכאורה לדברי להכ"מ פ"י ממ"א דבהקדב הואיל מותר הא כאן הוי רק כיולא ולהכ"ל ככון עי"ל להש"ק פסחים כ"ד דיולא הוי שלכ"ה ובקובץ על הרמב"ס דבמעילה שלכ"ה ג"כ אסור ועי' מהרש"א פסחים כ"ו וכאן עכ"פ איסור איכא אבל לומר לענין דבשיל"מ דהוי כגופו לא כ"ל ולדברי הע"ז שם דזה ל"א רק אי כיטל משם האיסור ניחא קלא ועוד קי' בכאן הא מקלי קלי איסורא ל"ם דבשיל"מ כפ"ק דבילה בנלים שנשרו:

**אולם** בעיקר הקי' הכ"ל י"ל דהא לכאורה קשה הא דשיל"מ דלא בטיל הוא רק במב"מ והעלים והפת ה"ל מבשא"מ ואי לדברי הש"ס בילה ל"ע דדבר שלריך זל"ז כמים ומלח הוי מב"מ לפי"ז מאי אמרינן איסור דשמעת לרבי ישב"ע זח"ג מי שמעט לפמש"ל דזח"ג מטעם בטול ורבי ס"ל בחולין ק"ע דמב"מ ל"ב אמכס בפשוט י"ל דהכה כודע הבי טעמים בדשיל"מ טעם הר"ן משום מב"מ וטעם דרש"י דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהתר ולטעם דעד שתאכלנו י"ל דאין חלוק ואפילו במבשא"מ ג"כ ל"ב דמ"מ אוכל עתה באיסור וכ"כ בנו של הצל"ח ליישב שיטת הרי"ף בפת שאפאה עם הצלי דהוי דבשיל"מ וכן אי חנן והדם הכי דבשיל"מ כבמנחות ק"ח ותלוי הבי טעמים בפלוגתא דאמוראי ע"ש וא"כ י"ל דכאן אזיל לטעם דרש"י והנה לטעם זה י"ל דאף בטעם שייך ג"כ דבשיל"מ דלטעם דמב"מ י"ל דבעינן רק דומיא דדס הפר והשעיר כיון דגזה"כ הוא וכי לעיל דבגזה"כ בעינן דומיא דעיקר איסורא ועי' רשב"א חולין ל"ע סוף ד"ה א"ר ז"ל דמב"מ גזה"כ

הוא

הוא וכדגמרינן מדם הפר והשעיר תדע דלאו משום טעמא הוא וכו' ועי' ט״ז כ״ב לענין תרי משהו ויבואר במק״א אי״ה ולכן בטעם שפיר בטיל אבל לטעם דעד שתאכלנו י״ל דאפילו בטעם ג״כ אסור וכן משמע בש״כ בק״ב ע״ש בסוף דבריו ולפי״ז י״ל ג״כ הקי' דכאן מקלי קלי איסורא לפי טעם רש״י וכי' דע״כ אזיל כאן לשיטת רש״י ז״ל ואקל״ר :

(ט) **והנה** בחידושי לסוגיות דמב״מ ודשיל״מ כי דלשיטת הר״ן הטעם דמב״מ ל״ב הוא מלד כ״ט כהתוס' יבמות פ״א ופ״ג ד״ה ר״י דכי דדבר המתערב מתפשט טעם האיסור בכל ההתר וכהריטב״א חולין קי' וכהרב״ן הנודע דהנה לכאורה קשה לטעם הר״ן משום דאזלי בתר האיכות דזה התר וזה איסור לכן ל״ב ור״י אזיל בתר העלם לפי דברי התוס' חולין קי' דהקשו דאמאי אתיכות בב״ח הוי ראוי להתכבד הא אסיר בהנאה ות' כיון דלאחר שתיבטל מותר חשוב עתה ר״ל ודין הוא דלא תבטל ע״ש והנה אף דלאחר הבטול הא שוב מותר ולא כ״מ אמנם דכינן על מעיקרא ועי' תוס' ב״מ ד״ל ובכ״ד כסברא זו וא״כ לפי״ז לרבנן בכל מב״מ ראוי דלא תבטל מה תאמר דהוי מבשא״מ דזה איסור וזה התר הא לאחר שתבטל יהי' התר לא לבטול עתה ג״כ ולכאורה י״ל דזה תלוי אי נהפך האיסור להתר גמור או דלא נהפך ורק דתולין שאוכל מן הרוב והמעוט כמאן דליתא עי' במנחות כ״ג בשתי מנחות וברש״י ז״ל דלא פריך דלבטיל טיבלא לשריים וה״ל רובא סלתה דהמעוט כמאן דליתא ובסוגיא דחזר וכעור בבכורות כ״ג וכן אי בטול ברוב הוי הותרה או דחוי' ולכאורה מובן בזה המלחמות התמוי' בפי' כ״ש דר״י ל״ל דשיל״מ ועי' שעה״מ פ״א מחו״מ לדברי הירושלמי סנהדרין פ״ג מובא בתומים סי' י״ט דלר״י כופין את המחייב לכתוב כדברי הרוב המזכין ונשא״כ לר״ל וע״כ דס״ל דהמעוט כמאן דליתא וא״כ שוב הוי התר גמור וע״כ ל״ל כהסברת הר״ן כהנ״ל אמנם י״ל עוד דהנה כי שם לכאורה בק' התו״י ביומא דלמ״ד מב״מ בטיל דס״ל אין מערבין לקרנות הא על טהרו של מזבח אליבא דכ״ע מערבין דהנה לכאורה קשה על עיקר הילפותא דמב״מ ל״ב מולקח דם הפר והשעיר דל״ב דם הפר לדברי הש״ס בזבחים כ״ח דממון בעלים ל״ב וא״כ כאן דהפר הוא של אהרן והשעיר של כל ישראל מתרומת הלשכה הא ל״ש בטול וכמו בתחומין שם דהשאילו הבעלים ול״ב ועי' פמ״ג ק״ט באתערב אסה״כ של חברו . אי לריך לשלם לו ואף דהא תרווייהו קדשים אולם לשיטת הט״א דאחר שחוטה ג״כ יכול לשאל ועי' שבועות כ״ד ולהמסכ״ח אקרבן לבור ג״כ שואלין שוב הוי שלו כבפסחים מ״ו גבי חמץ וכהתוס' ב״ק ע״ו דבקדשי מזבח מיקרי על שם הבעלים כיון דמתכפרו בו וכבש״ם מנחות ל״ב לענין סמיכה בבעלים ע״ש וא״כ ל״ב מוומס כיון דאי יבטל לא יתכפרי ובפרט לשיטת הירושלמי דבעי ידיעת בעלים וע״כ הם הבעלים ולהם בודאי לא כ״ל [ויסתלק לפי״ז ק' החו״ד בק״א בחמשה שנתערבו עורות פסחיהן לשיטת הפוסקים דכבש שלם לא מיקרי ר״ל וכן דאין נאכל אלא למנוי ל״ה חר״ל כהתוס' יבמות פ״ב דמה״ט חטאת אר״ל דאינו. נאכל אלא לכהנים לבטיל ולה״ל הא הוו של ב' בכ״א ומלאתי שוב מתשובות ב״א כ״ב] אמנם י״ל לדברי הש״ס חולין ונ״א כיון דקניא לי' לכפרה כדידיי׳ דמי וא״כ י״ל דעכ״פ בזריקה שעל הקרנות שויס במקלת כפרה כיון דמערבין ועוד דאי בלא אין בילה שמא לא בא להקרן מדם השעיר וע״כ דלענין זה שויס ולכן כיון דמתכפרו תרווייהו הוי כבעלים וכיחא עתה ק' התו' הכ״ל דמטהרו של מזבח דעיקרו בא רק לקדש המזבח כבתו״כ ומובא ברש״י ז״ל שם וי״ל לכאורה דלא בא לכפרה שוב הדק״ל דממון בעלים ל״ב אולם יל״ע בזה אי נתכפרים בשוה מהזריקות וכן מטהרו של מזבח ג״כ ואכמ״ל וא״כ שוב ק' דהוה ממון בעלים אמנם י״ל . זה ואקל״ר ועוד ל״ל דאפילו אי נאמר דמב״מ ל״ב אבל עכ״פ שמא לא הזה על הקרן מדם השעיר א״כ אין בילה אפילו בלא וכן . כי שם ג״כ לדברי הפליתי ל״ש בטול ע״ש בק' התוס' דלר״א גבי בע״מ בתערובות ירלו הא חד בתרי בטיל ואקל״ר :

(י) **אמנם** כי דהנה לשיטת הפר״י בבילה ל״ע דלכן מב״מ ל״ב משום דהוי כקבוע כיון דלא נשתנה המיעוט ול״ה דומיא דסנהדרין דהמעוט מוכרחים לומר כהרוב ולרבנן בעינן שהרוב לא ישתנה מהמעוט ע״ש אולם לפי״ז ל״ע לדברי הר״ן ומובא בשעה״מ בהלכות מגילה דבא״י אי מוקפין חומה הולכין אחס״ר אף דקבוע כמחצ״מ דמי משום דקבוע לא דכין רק על הנלקח בלבד אבל לא כשאנו דנין על הקבוע גופה ול״ע לפי״ז בנזיר י״ב גבי לא וקדש לי אשה סתם דאסור בכל הנשים ומטעם קבוע מיהו עי' תוס' שם וכן אי נאמר בקבוע שאין כיכר ל״ש קבוע הא כאן ג״כ א״כ והנה לטעם הר״ן בטעם דבב״מ דכ״א מחזק את חברו כיחא דהוי ככיכר ולהשיטות דהבאתי דהוא משום כ״ט וא״כ הוי ככיכר וכאלו הכל הוא אי ומשום הכ״ט אולם בכ״ט בעלמו לחוד ג״כ ל״ל דאי נתבטל מקודם מה כ״מ בהטעם הא טעם דהתירה הוא ובפליתי כי בשיטת רש״י ז״ל דטכ״ע ל״ד הייכו משום דנתבטל מקודם הבעין מה כ״מ א״כ בהטעם הא טעם דהתירה הוא אמנם אי נאמר דהוי כקבוע ול״ב הכמות שוב אוסר בכ״ט כיון דהוא איסור ובכתובים האר׳כתי לפי״ז להבין שיטת הרמ״א בל״ח דאזלינן בתר שמא ובש״כ הקי' דמה כ״מ דאיכו שוה בשמא אי שוה בטעמא וטעכ״ד וכן להבין דברי הט״ז שם בסליק את שא״מ כאלו איכו ומיכו מבטל וברש״ל הקי' דהא מ״מ כ״ט ע״ש דהנה לפמש״ל הא לר״י ג״כ אסור מלד כ״ט והנה אעפ״כ אמרינן לר״י דסליק את מינו כמי שאינו והיינו משום דאי נתבטל המינו שוב אף דכ״ט אח״כ לא איכפת לן כיון דכבר נתבטל הוי נימא דהתירא וכן לדברי הרא״ש בברכות בענין המוסק דמותר משום דנתהפך לגמרי וכן כאן לר״י שוב ל״א לן והמרש״ל דהקי' י״ל לשיטת הרשב״א בעלמו דהבאתי לעיל דמב״מ דל״ב הוא מנזה״כ וכן להשיע״ק סי' י״ד דבכל בטול בעי לריך ג״כ לבטול הכמות ברוב ועי' ג״ו ככל מ״ז וא״כ אי נתבטל הכמות והטעם נהפך להתר דאיכו מיכו שוב שפיר סייך סלק ולכן הה״ד לדידן שא״מ ג״כ מותר אף דכ״ט כיון דהכמות נתבטל במינו שוב ל״א בהאיכות דהוי טעם דהתר והא לר״י ג״כ הטעם במינו משום כ״ט עי' בלשון הט״ז די״ל לכונה הנ״ל ובמה דקיים ולהתר מנש כחשב האיסור וכהנ״ל וי״ל לפי״ז ג״כ דברי הרמ״א וכן הבנתי לפי הנ״ל דברי התוס' חולין ק' דל״א תרי משהו וכן דברי הט״ז בל״ב לפי הטעם משום קבוע ולפי הסבר הנ״ל וכן להפוסקים דבנא אחר מעורב ל״ש מב״מ ל״ב ויבואר במקומו אי״ה ולפי״ז ניחא מה דהקי' דאיך בכל מב״מ בטיל להסבר הר״ן הא א״כ שוב הוי מב״מ והתר בהתר כיון דמ״מ בתחלה נתבטל הכמות שוב ל״א בכ״ט ועוד דאימתי נעשה מב״מ לאחר הבטול שוב איכו אוסר הטעם ול״ד לחר״ל וניחא הקי' הנ״ל מהלימוד דדם הפר והשעיר. להנ״ל דעיקר הוא דנעשה כאי מלד כ״ט וכהנ״ל ואקל״ר כעת והבן :

**נחזור** להנ״ל דלשיטת הר״ן מב״מ הוא מלד כ״ט ולא מגזה״כ והנה עוד לל״ע כאן לשיטת הר״ן דדשיל״מ משום מב״מ וא״כ לפי״ז ביבש ביבש לדעת הרשב״א והתוס' יבמות פ״ב דלר״י יבש ביבש בטיל וא״כ כאן הוי כיבש ביבש והנה כתבתי להבין בזה דברי הש״ס דבילה דף ד׳ דהקי' אהא

אהא דספיקא אסורה דהוי ספק דרבנן ותי' דרבשיל"מ אפילו דרבנן ל"ב ותמהו דהאיך שייך זה להתרן דסד"ר וברש"י ז"ל כי דה"ה דבביטול מחמירין ולהכ"ל י"ל דאי לטעם דרש"י דבדשיל"מ משום עד שתאכלנו בהיתר פשיטא דה"ה לפי"ז בסד"ר ג"כ שייך דיאכל בהתר אולם שמא כטעם הר"ן לזה הביא רא"י דדשיל"מ אפילו בדרבנן ל"ב ולפי דעת הרשב"א בחולין ל"ט בשאכי ליר דזיעה בעלמא הוא דבאסד"ר גם לר"י מב"מ בטיל וא"כ לא יתכן טעם הר"ן וע"כ כטעם רש"י וא"כ ה"ה דמחמירין בהבטול ומלאתי אח"כ בבל"ח דפי כן ומאד כהכהתי ופלפלתי לפי"ז בקי' הש"ם כדרים מתרומה לדעת החו"ד בק"ה דבתרומה אליבא דכ"ע טכ"ע ל"ד משום דהיולא מותר וטעם לא עדיף מיולא וא"כ לפי"ז ע"כ ל"ל דכאן בקוגיין אזלינן לשיטת רש"י ז"ל משום עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהתר:

(יח) **אולם** לטעם דרש"י יש לעורר דלפי"ז ע"כ דבשיל"מ דרבנן דהא כעת נתבטל ורק משום דלמחר יהי' התר גמור ולטעם הר"ן שיטת הפוסקים די"ל דדשיל"מ מה"ת ומשא"כ לשיטת רש"י וא"כ האיך שייך דבשיל"מ משום דיכול לשאול הא רבא ס"ל בשבועות כ"ז בנשבע על הככר ואכלה דאין נשאלין ואף לאמימר דבשוגג איכא שיור לקרבן ובמזיד למלקות הא רק אסד"ר וג"ז אין איסור עלמיי ועיקרו כיון דיכול להמתין עד למחר דיהי' התר גמור דלא כלטרך להבטול וזה ל"ה איסור עלם ומודע מהמפורשים דמחלקו באסד"ר בין איסור עלמיי או לא וא"כ אסד"ר כזה בודאי ל"ח שיור והכא א"כ דאיסורא כמאן דאיתא כיחא קלת אמכס לעיל כי כן בשיטת הר"ן וכאן ע"כ ל"א אזיל לשיטת הר"ן כהכ"ל ולכאורה יתפרש בזה דברי התוס' במעילה כ"א גבי כפלה פרוטה של הקדש דבהוליא הראשונה מעל וה"ק דלבטול הפרוטה שכפלה ברובא ול"ל דהוי דשיל"מ דהא ל"ה אלא דרבנן ותי' דמטבע חשוב ול"ב ובמ"ל פ"ז מהל' מעילה תמה דמטבע דל"ב ג"כ דרבנן וכן תמהו על הכ"מ שם דכי על הר"מ דפסק דלא מעל עד שהוליא כל הכים וה"ק קי' התוס' דלבטול ברובא ותי' משום דשיל"מ והא תי' זה כדחה בתוס' ולהכ"ל י"ל בפשוט כיחא דהכה לטעם דדבשיל"מ הא כתבתי דהוי כאכלה כולה כיון דהוי רק דרבנן ואף אי כאמר דאד"ר חשיב שיור מ"מ הא דבשיל"מ לאו איסור עלמיי הוא ואיסור כזה קל וכן ל"מ פדיון ג"כ דלא כתפס בפדיון אי כבר אכלה כולה ולשיטת הר"ם בפ"ב דמע"ש אפילו איסור בלוע לא כתפס בפדיון ואזה תי' דמטבע חשוב ולא בטיל וזה שוב הוי איסור עלם וא"כ שוב שפיר שייך דבשיל"מ דהוי כשיור ולכן כיחא מה דהמ"ל הביא התי' דדשיל"מ דעי' דמטבע חשיב י"ל משום דבשיל"מ כהכ"ל וכן י"ל ג"כ דהא דאסד"ר חשיב שיור תליא במחלוקת הקדוס אי א"ר דרבנן הוי א"ר דאורייתא ומודע דזה תלוי בפלוגתא דר"מ ור"י בסוכה כ"ג ועי' במ"ל בה"ת ולרבינו דפסק בפ"ב מה"ש כר"מ שוב הוי שיור ועי"ל להמ"ל בהל' מלו"ו דתרי אסד"ר חשיב כדאורייתא ולכן תי' דמטבע חשיב וא"כ איכא תרי' דרבנן:

(יט) **והנה** לפי הכ"ל י"ל דבר כחמד בהירושלמי התמוה מובא בר"ן פי' הכודר מהמ"ב ח"ל זה הכלל הי' ר"ש אומר משום ר"י כל דבשיל"מ כגון טבל ומע"ש וכו' הלן כדרים מה את עביד להון כדשיל"מ או כדבר שאין ל"מ מסתברא מעבדינן לי' כדבשיל"מ דתכינן תמן שהזקן עוקר הכדר מעיקרא וכו' והא מתכיתא עבדא לון כדשאל"מ דתכינן שהכודר מן הדבר וכתערב באחר אם יש בו בכ"ט אסור תיפתר במשא"מ ע"כ כן גירסת הר"ן ועי' ברא"ש כאן והדברים מאד תמוהים וכי בדשיל"מ בעינן דלא כאסר מעולם ובילה שכולדה ביו"ט תוכיח דמעיקרא ג"כ אסור ובכו"פ הביא דברי הא"ז דבעיא דסלקו בתיקו ל"ה דבשיל"מ דאי יבוא אליהו ויאמר דמותר הא לא כאסור מעיקרא ול"ש דבשיל"מ ובמק"א כי בזה בהא דבילה ומי' טריפה המבואר בש"ע דל"ה דבשיל"מ דבלא הטעם דאין המתיר עתיד לבוא הא אי תחי' י"ב חדש הא אגמ"ל דלא הי' טריפה מעולם וזה הוא גרסת הרא"ש בפסקיו דף כ"ב מסתברא מי עבדינן לי' כדשיל"מ הא תכינן תמן שהחכם עוקר הכדר מעיקרו ואפילו לגירסת הר"ן שייך דבכה"ג ג"כ הוי דבשיל"מ אבל לומר דדוקא בכה"ג הוי דבשיל"מ תמוה ולהכ"ל י"ל פי' כחמד דהקשתי לטעם דעד שתאכלנו באיסור אי כתערב הא הוי כאכילה כולה אולם הא כ"מ באשתייר מהדבר הכדור דבודאי יכול לשאול ואי ישאל על השיור ממילא כיתר זה ג"כ אמכס י"ל דזה דוקא אי עוקר הכדר מעיקרו שייך לומר דאף זה דאיכו בעין וכבר כאכל ג"כ כיתר כיון דלא הי' כלל כדר אבל אי ל"ב פתח מעיקרא וברמב"ן בסוגיא דכודרות כי דדבר דאיכו כודר מחמת עלמות הכדר סגי בחרטה דהשתא ובשעה"מ בה"כ מבואר דלפי"ז לא כעקר רק מכאן ולהבא ולא מעיקר והכה כיחא בזה קי' זקכי בס"ם ע"ד תשובות הסג"מ דהיכא דלדברי העד לא הי' מעולם חזקה יכול להעיד דלפי"ז אמאי ביבמות פ"ט מייתכן דע"א כאמן כגד חזקה מההקדש דאתשול מרה הא אי שאל עוקר מעיקרא אולם להמב"ט דמדאורייתא כיתר בחרטה דהשתא וכתבתי דלפי"ז איכי עוקר הכדר מעיקרו שפיר הוי כגד חזקה ועי"ל בספרי ק"ד וס"ז בדברי המב"ט והכ"מ וא"כ לפי"ז י"ל דאי החכם יכול להתיר בחרטה דהשתא ואיכו עוקר הכדר מעיקרא אפילו אי שואל אשיור לא כיתר מה דאכלה וכן בכתערב דאיכו בעין וכה"ג דאי מכאן ולהבא כיתר איכו חל השאלה רק אדבר דשואל משא"כ אי עוקר הכדר השאלה על הדבור דכדר וכמובן ולכן מובן לכאירה הירושלמי די"ל דהבעיא הוא בגווכא דכתערב וכדמקשה אח"כ מכתערב וע"כ בכשתייר דאל"כ הוי כאכלה כולה ולכן ע"כ ל"ל אי החכם עוקר הכדר מעיקרו כהכ"ל ודוק הטב וי"ל לפי"ז בכדרים כ"ע ובמקומות השייכים והכ"מ ותיתי לי שעתה בעת שלחי הכתבים לבית"ד מלאתי כי"ב בב"ט ושיסו מעי:

(כ) **נחזור** להסוגיא דכבין לפי"ז הלשון אלא אי קשיא לי' הא קשיא דהאיך שייך הקי' דמעל המסיק להקי' דמה בין זו לערלה דלפמש"ל ע"כ אזיל בכאן להטעם דדבשיל"מ משום עד שתאכלנו כדהארכתי לעיל וא"כ הא הוי כאכלה כולה כיון דלא הוי בעין ול"פ שאלה ושוב ל"ש פדיון ג"כ כיון דלריך הולאות לדברי הט"א הכ"ל דרק אי יכול לשאול יכול לחלל על שו"פ [ויסולק לפי"ז קי' המפרבים בעירכין כ"ג בהמקדים ככסיו והי' עליו כתובת אשה ובע"ח דרא"ח כשיגרשכה ידור הכאה ומשום דחיים לקכוביא משום דס"ל אין שאלה בהקדש הא אכתי יכול לחלל על שו"פ ולהכ"ל הא אי א"י לשאול א"י לחלל על שו"פ ועי' תוס' בכורות כ"ז ובמכ"א מלוה רמ"ז ורמ"ח ח"פ] וע"כ דאיירי דכשאר עוד ויכול לשאול [או בפשוט לפי הכ"ל והלא מעל המסיק דלפי"ז אפילו בלא כשתייר הא איכא שיור לקרבן לעכין מעילה וא"כ הא ילא לחולין] והקי' לעיל בהא דפריך דמעל המסיק דלוקמי בעלי אסה"כ דל"ש מעילה כיון דבכל מעילה הא חמ"ש פטורין ורק משום דאהכי חייב רחמנא וזה ל"ש במעורב איסור אחר אמכס כי דבהקדש ל"ש קלבד"מ כיון דלשיטת רש"י ז"ל מועיל תפיסה ובהקדש הוי כתפיס כיון דבי גזא דרחמנא הוא אמכס לפי"ז קי' אי שייך בהקדש כתפס האיך מועיל שאלה להשיטות דבאתי ליד גזבר לא מועיל שאלה וכקושיית הרב"ל בש"כ רכ"ה וע"כ משום דחזר מהאמירה ואגמ"ל דהי' אמירה בטעות ולא הי' כלל מסירה ועי' קלות שם והדברים עתיקין אמכס לפי"ז ע"כ ל"ל דבעיכן חרטה דמעיקרא כדי שיעקור הדבור למפרע ולא יהי' מסירה כלל

כלל ועתה הכי כחומר הלשון דהנה בהא דדשיל"מ והא צריך הולאות וע"כ משום דיכול לחלל על ש"פ וע"כ דיכול לשאול והא אכלה כולה וע"כ בנשתייר וע"כ דבעי חרטה דמעיקרא מהטעם דבלא"ה הא אמל"ג כמשלה"ד וא"כ שוב ק' והלא מעל הספיק דל"ל בעלי אשה"כ ומשום קלבדר"מ כיון דשוב הוי כתפס הא ל"ש קלבדר"מ כהנ"ל ודוק והדברים נכונים ע"ד הפלפול:

(יד) **והנה** לפי שיטת רש"י ז"ל הנ"ל דבקלבדר"מ מועיל תפיסה יתיישב ק' המפרשים בכתובות ל' בהא דאמרינן בפלוגתא דאביי ורבא אי ח"מ פוטרין מתשלומין או ח"כ דכ"מ בזר שאכל תרומה ומקשינן הא מדאגבה קניא הא לדברי הש"ס בב"ק ס"ה בהאי דגזל חביתא דמערא מעיקרא שויא דינר ולבסוף ארבעה דבאכבר ממילא משלם כשעת הגזילה ובתברה בידים משלם כשעה דתברה וא"כ כ"מ אי בשעה שגזל התרומה הי' שוה זוז ובשעה שאוכל התרומה שויא ד' ואשעת הגבהה א"ח רק דינר ובה"ג דינרים דבשעת אכילה כ"מ בין אביי לרבא אי מיתה בידי"ש פוטר אמנם לשיטת רש"י דבקלבדר"מ מועיל תפיסה ולפי הנודע סברת הרי"מ דהיכא דמקלת חייב מדינא ומקלת לצי"ש צריך ע"כ לשלם הכל כיון דהמקלת דמשלם מדינא יכול לתפוס עבור דמועיל תפיסה והארכתי בזה בסוגיא דגיטין כ"ד ויבואר בסמוך א"ה וא"כ לפי"ז כיון דצריך לשלם לו עכ"פ הדינר דבשעת אכילה הא כסדר יתפוס עבור דחייב לצי"ש בקלבדר"מ וכן ראיתי לתרץ ודוק:

ואעתיק מחדושי בסוגיא דגיטין כ"ד שפלפלתי לפי שיטת ז"ל הנ"ל דקלבדר"ס מועיל תפיסה ובהמשתעף

## סי' ט.

**בש"ס** גיטין כ"ד ההוא דאתי לקמי' דר"א א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני אזכרות שלו לא כתבתים לשמן א"ל ס"ת ביד מי א"ל ביד לוקח א"ל כאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה כאמן להפסיד ס"ת א"ל ר"י נהי דהפסיד שכר אזכרות שכר דע"ה כולה מי הפסיד א"ל אין שכל ס"ת שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אש"כ ולעבור עלייהו קולמוס ולקדשי' כמאן כיוא דלא כר"י דתנן וכו' אפילו תימא ר"י ע"כ לא קמר ר"י וכו' ההיא דאתי לקמי' דר"א א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שלו לא עבדתין לשמן א"ל ס"ת ביד מי א"ל ביד לוקח א"ל מתוך שאתה כתמן להפסיד שכרך אתה כאמן להפסיד ס"ת ומאי שנא מדר"י התם איכא למימר טעי בדר"י הכא כיון דמפסיד כולו אגרא ואתא ואמר איסור קושטא קאמר ע"כ הש"ג

(א) **והנה** הרשב"א ז"ל הקשה דלמה שאל לו בעובדא השני' ס"ת ביד מי כיון דאפילו דהוא ביד הלוקח נאמן כדאמר מתוך להפסיד השכר נאמן להפסיד הס"ת ונקדים דבש"ס גיטין כ' בהא דגט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת דר"י ורבנן וכו' והנה התוס' בגיטין י"ט ובשבת ק"ד הוקשו דהכא משמע דדיו ע"ג דיו חשיב כתב וגבי שבת אמרינן דכתב ע"ג כתב פטור וחילקו היכי שלא מתקן כתב השני לא חשוב כתב אבל בגט שכתבו שלא לשמה דכתב השני מתקן חשוב כתב והנה דעת הלבוש הובא בג"פ וביש"ק דאף במקום שאין כתב השני מתקן ולא חשוב כתב מ"מ לא מתכשר בכתב הראשון כיון דכתב השני מכסהו וחשוב כמחוק והקשה עליו ביש"ק קושיא גדולה מהסוגיא דכאן בעובדא ראשונה דפריכנן ולעבור עליו קולמוס ולקדשי' הרי לדידן דאין אנו מאמינים להסופר הס"ת כשר הוא וא"כ הא שוב כתב השני לא נחשב כתב וחשוב כמחוק ואכתי ל"א תקנתא ע"ש ונראה

ויתיישב ג"כ כמה קושיות בהסוגיא ויבואר בסמוך א"ה וכן צריך להבין הלשון דא"ל ר"י נהי דהפסיד שכר אזכרות שכר דס"ת כולה מי הפסיד וא"ל אין ומנא ידע דכוונתו הי' דיפסיד שכר דכל הספר דילמא הי' כוונתו דיפסיד רק השכר דאזכרות והנראה דהנה ביישוב קושיית הרשב"א הנ"ל בהא דשאל לו בעובדא שני' ס"ת ביד מי י"ל בפשוט לכאורה דהנה ביו"ד רע"ו מביא הט"ז בשם המרדכי דבשאר ס"ת סגי בסתמא ולא צריך להוציא בשפתיו בפירוש משא"כ באזכרות צריך שיאמר בפירוש לשמן ולכן כי בהא דעובדא ראשונה נקט אזכרות דוקא כיון דבשאר ס"ת בעינן שיאמר ב"פ שלא"ש והיכו כאמן דא"א משים עצמו רשע אבל באזכרות י"ל דשכח ע"ש והנה התוס' בסנהדרין מ"ו הקשו לפרש"י ז"ל דלמ"ד הזמנה מילתא היא צריך עבוד גוילין לשמן ולמ"ד לאו מילתא היא א"ל עבוד גוילין לשמן דלפי"ז למה פסול בעובדא דגוילין דהוי שלא"ש ע"ש והנה המפורשים תרצו די"ל דמיירי דאמר בפי' בהנהו גוילין שלא"ש ע"ש ואף לרבא דסובר הזמנה לאו מילתא היא היינו רק בסתמא ולא דאמר בפי' שלא"ש והנה לפי"ז מוכח בעובדא שני' דאמר בפי' שלא"ש ואכתי לפי"ז תקשה דהא א"א מע"ר אולם יש לומר בפשוט לפי דברי התוס' בב"מ דהיכי דרוצה לעשות תשובה אדם מע"ר [ועיין תשובות כו"ב דמחלק בין להפקיד או לא] וה"כ י"ל דרוצה לעשות תשובה שלא לקרות בס"ת פסול ולכן מהימן אולם אי כוונתו היא שלא לקרות בס"ת פסול הא הי' יכול לומר דשכח לכתוב האזכרות בפי' לשמן ושוב הא איכו משים עצמו רשע לפי דברי המרדכי הנ"ל אולם הא בעובדא ראשונה אמרינן דאיכו כאמן ושוב שייך שפיר לומר דכאמן ולא אזיק לו הא דמע"ר ולכן שאל לו ס"ת ביד מי בעובדא השני' כיון דהיא ביד הסופר הא הדק"ל דמשע"ר ואי דלא הי' כאמן הא אי הוי אמר דשכח ג"כ הי' כאמן אולם יש לפרוך זה כיון דעיקר הא דלא"א מתוך בעובדא ראשונה הוא משום דטעה בדר"י וכאן ל"ש לומר כן כיון דהגוילין ג"כ לא עביד לשמן והקצר בזה לפי שראיתי שוב בא"זה ספר ע"ד זה:

(ב) **עכ"פ** הוכחנו מדברי המרדכי דכאן ע"כ איירי דבאזכרות כתב סתמא וא"כ לפי"ז יש ליישב הקושיית הנ"ל ואקדים דהנה מרש"א אמרתי פרפרת נאה בדברי התוס' בע"ז ד"ה בדמיהן מקודשת דכי ח"ל משמע הא בגוף הערלה אסור לקדש וטעמא משום דלית בה ש"פ וקשה בגופה כמי איכא ש"פ בשלא כדרך הנאתן או באפרן וי"ל כיון דכ"ז שהיא בעין אסור למכרו ומה"ת כמו כן אסור לקדש בו אשה וכו' ויש הנאה כשמקדש את האשה דגמרינן קיחה קיחה משד"ע וזה לא דמי לקיחה דשד"ע שראוי לקנות בו חפץ או לשאר הנאות עכ"ל והנה במ"ל פ"ה מהא' כי דכל דברי התוס' מרישא עד סיפא תמוהים הם והנה אא"ז זללה"ה באבני מלואים סי' כ"ח ס"ק כ"ו תמה בהא דלייכו קושייתם אהא דבדמיהן מקודשת דמשמע בגוף הערלה איכה מקודשת דל"ל למפרך מכח הדיוק הא במשנה תנן בהדיא המקדש בערלה איכה מקודשת וזה באמת תמי' וכן יש לדקדק דמאי מילתא דפשיטא היא דבגופה איכא ש"פ ג"כ הא התוס' בקידושין כ"ו כתבו דמיירי דלית בי' ש"פ בהאפר וכן צריך להבין הלשון דבגופה וכן תמה זקני בהא דכי דכמו דאסור למכור ה"ה דאיכו מקודשת וזה דוקא אי כל מילתא דא"ר ל"ת א"ע ל"מ ופרשתי דברי התוס' דהנה לכאורה קשה אף לפי התירץ דתירצו בקידושין דמיירי דלית בשלכ"א ג"כ פרוטה דהנה זקני באבני מלואים סי' ל"ט מיישב קושיית התוס' על רש"י ז"ל בכתובות ע"ג בהא דאמר אביי לא תימא טעמא דרב משום דאחולי אחלה לתנאה ופרש"י ז"ל ואית לה כתובה והקשה בתוס' דבמתניתין תנן

תנן בהדיא דתצא שלא בכתובה וכן מיישב דברי הרמב"ם ז"ל פ"ד מה"א דכתב בממאנת דלמה יוצאת בלא גט מפני שאין קידושי' קדושין גמורים מה"ת אלא מד"ס והן תלוין שאם ישבה תחת בעלה עד שגדלה גמרי קדושין ונעשית א"א גמורה וא"צ לחזור ולקדשה וכי הה"נ דאם ישבה תחת בעלה היינו בבעל ועיין ביבמות קי"ט בהסוגיא ובמהרי"ק ובמהרד"כ כי כיון דנתגדלית גמרי קידשו כסף וחיילי אפילו נתאכלו וכמו במקדש לאחר ל' יום ע"ש וכי זקני דהיכי דקידושין לטבועין ניתנו הא תו ל"צ גבה ולא מידי אבל היכי דקידושין לאו לטבועין ניתנו הא מקדשה בההוא כסף דהיתה צריכה להחזירה והנה במין הנשואין כי הרמ"א בסי' כ' דקידושין אחרין ע"ש וכי בח"מ וב"ש כיון דבכל קידושין ראוי להיות קדושין הדרא לבעל אלא שלא יאמרו קדושי טעות נינהו ומותר באחותה ולכן מן הנשואין דאין תנאי בנשואין שוב לא יאמרו וקידושין חזרו ע"ש ולכן לפי"ז שפיר כי הרמב"ם דבממאנת בבעל שוב הוי מן הנשואין וקידושין אחרין ולכן ממילא נתקדשה בההוא כסף וע"ש פילפול מתוק בהסוגיא דכתובות הרי היכי דהיא היתה צריכה להחזיר הקידושין נתקדשה בהא דצ"ל לחזור והנה בכאן ע"כ צריכה להחזיר הכסף קדושין אף דלפי תירוץ התוס' דליכא בהאפר שו"פ אף די"ל דמ"מ מקודשת מטעם ס' שמא שו"פ במדי וא"כ בקידושי ספק הא כתבו הח"מ בס' כ' דאין חוזרין מטעם שמא יאמרו קידושין תופסין באחותה מ"מ ע"כ צ"ל דקידושי ס' ג"כ לא הוי כמו דהאריכו האחרונים בכאן והדברים עתיקין וא"כ שוב הא צריכה לחזור הקידושין והנה סתמא קתני ומשמע דאפילו כבר ליתי' בעיני' וא"כ לפי דעת התוס' בכתובות ל' דאף דזה נהנה וזה לא חסר פטור מ"מ בחסר קצת מגלגלין עליו את הכל ועיין בב"ק כ"א בסוגיא דשם דבשחרירי דאשותא מגלגלין עליו את הכל וכן היא דעת התוספות כעין זה בב"ק ל"ח ד"ה מתיב רבא דהא דחייב בשף מטבע בשייפי דשפוכיא דחסור חסרי' אפילו דהקלקול לא הוי בהשיפוי כ"כ כיון שיש קלקול חייב על כל השיפוי וא"כ לפי"ז כאן נמי הא אי צריכה להחזיר הכסף קידושין היכי דלא איתא בעיני' ואף דלא חסרי' כיון דהי' איסה"נ אולם לשיטת הרשב"א ז"ל ושאר מפורשים עיין בתשובות בר"א ובספרי זקני זלה"ה דאיסור הנאה יש לו בעלים ורק דלא הוי לכם וא"כ הא חסרי' קצת ושוב מגלגלין עליו את הכל וכן כאן דהי' לו שווי בשלכה"נ קצת וצריכה לשלם לו צריכה לשלם לו בעד כל האיסור וא"כ כיון דצריכה לשלם לו היכי דשרפה פרוטה הא שוב צריך שיהי' מקודשת לו כיון דצריכה לשלם לו פרוטה כולה אולם יש לתרץ לפי מה דהביא המ"ל בפ"ה מהלכות אישות בשם הרדב"ז דנסתפק במקדש באיסור הנאה לחולה שי"ב סכנה אי מקודשת כיון דלדידה הוי ממון או דאזלינן בתר המקדש דלדידי' לא הוי ממון [ויש לדקדק קצת לפי"ז ברים קידושין דאמר ר"ש מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתיב כי תלקח ולפי"ז הא כ"מ בהנ"ל דהכא בהא דבעינן שיהי' לדידי' שו"פ י"ל משום דכתיב כי יקח וגמרינן קיחה קיחה משד"ע ותלוי הקיחה בהבעל משא"כ אי יהי' כתיב כי תלקח ויש ליישב בקל] ולדברי הרדב"ז הנ"ל צריכין שיהי' לדידי' שו"פ וא"כ כאן ג"כ הממון הוא מצד האשה דהא לדידי' באמת לא הוי ש"פ כיון דאיה"נ הוא ול"ד לשאר זה נהנה תל"ח דמגלגלין עליו את הכל כיון דהוי ראוי לו להנות בכל אבל בכאן לא הי' לדידי' מעיקרא ממון כלל ולכן אינה מקודשת והנה מריש הבאתי רא"י דלא אזלינן בתר המקדש מהא דרש"י ז"ל עי' בע"ז כ"ד בד"ה למעוטי ערלה ואם מכרן וקידש בדמיהן מקודשת דלא מיתפסי באיסורא ומעמונא היא אב"ג דהוא אסור לאתהנוי מני' מיהו ההוא הנאה מטיא לי' ע"י ערלה אבל איהו לא מערלה מטיא לה ודוקא קידושי' אשה ע"כ וא"כ מוכח מכאן דאזלינן בתר דידה דהא לדידי' לאו ממון הוי ומצאתי אח"כ להמ"ל דהביא רא"י זו וא"כ מוכח מהא דבדמיהן מקודשת דאזלינן בתר דידה והשתא לפי"ז נחמד דברי התוס' בצייכם הקושיא מהא דבדמיהן מקודשת והנה מזה מוכח דאזלינן בתר דידה וא"כ לפי"ז אי אזלינן בתר דידה הא לפי"ז אמאי לא מקודשת בגוף הערלה כיון דלפי"ז הא תמיד צריך להיות מקודשת לפי הנ"ל היכי דהיא צריכה לחזור הא צריכה לחזור כל הפרוטה וא"כ לפי"ז אף דליכא בהאפר שו"פ צריכה להיות מקודשת ולכן ניחא לכאורה הא דכי סתמא דבגופה ליכא שו"פ ע"ד הנ"ל והוא פרפרת נחמד וי"ל לפי"ז ג"כ בהתרץ ואקצר מיהו בעיקר הקי' יש לחלק בין היכא דהי' מותר להנות להיכי דאסור בהנאה וכן מוסבר דבריהם לדברי המנ"ח מלוה מ"ב דבחייב מקצת מדינא ומקצת לצ"ש צריך לשלם הכל כיון דבלצ"ש מועיל תפיסה יתפוס המקצת דמדינא עבור לצ"ש ואח"כ צריך לשלם מדינה ולכן בשף מטבע אי חסרי במקצת צריך לשלם הכל כיון דגורם חייב לצ"ש כבב"ק כ"ו לכן יתפוס וכי"ב מצאתי ועי' תוס' כתובות ל' ודוק:

(ג) **ועוד** יש לחלק דבזה נהנה וזה לא חסר עכ"פ נהנה אבל כאן האשה לא נהנה וכן י"ל בהא דשם הי' מעיקרא ממון גמור ויתיישב בזה קו' המפורשים בסוגיא דתקנ"ה ב"ק פ"ט דהביא רא"י לתקנ"ה ממעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו וכו' ונמצאו זוממין וכו' טובת הנאת כתובתה ואם"ד ליתא לתקנ"ה אמאי ירשנה בעלה תזבין כתובתה לגמרי והק' לשיטת הפוסקים בחו"מ סי' ס"ו דיורש מוחל לעצמו כגון ראובן שמכר שטר בנו ואח"כ מת ראובן יכול לומר הואיל ואני יורש החזקתי למחול לעצמי וא"כ אפילו אי ליתא לתקנ"ה ג"כ לא יקנה שום אדם כיון דבעל יורש את אשתו ימחול לעצמו עי' בנתיבות ס"ו ובקה"ת שם ונראה דהנה לכאורה ק' הא התוס' בב"ב קמ"ז הק' בהא דקידש בשט"ח דאינה מקודשת משום דשמוחל דהמוכר שט"ח וחו"מ ומחול הא אי ימחול יצרך לשלם מדד"ג ותי' דא"צ לשלם רק הדמים שקיבל ועי' תוס' ב"ק ד"ה כל דמשמע דלר"מ צריך לשלם הכל ועי' ש"כ ס"ו והנה אף דכאמר דלרבנן הוי גרמי וי"ל דמועיל תפיסה בהנשאר דצריך לצ"ש וא"כ לפיו"ם דהיכי דמשלם קצת ונדינא ומועיל תפיסה צריך לשלם הכל וכן לדעת חכמי פרובנציא מובא ברא"ש פי' הכותב דדוני הכייר דהפסיד ללוקח צריך לשלם הכל אולם מספקני אי מועיל תפיסה ובפרט להתוס' ב"ב אמנם י"ל דבנונא הנ"ל היכא דמוחל לעצמו והוא נהנה מאותן הדמים אפשר דמועיל תפיסה וא"כ ניחא הקי' הנ"ל דהא צריך לשלם הכל לפמש"ל אולם בש"ע שם כי דהיכי דמכוין להנאת עצמו הא פטור מדד"ג ועי' בקצה"ח סי' שנ"ג ואכמ"ל ובהקי' הנ"ל י"ל דעיין בא"ע ס"ל בח"מ דמלוה שעמה פליגי והיינו דס' הוא אי הוי מוחזק או ראוי ובתוס' ב"ב הטעם דיכול למכור משום דבשלבל"ר דאכתי לא גבה וא"כ ממ"נ אי הוי כמוחזקת א"י למחול ואי כראוי אינו יורש וקצרתי ועי' מפורשים ובסוגיא דמכר"ש הארכתי ודוק:

(ד) **ונחזור** עתה להסוגיא דגיטין בהא דא"ל כהי דהפסד שכר אזכרות שכר דס"ת כולה מי הפסיד והק' דמנא ידע דלדידי' הפסוד השכר דכל הספר ונראה דהנה לכאורה ק' דאמאי א"צ לשלם להסופר כיון דהספר כשר דאינו כאמן אמנם הא לאמירת הסופר בעצמו פסול והוי כעודה אולם לפי דהבאתי דמיירי דכי בסתמא ולשיטת כמה פוסקים הא דצריך בפירוש באזכרות לשמן הוי רק דרבנן וא"כ יוצא מדאורייתא בקריאת הפרשיות ואמאי

אין

אין משלם לו אמנם מ"מ מדרבנן א"י ובפרט אי אינו ראוי דרבנן אדר"א אולם עכ"פ י"ל דמועיל תפיסה כאן כיון דאין משלם לו הוא מחמת הודאת הסופר בעצמו אף שהלוקח אומר דאין ומאמינו כביו"ד קכ"ז והנה נודע מהקדמונים בטעם דטענו חטין והודה לו בשעורין דהטעם דהתובע בעצמו הודה דאין מגיע לו והקשו דאמאי לו ניזול בתר הודאת הנתבע ותי' משום דאוקי הודאה בהדי הודאה ואוקי ממוני' בחזקתי' ובחו"מ פ"ע מבואר דמועיל תפיסת התובע וזקני ז"ל בקצה"ח כ' הטעם משום דעתה הוא מוחזק בהמעות לאחר התפיסה אזלינן בתר הודאת הנתבע וא"כ לפי"ז מועיל כאן תפיסת הסופר ג"כ ובפרט אי נאמר דעכ"פ חייב לצ"ש כיון דלדידי' הספר כשר וא"כ מועיל תפיסה כשיטת רש"י ז"ל בקלנד"מ ועי' חו"מ כ"ח ובמפורשים והכי נחמד עתה הלשון שכר דס"ת מי הפסיד דלפמ"ש דהיכי דצריך לשלם מקצת מדינא ולהשאר מועיל תפיסה ע"כ צריך לשלם הכל דיתפוס המקצת דמדינא וא"כ צריך. עוד הפעם לשלם מדינא ולפמ"ש דכאן מועיל תפיסת הסופר. ומזה שפט ר"י דהא דא"ל דנאמן להפסיד שכרך היינו שכר דכל הספר דאי רק שכר דאזכרות וצריך לשלם מקצת ולאידך מקצת מועיל תפיסה ע"כ צריך לשלם כל השכר כהנ"ל והדבר נחמד ולזה תרץ לו אין וכו' ולכן פריך וליעבד קולמוס ולקדשי' והנאתי ק' השיטה"ק לשיטת הלבוש דהיכי דאין כתב השני מתקן מ"מ א"י בכתב הראשון דהוי כמחוק ולדידן דהספר כשר אינו מתקן והוי כמחוק ולהנ"ל י"ל כיון דעיקר דא"ל לשלם דאזלינן בתר הודאתו ומשום דאוקי הממון בחזקתו וזה אי אין לו תקנה כלל אבל אי אף לדבריו בהע"ק מהני נ"ה כ"כ כהודאה ואף דלדידן אסור הא לדברי הלוקח בלא"ה צריך לשלם לו וכהנ"ל וקצרתי ודוק היטב:

(ה) **ועי"ל** ונקדים ק' הרשב"א בהא דשאל לו בעובדא ראשונה ס"ת ביד מי לפי דהוכיחו הקדמונים דע"כ אזיל בכאן לשיטת אביי דבעינן בידו מדלא מחלק בין אמר לי' בפעם ראשון ע"ש וא"כ אפילו אי הוא ביד הסופר הא אינו בידו עתה וברשב"א כ' דבידו לגרור האזכרות אולם לשיטת המרדכי דמיירי בסתמא דאל"כ אאמע"ר ולשיטת כמה פוסקים סתמא כשר מדאורייתא וא"כ א"י לגרור האזכרות דכשרים מדאורייתא דרבנן לא באו על ד"ת וכנודע דברי הר"ן לענין דשיל"מ גבי חמץ לר"ש ועי' פמ"ג או"ח סי' ל"ט ודעת המבי"ט ובתוס' מנחות מ"ב ובמפורשים בהא דסתמא ולכאורה י"ל כיון דמדרבנן פסול הוי עכ"פ תקון ולצורך תקון אינו עובר אל"ת כן כבמס"ס פ"ה בדי' שנטפה ע"ג הכתב דמותר למחקו שכוונתו לתקן ובמרדכי פ' הקומץ ובס"ג פ"ד דשבועות ובתשובות הרמ"א סי' ק"ל דבע"מ לתקן שרי וכן נודע'ס דברי הר"י אלסכנדרי בב"י רע"ו בנותן אבן מהמזבח ע"מ לתקן שרי והדברים עתיקין אולם עי' ט"ז רע"ו וכן להבין בכאן הסברא דמתוך שנאמן וכו' דפכ"י הק' מהא דכה"ג ביוה"כ יוכיח ובט"ז יו"ד סי' קכ"ז הקשה מקידושין וקידושין ס"ה:

**ונראה** דהנה לכאורה ק' מאי שייך כאן חזקה אי הסופר בעצמו אמר דל"כ לשמה ונודע התשובות מיימני דהיכי דלדברי העד מעולם לא הי' חזקה כגון דאמר דקידש לעצמו אינו כנגד החזקה שוב מצאתי להק' כן וכ"ב מבואר בא"ז ספ"ק דכתובות גבי מצא תינוק דמהני ברוב עכו"ם לחייבו כ"ש אף דאין הולכין בממון אחה"ר. כיון דאי ניזול אחה"ר ונאמר דהוא עכו"ם לא הי' כלל חז"מ דעכו"ם אין לו חז"מ והטעם דאהבאה"ר הוא משום חזקת ממון דמסייע להמעיט כבתוס' ב"ק כ"ז ובמק"א כי ליישב בזה ק' הפלאה בכתובות כ"ב אר"ה א"ר ג' ששבו לקיים את

השטר ערער דמאי איליימא ערער דגזלנותא תו"ת ניכהו ופרש"י ז"ל וכי אומר לא גזיל הוי תו"ת ובתוס' הק' הא קיימ"ל כר"ה דזו בזה בפ"ע ומעידה ובהפלאה הק' דאדרבא הנ"ל אוקמי ממון בחזקתי' והשטר פסול ע"ש ותרצתי דהנה לפי הנ"ל מובן במאי דבשטר אמרינן מגו להוציא הא דל"א מגו להוציא משום דמגו הוי כמו רוב ואין הולכין בממון אחה"ר ומשום דאיכא חז"מ ואי ניזול בהשטר בתר הרוב ממילא שוב לא יהי' חז"מ דהא דשטר העומד לגבות לאו כגבוי כי התוס' סוטה כ"ה דרק בס' שטר וא"כ ע"י המגו ונאמר דודאי שטר שוב הוי כגבוי ושוב ל"ה נגד החזקה ועי' מפורשים וניחא לפי"ז ק' ההפלאה דבתוס' סוטה כ' דלכן בספק שטר ל"א דהוי כגבוי משום מי יימר דמזדקקי לי' ב"ד ולכן כאן דהשטר הוא בב"ד שוב הוי כגבוי ומעולם לא הי' חז"מ ואבין לפי"ז הא דמוסר שטרותיו לב"ד מהני לענין שבועות דלא לשמט כיון דהשטרות הם בב"ד ל"ש מי יימר והוי כגבוי ואכמ"ל. נחזור לדברינו דלפי"ז כאן לדברי הסופר מעולם לא היו לו חזקה ובפרט בגוילין דלא עבדן לשמן:

(ו) **אמנם** נראה לפי דברי הט"ז יו"ד סי' ח"י דתרץ פסקי המחבר דבנאבד הסכין ומצאוהו אח"כ פגום דאפילו בלא נפלה על חודה ג"כ תולין להקל ובלא נאבדה אין תולין דבנאבד כבר יצא הסכין בחזקת היתר קודם שמצא ע"ש ועי' פר"ח דחולק ובתב"ש הביא הש"ס דכתובות כ"ו גדולה חזקה דהרי אתם בחזקתכם דבכל דבר דנתחזק כן א"י להוציא ולכן גבי סכין אי נאבד הסכין והי' רשאין לאכול מהבשר הוי כחזקה ע"ש והנה הפליתי והפמ"ג הק' דלפי"ז אמאי פסקינן בש"ס חולין דתלינן בנקבי הריאה היכי דמשמשא ידע דטבחא מהא דבא זאב ונטל בנ"מ והחזירן כשהן נקובים דתלינן בנקבי הזאב הא שם כבר הי' להבהמה חזקת היתר קודם שנטלן הזאב ובפמ"ג הק' מהא דנמצא הגרגרת שמוטה וא"י אי קודם שחיטה אי לאחר שחיטה הא שם שייך ג"כ חזקה זו דהא קודם שנודע הס' הי' בחזקת היתר ועי' פר"ח דחולק דמה כ"מ בהחזקה אי אח"כ נמצא דהי' בטעות ע"ש:

**ונראה** בפשוט בהבנת הסברא דהנה בכ"ד לא משמע כן בחולין ט' גבי טבל ועלה ונמצא עליו ד"ח דל"ע הטבילה אף דקודם שנמצא הי' בחזקת טבול ובריש נדה גבי טהרות שם וכן בתרס ונמצא חומן וכן באה"ע סי' י"ז בתרי ותרי דאין חלוק בין התירה ב"ד קודם שנכנסת או באו עדים קודם שהתירה ולהנ"ל הא מוטעמים דברי רמב"י בכתובות כ"ב דמחלק בין באו עדים וא"כ ניסת או ניסת וא"כ באו עדים דנכנסת וא"כ ב"ע שייך סברת הט"ז הנ"ל וכן בכ"ד אולם נראה דזה שייך רק כאן בסכין דמהדין צריך לבדוק הסכין קודם שחיטה ואח"ש והיכי דא"א לבדוק אח"ש ג"כ כשר דסגי בהבדיקה דמקודם ולכן היכא דנאבד הסכין כיון דאנו צריכים לבדוק מהחשש דפגום ובנאבד דא"א יצא מהחשש דבלא"ה כשר בבדיקה דקודם שחיטה לחוד וא"כ יצא מהחשש לחזה"ת ואף אי נמצא אח"כ פגום ג"כ מותר כיון דבעת שנאבד הי' מוקמינן אחזה"ת דבדיקה ראשונה ועוד דהענין הך חזקת היתר לא נתפוס רק אי הי' דנין מעיקרא וכ"מ על החשש ופסקינן דילא בהתר שייך לומר חזקה אבל היכי דמעיקרא אין כ"מ כלל וכגון אי הסכין לא הי' צריך לכתחילה בדיקה ל"ש חזה"ת דומיא דכי הפמ"ג בפ"ב מה"ש לענין קבוע דל"ש דכמחלה ע"מ רק אי כ"מ בעת הקבוע ולפי"ז ממילא יפלו הק' הנ"ל כיון דקימ"ל דא"ל לבדוק אחר שאר טריפות חוץ מסרכות דמלוי ולא הי' דנין ל"ש חזה"ת כלל וכן מכל הנ"ל ובכתובות כ"ו כבר דנין על החשש ונתחזקו משא"כ

בכל

בכל הנ"ל ובכיסת ואח"כ ב"ע הא נודע אח"כ דהי' בטעות וכן בטבל ועלה וכן ל"ש בבהמה הא דרוב בהמת בחז"כ כיון דילא מחזקה משא"כ בספק וכהנ"ל ח"ב בסברה:

**נחזור** להסוגיא דלפי"ז מיושב קושייתי דאמאי הוי כאן נגד חזקה הא לדברי הסופר לא הי' לו כלל חזקה ובתשובות לחם רב סי' מ"ב פי' באיש ואשה שילאו למדה"י בלא בנים ואח"ז נולד להבעל אח בחו"ל ובאתה האשה ואמרה דהבעל מת קודם שנולד האח והיא אשת אחיו שלא הי' ביבולמו דנאמנת ואף דבאתחזק איסורא איכה נאמנת מ"מ כאן לפי דברי' לא הי' כלל מעולם שום חזקה וכהנ"מ הנ"ל וא"כ כאן נמי לא הוי כלל בחזקה ולהנ"ל י"ל דלכן בהס"ת ביד הלוקח הוי נגד חזקה לפי דברי הט"ז הנ"ל דילא בחזקת הסר ולהסברת הגאונים הנ"ל בודאי שייך לומר כן ומוסבר לפי"ז הא דמחלק רבא בין מלאו בפעם ראשון ולא אמר לו דלפי"ז שוב ילא בחזה"ת וממילא ניחא קי' הרשב"א הנ"ל דאפילו אי הספר ביד המוכר הא ל"ה בידו עתה ול"ש בכאן לגרור האזכרות כהנ"ל ולהנ"ל ניחא דהא אי ביד המוכר ול"ש דילא הדבר בחזקת הסר בעת דעדיין לא נתן להלוקח שוב ל"ש חזקה כהנ"ל ודוק היטב והנה לפי הנ"ל ניחא ג"כ קי' הישיע"ק דהאיך מותר בהע"ק הא לדידן הספר כשר והוי כמוחק דהנה י"ל דאי איכא עוד תקנה הוי כלא ילא בהסר עוד וכפסק המחבר גבי ספק שיש לפנינו וכיון דלדברי הסופר עכ"פ איכא עוד תקנה ל"ש ילא בהסר ול"ה כלל חזקה וקלרתי ודוק:

(ז) **ועוד** יש לפלפל בכאן להבין הסברא דמתוך ובקי' הרשב"א והקי' הנ"ל ואקדים מה שאמרתי לבאר ע"ד החדוד והפלפול סוגיא דגיטין כ"ב תמן תנינן הכל כשרים לכתוב את אפילו חש"ו ובגי' מקשינן והא לאו בני דעה נינהו אר"ה והוא שה"י גדול ע"ג א"ל ר"נ אלא מעתה נכרי וישראל ע"ג ה"נ דכשר וכ"ת ה"נ והא תניא נכרי פסול וכו' הדר אר"נ לאו מילתא הוא דאמרי דמדקא פסול נכרי לענין הבאה מכלל דלענין כתיבה כשר וכו' ההוא ר"א הוא דאמר עמ"כ וכו' עכה"ג ובתוס' תמהו על הלשון אלא מעתה דמשמע דדוקא לר"ה דמוקי בע"ג קשה דנכרי יהא כשר והא בלא"ה קשה אמשנה ג"כ והנראה לתרץ באופן נאה דהנה בתוס' ד"ה והא לבד"ע נינהו הוקשו דהאיך רשאי קטן לגרש הא לאו בני שליחות נינהו והיינו אי בעי שליחות בכתיבת הגט ות' דלא בעי שליחות בכתיבה והא דלריך שיאמר לסופר כתבו היינו משום לשמה והקי' תו דלאו בני כריתות נינהו ות' כיון דהגדיל הקטן ונשתפה השוטה חשובי השתא ג"כ ב"כ והקי' לפי"ז אמאי הא דנכרי כשר הא לאו ב"כ ות' דל"ש למפסול משום דלאו ב"כ במידי דלא בעי שליחות ע"כ אמנם שיטת הרמב"ם ז"ל מובא בטאה"ע סי' ק"כ דבעי שליחות בכתיבה ואכתי קשה דבנכרי לאו ב"כ ובהא דהקי' מקטן דלאו בני שליחות י"ל לשיטת התוס' בגיטין ס"ד ד"ה שאני שתופי מבואות דקטן במידי דאיתא בנפשי' שייך שליחות וי"ל לדברי המל"מ בפ"ו מה"ג דקטן יכול לקדש שיחלו הקידושין לאח"ז ול"ה דבשלב"ל דזמן ממילא קאתי וכן יכול לגרש כה"ג וכן לשיטת הרי"ב ברתילי בנוב"ק אהע"א סי' ס"ב דקטן יכול אבי' לזכות לו בקידושין ובאב"מ ל"ז ז"ל ת' בהא דממעטינן בקידושין ואיש אשר ינאף פרט לאשת קטן ופריך דאין אישות לקטן הא משכחת בכה"ג משום דאי נאמר דאין חייבין מיתה וממילא קידושין דשני ג"כ תופסין כיון דל"ה מח"מ וממילא ל"ה זכות וע' ב"ב קכ"ו דמאחר דבדקינן לקידושין לגירושין ל"ל והקי' הא לשיטת הנ"ל משכחת ולכאורה י"ל דהנהל שיטת הפוסקים דהכי' מטעם שליחות הא למ"ע השתא אמנם לשיטת המל"מ הנ"ל הא משכחת אי מקדש בעלמו שיחולו כשיגדיל וא"כ י"ל דחל למפרע וכשיטת רש"י ז"ל יבמות ק"ע בקידושי קטנה דגדלה בהדה ואפילו לא בעל ועי' נוב"ת אה"ע סי' כ"ג דאף כשבעל גמרי הקידושין ראשונים וא"כ בכה"ג הא למפרע מהני ג"כ והוי כדמיון דכי התוס' בכתובות אגר קטן דמטבילין ע"ד ב"ד וא"כ י"ל דלדעת הריב"ב ג"כ יחולו עיקר הקידושין אח"כ ולמפרע והוי כתנאי דמעכשיו ועי' בתשובות מהרי"ט אה"ע סי' מ"א דהביא ג"כ כיון דהשתא הוא גדול ולפי"ז לא יוקשה מקידושין י"ט ומב"ב דבודקין לגירושין כיון דשם בעוד קטן איירי ול"מ וכן לפי"ז ניחא קלת הא דהקי' מגיטין פ"ה חוץ מקידושי קטן מהו כיון דהשתא לא בר הוי' הוא א"ד אתי לכלל הוי' ולהריב"ב השתא בר הוי' הוא דהא עיקר הוא משום דאת אח"כ לכלל הוי' כהנ"ל וי"ל דמהני קידושי אביו ורק אי גדל אח"כ אלמפרע כהנ"ל אולם יל"ע עוד בזה ועי' במהרי"ט דהאריך שם בפלאות מכ"ד בש"ס בהך ענינא אי יש לקטן קנין מד"ת והבי' מהתוס' בהתקבל דשפחה עברי' יכולה לפדות מע"ש בלא הביאה שערות והתוס' בפי' בן סורר ומקידושין בהא דנסיא א' למטה ומכ"ד ואכמ"ל נחזור לדברינו דלפי"ז משכחת בקטן שליחות לדברי המ"ל וכ"כ המפורשים וכן בשוטה לפעמים איתא בדנפשי' בגדול ע"ג וכנודע דברי הנוב"י דשוטה יכול לגרש בגדול ע"ג. וי"ל וא"כ אכתי קשה לשיטת הרמב"ם דבעי שליחות בכתיבה מאי פריך דנכרי נמי הא לאו בני שליחות הם:

(ח) **ונראה** דהנה הפנ"י הק' דאמאי בס"ד לא רלה לאוקמי כר"מ וזה תרן פשוט אמנם י"ל דהנה בפנ"י גיטין כ' והג"פ הקשו דאי נאמר אומן קונה בשבח כלי האיך יכולים חש"ו לכתוב הגט הא הם קונים ואקנויי לא מקני וא"כ אין הגט משל בעל והנה ברב"ש ת' דאי נאמר דהגט פסול וא"כ לאו שב"כ איכא ולכן ממ"כ כשר אולם אכתי שייך שבח כיון דפעוטות מקחן מקח רק מדרבנן ובמליאות חש"ו רק משום דרכי שלום איכא כבגיטין כ"ט וא"כ אכתי מדאורייתא כשר וכ"מ לענין דיעבד ע' גיטין י"ז ולכאורה תלי זה אי בא"ר דרבנן הוי ראוי דאורייתא ולר"מ בסוכה כ"ג הוי ראוי כנודע אולם לר"מ כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים פסול אמנם בלא"ה שייך שב"כ אי אמרינן דמשנתן עיניו לגרשה אין לו פירות ומשעת כתיבה ולשיטת הרשב"א בב"ב אפילו אי לא נתגרשה בגט זה וכן אי נאמר דכשר הא שייך שבח כלי וכן ראיתי משום דאי נתגדל הקטן ונשתפה השוטה יהי' ראוי דאח"כ יוכלו להקנות ולא יופסל משום מוקדם דהא מוקדם כשר ע"י שליח אמנם י"ל כיון דהא דקטן יש לו זכי' הוא רק דרבנן שוב שייך לומר הם אמרו והם אמרו דכאן לא יקנו אולם אכתי קשה הא לקטן בדע"א מקנה יש לו זכי' מדאורייתא כבתוס' פ' התקבל ועי' במהרי"ט בשכיות אה"ע מ"א והנה כאן דהבעה"ב נותן לאומן הכלי לשבחו הוי כדע"א מקנה אותן ובפרט לשיטת המהר"ם הלוי אחרי"ת ס"ד דהא דא"ק בשב"כ היינו דע"י השבח זוכה בגוף הכלי להיות שלו והביא מדברי התוס' ורא"ש פ' השוכר דכי דאין א"ק בשב"כ מהא דהנותן כלי לגוי לתקן הכלי דא"ל טבילה ואי נאמר דאין קונה רק בהשבח ולא בגוף הכלי אפילו אי א"ק ג"כ א"ל טבילה וע"כ כיון דנתהפך מחמת השבח הכלי גופה קונה אותה ועי' בזקני ז"ל ובנתיבות סי' ש"ו תקני הביא התה"ד סי' ש"ט דרק השבח קונה והנה האיך שייך שיקנה השבח בכלי של בעה"ב הכי אי אי יטול דבר של חברו לשבח בע"כ יקנה אותו וע"כ כיון דהבעה"ב נתן לאומן לתקנו וישלם לו עבור זה כ"ז דלא שלם לו הוי כדעא"מ ולכן בהקדיש השכר כגון דאגרי' לביעתי במעתא ל"ש א"ק בשב"כ וכן בחכם ועי' בזקני דכי דהוי כמלוה על המשכן וע"כ דהוי קלת כדע"מ ובקלות ל"ז חקר אי א"ק בשב"כ קנין מעליא היכי דהשבח יותר מדמי השכירות האיך מסלק לי' הבעה"ב בפחות מדמיו ואי דהבעה"כ קונה בהא דפסק לי' השכר הא הוי דבשלב"ל

ובכתיבות

ובכתיבות הקי' הא"ך קונה הבעה"ב בהשכירות הא מעות אינן קונות ולהכ"ל דהוי כדע"ת עד שיתן לו השכר כיאה קלת ואקלר וכיאה בזה דברי תשובות הרא"ש ס"ו בהא דנותן טבל.f לאומן ללייר בה ליוריו ואסרה על בעלים אחר שליירה קודם שפרע לו השכר ואסרה האומן אי כאסר והשיב ת"ל כיון דקי"ל אין א"ק בשב"כ הרי אין לו בגוף הכלי כלום אלא שכר הוא דמחייב בעל הכלי ואין לו כח לאסור הכלי ואפילו אם הי' א"ק בשב"כ היינו היכא שיש ממשות בשבח כגון שנותן לו עלים ותיקן כלי אבל הכא לא עשה אומן אלא ליירה בשמכין ואין בו ממש דאיבעיא לן בהג"ק ק"א אם יש שבח שמכין בלבע הקוף למר של ראובן בשמכין של שמעון וכו' וכ"ת יכול לגרור הלבע בלפון עבורי מעבר ועוד כיון דאין הא"ק א"י לגררו לקלקל הכלי ובמהר"ם הלוי תמה דהא בב"ק ל"ט מבואר דבשמכין ג"כ אמרינן א"ק ורק דבשמכין דבעה"ב אמרינן דאגר ידיו הוא דשקל ולהכ"ל י"ל דלענין דיאסר על בעה"ב א"י כיון דהא דקונה בהשבח הוא רק בהשבח לפי"ז בגוף הכלי והא"ך יכול לזכות בכלי של בעה"ב וע"כ דהוי כדע"ת וא"כ לענין זה דיאסר עליו לא הקנה לו וא' דהא איכא כאן הלמר בעין דשל האומן ושלו בודאי יכול לאסור לכן אמר דהשמכין גופה א"ב ממש וג"כ א"י לעבורי' וכיאה מב"ק דשם לאו לענין לאסרו על בעה"ב אתמול ומאוד קלרתי:

(ט) **ועי"ל** ובזה אליל דברי זקני האחרי החי מהשגת הכתיבות עליו דהכה י"ל דאף אי א"ק בשב"כ י"ל דהוי לי' רק כק"פ כיון דגוף הכ"ל של בעה"ב אף לדעת מהר"ם הלוי וכן לשיטת הר"ן כדרים דקכין לזמן הוי רק כק"פ והכה בתוסי' יבמות ל"ו הקי' בהכותב נכסיו לבנו דלמ"ד ק"פ לאו כקכה"ג אפילו לא מת הבן בחיי אב ג"כ א"י למכור דהוי דשלב"ל משום ק"פ דאב ותי' דק"פ לא אלים לבטל קכה"ג דבן וה"כ א"י האומן לבטל ע"י הק"פ הגוף דלבעה"ב אמכס הא י"ל להאומן קכה"ג בהשמכין גופה חה יכול לאסרו לזה אמר דאין לו עתה כלום בהשמכין כהכ"ל ולכן אין לו רק ק"פ וא' לפי דנחלקו התוסי' בב"ב כ' בין ק"פ דבעל שלא הי' לו בגוף מעולם לענין מוכר עבדו דהגוף הי' שלו וע' תוסי' פסחים ו' לענין בהמת ארכונא וכן לפי דכי התוסי' ביבמות כיון דבסוף אתיא לידי בן וא"כ אי אוסרו הא סוף לא אתי להבעה"ב מ"מ אמרינן דא"י לאסרו ולהפקיע הקה"ג וי"ל זה בכוונת דברי זקני ה"ל דכוונת הרא"ש כיון דבלבע הקוף לא מלי אמר שמנאי גבך לא עדיף האומן דאין האומן קונה רק שבח הכלי ולא הכלי ובכתיבות תמה דהא אי א"ק אפילו השבח הוא דבשאב"מ כגון בכתן בגד לרכובי קונה כבש"ס ולהכ"ל הכוונה דמ"מ לא הוי רק ק"פ וא"י"ל כהכ"ל וכן לפמש"ל דהוי כדע"ת ג"כ כיאה ואקלר ח"ב וגכון:

(י) **נחזור** להסוגיא דלפי"ז קי' הא"ך חש"ו כותבין הגט אי א"ק בשבח"כ ולפי"ז י"ל קי' הפכ"י בהא דבגיטין כ"ב לא אוקמי מתחילה המשכה כר"מ לפי דברי הש"ס קידושין פ"ב דר"מ ס"ל א"ק בשב"כ בהא דעשה לי שרים ותמים וכדי דלא יוקשה קו' הפכ"י כיון דמשכה סתמא קתני ומשמע אפילו בשכר ועי"ל אי כאמר דהוי כדעא"מ וא' כאמר דרק ע"י השבח קונה בגוף הכלי כגד השבח הא ל"ה עוד ברשות הבעה"ב וא"מ דשלב"ל אולם לר"מ הא אדם מקנה דשלב"ל ואקלר והכה לאחר דתרן ר"ה בגדול עע"ג כיאה אפילו אי שייך כאן א"ק בשב"כ לדעת הרשב"א בב"ק ל"ט התם בלמר ושמכין דבעה"ב דלבע אגר ידיו וא"ל מ"ם כתן לו עלים לעשות לו תיבה וכו' הא האומן א"י"ל אלא שכר ידיו ותי' כרא"ב"ד דלגבי הלמר שמכין הוא דעבדי' לי' להשבח ואומן ל"ג בה ולא מידי אבל עלים כיון דל"ל לשמכין רק לאומנתו של אומן אומנתו זה הוא השמכין עכ"ל והכה אף דבשמכין אכתי לריכי לאומנתו ללבוע מ"מ עיקר השבח הוא ע"י שמכין והוא דבעה"ב משא"כ בלעשות תיבה ל"ל לטול שום שבח מבעה"ב והכל הוא עושה ולכן לפי"ז בגדול עע"ג והוא מלמדו על לשמה ובלא"ה ל"ה גט כלל הוי ככתן לו בעה"ב השמכין והאומן אגר ידיו שקל ובלא"ה ל"ק קי' הפכ"י ודוק:

**ונפן** עתה לישוב קי' התוסי' בכ"ב בהלשון דאלא מעתה ככרי פסול הא בלא"ה קי' ולהכ"ל הא הבאתי קי' התוסי' הא ככרי לאו ב"כ והא דתרלו כיון דל"ב שליחות בכתיבה אכתי קי' לשיטת הרמב"ם אמכס הכה יש להוכיח אי כאמר בכאן א"ק בשב"כ דלא בעי שליחות בכתיבה דהכה אי וכתב קאי אבעל וא' כאמר א"ק הא ל"ה כאלו הבעל כי' דהגט הוא של הכותב ובב"י אה"ע סי' ק"כ כי' משם הרא"ש דהסופר יתן הקלף והדיו במתכה לבעל דבעיכן וכתב וכתן שיהי' הגט שלו וע' גיטין כ' וא"כ לאו של הבעל הוא ועוד דל"ם וכתב דהוי כאלו הבעל כתב דהסופר עתה הבעלים ול"ם כאן עכין שליחות ועוד דהוי קלת כעושה שליח ע"ד שא"ם ובירושלמי בעי ר"ז במתכה הא"ך וע' מחכ"א ובכתה"מ ס' קפ"ח והדברים עתיקין וא"כ הא"ך שייך כאן שליחות וכאלו הוא כי' ובשי' ר"ג בדי"ג הקי' דהא"ך חייל שליחות בכתיכת הגט קודם שככתב להסוברים דל"מ שליחות בדשלב"ל ובקודם שככתב הוי דשלב"ל כבחו"מ סי' רמ"ג ותי' דבגט השליחות על גוף השליח שיהא כגופו לקיים הקרא דוכתן ולא על גוף השטר ע"ש אמכס א"ז מספיק לענין שליחות בכתובה אי בעיכן דהבעל יכתוב והא"ק וכהכ"ל אמכס י"ל דלאחר דכתן לו השכר שוב הוי כלמפרע שלו ובפרט לפמש"ל דהוי כדע"ת כ"ז שלא שלם לו וע' חולין ס"ט ואקלר אולם עדין יש לעורר דהא הר"ן הקשה בגיטין פ"ב אהא דאשה כותבת ומקכת לבעלה הא בעיכן וכתב וכתן שלא יהא דבר מחוסר בין כתיבה לכתיכה וכאן מחוסר הקכאה ותי' דהא דוכתב וכתן היינו שלא יהא מחוסר מעשה בגוף הגט כגון קלילה וכאן ל"ה רק הקנאה אולם לפי הכ"ל דאי א"ק בשב"כ ולא כי' הבעל וע"כ דבהא דמקכי לי' הוי למפרע שלו וכאלו הוא כתב וא"כ הא שוב מחוסר מעשה בגוף הגט דהוא הכתיבה מהבעל ובט"ז אה"ע קכ"ה כי' לענין תקון האותיות קודם הכתיכה דהוי תקון מעשה ואסור ואף לפי דכי דהא דפוסל היינו דוקא אי לריך לעשות קודם הכתיכה הא כאן הי' יכול גדול לכתוב דידע לאקכויי ול"ד להי' קולקול באותיות קלת וא"כ לפי"ז ע"כ ל"ל אי א"ק בשב"כ דל"ב שליחות בכתיבה ועתה הכי כחמדו הדברים בקי' התוסי' דאלא ונעתה דככרי כשר דהכה אי בעי שליחות בכתיבה הא ל"ק דככרי לאו ב"כ ולכן הקי' בהא דאוקמי בגדול עע"ג וקי' אמאי לא תרן כר"מ וע"כ משום הקי' דאי א"ק בשב"כ כהכ"ל. וא"כ לפי"ז ע"כ ל"ל דל"ב שליחות בכתיבה דא"כ הא לאו הבעל כי' וא' דחשוב למפרע כאלו כתב שוב הוי מחוסר בין כתיבה לכתיכה וע"כ דל"ב שליחות בכתיבה וא"כ קי' ככרי כמי כהכ"ל ואף שיש עוד לדבר קלרתי ודוק היטב והוא ככון ע"ד החדוד והפלפול:

(יא) **והנה** לכאורה יש ליישב בהכ"ל ע"ד החדוד קי' התוסי' בריש זבחים דדייק דסתמא בגט ל"ה לשמה מהכותב תופסי גיטין לריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום העדים ואר"י א"ם אף לריך שיכיח מקום הרי את מותרת לכל אדם ובתוסי' תמהו דל"ל להביא מר"י א"ם הא מהמשכה ג"כ מוכח וכראה דהכה בע"ג כתקשה דמכ"ל דלריך שיניח משום לשנוה דלמא משום שליחות להסוברים דבעי שליחות בכתיבה ובאמת הוא ראיית הרשב"א

הרשב"א ז"ל וי"ל לכאורה דהנה כי נציל דאי אמרינן א"ק בשב"כ ע"כ ל"צ שליחות בכתיבה אולם האיך הוי שב"כ כ"ז שלא נתגרש לא הוי כלי אומנ אי אמרינן דמשעת כתובה אבד הפירות או משעת חתומה הוי ככלי והנה במשנה מקום העדים תנן ונודע שיטת הרמב"ן ז"ל בה"ג דעדות שבשטר הוי מפי"כ ורק מדרבנן מהני ע' ש"כ כ"א ובקדמונים תמהו ממיגורא דר"ל בכ"ד דעה"א עה"ש נעשה כנחקרה עדותן בב"ד וע' שיטת הרז"ה בפד"א ובמק"א כי דאי שלי"ד ורק ע"י שעבוד ומפורש שוב בשטר הוי העדים כעדי קנין ול"ה מפי"כ אומנ בגט י"ל דאי משעת כו"א אבד הבעל הפירות ג"כ הוי כעדי קנין ול"ה מפי"כ והנה בתומים ס' כ"א כי דלר"מ דס"ל עא"כ ל"ק כלל מהא דמפי"כ כיון דגוה"כ הוא דהם עיקר הגט והא דלהרמב"ם אף לר"א סגי בע"א בלחוד כבר כי הר"ן בפי המגרש משום דע"א כורתים בשעת מסירה כיון דהם מעידים שהבעל לוה לחתום ובודאי בא מידו לידה והנה בתוס' גיטין ד' כי דאף לר"מ בעינן עדי מסירה משום דאין דבשב"ע פחותים משנים ולכאורה ק' הא בב"ש קל"ג הקשה לדידן דחיישינן לדר"מ ולדר"א ובעינן ע"ח וע"מ הא הוי ח"ד ות' כיון דהא דעבדינן כר"מ רק משום חומרא לא אכפת לן בח"ד אולם אי לדר"מ ג"כ בעינן ע"מ שוב הוי ח"ד ולהכ"ל לכאורה לשיטת הרי"ף הנודע לענין שני חזקה דהיכי דכת אי פועל דבר מה ל"ה ח"ד כיון דלענין הפירות כ"מ ה"כ אי כאמר דמשעה שנתן עיניו לגרשה ומשעת חתימה אבד הפירות הוי ג"כ כ"מ ושיטת הרי"ף דמשעת חתימה אבד הפירות וע' בשיע"ק בהסבר דבריו דעד שעת חתימה לא ניכר דנתן עיניו לגרשה ע"ש ובפרט לר"מ דוכתב קאי אעדים ואכ"מ ונחזור לק' התוס' דלכן הביא מר"י א"ש דבלא"ה הוי מוקמינן משום שליחות אומנ אי א"ק בש"כ הא ל"צ שליחות אומנ זה רק אי משעת כו"א אבד הפירות ואף משעת חתימה אי נאמר כתב סופר ועד כשר כבש"ס גיטין והנה בגיטין מוקמינן הא דצריך להניח הא"מ ל"א כר"א וקשה דהוי מפי"כ וע"כ כהנ"ל דמשעת כו"א אבד הפירות והוי כעדי קנין וא"כ שייך א"ק ושוב ע"כ ל"צ שליחות ויש לפקפק עוד וקצרתי ודוק היטב :

(יב) **ועי"ל** ק' הנ"ל דילמא צריך להניח משום שליחות דהנה בא"ע ס"ס קל"א הביא יש מכשירין בנכתב מקצת האות שלא"ש וגמר לשמה ובקכ"ה הביא סתם להכשיר בנכתב מקצת האות ע"י חק תוכות ונגמר בהכשר ובב"ש שם הביא בנפל טיפת דיו ואח"כ מתקנו ככשר בהגמר ובקל"א הביא דברי המהרד"ך דפסול בשל"ש ובפר"ח הביא רא"י מגיטין כ"ג דלא מוקי הגי כשכותבו מקצת החתימה לשמה הוי ככתבו כולו ע"ש והנה נראה לחלק בין פסול שלא"ש לשאר פסולין דהנה לשמה הא בעינן בכל התיבות והא דמכשירין במקצתו הוא כענין הוכיח סופו על תחילתו ואגמ"ל עי' ריש זבחים וא"כ לדברי התוס' גיטין כ"ד דבגט אליבא דכ"ע אין ברירה דבעינן שיהי' מבורר משעת כתיבה וא"כ לפי"ז י"ל דל"מ בשלא"ש אגמ"ל דבעינן בשעת כתיבה מבורר ולפי"ז אי משום שליחות הוי כשאר פסולין וסגי במקצת ג"כ ול"ל לכל התורף ולכן ניחא הק' מדצריך להניח לכל התורף ע"כ משום לשמה ודוק :

**ועוי"ל** לדברי הש"ם בב"מ כ"ד גבי כלך אלל יפות דשויא שליח והרמב"מ פ"ד מה"ת לא העתיק הך דשויא שליח, וע' בכ"מ ובזקני בקלה"א רס"ב דהביא רא"י לשיטת הרמב"מ וע"ל בספרי ס"ג אות י"ב וא"כ לפי"ז משום שליחות י"ל דמהכי א"כ גילוי דעתו וכמו בתרומה וע' בא"ב"מ ס' ל"ז וס' ל"ה אי בשליחות מהני נותא אומנ זה ניחא בשליחות אולם משום לשמה ל"מ לדברי התוס' הנ"ל כיון דבעינן שיהא מבורר משעת כתיבה ובמלה"ר תלוי הפלוגתא דישלנ"ד אי יש ברירה וכאן אפילו ברירה ל"מ אומנ לדברי הכ"מ בה"ת דבכרי עומד לתרום ואיכא מלוח וזה ל"ש בגירושין דאפילו זיכתה כי התוס' זבחים דלאו להתגרש בגט זה עומדות אולם לפי"ז בהוסיף קצת בשליחות בודאי מהכי וע' נדרים ל"ו ולפי"ז ג"כ דהביא מר"י א"ש והייכו דלפי"ז למה לריך להניח כל התורף וכל השמות הא במקצת משום שליחות סגי ואי מניח האמלא"א יכול לכתוב מקצת מהשמות ג"כ וקצרתי בכאן ודוק :

(יג) **ונבוא** קצת לסוגיא דגיטין כ"ד הנה י"ל לפי' להבין הסברא דמתוך שכאמן להפסיד שכרך נאמן להפסיד הש"ת והפוסקים הק' בסברא זו בעל פנ"י הק' מסוגיא דהמטמא והמדמע ובט"ז יו"ד ס' קכ"ה הק' מקידושין ס"ה וליתסר איהו בקרובותי' קמ"ל ובתשובות בר"א כי על ק' הפנ"י כלל חדש דסברא דמתוך ל"א רק היכי דמפסיד שכרו דאיכא חז"מ דהלוקח דמסייע לו משא"כ שישלם ע"ז ממון כיון דהא דנאמן על עצמו אף די"ש לו חזקת ממון הוא רק מגזה"כ וכאמנות קלישתא הוא ל"א סברא דמתוך ע"ש וע' בקצות ל"ז ס' ל"ד בהתוכחו עם מהרב"י"ל בטעם דנאמנות דידי' אולם לפמש"ל דשייך בכאן ג"כ עניכא דא"ק בש"כ הא שוב הוי כבעלים ובכתיבות כי דאח"כ חשוב כמכרו לו האומן ואף דא"כ דמפסיד והוי כבחנם ול"ש א"ק אולם אזה דכין אומנ י"ל לפי דהסברתי לעיל הענין דחזקה כשאומר הסופר בעצמו דהוי שלא"ש להג"מ דאי לדידי' ל"ה בחזקה ל"ש נגד חזקה וכי משום החזקה דילא בהתר לשיטת הנ"י כהכ"ל וא"כ לפי"ז י"ל לסברת הר"ש וע' במ"ל בה"ל במקואות לענין ס' מים שאובין דאי ילא מה"ת מחזקה ל"ש לאוקמי אחזקה ובמק"א כי דה"ה בכשתנה קצת ל"ש לאוקמי אחזקה [ודכירנא כד הוינא טליא הקשיתי לסברת הר"ש מהא דטבלו עלה ונמלא עליו דבר חוצץ דל"ע הטבילה ואוקמינן אחזקתו הא כתיב כמלא ומשמע דהוא מעוט ובתשובות רעק"א יו"ד הק' על דברי הש"כ דבלא כודע ל"א חכ"כ מרמ"א ע"ג דנמלא דבוק בעוף לריך שיהי' בו ס' ונמלא משמע דלא ידע וכאן ג"כ יע"כ דהוא מעוט ואיכו חולן מה"ת כברים עירובין דדבר תורה רובו ומקפיד חולן והראוני שוב בשיע"ק יו"ד הק' כן] וא"כ י"ל לעניננו ג"כ אי הסופר בעצמו אמר דכי שלא"ש ולגבי דידי' נאמן וא"כ ע"כ ילא קצת מהחזקת התר לגבי הסופר שוב ל"ש לאוקמי נגד הבעלים ג"כ אחזקה אולם הא כודע דברי הרמב"ן בגיטין ס"ו דלמאן דלא דכין ל"ש לאוקמי אחזקה ולכן גבי לא וקדש לי אשה ומת השליח אסור בכל הנשים ולא מוקמינן הקרובות בחזקת פנויות ע"ש וכאן ג"כ הא לא דכין רק להבעלים אולם לפמש"ל דכאן שייך א"ק בשב"כ הא הוא כבעלים ג"כ ואף דהוא מפסיד מ"מ מתחילה הי' לריך לשלם לו ובכתובים פלפלתי לפי"ז בק' הרשב"א דלמה שאל לו בעובדא דגוילן ס"ת ביד מי כיון דביד הלוקח ג"כ נאמן ע"ד הנ"ל וכן בק' הלבוש ובהסוגיא לפמש"ל דכאן שייך א"ק בשב"כ והארכתי וכעת אקצר ודוק היטב :

ואעתיק מחידושי מה שביארתי ופלפלתי בסוגיא דחופה לפסולות ביבמות כ"ז לשיטת רש"י ז"ל הנ"ל בס"ח דנקלבד"מ מועיל תפיסה ובאאמע"ר ובעניכים המסתעפים תמן תכינן:

## סימן י'

(א) **אמר** רב עמרם הא מילתא א"ל ר"ש ואנהירונהו לעיינין ממתניתין יש חופה לפסולות ותנא תוכא אמן שלא שעיתי ארוסה ונשואה שר"י וכנוסה האי ארוסה

ה"ד איליימא דקני לה כשהיא ארוסה וכו' ארוסה בת משתיא הוא והתנן וכו' אלא דקני לה כשהוא ואסתתר ומסקה לה כשהוא נשואה מי בדקי לה מיא וכו' אין המים מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו אלא דקני לה כשהוא ארוסה ואסתתר ונכנסה לחופה ולא נבעלה וש"מ יש חופה לפסולות אמר רבא ותסברא וכו' ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל ארב"ה משכחת לה כגון שבא עליי ארוס בבית אביי דכוותה גבי שו"י שבא עליי יבם בב"ח וכו' כשמואל דאמר ל"ק אלא לדברים האמורים בפרשה עכשה"ג והנה רש"י ז"ל בל"א פי' דהקושיא דכוותה בשו"י מוקי הכי הוא משום הק' דשו"י בת משתיא ונקדמה שכיבת בעל לבועל לא משגיאין ביבמה דקדימה שכיבת המת הוי כקדמה בעל ובתוס' תמהו דא"כ אמאי לא הק' הך ק' קודם דמוקי רב"ח כשבא עליי ארוס וכן תמהו דהלשון דכוותה לא משמע כן ע"ש:

**ועי"ד** חריף ומפולפל י"ל בביאור הסוגיא וביסוד הק' דהנה לכאורה ק' אמאי בשו"י אין מנוקה מעון כהי דשו"י אסורה ליבם כבסוטה כ"י המ"ת בס' סוטה אמאי לא כימא דעשה דוחה לל"ת ואף להתוס' יבמות י"א ד"ה מאי דבס' סוטה איכא לאו ג"כ ואין עשה דוחה ללאו"ע וכן לדברי התוס' יבמות ס"ח ד"ה כי דאיכא רק עשה דוכטמאה ועי' תוס' סוטה כ"ח ד"ה מת"ל ואין עשה דוחה עשה אמנם לדברי הש"ס סוטה בפלוגתא דר"א ורבינא בבעל שמחל על קינויו אפילו לאחר סתירה ג"כ מחול וא"כ הוי לתו"ע שישנו בשאלה ונדחה מפני עשה כביבמות בהשיטה ודילמא ס"ל להברייתא דלאחר סתירה ג"כ מחול כהירושלמי סנהדרין פ"ח וא"י דהא בסוטה י"ח אוקמינן המשנה כר"ע ולר"ע איסור קדושה ג"כ לא נדחה אמנם הא בתוס' יבמות ע' הק' דאמאי לר"ע אין עשה דוחה ל"ת ביבום כבכ"מ ויפה תי' ז' ז"ל באב"מ ס"ם י"ז ע"פ הש"ס דיבמות ס"ע דהכל מודים בסוטה דאין הולד ממזר דהא תפסו בה קידושין וברש"י ז"ל מדלא פקעו קידושי' הראשונים הרי דאי מעיקרא הקידושין לא תופסין בבא אח"כ קיבה זו כפקעין הקידושין דמעיקרא ולכן לר"ע דאין קידושין תופסין בח"ל לאחר שיבמה כעשית אח"כ ח"ל הא כפקע האיבות ומנילא ליכא מלוה והדברים מפורסמים והנה לא יתנגד לזה דברי הש"ס דיבמות ל"ע כנסה ה"ה כאשתו למאי הילכתא לומר שמגרשה בגט ומחזירה פשיטא סד"א מלוה דרמיא עליי עברה השתא תיקום עליי באיסור א"א קמ"ל ולדברי ז' הא אי אח"כ באיסור א"א ומח"כ ואליבא דכ"ע א"ק תופסין ולריך שיפקע אולם הא שם ל"א רק אי גרשה אי יכול להחזירה אבל קודם דגרשה הא יכול לדור עמה כמה דבעי משא"כ בח"ל הא רק ביאה ראשונה אשתרי כביבמות כ' ועי' בשיע"ק או"ח קכ"ה ת"פ כחזור לדברינו דלפי"ז הא בסוטה אפילו אליבא דר"ע קידושין תופסין ושוב שייך ע"ד לתו"ע כיון דישנו בשאלה ואף דמדרבנן לא דחי משום גזירה! ביאה ראשונה אטו ביאה שניי ולדעת הרמב"ם ז"ל הבועל ביאה אסורה ג"כ איכו מנוקה מעון וא"כ בהמשנה ל"ש לומר כן דמדרבנן עכ"פ אסור אולם לדברי הש"ס סנהדרין כ"ו בהנהו קבוראי דקברי כפשאי ביוט"ר של עלרת דשמתינהו ואכשריכהו ר"ה ברי' דר"י וא"ל ר"פ רשעים כינהו סברי מלוה קעבדי הרי דהיכי דמכווין לשם מלוה אף דאסור לעשותה הוי רק כשוגגין והכי מפורש יולא מתורתו של הרדב"ז ז"ל ס' אלף תק"ח דכי במי שעבר עבירה וקיים בה איזה מלוה אף דהעדים הותרו בו דילקוה אין מלקין אותו דיכול לומר אכי לעשות מלוה נתכוונתי ולא לעבור ע"ש הרי דבאיכא מלוה הוי כשוגג וא"כ לפי הכודע דברי הכתיבות בס' רנ"ד דשוגג דרבנן א"ל כפרה וא"כ כאן הא קיים מלות יבום ולאחר שעבר הא הוי שוגג דרבנן ומנוקה מעון וא"כ מ"פ שו"י בת משתיא הוא הא הוי מנוקה מעון:

(ב) **והנה** לכאורה י"ל דע"כ קאי כאן אי א"י למחול אחר סתירה דהא כאן סייעתה לרב מייתי ורב ס"ל בכתובות ע"ג דאין אדם עושה בב"ז וא"כ ע"כ מחל ול"ה סוטה והנה מפו"י ל"ק לפי דכי דהוי רק איסור דרבנן, וכודעים דברי המ"ג בה"א דבאסד"ר ל"ם האי כללא דלא זהירי איכשי כ"כ [והנה ז' ז"ל באב"מ תי' דברי הטור דבגט שא"ב זמן תברר מתי כתגרשה ותמהו עליו דהיכא קטלינן מסי' ותירץ ע"פ ק' התוס' דכוקמי' אחזקת א"א ותי' דגרושה לפכיך ואיכא חזקת לדקת עי' פכ"י ולכן לאחר דתקנו חכמים זמן הא כנגד זה איכא חז"כ דעדים שאח"כ חתמו ושוב בלא"ה מוקמינן אחזקת א"א ע"כ ולהמ"ג דבדרבנן לא זהירי הא ל"ש כ"כ חז"כ דעדים אמנם בקה"י תי' מ"ח פי' ובסי' ל"ז הביא מגיטין כ"ד דשבועות חמור משבת ומפ"ק דכתובות ותוס' סוטה ז' דבדרבנן זהירי איכשי וגי' תומים ל"ד ובארעד"ר אי באסד"ר אדם מע"ר ולהמ"מ י"ל דבדרבנן אמע"ר אולם ראיתי בפי' דהמ"ג דהנה בבא"פ הק' בהא דלאבב"ז הא מ"מ הוי מקדש בלא עדים אולם להכודע מהקדמונים דבדבר הכודע לכל הוי כעדים וכהמרי"ט לענין דברים שבלב דהוי דברים אי כודע ובתוס' גבי ההוא גברא דזבין לנכסי אדעתא למיסק לא"י ועי' כתובות נ' בפרש"י ז"ל במעשה שהי' מפ"מ ל"א ועי' תוס' יבמות מ"ה ד"ה מי ובתוס' שבת מ"ע לענין הפקר ובב"י או"ח רמ"ו וא"כ הוי כעדים אולם באיסור דרבנן דלפעמים לא זהירי י"ל דהוי כמקדש בלא עדים ועי"ל לפי דברי המכ"ח בהשמטה למלוה רל"ב ורל"ח דמכשיל לחבירו באסד"ר עובר בל"ע לת"מ ודאורייתא וכאן ג"כ הא ע"י העדים עשה הבעל אסד"ר וכן להכודע דבכל ב' עדים לריך כ"א להעיד עליו וע"ח וכן לפי"ז י"ל דהוי כבי אסד"ר וכודע המ"ל במלו"ל דהוי כדאורייתא ואקלר דאכ"מ] אמנם בארוסה הא שוב הוי אסור דאורייתא אולם להאקומתא דבא עליי ארוס בב"א הא הוי קודם סתירה ול"ם ב"ז אולם להא דהק' דבארוסה הוי אכ"מ מעון, ק' והנה בסוטה כ"ה דייקינן מהא דמוסרין שני ת"ח שמא יבא עליי בדרך וא"א דלאחר סתירה ג"כ מחול לחלי' לקיכיו ותי' דת"ח גמירי דיאמרו לו אחלי' לקינוייך ואף דלאבב"ז מ"מ לריך דיאמרו לו דלאו כ"ע יודעים מהאי דיכא ול"ד לכתובות ע"ג ועי' רש"י שם ד"ה א"ל דיודע הוא שאין קידושי קטנה כלום וכן י"ל היכי דיכול אח"כ להפקיע האיסור קי"ל ליי ואקלר וא"כ הדק"ל הא בשו"י י"ל דמנוקה מעון מטעם עשה דוחה כיון דישנו בשאלה:

(ג) **איברא** דבירושלמי סנהדרין פ"ח ה"ו משמע דאפילו למ"ד בעל שמחל ע"ק קנ"מ היינו דוקא שלא להשקותה אבל אכתי אסורה דלאחר דמייתי דברי ר"י דבסוטה כ"ה פריך ולא מתניתא הוא ושבעלה איכו רולה להשקותה סברין מימר עד שלא ככתבה המגילה אתא מימר אפילו משכתבה ובשלא כמחקה המגילה אבל משכמחקה המגילה לא בדא עכ"ל והנה בהבעל א"ר להשקותה הא אסורה לאכול בתרומה כבסוטה ו' והנה לכאורה י"ל דבתוס' יבמות ל"ה מבואר דבאיכו רולה להשקותה שוב איכו משקה ובתשובת גבעת פנחס ס' י"א כי הטעם כיון דמחילת השבועה. א"ל קנין וכיון שאמר דאיכו משקה הוי כמחול אולם לכאורה ק' הא אין אדם מוחל דשלב"ל וכאן נמי הא אכתי לא ידעינן דמחייבה שבועה כיון דאפשר שבעלמא לא תרלה לשתות ועי' שבועות ל"ג דהכל מודים בשכנגדו חשוד על השבועה מי יימר דמשתבעת ובקלה"ח

ובקלה"ח סי' ר"ן דגי ייגר דנשתבע לא אמרינן ובמהרי"ט חאה"ע סי' כ"א כי לענין מזונות דכי אבי הכלה דאפילו אי יתפרדו אח"כ דמועיל מחילה זו אף למה שזן אח"כ דמועיל מחילה בדשלב"ל והביא מנדרים פי' ר"א דאי לאו קרא הי' מועיל הפרה לנדרים שלא נדרה עוד ומק"ו דאם הפר נדרים שכבר חלו וכו' ולכן כאן דלא גלי קרא מועיל אמנם הא בחו"מ ר"ע פסקינן דאין מועיל מחילה בדשלב"ל ועי' ר"ן פא"כ ובירושלמי דבקנס כ"מ מחלה כיון דהוי דבשלב"ל דמודה בקנס פטור והא דהביא המהרי"ט מקרע כסות ע"מ לפטור עי' קלות ל"ז סי' רמ"ז דליכא כלל חק ברשות בעלים והנה אף דסלוק מהני בדשלב"ל עי' קלוה"ח סי' ר"ח ובמל"מ פכ"ג מה"א אונס כאן ל"ש סלוק ועוד דלפי"ז אף דכימא דמהני הא יכול לחזור כשבא לעולם כמ"ש התוס' ב"מ לר"מ דאדם מקנה דשלב"ל וה"ה בסלוק בבקלה"ח שם ועי' בחב"מ סי' כ"א אונס אי נאמר דבעל יכול למחול ע"ק ל"ק דהא אי רוצה מוחל לגמרי וא"כ י"ל דה"ה דיכול למחול להשבועה עכ"פ ואקל"ר אונס יש לדחות כ"ז דזה לא מיקרי דשלב"ל ואדרבה כשמוחקה המגילה הא א"י לומר איכו משקה אמנם הא מקוגיין משמע דאי יכול למחול ע"ק מותרת לגמרי וכן יש ליישב ג"כ דברי הירושלמי ולפרש עד"ז וא"כ הדרק"ל דהוי מול"ת שישנו בשאלה והנה בירושלמי סוף גיטין הקי' לב"ש דלא יגרש אא"כ מלא בה ע"ד דל"ל הלאו דמחזיר גרושתו דבלא"ה אסורה משום סוטה ותי' דבעי שיעבור בלאו ובתוס' הגרסא לעבור עלי' בבי לאוין ובמפורשים הקי' לשיטת התוס' שבועות כ"ג דאין לאו חל אעשה ועי' יבמות י"ג דלג"ש ג"כ אאתע"א ועי' הת"ס אה"ע סי' ל"ו ולהכ"ל בפשוט דהירושלמי לשיטתי' בפי' הכחנקין דלא"ש ג"כ מהיל ובוז קיל העשה דישנו בשאלה ובפרט אי נאמר כהירושלמי דגרסה כמחול ויסולק לפי"ז הקי' לב"ש מגרושה לכהן דבלא"ה אסורה משום סוטה ואקל"ר כהזור לסקי' דלפי"ז בשו"י בעבר ובעל הוי אמ"כ מעין הא י"ל עשה דוחה ול"ש בכאן לדין מלך עשה דפשיעה כיון דיכול למחול דהיכו דוחה ·להתוס' עירובין ק"י לדברי הב"ע דבעשה המותר דוחה עי"פ ג"כ ועי' תוס' פסחים כ"ט ד"ה אתי וכן ל"ש כאן ג"כ דמלמדין אותו שימחול כביבמות ק"ב דמלמדין אותה שימאנה כמובן :

(ד) **ומה** שכ"ל לתרץ קו' הכ"ל ע"ד נכון דהנה מרים נתקשתי ומלאתי אח"כ בשם הגאון רעק"א ז"ל דאיך שייך לאח"ם דבכר התורה אסרה סי' כודאי בסוטה שיועיל מחילת הבעל ואיסור שבה היכן הלך ואף להמרי"ק ומובא בט"ז יו"ד ל"ט באשה שזינתה ואומרת מותר דאסורה דמ"מ מעלה מעל באשה וא"כ כאן נמי אף דאסורה היינו משום דמעלה באשה ולכן אי מחל דלא מעלה מותרת אונס לקולא כ"א סברא זו ואי הי' קו"ם וכבר נאסרה האיך יכול למחול אמנם י"ל כיון דעיקר הטעם דנאסרה הוא משום הרגל"ד דהי' קו"ם דנסתרה לאחר הקינו ובתוס' סוטה כ"ח כי דעיקר הס' גורם הקינו ולכן אי מחל הקינו למפרע לא הי' סתירה ואי דהא הי' לא היתה יודעת · דהמחול ואעפי"כ נסתרה אמנם י"ל דהיכי דאפילו לאחר סתירה ג"כ יכול · למחול לא אבדה החזקת התר בהסתירה דסוברת דימחול לה וכי"ב בתוס' יבמות ל"ט ד"ה בש"א דהילכו בין מתו בעליהן עד שלא שתו דנוטלת כתובה לארוסה וש"י דאין נוטלות דהתם היא נתנה אלבע בין שיניה שנסתרה ואסרה עצמה על בעלה אבל הכא · בשעה שנסתרה יכולה לבדוק בשתי' ובירושלמי פי' הי' נוטל ה"ה רבב"א אפילו טהורה ששתתה קופה בסוף מתה בתחלואים רעים מפני שהכניסה עצמה לס' זה המרובה אמנם לא ס"ל כן ובתוס' ר"פ ארוסה מצינו ירושלמי יודעת היתה שאין ארוסה שותה ולמה הכניסה עצמה להספק הזה וכו' הא למ"ד דא"י למחול לאח"ם ואף להתרץ השני דבתוס' ואי נאמר דלהתרץ הבי אי נסתרה לחוד אבדה כתובה מ"מ אי לאחר סתירה יכולה למחול י"ל דלא אתרעי החזקה · והנה י"ל לפי"ז בדברי התוס' ברים נדה ועי' חולין דסוטה ל"ל חזקת טהרה וכ"כ בתוס' סוטה כ"ה ד"ה בהא ובתוס' סוטה כ"ח ד"ה מה וד"ה ומכאן דסתרי קלת ועי' באריכות בזה במ"ל סוף הלכות מקואות דתלוי זה בפלוגתא דר"ש ורבנן דכל הטמאות ברה"י תולין ולהכ"ל י"ל דתלוי אי לאחר סתירה יכול למחול י"ל דלא אתרעי החזקה כיון דעיקר הוא הקינו משא"כ אי א"י למחול לאח"ם אבדה חזקתה דקינה לה ונסתרה ואקל"ר :

**נהזור** לדברינו דלכן אפילו לאח"ם מהני מחילה כיון דמוחל על הקינו דאתי דבור ומבטל דבור הוי סתירה בלא קינה ולא אתרע החזקה ג"כ אמנם י"ל דבר חדש דזה תלוי אי וקנא את אשתו חובה או רשות דאי חובה א"י למחול דהנה הרמב"ם ז"ל פ"ד דתרומות פי' באומר לשותפו או לב"ב וכו' ובטיל שליחותו קודם שיתרומו אם לא שינה השליח תרומתו תרומה ובכ"מ הקי' הא קיי"ל כר"י דאתי דבור ומבטל דבור ואמאי לא יכול לבטל אף בלא שינה כיון דמינו השליחות רק דבור הוא ותי' בשם הרי"ק . דזה ל"א רק בקידושין שאין האשה צריכה דוקא להתקדש לזה ולכן ל"ה רק דבור אבל בתרומה דע"כ עומד לתרום ומלוה איכא ל"ה דבור רק כמעשה ולכן א"י לבטל ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל כאן ג"כ אי וקנא את אשתו חובה הא הוי כמעשה וא"י לבטל אח"כ ואף דהרמב"ם ז"ל פ"א מה"ס פסק דקודם סתירה יכול למחול מ"מ י"ל דהטעם דחוב משום דרואה דברים מכוערים ולכן קינא ואי נסתרה אח"כ הא בודאי ראוי דהי' צריך לקנא ולכן א"י לבטל וזה לא יסתור למש"ל ועוי"ל ואקל"ר :

**והנה** לפי"ז מיושב הקי' דאמאי בשו"י הוי איכא מנוקה מעון הא י"ל עשה דוחה ללת"ע כיון דישנו בשאלה לפי דמוקמינן בסוטה י"ה המשנה כר"ע דא"ק תופסין בח"ל ור"ע ס"ל בסוטה ג' וקנא את אשתו חובה א"כ הוי כמלוה וא"י לבטל וליתא בשאלה וניחא בזה קלת מה דר"ע ס"ל ונקתה ונזרעה זרע שאם היתה עקרה נפקדת ואר"י דא"כ יסתרו כל העקרות עי' סוטה כ"ו ואמאי ל"ה ר"ע לפרכת ר"י ולהכ"ל דהנה ראיתי בפי' הש"ס דמה אכפת לן אם העקרות יסתרו כדי שיפקדו אמנם י"ל דקי' ר"י הוא דהא בסוטה אמרינן בכ"ד דהי' רגל"ד ולכן ע"א נאמן ואי משכחת דתעשה באופן הכ"ל הא שוב מהסתירה ליכא רגל"ד אונס הא מ"מ ס' הוא בהסתירה אמנם י"ל דהא בלא"ה י"ל בהסתירה דקברה דהבעל ימחול אולם י"ל דבמה לא ימחול אי לא יהי' לה אמתלא אמנם אי יכולה לומר דסתרה כדי שתפקד שוב ימחול הבעל וליכא רגל"ד וזה לר"י אמנם לר"ע הא בלא"ה א"י למחול אמנם יל"ע וקל"רתי ולפי"ז מיושב קושייתי דהא לר"ע א"י למחול :

(ה) **ונפן** עתה לפי"ז ליישב קו' התוס' המובא בריש דברינו על פרש"י ז"ל דהק' דכוותי' בש"י דבא עלי' יבם בבית חמי' הוא משום דאינו מנוקה מעון ולא משום דקדמה שכיבת הבעל דאמאי המתינו בק' זו רק לאחר דמוקי כשבא עלי' ארוס בב"א ונראה דהנה בתוס' הקי' ונוקי כגון שבא עלי' ארוס בשוגג דהוי אמ"כ מעון ומה הוכיחו דבשוגג ג"כ אמ"כ מעון אמנם במפורשים כי דלעולם בשוגג הוי מנוקה מעון ורק משום דבשוגג דלא ידע הוי מק"ע ולא קנה כלל עי' בעל"א אולם זה כיחא להקי' דארוסה ·איכה שותה אולם לענין קש"ב הא איכא לאוקמי דבא עלי' בשוגג והי' חופה מעיקרא והוי אכ"מ מעון

והנה

והנה בכוב״ת סי׳ קמ״ח הקי׳ לשיטת המ״ל בפ״ב מהלכות יבום בשם הש״ג דבימה בעינן עדים ובשעה״מ הביא ראי׳ ברורה לזה מהתוס׳ קידושין י״ב ד״ה משום ע״ם דלפי״ז לוקמי בש״י דבא עלי׳ בלא עדים ול״ק ומכוקה מעון הוא לדברי התוס׳ כאן בע״ב ד״ה דהא וקש״ב הוי ומי דלענין קש״ב בעינן ג״כ עדים וא״כ לפי״ז י״ל דה״ה לקש״ב בשוגג ג״כ ל״מ אמכם דא בורכא דפשיטא דבשוגג ג״כ הוי קש״ב ומתוס׳ יבמות כ״ח אין ראי׳ ועי׳ ובתח״ק חת״ס בהשמטות סי׳ ר״א כי בקי׳ הכוב״י דהיכי דל״ק הוי ביאת זנות ולא קש״ב ועי׳ בפת״ש סי׳ קס״ו דדחה דברי הכוב״י וא״כ קי׳ דכוקמי כגון שבא בשיגג והוי את״כ מעון וקש״ב הוי ולמה אוקמי כשבא ארוס בב״א:

**לכן** נראה ע״ד הפלפול דע״כ לריך לאוקמי כן דהכה בתוס׳ סוטה ו׳ ד״ה ושבאו לה עדים נסתפקו אי ע״א ג״כ נאמן לאחר קו״ס כיון דהאמינה תורה לע״א לאח״כ ג״כ נאמן וכי׳ דמסתברא דנאמן כדעולא וכו׳ דכ״מ שהאמינה תורה לע״א ה״ה כבי׳ ע״כ והנה בכוב״ק סי׳ ע״ב ובח״ל סי׳ ק״כ הקי׳ דלפי״ז לא משכחת כלל דיבדקו המים כיון דאיכא תמיד ע״א דהוא הבועל ובעדים במדה״י לא בדקי מיא ומי דהבועל א״כ דאאמע״ר ול״ש כאן לומר פ״ד כבסנהדרין ט׳ דאי כיוא פ״ד ולא זיכתה עמו רק עם איש אחר בלא״ה א״כ דהא דנאמן ע״א בסוטה הוא משום הרגל״ד דקינא לה ונסתרה ואי זינתה עם אחר הא מזה לא קינה לה וליכא רגל״ד ובדידי׳ אאמע״ר וממ״כ לא נאמן ודפמ״ח ועי׳ במ״ל פ״א מהל״ס ה״ד בתשובות הרשב״א סי׳ תקכ״ב אפילו שמע מעוף הפורח באויר וכיחא לפי״ז הא דאוקמי דבא ארוס בב״א דהנה הרשב״א ר״פ כל הנשבעין הקי׳ בשבועות העדות מאן מוכח דעבר במזיד דילמא אשתלי ההתראה ואי דמודה בעלמו הא אאמע״ר ובר״ן על הרי״ף כי׳ כיון דמחייב עלמו ממון בהודאתו נאמן מטעם הודאת בע״ד ע״ם וכי״ב בר״ן כתובות ע״ב בהא דמאכילתו שאינו מעושר דפריך ממא ידע והרא״ב״ד כי׳ דאפילו בהודות מעלמה הא אאמע״ר וכי׳ הר״ן כיון דתפסיד ממון נאמנת ועי׳ גיטין כ״ד מתוך שנאמן להפסיד שכרו וכו׳ ובמהר״ם מיכ״ן החדשות דהא דמודה בקנס וא״כ באו עדים פטור היכא דלא מחייב עלמו בקרן הייכו במקום דמע״ר ולא מקבלינן כלל הודאתו ואי חייב עלמו בקרן הא מהכי הודאתו להקרן ודן לפי״ז דבמקום דאמע״ר ל״ל לחייב בקרן ע״ם וא״כ לפי״ז כאן ע״כ לריך לאוקמי דבא עלי׳ ארוס בב״א דאי עדיין בתולה הוא הא הבועל חייב בד׳ דברים ואי מפסיד ממון הא אדם מע״ר ותקשה קי׳ הגאונים הנ״ל דלא יבדקו המים משום הבועל דנאמן לומר דנטמאת ואסורה ואי דמ״מ הא לא תאסור דבאוכם איכה אסורה רק במפותה ובמפותה הא מחלה כבריש פי׳ א״כ והא המשנה דאמן שלא שטית ארוסה סתמא כתיב ואפילו בבוגרת ולא מחייב עלמו ממון אולם לדברי הש״ק כתובות כ״א דאשת ישראל שנאנסה אסורה דחיישינן שמא סופה ברלון ואוכס דשריא רחמנא דאיכא עדים דלוחה מתוע״ם וכאן ע״כ ליכא עדים דא״כ אין המים בודקים ובתוס׳ כי׳ דמדאורייתא הוא מדפריך מהקרא ובחת״ס אה״ע סי׳ ל״ו כי סברא יקרה דהיכא דהי׳ קו״ם נאסרת אף לרדן דלא קימ״ל כאבוהו דשמואל כיון דעיקר הטעם דסופה ברלון שרי דהאי רלון גופה אוכם הוא דילרה אלבשה וזה שייך אי לא קינא לה אבל באומר לה דלא תסתור ועשאה שלא כדין וסתרה אדרבה היא אלבשה ילרה ולכן בעינן שיהי׳ קופה באוכם ג״כ ע״ם וא״כ הא באוכם ג״כ נאסרה או י״ל דהא כאן כגד שמואל הביא ראי׳ מהמשנה ואבוהו דשמואל ס״ל דנאסרה ובבילה ט׳ אמרינן לימא פליגא שמואל אדאבוהו ומסתמא שמואל ס״ל ג״כ כן ובמרי״ק שורש קכ״ט מבואר דאף דקופה ברלון מ״מ לא הוי כמפותה וחייב בד׳ דברים כיון דהוא גרם לה הך רלון וברמ״א קע״ז מביאו ועי׳ בטור קע״ו מחלוקת הרמב״מ והרא״ש ובכתובות ל״ח ואקלר וא״כ ניחא קי׳ התוס׳ דע״כ לריך לאוקמא כשבא עלי׳ ארוס בב״א דאל״כ א״א שהמים יבדוק משום הבועל ואי דאאמע״ר ופ״ד ל״ש אמכם הא מפקיד ממון אמכם הא אכתי אין מחייב עלמו כלל דהא קלבד״מ דחייב מיתה דארוסה בת סקילה הוא כבכתובות ל״ח אולם לשיטת רש״י ז״ל ב״מ ל״א גבי חותם פי פרה דהבאתי לעיל דבכל קלבד״מ רמי חיוב תשלומין ואי תפים לא מפקינן מני׳ ולשיטת הרשב״א שבועות ל״א דמשחק בקוביא חייב משום דמועיל תפיסה ולהרמב״מ בשמעתא דעיכו ושיכו דתפיסה דבר קל הוא וא״כ מ״מ מחייב עלמו ממון לענין תפיסה ושוב אין המים בודקין ולכן לריך לאוקמי כשבא ארוס בב״א והיא בעולה ושוב איכו חייב בד׳ דברים ומיושב קשית התוס׳ וקושייתי בט״ע ודוק היטב:

**אולם** אכתי יש להעיר בעיקר קי׳ הגאונים דאין המים בודקין משום הבועל לשיטת הרמב״מ ז״ל בפי׳ ח״י מה״ע הכודע דאם הוזימים החמו העדים וגם הבע״ד דהי׳ הכחשה ג״כ אין זה הזמה ולשיטת הרמב״מ דבעד סוטה בעי יכול להזימו והא הוי עדשאא״ל דאי יחמו להבועל הא ממילא גוף המעשה מוכחש וכקי׳ הגאון כמ״י בפלוכי רבעכי וכקי׳ המקכה בקידושין מ״ג בשכ״ע וכקי׳ הב״ע בסנהדרין ס״ז גבי מסית דאמר לשנים דהן הן עדים ותרץ התומים בסי׳ ל״ג כיון דפ״ד ממילא הוא לאו הבע״ד ולא כתכחש גוף המעשה ל״ש כאן דהא בבועל ל״ש פ״ד כמש״ל ועי׳ כתיבות ל״ח אולם בפשוט י״ל לפי דאוקמיכן בסוטה י״ח המשכה כר״ע ור״ע הא ס״ל בשלהי יבמות דאין בודקין עידי נשים בדו״ח כיון דאיכא כתובה כמסקל כדמ״ת דמיא ואף דרביכו פי׳ ג״כ כר״ע ומ״מ פי׳ בעד סוטה דבעי עשאא״ל אולם עי׳ בפי״ג מה״ג דהטעם הוא דל״ב דו״ח משום עגוכא ועי׳ בהה״מ ספר״ק ורפ״ק ובמל״מ בשם הרשב״א ורמב״מ פ״א מה״ע וקלרתי:

(ו) **ועתה** ע״פ האריכות הכ״ל מה כחמד וכעים הוא ביסוב קי׳ התוס׳ בהא דפריך דכוותי׳ בש״י לאחר דמוקי כשבא עלי׳ ארוס בב״א אי עיקר הקי׳ הוא משום דאיכה מכוקה מעון והסוגיא כמין חומר דהא הקשיתי דלמאי שרי׳ אכמ״ע כשעבר ובעל כימא עשה דוחה ואף דעול״ת הוא אי אפילו לאח״ם יכול למחול ע״ק הא ישנו בשאלה וכי כיון דהמשכה כר״ע ולר״ע דס״ל וקכא את אשתו חובה ואיכא מלוה יהוה כמעשה דלא עשה דבור ומבטל ובפרט לאח״ם אולם אי ש״י אסורה ליבם אין ראי׳ דהמשכה כר״ע כבסוטה י״ח אמכם לאחר דמוקי כשבא עלי׳ ארוס בב״א והבאתי לעיל ובקי׳ התוס׳ דע״כ לריך לאוקמי כן ולא בשוגג דאל״כ להתוס׳ סוטה ו׳ באיכא ע״א אין המים בודקין וכאן איכא הבועל ואי דאאמע״ר ופ״ד ל״ם כהכ״ל הא כאן מפסיד ממון בהודאתו אי עדיין בתולה הוא אמכם הא הוי עשאא״ל כיון דאיכא הכחשה עם הזמה וע״כ דהמשכה אתיא כר״ע ול״ב עשוא״ל וא״כ לפי״ז שפיר קי׳ דכוותי׳ בש״י דאמכמ״ע דלפי״ז ל״ם לומר מלד עשה דוחה דהא לתו״ע הוא וכן אפילו עשה לחודה אין עשה דוחה עשה וליתא בשאלה ודוק היטב כי הדברים נחמדים ע״ד החדוד והפלפול אף שיש עוד לדבר בכאן קלרתי:

**והנה** יש ליישב קלת ע״ד הכ״ל קי׳ הבכי אהוזי וטעה״מ בכב״ח ובבא״פ סי׳ מ״א לשיטת הירושלמי דחופה איכה קוכה בבעולה היכי אוקמיכן כאן בככנסה לחופה ולאו ארוסה

ארוסה הוא דילמא כבעלה ול"ק חופה אי הוא בעולה והוי ארוסה וארוסה איכה שותה ולהכ"ל י"ל דע"כ איירי כאן דהארוס קינא לה שלא כדרכה קודם דאוקמי דבא עלי' ארוסה בב"א דאל"כ הא אין המים בודקין משום דאיכא הבועל וכהכ"ל משא"כ בשלא כדרכה שוב ליכא חיוב ממון עי' טור אה"ע קע"ו ואאמע"ר וא"י דמנא ידעינן י"ל הפסק כיון דעיקר הספר גורס הקינוי וא"י לא קינא אלא על שלא כדרכה ל"ח לכדרכה ויל"ע קלת ודוק:

(ז) **והנה** יש ליישב עוד ע"פ הכ"ל מה דלכאורה ק' בהא דהקשו דאינו מנוקה מעון לדברי הש"ס סוטה כ"ה אלמנה לכה"ג גרושה וחלילה לכה"ד וכו' לא שותות ולא נוטלות כתובה משתי הוא דלא שתו הא קני' מקנין ולמאי אי לאוסרן עליו הא אסורה אלא לאוסרה לבועל כבעל הרי דאיכא קינוי לאוסרה לבועל לחוד ורק דשם ממעטינן מכי תשטה אשתו דבראוי' לאישות הכ"מ וכמו שפרש"י ז"ל בריש ארוסה וא"כ הא יש לומר אף דאינו מנומ"ע מ"מ להכי הקינוי לבועל בלחוד והא המים בודקין לבועל ג"כ וא"י דהא ע"כ א"א דאי יבדוק להבועל הא ע"כ זיכתה עמו וממילא יבדקו המים לדדה ג"כ ולדידה אין המים בודקין משום דהבעל אמכמ"ע ובירושלמי ומובא בתוס' ר"פ כשם בדקו אותו ולא אותה וכו' אלא אי אומר עם אחרים נסתרה ולא כן סברין מימר לכשתשתה הוא כבדק והייכו כשתשתה אותה שנטמאה עמו ועי' מ"ל פ"ב מה"ס הי"ד וא"כ דע"כ נטמאת עמו לא בודקין להבועל ג"כ אולם הא בירושלמי שם אמרינן בדקו אותו ולא אותה תיפטר שהי' הוא מזיד והיא שוגגת וא"כ יכול לבדוק להבועל ולדידה לא תבדוק דשמא היתה שוגגת וא"כ אותה לא תבדוק משום דאמנ"ע וליכא רא"י אי יבדוק להבועל כיון דיש לתלות שהיא היתה שוגגת וא"י דאי להבועל לא יבדוק ע"כ לא זיכתה וממילא בודקין להבעל ג"כ כיון דלא יבדוק להבועל וע"כ טהורה הוא לבעלה ג"כ אמנם הא משכחת' בהיא מזידה והוא שוגג כבירושלמי שם בבדקו אותה ולא אותו וא"כ הא משכחת הקינוי שיבדקו המים להבועל ולהבעל לא כהכ"ל ואקלר והבן:

**אולם** אי כאמר דהמשכה כר"ע ל"מ לבדוק להבועל בלחוד דהכה במחלוקת הפוסקים אי היכא דלא כאסרת לבעל אי כאסרת לבועל כגון שהיתה אנוסה ועי' שבת כ"ו בתוד"ה לקוחין אנוסה שריא לבועל וברמ"א אה"ע קכ"ח ס"י שזיכתה דקימ"ל דשריא ליבמה דלא כדרה"מ אפ"ה לבועל אסורה ובב"ש כ' דתלוי בב' תרולי' הש"ס בכתובות ט' דמפ"מ לא אסרוה וכודע מתבואות מהרא"ם ס' קכ"ז דכסתפק אי כאסרת לבועל שכי כיון דבלא"ה אסורה לבעל ובשו"י ל"ד מסכהדרין מ"א ע"ש חדשתי ומלאתי אח"כ מהגאון חת"ס ס' כ"ו דזה תלוי בפלוגתא דר"ע ורבנן מהלימודים דכאסרת לבועל דלרבנן דהלימוד הוא מוכטמאה יתירה י"ל דאסורה לבועל אף דשריא לבעל אולם לר"ע דהלימוד מהוא"ו דוכטמאה לא אסורה לבועל אי לבעל שריא כיון דעיקר ילפיכן מהואו דכטמאה דאסורה לבעל ואסורה לבועל היכי דלא אסורה לבעל שריא לבועל והוא מסתבר והכה לפי"ז י"ל דה"ה דלר"ע ל"מ דהמים יבדקו לו ולא לה וכגון שהוא מזיד והיא שוגגת דהא בהיא שוגגת לא אסורה לבועל ג"כ וא"כ לפמש"ל דהמשכה כר"ע הא ל"מ באופן הכ"ל והכה לכאורה י"ל לפי"ז דאף למ"ד בעל שמחל ע"ק קכ"מ ואפילו לאח"ם ושריא לבעל ג"כ מ"מ להבועל אסורה ואף דאי כמחל הקינוי ממילא הי' סתירה בלא קינוי אולם לדברי ז' ז"ל בש"ם דלהבועל ה"ל בחזק"א למ"ד מחזיקין מאיסור לאיסור דמעיקרא ע"ש בדברי' הכאמרים בש"א פ"ז ביבוב ק' התוס' דמכ"ל ברה"ר דטהור אף באיכא חזקה וא"י דבסוטה הוי בחז"א מכא ידעינן דברה"י טמא אף דליכא חזקה ותי' ז' דברה"ר אף בחזקה ילפיכן מהבועל דלדידי' אוי בחזקת א"א וא"י מחזיקין מאל"א הוי בחז"א ע"ש אמכם לר"ע דאיסורא דבועל תלוי באיסור דבעל אי להבעל איכא חזה"ת, ה"ה להבועל ויש לפלפל בכאן ביומא ז' בסוגיא דמפריסין כה"ג ואקלר כעת וי"ל לפי"ז ג"כ ביבוב ק' התוס' הכ"ל בהא דפריך אח"כ דכוותה גבי סו"י אי עיקר הקי' הוא משום האמכמ"ע דהא ק' דלוקמי באופן הכ"ל דכ"מ להבועל וע"כ משום דלר"ע א"א והמשכה אליבא דר"ע וא"כ שוב ק' דסו"י ג"כ אמכ"ע כיון דאין לומר מטעם עשה דוחה ל"ת כאופן הראשון ודוק:

(ח) **והנה** לכאורה יתיישב בהכ"ל ק' הכוב"ת דלוקמי ביבמה בלא עדים אולם הא בקידושין ס"ה מבואר בטעמא דבעיכן עדים בקידושין משום דחב לאחריכי ועי' בפ"י שם משום דאין האחרים לריכים להאמין והיכא דלא כאסרה אעלמא לא הוי קידושין כלל אמכם ביבמה הא בלא"ה אסורה לאחרים אמכם הא כ"מ לעכין תפיסת קדושין ועי' בב"ת מאיר ס' קס"ו בחב ומחוב לאו לחיוב מיתה ומכ"ם לעכין תפיסת קידושין בודאי שייך לומר כן אולם אי המשכה כר"ע ולדידי' קידושין אינן תופסין בח"ל שוב ליכא חוב ומהכי אפילו בלא עדים וכיחא בזה ג"כ ק' התוס' הכ"ל בהק' דכוותה דהייכו לאחר דמוקי כשבא עלי' ארוס בב"א וק' דכוקוני בשוגג וע"כ כומש"ל באופן הראשון דהמשכה כר"ע וע"פ ק' הכוב"י וח"ל כהכ"ל וא"כ קשה דכוותה בש"י דשוב ליכא לאוקוני בלא עדים ודוק:

**ובמכ"א** בחדושי בסוגיא דתו"ת הקשיתי לדברי הפנ"י הכ"ל דבמקום דל"מ הקידושין לאוסרה אעלמא ל"ה קידושין דלפי"ז בכתובות כ"ב בתרי אמרו מת ובי אומרים לא מת דכיסת ל"ת ופרכינן דהבא עלי' בא"ת קאי ומשני כשכיסת לאי מעדי' ולשיטת הירושלמי הובא בהמ"ג בה"ג ס"ט וכן פי' הרמב"ם ז"ל דבעד כגד עד וכיסת לאי מעדי' ג"כ ל"ת קשה דאיך חלו הקידושין דהא לעלמא אסורה משום הכחשה ורק להעד דאומר ברי לי מותרת ובשלמא בב' המכחישים הא מהכי הקידושין לאוסרה אעד השכי והוי כבגיטין פ"ב כגון שבא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה שם וכו' וקידושי דשמעון אהכי למיסרה אראובן אבל בעד כגד עד הא ל"מ לשום אי ול"ש קידושין כיון דהכתי אסורה מחמת קידושי ראשון והארכתי בזה שם ובדברי התוס' דהק' דעד המעיד לא ישא ובק' הגאון רא"ב הכודע דהא זה רק לכתחילה ובהסוגיא אולם להכ"ל היכא דאיכא קלת כ"מ הוי חוב הא אי כודע לפעמים אח"כ דמת הא אסורה מחמת קידושי שכי ואכמ"ל ודוק:

(ט) **והנה** כתבתי במק"א להבין ע"ד כחמד לשון הש"ס בכתובות ט' אר"א האומר פ"פ מלאתי כאמן לאוסרה עליו ואמאי ס"ס הוא ס' תחתיו ס' אינו תחתיו ס' באוכם ס' ברלון ל"ל באשת כהן ואבע"א באשת ישראל וכגון דקיבל בה אבי' קדושין פחותה מב"ג שכים וי"א מאי קמ"ל תכינא האומר לאשה קדשתיך וכו' מ"ד התם דבודאי קים לי' אבל הכא מיקם הוא דלא ק"ל קמ"ל ובמפורשים תמהו על הלשון מ"ד מיקם הוא דלא ק"ל הא מ"מ שאחד"א ועי' בא"ש"ז ונראה דהכה התוס' הק' דאכתי איכא הס' דמ"ע ותי' ומדלא טעכה אין להסתפק בכך וכודע ק' ההפלאה דמדלא טעכה אין רא"י דשמא עכ"ב כבכדרים לי באומרת טמאה אני לך ונראה דהכה בא"ש"ז הק' דמאי מהכי כאן ס"ס הא ברה"י כל ספיקות שאתה מרבה ס' טמא אמכם י"ל דהכה בהאי ס' דשמא באוכם י"ל לדברי התוס'

התוס' נדה י"ז ד"ה ואין שורפין דהק' דאמאי אין שורפין הא הוי ס"ט ברה"י ותי' דמשום לא ילפינן רק טומאת נגע ולא טומאה דתליא ע"י ראי' וכ"כ בריש נדה [והנה בחידושי לסוגיא דהסה"ד כי בזה להבין סברת התוס' בחגיגה כ"א בהקומץ דלא נפסל בהסה"ד דל"ש הסה"ד רק כשהי' בידו ואסח דעתי' ולא כשנאבד ודברי התוס' הי' בהעלם עין הגדולה דבעל המל"ח בפסחים ל"ד דכ"כ מדעתו דל"ל למ"ד הסה"ד פס"ע ואי חיישינן שמא נטמא מה כ"מ אי נאבד ובשלמא למ"ד פסה"ג ניחא די"ל דבנאבד לא קפדינן משא"כ למ"ד פס"ע אמנם י"ל דהנה לאורה ל"ל בהאי דבכריתות כ"ו בחטאה"ע הבא עה"ס דתקבר משום דנפסל בהסה"ד וכן בפסחים ל"ד בפסולי חטאת הא נפסל ביוצא ועי"כ דבעזרה והא עזרה רה"ר כבתוס' ריש חולין וס"ט ברה"ר טהור וע"כ ל"ל כמ"ש הריטב"א דבקדשים ס"ט ברה"ר ג"כ טמא ועי"ל בספרי ס"ו בפי' הריטב"א אולם אף ברה"י ק' הא בסוטה בעינן דבר שיש בו דעת לשאול כבסוטה כ"ט ועי' תוס' סוטה כ"ח דדוקא בודאי שרץ וסי' מגע דומיא דסוטה אולם י"ל דבתרומה וקדשים תלוי רק בדעתו לדברי התוס' דבאבודה ל"ש הסה"ד דאזהרה הוא על האדם דהוא ישמור ואי הסיח דעתו טמא מסי' וא"כ כיון דעיקר תלוי בדעתו הוי כהא דנדה ד"ה דבס' טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עלי' אפילו בכלי מונח ע"ג קרקע ובפרש"י ז"ל שם כגון זו וכו' הואיל דהטומאה ע"י בא וה"כ עיקר הטומאה רק ע"י דעתו ובאבודה ל"ש הוי כ"ב דעת לשאול וכן לפי"ז י"ל דהוי כטומאה דע"י ראי' כיון דעיקר הטומאה ע"י דעתו וכוון החלוק אף למ"ד פס"ע ואדרבה למ"ד פסה"ג הא אזהרה הוא על התרומה שלא יהי' בלי שמירה ולא על האדם וכפשטא דקרא ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ובלשון שלילה ולא כתיב שתשמור ועי' ברשב"א קל"ג בהא דלענין קליטת בהרת הוי דבשא"ת משום דלא כתיב השמר שלא תקוץ ועי' באב"מ ל"ז ז"ל ס' ח"י דבתרומה אליבא דכ"ע אין מבטלין דכתיב ושמרתם והבן וכמובן הלשון פסה"ג והיינו דהתרומה בלי שמירה אולם למ"ד פס"ע ניחא וא"כ י"ל דהוי כטומאה ע"י ראי' ולא ילפינן מסוטה ואדרבה י"ל דברה"ר ג"כ טמא ועי' בתוס' חולין י' בהק' אי ילפינן מסוטה ברה"ר דטהור אמאי אף באיכא חזקה ובש"ם ל"ז ש"א פר"ז והארכתי בזה ואכ"מ] וא"כ לפי"ז י"ל באשת ישראל ברצון הוי כטומאה דע"י ראיית גופה לדברי הש"ס דיבמות כ"ו דאשת כהן בעלה לוקה עלי' משום זונה ואמר רבה הכל הי' בכלל אחרי אשר הוטמאה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימי וכן אמרינן שם דלוקין משום טומאה וא"כ הא באונס ג"כ טומאה הוא רק דגזה"כ באשת ישראל דבעינן רצונה וא"כ הוי כטומאה דע"י ראיית גופה וה"כ עיקר הטומאה ע"י רצונה ולא ילפינן מסוטה ובש"ם ל"ז ז"ל ש"א פי"ג כי בישוב ק' התוס' ר"פ כשם דאמאי לא אמר כיון דטמאה הכתוב מספק מהיכי תיתי דמותרת לתרומה ולכהונה ותי' ז' דלא אמרינן בס' סוטה כודאי רק לאיסור טומאה שבה ולא באיסור זונה וא"כ לתרומה ולטומאה דהוא משום איסור זונה לשיטת רבינו כל הס' מדבריהם והסביר לפי"ז דברי הראב"ד בפ"ב מה"ל א"ב בהמקנא ובא ע"א והעיד דנטמאה דכהן לוקה משום זונה והראב"ד השיג דאונס בע"א לא קרינן זונה אלא משום טומאה דהוא לכוונה הנ"ל הרי דלפעמים איכא חילוק וה"כ בטומאה דברצונה אולם הא בפרשת סוטה כתיב והיא לא נתפשה אמנם לדברי החת"ס הנ"ל דבסוטה אף באנוסה ג"כ אסורה כיון דקופה ברצון ול"ש לאוקמי אחזקה כיון דעשתה שלא כדין בהסתירה ובאיכא עדים הא אף ברצון אין המים בודקין אמנם הא מ"מ אסורה רק משום דקופה ברצון וא"כ ס"ס בסוטה ג"כ כן אולם להש"ס הנ"ל דבאונס ג"כ הוי טומאה רק דמותר י"ל דהוי כס' איסור וכעין דברי ז' הנ"ל בזונה ועי' תשובות מהרי"א הלוי כ"ב ואקצר:

(י) **ונחזור** לפי"ז להלשון מ"ד מיקס הוא דלא ק"ל והק' דהא ס"ס שאחד"א לפי דחידש ז' בש"ס ש"א פ"ו בק' התוס' ריש נדה דלמאי כל הנשים דין שעתן ולהלל רק לתו"ק טמא דהא הוי ס"ט ברה"י ותי' דכנגד חזקת הגוף אף ברה"י טהור להש"ס כתובות ע"ה דלר"י אזיל בתר חזקה דגופא משום דאלים ובפנ"י העלה דחזה"ג מהני ג"כ לאוליא ממון לדדן דקימ"ל כר"ג וא"כ כיון דאיתתא מגופא קאזיא הוי חזה"ג ול"א דס"ט ע"ש וכן חקר אי רוב מהני ברה"י ולפי"ז מכ"ש חזה"ג וא"כ לדברי התוס' כתובות ל"א ויבמות כ"ט דביאה ראשונה הוי ס"ס הא אכתי באש"כ דהס' הוא אי תחתיו או א"ת. ושוב אף דהוי ס' מ"ע מ"מ בס"ט ברה"י הא ל"מ ס"ס וכאן ל"ש תי' הנ"ל דבאש"כ אפילו באיכא אקור אולם הא כאן באנוסה מיירי ושמא לא ק"ל בפ"פ ושוב הוי חזה"ג ול"מ אף ברה"י לכן קמ"ל דק"ל ושוב הוי ס"ט ברה"י ודוק וכן י"ל וכן הלשון אאקומתא דפחותה מג"ג שנים ג"כ דהנה בתרן התוס' מדלא טענה אין להסתפק הבאתי ק' הפלאה דשמא עכ"ב אמנם י"ל דהנה בתוס' זבחים ב' כי דאפילו זיכתה אין עומדת להתגרש ורק שלא ידור עמה ול"א דיבוא עלי' כיון דמאוסה בעיניו אולם בנוב"ת ס' י"ב הרעיש אדבריהם דלפי"ז באומרת טמאה אני לך דחיישינן שמא עכ"ב הא אי ל"ל לגרשה ל"א לעכ"ב ועי' תשובות גא"ב ס' ס"ב ובב"ש ק"ז ובב"י אה"ע ותי' דבאש"כ בזיכתה באונס כיון דיש לה כתובה ותנאי כתובה וצריך ליתן לה מזונות בודאי יגרשנה משום דיפסיד המזונות משא"כ באשת ישראל דזיכתה ברצון וצ"ל ליתן לה מזונות אינה עומדת להתגרש ע"ש ועפי"ז ניחא ק' המרש"א על תוס' כתובות ס"ג מעובדא דשלהי נדרים כיון דשם באש"כ מיירי עי' ותבין ועפי"ז ניחא הלשון מ"ד מיקס הוא דלא ק"ל והק' הא מ"מ שאחד"א ולהנ"ל הכוונה דהנה בתוס' בע"ב כי דה"ה דנאמן להפסידה כתובתה ג"כ באומר פ"פ מצאתי ע"ש אמנם י"ל דזה רק אי ק"ל בפ"פ אבל אי עיקר האיסור הוא משום שאחד"א לפי"ז בהיא מכחשת לא הפסידה כתובה ותנאי כתובה כמובן וא"כ שוב שייך עכ"ב דהא בודאי יגרשנה דלא להפסיד המזונות וא"כ ק' ק' התוס' דאכתי איכא ס' דמ"ע ול"ל כתרוייהו מדלא טענה כק' ההפלאה דשמא עכ"ב ול"ש דלא יגרשנה כיון דמפסיד המזונות לזה אשמעינן דק"ל ומפסיד המזונות ול"ש עכ"ב כהנ"ל וזה כוונת דברי הלשון והנה בח"י במק"א כי בק' האח"ז דמאי מהני כאן ס"ס כיון דס"ט ברה"י הוא אי נאמר דכאן עיקר איסורא משום שאחד"א ולשיטת מהר"י באסאן מובא בשעה"מ פ"ט מהל"א הוא מטעם נדר וא"כ הוא ס' איסור ול"ש למילף מסוטה ופרשתי בזה הלשון דק"ל והארכתי בפלפול עצום בסוגיא ואכמ"ל:

**אמנם** לפי דהבאתי לעיל דברי הגאונים המוב"י והח"ל דגבי סוטה ל"ש דיהא נאמן הבועל כיון דאאמע"ר וא"כ כאן אף דנאמר דכאן שייך פ"ד כיון דלא הי' קו"ס אולם הא לפי דאמרינן בסוטה כ"ט דבעינן דעת כוגע ומגיע ואי נאמר דכאן אין האשה נאמנת משום החשש דעכ"ב והוי כא"ב דעת לשאול אי אינה נאמנת ובסוטה כיון דהי' רגל"ד נאמנת ול"ש עכ"ב משא"כ כאן וברמב"ן ז"ל בפי' ו' מה"ל אה"ע דס' ש"ב דעת לשאול גמרינן מסוטה ופלפלתי לפי"ז בפי' הלשון דהש"ס מ"ד דלא ק"ל וע"ד הנ"ל דשוב שייך עכ"ב ושוב ל"ה ס"ט ברה"י וקשה ק' התוס' דהוי ס"ס וע"ד הנ"ל ובסוגיא וכעת אקצר והוק הטב:

והנה

(יח) **והנה** לפי דכתבתי לעיל דאי בעל יכול למחול אפילו אחר סתירה לא אתרע כ״כ חזקה דידה בהסתירה משום דסברה דימחול לה הבעל ועי׳ תוס׳ יבמות נ״ח ולכן בסוטה כ״ח בהק״ו דמייתי אתה דן לשרץ מה סוטה שלא עשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון לא פריך מה לסוטה שכן רגל״ד דקינה לה ונסתרה ועי׳ תוס׳ כיון דלר״י קאי ולדידי׳ הקינוי רשות י״ל דיכול למחול אח״ש ולא הוי כ״כ רגל״ד הנה לפי הנ״ל יש ליישב שינוי הסוגיות דיומא ו׳ אהא דמפרישין לכה״ג שמא תמצא אשתו ספק נדה ואמרינן ש״מ דבועל נדה טובל ביום ור״ש אמר דמפרישינן לי׳ סמוך לשקה״ח ואותבינן מהא דבע״ק כמגע שרץ ובועל נדה כבי״ת מאי לאו לטבילה ומשני לטומאתן וסיפא איצטריכא לי׳ אלא שחמור ממנו בועל נדה שמטמא משכב ומושב ובפסחים ס״ח לענין למחוסר פריך מהמשנה ומתרץ הא כדאיתא והא כדאיתא ובתוס׳ תמהו דמאי לא תרץ ג״כ דסיפא אצטריכא לי׳ והנראה דהנה בחו״ד קפ״ז הק׳ בלאחר אותיום אמאי לא מוקמינן האשה אחזקת טהרה והשתא ראתה ע״ש ובמפורשים כ׳ דבמשנה דנדה ל״ק כיון דבשבועות י״ז אוקמינן המשנה בסמוך לוסתה שוב ל״ש חזקת טהרה אמנם ביומא דבכה״ג בסמוך לוסתה ל״ה שפיר ק׳ אמנם י״ל דהנה בתוס׳ ריש נדה הק׳ בהא דדיין שעתן דהא ס״ט ברה״י טמא והי׳ דטומאה דלמפרע לא ילפינן מסוטה וא״כ נתחזק הק׳ כיון דל״ש למילף מסוטה למפרע אמנם ז׳ ז״ל בס״ש ביאר דבריהם לפי דברי התוס׳ בסוטה דלא ילפינן רק ודאי שרץ וס׳ נגע דשם הי׳ הסתירה ודאי ואיכא רגל״ד ולא בספק שרץ ולכן בטומאה דלמפרע דלא הי׳ רעותא ורגל״ד לא ילפינן מסוטה אמנם לפמש״ל דאי יכול למחול לאח״ש ל״ה כ״כ רגל״ד שוב שייך למילף מסוטה אף טומאה דלמפרע ובתשובות חת״ס אה״ע סי׳ ק״ב כ׳ על דברי התוס׳ סוטה כ״ח ד״ה ברה״ר במאי דחילקו בין נדה לסוטה דבסוטה ודאי שרץ משא״כ בנדה וכי דהא הבועל ג״כ איכו ודאי שרץ דלא ידעינא אי טמא ע״ש אמנם הא בס׳ זה אקור אבל אי יכול למחול ל״ה ודאי שרץ וא״כ למ״ד דלאח״ש ג״כ יכול למחול שייך למילף טומאה דלמפרע ג״כ מסוטה ושוב ל״ק דנוקמי בלאחר אתיום אחז״ע לדברי התוס׳ דברה״י אפילו באיכא חזקה טמא ואפילו לתי׳ הבי דטומאה היוצאת מגופה לא ילפינן מסוטה הא בועל נדה הוי טומאת מגע ובתוס׳ יומא ו׳ כ׳ דאי בועל נדה טובל ביום הוי כטומאת מגע וכן י״ל דתרץ זה קאי ארה״ר ועי׳ במפורשים אמנם לפי״ז לל״ע דלאחר אותיום צריך ליטמא ודאי דהא קיי״ל כרבנן דר״ש דס״ט ברה״י טמא ודאי ובפרט לדברי הרמב״ן דלר״ש ג״כ בכל ס״ט ברה״י טמא ודאי ובמקוה שנמדד שאני כיון דעד השתא הי׳ מחזיקן לטהור ובסוטה אצטריך לרגל״ד כיון דהיא אומרת טהורה אני ע״ש ובפלתי׳ סי׳ ק״י מסביר דאי לאו ודאי טמא רק ס׳ הא מהכי ברי לי ועי״כ דודאי טמאה ואפילו לשיטת רש״י ז״ל הא לרבנן ודאי טמא אמנם הא כודע השיטות אי ברה״י שורפין ועי׳ ריט״א בכורות ובירושלמי פסחים פ״א וכן לדברי הרמב״ם ז״ל פי״א משגגות דאין חייב בס״ט ברה״י על ביאת מקדש ועי׳ מ״ל ועלה בדעתי לומר הטעם כיון דבסוטה כ״ט וחולין ט׳ אמרינן הילכתא גמירי לה מסוטה היינו דהא דגמירי מסוטה זה גופה מהלכה וא״כ להרמב״ם בפ״ג מב״מ דבדבר הנלמד מהלכה אין חייבין על ב״מ לכן הרמב״ם לשיטתי׳ ומלאתי שוב זה בב״י או״ח וי״ל ואקל״ר. נחזור לדברינו די״ל משום ס״ט ברה״י ובזה נבוא ליישוב הסוגיות בהא דבפסחים לא משני דסיפא איצטריכא לי׳ דהנה בתוס׳ נדה ט״ו הק׳ דאמאי לא חיישינן דתבדק עצמה בשעור וסת ותי׳ דל״ש והנה בתוס׳ יומא ג׳ הק׳ בהא שמפרישין הכהן השורף מביתו ללשכה בע״פ הבירה דגבי פרה תסגי שבעה ימים דהא טבו״י כשר בפרה לטבולי׳ בלפרא ביום הז׳ וישרוף בו ביום ותי׳ ב׳ תרוצים אי דהא דטבו״י כשר בפרה הנ״מ טבו״י דמד״ר אבל טבו״י דאורייתא לא ועוד תי׳ כיון דאיכא תנא ביבמות דס״ל דאפילו מדאורייתא לא הותר אלא דע״מ וטבו״י דשרץ דאתי בק״ו מע״מ ולדידי׳ לא אתי בועל נדה בק״ו מע״מ דאיכא למיפרך מה לע״מ שאין מטמא משכב התחתון כעליון כבועל נדה ע״ש ובמפורשים כ׳ ועי׳ בלא״ת דהנהו ב׳ תרוצים תלוי׳ אי הפרשת כה״ג מביתו אי הוא מחשש ס׳ נדה או ודאי נדה דאי משום ס׳ נדה ע״כ צ״ל כתי׳ הב׳ דלא יכול למילף מע״מ כיון דבס׳ הוי ספיקא דטבו״י והוא ס׳ דרבנן אולם אי ודאי י״ל כתי׳ הראשון וכיוא עתה ק׳ התוס׳ דהנה בפסחים הא אזלינן אליבא דר״י דס״ל בע״ק משתלח חוץ לב׳ מחנות והבאתי מהירושלמי הנחנקין דבעל שמחל ע״ק קינויו מחול אפילו לאח״ש ועי׳ תוס׳ סנהדרין פ״ח ומסדר הירושלמי הוא ר״י ולדידי׳ י״ל דאפילו לאח״ש מחול וה״ה לענין דמותרת וי״ל הפי׳ שם וא״כ תו אין לאוקמי בלאחר אתיום אחזקה ול״ק ק׳ החו״ד דנוקמי אחזקה דלדידי׳ טומאה דלמפרע ילפינן ג״כ מסוטה כהנ״ל וא״כ ע״כ צ״ל כהתרץ הב׳ דהתוס׳ דלא ילפינן בועל נדה מע״מ משום דע״מ אין מטמא משכב תחתון כעליון כבועל נדה וא״כ תו לא צריך לתרץ דסיפא איצטריכא לי׳ דחמור ממנו בועל נדה כיון דשמעינן מהמשנה דכהן השורף את הפרה דלא סגי בשבעה וכ״כ הלא״ת לדרכו אולם ביומא י״ל דאזיל אי א״י למחול לאח״ש ובפרט לפמש״ל דלר״ע דוקנא את אשתו חובה א״י למחול ובגי׳ דליכן לאוקמי כר״ע ואפילו לאחר דמוקי׳ כרבנן מ״מ לאו לענין קינוי ולכן א״י למחול וכן לפי דאזלינן אי בועל נדה כנדה וא״כ הא שוב הוי כטומאת רה״י לדברי התוס׳ דתליא אי הוי כמגע אי טובל ביום ושוב ל״ש למילף מסוטה וק׳ דנוקמי אחזקה וע״כ צ״ל לפי״ז דהחשש הוא על ודאי נדה ובגי׳ דנקטו הלשון ס׳ נדה הוא רק אי טובל ביום ועי׳ לא״ת וא״כ שוב י״ל כהתרץ הראשון משום דהוי דאורייתא ושייך שפיר לתרץ דסיפא איצטריכא לי׳ וי״ל עוד וכיון ודוק היטב:

(יט) **ובאופן** אחר י״ל ביישוב הסוגיות דהנה בב״ב כ״ד בהא דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב אמר אביי אף אנן נמי תנינא דם שנמצא בפרוזדור ס׳ טמא שחזקתו מן המקור ואף דאיכא עלי׳ דמקרבא אמר לי׳ רבא רוב ומלוי קאמרת רו״מ ליכא למ״ד דתני ר״ח דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ב״מ ושורפין עליו את התרומה ובתוס׳ תמהו דהכ״ל דטעם מלוי דילמא משום רוב וקרוב וז׳ ז״ל בבי״ם שמעתתא ד׳ פ״א תרץ ע״ד כמונד דהנה בנדה כ״ז אמרינן דמדאורייתא איכה טמאה בלא הרגשה ובארגשה שוב ל״ש לדין מטעם רוב וקרוב דהוי קבוע וכמע״מ ואחר שיצא לס״ל דבנמצא הלך אחה״ר דבארגשה הוי כפרש לפניכו והוי קבוע דאורייתא בבתוס׳ חולין ל״ה וזה רק בברייתא דתני דחייב קרבן ומדאורייתא וע״כ בארגשה ובי״כ צ״ל מטעם מלוי דמצטרף בהדי רוב ול״א קבוע כמצ״מ כעין דברי הש״כ יו״ד ק״י סק״ב אמנם במשנה דנדה י״ל דמיירי דמדרבנן עכדפח״ח אמנם אכתי צ״ל אי שייך כאן כל קבוע כמע״מ אמאי באתיום טמאין ודאי הא לענין המלוי יש חזקת טהרה דאשה אולם בתשובות בא״פ חיו״ד אחר דכי כעין זה לתרץ בהא דתולין במכה שאי׳ שמוציא דם אמאי ל״א דהוא מן המקור מטעם דרוב וקרוב הולכין אחה״ר ודן מטעם קבוע כהנ״ל והק׳ דלפי״ז אמאי חייבין על ב״מ הא הוי רק ס׳ וכתב שם דל״ש לדון מדין קבוע כיון דבשעת הרגשה ליכא כ״מ דאין האשה טמאה עד שתצא לבית״ח ובליכא כ״מ ל״ש קבוע כעין דכי הש״מ בפ״ב מה״ש ה״כ ע״ש אולם אכתי יש לומר לפי דקיי״ל מקור מקומו טמא ואידך בנוב״ת חיו״ד סי׳ כ״ז

בדייקו

בדייקו הלשון מקומו טמא דדוקא בעודו במקור טמא ולא לאחר שפירש והאריך עפ"ז ביטוב דברי הרמב"ם הסותרים בענין זה עי' פ"א מהל' א"ב ובהל' מטמא מו"מ ופרש בזה דברי הש"ס נדה דף ע"ז וס"ו ומ"א בפלוגתא דרשב"ג ורבנן ע"ש בדבריו הנחמדים ומשמע שם דה"ה לענין דהאשה כטמאת טומאת כגיעה ג"כ ע"ש וא' דהוי טומאת ביה"ס עי' ש"ס נדה מ"ב הא בתוס' נדה ע"ז כי דמקמ"ע מהלכה הוא ואין למידין מהלכה וברמב"ם כי דגזה"כ הוא ועי' ר"ן ורמב"ן ריש נדה ועי' תוס' נדה ע"א דמשום מקמ"ע הדם מטמא בנוגע ובמשא ועי' תוס' חולין ע"ב דביה"כ מטמא במשא ועי' כוב"ק סי' מ"ב ובתשובות בא"פ חיו"ד סי' כ' ע"ד הכוב"י וארוכות בהעניכים ובחו"ד סי' קל"ו כי דבלא הרגשה ג"כ סותר בז' נקיים כיון דמקמ"ע חשוב כטומאה מפסקת בכיהון ועי' בתשובות ז' ז"ל הנספחות לאב"מ תשובה כ"ג דחולק עליו וכי דלפ"ז לפי הבנת הכו"פ וכוב"י עי' תשובה מ"א ומ"ח ומ"ב וכ"ז ובכ"ד דדם מכה שבמקור טמא דלפ"ז יסתור בז' נקיים חה ל"א ע"ש נחזור לדברינו דלפ"ז הא כ"מ בעת הקבוע אף דעדיין לא יצא דיטמא משום מקמ"ע ושוב שייך לדין דין קבוע ואכתי אמאי טמאין ודאי והנה לפי שיטת הפוסקים דהרגשת זיבת דבר לא הוי הרגשה כיחא עי' חו"ד ריש סי' ק"ץ דהאריך בזה ובכוב"י אולם לשאר פוסקים ק' ולכאורה יובן לפ"ז שינוי הסוגיות בהא דבפסחים לא מתרץ דקיפא איצטריך לי' דהבאתי ק' התוס' דאמאי בפרה לא סגי בששה ימים והבי' תרולים או רק טבו"י דטד"ר או דל"ש למילף מט"מ דאיכו מטמא משכב תחתון כעליון ולתרץ זה שוב ל"ל לאשמעינן נסיפא דזה שמעינן מהא דבפרה בעינן ז' ולתרץ הראשון ע"כ ל"ל דהחשש הוא בשביל ודאי טומאה דאל"כ עדיין הוי טד"ר וכי דאי מקמ"ע שוב שייך לדון קבוע כיון דכ"מ בשעת הקבוע ושוב הוי רק ס' כהכ"ל וא"כ הא בפסחים אליבא דר"י אזיל ור"י ס"ל בנדה מ"א מקמ"ע וע"כ כתרץ הכי וא"כ ל"ל לאשמעינן מסיפא כהכ"ל אולם כאן י"ל דאזיל אי מקמ"ע ולפ"ז החשש הוא על ודאי כדה ול"ל לאתוי' לתרץ הכי ולכן שפיר לריך לאשמעינן בסיפא וככון ודוק היטב:

**נחזור** לדברינו לסוגיא דיבמות כ"ז בק' התוס' דאי סוטה לא אבדה החז"כ לכן יכול למחול אמכס ע"כ כאן אזיל אליבא דר"ע מדלא מוקי בשוגג וע"כ משום דכאן שוב יהא נאמן הבועל להתוס' סוטה ו' ואף דאאמע"ר הא כאן מחייב עלמו ממון כהכ"ל וא"כ לר"ע א"י למחול משום דהוי כמלוה הכ"ל ודוק:

## סי' י"א

בענין אאמע"ר ובסוגיא דהעדים שאמרו.

(א) **האמנם** לשיטת הכנה"ג חו"מ סי' ל"ד דהא דא"א מע"ר רק כשאין הוכחה לדבריו אבל באיכא הוכחה לדבריו אדם מע"ר וא"כ ע"כ ל"ל דבכמלא ע"א במדה"י המים בודקין דהא בסוטה איכא ההוכחה דקו"ם ושיטת הכנה"ג מובן שפיר דאף דמטעם קרוב איכו נאמן ולשיטת הע"ם נוגע לאו מטעם משקר רק מגזה"כ אמכס י"ל דהא דא"א מע"ר הוא כיון דכל אדם יש לו חז"כ ולכן א"כ להוליא עלמו מחזקה וברשב"א ח"ב סי' רל"א דאאמע"ר הייכו לפסול את עלמו וכו' לפי שאדם קרוב אלל עלמו וכו' אבל לא לענין אמר לבי גזלתי אי מכס וכ"ב ברש"י יבמות כ"ה ד"ה ואאמע"ר את עדותו א"ע לעשות רשע והא דקימ"ל הודאת בע"ד כמע"ד הכ"מ לממוכא אבל לקנסא ולעונש מלקות ולפסול לא והטעם הוא משום דלפסול הוי להוליא מחזקה וה"כ כשיש הוכחה ובלא"ה אתרע החזקה שוב כאמן:

(ב) **והנה** לפי הכ"ל יובן שיטת הראב"ן ויי"ל דבר מפולפל בכתובות י"ח בסוגיא דעדים שאמרו כת"י הוא זה אבל אנוסים הייכו וכו' הר"א כאמכין ובבי ארבב"א ל"ש אלא שאמרו אנוסים הייכו מח"מ אבל אנוסים הייכו מח"כ הר"א כאמכים א"ל רבא כל כמיכי' וכו' והא אר"ל עה"א עה"ש כעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד אלא כי אתמר אריפא וכו' ל"ש אבל אנוסים הייכו מח"מ אין כאמכים מ"ט אאמע"ר ע"כ ותמוה לרבים דאמאי באקימתא קמייתא ל"ק לי' מהא דאאמע"ר רק משום דא"א ומגיד וא"כ אמר דאאמע"ר ועי' הפלאה וכראה דהכה שיטת הראב"ן מובא במרדכי ב"ב בסוגיא דנסכא דר"א דהיכי דאיכא ע"א מסייע אדם מע"ר ובסנהדרין ט' בפלוכי רבעי' לרלוכו דפ"ד הייכו בליכא מסייעא ע"ש ושיטה זו לריך ביאור דמה פועל עד מסייע אי אין כאמן על עלמו הא כשאר רק ע"א ול"מ כגד חזקה אמכס לפי הכ"ל דהא דאאמע"ר דקרוב א"ע משום דא"כ להוליא מחז"כ ועי' בש"כ כ"א שיטת הריב"ש אי יכולין לפסול שלא בפכיו ובמפורשים דלפסול לאדם בעיכן ב' וא"כ לדעת זקני ז"ל בש"ם שמ"ז דהיכי דלא כפסל לעדות בעבירה זו אמע"ר והוכיח מש"ס יבמות דאר"י דהרגתיו כאמן ופריך מהא דלרלוכו רשע וכ"ת וכו' והא אר"מ גזלן דד"ת פסול לעדות אשה ומשמע דאי כשר לעדות שפיר מע"ר ובכוב"ק סי' ע"ב בהג"ה כי דלר"י דלרלוכו רשע והתורה אמרה את"ם רשע עד הייכו דמאמיכים לו דעשה מעשה רשע רק דא"כ על חברו דהוא רשע ולכן בהרגתיו אי כשר לעדות אמע"ר דהא מאמיכים לו אמה אולם בכוב"ת קכ"ז כי ג"כ דאי לא מיפסל לעדות מע"ר והא דבאנוסים מח"מ א"כ כיון דשם אחר ומגיד ורק משום מגו כאמכים אה דוקא בליכא דבר עבירה ע"ש הרי חזיכן דכל עיקר דא"כ הוא משום להוליא מחז"כ וא"כ לפי דברי הפכ"י בקידושין ס"ה דהא דמקדש בע"א חוששין לקידושין דכהי דע"א ל"מ כגד חזקה אבל עכ"פ מקלקל החזקה ולהפכ"י ברים חולין וגיטין ע"ג דלכן ע"א כאמן על השחוטה כגד חזקה כיון דבלא"ה איכא ס' לכו שוב כאמן ומכיון דאתרעי ולכן שפיר מובן השתא דכיון דע"א המסייע עושה ס' ושוב ל"ה כגד חזקה וכאמן למע"ר:

(ג) **אך** לפי הכ"ל דבלא כפסל לעדות אמע"ר יש לחדש דכהי דלא כאמן על ודאי אבל עכ"פ כאמן על ספק דבס' לא כפסל דבחו"מ ל"ד סכ"א פסק דבתר"ת שמכחישים זא"ז בעדות שהעידו על א' דעבר עבירה דכפסל מס' ותמהו דמ"ם מדיכא דר"ה בב' כתי עדים המכחישים דזו באה בפ"ע ומעידה וזו באה בפ"ע דאוקמיכן אחזקה עי' ב"ז וח"ל ובקלות והכה לענ"ד כראה לחלק דבשלמא בבי כיתי עדים מוקמיכן אחזקתייהו שפיר בדי שלא יפסלו אבל בהעידו על א' מה תאמר דכוקי הכדון אחזקתי' וא"כ הבי ב' דמעידים שעבר משקרים וכפסלו ומאי חזית ליל'ך בתר חזקת הכדון ולא בחזקה דעדים וכעין דתי זקני ז"ל באב"מ ובש"ם דברי הטור דבגט דא"ב זמן לריכה להביא ראי' ותמהו דקטליכן מס' לפי דברי פכ"י בגיטין י"ז ע"ש ומלאתי מתשובות פני משה מובא בתומים ל"ד מחלק בין היכא דכחלקו רבוותא דאיכו מוליא מחז"כ לס' דבת"ת ע"ש:

**והנה** לכאורה י"ל דזה תלוי אי חזקה מטעם ודאי או מטעם ס' כדברי הפמ"ג במיר הכודע וזה תלוי בפלוגתא דכתובות י"ד למאן דמכשיר בה אי מכשיר בבתה ועי' כתובות ע"ו רישא מכה לאבא בידך והדברים עתיקין וא' חזקה הוי מטעם ס' ובפרט בתר"ת המכחישים בודאי החזקה לא מכריע לודאי ורק בשביל דאין יודעים אוקמי החזקה י"ל דבהא דכוקמי אחזקי' עדיין לא מכריח דאלו שאומרים דעבר ודאי פסולין וכעין דפי' בתשובות

חמדת

חמדת שלמה יו"ד סי' ד' התוסי' דחולין עי' ע"ש אולם אכתי יש לחלק דל"ד לגי' כיתי עדים דמכחישים זא"ז כיון דעיקר עדותם על הלואה ולענין אחר ולא לפסול שייך שפיר לאוקמי אח"כ כ"א אחזקה אבל בגאן לפסול ועיקר עדותם לזה איך שייך לאוקמי הכדון אחזקתו ולא יועיל כלל עדות הכת דפסול הא ס"ס הכי מעידים דפסול ועיקר הסי' הוא משום כת זו והאיך כיוא דכשר ולא פעלו כלל בעדותן ול"ד להא דבכתובות כי בגי' דאמרו על עדי הבטר דכת"י הם ופסולין הם דבאין כתייומ"א אמרינן דתו"ת הם ואוקי ממונא בחזקתי' דאכתי פעלו בעדותן כ"ז שלא תפס וכן לעובדא דבר שטיא שם דאוקמינן הכבסים בחזקתן הא כ"מ אי יתפוס אח"כ אבל כאן דעיקר הסי' לכו הוא מחונת הכת דפסול ואת עיקר עדותן האיך שייך לומר דתיכף נוקי הכדון אחז"כ וליטול עדותן הא ס"ס תו"ת כינהו:

**ובכתובות** כ"א בגי' שישבו לקיים את השטר וקרא ערער על א' מהם ובערער דגזלנותא אמרינן דתו"ת כינהו ופרש"י ז"ל דעדן לא נתכשר ובתוסי' הקי' דמ"ש מגי' כתי עדים דלר"ה זו באה בפ"ע ומעידים ולהכ"ל החלוק נכון כיון דכאן עיקר עדותם והכחשתם לפסול לאדם ל"ש לאוקמי אחזקה כהכ"ל ולשיטת הרי"ף העד פסול דתו"ת סד"א מטעם הכ"ל ומובן בזה דברי הרא"ש שם דהקי' קי' התוסי' ותרץ דל"ד ל"ב כת"ע וז"ל דהתם פסולי דידהו הוי משום דמכחישים זא"ז בעדות זו וחד מינייהו לפי דבריהם מסהדי שיקרא וכיון דלא ידעינן וכו' מוקמינן כ"א מינייהו אחזקתי' אבל הכא דקא מסהדי לפסול לאי' בגזלנותא לעדות כה"ג לא מוקמינן אחזקתי' עכ"ל ובפכ"י תמה דהא במכחישים בהלואה ג"כ מפסלי לעדות אי מסהדי שיקרא ואעפ"כ לר"ה כשרים ולהכ"ל נכון דבשלמא שם עיקר העדתם לענין אחר שייך לאוקמי אחז"כ אף דממילא חזינן דכפסלו לפי"ז אבל כאן עיקר העדתם לפסול ל"ש לאוקמי אחז"כ וזה מכוון בלשון הרא"ש ועי"ש דהביא מעובדא דינאי המלך דפריך תו"ת כינהו וכן י"ל לפי הכ"ל דבמעידים לפסול לאי' הוי כשני שבילים דהלכו ב' בכ"א ובאו לשאול בב"א משא"כ בהכחשה דהלואה אח"כ כשמעידין בפ"ע הוי כבזא"ז ועי' בק"כ ובכתובות כ"ו בהא דמוחזק לן באביהו דהאי דכהן וכפיק קלא ואחתיכ"י ואתא ע"א ואסקוכ"י וכו' ופלוגי בזילותא דב"ד ולרשב"ג מסקינן לי' וברש"י הקי' דתו"ת ות' דאוקמי אחזקה אף דשם עיקר העדות לפוסלו אולם בפכ"י כי דכאן איכא חזקת אסקכ"י ע"פ העד וחזקת האב ועי' ברמב"ן ובתה"א וברא"ה ז"ל דל"ש הזקה ע"פ העד כיון דאזה מעידין ועי' ש"ש ש"ג פי"ד ועוי"ל בכאן ואקל"ר:

(ד) **נחזור** לדבריכו דלפי דכי לעיל דהיכי דלא נפסל לעדות אדם משום עצמו רשע והטעם דלכן לאמע"ר דא"כ להוליא עצמו מחז"כ ולפי דברי הפכ"י דהבאתי דאף דאין ע"א מוליא מחזקה אבל עכ"פ משוי ס' והיכי דהעיד העד על עצמו וכאמן מהמת ס' אכתי כשר דשוב שייך לאוקי אחז"כ וכמו לר"ה ול"ד להא דבחו"מ ב"ב שמכחישים באי' לפסלו לפמס"ל ומוסבר לפי"ז שיטת הרא"ן באיכא עד מסייע אמע"ר כיון דהא דלאמע"ר משום דאיכא חז"כ ולשיטת הפכ"י בקידושין ע"א משוי' ס' ושוב כאמן על עצמו למשוי' ס' דעדן לא מיפסל ולהפכ"י גיטין ס"ג באיכא ס' כגד החזקה ע"א ג"כ מהמן ולכן כאמן באיכא ע"א כהכ"ל ואף דמ"מ בשביל אמירתו הא עי"ז כפסל משום העד מ"מ לאו בשביל אמירתו לחוד הוא וכן ל"ש לומר דאי כשר לעדות משום הסי' ועי"כ דמוקמינן אחז"כ וא"כ שוב ל"ה ס' ולא כאמן הע"א אח"כ וממ"כ ל"מ אולם אי כאמר דחזקה לאו מטעם בירור הוא כהכ"ל כיחא וקלרתי ודוק הטב:

**ולכאורה** יובן לפי הכ"ל דבסי' אמע"ר קי' התוסי' בכריתות יב"מ ג' בהא דלרבנן עדים אין מחייבין קרבן דאם ירלה לומר מזיד הייתי הא אאמע"ר ולהכ"ל דרק אי פסול לעדות אאמע"ר וא"כ לפי דנסתפק במשכ"ח סי' כ' אי מחמת סי' אינו פורש ל"ה שב מידיעתו ובתוסי' ר"פ ספק אכל כי לענין אש"ת בכה"ג ובירושלמי ר"פ ו' דתרומות וא"ש כי יאכל קודש בשגגה שתהא כל אכילתו בשגגה במזיד בסי' כשוגג בודאי אר"י הד"א השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו ועי' בפכ"מ ובמשכ"ח וא"כ נמשכת דיאמר מזיד הייתי היינו דלא הי' פורש מסי' ול"ה שמיד"ע ולענין דיפסל לעדות להרמב"ם ז"ל דהספיקות מדבריהם ומדאורייתא כשר הוא ופסול דרבנן בעי הכרזה וכודע מהשיטות אי בדרבנן אמע"ר ועי' תומים ל"ד ובארעד"ר ובקה"י ולפי המהרי"ט הכודע דזה אי הסי' מה"ת אסור או דרבנן תלוי בהפלוגתא דתנאי אי בא"ת בעינן חתיכה מ"ב חתיכות ובכריתות י"ה אמרינן דלר"מ דסוחט אש"ת בחוץ חייב לא בעי קבועתא לאיסורא וא"כ לדידי' ס"ד מה"ת להחמיר ולכן לדידי' לא כאמן בסי' כיון דמדאורייתא הוי סי' פסול משא"כ לרבנן ומ"מ מחמת איסור דרבנן י"ל דהוי שבמיד"ע וכן י"ל לפי"ז דלר"מ לשיטתי' בסוכה כ"ג בעושה סוכה ע"ג בהמה דלא הוי ראוי לשבעה מה"ת אף דהוי רק אסד"ר וכודע דלדידי' א"ר דרבנן הוי א"ר דאורייתא וי"ל לפי"ז דה"ה לענין שמיד"ע לדידי' באסד"ר ג"כ ולכן לדידי' א"י לומר מזיד הייתי כהכ"ל אולם יל"ע דמ"מ פסול דרבנן הוי ואקל"ר ודוק והכה לפי הכ"ל דהאי כללא דלאמע"ר ל"ש אלא היכי דכ"מ לענין לפסול לעדות יובן קלת מה דנסתפק בארעד"א לשיטת הרדב"ז דהאי כללא דלאעבב"ז ל"ש בנשים דלפי"ז הכלל דלאמע"ר ג"כ ל"ש בנשים כיון דלדדהו לא כ"מ לעדות דבלא"ה פסולין לעדות מיהו עי' בקי' הקדמונים בכתובות ע"ב גבי מאכילתו שאמ"ע ובח"ל סי' ג' וס"כ ובארעד"ר ודוק:

(ה) **נחזור** לסוגיא דעדים שאמרו ובקי' הספלאה דלוה חזר רבא אח"כ מהבי דיכים דלאמע"ר דהכה בתוסי' כאן ד"ה מח"כ הקי' דלהמכי באנוסים מח"מ במגו דמח"כ ות' דבשכי עדים ל"א מגו אולם אכתי קשה דהכה בקידושין מ"ג אמרינן דכאמכים לומר אהדריכהו במגו דאהדריכהו ללוה והקי' בתוסי' הא הוי מגו בשכים ות' דבדררא דממוכא אמרינן מגו בבי' ובטעה"מ בה"א כי דע"כ ל"א מגו ב"ב אלא היכי דשוה טעכת המגו לטענה דהשתא אבל היכא דטעכת המגו עדיף אמרינן מגו בבי' ולכן שם באהדריכהו ללוה עדיף דבאהדריכהו למלוה איכא עליהם תורת עדים ובהאמו לריכים להחזיר להלוה הממון ולהמלוה חייבים מכא"ז אבל באהדריכהו ללוה א"ל לשלם רק להלוה ובכה"ג אמריכן מגו ב"ב ג"כ ע"ש וי"ל דזה כוונת התוסי' דבדד"מ אמריכן מגו ב"ב והכה בחו"מ סי' מ"ו פי' דהיכי דאמרו אכוסים ולא כאמכים לריכים לשלם להלוה כיון דבעלמם מודים דלא הי' הלואה והכה לפי"ז לפמס"ל דאף דלאמע"ר אבל עכ"פ מהמן למשוי ס' וא"כ יומלא לכו דהיכא דיטעכו דהי' אכוסים מח"מ מעיקרא בעדות אחרת יהי' כאמכים בכאן ולא יהי' לריכים לשלם להלוה ג"כ לדברי התוסי' כתובות כ"ו ד"ה אין דהקי' אמאי בתרומה וכטמאת וב"ב כיתי עדים הר"ז חמר גמל ולא מוקמינן התרומה אחזקה דטהורה ות' דהואיל דהשתא התרומה ודאי טמא רק שהסי' מתי כטמא לא אוקמינן אחזקה בתו"ת והסבירו המפורשים דהיכי דעתה ודאי יצאה מחזקה והסי' הוא דשמא מעיקרא ג"כ ל"א אחזקה וכ"ב בט"ז יו"ד סי' י"א בשם רש"ל דאף דסוחט בגומא שחיטתו כשירה אי כמלא אח"כ מין חושש למפרע במה ששחט בגומא ועי"כ ל"ל כן בהא דכי דהא כטמא לפכיך ול"א השתא הוא דכטמא בתו"ת אע"ג דגבי

מקוה אמרינן השתא הוא דחסר ואינו מוכן דהא כללא בידן דחזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא ועי' תוס' גיטין י"ז ותוס' יבמות ס"ח ד"ה ריסא ובמהרי"ט סי' י"א אמנם לשיטת רש"י ז"ל קידושין ע"ט דהיכא דליכא חזקה דמעיקרא דנתקלקל אזלינן אף בחולין בתר חזקה דהשתא ורק כנגד חזקה מעיקרא ל"א בתר חזקה דהשתא ועי' תוס' ריש נדה ובנוב"ק סי' ל"א כ"כ אקושיית התוס' פסחים ל"א דל"א אחזקה משום דהטומאות כשעת מציאתן אף דחזקה דמעיקרא עדיף מ"מ בנפל תחת הגל אתרע החזקה קמייתא ועי' בש"ס כ"ז ש"ג וא"כ ניחא כאן בתו"ת אזלינן בתר חזקה דהשתא כיון דתו"ת מרעא לחז"ק כבש"ס עירובין ל"ה ויבמות ל"א וכיון דנתקלקל אזלינן בתר השתא והוא כעין סברא הנ"ל :

**נחזור** לדברינו לפי דחדשתי דאף דאאמע"ר יכול למשוי סי' ולקלקל החזקה וא"כ וממילא ל"מ עדותן על שטר זה דהא יהי' עשאא"ל לדברי הש"ס ב"ק ע"ג דאס"ד למפרע נפסל הכי כיון דאתזמי אגניבה אגמול"פ דכי אסהדי אטביחה פסולין הוי ואמאי משלמין הרי דאי כודע עתה דמשעת הגדה עוד הוי פסולין לא מחייבי מכא"ז וא"כ אי יאמרו דמעיקרא עשו עבירה ועכ"פ סי' הוא וא"כ אי יזמו אח"כ וימלאו ודאי פסולין הוי פסולין עוד מעיקרא להתוס' כתובות כ"ו הנ"ל וא"כ הוי עשאא"ל ויש להם מגו זו דאף דמגו בשכים ל"א הא אי איכא הפסד ממון אמרינן מגו ב"ב ג"כ וכאן בטענה זו הא לא יהי' צריכים לשלם להלוה בטענה זו כיון דלא טוענין דהי' אנוסים בהלואה זו ואף דלפי"ז הא ממ"כ א"כ כיון דנחמת הסי' הא יפסלו לפי"ז לעדות כיון דיהי' עשאא"ל ושוב מוכ"מ מחז"כ וא"כ למשוי סי' ג"כ אולם לזה י"ל בכמה גווני או כיון דעדיין לפי דבריהם לא נפסלו ונפרע אי נאמר דחזקה ל"ה מטעם בירור רק סי' הוא וכן לדברי רב האי גאון בפי' המשנה דהזוממי לריכים שיזמו א"ע הייכו דהזוממים יאמרו להמזימים שהעדו בשקר דאל"כ הוי הכחשה הא משכחת אי לא יודו בעדות אחרות ולל"ע לפי"ז בב"ק ע"ב ועי' בקונטרס רח"י בהסברת הדבר ובתומים ועי' חת"ס סי' קמ"א ועוד הא איכא כמה עדות דל"ל דין הזמה עי' תוס' ריש מכות ונוב"ק סי' ע"ב וכן לפי דהרלתי לעיל דברי החו"מ סי' ל"ד ועוי"ל ואקל"ר ובכתובים הארכתי לפי"ז בפי' הש"ס מכות ג' דעד זומם משלם לפי חלקו וכו' אלא באומר עדות שקר העדתי כל כמיכי' כיון שהגיד וכו' ותמהו דאדרבה כיון דא"כ לריכים לשלם להלוה מדד"ג כבחו"מ מ"ו עי' קלות ל"ח וכן תמהו לאקומתא דעדות שקר העדתי אמאי כקט עד זומם ובדברי התוס' התמוהים שם עי' כתיבות ל"ח ופרשתי דאומר עדות שקר העגתי הייכו בעדות אחרת וממילא הוי השתא עשאא"ל לפמש"ל ולכן איכו חייב מדד"ג דלזה איכו מעיד והארכתי ואכמ"ל וא"כ קשה דכאן יש מגו דמעיקרא בעדות אחר חתמו שקר והוי השתא עשאא"ל :

(ו) **ואחר** עלות כ"ז כבוא לקי' ההפלאה במה דרבא חזר אח"כ מהבי' דיכים ובהא דאאמע"ר והא לא הקשה בכתיימ"א משום כיון שהגיד ולא באין כתיית"א במח"מ דאאמע"ר דהכה הקש"ת הא אמאי א"כ במח"מ במגו דמח"מ והייכו באופן הנ"ל אי יאמרו דהי' אנוסים מעיקרא והוי עשאא"ל ובכה"ג אמרינן מגו בשכים אמנם לאחר דהבי"א דברי ר"ל דעדים החתומים עה"ש נעשה כנחקרה עדותן בב"ד והנה מכאן תפסו על הרמב"מ דפסק דעדות שבשטר הוי דרבנן משום דהוי מפי"כ ובגיטין פי' השולח ובכ"ד אמרינן דמטעם זה ל"ב מה"ת קיום ושיטת הרז"ה בפד"א דלא הוי מפי"כ כיון דנכתב בשליחות הלוה הוי כמפי כתבו ועי' ש"כ חו"מ סי' כ"ח אולם לשיטתו ג"כ אכתי ק' דלפי"ז הא הוי עדות שבשטר עשאא"ל לדברי הפוסקים דהיכי דעי'

הזמה כודע דבלא"ה לא הועיל עדותן לא מחייבי מכא"ז וא"כ לפי"ז הא אי יזמו עדי השטר וממילא לא לוה הלוה לחתום וממילא לא נכתב בשליחותו והוי מפי"כ וא"כ לא הועיל עדותם בלא"ה והוי עשאא"ל ולשיטת הש"כ בחו"מ סי' ל"ג דאף להשיטות דבממון ל"ב עשי"ל אבל היכי דא"א כלל לבוא לידי הזמה פסול וע"כ דעדות שבשטר ל"ב עשאא"ל ובתומים ל"ד כי ג"כ דבשטר ל"ב עשא"ל והנה י"ל דלכן כד רבינו מטעם הרז"ה דהוי בשליחותו משום דהוי עשאא"ל וניחא בזה קו' הנוב"י על הרמב"מ מהא דפסק ובחו"מ סי' כ"א דכגד ע"א שבשטר אי טוען פרעתי הוי מחשוא"ל"מ הא בשבועה דרבנן ל"א משאיל"מ ולהכ"ל לשיטת הפוסקים דבע"א דלשבועה קאתי ל"ב יכול להזימו תו י"ל דהוי שליח הלוה וככון בזה קו' הפנ"י בסוגיין דאמרינן באין כתיימ"א ל"ה מגו בשכים דאפילו אי יאמר האידך זה כת"י לא יהי' רק ע"א על השטר ול"מ והק' לשיטת הרמב"מ דבע"א בשטר שייך מחשואיל"מ וא"כ הא כאן איירי דהלוה ג"כ טוען דהי' אנוסים וא"כ אם הע"א יקיים כת"י לא נאמן הלוה במגו דהוי מגו להכחיש העד ואמרינן משאיל"מ וא"כ תו הוי מגו בשכים ולהכ"ל נכון דהא טעם רבינו דע"א בשטר משאיל"מ כיון דל"ב יכול להזימו כיון דלא בא רק לשבועה וזה ניחא אי לא הי' מתחילה רק ע"א אבל כאן דמתחילה הי' ב' ובאו לממון אליבא דכ"ע אי קם לממון כגון במשאיל"מ בעיכן דין הזמה כיון דמעיקרא הי' ב' ובאו לממון וקלרתי ודוק הטב והדברים ככוכים ע"ד הפלפול והחדוד :

(ז) **והנה** לפי הנ"ל יש לפלפל ביסוב ספיקן דברי החכמי בריסק מובאים בש"כ סי' ל"א דנסתפקו היכי דכת אי מכחישים זא"ז אי כשירים שניהם להצטרף לעדות אחרת די"ל דל"ד לבי כיתי עדים המכחישים זא"ז דכאן כל אי לא מוכחש רק מע"א ובתומים ובש' ב"ע קראו אחריהם מלא תימה מהסוגיא במקומו בשבועות מ"ז דפריך לר"ח דבהדי סהדי שיקרי ל"ל מהא דאי אומר גבוה ב' מרדעת ואי אומר ג' דמצרפין אף דשם לא נתכחשו רק מאי והרב הש"כ הביא מול שיטתם מדברי הר"ן כתובות כ"ב דאמר אביי תרגמא בעד אי ע"א אומר נתגרשה וכו' ואין דבריו של אי במקום ב' והק' הר"ן הא קימ"ל בב' כת"ע המכחישים דפסולין והא כאן לא הוי רק מוכחש מע"א ולהכ"ל י"ל דהכה לכאורה ק' להפנ"י הנ"ל דע"א עכ"פ מקלקל החזקה וא"כ כאן כהי דלא הוכחש רק מע"א הא החזקה נתקלקל ושוב לא נאמן העד כנגד חזקה אחרת והנה ז' בקלה"ח ל"ד תי' פסק הרמ"א בב' כת"ע המכחישים באדם אי לפוסלו דהוא סי' פסול והק' דאמאי לא מוקמינן אחזקה כמו לר"ה ב"ב כת"ע ותי' בדבר כחמד דבדיכא דבר"ה ע"כ ל"ל דכשרים דאף דתו"ת קד"א ולא מוקמינן אחזקה מ"מ מה תאמר דפסולין מסי' כשוב וכאמר איפתי הוי סי' דתו"ת היכי דהבי ודאי כשרים יכולים להוליא מחזקה אבל אי כאמר דפסולין הן מסי' הא שוב איכם כאמכים לגבי אחר להוליא מחזקה דאין סי' פסול פוסל ולכן לר"ח דס"ל בהס"ש ל"ל לא קימ"ל כההוא דיכא ע"ש וא"כ כאן ג"כ הא סי' פסול הוא אי ע"א מקלקל עכ"פ החזקה ואי דכאמר כיון דהוא סי' מוקמינן לי' אחז"כ כלר"ה ודוקא לר"ה כסתפקו ולכן שם פריך שפיר לר"ח וניחא ג"כ הוכחת הש"כ לדברי התוס' ב"ק ע"ב דאבי' ס"ל כר"ח ובלא"ה ל"ש לדידי' סי' הכ"ל והנה לכאורה לדברי ז' הכ"ל ניחא ג"כ בפשוט דהכה בהא דכי דלר"ה לכן כשרים דאי כאמר דפסולין הא אי' לפסול לאחר יש להקי' דהא כאן כפסלין ע"פ הב"ד דהא הב"ד רואין דע"י הכחשתם ממילא כפסלין מסי'. ומעיקרא לא הי' יודעין כלל מפסולן אמנם אי הם בעצמם אי' לפסול בפירש י"ל דהב"ד ג"כ אי' לפוסלן והנה בכתיבות תמה אסי' דחב"ר דמה בכך דלא מוכחשים רק מע"א הא הב"ד שמעו אולם להכ"ל

להנ״ל הא הי׳ הם בעצמם א״י לפסול לא נפסלין ע״פ ב״ד ג״כ זה רק לר״ה אבל ר״ח לא ס״ל כן וקצרתי:

(ח) **אמנם** יש להבין עוד דהנה כבר תמהו הפוסקים בסברת ר״ח דבהס״ש ל״ל דאמאי לא מוקמינן אחזקה ולכאורה י״ל לדברי הר״ש הנודע דהיכי דילא קלה מחזקה שוב ל״ב לאוקמי אחזקה עי׳ מ״ל פי״ מממלוות כי״ב וא״כ כאן ג״כ נהי דבפ״ע כשרים אבל אי מצרפינן ע״א מכת זה וע״א מזה אליבא דכ״ע פסולין ומעיקרא הא הי׳ כשרים להצטרף עם כל כשר ומאמת עדות זה תו א״י שוב יצא קצת מחזקה דהא עיקר הכ״מ הוא דיכולין להעיד בשכר ובזה א״י לצרף אמנם לדברי הב״ש סי׳ י״ז ס״ק כ״ה דבכת א׳ המכחישים זא״ז אכתי נשאר ע״א ע״ש ביבוב דברי הטור דלא הביא מהמשנה בא׳ אומר מת וא׳ אומר נהרג וא״כ הא שוב עכ״פ הא ישאר עוד ע״א אף בהצטרפו עם עד זה אמנם בנוב״ק אה״ע סי׳ מ״ו תמה עליו מדברי הסמ״ע ס״ל ס״ק ט׳ דלא נשאר אפילו ע״א ג״כ בחד פסול ע״ש דמחלק בין עדות דד״מ דבעינן יכול להזימה ובמכחישים הוי עשאי״ל משא״כ בד״כ ע״ש והנה בתוס׳ מכות ו׳ אהא דבד״א בד״כ אבל בד״מ תתקיים העדות בשאר משמע דבד״מ אכתי נשאר ע״א ועי׳ פנ״י שם דהיינו לפי״ז אה״ע ותשובות הרי״ף ובריטב״א שם כי דבזה פליגי ר״י ורבנן אי בעינן כולו להעיד בקא״פ ועי׳ תומים סי׳ ל״ו וא״כ אי נשאר עוד ע״א שוב שייך לאוקמי אחזקה דהא בהצטרף שנים ג״כ ישאר עכ״פ כוחו דמעיקרא בע״א ולא כ״מ לדידי׳ בזה״כ כל הצדי:

(ט) **ובעיקר** דבר זה י״ל דתלוי אי ע״א יכול לקלקל החזקה דהנה הפנ״י בקידושין ס״ה ובגיטין הנ״ל כי סברתו דיכול לקלקל כיון דילפינן דבר דבר וממון בממון הא קם לשבועה עכ״פ והנה י״ל דזה תלוי אי אמרינן מתשואיל״מ והסביר הר״ן פלוגתתם דאי השבועה לטובת הנתבע דבלא״ה הי״ב משא״כ אי לטובת התובע וכן אי אמרינן מתשואיל״מ הא חזינן דקם לממון וכן משוי ס׳ בחז״מ דנתבע וכודע שיטת הרא״ש בב״מ דעד מסייע אינו פוטר מהשואי״ל וא״כ אי כח הע״א בממון מהני נגד החזקה ה״ה דפוסל בכהונה אי קא״פ כיון דכוחו אלים ולא נשאר אפילו ע״א ובשבועות מ״ז גרסת המשנה דלר״י הורה שבועה למקומה יב״ג דס״ל משאיל״מ ע״ש ולפי״ז י״ל דאי השבועה רק לאלמוני אינו פוסל בקא״פ משא״כ אי מה״ד וכעין חלוק הבוז״י שם עי׳ ותבין ומאוד קצרתי הם תלוי ג״כ אי הע״א יכול לקלקל החזקה כהנ״ל:

(י) **ובגיטין** ס״ד אתמר בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין ר״ה אמר בעל נאמן דאי לגירושין לדידה יהיב ור״ח אמר שליש נאמן דהמניי׳ ע״ש הסוגיא ובתוס׳ הק׳ דאמאי לא נקט בבעל אומר להולכה ונראה דהנה רש״י ז״ל פי׳ דהמני׳ ממעט מגו ובתוס׳ תמהו אזה וכן הק׳ דהא לא תרלה לקבל הגט ופירשו דהמני׳ אפילו אי יבקר ויאמר השליש לגירושין ע״ש ובתומים סי׳ כ״ו הקשה לפי״ז האיך שייך הסברא דא״א דלגירושין לדידה הוי יהיב ניחלה הא י״ל דלכן נתן להשליה ותלה בדעתו אף אי יבקר ובק׳ התוס׳ י״ל דהנה הקשיתי ומלאתי אח״כ מהשיש״ק אה״ע דהאיך שייך כאן דתלה בדעת השליש הא זה תלוי בברירה ותי׳ לפי סברת הרשב״א ב״ק ס״ע דלא לריכן לבוא לברירה רק אי ההפקר יועיל מכאן ולהבא ועי׳ אריכות בזה בקלה״ח ל״ז סי׳ ס״א וא״כ כאן הא לא כ״מ למפרע וניחא בזה ק׳ התוס׳ דלא נקט בבעל אומר להולכה דא״כ הא כ״מ למפרע דהא אי מקודם נעשה שליח הולכה ל״מ אח״כ ביוי׳ לקבלה דלא חזרה השליחות כבגיטין כ״ד

ושוב תלוי בברירה וכ״כ ובהא דהק׳ דלא תרלה לקבל י״ל לפי דאמרינן בכתובות פ״ב דגט מוקדם אין כשר רק ע״י שליח דקלא אית לי׳ הא י״ל מגו דהי׳ אומר להאשה דהוא מוקדם ולכן ניתן ע״י שליח וי״ל דזה הפי׳ דהמני׳ היינו במגו באופן הנ״ל אמנם ק׳ הא הוי מגו במקום חזקת א״א ולא עי׳ ב״ב ה׳ ובחו״מ ס״ס ל״ד אולם לשיטת הפנ״י דע״א מקלקל החזקה וא״כ הא ע״י עדות השליש נתקלקל עכ״פ החזקה ושוב מהני המגו וכן י״ל לדברי התשובות מהרי״ק דהוכיח מהש״ס דריש גיטין דבלא אתחזק אף בדבר שבערוה נאמן ע״א ניחא ג״כ וי״ל לכאורה דפליגו בזה ר״ה ור״ח אי ע״א יכול לקלקל החזקה ולכן לר״ה בעל נאמן דהוי מגו במקום חזקה משא״כ לר״ח וניחא לפי״ז הא דלא נקט בבעל בבעל אומר להולכה כיון דהוא בעצמו אומר להולכה הא נתקלקל החזקה ובפרט אי נאמר דמשנתן עליו לגרשה אין לו פירות ובש״כ ס׳ כ״ו מפרש הסוגיא דמיירי בהשליש על תנאי לשיטת הרא״ש דבמכחיש השליחות א״כ והוי ג״כ כנתקלקל קצת ועי׳ במ״ל פ״ו מטוען במכירה על תנאי אולם עי׳ בתומים דהקשה על פירושו ויש לפלפל לפי״ז בהסוגיא ואכ״מ:

(יא) **ונפן** עתה ליישב קפיקת החכמי בריסק מק׳ התומים משבועות מ״ז ומהוכחות הר״ן דלפי דהסברתי לעיל דזה תלוי אי ע״א נאמן לקלקל החזקה וכי דזה תלוי בפלוגתא דר״ה ור״ח ולר״ח ע״א נאמן לקלקל החזקה ולכן לר״ח ל״ש ספיקותם ולכן ניחא דפריך שם על ר״ח דלדידי׳ לא ס״ל סברא הנ״ל וכן ניחא הוכחות הש״כ מכתובות כ״ב דהא שם אליבא דאביי ואביי ס״ל בקידושין ס״ה באשתך זינתה והבעל אומר א״י דאסורה ועי׳ בר״ן ובשיטת הקדמונים אי מטעם שתיקה הוא ולהנ״ל י״ל דאביי ס״ל כסברת הפנ״י דעכ״פ ס׳ משוי ולכן אסורה מחמת ס׳ וכן י״ל דאי להבעל ס׳ שזינתה נאמן העד ג״כ וכן לדברי התוס׳ ב״ק ע״ב דאביי כר״ח בלא״ה ל״ש ספיקן וכהנ״ל ויש לדבר עוד וקצרתי ודוק היטב בכל מ״ש:

## סי׳ יב.

בסוגיא דתו״ת ובסוגיא דסמכין ב״מ כ״א ויבמות ק״כ ובדין חזקה דהשתא ואתרעי ואי חזקה ודאי ובענינים המסתעפים.

(א) **והנה** יש לסבין עוד שיטת אביי ורבא בקידושין ס״ה ויתיישב ק׳ הנ״ל ונפלפל קצת בסוגיא דתרי ותרי בכתובות כ״ב. ת״ר ב׳ אומרים לא מת וב׳ אומרים מת ב׳ אומרים נתגרשה וכו׳ הר״ז לא תנשא ואם נשאת ל״ת רמב״א תלא וכו׳ מכדי תו״ת נינהו הבא עלי׳ בא״ת קאי וכו׳ באומרת ברי לי ובתוס׳ הק׳ בתיאא דהא בחטאת קאי דהא מבקינן ב״פ ד״א דתו״ת ספיקא דרבנן ומאי משני כמי כשניסת לאי מעדיי הא העד בחנק קאי ותירץ ר״ת דחזקה דאשה דייקא ומינסבא מרעה להך חזקה ע״כ. והנה במפורשים הק׳ דכאן משמע דלא הק׳ התוס׳ קושייתם רק אעדי מיתה ויבמות וב״ב הק׳ התוס׳ על עדי גירושין ג״כ. ובמרש״א הקשה דאמאי לא הקשו התוס׳ רק למאי דמשני בשניסת לאי מעידיי ולא הקשו תיכף על הא דמוקמינן בגי׳ הבא עלי׳ בא״ת קאי והנה ביבמות פ״ח אמר רב ל״ש אלא שניסת בע״א וכו׳ קוף תו״ת נינהו וכו׳ כי קאמר רב כמי בזמן שבאו עדים וא״כ ניסת מתיב רבא מכין שאם לא רלה דפנו ת״ל וקדשתו בע״כ ה״ד אילימא דלא ניסת לאי מעדיי ולא קאמרה ברי לי לריכה למימר דפנו אלא לאו כשניסת לאי מעדיי וקאמרי ברי לי וקתני דפנו אלמא מפקינן לה ומכי׳ ע״כ והקשו המפורשים דאמאי פריך רבא דוקא על רב ולא הקשה

בלא״ה

בלא"ה ברייתא דדפנו ודרמב"י אהדדי והנה לכאורה י"ל בדברי התוס' דהנה אבבא דג' אומרים נתגרשה י"ל דל"ש כ"כ ק' התוס' דהא יש לומר דמיירי בח' אמות מלומלמות וס' ק"ל ומכחישים בזה והנה הקנין דד"א הא לא הוי אלא דרבנן והיכי מהני למה"ת וע"כ צ"ל כמו דכ' הראשונים משום דכל מגרש אדעתא דרבנן מגרש ואפקעינהו רבנן לקידושין מנה וכמש"כ בשיטת רש"י גיטין ע"ז בהאי גיטא דשכ"מ דכי בהדי פניא דמעלי שבתא ולמחר תקיף ליה עלמא דא"ר דלקני כהלה להוא דוכתא ופרש"י מטעם אגב והקשו הפוסקים דהא אגב לא מהני רק מדרבנן ות' משום דאפקעינהו וא"כ לפי"ז ל"ש כאן חזקה לפי דברי ההג"מ ומובא בש"ם לזקני ז"ל דהיכי דלדברי העד לא הי' כלל בשום פעם בחזקת איסור ל"ש חזקה ודברתי מזה במק"א וא"כ כאן נמי לדברי העדים דהי' ק"ל היתה פנוי' למפרע ואי דנודע הא"ס"ז ומפורשים דמ"מ אסורה לכהן מדרבנן ועי' תשובות בר"א אה"ע הא נודע דברי הר"ש במקומות דהיכא דמה"ת יצא מחזקה ל"ש לאוקמי אחזקה וא"כ ע"כ צ"ל דהק' הוא על בבא דג' אומרים מת אכתי קשה לכאורה לפי דאמרינן בקידושין ס"ג בקדשתי את בתי וא"י למי קדשתי' ובא א' ואמר אני קדשתי' נאמן ופליגי שם אי נאמן האב באמירתו לענין סקילה דאמרינן כי המני' רחמנא לאב לאוסרה אבל לא לסקול וא"כ י"ל דבבא דמת מיירי בגוני הנ"ל דהאב קידשה וא"י למי והעדים מחולקים שם ואף דבבא דגרשה ל"ש באופן הנ"ל אמנם הבבא דמת משכחת וכן י"ל ג"כ בנתגרשה ואקל"ר:

ולכאורה ניחא בזה הדקדוקים הנ"ל דהק' התוס' רק להמסקנא וע"כ צ"ל במיירי באומרת ברי לי ולפרש"י ז"ל אלו הי' קיים הא בא וע"כ דלא מיירי בגוונא הנ"ל ורק דדרו מעיקרא ביחד או לפי דברי הרמב"ם ז"ל בפנ"ז מת"ם דבאיסור שהוחזק בע"א לוקין אח"כ ובפכ"י תמה לפי"ז על רב דאמר לא נאמן לקטלא ג"כ דע"כ מיירי בהוחזקה בא"א דאל"כ אמאי לר"ח סוקלין הא בעי התראה אמנם כבר נודע דברי זקני הש"ם לפי"ז ביסוב ק' התוס' דהא בקרא דאת בתי נתתי לאיש הזה סקילה כתיב ות' דהא הריטב"א הק' דהא שמא נתקדשה לבועל כיון דא"י למי קידשה ותרץ דאיירי דהאב אמר דלזה לא נתקדשה וא"כ לא הוחזק כ"כ ועוד י"ל דהוי כעד דצריכנן לצרף עוד לעדותו אמירת האב ונודע מדברי התוס' והרמב"ן בקידושין מ"ג דעד הצריך מגו ושבועה לא נאמן וניחא לפי"ז דברי התוס' גיטין י"ז דהק' דהיכי יחפה הא מוקמינן אחזקה ות' דהרי גרושה לפניך ונודע תמיהת הפנ"י דהא חזקה דמעיקרא עדיפא מהשתא אמנם י"ל כיון דגרושה לפניך וע"כ העידי מיתה צריכים לצרף חזקה לעדותן לכן לא נאמנים והנה זה ניחא שם אבל כאן דכבר דרו ביחד הא לא צריך עתה לצרף עוד דברי האב וא"כ הא שייך בודאי דכבר נתחזק ושוב שייך קטלא ג"כ:

אמנם עדיין לא נתיישב דהא ר"ח סובר שם ג"כ דאח"ז ואח"ז אין סוקלין ואר"ח בני זה בן תשע שנים וי"א נאמן לקרבן אבל לא למכות ועונשין וא"כ הא חזינן דלקרבן נאמן אף דלקטלא לא נאמן וא"כ שוב שייך אפילו להס"ד ג"כ להקשות דנוקמי אחזקה והנה לכאורה י"ל דלרב אינו נאמן לענין קרבן ג"כ ורק לר"ח נאמן לקרבן וכן משמע בסוגי' שם דאמרינן תני' כוותי' דר"ח בני זה בן י"ג שנים ויום א' וכו' נאמן לנדרים ולחרמים ולהקדשות ולערכין אבל לא למכות ולעונשין והקשו דאמאי לא מסייע לרב ומזה ואם לרב לא מהני לקרבן ניחא כיון דבברייתא משמע דלקרבן ג"כ נאמן אמנם לפי"ז אמאי פריך בא"ת קאי הא יש לומר דמשכחת באופן הנ"ל וע"כ צ"ל דכאן לא אזיל אליבא דרב ועוד דלא משמע לה בכה"ג כהנ"ל אמנם ביבמות אזלינן אליבא דרב:

(ב) **והנה** יתיישב לפי"ז ק' המפורשים הנ"ל דאמאי לא מתיב רבא ביבמות בברייתא דדפנו ודרמב"י אהדדי בלא דברי רב ונראה דהנה במפורשים תמהו על תרוץ התוס' דלא מוקמינן אחזקה משום דאיכא החזקה דאשה דייקא ומינסבא הא בתוס' פ"ח ד"ה מתוך כי דהך חזקה לא הוי רק דרבנן וא"כ מאי פריך ביבמות ארב הא שם אקרא קאי ושוב קשה דנוקמי אחזקה ונראה ליישב דהנה בחדושי רשב"א קידושין ובמהרש"א ופנ"י הא יפה תרצו דל"ש לדון אחזקה רק למאן דמספק לי' ולא אי ברי לו ועי' פנ"י כתובות ובק"א דלכן בעינן שיתיר עצמו למיתה ויאמר אעפ"כ דבלא"ה אין עונשין וממיתין כיון דיכול לטעון ברי לי היכי דשייך וא"כ בלא"ה ל"ק ועוד דהא רובא וחזקה רובא עדיף וברוב מהני ברי להוציא מן המיעוט כסברת הר"ן בקדושין ס"ג ועי' פנ"י שם דמה"ט צ"ל במעשה בכל יום דלוקחין בשר במקולין אף דאתחזק טריפה ג"כ ומשום כיון דאיכא מעוט והוא רק מברר והנה בתשובות בר"א החו"מ סי' י"ג כי דרוב יכול לחייב שבועה מקו"ח מע"א דבממנים ועי"א אמרינן בב"מ כ"ח דיכיח ורוב מהני באבידה כבכתובות ספ"ק גבי מלא תינוק מושלך [וכן סמנים ג"כ הא לא הוי רק כרוב ועיין קלה"ח דהקשה לפי"ז אמאי מהני דימו חתימות וסמנים בשטר] וא"כ אי ע"א מחייב שבועה קו"ח לרוב והקשה לפי"ז מריש פ"ב דכתובות דכי' התוס' דלרב פריך הא לחד תירץ של הרא"ש דלכן אין הבעל מחייב שבועה משום דבמנה אין יכול לכפור וא"כ לפי"ז אפילו לשמואל הא אי רוב ומ"מ הא אין יכול לשבע ומשלם וכי שם בסי' י"ד דאין מניחין לו לשבע משום דלאחר דברים אזלינן בתר רוב והביא דברי התשובות מיימוני בה"ג בהך עובדא דיבמות קכ"א בהא דמשתבע ר"כ דאכלו כוורא לחסא והק' דהאיך משתבע אי אשתו אסורה להנשא ותרץ דלענין שבועה אזלינן בתר רוב וא"כ הא הב"ד אין מניחים לו לשבע דתיכף יבאו עדים ויכחישו אותו וראיתי להביא מדברי הח"מ ס"ס פ"ב בטוען הלוה פרעתי מחלה נשבע כנגד המלוה אף דאיכא עדים ועי' קלה"ח לזקני ז"ל סי' ע"א דמשמע כן ולכ"מ אמנם לדברי הפנ"י והר"ן הנ"ל דכנגד הרוב יכול ע"א לברר כיון דאיכא מעוט הא יכול לישבע ואין ראי' כ"כ מהך עובדא דיבמות והנה לכאורה י"ל דזה תליא בדברי הא"ס"ז ב"מ ז' אי רוב הוי ודאי אין יכול לשבע ואי רק ס' הוא ומגזה"כ יכול לשבע וא"כ י"ל דה"ה לענין חזקה:

(ג) **והנה** לכאורה י"ל דנהי דמצי לטעון ברי לי אבל לא להפסיד עי"ז לאחריני ובכה"ג בכללי קים לי' ס"ק מ"ד כי דהיכי דהמוחזק יכול לומר קים לי' ואינו אומר כדי להזיק ובע"ח שלו ע"כ צ"ל וראיתי שוב לדו"ז ז"ל בקונטרס הספיקות כלל ג' סס"ד דכ"כ לדעת הרשב"א הנ"ל דברי לא מהני רק לענין איסורא ולא לממונא ע"ש וא"כ י"ל כיון דהאשה היא קנין דהבעל דמטעם זה נודעים דברי הפנ"י דא"ק תופסין בח"ל וא"כ ע"י הברי לי לא מהני להפקיע קנין דבעל דאינו לפנינו ועוד דהא יכולה לגבות הכתובה דמספר כתובה כלמד לכשתנשא לאחר תטול כתובתך ומטעם זה ל"ב דו"ח כבשלהי יבמות ועי' רמב"ן שם ולכן הוי עי"ז הזק לאחריני ויסתלק לפי"ז ק' הגאון מהרל"ס ז"ל הנודע בדברי התוס' ר"פ התערובות בהא דנסקלין דנתערבו בנשרפין דידנו בקלה ולא אזלינן בתר רובא משום בין מיתה למיתה ל"א בתר רובא והק' לפי"ז משריפת ב"כ דבסוגיא דרובא ילפינן דאזלינן בתר רובא ממכה אביו דדילמא לאו אביו הוא וא"כ בב"כ שזינתה

דס"ם דינה בחנק משום דא"א שוס לא אזלינן בתר רוצח ולהכ"ל נכון דהנה קברת ר"ת יש להסביר דהא נכאורה לפי דברי הרשב"א והפנ"י הנ"ל דלמאן דלא מספקא לי' לא אזלינן בתר רוצח וא"כ כאן כמי בנתערבו הא יכול לומר ברי לי דהוא מן הנשרפין אמנם י"ל דהא איכא מ"ע על הב"ד דבערת הרע מקרבך וא"כ הוי כלאוב לאחריני אולם לפי דעת רש"י ז"ל בחולין ק"א ד"ה דאע"ג דעוף שהרג את הנפש הוא בסקילה עכ"ז העשה דבערת הרע מקרבך מתקיימת גם בשחיטה ומובן הדבר בסברא דחולוקי ארבע מיתות ב"ד הוא רק לטובת הנדון כל מיתה השייך להעבירה כפי חכמת תוה"ק אבל העשה דבערת הרע ומקרבך נתקיים בכל מיתה כיון דס"ס הרע מבוער וא"כ נכון סברת ר"ת דבין מיתה למיתה ל"א בתר רוצח דכיון דס"ס יומת שוב לא הכי לחוב להב"ד ושוב יכול לטעון ברי לי דהוא מן המעוט אבל לא אי לא נתחייב עוד מיתה אחרת וא"כ מתילא ניחא הקושיא מב"כ דהא שם ל"ש הך ענין שתטען ברי כמובן ועוד דהא אי תטען בודאי דלאו אבי' ושמא היא מהרת ואסורה לו או שמא הוא ומפסולי כהונה וא"כ הקדושין המה קדושי טעות ולא בין מיתה למיתה ודוק:

(ד) **והנה** לפי"ז ניחא ק' המפורשים דכאן תקשה ק' התוס' דנוקמי אחזקה דל"ש תרוכס כיון דאקרא קאי ולהנ"ל י"ל לפי דברי זקני ז"ל בס' רנ"א ס"ק ג' ע"ד המהרי"ק דבים לו מטלטלין בעין אלא אחר ל"מ מחולין לך ורא"י מקדושין י"א דעבד עברי דגופו קני לו לא מלי אמר בא"פ ת ז"ל וכו' זקני דרא"י זו יש לדחות כיון דהאדון מוחזק בעבדו דהוא ברשותו וכו' דל"ק מדברי התוס' גיטין י"ז דכי דבשטר שחרור לריך זמן דשמא ימכור עבדו ואח"כ יכתוב לו ש"ש ויאמר העבד דשחרורו קודם והעבד מוחזק בעלמו הרי דהעבד חשיב מוחזק בעלמו וחילק דהתם שאני דס"ם ילא מרבו ראשון בין ע"י מכירה בין ע"י שחרור לכן שייך דהעבד מוחזק אבל אי עדיין לא ילא מרבו ל"ש בעבד חזקה נגד רבו ע"ש דבריו הנחמדים וא"כ לפי"ז ניחא ק' הנ"ל כיון דשם ביבמות ע"כ ניירי דנודע לה דמת א"כ כיון דשם רק בשביל איסור כהונה הוא ועפרש"י ז"ל ואנו רק מסופקין אי מעיקרא הי' וא"כ עתה ס"ס ילא מחזקה וכדברי התוס' קידושין ע"ט לענין חזקת א"א אי כבר נתקדשה לאחר ועי' ש"כ חו"מ ס' ל"א כסברא זו לענין חנונו על פינקסו וא"כ שוב לא הוי לחוב לאחרינא ובודאי מהני טענת ברי כדברי הרשב"א הנ"ל ודו"ק:

(ה) **אמנם** בעיקרן של דברים אי יכול לטעון ברי לי נגד החזקה י"ל דתלוי בזה אי חזקה הוי ודאי ובירור או רק ס' ומגזה"כ וכדברי הפמ"ג סוף מיר בהא שחזקת טמא טמא וחזקת טהור טהור שרגלים לדבר ופי' שהענין ילא לדבר שאין לו תכלית כ"ז שנילך אחר אפשריות ואמנם העיקר כשנתקיים איזה ענין שיהי' יניחהו בחזקתו עד שיבוא דבר מבורר וכו' ע"ש לשונו הזהב ואי לא הוי רק ס' י"ל דנאמן לטעון ברי אי לדידי' ל"ה כלל ס' וכהסברא הנ"ל לענין רוב כיון דאיכא מעוט והנה יתיישב בזה עוד הפעם ק' המפורשים דאכתי יוקשה ביבמות פ"ח ק' התוס' דנוקמי אחזקה ול"ש תרוכס כיון דשם אקרא קאי ונראה ובהקדם דברי הטור בה"ג וז"ל דלאחר שתקנו חכמים זמן אם זינתה ותוליא גט שא"ב זמן ותאמר קודם זנות נתגרשתי לריכה להביא ראי' ע"כ ותמהו עליו כל הפוסקים כיון דמה"ת כשר וספק נפשות להקל היכא קטלינן מספיקא ונראה ענין נכון דהנה בתוס' שם הק' דהא בלא"ה מוקמינן אחזקה ולא יכול לחפות ותי' דהרי גרושה לפניך ומדע תמיהת הפנ"י דהא חזקה דמעיקרא עדיף וכדילפינן מנגע אמנם י"ל דהנה לפי דברי הרשב"א הנ"ל בלא"ה ל"ש

לאוקמי אחזקה למאן דטוען ברי אולם כתבתי דזה תלוי אי חזקה הוי ס' אבל אי הוי ודאי ל"ש לומר כן והנה בהך עניכא אי אזלינן בתר החזקה דשעת מליאתן נגד חז"ק וכן בחזקה דאתרעי יש מבוכה גדולה בין הראשונים דמתוס' חולין ט' וי"א כ' לענין גבינות שנעשו מבהמה שנמלאת אח"כ טריפה דבחזקה מבוררת אזלינן בתרה ובתוס' ריש נדה ד"ה דאיכא ובדף ז' ע"א ד"ה שכל ובכתובות ע"ו ובנמ"ק כ"כ דאזלינן בתר חז"ק ובנמ"ק בהראשונים כי דשוים הם עי' קידושין ע"ט וכ"ד וכדבר מזה בסוף א"ה אמנם נראה דאפילו למדס"ל דבחזקה דאתרע ובחזקה דהשתא לא אזלינן בתרה אבל עכ"פ לא מתורת ודאי הוא רק מגזרת הכתוב כיון דליכא למילף כ"כ מנגע ועי' תשובות שבו"ע ח"א ס' כ"א והנה בשעה"מ בה"א פ"ד האריך בהשיטות התוס' דיבמות ס"ע דאזלינן בתר השתא דלא תקשה מגבי מקוה דבעינן תר"ל הייכו רק לענין שיהי' ודאי ע"ש וה"ה דיש לומר דאף אי אזלינן בתר חזקה דהשתא ובאתרעי אבל עכ"פ ודאי לא הוה וקלרתי וכדברי הפמ"א במהד"ק דמחלק בין אם ממליא החשש שייך למילף מנגע ואי הס' לפנינו ל"ש למילף כ"כ ותלוי בפלוגתא דאביי ורבא בחולין קל"ט וא"כ לפי"ז נכון דברי התוס' דהק' דנוקמי אחזקה ול"ש לומר כדברי הרשב"א הנ"ל אי חזקה הוי ודאי לזה תרלו דהרי גרושה לפניך ואף דלא אזלינן בתר חזקה דהשתא אבל עכ"פ לא הוי ודאי וא"כ שוב בלא"ה ל"ש דנוקמי אחזקה דיכולה לטעון ברי וא"כ ניחא לפי"ז דברי הטור דהנה כבר כ' זקני באבני מלואים דעתה בתר דתקנו חכז"ל זמן שייך חז"כ דעדים ולומר דאח"כ חתמו כמו דפסקינן בא' מסופקין בעבר עבירה וא"י אימתי דמוקמינן אחז"כ דאח"כ עברו וא"כ נגד חזקה דהשתא איכא חז"כ דעדים והוי כליכא חזקה ועי' בש"ם בסוגיא דסמכים אי בכל חד איכא חזקה או הוי כמאן דליתא וכ"מ להא בנמלא אי הרוג ע"ם וא"כ שוב הא שייך לומר דהוי ס' ול"מ ברי לי ושוב שייך לאוקמי אחזקה ודוק וככון ח"פ דברי הטור דהשתא דתקנו רבנן זמן וא"כ שוב איכא חז"כ דעדים וא"כ שוב שייך לאוקמי אחזקה ועי' דברי זקני ז"ל שם לפי דרכו ודו"ק וניחא לפי"ז ק' הנ"ל בהא דכאן יוקשה דנוקמי אחזקה דהכא שם הא איירי דהשתא ודאי מת דאל"כ אמאי דוקא כהן ורק דלא ידעינן אי מת קודם הנשואין ואסורה משום זונה לכהן וא"כ איכא חזקה דהשתא ג"כ ואף דאזלינן בתר חז"ק כמו בנגע בלילה ולמחר מלאו מת עתוס' שם דלחכמים דוקא לקדשים מטמאין מ"מ עכ"פ לאו מתורת ודאי הוא ושוב שייך לטעון ברי ודו"ק וככון:

(ו) **והנה** להנ"ל יתיישב ק' המפורשים דלא פריך הברייתות אהדדי דהנה י"ל דלרב דס"ל הבנא"ח ה"ר יסבור דרוב הוי רק ס' דלא ככו"פ ס"ג וא"כ ה"ה בחזקה ג"כ דהא רוב וחזקה רוב עדיף ולכן שפיר לא אוקמינן אחזקה בטוען ברי וטעמו של דבר הוא דהנה בתוס' ב"ק כ"ז הק' דאמאי אהבא"ה"ר נילף ק"ו מד"כ ותי' משום דאיכא מעוט וחז"מ ובש"ם לזקני ז"ל ש"ב פ"ח הקשה בשם דודי ז"ל בעל תרה"כ הא בד"כ נמי מסייע לי' חזקת גופו דאלים ונחז"מ ותי' זקני דבד"כ לכן אזלינן בתר רוב כיון דהרוב הוחזק קודם המעשה כגון במכה אביו וכן גבי בן סורר ולכן אזלינן בת"ר משא"כ לענין ממון דהרוב בא אחר המעשה לכן לא אזלינן והוא לפי דברי רבינו ז"ל בהוחזק חלב ע"פ ע"א דלוקין ע"ש ועי' הפלאה כתובות ט"ו מענין רוב שכבר הוחזק מהכי ג"כ לענין ממון וניחא בזה הק' מבכור שנטרף וכמה קושיית ועי' בקלה"ח ס' ר"פ דבקרקע הולכין אחה"ר משום דשאר רוצא ע"י הרוב ילא מחזקה משא"כ בחז"מ ולכן בחזקת מר"ק הולכין אחה"ר אמנם טעם דרב י"ל דהנה המפורשים כי דלא אמרינן כסברת הרמב"מ ז"ל

ז"ל ברוב שכבר הוחזק דאזלינן רק אי רוב ומעט ודאי הוא אבל לא אי ס' וכגזה"כ הוא וכ"ב בפנ"י בק"א דלכן באמירת האב ל"ש הך עילא דכבר הוחזק בע"א כיון דנאמנות האב הוי רק מגזה"כ דהא קרוב א"י משא"ב בע"א ע"ש וא"כ לרב י"ל דרוב הוי רק גזה"כ ושוב ל"ש הך דכבר הוחזק ולכן שוב ילפינן ק"ו מד"כ דהולכין אחה"ר כקי' התוס' הנ"ל וא"כ לפי"ז ניחא קי' המפורשים הנ"ל בהא דלא פריך רבא בלא"ה הברייתות דהכא י"ל דלכן הקי' התוס' דקאי אי חזקה הוי ודאי והנה בקידושין ס"ה פליגי אביי ורבא באומר אשתך זינתה דלאביי נאמן לאוסרה משא"כ לרבא והסברתי לעיל לדברי הפנ"י דע"א מרעי עכ"פ החזקה והנה י"ל דזה ג"כ תליא אי חזקה ודאי לא נאמן ע"א לקלקל משא"כ אי הוי ס' ועי' ביו"ד סי' קכ"ז ובש"כ ס"ק ט"ז פלוגתת הקדמונים התוס' והרא"ש ומרדכי אי ע"א נאמן כנגד חזקה וי"ל דתלו אי חזקה הוי ודאי או ס' ומצאתי אח"כ בשע"ת כלל א' דכ"כ וכהכתי וא"כ לפי"ז ניחא דאליבא דרבא ל"ש להקשות מדפנו די"ל דאוקמי אחזקה ותי' התוס' דאשה דייקא ומנסבא ל"ש אקרא כיון דזה לא הוי רק מדרבנן כדברי התוס' ותי' המרש"א דלמאן דברי כ"ב לאוקמי אחזקה ל"ש דהא לרבא חזקה ודאי ול"ש ברי אמנם אליבא דרב דלדידיה ע"כ חזקה ס' דרוב לדידיה ג"כ גזה"כ ורובא וחזקה רובא עדיף וא"כ שוב שייך שפיר לדידיה דברי לא מהני כנגד חזקה ושפיר מקשו אליביה ודוק הטב או י"ל דלרב ע"כ ס"ל דלמאן דטוען ברי ל"ש חזקה דהתוס' המניח שם בהא דרובא קרי לכדא ולחביתא חביתא ואיכא כמי דקרא לחביתא כדא וכו' הקי' מכאן לרב דס"ל הולכין בממון אחה"ר ואומר ר"ת דאפילו לרב בהמוכר שור וכמלא כגחן מ"מ כאן יכול המוחזק לומר קים לי בכפשאי שאיני מן המיעט אע"פ שהרוב מסייע אבל בכמלא כגחן לא מלי אמר המוכר ק"ל בכפשך ע"ש והוא כסברא הנ"ל וא"כ ע"כ לרב ל"ש דמוקמי אחזקה משא"כ לרבא ודוק:

(ז) **עוד** יש לייסב קי' המפורשים הנ"ל בהקדם הסוגיא דשמכין בב"מ כ"ח דאיבעיא להו סד"א או ל"ד למה כ"מ לאהדורי גט אשה בשמכין ע"ש כל הסוגיא והנה ביבמות קי"כ אמר רבא לחד לשנא דכ"ע סד"ר ובתוס' תמהו שם דלפי"ז תקשה הברייתא דמלאו קשור בכים ובארנקי כמאן תוקמה ובמפורשים הקי' ג"כ דאמאי לא קאמר כ"מ להתיר אשה במיתת הבעל ורש"י ז"ל פי' דהגט כאבד מן השליח והנראה דהכה לכאורה קי' לפי דברי המפורשים דשמכים לא הוי רק כרוב ועי' בש"ש ל"ז ז"ל שמעתתא ו' פ"ג על דברי המהרי"ק דאי ליכא חז"מ מהני ע"א והקשה מב"מ כ"ח ע"ש ובאבידה לפי דברי התוס' ספ"ק דכתובות הולכין אחה"ר ממ"ע ועי' תוס' ריש ב"מ ובד"כ ד"ה איסורא ולכן מהני באבידה אף דליכא רק רוב וא"כ לפי דברי הריב"ם בסי' שע"ע הכודע דלכן דבהכי תלת דר"א בן פרטא בגיטין כ"ח דכותבין ח"ח וא"מ אף הוי רובן למיתה ורק משום דאיכא תרי חזקות כגד הרוב חזקת חי וחזקת א"א וא"כ לפי"ז מאי הקשו מהמשכה דמלאו קשור להא דאין מעידין הא יש לחלק בין מיתה דאיכא תרי חזקות ולכן שמכים אף דהוי כרוב ל"מ משא"כ בגט וכבר הקשה כן בכוב"י אמכס לכאורה י"ל דבכוב"ק סי' מ"ג הקשה אשיטת הריב"ם מחולין דהוכיחו מפ"א דאזלינן בתר רובא והא שם איכא תרי חזקות אי מחזקינן מאיסור לאיסור איכא חזקת שא"ז דבהמה דדילמא במקום נקוב שחט וחזקת טומאה דגברא וכן מאי הוכיח לפי"ז הרא"כ בתוס' שם ומפ"א דרובא וחזקה רובא עדיף הא כאן איכא תרי חזקות אמכס לפי שיטת הרמב"ם ז"ל הנ"ל דבאיסור דהוחזק בע"א לוקין עליו דהוי כודאי וא"כ הא קודם שהיתה פ"א הא כבר הוחזק הרוב דרוב בהמות כשרות וא"ז לא הוי רק חדא חזקה

והוי כודאי ושוב הוי אח"כ רק כנגד חד חזקה וכן תרלו אולם לפי דכי לעיל דזה ל"ש רק אי רוב וחזקה הוי ודאי ולא אי רק מגזה"כ וכעין דברי הפנ"י בק"א לענין אמירת האב והנה כי לעיל דבזה פליגי אביי ורבא בקידושין ס"ה דלאביי לא הוי רק ס' וה"ה לענין רוב וא"כ ניחא קי' התוס' לפי דברי התוס' בב"מ כ"א ד"ה וכמה דהיכי דסתם מקשה ואח"כ כזכר שם המתרץ הוא הי' המקשה וא"כ שם ביבמות הא על הקושיא תרץ אביי ומסתמא הוא הי' המקשה ולדידיה ע"כ ליכא לחלק בין חד חזקה לתרי דיוקשה קושיית הכנ"י ולשיטת אביי ל"ש תי' הנ"ל דלדידיה ל"ה רק ס' ול"ש דברי רבינו אבל אליבא דרבא דאמר דכ"ע סד"ר י"ל דזה דוקא לענין ס' מיתה דאיכא תרי חזקות ודו"ק:

(ח) **והנה** לפי"ז י"ל עוד דכהי דברי מהכי הוא רק כנגד חד חזקה אבל כנגד תרי חזקות ל"מ וא"כ ניחא הא דלא קשה ביבמות פ"ח קי' התוס' דמוקמי אחזקה והרולס ל"ש כהנ"ל כיון דשם ע"כ כודע דא"כ מת כפרש"י ז"ל וא"כ הא שוב ליכא החזקת חי וכמו שנבאר דהכה כודע מהקולות הרבים במחכה הפוסקים ראשונים ואחרונים בענין חזקה דשעת מליאתן והשתא ואתרעי ולברר הטב הענינים הללו לריך אריכות רב עלום וכדבר קלת בקלור השייך לעניכינו הנה כודע דברי התוס' גיטין י"ז דל"ש חזקת א"א דהרי היא גרושה לפניך והנה בתוס' יבמות ס"ח ד"ה רישא הקי' אהא דסי' בן ט' שנים וי"א כוקמי אחזקה קמייתא ותי' דכיון דהשתא דאתי קמן הוא בן ט' אע"פ שהי' ס' כשבא עלי' לא מוקמינן אחזקה ואזלינן בתר השתא דחזקה קמייתא אתרע והנה בגיטין ע"ו אם א"י אם הגט קודם למיתה או מיתה קודם הר"ן סי' וחוללת ולא מתייבמת ופי' הר"ן דלא מוקמינן לי' אחזקת חי וכיוא דלאחר י"ב חדש מת דכיון דהשתא מת מקמי הכי מספקינן לי' דליומא בתוך י"ב חדש מת וע"כ הטעם משום דהשתא ודאי מת וע"כ כדברי התוס' יבמות הנ"ל וכ"כ בתשובות מולל מאש והנה כבר כתקשה בדבריהם רבו של מהרי"ט בתשובה סי' י"א דזה סותר להסוגיא דריש כדה לדברי התוס' שם דאע"ג דהשתא ודאי טמאה מ"מ לחולין טהורה וכן בשעה"מ פ"ג מה"א הי"ב תמה ממקוה דחסר לפניך ובעינן תר"ל ועי' תשובות מהרי"ט סי' מ"א וכ"א ופנ"י גיטין ט' והנה בתוס' חולין י' כי דילפינן מנגע אע"ג דבא בסוף השבוע ורואה דכהה מטמאינן הנכנס בתוך השבוע ובתוס' כדה ד"ה שכל ובכתובות ע"ו ועירובין ל"ה דהא דלחכמים דר"מ בנגע בא' בלילה וא"י אי חי אי מת ולמחר מלאו מת דמטמאין הוא רק לתרומה וקדשים ובמהרי"ט סי' מ"א וכוב"ת סי' מ"א וכוב"ק סי' ל"א תמהו אדברי הר"ן הנ"ל מהמובא גט והכיחו זקן או חולה דכותן לה בחזקת שהוא קיים והנה אי יומלא אח"כ מת ויש לו אח הכי כאמר דמחזיקין דמעיקרא מת וזקוקה ליבום ובכי' ממזרים וכי זה הוא דרכי כועם והנה בשעה"מ תמה אדברי הר"ן הנ"ל מהא דפ"ק דחולין גבי עשה גביכות ואח"כ כמלאת הבהמה טריפה דבטריפה דיכולים לומר דלאחר שחיטה כעשית דבחזקה מבוררת מוקמינן אחז"ק ותמה מדברי הטור אה"ע סי' כ"ז דבתוך ששה חדשים ס' הוי וע"כ דחשוב שעת מליאתן וביו"ד סי' פ"א פי' בגביכות כהר"ן ועי' מחכ"א בה"א ס"ג ועוד ע"ש ובשעה"מ כמה סתירות לדברי התוס' והר"ן הנ"ל וכן כודע בכאן דברי הע"ז יו"ד של"ז אודות ס' אי מת בתוך ל' או אחר ל' ומביא מפסחים ל"א וכתובות ע"ו ואה"ע סי' י"ז ועי' בנקה"כ ובכוב"י והנה בתוס' כתובות כ"ו כי ג"כ לענין תו"ת דלא מוקמינן אחזקה קמייתא ולריך בירור וכאמר בקלור הכה מורו של מהרי"ט בסי' י"א האיר לנו בסתירת דברי התוס' דיבמות לתוס' כדה הנ"ל בדבר חדש וז"ל ומיהו דברי התוס' איכס

קותרים

קוהרים דהתם בנדה לא הורעה חזקתה כלל שהרי לא באנו לכלל ס' עד בראינו ודאי טומאה מהך דיגמות בטעה שבא עליו פסול זה היינו מסופקים אם הי' בן ט' או לאו ובאותו שעה הורעה חזקתו הראשונה אע"פ שאם הי' הניס אז על הדבר היינו מעמידין אותו על חזקתו הראשונה השתא שבא לפנינו כשהוא ודאי ב"ע לגבי השתא חזקתו הראשונה אתרעי וכו' אך בקידושין פ' האומר גבי יגאי פרי' דהו"ת קד"ר הלא וכו' ואפשר דלא אמרינן דמהמירין אלא דוקא היכי שהסי' בא אחר החזקה כי התי' דהתם הז"כ קדמה ואח"כ נפל הס' ומרעה לחז"כ אבל היכא שהס' קדם ועכשיו הרי הוא גדולה לפנינו לא אתי ס' ומרעא להא חזקה עכ"ל והלמידו המהרי"ט האריך לתמה עליו דמה סברא לחלק היכי דס' באותו שעה הורעה אחזקה אדרבה כשעמדנה על חז"כ ול"ד לקושיה דהורעה הז"כ דהי' קו"ש ועוד תמה אי חשבינן להאוח ס' להורעי התז"כ כ"ש דמרעה לחזקה דהשתא דלבטל הז"ק הא לריך הר"ל גבי מקוה והביות מבא"כ חזקה דהשתא ועוד אינו רואה טעם לחלק בין קדם רעותא לחזקה וכן תמה מנגע בא' בלילה ומקידושין ע"ע גבי קידשה אבי' וכו' וביומא דמשלם סית דלרב הרי היא בוגרת ולדברי מורו הרי בלפרא היינו מסופקין על הקידושין והורעה החזקה וזקני ז"ל בב"ש ס"ג פ"ע תמה על הרב ז"ל דכתב דהו"ת הוי ס' רק נגד הז"ק ולא בהשתא הא חז"ק עדיף ע"ש:

(נ) **אמנם** מה שכ"ל בפשוט להבין הדברים ויסתלקו הקושיות דהנה דעת רש"י ז"ל בקידושין ע"ע דכהי דחזקה דמעיקרא עדיף אבל היכי דס"ק אתרע החז"ק תו אזלינן בתר חזקה דהשתא וכ"כ בתוס' בדברי התוס' דמפקח את הגל והנה כי לעיל בס' י"א דהיכא דבחזקה מעיקרא מספקינן ואח"כ נמלא ודאי טוב מחזיקן למפרע ג"כ אמנם י"ל דאי עיקר הרעותא הוא מחמת החזקה דהשתא דנולד לן תו ל"ש נומר כן כיון דחזקה דמעיקרא אל"ס ועיקר הס' הוא מטום הרעותא דהשתא ורק אי קודם החזקה דהשתא נולד לן ס' שייך כן אולם הא אי מעיקרא נולד לן הס' הא הי' מוקמינן על החזקה כיון דלא הי' עוד חזקה דהשתא ואי כבר נתחזק הוי כודאי וכעין דברי הרמב"ן בפני"ז מה"ק והפלאה קפ"ק דכתובות וא"כ ממ"נ לא משכחת דבס' אזלינן לבתר אמנם י"ל דאי הי' מעיקרא ג"כ ס' ורק דלא הי' דכין מעיקרא והנה נודעים דברי התמ"ג לענין קבוע דהיכי דאין כ"מ ל"ש לדין דין קבוע וה"כ אי לא דכין רק אח"כ בחזקה דהשתא נודע לן דקודם הי' בספק אזלינן בתר חזקה דהשתא כיון דחז"ק אתרעי וכן מורה לשון הרב דכי אף אי הי' דכין הי' מחזיקן השתא שבא לפנינו וכו' כהנ"ל ולכן ניחא דברי התוס' דיבמות ק"ה דבס קודם החזקה דהשתא הי' רעותא ולא דכין מבא"כ בתוס' נדה הא הרעותא הוא מטום חזקה דהשתא אמנם היכי דמחמת הרעותא דהשתא נעשה הרעותא הוא להמשך מקודם ג"כ טוב שייך ג"כ סברא הנ"ל כיון דע"כ מחמת זה איכא ס' למו מעיקרא וכמש"א ולכן מחלק שפיר בין שובדא דינאי המלך למודו בהו"ת המכחשים בקטנה שמיאנה היכי דקודם הי' החזקה ואח"כ הס' דבא הס' נתחזק לו הי' קודם הס' כהנ"ל וניחא הק' דאדרבה כשמידה אחזקה דהשתא כיון דלא הי' דכין מעיקרא ל"ש חזקה וניחא ג"כ הק' דאי רעותא מבטל חזקה דמעיקרא כ"ש חזקה דהשתא ולהנ"ל נכון דק' לנו על חזקה דמעיקרא טוב אי ודאי נמלא אח"כ מחזיקן למפרע ג"כ כהנ"ל וכן ניחא ק' זקני מתוס' כתובות כי דהק' בהא דלר"כ אוקי תרי בה"ת ואוקי ממונא בחזקתו ומאי דלר"ה בהו"ת מוקמינן אח"כ ותי' כיון דאומרים דהי' קטנים ופס"ע עד השתא ולא הי' להם לעולם חזקה ולדברי הרב הא עתה בודאי

מודים דכשרים הם כתוס' ד"ה ואם כת"י וא"כ איכא חזקה לזה י"ל בקטנים כיון דאיכא חזקה דאין העדים חותמין עהס"ע וכו' טוב הוי כודאי וליכא ס' וכן מפס"ע י"ל דבלא"ה ל"ק דאלו הי' קמן הי' אומרים דלא היו קרובים מעיקרא ולכן י"ל כמ"ש לעיל בכתובות י"ח דהיכא דמעיקרא ס' ואח"כ ודאי מחזיקן למפרע דזה ל"ש רק אי הס' דמעיקרא שייך ויתייחס להודאי דהשתא דג' הראשונים הי' אומרים דכבר נתרחקו בשעת עדות ולכן אי נתרחקו עתה שייך הסברא הנ"ל מבא"כ אי הי' אומרים דמעולם לא הי' קרובים וכי"ב כ' בס"ס ס"ג פ"ד דאף דמקוה מחזיקן החסרון למפרע משום הר"ל היינו רק בס' מתי נחסר ולא בשוחט שעשה השתא עבירות לא מחזיקן למפרע ע"ש ואעפ"כ שייך חילוק התוס' וקלרתי וניחא ג"כ מנגע בא' בלילה כיון דהס קודם שנולד מת הי' הס'. וכבר הוקמינן על החזקה טוב אח"כ לא הוי ס' כלל וניחא מהא דקידשה עלמה בעיר דכיומא כיון דמעיקרא מספקינא לן ואח"כ נמלא בוגרות דודאי בוגרות דאדרבה כיון דמעיקרא ס' לן טוב בעת שנמלא בוגרות ל"ה כלל ס' והנה ניחא ק' התוס' על הר"ן גיטין מגיטין כ"ח דהמוליא גט ואח"כ מת וכי הוקמינן על חזקה דהשתא ולהנ"ל כיון דבעת שנתן הגט הי' דכין ואמרינן דהוא חי כיון דאיכא כ"מ. טוב אח"כ לאו ס' כלל הוא וניחא נמי קהירת הר"ן דיי"ל דהר"ן בגיטין איירי היכי דהי' שייך לס' על מעיקרא השתא דנולד לן דמת כגון דחלה ונודע לן עתה ולא דכין ואתרע החז"ק אבל בס בבהמה שנמלא טריפה ל"ש לומר כן וכן יש ליישב ג"כ בזה קהירת הטור ועי"ד הנ"ל כיון דבהכי שבה הדסים עשוי להשתנות ועתה בוגרות הוי כס' מעיקרא ואקלר וניחא נמי מדברי התוס' בחולין דבנגע אף דהשתא כהא אזלינן בתר חזקה דבתוס' נדה ד"ה התם כ"כ והקשו דהרי חסר לפניך כמו במקוה והרלו דמקוה רגילה להתחסר מעט מעט משא"כ בנגע וע' בחכ"ל ס' ב' וק"ג ובמפורשים בהסברת דבריהם ולפי דכי לעיל י"ל דכיון דעיקר הס' מחמת רעותא דהשתא מוקמינן אחז"ק אבל בא' עבע הרעותא להמשך אדמעיקרא הוי כאתרע החזקה דמעיקרא ולא הי' דכין ולכן כי דבנגע הוי כבב"א וטוב עיקר הס' הוא השתא ואי דלפי"ז ל"ל במקוה הטעם דהר"ל הא בס חו"א לזה י"ל דלריך הטעם דיהי' ודאי וע' שעה"מ ובמהכ"א ואקלר ודוק הטב בכל הנ"ל וברור הוא:

**והנה** בעי"ז או"ה תס"ז ס' קי"ד מחלק בין הרנגולת במלגו בכלי ונמלא בה חטה דמחלי"ז מחזיקן איסור ובחטה שנמלא במלה דבאר מלות מותרים והסברא כיון דהרעותא נמלא במים וע"כ נתקלקל החזקה דמעיקרא ואח"כ נמלא ודאי כהנ"ל ובמק"ח הק' על מג"א דמהלז"מ מחזיקן ולא מוולמ"ק מיין ונמלא חומץ וחילק בין דבר דאתי מגופא מגרע ובתבובות הו"י ס' ע"א כ"כ בריהם הנמלא בקמח דמחזיקן מולמ"ק וע' פמ"ג יו"ד פ"ד בתולעים ותולעים ברא"זיי ובפמ"ג יו"ד ק"ה מחלק בספק אי בזמן הרעותא מהכי חזקה דהשתא ומוכן לפי הנ"ל אי הרעותא בתיכה ולכן ס' על מעיקרא כהנ"ל ובתוס"ק ס' מ"י כי לענין בדיקת חורין וסדקין דלא בעי בזה דא"כ מבכחת נומלא דלמפרע בחולין ג"כ לאחר הספירה ולדיכא דס"ס מתחיל אח"כ הימי כדה ואי הרלה נמחר שמא רלהה עוד מאתמול ובחו"ד קל"ו חולק וכי' די"ל כל הבומאות בבעת מליאתן ע"ש אולם התוס' כבינתי' דימי ספירה לאו בחזקת טהורה הוא הקבי בב"ש ב"ג ובתשובה כ"ג באב"מ הביא מתוס' רים גיטין ויבמות פ"ח ע"ש וא"כ כיון דליכא חזקה דמעיקרא אזלינן בתר השתא ולא תקשה לפי"ז דאמאי נאחר אוהיום ס' וכן באחר אחר - הא איכא רעותא בגופה ומחזיקן למפרע ואי הוי' מעיקרה הוי כהרגשה שבנדה כ"ז

אמנם

אמכם עי' חו"ד ק"ל סק"א על ק' התוס' דלא פריך מכתם כיון דהשתא לאו ודאי טמאה ל"ש לומר כן אמכם אי מחזקינן מטיל"ט וממקלמ"ק יש לפלפל כדברי הכוב"י ואכ"מ ועי' ביו"ד ס"כ בכשבר הגף ובמקוומות השייכים ואכמ"ל:

(י) **ונחזור** לדברינו להסוגיא הנה לפי דברי הט"ז שלי"ז דבמת שייך לומר דמקודם מת וא"כ כאן בתו"ת המכחישים דאיכא ספיקא וא"כ ודאי מת וכדברי רש"י ז"ל ביבמות וא"כ שוב לא מהני חזקת חי ונשאר רק החזקת א"א ובחדא חזקה הא כתבתי דשפיר מועיל אמירת ברי לי וניחא בזה מאי דפריך הברייתא דדפנו רק אליבא דרב דהנה רב ס"ל בקידושין ע"ט בקידשה אבי' ועלמה ביומא דמשלם שית דלרב ה"ה בוגרות לפנינו ועי"ש ברש"י ז"ל כיון דכל היום סי' לנו וא"כ אתרע וכסברא הכ"ל וכן לפי דושמע שם דלרב חזקה דהשתא הוי קלא חזקה ועי' פנ"י שם בע"ב בהא דתולה פלוגתתם בפלוגתא דר"כ ורבנן ובתוס' ע"א כי די"ל להס"ד דלרב חזקה דהשתא אלים ומכ"ש לפי דהסברתי לעיל שייך ג"כ אליבא דרב ועי' פנ"י והפלאה וקלרתי וא"כ ניחא דתוס' בכתובות הק' ומוקמי אחזקה ותי' דנגד זה איכא חזקת דייקא וזה ל"ה רק דרבנן ומאי פריך ביבמות אקרא דהכא לכן לא ת"ר דברי מהכי כגד חזקה משום דאיכא תרי חזקות אבל ביבמות דהשתא ודאי מת הא איכא חזקה דהשתא ושוב מהכי ברי ולכן פריך דוקא אליבא דרב דלדידי' בקידושין ע"ט שייך לומר כן ומשא"כ אליבא דרבא שוב ק' דמוקמי אחזקה כהכ"ל ודוק היטב:

(יא) **האמנם** די"ל לפי"ז בישוב ק' המרש"א במה דהתוס' הק' להמסקנא דכיסת לאו מעדי' ובאומרת ברי לי דהכה לכאורה אף דכאמר דכאן ג"כ ליכא רק חזקת א"א הא אי נשאת מועלות הכתובה דמספר כתובה כלמד וא"כ איכא כאן חזקת ממון ג"כ אמכם הא כודעים דברי הריטב"א בשלי"א בבית דלעולם אמו דכין רק על דבר העיקר ולא להמקתעף וכאן ג"כ אי נשאת ממילא כועלת הכתובה אולם הא לכאורה ק' בכאן הא לריכים לערף עוד אמירת ברי לי הוי כעד הלריך מגו ושבועה דל"מ כהראשונים בקידושין מ"ג אולם הטעם י"ל דהוי כעשאה"ל כיון דעדותן לאחד אינו מועיל והנה י"ל דאתיא כר"ע דק"ל בשלהי יבמות דע"כ ל"ל דו"ח כיון דאיכא כתובה למשקל וניחא לפי"ז מה דהק' המפורשים בהא דתי' דכאן איכא חזקת דייקא דבתוס' ב"ב ל"ב הק' דבכיסת וא"כ באו עדים הא ליכא חומר בסופה דהא כיסת ע"פ ב' עדים ומותרת לחזור לבעלה לר"ש אמכם הא עתה לאחר דב"ע דייקא ועי' ח"ל ס"ג אולם הא לא דייקא רק אי עכשיו איכו חי ושוב ליכא חומר ושמא מת הבעל לאחר הכשואין ושוב אסורה לבעלה השני ומדין קוטה דאסורה לבועל ואף דלבעלה הראשון מותרת דהוי כאכוסה דכיסת ע"פ עדים להבועל אסורה כהתוס' ר"פ כשם ועי' בב"ם סי' י"א אמכם לפי דכי דע"כ אתי אליבא דר"ע ולעיל בסוגיא דחופה לפסולות הבאתי החח"ם דלר"ע בלא אסורה לבעל איכה אסורה לבועל וא"כ כאן דעיקר הא דמהכי כאן הוא משום דלי"ב דו"ח ומשום דאיכא כתובה למשקל וא"כ הוי כדכו תיכף על הממון ואיכא תרי חזקות ולכן הק' התוס' רק בהא דמוקי בכיסת ובאמירת ברי וק' דהוי עשאה"ל וע"כ כר"ע וא"כ איכא ב' חזקות ול"מ ברי וכן לפי דכי לעיל בס"ד דלר"ע בכזיר מ"ח דשני לי' בין חד לתרי שייך הריב"ש וניחא לפי"ז מה דהק' אריב"ש מכ"ד עי' יבמות קי"ט באשה שהלך בעלה ומולין פ"ו בשחט חש"ו ומכ"ד ולהכ"ל ככון ודוק:

**אולם** י"ל דאף דבכאן איכא ג"כ חזקת חי ניחא ג"כ לפי דברי הכוב"ק סי' ל"ז באי' שהלך לסחורה אדעתא לחזור ולא חזר דתיכף כשלא בא כולד סי' מיתה ואתרע חזקת א"א ויש להקל בחשש שאלה דהא החשש דשאלה הוא כנגד החזקה דכל שתחת ידו שלו אך החזקת א"א אלים וא"כ כאן דאתרע אחזקת א"א בלא"ה ל"ח לשאלה ע"כ והנה בהך חזקה דביד האדם שלו י"ל דהא אין אנו דכין עתה אזה והוא כסברת הרמב"ן בגיטין ס"ד דהיכי דלא דכין כ"ש לאוקמי אחזקה ולכן לא מוקמינן הקרובות אחזקת פנויות וכאן נמי כן ועוד כיון דבלא"ה מת ובעת שהי' חי לא דכין ועתה מת וס"ס לאו שלו ואי ושל היורשים הוא וי"ל דזה חשוב ככ"מ ולפי"ז יש לדבר בתק"ע ולחלק בין היכי דההורג לפנינו שייך הכ"מ על הבגדים או ליכא לפנינו ואכ"מ ומה דכי דחזקת א"א אתרע בזה י"ל דהא יכול לתלות סיבת איחורו מחמת מניעה דחולה ולא אתרע חזקת א"א אמכם עכ"פ החזקת חי אתרע וכהתוס' פסחים ל"א וכוב"ק ל"א וא"כ כאן נמי לאחר דאומרת ברי לי דאלו הי' קיים הי' בא ועכ"פ אתרע הח"ח ולא כבאר רק חד חזקה שוב ל"ק ק' התוס' כדברי הרשב"א ומהרש"א ודוק:

(יב) **ועוד** נראה לתרץ ק' התוס' ביבמות ק"כ דלרבא תקשה הברייתא דמלאו קשור או בכים או בטבעת כיון דלדידי' סמכין ל"ד דהנה הבאתי ק' הכודב"י דמה מקשה מגט המיתה דהא במיתה איכא ב' חזקות חזקת חי וחזקת א"א אמכם הא לאיש הזה דכמלא עתה הי' לו ג"כ חזקת חי וק"ם אתה מוליא לאי מחזקה והכה בדברי הב"ם סי' י"ז ס"ק פ"ד דלאים אחר ל"ש לדון אחזקה כבר כתקשה בכוב"ק סי' ל"א אמכם י"ל כיון דלכל אי יש חזקת חי וע"כ אי מת לפניכו ואיכא ק' לכו שוב מהכי הסמכים לברר מי מת אמכם הא מליכו בב' כיתי עדים המכחישים זא"ז דאיכא ג"כ חזקה הסותרת ומ"מ מוקמינן כ"א אחזקתו לר"ה בשבועות מ"ז אולם להבין שיטתם דבשבועות מ"ז דתמהו אר"ח דס"ל בהדי ספ"ם ל"ל ואמאי לא מוקמינן כ"א אחזקה י"ל דפליגי בזה אי חזקה הוי בירור או ס' וגזה"כ דהכה אי לאו בירור שייך לומר אף דעכ"פ כת אי פסולים מ"מ בפ"ע מוקמינן אחזקה כיון דלאו בירור הוא משא"כ אי הוי בירור ל"ש לומר כן ורואיתי שוב מהגאון בעל שו"ת חמדת שלמה חיו"ד ס"ד בפי' על דברי התוס' חולין י"א דהקשו אי ילפינן חזקה מנגע מכ"ל היכי דאתרע ומכ"ל היכי דאיכא הרתי דסתרי ותרלו דגם בנגע משכחת בכהה הכגע ע"כ ותמוה דעיין ק' מכ"ל ופרש היכי דסתרו י"פ דאי חזקה הוי בירור ל"ש היכי דסתרי וכן באתרעי משא"כ אי הוי מטעם ס' ולכן תרלו דבנגע משכחת אתרעי ג"כ ושוב ע"כ לאו ודאי דהא רעותא לפניך וא"כ אפילו בסתרי שייך ג"כ החזקה והנה לפי"ז אפילו להשיטות דחזקה דאתרעי הוי ג"כ חזקה מ"מ לא הוי רק בגדר ס' ועי' חדוש' מהרי"ט קידושין י' ובס' שע"ת מאסף שיטת הראשונים בענין זה ועפי"ז י"ל דלר"ח דס"ל בהס"ם ל"ל הוא דס"ל דחזקה הוי מחמת ודאי ולכן בסתרו החזקות ל"א ור"ה ס"ל דחזקה הוי מטעם ס' ולכן ל"ק ק' התוס' ביבמות פ"ח דמוקמי אחזקה כיון דשם מת אח"כ ואתרע תו לא הוי רק ס' וא"כ יתכן שוב דכאמן בטבעת ברי כמרש"א הכ"ל ולפי"ז ככון ק' התוס' דלרבא קשה ממלאו בגט ולהכ"ל לפי דברי התוס' שבועות שם דרבא דס"ל עד זומם חדוש דס"ל כר"ה וא"כ שוב לדידי' חזקה מטעם ספק ושוב שייך ג"כ החזקת חי והוי ב' חזקות ול"ק ק' הס"ם כהכ"ל ודוק:

## סי' יג.

קכקן בסוגיא דסמכים ובסברת רש"י ז"ל יבמות.

(א) **ובאופן** אחר י"ל ע"ד החדוד והפלפול ק' התוס' ביבמות

ביבמות ק"כ דלרבא דמוכיס דרבנן תקשה לי' הברייתא דמלאו קבור בכיס אליבא דמאן ונראה דהנה שיטת הב"י והריטב"א ומובא בב"ש דלמ"ד סמכים דרבנן אפילו בכלים דלא מושלי איכשי ג"כ חיישינן לשאלה כיון דבעינן סי' מובהק ביותר ומשמע כן ג"כ בהא דפסקינן דקד"א מחמור בסמני אוכף והראשונים הקי הא יכול לאוקמי בסימן מובהק דאפילו אי קד"ר מהדרינן ולשיטה הנ"ל ניחא וכ"כ אולם בנוב"ק סי' ל"ב תמה תמהון גדול דלשיטתם אכתי חמור בעידי אוכף היכי מהדרינן ניחוש לשאלה ול"ש הרן הש"ס דאוכפא לא שאילי איכשי דאי קד"ר אפילו בכלים דלא מושלי איכשי ג"כ חיישינן ונראה דהנה המפורשים הקי לשיטת רש"י ז"ל יבמות ל"ח ורשב"א ז"ל ב"ב קכ"ח גבי סי' ויבם דאמרינן אין סי' מוליא מידי ודאי ופרש דהספק סי' אי יש לו כלל בהנכסים והיבם ודאי אית לי' מקלת לכן אין סי' מוליא מידי ודאי דלפ"ז היכי שייך כאן חשש שאלה כיון דהאוכף ודאי שלו שוב הוי מוחזק לענין החמור ג"כ:

(ב) **איברא** דבמק"א ביארתי סברת רשב"ם הנ"ל דהיכי שייך אי הוא מוחזק במקלת נכסים דהאחר ג"כ מודה בו יהי' לו כל הנכסים דהא בכל סי' מוליא מידי ודאי הוא דאם נתפס הסי' יוליאו מהודאי כמו גבי חבר במת והניח מגורה מלאה פירות דנפסקים בי' וכי"ב כי המאור בחולין י' לענין עלם ודאי פוגם עור סי' פוגם סי' לא פוגם דל"ש אין סי' ספק מוליא מידי ודאי דהא יל"ר דעור פגמו מעיקרא ואתי עלם ואוסיף בי' כמי בהפגם ואין זה מוליא מהם וה"כ ל"ש לומר כן כיון דאין הסי' מוליא מידי ודאי דתרווייהו יכולים להיות וכדתמהו. שם התוס' וכן תמהו שם על רשב"א בב"ב קכ"ח דפי' גבי כפל הבית עלי' ועל אמו אלו ואלו מודים דיחלוקו ופי' דיחלוקו יורשי האם דהוא אחי האם מאבי' עם יורשי הבן אחי הבן מן האב ראובן ולא פי' יורשי האם אחי הבן מהאם דהיינו בכיונן דא"כ ה"ל בכיונן ודאי ואין סי' מוליא מידי ודאי כהנ"ל. ותמהו מהמשנה דב"ב קנ"ז בכפל הבית עלי' ועל אבי' או עלי' ועל מורישיו והיתה עלי' כתובת אשה ובע"ח ומשיק דיורשי האב אחי הבן הרי דאף דיש לאב בנים אחרים לא חשבינן להו ודאי וכן הקי מצ"ק עי' גבי אחים שחלקו ובא בע"ח ונטל חלקו של אי מהם דהרי"א דנוטל רביע בקרקע ורביע במעות מפום הסי' אי כיורשים הוי אי כלקוחות אף דזה מוחזק במקלת וכן תמהו מבי אוחזים בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חלי' שלי דנוטל רביע אף דהוי ודאי במקלת והנה בישיע"ק או"ח סכ"ע בשם בנו הגאון ז"ל הקי לפי סברת רש"י ז"ל מכתובות ע"ו בשלא תיכוק מושלך דמחלה על מחלה ישראל וכ"מ דאי נגח תורא דידי' לתורא דידן דפלגא משלם ואידך פלגא אמר לי' אייתי ראי' דישראל וכו' והא בפלגא דנכסים ה"ל ודאי ואין סי' מוליא מידי ודאי ובחולין פי' ברש"י ז"ל ד"ה לא משכחת לענין מתנות בלבי הבא על התייסה דלרבנן חייב מיהא בחלי מתנות ממ"כ דס"ל מקלת שה ואידך פלגא אימא לי' אייתי ראי' דאין חוששין ע"כ ובלא"ה תמה לסברת רש"י יבמות הא במקלת מוחזק מיהו יש לחלק בין סי' דדיכא יכנודע המ"ל דלא מוקמינן אחזקה דלא ישתנה בשביל זה הדין ובבכורות ני' בחמורה שלא בכרה וילדה שני זכרים ואמרינן דלא כרי"ג דס"ל אפשר לצמצם ובתשובות אב"ל סי' קל"ט פלפל לפי סברת רש"י הנ"ל בלא"ה לא אתי כרי"ג כיון דלדידי' ברא"כו דילאו בב"א צריך ליתן שניהם וא"כ שייך א"ס מ"ו כיון דהד צריך ליתן לו ע"ש ובגיטין כ"ח בסיקריקון מובא ירושלמי דאם הבעלים אומרים דהי' בידם ליקח והלוקח מכחישם דקרקע בחזקת הלוקח ראיתי נהקי' לסברת רש"י הא הבעלים מחקים כיון דנותן לבעלים רביע בקרקע כבש"ס שם

ומה שיש לפלפל עוד לפ"ז יבואר עוד ולכן כתבתי בסברת רש"י ורשב"א דסברתם ל"ש רק בירושה לפי דקיי"ל בגיטין מ"ח ובבכורות דאחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין ביובל וא"כ לפ"ז הא אי איכא עוד יורש אי הא כ"מ על חלי שלו ג"כ כיון דחשוב כמכירה ושייך חזקת מר"ק ובאה"ז ב"מ כ"ח מחלק הא דחיישינן לשאלה ולא חיישינן בכלים דלא מושלי איכשי למכירה דבמכירה אוקמינן אחזקת מר"ק ובח"מ באה"ע סי' י"ז ס"ק מ"ב דכי דחיישינן למכירה כבר תמה בנוב"ק סי' ל"ב מהסוגיא דכיס וטבעת לא מושלי איכשי ובפרט לשיטת רש"י ז"ל בגיטין מ"ז גבי ישראל וכותי שלקחו שדה בשותפות דטבל וחולין מעורבין זב"ז דבכל חטה חלי' טבל וחלי' חולין ולאחר שחלקו ישראל הלוקח לריך לעשר מכי' ובי' ולא ממנו על טבל. אחר דה"ל מחיוב על הפטור ע"ש וא"כ לפ"ז הא כ"מ עתה בכל הנכסים שלו דמעורב בו חולין חברו וע"כ דחשוב כמכירה וא"כ כ"מ עתה לחלקי ג"כ לכ"ד לכן שייך אין סי' מוליא מידי ודאי כיון דכ"מ לחלקו ג"כ והנה לפ"ז ממילא יש לחלק אי הודאי דמוחזק במקלת נכסים אי הוא יורש אי שייך לומר סברא הנ"ל אבל אי בלא"ה הודאים מרובים וס"ס אתה לריך לבוא לברירה שוב לא שייך סברא הנ"ל והנה בהא דנשאל הרשב"א ורבותי' שבלותיר ע"ש הלויר באריכות דמיירי דהיורש הי' רק בכיונן כנגד ראובן שוב שייך שפיר סברא הנ"ל והנה בסי' ויבם דמיירי ג"כ באחד כנגד חד שייך הסברא הנ"ל ותבין לפ"ז הא דמחלק לדרב משרשיא ועיין ולכן יסתלקו עתה כל הקושיות מהא דבני מורישי' ל"ק כיון דהיורשים רבים שוב ל"ש סברא הנ"ל וכן מהא דבע"ח בא ונוטל חלק של אי מהם דג"כ הי' רבים ובלא"ה הא מספקינן שם אי אחין כלקוחות וכן קי' מב"מ דזה נוטל רביע וכן מכתובות ע"ו הנ"ל כיון דזה ל"ש רק בירושה ורק אי אין ברירה וכמון:

(ג) **ובש"ם** גיטין מ' ת"ר עבד שהביא גיטו וכו' איבעיא להו כל נכסי קנוין לך מהו אמר אביי מתוך שקנה עלמו קנה נכסים, א"ל רבא בשלמא עלמו ליקני מידי דהוי אגט אשה אלא נכסים לא ליקני וכו' הדר אמר אביי מתוך שלא"ק נכסים ל"ק עלמו וכו' אלא א"ר אח"ז ואח"ז וכו'. כמאן כר"ש דלא פלגינן דבורא בהכותב נכסיו לעבדו אי ילא ב"ח ע"ש הסוגיא. והנה המפורשים תמהו דאמאי נקט בעבד שהביא גיטו ולא בשליח ועוד תמהו דאמאי אי לא אמרינן פלגינן דבורא קנה גם הנכסים אדרבה ע"י גרעון הקנין יתבטל כולו והדעה דבקני את וחמור קנה כולה כדחה כדחה בחו"מ ר"ג ור"ע ועוד תמהו על הלשון דרבא מד"ה אגט אשה מיותר תיתי מהאי תיתי עיקר הוא על הנכסים דלא ליקני ע' ט"ג ובתוס' תמהו דהא דהדר אביי דהא אביי סבר לא פלגינן דבורא וברשב"א תמה דמה הביא מהכותב כל נכסי' הא י"ל דר"מ ג"כ ס"ל פ"ד ולכן בשייר קרקע כ"ש לא ילא ב"ח דיל מדכחית לשיורא שייר כמי העבד ובר"ן תמה דמה שייך בכל נכסי קנוין פ"ד דמכל הש"ס כיון דהכא עיקר דינן לענין כאמנות השליח על בפ"כ אי ג"כ על הנכסים ול"ש כאן הא אי יקנה זבל"ז ע"ש ועוד כמה קי' ברשב"א ומפורשים:

(ד) **אמנם** י"ל דהנה לכאורה לסברת רש"י ז"ל דמוחזק במקלת נכסים שייך א"ס מוליא מ"ו וא"כ כאן כיון דרק סי' לנו על הנכסים ובעבד ודאי והנה שייך דיהני על הנכסים ג"כ ואף לדעת זקני ז"ל בקלה"ח סי' רמ"א ופ"ח דאי דנין על העבד כנגד רבו לא הוי עבד מוחזק הא כאן דנין על נכסים והנה אף לדעת הריטב"א ז"ל בב"מ דמחלק בין סי' ויבם דשייך הך סברא כיון דשניהם אין מוחזקין בנכסים משא"כ בבי אוחזין בטלית דמוחזקין

דמוחזקין וכאן הרב מוחזק בנכסים אולם הא כאן איירי בשטר והנה נודע דבשטר אמרינן מיגו להוציא כמו בשטראי עי' ש"כ פ"ב ומבואר בנכה"ג הטעם דהא דכי בתוס' סוטה כ"ה דבש' שטר לא חשיב כגבוי מ"מ הלוה ג"כ לא חשיב מוחזק ועי' תומים פ"ב משום שערך בידי מאי בעי ועוד י"ל לפי הנודע סברת הר"ש גבי ס' מים שאובין דהיכי דמה"ת ילא מחזקה ל"ש לאוקמי אחזקה אף מדרבנן והנה מבואר לעיל דף ג' דמדאורייתא לא בעי כלל קיום דעה"ח עה"ש וכו' ורק מדרבנן ולכמה שיטות אפילו אי הבע"ד טוען מזויף ג"כ א"כ ועי' שיטת ר"א הכהן ובש"כ ס' מ"ו לענין קיום כת"י אי מה"ת צריך קיום ע"ש וא"כ ל"ש חזקה כלל וי"ל לכאורה דזה סברת אביי דמתוך שקנה עצמו קנה נכסים משום א"ש מוציא מידי ודאי ולרבא י"ל דהנה המרי"ט ז"ל נסתפק בא' שהקנה לחברו בית ונתן השטר מתנה בתוך הבית עצמו אי קנה דאף דמה"ד אין יכול לקבל השטר ומתנה בביתו של חבירו מ"מ אמרינן שטרו וחצרו באים כא' כמו בגט וזקני בס' ר' דחה זה וכי דל"ש לומר כן רק בשיחרור או בגט אשה דא"ל מדאורייתא זכי' דהא אין זכי' בע"כ ורק דלריך נתינה שייך לומר דבכ"א אבל במידי דבעי זכי' ל"ש לומר כן ולכן נה"ט לא אמרינן דמהני ג"ם אפילו של"ש מטעם קנין כסף ומתנה דמקנה להעבד דמשום מתנה שוב בעי זכי' ועבד אין לו יד לקבל מתנה ע"ש והנה לפי"ז ק' כאן בכתב לו עצמך ונכסי' דלענין הנכסים הא ה"ל שטר מתנה ועבד אין לו יד לקנות כלל רק לענין שיחרור אמנם ע"כ צ"ל דמקודם קונה השטר שחרר ושוב אי נשתחרר הא שוב י"ל יד לקנות הנכסים ואיכו בב"א ועי' ט"ג וא"כ י"ל לפי"ז דל"ש כאן סברה הנ"ל דא"ם מוציא מידי ודאי דזה ל"ש רק אי דכין על שניהם בב"א אמרינן כיון דמוחזק במקלת על השאר ג"כ הוי ודאי אבל כאן הא בעת דאנו דנין על הנכסים כבר העבד קנה א"ע ואין דנין עליו ל"ש סברא הנ"ל ונחמד עתה לשון רבא בשלמא עצמו ליקני מ"ד אגט אשה אלא נכסים ל"ק מ"ד אג"ם והיינו דהא כאן איירי בעבד שהביא בעצמו הגט ושוב ע"כ צריך לאתוי להטעם דגיטו וידו באים כאחת דע"י אחרים א"ל לבוא לגיטו וידו באים כאחת כבש"ס קידושין כ"ג דרשב"א סבר בשטר ג"כ ע"י אחרים ולא ע"י עצמו ועי' בקלה"ח ס"ר דלדד לפי"ז דשל"ש בע"י אחרים מהני מדין מתנה ועי' בר"ן פ"ב דקידושין דהסביר הא דלרשב"א דלא ס"ל סברא זו דבאים כאחת אמאי מהני שטר ע"י אחרים הא כ"מ דלמ"ע לא משוי שליחא דלרשב"א ס"ל ג"כ סברא הנ"ל דגיטו וידו בכ"א והא דא"י לקבל בעצמו משום דבעינן שיוליא הגט לרשות שאש"ל ולכן מהני ע"י אחרים ועי' ט"ג גיטין מ"ב ולפי"ז זה כוונת רבא כיון דעלמו דקנה הוא רק בשביל דדמי לגט אשה דל"ב זכי' וכהנ"ל וע"כ קני עלמו מקודם ואח"כ הנכסים מ"ד אקיום שטרות דעלמא שוב ל"ש כלל סברא דא"ם מוליא מידי כהנ"ל ואזה הדר אמר אביי מתוך של"ק נכסים ל"ק עלמו דלפי"ז ע"כ ל"ל דעלמו ג"כ ל"ק כיון דלא פלגינן דבורא אמרינן דהוי כאלו הותנה דלא יקנה עלמו רק אי יקנה נכסים ואי ל"ק נכסים הא ע"כ עלמו ג"כ לא קני כיון דע"כ ל"ל דהשחרר יהי' מקודם ואח"כ המתנה דאל"כ אין לו יד לקנות הנכסים ואי נאמר דהתנאי הוא דלא ישתחרר רק אי יקנה נכסים וממילא ע"כ בשעת הקניית נכסים נגמר השיחרור ואין לו יד מעיקרא כלל עלמו ג"כ ל"ק ועוי"ל דנה"ט נמי ממילא עלמו ג"כ קני כיון דהוי רק ס' דהנה הא דאמרינן יד בעל השטר על התחתונה מבואר בחו"מ ס' מ"ב דזה רק אי לא יבטל כל השטר ע"ש וא"כ כאן הא יבטל כל השטר וא"כ לפי"ז מנ"כ אי הוי כב"א דאי נגמר אח"כ המתנה נשתחרר למפרע שוב שייך סברא הנ"ל דא"ם מוליא מידי ודאי ואי לא הוי כבב"א שוב הוי ע"כ עלמו ג"כ לא קנה ושוב בה"ג ל"א יד בעה"ש על התחתונה כהנ"ל ואזה פליג רבא וס"ל ס"ם פ"ד ולכן מייתי שפיר עתה כמאן כר"ם בהכותב כל נכסי' לעבדו ושייר קרקע כ"ש ופליגי ר"מ ור"ש והנה לכאורה קשה הא עיקר הס' דשייר ג"כ לעבד הוא מדכתיב לשורא ושייר הקרקע והנה כאן ע"כ ל"ל ג"כ דאיירי באופן הנ"ל דהנכסים ל"ק רק אי מקודם נשתחרר דבמידי דבעי זכי' ל"א הסברה דשטרו וידו בכ"א ובפרט לפי דברי הר"ן הנ"ל דאפילו על ידי אחרים בעינן ג"כ להך סברא דגיטו וידו בכ"א וא"כ העיקר הס' כלמא רק מהא דשייר קרקע ובהשיור דקרקע ע"כ ל"ל דמקודם נשתחרר וא"כ ל"ש כלל לכאורה הפסד לעבד וקלרתי ולכן ס"ל לר"ש דלעולם ילא ב"ח ומה"ט ושוב ל"ש הסברא הנ"ל דא"ם מוליא מידי ודאי כהנ"ל והא דהא דמתוך דל"ק עלמו לא ס"ל לרבא ומה שיש לדבר בכאן מענין תנאי בשחרר כיון דה"א ע"י שליח דהמשחרר עבדו עובר בעשה ומענין תנאי סותר למעשה אכ"מ ועוד יש להרלות לפי הנזכר לעיל בהסוגיא באופן אחר ואכ"מ דלא באתי רק לסברת רש"י ורשב"ם ז"ל ב"ב קכ"ח ודוק היטב אמנם לפי דהסברתי סברת רש"י ורשב"ם דל"ש סברתם רק לענין ירושה דהכ"מ הוא על חלקו שלו ג"כ שוב ל"ש גבי עבד ג"כ סברא הנ"ל אמנם י"ל אי לא פלגינן דבורא ול"ק עלמו ג"כ שוב הוי ככ"מ על חלק המוחזק ג"כ וקלרתי:

(ה) **ונחזור** להסוגיא דסמכין בישוב ק' התוס' מהא דלרבא תקשה הברייתא דמלאו קשור כמאן

כיון דסמכין דרבנן הנה הבאתי ק' המפורשים לשיטת רש"י ז"ל. דמוחזק במקלת שייך הסברא דא"ם מוליא וא"כ כאן אמאי חיישינן לשאלה כיון דהאוכף בודאי שלו שוב החמור ג"כ שלו והנה אף לפי הסברתי דבאין כ"מ לחלקו ל"ש סברא. הנ"ל מ"מ לפי דברי התוס' ב"מ ק"ג ד"ה פרדיסי דבמטלטלין דיכול להבריחן בחזקת השואל הוי ויד המשאיל על התחתונה ועי' בתוס' כדה כ"ח ד"ה לענין דיכא דלא כ"כ ובקלה"ח לזקני ס' ר"א אי יכול המשאיל להקדים והביא מתוס' ב"ק עי' דהוכיחו דפקדון יכול המפקיד להקדים מדמחייב הגונב מהמפקיד כפל וגונב מן הגנב פטור וא"כ הא מוכח בב"מ ל"ד בבעיא דשותפין ששאלו דגונב משואל חייב כפל ה"ה דיכול להקדים ע"ש אמנם יש לחלק בין פקדון לשאלה לפי דברי הרא"ש בפ"ק דפסחים דהמפקיד עובר בב"י דהשאיל לו המקום קרינן שפיר ביתו וכדברי הרשב"א ב"ב פ"ה דרשות הנפקד קנוי למפקיד ועי' בא"ז ב"מ פי המפקיד גבי שילם ולא רלה לישבע ועי' קלה"ח ונתיבות ס' קפ"ט על דברת הטור ותשובות מהרי"ט וא"כ לפי"ז שייך לחלק גבי פקדון יכול להקדים דנשאלו לו הרשות וקרינן ביתו דהמפקיד אמנם י"ל ג"כ גבי שואל לדברי המ"ל בה"א דמוח"ז לא הוי דבשלב"ל וגבי שואל בודאי יחזור לו לכן יכול להקדים משא"כ בגנב וכן לשיטת הא"ז ב"ק דאף דנגזל א"י להקדים אי יבוא לרשותו קדים למפרע ואכ"מ וא"כ לפי"ז הא כ"מ ג"כ על החלי דאוכף דאי כימא דהוי כשאלה הא מוליא ג"כ מחזקת מר"ק וא"י להקדים משא"כ באבידה קודם יאוש בודאי שייך לומר סברת הא"ז ב"ק ל"ג ועוד יש כ"מ ואף לדברי הריטב"א דלא שייך הך סברא רק אי אין מוחזק אולם לפי שיטת התוס' כתובות ט"ו דבאבידה אזלינן בתר רוב ול"ש חזקה ועי' נוב"ת ס"ס ותוס' ריש ב"מ דנפקד תופס בחזקת שניהם ועי' תוס' ב"מ כ"ה גבי ס' הניח לא יטול ואם נטל לא יחזור:

(ו) **ומה** שי"ל בישוב ק' הנ"ל והוא דלענין חזקת מר"ק ע"י סמנים ל"ש לומר א"ם מוליא מידי ודאי כיון

דמעיקרא לא הוי ידעינן דהוי שלו ע"י עדים ורק ע"י סמנים הוי כחזקה שלא נתבררה בשעתה דמעיקרא לא הי' ידעינן

ידעינן שהוא שלו ורק עתה ע"י פיו הוי כדברי התוס' חולין י"א גבי גבינות שנעשו מבהמה שנמלאת טריפה דל"ש לאוקמי אחזקה בחיותה י"ב חודש כיון דלא נתבררה בשעתה ובתשובות כונ"ק סי' ל"א כתב כעין זה בפי' התוספתא בפלוגתא דר"מ וחכמים בנגע בא' ואין ידוע אם חי אם מת והשכים ומצא מת דר"מ מטהר וחכמים מטמאין וקתני בתוספתא שאם ראוהו חי מבערב אף חכמים מטהרין ותמה דמה בכך דראוהו חי והכי אי לא ראוהו לא הי' לו חזקת חי פ"א וכתב דלכן בעינן דראוהו חי כיון דידע מעיקרא הוי כחזקה שנתבררה פ"א משא"כ אי לא ראוהו חי הוי כחזקה שלא נתבררה ע"ש דהאריך לפי"ז בדברי הב"ש סי' י"ז ס"ק פ"ד וא"כ לפי"ז כיון דלא נתברר מעיקרא רק ע"י סמנים לכן הוי כחזקה שלא נתבררה ובפרט ע"י סמנין דל"ה כ"כ כודאי שלא נתבררה ולפי"ז מגילא ניחא ק' הנוב"י בס' ל"ב לשיטת הב"י והריטב"א ז"ל דאי סמנים ל"ד חיישינן אף בכלים דלא מושלי אינשי דלפי"ז חמור בעדי אוכף היכי מהדרינן כיחוש לשאלה ול"ש לומר דאוכף לא מושלי אינשי דמסקב לחמרא דאי סל"ד הא אף בכלים דלא מושלי חיישינן לשאלה ולהנ"ל הא אי הי' עדי אוכף ושוב הוי חזקה דנתבררה בשעתה שוב לא חיישינן לשאלה משום א"ם מוליא מידי ודאי:

(ז) **והכי** נאמרו הדברים עתה ביסוב ק' התוס' לרבא דס"ל דאליבא דכ"ע סל"ד ברייתא דמלאו קשור בכיס כמאן ולדברינו נכון לפי דכי' דעיקר דל"ש בסמנים א"ם מוליא מידי ודאי כיון דהוי כחזקה שלא נתבררה בשעתה וא"כ לפי דברי המעיין החכמה על תרי"ג מצות במצות יוכ"פ בפי' אחרי בדברי התוס' דבתר חזקה דלא נתבררה לא אזלינן תלוי אי ילפינן חזקה מקרא או מהילכתא דרק אי ילפינן חזקה מנגע דאדכפיק ואתי בליר לי' שעורה וע"כ דאזלינן בתר חזקה בעינן חזקה דנתבררה כמו שם משא"כ אי ילפינן חזקה מהילכתא ע"ש וא"כ הא בחולין י' בהא דילפינן חזקה מנגע התקיף ראב"י ודילמא כגון שילא מאהורי' ואמר אביי שתי תשובות בדבר ורבא מתרץ ק' אביי וא"כ שוב לא ידענא חזקה מנגע וע"כ מהילכתא ועי' תוס' חולין י"א ד"ה מנא ובמרש"א שם וא"כ ניחא ק' התוס' לפי דברי התוס' בב"מ כ"א ד"ה וכמה ובכ"ד דהיכי דמקשה שתם ואח"כ מכר שם המתרץ הוא הי' המקשה ג"כ וא"כ כיון דביבמות ק"כ אקושיא דמלא בכיס אביי מתרץ ולכן הוא הי' המקשה ולדידי' שייך שפיר להוכיח דכיחוש לשאלה כיון דהוא יליף חזקה מקרא אבל לרבא דיליף חזקה מהילכתא ואף בלא נתבררה ג"כ אזלינן שוב בלא"ה ל"ל דכיחוש לשאלה דיוקשה ק' הנ"ל לשיטת רש"י ז"ל כימא א"ם מוליא מידי ודאי והא דאמרינן חמור בסמני אוכף היכי מהדרינן ל"ק להך ליסנא דרבא דסל"ד וכן ביבמות ק"כ ועוד י"ל לפי דהסברתי לעיל הסברא דל"א רק היכי דהכ"מ על המקלת וכאן כ"מ אי אמרינן דמטלטלין בחזקת השואל קאי וזה רק לשיטת רבא בב"מ ק"ג ברפיק בהפרדיסא ודוק היטב והדברים נכונים ע"ד הפלפול והחדוד:

## סי' יד.

ולפי הנ"ל יש לפלפל בסוגיא דמודה במקלת.

(א) **והנה** בש"ס ב"מ ג' אמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה במקלת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בע"ח וכו' והנה הראשונים הקשו לשיטת הר"י הלוי דמגו לאפטורי משבועה לא אמרינן הא זה הוי מגו לאפטורי משבועה עי' ר"ן שבועות פ' שבועות העדות ובפשוט י"ל ונקדים פסק הרמב"ם ז"ל פ"א מהש"כ דתקפו כהן אין מוציאין מידו ותמהו דהוא כנגד הסוגיא דמליעא ו' דהביא ראי' מהספיקות ככנסין לדיר להתעשר ואס"ד דאין מוציאין נמלא זה פוטר ממונו בממונו של כהן עי' שו"ת הרשב"א סי' ש"א ובתו"כ ומהש"כ ובתומים והנה לכאורה י"ל לפי שיטת רש"י ז"ל ביבמות ל"ח הנ"ל דהיכי דמוחזק במקלת הנכסים שייך אין ספק מוליא מידי ודאי ומוחזק בכל הנכסים וא"כ כאן כיון דס' בכורות אסורין בגיזה ועבודה הא כבר עכ"פ חל קדושת בכור לענין זה אף דדחינן לעיל דקדושה הבאה מאלי' שאני מ"מ עכ"פ חל קדושת בכור קלת וכהי אי עוד לא תפס הכהן ל"ש לומר דהכהן חשוב כמוחזק כיון דיכול ליתנו לכל כהן שירלה ויל"פ לפי"ז ביסוב דברי רבינו אולם לפמ"ש בפירש דברי רש"י ז"ל יש לדחות וכן כאן ל"ש מוחזק דכהן משום גו"ע ואקלר:

(ב) **אמנם** בפשוט י"ל דהכא בב"י דחה לסייעתא דר"ח דאמאי חשוב זה ממונו של כהן הא עדיין לא תפס הכהן ואין זה ממונו אמנם י"ל דהכא הא לכאורה איכא חזקה דמעיקרא דהבהמה לא ילדה אמנם כנגד זה הא איכא חזקת חולין דמעי הבהמה הי' חולין עי' תוס' ב"מ ל"ט וחולין י' והכא עכ"פ ס' הוא ולכאורה י"ל כיון דתפיסה דבר קל הוא ומעיקרא הי' ס' ואי אח"כ יתפים והוי בחזקתו שוב מעיקרא הוי שלו ג"כ ועי' תוס' כתובות כ"ו ובמס"ל ס"א וכן לפמ"ש בתומים דשמא יבא הס' פט"ח בעשירי ויתננו לכהן להקריבו וממילא יתפסנו והוי מעיקרא שלו אמנם י"ל דזה דוקא אי חזקה מטעם ודאי הוא ועתה ודאי שלו ולכן מעיקרא ג"כ הוי שלו אבל אי רק מטעם ס' וגזה"כ די אי עתה הי' ממונו ולא למפרע והנה לפמס"ל דלרב הוי רוב ודאי דס"ל הולכין במאחה"ר ועי' פליתי' סי' ס"ג והנה כל מילי דמר עביד כרב וא"כ רבה ס"ל ג"כ כן ולכן אמר ר"ח לרבה תניא דמסייע לך היינו לשיטתך דוקא אבל להרמב"ם דפוסק כשמואל אין ראי' וכן י"ל לפי הנ"ל דהכא הק' דמאי ראי' מייתי מפדיון פט"ח לס' בכור דהא בס' בכור לא הי' לו חזקת מר"ק דתיכף כשנולד הי' הס' משא"כ בפדיון פט"ח הא קודם שהפרים הי' חולין ושייך חזקת מר"ק אולם הא עתה דתפסו הא הממון בחזקתו וזה י"ל דזה תלוי ג"כ אי חזקה ודאי וכן י"ל אי חזקת מר"ק הוי מכרעת לענין איסור ג"כ ועי' בקונטרס הספיקות לדו"ז וי"ל דתלוי ג"כ בהנ"ל ואקלר ודוק וניחא עתה ק' הראשונים על הר"י הלוי דמגו לאפטורי משבועה ל"א דהכא בפוסקים מבואר הטעם דמגו לא עדיף מרוב דלאו כ"א בדעתו טענת המגו ולכן מגו להוליא ל"א מה"ע דאהבאחה"ר ולכן לריך לישבע לברר טענתו דהוי כאיכא לברורי אמנם לרבה דס"ל כרב דהבאחה"ר ואמרינן מגו להוליא וס"ל דרוב הוי ודאי שוב ל"ש טעם הנ"ל וא"פ ודוק:

(ג) **ועד** הפלפול י"ל ביסוב ק' הראשונים הנ"ל ונקדים דהכא בתוס' שם הק' דמנ"ל דכופר הכ"ל פטור ואין לומר מדחייב שבועה בע"א ע"כ דכפ"ה פטור דהא י"ל דכ"מ בטענו בספק ע"פ העד והבעלים לא ידעו כלל וכודע למשכילים ומפורסים להלומדים בכאן ק' הגאון המחודד רר"מ ז"ל דאי כאמר דכפ"ה חייב שבועה הא לא יגויר כלל בטענו בס' ע"פ העד דלחייב שבועה דהא הברירה ביד הנתבע לשלם לו כטענת התובע ולאחר הפרעון יתבע אותו דפרע לו בחנם ויאמר השבע לי וכמו דפסקינן לענין שבועות היסת דלאחר הפרעון יכול לתבעו וישבע ויפטר וכאן א"י לשבע דהא א"י והוי מחויב שבועה וא"י ומשלם וע"א איכו מסייע לפטור משבוא"י לשיטת הרא"ם בב"מ דאין ע"א קם לממון ע"כ והוא קושיא מושכלת והנראה בכאן דהכא י"ל בטעם דמודה במקלת חייב שבועה ואי א"י לשבע משלם וחזינן

וחזינן דהתובע נאמן ביותר ע' בכתובות ק' פ"ב בכללי מגו ס"ק כ"ח הא יש לו להנתבע חזקת ממון וחזקה אין אדם מעיז ואף דשייך אשתמוטי הא יש לו חז"מ ג"כ והנראה דהנה לכאורה לסברת רש"י ז"ל הנ"ל דבמוחזק במקצת שייך א"ש מוציא מ"ו וא"כ במודב"מ הא התובע מוחזק במקצת המעות אולם הא בתוס' ב"מ הק' דלמאי חייב שבועה במוב"מ הא הוי כפירת שעבוד קרקעות ות' דמחל לו השעבוד וא"כ הא לא מוחזק בנכסים דידיה כלל ובמטלטלין ל"ש האי כללא וכן לסברת הריטב"א בב"מ דסברת רש"י ל"ש רק בלא מוחזקין שניהם וניחא לפי"ז מהא דאמרינן בשבועות מ"ז בב' כיתי עדים המכחישים דמלוה ולוה ושני שטרות יד בעה"ש על התחתונה הא מוחזק במקצת עכ"פ ולהריטב"א הנ"ל נכון ואף דשטר ל"ש להוציא ולכן אמרינן מגו וע' תומים פ"ב בסטרא' מ"מ ניחא כמובן:

(ד) **אמנם** אכתי י"ל לדברי התשובות מוצל מאש סי' כ"ו מתשובות מהבר"ב בא' שנתן לחברו דבר במק"א ששוה זה שיוליכנו למקום ששוה ב' זהובים ונאבד ממנו וא"י היכן נאבד ופסק כמ"ד דאם אבדו חושש מעל"ע של בדיקה ומשלם כמקום שהי' לו להביא והק' דהא פסקינן דתלינן שנאבד משעת הנחה ות' דגבי טבל איכא החזקת טבל וכן במקוה אבל כאן ליכא חזקת ממון כיון דש"ש צריך עכ"פ לשלם מקצת ל"ש חז"מ דהא ע"כ יצא קצת מחזקה וכן ראיתי להסביר לפי"ז דברי הש"כ חו"מ בל"א גבי חנוני על פנקסו דלהרמב"ם ז"ל כשמת החנוני או הפועלין נוטל בלא שבועה דל"ש חז"מ כיון דצריך לשלם עכ"פ לא' שוב ל"ש חזקה אמנם מ"ש הש"כ אי החנוני חשיד והחנוני והפועלים מכחישים זא"ז דהחנוני נוטל בלא שבועה מה"ט דל"ש שוב חז"מ ע' בש"כ סי' ל"ב ס"ק י"ד ל"ע הא כאן צריך לשלם שני תשלומין ותשלום א' מפסיד מביתו בחנם הא שוב שייך חז"מ אמנם להנ"ל אי צריך לשלם עכ"פ מקצת ל"ש חזקה נכון כיון דכאן עכ"פ תשלום א' משלם שוב ליכא חזקה וא"כ י"ל דמה"ט ל"ש כאן גבי מודב"מ חזקת ממון כיון דעכ"פ מקצת צריך לשלם ליכא החזקה:

(ה) **אמנם** יש לחדש דזה תלוי במחלוקת המרש"ל עם ז' ז"ל בקצוה"ח סי' ל"ד בטעם דהודה לגבי עצמו מהכי אי מטעם חיוב חדש או מגזה"כ דכי הוא זה דלשיטת מהרש"ל דטעם דאדם נאמן ע"ע הוא מצד חיוב חדש דמצד נאמנות הא קרוב פסול בין לזכות בין לחוב ואי מצד חיוב חדש הא שוב אין לומר טעם הנ"ל דליכא חז"מ להנתבע כיון דיצא קצת מחזקה דהא אין אנו דנין על חיוב הקודם רק מטעם חיוב חדש אולם אי נאמר כטעם זקני משום נאמנות ומגזה"כ שייך טעם הנ"ל דלכן חייב שבועה במוב"מ והנה ל"ע קצת לפי"ז בהא דילפינן בשבועות מ"ז דמשאיל"מ מהא דשבועות ד' תהי' בין שניהם ולא בין היורשין ה"ד אילימא חמשין אית לך חמשין ל"ל מ"ל הוא מ"ל אביהן הא לפמש"ל דלכן במודב"מ חייב שבועה אף דאית לי' חז"מ כיון דבמקצת מודה שוב ע"כ יצא מחזקתו קצת אמנם זה שייך גבי אביהן אבל גבי היתומים ל"ש סברא הנ"ל דאי חייב להבע"ח ונשתעבד עוד מעיקרא בחיי אביהן מקצת זה לבע"ח ולא הי' כלל של יתומים לאו מוציא מחזקתם הוא ולכן פטורים אמנם הא כאן ע"כ ל"ל דמיירי במחל השעבוד דאל"כ הא אין נשבעין על כפירת שע"ק ועוד די"ל דשייך בכאן בחזקת בני משפחה וע' בב"ב קכ"ד במעשה דבני ברק ובדף קכ"ו אי נכסים בחזקת יורשין או בחזקת לקוחות והבן:

(ו) **ונפן** עתה לק' הרר"מ הנ"ל בהקדם דהנה בר"ן שבועות מסביר הפלוגתא אי אמרינן משאיל"מ אי לא דאי נאמר דהשבועה לטובת הנתבע דבלא"ה הוא מחייב לשלם רק דהתוה"ק הקילה גבי' בשבועה ולכן אי א"י לישבע הדרן להדין דחייב לשלם אבל אי נאמר דהשבועה הוא לטובת התובע דבלא"ה הי' פטור ורק דהתורה הוצרכה לישבע לכן אי א"ל פטור ע"ש ונאמר דתלוי בהנ"ל בטעם דהודאה אי הטעם הוא משום נאמנות וא"כ ל"ש חז"מ ואיכא ג"כ חזקה דאין אדם תובע אא"כ י"ל השבועה הוא לטובת, הנתבע אבל להטעם דחיוב חדש הא שוב איכא חזקת ממון וחזקה דאין אדם מעיז וא"כ השבועה הוא לטובת התובע ואי א"י לישבע פטור וא"כ ניחא ק' הגאון הנ"ל לפמ"ש דלכן משאיל"מ משום דמוד"מ שוב אין לו חז"מ והשבועה היא לטובת התובע זה ניחא להמסקנא דכפ"ה פטור ורק מודב"מ חייב ע"כ ל"ל משום סברא הנ"ל דהא עיקר דילפינן דמשאיל"מ הוא מהקרא דשבועות ד' תהי' בין שניהם י"ל טעם הנ"ל וה"ה לכל משאי"ל אבל להס"ד דכפ"ה פטור ג"כ חייב שוב ליכא למימר טעם הנ"ל וע"כ ל"ל דהוא לטובת התובע ושוב משאיל"מ פטור וקצרתי ודוק היטב ונכונים הדברים:

(ז) **ויתיישב** בזה לכאורה ק' ההפלאה פ"ב דכתובות בהא דראב"י אומר פעמים שנשבע אדם על טענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי וכו' וחכ"א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור והק' לפי הס"ד דהש"ס בהמקין דמיירי בלא תבעו כלל הא בלא"ה פטור דהא לא קדמה ההודאה להתביעה ואנן בעינן קדמה תביעה ולהנ"ל ניחא דהנה י"ל טעם דבעינן קדמה תביעה לפי דהסברתי דלכן מוב"מ חייב אף דאיכא חז"מ כיון דיצא קצת מחזקה י"ל דזה שייך אי תובע לו ומודה הא מחמת התביעה מודה שייך דיצא מחזקה מחמת המקצת אבל או הודה לו מעצמו מקודם הא אין אנו דנין כלל על הא דהודה כיון דלא תבע כלל והוי כהילך לענין זה ועיקר דדנין רק על הנשארים שוב שייך חז"מ ולכן פטור וכתבתי דזה תלוי אי הטעם דהודאה משום נאמנות אבל אי משום התחייבות ל"ש דיצא מחזקה ולפי"ז ל"ב קדמה הודאה והנה שיטת רש"י ז"ל דבכפ"ה במקום דיכול להעיז חייב ושוב י"ל כטעם הנ"ל במודב"מ ובעינן קדמה הודאה דהא בכפ"ה איכא חז"מ אמנם הא התוס' הק' אשיטתו דלא תליא בא"י להעיז והביאו ראי' מדסברי רבנן בתבעו בנו דיכול להעיז אפילו ומ"מ פטור במגו דכפ"ה ע"ש וא"כ ניחא ק' ההפלאה דכ"ז מוכח כשיטת התוס' רק לפי המסקנא דאיירי בתבעו בנו ומ"מ פטור בכפ"ה וע"כ דלא כשיטת רש"י ז"ל ושוב י"ל טעם הנ"ל ולכן בעינן קדמה התביעה אבל להס"ד הא י"ל כשיטת רש"י ושוב אין לומר טעם הנ"ל וי"ל דל"ב קדמה תביעה ודוק היטב וכוון:

(ח) **והנה** יש ליישב בהנ"ל לכאורה דברי רבינו ז"ל בפרק ג' מהלכות טוען דאם תבעו חטין והנתבע א"י אם חטין או שעורין חייב בשעורין והראשונים תמהו דהוא כנגד הש"ס ב"ק ל"ה לענין ב' שוורים דהתקיף ר"פ מהסיפא דהי' אי גדול ואי קטן ניזק אומר וכו' נימא תיהוי תיובתא דרבה דאמר טענו חטין והודה לו בשעורין פטור אף דשם טוען ג"כ שמא וע' בנו"כ שם ולהנ"ל י"ל דהנה בתומים הסביר דברי הרמב"ם ז"ל דלכן חייב בא"י כיון דקיי"ל שעבודא דאורייתא הא אפילו אי אינו חייב אלא שעורין הא השעבוד הוא ג"כ על החטין דהא כל נכסיו משועבדים והנה הטעם דטענו חטין והודה בשעורין פטור הוא משום דמחל לו השעורין וא"כ כאן הא ס' לו והוי כא"י אם פרעתיך דהא השעבוד הי' על החטין ג"כ ע"ש אולם אי נאמר בהטעם דהודאה משום חיוב חדש הא י"ל דל"ש דנשתעבדו החטין בעבור השעורין כיון דעיקר הטעם הוא משום חיוב ומתנה ולא משום הלואה וכעין זה מצאתי בס' לה"ח והנה כ' לעיל דזה תלוי אי משום חיוב חדש או מצד גזה"כ אי משאיל"מ וע"כ כסברת הר"ן דהשבועה הוא

הוא לגוצת הנתבע ועי"כ משום כאמנות ולא הוי כנגד החזקה אולם אי מחשואי"ל פטור ועי"כ דהוא לטובת התובע ועי"כ דהטעם הוא משום חיוב חדש ושוב איכא חז"מ ולכן פטור וא"כ ניחא דהא בב"ק ר"פ הקשה ור"פ ס"ל בשבועות מ"ז דמשואי"ל פטור ועי"כ דהוא משום חיוב חדש ול"ש דהי' השעבוד ברור והוי א"י א"פ כהנ"ל משא"כ להרמב"ם דס"ל מחשואילי"מ שוב י"ל טעם הנ"ל ודוק היטב בכל מ"ש כי הדברים נכונים ע"ד הפלפול:

(ט) **ועוי"ל** לפי הנ"ל דהנה י"ל טעם הרמב"ם דלכן באי' חייב דהנה בטעם דטענו בחטין והודה לו בשעורין איכא עוד טעם דהודה לו בעלמו דאינו מגיע לו שעורין והנה הרמב"ן הק' דמאי חזית לילך בתר הודאת התובע ניזול בתר הודאות הנתבע דמודה דחייב ותי' דאיכא הודאה בהדי הודאה ואוקי הממון בחזקתו וכדברי הרשב"א באומר כתתי שדה זו לפלוני וא"כ לפי"ז י"ל אי א"י שוב ל"ש כ"כ חז"מ וכעין דכי הש"כ ביו"ד דבג' ספיקות כנגד החזקה מהני דבק' הראשון תו ליכא חזקה וכאן בא"י ג"כ וכן י"ל כיון דנשתעבדו החטין ג"כ וי"ל דזה תלוי ג"כ אי מלד חיוב חדש וכהנ"ל וניחא בזה הרמב"ם ואקלר ולפי הנ"ל ניחא ק' הראשונים על הר"י הלוי דמגו לאפטורי משבועה ל"א מב"מ ג' ולפי הנ"ל הוי כלאפטורי ממון כיון דאתרע החז"מ במודב"מ והשבועה הוי לטובת הנתבע ועי' בנתיבות בכללי מגו ס"ק כ"ח ותבין:

(י) **ועוד** יש ליישב ק' הגאון רר"מ הנ"ל בתוס' דאי כפ"ה חייב הא לא משכחת טענו בס' ע"פ ע"פ העד דהוי א"י"ל ומשלם והפוכי מטרתי ל"ל דהנה התוס' הקשו דהאיך משכחת מודב"מ דישבע הא אין נשבעין אכפירת שע"ק ומה דתרלו דמיירי במחל לו השעבוד תמה בפנ"י דמה נאמר בהא דילפינן מח"ש ואיל"מ מהקרא דשבועות ד' תהי' בין שניהם ולא בין היורשים ובמחל הא מטלטלי דיתמי לא משתעבדו לבע"ח והי' הפנ"י לשיטת הראשונים דהיכא דיכול לכפור כגון במלוה ע"פ לא הוי שע"ק אף דמכ"י דידיי לכ"ע שעד"א מ"מ הא יכול להבריח וא"כ אף למ"ד שעד"א מ"מ הא יכול לכפור וא"כ משכחת מודב"מ במלוה ע"פ כיון דיכול לכפור ולא הוי שע"ק ע"ש וא"כ ניחא ק' הגאון הנ"ל דהנה מחשואיל"מ ילפינן מקרא דשבועות ד' תהי' בין שניהן ולא בין היורשין וק' ק' התוס' ועי"כ כתרן הפנ"י משום דיכול לכפור והא תינח אי כפ"ה פטור אבל להס"ד דכפ"ה ג"כ חייב הא ע"כ ל"ל כתרן התוס' דאיירי במחל השעבוד ושוב ל"ל מהקרא דמחשואיל"מ דיקשה ק' הפנ"י דמ"מ אי מחל הוי מטלטלי דיתמי ובלא מחל הוי כפירת שע"ק ודוק היטב:

# סי' טו.

בהסוגיות והענינים דיאוש והפקר ב"ד הפקר ומחל שע"ה והמשתעפים ובסוגיא דתן כזכי.

(א) **תמן** תנינן בגיטין י"א האומר תן גט זה לאשתי וש"ם זה לעבדי אם רלה לחזור בשניהם יחזור והנ"א בגיטי נשים אבל לא בשחר"ע לפי שזכין לאדם שלא בפניו וכו' וב"ג יתיב וכו' ש"מ מדרבנן התופס לבע"ח קנה א"ל ריב"י ואפילו במקום שחב לאחרים וכו' וא"ת מתניתין כל האומר תנו כאומר זכי דמי ע"כ והנה בתוס' תמהו דמה שייך בכאן עניא דתופס לבע"ח הא אפילו העבד בעלמו א"י לתפוס כל זמן שלא נשתחרר ולעיל בדף ט' בתוס' ד"ה לא תמהו בסתירת דברי רש"י ז"ל דפרש דאפילו לחכמים דזכות הוא לו דוקא לענין דהרב א"י לחזור ולענין שיחרור בעינן מטי לידיה ובדף י"ג במשנה גורס האומר תנו דאל"כ לא הוי גט לאח"מ ע"ש ובמפורשים תמהו דאמאי דייק דוקא מרבנן הא מדר"מ ג"כ נשמע דקאמר דחוב הוא לו אבל אי הוי זכות נשתחרר אף דהוי תופס לבה"ח:

(ב) **והנראה** ואקדים לפרש שמעתא דגיטין ל"ז ע"ד הפלפול בעבד שנשבע ופדאוהו אם לשום עבד ישתעבד לשום ב"ח לא ישתעבד רשב"א בין כך וב"כ ישתעבד ובג' במאי עסקינן לפני יאוש לשום ב"ח אמאי לא ישתעבד וכו' אמר אביי לעולם לפני יאוש וכו' לרבו ראשון כוני לא דילמא ממנעי ולא פרקי וכו' רבא אמר לעולם לאחר יאוש וכו' מיתבי' אמר להן רשב"ג כשם שמלוה לפדות את העבדים וכו' אמר לך רבא רשב"ג לא הוי ידע מאי קאמרי רבנן ע"ש ובתוס' תמהו דאמאי לא מוקי רבא הפלוגתא לאחר יאוש הא אפילו לדידיה רשב"ג ס"ל בדברי חכמים כן והוא תמי' והנראה דהנה בתוס' הק' לאביי דמשום ב"ח לא ישתעבד משום דממנעי ולא פרקי מה"ט לשום עבד ג"כ ישתעבד לר"ש ומה דתרלו דמשום האי טענה איכו ראוי לגזול לזה את עבדו תמה הפנ"י דממ"נ אי מחמת התקנה יש להם כח לעקור דבר מה"ת ה"ה בלשום עבד ואי אין להם כח אמאי לשום ב"ח מפקיעין מרבו ראשון והנה לכאורה י"ל לפי שיטת הפוסקים באה"ע סי' כ"ח דאף דקנין דרבנן ל"מ לבטל תורה מ"מ בדבר דשייך הפקר מהני מדין הפקר כיון דחכמים הפקיעו מכי' שוב מפקירו וכעין זה כ' ברי"מ דלאחר דרבנן הפקיעו מיני' שוב מייאש רבו ראשון דהא הטעם דקתם גזילה לאו יאוש בעלים דסבר נמחר אנקוט לי' בדיכא אבל אי חכמים הפקיעו הא לס"ל כן ולכן מהני מדאורייתא ומותר אח"כ בב"ח מטעם יאוש ע"ש אמנם הא הפנ"י הק' הא יאוש איכו מועיל בעבדים דכמקרקעי דמי ומה דהרץ כיון דיאוש קונה רק מדרבנן ובמילי דרבנן כמטלטלי דמו יפה תמה הר"מ דהא כאן איכא שינוי רשות ג"כ ביד השבא ומדאורייתא קני אמנם י"ל לכאורה בעיקר הק' דהנה בע"א לחגיגה בקונטרס א"ם נסתפק אי בשיחרור ע"י תקנתא דרבנן שייך לומר דאפקעינהו רבנן לקנין דאדון מכי' ואי קנאו בכסף הפקיעו מכי' הכסף והוי כקנאו בכסף דאחרים דהפקירו רבנן מעות' ומותר אח"כ בב"ח מדאורייתא ודחה זה דאי כאמר אפקעינהו גרע טפי דהוי ככנרי למפרע דמילת האדון וטבילתו לא מועיל כיון דלא הוי עבדו למפרע אמנם בט"ג נ"א כי' לתקן כיון דס"ס לאחר השחרור טביל לי' לשום ב"ח כביבמות מ"ז הטבילה זו עולה לו לשם ישראל ג"כ ושייך שפיר אפקעינהו ע"ש ואף לשיטת הפוסקים מובא בההמ"ג פי"ג מה"ל א"ב דטבילה זו הוי דרבנן כיון דטביל מעיקרא לעבדות וקיבל עליו קלת מלות· וע"ש דנחלקו למי שייך הברכת טבילה לעבד או לרבו ועי' תוס' יבמות מ"ז ד"ה גר מ"מ מועיל למדאורייתא כיון דס"ס טביל והנה באה"ז ריש כתובות כי' דבכל אפקעינהו עכ"פ אסורה לכהן מדרבנן דעכ"פ קידושין דרבנן כשאר ועי' בפנ"י בק"א לכתובות ובתשובות בר"א אה"ע סי' כ"ט דהא דלריך לאפקעינהו הוא דלא יהי' קדושין מה"ת וא"כ כאן ג"כ י"ל דמשום התקנתא דממנעי ולא פרקי מותר בב"ח משום אפקעינהו אולם הא עכ"פ נשאר עבד מדרבנן לזה שוב מהני יאוש כיון דהוי מילי דרבנן ולכן ניחא ק' התוס' דמה"ט לשום עבד ג"כ לריך להשתעבד לרבו שני דהנה אי ישתעבד לרבו שני י"ל דלא לריך עוד הפעם טבילה אף דביבמות מ"ה אמרינן דהלוקח עבד מן הנכרי לריך טבילה מ"מ הא השבאי גופה לא קני לי' וא"כ ל"ש אפקעינהו כק' הע"א ותי' הט"ג ל"ש וא"כ ממילא ל"מ יאוש כיון דבדאורייתא כמקרקעי דמי כן י"ל לכאורה בק' התוס' הנ"ל ויל"ע ודוק היטב:

אמנם

(ג) **אמנם** לבאר הסוגיא י"ל דהנה לפי דברי הכ"מ בפ"ט מה"ש בדברי הש"ס גיטין ל"ו דלרבא לא אמרינן הפקר ב"ד הפקר להוציא מיד המוחזק ויבואר לקמן אי"ה וא"כ י"ל בקו' התוס' דמה"ט לשום עבד ג"כ ישתעבד לרבו שני כיון דלאחר דאמרו דלא ישתעבד לרבו ראשון הא מפקירו ושוב הוי מדאורייתא משום הפקר ב"ד וזה ניחא בפודיהו לשום ב"ח אבל אי פודיהו לשום עבד הא ל"ש הפקר ב"ד כיון דהעבד קדם להחזיק בעצמו וכדברי התוס' בגיטין י"ז בהא דצריך זמן בג"ש ואף לדברי זקני ז"ל בקצה"ח סי' רמ"ח דאי אנו דנין בהעבד ולאדונו ל"ש תפיסה כיון דהוא כשורו וחמורו ויש לו חזקת מר"ק אמנם הא פי' בדברי התוס' גיטין דהיכי דממ"נ יוצא מרבו ראשון שוב שייך תפיסה בעבד [ועי' ש"ך חו"מ ל"א בסברתו לענין חמוכי על פנקסו ובתוס' קידושין ע"ע כ"ג] וא"כ כאן נמי הא לא ישתעבד לרבו ראשון ממ"נ ושוב שייך דהעבד יתפוס בעצמו ואי העבד מוחזק בעצמו ל"ש הפקר ב"ד ולכן לא ישתעבד לרבו שני ואי דלענין זה דיתפוס העבד בעצמו לא הפקירו והפקיעו מרבו ראשון ז"א דהא אי נשאר עוד קצת זכות ל"ש הפקר ב"ד וכיבואר ומיושב קו' התוס' ודוק אולם לדברי התוס' יבמות פ"ט ד"ה הפקר דכי דנן הטהור על הטמא ל"ל דאפקעינהו מרשותו דבתר הכי ג"כ שלו ומפרש דבריהם ז"ל בא"צ"מ סי' כ"ח ובישיע"ק אה"ע דבנשאר עוד זכות לו ל"ש הפקר ב"ד הפקר וא"כ לפי דאבע"ל בגיטין מ"ב אי מעוכב ג"ש יש לו קנס וכן אי המפקיר עבדו צריך ג"ש ולפי"ז הא נשאר עוד לו זכות להראשון אי צריך ג"ש ול"ש הפקר ב"ד וכן י"ל לדברי הפנ"י בטעם דמפקיר עבדו צריך ג"ש אף דיצא לחירות משום דקדם וזכה בעצמו כיון דאין רשות רבו עליו ומ"מ באי קדם אחר זכה ל"י לחרות ולפי"ז כאן אי פודיהו מן השבאי י"ל דהוי כקדם אחר ואקצר וא"כ אי המפקיר עבדו צריך ג"ש אכתי ק' קו' התוס' דל"ש תרולי משום הפקר ב"ד:

(ד) **והנה** לרשב"ג יש להוכיח דס"ל בהמפקיר עבדו דא"ל ג"ש דבקידושין ו' תנינן דהמוכר עבדו לנכרי יצא לחירות וצריך ג"ש מרבו ראשון ארשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כי עליו אונו זה שחרורו ואונו הוא נשתברת. ממנו אין לי עסק בך ובהפלאה בי' דכלשתברת הוא כעין תנאי והנה לכאורה ק' היכי אפשר להטיל תנאי בשחרור הא המשחרר עבדו עובר בעשה והוי תנאי בדבר שא"א למעבד ע"י שליח עי' נוב"ק סי' ע"ו וכאן ע"כ ל"ל התנאי דנשתברת מן העכו"ם דאל"כ רעה הוא אצל העבד דבלא ברח א"י לקיים המצות והנה בתוס' דכי דמיירי במעכשיו דאל"כ רעה הוא אצל העבד תמה בהפלאה הא בשחרור מועיל אפילו בע"כ וכי דמיירי ע"י שליח וא"כ ק' קו' הנוב"י הא אשלד"ע:

**ובנוב"י** שם תרץ דהוא שליח העבד ולא של האדון אמנם כאן קשה לדברי הפלאה קידושין ס"ג דאי נותן ש"ש לעבדו שישתחרר בו אח"כ ל"מ דכיון דעיקר דעבד יש לו יד הוא משום דגיטו וידו באים כא' וזה רק אי נשתחרר עתה ולא אלאח"כ דהוי כטלי גיטך מעג"ק ע"ש וא"כ ל"מ כאן ע"י אחר דהא לא מצי עביד בעצמו דהעבד בעצמו אי יקבל אלאח"כ ל"מ ואף אי נאמר דבע"י שליח מהני דל"ל לבוא להסברה דגיטו וידו בכ"א מ"מ ל"מ משוי שליח ואף לרשב"א דס"ל בקידושין כ"ג דבשטר ג"כ רק ע"י אחרים ולא ע"י עצמו כי הר"ן שם דלא תקשה מהא דכל דל"מ עביד ל"מ שליח דרשב"א ס"ל ג"כ הא דגיטו וידו בכ"א ורק דבעינן שיוצא השטר לרשות שא"ש ע"ש וא"כ הא ל"מ כאן ע"י שליח ומהתוס' משמע דברייתא איירי ע"ש ולמ"ע בעצמו דהוי כט"ג מעג"ק כהנ"ל ואי דהרב עושה אותו שליח להולכה עד שיברח וא"כ נעשה שליח העבד מטעם זכיי דלאח"כ אינו רעה להעבד ול"ה טגמעג"ק אולם לפי"ז הא לא חזרה שליחות אצל המשלח ול"מ כבגיטין כ"ד אי נעשה שליח הולכה וקבלה ועוד דלפי"ז הא הוי שליח הרב וקו' דאשלד"ע:

**ועוד** ק' בכאן הא בתוס' גיטין מ"ג הק' לאמימר דמפקיר עבדו אין לו תקנה דאיסורא דאיכא גבי' ל"מ מפקיר כ"י ועי' מפורשים ובט"ג דהוי כדבר שלב"ל כיון דבעודו ביד נכרי לא נשתחרר ע"ש באריכות וא"כ כאן נמי הא הוי דבשלב"ל וא"כ כאן הא הוי דבשלב"ל ואי לפי דפסקינן בחו"מ סי' ר"ט דבדשלב"ל מהני תפיסה ולפמש"ל מהתוס' גיטין י"ז שייך תפיסה בעבד אמנם י"ל לכאורה דאי בעינן שישתחרר מתורת ג"ש ל"מ תפיסה כיון דבעינן שהרב יתן הגט וכדגמרינן לה לה מאשה וא"כ בתפס מעצמו י"ל דהוי כט"ג מעג"ק אי ל"מ רק משום דבעצמו תפיס ואקצר:

(ה) **אמנם** בעיקר הקושיות הנ"ל י"ל דהנה זקני ז"ל בקצה"ח ס"ר חקר בכל הדברים הפוסלין בג"ש כגון שלא"ש ושאר פסולין אמאי לא נהני מטעם מתנה לשמואל דס"ל המפקיר עבדו יצא לחירות וכי כיון דעיקר דעבד יכול לקבל הגט אף דאין לו יד הוא מטעם דגיטו וידו בכ"א וזה ל"ש רק בתורת ג"ש דמהני אפילו בע"כ ולא מטעם מתנה דבמידי דבעי זכיי ל"מ גיטו וידו בכ"א ע"ש ומריש בראותי הדברים עלה בדעתי ליישב קו' התוס' בקידושין ס"ג דדייקינן דרבי ס"ל אדם מקנה דבשלב"ל מהא דאוקי הקרא דל"ת עבד אל אדוניו בלוקח עבד ע"מ לשחררו ובכותב לו לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו ובתוס' תמהו דל"ל מעכשיו הא אי אדם מקנה דבשלב"ל מהני אף בלא מעכשיו ולהנ"ל י"ל דהנה לכאורה ק' לשיטת הרמב"ם ז"ל עי' אה"ע קמ"ז דבתנאי קודם כתיבת התורף ל"מ בגט משום שלא"ש כיון דאין ברירה ובשעת כתיבה לא ידעינן אי יתקיים התנאי וא"כ כאן הא התורף הוא הר"ע קנוי לך ולכשאקחך הר"א הוא התנאי ובלא"ה פסול ורבי ס"ל בגיטין מ"ז בישראל ונכרי שלקחו שדה בשותפות דטבל וחולין מעורבין וא"כ בלא"ה פסול אמנם י"ל לפי הנ"ל דבכל הפסולים שייך דלהני משום מתנה ועיקר הטעם דל"מ משום דבמידי דבעי זכיי ל"א הסברא דבכ"א וי"ל דעד כאן לא מצרכינן להסברה דבכ"א רק כיון דהוא ברשות האדון ואין לו יד אבל אי קונה לו וכותב לו מעכשיו הר"ע ק"ל וא"כ לא הי' בשום פעם ברשות האדון י"ל דל"צ הסברא דגיטו וידו בכ"א ובלא"ה כשר משום מתנה וניחא ק' התוס' דלכן בעינן מעכשיו דאל"כ הדק"ל לדוכתא דפסול בלא"ה ודוק ומה מאוד מלאתי גיל כשראיתי אח"כ הדברים יוצאים מפי זקני הגאון בא"צ"מ סי' ל"ה כ"כ וכוונתי לדעתו הגדולה אמנם לפי"ז הקשיתי דא"כ מאי דייקינן דרבי ס"ל אדם מקנה דשלב"ל הא לכאורה קשה לפמש"ל דתפיסה מהני בדשלב"ל ובעבד הא שייך תפיסה אמנם לדברי זקני ב"ס רמ"א דעבד לנגד אדון ל"מ תפיסה משום חזקת מר"ק ע"ש ע"ד המהרי"ק אי במטלטלין מהני מחולין לך אמנם לפי הנ"ל הא ע"י מעכשיו ל"ה בשום פעם ברשות האדון ול"ש חזקת מר"ק אמנם י"ל לפמש"ל דבגוונא דלא כשר רק משום תפיסה הוי כט"ג מעג"ק ועי' ל"ז בא"צ"מ סי' קמ"א בשם מכתב מאליהו ובכתיבות סי' קפ"ה דבעבד איכו פוסל ט"ג מעג"ק אכן בריטב"א כי דל"מ ועי' מקנה קידושין ו' ועי' בקצה"ח סי' קכ"ה וקכ"ד ויש לפלפל לפי"ז בסוגיא ואקצר בעת כזה ודוק:

(ו) **נחזור** לדברינו ליישב הקו' הנ"ל לפמ"ש שם זקני דהיכי דהי' נשתחרר ע"י שליח דשוב ל"ל לאתוי' מטעם גיטו וידו בכ"א בלא"ה הג"ש כשר משום מתנה

מתנה אי המפקיר עבדו א"ל ג"ש וא"כ כאן ברשב"ג דהי' ע"י שליח וע' תוס' והפלאה ולכן ל"ק דכאן בכתב עניו אוכו ל"מ שליח משום דלמ"ע בעלמו דהוי כט"ג מעג"ק ולכן ע"כ ל"ל דמיירי עי"ש ע' בהפלאה וכן י"ל דמשמע לבעל התוס' דכאן קמאה כתיב ועי"ש ג"כ אמכם הא למ"ע בעלמו (וכן י"ל טעם דאלאח"כ ל"מ משוי שליח דהכה בהא דע"י שליח ונהכי אף דעבד ל"מ שליח ע' קידושין כ"ג י"ל לדברי התוס' כתובות י"א בהא דגר קטן מטבילין ע"ד ב"ד כיון דעי"ז נעשה ישראל וכן כאן ג"כ נשתחרר עי"ז ובכ"א וי"ל לכאורה דהה ל"ש אי עושה שליח השתא אלאח"ז ואקל"ר) וכן הא דהקשיתי דל"מ כאן תנאי משום דא"א לקיים עי"ש דכל המשחרר עבדו עובר בעשה וכן דל"ש כאן שליחות מטעם זה וא' דמתחילה נעשה שליח הרב הא לא חזרה שליחות אלל המשלח ע' לעיל וכן מדשלב"ל כיהא לפמש"ל דבעי"ש שייך שחרור בלא"ה משום מתנה וא"כ לפי דברי הרא"ה מובא במחכ"א בה"ש דמתנה ל"ב חזרת שליחות אלל המשלח וע' ש"כ קפ"ה ולפי דברי הריטב"א בטעם דבעינן חזרת שליחות הוא משום דבלא"ה הוי כט"ג מע"ק וע' תשובות מהרי"ט ס' ל"ג ול"ז וא"כ שוב לא אכפת לן בט"ג מעג"ק וכיהא ג"כ הא דהקי' דלמ"ע וע' ע"ג דף מ"ב בדעת זקני הכ"ל כיון דהוי כאן מטעם קנין ואקל"ר והבן וא"כ ע"כ מוכח דרשב"ג ס"ל דמפקיר עבדו ילא לחירות וכן לפי די"ל דלכן לא בטיל בכאן השליחות אי אמרינן המפקיר עבדו ילא לחירות ובלא"ה כתיי"ש וע' בסמוך וע' תוס' גיטין מ' ומ"ב ובש"ס כריתות כ"ד ובפנ"י ואקל"ר:

(ז) **ועתה** הכי נחמדו הדברים בביאור הסוגיא דגיטין ל"ז בהא דהקשו דלרבא אמאי מוקי פלוגתייהו לאחר יאוש ומשום דחזקי' הא הזיכן דרשב"ג בעלמו נסתפק בדברי רבכן בלפני יאוש וכדאביי ולהכ"ל נכון דהכה כי לעיל בישוב ק' התוס' דלאביי אמאי בפודיהו לשום עבד ל"א דלא ישתעבד משום דמוכעי ולא פרקי ותי' דבשביל זה א"ר לגזול את עבדו ופרשתי לעיל באריכה דלבש ב"ה שייך הפקר ב"ד הפקר והוי מדאורייתא כבגיטין ל"ז ונבא"כ בלשום עבד לביעת הכ"מ בה"ש אמכם הק' לדברי התוס' יבמות דבכשאר עוד זכות ל"ש הפקר ב"ד וא' המפקיר עבדו לריך ג"ש הא כשאר קלת זכות אמכם אי א"ל ג"ש כיהא והכה הוכחתי דלרשב"ג ע"כ ס"ל דהמפקיר עבדו א"ל ג"ש וא"כ ל"ק קו' התוס' לאביי אמכם אי לריך ג"ש ע"כ קשה התוס' ולכן כיהא קו' התוס' דרבא לא מוקי כאביי משום דס"ל דהמפקיר עבדו לריך ג"ש וק' קו' התוס' דל"ש תרולי אולם לרשב"ג גופה דס"ל דא"ל ג"ש יכול שפיר לאוקמי כאביי וקלרתי ודוק היטב כי הדברים נכונים ע"ד החדוד והפלפול:

(ח) **ולפי** הכ"ל יתיישב לנו סתירת דברי רש"י ז"ל הכ"ל בהא דבדף ט' כי דאף לחכמים, דתן כזכי דוקא לעכין חזרה ונשתחרר לא הוי עד דמטי גיטא לידו ובדף י"א במשכה גרס בהאומר תן שטר שחרור זה לעבדי ומת דלא יתנו לאחר מיתה תנו דאל"ה הא לחכמים נשתחרר מעת שנטל ולא הוי לאח"מ ולהכ"ל י"ל דהכה י"ל דלכן לא משתהרי רק אח"כ דהוי רק כתנאי דדעתו הי' דלא ישתחרר עד שיגיע ליד העבד וכן הוא שיטת הרמב"ם ז"ל ושיטת הרי"ף והקני ז"ל בקלה"ח ס' קכ"ה העלה בשיטת הרמב"ם דסובר ג"כ כשיטת הרשב"א בפי התקבל דלמ"ד הן כזכי נשתהרר תיכף רק כיון דאמר תן הי' בדעתו שיגיע לידו ואם הגיע לידו נשתהרר למפרע דהוי כתנאי דמעכשיו והא דלא יתנו לאח"מ הוא רק דרבנן ומשום גזירה ע"ש וע' בס' ת"ג בסוגיא דהוי כתנאי דאם ומשתחרר רק אח"כ וע' במפורשים אולם קשה דהכה בכוב"י הקשה

הא המשחרר עבדו עובר בעשה ואשלד"ע ויבטל המעשה ותי' דהוי שליחו של העבד אמכם לפימ"ש לעיל דבכותן לעבד ע"מ שיתהרר אח"כ ל"מ כיון דעבד אין לו יד ועיקר הטעם משום דגיטו וידו בכ"א וא' לא משתחרר השתא הוי כט"ג מעג"ק דל"מ וא"כ ק' היכי מלי העבד משוי שליח בשחרר ע"ת כיון דהוא בעלמו א"י לטול וכ"מ דלמ"ע וכי לעיל דאף בעי' אחרים בעיכן ג"כ מלי עביד לרשב"א בקידושין כ"ג וע' בר"ן שם ובע"ג מ"ב ובגיטין מ"א למסכה אחרונה דכופין אה רבו ועושה אותו בן חורין וכי בע"א דלא מבחררו רק בתנאי אי ישא ב"ח ל"ק הא א"א בתנאי דהא בתוס' שם הקשו דל"ל כפי' ליתי עשה דפ"ו ולידחי הלאו דלא יהי' קדש ותי' כיון דאפשר ע"י כפי' ואפשר לקיי"ש ע"ש וא"כ אי ל"מ הא בלא"ה שייך ע"ד ל"ת ועוד דשם י"ל דהוי כתנאי דמעכשיו משא"כ כאן דלא יתנו לאח"מ:

(ט) **אולם** י"ל לפי דהבאתי לעיל בשם זקני דבשחרור מלבד השחרר שייך ג"כ משום הקנאה ומתנה אי המפקיר עבדו ילא לחירות ורק משום דבמידי דבעי זכיי ל"ש הסברא דגיטו וידו בכ"א וא"כ לפי מה דהידש בס' ט"ג בסוגיא דעבד שהביא גיטו דבמתנת שכ"מ דדבריו ככתובין וכמסורין דמיא ל"ב הסברא דגיטו וידו בכ"א ע"ש וא"כ בשכ"מ הא מלי עביד בעלמו ול"ב להסברא הכ"ל ועוד דאי שייך מתורת הקנאה הא שוב לא פוסל ט"ג מעג"ק כיון דהוי משום מתנה ול"ש דברי הפלאה הכ"ל דל"מ בשחרור תנאי שישתחרר אח"כ ולפי"ז כיהא סתירת רש"י ז"ל דיזכה לקמן איכא ב' אקומתות בהמשכה דתנו גט לחד אקומתא מיירי בברי ולחד מיירי בשכ"מ וא"כ י"ל דהא דפרש"י בדף ט' דמשתחרר אח"כ אזיל להך אקומתא דמיירי בשכ"מ ושייך משום מתנה וא"כ מלי עביד בעלמו שישתחרר אח"כ ושם י"ל דאזלינן אליבא דשמואל דהמפקיר עבדו א"ל ג"ש דהא אמרינן שם בהא דמוכיחא דבגי' דדברים שוי ג"כ נשחר"ע למעוטי הא דתכיא עדים שאין יודעים לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו אמרשב"ג בד"א בג"כ אבל בשחר"ע וכו' וא"כ כיון דאזיל אליבא דרשב"ג וכי לעיל דרשב"ג ס"ל כשמואל בהמפקיר עבדו ובדף י"א אזיל רש"י ז"ל להך אקומתא דמיירי בברי ושוב ל"ש דכשתחרר אח"כ כיון דע"כ שליח העבד הוא וא"כ ל"מ עביד בעלמו דהוי כטגמעג"ק וז"כ ודוק היטב:

(י) **ועוי"ל** בסתירת דברי רש"י ז"ל דהכה בהך קו' הכוב"י דבחרור ע"י שליח ל"מ משום דאשלד"ע יפה תי' בריו"ת כיון דג"ש ילפינן לה לה מאשה ובתוס' ריש תמורה כי דגבי גט ל"ש א"ע ל"מ וה"כ בשחרור אולם לדברי ההפלאה בקידושין ו' הא ל"מ בעבד שישתהרר אח"כ מטעם ט"ג מעג"ק אולם הא כבר כתבתי דשייך משום מתנה ואיכו פוסל ט"ג מעג"ק וא"כ ממ"כ ק' אי מטעם שחרור ק' דהוי ט"ג מעג"ק ומטעם מתנה אשלד"ע אמכם בכוב"י תי' שם דהוי שליח העבד אולם אכתי ק' דלפי"ז האיך שייך בכאן דהרב יטיל תנאי דלא ישתחרר רק בהגיע ליד העבד הא הוי תנאי בדבר שא"א לקיים ב"י שליח דהא הרב א"י לעשותו שליח ורק העבד:

**אמנם** י"ל לפי דברי הכוב"ת ס' ס"ט וס"ע בישוב סוגיא דנזיר י"ב דמשמע דבעיכן שהמשלח יכול יכול לעשות דבר זה דסותר לסוגיא דקידושין כ"ג דמשמע דבשייך בגוי' יכול לעשות שליח וכתב דבסוגיא דנזיר קאי על השליח דהשליח יכול לעשות השתא אבל בהמשלח לא בעיכן דיכול לעשות השתא ורק אי לפעמים יכול לעשות וע"ש בסוגיא דב"ק ק"י דכהן טמא דל"מ משוי שליח היינו

מסוס

משום זכות הכהנים דלא יכול לגרע אי הוא טמא וא"כ כיון דהרב לפעמים יכול למשוי שליח היינו בשחרור דהשתא דלא אכפת בהא דאשלד"ע ובטגמטג"ק אולם אכתי ק' האיך משוי העבד שליח הא ל"מ בעצמו כמש"ל אולם בשכ"מ הא מהני מטעם הקנאה אף ע"י עצמו ומיושב קושית רש"י וע"ד הנ"ל ודוק:

(יח) **ועוי"ל** בסתירת רש"י הנ"ל ונבוא לביאור הסוגיא בהא דדייקינן דתופס לבע"ח קני ובתוס' תמהו דמה תפיסה שייך בכאן הא העבד בעצמו ג"כ א"י לתפוס כ"ז דלא משחררו הרב וכן בקו' המפורשים דאמאי דוקא מרבנן דייק ע"ש) מדר"מ ג"כ מוכח דלדידי' עיקר הטעם משום דחוב הוא לו אבל אי הי' זכות מהני דבעיקר קו' הנוב"י הנ"ל י"ל דהנה בהא דתרץ דהוי שליח העבד והטעם כיון דזכות הוא לעבד ולר"מ דסובר דחוב הוא לו על כרחך דסובר לעולם בהם תעבודו רשות הק' בגא"פ אבן העזר ק"ד לפמ"ש התוס' הטעם דבשחרור אמרינן תן כזכי משום דאי לאו דעביד לי' נייח נפשי' לא משחררו ולכן דמי לחוב דאמרינן תן כזכי אמנם בקדמונים הקשו ועי' בהרא"ש דהא במתנה ג"כ אמרינן דעביד נייח נפשי' דאל"כ ל"ה יהיב ותרצו דבמתנה ל"ה דבר ברור כ"כ שיתן לו מתנה כזאת משא"כ בשחרור דקימ"ל דעובר בעשה וא"כ בודאי עביד לי' העבד נייח נפשי' כ"כ ואי משחררו בשביל הנ"ל אינו עובר בעשה וא"כ ק' לפי"ז לר"מ דס"ל לעולם בהם תעבודו רשות אמאי אמר דא"ח משום החוב הא אפילו אי הוי זכות ג"כ חסר דדמי למתנה דל"א תן כזכי ע"ש. והנה בעיקר קו' הנוב"י י"ל לדברי שו"ת פמ"א ח"א סי' י"א בסוגיא דגרוטאות דכי ליישב דלכן הלוקח גרוטאות מן הנכרי ומצא ע"ז דמהני המכירה ול"א כ"מ דא"ר ל"ת א"ע ל"מ כיון דרק הלוקח עשה איסור ולא המוכר וא"כ י"ל ה"ה כאן לפי דכ' המפורשים בטעם דברי התוס' ב"מ בתרץ הב' ד"י דבאין שלד"ע דהמעשה ג"כ בטיל הוא משום כ"מ דא"ר ל"ת א"ע ל"מ [ולפי דברי הפנ"י דבאיסור עשה אמרינן דעביד מהני בלא"ה ניחא דכאן ליכא רק עשה דלבה"ת מיהו עי' בסוגיא שם דרים תמורה] וא"כ כאן ג"כ הא להעבד ליכא איסור רק להרב ל"ש דל"מ, דלמה לנו לקנות את העבד בשביל דהרב עשה איסור אמנם לפי דראיתי להסביר דלכן במקח הנעשה באיסור רק להמוכר ל"ש א"ע ל"מ לפי הסברת התשובות בא"פ דברי התוס' תמורה דגבי צורם אזן בכור ל"א דא"ע ל"מ כיון דאפילו אי נעשה ממילא ג"כ הוי מום משום דל"א האי כללא אלא במקום דבעי כונה אמרינן דנולד ל"ת נתבטל הכונה ולא בדבר דסגי במעשה לחוד ולכן ל"ק משוחט בשבת דשחיטתו כשירה ול"א דא"ע ל"מ וא"כ הא בכל קנין בעי כוונת הקונה ומקנה ולכן ביש איסור נתבטל כוונתם ולכן מקח הנעשה באיסור ל"ק אולם היכי דרק להלוקח הוי איסור ולא להמוכר אף אי ליתי' לכוונת הלוקח הא איכא כוונת המוכר ובדע"א מקנה ג"כ קני וא"כ ל"ש כאן כ"כ האי כללא. ועוד דהא כאן ל"ש דע"א מקנה כיון דהוא משום שליחות וכאן ל"ש שליחות וכדברי ז' בקצה"ח בסי' רע"ה בלוקח נכרי דל"מ דע"א מקנה אולם כאן הא העבד עושה שליח ועוד דהא בשחרור מהני אפילו בע"כ ול"ב כונה כלל ועיקר הוא דמשחררו הוא הרב ושייך א"ע ל"מ אמנם י"ל בפשוט בפירש הפמ"א הנ"ל ואקצר:

(יט) **אמנם** בקו' הנוב"י י"ל עוד דהנה בר"מ ת' דאי נאמר כאביי דעבחז"ל הא ממילא נשתחרר עוד למפרע משעת חתימה ול"ה עבירה בנתינת השליח ואפילו אי בעינן מטו לידו לבסוף זה ל"ה רק תנאי ובפרט לשיטת הרי"ף ועי' ברא"ש ב"מ י"ע דמטי לידו ל"ב בדבר דהממון תח"י ע"ש לענין שובר וכאן ג"כ העבד מוחזק בעצמו אולם לפי שיטת הרמב"ם בה"ג דעדות שבשטר הוי רק דרבנן כיון דהוי מפי כתבים ולדברי התוס' ב"מ כ' דבמקום איסור ל"ש תקנתא דרבנן וכאן נמי הא בשחרור איכא איסור ועי' במל"מ בהל' זכי' ומתנה אדברי הרמב"ם דמתנת שכ"מ ל"מ בעכו"ם כיון דהוי רק מדרבנן והנה לכאורה אי נאמר כמש"ל דשייך בנ"ד אפקעינהו רבנן לקנין דהאדון מני' וא"כ ל"ה עבד מעיקרא ול"ה עבירה כלל אולם בנ"א מיאן בזה. אמנם שיטת הרמ"ה ביבמות דלא הוי מפ"כ דהוי שליח הלוה אמנם כאן אי הוי שליחי האדון וא"כ נעשו שליחי העבד הא לא חזרה שליחות אצל המשלח ול"מ ולפי דהבאתי דבעבד ג"כ ל"מ טגמטג"ק וא"כ פוסל ג"כ אי לא חזרה השליחות ועוד דלפי"ז ל"ש תרץ הנוב"י דהוי שליחי העבד כהנ"ל אולם י"ל עוד כיון דהרב א"י לחזור הא ממילא מפקירו ומהני מטעם יאוש ואף להתוס' ב"מ ע"א לענין רבית כשהעמיד אצל ישראל דבכל זוכה הוא שליחו של המזכה ול"ש תי' הנוב"י אמנם י"ל כיון דהרב א"י לחזור הא ממילא מייאש עצמו מני' ומפקירו וקנה מטעם יאוש:

**והנה** בגיטין ס"ג פליגי ר"ה ור"ח אי שליש נאמן אי בעל נאמן ואף לר"ה דבעל נאמן מ"מ לענין ממון ס"ל דהמכי' ופי' התוס' דהמכי' אף אי ישקר וא"כ כאן הא ג"כ שייך דמפקירו מדהמכי' והיינו אי יאמר השליח דבפי' אמר לו זכי וממילא מפקירו עתה ואף דאמרינן שם דבשלשתן בעיר לא נאמן כיון דלדידה הוי יהיב אולם בנ"ד י"ל כיון דאי משחררו בעצמו עובר בעשה י"ל דלכן נתן להשליח ולא בעצמו אמנם אי לא קיי"ל כשמואל דהמפקיר עבדו יצא לחרות וכן לפי דברי הש"ס בב"מ י"א דבכפל גלי אדעתי' דבכפילה ניחא לי' דליקני ניחא קצת אמנם י"ל כיון דעכ"פ לענין קנין ממון א"י לחזור ואסור העבד בשפחה ובב"ח כדלקמן מ"א לכן אדרבה טוב איכא מלוה בהשחרור כיון דהקנין ממון פקע וכן לשיטת הרשב"א הנודע דבח"ע ובב"ח ליכא העשה דלבה"ת ניחא ג"כ כיון דעיקר האיסור הוא מטעם זה ולכן פי' רש"י כאן דהוי כתנאי כיון דבשעת הנתינה לשליח כבר נפקע השעבוד ממון לכן ל"ה עבירה:

(יג) **ועתה** לפי מש"ל ניחא הסוגיא קושית רש"י ז"ל דהנה כי דאי אמרינן עדבחז"ל הא ל"ק קו' הנוב"י אמנם הקשיתי הא בעינן דיהי' שליח האדון דאל"ה הוי מפ"כ ולא חזרה שליחות אצל המשלח אמנם אי שייך בשחרור מתורת הקנאה ע"י אחרים ומתנה הא כי הש"כ דבממון ל"ב חזרת שליחות וכן לא פוסל ט"ג מעג"ק וכן תרצתי דאי מקודם נפקע רק השעבוד ממון ל"ק קו' הנוב"י ולכן פרש"י כן והנה שם בדף ט' ע"ב לא קאי אליבא דשמואל ול"ש מטעם הקנאה דהא פרכינן שם בהא דשוי ג"כ לשחרר ע"ו ליכא והא איכא לשמה ולכאורה ק' לדברי זקני הנ"ל דלשמואל בע"י אחרים שייך דיתכשר מתורת מתנה ול"ב לשמה וכל הפסולין וא"כ הא לענין ע"י שליח לא שוי ג"כ לשחרר וע"כ דסוגיא דהתם שלא אליבא דשמואל וניחא קצת לפי"ז קו' הק"כ בפי' השולח דאמאי לא פסקינן כשמואל ולהנ"ל נכון דהא מסתם גמרא הנ"ל מוכח דלא כשמואל וא"כ לפי"ז ק' הא אשלד"ע וע"כ דלא נשתחרר רק אח"כ לענין התר ב"ח ושעבוד ממון כבר פקע וא"כ ליכא עבירה בהנתינה ול"ק ק' הנוב"י אמנם בנוסחה פי' אי כשמואל דהמפקיר עבדו יצא לחירות דלא יוקשה לדידי' המשנה הנ"ל וכן י"ל כיון דאי גרסינן תן והיינו אליבא דר"מ ור"מ ס"ל בנזיר ס"ב כשמואל ע"ש וא"כ אליבא דשמואל בלא"ה לא קשה דהא י"ל משום עבחז"ל ול"ק דל"ח שליחות דלדידי' ע"י אחרים שייך מטעם ממון ול"ב חזרת שליחות:

**ומיושב** לפי"ז קו' התוס' דמה שייך בכאן הך ענין דתופס לבע"ח דהנה בפנ"י פי' הכותב כי בטעם דתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ל"ק דאשלד"ע ובטיל

ובטיל משום כ"מ דא"ר ל"ת א"ע ל"מ א' בקלות חולק כיון דלהמשלח ליכא עבירה והביא מתוס' גיטין י"ג במי שליקט את הפיאה ואמר הר"ן לפלוני עני דלחכמים ל"ק ובתוס' הקשו אי כ"מ דארל"ת אע"מ הא קני העני ע"ש ולכן דייקי בכאן שפיר דהתופס לבע"ח קנה דהכה לפי הס"ד דתן לאו מכי הא ל"ש תרץ הנוב"י דהוי שליח העבד וקי' דאשלד"ע וע"כ צ"ל דלפי"ז אמרינן כהתרץ הראשון דבתוס' ב"מ י' דבאשלד"ע המעשה לא בטיל ולפי דכי לעיל דזה תלוי בא"ע מהכי וא"כ ממילא מוכח דתופס לבע"ח ג"כ קנה לפי טעם הפנ"י הנ"ל משום אשלד"ע ובטיל המעשה ולכן תי' כל האומר תנו כאומר זכי ושוב שייך תי' הנוב"י דהוי שליח העבד ולכן ליחא קו' המפורשים בהא דדייקינן מרבנן ולא מר"מ דהכה עיקר הדיוק הוא ומהא דהמעשה ל"ב דכאן הוי עבירה אמנם הא י"ל ג"כ ת"ר הר"מ משום דעבא"ל אולם כי דלפי"ז קי' לשיטת הרמב"מ הא עדות בשטר דרבנן ול"ש במקום איסור ולשיטת הר"ה דהוי מפי כתבו דהם שליחי האדון הא לא חזרה שליחות אולם זה לדידן אבל לר"מ דס"ל ע"ח כרתי הא כי בתוונים ס' כ"ח דלדידי' בלא"ה ל"ק מהא דמפ"כ דהא גזה"כ הוא דעיקר הם הע"ח בלא"ה לא נשמע לתופס לבע"ח כקו' התוס' דל"ש פירוש' וליחא בזה ק' הבא"פ על תרץ הנוב"י הנ"ל דלדידי' בלא"ה ל"ק ועוד לפמש"ל ועי' מיר ע"ב דר"מ ס"ל כשמואל הא לדברי זקני שייך ע"י שליח משום נתנה ול"ב בממון חזרת שליחות כהנ"ל ודוק היטב כי הדברים נכונים:

# סי' טז.

ולפי הנ"ל יש לפלפל בסוגיא דנודעה גיטין כ"ה:

(א) **אמר** עולא ד"ת בין שלא נודעה איכה מכפרת מ"ט יאוש כדי ל"ק וכו' מתיב רבא גנב והקדיש ואח"כ טו"מ משלם תש"כ ואינו משלם תשלומי דו"ה ותני עלה בחוץ כה"ג ענוש כרת וכו' כרת מאי עבידתי' וכו' כרת שע"י דבריהם אוקמי רבנן ברשותי' כי היכי דלחייב עלה ע"כ ורש"י ז"ל הקשה דאמאי לא פריך מהא דחייב בדו"ה ולמה מביא הברייתא דותני עלה ובמפורשים תמהו לשיטת הפוסקים בא"ע כ"ח דקנין דרבנן ל"מ לדאורייתא לענין קידושין היכי חייב כאן מדבריהם ובפרט לשיטת הפוסקים דהפקר ב"ד א"י לעשות קנין ונודעים בכאן דברי הש"ש והג"פ והמחכ"א בהלכות קנין משיכה וכתיבות רש"ה ומק"ח ונראה דהכה לכאורה ק' לפי דברי התוס' בב"ק ע"א דהקשו דכל טובח לאו דמרי' קטעיה דבשחט פורתא קניא בשינוי מעשה ותי' דל"ח ש"מ לקנותה בכך ופי' דבריהם בגאון לבי משום דהוי כשינוי החוזר וא"כ לפי דברי התוס' ב"ק ס"ו ד"ה מי איכא דאף דשינוי החוזר לבריתו ל"ק יאוש עם שינוי החוזר אליבא דכ"ע קני וא"כ י"ל דלכן אינו משלם תשלומי דו"ה כיון דכאן איכא ש"מ ג"כ וי"ל דלכן הביא מהא דבחוץ ענוש כרת דע"כ מוכח דהוי הקדש מעיקרא וא"ל דלכן בחוץ ענ"כ כיון דבפנים כה"ג קני תיכף בתחילת שחיטה ולכן בחוץ ג"כ חייב ז"א דהא ק"ס עתה חולין הוא:

(ב) **ועוד** דהא באמת הקשו הפוסקים בכל ש"ח הא א"ר בפנים דמתחילת שחיטה נעשה בע"מ ע' תשובות בא"פ מספר ירא"ס סי' ש"ל ובפרט לשיטת התוס' חולין כ"ח דכשמפריד הצור הוי מום וע' חולין ל' מדמי פסח אידחי ובגא"ל תמה מה אתוס' ב"ק ע"ו דלכן ל"מ פדיון בש"ח משום דהוי מום דלאחר מיתה ע"ש וא"כ הא א"ר בפנים וע"כ כהתרץ דבהכי חייב רחמנא ולפי"ז הא בכתיבות סי' ל"ד כי בנעם דש"מ החוזר ל"ק דגזלן דעשה שינוי עוזר אל"ת דהוי כגזילה חדשה כיון דקני ע"ש בהתוכחו עם זקני ז"ל וכ"מ דא"ר ל"ת ל"מ ובשינו דא"ת הא אפילו מגילא ג"כ קני ל"ש הא כללא כמו בלורס אחן בכור ע"ש וא"כ לפי"ז הא בעת השינוי עשה איסור ונודע דל"ש לומר בהכי חייב רחמנא אי כתערב איסור אחר וע' תוס' ב"ק ע"ב וכ"ב דבטו"מ אף דישל"ע זה רק אי לא לוה לשחוט בשבת וא"כ ל"כ דחייב כאן כרת כיון דהוי שלו כיון דקני ולכן הביא מהס"ס דבחוץ ענו"כ דאי כיומא כהכ"ל הא שוב יוקשה דא"ר לפתח אוה"מ וע"ל לפי דברי הסמ"ק ב"ק ל"ג דאף דאין אדם מוכר דבר שלב"ר מ"מ כשבא לרשותו מהני המכירה למפרע ולכאורה כאן ג"כ אף דהקדישו מתחילה דלא הי' שלו אח"כ בעשה הקנין ממילא מהני ההקדש למפרע ובפרט בפנים דבודאי עומד לשחוט ול"ש כאן דחוי' לדברי התוס' סוכה ל"ב דבדבר שאש"ל ל"ש דחוי וע' זבחים י"ב בבהמה של שני שותפים ויש לדחות וא"כ לפי"ז ל"ש כאן כרת כיון דכאמר דעשה שינוי ועי"ז שלו וא"כ עבר אל"ת ושוב קשה דא"ר לפתח אה"מ כהכ"ל ולפי"ז י"ל דתרץ רבא דאוקמי רבנן ברשותי' דלחייב והיינו דהא להפקיע יש להם כח וממילא תו א"ל להשיב הגזילה וא"כ - שוב לא עבר אל"ת וא"כ אח"כ הוי קני מדאורייתא מטעם יאוש וש"מ וכסברת הרשב"א הנודע דאי לאחר תק"ח שוב יהי' מדאורייתא כן יש להם לעקור אפילו בקו"ע וה"כ כן וניחא לפי"ז לכאורה קו' התוס' לעולא דד"ת איכה מכפרת האיך חכמים עוקרין דמה"ת ובהא דתרי דהוי בשוא"ת תמה הרשב"א הא הכהנים אוכלים הבשר ולהנ"ל נכון דלאחר דהפקירו שוב קנה מדאורייתא ודוק וע"ל ע"ד הנ"ל דל"ל דחייב כרת משום דקני ע"י ש"מ ג"כ לדברי הכתיבות בשנ"א דהואיל באיסור שבת שינוי ל"ק כיון דקלבד"מ ואינו בוהש"ב לא דרשינן ג"כ אשר גזל כעין שגזל יחזיר ולכן הביא מהא דענוש כרת וא"כ קלבד"מ לרנבה"ק דעושה ח"כ כחונב"ד אמנם י"ל דאי אינו נשחטה הלא בסוף הא עדיין לא חייב כרת ורבא גופה ס"ל כן בזבחים ל' ופסחים ס"ג וע' חולין כ"ט ועוד לפי דכי בנוק"א דעיקר המ"ע דוהשיב הוא בלא קנאה דאח"כ רק דמים בעלמא חייב ולכן בקני בשינוי גוף החפץ של הגזלן ורק דמים מחזיר וא"כ הא בסנהדרין ע"ב א"ר דלא א"ר אלא בששבר דליתי' בעינא ולא בכטל ויל"ע לפי"ז בדברי הכתיבות וע' ש"כ שכ"א ותוס' כתובות ל"ד ובבה"מ והרמב"ן שם ואקלר:

(ג) **אמנם** במ"ש דילויר בכאן ענוש כרת כיון דיקנה בש"מ יש לדחות כיון דמ"מ עתה חולין הוא ומה שכ"ל בכאן ענין כזה ונחמד בזה דהביא מהסיפא ובתרולא דרבא דאוקמי רבנן ברשותי' והוא דלכאורה ק' הא בב"ק ס"ז אמרינן דגנב וגזלן הקדישן הקדש ות"ת משום דאיכא שינוי השם דמעיקרא חולין והשתא הקדש וא"כ כאן נמי איכא שינוי שם ובלא"ה קני עם יאוש ובתוס' שם הק' דהוי שינוי החוזר ע"י שאלה ותי' דל"ש שישאל א"כ י"ל דכאן בודאי שכיח די"ל דלכן הקדישו וטבחו דיפטור מדו"ה ונודע הוכחת הע"א בר"ה כ"ח דלאח"ש ג"כ יכול לשאול וע' תו"י כריתות י"ג ונשא"כ שם לא ירויח כלל בהשאלה דלכמ"פ אפילו לאחר יאוש לריך לשלם ע' חו"מ שס"א ובזקני ס' שכ"ג בביאור קו' הרשב"א על הראב"ד דביאוש וש"ר לריך להחזיר הדמים דא"כ מה אהני ר"ה בתקנתא דלגזזהו איכהו אבל כאן י"ל דבודאי ישאל:

**והנה** לכאורה י"ל דכאן לא מועיל שאלה דהא נודע קו' הקדמונים בקידשה בגזילה דמקודשת משום דאיכא יאוש וש"ר וכן במוכר דאיכא ש"ר הא אי יאוש לחוד ל"ק לא הי' יכול למכור וע' בההמ"ג פ"ה מה"א וע"כ כתרץ הים"ש דבאים כאחד מכירתו וקנייתו וה"ה כאן בהקדש וא"כ הא

הא עיקר דמועיל שאלה בהקדש אף דאמל"ג כמסלה"ד עי' ש"כ רכ"ה משום דע"י הדבור עוקר למפרע ושוב הוי ברשותו כמעיקרא אבל כאן דעיקר דהוי שלו הוא ע"י ההקדש דתפס י"ל דשוב ל"מ שאלה ועוד כיון דהוי כאלו ההקדש תפס ולא ניקדש ע"י אמירת פיו בלבד י"ל דלא מהני שאלה וכן י"ל לפי"ז דלא נאמן על החרטה ג"כ ועי' נוב"ת ואקל"ר:

**אולם** יש להעיר עוד אפילו אי נאמר דיכול לשאול ג"כ מהני ואקדים דהנה בסוגיא דאוונכרי כתבתי ישוב נחמד בקו' התוס' דסס בהא דפרכינן אתקנתא דר"ה דאמר לאוונכרי דלגזינהו איכהו ולקניכהו בש"מ דאמאי לא פריך אמשנה דלולב הגזול והעלתי דהנה ברש"י ז"ל כי וקרקע אינה נגזלת דא"ק לגזלן וקסבר יאוש גרידא ל"ק וכו' וא"כ קני מהב"ע הוא והקי' המפורשים דלפי"ז מ"פ ולקניכהו בש"מ הא אכתי הוי מהב"ע אמנם י"ל לדברי המרש"א דכי דאיכא עוד קנין נוסף לא הוי מהב"ע והנה בתוס' שבת כ"ה ד"ה כתנו לספר כי דלכך בכפה שכתנו לספר עהור מן המדרס דעי"ז דנאסר בהנאה חשוב כשינוי מעשה ע"כ והנה בסוכה ל"ז אמרינן דהדס של מלוה אסור להריח בו דאקלי' וברש"י ז"ל דגמרינן מעצי סוכה ושיטת התוס' דמוקצה למלוה אסור מה"ת וא"כ איכא עוד קנין דש"מ ואף אי נאמר יאוש כדי ל"ק הא שוב ליכא קנין נוסף כ"כ דעיקר הקנין הוא הש"מ דיאו"כ ל"ק אולם אכתי איכא קנין נוסף בש"מ דאגד וכן בהא דפריך א"כ ולקניכהו בשינוי השם אף דמשני דש"מ החוזר לברייתו ל"ק וא"כ הקנין דאסור בהנאה הא ג"כ חוזר לברייתו אחר יו"ט אולם בתוס' כי שם דאף דת"ר דש"מ החוזר ל"ק מ"מ בש"מ ושינוי השם אף בחוזר קני וא"כ לפי"ז י"ל בתרי ש"מ אף דחוזר ג"כ קני וא"כ שוב ל"ה מהב"ע ואקל"ר ואי כיון דאכתי לאו שלו הוא וממילא לא נאסר בהנאה ג"כ דאא"א דבר שא"ש וכן א"י להקדיש ג"כ אולם הא נודע דברי הפוסקים בהא דבהקדש מחמת ש"ר מהני וכן במכירה אף דלא הי' בידו למכור דבשא"ש משום דבאים כ"א וה"כ כן אמנם אכתי י"ל דזה ל"ה קנין כיון דקודם דעשה המלוה לא אסור עוד כדפסקינן בש"ע או"ח סי' תרכ"ג ובסוכה ל"ג אמרינן דהזמנה לאו מילתא הוא וכ"כ במג"א שם וא"כ קודם דעשה המלוה לאו שלו ועיקר מה שנקנה לו ומחמת קנין נוסף הוא בשעה שיוצא ל"ש לומר כן כיון דבעינן שקודם יהי' שלו גמור וכן י"ל ג"כ לשיטת התוס' דהיכי דעיקר הקנין בשעת המלוה היה מהב"ע וה"כ כן ואקל"ר וא"כ עדיין ל"ק קו' הש"ס ולקניכהו בש"מ אמנם הא כאן לשיטת ר"ה קאי ור"ה תלמודא דרב ורב ס"ל הזמנה מילתא הוא לשיטת המאור בפ"ק דסוכה דרב ל"ב טווי' לשמה ולדברי הש"ס מאן דלא בעי טווי' לשמה עבוד ג"כ ל"ב לשמה והטעם דל"ב עיבוד לשמה משום הזמנה מילתא הוא עי' סנהדרין מ"ח וא"כ ר"ה ג"כ סבר כן וא"כ ניחא לפי"ז קו' התוס' דאמאי לא פריך אמשנה דשוב יוקשה דה"ל מהב"ע ודוק וקצרתי דבאתי דרך אגב:

(ד) **ונחזור** לדברינו דלפי"ז ק' כאן אף דהוי שה"ש החוזר ע"י שאלה הא בתוס' סוכה ל' כי דש"מ ושה"ש אף דחוזר ג"כ קני וא"כ לפי"ז כאן בקרבן דאיכא הש"מ דהא נאסר בהנאה דאף דבקק"ל אין בהם מעילה מ"מ הא איסורא דאורייתא איכא כברש"י ז"ל פסחים כ"ז ועי' במל"מ וא"כ שוב אף דחוזר ג"כ קני ומאי פריך מהמשנה דגנב והקדיש וכן לדעת התוס' ב"ק ס"ו דשינוי מעשה החוזר עם יאוש קני ול"צ קל"ת לפי"ז מאוונכרי וא"כ קני שפיר והנה ל"ש לומר כיון דע"י ההקדש הוא דקני הוי כשבח הקדש ואין אדם מתכפר בשבח הקדש כבתמורה כ"ה דלפי דברי התוס' שם זה דוקא בחטאת



ועוד דהא בב"ק תרלינן זה לגבי שה"ש ולפי"ז מאי הקשה רבא מגנב והקדיש הא איכא כאן ש"מ דנאסר בהנאה ג"כ ושה"ש ואף דחוזר קני:

**אמנם** יש לתרץ דכאן ל"ש לומר דהוי ש"מ דנאסר השתא בהנאה דהא לדידי' מעיקרא ג"כ אסור בהנאה משום גזל דהא מחויב בעשה דוהשיב וניחא לפי"ז דברי רש"י ז"ל באוונכרי דכי דסתם כותים גזלי ארעתא מישראל ותמהו דהא גזל עכו"ם ג"כ אסור כבב"ק קי"ג ולהכ"ל הא כי בקו' הש"ס דולקניכהו בש"מ הא הוי מהב"ע משום הקנין נוסף דנאסר בהנאה אולם הא מעיקרא ג"כ אסור בהנאה דצריך להשיב הגזילה אמנם לדברי הכפ"ת בר"ה כ"ח ונוב"ק חיו"ד פ"א ונתיבות שמ"ח דבעכו"ם ל"ש העשה דוהשיב ולכן שוב שייך בכאן הש"מ ול"ה מהב"ע כהכ"ל ודו"ק היטב ועתה הכי נחמדו הדברים בהא דתרץ רבא דאוקמי' רבנן ברשותי' כי היכי דלחייב והקשיתי דהאיך ע"י דרבנן חייב כרת מדאורייתא ואי ע"י הפקר ב"ד הא ל"מ רק להוציא ולא לעשות קנין ולהכ"ל הכוונה כיון דאוקמי' רבנן ברשותי' ולא מחויב בוהשיב וזה שוא"ת וא"כ שוב מותר בהנאה ולכן ע"י ההקדש הוא נאסר והוי ש"מ ושוב הוי מדאורייתא ג"כ וכדברי הרשב"א הכ"ל ועי' תוס' פסחים ס"ב ד"ה כי ל"ל דכיון דאמרי רבנן דלא יזרוק הדם וממילא לא נתכפר ל"ה אח"כ חב"ע וכן כאן כיון דחכמים יכולים להפקיע וא"כ אינו בוהשיב ושוב מדאורייתא קני ודוק היטב כי הדברים נכונים ונחמדים בעז"ה:

(ה) **ועוד** י"ל ביסוד השמעתא דהנה במק"א כי בדברי התוס' קידושין כ"ט דהקשו מב"ב קל"ג מבנו של יוסף בן יועזר דאשכח מרגניתא ואמרה לי' דביתהו ז"ל מוכרה לגזבר ולא תשיימה את דאמל"ג כמסלה"ד הרי דאפילו בטעות ג"כ אמרינן אמל"ג כמסלה"ד ותי' דהתם כששם פחות משוי' מתכוין לוותר להקדש אבל הכא לא נתכוון לוותר להקדש כשמשכו במאתים ל"א אמל"ג כמסלה"ד ובב"ב קל"ג כי וז"ל דהתם ה"ט משום דלא אמר לתת כלום להקדש וכו' אבל אם ויתר כלום משלו להקדש צריך לקיים דאמל"ג כמסלה"ד ע"כ והנה מלבד דכשמע כאן דבליכא רווחא להקדש ל"א אמל"ג כמסלה"ד וכן מבואר בריטב"א קידושין כ"ו גבי מקומו מושכר לו דהא דצריך להקנות הא אמל"ג כמסלה"ד דזה ל"א אלא בדלא מחויב וממילא אבל בדבי המחויב כגון מעשר ותרומה ומתנות ל"א כן ע"ש ועי' תוס' יבמות ל"ג דבתרומה ג"כ שייך אמל"ג וי"ל דזה תלוי בשיטת רש"י ז"ל גיטין ל"ז דאי אינו רוצה לאכול א"ל להפרש ועי' ע"ז יו"ד ס"א ובמג"א בהלכות ציצית אמנם למדתי עוד מדבריהם כלל חדש דכי דמתכוין לוותר להקדש דאף באיכא ויתר בעינן ג"כ דיהי' מתכוין לוותר להקדש דאי בשביל סיבה אחרת הי' דבשבילו כדר אף דאיכא ממילא ויתר מ"מ ל"א אמל"ג וכן מצאתי אח"כ לגאון אי' וכהכהתי:

**ולכאורה** יש להביא ראי' לזה מב"מ ו' דבעי ר"ז תקפה אי בפניכו מהו ה"ד וכו' הקדישה בלא תקפה מהו כיון דאמר מר אמל"ג כמסלה"ד וכו' א"ד השתא מיהא לא תקפה ובתוס' פרשו דמיירי ג"כ דומיא דאיבעיא בתקפה כגון דשתק ואח"כ צווח ומבעיא אי חשוב הודאה ע"ש ולכאורה ק' דהא בתוס' ריש ב"מ הק' אשיטת רש"י ז"ל בספק ויבם דאי מוחזק בחלי שייך א"ס מוציא מידי ודאי אמאי בזה אומר כולה שלי וזה אומר חלי שלי זה נוטל רביע ובמק"א כי להסביר סברת דזה ל"ש רק אי נאמר דע"י המקלת דמעיקרא הי' ודאי עתה כ"מ ג"כ בזה המקלת כגון שם דאי אמרינן דיחלוקו והאחין שחלקו הם כלקוחות ועתה להמקלת ג"כ כ"מ ולכן שייך הסברא הכ"ל משא"כ אי ליכא כ"מ ולכן ל"ש כאן א"ס מוציא ע"ש אולם כאן

כאן אכתי קשה דהא כ"מ על חלי דהקדש ג"כ דהנה בספר קול יעקב מובא בשעה"מ נסתפק במי שהי' לפניו ב' בהמות ואמר הר"ז עולה ונמצאת א' מהם בע"מ אי שייך ג"כ כדר שהותר מקצתו הותר כולו או דל"א האי כללא אלא אי מעיקרא הי' חל וא"כ ניתר אבל לא בלא חל מעיקרא כלל ע"ש ולכאורה מוכח דבזה ג"כ אמרינן האי כללא בשביעות מכאן דפשיט מהאי מקותא דקם חד מנייהו ואקדשי' ופרכו מני' רבנן ובאה"ז הקי' דילמא משום דעל חלקו עכ"פ חל ומה דתרץ משום דקיי"ל בשותפים שנדרו הנאה זמ"ז דהלכה כראב"י דמותרים דלתוך שלו כונס ל"ע קצת דזה ל"א רק שם דמעיקרא הי' שלהם ולכן א"י להפקיע כ"א לחלקו של חברו ובפרט לפי דהסביר שם הר"ן דאמאי הלכה כראב"י הא קמ"ל אין ברירה ודבריו מפורסמים בודאי ל"ש לומר כן כאן דמעיקרא לא הי' שותפים ואדרבה מחולקים הם על המסותא וכן הרבנן הא ל"ה בע"ד אונס אי נאמר דכאן שייך ג"כ הא דהותר כולו ניחא כיון דלא חל כלל על חלקו ג"כ וא"כ לפי"ז הא שוב כ"מ דכאן על חלק החלי דהקדש וכאן הא החלי בודאי של הקדש ורק דמספק"ל על ההודאה וא"כ קי' כאן כיוצא לא"ם מוציא מידי ודאי כיון דלפי"ז לא יהי' החלי להקדש ג"כ אונס יש לדחות דלפי"ז הא לא הי' מעיקרא כלל של הקדש אולם אף אי נאמר דכאן ל"ש האי כללא קי' ג"כ דהא מ"מ חרטה יש לו ויכול להתיר מחמת חרטה דיכול לומר דלא הקדיש רק לכל הבגד וכדי דיהי' הפסד לחברי' וא"כ איכא השתא פסידא להקדש וכאן הי' מעיקרא להקדש ומשום ס' דהודאה יפקוד ההקדש ג"כ אולם אי נאמר דהיכא דאין כוונתו לותר להקדש ל"ה אמלו"ג כמקלה"ד ניחא אולם יש לדבר הרבה בראי' זו:

(ו) **ונהדור** לסוגיא דלפי"ז מיושב מאי דצריך להביא מברייתא דותני עלה בחוץ ענוש כרת הנה

נודע לכל משכיל קו' הנע"ז ביו"ד שכ"ג דבנתערב הלא יכול לשאול מחמת התערובת דלפי"ז איך משכחת כרת בש"ח הא יכול לשאול ועי' מהרש"א גיטין ל"ג אולם י"ל הא נודע דלכן מהני שאלה אף דאמלו"ג כמקלה"ד ובאתי לגזור ל"מ שאלה משום דעוקר למפרע כבש"כ סי' רכ"ה דהא ע"כ צריך חרטה דמעיקרא והדברים עתיקין ולכן ניחא דל"מ שאלה בש"ח דל"ה חרטה דמעיקרא ואי אמלו"ג כמקלה"ד הא בעינן חרטה דמעיקרא ולכן ניחא בהלה דל"ש אמלו"ג כיון דל"ה כוויתר להקדש ולכן ל"ב חרטה דמעיקרא והשתא ניחא בהא דהביא מהברייתא דהא הקשיתי דכאן איכא שה"ש וכן הקנין דש"מ אונס כאן הא לא הי' כוונתו לוותר להקדש כיון דלא הי' שלו ובפרט א"כ לפי דהקדים לפטור מהשביחה וא"כ ל"ש אמלו"ג כמקלה"ד ול"ב חרטה דמעיקרא ויכול לשאול בחרטה דהשתא וא"כ אמאי ענוש כרת ואזה תרץ רבא דאוקמי ברשותי' וכיון דהוי כשלו שוב חשוב כמתכוון לוותר ושוב איכא הש"מ ושה"ש ודוק כי הדברים נכונים מאוד:

(ז) **והנה** ע"ד הרמב"ן ז"ל דהביא ראי' דמכירת שטרות דאורייתא מהברייתא בקידושין מ"ז ע"ב

המקדש בשט"ח מקודשת ורבים ראו כן תמהו דהא שנינו שם ג"כ דמט"ם מקודשת ומעמד שלשתן אליבא דכ"ע דרבנן כבגיטין י"ג ומה שנ"ל דכאן הוא דהנה לכאורה הא ליכא ראי' כיון דהפקר ב"ד הפקר והוא מה"ת כבגיטין ל"ו או מקרא דמנחילין או מקרא דמחרימים וא"כ שוב הא יש להם כח אפילו מדאורייתא אונס כראה דהנה בגיטין ל"ו פרכינן מי איכא מידי דמדאורייתא לא משמע ואתי רבנן וקאמרי רבנן דמשמע ומתרץ אביי דשוא"ת שאני ורבא מתרץ דהפקר ב"ד הפקר ותמוה דכי לא ס"ל לאביי הפקר ב"ד ועי' בכאן בספר עטרת פירש הכונים יפה דהנה זה ל"א אלא היכי דבלא"ה אין להם כח ולכן בממון צריכין לבוא לטעם דהפקר ב"ד אבל היכי דאין אנו צריכין לבוא להפקר ב"ד כגון בשוא"ת ל"א כלל הפקר ב"ד ולכן שפיר מתרץ אביי שוא"ת שאני דל"ל לחכמים להפקיר אי בלא"ה יש להם כח ורבא דמתרץ הפקר ב"ד לא פליג ג"כ אסברא זו רק דקאי אקושיא ראשונה דמי איכא מידי דמדאורייתא משמע ותקנו רבנן דלא משמע ע"ש וא"כ ניחא דברי הרמב"ן דהנה בתוס' ב"ב ע"ז ד"ה קני לך כי בטעם דמכ"ם לאו דאורייתא כיון דלא גבה עדיין השעבוד והוי דבשלב"ל ע"ש והנה בש"ע חו"מ ר"ע פסקינן דבדשלב"ל מהני תפיסה והנה בר"ן כתובות פ' הכותב גבי מי שהי' עלי' כתובת אשה ובע"ח וכו' דלבע"ח יהבינן ולא לאשה והק' כיון דהדין הוא דיחלוקו היאך גחלין את האשה ונותנין לבע"ח ות' דמיירי בגוני דמהני תפיסה הילכך כיון דאם גבה מהני מהדין אנו מגבין לבע"ח ולאחר הגבי' זכה בו מה"ת בתורת תפיסה ע"כ ולפי"ז ניחא כאן דנהי דנאמר דמכ"ם הוי כקום ועשה כיון דצריך לשלם להמוכר והמוכר יכול למחול ומפסיד הלוקח וכן בעינן הגבי' הלוקח והלוה יש למצוא כמה נפקותות ואקצר אונס כיון דעיקר הטעם הוא משום דבשלב"ל ומהני תפיסה שוב יש להם כח והנה בסברת הר"ן י"ל ב"ב פנים או דלזה יש להם כח ובאמת ל"ה רק מדרבנן כיון דלא יהי' עקירה אא"כ ועוד י"ל דשוב הדר הדין לדאורייתא ובסברת הרשב"א הנודע וכ"ב בתומים ק"ז דבדבר דמועיל תפיסה ל"ח לפסידא דלקוחות כיון דמהני בדיעבד ולכן שפיר הביא הרמב"ן ראי' ממ"נ דא"כ דל"ה רק דרבנן וע"כ דלזה יש להם כח ול"ל לבוא להפקר ב"ד וא"כ שוב הוי רק דרבנן וע"כ דמכ"ם דאורייתא ואי דהוי מדאורייתא הוא מהטעם הנ"ל וכ"ז ל"ש במע"ש ויל"ע וקצרתי ודוק:

(ח) **והנה** לפי טעם הנ"ל דלכן מכר"ם דרבנן משום דהוי אבר"ם ודשלב"ל קי' לכאורה לפי שיטת

קי' ההכונה מובא במרדכי ורשב"א ומהרי"ט עי' סי' ר"י דבשלב"ל דאמר כשיהי' בעולם קני וא"כ הא מוכר לו כשיגבה לבסוף הנכסים דהא כי הר"ת דשני שעבודים יש להמלוה שע"כ ושה"ג א"י למכור ולכן מחלו מחול וא"כ השע"כ כשיגבה לבסוף הא מהני והנה נודע קו' הקדמונים לשיטת הר"י בש"כ סי' י"ב דהמוחל שטר צריך קנין מהא דהמוכר שט"ח דמחלו מחול אולם י"ל כיון דזה ל"א רק בודאי שטר משום דהוא כגבוי ועי' תוס' סוטה כ"ה משא"כ היכי דמכר להשע"כ הא לא יגבה כלל ול"ה כגבוי וממילא א"ל קנין ושוב מצאתי זה בקלות וא"כ לפי"ז הא כאן ג"כ לא יגבה הוא רק הלוקח וס"ס הוי דבר שאינו ברשותו ועי' תוס' ב"ב ע"ט דבאבר"ם ל"מ אף לר"מ אונס לפי דברי הירושלמי פ"ב דקידושין דאם אמר התקדשי לי ואמרה תנהו לעני דמקודשת משום דהעני זוכה לאשה וחזר וזוכה לעצמו ובס' דברי אמת שער בעניני קנינים הראה מקום הרמ"ה בטור אה"ע ק"כ דאם הסופר נותן הנייר משלו האשה זוכה לבעל וזוכה לעצמה מהירושלמי הנ"ל וא"כ כאן ג"כ הא י"ל דהלוקח כשיגבה זוכה להמוכר וממילא זוכה לעצמו ושוב הוי כשיהי' בעולם ואמאי הוי רק דרבנן ולפי"ז ממילא מקודשת ג"כ והנה אף דכאן ל"א כשיהי' בעולם כשיגבה מ"מ הא לא מכר רק השע"כ וע"כ כשיגבה ואי נאמר דלכן מהני מחילה מה"ט דהנה בהפלאה קידושין ס"ג הקי' אשיטה הנ"ל מפלוגתא דר"מ בלאחר שאתגייר וכן מאומר שדה זו שאקחנה בכתובות נ"ט אף דהוי כשיהי' בעולם ות' דלשיטה זו ג"כ עיקר הקנין נגמר לאחר ש"ל ולכן בקידושין דבעינן אמירה ג"כ ל"מ ע"ש וא"כ ל"ק לשיטת התוס' דהטעם דיכול למחול משום דהוי דרבנן ובב"מ כי אמר אביי אפ"ת ליתא לדשמואל והיינו משום דלדידי' דס"ל למפרע גובה שוב הוי ברשותו ומכ"ם דאורייתא ועי' תומים ס"ו וא"כ דאף אי הוי מה"ת משום לכשיהי' הא עיקר הקנין אח"כ ולכן אי מחול ממילא לא נגמר כלל הקנין ויכול למחול וניחא בזה קו' התוס' בקידושין מ"ז דאמאי במע"ש ל"א דפליגי אי יכול למחול:

**ולהנ"ל** הא התוס' הק' דאכתי ילטרך לשלם מדד"ג אמנם כאן הא אי ימחול ממילא ל"ה מכירה כלל ולא עביד כלל בשל חברו אולם זה ניחא במכ"ם אבל במע"ם הא הקנין תיכף נגמר ומכר לו השעה"ג ג"כ ואי מחול ילטרך לשלם מדד"ג ואכתי קשה דעתה אמנם לפי"ז אפילו לאביי ג"כ י"ל דמכ"ם דרבנן דאף דס"ל למפרע גובה הא אי ימחול ממילא ל"ה מכירה ועי' בקלה"ח לזקני ודוק היטב וי"ל לפי"ז ובכתובים הארכתי וכעת רמזתי בקילור:

## סי' יח.

ולפי מ"ש לעיל יש לפרש פי' נכון בשמעתתא דב"ק ע"ב ובדין אמל"ג כמסלה"ד:

(א) **תמן** תנינן אתמר עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל ורבא אמר מכאן ולהבא הוא נפסל וכו' לימא כתנאי הי' שנים מעידין אותו שגנב והן מעידין אותו שטבח והוזמו על הגניבה עדות שבטלה מקלתה ב"כ הוזמו על הטביחה הוא משלם ת"כ וכו' סבריהו דכ"ע אי"ל תכד"ד כד"ד ודכ"ע למפרע נפסל וכו' וסבר ר"י תכד"ד כד"ד והתנן הר"ז תמורת עולה ת"ש הר"ז ת"ע דר"מ ר"א וכו' ואם אמר ת"ע ונמלך וכו' וא"ר"פ נמלך בתכד"ד ע"כ שה"ג והנה בפנ"י הקשה דלמאי הקשו הך קו' רק אחר דאוקמי דכ"ע ס"ל כאביי דלמפרע נפסל ופליגי בתכד"ד ולמאי לא הק' על האקומתא דכ"ע ס"ל תכד"ד כד"ד ויהי' אליס הקו' והנראה דהנה נודע מה שהרעיש הרב הש"כ ז"ל בסי' רכ"ה על הרמב"ם והע"ם דכי דבהקדש ל"מ חזרה אפילו בתכד"ד דאמל"ג כמסלה"ד וא"כ מאי הק' מהקדש על עדות ע"ם והוא תמהון גדול ויתפרש ג"כ דברי התוס' במנחות פ"א דשיטתם ג"כ כן בד"ה תודה מן החולין ולחמה מן המעשר דלא מלי' הדר בי' אפילו תכד"ד משום דתיכף נתחייב בהלחם ואמל"ג כמסלה"ד כי ח"ל וגבי ת"ע ת"ש מוכח בתמורה פי' כמ"ע דבנמלך אפילו ר"י מודה דאפילו תכד"ד הר"ז ת"ע ושלמים כמי ע"כ והכך תיבות ושלמים כמי הכי מאוד תמוהים דהרי הוי רק ת"ע והבה"ז מחקם מן הספר ועי' לזקני ז"ל בקלה"ח שם רכ"ה דבר נחמד:

**והנראה** דהנה כבר תמהו דכהי דאמל"ג הוי כמסלה"ד הא במכירה גופה יכול ג"כ לחזור בתוכד"ד וכדקימ"ל בחו"מ קל"ה ועי' בט"ז אה"ע ס' ל"ח דלא כ"כ ועי' במחנ"א בה"ל ס"ע ובזקני ברכ"ה אמנם י"ל דהנה בירושלמי קידושין ר"פ האומר ר"א בשם ר"י הר"ז עולה לאחר ל' יום ומכרה הר"ז מכורה ר"ב בשם ר"י וכו' איכו מכירה וכו' ליידא מילה אמר לי' לאחר ל' יום לשייר גיזה ועבודה ע"ם ובר"ן נדרים כ"ט בקלרה וע"ם בעי קומי ר"ז תמן את אמרת אמל"ג כמסלה"ד וכו' תמן באומר מכבר ברם הכא באומר לאחר ל' יום ע"ם הרי דמהכי ג"כ אלאחר ל' אף דבהדיוט כה"ג ל"מ משום דכלתה משיכתו אמנם הטעם פשוט כיון דבגבוה הא כל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתא עי' חולין קל"ט ובתוס' בכורות י"ג דמה"ט ל"מ משיכה בגבוה וא"כ בשלמא בקנין דהדיוט דלריך קנין ומעשיי שייך לומר בחוזר דכלתה משיכתו כיון דאף אי איכו חוזר לריך לעשות קנין ולכן בחוזר הוי כלא עשה מעשה"כ בגבוה דל"ם קנין מעשיי ורק דבהדבור לחוד הוי בי גזא דרחמנא ולכן הוי כאילו הוא הקנה, לגבוה על לאחר ל' כיון דהאמירה הוא הקנין בעלמו והוי כמעכשיו ועי' ברא"ב"ד בה"ל מעילה פ"ו דכל אדם שהקדש שלו תחי' הוי כגזבר ועי' רש"י חולין קל"ט ד"ה דמחוסר הקרבה ואף דשם בבה"ב איירי מ"מ לענין קנין י"ל בקה"ג ג"כ ולכן אמרינן דלשייר גזו"ע אמר וקלרתי מאוד:

(ב) **והנה** בפלוגתת הקדמונים אי במתנות עניים אמרינן ג"כ אמל"ג עי' בעה"מ ב"ק פי' דו"ה ובש"כ ס' פ"ז ס"ק כ"א ודעת הרי"ף דבמ"ע אמרינן ג"כ אמל"ג ועי' בתומים ס' ס"ו דאף להרשב"א מוכח ביו"ד רכ"ח דהמקדים שטרות לריך כו"מ הייכו משום דאיכס ברשותו ועי' בתשובה הרי"ח ובתשובות רדב"ז ח"ג ס' תקכ"ב ותת"ב דדעת הרשב"א יחידאה ועי' בתוס' ערכין ו' ד"ה עד אי מותר לשכותה למלוה אחרת וזה תליא אי אמל"ג עושה קנין ובר"ן קידושין כ"ט כי' דתליא באיבעיא דנדרים ' אי יש יד ללדקה ובתשובות הרא"ש כלל כ"ח והאריך בזה במחכ"א בה"ל ובזקני ס' רי"ב ס"ק ד':

**ונראה** לכאורה להכריע לפמ"ש בטעם דאמל"ג כמסלה"ד משום דבי גזא דרחמנא הוא והכה זה שייך בהקדש דש"ם יתן רק להקדש ולכן הוי כקנין אבל במ"ע הא איכא ב' עניים אי הכתינה וכן אי יתן לעני זה או לאחר שוב ל"ש לומר דעושה קנין דכהי דלענין הא דלריך ליתן הלדקה שייך בי גזא דרחמנא אבל אכתי הא בידו ליתן לאיזה עני שירלה לכן ל"ש דהאמירה יעשה קנין דבזה שוב לריך קנין ממון ולכן מובן חלוקת דמחכ"א בין נודר לעני מבורר או לא ע"ם וז"פ:

**והנה** יתיישב בזה קו' זקני הקלות בסי' ר"ב לשיטת הש"כ דל"מ קנין החלר והמטלטלין ביחד ומב"מ י"א במעשה דר"ג וזקנים שבאו בספינה דאמר ר"ג עשור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו וכו' דהא הוי קנין חלר ומטלטלין בב"א וא"ל דמעיקרא הי' מקנה לו החלר דהא במרדכי הקשה אי טוה"כ איכה ממון ומאי תי' ר"פ שם דלאע"מ ותי' דהקנה לו החלר ג"כ וא"כ ע"כ הי' בב"א ועי' בש"כ קל"ח וע"ל בספרי ס"ו ולהנ"ל נכון דהנה הא נודע התמי' מול שיטת הש"כ מש"ס גיטין כ"א ור"פ הזורק דגיטה וחלרה באים כ"א ויפה תי' זקני בס"ר ובאב"מ ס' ל"ט דמחלק בין נתינה לגט דבדבר דבעי זכי' ונתינה י"ל דבעינן מוקדם שיהא החלר שלו משא"כ בגט דל"ב רק נתינה מהכי אפילו בב"א ע"ם:

(ג) **וישעפי"ן** באורתי במק"א בחי' בסוגיא דמכ"ם הירושלמי בפ"ו דגיטין ח"ל ר"ז בעי קומי ר"מ אף לענין מתנה כן אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו א"ל תמן התורה זכתה אותה בגיטה והוא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה אית לך מימר במתנה וכו' ועוד מן הדא וכו' אמר ליתן מתנה לחברו ובקש לחזור בו קם ר"י עם ריב"ז א"ל והין הוא הין א"ל בשעה שאמרו הין לדק הי' עכ"ל והמוה אי דמה שייך כאן הך דהן לדק דמשמע דמטעם זה נמי אין עושה שליח לקבל דשא"ש ועוד אמאי לא ילפינן באמת מגט ולהבין הא דתרלו דתמן התורה זכתה לה דמ"ם מסם וכתבתי דהנה לכאורה י"ל לדברי התוס' ב"מ י"א בגר קטן דמטבילין אותו ע"ד ב"ד אף דאין זכי' לנכרי כיון דבהאי טבילה נעשה ישראל וכ"ב בתוס' שבועות ע"ו גבי אין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה ועי' זבחים ל"ג ובכ"ד סברא זו וא"כ כאן ג"כ האיך שייך דעושה שליח לקבל דבשא"ש הך בהך קבלה שוב נעשה הוא הבעל ממון י"ל בשעה דעושה שליח ג"כ כהכ"ל דבב"א נעשה בע"מ ונעשה שליח. אולם לכאורה הוי סברא אם דהשליחות ובע"מ בכ"א כדמיון דבכ"א גבי חלר ומטלטלין ול"ם זה במתנה אמנם בגט דל"ב זכי' שייך הסברא ולכן שוב עושית שליח לדבר שלה וזה דאמרו תמן התורה זכתה לה דהא מלדו ל"ב זכי' ורק דהתורה זכתה ובעי רק נתינה ופי' שם ג"כ בהא דחוזר ולכן ל"ם לומר בכ"א כיון דיכול לחזור ואקלר דאכ"מ ודו"ק:

**נחזור** לדברינו דהנה יש לחלק בין מתנה ומכר לגט דהנה סברת הש"כ י"ל דהנה בכל קנין הא לריך ב' דברים שילא מרשות הנותן ושיזכה המקבל או

המקבל

המקבל או הלוקח ולכן ב' דברים לא יוכל לפעול בב"א ולכן מובן חילוק זקני דבגט דל"ב זכי' שוב ל"ב ב' דברים או להכ"ל דאי בעינן שילא מרשות הכותן בחלר ומטלטלין בב"א קודם הזכי' לא ילא עוד מרשותו וגרע מכליו של לוקח ברשות מוכר בב"ב פ"ה ולפי"ז ניחא קו' זקני ממעשה דר"ג חקכים דהכה הא הריטב"א הק' בכאן דל"ל מלד חלר ת"ל דאמל"ג כמסלהד"ד והייכו לשיטת התוס' ביבמות ל"ג דבתרומה שייך ג"כ אמל"ג כמסלה"ד אמכם הא כי דכהי דילא מרשותו מלד אמל"ג אבל איכו עושה קכין כיון דיכול לתכו למי שירלה וא"כ ממילא לפי הסברת הכ"ל שוב שייך כאן קכין בב"א דהא א"ל לפעול ב' דברים כיון דכבר ילא עכ"פ מלד אמל"ג מרשות הכותן וכיחא לכאורה לפי"ז דברי הריטב"א בקידושין כ"ו בהא דילפיכן דאגב קכי מדכתיב ויתן להם אביהם מתכות רבות עם ערי בלורות וכ' דל"ל מדין חלר זכה בהם דלשכא דעם ערים משמע שזכו בקרקן ומטלטלין כאחת בלי קדימה כלל ול"מ אלא באגב וא"כ כי על הא דאיבעיא אי בעיכן לבורין כי דתפשוט ממתכיתין דל"ב לבורין דאל"כ ל"ל אגב ליקכי מדין חלר והרואה ישתומם דסותר דבריו דלעיל ועי' חת"ס או"ח קי"ז ולהכ"ל י"ל וקל"ת:

(ד) **הדרן** לעכיככו דסברת אמל"ג כמסלהד"ד הוא משום דבי גזא דרחמכא הוא ולפמש"ל כיחא דלא מהכי חזרה אף דבמסירה בהדיוט גופה מהכי חזרה דהטעם דבמסירה להדיוט יכול לחזור י"ל כיון דבכל קכין דהדיוט בעיכן שילא מרשותו ושיככס אח"כ ע"י קכין מעשי' לרשות הקוכה י"ל דבתכד"ד הוי כלא ילא עוד מרשות המוכר וכהי דא"י לחזור מהמעשה אבל עכ"פ בתכד"ד הוי כלא ילא עוד מרשותו וממילא ל"מ הקכין ועוד כיון דבהדיוט דאיכא הפסק מה בין יליאת מרשותו וא"כ לריך שעור מה לקכין המסורה דבדבר מעשי' הא כתפס בזמן עשיית הקכין תכד"ד יכול לחזור דהוי כד"ד אמכם בגבוה דל"ב זכי' ורק דבאמירתו לגבוה הוי כזוכה בעלמו להקדיש ע"י אמירה לגבוה א"י לחזור כדהסברת לעיל הירושלמי בת"ע לאחר ל' יום והוא כעין דברי הקדמוכים בטעם דא"י לחזור משום דגמר בדעתו והייכו דהדיוט דלריך שעור למעשה המסירה וכן לריך כווכת הזוכה ג"כ ולכן שייך לומר דלא כגמר עוד המסירה משא"כ בהקדש וכן לפמ"ש דבעי ב' דברים שילא מרשות ושיזכה בו אח"כ ויש לדבר לפי"ז ברא"ית הט"ז מב"מ ברא"ה אותן המליאה וכפל עלי' ואמר אכי זכיתי כיון דשם הי' הפקר ומאוד קלרתי בסברא והבן והכה במח"ל הקשה לשיטת הרשב"א בב"ב דגיטין וקידושין דתכד"ד לאו כד"ד רק מדרבכן אבל מה"ת יכול לחזור מאוכם שגירש דבישראל מחזיר ואיכו לוקה ובכהן לוקה ואיכו מחזיר ובישראל דמחזיר הוא רק בתכד"ד כבתוס' שם דלאחר כד"ד תו ל"ה כל"ע וא"כ בתכד"ד בכהן ג"כ יכול לחזור מדאורייתא ע"ש ולפי דהסברתי דזה שייך רק בדבר דבעי זכי' ושילא מרשותו ובתכד"ד ל"ש זכי' וא"כ בגט הא ל"ב זכי' וכדברי זקני בס"ר ועי' בלשון רשב"ס שם דלא כי הכ"מ רק בקידושין דתופסין קידושין של אחר מספק ומאד אקלר:

(ה) **וא"כ** כין דכל עיקר דא"י לחזור הוא משום דבי גזא דרחמכא איתא הא קשה אמאי מעולה לשלמים לא יכול לחזור לפי דהבאתי לעיל דברי התוס' בקידושין כ"ט וב"ב קל"ג דל"א אמל"ג כמסלה"ד אלא באיכא רווחא להקדש וא"כ כאן הא ש"ס הוא להקדש ואף דהא בתחילת אמירתו דהי' חולין הי' רווחא להקדש וממילא א"י לחזור אולם לפי הטעם דבי גזא דרחמכא הוא הא ש"ס עתה בי גזא דרחמכא והבן וראיתי שוב מספר כועם ירושלמי דבי גזא דרחמכא אמריכן ג"כ רק באיכא פסידא להקדש אבל אי ש"ס ליכא פסידא ל"א כן ע"ש בהרא"י וא"כ הא ש"ס ליכא פסידא להקדש וכן י"ל לדברי המקכה דבדבור דהקדש א"י לחזור דהטעם דיכול לחזור דדבור מבטל דבור ולכן בהקדש הא הדבור כמעשה ובמסורה בהדיוט יכול לחזור משום דחוזר מהאמירה דקודם המסירה וממילא ל"ה מסירה אבל כאן הדבור גופה הוא המעשה ועי' בזקני שם ובאב"מ סי' כ"ז וא"כ כאן הא הדבור האחרון דשלמים הוי ג"כ מעשה וי"ל דיכול להוליאו מידי מעשה מיהו זה ל"ע אי מעשה מולה מיד ממעשה ועי' בקידושין פי' האומר בהסוגיא:

**והנה** במק"א כתבתי בקו' המח"ל בהא דמופלא הס"ל שהקדים ואכלו אחרים לוקין ע' כדה מ"ו הא הוי ה"ס לדברי התוס' גיטין כ"ג דבכזיר ל"ה הס' דילמא ישאל משום דאוקמיכן אחזקה דלא שאל עד עתה וא"כ במהס"ל דא"י לשאול לדברי המכ"ל ושוב הוי ה"ס והכה אף דאי יאכלו אחרים ממילא א"י לשאול דהוי כאכלה כולה כבשבועות כ"ז הא משכחת בכשתייר ועוד הא איכא שיור למלקות ואי דהא כאן כבר כלקה אולם אמריכן דלא ילקה מטעם זה ואי דלפי"ז ממ"כ א"י לשאול אי לא ילקה הא ליכא שיור למלקות ואי ילקה א"י לשאול, אולם אי כאמר דילקה הא הוי שיור וכן כ"מ אי עוד לא כלקה עד שהגדיל וכן בהמקדים דהגדיל ואקלר וכי דהכה בהא דמהכי חזרה אף דאמל"ג כמסלה"ד ובפרט לפמ"ש דהדבור גופה הוי כמעשה אמכם י"ל כהי דהדבור גופה הוי מעשה הא הקדש טעות ל"ה הקדש וא"כ י"ל דבהדבור האחרון כהי דא"י לעקור הדבור דהוי כמעשה אבל עכ"פ הדבור האחרון מוליא המחשבה דהקדש דמעיקרא וכהי דבהקדש גמר בלבו מהכי אבל עכ"פ ל"ה מעשה ויכול לעקור ועי' ריש תמורה דבדבורא עביד מעשה אבל לא במחשבה וא"כ כשאר הקדש טעות ויובן לפי"ז דבכזיר אמריכן דאי מועיל חזרה בהקדש תליא בשאלה בהקדש והייכו כיון דתכד"ד דמהכי הוא משום דלא גמר בדעתו עד לאחר כד"ד ושאלה בהקדש דמהכי משום דמוליא עכ"פ הגמר בלבו כהכ"ל ולכן י"ל דבתמורה שפיר א"י לשאול כיון דבטעות ג"כ מהכי שוב הוי הדבור לחוד כמעשה ועי' בזקני ברכ"ה וי"ל לכאורה לפי"ז במהס"ל אף דלעכין שאר דברים דיכו כקטן ואף מחשבה אין לו עי' תוס' חולין ט' והתורה גלי דמהכי הקדישו שוב הדבור לחוד הוי מעשה וא"י לשאול וכן י"ל כיון דהטעם דמהכי שאלה אף דהוי כמסלה"ד כיון דעוקר הדבור למפרע ל"ה כלל ברשות גבוה וא"כ במלהס"ל דעד שהגדיל בודאי הי' ברשות גבוה ל"מ שאלה אח"כ ג"כ והוי כאתי ליד גזבר ובפרט לטעם הכוב"ת קכ"ד בטעם דל"מ באתי לגזבר שאלה ואקלר ודו"ק:

(ו) **נחזור** להכ"ל דלפי"ז בחוזר מעולה לשלמים הא בשלמים ג"כ הוי מעשה ועכ"פ הגמר בלבו יכול לעקור בפרט דקשה דהא ל"ה פסידא להקדש ושוב ל"ש בי גזא דרחמכא ואמל"ג ויכול לחזור לגמר וא"כ לפי"ז כיחא קו' הש"כ על הרמב"מ במאי דפריך כאן מהקדש לעדות הא בהקדש אמל"ג ול"ש חזרה ולהכ"ל הא הוי מעולה לשלמים דג"כ קודש יכול לחזור אמכם הא עולה ק"ק וכליל ובשלמים אכילת בעלים שייך פסידא קלת וכבזבחים פ"ע אדרבה אשם קדיש שכן יש לו קלבה אפ"ה ריבוי דמזבח עדיף וכאן ג"כ כן אולם י"ל דזה תלוי אי באכילת בעלים אמריכן ג"כ משלחן גבוה קזכי עי' תוס' ב"ק י"ב ובחולין ק"כ דכבילה ל"ח הותרה להדיוט במליקה כיון דמשלחן גבוה קזכי ולפי"ז י"ל כהי דלעכין קדימה רבוי דמזבח מעלה אבל עכ"פ פסידא לעכין חזרה ל"ח ובתמורה כ"ב אר"י מותר להטיל מום בבכור קודש שילא לאויר העולם תכן אומר אדם מה שבמעי' של זו עולה אין שלמים לא וברש"י ז"ל משום דמפקע מק"ק לקק"ל הרי דאסור לשכוי לשלמים:

(ז) **אולם** לפי מ"ש בנוק"א דזה תלוי בפלוגתא דתנאי ואמוראי אי באכילת בעלים משלחן גבוה קזכי כיחא ובפרט דהא זקני ז"ל בס' ר"ע הק' בהא דמערימין על הבכור ומבכרת דהא כסם שאין אדם מקנה דשלב"ל כך אין מקדים ול"ל בפרה לעוברה דהא בגי' מוקי הא דנקיבה זבחי שלמים בבהמה דהקדש ול"מ פרל"ע אולם אי כאמר דהמשנה אתיא כר"ע דס"ל בקידושין ס"ב אדם מקנה דשלב"ל ורק ר"ה אוקי שם ביקדשו ידי לעושיהם וא"כ הא כי במ"א דלר"ע באכילת בעלים ל"א משלחן גבוה קזכי ועי"ל ס' ו' כיחא אולם בלא"ה י"ל כהי דלא מלי לכתחילה לשנות אבל פסידא כ"כ ל"ה ואקלר (ובקו' הקלה"ח הכ"ל י"ל בפשוט לדברי לדברי התוס' ב"ב קכ"ז ד"ה דאקני דכה השעבוד אלים דיכול לשעבד אף דבר שאבר"ם ושלב"ל דלריך ליתן את"כ ולדברי התוס' עירובין ו' ד"ה כי דמיד אשתעבד נכסי ועי' תשובות בא"פ יו"ד ס' כ"ה ובתמורה ל"ג בהקדים עולה לבה"ב דים עיכוב גיזברין עד שישלם ובתוס' שם ד"ה והא דמדאורייתא ובמו"ל בה"ע פ"ו ה"ב וא"כ י"ל כיון דבכדר אשתעבד נכסי י"ל דאפילו בשלב"ל ג"כ מהני ואקלר דאכ"מ:)

**וניחא** בזה מה דמובא קו' בתשובות מהריא"ע לבר פדא דס"ל אמל"ג כמקלה"ד וכאומר מעכשיו מהא דפי' כמ"ע דאי אמר בכור זה יהא עולה עם יליאת רובו דחל קדושת בכור כשילא רובו דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ואי אמל"ג כאומר מעכשיו דמי הא חל קדושת עולה ולהכ"ל הא כאן ליכא פסידא להקדש דממ"כ שייך להקדש כהכ"ל:

**ונחזור** לפי"ז לסוגיא דב"ק וליסוב דברי התוס' במנחות פ"א דכי הטעם בתודה מן החולין ולחמה מן המעשר דיבוא הלחם ג"כ מן החולין דאמל"ג כמקלה"ד ורא"י מהא דבתמורת עולה ת"ש בכמלך לא מלי הדר דאפילו תכד"ד הר"ז ת"ע ושלמים כמי והך קיים ושלמים כמי תמוה דהא רק תמורת עולה לחוד הוא אמנם יתפרש דכתבו לא"ים הרא"י מהא דלחמה מן המעשר יבוא מן החולין משום אמל"ג וכתבתי דלפי"ז בתמורת עולה ושלמים ל"ם אמל"ג כיון דליכא פסידא להקדש וכי משום דמ"מ שלמים הא קק"ל הוא ולכן כי רא"י דבתמורת עולה אפילו בתכד"ד הוי ת"ע ושלמים כמי פי' הא שלמים כמי קדשים וע"כ כהכ"ל דמכ"מ הוי כפסידא קלת וא"כ מכ"ם בלחמה מן המעשר דבודאי הוי פסידא גדולה דאיכו מביא מחולין כלל בודאי שייך אמל"ג כהכ"ל ודוק והוא נכון:

**ועתה** הכי נכונים הדברים ביסוב קו' הפנ"י בהא דלא מקשה בב"ק רומיא דר"י אדר"י עד דמוקי דכ"ע ס"ל כאביי דלמפרע נפסל ולא' לעיל ארבא לפי דכי במ"א דבזה אי באכילת בעלים אמרינן משלחן גבוה קזכי פליגי אביי ורבא בפסחים כ"ח דרבא דמוקי הפלוגתא בלמכמר בשרא והפי' הוא דלא יהי' למשתה ופסק קק"ל וכי דאי באכילת בעלים לאו משלחן גבוה קזכי הוי פסידא להקדש ושייך אמל"ג משא"כ אי לאו משלחן גבוה קזכי ולכן כיחא דאליבא דרבא ל"ק מהקדש אעדות דבת"ע ושלמים שייך כמי אמל"ג כקו' הש"כ ומשא"כ לאביי וכהכ"ל מיהו עי"ל בספרי ק"ח ודוק היטב בכל הכ"ל:

## סי' י"ח.

**ובאופן** אחר יש לפרש השמעתתא דאוככרי ופרש"י ז"ל שם:

**בסוכה** ל' בהכהו אוככר דפריך ולקניכהו בשינוי מעשה והק' המפורשים לשיטת רש"י ז"ל דאף דיאוש כדי קני מ"מ פסול משום מהב"ע לפי"ז אכתי פסול וכן ק' לשיטת הר"ת בגיטין כ"ה דלעולא יאוש קני ורק בקרבן פסול משום מהב"ע מאי פריך כאן והנראה בהקדם לפרש לשנא דחז"ל ברים לולב הגזול דאריב"כ ל"ם אלא ביוט"ר אבל ביו"ט שני מתוך שיולא בשאול יולא בגזול וכבר תמהו על הלשון דהא בגזול מהב"ע וכודע פי' הפנ"י לדברי התוס' דמהב"ע שייך רק אי א"א לעשות המלוה בלי עבירה ולכן כאן דיולא בשאול הוי כאפשר לעשות המלוה בשאול לכן איכו פוסל מהב"ע אבל כבר תמהו הכו"ב סי' קל"ד ובחת"ם דהא שואל שלא מד"ד גזלן הוא:

(א) **ונראה** דבכאן עלין ככון דהכה בתמורה בסוגיא דא"ע ל"מ פרכינן והרי גזילה דרחמנא אמר ל"ת ושינוי קונה ולריך להבין דלא פריך משאר קניכים וכן מיאוש ועוד דהא בשינוי אפילו מגילא קונה ול"ם א"ע ל"מ כדברי התוס' גבי לורם אוזן בכור ועי' כתיבות ועוד דהא כאן לא יתוקן האיסור ולכונה פוסקים ל"ם האי כללא ונראה דהכה בחו"מ סי' ל"ד פי' דהחולק עם הגכב כשר לעדות ובתומים תמה דלא גרע מכופר בפקדון דמחזיק ממון חברו אללו וזקני ז"ל תי' כיון דגוכב אחר הגכב פטור מכפל ולכן אף דגזל ולא כתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רמ"ג ורמ"ג דוקא באכלו ומטעם מזיק אבל גזלן ל"ה דאיכו ברשותא דמארי' וכמו בגזל והוקר ולא אתבר ממילא דאיכו משלם רק כשעת הגזילה ולכן כאן ג"כ איכו ברשותו ע"ש ובכתיבות חולק דכיון דעשה השכי שיכוי הוי כגזילה חדשה והאריך לפי"ז בתמורה ע"ש:

**ולכאורה** רואה אככי ככדו הלעיר את הלדק עם זקני ז"ל דהאיך שייך לומר בכאן דאי ל"ה כגזלן דש"ק הא ליכא עלי' החיוב דוהשיב מטעם גזילה וא"כ לא קרינן ג"כ אשר גזל כעין שגזל יחזור אף דחייב משום השבת אבידה אבל לא משום גזילה וכי"ב כי בכתיבות ס' סכ"א בגוכב טלה והוליאו באיסור שבת דל"ק בשינוי למעליותא כיון דאיכו בוהשיב וה"כ כאן דבשלמא בגזלן דהתורה ע"כ אוקמי' ברשותו לחייב באונסין ולרב בסנהדרין ע"ב במחתרת אפילו באיתא בעיכא ג"כ ברשותא ולדידן רק בליתא בעיכא הוי ברשותו ולכן בעשה שיכוי הוי כליתא בעיכא וקכה אם רק אי גזל הוי כברשותו לענין דיעשה שיכוי ויקכה אבל בלא גזל ל"ם ל"כ ואף דשואל שלמ"ד גזלן הוא אבל לא לענין שיכוי ובגי' דאמרינן לפי פי' הכתיבות דבשיכוי הוי כגזילה חדשה היינו אי גזל מקודם וקלרתי:

(ב) **והנה** בב"ק ס"ו יאוש אמרי רבנן דיקני וכו' א"ד ל"ד לאבידה דאתי לידי' בהתירא ובתוס' כי דיאוש ל"ד להפקר דא"כ אף באיסורא ג"כ מהכי ועי' בזקני שס"א ובמק"ח תמ"ח בפי' דבריהם ונראה דהכה הרמב"ם בה"ג כי כל הגוזל את חברו שו"פ עובר בל"ת וכו' ואין לוקין אלא זה שאם גזל חייב להחזיר וכו' ואפילו שורף את הגזילה איכו לוקה שהרי הוא חייב לשלם דמים וכל שכיתק לתשלומין אין לוקין עליו עכ"ל ותמה דלל"ל ב' טעמים ובהגהות אמר"ב בס' ל"ד כי פי' יפה דהכה לפי הטעם דלהכל"ע כשמחזיר הגזילה הוי כאלו למפרע ל"ע העבירה דמה שמחזיר איכו בגדר תשלומין דל"ק כלל כרש"י סכהדרין ע"ב דכטל לא דכל היכי דקיימין הן ברשותא דמרי' אבל אי כשרף ולריך לשלם דמים הא עבר ועשה האיסור כיון דלא מחזיר חפץ זה דגזל אבל מ"מ פטור ממלקות כיון דהוא כיתן לתשלומין וכ"מ דלטעם דכל"ע ל"ה רשע כלל דהוי כפקדון בעלמא ובפרט לדברי התוס' פסחים כ"ט במשהה חמלו ע"מ לבערו דל"ה איסור ועי' שאג"א ולטעם הבי הוא רשע דחמס ובמכות ט"ז בסוגיא

בסוגיא פריך והרי גזל דמשכחת בקול"ק ובעלו ול"ב ומשכינן דגברא בר תשלומין הוא אין לוקה ומשלם ובריטב"א בשם הר"מ ז"ל כי דאפילו בטלו אין לוקה ומשלם והיינו כהכ"ל דאף דעבר ונ"מ אינו לוקה מטעם זה ולכן ניחא דברי הרמב"ם דמתחלה כי דלהכל"ע כשמחזיר הגזילה וליכא עבירה כלל ואח"כ כי דאי מחזיר דמים והוא רשע אינו לוקה משום תשלומין ועי' ב"ק ס' במעשה דגדושים עכ"ד והפח"ח הרי דבהחזיר גוף הגזילה ל"ה עבירה כלל משא"כ אי דמים מחזיר ויובן לפי"ז פרכת הש"ס בתמורה משינוי והיינו דהא אי ש"ק ומתילא שלו הוא ואח"כ אף כשמחזיר דמים הוא והל"ל דשינוי ל"ק ומתילא יתוקן האיסור כשמחזירו אח"כ ולא הוי עבירה כלל:

(ג) **והנה** לפי"ז יש לחדש דאף דיאוש קונה מ"מ כשמחזיר אח"כ גוף הדבר ג"כ הוי כאלו לא עבר כלל דבב"ק ס"ו פרכינן בגזל חמץ ועבר עליו הפסח דא"ל הרש"ל ואי יאוש קונה הא קני ביאוש ותרלו דזה מתייאש וזה אינו רוצה לקנות ל"ק וא"כ בהחזיר לו בסוף י"ל דהוי כא"ר לקנות ולפי שיטת התוס' בב"ק ס"ט ד"ה כל שלקטו דבעינן שיהי' הגניבה בשעת יאוש בחצרו של גזלן ע"ש וא"כ קונה מטעם זה אף שלא נתכוין לקנות לשיטת המרי"ט מובא בונ"ל הלגוא"ב אונס כשמחזירו לבסוף ל"ק מטעם חצר ג"כ דא"ר לקנות וכן לדברי המפורשים בטעם דלהכל"ע דמעמידין אותו אחז"כ כשעבר דודאי יקיים העשה ולפי"ז הוי ככטלה ע"מ להחזירה דמעולם לא יצא מרשות בעלים ולדברי הרמב"ן בב"מ כ"ו ברא' סלע בנפלה וכטלה לפני יאוש אדעתא להחזירה דא"ע אלא משום השב תשיבם ומשום דיאוש אינו רק באינו ברשותו ולא כשהוא ברשותו ובנטלה ע"מ להשיבה נעשה החפץ של הבעלים וידו כיד הבעלים דומי ע"ש ועי' כתיבות סי' שע"א וסק"ג דמה"ט אינו מועיל יאוש בקרקע דהוי בחזקת בעלים ועי' בח"ל קמ"ד ובהגהותיו לטו"ז הו"מ ס' קס"ג דמה"ט ל"מ יאוש בחו"ב וא"כ כיון דאמדינן דעתו דיחזיר הוי כפקדון ול"מ יאוש וכודע המק"ח בסי' תמ"ח דביאוש אליבא דכ"ע בעינן דאתי לרשות זוכה וכן ל"ש כאן ונלד חלר לשיטת הרשב"ם דרשות הנפקד נקנה למפקיד ועי' טו"ז הו"מ קפ"ט ובקלות שם ואי דלפי"ז אמאי בב"מ כ"ו בנטלה לפני יאוש עובר בכולו משום ל"ת ומשום השב תשיבם וכו' והע"ג דחזרה לאחר יאוש מתנה בעלמא קיהיב אע"ג דאי הדרה הא י"ל דלא הי' בדעתו לגזול וא"כ ל"ק ביאוש משום דא"ר לקנות אמנם י"ל לפי דראיתי בשם שטמ"ק דהיכי דעבר בלהכל"ע עוד איסור ל"ש להכ"ע והסברא הוא דל"ש לומר דאמדינן דבשעת הלאו הי' בדעתו להחזירה ומשום הז"כ דע"כ אבד החז"כ בלאו אחר וכי"ב ברדב"ז ומובא בונ"ל פי' ומה"ג לענין אאעב"ז אי איכא עוד איסור וכי"ב בתוס' יבמות ל"ו ד"ה ולא ועי' ש"ס תמורה כ"ז בהי' לפניו ב' בהמות וא"כ כאן ג"כ דאיכא עוד איסור ל"ש לומר דאמדינן ומתחילה דעתי' שוב מלאתי בשטמ"ק דכי זה הסוגיא דכאן וכהכתי וכן י"ל לפי דקימ"ל דביאוש לריך להחזיר דמים ועי' ח"ל קמ"ד דתמה מזה אמהרי"ק ובקלס"ח סכ"ג דתמה על הרשב"א דהקי' דאי ביאוש וש"ר לריך להחזיר דמים מה אהני באוכרי יאוש וש"ר הא ל"ה לכס והקי' ז' מב"ק ס"ו דאי יאוש קני הוי קרבנו ועי' ש"כ סכ"ג מפרה ומלית ועי' בתומים ל"ז ולפי דכי דהיכי דלריך להחזיר דמים הוי החפץ כמשכון על הדמים ולפי דברי זקני בקלות בסי' רמ"א בפי' ההג"מ דבכותן אתרוג לחברו לריך להתכות דיכי תנאים ותמוה דאדרבה אי לא יהי' משפ"ת המעשה קיים ופי' לדברי הרא"ש ביבמות בחולץ ע"מ ליתן מאתים זוז דאף דמטעם תנאי אינו מחויב ליתן מ"מ מטעם חיוב ושכירות לריך ליתן וא"כ כשגובה האתרוג לבסוף אמרינן למפרע גובה ומתילא ל"ה בשעת הברכה שלו ע"ש וה"כ אי הוי כמשכון ומחזיר גוף החפץ י"ל דלמפרע גובה כיון דכהחייב לו משעת גזילה ואי למפרע שלו הוי מתילא ל"ה יאוש דהוי ברשותו אמנם הא כאן מלי לשלוקי בזה"י ועי' פסחים ל"א:

(ד) **נחזור** לדברינו דלפי"ז מובן מאי דפריך בתמורה משינוי דעי"ז דאמרינן דקונה הוי כעובר על הלאו אף אי מחזירו אח"כ וביאוש ל"ש לומר כן ומיובן לפי"ז דברי התוס' בב"ק דיאוש אינו כהפקר דאל"כ אפילו באתי לידי' באיסורא דלפי הכ"ל י"ל דבאיסורא ל"ש יאוש כיון דלריך להחזיר לקיים המ"ע דוהשיב ואי כאמר דיאוש קני הא אח"כ אף כשמחזיר אבל גוף העבירה עבר ולכן ה"א דלא יקנה וכשמחזיר מנתק גוף הלאו ולכן כי לפי"ז דיאוש אינו דומה להפקר דהכה ביאוש בעינן אתי ליד זוכה משא"כ בהפקר כבש"ם נדרים מ"ג ומק"ח תמ"ח ועיקר הסברא דל"מ יאוש דאי יקנה עבר אהלאו ולכן ע"כ אין לומר דמפקירו דא"כ ק"ס אף דהגזלן ל"ק הא הנגזל מפקירו ואח"כ נתנה בעלמא יהיב לי' דבהפקר ל"ב אתי לזוכה ובטעות ג"כ מהני הפקר כבכריתות כ"ד בשה"כ שהזמו עדיו ועי' ירושלמי ב"ק פ"ה ה"ח בשור היולא לסקול וכמלא עדיו זוממין ועי' תרה"כ לדו"ז ובכתיבות רס"ב ובמק"ח דברתי בזה אמנם הא כי דביאוש אי מחזיר הגזילה ל"ק למפרע היאוש אולם זה רק להמסקנא דיאוש קונה בגזילה ואקלר:

**והכי** נחזור עתה לפי הכ"ל הלשון אבל ביוט"ש מתוך שיולא בשאול יולא בגזול דהכה במק"א בפסחים בסוגיא דמלה של טבל בררתי דאף להשיטות דמהב"ע ל"ד עי' תוס' סוכה ע' מ"מ אי ע"י המלוה יהי' העבירה ובלאו המלוה לא יעבור העבירה אליבא דכ"ע מהב"ע דאורייתא וכמודע סברא זו לענין אעל"מ היכי דיתוקן האיסור ועי' רשב"א יבמות ק"ג לענין סנדל של חליצה ולשיטת התוס' היכי דקנה קודם ל"ש ומהב"ע בודאי שייך לומר כן והארכתי בזה ואכמ"ל. והנה לפי"ז לפי דכי דהיכי דקנה גוף הגזילה ואח"כ רק דמים מחזיר לא מנתק גוף הלאו דזה רק בשאר קניכים דקנה אפי' בעי"כ ועי' הרה"כ לדו"ז ברס"ב ובכתיבות ס"י שכ"א בשינוי דקונה אפילו בעי"כ משא"כ בקנין יאוש דבא"ר לקנות ל"מ וא"כ אי מחזיר מתילא ל"ק כלל ומנתק גוף הלאו דלא עבר כלל וא"כ לפי"ז י"ל כאן אי כאמר דיולא בלולב הגזול והא בעינן לכם וא"כ אי יולא הא ע"כ הוי שלו בשעת המלוה וכיון דקני החפץ אפילו אי מחזירו אח"כ הא הוי רק בתורת תשלומין ועבר על הלאו משא"כ אי ל"ק אפילו לאחר יאוש מנתק הלאו ג"כ כהכ"ל ולכן לריך לומר דלא יולא המלוה דהכה אפילו אי יוט"ש הוי רק דרבנן מ"מ פוסל בכה"ג ומהב"ע דאף דמלוה הב"ע דרבנן ויוט"ש ג"כ דרבנן והוי כתרי דרבנן עי' ב"ש כ"ח מ"מ כאן מהב"ע דאורייתא והכה בירושלמי שבת פי"ג בקורע בשבת ילא ידי קריעה ופריך ומלה גזולה דאי' בפסח ומשני תמן הוא גופה עבר ברם הכא הוא עבר עבירה כך אני אומר הוליא מלה לרה"ר אי' בפסח ונתלבטו המפורשים בפירושו ולהכ"ל לפי דכי דאי מחזיר הגזילה אף לאחר יאוש ל"ע אעבירה כלל ובכה"ג מלהב"ע דאורייתא משא"ב אי מחזיר אח"כ דמים ולכן משני תמן הוא גופה עבירה היינו דבזה דמקיים המלוה בזה גופה עבר עבירה וכהכ"ל מיהו לפי"ז ל"ע בקריעה עי' שבת ק"ה בקורע על מתו דחייב לפי דברי התוס' דהקי' דהוא מקלקל בהבגד ותרלו דהוא מתקן בהמלוה ואי כאמר דלא מקיים המלוה מתילא ל"ע ג"כ ועי' בשיטה"ק או"ח בתשובה מבנו הגאון ז"ל ואף לשיטת רש"י ז"ל ב"ק דמקלקל איכא ג"כ איסור ג"כ קי"ל ואכ"מ וא"כ לפי"ז ל"י כאן בלולב ולכן ניחא הלשון דמתוך שיולא בשאול יולא בגזול ותמי' דהאיך שייך גזול דאיכא עבירה לשאול ואי דביוט"ש

דרבנן

דרבנן ומהב"ע דרבנן הא כאן מהב"ע דאורייתא דכיון דקני מחמת המלוה כהכ"ל לזה אמר דשאול כשר וא"כ הא שוב הוי לכם וממילא ליכא כאן ע"י המלוה העבירה ולכן כשר ודוק הטב כי הדברים נכוחים ת"ל:

(ה) **ונחזור** לפי"ז ליסוד דברי רש"י ז"ל באוככרי דפי' דאפילו אי יאוש כדי קנה הוי מהב"ע דלפי"ז מאי פריך אח"כ וליקניניהו בש"ת וכן לשיטת הר"ת דלעולא אף דיאוש קני פסול להקרבה משום מהב"ע דמאי פריך כאן ולהכ"ל י"ל דהנה כבר תמהו על רש"י ז"ל דפי' דסתם כותים גזלי ארעתא ישראל הא ר"ה גופיה ס"ל בב"ק דגזל עכו"ם ג"כ אסור והנה בתוס' כאן הקי' אהתרן דשינוי החוזר ל"ק הא ע"כ מדרבנן קני ובהאי סבתא מוכח דאי רק מדרבנן קני מטעם תקנת מרים יוצא מדאורייתא ג"כ ולהכ"ל לפי דהסברתי לעיל דהיכי דיחזור גוף הגזילה אף דהיי יאוש ל"ק למפרע משא"כ בשאר קניינים ובכה"ג אליבא דכ"ע מהב"ע דאורייתא כיון דבעינן בשעת המלוה דיהיי שלו וא"כ אף אי יחזור אח"כ הוי כתשלומין ולכן שייך בכאן מהב"ע ביאוש לחוד וזה כיוא ביאוש אבל אי איכא קנין דשינוי ובע"כ ג"כ קני תו ל"ה מהב"ע ולכן פריך שפיר דלקני בש"ת וכיוא בזה קו' התוס' מסבתא ומכשירא דמטללתי דהנה כודע שיטת הרי"ו אי בקנין דרבנן מהני לדאורייתא ולשיטת הפוסקים עי' ג"פ ויסיע"ק דקד"ר ל"מ רק להוציא מרשותו אבל איכו עושה קנין דיהיי שלו והטעם י"ל דהא ע"י קנין דרבנן עכ"פ הוי הפקר ושוב מדאורייתא מפקיר ועי' בר"ן ריש כדרים לענין כנוים אולם אף אי מהני הפקר לזכות ג"כ ובאמת זה תלוי בהלימודים דגיטין ל"ו דהפקר ב"ד הפקר אי ממכחילין הא הב"ד ממכחילים הוי כלזכות משא"כ מויחרס ועי' מפרשים אמכם כאן אי כאמר דע"י דרבנן יהיי שלו מדאורייתא לזכות בהמלוה הא שוב יהיי מהב"ע דאורייתא דמחזיר אח"כ רק דמים ולכן כיוא מהאי סבתא דיתיירי בסוכה ובסוכה שאול ג"כ כשר הא שוב ל"ש מהב"ע דל"ב שיהיי שלו משא"כ כאן באתא ביוט"ר הא בעינן לכם ולכן ל"מ כאן וכיוא לפי"ז ג"כ קו' הכפ"ת דאמאי ל"א דחשיבות המלוה עבדא לי' קבע וכמו בתקנת מרים דבכין סוכה כל ז' עבדא קבע ומה דתרן דבסוכה בעינן כל ז' אבל בלולב מדהגבה כפיק הא מליכו דמלוה גופה עושה חשיבות כמו באכילת שבת בפירות דטבלי ובכ"ד ולהכ"ל בפשוט אי הקנין ע"י המלוה שייך מהב"ע ולכן פי' רש"י ז"ל דגזלי ארעא מישראל לפי דברי הכתיבות בשמ"ח דגזל עכו"ם איכו בעשה דוהשיב א"כ שוב ל"ש מהב"ע דע"י המלוה הוי שלו ואי מחזיר הוי רק תשלומין ולא כיתק דהא ל"ב כלל דיסוד הגזילה והבן בדברים הנכוחים:

(ו) **אולם** לדברי זקני ז"ל הכ"ל בחולק עם הגנב דלא הוי גזלן כיון דמ"מ איכו ברשותו ולפי"ז ל"ק בשינוי ג"כ לפי דברי הכתיבות הכ"ל ישל"ע עוד בכאן ולדברי הכתיבות נכון והנה זקני שם כי דאפילו לר"ח דגזל ולא כתיאשו הבעלים דרמ"ג ורמ"ג הוא רק מטעם מזיק ולא מטעם גזלן והביא רא"י מגזל חביתא דחמרא דלבסוף שויא די' דאיתבר ממילא משלם כשעה"ג וראיתי בתשובות ב"י או"ח דהביא דברי רש"י ז"ל ב"ק קט"ו ד"ה דר"ח וז"ל והאי כמי אע"ג דיהיב דמי' לגנב לגבי האי מיהא גזלן הוא ולפי דכי לעיל י"ל כיון דאי מחזירו קודם יאוש שוב מיכתק לגמרי הלאו ולא עבר כלל בודאי לכן צריך להחזיר גוף החפץ שם בגנב ומכר וא"כ הוכר הגנב וזה דכי דאע"ג דיהיב דמי הא מ"מ הוי רק בתורת תשלומין ולגבי האי מיהא גזלן הייכו לגבי הגנב ועי' תוס' ב"ק ס"ט דלאדם אחר אסור לזכות בהגזילה כיון דהגזלן צריך לפטור עלמו לקיים המלוה דוהשיב או לגבי האי הייכו בהחפן ולכוונה זו ול"ש לומר כמש"ל דאפילו לאחר יאוש ג"כ אי מחזירו ל"ק למפרע דהוי כא"ר

לקנות דהא חזינן דמכר ול"ש דאמדינן דעתי' ומדויק בזה דברי רש"י ז"ל דכי ואע"ג דיהיב דמי להגנב דלאיזה לורך כ"כ ולהכ"ל לכאורה נכון אמנם ברש"י חולין קל"ד כי אאכלו דרמ"ג כיון דקודם יאוש אכלו ה"ל איהו גזלן עלייהו דכל יאוש ברשותא דמר"ק ול"ש לומר כן ולכאורה י"ל דהא ל"ל בהא דרש"י כי דכל הייכי דאתכיהו ברשותא דמרי' הא גזל ול"כ שכיהם א"י להקדים אמנם הא כי דאע"ג דא"ע בל"ת מיקרי גזלן דעי"ז שוב ע"כ הדבר הזה ל"ה של הבעלים משא"כ אי לא היי גזלן והיי הגנב מחזיר והוי מכתק כל הלאו ולכן יכול הכגזל לגבות ממכו דהוא גרם דהדבר יגזל ולכן לפי"ז הא הוי ברשותו לדברי הא"ז ב"ק ל"ג דאי מחזיר אח"כ למפרע שלו הוא וקדום למפרע ולכן שפיר הוי כגזלן לענין החפץ אף דא"ע אל"ת ולמ"ש בב"י שם דכאן קאי אליבא דרב בלא"ה ככון דלפי"ז הוי ברשותו והוי שפיר גזלן אמנם במה דכי רש"י דהוי גזלן אין הכוכה לעבור אל"ת ורק דבלא"ה עתה מוליא לגמרי מרשות הכגזל כהכ"ל ומ"מ ל"א דעי"ז הוי גזלן ואקלר ודו"ק:

(ז) **והנה** בחידושי הארכתי בפלפול בהסוגיות ואכמ"ל ואעתיק מה דהבאתי רא"י לדעת הרמב"ס ז"ל דבש"ר ואח"כ יאוש ג"כ מהכי דהוא חלק מהקנין מסוגיא דב"ק ס"ח בהמוכר לפני יאוש דר"כ אמר חייב ורש"א פטור וכו' רש"א פטור חיובי' לאחר יאוש הוא דאהכי מעשיו וכו' ת"ש וטבחו או מכרו מה טביחה שאיכה חוזרת אף מכירה שא"ח אימתי וכו' תרגמא ר"כ פרט שהקנה לשלשים יום וכו' ואף ר"א סבר חיובא לאח"א וכו' תדע שסתם גנבה יאוש בעלים וכו' ודלמא אע"ג דלא איאש לא ש"ד דומיא דטביחה וכו' ודלמא דשמעינה דאיאש וכו' מה טביחה לאלתר אף מכירה לאלתר ול"ל שיטת ר"כ דאמאי לדידי' ל"ב אהכי מעשיו וכי מה מכירה הוא קודם יאוש הפכ"י הקי' דאמאי לא פריך ודלמא דשמעינה דאיאש אר"ש בתוס' הקי' אהא דמכירה לאלתר הא קודם ידיעת הבעלים א"א דקימ"ל כאביי דיאוש שלמ"ד ל"ה יאוש והא דכי דבטביחה טבח בודאי כשידעו הבעלים ל"ל הלשון דלאלתר וכראה דבר חדש דר"כ ור"ש לשיטתייהו דבשבת ל"ד אזלי גבי התולש שמכי טומאה אי מגי דלר"כ חייב דאהכי מעשיו דאי משתקלי לה חדא אחריתי אזלי לה טומאה רש"א פטור השתא מיהת הא איתא לטומאה ע"כ ולפי"ז יובן פלוגתתם דלר"כ כאן במכר קודם יאוש מיקרי אהכי מעשיו כיון דהיי ש"ר ואח"כ אי איאש הא מהכי ולכן מקרי בזה אהכי מעשיו כמו גבי שמכי טומאה דהשתא מיהא הוי אהכי דאי משתקלי אחריתי וה"כ כאן בקנין דיאוש וש"ר ולר"ש לשיטתי' לא מיקרי אהכי מעשיו ולכן צריך אחר יאוש דוקא ולכן לר"כ צריך לאוקמי פרט כשהקנה וכו' ולכן אח"כ הקי' על ר"א ודלמא דלא איאש ות' דומיא דטביחה ואח"כ הקי' ודלמא דשמעינה דאיאש הייכו אי איאש אח"כ וזה מיקרי אהכי מעשי' כהכ"ל ואזה ת' מה טביחה לאלתר והייכו דתיכף אהכי ולא לאח"כ כשיטת ר"כ ודוק הטב והיא רא"י כחמדה:

# שער שלישי.

## בעניני טב"ע ויקדש ובסוגיא דזרוע בשילה ובענינים אחרים המסתעפים.

## סי' יט.

(א) **בש"ס** דע"ז ע"ו רמי לי' ר"ע לר"ש תכן השפודין והאסכלא מלבכן באור והתכן גבי קדשים השפוד והאסכלא מגעילן בחמין א"ל עמרס ברי מה ענין קדשים אלל גע"כ הכא התירא בלע התס איסורא בלע אמר

רבא

רבא ס"ס כי פליט איסורא קא פליט אח"ר וכו' מה הגעלה נמי שטיפה ומריקה א"ל אביי מ"ד אח"ר קדשים נמי ה"נ וכו' כל יום ויום נעשה געול לחברו תיכף שלמים וכו' ר"א אמר לעולם כדקאמרינן מעיקרא הכא התירא בלע וכו' דבעידנא דקא פליט איסורא קא פליט בעידנא ליתי' לאיסורא בעיניי' ע"ש הסוגיא וברש"י ז"ל ד"ה גבי כי וז"ל משום דכי אתי למחר הוי נותר וכי הדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפוד בגוי' טעמא ונותר איסור כרת הוא עכ"ל ורבים ראו כן תמהו על ש"ס דנותר איסור כרת היא דמיותר דמה נ"מ לכאן אי איסור כרת הוא וכן להבין פלוגתא דאביי ורבא ולהבין ג"כ השקלא וטריא דהתירא בלע הא מ"מ אח"כ פליט איסורא ומה לי אי ליתא לאיסורא בעיניי' בעידנא דקא פליט:

**ונקדים** לתרץ קו' התוס' בסוגיא דזרוע בשילה חולין צ"ט דאמרינן לא נצרכה אלא לטכ"ע דבקדשים אסור קמ"ל דהכא שרי ולגמר מכי' גלי רחמנא גבי חטאת כל אשר בבשרה יקדש להיות כמוהו וכו' והקשה ר"ת דהאי קרא מייתי הכא לטכ"ע ובפסחים מוקי להתר מצטרף לאיסור לכ"ע וטכ"ע מפיק לי' ממשרת ולר"ע מגע"מ ומה שכ"ל בכאן ענין חדש ונפלא והתבונן דהנה המר"ש בדברי בדרוש לשבה"ג בסוף הספר הקשה דלמה לא נילף טכ"ע בקדשים מדבעינן מריקה ושטיפה בכ"נ ושבירה בכ"ח וע"כ משום הטעם דבדופן הכלי דיאסור להתבשיל ע"ש אולם הא מודע קו' הר"ן והתוס' בע"ז והרא"ש לשיטת רש"י דליכא לילה פוגמת למה צריכים הכ"נ הכשר הא עה"ש עושה נותר יאז כבר נפגם וברא"ש תי' דגזה"כ הוא ובר"ן תי' משום בליעת הנותר שיתבער מן העולם וכבר הק' דהא בשבירת כ"ח עדיין לא נתבער:

(ב) **ומה** שכ"ל הנה בעיקר קושיית הקדמונים י"ל לכאורה דבר חדש. דהנה במנחות ק"ב תרצינן אקושיא דנותר ופרה דמטמא ט"א הא עפרא בעלמא הוא משום דחבה"ק מכשרתן ובחולין ל"ו מוכח דחבה"ק דאורייתא דדריש ר"ל מהקרא והבשר לרבות עצים ולבונה משום חבה"ק ועי' בנוב"י ס' מ"ה ובנוב"ק ס"ד דכ"כ ובתוס' במנחות ובזבחים שם וא"כ יש לחדש דלפי"ז ל"ק בכאן מנטל"פ משום די"ל דחבה"ק משוי אוכל והרי בשעה"מ בהל' ברכות העלה דגבי קדשים אף פחות מכביצה ג"כ מקבל טומאה משום חבה"ק כמו עצים ולבונה וא"כ לענין פגם בודאי שייך לתרץ כן אולם אכתי יש לעורר לדברי התוס' בב"ק ע"ז דהקשו דל"ל לר"ש הטעם בפרה דמטמא טומאת אוכלין משום דהיתה לה שעה"כ ת"ל משום חבה"ק ותי' דאין חבה"ק מועיל אלא לשאינו אוכל ככו"פ דהוי כעפרא אוכל אבל בדבר שהוא אוכל ואינו מקבל טומאה ל"ש חבה"ק והסברה מוכחת דחבה"ק משוי רק כאוכל ולא יותר מאוכל וכ"כ בתוס' ב"ב לענין דברי שכמ"ר דככתובין וכמסורין דמיא דזה רק אלו הי' ברי הי' מהני קנין ולא בדבר דאף אי הי' ברי לא הי' מועיל קנין וכאן נמי יותר מאוכל לא משוי וכ"כ בתוס' חגיגה כ"ג ע"ב דחבה"ק אינו מועיל לבי' דברים ועצים ולבונה בעינן ג"כ הכשר והסברא דהוי רק כאוכל וא"כ אי כיונא דבפגם אכתי אוכל הוא ל"ש חבה"ק אמנם הא פגום הוא ולאו אוכל:

(ג) **אמנם** י"ל דדבר זה תלוי בפלוגתא דאביי ורבא דהנה בהך ענינא בקדירה שאב"י דמותר משום נטל"פ חקר הר"ן בסוף ע"ז כיון דעיקר ההתר הוא משום דהוי כמו נבילה שא"ר לגר הא בקדירה שאב"י המאכל ראוי לאכילה ודבש של גוים מוכיח ותי' דילפינן מנבילה דכמו נבילה שא"ר לגר מותר שאינו כהנה ה"נ בטעם זה שאינה כהנה מותר אולם הרשב"א תרץ דאמת הגוף בטיל ברוב התר ורק הטעם אסור וטעם פגום לא אסרה תורה וממשרת דילפינן טכ"ע רק טעם מושבח ובפמ"ג יו"ד ס' ק"ג כי דבזה תלוי הב' דעות באו"ח תמ"ז אי נטל"פ אוסר בפסח אי לא דלטעם הרשב"א דמשום בטול ברוב לכן בחמץ בפסח דהוא במשהו אסור משא"כ לשיטת הר"ן דלאו טעם כלל הוא נטל"פ מותר ע"ש והנה י"ל דזה תלוי ג"כ אי הפגימה בעודה בדופן הכלי לא פגומה ורק אח"כ כשבא לתבשיל נפגמה או בדופן ג"כ נפגמה וברש"י פסחים מ"ד גבי קדירה ב"י א"א דלא עגמה פורתא כי דמטעם הקדירה נפגמה הבליעה וסותר לפירשו בע"ז ס"ז ע"ב דפי' דנפגמה בהתבשיל ועי' בחת"ס יו"ד ס' ל"ח ולהנ"ל י"ל דאי בדופן הקדירה עוד לא נפגמה שייך לומר משום בטול ברוב משא"כ אי בעוד בקדירה נפגמה אולם לפי"ז יסתור קצת לשיטת הר"ן דתירץ אקושיא דנוטל"פ משום דגזה"כ הוא לבער הנותר וכשהוא בקדירה לא נפגם עוד:

(ד) **והנה** המפורסים כי דבהני ב' טעמים פליגי אביי ורבא בסוגיא דמורא חדתי בענבי אי אזלינן בתר טעמא או בתר שמא ולשיטת הרמ"א יו"ד בל"ח פליגי אפילו בפחות מס' ועי' בחו"ד וא"כ לשיטת רבא דאף בפחות מס' אזלינן בתר שמא צ"ל כטעם הרשב"א דהממש בטיל ברוב וטעם פגום לא אסור כיון דלדידי' מבשא"מ לא בטיל ברוב אף בליכא טעם ולשיטת הת"ה ביבש ביבש צריך ס' מדאורייתא ואף בשוה בטעמא וא"ש בשמא דהממש לא נתבטל דהלמ"מ בכזית בא"פ דאורייתא אף בליכא טעם וע"כ צ"ל לדידי' כטעם הר"ן דכולה מילתא גמר מנבילה דא"ר בעלם אולם לאביי דאזיל בתר טעמא ס"ל כשיטת הרשב"א בנטל"פ דטעם פגום ל"א, ועתה נבוא לקו' התוס' הנ"ל בהא דהכא מצרכינן יקדש לטכ"ע ובפסחים להתמצ"א הנה לפי הטעם דנטל"פ בעלם אינו פגום ורק דבטיל ברוב וטעם פגום ל"א שוב אין לומר כתרוצי להקושיא דנטל"פ בכלי ונקדש משום חבה"ק כיון דזה בעצמו כאוכל ובאוכל ל"ש חבה"ק לדברי התוס' ב"ק ונדחה בזה ג"כ דברי השעה"מ הנ"ל ומשא"כ אי זה בעצמו אינו ראוי וילפינן מנבילה ולאו אוכל הוא שייך לומר חבה"ק והנה אי כיונא דבכ"מ אסור משום חבה"ק הא שוב שייך למילף טכ"ע מההכשר דכלי ונקדש שלא יאסור להתבשיל כקושית המר"ש בדברי משא"כ אי נאמר כתרץ הקדמונים משום דגזה"כ הוא בכ"מ כיון דבלא"ה נטל"פ הוא וכן אי נאמר דהטעם בעצמו לא נפגם בדופן הקדירה ולכן צריכי הכשר לבער הנותר הא שיטת הריטב"א בחולין קי"ב דבטעם בפ"ע דלא נבלע אליבא דכ"ע אסור ולא נחלקו רק אי נבלע במאכל ע"ש וכ"כ ועי' חו"ד אולם לפי"ז שוב הוי אוכל ול"ש חבה"ק:

**ונקדים** עוד דהנה לפי תרוצי משום חבה"ק ולאסור להתבשיל יש לעורר לדברי הש"ס מנחות דבעי ר"ל בצריד של מנחות אי מונין בו ראשון ושני כי מהני חבה"ק היינו לאפסולי גופא ולא למנות בו ראשון ושני וא"כ כאן ג"כ אי נאמר דעי"י חבה"ק יאסור לדבר המתבשל הא הוי כלאפסולי לאחרים וזה לא אלים חבה"ק. אולם הדבר נכון לשיטת הרשב"א בתה"ה ובחולין ל"ב דבקדשים דאמרינן התמצ"א אליבא דכ"ע חכ"נ דאורייתא והנה לשיטת ר"ת דבטכ"ע לוקין על ההתר ג"כ וכתוס' ורא"ש פ"ז דחולין וע"כ דנהפך ההתר לאיסור וא"כ הוי כלאפסולי לגופא ואף דאי לא נאמר התר נהפך לאיסור עיקר האיסור משום דנתערב ואוכל מהאיסור ועי' יו"ד ק"ע אולם י"ל דמ"מ רק בפ"ע אסור לאכול כיון דחדוש הוא ואין בו אלא חידושו ועוי"ל בכאן ואקצר:

**ועתה** הכי ינעמו ומתוקים הדברים ביישוב קו' התוס' בהא דלרבא כאן מצריך יקדש לטכ"ע ובפסחים להתמצ"א דהנה לרבא כי די"ל הטעם בההכשר דכ"מ משום חבה"ק

חבה"ק ושוב יש לילף מכ"מ לטכ"ע אולם הא הוי כלפסול לאחריני אמנם כי כיון דבקדשים אמרינן התמל"א וחכ"כ הוי כלאפסולי לגופיה ושוב י"ל בכ"מ משום חבה"ק ושוב איכא למילף מכ"מ לטכ"ע ולכן אמר דגלי קרא יקדם והיינו להתמל"א כבפסחים וא"כ שוב ילפינן לטכ"ע מכ"מ כהנ"ל ודוק היטב כי הדברים מתוקים ונחמדים בע"ה כפתור ופרח:

(ה) **והנה** יש ליישב עפי"ז קו' המפורשים בהא דבפסחים מ"ד אמרינן דנזיר וחטאת הוי ליה שני כתובים הבכ"א דלכתוב נזיר ותיתי חטאת מניה ובזבחים ל"ז מצריך שם לגופה הקרא דיקדם לעשה דלא כימא עשה דוחה ל"ת ולהנ"ל י"ל ע"ד נחמד ומפואר דהנה הב"ע הקו' מאי משני בזבחים משום דהוי לתו"ע לדברי התוס' בכאן דלאו אתאכל כחמור שבה פריך דא"כ הוי ל"ת שי"ב כרת ואין עשה דוחה אותה והקו' לשיטת התוס' כריתות י"ג דבקדשים פסולין שהרקו דמן ג"כ יכול לשאול משא"כ בקדשים כשרים שנשחטו ונזרקו כהלכתן הא הוי בפסולין עול"ת שישנו בשאלה ונדחה מפני עשה שאינו בשאלה כבריש יבמות אולם י"ל דאדרבה הקושיא הוא רק אתאכל כחמור שבה דהנה לכאורה קשה איך שייך כלל כאן עשה דוחה ל"ת הא בקדשים פסולין ליכא עשה דאכילת קדשים ועי' ישיע"ק או"ח אמנם אי הקושיא היא מנותר ואתאכל כחמור שבה ניחא כיון דבעת שנבלע בבשר ועדן לא הי' נותר הי' חל המ"ע דאכילת קדשים שייך שפיר לומר עשה דוחה ל"ת והנה לכאורה י"ל לפי"ז דאינו חל כלל כיון דהי' מצוה קודם שנתותר וכבזבחים דף ק' כיון דלה יעמא מצוה אזיל העשה דפסח ועי"ל בספרי ס"ו מה דפרשתי דברי הלח"מ דלינה לשם מצוה אינו פוסל אולם הא כאן הי' יכול לאכול מעיקרא אמנם מלד עשה דוחה ל"ת ניחא וכן י"ל לדברי המפורשים דהכ"ם אי"י לחול איסור חדש ועי' בחו"ה פסחים ל' ובח"ל בבליעה בחונן ובר"ם פ"ב דמע"ש דבבליעה ל"מ פדיון וא"כ קשה הא לא חל כלל נותר וכאן שהמא כתיב אף דלא נתותר רק הבליעה אמנם יש לתרץ דהא בקדשים התמל"א ושוב הוי שעור שלם אולם לפי"ז הא העיקר האיסור בשביל הבשר שוב שייך עשה דוחה ל"ת ויל"ע בזה, ועוד הוכחתי בכתובים ע"ד הפלפול דעיקר הקו' היא מנותר ואקל"ר. אמנם לפי"ז קי' הא נותר הוי ל"ת שי"ב כרת כקו' התוס' אמנם י"ל כיון דהל"ת דנותר ישנו בשאלה לפי שהוכיח הט"א בר"ה כ"ח דאפילו בקדשים כשרים שנשחטו ונזרקו כהלכתן ג"כ איתא בשאלה ומשבועות כ"ד וא"כ י"ל דל"ת שי"ב כרת שישנו בשאלה נדחה מפני עשה כמו לתו"ע והא התוס' בחולין ע"ח כ' דעשה שי"כ אינו דוחה לעול"ת ועי' תוס' זבחים ל"ג הרי דעול"ת אלים מעשה שי"כ ולכן י"ל דבאיתא בשאלה נדחה אולם הא העשה ג"כ ישנו בשאלה אמנם אי ישאל הא יהי' חולין בעזרה אמנם בנותר י"ל דאי ישאל לא יאסור משום חב"ע לדברי החו"ד בק"ה ובל"ח דהיכא דלא אסור ל"א טכ"ע והוכיח מרש"י חולין דכי טכ"ע ל"ד דבטיל ברובא ע"ש וא"כ לשיטת הש"מ מובא בש"כ ע"ט דבאיסור עשה לא אסור היולא ולהש"ם בקידושין כ"ז דאיסור חב"ע הוא מכי ירחק ממך המקום ובחת בקרוב מקום אתה זובח ולהמ"ע עשה וכאן הא ל"ה רק בליעה ול"ש טכ"ע ואף דהתמל"א מ"מ שייך לומר כן ואף דחל על הבליעה כמו על חתיכת הנותר בפעם אי הוי ג"כ רק כבליעה ויולא ואי דיי"ל דלהמ"ע לענין זה הוי כלאו וכשיטת הרשב"א הנודע לענין דעשה דוחה ללהמ"ע אולם לפי"ז ל"ה רק ל"ת ויכול העשה לדחות ויל"ע לפי"ז אי שייך שאלה אי ישאר ל"ת אמנם י"ל בלא"ה דלאהמ"ע הוי כעשה ועוד יש לתרץ דאי ישאל יאסור משום חב"ע אי ישרוף החתיכות דנותר ולא ישאר רק הבליעה ל"א אבליעה כ"ש איסור חדש כהנ"ל ויובן לפי"ז פרש"י ז"ל דאמאי יפסול משום האי פורתא ותמהו דלמאי כתב דהוי רק פורתא ולמאי כ"מ אי הוי פורתא ולהנ"ל נכון שפיר דכיון דהוי רק כ"ם וא"א איסור חדש ולכן הל"ת ישנו בשאלה משא"כ העשה ואזה מתרץ ר"א דיקדם עשה הוא ואין עשה דוחה לתו"ע ואף דישנו בשאלה נדחה מ"מ עול"ת שי"ב כרת לא נדחה אף בשאלה ומתורץ קו' הב"ע הנ"ל דהא הוי עול"ת שישנו בשאלה ולהנ"ל נכון ודוק:

(ו) **אולם** לפי"ז יש לעורר אי הקושיא היא מנותר איך שייך כאן עשה דוחה ל"ת לפי דהבאתי לעיל קו' הקדמונים דלמה לריכן כ"מ הבשר הא הוי כטל"פ ותרץ הרא"ם משום דגזה"כ הוא וכן משום דקפדה התה"ק על נותר שיבוער מן העולם וא"כ קשה לדברי התוי"ט יומא פ"א בהא דזר שבלע שזיפין של תרומה ואכלן דהשני אינו משלם אלא דמי עלים לראשון בלבד והקשו מחולין באכל חלי זית והקיאו וחזר ובלען חייב שהרי נהנה גרונו בכזית ותי' הרא"כ דבתרומה נתחללה באכילת הראשון כבכריתות גבי כהן שסך בשמן של תרומה ב"ב ישראל מתעגל בו וכ"כ בתוס' מנחות ס"ע ע"ש ובב"ע דין עשה דוחה ל"ת כי דבגרונו נתחלל ועי' תוי"ט כתובות ל"ג ובמק"א הארכתי בזה והוכחתי דבקדשים בהנאת גרון כבר קיים המצוה כיון דבבא למעיו כבר נתחלל ויושבתי בזה מה דשמעתי מקשין בפסחים ל"ה דהכהנים יוצאין בחלה ובתרומה הא אין עושין מצות חבילות חבילות ובתרומה הא איכא מצוה דבתרומה ותרלתי לדברי הקה"י בסוגיא דכבתה דהיכי דמצוה חדא נמשכת יותר מהברתה ל"ש כלל זה דח"ח וא"כ בתרומה הא בגרון נשלם המצוה ובמלה קיימ"ל דבלע מלה יצא ומבואר בפוסקים בתע"ה משום דעיקר המצוה במעיו וא"כ הא ל"ש בכאן הך כללא והארכתי בעניינים ואכ"מ וא"כ לפי"ז כאן האיך שייך עשה דוחה ל"ת הא בקדשים ג"כ נתחלל בהגרון וכדמשמע בפ"ק דכריתות ע"ש וא"כ הא ל"ה בעידנא כיון דבכשרים בעודו בגרונו כבר קיים המצוה ובנותר ל"ש לומר דנתחלל לפי דכי במק"א דלכן בקדשים נתחלל משום דנמאס בגרונו ובפרט בקדשים דבעינן למשחה ומשא"כ בנותר אפילו בכטל"פ חזינן דקפדה התורה וממש"ע דכ"מ וכן אי נאמר משום דגזה"כ היא דיבוער הנותר מן העולם הא עדיין לא נתבער וכן לדברי התוס' פסחים כ"ח ע"ב דלר"ם לא מקיים תשביתו באכילה ואף אי נאמר דכאן העשה דוחה מ"מ בגרונו עדיין לא מבוער ועוד דהא חוץ משום האיסור האכילה בנותר לריך לבערו לדברי הר"ן הנ"ל וא"כ תו ל"ש כאן עשה דוחה ל"ת אמנם הא כתבתי לעיל לתרץ קו' הקדמונים בהא דהוי כוטל"פ משום חבה"ק וא"כ שוב שפיר הקי' דכימא עשה דוחה ל"ת:

(ז) **ואקדים** עוד הקדמה אחת ובזה כפן ליישב קו' המפורשים הנ"ל דבפסחים אמרינן דנזיר וחטאת ה"ל ב' כתובים דלכתוב נזיר ותיתי חטאת ובזבחים מלריכינן הקרא דחטאת לעשה דלא כימא עשה דוחה ל"ת ונאמר דהנה בחידושי הרי"מ הסביר הך ענינא דהתמל"א דהנה י"ל בב' פנים אי י"ל דהא באוכל כ"ש אף דאיסור הוא ואמאי לא מחייב ועכ"פ משום דבעינן שיאכל כזית כיון דכתיב אכילה ולכן היכי דאוכל עם האיסור היתר ג"כ הא יש איסורא ויש כזית לכן חייב וזה הענין דהתמל"א דאין אומרים דנהפך ההתר לאיסור רק כיון דאיכא כזית אף דהוא התר כיון דאיכא אכילה ואיכא איסור חייב ועוי"ל בהפי' דהתמל"א דההתר נהפך לאיסור ומשום דבעינן שיאכל כזית מן האיסור לחוד וכתב דאי כהפן האי דלא בעינן שיאכל כזית מן האיסור לחוד לפי"ז אמרינן בכל איסורין שבתורה התמל"א אולם אי כימא דל"א רק בקדשים התמל"א ע"כ הפי' דהתמל"א דנהפך ההתר לאיסור והתוה"ק לא גזרה זה רק בקדשים דנהפך ההתר לאיסור ע"ש בדבריו הנכונים:

ומאחר

**ומאחר** הולעת דברים הנ"ל הכי יכעוו ויומתקו בתרן בתי קו' המפורשים הנ"ל בהא דבפסחים אמרינן דהוי ב' כתובים הא מצרכינן הקרא דיקדש לעשה דלא כימא עשה דוחה כבזבחים ל"ז הנ"ל הנה כי דעיקר הקו' היא רק מנותר וכי דל"ק רק אי כימא בתרן קו' הקדמונים מנטל"פ כתרולי משום חבה"ק אמנם כי כעיל דאיך שייך בשביל חבה"ק לאסור התבשיל הא הוי כהא דאבעיא ר"ל בצריד של מנחות אי מוכין ראבון ושני אמנם כי כיון דבקדשים אמרינן התמל"א וכהפך ההתר לאיסור הוי כלאפסולי לגופי' והנה זה כיחא אי הפי' דהתמל"א משום דכהפך ההתר אולם אי כהפי' הא' דההתר כל היכי דאיתא ועי"י האיסור שוב הוי כזית שוב י"ל דהוי כלמכות בו כיון דההתר בעלמו לא כתהפך ואף הא ההתר הוא התר מ"מ הא זה לאו גופי' הוא ועי"י האיסור מחייב על ההתר ג"כ ואקל"ר והנה כי דבהני פירושים תלוי אי בכל איסורין אמרינן התמל"א לבי שיאכל רק מן האיסור ומשא"כ אי רק בקדשים התמל"א וכיחא לפי"ז הקו' דבזבחים דע"כ ל"ל משום חבה"ק ומשום דאזלינן לפי המסקנא דל"א התמל"א רק בקדשים ומשא"כ בפסחים דמוקשינן דלא בחטאת ותיתי מנזיר ומשום דבכל התורה התמל"א וע"כ כהפי' הא' ושוב ל"ל משום חבה"ק ושוב ל"ק כלל הקו' כהנ"ל וקצרתי ודוק היטב בדברים כי נאמנים הם מאוד בעז"ה:

(ח) **והנה** בכתובים האריכתי לפי"ז ביסוד דברי רבינו ז"ל בפ"ח ממעשה"ק דדוקא בחטאת לריך שבירה בכ"ח ולא בשאר קדשים ומוש"ט הי' עקב אכילה ותמהו דא"כ האיך ילפינן ושבירת כ"ח דא"י מידי דפיו לעולם הא ע"כ גזה"כ הוא רק בחטאת ובה"ז הקשה מזבחים ל"ה בבעיא דרב"ח בתלאו באויר התנור ומהו אי אבישול בלא בליעה ג"כ קפיד רחמנא ופשטינן מהא דתנור של מקדש של מתכת הי' ואי בישול בלי בליעה לא אסור כעבד דחרס ומדחינן משום דאיכא שירי מנחות דהוא בישול ובליעה ותמהו להרמב"ם דרק בחטאת בעי שבירה הא במנחה חוטא לא בעי שנן כבמנחות ו' ול"ה בישול ובליעה ומשום שאר מנחות הא ל"ב שבירה וכן תמהו מהתוספתא מפורש מובא ברא"ד ובכ"מ בדברי ר"ש דקק"ל א"ל מוש"ט דמסיים דבכ"ח ישבר ולהנ"ל י"ל לפי דכי כעיל דיי"ל דלכן אסור בכאן משום חבה"ק אמנם הא הוי כלאפסולי אחרים וכי משום דבקדשים התר כהפך לאיסור הוי כגופי' אמנם י"ל דזה דכהפך לאיסור גזה"כ רק בחטאת דעיקר קרא דיקדש רק בחטאת כתיב והנה בזבחים ל"ה ילפינן מהקישא דשאר קדשים אתקש ג"כ לחטאת להתקדש בבליעה וא"כ י"ל דרק בחטאת גזה"כ דכהפך לאיסור ולכן שייך חבה"ק ואף דהקישא הוא מ"מ די לאסור והא הל"ק כי דרק בחטאת הוא במשהו ולכן השבירה דבחטאת לאו משום גזה"כ ולכן ילפינן דא"י מ"ד ע"ש אף דהקישא הוא וה"ה לדברינו אבל בשאר קדשים לא כתהפך לאיסור וא"כ ק' קו' הקדמונים הא לאחר שנעשה נותר הוי נטל"פ לכן כי דעקב אכילה הי' המוש"ט תיכף לאחר אכילה קודם שנעשה פגום דאז לבתחלה בודאי לריך להגעיל ולכן כיחא מה דמשמע דרק המוש"ט הי' עקב אכילה ולא שבירת כ"ח וכן משמע מפהמ"ש בזבחים ג"כ ע"ש ולהנ"ל ככון והנה אף דלהרמב"ם הי' מט"א חבה"ק דמכשיר הוא רק דרבנן אמנם כבר כתבו דזה רק באוכל ועומד לשרוף והא הדרשא דלרבות עלים ולבונה דרשה גמורה הוא ע' תוס' מנחות כ"א ובכוב"ק סי' ד' ובמלא"ר ולחדודא י"ל דהנה הא ק' לשיטת הכ"מ בפי' ממ"א דבהקדש היולא אינו אסור ולהחו"ד בק"ה דאי היולא לא אסור טכ"ע ג"כ ל"א וא"כ הא ע"כ אינו מטעם דאוסר אמנם לשיטת התוס' בכורות ו' דמסקה דבא א"כ לאוכל ג"כ חייב וכמו בהקפה ככון ויבואר לקמן והנה לשיטת דבליעה בדופני הקדירה לא כפגומה ורק א"כ וא"כ לפי"ז בעת שבא לאוכל בא הקדוש והפגומה כאי' ואליבא דכ"ע דאורייתא כעין דברי הצל"ח היכא דהקידוש והטומאה בכ"א אולם יש לדחות ואקל"ר:

**נחזור** לדברינו דלפי"ז מיושבים הקושיות הנ"ל הא דהקי' מנ"ל מכאן דא"י מ"ד כיון דע"כ גזה"כ הוא רק בחטאת דלפי דכי הא בחטאת שייך חבה"ק כיון דהוי כלאפסול לגופא הוי שפיר י"ל לאסור ושפיר ילפינן דא"י מ"ד לעולם וכן כיחא הקושיא הנ"ל מהא דבזבחים ל"ה דאיכא בישול ובליעה הא לשיטת הרמב"ם ליכא בישול ובלוע דהכה בעיקר דכי לעיל משום חבה"ק יש לעורר לשיטת המרש"א בקידושין כ"ז דבנותר פקע איסור הקודש אמנם הא כבר כודע התמיה מכריתות י"ד וממשנה ד"ש אוכל ע' או"ח קידושין ובחת"ם אה"ע אולם כבר כתבו המפורשים דזה הוא פלוגתא בירושלמי דף פ"ב דערלה בחתיכה של פיגול ונותר שנתבשלו עם החתיכות דאסור לזרים ומותר לכהנים ור"ש מתיר לזרים הרי דלר"ש שייך לומר דפקע הקדושה וע' ברש"י ז"ל מנחות כ"ג וא"כ לפי"ז לר"ש ע"כ כ"ל דרק בחטאת בעי שבירה דל"ש תרולי' וא"כ כיחא דהכה בל"ק הקשה בהא דפרכינן שם דכעבד של חרס כימא משום דאין עושין כלי שרת של עץ ותי' דאזיל כמ"ד תנור אינו מקדש ע"ש ור"ש ס"ל כן במנחות ק"ג וא"כ לדידי' הא ע"כ ל"ל כהרמב"ם וכיחא לפי"ז ג"כ הא דבתוספתא מסיים בדברי ר"ש דבכל הקדשים ישבר דלר"ש ע"כ ל"ש כן והארכתי ובכאן אקצר ודוק היטב כי הדברים נכונים:

(ט) **והנה** לכאורה י"ל כיון דכאן רק בלוע בכלי הוא ל"ש חבה"ק ובת"ה סי' קפ"ג הביא דברי המרדכי בפי' גה"כ דבליעה בכלי לא כעשה כבילה וכמו דאין טומאה בליעה מטמא טהרה בלוע וא"כ י"ל דל"ש בבלוע ג"כ חבה"ק אולם מ"מ כיחא קו' הנ"ל דמנ"ל לשיטת הרמב"ם דכ"ח א"י מ"ד לעולם הא ע"כ גזה"כ הוא דמה תאמר דיולא מ"ד וא"כ לדברי הש"ס דנדה ק"ב לענין הרקין שנפלו לתוך התנור ויכולין ללאת ע"י הסקה וע"ש דאי יכול ללאת לא הוי בלוע וא"כ אי יכול ללאת הא שייך בודאי טעם הנ"ל כיון דל"ה בלוע ושוב לאו גזה"כ הוא ואקל"ר בזה די"ע:

**ועד"ז** י"ל ג"כ לפי דראיתי א"כ בשו"מ מהד"ו ח"א סי' רמ"ו לתרץ קו' הקדמונים הנ"ל דהוי כטל"פ בשס סי' לוית הן משום דבשר קדש לא הסריח מעולם ע"ש והנה אף דכאן רוטב הוא הא כודעים דברי האו"ה בסי' ל"א דרוטב של בשר אינו כבשר ובסי' כ"ד כתב דברוטב לריך ס' לפי כולה ולא לפי חשבון וע' חוו"ד סי' ל"ג ובפרמ"ג סי' ל"ד ס"ק כ"ב בש"ד אמנם כאן הא הוי בשר ג"כ וע' תוס' זבחים ל"ה ובחולין ק"ב דבכ"מ אוקמי אדאורייתא דמנ"מ בטיל ברוב והא כאן הוי מבשא"מ ג"כ וע' מהר"מ מלובלין ושיע"ק אמנם הוי רק בלוע ולא בשר ולהנ"ל ככון אמנם ישל"ע בזה דהא אי בלוע הוא ל"ל להנס דלא הסריח כיון דא"ר לאכול וי"ל דאי קמכינן אכילה אפילו לכתחילה ובא"ל ה"ה כאן אמנם לא יתכן דבשביל הנס יהי' לריך שבירה ועוי"ל דתלוי אי רק א"כ בנטל"פ בבא לתבשיל כפגם ואז ל"ה בליעה וכן דשוב מקלקל המאכל ולריך נכס ויש לפלפל לפי"ז בסוגיא ואקל"ר:

**והנה** י"ל לפי הנ"ל ולחלק בין קק"ד לקק"ל לפי דברי התוס' בב"ק י"ב דבקק"ל לאחר שחיטה לאו משלחן גבוה קזכי ולהלל"ח בילה י"ט ל"א בקק"ל הא כללא דבלא הוקטר האימורין אסור לאכול הבשר וא"כ בקק"ל שפיר שייך לומר דלאחר שכותר פקע שם הקדש מכי' כיון דבלא"ה לא הוי משלחן גבוה ולכן בכותר ל"א כן משא"כ בקק"ד וכן בחטאת הא בפסחים כ"ט אמרינן דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים וברשב"א יבמות ל' מובא גרסת הר"ח דאכילת

דאכילת בשר החטאת מעכב הכפרה היכי דאפשר לאכול ולא אכיל וא"כ הוי כאימורין ועי' תשובות חת"ס או"ע קכ"ב בכוונת המרש"א ובקר"א שם ולפי"ז יש ליישב לכאורה קו' הצל"ק בזבחים פ"ב בדברי התוס' שם ד"ה מכדי שהקשו דילמא ר"ע ס"ל כמ"ד דקק"ד טעונן מוש"ע ולא קק"ל ואתי חטאת לרבות קק"ל ובצל"ק הק' דהא ר"ע ס"ל בזבחים ל"ג אותה למעט תרומה וא"כ ע"כ קק"ל בעי מוש"ע דאל"כ ל"ל למעט תרומה ולהכ"ל י"ל דהכה ר"ש ס"ל בדף ל"ה דקק"ל ל"ב מוש"ע והק' רש"י הא הבלוע נעשה נותר ופלטו בהתר לאח"ז והכה לפי דכי ניחא דהרי בקק"ד שייך לומר משום חבה"ק ונשא"כ בקק"ל הרי ק' קו' הקדמונים דהוי כטל"פ ומיושב הקושיא די"ל דמה"ט בקק"ל ל"ב מוש"ע אולם במק"א הארכתי בעניכים וכי' דבזה פלוגתא דתנאי ואמוראי וכי לשיטת ר"ע דס"ל בפסחים כ"ח דלא חיישינן לנותר בסרא וכי הפי' דמכמ"ב דלא יהי' למשחה ולר"ע דל"ח לזה ע"כ דבאכילת בעלים ל"ב למשחה כהתוס' זבחים ע"ח וע"כ דלאו משלחן גבוה קזכי ולכן לר"ע שוב לא מוכח מהא דממעטינן תרומה דקק"ל בעי מוש"ע דהא לדידי' בקק"ל שוב הוי גזה"כ כהכ"ל ויש לדבר לפי"ז בדברי הרמב"ם דפי' בפ"ח ממעה"ק כר"ש דדם פסול אפילו הו"ל שעה"כ אין טעון ריבוס ומשום דכתיב אותה ובצל"ק תמה דהא פי' כרי' דקק"ל בעי מוש"ע מדכתיב אותה פרט לתרומה ולהכ"ל י"ל דהא להך שיטה ע"כ לא כשמע קק"ל ועי' תוס' זבחים ל"ב וקלרתי ודוק:

(י) **ואחר** הודיע אלקים אותנו כ"ז נחזור להסוגיא דבש"ס ע"ז ע"ו שהבאתי לעיל להבין שיטת אביי ורבא דאביי מחלק דבקדשים התירא בלע ורבא הש"ב ש"ס איסורא פליט וכן להבין התירץ דבעידנא דקא פליט ליתי' לאיסורא בעיני' ולהבין דברי רש"י ז"ל דכתוב דנותר איסור כרת הוא ותמוה דמה כ"מ אי א"כ הוא ולדבריכו האמורים הכי נחמדו בביאור הסוגיא וכאמר דהכה בפליתי סי' ק"ג הקשה מאי פריך מכלי מקדש דמהכי הגעלה לשאר איסורין הא בקדשים הוי כטל"פ וע"כ דגזה"כ הוא ולכן סגי בהגעלה כיון דלא יאסור משא"כ בשאר איסורין ע"ש אמנם הא תרלתי הקו' דכטל"פ משום חבה"ק וא"כ הוי ג"כ לאסור אמנם מרים כתקשיתי מאוד דהאיך שייך בקדשים לאסיר ולמה לריך כלל הכשר לדברי הכ"מ בפי' ממ"א דהיולא מהקדש לא אסור וא"כ ל"ש כאן איסור כלל ועי' בזבחים ל"ה אי חייבין ברוטב משום נותר ותרלתי לדברי הש"ס פסחים כ"ד בטעם דיולא מותר משום דזיעה בעלמא הוא והוי שלכ"א וא"כ לדברי התוס' בכורות ו' וחולין קי"ד דליר שהקפה ואכלו הוי כאכילה וא"כ ה"ה בכבלע באוכל שוב הוי כד"א ומלאתי דהק' כן בחת"ס יו"ד קי"ד ותי' כעין זה לפי שיטת הר"ש בחולין ק"כ דמסקין שאינו כמותן הוא מתרי טעמי א' כיון דכעשה משקה הוי רק זיעה ולפי"ז יש לחלק בין משקה היולא ע"י איללי ליולא ע"י בשול דהוי כהפרי ועי' תשו' ח"ל אולם אכתי מטעם שכי מותר דמ"מ הוי רק שתי' ואינו בכלל אכילה אולם לפי"ז בכבלע באוכל ל"ש טעם זה ג"כ עכ"ד ולפי"ז י"ל דתרן לו דבקדשים התירא בלע היינו כיון דע"כ גזה"כ הוא כקו' הפליתי ואף דתי' הר"ן דהוי להוליא הבלוע ככון ג"כ דמהכי הגעלה כיון דלאחר הגעלה לא כשאר רק ומשהו ושוב חשוב כמבוער ועי' חת"ס הכ"ל ובת"ה סי' קפ"ג וככון הא דרבא השיב לו דאיסורא קא פליט לפמש"ל דלרבא שייך לומר תי' דחבה"ק ושוב הוי ג"כ לאסור כהכ"ל:

(יא) **ולהבין** לפי"ז דברי רש"י ז"ל דבנותר איסור כרת י"ל דהכה בקו' הפליתי הא בכ"מ ההכשר הוא מגזה"כ י"ל לפי מש"ל משום חבה"ק ושוב לאו גזה"כ הוא אמנם הקשיתי הא יולא מהקדש מותר ועכ"ל לאסור ותי' לפי דברי התוס' הכ"ל כשבא לאוכל שוב אסור אולם יש לעורר לפי"ז דהכה כודע קו' המפורסים ע' תשובות בר"א וישיע"ק וב"ע בכל כפילת איסור לתוך התר כוקמי ההתר אחזקתו דלא קיבל טעם מהאיסור [אף דלדעתי בפשוט ניחא כיון דבכפילת האיסור אתרע החזקה וכ"ב בתוס' כתובות כ"ג בזרק קידושין ס' ק"ל ע"ש] ותי' דלהאיסור יש ג"כ חזקתו וכן תרלו דבתערובות ל"ש חזקה כיון דהאיסור הוא כל היכא דאיתא וכן ההתר וכהסברת הר"ש פ"ז מ"ה ובתוס' יבמות פ"ב [ובב"ש לזקני ז"ל ש"ג הקשה אסברה זו מעירובין ל"ו בס' כדמע כשר משום חזקת התר הא בתערובת ל"ש חזקת התר ובשו"מ תי' ע"פ דברי הירושלמי דבחזרת למקומה הדרא לטובלא ובזה שוב שייך חזקה]:

**והנה** לפי"ז כאן יתעורר קו' הכ"ל דמה תאמר דהוי לאסור ומשום חבה"ק נוקמי אחזקה ול"ש לתרץ דהאיסור יש לו חזקתו ג"כ וכן דבתערובת ל"ש חזקה כיון דהיולא מהקדש לא אסור ועיקר האיסור הוא בעת שבא לאוכל הא שוב שייך חזה"ת וע"כ ל"ל דגזה"כ הוא וא"כ הדר"ק הפליתי הכ"ל דמ"פ לשאר איסורים וכן לפמש"ל בתרן דחבה"ק דע"כ ל"ל לפי"ז התר כהפך לאיסורא דאל"כ הוי כלאפסולי' אחרים ול"ש חבה"ק וא"כ שוב ל"ש לתרן דההתר כל היכא דאיתא איתא ולזה י"ל דפרש"י ז"ל ונותר איסור כרת ואזיל לשיטתו בחולין קל"ר ע"א ד"ה חלה דבס' איסור כרת לא אוקמינן אחזקה אף דלכאורה משמע דרק מדרבכן הוא דמחמירין אולם בתוס' סוטה כ"ט ד"ה שכן ע"ש דמשמע דמדאורייתא ג"כ ל"א אחזקה באיסור מיתה דכי ד"ה דטומאה רק לבעלה דאיכא ס' חמב"ד אבל לתרומה ולכהוכה אוקמי אחזקה ובמק"א כתבתי בזה להבין הכ"מ בא"ע דאף להרמב"ם ז"ל בס' איסור כרת ספיקא לחומרא ע"ש וכי לפי דברי התשובות בר"א בטעם דלרבינו הספיקות לקולא משום דבכל ס' אוקמינן אחזקת התר דקודם מתן תורה ולכן בס' כרת לחומרא דל"א אחזקה והארכתי בזה ואכ"מ ונודע כאן קו' הבית מאיר מהש"ס דיבמות קי"ט נ"ל איסור לאו מ"ל א"כ ועי' ארוכות בזה במ"ל בפ"א מהל' יו"ט הי"ז דמביא מכ"ד מליכו לחלק ועי' כוב"ק או"ח ס' ל"ה ובמפורשים ואכ"ר ולפי"ז כחמד הלשון ונותר איסור כרת ושוב שייך לאסור ומשום חבה"ק כהכ"ל ואי דיוקשה כוקמי אחזה"ת הא בא"כ לא אוקמינן אחזקה ושפיר קשה ודוק:

**ואבין** בזה הא דאמר דהוי התירא בלע והיינו דהא יולא מהקדש מותר ורבא השיב דאיסורא פליט ומשום דבא א"כ להאוכל כהכ"ל ואזה חידש ר"א דלעולם כדאמרינן מעיקרא דהתירא בלע ואי דש"ס פליט איסורא בעידנא דפליט ליתי' לאיסורא בעינא והיינו כיון דעיקר האיסור מתחיל רק כשבא להאוכל כיון דבעת שילא הוי התר וא"כ י"ל לאחר הגעלה הא כבר איקלש הטעם א"י לחול איסור חדש וכעין דכי הפוסקים בטעם דכ"ע בר כ"ט דהתירא מותר כיון דנקלש הטעם א"י לחול איסור חדש ולכן דגים שעלו בקערה של בשר מותר לאוכלן בכותח וה"כ ע"י הגעלה איקלש הטעם וא"י לחול איסור חדש בבא א"כ לאוכל וכן לפמש"ל דאכ"ם לא מלי לחול איסור חדש ניחא ג"כ ומובן עתה דברי רש"י ז"ל דכי ליתא לאיסורא בעיני' דמעולם לא ניכר ובחת"ס תמה אזה ולהכ"ל ככון דהפי' הוא דליתא בפ"ע רק כשבא א"כ לאוכל ודוק בכל מ"ש כי הדברים נכונים ונחמדים ת"ל:

(יב) **ובישוב** קו' המפורסים הכ"ל בהא דפסחים אמרינן דחטאת ומיר ה"ל ב' כתובים הבכ"א ובזבחים ל"ז מלרכינן הקרא דיקדם להתמכ"א וכן להבין דברי רש"י ז"ל שם דכי אמאי נפסול משום האי פורתא

פורתא ותמי' דמה נ"מ הוא אי פורתא י"ל דבר חדש דהנה לכאורה קשה האיך שייך באכילת קדשים עשה דוחה ל"ת לשיטת הירושלמי הובא בר"ש פר"ו דתרומות במאכיל לפועליו דבר איסור דצריך לשלם להם דמי סעודתן משום דאדם קץ באכילת איסור וכן פי' הרמב"ם ז"ל בה"ת בנזיר ששתה יין של תרומה דאינו חייב ועי' ריטב"א בכורות ל"ז על משנה דשוחט את הבכור ונודע שלא הראה לחכם ועי' במחנ"א בהל' הק"מ ס"ט וא"כ לפי דאמרינן בחולין קל"ב ובש"ס זבחים כ"ח ול' דבאכילת קדשים בעינן למשחה לגדולה ובאכילת כהנים אליבא דכ"ע בעינן למשחה עי' תוס' זבחים ע"ה וא"כ אי אכילת איסור הוא הא נפשו קץ ולא הוי למשחה ובמק"א פלפלתי אי למשחה מעכב כיון דלא שנהכ"ל ואף אי לא מעכב עכ"פ עול"ת היא ואין עשה דוחה אמנם הדבר נכון דהא אי כיונא עשה דוחה ל"ת הא לא הוי איסור כלל:

**אולם** אכתי יש לעורר אי כיונא עשה דוחה ל"ת דחוי' ואכתי נשאר איסורא וברש"י ז"ל פסחים פ"ד כי דאי ע"ד בצבור מיקרי פסח פסול וכ"ב במהרש"ל יבמות ל"ג ד"ה א"כ שחתך אצבעו בסכין טמאה ובתוס' חולין ע"ח כי דל"ל דאשמעינן קרא דבקדשים שייך ג"כ אוא"ב לענין פסח דלא כיונא עשה דוחה ל"ת דהא איכא ג"כ העשה דמחוי"ז והוי עול"ת ובאיגרא רמ"א תמה הא אי כיונא דהל"ת כדחה ממילא ליכא עשה כלל כיון דהעשה היא מעין הל"ת ע"ש ואי כיונא דעשה דוחה ל"ת דחוי' ונשאר אכתי איסור ניחא והנה בתוס' מנחות י"ע הביאו רא"י דעשה דהשלמה לא מעכב מפסחים כ"ע דאמרינן דהעשה דהשלמה נדחה ואי פסול ל"ם דחי' ובמ"ל בפ"א מתו"מ תמה אי נדחה ל"ם כלל העשה ולהנ"ל דאי דחוי' אכתי נשאר איסור נכון:

(יג) **והנה** אי כיונא כן דבאכילת קדשים ל"ש עשה דוחה יפלו כמה קו' קו' השג"א בסי' ל"ו בהא דפריך מוקדשין פשיטא אמאי לא כיונא עשה דוחה ל"ת וכן קו' הדורש לציון במכות מ"ה דכהנים איצטרכא לי' הואיל ואשתרי מליקה נגביהו ע"ש ואמאי לא כיונא מלד עשה דוחה ל"ת ולכאורה י"ל דאיכא ג"כ העשה דאינו זבות עי' תוס' שבועות כ"ד וכן י"ל לדברי התוס' חולין כי דלמ"ד אשלי"ע מה"ת אגב טריפה נקיט נבילה ולדברי הספר דברי אמת מהגאון בכר דוד ז"ל דבטריפה איכא ג"כ העשה דלכלב תשליכון אותו והביא רא"י מיומא ל"ו ע"ש וא"כ הא איכא עול"ת ולא נדחה מפני עשה אולם אכתי ק' לשיטת הר"ה והרשב"א ביבמות ל' דאכילת חטאת מעכב הכפרה היכי דאפשר ולשיטת התוס' יבמות ה' ד"ה נגמר דעשה דכפרה אף עול"ת דוחה וא"כ אכתי ק' ונכ"ל דאשתרי מליקה דילמא משום עשה דוחה ל"ת אולם להנ"ל דבקדשים ל"ש עשה דוחה ל"ת ניחא ולהנ"ל יסתלקו כמה קו' עי' ישיע"ק יו"ד סי' ל"א מפסחים ע"ו בשכו בשמן ש"ת יקלוף ואמאי ל"א עשה דוחה וביש"ע"ק סי' פ"ז דאמאי בב"ח נוהג במוקדשין ולהנ"ל נכון. נחזור לדברינו לזבחים ל"ז דלפי"ז האיך שייך עשה דוחה:

(יד) **אמנם** י"ל דהנה בר"ש בסוגיא דבולמוס הביא מחלוקת הר"מ והראב"ד ז"ל אי שוחטין לחולה בשבת או מאכילין לו נבילה וברשב"א הובא בב"י סי' שכ"ח כי דזה תלוי אי הותרה או דחי' ומפרשים כי דבאיסור גברא הותרה ולכן שוחטין לחולה בשבת ונקדים עוד דבישע"ק בשם נכדו ז"ל כי דאפילו להנך שיטות דבכל האיסורים הוי א"ח הי"ם הוי א"ג לפי טעם הח"ל בה"ם מטעם אחשבי' ע"ש ועי' ס' ב"י וא"כ לפי"ז לכן פרש"י אמאי נפסול משום האי פורתא והיינו דהוי רק ח"ם והוי א"ג והותרה והוי למשחה וניחא לפי"ז קו' הנ"ל דאמאי בנזיר והטאת ה"ל ב' כתובים הא צריך הקרא דיקדש דהנה אכתי ק' הא בקדשים התמל"א וממילא הו' שיעור שלם ולא הוי למשחה אמנם הא בתוס' חולין ל"ט כי דהסוגיות חלוקות אי יקדם לטכ"ע או להתמל"א והנה לרבא בחולין יקדם אתי לטכ"ע וכודע דברי התוס' בב"מ כ"א דהיכי דבקושיא לא נזכר שם המקשן וא"כ מכר שם התרצן הוא הי' ממקשן ג"כ ולכן כיחא דבזבחים רבא מתרץ והוא הקשה ג"כ ולדידי' יקדם לטכ"ע שייך לפריך כיונא עשה דוחה ל"ת אבל בפסחים אזלינן אי התמל"א וממילא הוי שיעור שלם והוי א"ח ונשאר איסורא בלא"ה ל"ש עשה דוחה דלא הוי למשחה ודוק היטב כי הוא דבר נחמד:

(טו) **ובחי'** לסוגיא דוהתעלמת בב"מ ל' כי פרפרת נפולפל בישוב קושית התוספות שם בהא דפריך ת"ר והתעלמת וכו' איליטא לכהן והוא בבה"ק פשיטא וכו' אין עשה דחה לתו"ע אלא לזקן וא"כ והקי' הא טומאת כהנים הוי עול"ת שאצב"כ וכדחה מפני עשה השב"כ ובהא דאוקמינן לזקן וא"כ הקי' ת"ל מולאהותו דשחיטת פסחו נדחה מפני כבוד הברייתא ע"ש וכי דלכאורה ק' לפי דברי המפורשים בהא דלרבנן דר"ש בנזיר י"א דאפילו אי נדר מאי מכהון הוי ג"כ מיר וכהבו דמ"מ ליכא בזה העשה דכל היוצא מפיו יעשה דהא מ"מ לא הוליא עי' פו"מ ומת"ל ובמנ"ח מלוה שס"ה כי דליכא הל"ת דב"י דברו וא"כ ק' ונכ"ל שהיטת פסח דכדחה משום דמיותר הקרא ולאחותו הא י"ל דתיבה אי' מורה על נזיר מחד מנהון דליכא העשה ושאר תיבות על נזיר מכלהון ועל כהן וכה"ג ונזיר וממילא לא מיותר כלל עי' זבחים ק' ואמנם הא י"ל דהברייתא קאי אליבא דר"ש דבעי דיהר מכולהון:

**אולם** אכתי אף לר"ם יש לעורר דהנה המהרי"ט בתשובה סי' כ"ג הקר בהנהו איסורי נזיר אי הם אסורי הורה והיינו דהתורה אסרה כל האיסורים על גוף כזה והם א"ג או דהוי א"ח ומתהילה מהלק דבתגלחת וטומאה הוי א"ג משא"כ ביין ע"ש ועי' ריטב"א נדרים פ"ב במשנה דזה חומר בשבועות דלכן חל נזירות על יין של ערלה דהוי א"ח וכ"כ הריטב"א קפ"ג דנדרים ובריטב"א שבועות כ"ב כי דהוי א"ג ולחלוק הנ"ל נכון והנה נודע תי' הנמו"י פ"ב דנדרים לקו' הפוסקים דלכן נדר חל על דבר מלוה ול"א עשה דוחה ל"ת משום דנדר הוי א"ח והמלות א"ג ואין א"ח נדחה קמי' א"ג ע"ש ולכאורה ק' לפי"ז האיך נדחה תגלחת וטומאה במלורע ובמת מלוה הא נזיר הוי א"ח אמנם לחילוק הריטב"א הנ"ל נכון:

(טז) **אולם** אכתי יש לעורר לר"ם דבעי דיהור מכל הדברים ובלא"ה לא הוי נזיר ולשיטת רש"י ז"ל ביבמות מ"ע בבא על הסוטה אין הולד ממזר ונדלא פקעי קדושי הראשונים וה' ז"ל בא"ב מ"מ מפרש דאי מתחלה אין קדושין תופסין אף אי מתחלה חלין הקדושין ובא אח"כ סיבה זו לריך שיופקע ועי"ל בספרי ק"א וא"כ לפי"ז לר"ם כיון דמעיקרא אי לא קיבל כל הדברים אינו חל ה"ה בקיבל כל הדברים וכיתר אי מהם נפקע כל הנזירות ולכאורה משמע דלר"ם אף זה דקיבל ג"כ אינו חל מלד אין נזירות לחלאין כבנדרים פ"ג ומלד כדר שהותר מקלתו ה"כ ובנזיר י"א בהא דלא חלוק ר"ם בקיפא לא משמע כן וישבתי זה ולכ"מ וא"כ הדק"ל דאי נפקע היין ג"כ הא הוי א"ח ולא נדחה קמי' א"ג ואף דבתגלחת גופה לא נפקע רק למלוה ולא לרשות אולם ליין ג"כ יופקע למלוה ואקל"ר:

**אולם** אי נאמר דלר"ם עשה דוחה ל"ת דחוי' ואכתי נשאר איסור ל"ש דנפקע מתגלחת וטומאה וישבתי בזה הקו' התוס' הנ"ל בב"מ דהנה בא"ס תי' קו' התוס' דהוי

דהוי עול"ת שאש"ב דעשה דאבידה ג"כ אשב"כ דאיכו בזקן ואל"כ אולם בתוספי תמה דהא להס"ד לא ידעינן עוד זקן ואל"כ ע"ש אמנם הא יש ללמוד מאחותו אולם זה רק לר"ש דלרבנן לא כשמע ולכן שפיר הקי' דלא דאיכן איסורא מקוני ממוכא דבתוספי שאכ"ן ומפרשי הטעם כיון דאי אמר בעל אבידה לא בעיכא כופין אותו לומר כן ובמפרשים כי דזה רק אי עשה דוחה ל"ת דחוי' אבל אי הותרה לגמרי אין כופין אותו עי' ישיע"ק ובקי' ב"י ולר"ש יצא ע"כ ל"ל דעשה דוחה ל"ת דחוי' ולכן שפיר הקי' ב' קו' ואזה הרליכן דקאי לזקן ואל"כ והייכו לרבנן דלא כשמע מולאחותו ודוק היטב אולם זה רק לפלפולא דבזבחים ק' משמע דהברייתא קאי לר"ע ובנזיר ל"ח משמע דר"ע כרבנן ס"ל וי"ל דזה ל"ח כפקע כיון דכפקע רק למלוה וכן י"ל דבזה דקיבל אסור אף לר"ש ואקל"ר:

(יד) **והנה** אי כימא עשה דוחה ל"ת דחוי' יתפרש בזה דברי הירושלמי מובא בתוספ' קידושין מ"ב דהקי' דאמאי לא אכלו חדש משום עשה דוחה ל"ת ותי' דאין עשה דוחה ל"ת. אא"כ כתובה בלדה ותמהו בפירש הדברים ולהכ"ל בפשוט י"ל דהכה כודע הקו' דהאיך שייך במלה עשה דוחה לפי דאמרינן בפסחים ל"ח דבעינן מלה הראוי' לשבעה וא"כ כאן בשאר ימים הא ל"ש דהי' דהוי רשות ובפכ"י פסחים דלר"ש בכל ז' מלוה כיחא ויתיישב בזה דברי הרמב"ם התמוהים דא"י במלה של טבל ותמהו דלדידי' הא אתע"א בכולל ועי"פ קו' התוספ' בסוכה ל' ובתרן הסג"א כיחא ואקל"ר אולם לדידן קשה וכן הקשו דהא איכו בבל תאכל חמץ כיון דעת שבאו אבותיכו חטין שבעליי כאסר עי' מקכה אולם אי כאמר עשה דוחה ל"ת הותר לגמרי יש לומר דחל האיסור דחמץ כיון דמשום איסור דחדש הותר לגמרי משא"כ אי דחוי איכו חל איסור כהמרש"ל יבמות ל"ג וי"ל דזה הפ"י דאין דוחה אלא כתובה בלדה הייכו בכתובה בלדה הוי התר גמור וכדברי הראשונים בברכות כ' לענין טומאת כהכים וכן י"ל לפי"ז דהוי מלה הראוי' לשבעה ומאד אקל"ר ודוק היטב בכל מ"ש:

## סי' כ'.

(א) **והנה** לפי דהבאתי לעיל דברי הסמ"ג דבאיסור עשה לא אסור היולא ושיטת החו"ד דהיכי דלא אסור היולא טכ"ע ג"כ לא אסור דלא עדיף הטעם מהיולא יש לפלפל ולייסב מה דשמעתי מקשין בפסחים כ"ב בהשיטה דפרכיכן והלא אבר מן החי ותכן מכין שלא יושיט אדם כוס יין לכזיר ואבמה"ח לב"כ ת"ל ול"ע לת"מ הא לכלבים שרי ע"ש ומקשין דאמאי לא פריך ממשכה שליטה בכדרים דהכודר בחלב מותר בקום ובט"ז יו"ד סי' פ"א הקשה לשיטת האוסרין מי חלב אמאי מותר בקום ותי' דזה מיירי לענין הכאה ע"ש וא"כ להס"ד דאבמה"ח אסור בהכאה הד"ק הט"ז לדוכתא ולכאורה לדברי הה"מ הכ"ל בפשוט כיחא לדברי הפליתי סי' פ"א דעיקר הס"ד לאסור החלב בבכורות ו' הוא משום הטמאים לרבות לירן והא זה ל"ה רק כאיסור עשה דאין לוקין כהרמב"ס ז"ל במ"א וא"כ י"ל דהכאה ל"ה רק כעין יולא כיון דאיכו אוכל גוף הדבר ולכן י"ל דמותר בלא"ה ועוד דלא ילפיכן מלא תאכלו דמזה כשמע אסה"כ:

(ב) **אמנם** זה יש לדחות בהקדם דהכה מפורסם בכאן קו' הפליתי דמאי פריך מהברייתא דלא יושיט לפי דס"ל לחכמים דאבמה"ח כוהג בטמאה משום דכתיב לא תאכל הכפש עם הבשר מי שבשרו מותר אתה מלווה על אבריו ואמריכן דבב"כ חייב ג"כ על הטמאה עי' חולין ק"ב וא"כ י"ל דהברייתא מיירי באבמה"ח מטמאה אמכם יש לתרץ דהכה לכאורה קשה דהכה כודע קו' הגרע"א דהאיך ס"ד דבמה"ח אסור בהכאה דמה כעשה בהכך קרא' דומבחו או מכרו ובהקרא דלא תחרוש בשור וחמור יחדיו הא בלא"ה אסור לחרוש דהכהה מאבמה"ח אמכם י"ל דכאן אזיל אליבא דר"ל דס"ל בחולין ק"ג דאפילו חלקו מבפכים ג"כ פטור ואמריכן שם דלא משכחת לדידי' החיוב דאבמה"ח רק בגרומתא זעורתא ובלעו כולו כאי' וא"כ אין לומר לדידי' דיאסור לדידי' כל הבהמה בהכאה בשביל אמה"ח דהא לא חל איסור כיון דאפילו חלקו מבפכים פטור ובשביל עלם קטן זה של כף הירך ל"ש לאסור כל הבהמה דעיקר הכאה הוא משאר אברים ואקל"ר ובשביל בשר מה"ח בודאי לא ס"ד דאסור בהכאה אף דמזה דפרטה תורה התר בבמה"ח ובשר בשדה טרפה א"ר ועי"ל בספרי ק"ד וא"כ לפי"ז קשה על עיקר הלימוד דאבמה"ח א"כ בטמאה משום דאתה מלווה על בשרו לפי דכסתפק בפמ"ג יו"ד סי' ס"ב דאבמה"ח אפי' שלכ"א אסור כיון דחזיכן דגידין ועלמות ג"כ מלטרפין וכסתיי"ע שם דפטור ע"ש אמכם לר"ל דלא משכחת רק בגרומתא זעירתא ובלעו ככ"א ולדעת הת"ח בחולין ק"כ בילעה הוי שלכ"א ובכוב"ק הקשה עליו מהא דלר"ל ובמק"א יסבתי בעז"ה אמכם לדברי הפמ"ג הכ"ל בלא"ה ל"ק די"ל דלר"ל חייב אפילו בשלכ"א כמו דכסתפק הפמ"ג וא"כ לפי"ז קשה על עיקר הלימוד הא י"ל דמשכחת דבשרו מותר בשלכ"א דבטמאה שלכ"א מותר משא"כ באבמה"ח לדידי' אפילו שלכ"א אסור ומכ"ל דאיכו כוהג בטמאה אמכם י"ל לדברי הש"ס שבת ל"א ופסחים מ"ו ובכורות י' וחולין ס"ט וברכות מ"ג ובסוכה ז' מגוי' דהוי דופן לסוכה הוי דופן לשבת ובכ"ד כי"ב וא"כ כאן כמי מגו דהוי אכילה לענין אבמה"ח הוי אכילה לאיסור דטמאה אמכם זה כיחא להמסקכא דאבמה"ח מותר בהכאה אולם להס"ד דאסור בהכאה ל"ש לומר כן לפי דכתבתי במק"א דבא"ה"כ יש לומר דאליבא דכ"ע אסור בהכאת מעיים עי' חולין ק"ג דכהי דלא הוי הכ"ג הא מ"מ כהכה ממילוי מעיו וזה אסור בהכאה וכי"ב ביו"ד סי' ק"ג בכתרבה כמות האיסור אף כטלפ"ג אסור ובא"ה"כ בודאי שייך לומר כן וכתבתי ג"כ שם דאי אוכל שלכ"א כהי דל"ה הכ"ג אבל הכאת מעיים איכא בזה דכתמלאו מעיו והארכתי בזה ואכ"מ וא"כ לפי"ז אי אסור בהכאה ואפילו הכאת מעיים ג"כ אסור וממילא שלכ"א ג"כ אסור וא"כ שוב ל"ש מגו דחייב על אבמה"ח שלכ"א ה"ה בטמאה דהא באבמה"ח דין הוא דחייב כיון דאסור בהכאה ואף דלר"ל בכל איסורין חייב בהכאת מעיים מ"מ יש לחלק בין שלכ"א ואקל"ר או בלא"ה אי אסור בהכאה באבמה"ח ל"ש מגו וכיחא בזה קו' הפליתי הכ"ל במאי דלא מוקי הברייתא באמה"ח מטמאה דהא להס"ד דאבמה"ח אסור בהכאה הדק"ל מכ"ל דאיכו כוהג בטמאה הא יש לומר דמוהר אאמה"ח בשלכ"א משא"כ בטמאה וכהכ"ל וקלרתי וזה ככון ודוק:

(ג) **נחזור** להכ"ל בישוב הקושיא בהא דלא פריך ממשכה דכדרים דל"ש לתרץ לפי"ז כמ"ש לעיל כיון דהיולא לא אסור ה"ה בהכאה מותר דהא לפי הכ"ל ע"כ אזליכן כאן אי שלכ"א באבמה"ח ג"כ אסור וא"כ לפי דמבואר בפסחים כ"ד בטעם דהיולא מותר דהוי שלכ"א דשאני התם דזיעה בעלמא הוא ועי' תוספ' חולין קכ"א ד"ה והדר וא"כ לפי"ז באמה"ח דשלכ"א אסור ה"ה היולא וכן ל"ש לתרץ ג"כ דלא ילפיכן מלא תאכלו לפי"ז אמכם במה שהוכחתי דקאי אליבא דר"ל משום קו' הגרע"א י"ל דלר"ל הא בלא"ה ל"ק דהא ר"ל ס"ל בהמה בחיי' לאו לאברים עומדת ולא חל איסור מחיים ואמכם יש להוכיח לפי דהקשו אי כאמר דלא כאמרו שעורין לב"כ דלמא מיירי בח"ם ועי' פמ"ג ופליתי ואי שלכ"א אסור כיחא לדברי המרש"ל שבועות כ"ג ואקל"ר בדברים עתיקין ועוי"ל לפי דכי במק"א דכללא דהה"מ לא כתאמר רק באיסורי אכילה ולא באסה"כ וא"כ להס"ד הא

אסור

אסור בהנאה א"ש לומר כן והדק"ל דאמאי לא פריך ממשנה דנדרים הנ"ל להאוסרין מי חלב:

(ד) **ולכאורה** י"ל דאפילו להמתירין מי חלב ג"כ קשה דהנה טעם האוסרין הוא משום דזה לא התירה תוה"ק ואסור משום אבמה"ח וטעם המתירין י"ל לדברי הר"י מובא ברא"ש ברכות בטעם המוסק דמותר משום דנשתנה והה"נ כאן י"ל דנשתנה דמעיקרא הי' חלב וח"כ מים ואח"כ לשיטת רש"י ז"ל בש"ס דע"ז דף מ"ו בבעיא דיש שינוי בנעבד דהיכי דאסור בהנאה אף ע"י השינוי ג"כ אסור והסברא כיון דבזה דמותר ע"י שינוי הא נהנה מאסה"כ וכ"ה בתוס' ע"ז מ"ט דגידולי אסה"כ אסורין ובאיסור אכילה מותרין וא"כ לפי הס"ד דאמה"ח אסור בהנאה שוב א"ש הטעם דנשתנה והמי חלב ג"כ אסור אולם טעם זה יש לדחות לדברי המפורשים בתס"ז דסברא דשינוי א"ש רק בנשתנה לדבר המותר ולא לדבר האסור וא"כ כאן הא במים לחוד שייך ג"כ איסורא דאבמה"ח וע"כ לא איבעיא לן בבכורות ז' רק במי רגלים דחמור כיון דמיא עול ומיא נפיק אבל לא בעכורים ע"ש וא"כ במי חלב דעכורים שייך ג"כ הך איסורא ועוד דזה לא שינוי דהמים מעיקרא הי' ג"כ מים ורק דמחובר עם החלב ולאחר שלף נתפרד:

**אמנם** יש ליישב לפי"ז הקושיא הנ"ל דאמאי לא פריך לשיטות האוסרין דהנה כבר הקשו לשיטת האוסרין הא חזינן דמעיקרא בעודו עם החלב הי' מותר ואמאי אסור אח"כ ומה שתרצו דדמי לדם דקודם שנפרש מותר ואח"כ אסור עי' ש"כ ז"ל אמנם י"ל לדברי הטו"ז או"ח סי' ר"ד דמים אין להם טעם בפ"ע ונתהפך לטבע המתבשל ובט"ז או"ח סי' ר"ב כ' דלכן אין מברכין על המי שלקות אף דהם רוב דמים אין להם חשיבות נגד הפרי ועי' בתשובות מהרי"ט ח"ב סי' ב' בענין יין למוקים ובתשובות ח"ל סי' ק"מ ולכן בעודו עם החלב מותר אבל לאחר שבישל הנסיובי ונתפרד שוב חזר לאיסורו:

**אולם** זה ניחא אי אמה"ח מותר בהנאה אבל להס"ד דאסור בהנאה הא שוב א"ש דשינוי התיר לפמש"ל והדק"ל דהא מעיקרא הי' מותר וא"כ אח"כ ג"כ מותר ויש לעיין קצת דע"י בישול י"ל דשייך יותר דנתהפך להדבר המתבשל ויש ליישב ודוק:

(ה) **ומה** שי"ל עוד בישוב קו' הנ"ל למפמש"ל הוא דהנה הא דהקשו לשיטת האוסרין דהא מעיקרא הי' מותר י"ל כיון דהחלב היתר הוא ונתבטל המי חלב ברוב כיון דליכא נ"ט אולם לשיטת הש"כ ביו"ד סי' ק"כ דבדבר שאינו לא לשבח ולא לפגם צריך ג"כ ס' ועי' בט"ז יו"ד סימן לענין כמוח הגיד אי צריך ס' וא"כ הא אף דליכא נ"ט הא מבשא"מ הוא כיון דהמי חלב הוא לאחר שבישל ונשארו רק מים כביו"ד סי' פ"ז ועכ"פ צריך ס' אמנם י"ל לדברי הנוב"ת דהבאתי לעיל דבאיסור עשה אליבא דכ"ע טכ"ע דרבנן וכן בדבר דאין לוקין להסברתי לדברי הה"מ דבעשה ל"ש כל היוצא ולדברי החו"ד בל"ח ובק"ה, דאי היוצא ל"א טכ"ע ל"א וניחא בזה קו' התוס' בפסחים ע"ו ד"ה בשלמא בהא דאמרינן שם דלכן בכנף מרוטבו על החרס צריך ליטול כדי נטילה משום דהפסח נכלה בחמימות דאמאי ל"א משום איסור הרוטב דנבלע בפסח ולהנ"ל נכון דהא ליכא רק העשה מחמת צלי ד"א ול"א טכ"ע ומצאתי בזה לתרץ בס"א ואכ"מ וא"כ הא כאן דליכא רק העשה דהטמאים ול"ש טכ"ע ולכן ניחא דשייך לומר דנתבטל והנה אף דמדרבנן עכ"פ צריך ס' ליכא קו' כ"כ דל"ש לגזור כאן בהתר מפורש ועי' ט"ז יו"ד סי' ק"ז ועוד דכאן תמיד הוי רוב ונתבטל ועי' יו"ד ל"ט בכלי בכלי דדרכו להשתמש בשפע דל"ש לגזור וקצרתי ולכן שפיר בעודו בחלב בטיל ולא צריך ס':

(ו) **והנה** יש לדבר כאן לשיטת המרדכי בחולין ביצה שרקקה דם דל"ב משום שא"א בלא לחלוחית רוק דל"ב הרוק משום דבא לעולם ע"י תערובת ובפרט לפי דהסברתי בנק"א דברי המרדכי בישוב כוונה קו' מכ"ד בש"ס על כלל זה וכן מהא דסוחט את עצמו ומפ"ב דשבת בגיגית מלאה ענבים בעוטים והי' הרבה יין לצול דמותר ליקח בשבת מן היין אף שיוצא מן הענבים כל שעה דנתבטל ביין ואף דהוי דבשיל"מ מ"מ בטיל כיון דלא ניכר האיסור ועי' ש"ך יו"ד סי' ק"ב ובמג"א או"ח סי' ש"כ ובפליתי וכוב"י וכתבתי דבעיקר דברי המרדכי יש להסביר לפי שהאריך הפנ"י בפי' משילין בטעם דל"ר מב"מ לא בטיל דהוא משום קבוע כיון דשוים הם ולא מחזק את חברו ע"ש אמנם לרבנן י"ל דלכן בטיל כיון דאינו ניכר המיעוט בפ"ע ולכן בטיל דהוי כקבוע שא"כ ונודע דברי הר"ש מקינון דלכן מותר לחרוש בכל העולם ולא אסור משום נחל איתן מטעם הנ"ל ועי' תוס' נזיר י"ב בהא דלא וקדש דאסור בכל הנשים ובשעה"מ בהל' מגילה מספר לשון למודים דבקבוע הנתערב אין דכין דין קבוע ועי"ל בספרי ס"ח אמנם בדבר טבעיי י"ל לפי דברי התוס' בכ"ד דדבר הגלוי לכל העולם הוי כעדים וכעין דברי התשובות מהרי"ט לענין דברים שבלב דהוי דברים כה"ג ועי"ל בספרי ס' י' אות ב' במוסגר ועי"כ לפי"ז ג"כ ביצה שרקקה דם דא"א בלא לחלוחי רוק והוא דבר טבעיי י"ל דהוי כגלוי לכל העולם ושוב ל"ש דהוי קבוע שאינו ניכר ולכן אף לרבנן ל"ב ואף דהוא מבשא"מ שייך טעם הנ"ל כמובן ולכן לא תקשה מגיגית ומכ"ד דלאו ניכר הוא ויש להאריך בעניינים ואקצר שאכ"מ וא"כ לפי"ז הא בהמי חלב דהוא ג"כ דבר טבעיי שוב שייך לומר דל"ב משום דבא לעולם עי"ת אמנם יש ליישב גם זה ועי' במפרשים בתרץ פסקי המרדכי הנ"ל ואקצר:

**נחזור** לדברינו דלפי"ז מיושב קו' המפורשים הנ"ל דלא פריך מהמשנה דהנודר בחלב מותר בקום דהנה יש להטעים דברי הנוב"י הנ"ל דבעשה ל"א טכ"ע לדברי הה"מ דבעשה היוצא ל"א ולהחו"ד דאי היוצא ל"א טכ"ע ל"א אמנם כתבתי לעיל לענין שינוי בדברי הר"י דמוסק דבאסה"כ ל"ש דברי הה"מ הנ"ל [והנה לעיל בספרי ס"ד אות כ"א כתבתי לפי"ז לחלק בין קק"ל לקק"ד לענין קדוש הדם דבקק"ל דמותר בהנאה שייך דמותר היוצא ומשום דנתהפך ע"ש ובזה דפלפלתי בסוגיא דריש חולין והנה אף דבמעילה י"ב מחלקינן דדם הוי כגופה כיון דלא מתקיימת בלא דם משא"כ הפרש אמנם י"ל דשם איירי בקק"ד דמימרא דרב לא הוי רק בקק"ד דהא בקק"ל אין מועלין עד שיזרוק הדם ועי' בכ"מ בפ"ב מהל' מעילה ה"ו משם הרא"ש ועי' מל"מ ריש פ"ב משא"כ בקק"ל שייך שפיר לדון מש"ש ומשום דנתהפך ועי' בקרן אור במעילה שם ועי"ל בספרי ותבין מ"ש כאן אולם יש לדבר עוד הרבה במ"ש שם וקצרתי לפי שהוא ע"ד החדוד ורק להעיר על המעיין] וא"כ ניחא הקו' דלהס"ד דאבמה"ח אסור בהנאה הא שוב א"ש לתרץ כהנ"ל דבטיל כיון דליכא ס' וע"כ צ"ל דמותר ושיטתם צ"ע רק לפי המסקנא ודוק היטב:

(ז) **ועוי"ל** בקושיא הנ"ל דהנה שיטת המהרי"ט בתשובה ס"ה הוא דבאסורי הנאה ל"ש בטול ובמל"מ בהל' מטמא מו"מ ונדמה זה לטומאה משא דל"ב דהא מ"מ נהנה מהאיסור עי' בכורות כ"ג ועי' בחו"ד ס"ס ל"ט ובישע"ק סי' או"ח תרע"ז והנה המפרשים הק' אזה מכ"ד אמנם לפמש"ל י"ל דהנה הא הסברא טובה היא דבאסה"כ הא נהנה מן האיסור גופה והנה בביטול הכ' י"ל דהוי כנאבד האיסור

כיון

כיון דנתהפך להתר וכדברי הכו"ת סי' כ"ד ביסוד דברי המרדכי הנ"ל דבביטול בס' ל"ם דברי המרדכי ובטיל אף בתערובת ועי' בשיע"ק יו"ד סי' י"ד ובג"ו כלל מ"ז אולם בביטול ברוב דהמעוט ישנו ועי' יו"ד סי' ק"ט הא נהנה מהאיסור אמנם י"ל כיון דהוי רק מעוט ונתבטל לכן מותר אולם זאת אומר דאי נתערב הרבה מאסה"כ לתוך התר באופן דנהנה ומכמות ההתר דנתרבה י"ל דבאסה"כ ל"ם בטול וכעין דברי הרשב"א ביו"ד סי' ק"ג בנטל"פ בנתרבה ההתר דאסור ובאסה"כ בודאי שייך לומר כן דבלאו אסה"כ י"ל לכאורה דמה בכך דנתרבה הא נתבטל והוא כעת התר ועי' ביו"ד סי' ק"ט ובפליתי במה שמפרש דברי רש"י בחולין טכ"ע ל"ד דנתבטל ברוב והיינו כיון דגוף הדבר נתבטל שוב הטעם טעם דהתירא ועי' פמ"ג בפתיחה דנסתפק בח"ז כבילה וח"ז בשר כשר בפחות מנ"ט אי אסור ועי"ל ק"ח ועי' בלשון הר"י בכילד מברכין לענין המוסק כדברי בס"ח אולם באסה"כ י"ל דהא זה אסור בהנאה והנה מה דנתרבה לכן אסור ואף לדברי הקדמונים בס"ם דע"ז דלכן מהני ביטול בס' בסתם ייכם אף דנהני בנתערב יין ביין הולכת הנאה ליס המלח לא הוי כדשיל"מ כיון דלענין שתי' ל"ם התר הנ"ל וכיון דנתבטל לענין שתי' ה"ה לענין אסה"כ מ"מ כאן ל"ם לומר כן כמובן וא"כ ניחא עתה קו' הנ"ל דהנה תרלתי טעם האוסרין דמעיקרא נתבטל אמנם להס"ד דאסור בהנאה ל"ם תי' הנ"ל כיון דכאן נתרבה והנה מהכמות ולכן עי"כ ל"ל דמותר ודוק היטב וככון:

# סי' כא.

קנקן ביסוד הטיו"ד סי' כ"ז.

**והנה** לפי דהבאתי לעיל דאף לשיטת הרמב"ם ז"ל דס"ד מה"ת לקולא במקום חזקה מודה ולכן ס"ל דקד"א מה"ת לקולא דהוי חזה"ת דקודם מתן תורה:

(ה) **אמרתי** לייסב ע"ד הפלפול דברי הטור ביו"ד סי' כ"ז דהביא דברי הסמ"ג דספק אי בגופו וס"א בתערובת מותר ואזה כי הטור דלפי"ז הי"ל לפסוק ג"כ דס' דרוסה דנתערב מותר ע"י דנכנסינהו דכיידי עבה חה תמי' דמה שייך פסק זה לפסק זה והב"י פי' דאף דלא ס"ל כר"ת ורק דבאיסור שאינו ניכר במקומו גזרינן שמא יקח מן הקבוע וכדהביאו התוס' בחולין ל"ה ד"ה ה"כ דהביאו ראי' לסתור פסק ר"ת ומובא בתוס' זבחים ע"א בעדר שיש בו ס' דרוסה דמותר ע"י דנכנסינהו והתוס' הק' מהא דבזבחים ע"ג דאמרינן דל"מ ככנסינהו דגזירה שמא יקח מן הקבוע וחילקו בין איסור ניכר דלא גזרינן משא"כ בלא ניכר וכ' הב"י דכיון דפסק בזה כסמ"ג דס"א בגופו וס"א בתערובות מהני ה"ה לענין זה צריך לפסוק כר"ת ותמוה דהאיך שייכים הני פסקים בהדדי ולכאורה י"ל דהנה הקשיתי להך שיטה דס"א בגופו וס"א בתערובות הוי ס"ס א"כ אמאי בזבחים שנתערבו בחטאות המתות אפילו אי בריבוי ימותו כולן לפי דברי הש"ס תמורה כ"ז דפליגי ר"ל ור"כ בחטאות המתות דר"ל ס"ל ד' כיתנו להן מסיכי ואי רועה ור"כ ס"ל דאי כיתן להם דמתה וד' רועות והעמידן על חמש וא"כ לפי"ז בכל חטאה"מ הא איכא ס' דלא ידעינן האי מתה ובנתערב הא איכא ס"ס ולשיטת ר"ת ס"א בגופו וס"א בתערובת מהני ולעו"פ דס"ס הא השאר רועות מ"מ אמאי ימותו והנה בתוס' שם הקשו דאמאי ימותו ירעו עד שיסתאבו וכשיסתאבו יפדס וישחטם ויהי' מותרים להדיוט מטעם דכל דפרים ותי' כיון דאח"כ לא ישתרו רק מטעם כל דפרים לא עבדינן תקנתא ברעי' ע"ש וא"כ לפי"ז כאן כמי ל"ע תקנתא ברעי' אמנם

כאן ל"ל לתקנתא כיון דמעיקר הדין הוא כן והיא קו' גדולה והנה הרב הש"כ הק' לשיטת ר"ת דס"א בגופו וס"א בתערובות מהני מהא דמסקינן בזבחים פ' התערובת דנתערב בכפילה הא טריפות דכפילה הוי רק ס' ובלא"ה הוי ס"ס ע"ש:

(ב) **ונראה** דהנה י"ל דזה אי ס"א בגופו הוי ס"ס י"ל דתלוי בטעם דס"ס אסור דלשיטת הרשב"א בתשובה סי' ת"א דהוי כרוב כיון דהס' הראשון משוי פלגא ופלגא ובס' השני הא בחלק האיסור איכא לד התר ולכן מותר ע"ש ומשום דס"ל קד"א מה"ת לחומרא לכן היכא דהי' ס"א בגופו וכבר נאסר מקודם מדאורייתא והוי כודאי נ"מ הס' השני אולם לשיטת הרמב"ם בטעם דס"ם כיון דכל הספיקות מדבריהן ולכן בהס' השני הוי סד"ר ולקולא י"ל דמהני ס"א בגופו ג"כ דמה בכך דנאסר הא הוי רק מדרבנן ושוב מלאתי כזה בפליתי וכהכהתי וא"כ י"ל דבקדשים אפילו הרמב"ם ג"כ מודה דסד"א מה"ת לחומרא לדברי התוס' ב"מ ל"ט גבי בכור דשייך חזקה דבמעי אמו לא קדים בבכורה ועי' תוס' חולין י' ולשיטת המהרי"ט במקום חזקה להרמב"ם ג"כ אסור ואף דקדים ק"ד מ"מ הא מחטאה"מ פקעה הקדושה ובפרט לדברי הש"ם גיטין כ"ח אבל גבי חטאת דהוי חב"ע הרי דשייך חולין בהם וע"ל בספרי ס"ב ולכן אף דמעיקרא הי' קדום שייך לאוקמי אחזקה וא"כ בחטאה"מ דהוי כחולין שייך חזקה ג"כ ובשעה"מ הלכות טו"מ הק' לדברי התוס' הנ"ל דחזקה דבמעי אמו חשוב חזקה דלפי"ז האיך ילפינן בסוגיא דרובא מרישא של עולה לפי דקימ"ל ביו"ד סי' י"ג דבשליל אינו פוסל טריפות הא שייך לאוקמי אחזקה ועי' טעה"מ שם וא"כ שייך כאן ג"כ חזקה ולכן לשיטתי' ג"כ ס"א בגופו וס"א בתערובות פוסל וניחא הקו' הנ"ל ואולי יתייסב בזה ג"כ קו' הש"כ מכפילה להש"ם תמורה י"ז דהמקדים טריפה א"ל מום קבוע לפדות והוי רק כק"ד ושייך חזקה כיון דעכ"פ ילא מחזקה לענין קדה"ג ועי' ב"י יו"ד וא"כ שוב החזקה מסייע ודוק:

(ג) **ועתה** יתייסב קו' התוס' על ר"ת מהא דבזבחים גזרינן שמא יקח מן הקבוע ועי"כ כחילוק התוס' משום דלא ניכר וי"ל דהנה לכאורה קשה כיון דעיקר הקבועות בכאן דל"ב הוא משום חשיבות הבע"ח והוי רק דרבנן ואיך שייך גזירה בדרבנן ועי' בתוס' ע"ג ד"ה אלא אמנם י"ל דהנה לכאורה ק' בהא דפריך וככנסינהו דכיידי וכימא כל דפרים הא קודם דנכנסינהו כדחו ובקדשים שייך דחוי אולם בזבחים ל"ד אמרינן כל שבידו ל"ה דחוי ואף לדברי התוס' דשם דדוקא בדבר מלוה בידו לאו דחוי הא כאן מלוה שלא להפסיד קדשים אמנם לפי"ז י"ל אי גזרינן שמא יקח מן הקבוע י"ל דלפי"ז ל"מ כל דפרים מרובא פרים דהנה בעת הקבוע אף דבטיל האיסור אבל עכ"פ הא כדחה דלא מבעיא לשיטת הרא"ם דביטול ברוב אסור לאכול לאדם אי כאחת הא אכתי איסורא הוא ושוב שייך דחוי וכן אפילו אי כאמר דאיסור נהפך להתר הא רק השתא לאחר שנתבטל אבל הבטול לא הועיל אדמעיקרא שלא יהי' פסול וא"כ שוב שייך דחוי ומלאתי שוב כעין זה בחידושי הרי"ן בזבחים הנספח להתשובות וכהכהתי אולם הא י"ל דאיסור דדחוי גופה ג"כ יבטל ולכאורה י"ל לדברי הש"ם במנחות כ"ז בחימלה וילאת דלא חל הפסול דיליאה כיון דנפסל משום חוץ ובזבחים ק"י אבעיא אי חסרון דחוץ שמי' חסרון והסברא דאין פסול חל על פס"ל וע"ל בספרי ס' וכן הפסול דדחוי י"ל דלא חל אפסול העיקרי אמנם י"ל דלאחר דנתבטל וסר הפסול העיקר חל הפסול דדחוי וא"כ הוי כאיסור הנולד בתערובות ולשיטת התוס' בע"ז לא בטיל ועי' מפרשים ועי' בלב ארי' חולין ק"ח דנסתפק באיסור הנולד בתערובת דבטיל לר"י דס"ל מב"מ לא בטיל כמו בדשיל"מ

בדסיל"מ דבטול בתערובת וא"כ י"ל דבאיסור נהפך להתר בטול הפסול דדחוי ג"כ אנכס אי אמרינן דכל קרבן הי' לו חזקת חולין והנה בתוס' נדה דף י"ח ד"ה הלך אחר הרוב כתבו דבעי' חזקות שייך בבשר הנמלא לדון אחזקת איסור מה"ט אף דידעינן בודאי דנשחטה ועי' בש"ש לזקני ז"ל שמעתתא ב' פ"ב והה"נ אי יש חזקת חולין י"ל דל"ש איסור נהפך להתר גמור כיון דיש חזקה ג"כ דהוי דרובא וחזקה רובא עדיף אבל לא דלסלק החזקה ולא ישאר כלל ועי' בתוס' ב"ק כ"ז בטעם דאין הולכין בממון אחה"ר ובפרט לענין שיהי' שייך דחוי בודאי י"ל כן ויש להאריך כאן ומאד אקצר ועי' במל"מ פ"ז מהל' מעילה ועוי"ל דלפי"ז הא שייך סמוך מעוטא לחזקה ועכ"פ מדרבנן אסור ועי' בש"ש שם דמחלק בין היכי דלא ניכר ההתר מעיקרא דשייך חזקת איסור משא"כ בניכר ההתר מעיקרא ובתרי כתי עדים המכחישים דאוקי כ"א אחזקתו משום דלא ניכר הפסול ויש לפלפל לפי"ז כאן בפסול דחוי דעיקר הפסול בתערובת ואקצר וכן י"ל דאי אמרינן כמל"מ ומדרבנן עכ"פ אסור שוב שייך דחוי אפילו מדאורייתא ועי' רש"י כאן ד"ה אי מקריב לא מרצה והבן וא"כ יש לחלק בין דרוסה דהוי רק מדרבנן כיון דאיירי בנושא שה חולין ול"ש חזקה הנ"ל ועי' בפמ"ג סי' ק"י בשפ"ד בהקירה השנית בקבוע כנגד חזקה ובדברי רש"י הנ"ל ואקצר וכן י"ל דהוי כאן כתרי חזקה חזקת חולין וחזקת איסור דמעיקרא ול"א דנהפך ודוק היטב והוא ע"ד הפלפול ומאוד קצרתי בזה:

(ד) **והנה** יש לפלפל עוד בכאן אי כאמר דהטאה"מ הוי כחולין וכהש"ס גיטין כ"ח ובטריפה הוי רק ק"ד כהש"ס תמורה י"ז דהמקדיש טריפה א"ל מום קבוע לפדות וא"כ אי נתבטל בהקדש הוי כשבח הקדש ובתמורה כ"ה אמרינן דאין אדם מתכפר בשבח הקדש ובכריתות כ"ז מבע"ל ובתוס' שם חילקו בין תודה לחטאת דלא נתכפר ויש לדבר בכאן בישוב קו' המל"מ בפ"ז מהל' מעילה בהא דחיישינן דילמא מתו מרייהו דהכי זהי ביומא כ"ה בקיני סופרות ולבטול ברובא ולהנ"ל י"ל דהוי כשבח הקדש להש"ס דגיטין הנ"ל וכאן אזלינן אי נתכפר בשבח הקדש ויש ליישב לפי"ז דברי הרמב"ם בפ"ב דשקלים דהי' סופרות לקיני חובה ובש"ם תמה דכיחוש שמא ימות אי מהס ול"ש דכברור דא"ב דלהרמב"ם פ"ד ומפהמ"ק דבשעת הפרשה יפה סלע ובשעת כפרה ילא י"ל דבטיל ולא ס"ל כחילוק התוס' ושוב הוי דרבנן וי"ב ודוק:

## סי' כב.

ולפי הנ"ל בסי' כ"א יש לפלפל בסוגיא דמלה של טבל ובבולמוס ובענין הש"כ:

(א) **בישוב** דברי הרמב"ם ז"ל מחו"מ דא"י במלה של טבל וכבר תמהו דהא בפסחים ל"ה מוקמינן הברייתא כר"ש דס"ל אאחע"א ואין איסורו משום ב"ת חמן דתרן רבינא כדחה דמידי בלבד כתיב וא"כ להרמב"מ דאיסור חע"א ובפרט כאן דכולל הוא אמאי א"י:

**והנראה** וכקדים סוגיא דבולמוס ביומא פ"ג טבל ותרומה תנאי הוא דתניא מאכילין אותו טבל ואין מאכילין אותו תרומה ב"ת אומר תרומה ולא טבל. א"ר היכי דאפשר בחולין כ"ע ל"פ דמתקינן לי' ומספינן לי' וכו' הכבית"ע בעשא"כ דרבנן מסי' טבל חמור וכו' ליימא תנאי הוא דתניא מי שנשכו נחש קורין לו רופא וכו' ומחזין לו את הכרישין ומאכילין אותו וא"ל לעשר דברי רבי ראב"ש אומר לא יאכל עד שיעשר וכו' אפ"ת רבי ע"כ ל"ק רבי התם אלא לענין מעשר ירק דרבנן וכו' עכסה"ג והנה במג"א סי' ש"ת תמה על הרמב"ם דלא מחלק דבמעשר ירק דרבנן גם באפשר בחולין א"ל לעשר והנה במפורשים תמהו על הא דמסיים אחר דמוקי בטבל דרבנן מ"ם טבל חמור וכו' הלא פלוגתם שייך בטבל דאורייתא ונראה דהנה בסי' מסכ"ח הקשה לשיטת הר"ש מובא במ"ל פ"ד דתרומות דהכאה של כילוי בתרומה רק דרבנן ובטבל הש"כ מדאורייתא וא"כ יאכילו תרומה דבטבל איכא ב' איסורים:

(ב) **והנה** לכאורה יש להביא ראי' דהש"כ בתרומה הוי רק דרבנן מיבמות ס"ז ת"ר הכיח בכים אלו ואלו אוכלים וכו' הכיח בכים והכיחה מעוברת עבדי מלוג אוכלים כדרך שהיא אוכלת עבדי כ"ב לא יאכלו מפני חלקו של עובר ופרש"י ד"ה עבדי כ"ב וכו' שיש לו חלק בהן דהיא כי' זכי' ולא ידעינן הא' מתרוני לחלקו לפיכך עבדים אסורין וכו' וברשב"א תמה דמשמע מדבריו אלו ידעינן הא' מתרמי לחלקו מותר הא אכן פסקינן דאין ברירה בדאורייתא ואמאי פרש"י דוקא להאי תנא ולכאורה י"ל דבסמוך אמרינן אהא דרשב"י אומר זכרים יאכלו בולן נקיבות לא יאכלו שמא ימלא עובר זכר וכו' זכרים יאכלו והאיכא עובר וכו' דעבדינן לי' תקנתא כר"כ א"ש דאר"כ א"ש יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפטרופוס ובוררין להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ור"כ דידי' אמר אין יכולין למחות ולכאורה קשה אף אי כאמר דרי' ס"ל דר"כ דיכולין למחות כשהגדילו מ"מ הא עד מחאה החלוקה קיימת כפרש"י ז"ל כאן ועכ"פ הוי ק"פ ובעירובין ל"ז אמרינן דרי' ל"ל ברירה ובגיטין מ"ח אמרינן דמאן דס"ל א"ב ע"כ סובר ק"פ כקנה"ג דמי דאל"כ לא משכחת דמייתי בכורים וא"כ אי ק"פ כקנה"ג דמי הא יכולים לאכול בשביל הק"פ וברש"י ד"ה ליימא דר"כ תנאי הוא כתב מכלל דת"ק דאמר עבדי כ"ב לא יאכלו אפילו בתקנתא קאמר ול"ל דר"כ ואיכן רשאין לחלוק עד שיגדילו ע"כ והא אכתי לדידי' יכול לאכול בשביל הק"פ ואפשר בהקנתא אמכס לדברי התוס' יבמות ס"ו ד"ה אלמנה לכה"ג דלכן עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה אפילו למ"ד ק"פ כקנה"ג דמי דבתרומה אזלינן אליבא דכ"ע בתר קנה"ג כיחא אולם בישע"ק סי' רמ"ו הקשה לדברי התוס' הנ"ל מש"ם דע"ז ע"ו דדייק דשכירות לא קני מהא דכהן ששכר פרה מישראל לא יאכלנו כרשיני תרומה הא בתרומה לא אזלינן בתר ק"פ ואפילו אי שכירות קני ג"כ ל"י אולם י"ל דהטעם דק"פ ל"י בתרומה י"ל לפי הכודע דכהי דק"פ כקנה"ג דמי אבל קנה"ג לא פקע ובתוס' יבמות ל"ו כי דאע"ג למ"ד דק"פ כקנה"ג דמי לא אלים הק"פ לבטל לגמרי את קנה"ג ובתוס' ב"ק ל' ד"ה ר"מ דלכן עבדי מלוג אינן יולאין לא לאיש ולא לאשה דאינו יכול לבטל הקנה"ג ובתרן הבי' כי כיון דזה יש לו גוף וזה פירות משא"כ לענין יום או יומים תלוי במה שהוא תחתיו לרדותו ע"ש ובאבכ"מ ל"ז ס"ל וא"כ כיון דבתרומה הש"כ אסור והגוף הא מ"מ לאו שלו לכן אינו אוכל ק"פ בתרומה דהא מ"מ הגוף יש לו הכאה של כילוי ולכן ניחא הא דדייקינן דשכירות ל"ק משום דאי קנה הא הגוף במשך ימי השכירות שייך לו ולכן יאכלו בתרומה וע"ש בישע"ק:

(ג) **והנה** בפנ"י גיטין מ"ב תמה על התוס' שם דכתבו דאי מעוכב ג"ש אוכל בתרומה ה"ה למסכה ראשוכה בח"ע ובב"ח מהת"כ וכן פי' הרמב"ם דעבד של כהן חר לא יאכל ועי' בכ"מ מהת"כ ולהנ"ל נכון לפי דכתבתי הטעם דק"פ לא יאכל בתרומה משום דהגוף יש לו הש"כ והנה כאן הא הגוף ג"כ ביום דעובדו שלו אמכס הא כודעים דברי הר"ן דקכין לזמן הוי רק ק"פ ולכן ניחא דבב"ב ט"ז פרכינן למסכה ראשוכה כימא גיד או אגוד ומתרלינן משום דגוד איכא ואגוד ליכא ומשום שאין דמים לב"ח שאין ע"ע כמכר אלא לשע וא"כ

וא"כ י"ל כיון שיכול להיות כן לעולם ל"ה קנין גמור וכודע דברי המ"ל דהיכי דליכא קכה"ג כגון בכותן מעות והרווחים להקדש אליבא דכ"ע ק"פ אלים וה"כ כיון דלא יבוא לידי חלוקה בשום פעם הוי הק"פ זה כקכה"ג אבל בת"כ בעבד של כהן חד הא שייך לומר גא"א שוב הוי רק כק"פ ובפרט להרמב"ן מובא בהב"מ ס"ל דק"פ לאחר שבא הק"פ וקכה"ג לאחר הוי למפרע שלו הק"פ ג"כ כיחא וא"כ שוב י"ל דאסור מטעם הס"כ וא"כ כיחא דכאן אי ס"ל דר"כ אין אוכל בשביל הק"פ מטעם הס"כ ודוק היטב:

**והנה** לכאורה יש להביא ראי' דכאן ביבמות עיקר הכ"מ הוא משום תרומה טמאה דהסקה והס"כ דלכאורה קשה להש"ק פסחים ע"א דהי' אוכל בתרומה וכודע לו שהוא בן גרושה או ב"ח פטור מהטעם דאכילת תרומה איקרי עבודה ובעבודה אפילו חללין שבו מרצה ולריך להבין לפי"ז הרישא דאשה שאמרו לה מת בעלך וכן עבד דל"ש שוב טעם דעבודה בדידהו וע"כ צ"ל כיון דהם אוכלין מכח דהם קנין כספו ומכחו וא"י בדידי' כה"ג פטור ה"ה בדידהו וא"כ לפי"ז קשה הא ס"ס יכול לחלוק ע"י ב"ד וא"י דשמא ימחו הא מ"מ הוי רק ס' ושוב פטור דאפילו אי ימחו הא חללין מרלין בהאדון כה"ג וה"ה בעבד כהכ"ל ואף דאי ימחו י"ל דהב"ד אינן רולין לחלוק וערש"י מ"מ הא איכא תקנתא והא זה ס' אי ימחו וא"כ אף אי ימחו פטור ואף לדברי הריטב"א בקידושין ע"ע בתרץ קו' התוס' בסוגיא דמה הקישו ר"ע לבן גרושה כיון דשם אף אי כודע אח"כ דהי' חלל הא מרלה משא"כ במקוה אי כודע דהטהרות כעשו במקום חסירה ואידם הריטב"א דהא דחללין מרלין הא רק בס' דרחמנא אכשרי' אבל לא בודאי ע"ש אמנם כאן רק ס' הוא וכיו"ב ראיתי באיגרא רמ"א בסוגיא דכתובות מ"ח דלעולם היא ברשות האב על החשש שמפון דהק' כיון דמה"ת רוב בודקין אף אי ימלא אח"כ שמפון הא חללין ג"כ מרלה באכילת תרומה ע"ש וע"כ צ"ל דהכ"מ הוא להסקה בתרומה טמאה ומשום הס"כ ובזה בודאי ל"ש דהוי עבודה אולם לקושטא דמילתא אין לומר כן דבאשה ועבד שייך כמי טעם דעבודה וע"כ צ"ל דתרץ הבי מטעם אכילת תרומה איקרי עבודה לא קאי ארישא דאשה ועבד ועי' תשובות רעק"א סי' ע"ה וי"ל דלכן ברישא דפטור הוא רק ממומם משום דלאו זרים מעיקרא הם כבמשכה פ"ז דתרומות בבת כהן שנשאת לישראל וכפ"ק דכריתות לענין שמן המשחה בכהן ומלך בפלוגתא דר"מ ורבנן ע"ש וה"כ הא האשה היתה אוכלת קודם דמת בעלה וכן העבד משא"כ בגו"א דזר מעיקרא הוא וכן ראיתי להגאון במכ"א מלוה ר"פ כ"כ וע"ש דקצור לומר ג"כ בבת ישראל שנשאת לכהן כיון דמעיקרא אכלה ל"ה כזרה מעיקרא:

(ה) **והנה** לכאורה יש להביא ראי' דב"י שנשאת לכהן ל"ה כזרה מעיקרא מגיטין כ"ח במשכה המביא גט והכיחו זקן או חולה כותן לה בחזקת שהוא קיים בת ישראל הכשואה לכהן והלך בעלה למדה"י אוכלות בתרומה וכו' המולא חטאתו ממדה"י וכו' ובגי' מלריכין לכולה, ולכאורה קשה לשיטת רש"י חולין קל"ד דבאיסור מיתה ל"ש לאוקמי אחזקה וכיחא בזה קו' המה"ר בהגהות ביבמות ס"ז דאוקמינן דפליגי אי חוששין למעוט הא ביבמות קי"ע אמרינן דאף דחוששין למעוטא באיכא חזקה בהדי רובא ל"ח הא כאן העבדים בחזה"ת דהי' אוכלין מעיקרא בתרומה ולהכ"ל ככון דהא כאן בודאי זר מעיקרא והוי איסור מיתה ול"ש לאוקמי אחזקת התר אמנם לפי"ז קשה דאמאי אוקמינן כאן אחזקה בבת ישראל לענין אכילת תרומה אי כאמר דזרה מעיקרא הוא והכה במכ"א מלוה רפ"ג כי דחומש תלוי במיתה וכי בישוב קו' הפר"ד דרוש דרך מלותיך דלהרמב"ם ז"ל בכבעלה ביאת איסור איכה כזרה ורק בלאו והקשה מכריתות ו' דאמרינן דר"מ ור"י לענין שמן המשחה בכהן ומלך אזלי לטעמיהו למשכה דתרומות בב"כ שנשאת לישראל דילמא רבכן דתרומות לא בעי זר מעיקרו ופטרו מחומש משום דאיכו חייב מיתה ובמסכת שבת מבואר דחומש במקום קרבן קאי ולכן לא מחייבי בחומש כיון דבמזיד ליכא מיתה וכ' במכ"א דזה תלוי בזה דאי א"א מיתה הא ליכא חומש כיון דלא הוי בכלל הקרא דוכל זר לא יאכל קודש רק מקרא דבת כהן ולכן כיחא דברי רבינו בפ"ו מה"ת ופי"ט מה"ם דזוכה וחללה א"א מיתה רק בלאו כיון דלא מחייבי בחומש ע"ש שהאריך בענינים הללו ובמלוה רס"ו ובפר"ד וא"כ לפי"ז ה"ה כאן לא מחייב מיתה בבת ישראל הכשאת לכהן אי ל"ה זרה מעיקרא וע"כ דבת ישראל ל"ה כזרה מעיקרא וא"כ שייך לאוקמי אחזקה ולכן לא מלרכינן לפי"ז בגיטין וא"י דהא שם רלה לאוקמי המשכה כר"מ ולדידי' בלא"ה ל"ב זר מעיקרא והכה לכאורה י"ל דהשתא ע"כ לאו כר"מ אתי דהא בתוס' הקשו שם אהא דמספיקא לא ליעול חב"ע הא חטאת העוף מביא עה"ם וי"ל לפי שיטת רש"י בכריתות כ"ו דבמליקה ל"ש חב"ע וכודע קו' הפמ"א מחטה"ע עי' שעה"מ פ"ב מה"ם אולם בשיטת רש"י י"ל דתלוי בהלימודים דחב"ע אסור או מוזבחת או משחוט שלי בשלי וא"כ י"ל דכאן אזיל אי ילפינן משלי במשלי ומזבחת [ולעיל בספרי ס"ו כי בישוב קו' השג"א על תוס' זבחים מהוריות ד' ע"ש וכי' דבעוף לא כפסל בשקה"א כיון דילפינן ממזבח ועוף איכו זבח והבאתי ראיות לזה ומלאתי כעת בכ"מ ובמ"ל פ"א מהלכות חגיגה דיברו לשיטת הרמב"ם דיולא בעוף ג"כ הא איכו זבח והמ"ל הביא ממזבחים קי"ע זבחים ולא עופות וזבחים א' ועי' שעה"מ ומתוס' חגיגה ח' פ"ב ד"ה מי שחגיגה ובתוס' פסחים ס"ב ד"ה ערל ובתוס' זבחים ע"ב ד"ה והא והשעה"מ מחלק בין לשון הקרא ללשון המשכה ע"ש] וא"כ לא ילפינן מליקה וא"כ ע"כ לא אזיל אליבא דר"מ דהוא יליף בקידושין כ"א משחוט שלי בשלי אולם בלא"ה כיחא קו' התוס' ע"ב וא"כ מזה ראי' דבת ישראל ל"ה כזרה מעיקרא דאל"כ ל"ש כאן חזקה לדברי רש"י ואף דכתבתי במק"א בדברי רש"י ז"ל דרק מדרבנן הוא מ"מ עכ"פ מה"ע שייך למלרך להו בגמרא וי"ל עוד ואקצר. וכחזור לדברינו דלפי"ז י"ל דתרץ הש"ם בפסחים דאכילת תרומה איקרי עבודה ל"ק ארישא דבאשה ועבד בלא"ה ל"ק ועי' במכ"א הכ"ל ובשיטת הרמב"ם בפ"י דתרומות הי"ב דבאשה ועבד ובגו"א אין משלם את החומש ובכ"מ שם ובתשובות רשב"ש סי' כ"ה ואכמ"ל:

**נחזור** לדברינו להביא ראי' לדעת הר"ם דבתרומה הס"כ ל"ה רק דרבנן דלפמש"ל כיחא קו' הרשב"א דהבאתי בהא דרש"י פי' בעבדי ל"ב דלא יאכלו בתרומה משום דלא ידעינן הא מתרוני לחלקו והא בדאורייתא א"ב לפי דכי לעיל בהא דר"ל דפליגי בר"כ אי הגדילו יכולין למחות והקשיתי דאף אי יכולין למחות מ"מ יאכלו בשביל הק"פ וכי' דבק"פ לאוד אסור לאכול מטעם הס"כ. וא"כ הא זה הוי רק דרבנן יש ברירה וי"ל דפי אף לתי זה וילע"ע ואקצר כעת:

(ו) **נחזור** להסוגיא דבולמוס דלפמ"ש דבתרומה הס"כ הוי דרבנן ובטבל דאורייתא כתחזק קושיית המשכ"א שהבאתי לעיל דאליבא דכ"ע לריך להאכילו תרומה דבטבל איכא הס"כ ג"כ והכראה וכקדים פרפרת כאה בשבועות כ"ד וא"ר למאן דאית לי' כולל אמר שבועה שלא אוכל תאכים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאכים ועכבים מגו וכו' מתיב רבא בד"ר יש אוכל אכילה א' וחייב עלי' ד' חטאות ואשם א' וא"ה טמא שאכל חלב והוא כותר מן המוקדשין ביה"כ ר"מ אומר אף אם הי' שבת והוליאו בפיו חייב א"ל איכו מן השם וא"י אמרת וכו' משכחת לה חנם וכו' ודקדקו המפורשים דלמה הביא מדברי ר"מ הא

מדרבנן

ומדרבנן ג"כ קשה ונראה דהנה המפורשים הקשו דילמא ל"ח שבועה משום דהוי כולל בקל על חמור דשבועה בלאו וחלב בכרת ותי' דחלב ג"כ יש לו קולא דהותר בחי' אמנם במח"ל הקשה דילמא ס"ל לרבא כריה"ג בפסחים כ"ג דחלב לא איקרי הותר מכללו ותי' דע"כ צ"ל דהמשנה ס"ל דקל ע"ח חל בכולל דהא קתני מוקדשין והוא קל אף כרבי דס"ל הזיד במעילה במיתה הא כרת חמור ע"כ אמנם אכתי יש להעיר לדברי התוס' ביומא פ"א דזר שבלע שזיפין של תרומה והקיאו דהשני אינו משלם אלא דמי עצים אף כר"י דס"ל באכל חצי זית והקיאו וחזר ואכלו דחייב מ"מ בתרומה באכילת הראשון נתחללה ורא"י ונכריתות ז' בכהן שספק בשמן של תרומה ב"ב ישראל מתעגל בו וכ"כ במנחות כ"ט והנה לשיטת הר"ת בתוס' יומא ע"ז קיכה ל"ה רק מדרבנן אולם במפורשים הקי' דהא בכריתות ז' פרכינן ומקרא ומשמן המשחה ועי' בכפ"ת ובמנ"ח והנה במפורשים מבואר דבגרונו נתחלל וא"כ לפי"ז צ"ל דבאיסור תרומה ע"כ אזיל בתר הנאת גרון כיון דבשואו למעיים כבר נתחלל ונעשה חולין וא"כ הא בכל אאחצ"א הא עכ"פ הל נקברו בין רשעים גמורים כביצמות ל"ג וכי מבכחת רווחא הייל כביצמות פ"ק וא"כ לפי"ז אכתי אין רא"י במוקדשין דאחצ"א בכולל קל ע"ח אי נאמר דבכל האיסורין אזלינן אחר הנאת מעיים כבחולין ק"ג ובקדשים ע"כ אזלינן בתר הנאת גרון וא"כ לא נשמע אכתי דאחצ"א יותר דיב לדבר לפי"ז בכריתות כ"ג דדייקינן דבקדשים איסור הנ"ז מכל חלב כ"ד דהל איסור חלב יבואר, אמנם אי בכל האיסורין אזלינן בתר הנאת גרון שוב איכא רא"י מהמשנה דכולל בקע"ח הל ונקדים עוד דהנה נודע קו' הגאון ר' וואלף מובא בפליתי במה דהוסיף ר"מ באם היתה שבת והוליאו דלפי"ז הא הסר אשם מעילה דהא חייב מיתה וקלבדר"מ ובמקום דליכא קרן ליכא חומש ואשם כהתוס' פסחים כ"ט ועי' בקלה"ח כ"ז כ"ח אולם בפשוט י"ל דהנה בתוס' הקשו דמה שייך הולאה לאכילה ותי' דבליעתן זו הנאתן אולם אי בכל האיסורין אזלינן בתר הכ"ג הא ל"ש לאכילה דקדם עוד בהגרון ולכן י"ל דלרבנן אינו מן השם דאזלי בתר הכ"ג ור"מ י"ל דאזיל בתר הנאת מעיים ולכן שפיר הוי מן השם ועי' מפורשים וא"כ לפי"ז ניחא קו' הגאון ר"י דיפטור ממעילה משום קלבדר"מ לפמש"ל דבקדשים אליבא דכ"ע בגרונו נתחלל וא"כ איכא אז החיוב מעילה ועדיין לא מחייב משום שבת הוי כהא דבכתובות ל' בגונב חלבו של חברו ואכלו דחייב ובפרט ללשון שני שם דזורקא בקרע שיראין בזריקה דא"א לאהדורי וה"כ אפשר להקיאו ועתה נחמד הלשון הא דהביא מדברי ר"מ וכל המשנה דקי' קו' הנ"ל וע"כ כיון דר"מ דאמר מן השם ע"כ דס"ל בכל האיסורין בתר הנאת מעיים ולרבנן ע"כ בתר הכ"ג כהנ"ל ושוב ע"כ מוכח דס"ל דכולל קע"ח ג"כ חל והא דחשוב מוקדשין ול"ל כמש"ל דבקדשים נתחלל בהגרון ויכול לחול אח"כ במעיו האיסור כיון דלדידהו ע"כ בכל האיסורין אזלינן בככה"ג והענין נכון ודוק היטב:

(ז) **אך** י"ל כשגגון הנ"ל דהנה הא יש שתי ענייני מעילה א' מעילה דאכילה וא' מעילה דשינוי רשות דמוליא מרשות גבוה ובמעילה י"ט אמרינן ומה מצינו האמור בתרומה עד שמוליא מקודש לחול וברש"י דבשאוכל התרומה הוא מוליאה לחולין וא"כ לפי הנ"ל הא בקדשים שייך ג"כ הך סברא דנתחלל כדמוכח בכריתות ז' ע"ש ומה דנסתפק המ"ל בה"ת א' באכילת איסור ג"כ נתחלל כבר תמהו מדברי התוס' הנ"ל בזר שבלע והנה לפי הנ"ל י"ל דחייב עוד בהכ"ג משום מעילה דהוצאה כיון דנתחללה כהנ"ל ושוב ליכא רא"י דאחצ"א אמנם בתוס' פסחים כ"ג כתבו דאף לרבי דס"ל הזיד במעילה במיתה זה רק במעילה

דאכילה דילפינן מתרומה ולא במעילה דשי"ר ועי' בשבות דר"ן מבואר הפך זה אולם בכל האיסורין אזלינן בתר הכ"ג ע"כ צריך לאתויי לדין אחצ"א ולכן הביא כל המשנה וכהנ"ל ואקצר ודוק היטב:

(ח) **ונבוא** עתה לסוגיא דשלמים הנה המרש"א הקי' בהא דאמרינן בפלוגתא דרבי ורשב"ש דפליגי בדרבה דלמא פליגי בלא אפשר לעבר ובפלוגתא דב"ת ורבנן והנראה דהנה לכאורה קשה לפמש"ל דבתרומה נתחלל בגרון וא"כ לפי דנסתפק במל"מ פ"א מה"ת דחילול ל"ש רק בתרומה ולא בטבל וא"כ קי' דכאן אליבא דכ"ע צריך להאכילו טבל דהא י"ל דהאיסור דיה"כ לא חל אאיסור טבל הקדוש אף דכולל הוא באחר דברים הא הוי קל על חמור דטבל שעורו בכזית ויה"כ בכותבות דיותר מכזית ול"א כולל כבתוס' יבמות ל"ג ואף דבשבועות כ"ד דייקינן דר"ש ל"ל כולל מהאוכל נבילה ביה"כ אף דבנבילה שיעורו בכזית אולם שם לר"ש דייקינן ור"ש ס"ל כ"ש למכות ואף די"ל דר"ש ביה"כ ג"כ בעי שיעור כיון דתליא ביתובי דעתא ומה"ע לכמה שיטות שלכ"א מותר ביה"כ אף דלא כתיב אכילה ועי' בהג"ה סי' ע"ו אמנם שם חמור ע"ק דיה"כ בכרת ונבילה בלאו ומש"כ לגבי טבל דהוא במיתה ולרבא בשבת ק"ע לא בעי בגג בלאו דס"ל מיתה וכרת שוין ועי' כריתות כ"ג יבמות ל"ב ועיד דהא טבל אסור בהש"כ ולפי דהגלתי בזה א' סברה עי' יפיע"ק או"ה בשם נכדו הגאון מהרל"ה ז"ל דאי הש"כ אסור ה"ה שלכ"א דהא בשכ"א עכ"פ הנאה גל גילוי הוא והא מ"מ מכלהו ויש לפלפל לפי"ז בדברי הפנ"י בפסק הדם דכי דאף להסוגיא דבחולין ק"כ דגם בטבל והדם משקה הוא כמותה מ"מ נקטינן להלכה כהסוגיא דפסחים כ"ד דמשקה הוא משאר דברים חוץ ומתים וענבים הוי שלכ"א ומותר ולהנ"ל הא בטבל דהש"כ אסור ה"ה שלכ"א וכן בדברי הרו"ד בק"ה דבתרומה עכ"ע מותר דהוא ומותר ולהנ"ל לפי השיטות דבתרומה הש"כ אסור ומשילא הוא בלכ"א ומשילא הוא ג"כ אסור ועי' ועי' תוס' יבמות ק"ו וי"ל דזה תלוי בטעם דטבל אי משום איסור תרומה כשיטת רש"י ה"ה בתרומה אסור הש"כ כמו בטבל וה"ה שלכ"א מש"כ אי כטעם התוס' ועי' במ"ל פ"ב דתרומות ויש לדבר כאן הרבה ואכ"מ וא"כ לפי"ז הא הוי יה"כ לגבי טבל קע"ח דבטבל שלכ"א ג"כ אסור ולכאורה י"כ לפי"ז הפ"י בגמרא מר סבר תרומה ומשום דטבל אפשר לתקוני וא"כ לא חל יה"כ על טבל ויאכילנו תרומה דליכא איסור דיה"כ ומר סבר טבל חמור דתרומה חזי לכהנים והפ"י דלפי"ז חל לגבי ישראל כיון דהוי מוסיף לכהנים וכהרמב"ם פ"י דה"ת הכ"ד דתרומה אסור משום קודש לישראל ויאכלו טבל אולם יש לדחות קלת להמעיין בסוגיא:

(ט) **וא"כ** קשה הא צריך להאכילו טבל דלא חל יה"כ משא"כ לגבי תרומה דשייך דנתחלל בגרון ולשיטת האחרונים באיסור דיה"כ תליא בהנאת מעיים כיון דתלוי ביתובא דעתא עי' הת"ס סי' ש"ג ובתשובות אמרי אש ובמנ"ח וא"כ הא חל איסור דיה"כ בתרומה כיון דבגרון נתחלל ובמעיים איכא איסור וא"כ בתרומה איכא עוד האיסור דיה"כ משא"כ בטבל ולאחר הרולא ביצמות ל"ג אאחצ"א לענין איסורא ג"כ ועי' מהרש"א חולין ל' בתד"ה קדשים דמשמע מתוס' דלא חל כלל והנה לכאורה יש לומר לפי"ז בישוב קו' הפר"ד להר"ן דלכן שוחטין לחולה בשבת אף דבקילה היא ואין מאכילין נבילות דבלאו משום דנבילה איכא ריבוי לאוין בכל כזית משא"כ באיסור דשבת עובר רק פ"א דלפי"ז למה למ"ד תרומה חמירא מאכילין טבל הא בטבל איכא ריבוי לאוין ולהנ"ל י"ל כיון דבתרומה איכא עוד איסור

איסור דיה״כ ואין חומר הכמות מועיל לגבי איסורין דבתרומה איכא יה״כ ותרומה משא״כ בטבל והנה לפי״ז יש לתרץ קושייתי דלכן מאכילין תרומה משום דבטבל איכא ריבוי איסורין אולם לי״ע אי כיונא דפליגי בזה:

(י) **ולכן** י״ל לכאורה ביישוב הקושיא דהכא י״ל כיון דבגרונו לא הי׳ האיסור ובפרט לשיטת הירושלמי דבאכילת איסור אדם קן ובגרון הי׳ איסור תרומה עוד וליכא רק הנאת מעיים לחודא לא מחייב כרת אהכמ״ע לחוד ודיק איסורא הוי ובפרט לפי דכתבתי במק״א ביישוב קו׳ הכו״י מהדו״ק סי׳ ל״ה להפ״ח בחולין ק״כ דכי דבבלע דבר מאכל הוי שלכ״א והקו׳ מהסוגיא דחולין ק״ג דאוקמינן בגרומתא זעירתא דבלעו כולו כאי הא הוי שלכ״א ע״ש וכתבתי לפי דס״ל לר״ל שם באכל חלי זית והקיאו וחזר ואכלו דחייב דאזיל בתר הכמ״ע ולפי״ז י״ל דה״ה לדידי׳ שלכ״א ג״כ חייב דהא בשלכ״א כהי דהכ״ג ליכא הא עכ״פ הנאת מעיים איכא כיון דסוף סוף נתמלאו מעיו ולפי דברי המפרשים דבכרך איסור בסיב ובלעו תלוי בפלוגתא דר״י ור״ל ואכ״כ ה״ה בשלכ״א עכ״פ הוי הכמ״ע ויסולק קו׳ הכו״י דהכא טעם הת״ח דבליעה הוי שלכ״א י״ל משום דלא הוי הכ״ג כיון דבלעו כאי ואכ״כ הא דאוקמינן בגרומתא הוא אליבא דר״ל דס״ל חלקו מצפכים פטור והא לדידי׳ דאזיל בתר הכמ״ע י״ל דשלכ״א ג״כ חייב ופלפלתי להביא ראי׳ דלר״ל שלכ״א חייב ועתה ראיתי נהמת״ם בחידושיו כ״כ דלר״ל שלכ״א חייב והנהתי וכן כתבתי שם ביישוב קו׳ הכו״ת או״ח סי׳ קע״ו בהא דאמרינן בסוטה ט״ו וכ״ת רלה לתיאבון אכלה רלה אכילה גסה אכלה אכילה גסה מי שמי׳ אכילה ע״ש והקו׳ לשיטת המ״ל ביסה״ת דבמלית יוצא שלכ״א ה״ה דיוצא באכילה גסה וכתבתי דיש להטעים דברי המ״ל כיון דבשלכ״א עכ״פ הכמ״ע איכא וי״ל דבמלות הכמ״ע לחוד סגי עי׳ בפוסקים באו״ח תע״ה בבלע מלה דילא אולם אכילה גסה הא אדרבה מזיקו כביומא לכן א״י והארכתי בזה ואכ״מ כחזור לדברינו דבהכמ״ע לחוד הוי כעין שלכ״א ואף להמ״ל בפ״ה וביסה״ת דבשלכ״א עכ״פ איסורא איכא אבל לא לענין כרת ולפי״ז כיחא קושייתי הכ״ל לפי קו׳ המשכ״ח הכ״ל דהא בעי להאכילו תרומה דליכא איסור בהש״כ ולהכ״ל ככון דהא כנגד זה איכא בתרומה איסור דיה״כ דבשכיהס הוי רק איסורא ודוק היטב:

(יא) **והנה** לכאורה יש להבין בזה ע״ד כחמד לשון הש״ס דפריך אהך ברייתא כיונא ראב״ם הוא ומאי קשה אי הברייתא דב״ת ורבנן אתיא אליבא דראב״ם ולהכ״ל י״ל דהכא בפ״ב דמע״ש מ״ד דר״ם אומר אין סכין בשמן של מע״ש בירושלים וחכמים מתירין א״ל לר״ם אם הוקל בתרומה החמורה לא כיקל במע״ש אמר להו מה לא הוקל בתרומה החמורה מקום שהוקל בכרשיכים ובתלתן ע״ש ובירושלמי מסיים מה הוקלו בתרומה כהדא דתניא סך כהן בשמן של תרומה ומביא ישראל ומגעילו ע״ג מעיו וא״ח והכה בפהמ״ש להרמב״ם פי׳ דמיירי אי יסוך ישראל את הכהן ושתמשח יד המושחו ותהי׳ שכרו על המשיחה ומשתכר במע״ש ובמ״ל פי״א מה״ת תמה דהא מסיום הירושלמי משמע דאפילו במשיחה מרובה מותר ובפרט אי כיונא דכתחלל וכבכריתות דף ז׳ והכה אפילו אי כיונא דמיירי במשיחה מועטת הא קי׳ דמה הביא ר״ם ראי׳ מהא דסך כהן הא כבר כתחלל והי׳ בהתר ואין לומר דמחלק ר״ם בין מע״ש לתרומה דא״כ מה הראי׳ מכרשיכים ותלתן דלא כתחלל ולכן י״ל לכאורה דלר״ם ל״ל הך סברא דכתחלל אף בתרומה ועי׳ מ״ל שם כ״ב ואקלר וא״כ מסתמא ס״ל לר״א בכו כאביו ועי׳ ש״ס בילה ט׳ וא״כ ע״כ לא אתי הברייתא דב״ת ורבנן אליבי׳ דשוב יוקשה קו׳ המשכ״ח דהא בטבל איכא עוד איסור דהש״כ ול״ש לתרץ דבתרומה איכא כנגד זה איסור דיה״כ כיון דשייך חילול דהא לדידי׳ ל״ש חילול ודוק היטב:

(יב) **ולכאורה** יש ליישב בזה קו׳ המרש״א דילמא פליגי רבי וראב״ם בפלוגתא דב״ת דב״ת ורבנן דהכא י״ל דזה דכי המ״ל בשם הר״ם דבתרומה איכו אסור בהש״כ רק בטבל י״ל דתלוי בטעם דטבל אסור דלשיטת רש״י ביבמות דף פ״ו דאסור משפכי עירב תרומה שבו י״ל כיון דעיקר איסורא דטבל הוא משפכי עירב תרומה י״ל דבתרומה אסור ג״כ בהש״כ אמכם הא בתוס׳ יבמות פ״ו הקשו לשיטת רש״י ז״ל אמאי טבל אסור לכהן אמכם במפורשים כ׳ דהכה שיטת רש״י ז״ל יתכן למ״ד מתכות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין עי׳ ש״ס חולין קל״א וב״ב קכ״ג וקידושין כ״ח אף דשם פליגי בבא ליד כהן בטבלייהו ולחייב לשלם אי עה״כ איכה ממון י״ל דה״ה כשלא בא ליד כהן דאל״כ במה זכה הכהן ולפי״ז כיחא קו׳ התוס׳ דמה תאמר דטבל מותר לכהן שוב לא יפרים ול״ה כמי שהורמו ואסור לאכול ושוב הוי כמי שהורמו והוא גלגל החוזר וכיו״ב בתוס׳ ב״מ ל׳ ובכ״ד הכודע וא״כ לפי״ז למ״ד מתכות שלא הורמו כמסה״ד שוב י״ל טעם רש״י וממילא לפי״ז אסור בהש״כ בתרומה ג״כ ועי׳ תוס׳ פסחים ל״ג דהוי סרייס ככרין בתרומה לענין הש״כ לאו לשיטת רש״י היא וא״כ כיחא קו׳ המרש״א דהכה רבי ס״ל בהגוכב טבלו דמתכות שלא הורמו כמסה״ד ולפי״ז לדידי׳ אסור בהש״כ בתרומה ג״כ והא דבפסחים ל״ד בגבל של בית רבי הי׳ והי׳ נאמן לו חנין י״ל דלכהכים של בית רבי כמ״ש התוס׳ וא״כ שוב ק׳ קושייתי דהא תרומה חמירא לדידי׳ כיון דאיכא עוד איסור דיה״כ ול״ש לתרץ דכנגד זה איכא איסור דהש״כ בטבל לרבי וכיחא לכאורה לפי״ז דברי הרמב״ם דלא מחלק דמעשר ירק מדרבנן א״ל לעשר לפי דברי התוס׳ בב״ב קכ״ג דהקו׳ דהא רבי ס״ל בקידושין מתכות שלא הורמו כמו שלה״ד ובשעה״מ בפ״ו מהל״א תמה הא מפורש שם בהיפך והביא גרסת הרשב״א בקידושין בהך ואבע״א ע״ש וא״כ הסוגיות חלוקות וי״ל דכאן אזיל לפי שיטה זו דלרבי כמסה״ד ודוק:

**אמנם** יש לדחות כיון דפלוגתא דרבי ורבר״ם איירי לענין מעשר ירק ובשבת והברייתא דב״ת ורבנן מתוספתא משמע דאיירי ביה״כ אמכם הפלפול ככון בפלוגתא דב״ת ורבנן ודוק:

**והנה** לפי הכ״ל ממילא כיחא דיקדוק המפורשים במאי דמסיים אח״כ דאוקמי דפליגי בטבל דרבנן מר״ם טבל חמור ומר״ם תרומה חמירא דהא זה שייך קודם דאוקמי כן ולהכ״ל הא בטבל דאורייתא תרומה חמירא כיון דכתחלל בגרון וחל יה״כ משא״כ בטבל כהכ״ל ודוק היטב בכל הכ״ל:

(יג) **ונחזור** עתה ליישב דברי רבינו דפי׳ דא״י במלה של טבל ותמהו דהא זה רק לר״ם דס״ל אאחע״א ול״ה משום ב״ת הונן משא״כ להרמב״ם דקי״ל אחע״א והכראה דהכה בתוס׳ סוכה דף ל׳ הקשו דל״ל הטעם דאיכו בב״ת ת״ל דהוי מהב״ע אולם בשג״א כי דמטעם מהב״ע ה״א עשה דוחה ל״ת אולם לפי דהבאתי לעיל דבתרומה וכן י״ל בטבל לשיטת רש״י דמפכי עירב תרומה הוא שייך ג״כ בטבל חלול ובש״ס כדה דף ז׳ דבטבל פתיכא בי׳ תרומה ועי׳ רש״י ז״ל חגיגה כ״ה ע״א ד״ה המדומעות של טבל תרומה וחולין וא״כ דשייך חלול וא״כ ל״ש עשה דוחה דל״ה בעידנא כיון דבמלה אזלינן אחר הכמ״ע כדקימ״ל בתע״ה דבלע מלה ילא וכודעים בכאן דברי הרנב״ר בכ״י פ״ב דב״מ והכה במשכה פ״ק דחלה התרומה והביכורים חייבים עלי׳ מיתה וחומש ואסורין לזרים ובירושלמי פ״ב דבכורים בתרומה בח״ם ומרים פרשתי לפי דברי

דברי הפ"מ ביו"ד סי' ק"ב דהפ"י חזי לאצטרופי דהיינו בכא"פ וביארו המפורשים דהוי חדא אכילה אולם לפי הנ"ל דבתרומה וקדשים נתחלל בגרון הא כבר נתחלל ח"ש הראשון קודם דאכל השני ולכן קנ"ל דמ"מ אסור והיינו לפי דברי השיע"ק ביו"ד ל"ב דבאיסור מיתה וכרת ל"ב הטעם דחזל"א ומלאתי הכה בזה בב"י וא"כ לפי הנ"ל הא ל"ש מהב"ע אמנם לפמש"ל די"ל דר"ש לא ס"ל סברא זו. דנתחלל שוב שייך עשה דוחה ל"ת וא"כ הא שם קאי לר"ש ולכן להרמב"ס בלא"ה א"י משום דהוי מהב"ע ודו"ק:

(טו) **והנה** אי כימא דלר"ש ס"ל ג"כ חלול ובהך קו' דל"ה בעידנא י"ל לדברי התוס' פסחים כ"ט דבעשה החמור ל"ב בעידנא י"ל כיון דעשה דמלה הוי עוד לפני הדבור ולשיטת הבבלי ביבמות בשיטה מה להכך שישנן לפני הדבור ועי' חולין ק"ב בגה"כ דעוד נמכי יעקב כאשר ועי' תוס' קידושין מ"ב ל"ב בעידנא יתיישב לפי"ז קו' השעה"מ על הריטב"א בקידושין דכי דלכך לא ממעטין אשה ממלאים מהקישא דלא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך דהקש לכתוב כלל בתורה לא ילפינן אלא אי מייתרא דלפי"ז לר"ש דק"ל בפסחים ל"ה דנשים חייבות במלה והוא מהקש דלא תאכל חמץ כבפסחים מ"ג הא ר"ש בעי ההקש דאי' במלה של טבל ולהנ"ל נכון בפשוט דהא בקו' התוס' דמה"ב וכי משום עשה דוחה ואי דל"ה בעידנא משום דחמור וזה כיחא אי העשה דמלה הוי שוה בכל דאל"כ הא מלד זה קיל עי' בהשיטה וא"כ מהקש זה דאי' במלה של טבל מוכח דנשים חייבות במלה ודוק:

(טז) **ועוי"ל** דברי הרמב"ס ובשגנון הנ"ל דהנה התוס' הק' דת"ל דהוי מהב"ע והבאתי תירן השג"א משום עשה דוחה ל"ת אולם. הא ישנו כאן עוד עשה דהכש"כ דילפינן מקרא ואכי הנה נתתי לך את משמרת תרומתי ואין עשה דוחה לת"ע ואף דכאן הוי כישנו בשאלה כיון דיכול לפרוש דהא התוס' בסוכה ל"ה הקשו דת"ל דאיכו שלו משום חלקו של כהן כדאמרינן גבי אתרוג ותי' דמיירי דאכל יותר מכשעור וא"כ הא הי' יכול להפריש מכי' ובי' וכן ממק"א אולם לפי דברי הכודע שיטת הרמב"ס דבאפשר בשאלה ג"כ ל"ד ובנזיר מצורע לכן דחי משום דליכא העשה ועי' יבמות ה' וכן הא איכא כאן מיתה בי"ש ובמק"א כי דאף דעול"ת שישנו בשאלה נדחה אבל לא בל"ת ש"ב מיתה אולם יש לומר כיון דאיכא כאן מלוה ומלות ללי"כ ל"ש הנאה ש"כ וכבשבת כ"ב דמדליקין בש"ש בחנוכה דאף דאיכא הש"כ וע"כ משום דמלל"כ אולם אכתי ק' לפימש"ל דבגרון נתחלל ונפקע הקדושה ובודאי הוי הנאה של ש"כ באכילות כיון דפקע הקדושה ובירושלמי פ"ה דמע"ש מ"ח על המשנה דבא ר"ע ולימד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורין מן הביעור פריך ולאו טבל הוא והייכו אפילו הגיע לעונת המעשרות אומאי חייב בביעור ומשכי יאות הוא אומר שטבל קרוי קדש ע"כ ונסתייע מזה שיטת רש"י דטבל אסור משום עירוב תרומה וא"כ בודאי שייך בטבל ג"כ דנתחלל ואז עדיין לא קיים המלוה דעיקר בהכמ"ע כהנ"ל אולם י"ל דהא מ"מ התחיל במלוה ולכן שוב שייך מלל"כ אמנם י"ל דזה תלוי בפלוגתא דר"מ ורא"בר"ם ביומא ס"א בהתחיל להזות ובעוד שלא גמר דלכ"ע יתחיל בתחילה להזות ולר"א ור"ש ממקום שפסק הוא מתחיל ולר"ש דממקום שפסק מתחיל משום דאף דלא גמר המלוה מ"מ בהתחלה הוי ג"כ מלוה וא"כ שוב לר"ש בהכ"ג דהתחיל עכ"פ בהמלוה שייך מלל"כ וליכא העשה דהש"כ אמנם להרמב"ס ז"ל דפסק כר"מ שוב בלא"ה הוי מהב"ע כהנ"ל ודוק היטב כי הדברים נכונים:

(יז) **או** י"ל דברי הרמב"ס דהנה במ"ל נסתפק לשיטת הרמב"ס ז"ל דבאיסור לא נתחללה והסברא הוא דבהתר הוי כדבר שנעשה מלותו דאין מועלין משא"כ באיסור ועי' במכ"ח והנה יש ליישב בזה דברי רבינו יקיר התמ"י מובא במרדכי יבמות בטעם דכהן שסכר פרה מישראל דלא יאכילנו כרשיני תרומה משום דבהמה מתפטמת בתרומה וא"כ יאכלנה ישראל הוי כאוכל תרומה ובמא"ל ובשיע"ק תמהו דלפי"ז היכי דייק בש"ס דעי"ז ט"ו מזה דשכירות לא קני הא אף דקני הוי כאוכל תרומה ולהנ"ל י"ל דהנה המרדכי שם הקשה הא קיי"ל דאוכלין בהמות שנתפטמו בשרלים עי' יו"ד סי' ק' אמנם י"ל דהנה הטעם הוא משום דנתעכל והנה בתרומה הא הש"כ אסור ואין לך הש"כ גדולה מזו כיון דהישראל נהנה במה שנתעכל התרומה והוי הנאה באכילות דאל"כ הי' אסור לאכול ועוד יש לחלק בתרומה דהש"כ ג"כ אסור אולם הא לפימש"ל כבר נתחלל אף בגרון התרומה ומכ"ש כאן אולם הא כי דבאיסור ל"ש הנ"ל וניחא עתה דלכן דייק דשכירות ל"ק וא"כ הוי באיסור ולכן ל"ש דנתחלל דאי שכירות קני הא הוי כבהתר וכהנ"ל ולכן ניחא הקו' דהא בלא"ה הוי מהב"ע אולם לשיטת הריטב"א בסוכה ל"ה דהיכי דהי' קודם קיום המלוה העבירה מהב"ע דרבנן וא"כ כאן הא נתחלל מקודם אמנם לשיטת הרמב"ס דבאיסור לא נתחלל בלא"ה מהב"ע הוא ודו"ק או י"ל דבהא דכי דהוי עול"ת י"ל משום דישנו בשאלה אפילו אי אין לו רק כזית זה כיון דנתחלל בגרון אולם לפי"ז הא הוי הנאה במה שנתחלל דשוב יולא משום עשה דוחה ל"ת וכהנ"ל או דזה תלוי אי עשה דוחה ל"ת דקוי הוי נתחלל באיסור ול"ש עשה דוחה כהנ"ל ובאי' הארכתי וכעת אקלר ודוק היטב:

## סי' כג.

(א) **ובאופן** אחר יש לתרן דברי הרמב"ס ז"ל הנה בתוס' הק' ת"ל משום מהב"ע אולם לשיטת הפנ"י בסוכה ל' דהיכא דאפשר לעשות המלוה בלי העבירה אליבא דכ"ע מהב"ע דרבנן הא כאן אפשר בהפרשה ואף אי אין לו אלא כזית מלומלום הא לשיטת רש"י בקידושין ע"ט גבי הי' בודק התאנים וכמלא חומן דמהני הפרשה למה שכבר שתה ה"נ אפשר להפריש אח"כ אולם תמהתי לפי"ז מקוגיא דבולמוס דטבל ותרומה מאכילין תרומה הא בטבל מהני הפרשה אח"כ ג"כ ולשיטת רש"י יאכילו טבל וא"כ יפריש ומלאתי בשעה"מ בה"ת שתמה כן אולם בגיטין ל"ה לא פרש"י כן ועי' שעה"מ אולם אכתי יכול להפקיר לשיטת ה"ר מנוח דהפקר פטור ממעשר אפילו לאחר מירוח וכקו' השעה"מ בבולמוס אולם להשיטות דאי כבר נתחייב ל"מ הפקר ניחא ובב"ק כ"ח בהמפקיר כרמו והשכים בבקר ובלרו פטור ממעשר י"ל דמיירי קודם מירוח ועי' בירושלמי רפ"ק דמעשרות ומה ש"ל לפי"ז ביומא פ"ג בפלוגתא דרבי ורא"בר"ם בהא דגוזין את הכרישין דהא בכו"ב הקשה כיון דלא נתחייב עוד במעשר יכניסנו דרך קרפיפות ולא יראה פנה"ב ותירן דשבת קובע וא"כ הא הוי כדמחויב השתא ויפקרנו ואף דמעיקרא עוד נקבע בס' חסיכה עי' ברי"ף ור"ן פ' ע"פ אולם לדעת הראשונים איכו קובעה בדבר שלא נגמרה מלאכתו וא"כ רק עתה בשעת הגזיזה נקבע ויפקרנו עתה י"ל דהא מעשר ירק דרבנן והפקר בשבת אסור ג"כ לכמה שיטות ועי"ל בספרי ס"ו שהארכתי בזה ועי' פר"ד בברייתא דב"ת ורבנן דמיירי שאין הבעלים כאן ועוי"ל ואקלר:

(ב) **אולם** אכתי אפשר דיפריש דמדאורייתא חטה אי' פוטרת כל הכרי ויבטל להשיטות דמדאורייתא מבטלין איסור לכתחילה כקו' הח"ל הכודע ומה שתירן בש"ע

בשו"ע ומובא בחת"ס משום דמקומה הדרת לטובלה יבואר בסמוך אי"ה אולם הא כודעים דברי זקני ז"ל בא"מ סי' ח"י דבתרומה דמלון על שמירתה אליבא דכ"ע אין מבטלין אולם לפי דברי הירושלמי פ"ב דמע"ש לענין מעוט באכילתו דאי נפקע לגמרי הקדושת מעשר ל"ש ממעטין באכילת מעשר כיון דשוב לאו מעשר כלל הוא ורק אי הוא מעשר וממעט באכילתו אז אסור וע"ל בספרי ס"ז הארכתי בזה וא"כ ה"ה די"ל ג"כ לענין שמירת תרומה כן דזה דאמו מלון על השמירה רק באיתא שם דתרומה ולא דכאבדה וכעת מלאתי לח"א כ"ב לענין שמירת תרומה אולם יש לומר דזה תלוי אי איסור נהפך להתר וא"כ נפקע התרומה לגמרי. ול"ש איסור דמשמרת תרומתי כהכ"ל משא"כ אי המעוט כמאן דאיתא ורק דתלינן דאוכל מן ההתר עי' רש"י ותוס' מנחות כ"ג וביו"ד ק"ט אולם אי נתהפך התרומה לחולין הא בלא"ה י"ל דאסור לבטל משום הס"כ כיון דמכלה כל התרומה וא"כ ממ"כ אסור אי נתהפך להתר אסור משום הס"כ דהא יש לו הנאה מזה דנפקע ואי לא נהפך י"ל דאסור מטעם זקני דאף דהתרומה איכא מ"מ אין זה שמירה כיון דמותר לזרים לאוכלה וזקני ז"ל אתי מטעם דכאבד התרומה אולם י"ל רק בלא כאבד וכהכ"ל אולם כבר כי המפרשים דלר"ש דס"ל בזבחים ע"ה דיכול למעט באכילתו דלדידי' משמרת תרומותי הוי רק אסמכתא וא"כ שוב יכול לדידי' לבטל ול"ה מהב"ע משא"כ לדעת הרמב"ם ז"ל בלא"ה אסור משום מהב"ע ול"ל קרא ודוק:

(ג) **והנה** בחת"ס בסי' ס"ט מביא דברי הש"ע על קו' הא"ל דיבטל התרומה משום דתרומה החוזרת למקומה הדרא לטבלה ומפרש בזה הירושלמי רפ"ד דדמאי ובהת"ס כי דלא מלא מתכגד לזה בכולה תלמודא ע"ש באריכות איברא דיסולק בזה קו' הגאון רמ"ב ז"ל במג"א בחולין י"ד הא דאמרינן בעירובין ל"ז בהלוקח יין ודלמא כי ל"ל לר"ם ברירה בדאורייתא אבל בדרבנן אית לי' והקשה דבלוקח יין הא ג"כ דרבנן הוא דאף מאן דל"ל ברירה מ"מ תרומה הוי ורק דהוי מדומע דכתערב תרומה בחולין עי' רש"י חולין י"ד ומדומע הא ל"ה רק מדרבנן ולהכ"ל ככון כיון דחוזרות למקומה הוי דאורייתא ובשלמא למאן דס"ל ברירה הוי כמו כיכר אבל אי ל"ל ברירה שוב הוי דאורייתא כיון דכאן מיירי באותה תרומה והוי הדרא למקומה ומדאורייתא ויש לפלפל לפי"ז בסוגיא וכעת אקצר ודוק:

(ד) **אולם** לי תמוי' מסוגיא ערוכה דבזבחים פ"ח בברייתא דאין מביאין מנחות ונסכים וכו' מן המדומע ואל"ל מערלה וכה"כ וברש"י ז"ל דאף דמדומע מותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל מקרא דממשקה ישראל וזה כלל חדש ובתוס' השיגו כיון דמותר לכהנים הוי ממשקה ישראל והנה כעין פלוגתא זו מצאתי בירושלמי פ"ב דערלה וז"ל אית תנא תני איסור מתוך התר ואית תנא תני התר מתוך התר מ"ד איסור מתוך התר שכן תרומה אסורה לזרים מ"ד התר מתוך התר שכן תרומה מותרת לכהנים ע"כ הרי דפליגי בזה אי תרומה נקרא התר או איסור והנה בתוס' פי' דמדומע הייכו מעורב בערלה וכה"כ אבל ערלה וכה"כ לא אצטריך למתני וזה ג"כ דוחק קצת דלא מליכו לשון דמוע רק חולין ותרומה עי' תוס' תמורה ד' ע"א ד"ה מלאתך דלכן דמעך זו תרומה לפי שהוא מדמעת ועולה ע"ש ועוד ל"ל לפי"ז הסיים ואל"ל בערלה וכה"כ אולם לשיטת הש"ע והרא"פ הכ"ל הא בנקל יוכל לפרש הך מדומע בתרומה דחוזרת למקומה ועי' ברש"י ז"ל חגיגה כ"ה ד"ה המדוממות ובחת"ס הכ"ל:

(ה) **והנה** לכאורה י"ל דלכן לא פי' כן בתוס' לשיטתם בחולין ק"מ דלא ממעטינן ממשקה ישראל רק בלא הי' שעה"כ דומיא דערלה וכה"כ וא"כ להך טבל הא הי' שעה"כ קודם דכתערב והנה לכאורה י"ל ע"ד דבארתי סברת התוס' דמתנגד לסוגיא דתמורה כ"ט דבנעבד מותר להדיוט דאליה ל"ל קרא למעט לגבוה מ"ל משום ממשקי ישראל והא נעבד הי' לו שעה"כ ובפסחים מ"ח דמוקצה שייך ממשקה ישראל וכתבתי דהנה אי יש הקטרה בפחות מכזית כבמנחות כ"ו הא הוי ממשקה ישראל עי' ח"ש ואף לר"י דח"ש אסור הא כודע הפ"מ יו"ד בק"ב דהפ"י דחזי לאצטרופי הוא בכזית בא"פ ובמפורשים הסבירו דלכן לר"י אסור כיון דח"ש זה בכחו להיות חלק מהשיעור דלאח"כ אי יאכל בכא"פ עוד ויתחשב לאכילה חדא כיון דכא"פ מטעם אכילה חדא הוא משא"כ לר"ל כא"פ לאו מטעם אכילה חדא רק דכן הלכה דאכ"פ דל"ב אכילה חדא ולכן ל"א ח"ש ועי' ברי"מ דהכה בהפ"י דכא"פ י"ל או דבאמת לריך לאכול בב"א ומהל"מ בכא"פ חשוב כב"א ולכן ח"ש אסור כיון דהוא חלק מהשיעור דלאח"כ וחדא אכילה ור"ל סובר דכא"פ הפ"י דמהל"מ ל"ב אכילה חדא ולכן מותר כיון דאח"כ אי יאכל בכא"פ לא יתחשב יותר מעתה וע"י שאפשר שיהי' אח"כ לא אסור עתה דעוד לא נאסר כיון דזה גופא לא יתחשב יותר מעתה, והנה בזבחים ל"א אמריכן בחישב לאכול יותר מכזית מכא"פ לאכילת גבוה מדמינן הרי דבגבוה ל"ש החשיבות דכא"פ וע"ש פרש"י ז"ל וא"כ לפי"ז י"ל דאף דבישראל שייך אכ"פ הוי ממשק"י כיון דבגבוה ליכא החשיבות ובפרט לדברי המרש"א בחולין לי בתד"ה קדשים דהיכא דמותר בקדשים אף דאסור לישראל הוי ממשק"י והביא ראי' ממליקת חטה"ע ע"ש וא"כ לפי"ז בכל איסור הוי ממשק"י אולם לפי המרלכ"ח הכודע דח"ש ל"א רק בלא הי' שעה"כ דומיא דחלב והכה זה תמוי' מעיקר פלוגתתם ביה"כ אולם י"ל דהיכי דלא הי' שעה"כ ל"ב הסברא דחזל"א ורק דאסור מקרא דכל חלב וכעין דכי בישע"ק ל"ב דבאיסור כרת ל"ב הטעם דחזל"א וא"כ כיחא בזה סברת התוס' דבהי' שעה"כ הא בעיכן טעם דחזל"א והוי ממשק"י עי' ח"ש כהכ"ל וממילא לפי"ז יפלו הקו' הכ"ל דמוקלה ל"ש ח"ש ובכעבד הא אי אסור ואפילו שלכ"א שוב בלא"ה ח"ש אסור וא"כ לפי"ז בטבל דהוא במיתה י"ל דל"ל להטעם דחזל"א עי' ישיע"ק יו"ד ל"ב וכן י"ל לפמש"ל דבטבל שייך חלול בגרון וע"כ ל"ל הטעם דחזל"א ועוד י"ל דבטבל דהס"כ ג"כ אסור ח"ש אסור אף בלא טעמא דחזל"א דבזה ליכא כ"מ בין כזית לפחות דאי מותר לכלות בפחות מכזית הא יכלה עי"ז כל התרומה וכן להכודע דברי הכלל"ח לענין אסה"כ דל"ב כזית אולם יל"ע דהא באסה"כ אף לר"ל אסור כבירושלמי תרומות ובתוס' כי' שם לענין לפורי עהכ"ד וי"ל ואקצר:

**ועוד** י"ל לדברי התשובות בכר"י יו"ד קמ"ו דתוס' בחולין לא כ"כ רק לתדר"י דמפיק למוקלה וכעבד מבע"מ ולא למאן דמפיק ממן הבהמה וכן לפי דחילק שם דבאיסור ילפיכן מטריפה ואפילו בהי' שעה"כ ג"כ אסור משא"כ בלפורי עה"כ ושהחליפו בע"ז דלאו איסור מגופו הא כאן בטבל אי הדרא לטיבלא הוי כאיסור מגופו ובפרט לטעם דרש"י בטעם דטבל אסור משום עירוב תרומה שייך לומר דבכפלה למקומה כתעורר החיוב הראשון וא"כ לפי"ז אמאי לא פי' רש"י ותוס' בזבחים פ"ח בשחוזרת למקומה וכהכ"ל ודוק הטב בכל מ"ש וע"ל בספרי ס"ד אות ו':

**והנה** בש"ע שם דייק מהגה דביו"ד שכ"ט דכתיב עיסתה ולא כתיב בעיסה דמלשון עיסתה משמע דכפל למקומה הראשון אולם לל"ע קלת לפי"ז בפ"ג דחלה מסכה ב' כדמעה עיסתה עד שלא גלגלה פטורה ומשגלגלה חייבת והפי' הוא דמדומע שכפלה לפחות ממאה דרבנן ואתי דמוע דרבנן ומפקעה חלה בזה"ז דרבנן עי' בר"ש ורא"ש ואי מלשון עיסתה משמע דכפלה למקומה והדרא לטובלא הא בירושלמי פ"א דחלה העושה עיסה מן הטבל חלה חייבת בתרומה ותרומה חייבת בחלה אולם יש לחלק ללשון המשכה דמיירי מדיכי חלה שייך לשון זה משא"כ ביו"ד וכמובן:

(ו) **והנה** מה שהביא להרא"פ חדוש זה הוא לפרש הירושלמי דפ"ד דדמאי וז"ל בתרומת דמאי שחזרה למקומה ונדמעת שלא למקומה אינה נדמעת וכו' מ"ד במקומה מדעת שלא במקומה אינה נדמעת מ"ט וכו' במקומה שמתרת את הטריים באכילה וכו' שלא במקומה שאינה מתרת את הטריים לאכילה ואמרינן שם דרבי לא עביד עובדא כר"ח ובהירושלמי רבו הפירושים עי' ריטב"א בכורות ל"ד ובהתו"ס וכן ל"ל הסיים דאמאי לא עביד רבי כר"ה ולכאורה י"ל ונקדים קו' התוס' בגיטין כ"ה דהקי' דבהלוקח יין ס"ל לר"מ מיחל ושותה מיד אלמא דס"ל ברירה ובבכורות מ"ח גבי כתבו עד שלא חלקו ומספקא לי' לר"מ אי יש ברירה או א"ב דאמרינן הטעם דאחין שחלקו לקוחות הם ע"ש ונראה דהנה הבאתי קו' המג"א בעירובין ל"ז ודילמא כי ל"ל לר"ש ברירה בדאורייתא הא בהלוקח יין ג"כ דרבנן דהא מדומע הוא ומדאורייתא בטיל ברוב ולכאורה י"ל לפי דברי הש"ס פסחים ל"ג במפרים תרומות חמץ דאיכה תרומה משום דבעינן שריים ככרין וכאן אסור משום חמץ וא"כ י"ל לפי"ז כיון דכאן תיכף כשהפרים אסור משום מדומע הא ל"ה ברי' ככרים דתיכף נאסר ובמהרי"ט אלגזי בהלכות חלה סי' ח' נסתפק אי ח"ם חשוב שרים ככרין וכן אי בעי שיור במליאות או שהותר מכלל איסור ע"ש וה"ה לפי"ז י"ל אי תיכף נאסר משום מדומע אולם י"ל דדבר זה תלוי במחלוקת הקדום אי א"ר דרבנן הוי ראוי דאורייתא שייך שפיר דהוי שרים ככרין משא"כ אי א"ר דאורייתא י"ל דלא הוי שר"כ והנה בחולין קכ"ט אמרינן דלר"ם אבר ובשר המדולדלין בבהמה ר"ם מטהר משום דלא קרינן מכל האוכל אשר יאכל ובחולין ע"ג דאבר ובשר המדולדלין אין בו רק מלות פרוש מדרבנן ומ"כ דלדידי' א"ר דרבנן א"ר דאורייתא וא"כ ניחא דלר"ם שוב אף בשביל איסור מדומע דרבנן ל"ה שר"כ והנה נודע בכאן דזה תלוי בפלוגתא דר"מ ור"י בעושה סוכה ע"ג גמל דא"ר לשבעה דלר"מ הוי ראוי לז' דא"ר דרבנן ראוי דאורייתא ולר"י הוי א"ר דאורייתא והדברים עתיקין וא"כ ניחא קו' התוס' דלר"מ בהלוקח יין שוב י"ל דהוי רק מדומע ולכן ס"ל ברירה ובבכורות נסתפק כיון דהוי להוליא מחזקת יורשין ובפרט לטעם הש"ס דבדרבנן י"ב דברירה ס' וסד"ר לקולא ולכן להוליא מחזקה הוי ס' דחזקה ולכן נסתפק ודוק היטב ונכון:

(ז) **ולפי"ז** יש לכאורה לפרש הירושלמי הנ"ל הכה י"ל דלכן תרומת דמאי אינה מדומעת כיון דדמאי הוי דרבנן ותרומת דמאי גופה דרבנן הוי כתרתי דרבנן ואף דבאיסור דרבנן ג"כ בעינן ס' כבש"ס חולין בהא פלגא דזיתא לא תזלזל בשעורא דרבנן אולם כאן הוא ע"י ק' ותרתי דרבנן וכן לדברי הישיע"ק דמעלין. שא"כ על דמחיוב דרבנן הוי כמחיוב על הפטור דבשא"כ הוי איסור עלמיי ונשא"כ דמאי רוב ע"ה מעשרין הן וכן לדברי הב"ש כ"ח ס"ק כ"ב ע"ש אולם י"ל לסברת הרשב"א בפ"ק דשבת דאף דרבנן אין עוקרין מה"ת בקו"ע אי לאחר העקירה חזר לדין תורה בכחס לעקור ועי' בר"מ גיטין ל"ז וא"כ לפי"ז כאן אי כיתא דאוכר הא שוב ל"ה שרים ככרים ול"ה מדומע כלל ולאחר דאוכר הוי רק חד דרבנן דל"ה הפרשה כלל ואתכס זה כיתא בחזרת למקומה דלא התיר הטריס ולא שלא במקומה ולכן שלא במקומה אינה נדמעת שאינו מתרת הטריס לאכילה פי' דהא תרומה זו לא התיר שריים הללו כיון דהוי שלא במקומה ובמקומה נדמעת לפי שתרומה זו מתרת הטריס וא"כ ממילא כשחזר ונפל לא הוי שר"כ והוי רק חד דרבנן כהנ"ל ולכן מקיים דרבי לא עבד כר"ח דבתוס' פסחים ל"ג הקשו הא הוי שריים ככרין לענין הש"כ דאסור בטבל ע"ש וא"כ כאן כמי אולם אי בתרומה ג"כ אסור בהש"כ הא שוב ל"ה שר"כ ובפסחים ל"ד אמרינן דהבא שאול גבל של בית רבי והי' מחמין בחמין של תרומה ובתוס' כי' דלכהנים הי' ובר"ש פ' והובא במ"ל פ"ב דתרומות כי דלדידי' הש"כ בתרומה דרבנן ול"ג ללורך רבים וא"כ לרבי הא הוי שר"כ דכ"מ בהש"כ וללורך רבים ובפרט כאן בתרומה דרבנן ולכן ל"ע כר"ח והנה בריטב"א דפוס לבוב בשם ר"ם קורלין הגרסא ר' אילא אולם לפניכו וכן העתיק החת"ס הגרסא רבי אולם לפי"ז יש לעיין בלא כפלה תיכף רק אחר כמה ימים לאחר הפרשה ובפרט אי כבר נסתפקו והטבל מעיקרא וי"ל ואקלר ודוק היטב:

(ח) **ולפי** הנ"ל ניחא לכאורה קו' התוס' בבכורות כ"ז בהא דחלת ח"ל בטילה ברוב ופרש"י לאוכלה זר ובתוס' הקי' ממנחות ס"ז דחלת עכו"ם בארץ ותרומתו בח"ל וכו' ותרומתו אינה מדמעת ודייקינן הא דישראל מדמעת ומשמע דאסור לזרים ולהנ"ל י"ל דהדיוק יהי' בחוזרת למקומה דסברת רש"י י"ל משום דדמאי גופה דרבנן והוי תרתי דרבנן אולם בנפלה למקומה ל"ש זה כהנ"ל וקלרתי ודוק הטב בכ"ז:

## סי' כד.

(א) **ובאופן** אחר י"ל דברי הרמב"ם ויתיישב ג"כ קו' השעה"מ להריטב"א דלכן לא דרשינן דכשים מותרות בכלאים כמו בלילית מהקישא כיון דהוא לסתור כלל דבתורה לא דרשינן אלא או מייתרא והקי' לפי"ז אמאי לר"ם נשים חייבות במלה מהקש דל"ת חמץ אף דהוי מל"ע שה"ג והא לא מייתרא לדידי' דדרים מהקש זה דאי' במלה של טבל וי"ל ע"ד הפלפול דהכה התוס' הקי' ת"ל דהוי מלהב"ע אולם לשיטת התוס' סוכה ט' דמהב"ע דרבנן כיחא אולם אכתי קשה לדברי המפורשים דהיכי דרק ע"י המלוה הוי העבירה ואי ל"י המלוה לא יהי' עבירה אליבא דכ"ע דאורייתא וכעין דברי הרשב"א ביבמות ק"ג בסנדל של חלילה עי' ט"א ר"ה כ"ח ועי"ל בספרי ס' ט"ז וא"כ לפי דאמרינן בפסחים קט"ו דלהלל הי' כורך מלה ומרור ואוכלן בב"א ולא מבטל מרור למלה משום דמלות אין מבטלות זא"ז וא"כ לפי"ז במלה של איסור כיון דיולא המלוה ולא בטיל המלוה לענין דיולא ידי מלה ה"ה דהוי אכילה לענין איסור ג"כ משום מגוי כבשבת ל"א ובסוכה ז' ובפסחים מ"ו ובכורות י' וברכות מ"ג ובחולין ס"ט וכנודעים דברי הרש"א בגה"כ של נבילה וכן במג"א סי' ש"ח ובמרדכי לענין קשר של תפילין בשבת כה"ג ובכ"ד וא"כ ע"י המלוה הוי עבירה דאי לא יצא והוי מלה דאיסורא הי' המרור מבטלו ואליבא דכ"ע מהב"ע דאורייתא והכה לר"ם י"ל דלא בעי כריכה לדברי הש"ס דזבחים ע"ו דהרשב"א שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל א"ל להבדיל ובתוס' כי דהיכי דמסברא ה"א דלריך לעשות כן אז הלאו רשות ועי' ש"ס סוטה ג' ומסקנא בן ס"ל כאבוהו עי' בילה ט' ולפי"ז י"ל דלדידי' ל"ל לכרוך והעשה רק רשות כיון דמן הסברא ה"א דאסור לכרוך דמרור מבטל המלה וי"ל הקרא דעל מלות ומרורים יאכלוהו הוי רשות וא"כ שוב ל"ש לדידי' מהב"ע משא"כ לשיטת הרמב"ם אף דלא פי' כהלל מ"מ הא מטעס ספק פסק דא"כ כורך מלה ומרור ולכן י"ל דלדידי'. עכ"פ בעינן שיהי' ראוי לכרוך ואקלר וא"כ שוב לדידי' בלא"ה אי' מטעם מהב"ע ודוק:

(ב) **ויתיישב** לפי"ז ע"ד הפלפול קו' השעה"מ הנ"ל דהכה בתוס' יבמות ד"ב הקי' דלימא איפכא דבמקום גדילים ל"ת שעטכז ותי' דא"כ לשתוק קרא וממילא ידעינן דלא דחי ללאו דכלאים אולם אכתי קשה דהא התוס' ביבמות דף ה' הקי' דכילף מש"ק מדאלטריך קרא דל"ד יו"ט מכלל דבעלמא דחי ותי' דהתם אלטריך קרא דל"ת כיון דאוכל נפש מותר ביו"ט ולמ"ד מוכ"ד אין

קרבן

קרבין ביו"ט לא אצטריך קרא ע"ש וא"כ הא ר"ש ס"ל בביצה כי דמוכ"ד א"ק ביו"ט וא"כ שוב יש לדרוש איפכא ואי; דמנא ידעינן. דדחי דה"א דנלמד מש"ק והדק"ל:

**אולם** יש לתרץ דהנה במנחות פ' התכלת הוכיחו דקשר עליון דאורייתא מהך קרא דדוחה כלאים דאל"ה ל"ה כלל כלאים וא"כ ממילא ניחא קושיות התוס' דאי ישתוק קרא הא לא ידעינן כלל דשייך כלאים כיון דל"צ קשר ול"ש עשה דוחה אולם אכתי קשה לר"ש דכתבתי דס"ל כסברת בני בלא יבדיל דהיכא דמסברא שייך כן שוב הקרא לאו בתורת חיוב הוא וא"כ כאן נמי י"ל ל"ת שעטנז גדילים תעשה לך היינו דמותר כלאים בציצית דה"א דמוכרח הוא דדוחה כיון דילפינן מש"ק קמ"ל דרשות הוא ול"ש לתרץ כנ"ל דבלאו קרא לא ידעינן דצריך קשר ושייך ל"ת דהא ממילא שמעינן דצריך קשר כיון דמותר לדחות ממילא שייך וקצרתי והבן והדק"ל ולכן יש לתרץ קושיא הנ"ל דהנה בשג"א בהלכות ציצית הקשה בל"ת דכלאים הא אינו בעידנא לדברי התוס' יבמות ל' דהמצוה הוא לאחר העטיפה ע"ש אמנם י"ל דהוי גזה"כ או דהותרה לגמרי עי' בתוס' מנחות מ' וא"כ לפי"ז נכון קו' התוס' בפשוט דבלאו קרא ל"ל מש"ק דהא ל"ה בעידנא ונקדים עוד דבריטב"א הקשה איך ילפינן דיצ"ד ל"ת מכלאים בציצית הא ציצית שקולה כנגד תרי"ג מצות ובמפרשים ת' דלעומת זה ציצית אינה שוה בכל וא"כ כנגד חומרא זו קילא מצד דאשב"כ ועתה ניחא קו' השעה"מ הנ"ל לכלל הריטב"א הנ"ל אמאי לר"ש חייבות במצה דהנה נודע דברי התוס' בפסחים כ"ט דבעשה החמור ל"צ בעידנא וא"כ הא ציצית הוא עשה החמור ול"צ בעידנא ואי דהעשה אשב"כ הא הל"ת ג"כ אשב"כ וא"כ ע"כ מהא דצריך קרא דאיי במצה של טבל ות"ל דמהב"ע וע"כ כהנ"ל משום דלדידיי ל"צ כריכה וא"כ לפי"ז קשה נדרוש איפכא וע"כ משום דל"ל נש"ק משום דל"ה בעידנא וכהאריכות הנ"ל אולם הא ציצית הוי עשה החמור ול"צ בעידנא וע"כ צ"ל דמצד אחר קיל דנשים פטורות והוי אשב"כ וא"כ צ"ל לפי"ז דכלאים שייך בנשים ג"כ דאל"כ הדק"ל דהא הל"ת ג"כ אשב"כ וממילא צ"ל לכלל דהריטב"א הנ"ל ומיושב קו' השעה"מ דאדרבה מהא דק"ל דאיי במצה של טבל מוכח דק"ל דכלאים נשים חייבות וצ"ל לדידיי ת' הריטבא וקצרתי בדברים עתיקין ודוק היטב כי נכון ע"ד הפלפול. ועוי"ל ביישוב דברי רבינו וכסגנון הנ"ל דהנה הא בכל איסורין שלנ"א פטור וכאן באוכלו עם מרור הא בעירב דבר מר פסק רבינו בה"ל מ"א דהוי שלנ"א אמנם הא מצותו בכך לענין איסור ומשום מגו וא"כ לפי"ז מהב"ע דאורייתא דאי לא יצא יתוקן האיסור דהוי שלנ"א כהנ"ל ולכן להרמב"ם לשיטתו בלא"ה אי' נמא"כ לר"ש. ועוי"ל לפי דאמרינן בחולין קל"ב דבכל הקדשים בעינן למשחה לגדולה ובחנוך כי דמטעם זה בעינן בפסח צלי דוקא ועי' זבחים צ' וא"כ י"ל דמסברא ה"א דאסור לאכול עם המרור דהוי שלנ"א ול"ה למשחה וממילא לר"ש הוי הלאו רשות לפומ"ל כבתוס' זבחים ק"ד:

(ג) **והנה** לפי"ז יתיישב הקו' המפורסמת ומה"ר ר"י ז"ל על קו' הירושלמי מובא בתוס' קידושין דלמה לא אכלו ישראל מצה מחדש משום עשה דוחה ל"ת והקשה הא בתמורה אמרינן דג' מאות הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה וחדא שעורין א"כ לא הי' יכולין לאכול דאי יאכלו זית א' שמא השעור ב' זתים ואכל ח"ש ואי יאכל ב' שמא השעור רק זית א' ולהנ"ל י"ל דהא נודע הקושיא דהאיך שייך במצה עשה דוחה ל"ת הא הוי אינו ראוי לשבעה דתינח בלילה ראשונה דחובה ומותר לאכול משום עשה דוחה משא"כ בשאר ימים וכבפסחים צ"ו והנה יתיישב בזה קו' התוס' במנחות ס"ו ד"ה כא"א בהא דילפינן דממחרת השבת הוא יו"ט מהא דששה מן החדש ולא שבעה הא בפסחים ק"כ דרשינן מכי' דששה ימים רשות ולהנ"ל נכון דמהא דאין שבעה מן החדש מוכח ע"כ דששה ימים רשות דאל"כ קשה אמאי לא נימא דידחה עשה דמצה דוחה ל"ת דחדש וע"כ משום דהוי א"ר לשבעה ודוק וא"כ מאי שייך עשה דוחה ל"ת ולהנ"ל נכון דהא בכריכה הוי שלנ"א וע"כ משום מגו דחשוב לענין מצוה וא"כ זה ניחא בשעה דהוי מצוה משא"כ בשאר ימים בלא"ה מותר דהוי שלנ"א וניחא בזה קו' המפורסים דהאיך שייך דחי' הא אינו בב"ת חמץ דלא חל על איסור חדש ול"ש כולל כיון דחטין שבעלי' ג"כ נאסרו בשנה זו ועי' מקנה ולהנ"ל נכון כיון דבחמץ אסור אף שלנ"א דהא לרבנן הוי מן הנקברין ובתוס' תמורה ל"ד דלא ישרופו מדאורייתא ע"ש ועי' בא"ע ומצאתי כן בפנ"י פסחים דחמץ בשלנ"א ג"כ אסור וא"כ הוי בב"ת חמץ שלנ"א ועוד משום איסור מוסיף כהנ"ל והנה יתיישב דברי הרמב"ם הנ"ל לפי"ז דבכה"ג מהב"ע דאורי' דתיקון האיסור דהוי שלנ"א אולם לר"ש דנודע דברי המרב"ל דלדידי' דנ"ם למכות שלנ"א אסור וא"כ ל"ש מהב"ע דהוי רק דרבנן משא"כ לשיטת הרמב"ם בלא"ה הוי מהב"ע דעי' המצוה הוי עבירה ודוק

**והנה** יתיישב קו' התוס' בקידושין ל"ז ובר"ה י"ג על פי פי' ר"ת על קו' האבן עזרא בהא דממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכיל הא ממחרת הפסח הוי ט"ו קודם הקרבת העומר ופי' ר"ת ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח היינו מתבואה ישנה מצות וקלי לא אכלי עד עצם היום הזה בט"ז ובתוס' תמהו דא"כ מאי ממחרת הפסח אכיל מעיקרא נ"א ואי ממחרת הפסח ט"ו בניסן מאי חילוק לדמעיקרא ועוד הקשו במאי דאמרו דאכלו מן הישן פשיטא כיון דלא נאסור כלל ונראה דהבאתי קו' הירושלמי דאמאי לא דחי ל"ת דחדש וקו' הר"י הא נשתכחו ההלכות וחד מנייהו שעורין וא"כ ל"ש דחי' דשמא השיעור גדול ולא קיימו המצוה וח"ש אסור מה"ת ואי אכלי שיעור גדול דילמא השיעור קטן אולם י"ל דהנה הטעם דח"ש אסור הוא משום דחזי לאצטרופי ובפנ"ג יו"ד ס"ב דחזל"א הפי' בכא"פ וא"כ כאן אי יאכל בכא"פ הא י"ל דלענין מצה חשוב ג"כ אכילה וא"כ כשקיים המצוה הא ל"ה כלל איסור דשייך עשה דוחה ועי' מפורשים אולם שמא יאכלו כזית גדול והשעור קטן ויותר מכשעור הוי איסור ואסור אמנם י"ל דהא בע"א הקשה הא בשבע שכבשו ושחלקו הא אפילו קדלי דחזירא התיר להם כבחולין י"ז ואמאי לא אכלו חדש ותי' דא"י מוחזקת לנו מאבותינו והוי שלל דידן ע"ש אולם בתוס' ר"ה י"ז כי לענין קצירכם דמ"מ יש להם במה שזרעו וא"כ ס' הוא באכילה דאח"כ אי ישלים לכזית כיון דתמיד חצי מותר ואקצר ועוד כיון דל"ה לפי"ז רק ח"ש ונודע טעם הח"צ משום אחשבי' ותמהו דהא בש"ס מפורש הטעם דחזל"א אמנם כי דצריכין להני טעמים דמשום חזל"א לבד אי הי' התר לגמרי לא מצטרף אח"כ לכאכ"פ ואחשבי' לחוד ג"כ ל"ש כיון דהתר גמור הוא וכעין סברת הר"ן בקידושין דבשאינו ממון כלל ל"נ לומר לדידי שוה וכאן נמי ע"י חזל"א שייך אחשבי' והדברים עתיקין וא"כ הא נודע דח"ש ע"י תערובת מותר וכ"ב בתוס' ע"ז ס"ו לר"ש וכנודע דברי הר"ש ועי' ריטב"א מכות ד' י"ז והדברים עתיקין וא"כ כאן דתמיד ח"ש הוא ול"ש אחשבי' כיון דהוי עם תערובות דאדרבא הא כזית גדול הוא ורק דחצי' מותרת וא"כ ל"ש חזל"א ג"כ וש"ב שפיר ק' דהרי יכול לדחות עשה לל"ת ולפי"ז ניחא קו' התוס' על פי' ר"ת דמאי חלוק בין ממחרת הפסח לדמעיקרא אי הי' ט"ו בניסן וכן מאי קמ"ל ולהנ"ל לפי דכי לעיל דהיכי דלא הי' לו שעה"כ צ"ל לטעם דחזל"א דילפינן מכל חלב וא"כ אכתי אסור ח"ש דהא חדש לא הי' לו שעה"כ ואף דחלב בכרת מ"מ י"ל דבחדש הוי ג"כ איסור טבל דמיתה כיון לא מהני הפרשת תרומה דלא הוי שריים ככרין דש"ס אסור משום חדש עי' פסחים ל"ג ובעינן שריים ניכרין

ניכרין ביומו ע' בש"ס עירובין ל"ז אולם י"ל אי אמרו מחדש דנדרים אף דתנין שבעלי' נאסרו והי' ג"כ אסור אולם לזה הא הי' שעה"כ קודם דבאו אבותינו לארץ ושייך שפיר דיאכלו מטעם עשה דוחה ל"ת:

(ה) **ועתה** נחזור פי' ר"ת בהא דויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח היינו מלא ישנה ומצות וקלוי לא אכלו עד עלם היום הזה היינו מתבואה חדשה עד לאחר הקרבת העומר ובתוס' הק' דא"כ אמאי ממחרת הפסח אכיל מעיקרא ל"א מאי חילוק הוא כיון דמתבואה ישנה הוא וכן מאי קמ"ל שאכלו מן הישן פשיטא ולהנ"ל י"ל דאף מן הישן הי' ג"כ אסור לאכול כירושלמי דאפילו חטין שבעלי' נאסרו אולם מן הישן שייך עשה דוחה ל"ת ול"ק קו' הר"י כמש"ל כיון דאחשבי' ל"ש כאן כהנ"ל ואי דכתבתי דבלא הי' שעה"כ ל"ל לאחשבי' הא הישן הי' לו שעה"כ וזה ניחא ניבן אבל בחדש הא שייך האיסור דח"ש וממילא ל"ש עשה דוחה ל"ת כהנ"ל ודוק היטב ונכון:

# שער רביעי.

ידבר בקילור בענין חמץ של הקדש בסוגיות דפסחים כ"ט וקלת בענין אחטע"א ובענין בדיקה ובטול ותשביתו ובעניים המקטעפים ומקודם כפלפל בענין התומין ובסוגיא דעתי ושייך קלת למה שיבואר אח"כ סימן כ"ז.

## סי' כה.

(א) **בישוב** הסוגיות דיומא ס"ז ת"ר אים להכשיר את הזר עתי ואפילו בשבת וכו' עתי ואפילו בשבת למאי הילכתא אר"ש לומר שאם הי' חולה מרכיבו על כתפו וכו' אמר רפרס זאת אומרת עו"ה לשבת ואין עו"ה ליה"כ ע"כ ובכריתות י"ד דחינן דרפרס בדותא היא דשאני יה"כ דהכשירו בכך וכבר תמהו אזה בתוס' וכו' דד"ת עשירים במק"א ותמוה דכאן בעיקר הסוגיא לא דחו כן:

**ולכאורה** נראה לתרץ ע"ד הפלפול באופן כזה דהנה הבעה"מ והשג"א ק"ע תמהו לשיטת הרי"ף ז"ל דאף למ"ד תחומין דרבנן תחומין די"ב מיל דאורייתא אמאי לא אוקי הילכתא לתחומין דהא מירושלים עד הצוק הי' י"ב מיל כבמסכת שם ונראה דהנה השג"א הק' דאמאי לא קאמר הילכתא לענין כ"כ כיון דאמרינן ביומא דלא הי' מגיע לחלי ההר עד שנעשה אברים אברים ואף דמקלקל הוא אולם בפסחים ע"ב אמרינן דמתקן להוציא מידי אבר מה"ח ע"ש והנה אף דפליגי רב ושמואל אי אותן אברים אסורין בהנאה מ"מ שייך תקון אי יאכל בעלמו כמובן והנה לכאורה י"ל דבהריגה הוי דבר דבסא"מ כיון דהוא רק דוחפו וממילא נהרג ואין לתרץ דשייך בכאן לדון משום דהוי פ"ר כיון דלא הי' מגיע לחלי ההר ואף לשיטת הפוסקים דפ"ר הוי רק ל"ת להודא ועשה דוחה ל"ת הא כאן איכא ח"מ ב"ד. אולם לפי"ז קשה מאי פריך אים להכשיר את הזר פשיטא הא לשיטת הערוך בתוס' יומא ל"ד דפ"ר דלא ניחא לי' מותר והביא רא"י משבת ק"ג ל"ל דעביד בארעא דלאו דילי' וא"כ הא ר"ש ס"ל דכהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח כבשבועות י"ג ובחולין מ"א אמרינן כיון דקניא לי' לכפרה כדידי' דמי וא"כ שעהמ"ש דהוא לכפרת ישראל ולדידהו הוי פ"ר דניחא להו ולכן קמ"ל שפיר להכשיר הזר והוא קו' כלה וע"כ דל"ש כאן לדון מלד פ"ר ודבסא"מ כיון דילפינן בגי' אין גזירה אלא דבר המתגזר ויורד וברש"י דהשעיר מתגזר וא"כ עיקר הוא ההריגה ודחייתו לצוק ועוד לפי השיטות דעשה דוחה ל"ת ש"ב כרת ורק משום עול"ת

וע' במהר"ם שבת קל"ב אמנם אי מלד עול"ת דנין הא שיטת התוס' ביבמות דף ה' דעשה דכפרה דוחה לתו"ע ובהשעיר הוי עשה דכפרת כל ישראל:

(ב) **נחזור** להנ"ל דלפי"ז קשה דאמאי לא אמר הכ"מ משום כ"כ. אולם יש לתרץ לדברי התוס' בפסחים ע"ב ד"ה לדברי האומר מקלקל דהאי סוגיא דהתם אזלא אליבא דר"ש דאף דלדידי' מקלקל חייב אבל לא במקלקל לגמרי ולכן פריך מאי תקון וא"כ י"ל דלר"י ל"ח זה תקון להוליא מאבמה"ח לב"נ וכ"כ בפמ"ג י"ד ס"י במ"ז סק"ב וא"כ י"ל כיון דקתם קפרא ר"י כביומא מ"א ולכן לדידי' שוב הוי מקלקל:

**אמנם** לפי"ז קשה לדברי התוס' שבת ק"ו ד"ה מה דאין לפרש כמו שבישול קמכין מתקנין להיות יותר חשובים כך בישול פתולה דא"כ לפי"ז שאר מיתות ב"ד דל"ד שבת מנ"ל וכו' ופירשו בשם הר"י כמו דבישול קמכין חשוב תקון כיון דהוא לצורך לביעת הבגד ה"כ בישול פתילה לצורך שריפה ואי שריפה ל"ח תקון בישול פתילה לא אסור אע"פ שמתקנות בכך כיון דהוי משום שריפה ושריפה גופה לא הוי תקון ע"ש הרי האירו לנו בדבר חדש דבעושה דבר מה לתכלית איזה דבר ובתכליתו הוא מקלקל אף באמלעי המביאו להתכלית ג"כ חשוב מקלקל אף דבפ"ע לאו מקלקל הוא [וכאמכים הדברים לדברי החוקרים דבכל הפעולות הולכים אחר התכלית דהוא העיקר וכידוע מהמורה לאדקה בחלקו ארבעה פעולות האדם ובספרו ובהעקידה בכמה שערים וע' במגות שערים להרי"ע ובדרושי לחדושי אגדה האריכותי בזה] וא"כ לפי"ז הא בהולאה גופה ג"כ חשבו מקלקל כיון דבהדחיפה ללוק דהוא תכליתו מקלקל ואי דבגמ' שם אמרינן לר"י דתקון מלוה הוי תקון וכאן ג"כ מלוה אולם יש לחלק דמילה באותו דבר דמקלקל בהתיכוך בזה גופה הוי המלוה ובבישול פתילה לשיטת רש"י ל"ה שום קלקול כיון דדרך בישול הוא ולשיטת התוס' הא בב"כ הוי התקון משא"כ כאן דמקלקל הוא בהשעיר ועוד לדברי התוס' ד"ה חוץ דבעינן תקון בשעת הקלקל וכאן הא בהוידו של שעיר נתכפרו מיהא הא בעי דהי' ללוק אולם ביומא שם אמרינן ונקטרי' כולה בקלע כיון דמלוה בשעיר דילמא קדים ומלבין ומיתבא דעתי' הרי דמסכחת קודם הדחיפה כפרת עונות וע"ש בסוגיא דשבת ק"ו ותבין וקלרתי וכן משמע מהשג"א ומכוב"י סי' מ"ו דהוי כאן מקלקל וא"כ מנ"כ קשה אי ל"ה מקלקל המאי לא אמר הילכתא משום כ"כ ואי הוי מקלקל אף בהולאה פטור וכהנ"ל:

**ובישוב** קו' הנ"ל י"ל ולחדש דנהי דבשאר מלאכות מקלקל פטור אבל בהולאה מקלקל ג"כ חייב והסברא לפי דברי התוס' שבת ל"ו ע"ב ד"ה הולאה גופה היכי כתיבא דאע"ג שהיתה במשכן כדאמר הם הורידו קדשים מעגלה אי לא דכתיבא לא מחייבינן כיון דמלאכה גריעה היא וע' בתוס' שבת ג' וא"כ כיון דלא ילפינן ממשכן י"ל דל"ב מלאכת מחשבת וע' כריתות י"ט בסוגיא דמתעסק וכה ראיתי בס' ב"י או"ח כי דמקלקל בהולאה חייב כיון דאינו עושה המלאכה בגוף החפץ ועיקר מה שמכונע החפץ ע"ש וע' בתוס' שבת ל"ד דבהולאה ל"ב לריך לגופו ולגופה וא"כ י"ל דמקלקל כמי חייב אמנם י"ל דזה תלוי בהילפותות דאיסור הולאה דאי ילפינן מויצו משה ויעבירו קול במחנה וכו' לא תפיקו ותיתי מרה"י דידכו לרה"ר וכו' וילפינן דבשבת קאי דגמר העברה העברה מיה"כ מה להלן יום אסור וכו' ע' שבת ל"ו וא"כ לפי"ז מקלקל פטור כיון דעיקר הגז"ש הוא מיה"כ דאסור בעשיית מלאכה ובשאר מלאכות ודאי מקלקל פטור וביומא פ"א ילפינן שבת שבתון משבת בראשית ואף לר"פ דיה"כ גופה איקרי שבת לעינוי ה"ה למלאכה היינו רק מדאיקרי שבת ועיין וא"כ

כיון

כיון דבשאר מלאכות מקלקל פטור ה"ה בהוצאה אבל אי כאמר כהלימוד דבעירובין י"ז מאל יוציא ועי' פרש"י שם דלמאר כפקא לי' הוצאה ולמאר תחומין י"ל דה"ה במקלקל חייב ומעתה ניחא מה דהקי' דגבי שעיר הוצאה ג"כ יפטר כיון דמקלקל ולהכ"ל נכון דהא מקל מקלקל בהוצאה חייב והכי נכונים עתה הדברים בישוב קו':

**בישוב** קו' התוס' בשינוי הסוגיות במאי דכאן לא דחינן דילמא שאני שעהמ"ש דהכשירו בכך ונקדים עוד דהנה הפלוגתא אי עו"ה ליה"כ עי' תוס' ביצה י"ד ובשג"א משום דהוצאה מלאכה גרוע הוא ע"ש אולם י"ל דזה תלוי אי ילפינן הוצאה מויצו משה ויעבירו קול במחנה ומשום דגמר העברה מיה"כ ע"כ ל"ל דעו"ה ליה"כ כיון דעיקר הלימוד הוא מגז"ש דיה"כ לכן אף ביה"כ אסור משא"כ אי ילפינן מאל יוציא הדרינן להסברא דהוצאה מלאכה גרוע ונקדים עוד דאי ילפינן מהעברה העברה י"ל בקרא דאל יצא לתחומין והיינו אי התומן די"ב מיל דאורייתא משא"כ אי ילפינן הוצאה מאל יוצא ועתה הכי נאמדו הדברים בישוב הסוגיות דהדיוק כאן הוא עד"ז מדאמר ר"ם ההילכתא למרכיבו על כתפיו ולא נעכין כ"כ וכן נעכין מאמר כיון דאליו הי' קשור בין קרניו וע"כ משום דהוי מקלקל וא"כ לפי"ז קשה הא בהוצאה ג"כ מקלקל וע"כ דמקלקל בהוצאה חייב ולפי"ז ניחא ג"כ במה דלא אמרי כ"מ לתחומין דשוב הוי מקלקל וא"כ לפי"ז ע"כ ל"ל דיליף הוצאה מאל יצא להוצאה וא"כ שוב י"ל דאין עו"ה ליה"כ דשוב ל"ש לדחות דילפינן איסור הוצאה משאר מלאכות וא"כ הוצאה מלאכה גרוע וניחא לפי"ז ג"כ דלא מוקי לתחומין די"ב מיל כיון דיליף מאל יצא להוצאה ולכן לא דחינן דהכשרו בכך אמנם שם לא הובא כלל דברי ר"ם. וליכא הדיוק הנ"ל שפיר דחי דהכשרו בכך וקצרתי ודוק כי הדברים נחמדים ע"ד הפלפול והחידוד:

(ד) **אולם** בעיקר הדברים הנ"ל שכי דבשליחות השעיר אי בהדחיפה מקלקל בשליחות השעיר הוי ג"כ מקלקל יל"ע עוד כיון דהשליחות גופה הוא ג"כ מלוה ועי' בש"ס יומא שם פלוגתא דרבנן ור"ש מאמתי מטמא בגדים ולרבנן משיצא מירושלים ולר"ש זורקו בבת ראש דקסבר דחיפתו זה הוא שליחותו וזה הפי' והמשלח את השעיר וא"כ ל"ד לשריפת מיתות ב"ד דבתוס' שבת ק"ו דשם עיקר המלוה השריפה ואקצר:

(ה) **ובעיקר** קו' השעה"מ והשג"א הנ"ל דאמאי לא קאמר הכ"מ לתחומן די"ב מיל בפשוט ניחא לפי דהבאתי לעיל דהברייתא דקפרא ר"י הוא והא ר"י ס"ל ביומא ס"ו דתשעה סכות ועשרה מיל הי' מירושלים עד הצוק וא"כ ליכא י"ב מיל וכן הפלה בכו"ב או"ח סי' מ"ו לתרץ כן אמנם לכאורה הדברים תמוהים הא בעירובין ל"ה ס"ל לר"י בנתגלגל העירוב דהוא חמר גמל ואמרינן שם הטעם משום דקד"א לחומרא וא"כ ע"כ ס"ל לר"י תחומין דאורייתא ואף דבגי לא דייקינן כן רק בר"מ הא לר"י ג"כ ל"ל כן וכן הפלה ברא"ש שם:

**אמנם** י"ל דהנה בעירובין ל"ז אמרינן א"ל רבא לר"נ מאן האי תנא דאפילו בדרבנן ל"ל ברירה וכו' ולימא לי' תנא דבי איו הוא ופרש"י ז"ל ר"י דל"ל ברירה וא"כ חזינן דלדידי' תחומין דרבנן אולם בשעה"מ תמה גם על זה דהא ר"י ע"כ ס"ל ברירה דרבנן בהא דנתגלגל העירוב אולם י"ל דהנה נודע בכאן קו' המפורשים מכ"ל למידק מדס"ל בנתגלגל דהוא חמ"ג דתחומן דאורייתא דאל"כ הוי סד"ר ולקולא לדברי הר"ן ז"ל בפסחים בהסיבה דארבע כוסות דאמרי לה קמאי בעי הסיבה ואמרי לה בתראי דל"ש כאן סד"ר לקולא כיון דלפי"ז אתה מקיל בכילהו ולכן כולן בעי הסיבה וכעין זה בתוס' ב"ק י"א בש"ס הסותר ועי' בתשובת מהרי"ט אה"ע סי' מ"א ועי' בספר גבורות ארי מ'

בזה הא דבפסחים כ"ד דתשב"א ביה"ש אסור אף דהוי ס' דרבנן משום דסתרי ועי' בתוס' ביצה י"ד ובר"ן פ' אע"פ דבסתרי אהדדי ל"א סד"ר לקולא ועי' במג"א סי' תקל"ז ס"ק ב' בזה וא"כ כאן ג"כ ל"ש סד"ר כיון דמלד הס' מקיל באלפים לגבי העירוב ובאלפיים לגבי ביתו ל"ש סד"ר:

**אולם** יש לתרץ דהנה בעירובין כ' אמרינן במשנה מי שבא בדרך וחשכה לו והי' מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום ובגי' מאי ל"א כלום אמר רב לא אמר כלום כל עיקר דאפילו לתחתיו של אילן לא מלי אזיל ופרש"י ותוס' ז"ל משום דממקום רגליו עקר דעתי' ותחת האילן ג"כ ל"ק לכך לא יזוז ממקומו ובתוס' הקשו מהא דנתגלגל חוץ לתחום דאמרינן ס' הר"ז חמ"ג ויש לו מביתו עד עירובו אלפיים וכאן לא יזה ממקומו ות' דהתם בעומד בעירו לא עקר דעתי' מעירו ודעתו שאם לא יקנה שם שביתה שיהי' לו תחום ביתו ע"כ אמנם לפי"ז צריך להבין דאם דעתו שיקנה לו התחום ביתו אמאי הר"ז חמ"ג מביתו ולהלן אולם בהסבר הדבר י"ל דהנה התוס' בעירובין ל"ה ע"ב ד"ה אר"י מסכתינו כשהי' עלי' שרץ כל ביה"ש הקי' דכימא טעמא דר"מ משום דלא אוקמי תרומה אחזקתה לאו משום דהשתא הוא טמאה אלא משום דליכא חזקה אחרת כנגדה דמוקמינן לגברא בחזקת שלא עירב ולקמן כמי דקאמר ה"ט דר"י העמד טמא אחזקתו כיומא כמי העמיד אדם אחזקת תחום ביתו. ומי דבש"ס ל"א חזקה זו ע"ש וצריך טעם דאמאי ל"א ויש להסביר לפי דברי ר"ם ותוס' הנ"ל דע"כ עקר דעתי' מהתחום וא"כ כאן כמי הא חזינן דעירב ובעצמו הוציא מהחזקה ולפי"ז ניחא הא דיש לו מביתו לעירובו האלפיים אמה דזה שייך האלפיים דמביתו כיון דעירב לרוח אחרת אבד האלפיים דמביתו אבל מביתו עד עירובו הא אף אי עירב יש לו מתמ"כ הכי אלפיים דעד עירובו ולכן שוב לענין זה אמרינן שוב דהעמידו על חזקת תחום ביתו אף דאי כאמר דעקר דעתי' מכאן ושם הא ל"ל ג"כ מיהו לענין זה שוב שפיר מעמידין על חזקת תחום ביתו כיון דלא אזיק לן הא דעירב כיון דממ"כ יש לו אפילו אי עירב הכך אלפיים ועי' בעירובין ס' במשנה גבי מי שהי' במזרח ואמר לבנו ערב לי במערב במערב ואמר לבנו ערב לי במזרח דיש המנו ולביתו אלפיים אמה ולעירובו יותר מכאן מותר לביתו ואסור לעירובו וע"ש ברש"י ד"ה ואסור לעירובו כחילוק התוס' בדף מ"ט והנה לפי"ז מיושב קו' השעה"מ הנ"ל דהא תנא דבי איו דהוא ר"י ע"כ ס"ל תחומן דאורייתא:

**ומיושב** בזה קו' הנ"ל דמכ"ל דמלד סד"א דילמא אף בסד"ר מהמירינן כאן משום דהוי תרי קולא דסתרי אהדדי ולהנ"ל הא מלד ביתו אמרינן הסברא דעקר דעתי' כלי ולא קנה לי' כלל וא"כ שוב לא מספקינן רק מעירובו אמנם לפי"ז אמאי בנתגלגל יש לו אלפיים דמלד ביתו ושם לא יזח ממקומו וכתבתי משום דבאלפיים לגבי עירובו שוב איכא החזקת תחום ביתו וכהנ"ל אולם לר"י ע"כ ל"ל דל"ל הך דאוקמי אחזקת תחום ביתו וכיבואר בסמוך א"ה וא"כ תו ל"ל כהסברא דעקר דעתו משום קו' התוס' ותרולם ל"ש לפי הסברתי הנ"ל וא"כ שוב י"ל משום תרי קולי דסתרי אהדדי ואקצר ותבין לפי שיבואר בסמוך ולא אכפל הדברים ודוק היטב:

(ו) **ועוי"ל** בישוב הקו' הנ"ל דהנה בהא דתרי קולא דסתרי אהדדי ל"א היינו אי ליכא לתלות בלד אי יותר מהשכי אבל אי איכא לתלות בלד אי יותר שוב הס' הוי רק על השני וכ"כ המפורשים והנה כאן הא יש לתלות בהלד דתחום ביתו אף דמשום זה לחוד לא שרי עוד וא"כ לא סתרי אהדדי אמנם בכוב"י סי' ס"ה כי דבחזקת תחום ביתו ל"ש חזקה וסברתו הוא דהרי בע"ש בשעה שהס' כולד לן לא כ"מ כלל דבע"ש הא מותר לילך אפילו

חוץ

חוץ לתחום ובשבת הא כבר נולד הס' ע"ש דפליג על דברי התוס' וס"ל דלר"י ל"ב חזקת התר בס' עירוב והנה הסברא נוטה כיון דבשעה שמונח העירוב בע"ש ליכא כ"מ ל"ש לדון אחזקה וכעין דברי הסמ"ג בפ"ב ומה"י שבת ה"כ לענין קבוע דל"ש לדון בליכא כ"מ וע"ל בספרי ק"ע בזה אמנם י"ל דזה תלוי אי תחילת היום קונה עירוב הא שוב הכ"מ הוא בשעה שקונה שביתה דאסור לילך ומשא"כ אי סוף היום קונה עירוב וברש"י עירובין ל"ו סוף היום של ע"ש ובשעה זו יכול לילך וליכא כ"מ והנה בעירובין ל"ח אמרינן דמאן דס"ל הכנה ונולדה בזה אסורה בזה ע"כ ס"ל תחילת היום קונה עירוב דאל"כ במערב לשני ימים דאמרינן דמוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו בשני ומחשיך עליו ואוכלו ובא לו הא מכין מיו"ט לשבת וע"כ דתחילת היום קונה עירוב ושבת ומכינה לעצמה והנה רבא ס"ל בפ"ק דבילה דנולדה בזה אסורה בזה והטעם משום הכנה וע"כ דתחילת היום קונה עירוב ואיכא חזקת תחום ביתו ושוב ל"ה תרי קולי דסתרי ול"ק קו' הכ"ל דיכמא בכאן ל"ש קד"ר אמנם ר"כ בריש בילה לא אוקמי משום הכנה וא"כ ל"ל מוקצה ושוב ע"כ ל"ל אחזקת התום ביתו וי"ל הטעם משום דסתרי אהדדי ולכן אמר דלימא לי' תנא דבי איו סוא אמנם בתוס' בבילה שם כי בהא דלא פריך שם לר"כ ג"כ מהברייתא דספיקא אסורה דהוי קד"ר די"ל לר"כ מוקצה חמירא דהוי כשל תורה ועי' מהרש"א [ודבירכא כד הוינא עליא הקשיתי דלפי"ז מאי פריך לבתר אמוראי ג"כ מהברייתא כיון דלכן לידי מאקוותא דר"כ הוא דלא כ"ל לומר דהמסכה איירי בתרנגולת העומדת לגדל בלים דלהדמפלגי בבילה לפליגו בתרנגולת וא"כ בהך ברייתא ל"ש לומר כן וע"ש הא שוב יש לאוקמי בתרנגולת העומדה לגדל בלים ומשום מוקלה ובמדומה שמלאתי א"כ בספר י"ד קו' זו] וא"כ י"ל דלמאן דס"ל מוקלה אסור משום הכנה ג"כ ועי' רש"י ז"ל בריש בילה ד"ה למימוני אולם לפי"ז ג"כ ניחא הקו' כיון דאליבא דר"י הוא דס"ל במוקלה אסור וכן רבא ס"ל כן עי' תוס' בילה ל"ג ע"א ד"ה רבא ובמרש"א ופנ"י שם וא"כ לדידי' י"ל דתחילת היום קונה עירוב ושוב ל"ל לאתוי' בכתגגל מטעם סד"ר אמנם לר"נ דלא ס"ל רק מוקלה מחמת איסור כגון נר שהדליקו בו באותו שבת כבשבת קכ"ד י"ל דס"ל סוף היום קונה עירוב ותו ל"ש תרי קולי דסתרי דשוב יכול לאוקמי אחזקת התום ביתו ול"ש דליכא כ"מ כהכ"ל ומיושבים הקו' הכ"ל בע"ה ודוק היטב כי הדברים נכונים:

(ב) **והנה** אי כאמר בתרן קו' המפורשים דבכאן הוי כתרי משום דבכאן איכא חזקת טהרה בתרומה וכטומאת ולכן נוטה הסברא דהוי עירוב יש"ב לאו סתרי ועי' יבי"ע"ק מיוסב ג"כ קו' השעה"מ הכ"ל דהנה אכתי נגד חזקת טהרה דתרומה הא איכא חזקת התום ביתו ושוב הוי סתרי אהדדי אולם כי דאי סוף היום קונה עירוב ל"ש החזקת תחום ביתו וא"כ לר"י דס"ל תחילת היום קונה עירוב שוב שייך חזקת התום ביתו ואפילו אי התומין דרבנן הוי ג"כ חמ"ג משא"כ לר"מ אמנם הא לחכמים דר"מ כל הטומאות כשעת מציאתן ועי' בתוס' ס' ס"ה ואקצר ודוק:

**ועוי"ל** דהנה כי לעיל מדברי התוס' במ"ע דכיון דעירב לרוח אחרת אף דלא קנה עקר דעתי' מביתי' וא"כ ל"ה סתרי כיון דעקר ביתו ע"כ עקר דעתי' אולם י"ל דאי עיקר עירוב ברגל ל"ש דעקר דעתי' ומביתתו ומהכיח עירובו לצד אחר וכן ראיתי בשיטה"ק או"ח וא"כ י"ל לפי דאמרינן בעירובין כ"א דר"כ אמר דלר"י עיקר עירוב ברגל ואי עני ואי עשיר ולר"מ עיקר עירוב בפת ולעני אקולי' גבי' רבנן וא"כ לפי"ז לר"י שוב הוי תרתי דסתרי וי"ל דס"ל התומין דרבנן משא"כ אליבא דר"מ ולכן מקשינן דלימא לי' תנא איו הוא לר"כ לשיטתי' ועי' בדף כ"ב במשנה דמי שילא לילך בעיר שמערבין בה והחזירו חברו דלר"י הוא מותר לילך ועי' בגי' שם וברש"י בבי' לבונות וקלרתי והבן וכן י"ל דזה תלוי אי חפצי הפקר קונין שביתה ל"ש לומר דעקר דעתי' אולם בעירובין ל"ז בהא דר"י אומר נותן אדם חבית לחברו והברו לחברו אפילו חוץ לתחום אמרו לו לא תהלך זו יותר מרגלי בעלי' ופריך ול"ל לר"י הבהמה והכלים כרגלי הבעלים ותי' ר"א דהכא בחבית דהפקר ומיס דהפקר עסקינן ומאן אמרו לו ר"י בן נורי הוא דאמר חפצי הפקר קונין שביתה ומשמע דלר"י חפצי הפקר אינן קונין שביתה וכמדומה דמלאתי כן בשיטה"ק אמנם אפילו לר"י ב"ן היכא דאית לי' בעלים לא קונין שביתה כבעירובין מ"ז בחפצי עכו"ם וכן י"ל בכאן דעירב בפת גרע וכעין דאמרינן בב"מ ט' כיון דכפיל' בכפילה ניחא דליקני וכן י"ל לפי"ז בומש"ל בעירב ברגל דכאן גרע כיון דגלי אדעתי' דרוצה לערב בפת ודוק:

## סי' כו.

ידבר קצת בקיצור בענין חמ"א ובדיקהאן איסור וביטול והשביתו ובחמץ של הקדש ובהענינים המסתעפים:

(א) **בפסחים** כ"ט והדר בי' רבא"י מההוא דתניא האוכל חמץ של הקדש במועד מעל וי"א לא מעל מאן י"א אר"י רנב"ה"ק הוא וכו' רבא"י אמר דכ"ע דבר הגל"מ כממ"ד והכא בפלוגתא דר"י ור"ש קמפלגי מ"ד לא מעל כר"י ומ"ד מעל כר"ש והא רבא"י וכו' ובתוס' תמהו מחולין ד' בהמלך של עובדי עבירה לאחה"פ מותר מיד מפני שמחליפים והכא מסקינן דלר"י אסור לאחה"פ ולכאורה נראה ונקדים דהנה רש"י ז"ל כ' דלכן מעל דס"ל כר"ש דמותר לאחה"פ והו"ל גורל"מ ובמהרש"א הק' דאמאי לא פי' דס"ל כריה"ג דחמץ בפסח מותר בהנאה ויכול הגזבר למכור לישראל להסיקו תחת תבשילו ונראה דהנה נודע קו' המפורשים הא כאן שייך לומר מדאגבה מעל ומתחייב בנפשו ל"ה עד שעת אכילה אמנם בתפלאה תי' דהא מדאגבה ג"כ עובר אב"י כדפסק הרמב"ם ז"ל בקנה חמץ בפסח דלוקה וח"מ סוגין פטורין מתשלומין ומלקות דב"י פוטרו אולם אי ב"י הוי להכל"ע כבפסחים ל"ה הא לא פוטרו וכ"כ אמנם הא איכא בי לאוי ב"י וב"מ"ל ולא אתי חד עשה ועקר כברים תמורה אמנם אכתי קשה דהנה הא דאגבהה החמץ הא ל"ה עוד שלו לגמרי ורק מלד קבלת אחריות הוא דהמון אליבא דכ"ע עובר כבפסחים ו' בעירו חמירא דב"ח כיון וכו' והנה נודע מגדולי המפרשים דלמאן דס"ל דהגל"מ לאו כממ"ד ורק בחמץ משום דגלי הקרא דלא ימלא איכו עובר אבל יראה רק אב"י דגלי קרא וא"כ שוב הא ליכא רק ב"י ושוב הוי להכל"ע אמנם לר"ש דס"ל בכל דהגל"מ כממ"ד ולדידי' לא בעי ההדוש בחמץ כדברי הט"ז או"ח ס' ת"מ וא"כ שפיר לדידי' שייך דלוקין אב"י ולכן פרש"י דכאן אזיל אליבא דר"ש ולדידי' שייך הברייתא דמ"ד ל"מ ג"כ אמנם לפי"ז הא לריה"ג בידאי הוי ממון כיון דשרי להכות אולם יתיישב בזה קו' הפנ"י לחך לשכא דר"א בר רבא משמי' דר"י דפליגי אי דהגל"מ כממ"ד היך מלינו דהגל"מ כממ"ד כזה הוא בכל הש"ס הא כאן להקדש ממון גמור הוא דיכול להשהותו לאחר הפסח וכי יאכל שלא וחדי וכן קשה הא בחמץ אפילו אליבא דמ"ד לכממ"ד גלי קרא ולהכ"ל י"ל הפ"י דקאי אאקוותא ראשונה דפליגי בפלוגתא דרנב"ה"ק אולם אכתי מעל מדאגבה וע"כ דאיכא ב"י אולם הא להכל"ע אמנם זה תלוי אי בשאר דברים גרל"מ כממ"ד כהכ"ל ודוק וכנון:

(ג) **או** י"ל דהנה המפורשים הקי' איך חל איסור חמץ אהקדש הקדוש ע"י הפלאה וא"י דחל בכולל הא הוי קל על חמור דהא בהקדש חייב אפילו פחות מכזית ורק סו"פ כבפסחים ל"ב ולר"ש דכ"ם למכות הא לדידי' בלא"ה הוי קצ"א דתנן לאחה"פ מותר אמנם י"ל דמוסיף ב"י אולם לשיטת התוס' בחולין דהכא לא מוסיף ובלא"מ פ"ה מהלי' מ"א משום דאין לוקין וא"כ הא ב"י הוי להכל"ע וא"כ הא אב"י אין לוקין דהוי להכל"ע אולם להכ"ל הא איכא תרי לאוין ואף דכאן לא עבר אב"י אולם הא אגבי' אמנם זה רק לר"ש דבעלמא ס"ל דהגל"מ כממ"ג הוא כהכ"ל עוי"ל לפי שיטת הכוב"ק סי' י"ט ועי' רש"י ב"ק כ"ט ובכוב"ת סי' ל"א ובמהרש"א פסחים כ"ח דלר"ש אב"י א"ע רק בפסח ועשה דתשביתו עובר בע"פ ג"כ וכי המפרשים דלפי"ז הוי ב"י לאו שקדמו עשה ולוקין כבמכות בסוגיא דבטול"ב ולכן דלדידי' שפיר הוי מוסיף והנה יתפרש בזה הירושלמי כ"ש אית תנאי תני לא יראה לך רואה את לגבוה ואית תנא תנא אין את רואה לגבוה וכו' תפטר בקדשים שחייבים באחריות כר"ש ובריטב"א בהילכות בכורות תמה דלמאי דוקא לר"ש הא בחמץ אליבא דכ"ע גורל"מ כממ"ד ולהכ"ל הפי' דהא כי דאין איסור חמץ חל כלל ורק משום ב"י אולם הא הוי להכל"ע ולר"ש כיחא כהכ"ל ולכן אמר כר"ש ולדידי' שפיר חל איסור חמץ כהכ"ל ועי"ל בספרי ס"ח ודוק:

(ג) **והנה** לכאורה י"ל עוד דהנה במנחות כ"ד פליגי בכזית איסור שנתפח או שלמקה אי משתערין כמות שהן או לכמות שהן ושם אמר רבה כל היכי דמעיקרא הוה בי' והשתא לית בי' הא לית בי' וכו' כי פליגי כגון שהי' בו כשיעור ולמק וחזר ותפח דמ"ש יש דיחוי באיסורין וכו' ובעיוני ברבינו הרמב"ם ז"ל פ"ד מה"ל מו"א נתקשיתי מאוד בדבריו דבהלכה ו' כי כזית חלב ודם וכו"פ שהניחן בחמה אין חייבין כרת הניחן בגשמים ונתפחו חזרו לכמות שהן ומשמע דבעינן דוקא שהי' בו מעיקרא כשיעור ונלמק ואח"כ נתפח ומשום דאין דחוי באיסורין אבל לא אי לא הי' בו מעיקרא ובהל' י' כי בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעט משערין כמות שהן ומשמע אפילו לא הי' בו מעיקרא ופסק כלשון ראשון ולא כי דהוא רק דרבנן והי' תמוה לי מאוד וזיכותי בספרים ומלאתי להרב בקרן אורה ומנחות הרגים קלת בזה והביא דברי רבינו בפי' ממו"א דכי דהוא דרבנן וכן דקדקתי דלמאי בה"ו לייר האיך הי' המעוט ולא בה"י והי' כלע"ד כיון דעיקר הענין בכאן הוא כיון דלא הי' בו כשיעור כדחה מעיקרא י"ל דהענין דחוי חייל רק היכי דראה אותו מעיקרא בעת שהי' חסר וא"י כאומר דכל איסור תורה הוי אקורי חפלא וא"כ כדחה מהשיעור ואח"כ ראה אותו בעת שנשלם שייך לומר דחוי ובפרט לדברי הרמב"ם בפהמ"ש פ"ג דטהרות דכי דלא נכיע לרפיון החלקים והתעבות ורק דנשאר בשיעורו עתה וא"כ אמאי במעיקרא לית בי' רק דרבנן אמנם הטעם כיון דכדחה וזה ל"ש רק בראה מעיקרא והי' כ"מ בעת שראה אבל אי מעיקרא בעת שנתמעט לא ידע כלל ורק דראה בעת שנשלם ל"ש כלל ענין דחוי והוא כעין דברי המ"ג בפ"ב ומ"ש ה"כ דבקבוע לא דכין רק באיכא כ"מ וכן לענין חזקה וכן הא דאמרינן דידיעה גורם הבטול עי' ירושלמי פ"ב דערלה ובר"ש חולין בגה"כ ובסוגיא דזבחים ק"ד ויש להסביר קלת לפי"ז הא דכראה וכדחה גרע מדיחוי מעיקרא כיון דבליכא כ"מ לא דכין ולכן בכדחה מעיקרא ל"א משא"כ בכראה וכדחה דמעיקרא הי' ראוי ועי' תוס' יומא ס"ד ד"ה לא אתחזי כלל ואקלר דאכ"מ וראה בדקדוק לשונו ז"ל כל היכא דמעיקרא לא הוה בי' ולא אמר דמעיקרא לית בי' כדאמר והשתא לית בי' דמלשון זה משמע דידע דלא הוה בי' וכדפרש"י ז"ל אלשון הקושיא בש"ס הוה בי' דהפי' דמעיין בי' וה"כ כן ולכן כיחא דברי הרמב"ם דבה"ו

כי דהניחן בחמה ונתמעט והניחן בגשמים ונתפח והיינו דידע בעת המעוט כיון דראה לכן בעינן דוקא דהי' מעיקרא כשיעור ובה"י כי סתם בשר העגל שנתפח והיינו דלא ידע מקודם ול"ש דחוי לכן פסק סתם דמשתערין כמות שהן ויל"ע וקלרתי ודוק היטב וכנון:

(ד) **ובש"ם** כריתות באמרו לו בי' אכלת חלב דלרבנן פטור דומה אם ירלה לומר מזיד הייתי ובתוס' הקי' הא אתמע"ר ולהכ"ל הא נשכחת בכזית חלב שנתפח ומעיקרא לא הי' השיעור ולפי"ז לדידי' חייב ול"ש דהוי אפילו בידע כיון דהי' סבור דשומן הוא והתר ול"ש איסור וליכא כ"מ לדידי' ול"ש דחוי ודמיון קלת לדברי הרמב"ם בפ"י מאיסורי מזבח ה"ו בני החג שנטמאו ואח"כ הסיקן ואח"כ הקדישן כשרים ול"ש דחוי משא"כ בהקדישן ואח"כ הסיקן כדחו והסברא דדחוי ל"ש בעודו חולין שידחה אלאחר הקדישן וכעין זה בלל"א פסחים כ"ד לענין קרבן וה"כ בעת שסבר שומן הוא ל"ש דכדחה והנה ידיעת חברו ל"מ לדידי' וכאיבעיא דהירושלמי אי ידיעת חברו מועיל גבי בטול וכסברת הרמב"ן בגיטין ס"ד לענין חזקה דלא אוקמינן למאן דלא דכין וא"כ יכול לומר מזיד הייתי והיינו דידע שהוא חלב וכדחה לדידי' ג"כ וממילא לא מע"ר וא"י דלפי"ז בלא"ה פטור מחטאת כיון דבחטאת בעינן שיהא שב מידיעתו וכאן אי הי' מזיד ונודע הא ל"ה בכלל איסור כיון דכדחה אולם לשיטת המפורשים דאפילו אי שב משום איסור דרבנן הוי ג"כ איכו שמיד"ע הא כאן עכ"פ איסור דח"ש איכא עי' תוס' שבועות כ"ג אי איסור חל אח"ש וא"י דהא במנחות שם אמרינן דהוא פלוגתא דר"מ ור"י בשאור בודה להן מתוכן וכאן סתם בר פלוגתא דר"מ הוא ר"י אולם עי' בתוס' שם דלא פליגי בזה ובפרט לפמש"ל [והנה במק"א תרלתי לקו' התוס' דשם דומה כ"מ בהא דלר"מ שכים נחייבין אותו קרבן הא חייבי חטאות אין ממשכנין ותרלתי לדברי הש"ס פ"ק דזבחים דחטאת ששחטה על מי שאינו מחויב ל"ה שיכוי בעלים משום דבעינן עליו דומיא דידי' וא"כ כ"מ אי שוחט לשם א"ש זה דלר"מ הוי ש"ב ופסול ומלאתי אחר כמה מובא זה ומי' שיבת ליון ונהכהתי וא"כ י"ל לכאורה כיון דלדברי העדים דידעו דהי' חלב וא"י הוא ידע הי' ג"כ פטור ל"ה מחויב כפרה כמותו דלבעל החטאת דידע ל"ה לריך להביא אולם יש לדחות זה] והנה י"ל לפי"ז דר"מ לשיטתו לא משכחת כן ולכן לדידי' א"א לומר מזיד הייתי דא"א ומע"י דהנה י"ל דזה אי בכתפח אסור זה רק אי אזלינן בתר הבאת גרון משא"כ אי אזלינן בתר הכמ"ע עי' חולין ק"ג ובהתפחה ליכא מילו מעיים וכ"כ וכן משמע מהרמב"ם פי"ד ממו"א דפי' קודם דאזלינן אחר הכמ"ע וא"כ כי דבתפח הוי רק דרבנן וא"כ לר"מ י"ל דאזיל בתר הכמ"ע דהוא ס"ל כטל"פ ג"כ אסור ואף דליכא טעם ובחת"ם בחידושיו כי דלמאן דחייב בשלכ"א כיון דהכמ"ע עכ"פ איכא וה"ה בכטל"פ וא"כ לר"מ לשיטתי' שפיר מציאן אותו לידי קרבן אמכם זה דוקא להכך שיטות דבמקום דלא כפסול לעדות אמע"ר כדברי הכוב"ת אה"ע סי' קכ"ו ובש"ס ל"ז ז' פ"ה ודברתי מזה במק"א ואקלר כעת:

**נחזור** לסוגיא דפסחים דלפי"ז י"ל דכאן שפיר חל איסור חמץ אהקדש דמיירי בכזית שנתפח ע"י החמץ ואח"ש חל איסורא כתוס' שבועות והוה לא ידע מעיקרא ואף דידע י"ל כיון דלאחר דלא ידע חל הוי מוסיף לדידי' ג"כ כדברי הרמב"ם אולם לכאורה י"ל דזה תלוי בפלוגתא דב"ב ע"ט אי מועלין בגדולין וכאן הוי הקדש מעלמו ועי' קל"ה ל"ז ס"ר ולכאורה י"ל לפי"ז בקלה"א אקוותא דראב"י דפליגו בפלוגתא דר"ש ורבנן היינו לשיטתם דב"ב ע"ט אי מועלין בגדולין אולם שם דאב"ש הוא אמנם יש לכוון לכאורה בזה לשון רש"י בהא דכי כאן כר"ש ובמהרש"א הקי' דלא פי' כריה"ג ולהכ"ל כיון דכאן ע"כ אזיל אליבא דראב"ש דמועלי' בגדולין ומסתמא ס"ל כר"ש אביו וכן הברייתא וניחא הקו' בזה

בזה

במאי דחל איסור חמץ אף דכולל הוא הא כולל בקע"ח לא חל כבתוס' יבמות ל"ג ד"ה אמר ודוק :

(ה) **והנה** בתוס' יבמות שם הביאו ראי' דכולל בקע"ח ל"ח מהא דפריך אי בהבערה הא ללאו יצאתה ותמהו דאטו לא מכי לאו גרידי והא זר שאכל קודם מליקה יוכיח ות' דבכאן בלאו לא חל האיסור זרות הקודם דהוא במיתה דהוי כולל בקע"ח כיון דהוי רק בלאו ע"כ ולכאורה י"ל ע"ד הפלפול דהנה הגאון ר' בערים חתנו של פ"י הקשה לפי דברי התוס' הנ"ל דא"כ לפי דמוקמינן אח"כ בשחיטת פרו של כה"ג ובכה"ד שזר אכלו תהדר קו' התוס' לדוכתא דאטו לא מכי לאוי ול"ש תרולם דהוי כולל בקע"ח בזה דהא בכה"ד החיוב דזרות דידי' מתחיל בסמוך לעבודת היום דבלילה הא מקטיר אברי התמיד דכותרו דמשלה בהן האור ואיסור דשבת קדים בשאר מלאכות דהא לפי דאוקי בכה"ד וזר אכלו קי' הא הוי ב"א ולמאי דאותב ב"ק הכל מודים וע"כ משום דשבת קדים בכל שבתות השנה ואיסור זר הוא רק מעבודת היום וא"כ הדק"ל דאטו לא מכי לאוי ותרולם ל"ש דהא בכה"ד איסור שבת קדם הרות חמור ע"ש בקונטרסו לכולל והוא קו' כפלאה וקיים דלריך נגר ובר נגר דלפריקנה ולכאורה י"ל דהנה בקו' התוס' דאטו ל"מ לאוי י"ל דהא קי' בכאן הא הוי מקלקל כיון דמחלל העבודה אמנם הא מקלקל בהבערה חייב כבשבת ק"ו וא"כ לדברי התוס' דשם וביבמות ו' דלמאן דס"ל הבערה ללאו יצאה לא ידעינן מקלקל בהבערה דהא אלטריך ללאו וא"כ י"ל הפי' בכאן הא אמר ר"י הבערה ללי' ושוב קי' דהוי מקלקל וא"כ ל"ק קו' התוס' ול"ל לתרולם משום דהוי כולל בקע"ח ול"ק קו' הנ"ל וליכא ראי' דכולל באיסור קל ל"ח אמנם אכתי ק' לדברי התוס' ב"ק ל"ד ד"ה חובל דהק' דאף אי מקלקל חייב הא בעינן מלאכה"ל וח' או דהא יתכא ל"ב לל"ג או דמשכחת במבעיר בא"ה"כ שסבור שיבשל בו וא"כ לפי"ז כאן דמחלל העבודה הא הוי אלל"ג אמנם לדברי התוס' בזילה י"ג ופסחים מ"ו בהמבשל גה"כ הוי ל"ק שדעתו של זה לאוכל ה"כ הוא סבר דלא מחלל עבודה אמנם כשבאכו לזה הא שוב ל"ק כלל דהוי מקלקל דה"ה די"ל ת' זה לענין מקלקל כיון דלדעתו הוי תקון וע' שבת ק"ה בקריעה וא"כ שוב הפי' בדברי הש"ס בפשוט וק' קו' הנ"ל והנה אף לדעת לל"ח שם דהא דע"י דעתו של זה חשוב ל"ק דוקא שם דחזינן דאכלו אח"כ אולם לפי קושיא הנ"ל ע"כ ל"ל דדעתו לאוד ג"כ מהכי וא"כ ה"ה לענין מקלקל וע' תוס' שבת ק"ו דלר"ש לענין לל"ג הוי תקון מלוה לל"ג ולא לענין מקלקל ואקלר וא"כ שוב ק' קו' התוס' :

(ו) **אמנם** כראה לאחר דמוקי בפרו של אהרן ופריך אי הכי מאי אריא זר ולכאורה קשה הא בשבת ע"ג אמרינן דאיכא בשוחט מלאכת לביעה ורק משום דאין לביעה באוכלין וכודע המ"ל בפי"א מה"ש דבקרבן מוסף דכליל שייך מלאכת לביעה וא"כ בפר הנשרף לחייב משום לובע ג"כ אולם י"ל דהוי דבשאה"מ כיון דלא מתכוין ללביעה וע"ש בגי' במאי כיחא לי' אמנם אכתי י"ל דפ"ר הוא דהא בחולין השוחט ולא יצא דם כשירה אולם בקדשים דלדם הוא לריך הא הוי פ"ר וא"כ לחייב משום לובע ג"כ וא"כ ק' לפי"ז מאי פריך דמאי אריא זר אפילו כה"ד לשיטת הערוך בתוס' יומא ל"ד דפ"ר דלא כיחא לי' מותר והביא משבת ק"ג ל"ל דעביד באר׳עא דחברי' וא"כ הא בחולין ת"א אמרינן כיון דקניא לי' לכפרה כדידי' דמי והכהנים הא נתכפרו בפר של אהרן וא"כ לפי"ז בכה"ד הא שייך עוד החיוב דלביעה משא"כ בזר וי"ל דלכן אשמעינן כה"ד דאל"כ הוי חייב ג' ומאי הקשו חה קושיא כלה אמנם יש לייסב דשפיר הקי' דהא קי' ג"כ בשוחט הא הוי מקלקל אולם הא מקלקל בחבורה חייב כבשבת ק"ו וא"כ ממילא ליכא לחייב כאן משום לביעה דהא בלביעה פטור משום מקלקל אמנם לפי"ז הא קי' דהוי מלשאלל"ג וע"כ ל"ל כתרן הנ"ל דלפי דעתו מהני אמנם לפי זה הא שוב ל"ה לענין לביעה ג"כ מקלקל ‧וע"כ ל"ל לפי המסקנא דלענין מקלקל ל"א סברא זו וכדברי הלל"ח הנ"ל וכמו לענין תקון מלוה דלר"ש מקלקל הוי ומ"מ הוי מלאכה הלל"ג וממילא ל"ק כלל קו' התוס' דשוב י"ל כהפי' הא' הנ"ל וי"ל עוד בכאן וקלרתי והוא ע"ד הפלפול ובחי' פלפלתי בסוגיא זו וזה שייך קלת לענינו וא"כ לפי"ז שוב ליכא ראי' דבקל ע"ח ל"ח בכולל למש"ל אמנם בתוס' הביאו עוד שם ראי' מחולין ק"א ע"ש וא"כ לפי"ז הדק"ל קי' בכאן האיך חל איסור חמץ אהקדש :

(ז) **והנה** י"ל עוד בהא דבפרש"י ז"ל כר"ם דהכה י"ל דמשכחת איסור חמץ והקדש בב"א כגון דהקדים בעודו שיאור דר"י בהכספת פנים שיהא שיהוא ההקדש עד שיהא קרני חגבים עי' בפסחים מ"ח ובחולין כ"ג ובנדרים כ"ט והבן או בגוונא אחריני שיהא בב"א וא"כ י"ל דלכן פרש"י כר"ם דהא נודע קו' התוס' רי"ד בכל איסור ב"א נימא כל שאינו בזה אח"ז בב"א אינו ותרן דהי מכייהו נפקת והוכיחו מזה דהיכי דאיסור אי אלים זה חל כיון דל"ש הא מכייהו מפקת וע"ל בספרי ס"ח אות א' דבר נחמד בפי' הש"ס דכריתות כ"ג וא"כ ל"ש כאן ב"א דהא אי בקדש החמן לחול הקדש אף דכאן אינו ברשותו להקדיש בלא"ה מ"מ ההקדש אלים או בע"פ לאחר שש דכי הטב"י דלר"ש א"ע בב"י ולהבעה"מ באכילה מקיים תשביתו ל"ה כ"כ אבר"ם וע' ל"ז ז"ל בא"מ כ"ח ובקלות אולם לר"ם דל"ל כולל ומוסיף ל"ש תו לומר כן דההקדש הוי כולל ומוסיף אמנם זה יש לדחות בקל ועוד דאפילו לר"ם הא בקדשים גלי קרא דאתע"א וא"כ שוב רק הקדש חל :

(ח) **איברא** דבחי' לחולין י"ז כתבתי דבר נכון בישוב דברי הרמב"ם בה"ל מלבים דפסק דבמדבר הותר בשר נחירה ואסור בשר תאוה והוא דלא כר"י ודלא כר"ע להש"ם הנ"ל וכתבתי דהא באמת הקשו בתוס' שם מכ"ל דפליגי דילמא לר"ע אסור ג"כ בשר תאוה ומר אמר חדא ומר אמר חדא אמנם י"ל לדברי הש"ם יבמות ל"ג ואלו מליקה שיירה וכו' דאיסור ב"א חמור מכולל ולפי דברי הש"ם חולין ק"א דר"ע ל"ל איסור ב"א וא"ח ע"ש גביעה מלאכה בשבת ויה"כ ובפרש"י וא"כ אי בשר תאוה אסור לר"ע האיך חל אח"כ כרת דש"ח אף דחמור הא ר"ע אפילו ב"א ל"ל וע' תוס' שבועות כ"ג אמנם הא בכריתות כ"ג אמרינן דבקדשים גלי קרא דאתע"א מדחייל איסור מעילה אחלב ואפילו למ"ד אאתע"א ולהתרן הש"ם דשם דמיירי בולדות קדשים חל ב"א אליבא דכ"ע וע' תוס' חולין ק"א ד"ה תו"ל אולם אכתי יש לעורר דהכה לכאורה קשה לשיטת הבה"ג מובא בהגהות מל"מ פי"ג מהל' שגגות בטעם דאיסור חלב להדיוט כיון שכפרש לגבוה להקריב האיסורין ולכן לא אסרה תורה אלא חלב זה שקרב ע"ג מזבח וכ"כ בב"י בטור יו"ד סי' ס"ד ע"ש וא"כ שוב ל"ש לומר דלא יחול איסור מעילה והקדש אחלב דאדרבה מטעם זה אסור לגבוה ואי בטיל המשובב בטיל הסיבה אמנם בלח"מ בפ"ו ממ"א הקשה על הרמב"ם במעשה"ק דפסק דבכלל האמורין חלב הקיבה ג"כ והא קימ"ל כר"ע דהכא אכלי לה וע' חולין מ"ט פלוגתא דר"י ור"ע אי מרבינן חלב שע"ג הדקין או ע"ג הקרב והלכה כר"ע מחברו ובהגהות מל"מ שם ת' דהרמב"ם ס"ל כהרמב"ן דאיסורא דחלב אינו תלוי בשביל הקרבה וא"כ להרמב"ם הא שוב י"ל דלא פליגו והוכחתי בכתובים ע"ד הפלפול דלר"מ מרה דשמעתא דחולין תלוי

זה

זה בזה ועי' חולין ע"ה בפלוגתא דר"י ור"ל אי חדשים ואוירא גרמי ובהא דאצטריך למעט חלב שליל להקרבה ואכמ"ל וא"כ אליבא דרמב"ם הא ליכא ראי' דפליגי ואי דא"כ האיך לר"ע חל ש"א אאיסור דבשר תאוה דהא י"ל דבקדשים גלי קרא ול"ש לומר דליכא ראי' כיון דעיקר איסורא דחלב הוא בשביל הקרבה לשיטתי' ועי' היטב בסוגיא בחולין מ"ט בהא דאפכן ר"ע לר"י בחלב שעל הקיבה ובתיבת קרוס ונקלף ובמל"מ הנ"ל ואקצר ודוק כי הוא נכון:

(ט) **ובד"א** חוץ לעניננו יש לתרץ עוד דברי הרמב"ם חוץ דהנה בתוס' הק' דילמא לא פליגי ותירצו דאי לר"ע מתסר בשר תאוה האיך הותרה בשר נחירה דבקדשים אליבא דכ"ע בעי שחיטה אולם אכתי יש לומר לפי דבעי ר"א בחולין ע"ד בהוסיע ידו למעי בהמה ושחט בן ע' חי מהו ותבעיא לרבנן ג"כ משום דארבעה סמנין אכשר בי' רחמנא ע"ש ובפלתי' סי' י"ד כי דכפשטה איבעיא ומוכח כן מתוס' בילה וע"ש וא"כ הא משכחת נחירה בבן ט' חי ויוסיע ידו למעי בהמה דהא לא רהוי עוד לקרבן בפ"ע בעודה במעי בהמה ומו משכחת התר בשר נחירה וי"ל דמר א"ח ומא"ח ולא פליגי אולם י"ל דלר"י דהוא מרה דשמעתא דחולין לשיטתי' בתמורה י"א אזיל דבעי מכי' אבי' מר"י היא שלמים וולדה חולין למ"ד ולדות קדשים בהווייתן הם קדושים ושחטה בעזרה מהו ופשיט לי' דמי קרינן בי' כי ירחק ממך המקום וזבחת ובגו"ש אחרון הקשה לבעיא דר"א הנ"ל דיכול לשחוט להוסיע ידו למעי בהמה וא"כ הא קרינן בי' כי ירחק דהא יכול לשחוט בחוץ הולד וע"כ דלדידי' אסור בה"ג ולא כפשטה האיבעיא וא"כ לפי"ז לא משכי נחירה כיון דלאו ד' סמנים אכשר בה ועיקר תליא בשחיטת האם וה"ה בנחירה וכמו דלדידן בנשחט האם הב"פ לא בעי נחירה מלבד שיטת הר"י בשטמ"ק ב"ק מ"א לחד ת' בעי ב"פ נחירה וא"כ ה"ה דל"מ נחירת הבן ט' חי כלל בעודה במעי בהמה לר"י לשיטתי' ולכן ע"כ ל"ל דפליגי אבל לשיטת הרמב"ם ולדידן דכפשטה האבעיא י"ל דלא פליגי וקצרתי ודוק וגם זה נכון:

(י) **נחזור** לסוגיא הכא י"ל עוד בהא דפרש"י ז"ל דאתיא אליבא דר"ש לפי דברי הנובי"ת דהיכי דבלא"ה אבר"ש ל"ש ב"י כיון דב"י גופה בע"כ אוקמי רחמנא ברשותי' ולכן באיכא עוד איסור אחר א"ע וכעין זה בפמ"ג בחמץ של כה"כ ועי"ל בספרי ס' ח"י בפי' הירושלמי עד"ז וא"כ כאן הא בלא"ה אבר"ש משום הקדש וכן לפי"ז ל"ש לומר דיחול חמץ אהקדש משום ב"י כיון דלא חל ב"י וממילא ליכא איסור חמץ אמנם י"ל דלר"ש דס"ל דחמץ שעעה"פ מותר בהנאה ולדידי' כ' המפורשים ועי' שאג"א דל"ל לומר דבע"כ אוקמי רחמנא ברשותי' כיון דס"ל דבר הגל"מ כממ"ג הוא וא"כ לדידי' ברשותו הוא שפיר וא"כ חל איסורא דחמץ שפיר ועי"ל ס"א ולכן שפיר פרש"י דכר"ש אולם לפי"ז לריה"ג בודאי שייך לומר כן כיון דסרי לגמרי בהנאה אמנם יתיישב לפי"ז קו' הפנ"י דהאיך שייך כאן בהקדש דבהגל"מ דהא ממון גמור הוא ואי דכאן איתא בעין ול"א דבהגל"מ וכדברי הנ"ל ועי' קצוה"ח ל"ז ס' שפ"ו אמנם הא בפסחים ו' ליכא דאמרי באיתא בעין אמרינן ג"כ דבהגל"מ ועי"ל בספרי ס' ז' שדברתי מזה ולהנ"ל נכון ודוק:

(יא) **ולפי"ז** כדבר קלת מקושיית התוס' בהא דכאן הדר בי' רא"ב"י ובחולין די אמרינן דממלן של ע"ע מותר דהנה יש להקשות לפי הנ"ל דהנה לכאורה קשה מנא ידעינן דהדר בי' מדמוקי פלוגתייהו בדר"י ור"ש דהא לכאורה קשה לשיטת הבעה"מ דמקיים תשביתו באכילת חמץ למ"ד דחמץ מן הכקברין וא"כ י"ל דפליגי בזה דאי מקיים מצוה לכן לא מעל דהוי טעה בדב"מ ועשה מצוה כבש"ס סוכה מ"ב בעולת העוף שנמלאת בין האגפיים וסבור דחטאת העוף הוא ואכלו פטור משום טעה בדב"מ ועשה מצוה וכבפסחים ע"ב וכאן הא במעילה הוי שוגג והנה לכאורה י"ל דטעה בדב"מ לא פטור רק מחטאת דבעינן ידיעה וחטא אבל לא במעילה כיון דאין מעילה אלא שינוי כבש"ק מעילה וכאן ש"ס הוליאו ההקדש לחולין ובפרט לדברי התוס' יומא פ"א ומנחות ס"ע בזר שבלע זיפין של"ת ועי' תוס' כתובות ל' ואף דכאן מיירי בהקדש בה"ב ול"ש קברת התוס' אמנם הא ילויר בחמץ דלחמי תודה ועי' פנ"י כאן וכן י"ל לדברי הש"ס פסחים ל"ג דבמעילה אם נתכוין להתחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה שמעל משא"כ בשאר מלות וכן אמריכן דמתעסק ג"כ חייב דבהוסיע ידו לכלי ליטול חפץ וסך בשמן של קודש דמעל וברש"י הטעם דחטאה בשגגה כ"ד כתיב וא"כ לפי"ז י"ל דה"ה בטעה בדב"מ ג"כ מועל דחטא כ"ד הוא ויסולק לפי"ז קו' המפורשים בר"ה דף כ"ח בתוקע בשופר של עולה דמעל הא הוי טעה בדב"מ עי' טעה"מ ולהנ"ל נכון ויסולק ג"כ לפי"ז מה דראיתי מקשין בש"ס מעילה י"ט בשיכה מקודש לקודש כגון ששקל שקלו והביא חטוא"ם מן ההקדש מעל הא הוי טעה בדב"מ ולהנ"ל נכון וכן ראיתי לחלק בין חטאת למעילה דבמעילה ל"ב שב מידיעתו ויסולק לפי"ז מה שהקשו בסוגיין באוכל חמץ של הקדש ולשיטת רש"י בחמץ הוי מזיד ורק במעילה שוגג הא ל"ה שמיד"ע ועי' שבת ל"ג ולהנ"ל נכון אמנם יל"ע בכלל זה:

**וא"כ** לפי"ז י"ל דפליגי אי חמץ הוי מן הנקברין או מן הנשרפין ולא מקיים המלוה אולם הא הבעה"מ לא כ"כ רק בע"פ ולא בפסח והנה אף דבפסח י"ל דהכי דלכתחילה אסור אבל בדיעבד קיים המלוה אולם בפסח הוי מהב"ע ואפילו לשיטת התוס' סוכה ט' דמהב"ע דרבנן י"ל דזה רק באיסור לאו דהנה הסברא י"ל כיון דהי' מכוין לעשות המלוה הוי לענין עבירה כשוגג ול"ה עבירה כלל וזה דוקא באיסור לאו אבל באיסור כרת הא החמירה תורה בשוגג נ"כ להביא חטאת י"ל דמהב"ע דאורייתא ואכמ"ל. אמנם הא מליכו בפסחים ו' הלשון מועד בע"פ ג"כ ע"ש:

(יב) **והנה** לכאורה י"ל דכאן בעשה דהשבתה ל"ש מהב"ע לפי דברי המנ"ח שהאריך לענין עשה דהשבתה דלא הוי עשה בקום ועשה רק בשוא"ת כמו עשה דשבתון כיון דס"ם החמץ מושבת וע"ש דכתב לענין שיהי' להכל"ע דכאן ל"ש עשה ורק אי החמץ מושבת וכ' המפורשים לפי"ז דמקיים עשה דהשבתה אפילו ע"י נכרי כיון דס"ם מושבת החמץ דלא כהחח"ם וכעין דברי המחכ"א לענין מעקה ע"י נכרי ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל לפי דחידש המנ"ח ביסוב קו' התוס' בסוכה ט' דל"ל למעט גזול ת"ל דה"ל מלהב"ע דמהב"ע ל"ש אלא במלוה החיובית ולא במלוה שליליית כגון בסוכה דהמלוה הוא כשאוכל לא יאכל חוץ לסוכה אבל לא חיובית שיאכל בסוכה וא"כ מה לי דהי' בהמלוה עבירה ס"ס לא אכיל חוץ לסוכה ע"ש והוא כלל חדש ויובן יותר לשיטת הירושלמי פ"א דביכורים ה"ב דלא פסול מהב"ע רק היכי דבא לרלות ולכן אף לדידן דבשאר מלות ג"כ פוסל מהב"ע כדברי הריטב"א בסוכה מ"א זה רק במלוה חיוביית הוי כבא לרלות כיון דהחיוב עליו לעשות המלוה וכל מלוה חיוביית הוי כבא לרלות אבל לא במלוה של שליליית ובמנק"א כתבתי בזה להבין שיטת לא ורבנן בסוכה כ"ז דר"א ס"ל דא"י בסוכה שאולה דכתיב חג הסכות תעשה לך משלך ורבנן ס"ל לך למעוטי גזולה ובאיזה סברא נחלקו ולהנ"ל יובן דהא התוס' הק' ל"ל לך למעוטי גזולה ת"ל דהוי מלהב"ע אולם הבאתי דבמלוה שליליית אינו פוסל מלהב"ע ובסוכה הא לא מחויב לאכול בסוכה ולילה ראשונה דמחויב לאכול פת הוא משום יו"ט אמנם לר"א דס"ל שם

דיי"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה ואף דבש"ס בש אמרינן דהדר ר"א אולם בתוס' הביאו הירושלמי דלדידי' צריך לכתחילה לאכול י"ד סעודות וא"כ לדידי' המצוה כמצוה חיובית ולכן ל"ב לך למעוטי גזולה ומוכח מכי' דא"י בסוכה שאולה אבל לרבנן שפיר בעינן לגזול ובחי' פלפלתי לפי"ז בסוגיא דמנחות מ"ג דלילית א"ל ברכה וכתבתי דלפי"ז ל"ש בלילית ג"כ מהב"ע ובפרט לדברי המרדכי בנפסקה הלילית בשבת דא"ל להסיר דלא אמרה תורה דיעשה לילית רק דאי יש לו בגד בארבע כנפות יעשה לילית ע"ש ובט"ז ה"ל ואכ"מ וא"כ לפי"ז י"ל דה"ה בעשה דתשביתו אינו פוסל מהב"ע כיון דעיקר העשה רק דהחמץ יהי' מושבת וא"כ אף דהוי בעבירה ס"ס הוא מושבת ועיקר העשה בשוא"ת אמנם י"ל דזה תלוי אי אין ב"ח א"ש הא חזינן דרק בשריפה קיים המצוה ולא בהשבתה אחריתי והנה לפי"ז י"ל דהך ברייתא אי מעל בחמץ של הקדש תלוי אי אב"ח א"ש וא"כ הוי מלהב"ע ולא עשה ומצוה אמנם אי אב"ח א"ש הא לא מקיים תשביתו באכילה:

(יג) **אולם** יש לתרץ דכאן ל"ש טעה בדב"מ ועשה מצוה כיון דהחמץ לאו שלו הוא ורק של הקדש ואינו מחויב בתשביתו אולם י"ל הא כאן מדאגבה הא עבר בב"י משום דקנה בהגבהה וכמו כל חיוב אחריות ואי דלפי"ז הא בלא"ה מעל מדאגבה אמנם כבר כי באגרת רמ"א ובהרי"מ לפסחים דל"ש מעילה באגבה דהא קשה דהאיך חל המן אהקדש אמנם י"ל מדאגבה וכבר יצא לחולין חל איסור דהמן וא"כ שוב הוי כהא דבכתובות ל' דעקירה לורך הנחה הוא וכאן אי לא הגבי' הא לא חל חמן וא"כ כיון דעכ"פ חיוב אחריות איכא ועובר אב"י שוב הוי כשלו וא"כ כשאכלו הוי טעה בדב"מ ועשה מצוה כיון דחייב בתשביתו והנה בשג"א דיכי המן חקר דבחמץ שקיבל עליו אחריות אף דעובר אב"י א"ח בעשה בתשביתו אולם י"ל דזה תלוי בפלוגתא דר"מ ור"ש כיבואר וא"כ ק' הא י"ל דזה הפי' דפליגי בפלוגתא דר"י ורבנן דהנה לפי"ז לכאורה קשה האיך שייך חיוב אחריות הא עובר בב"י לשיטת הרמב"ם ז"ל דהקונה חמץ בפסח לוקה וא"כ קלבדר"מ וליכא חיוב אחריות אולם לר"י כי לעיל דבחיוב אחריות לחודא בהקדש א"ע אב"י כיון דבלא"ה אינו ברשותו וכדברי השג"ת ופמ"ג בחמץ של כה"כ הכ"ל או לפי מש"ל באריכות דלר"י הוי ב"י להכל"ע משא"כ לר"ש וכיבואר בסמוך א"ה וא"כ לכן לר"י שפיר לא מעל משום דעשה מצוה באכילתו משא"כ לר"ש וכאן הא שוב לא הוי של הקדש וכהכ"ל ומכ"ל דהדר בי' ראב"י והוא קושיא כפלא:

(יד) **אמנם** יש לתרץ דהנה התוס' הקשו בכאן לשיטת רש"י ז"ל דבדין הוא דאפילו תוך זמנו מותר באכילה הא א"א שלא יהי' שלו בשעת אכילה ומשום חיוב אחריות אמנם בתגרא רמ"א תרץ דהא אי כאמר דחייב באחריות ממילא עיבר בב"י וקלבדר"מ וליכא חיוב אחריות וא"כ ע"כ ל"ל בכאן דלר"י ג"כ עובר בב"י משום חיוב אחריות ולכן ע"כ הדר ומיושב קו' התוס' ומהא דחמלן של עוברי עבירה די"ל דכאן הדר הייכו משום דמשמע דאפילו תוך הפסח מותר וקי' קו' התוס' וע"כ כהכ"ל וממילא ל"ל דפליגי בטעה בדב"מ כהכ"ל אמנם בחולין י"ל דסברי דרק בהנאה מותר ושוב י"ל דפליגי בטעה בד"מ כהכ"ל וקלרתי ודוק היטב וכן י"ל לפי הכ"ל דהנה אי כאמר דמשום קבלת אחריות לחודא אינו חייב בתשביתו ועי' בלל"ח בדף ל' ד"ה משנה בזה וא"כ ל"ק דשוב ל"ה עשה ומצוה אולם י"ל דדבר זה תלוי יחי' בשאר דברים ג"כ גרל"מ לכ"ד וכן יש לפלפל לדברי הלל"ח בדף כ"ט ד"ה ויליף ע"ש דהאריך דאפילו בלא קבלת אחריות עובר הנפקד ורק שהמפקיד יעבור בעינן קבלת אחריות ועי' בלל"ח בסוגיא דיכול יטמינן אריכות בזה דמכ"ד לא משמע כן ולפי"ז י"ל דהסוגיות חלוקות ויש לפלפל לפי"ז ביסוב קו' התוס' הכ"ל ואקלר ודוק היטב:

# סי' כז.

ונפלפל לפי הכ"ל בענין בדיקה וביטול:

(א) **בפסחים** ה' ש"מ דרש"מ מדר"ע תלת ש"מ אין בעור חמץ אל"ש וש"מ הבערה לחלק יצאת וש"מ ל"א מתוך ונודע קו' הפנ"י דילמא מטעם אחשבי' ובמג"א תמ"ו הקשה דלדידן דאמרינן מתוך אמאי אין שורפין ביו"ט וכן להבין לשון רש"י ז"ל בכאן דכי דיליף מנותר וכן להבין שיטת הכלבו דלח"י ל"מ ביטול והמהו מפסחים ו' וכי משכחת לה לבטלו אף דשם ה"י הוא וכן מפסחים מ"ע במשנה דבמזכר שיש לו חמץ דבא"י לחזור מבטלו בלבו ודי:

**ונקדים** ליישב ע"ד הפלפול קו' התוס' בפסחים כ"ג דפרכינן והרי חמץ דרחמנא אמר לא יאכל ותכיא ריה"ג אומר תמה ע"ע האיך חמץ אסור בהנאה כל שבעה שאני התם דא"ק לא יראה לך שאור שלך יהא והק' בתוס' לחזקי' לכתוב לא יאכל ול"מ ולא בעי לך ונראה דהנה הפנ"י הק' לחזקי' ל"ל לא יאכל הא יש ללמוד ק"ו מערלה שלא נעבדה בה עבירה אסור בהנאה חמץ שנעבדה בה עבירה לא כ"ש וכמו דילפינן בפסחים כ"ה בב"ח ע"ש אמנם הא יש לפרוך מה לחמץ שמהני ביטול אולם לשיטת הכלבו דלח"י ל"מ ביטול קשה אמנם בפר"ח סי' תל"א כי דזה אי לח"י לא מהני ביטול תליא בשיטת רש"י ותוס' דאי ביטול מטעם תשביתו כשיטת רש"י ז"ל ל"מ לח"י משא"כ אי הוא מטעם הפקר י"ל דלכן לא ניחא לרש"י דביטול מטעם הפקר דהא כודע קו' הר"ן האיך מהני ביטול הא בענין הפקר בפני ג' ות' כיון דבלא"ה אסור בהנאה ואבר"ם בג"ד כ"ד סגי:

(ב) **אולם** יש להציר לשיטת הר"ן נדרים פ"ה בקונם כהנים ולוים נהנין לי דהאוסר הנאת פירות על עלמו הוי כהפקר ויכולים ליטלן בע"כ ובכתובות ברע"ה ביאר הטעם דאי יונחו ביד הבא ליטול הא זה גופה הנאה הוא ולכן הוי הפקר דהוי כאבידה מדעת וכהכיח הפליו במקום שאין משתמר ועי' ס"י רס"ב וא"כ כיון דזה עיקר הטעם באסה"כ ומלד יאוש הוא כיון דלא הפקירו בפה ע"ש בכתובות ולעיל בשפרי ס"ו וא"כ קשה לדעת התוס' ב"ק ק"ע בסוגיא דלמועין דהקי' דלמה לא יועיל כל שלקטו מלד יאוש דפטור מן המעשר ות' דאפילו אי ביאוש דמליאה אי אינו ברשות הגזלן בשעת יאוש ל"מ מ"מ כאן אין זה יאוש פוטר מן המעשר דכהי דהכגזל אינו מוליא ומ"מ אסור לכל אי להחזיק מפני שהוא לריכה להגזלן לפטור עלמו מן הכגזל ע"ש וא"כ לדעת התוס' בפסחים כ"ט דב"י הוי להכל"ע ואי יבערו לבסוף אינו עובר למפרע י"ל דאסור לזכות בחמץ זה כיון דלריך לבערו לבסוף ואף דכאן בלא"ה הא האחר דיזכה עשה איסור דעובר בב"י מ"מ זה יכול למחות ובעכו"ם דיזכה ג"כ ימחה ועי' ב"ק ל"ח ואקלר וא"כ תו חמץ ל"ה כהפקר וכיאוש מלד אבידה מדעת וכהכ"ל וא"כ הדק"ל האיך מועיל ביטול והפקר כזה:

**אמנם** י"ל דאי כאמר דביטול מטעם הפקר בלא"ה ל"ש לומר דב"י הוי להכל"ע דהנה בתוס' תמורה דף ד' כי לאביי דכל עשה שאינו סמוך ללאו ל"ה להכל"ע והקשו ומלאו דלא תגזול דחשוב כיתק אף דאינו סמוך ותי' משום דא"א לקיים העשה בלתי דיעבור על הלאו ע"ש וא"כ לפי"ז כאן כמי אף דתשביתו אינו סמוך ללאו ע"כ ל"ל דהא א"א לקיים העשה בלתי דיעבור על הלאו אמנם אי ביטול מטעם הפקר

הפקר ובפר"ח כי דאי מטעם הפקר מועל ביטול לח"י ג"כ והנה במהרש"ל בביאורו על הסמ"ג ובפנ"י כי דאף דביטל מטעם הפקר מועיל היינו רק שלא יעבור אב"י כיון דהפקירו שוב ל"ה שלו אבל המ"ע דתשביתו לא מקיים ע"ש וא"כ לפ"ז בלא"ה ל"ה כל"ע כיון דאינו סמוך להלאו ול"ש לתרץ משום דא"א לקיים העשה בלי הלאו דהא יכול לקיים העשה אי ביטלו אף דלא עובר אב"י וא"כ שוב מהני הביטול מטעם הפקר משום דבלא"ה אבר"ש ובג"ד כ"ד סגי :

(ג) **ונפן** עתה ליישב קו' התוס' דלחזקי' לכתוב לא יאכל ול"ב לך לריה"ג דהנה הא כהבתי דנהי דלח"י הא ל"מ ג"כ ביטול אמנם אי בטול מטעם הפקר הא מהני לח"י ג"כ ביטול אולם אי מטעם הפקר הא ק' קו' הר"ן דהפקר גרוע הוא ואי כתירלו דבלא"ה אבר"ש מלד אסה"כ והפקר ק' הא הוי להכל"ע כהכ"ל אמנם אי מטעם הפקר הא אינו סמוך ללאו דל"ש ת' התוס' וא"כ ל"ה להכל"ע ושוב הוי הפקר ויאוש ושוב מועל הפקר גרוע וא"כ שוב ל"ש ללמוד מערלה וכה"כ דמה להנך שאין מועל ביטול אולם זה ניחא לחזקי' י"ל דל"ה להכל"ע אבל לריה"ג דס"ל ביומא דף ל"ו דלאו דנבילה חשוב כל"ע והנה אף דשם אי אכלו הא א"א לקיים העשה ועי' רש"י ובתו"י שם הק' דאמאי ל"ה לאו גמור וכי משום דאיכא עשה גרע וכקושיא דמכות וע"ש דל"ה כמו להכל"ע גמור ומתחילה כי משום דל"ד ללאו דחסימה והיינו דברש"י פסחים פ"ד מוצא ב' טעמים ללהכל"ע אי משום דל"ד ללאו דחסימה וכן משום דהעשה תקנתא דלאו ולטעם דהעשה תקנתא דלאו אינו מלד קילת הלאו, רק דל"ע כלל וי"ל דבעי כל התנאים דלהכל"ע ומשא"כ לטעם דל"ד ללאו דחסימה ועי' ב"ט בדין להכל"ע דכי דלטעם דל"ד לל"ד היכי דילויר לפעמים דבידו לקיים העשה ואין לוקין אף אי עתה אין בידו לקיים הוי להכל"ע כיון דל"ד לל"ד ע"ש וכ"ב בתוס' תמורה ד"ד ד"ה הרי גבי אוכל דחשוב כל"ע אף דאין מחזיר כיון דבישראל הוי כל"ע והנה כאן היכי דל"ב ומבערו לבסוף הא הוי כל"ע וי"ל דלריה"ג הטעם דל"ד ללאו דחסימה ולכן ול"ב כל התנאים דבעינן דוקא דומיא דלאוי דחסימה וא"כ לדידי' אף אי מדין הפקר י"ל דהוי להכל"ע ושוב י"ל דל"ש טעם הר"ן כהכ"ל והוי רק מתשביתו ושוב ל"מ ביטול לח"י ויש למילף הק"ו מערלה וכה"כ כהכ"ל ולכן בעינן שיתיר הכתוב בהנאה והא דלריה"ג דמתיר בהנאה בלא"ה ל"ל טעם הר"ן דהפקר גרוע מהני כיון דבלא"ה אבר"ש דהא לדידי' מותר בהנאה והוי ברשותו אולם הא עיקר ההתר הוא אחר דגלי הקרא שלך יהא אבל אי לא כתיב ההתר וכקו' התוס' ממילא הי' אסור בהנאה ג"כ וקלרתי ודוק כי נכון ע"ד הפלפול. או י"ל דהנה נודע לשיטת הרמב"ם ז"ל בתמורה דהיכא דהלאו כולל יותר מהעשה ל"ה כל"ע וכאן הא הלאו כולל דתשביתו הוי מעשה"ג ונשים פטורות אמנם הא בשג"א בדיכי חמץ כי דנשים חייבות בתשביתו כיון דהוא מעכין הל"ת ובל"ת חייבין אמנם לפמש"ל דילויר לאחר הביטול דלא יקיים עשה דתשביתו הא שוב לאו מעכין הל"ת כיון דמשכחת בלי הלאו אמנם י"ל דמשום הטעם דל"ד דל"ד לל"ד ה"ה בכולל הלאו יותר מעשה הוי ג"כ להכל"ע וכאופן הכ"ל ואקצר ונכון ע"ד הפלפול :

(ד) **איברא** די"ל דאי נקטינן דב"י הוי להכל"ע הא ממילא ל"ש ללמוד מק"ו מערלה וכה"כ דשם לא כעבדה עבירה וכאן כעבדה עבירה דהא אי ב"י הוי כל"ע לא נעבדה עבירה כשמבער לבסוף וכן ראיתי בס' לח"ת אולם הא אעפ"כ לכתחילה אסור רק דאינו עובר וכבר הרעים בשג"א אדברי התוס' פסחים כ"ט דבדעתו לבער מותר אפילו לכתחילה דכי לאו דגזילה דהוי להכל"ע מותר לגזול וכדומה אף דבעניותי בפשוט יש לחלק כיון דב"י בלא"ה אינו ברשותו ורק משום דבע"כ אוקמי רחמנא ברשותא לכן בדעתו לבערו א"ע עליו ויובן עפ"ז הלשון דריה"ג דאמר תמה על עצמך האיך חמץ אסור בהנאה כ"ש ובתוס' כדה תמהו על לשון זה ולהכ"ל יובן דהנה כי די"ש ללמוד מק"ו מערלה וכה"כ אולם אי ב"י הוי להכל"ע הא לא נעבדה בו עבירה כשמבערו לבסוף אמנם הא כאן העשה אינו סמוך וע"כ משום דא"א לקיים העשה בלתי הלאו אמנם הא כי דמשכחת בביטל דאב"י אינו עובר והעשה לא מקיים אולם לשיטת ר"י דס"ל אב"ח אלא שריפה ויליף מנותר ובאגרא רמ"א כי דלמאן דיליף מנותר מק"ו דמה נותר שאינו בב"י חמץ שעובר בב"י וכו' אינו חייב בחמץ בתשביתו רק על חמץ זה שעובר בב"י ע"ש וא"כ לר"י שוב הוי להכל"ע ושוב הוי כלא נעבדה עבירה ושוב ליכא למילף מק"ו מערלה וכה"כ וי"ל דמותר בהנאה וזה דאמר ריה"ג לר"י תמה על עצמך היינו לשיטתך ודוק אמנם לפמש"ל דלכן חשוב לא נעבדה עבירה אף דבכל להכל"ע לכתחילה אסור כיון דבלא"ה חמץ אבר"ש וא"כ לפ"ז לר"י דס"ל דחמץ מן הכשרפין ולפ"ז כי באה"ע ועי' בב"ח אה"ע ק' כ"ח דחמץ הוי ברשותו כיון דהכשרפין עפרן מותר כבש"ס תמורה וא"כ בלא"ה חשוב כנעבדה בו עבירה אמנם לפ"ז בפשוט מובן לשון זה דהנה י"ל דע"כ חמץ אסור בהנאה דא"כ ל"מ ביטול גרוע אי ביטול מטעם הפקר וע"כ משום דבלא"ה אבר"ש וכתרץ הר"ן אולם לר"י דחמץ מן הכשרפין אכתי ברשותו הוא וע"כ דביטל מטעם תשביתו וא"כ ליכא רא"י ודוק :

(ה) **ונדבר** קלת בהסוגיא לפ"ז בקושיית מג"א דאמאי לדידן דק"ל מתוך אין שורפין חמץ ביו"ט ונראה דהנה בפ"י תמה וכי ר"ע כב"ש דל"ל מתוך אולם י"ל דבתוס' הק' דהא לורך קלת בעי ותי' דזה שמבערו חשוב ל"ק והיינו דאינו עובר אב"י אולם אי ב"י הוי להכל"ע הא יכול להשהות ע"מ דיבערו אמנם הא הלאו כולל יותר מעשה דפטור בנשים דהוי מעשהז"ג אולם בשג"א ס' פ"א כי דהעשה הול מעין הלאו נשים ג"כ חייבות אולם לפמש"ל דאי ביטול מועיל לח"י ולשיטת הפנ"י מועיל רק שלא יעבור אב"י ולא לענין עשה דתשביתו משכחת דיקיים העשה ולא יעבור אלאו אמנם זה דמועיל בטול לח"י כי הפר"ח דתליא אי ביטול מטעם הפקר אבל לא אי ביטול מטעם תשביתו והנה לרש"י ז"ל ביטול הוא משום תשביתו והתוס' הקשו דתשביתו היינו הבערה ובמג"ש ת' דשניהם בכלל ועי' או"ח והנה לר"ע ע"כ א"א לומר מטעם הפקר דיקשה קו' הר"ן דהפקר גרוע הוא ול"ש לומר דבלא"ה אבר"ש כיון דלדידי' חמץ מהכשרפין ויכול להנות מהאפר וא"כ לדידי' ע"כ אין מועל לח"י וא"כ שוב י"ל דהוי להכל"ע ושוב ל"ה ל"ק ול"ש הואיל וכנון לפ"ז קו' הפנ"י דילמא מטעם אחשבי' וקושית הגאון רא"ב הנודע דילמא ס"ל דהוי מן הנקברין דהשבתה בכ"ד ומ"מ שריפה ג"כ בכלל ולהכ"ל הדיוק הוא מהא דלא ק"ל מתוך וע"כ דהוי להכל"ע וע"כ דס"ל דחמץ בשריפה וע"כ אינו מועיל ביטול לח"י ושוב הוי להכל"ע ונכון לפ"ז לשון רש"י דמנותר יליף ותמוה דהיתי מהאי היתי ולהכ"ל דהנה מכאן ג"כ מוכח דאינו מועל ביטול לח"י דא"כ יש לפרוך מה לחמץ דמועיל ביטול וא"כ הוי להכל"ע וא"כ שוב הוי להכל"ע ונכון לפ"ז הלשון דלקמן כ"ז דאמרו לר"י כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל דאם לא מלא עלים לשרפו והוא יושב ובטל וכו' ובפנ"י הק' לשיטת רש"י ז"ל דלא"ז איסורו השבתתו בכל דבר היינו לאחר שש א"כ ימתין אלאחר שש ואז השבתתו בכ"ד ולהכ"ל הפי' דלדידי' ע"כ הוי להכל"ע ואין לוקין והוי קיל ובח"י האדכתי ביישוב קו' הא"ח שם בהא דאמרו והתורה אמרה תשביתו דמשמע דב' תשובות ע"ד פלפול ובכל הסוגיא ואקצר בדברים עתיקין ודוק היטב ונכון הוא :

וכיאז

**ונראה** לפי״ז דברי הכלבו מכ״ד כיון דזה אי לאו מועיל ביטול בפלוגתא שנוי אי חמץ מן הנקברין י״ל מטעם הפקר ומהני משא״כ אי מן הנשרפין ל״מ הפקר וי״ל דשם אזיל אי מן הנשרפין ואקצר וניחא קו' המג״א הנ״ל דלדידן דחמץ מן הנקברין י״ל דל״ה ל״ק ול״ש ומתוך לשיטת תוס' ביצה י״ב לפמש״ל ואקצר ודוק היטב:

(ז) **איברא** דלכאורה י״ל דבר חדש ולהיפך מדברי הפר״ח הנ״ל ורק דאי ביטול מטעם השביתו מועל לאו משא״כ אי מטעם הפקר וכאמר דהנה י״ל דלכן בחי׳ ל״מ בטול דהנה הרע״ב כי בפ״א דלכן לא סמכו על הביטול דשמא יחזור ואח״ז זלה״ה בתיו״ט כי הטעם משום דמחשבה מוליא מידי מחשבה ואף דיליר ביטול בדבור מ״מ עיקר תלוי במחשבתו ועי' רש״י ז״ל פסחים ו' ד״ה הבודק לריך שיבטל בלבו סמוך לבדיקה מיד וכן לפי דהארכתי בספרי לעיל בס״ב וס״ו בפי׳ הש״ס דתמורה דבדבורא אתעביד מעשה ע״ש ל״ש כאן ג״כ מעשה אולם אכתי יש לעורר לשיטת המהרי״ק מובא בכ״מ בה״ת לענין תרומה אף הדבור חשוב כמעשה כיון דמלוה הוא ועומד לזה ועי״ל בספרי ס' י' שדברתי בזה וכ״כ דהוא מטעם מלוה ועי״ש בלשון המהרי״ק וא״כ כאן בהבטול כיון דהוי מלוה ומקיים בזה העשה שוב ל״מ לחזור דהוי כמעשה ואמנם י״ל דזה תלוי אי בטול מטעם השביתו וא״כ מקיים בזה המלוה ג״כ ולכן הוי כמעשה משא״כ אי ביטול מטעם הפקר והבאתי בשם הפנ״י דכהי דאב״י ל״ע אבל העשה לא קיים והנה בספרי דרים לא יראה לך בטל בלבך ורש״י ז״ל לא פליג אספרי אולם לשיטת הספרי הוא מטעם הפקר ומהני רק לענין ב״י אבל לא להעשה וא״כ אי לא מקיים העשה שוב לא הוי מלוה ושוב יכול לחזור דל״ה כמעשה והנה י״ל הטעם דלאו ל״מ בטול דחיישינן שמא יחזור בלב וכהי דיעשה קנין ומעשה ל״ה דאטו ברשיעי עסקינן ועוד כיון דהי׳ יכול לבערו ולא ביערו חיישינן דילמא יחזור מהבטול וקלרתי אולם בחשא״י הא לא הי׳ לו יותר מה לעשות ועי' בפסחים ו' ולפי״ז ניחא מה דהקשו על הכלבו מהא דשמא ימלא גלוסקא יפה ודעתי׳ עלי׳ ופריך וכי משכחת לה לבטלה אף דשם ח״י הוא דהנה מרא דהך שמעתא רב הוא והנה התוס' הק' לשיטת רש״י דמטעם תשביתו מנא דיליף ר״ע מתשביתו דבשריפה ותי' הפר״ח דשיטת רש״י רק אליבא דרבנן דחמץ מן הנקברין והנה בב״ח אה״ע כ״ח הקשה בהא דא״ר פסחים ז' דהמקדש משש שעות ולמעלה דא״ח לקידושין הא אי חמץ מן הנשרפין אכתי יכולה להנות מן האפר ותי' דרב ס״ל דחמץ מן הנקברין וא״כ לפי״ז ע״כ לרב ביטול משום תשביתו וא״כ לפי״ז הוי כמעשה וא״י לחזור כיון דהוא מלוה ומהני בטול לח״י ג״כ והוכחת הכלבו מהא דרבנן הקשו לר״י דבלא מלא עלים לשרפו יהא יושב בטל ואי לח״י מהני בטול אכתי יכול לבטל לר״י שפיר מוכח כיון דלדידי׳ מן הנשרפין ועוד דבלא״ה כי דלח״י ל״מ בטול משאר ראיות מהא דשוחט פסח עלה״ח הא הוי ה״ם דשמא בטל ועי' שג״א ומפורשים והנה בתשובות פנ״י ומג״ש ד״י כ' בדעת רש״י דס״ל כהכלבו ולהנ״ל י״ל לפי שיטתו דפסק כר״י דאב״ח א״ש כמ״ש הרא״ש ר״פ כ״ש, ולכן ל״מ ביטול כהנ״ל ודוק כי הוא נכון:

(ח) **והנה** ע״ד החידוד י״ל לפי״ז בישוב קו' התוס' לשיטת רש״י דביטול משום תשביתו מהא דר״ע יליף מתשביתו לשריפה דאי כאמר דלרש״י ז״ל מועל לח״י ג״כ ביטול וכסתמא דהש״ס מדאורייתא בביטול בעלמא סגי ולכן כי משום תשביתו אולם י״ל בהא דלח״י ל״מ בטול דאי כאמר דהקרא דבדיקה ובטול מיירי רק מחשא״י י״ל דלח״י ל״מ ביטול משא״כ אי הקרא מיירי מח״י וכ״כ המפורשים והנה הללא״ח הקשה לשיטת רבינו דס״ד מה״ת לקולא הא י״ל בחשא״י א״ל לבדוק ובצלל״ח שם כי דחמץ הוי אתחזק איסורא וכמ״ש המג״א בסי' תל״ז אולם שיטת הרמ״א יו״ד סי' קכ״ז ס״ג דחמץ לא הוי אתחזק איסורא וא״כ י״ל דלאו מהני ביטול אמנם להס״ד דלר״ע תשביתו ביו״ט שוב י״ל דהקרא איירי בחשא״י וש״ס ל״מ בטול לח״י דהנה בכ״מ בה״ע כי דבסי' כרת להרמב״ס ג״כ סי' לחומרא ורליתי לומר הטעם דבתשובות בר״א מבואר טעם הרמב״ס דס ד״א לקולא משום דאוקמינן אחזקה דקודם שנתנה תורה וא״כ לשיטת רש״י חולין קל״ד דבסי' מיתה לא אוקמי׳ אחזקה ועי' תוס' סוטה ר״פ כשם וביבמות קי״ט ובמק״א כי מזה ולכן בסי' כרת דל״ש לאוקמי אחזקה סד״א לחומרא והנה בתוס' כאן ד״ה דהא אתקים הקשו דאמאי לא יליף כרת להשבתת שאור מדאתקש לאכילת חמץ ויפה תרץ בצלל״ח כיון דתשביתו הוא בעש״פ הא באכילת חמץ גופה אינו רק בלאו אפילו לר״י ע״ש וא״כ להס״ד דתשביתו ביו״ט הא הד״ק התוס' לדוכתא דל״ש תי' הצלל״ח וא״כ השבתה בכרת ואליבא דכ״ע סד״א לחומרא וא״כ י״ל דהקרא מיירי בחשא״י ולר״י ל״מ ביטול וא״כ ניחא קו' התוס' דרש״י כי מטעם תשביתו להמסקנא דמיירי בעיו״ט וא״כ הקרא מיירי בחשא״י ולא״י י״ל דמהני בטול וקי' הא יכול לחזור ולכן כי מטעם תשביתו וא״כ הוי כמעשה אבל לר״ע דהס״ד דתשביתו הוא ביו״ט וא״כ הוי סי' כרת וי״ל ג״כ דהקרא מיירי בחשא״י וממילא לא ידעינן ביטול לח״י כהנ״ל ודוק והוא נכון ע״ד החידוד:

(ט) **והנה** לפי הנ״ל יתפרש דברי רש״י ז״ל בפסחים ס״ג במשנה השוחט את הפסח עלה״ח עובר בל״ת וכו' רש״א הפסח בארבעה עשר לשמו וכו' ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב וברש״י וחייב משום לא תשחט בהדי לאוי דלא יראה ול״י ואיכא מלקות כמי דשחיטה ע״כ ובמפרשים דקדקו דאמאי לא פי' כן לעיל בהת״ק ור״י והנה י״ל לדברי הפר״ח דאי ביטול מטעם הפקר מועיל אף לח״י משא״כ אי מטעם תשביתי והנה כי לעיל דלכן כאיד רש״י ז״ל מטעם הפקר משום קו' הר״ן דהפקר בעי ג' והנה תי' הר״ן כיון דבע״כ אינו ברשותו אכתי לא א״ש אליבא דר״ש דלדידי׳ חמץ שעש״פ מותר וגרל״מ כממ״ד וא״כ לר״ש ע״כ ל״ל מטעם תשביתו וא״כ ל״מ בטיל לח״י וא״כ שוב י״ל דהוי ב״י להנל״ע דל״ק דהעשה אינו סמוך כיון דא״א לעבור על הלאו בלי העשה כתוס' תמורה וא״י דהא אף אי בטלו לח״י עדיין לא מקיים העשה כדברי הפנ״י והמרש״ל בביארו על הסמ״ג והלאו ל״ע הא לדידי׳ ל״מ בטול ל״ה ועוד דלפי דברי הרמב״ם דאי הלאו כולל יותר מהעשה ל״ה להנל״ע ותשביתו נשים אינן חייבות אולם השג״א כי דחייבות כיון דהעשה מעין הלאו אולם אי בטול מועיל לח״י ולא קיים העשה שוב אינו מעין הלאו אולם לר״ש ע״כ ל״ל מטעם תשביתו ואינו מועיל ועתה יובן דברי רש״י ז״ל בהקדם להבין הסיים דבריו ואיכא מלקות כמי דשחיטה הא כבר כתב וחייב בהדי לאו דל״י וקאי וחייב אלא תשחט:

(י) **אולם** י״ל לפי דברי האס״ז בב״מ דהיכא דעבר עוד על לאו אחר לקי ג״כ אלהנל״ע והנה הסברא כיון דהטעם דבלאו הנל״ע מוקמינן אחז״כ דבודאי יקיים העשה אח״כ וממילא ל״ע אל״ת משא״כ אי עבר אל״ת אחר אבד החז״כ ונודע כי״ב תשובות רדב״ז לענין אאעבב״ז ועי' במנ״ח מלוה רפ״א דבר נחמד לפי״ז בישוב דברי רבינו בפ״ח מהמ״א דפסק אין בגידין בכ״ט ומחייב בגה״ג של נבילה ושל עולה שתים ע״ש וה״ה כאן ג״כ י״ל כן דהנה זה פשיטא לי דאף אי כאמר דב״י הוי להנל״ע היינו לענין הלאו דב״י אבל לא דינתק הלאו דלא תשחט כיון דעיקר הא דנל״ע פרש״י בל״ה דבעמוד והשבת קאי והיינו כיון

דאב״י

דאב"י עובר רק כ"ז שאינו משביתו אבל בל"ת דבכר עבר כ"ש להכל"ע דיתקן למפרע הלאו זה ועוד דהא עבר אב' לאוין ל"ת ולא תזבח כדברי המרש"א פסחים ס"ג ובתוס' ב"מ ס"א כי דהיכי דלא לקי לא מוקמינן לעבור בב' לאוין ואי דצריך לשעה"כ לעכב הא בירושלמי ומובא בתוס' כי דאיכא קרא להכשיר ואפילו אי חזינן דלא ביערו לבסוף הא הוי ה"ס ועוד י"ל בכאן ועי' או"ח ואקצ"ר וא"כ לפי"ז י"ל כיון דלקי אלא תשחט ממילא לקי כמו אב"י אף דכל"ע לדברי האס"ז הנ"ל והנה לכאורה יתיישב בזה בפשוט כמה קושיית מהסג"א בדיכי חנן ע"ד התוס' הנ"ל דב"י הוי להכל"ע והקי' דא"כ מאי כ"מ בפלוגתא דב"ש וב"ה בשאור בכזית כיון דק"ש אין לוקין וא"ש בלא"ה אסור וכן הקי' מפסחים ו' וכן שאר קו' ע"ש ולהנ"ל י"ל הא עיקר הדינק דהר"י בפסחים כ"ט הוא מהא דיכול לפדות אף דיעבור אב"י ועי"כ כיון דיעברנו לבסוף וא"כ י"ל דזה רק במועד דכבר כשחט הפסח וליכא לאו אחר אבל בעת שחיטת הפסח איכא ג"כ ל"ת דבל אדם מחויב בפסח ויש לדבר לפי"ז ג"כ דתלוי בפלוגתא דר"ש ורבנן ואקצ"ר, והנה אף דפליגי ר"ש ורבנן אי מחייב אשאר זבחים מ"מ הא אינו חיוב כפסח ומאוד אקצ"ר:

**נחזור** לדברינו לדברי רש"י ז"ל דלפי הנ"ל דאל"ת ל"מ דדעתו לבערו וכן מוכח מפסחים מ"ט במשנה דההולך לשחוט את פסחו דבא"י לחזור יבטלו בלבו ומשמע דבחמן דל"מ בטול כגון בחמן שקיבל עליו אחריות דלדעת הסג"א ל"מ בטול צריך לחזור אף בא"י לעשות המצוה והנה שיטת הא"ע דבא"י לחזור עשה דפסח דוחה אמנם הכל"ח שם הלך עליו דכאן ל"ש עשה דוחה כיון דעיקר הל"ת אזה הוא ע"ש אמנם הא יכול להשהותו ובדעתו לבערו ועי"כ דלל"ת ל"ש להכל"ע ולכן יתפרש עתה דברי רש"י דחייב בהדי לאו דל"י ול"י וקשה דהא הוי להכל"ע ולכן כי ואיכא כמי מלקות דשחיטה ולזה ל"מ כל"ע ולכן ממילא לוקה אב"י ג"כ כהאס"ז ועתה ניחא הא דלא פי' כן בדברי ר"י ות"ק כיון דלר"ש ע"כ צ"ל דבטול מטעם תשביתו ושוב הוי להכל"ע משא"כ לר"י וכהנ"ל ודוק היטב כי נכון הוא:

(יח) **אולם** לפי דהבאתי לעיל מדברי הא"ע ועי' ח"מ וב"ש כ"ה דאי חמץ מן הנשרפין שוב הוי ברשותו לענין אפר ויפול לפי"ז קו' הפנ"י דמכ"ל לדייק לר"ע דאין ב"ח א"ש דילמא הטעם משום אחשבי' כרש"י בילה כ"ז וכן קו' רא"ב דלמא מן הנקברין ושריפה ג"כ בכלל דהנה בלל"ח הקשה דאיך ס"ד דתשביתו ביו"ט הא שוב ל"מ לבטל כיון דלאח"ז איסורו הוא ע"ש אולם לפי דברי הא"ע דברשותו הוא לענין האפר י"ל דאפילו לאח"ז מלי ג"כ לבטל ומתרץ בזה תשובות רש"י ז"ל דיכול לבטל בתחילת שעה ששית והקשה הרא"ש הא תו אסור ואבר"ש לבטל וכי הרא"ש דכוונתו בסוף שעה חמישית וכי הא"ע דלשיטת רש"י דפי' דאין ב"ח א"ש ולשיטתו בהפירש דשעת ביעורו הוי עוד ברשותו וא"כ ה"ה לר"ע אי ס"ל דאב"ח א"ש הא יכול לבטל לאח"ז איסורו ג"כ לפי' הר"ת בשעת ביעורו הוא כל החג ולכן זה הוא ההוכחה דאב"ח א"ש דאל"כ הא בלא"ה ע"כ צ"ל דביו"ט הוא דאל"כ ל"א בביטול וכהנ"ל ודוק וא"כ לכ"י הא י"ל ג"כ מטעם הפקר ושוב מהני לח"י ג"כ והוי ב"י להכל"ע אולם הא יליף מנותר וע"כ צ"ל דס"ל דל"מ בטול לח"י דאל"כ יש לפרוך דמה לנותר דלא מהני בטול ועי' פנ"י:

**אמנם** י"ל לפי הנ"ל לשיטת הפנ"י בדף י"ב לשיטת רש"י בהא דר"י דאב"ח א"ש הוא רק שלא בשעת ביעורו היינו קודם שהגיע זמן איסורו ובזמנו השבתתו בכ"ד וכי הטעם כיון דיליף מנותר מה נליכו ושניהם בבל תותירו וב"ת בייך קודם זמן האיסור ורק בנותר קודם זמנו אסור לשרוף כיון דהוא קודם משא"כ בחמץ וא"כ לפי"ז הא קיים המצוה עוד מקודם דעבר על הלאו והוי לאו שקדמו עשה ול"ה כל"ע כבש"ק מכות ולכן לדידי' בלא"ה ל"ה כל"ע ודוק:

(יז) **או** י"ל בישוב לשון רש"י דפי' כן דלוקין בהדי לאוי דב"י בדברי ר"ש דהנה כי דב"י הוי להכל"ע ואמנם אי בטול מועיל לח"י ומ"מ לא קיים העשה לא הוי להכל"ע כהנ"ל אולם באיגרא רמ"א כי דאי ילפינן מנותר ומק"ו מה נותר שלא נעבדה בו עבירה חמץ שנעבדה בו עבירה לא כ"ש לא חל העשה רק אי עובר אב"י וא"כ לר"י דק"ל אב"ח א"ש ויליף מנותר שוב לא יצויר העשה בלי הלאו וא"כ לדידי' הוי ב"י להכל"ע ולכן אין לוקין משא"כ לר"ש שפיר לקי אב"י ודוק:

**ועוד** י"ל לדברי הסג"א דביו"ט האחרון של פסח ל"ה כל"ע כיון דביו"ט א"י לשרוף וא"כ תו אין מקיים העשה וא"כ הא משכחת דלקי אב"י בז' של פסח אולם זה רק לר"ש דמחייב אשאר קרבנות ג"כ משכחת לדידי' דילקה משא"כ לת"ק ולר"י הא רק בתמיד חייב לכן נקט בדברי רש"י ודוק:

**ולפי** אופן הראשון שכי' י"ל בהא דלא פי' כן בר"י דהנה בסג"א ק' פ"ב הקשה דאי ב"י הוי להכל"ע א"כ האיך יליף ר"י מנותר דהא אי אינו שורף החמץ ומשביתו ע"י ד"א לר"י דאמר בטלו ול"ב ולר"ל דאמר קיימו ול"ק אי עשה מעשה וקאי לוקין ולר"י אפילו בלא עשה מעשה דק"ל בפ"כ דמכות דלשאב"מ לוקין וא"כ הא אין מזהירין מה"ד ע"ש ועי"כ דלר"י ל"ה ב"י להכל"ע ולכן לא פי' אליבי' וכאופן הראשון ודוק:

(יט) **והנה** בחידושי האריכתי עוד בישוב לשון רש"י ז"ל ד"ה ש"מ ונראה כ"ל דהאי יום הראשון עיו"ט הוא אלא משום דאסור להבעיר ביו"ט וכו' ויליף לה מנותר דתמוהו כאן על אריכות הלשון והא דכי דיליף מנותר ונראה דהנה בקו' הפנ"י דילמא משום אחשבי' י"ל דהא לכאורה ק' כיון עשה דוחה ל"ת ואף דיו"ט הוא לתו"ע הא לרבא בשבת כ"ד ל"ל כן ועוד דכאן איכא נמי עשה דתשביתו ולאו דב"י וב"י ועי' מג"א תמ"ו דר"ל דעול"ת דוחה לעול"ת אמנם י"ל דאינו בעידנא כיון דבתחלת השריפה בעוד דלא קיים המצוה עבר וא"כ ממילא ניחא קו' הפנ"י דילמא משום אחשבה דשוב יוקשה כיון עשה דוחה והוי בעידנא דבעוד דלא קיים המצוה ל"ע העבירה והנה אף דחרכו קודם זמנו מותר אמנם עתה קיימינן אי תשביתו ביו"ט הוא אולם הא נודע דבעשה החמור ל"ב בעידנא ועי' תוס' פסחים כ"ט וא"כ כאן הא הל"ת דב"י עובר בכל שעה וממילא חמור העשה דתשביתו ג"כ וכדברי התוס' בקידושין ל"ד גבי מעקה כיון דלגבי הל"ת איכא עשה ממילא אלים הל"ת אף במקום דליכא עשה ועוד דהא כאן איכא תרי לאוין אמנם הא לעומת זה קיל דהוי להכל"ע אולם כי דזה תלוי אי בטול מועיל לח"י הא ל"ה עשה סמוך ללאו ול"ש תי' התוס' וכהאריכות הנ"ל אולם אי ילפינן מנותר ע"כ צ"ל דאין בטול לח"י דאל"כ יש לפרוך כהנ"ל ולכן כי רש"י ז"ל ונראה כ"ל וכו' אלא משום דאסור להבעיר ביו"ט וקי' ת"ל מטעם אחשבי' ועי"כ כתרן הנ"ל ועי"כ דב"י הוי להכל"ע ועי"כ דל"מ בטול לח"י וזה דכי ומנותר יליף לה וכהנ"ל ודוק, ובחידושי האריכתי עוד בהסוגיא ונלאתי להעתיק ולהאריך בדברים עתיקין ודוק היטב בכל מ"ש:

סליק בעז"ה.

# לוח הטעות והתקון.

| דף | עמוד | שורה | טעות | תקון |
|---|---|---|---|---|
| א | א | לג | ד״כ | דכ׳ *) |
| | ג | יז | ב״פ | בפי׳ |
| ב | א | מח | ואעכ״פ | ואעפ״כ |
| ג | א | לח | י״ב | י״ד |
| | ד | י | ה״פ | הפי׳ |
| ד | א | א | מאכ״ת | ואכ״ת |
| | | כו | כפקדין | כפדין |
| | | כד | דאמה״ת | דאמה״ח |
| | ב | ב | דאמה״ת | דאמה״ח |
| | ג | כד | כלו | כלי |
| | | לו | וכו | וכו׳ |
| | ד | יז | מ״א | מאי |
| ה | ב | כז | ככתורתו | ככתותרו |
| | ד | יב | דהוא | דהא |
| | | מו | דאמרן | דאמרו |
| ו | א | מ | אכל | דמיתאכל |
| | ב | יח | וב״ג | ובג׳ |
| | ג | לט | דממות | דהמעות |
| | ד | כז | בפסק | דפסק |
| ז | א | מא | בחטאת | דחטאת |
| | | כא | בת״ל | דת״ל |
| | | כז | ב״פ | בפי׳ |
| | ב | לז | טוהר | טיהר |
| | ג | כב | ולפי״ז ד״כ | ולפי דכ׳ |
| | ד | ו | למיקרבתו | למיקרבו |
| ח | א | כב | יפקע | ופקע |
| | ב | מו | קושייתו | קושייתי |
| | ג | א | שמתן | שמתו |
| | | ג | להוא | להוא תנא |
| | | כג | וב״ג | ובג׳ |
| | | לט | דל״פ | דלפי׳ |
| | | כא | לכן | וכן |
| | | כד | ב״ה | ד״ה לא |
| | ט | כא | או | זו |
| ט | א | מ | לא הודר | לאהדורי |
| | | מח | דמהמן | דמהימן |
| י | ד | יב | בקדשי | דקדשי |
| יא | ג | ט | שחיטת | שחיטתו |
| יב | א | כג | דלא | [מיותר] |
| | | מא | בעלמן | בעלמו |
| | ב | מא | בתלמוד | בהלימוד |
| | ג | יט | כוהג | גה״כ |
| | | כב | במ״ד | במ״ב |
| יג | ב | לג | לאתרו | לאחרו |
| | ג | יז | ושחט | ושחט שרי |
| | | כג | דמאיכו | דמאיכו אוכל |
| | | כז | וא״כ שייך | שייך אליבי׳ |
| | ד | ט | דהלבכה | דהלבוכה |
| יד | א | מ | היכי | היכי מקדש |
| יד | ג | ג | אהא | אהאי |
| | | לא | החולין | החילוק |
| | | לו | ושאר | וכן שאר |
| | ד | לז | מגידוכי | מגידולו |
| טו | א | מ | דמאיכו | דמאיכו אוכל |
| | ב | לד | פקיעה | פקועה |
| | | מו | איסור | אסור |
| | | כ | דהבשיל | דהבישול |
| | | כג | דשיכה | דשיכוי |
| טז | ב | כו | לבלוע | לבלוע |
| | ג | יד | וכחישה | וכתישה |
| | | לט | ומובן | מובן |
| | | מ | בקה״ד | בהקה״ד |
| | ד | לא | לחשבון | להשבון |
| | | כב | שחיטת | שחיטת הפסח |
| יז | ב | מו | לר״ע | לכ״ע |
| | | כב | ככטל״פ | כנטל״פ |
| | ג | לז | וכתבו | [יע״ש לשוכם] |
| | ד | מא | איך בחש | אי בח״ש |
| | | מה | דכונ״פ | דכא״פ |
| יח | א | ה | להיולא | להולא |
| | | לד | ובכרותות | ובכריתות |
| | | מא | שחיטה | שחוטה איכא |
| | | מג | אכילה | באכילה |
| | | מא | דלאה״כ | דבלא״ה |
| | ג | לט | בג״א | במג״א |
| | ד | ז | במק״א | במו״ק |
| | | כ | מהרשבא | מהרשד״ם |
| יט | א | יט | בב״א | בב״א ל״ל |
| | | מ | בלוע | בולע |
| כ | ב | יא | וב״ק | ובקי׳ |
| | ג | לב | וא״י | ואי |
| | | מו | האסיור | האיסור |
| | ד | טו | חלברו | חברו |
| | | כה | פמג״א | פמ״ג |
| כא | א | ז | ל״ם | ל״ל |
| | ב | כ | ואוחר | יאוחר |
| | ג | יג | בב״ד | דב״ד |
| | | כו | שבינת | שביתת |
| | | כז | דבשב | דבש״ב |
| כב | א | ח | כיחא | כיחא |
| | | כא | לומא | לומר |
| | | כב | דאי הא | הא |
| | | מו | הת איכא | הא איכא |
| | | כו | התוס׳ בכ״ב | התוס׳ בכ״ד |
| | | כא | ההוס׳ | התוס׳ |
| | | לז | ל״ה הוא | ל״ת הוא |
| | | לח | כדבדי | כדברי |
| | | מ | בכדאי | בודאי |
| כב | ד | י | חזרת טעם | חזרת |
| | | יא | בפיו | דפיו |
| כג | ב | כה | ופסלין | כפסלין |
| | ג | לב | איכו אוסד | איכו אוסר |
| | ד | לד | כבמכחות כ״ז | כבמכתות כ״ז |
| כד | א | ד | עגין | עכין |
| | | כז | וגקלר שלא | וכקלר שלא |
| | | כד | דרוחה | דדוחה |
| | ב | ו | ובכהובים | ובכתובים |
| | | כג | ב״ק התוס׳ | בקו׳ התוס׳ |
| | | כט | לטשה דהוי | לעשה דהוי |
| | | מב | הרב״ש | הריב״ש |
| | ג | לב | חייביין | חייבין |
| | | כג | ובאה״ע יכתב | ובאה״ע כתב |
| | | כד | בב״א בעגן | בב״א בעיכן |
| | ד | ג | וכחדב | וכהדר |
| | | ז | שהקריב | שא״ר להקריב |
| | | מה | כותן | כותר |
| כה | א | לב | מכמה טעמים | מטעם האמור |
| | | לג | דמלות | דמטות |
| | | כד | הקיסיא | הקוסיא |
| כו | א | כב | דאוכן | דאיכן |
| | ב | יז | להר״מ במחו״כ | להרמב״ם דפי׳ |
| | | כ | לתכיחם | להכיחם |
| | | טו | בזבהים | בזבחים |
| | ד | י | בכחובות | בכתובות |
| | | כג | בר״ה ב״ח | בר״ה כ״ח |
| כז | ג | ח | לחובת דברי | לחיבת דברי |
| כח | א | כא | בליע | בלוע |
| | ב | כז | אא | הא. |
| | | | דבכא״ה משחת | דבלא״ה משכחת |
| | | | כבחגיגח | כבחגיגה |
| | ג | מח | דבקוספות | דבתוספות |
| כט | א | לג | אמכם הקשיתי | אולם הא הק׳ |
| | | מח | מתחייייב | מתחייב |
| | | כד | כפי חשוב | כשר חשוב |
| | ב | ט | זללהם | זללה״ה |
| | ד | כז | כה״פ: כ״פ | כהפי׳ |
| לא | ג | כג | הסגויא | הסוגיא |
| | | כד | דאתי לזיבה | דאתי לזוכה |
| | | כו | דמקשת | דמקשה |
| | | כט | ובמהג | ובמאי |
| לב | ב | לד | קלה | קלת |
| | | מו | שביתה | שביתת |
| | ג | מח | ג״כ אי | ג״כ אי |
| | ד | מב | לואה | לוארה |
| | | מו | כה״א | כהא |
| לג | ג | כד | אקי׳ | א״ק |
| | ד | כו | ע״כ | וע״כ ל״ל |

*) וכמה פעמים בספרי נתחלפו הקוים בהר״ת דמקומם באמצע התיבה או בסופו וכאן נתחלפו יתקכם הקורא בטובו מעצמו.

| דף | עמוד | שורה | טעות | תיקון |
|---|---|---|---|---|
| לד | א | ק | גוה | גבוה |
| | ב | לז | בסכי׳ | בסיכה |
| | | לט | הו | הוי |
| | | מח | דהוכרעת | דהוכרחתי |
| לה | א | יט | וכ״ק | וכקו׳ |
| | ג | ל | כסב | כסר |
| | | לו | והיכ | והיכא |
| | ד | כג | זת | זה |
| לח | א | כה | קתח | פתח |
| | | לו | דלמס | דלמס חולין |
| | | מ | דלמס | בלמס |
| | ב | מד | בחיוב | החיוב |
| | ג | ה | לא | ל״ה |
| | | ל | והכ״ל | ולהכ״ל |
| | ד | כד | וה״ק | והקבו |
| לט | ג | ח | ד״ק | דקו׳ |
| | ד | כא | ל״ל | דמי |
| | | ל | ומכה | והכה בתוס׳ |
| | | כב | כהכין | כהכין |
| מ | | כח | המקורה | המקירה |
| | ג | כט | ב׳ רביעית | ב׳ רביעיות |
| | ד | יב | דבבסיל״מ | דדבסיל״מ |
| | | כז | כ״ע | כ״ע |
| | | לא | ככא | בכא |
| | | מה | במעט | במעה |
| | | כג | הכי | הוי |
| מא | א | טו | ות | ותרלו |
| | | כב | ולה״ל | ולהכ״ל |
| | ב | יח | דבב״מ | דבמב״מ |
| | | כא | ל״ל | לא קגי |
| | ד | יח | מעיקר | מעיקרא |

| דף | עמוד | שורה | טעות | תיקון |
|---|---|---|---|---|
| מא | | יא | להלל | לחלל |
| מב | א | לח | כתנן | כאינן |
| | ב | יא | ב״פ | בפי׳ |
| | ג | יא | בינן | בנן |
| | ד | ז | תוניר | תויד |
| מג | ב | יד | לא הז״מ | לו הז״מ |
| | ג | ט | דהנהל | דהנה לשיטת |
| | ד | כז | כדעי״מ | כדעא״מ |
| | | ס | דהבעה״כ | דהבעה״ב |
| מד | א | כה | הכ״ל | הכלי |
| | ב | כה | א״ז | אין זה |
| מה | א | יט | דמדרבן | דמדרבנן |
| | ג | לב | מעין | ימון |
| | | לג | לדין | לדון |
| מו | א | כה | לדדן | לדידן |
| | | כג | איכם | אוכם |
| | ב | ח | חותס | חוקס |
| | | יט | עסי״ל | עסאי״ל |
| | ג | ז | י״ל הפסק | י״ל כיון |
| | | | הספר | הספק |
| | ד | ג | אוי בחזקת | הוי בחזקת |
| | | כה | בס״י | בסוי |
| מז | ב | יח | וכן י״ל וכן | וכן י״ל |
| | ד | יב | לדין | לדון |
| מח | ג | כב | ל״ב | לב |
| | | לו | באא | בהא |
| | | לט | ב״ב | בב |
| מט | | כא | דמח״מ | דמח״כ |
| | ג | לז | יב״ג | ובג׳ |
| | ד | מא | ב״פ | בפרק |
| נ | ב | יד | ובע״ח | לבע״ח |

| דף | עמוד | שורה | טעות | תיקון |
|---|---|---|---|---|
| נ | ג | יד | הכי | הוי לחוב |
| נא | א | יח | ומוכח | ומיכבא |
| | ג | לא | כ״ד כן | כ״ד לומר כן |
| | ד | מה | ומגרע | גרע |
| נב | א | ג | מעילמי | מעולמיו |
| | ב | יא | ואי וסל | ואי דסל |
| | | מ | דעיין ק׳ | דעדיין קשה |
| | | | מכ״ל ופרס | מכ״ל היכי |
| | | | י״פ דאי | ופי׳ דאי (עמ״ה) |
| נג | ב | מד | דמוח״ז | דמהו״ז |
| נד | ב | יד | דכפי הפטור | דכפ״ה ג״כ |
| | ג | יד | דאיכא | דאוקי |
| | | מה | וב״ג | ובג׳ |
| | ד | לא | הסבא | הסבאי |
| נה | ב | לג | הר״א | הר״כ |
| | | מז | ב״ק | בעי׳ |
| | ג | לה | קשה התוס׳ | ק׳ קו׳ התוס׳ |
| נו | ד | ז | ל״כ | י״ל |
| נז | ב | לח | בדבי | בדבר |
| | ג | יט׳ | לאק | א״ק |
| נח | ג | מט | כן | כיון |
| נט | א | מו | למבתה | למבחה |
| סא | ג | כב | הי׳ מטו״א | פי׳ מטו״א |
| סב | א | מז | עח | ע״ה |
| | ג | י | למבהה | למשחה |
| סג | ב | א | דובמבחו | דומבחו |
| | | יז | בילעה | בלוע |
| | ג | ח | וח״כ מים | ואח״כ מים וא״כ |
| | ד | מז | אור | אורה |
| | | כט | ה״ל | בקי׳ |

## בפתח לבנון

| דף | עמוד | טעות | תיקון |
|---|---|---|---|
| ב | ד | גבול | הכר |
| ג | ד | תי׳ | יתי׳ |


3 1761 07132602 9